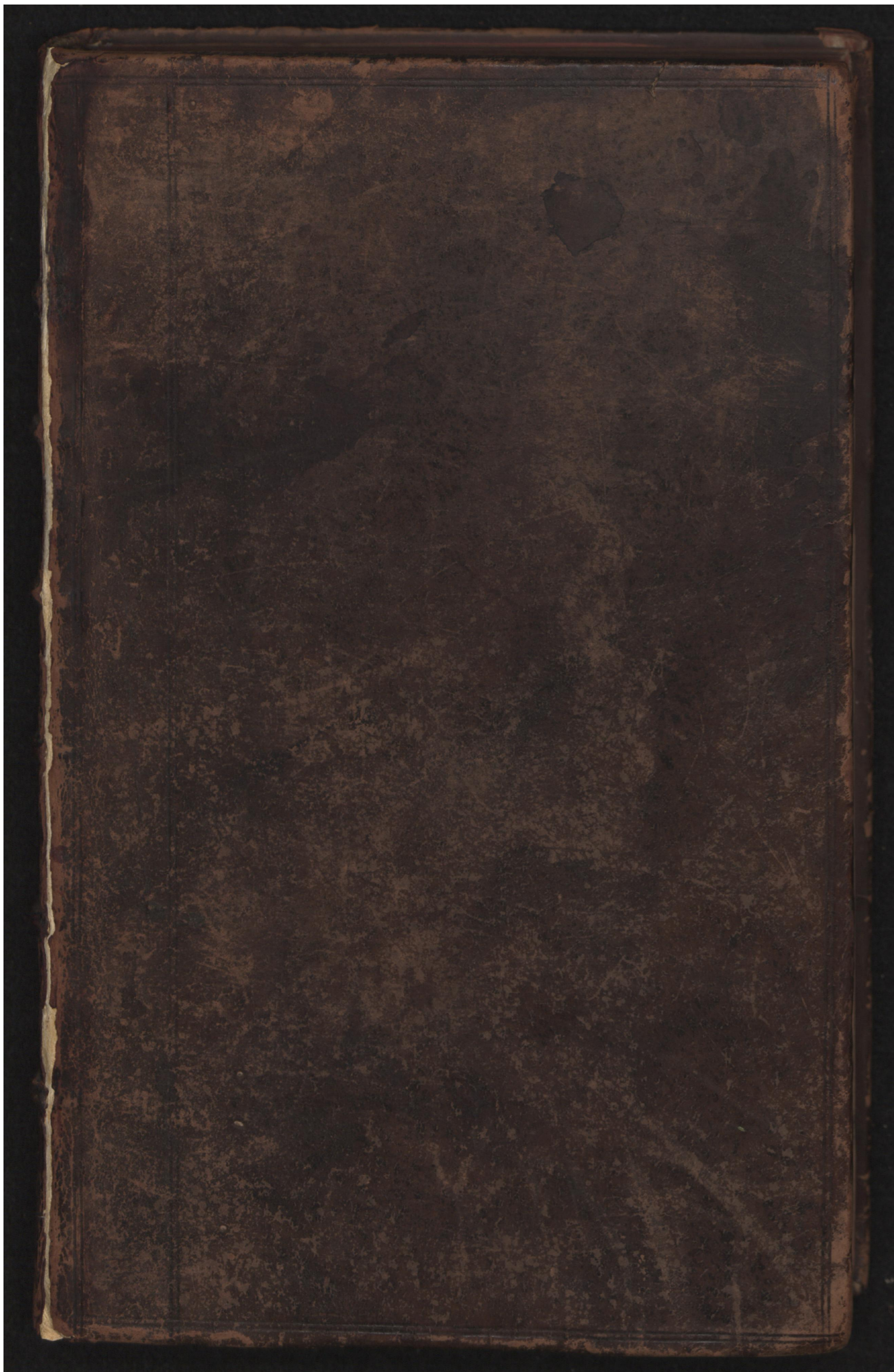
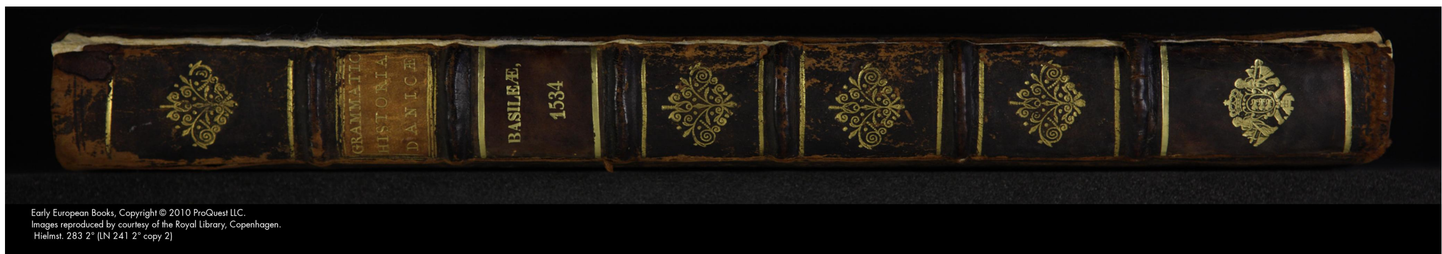
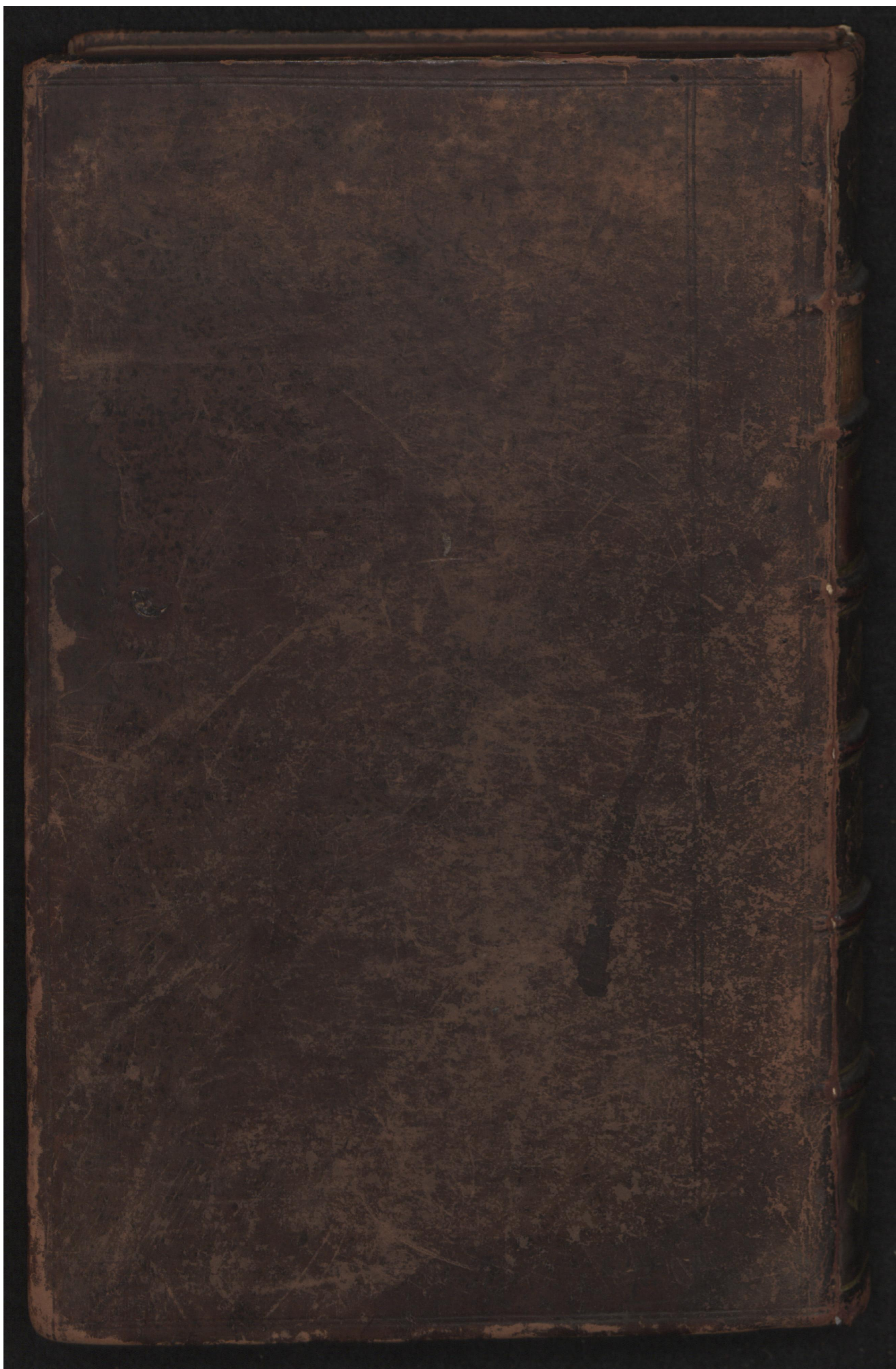

GRAMMATIC
HISTORIA
DANICÆ
BASILEÆ,
1534

M. Tirelli fecit

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

SAXONIS GRAMMATICI DANORVM HISTORIAE LIBRI XVI, TRECENTIS ABHINC ANNIS CONSCRIPTI, TANTA DICTIONIS ELEGANTIA, RERUMQUE GESTARUM UARIETATE, UT CUM OMNI UETUSTATE CONTENDERE OPTIMO IURE UIDERI POSSINT.

Accessit rerum memorabilium Index locupletissimus.

DES. ERASMI ROTERODAMI de SAXONE censura.

IN Daniam nauigare malo, quæ nobis dedit Saxonem Grammaticũ, qui suæ gentis historiam splendide magnificeque contexuit. Probo uiuidum & ardens ingenium, orationem nusquam remissam aut dormitantem, tum miram uerborum copiam, sententias crebras, & figurarum admirabilem uarietatem, ut satis admirari non queam, unde illa ætate homini Dano tanta uis eloquendi.

BASILEAE, APVD IO. BEBELIVM.
ANNO M. D. XXXIIII.

BIBLIOTHECA REGIA
HAFNIENSIS

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI, ILLVSTRISSIMOQVE PRINCIPI AC DOMINO, D. PHILIPPO à Gundelsheim, Episcopo Basiliensi, Ioan. Oporinus S. D.

QVOTIES temporum nostrorũ mores, Illustrissime
Princeps, ac uariam rerum omniũ faciem cogito, co-
gito autem sæpe: ita sese passim prodente scilicet ho-
minũ stultitia, suamq́ aduersus diuina beneficia (lite
rarum dico) aliquot iam annis ultro etiam ac ne expe
ctantibus quidem plerisque oblata, ingratitudinem
atq; insaniam testante: facere non possum, quin certa iustaq́ fatorũ le-
ge improbam quorundam rerum etiam summæ præfectorũ oscitantiã
sic puniri, eorumq́ delicta quanquã paucorum sępenumero amentium
(quemadmodum ferè fit) complures unà insontes luere existimem: &
ueram omnino diuini Platonis uocem admirer, nõ aliter optime rebus
publicis consultũ iri asserentis, quàm si aut philosophiæ candidati ad-
ministrandis illis præsint, aut ipsi Principes ac magistratus philoso-
phentur. At uero ubi pro libidine cuncta fieri, passimq́ per omnia tam
publica quàm priuata negocia præsentissimam pestem φιλαυτίαν gras-
sari uidemus, adeò sursum deorsum agitari, perq́ incerta plerunq; fer-
ri quascunq; tandem πολιτειῶν formas mirabimur? non hercle: quando
sic prorsus res habet, ac neque malo huic hi, quorum id curare uel ma-
xime intererat, mederi, alijs (si dijs placet) grauioribus semper occu-
pati, pergunt. Vnde necessariò fit, dum rerum ita omnium securi degi-
mus, ipsæ etiã res passim ut nutent, dormitantesq́ perpetuò atq; aliud
agitantes uel destituant penitus, uel unà secum in ruinam trahant. Cui
equidem periculo occurri haud alia posse ratione puto melius, quàm si
diuini muneris philosophiæ præceptis diligenter imbuti, illam ubiq;
itineris ducem, ac negociorum nostrorum ceu filum per tot mundani
huius labyrinthi anfractus cõtendentes, sedulò obseruatũ sequamur.
Huius autem uis in hoc certe uel maxima ac præcipua, nisi fallor, sita
est, ut domesticæ primũ supellectilis nostræ probe nobis conscij, mox
ad Delphicũ illud, Ne quid nimis, ceu regulã actiones nostras omnes,
omnia consilia corrigamus: hoc est, diuinũ illud & de cœlo ad nos dela
tum γνῶθι σεαυτὸν, omnibus uiribus omniq́ studio amplectamur: neque
eorũ quæ sunt supra nos, idcircoq; uel minus uel omnino nihil ad nos
pertinere à sapientissimo philosopho iudicantur, curiosi, uerum nostra
potius sorte siue ratione parta, siue diuinitus tradita, siue casu denique
oblata contenti, nullo pacto alienã aut stulte optemus, aut inuadamus
temere, aut quacunq; tandem uia nobis uendicemus. Sapientissimus
quidẽ Apollinis quoq; oraculo iudicatus est Socrates, principis huius
philosophiæ partis, qua de loquimur, ab ipso etiam Platone cõstitutus

tanq̃ ad unguem factum exemplar, nõ aliunde certe, q̃ quia & se nosse inter eius temporis Sophistas uel solus uideretur, & primus philosophiæ studium à rebus externis transferendũ ad animi penetralia mentisq; recessus scrutãdos, hoc est, ad affectus ac mores nostros intimius pernoscendos, & recte ad uirtutẽ instituendos, censeret: postremo aliena curanda nõ amplius arbitraretur, quàm quatenus proprijs esse officijs documento possent. Præclara equidem omnino facultas isthæc, & nunquã satis admirandum philosophiæ bonum, res extra nos positas, hoc est, naturę illud spectaculum, idcirco nimirũ nobis exhibitum, concipere animo, & quacunq; patet sublimi mentis oculo contemplari, in eoq; miram conditoris maiestatem & immensam in mortaliũ genus benignitatem æstimare. Sed est illa quoq; non inferior eiusdem philosophiæ pars altera, abducto etiam ab illa uastitate nonnihil animo, reconditum domi nostræ thesaurũ inquirentis, & microcosmi huius motus omnes, omnia munia sedulò perlustrantis, atq; ita in se descendere, secumq; habitare studiosos sui perdocentis: officiorum deniq; suorum quenq;, quid uitandum, quid sequendum sit, aliorum subinde ceu theatro proposito admonentis. An non enim absurdum id fuerit, planeq; desidis ac male feriati animi argumentum, neglectis rebus quanquam priuatis domumq; te identidem reuocantibus, obuersari in foro, ac publicis parumq; ad te pertinentibus etiam occupari malle? atq; ibi tamẽ ita quoq; securum agere, ut præclare cæterorũ aut turpiter factis neq; quid cauere te, quid ue amplecti oporteat, erudiri patiare? sed ipsum obiectare te rebus, ac tui periculum facere omnino, teq; statuere exemplum alijs quàm alios tibi, pręclarius arbitrere? Atqui horum alterum ut est proprium & quasi genuinũ philosophiæ opus, ita alterum quoq; haud infimæ eiusdem etiam portionis, Historiæ nempe, qua uelut officiorum omnium ac prudentiæ uniuersæ instructissimo mundo, quid unumquodque hominum genus, ætatem omnem atque conditionem deceat, quid in rebus omnibus pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non, planius omnino ac melius quàm ullis alijs quantumlibet belle institutis sophorũ præceptis non docetur solum, sed quasi inspiciendum tractandumq; exhibetur: & hoc quidem multijuga uariáque ac ubere omnis generis exemplorũ copia, tam innumeras ac diuersas causarum & euentuum quibuscunq; in negocijs, consiliorumq; formas suppeditante. ne cõmemorem quàm istuc iucundum etiam sit, hic ceu alta quadam è specula omnes omnium hominum actiones, rationes omnes intueri, & quà cuiq; iter aliquando ad uirtutis amœnissima prata deligenti penetrandum sit, quà à uitiorum putidissimis lacunis declinandum, in tuto uidelicet constitutum discere: ut quod de optimo poëta Flaccus exclamat, idipsum nos de Historico quoq; dici commodissime ac iure optimo posse censeamus, Omne punctũ ferre, qui misceat utile dulci.

Neq; hic ita multum referre puto, Historiæ ætatem æstimare: quemad modum quosdam nimis delicati oris, nisi uetera et suis temporibus (ut idem ille ait) iam olim defuncta, fastidire uidemus. Ingratos profectò homines, & suo etiam seculo quocunq; tandem indignos: quippe non quia crasse Compositum quicquã illepide ue putent reprehendentes, sed quia nuper. Quasi uero non discere quod rectum est, ubicunq;, undecunq;, quacunq; ætate, & par sit et oporteat. Itaq; magni nobis precij, magnæ autoritatis esto omnis rerum gestarum cuiuscunq; gentis, temporis, autoris, quantũcunq; simplex, duntaxat uera ut sit (quæ Historiæ prima uirtus est) narratio. Quanquam ubi orationis quoq; decor accesserit, tanto nobis erit etiam iure quodam suo cõmendabilior, quanto lectorem concinnitate sua ad hoc quod uerum narrat considerandum, ac diligentius tractandum, animoq; ita firmius infigendũ magis inducit, magisq; suauitate sua ac specie detinet. Qua quidem re inter medij temporis Historicos haud scio an quisquam alius, quantum ego iudicare possum, hoc Saxone Grammatico, Danicarũ rerum scriptore, excellat magis: quiue cum ueterũ etiam quolibet, siue dictionis elegantiam spectes, siue rerum consiliorumq; ac euentuum uarietatem requiras, cõferri melius possit. Hunc igitur cum nuper ad nos è Gallia misisset IO. SPHYRACTES Basiliensis, iuuenis cum optimis moribus & eruditione minime aspernenda prǣditus, tum in paucis mihi perquã charus amicus, simulq; uti apud nos eum curarem quãdiligentissime excudi hortaretur, quippe quem in hoc ipsum à generosissimo atq; humanissimo iuuene D. ERICO à Crabben, Dano, amicoq; singulari, non ita pridem Lutetiæ dono accepisset: suscepto protinus eo, atq; obiter quantũ per ocium licuit inspecto, nõ potui nõ probare amici consilium, cui et facile ac lubens obsecutus sum: primũ quidem quod in studiosorũ usum id cessurũ intelligerem, quibus libenter ac iure me meamq; operã omnem deuoueo: deinde quia datam mihi hic ansam uiderem, Reuerende Præsul, gratitudinem animi mei, quemadmodũ est æquum, erga C. T. quacunq; tandem ratione uel de alieno testandi: cuius benignitatem experiri me, nihil aliud quàm literarum mancipium, de te uero neq; uerbo quidem unquã, nedum officio benemeritũ, ultro uoluisti. Quare improbus certe sim, id si non agnoscam: ingratus, nisi prædicem: barbarus, si nõ quocunq; demum pacto animi cum officiorum amplitudinem æstimare callentis, tum sese uicissim etiam si qua liceat promptissimum offerentis, testimonium exhibeam. Neq; uero parum etiam hoc ut facerem, optime Antistes, me impulit, quod ut principe uiro cumprimis dignum esse iudico, id genus scriptores habere familiares, eorumq; exemplis ceu Lydio quodam lapide consilia omnia, omnes conatus suos explorare: ita pertinere ad te etiã uel maxime putaui, quem præcipuo erga literas earumq; candidatos studio teneri, ac

eruditorũ domestica etiam consuetudine potissimum oblectari non leuibus certe argumentis animaduerti, præter omnino multorum hodie Principum morem, parasitis tantum & assentatoribus, alijsq́ id genus nihili homuncionibus, bonos uiros ac philosophiæ studiosos cane peius & angue exosis, stipari sese ac modo non totos regi gaudentiũ: pro quibus equidẽ si admittere sæpius alteros illos mallent, aut mutis istis duntaxat uti consultoribus non erubescerent, minus certe consiliorum eos factorum'ue temere plerunque susceptorum pœniteret, minusq́ haud dubie quicquid ipsi delirant, (ut Horatiano uerbo utar) Achiui plecterentur. At quanto tu longe diuerso ab illis instituto, multis alijs antiquiorem ducis, clarissimi Iurisconsulti D. LVCAE PALIVRI, C. T. Cancellarij uel unius consuetudinẽ? cuius equidẽ uiri, tanq́ præsentis usq́ consiliorum omnium & actionum Achatis, fide & prudentia dum ita sedulò uteris, facere nõ potes quin & rebus tuis pulchre ac sapienter prospicias, & bonarum artium ijsdemq́ addictorum expositissimum semper te Mecœnatem declares, & ea deniq́ re nullam aliam C. T. fastigio magis cõuenire persuasum habeas. Hac igitur et ego humanitate tua prius etiam q́ merui cognita fretus, istã tibi SAXONIS eruditam iuxta ac elegantem historiam offero, neq́ ingratam eam tibi fore, quanquam Principi, Principum scilicet res tractantem, cõfidens, & meã erga te gratitudinẽ quomodocunq́ testaturã, literarumq́ ac studiosorũ tibi causam, tametsi iam antea abunde beneuolo, amplius etiam cõmendaturam nihil addubitans.

Bene uale. Basileæ, Calend. Iulijs, Anno XXXIIII.

RERVM ET VERBORVM HISTORIAE DANICAE PRÆCIPUE MEMORABILIUM INDEX.

Audacium

E

F

G

Gambaruc

Leges à

N

Nicolai Sti-

Prouerbiorũ

S

natio

T

V

FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, IN GESTA DANORVM PRAEFATIO.

VM cæteræ nationes rerum suarũ titulis gloriari, uoluptatemq; ex maiorum recordatione percipere soleant: Danorũ maximus pontifex Absalon patriam nostrã, cuius illustrandæ maxima semper cupiditate flagrabat, eo claritatis & monumenti genere fraudari non passus, mihi comitum suorũ extremo, cæteris operam abnuentibus, res Danicas in historiam conferendi negocium intorsit, inopemq; sensum maius uiribus opus ingredi, crebræ exhortationis imperio compulit. Quis enim res Daniæ gestas, literis prosequeretur? quæ nuper publicis initiata sacris, ut religionis, ita latinę quoq; uocis aliena torpebat. At ubi cum sacrorũ ritu latialis etiam facultas accessit, segnities par imperitiæ fuit, nec desidiæ minora, quàm antea penuriæ uitia extitere. Quo euenit, ut paruitas mea, quamuis se prædictæ moli imparem animaduerteret, supra uires niti, quàm iubenti resistere præoptaret, ne finitimis factorũ traditione gaudentibus, huius gentis opinio potius uetustatis obliuijs respersa, quàm literarum monumentis prædita uideretur. Igitur oneri cunctis pręteriti æui scriptoribus inexperto, rudes labori humeros subijcere coactus, imperiumq; negligere ueritus, audacius quàm efficacius parui: quanquam ingenij mei imbecillitas fiduciam negabat, ab hortatoris amplitudine mutuatus. Cuius satis cœpti mei metam præcurrentibus, te potissimũ Andrea, penes quem saluberrimus suffragiorum consensus honoris huius successionem sacrorumq; summam esse uoluit, materiæ ducem, autoremq; deposco: obtrectationis liuorem, qui maxime conspicuis rebus insultat, tanti cognitoris præsidio frustraturus. Cuius fertilissimũ scientiæ pectus, ac uenerabilium doctrinarum abundantia instructum, ueluti quoddã cœlestium opum sacrariũ existimandum est. Tum Galliam, Italiamq; cum Britannia perci-

C piendæ literarum disciplinæ, colligendæq; earum copiæ gratia perscrutatus, post diutinam peregrinationem splendidissimum externæ scholæ regimen apprehendisti, tantumq; eius columen euasisti, ut potius magisterio ornamentũ dare, quàm ab ipso recipere uidereris. Hinc ob insignium culmen, meritaq; uirtutum, regius Epistolaris effectus, officium mediocritatis liminibus contentum tantis industriæ operibus exornasti, ut idem postmodũ amplissimæ dignitatis uiris ad eum quem geris honorem translatis, beneficij nomine expetendum relinqueres. Quamobrem Scaniam tripudio dissultare compertum est, quod pontificem potius à finitimis mutuata sit, quàm ex indigenis legerit: quippe quæ laudabiliter delectum egit, iocunditatem ex suffragio suo meruit. Itaq; cum genere, literis, ingenioq; niteas, ac plebem fœcundissimis doctrinæ stipendijs regas, maximũ tibi gregis amorem conciliasti, susceptiq; ministerij partes gloriosæ executionis fiducia ad laudis cumulum perduxisti. Et ne rerum dominium possessione usurpare uidereris, amplissimum patrimonium sacris ædibus religiosæ liberalitatis testamento legasti: obsitasq; curis opes decenter abijcere, quàm earum auiditate & pondere implicari maluisti. Tu item mirificum reuerendorum dogmatum opus complexus, priuatisq; curis publicæ religionis officia anteponere auidus, pertinentiũ ad eam rerum solutionẽ abnuentes, salutarium consiliorũ doctrina, debitis sacrorũ obsequijs adegisti, ueteremq; diuinarũ ædium iniuriã religioso lucri beneficio rependisti. Præterea lasciuioris uitæ studiosos, intemperantiæq; plus æquo uiribus indulgentes, saluberrimæ exhortationis perseuerantia, ac splendidissimis frugalitatis exemplis ad honestiorẽ mentis habitum ab enerui mollitudine reuocatos, dictis ne an factis magis instruxeris, dubiũ reliquisti. Ita quod tuorum nulli prædecessorum obtinere tributũ est, solis prudentiæ monitis impetrasti. Nec ignotum uolo, Danorũ antiquiores conspicuis fortitudinis operibus æditis, gloriæ ęmula-

D tione suffusos, Romani styli imitatione, nõ solum rerũ à se magnifice gestarũ titulos exquisito contextus genere, ueluti poëtico quodã opere perstrinxisse, uerum etiam maiorũ acta patrij sermonis carminibus uulgata, linguæ suæ literis saxis ac rupibus insculpenda curasse. Quorũ uestigijs seu quibusdam antiquitatis uoluminibus inhærens, tenoreq; ueris translationis passibus æmulatus, metra metris reddenda curaui, quibus scribendorũ series subnixa, nõ tam recenter conflata, q̃ antiquitus ædita cognoscatur: quia pręsens opus nõ nugacem sermonis luculentiam, sed fidelem uetustatis notitiam pollicetur. Quantũ porrò ingenij illius hoïes historiarũ ædituros putemus, si scribendi sitim latinitatis peritia pauissent? Quibus tametsi Romanæ uocis notitia abesset, tanta tradendæ rerum suarũ memoriæ cupido incessit, ut uoluminũ loco uastas moles amplecterentur, codicum usum à cautibus mutuantes. Nec Tylensium industria silentio obliteranda: qui cum ob natiuam soli sterilitatẽ luxuriæ nutrimentis carentes, officia continuæ sobrietatis exerceant, omniaq; uitæ momenta ad excolendam alienorũ operum notitiã conferre soleant, inopiam ingenio pensant. Cunctarũ quippe nationum res gestas cognosse, memoriæq; mandare, uoluptatis loco reputant: non minoris gloriæ iudicantes alienas uirtutes disserere, quàm proprias exhibere. Quorũ thesauros historicarum rerum pignoribus refertos curiosius consulens, haud paruam præsentis operis partem ex eorum relationis imitatione contexui. Nec arbitros habere cõtempsi, quos tanta uetustatis peritia callere cognoui. Nec minus Absalonis asserta sectando, quæ uel ipse gessit, uel ab alijs gesta perdidicit, docili animo, styloq; complecti curæ habui, uenerandæ eius narrationis documentũ, perinde ac diuinum aliquod magisteriũ amplexatus. Te ergo salutaris princeps, ac parens noster, cuius illustrissimã à priscis temporibus prosapiam dicturus sum, clarissima lux patriæ Voldemare, dubium laboris huius progressum fauore prosequi rogo,

Cautibus maiorũ gesta olim inscripta.

Tylensium industria.

Voldemari regis laus.

A rogo, quia propositi pondere constrictus, uereor ne magis imperitiæ meæ habitum, ingenijq; debilitatē patefaciam, quàm tuam (sicut par est) originem repræsentem. Siquidem præter paternæ hæreditatis amplitudinē, conspicua regni incrementa finitimorũ oppressione sortitus, Albiæq; reciprocos fluctus propagatę dominationis labore complexus, haud mediocre claritatis momentũ celeberrimus laudis tuæ titulis adiecisti. Ita antecessorũ famam atq; opinionē operum magnitudine supergressus, ne Romani quidem imperij partes armis intentatas liquisti. Cumq; fortitudine & liberalitate instructissimus habearis, plus ne hostes bellis terreas, an ciues humanitate demulceas, ambiguũ reddidisti. Tuus quoq; fulgentissimus auus publicæ religionis titulis consecratus, immeritæq; mortis beneficio immortalitatis gloriam consequutus, nunc sanctitatis fulgore perstringit, quos olim uictorijs acquisiuit: ex cuius sanctissimis uulneribus plus uirtutis q̃ cruoris effluxit. Cęterũ prisco atq; hęreditario obsequendi iure, saltem ingenij uiribus tibi militare constitui: cuius clarissimi patris castrēsem militiã parens, auusq; meus fidissimus bellici laboris operibus coluisse noscuntur. Tuo igitur ductu, respectuq; subnixus, quo cætera liquidius exequar, initium à patriæ nostræ situ, descriptuq; petere statui, speciosius singula perstricturus, si narrationis procursus competentia rebus loca permetiens, ab eorum positione dicendorũ inchoamenta deduxerit. Huius itaq; regionis extima, partim soli alterius confinio limitanť, partim propinqui maris fluctibus includunť. Interna uero circunfusus ambit Oceanus, qui sinuosis interstitiorum anfractibus, nunc in angustias freti contractioris euadens, nunc in latitudinē sinu diffusiore procurrens, complures insulas creat. Quo fit, ut Dania medijs pelagi fluctibus intercisa, paucas solidi continuiq; tractus partes habeat, quas tanta undarũ interruptio pro uaria freti reflexioris obliquitate discriminat. Ex his Iutia granditatis inchoamentiq; ratione Danici regni

S. Kanuti regis commendatio.

Daniæ situs.

B principiũ tenet, quę sicut positione prior, ita situ porrectior Theutonię finibus admouetur. A cuius complexu fluminis Eydori interriuatione discreta, cũ aliquãto latitudinis excremēto, septentrionē uersus in Norici freti littus excurrit. In hac sinus qui Lymicus appellatur, ita piscibus frequens extitit, ut nõ minus alimentorum indigenis, quàm ager omnis exoluere uideať. Huic etiam Fresia minor adiacet, quæ à Iutiæ prominentia subsidentiũ camporũ ac gremij deuexioris inclinata recessu, maximos frugũ prouentus beneficio oceani inundantis assequiť. Cuius refluxionis uis, plus utilitatis an periculi incolis afferat, ambiguũ extat. Siquidem tempestatis magnitudine perruptis æstuarijs, quibus apud eos maritimi fluctus intercipi solent, tanta aruis undarũ moles incedere consueuit, ut interdũ non solum agrorũ culta, uerumetiã homines cũ penatibus obruat. Post Iutiam insula ad orientem uersus Fionia reperitur, quã à continenti angusti admodũ æquoris interiectus abrumpit. Hęc sicut ab occasu Iutiam, ita ab ortu Sialandiam prospectat, conspicua necessariarũ rerum ubertate laudandã: quæ insula amœnitate cunctas nostræ regionis prouincias antecedens, mediũ Daniæ locum obtinere putať, ab extimæ remotionis limite pari spaciorũ intercapedine disperata. Ab huius ortiuo latere, occasiuum Scaniæ media pelagi discisčit interruptio, opimã prædæ magnitudinem quotannis piscantiũ retibus adigere soliti. Tanta siquidē sinus omnis piscium frequētia repleri consueuit, ut interdũ impacta nauigia uix remigij conamen eripiat. Nec iam præda artis instrumēto, sed simplici manus officio capiatur. Cęterũ Hallandia ac Blekingia ab integritate Scanię, ceu rami duplices ex unius arboris stipite promeantes, Gothyę, Noruagiæq; longę declinationis spacijs, diuersisq; recessuũ interstitijs adnectunť. Verum apud Blekingiã apta meantibus rupes mirandis literarũ notis interstincta conspiciť. Siquidē à meridiano mari in deserta Verundię petrosa porrigiť semita, quã binæ lineæ exiguo discretæ spacio

Scania piscosa

C protractis in longũ ductibus amplectunť. Inter quas medium loco planum factis ad legendũ figuris undiq; secus exaratum ostendiť. Quod licet adeò situ inęquale existat, ut modo montiũ alta proscindat, modo uallium ima prætereat, eodem tamen tenore literarũ uestigia seruare dinoscitur: quarũ significationẽ rex Voldemarus sacri Kanuti fausta proles admirationis causa cognoscere cupiẽs, misit qui rupem permeantes patentiũ illic characterũ seriem, curiosiori indagatione colligerent, ac postmodũ uirgulis quibusdã sub ijsdem formarũ apicibus adnotarent. Qui ideo nihil ex eis interpretamenti comprehendere potuerunt, quod ipsa cælaturæ concauitas partim cœno interlita, partim cõmeantium adesa uestigijs, figuratę protractionis speciem obtrito calle cõfuderat. Vnde conspicuũ est, etiam petrinæ soliditatis rimas diutino madore complutas, aut sordium colluuione, aut irrigua nimborum instillatione concrescere. At quoniã regio hæc Suetiã, Noruagiamq; tam uocis quàm situs affinitate complectitur, earum quoq; sicut & Danię partes ac climata memorabo. Quæ prouincię septentrionali polo subiectæ, booteq; & arcton respicientes, ipsum frigentis zonæ paralellũ ultima sui porrectione contingunt: post quas humanis sedibus locum inusitata algoris sæuitia nõ relinquit. Ex quibus Noruagia saxei situs deformitatẽ naturæ sortita discrimine, rupibus infœcunda, ac scopulis undiq; secus obsita, glebarũ uastitate tristes locorũ salebras repræsentat. In cuius parte extima ne noctu quidẽ diurnum sydus occulitur, ita ut continui solis pręsentia alternos horarũ dedignata successus, utriq; tempori pari luminis administratione deseruiat. Ab huius latere occidentali insula quæ glacialis dicitur, magno circunfusa reperitur oceano, obsoletæ admodũ habitationis tellus, rerumq; ueri fidem excedentiũ, & insolitorũ euentuũ miraculis prædicanda. Illic fons est, qui fumigantis aquæ uitio, natiuam rei cuiuslibet originem demolitur. Sanè quicquid fumi huius exhalatione respergiť, in lapideæ naturæ duritiam transmutať: quæ res mirabilior an periculosior existat, in dubio positum constat, cum fluidam aquę teneritudinẽ tantus obsiderit rigor, ut admotum quidlibet fumidoq; eius uapore perfusum, in lapidis proprietatẽ forma duntaxat superstite subita conuersione transmutet. Ibidemq; complures alij latices referuntur, qui modo crescentis lymphæ copijs adaucti, plenisq; exundantes alueis crebras in sublime guttas iaciunt, modo torpentibus scatebris uix ab imo conspecti, profundis subductioris terræ latibulis absorbenť. Quo fit, ut exuberantes proxima quæq; spumarũ candore conspergant, exinaniti nullo uisus ingenio capianť. In hac itidem insula mons est, qui rupem sydeream perpetuæ flagrationis æstibus imitatus, incendia sempiterna iugi flammarũ eructatione cõtinuat. Cuius rei admiratio supradictis æquatur, cum tellus extremis subiecta frigoribus tanti caloris fomentis exuberet, ut ignium perennitatẽ arcanis instruat nutrimentis, æternumq; fouendis ardoribus præbeat incentiuũ. Huic etiam insulę certis statutisq; temporibus infinita glaciei aduoluiť moles, quæ cum aduentans scabris primum cautibus illidi cœperit, perinde ac remugientibus scopulis fragosæ ex alto uoces, ac uarij inusitatæ cõclamationis strepitus audiunť: quamobrẽ animas ob nocentis uitæ culpam supplicijs addictas, illic algoris magnitudine delictorũ pendere pœnas existimatũ est. Huius itaq; molis excisa particula, quantiscunq; nodorũ condylis obseretur, mox ut supradicta glacies terris auellitur, claustra, custodiamq; frustratur. Stupet animus admiratione plenus, dum res inextricabilibus seris obsita, ac multiplici impedimentorũ perplexione conclusa, sic molis cuius pars erat discessum insequitur, ut omnem obseruationis diligentiã ineuitabilis fugę necessitate decipiat. Est & illic aliud glaciei genus, montiũ iugis ac rupibus intersertum, quod certis uicibus constat superioribus ad ima deiectis, infimisq; rursum ad superna reflexis, uersili quadã mutatione transponi. In cuius assertionis fidem affertur quod

Suetia. *Noruagia.* *Islandia.* *Fons mirabilis* D *Hegle mons perpetuò ardens.* *Pœnarũ locus* *Res mira.*

A tur, quod quidam dum planũ fortè glaciale percurrerent, in obiectas uoragines, hiantiumq; rimarum penita prouoluti, paulò post exanimes fuerint, nulla glaciei rimula superstante reperti. Quamobrẽ à compluribus existimari solet, quod quos fundæ glacialis urna desorbuit, eosdem postmodũ supinata reddiderit. Illic etiam fama est pestilentis undæ laticem scaturire, quo quis gustato perinde ac ueneno prosternitur. Sunt & alij fontes, quorum scatebra cerealis poculi proprietatẽ imitari perhibetur. Sunt & ignes, qui cum linum consumere nequeant, aquæ mollitiem depascuntur. Est & saxum, quod montiũ prҿrupta nõ extrinseca agitatione, sed propria natiuaq; motione peruolitat. Et ut paulò altius Noruagiæ descriptio replicetur, sciendum quod ab ortu Suetiæ Gothiæq; cõtermina aquis utrinq; secus oceani uicinantis includitur: eadem à septentrione regionem ignoti situs ac nominis intuet̃ humani cultus expertem, sed monstruosҿ nouitatis populis abundantem, quã ab aduersis Noruagiæ partibus interflua pelagi separauit immensitas. Quod cum incertæ nauigationis existat, perpaucis eam ingredientibus salutarem reditum tribuit. Cæterũ oceani superior flexus Daniã intersecando prætermeans australem Gothiæ plagam sinu laxiore contingit: inferior uero meatus eius Noruagiæq; latus septentrionale prҿteriens, ad ortum uersus magno cum latitudinis incremento solido limitatur anfractu, quem maris terminũ gentis nostrҿ ueteres Granduicũ dixere. Igitur inter Granduicũ & meridianũ pelagus breue continentis spacium patet, maria utrinq; secus allapsa prospectans, quod nisi rerũ natura limitis loco congressis penè fluctibus obiecisset, Suetiam Noruagiamq; conflui fretorum æstus in insulam redegissent. Harum ortiuas partes Skricfinni incolunt: quæ gens inusitatis assueta uehiculis, montiũ inaccessa uenationis ardore sectatur, locorumq; complacitas sedes dispendio lubricæ flexionis assequitur.

Aqua uenenata.

B Neq; enim ulla adeò rupes prominet, quin ad eius fastigium callida cursus ambage perueniat. Primo siquidem uallium profunda relinquens, scopulorum radices tortuosa giratione perlabitur, sicq; meatum crebræ declinationis obliquitate perflectit, donec per sinuosos callium anfractus destinatum loci cacumen exuperet. Eadem apud finitimos mercium loco quorundam animalium pellibus uti consueuit. Suetia uero Daniam ab occasu Noruagiamq; respiciẽs, à meridie & multa orientis parte uicino præteritur oceano. Post quam ab ortu quoque multiplex diuersitatis barbaricæ consertio reperitur. Danicam uero regionẽ giganteo quondam cultu exercitam, eximiҿ magnitudinis saxa ueterum bustis ac specubus affixa testantur. Quod si quis ui monstruosa patratum ambigat, quorundã montium excelsa suspiciat, dicatq; si callet, quis eorum uerticibus cautes tantæ granditatis inuexerit. Inopinabile nanq; quiuis miraculi huius æstimator aduertet, ut molem super plano minime uel difficile mobilem, in tantum montanæ sublimitatis apicem simplex mortalitatis labor, aut usitatus humani roboris conatus extulerit. Vtrum uero talium rerum autores post diluuialis inundationis excursum gigantes extiterint, an uiri corporis uiribus ante alios præditi, parum notitiæ traditum. Talibus ut nostri autumãt subitam mirandamq; nunc propinquitatis, nunc absentiҿ potestatem, comparendiq; ac subterlabendi uicissitudinem, uersilis corporum status indulget, qui hodieq; scrupeam inaccessamq; solitudinem (cuius suprà mentionem fecimus) incolere perhibentur. Eiusdem aditus horrendi generis periculis obsitus, raro sui expertoribus incolumitatem regressumq; concessit. Nunc stylum ad propositum transferam.

Gigantes olim in Dania.

PRAEFATIONIS FINIS.

C

SAXONIS GRAMMATICI SIALANDICI VIRI ELOQVENTISSIMI, HISTORIAE DANORVM LIBER PRIMVS.

Danorũ origo

DAN igitur & Angul, à quibus Danorum cœpit origo, patre Humblo procreati, non solum conditores gentis nostræ, uerumetiã rectores fuere. Quanquam Dudo rerum Aquitanicarũ scriptor, Danos à Danais ortos nuncupatosq́; recenseat. Hi licet fauentibus patriæ uotis regni dominio potirent̃, rerumq́; summam ob egregia fortitudinis merita assentientibus ciuium suffragijs obtinerent, regij tamen nominis expertes degebant: cuius usum nulla tunc temporis apud nostros consuetudinũ frequẽtabat autoritas. Ex quibus Angul, à quo gentis Anglicæ principia manasse memoriȩ proditũ est, nomen suum prouinciæ cui præerat aptandũ curauit, leui monumenti genere perennem sui notitiam traditurus. Cuius successores postmodũ Britannia potiti, priscum insulæ nomen nouo patriæ suæ uocabulo permutarũt. Magni id factũ à ueteribus æstimatũ. Testis est Beda nõ minima pars diuini styli, qui in Anglia ortus, sanctissimis suorum uoluminũ thesauris res patrias sociare curæ habuit: æque ad religionem pertinere iudicans, patriæ facta literis illustrare, & res diuinas conscribere. Verum à Dan (ut fert anquitas) regum nostrorũ stemmata, ceu quodam deriuata principio, splendido successionis ordine profluxerũt. Huic filij Humblus & Lotherus fuere, ex Grytha summæ inter Theutones dignitatis matrona suscepti. Lecturi regẽ ueteres affixis humo saxis insistere, suffragiaq́; promere consueuerant, subiectorũ lapidum firmitate facti constantiã ominaturi. Quo ritu Humblus decedente patre, nouo patriæ beneficio rex creatus, sequentis fortunæ malignitate ex rege priuatus euasit. Bello siquidẽ à Lothero captus, regni depositione spiritũ mercatus est: hæc sola quippe uicto salutis conditio reddebat̃. Ita fraternis iniurijs imperiũ abdicare coactus, documentũ hominibus prębuit, ut plus splendoris, ita minus securitatis aulis quàm tugurijs inesse. Cęterũ iniuriȩ tam patiens fuit, ut honoris damno tanquã beneficio gratulari crederetur: sagaciter, ut puto, regiæ conditionis habitũ contemplatus. Sed nec Lotherus tolerabiliorẽ regem quàm militem egit, ut prorsus insolentia ac scelere regnũ auspicari uideretur: siquidem illustrissimum quenq́; uita aut opibus spoliare, patriamq́; bonis ciuibus uacuefacere, probitatis loco duxit: regni æmulos ratus, quos nobilitate pares habuerat. Nec diu scelerum impunitus, patriæ consternatione perimitur, eadem spiritũ eripiente, quæ regnum largita fuerat. Cuius filius Skyoldus naturam ab ipso, non mores sortitus, per summã tenerioris ætatis industriã, cuncta paternȩ contagionis uestigia ingeniti erroris deuio præteribat. Igitur ut à paternis uitijs prudenter desciuit, ita auitis uirtutibus feliciter respondit, remotiorem pariter ac præstantiorem hæreditarij moris portionem amplexus. Huius adolescentia inter paternos uenatores immanis belluæ subactione insignis extitit, mirãdoq́; rei euentu futurȩ eius fortitudinis habitũ ominata est. Nam cum à tutoribus forte, quorũ summo studio educabatur, inspectandæ uenationis licentiam impetrasset, obuium sibi insolitæ granditatis ursum telo uacuus, cingulo cuius usum habebat religandum curauit, necandumq́; comitibus præbuit. Sed & complures spectatæ fortitudinis pugiles per idem tempus uiritim ab eo superati produntur; è quibus Attalus & Scatus,

Anglorum principiũ. (margin, beside "Angul, à quo gentis Anglicæ...")

D (margin, beside "principio, splendido...")

Eligendi regis Danorum mos priscus. (margin)

clari

A clari illustresq; fuere. Quindecim annos natus, inusitato corporis incremẽto perfectissimũ humani roboris specimen præferebat, tantaq; indolis eius experimẽta fuere, ut ab ipso cæteri Danorum reges, cõmuni quodam uocabulo Skioldungi nuncuparent. Idem perditam & eneruam uitam agentes, continẽtiamq; luxu labefacere solitos, ad capessendã uirtutem rerum agitatione sedulus excitabat. Præcurrebat igitur Skioldus uirium complementum animi maturitate, conflictusq; gessit, quorũ uix spectator ob teneritudinẽ esse poterat, in quo annorũ uirtutisq; procursu ob Auildam quã summæ pulchritudinis intuitu postulabat, cum Scato Alemaniæ satrapa eiusdem puellæ competitore, Theutonũ Danorumq; exercitu inspectante, ex prouocatione dimicauit, interfectoq; eo omnẽ Alemannorũ gentem, perinde ac ducis sui interitu debellatã, tributaria ditione perdomuit. Hic nõ armis modo, uerumetiã patriæ charitate conspicuus extitit: siquidẽ impias leges abrogauit, salutares tulit, & quicquid ad emendandũ patriæ statum attinuit, summa diligentia præstitit. Sed & regnũ patris improbitate amissum, uirtute recuperauit. Primus rescindendarũ manumissionum legem ædidit. Serui quem libertate donauerat clandestinis insidijs petitus, acrem pœnam exegit, tanquam in omnium libertorum pœnam unius crimen redundare par esset. Omnium æs alienum ex fisco suo soluebat, & quasi cum aliorum regum fortitudine, munificentia ac liberalitate certabat. Aegros fomentis prosequi, remediaq; grauiter affectis benignius exhibere solebat: se non sui, sed patriæ curam suscepisse testatus. Proceres non solum domesticis stipendijs colebat, sed etiam spolijs ex hoste quæsitis, affirmare solitus, pecuniam ad milites, gloriam ad ducem redundare debere. Puellam cuius amore conflixerat, acerrimo nuptiarum æmulo liberatus, in pugnę præmium recepit, eamq; sibi matrimonio copulauit. Ex qua paulò post Gram filium sustulit. Cuius mirifica indoles ita paternas uirtutes redoluit, ut prorsus per earum *Pulcherrimũ regis dictum.*

B uestigia decurrere putaretur. Corporis animiq; præstantissimis dotibus prædictam adolescentiam ad summum gloriæ statum prouexit, tantumq; magnitudini eius à posteris tributum est, ut in uetustissimis Danorum carminibus ipsius uocabulo regia nobilitas censeatur. Quicquid ad firmãdas acuendasq; uires attinuit, acerrima ingenij exercitatione tractabat. A gladiatoribus uitandi inferendiq; ictus, cõsuetudinem studioso exercitij genere contrahebat. Educatoris sui Roarij filiam coæuam sibi collactaneamq;, quo maiorem incunabulis gratiam referret, uxorem adsciuit, quam postmodum Besso cuidam, quod eius strenua opera sæpenumero usus fuerat, mercedis loco coniugem tribuit. Quo bellicorum operum socio fretus, plus gloriæ sua an Bessi uirtute contraxerit, incertum reliquit. Qui cum fortè Sueonum regis Sictrugi filiam Gro gigantum cuidam desponsam cognosceret, tam indignam regio sanguine copulam execratus, bellum Sueticum auspicatur, Herculeæ uirtutis exemplo monstrorum nisibus obstaturus. Inita Gothia cum deturbandorum obuiorum gratia caprinis tergoribus amictus incederet, ac uarijs ferarum pellibus circumamictus, horrificumq; dextra gestamen complexus giganteas simularet exuuias, ipsam Gro syluestres fortè latices cum paucis admodum pedissequis lauandi gratia petentem, equo obuiam habuit. Quæ sponsum adesse rata, simulq; tam insoliti cultus horrore muliebriter territa, succussis frenis maxima cum totius corporis trepidatione, patrio carmine sic cœpit:

Conspicor inuisum regi uenisse gigantem,
 Et gressu medias obtenebrare uias,
Aut oculis fallor, nam tegmine sæpe ferino
 Contigit audaces delituisse uiros.

C Cui Bessus sic orsus.
Virgo caballi
Quæ præmis armos
Verba uicissim
Mutua fundens,
Quod tibi nomen
Qua fueris dic
Gente creata?
Ad hæc Gro.
Gro mihi nomen,
Rex pater extat
Sanguine fulgens
Fulgidus armis.
Tu quoque qui sis
Aut satus unde
Promito nobis.
Cui Bessus.
Bessus ego sum
Fortis in armis
Trux inimicis
Gentibus horror
Atque alieno
Sæpe refundens
Sanguine dextram.

Tum Gro.
Quis rogo uestrum
Dirigit agmen?
Quo duce signa
Bellica fertis?
Quis moderatur
Prælia princeps,
Quo'ue paratur
Præstite bellum?
Contrà sic Bessus.
Gram regit agmen
Marte beatus,
Quem metus aut uis
Flectere nescit,
Nec rogus ardens
Nec ferus ensis
Aut maris unquam
Terruit æstus.
Hoc duce belli
Signa leuamus
Aurea uirgo.
Rursum Gro.
Hinc remeantes
Vertite cursum,

Ne proprio uos
Opprimat omẽs
Agmine Sictrug,
Inq; feroci
Stipite figat
Illaqueato
Guttura nexu,
Detq; rigenti
Corpora nodo,
Ac male toruus
Trudat edaci
Funera coruo.
Iterum Bessus.
Gram prior illũ
Manibus addet
Ac dabit orco,
Quàm sua fatis
Lumina claudat,
Inq; pauenda
Vertice plexum
Tartara mittet.
Nulla Sueuorũ
Castra timemus,
Quid minitaris

Tristia nobis
Funera uirgo?
Ad quem Gro.
En ferar isthinc
Nota reuisens
Tecta parentis,
Ne uenientis
Conspicer audax
Agmina fratris.
Vos remeantes
Vltima queso
Fata morentur.
Ad quã Bessus.
Leta reuise
Nata parentem,
Nec cita nobis
Fata precare,
Nec tua bilis
Pectora pulset.
Nanq; petenti
Aspera primum
Difficilisq;
Sæpe secundo
Fœmina cedit.

D Post hæc Gram horrendę monstruosæq; uocis habitum trucioris soni modulis æmulatus, silentijq; diuturnioris impatiens, talibus puellam dictis aggreditur:

Ne timeat rabidi germanum uirgo gigantis,
Me neq; contiguum palleat esse sibi.
A Grip missus enim nunquam nisi compare uoto
Fulcra puellarum concubitumq; peto.

Cui Gro.

Quæ sensus exors scortum uelit esse gigantum?
Aut quæ monstriferum possit amare torum?
Quæ coniunx fore dæmonum possit monstrigeni conscia seminis?
Suumq; gigantifero consociare uelit cubile?
Quis spina digitos fouet? Quis syncera luto misceat oscula?
Quis membra iungat hispida læuibus impariter locatis?
Cum natura reclamitat, haud plenum Veneris carpitur ocium,
Nec congruit monstris amor fœmineo celebratus usu.

Gram contrà.

Regum colla potentium uictrici toties perdomui meorum,
Fastus reorum turgidos, exuperatis potiore dextra.
Hinc aurum rutilans cape, quo perpes maneat pactio munere,
Ac firma consistat fides Coniugijs adhibenda nostris.

Quo dicto, discussis laruis natiuũ oris decorẽ confessus, tantum penè uoluptatis uno sui aspectu puellę attulit, quantũ adulterino terroris incussit: quã etiam formæ suæ luculentia ad concubitũ prouocatã, amatorijs donis prosequi non omisit. Progressus ex obuijs cognoscit binis callem latronibus obsideri. Quos ad se spoliandum cupidius proruentes, solo exanimauit impulsu. Quo facto ne ullũ hostili solo beneficiũ attulisse uiderẽ, peremptorũ corpora subiectis affixa stipitibus,

simulata

A simulata pedũ erectione distendit, ut quibus re nocuerant uiui, specie minarẽtur extincti, post fata quoq; formidabiles forent, nec iter imagine minus q̃ opere præpedirent. Quamobrẽ constat eum latrones interimendo sibi, nõ Suetiæ consulere studuisse: cuius quanto odio teneretur, tam insignis facti indicio patefecit. Qui cum ab aruspicibus accepisset, nisi auro Sictrugum superare nõ posse, continuò ligneæ clauæ nexilem auri nodum adiecit, eaq; bello quo regem aggrediebatur instructus, uoti se compotem fecit. Quod factum Bessus impensiori laudationis genere prosecutus sic cecinit:

Gram ferus clauæ gerulus beatæ
Nescius ferri celebrabat ictu
Ensis obtentum pepulitq; trunco
Tela potentis.
Fata sectatus superumq; mentem
Sueonum pressit decus impotentum
Dum neci regem dedit & rigenti
Contudit auro.
Nanq; pugnaces meditatus arces
Robur amplexu rutilum gerebat
Et ducem uictor nitido supinum
Verbere torsit.
Fata quem ferro perimi uetabant
Aureo prudens domuit rigore,
Ense dum cassus potiore gessit
Bella metallo.
Clarius post hoc Agathum manebit
B Agnitum late meliore fama
Cui suus laudem decorisq; culmen
Arrogat autor.

Occiso Suetiæ rege Sictrugo, Gram quæsitũ armis imperiũ possessione firmare cupiens, Suarinũ Gothiæ præfectũ ob affectati regni suspicionẽ in pugnę certamen deuocatũ oppressit: fratresq; eius septem matrimonio, nouem pellice procreatos, impari dimicationis genere fraternæ necis ultionẽ petentes, absumpsit. Hunc pater ultimæ iam ætatis ob res egregie gestas imperij cõsortione donauit, regniq; summã cum sanguine suo cõmunicare, quàm in occiduæ uitæ statu sine participe gerere, tum utilius, tum etiam cõmodius duxit. Igitur cum Ringo splendido Sialandiæ loco natus, alterũ ex his honori intempestiuũ, alterũ iam uirium cursu defunctũ putaret, infirmã utriusq; ętatem causatus, nouarũ rerum studio maiorem Danorũ partem solicitat, hunc puerilis, illum senilis animi deliramento regię potestati inhabilem protestando. A quibus bello obtritus documento hoĩbus fuit, nullam ætatis partem uirtuti incongruã existimari debere. Alia quoq; complura Gram regis facinora fuere. Aduersus Sumblũ Phinnorũ regem bellũ professus, ad aspectũ filiæ eius Signes depositis armis, ex hoste procus euasit, eamq; promisso coniugis suæ repudio pactus despondit. Quã cum bello Noruagico q̃d aduersum Suuibdagerũ regem ob sororis filiæq; stuprũ susceperat admodũ occupatus, Saxoniæ regi Henrico Sumbli perfidia in matrimoniũ promissam, nuncio didicisset, propior uirginis, quàm militũ charitati, relicto exercitu tacitus in Phinniam contendit, inchoatisq; iam nuptijs superueniẽs, extremæ uilitatis ueste sumpta, despicabili sedendi loco discubuit. Rogatus quidnã afferret, medendi solertiam profitetur. Ad postremũ omnibus ebrietate madentibus, puellam intuens, medijs perstrepentis conuiuij gaudijs per summam fœmineæ leuitatis execra-

C tionem, maximamq́ uirtutũ suarum gloriationẽ, indignationis magnitudinem huiusmodi carmine patefecit:

Solus in octo pariter spicula mortis egi,
Atque nouenos gladio corripui reducto,
Quando Suarinum exanimaui titulis abusum,
Nec meritum conciliantis sibi nomen. unde
Sæpe cruentum nece ferrum madidumq́ cæde
Sanguine tinxi peregrino, timuiq́ nunquam
Ad crepitus ensiculi, uel galeæ nitorem.
Nunc male me proijciens fert aliena uota
Filia Sumbli fera Signe, uetus execrata
Fœdus, & incompositum concipiens amorem,
Fœmineæ dat leuitatis facinus notandum
Quæ proceres illaqueat, pellicit atque fœdat.
Ante alios ingenuos præcipue refellens,
Nec stabilis permanet ulli, titubatq́ semper,
Ancipites parturiens, diuiduosq́ motus.

Et cum dicto discubitu euolans Henricũ inter sacra mensæ & amicorũ complexus obtruncat, spõsamq́ medijs abstractã pronubis magna conuiuarũ parte prostrata secum nauigio deportat. Igitur nuptijs in exequias uersis, doceri Finni potuerunt, alienis amoribus manus inijci nõ oportere. His gestis à rege Noruagiæ Suuibdagero, dum stupratæ sororis iniuriã ac lacessitã filię pudicitiã ulcisci conaт, opprimitur. Hoc prælių Saxonis insigne copijs fuit, quas ad auxilia Suuibdagero ferenda nõ tam ipsius charitas, q̃ Henricianæ ultionis cupiditas prouocabat. Filij Gram, Guthormus & Hadingus, quorũ alterũ Gro, alterũ Signe enixa est, Suuib

D dagero Daniã obtinẽte, per educatorẽ suum Brache naue Suetiam deportati Vagnophro & Haphlio gigantibus, nõ solum alendi, uerumetiã defensandi traduntur. Quorũ summatim opera perstricturus, ne publicę existimationi contraria aut ueri fidem excedentia fidenter astruere uidear, nosse operæpretium est, triplex quondã Mathematicorũ genus inauditi generis miracula discretis exercuisse prę-stigijs. Horũ primi fuere monstruosi generis uiri, quos Gigantes antiquitas nominauit, humanæ magnitudinis habitũ eximia corporũ granditate uincẽtes. Secũdi post hos primã physiculandi solertiã obtinentes, artem possedere Phytonicã: qui quantũ superioribus habitu cessere corporeo, tantũ uiuaci mentis ingenio pręstiterunt. Hos inter gigantesq́ de rerũ summa bellis certabaт assiduis, quoad magi uictores giganteũ armis genus subigerẽt, sibiq́ non solum regnandi ius, uerumetiam diuinitatis opinionẽ consciscerent. Horũ utriq́ per summã ludificandorũ oculorũ peritiã, proprios alienosq́ uultus, uarijs rerũ imaginibus adumbrare callebant, illicibusq́ formis ueros obscurare conspectus. Tertij uero generis hoĩes, ex alterna superiorum copula pullulantes, autorum suorum naturæ, nec corporum magnitudine, nec artiũ exercitio respõdebant. His tamen apud delusas prę-stigijs mentes diuinitatis accessit opinio. Nec mirandũ, si prodigialibus eorũ portentis adducta barbaries, in adulterinæ religionis cultum cõcesserit, cum latinorũ q̃q; prudentiã perlexerit taliũ quorundã diuinis honoribus celebrata mortalitas. Hæc idcirco tetigerim, ne cum præstigia portenta'ue perscripsero, lectoris incredula refrageт opinio. His pretermissis, propositũ repetã. Occiso Gram, Suuibdagerus Daniæ Suetiæq́ imperijs auctus, fratrem cõiugis Guthormũ, eadẽ sæpius flagitante exilio abductum, tributaq́; pollicitũ Danis præfecit, Hadingo patris ultionem hostis beneficio præferente. Hic primis adolescentiæ temporibus felicissimis naturæ incrementis summam uirilis ætatis perfectionem sortitus, omisso

Mathematicorum genus triplex.

A uoluptatis studio, continua armorum meditatione flagrabat, memor se bellicoso patre natum, omne uitæ tempus spectatis militiæ operibus exigere debere. Cuius fortem animum Harthgrepa Vagnhofthi filia, amoris sui illecebris emollire conata, sedula affirmatione certabat, oportere eum primum genialis tori munus suis irrogare connubijs, quę infantiæ eius exactioris curæ fomenta porrexerit, primaq; subministrarit crepundia. Nec simplici uerborum exhortatione contenta, carminis quoque modo sic orsa:

Quid tibi sic uaga uita fluit?
Quid cœlebs tua lustra teris?
Arma sequens iugulum sitiens?
Nec species tua uota trahit.
Eximia raperis rabie
Labilis in Venerem minime.
Cædibus atque cruore madens
Bella toris potiora probas.
Nec stimulis animum recreas,
Ocia nulla fero subeunt.
Lusus abest, feritas colitur,
Nec manus impietate uacat
Dum Venerem coluisse piget.
Cedat odibilis iste rigor,
Adueniat pius ille calor,
Et Veneris mihi necte fidem,
Quæ puero tibi prima dedi
Vbera lactis, opemq; tuli,
B Officium genitricis agens,
Vsibus officiosa tuis.

Quo corporis eius magnitudinem humanis inhabilem amplexibus referente, cuius naturæ contextum dubium non esset giganteo germini respondere. Non te moueat (inquit) insolitus meæ granditatis aspectus: nunc enim contractioris, nunc capacioris, nunc exilis, nunc defluentis substantiæ, modo corrugati, modo explicati corporis situm arbitraria mutatione transformo: nunc proceritate cœlis inuehor, nunc in hominem angustioris habitus ditione componor. Adhuc hæsitante eo, fidemq; dictis habere cunctante, tale carmen adiecit:

Ne paueas nostri iuuenis commercia lecti,
Corpoream gemina uario ratione figuram,
Et duplicem neruis legem præscribere sueui.
Nam sequor alternas diuerso schemate formas
Arbitrio uariata meo, nunc sydera ceruix
Aequat, & excelso rapitur uicina tonanti.
Rursus in humanum ruit inclinata uigorem,
Contiguumq; polo caput in tellure refigit.
Sic leuis in uarios transmuto corpora flexus
Ambiguis conspecta modis: nunc colligit anceps
Strictum membra rigor, nunc gratia corporis alti
Explicat, & summas tribuit contingere nubes.
Nunc breuitate premor, nunc laxo poplite tendor
Versilis, inq; nouos conuerti cærea uultus.
Nec me mirari debet, qui Protea nouit.
Nunc premit effusos, modo clausos exerit artus

C Forma situs incerta sui speciesq́ biformis,
Quæ nunc extricat, nunc membra reuoluit in orbem.
Exero contractus artus, tensosq́ subinde
Corrugo, uultum formis partita gemellis
Et sortes complexa duas, maiore feroces
Territo concubitus hominum breuiore capesso.

His assertis Hadingi concubitu potita, tanto iuuenis amore flagrauit, ut cum eum reuisendæ patriæ cupidum comperisset, uirili more culta prosequi non dubitaret, laboribusq́ eius ac periculis interesse uoluptatis loco duceret. Quo comite susceptum iter ingressa, penatibus forte pernoctatura succedit, quorum defuncti hospitis funus mœstis ducebatur exequijs: ubi magicæ speculationis officio superum mentem rimari cupiens, diris admodum carminibus ligno insculptis, ijsdemq́ linguæ defuncti per Hadingum suppositis, hac uoce eum horrendum auribus carmen ædere coëgit:

Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.
Quisquis ab inferna sede reuocauit
Me functum fatis exanimemq́,
Ac rursum superas egit in auras,
Sub styge liuenti tristibus umbris
Persoluat proprio funere pœnas.
En præter placitum propositumq́
Quædam grata parum promere cogor.
Ex hac nanq́ pedem sede ferentes
D Angustum nemoris aduenientis
Passim dæmonibus præda futuri.
Tunc quæ nostra chao fata reduxit,
Et dedit hoc rursum uisere lumen,
Mire corporeis nexibus indens
Manes elicitos sollicitando,
Quod nisa est temere flebit acerbe.
Inferis me qui retraxit execrandus oppetat,
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.
Nam cum monstrigeni turbinis atra lues
Intima conatu presserit exta graui,
Atque manus uiuos uerrerit ungue fero,
Artubus auulsis corpora rapta secans,
Tunc Hadinge tibi uita superstes erit,
Nec rapient manes infera regna tuos,
Nec grauis in stygias spiritus ibit aquas.
Fœmina sed nostros crimine pressa suo
Placabit cineres, ipsa futura cinis,
Quæ miseris umbris huc remeare dedit.
Inferis me qui reduxit execrandus oppetat
Tartaroq́ deuocati spiritus pœnas luat.

Igitur cum apud prædictũ nemus compacto ramalibus tecto noctem agerent, insitatæ granditatis manus domiciliũ penitus pererrare conspecta. Quo mõstro territus Hadingus, nutricis opem implorat. Tunc Harthgrepa artus explicans, ac magno se turgore distendens, manum arctius comprehensam alumno prebuit abscindendam. Ex cuius teterrimis uulneribus plus tabi quàm cruoris manauit.

Cuius

A Cuius facti postmodũ ab originis suę consortibus laniata pœnas pependit: neq; illi aut naturæ conditio, aut corporis magnitudo, quo minus infestos hostium ungues experiretur, opitulata est. Spoliatum nutrice Hadingum grandæuus forte quidam altero orbus oculo, solitariũ miseratus, Lisero cuidam piratæ solenni pactionis iure conciliat. Siquidem icturi fœdus ueteres uestigia sua mutui sanguinis aspersione perfundere consueuerant, amicitiarũ pignus alterni cruoris commercio firmaturi. Quo pacto Liserus & Hadingus arctissimis societatis uinculis colligati, Lokero Curetum tyranno bellum denunciant. Quibus superatis fugientem Hadingũ prædictus senex ad penates suos equo deuehendum curauit, ibiq; suauissimę cuiusdã potionis beneficio recreatũ, uegetiori corporis firmitate constaturum prædixit. Cuius augurij monitum huiusmodi carmine probauit: Iciendi fœderis mos apud priscos.

Hinc te tendentem gressus profugum ratus hostis
Impetet ut teneat uinclis, faucisq; ferinæ
Obiectet depascendum laniatibus: at tu
Custodes uarijs rerum sermonibus imple.
Cumq; sopor dapibus unctior exceperit altus,
Iniectos nexus, & uincula dira relide.
Inde pedem referens, ubi se mora paruula fundet
Viribus in rapidum totis assurge leonem,
Qui captiuorum iactare cadauera sueuit,
Inq; truces armos ualidis conare lacertis,
Et cordis fibras ferro rimare patenti.
Protinus admissa uapidum cape fauce cruorem,
Corporeamq; dapem mordacibus attere malis.
B Tunc noua uis membris aderit, tunc robora neruis
Succedent inopina tuis, solidiq; uigoris
Congeries penitus neruosos illinet artus.
Ipse struam uotis aditum, famulosq; sopore
Conficiam, & lenta stertentes nocte tenebo.

Et cum dicto relatum equo iuuenem pristino loco restituit. Tunc Hadingus amiculi eius rimas sub quo trepidus delitebat, per summã rerum admirationẽ uisus perspicuitate traijciens, animaduertit equinis freta patere uestigijs, prohibitusq; rei inconcessæ captare conspectũ, plenos stuporis oculos à terribili itinerũ suorum contemplatione deflexit. Qui cum à Lokero captus, omnem prædictionis euentum certissimis rerum experimẽtis circa se peractum sensisset, Handuuanum Hellesponti regem apud Dunam urbem inuictis murorum præsidijs uallatum, mœnibusq; nouatiæ resistentem bello pertentat. Quorũ fastigio oppugnationis aditum prohibente, diuersi generis aues loci illius domicilijs assuetas per aucupij peritos prendi iussit, earumq; pennis accensos igne fungos suffigi curauit: quæ propria nidorum hospitia repetentes, urbem incendio compleuere. Cuius extinguendi gratia concurrentibus oppidanis, uacuas defensoribus portas reliquerunt. Adortus Handuuanũ cepit, eiq; redemptionis nomine corpus suum auro rependendi potestatẽ fecit: cumq; hostem tollere liceret, spiritu donare maluit, adeò sæuitiam clementia temperabat. Post hæc multo orientaliũ robore debellato, Suetiam reuersus Suuibdagerũ apud Gudlandiã ingenti classe obuium pugna adortus oppressit. Sicq; nõ solum exterorum manubijs, uerumetiã paternæ fraternæq; uindictæ trophæis ad eminentem claritatis gradum prouectus, exilio regnum mutauit, cui patriam nõ antè repetere quàm regere contigit. Ea tempestate cum Othinus quidam europa tota falso diuinitatis titulo censeretur, apud Vpsalam tamen crebriorem diuersandi usum habebat: eamq; siue ob incolarum Stratagema elegans.

C inertiam, siue locorum amœnitatē, singulari quadam habitationis consuetudine dignabatur. Cuius numen septentrionis reges propensiore cultu prosequi cupientes, effigiem ipsius aureo complexi simulacro, statuā suæ dignationis indicem maxima cum religionis simulatione Byzantium transmiserunt: cuius etiam brachiorum lineamenta, confertissimo armillarum pondere perstringebant. Ille tanta sui celebritate gauisus, mittentiū charitatem cupide exosculatus est. Cuius coniunx Frigga quo cultior progredi posset, ascitis fabris, aurum statuæ detrahendū curauit. Quibus Othinus suspendio cōsumptis, statuam in crepidine collocauit, quam etiam mira artis industria ad humanos tactus uocalem reddidit. At nihilominus Frigga cultus sui nitorem diuinis mariti honoribus anteponens, uni familiarium se stupro subiecit, cuius ingenio simulacrum demolita, aurum publicæ superstitioni consecratū, ad priuati luxus instrumentum conuertit. Nec pensi duxit impudicitiam sectari, quo promptius auaritia frueretur. Indigna fœmina quæ numinis cōiugio potiretur. Hoc loci quid aliud adiecerim, quàm tale numen hac coniuge dignum extitisse? Tanto quondam errore mortalium ludificabantur ingenia. Igitur Othinus gemina uxoris iniuria lacessitus, haud leuius imaginis suæ quàm tori læsione dolebat. Duplici itaq; ruboris irritamento perstrictus, plenum ingenui pudoris exilium carpsit, eoq; se contracti dedecoris sordes aboliturum putauit. Cuius secessu Mithotyn quidā præstigijs celeber, perinde ac cœlesti beneficio uegetatus, occasionē & ipse fingendę diuinitatis arripuit, barbarasq; mentes nouis erroris tenebris circunfusas, præstigiarum fama ad cerimonias suo nomini persoluendas adduxit. Hic deorum iram, aut numinum uiolationem confusis permixtisq; sacrificijs expiari negabat: ideoq; eis uota communiter nuncupari prohibebat, discreta superum cuiq; libamenta constituens. Qui cum Othino re-

D deunte, relicta præstigiarum ope, latendi gratia Pheoniam accessisset, concursu incolarū occiditur. Cuius extincti quoq; flagitia patuêre: siquidē busto suo propinquantes, repentino mortis genere consumebat, tantasq; post fata pestes ædidit, ut penè tetriora mortis quàm uitæ monumenta dedisse uideretur, perinde ac necis suæ pœnas à noxijs exacturus. Quo malo obfusi incolæ, egestum tumulo corpus capite spoliant, acuto pectus stipite transfigentes: id genti remedio fuit. Post hæc Othinus coniugis fato pristinæ claritatis opinione recuperata, ac ueluti expiata diuinitatis infamia ab exilio regressus, cunctos qui per absentiā suam cœlestium honorum titulos gesserant, tanquā alienos deponere coëgit, subortosq; magorum cœtus, ueluti tenebras quasdam superueniēte numinis sui fulgore discussit. Nec solum eos deponendæ diuinitatis, uerumetiam deserendæ patriæ imperio cōstrinxit, meritò terris extrudendos ratus, qui se cœlis tam nequiter ingerebant. Interea Asmundus Suuibdageri filius, in ultionem patris pugna cum Hadingo congressus, ut filium Henricū, cuius charitatem etiam proprio spiritui pręferebat, fortissime dimicantem occidisse cognouit, auido fati animo lucem perosus, tali carmen uoce compegit:

Quis nostra fortis ausit arma sumere?
Nil proficit cassis uacillanti nitens.
Lorica iam nec commode fusum tegit.
Armis ouemus interempto filio.
Cuius mori me cogit imminens amor.
Charo superstes ne relinquar pignori,
Vtraq; ferrum comprimi iuuat manu.
Nunc bella præter scuta nudo pectore
Exerceamus fulgidis mucronibus.
Ferocitatis fama nostræ luceat,

A Audacter agmen obteramus hosticum,
Nec longa nos exasperent certamina,
Fugaq; fractus conquiescat impetus.

Quo dicto, geminam capulo manum iniiciens absq; periculi respectu reflexo in tergum clypeo, complures in necem egit. Igitur Hadingo familiarium sibi numinum præsidia postulante, subitò Vagnoftus partibus eius propugnaturus aduehitur. Cuius aduncum Asmundus gladium contemplatus, hoc in uocem carmine clamabundus erupit:

Quid gladio pugnas incuruo?
Ensiculus fato tibi fiet,
Framea torta necem generabit.
Hostem nanque manu superandū
Carminibus lacerari fidis,
Plus uerbis quàm ui connisus,
In magna uires ope ponens.
Quid me sic umbone retundis
Audaci iaculo minitando?
Cum sis criminibus miserandis
Obsitus & maculis refertus.
Infamis sic te nota sparsit
Putentem uitiis labęonem.

Hæc uociferantem Hadingus hasta traiicit amentata. Sed nec mortis Asmundo solatia defuere: siquidem inter exiguas uitæ reliquias, uulneratum interfectoris pedem, perpetua claudicatione mulctauit, cladem q; suam, paruulo ultionis B momento memorabilem reddidit. Ita alterum membri debilitas, alterum uitæ finis excepit. Corpus eius solenni funere elatum apud Vpsalam regiis procuratur exequiis. Cuius coniux Gunnilda ne ei superesset, spiritum sibi ferro surripuit, uirumq; fato insequi, quàm uita deserere præoptauit. Huius corpus amici sepulturæ mandantes, mariti cineribus adiunxerunt: dignam eius tumulo rati, cuius charitatem uitæ prætulerat. Iacet itaq; Gunnilda aliquanto speciosius uirum busti quàm tori societate complexa. Post hæc Hadingo uictore Suetiam populante, Asmundi filius Vffo nomine, conserendæ manus diffidentia adductus, in Daniam exercitum traiicit, hostilesq; lares incessere, quàm proprios tueri satius duxit: opportunum propulsandarum iniuriarum genus existimans, quod ab hoste pateretur inferre. Ita Danis ad propria defensanda redire compulsis, salutemq; patriæ exterarum rerum dominio præferentibus, domesticum solum hostilibus armis uacuefactum repetiit. Igitur cum Hadingus è bello Suetico regressus, ærarium suum quo bellis ac spoliis quæsitas opes excipere consueuit, furto uiolatum animaduerteret, continuò custodem eius Glumerum suspendio consumpsit, callidoq; commenti genere edixit, ut si quis è noxiis ablata referre curasset, honoris locum quem Glumerus possederat obtineret. Quo promisso, sontium quidam beneficii percipiendi quàm criminis tegendi studiosior redditus, pecuniam regi reportandam curauit. Quem conscii in summam principis amicitiam receptum putantes, nec uberius quàm fidelius honoratum credentes, & ipsi pari pręmii spe relatis pecuniis, reatum detegunt. Quorum confessio primum honoribus ac beneficiis excepta, mox suppliciis punita, hud paruum uitandæ crudelitatis documentum reliquit. Dignos dixerim qui solutæ taciturnitatis pœnas patibulis luerent, quos cum silentii salubritas tutos pręstare posset, uocis stoliditas in exitium pertraxit. His gestis, Hadingus per summum integrandi belli apparatum hyberna permensus, uerno sole frigoribus liquatis Suetiam repetit, ibiq; lustrum mili-

Calliditas Hadingi.

C tando confecit. Cuius milites diuturnę expeditionis negocio consumptis alimentis ad ultimam penè tabem redacti, syluestribus fungis famem lenire cœperunt. Tandem per summam necessitatis indigentiam commanducatis equis, ad postremum canina cadauera corporibus indulserunt. Sed nec humanis artubus uesci nephas habitum. Itaq; Danis in extremas desperationis angustias compulsis, nocte concubia sine autore tale castris carmen insonuit:

Danorum fames ingens.

Tetro penates omine patrios
Liquistis, hoc rus Marte sequi rati.
Quæ uana mentes ludit opinio?
Quæ cæca sensus corripuit fides?
Hoc arbitrantes posse solum capi?
Non amplitudo Suetica cedere,
Non exterorum Marte ualet quati.
At summa uestri defluet agminis,
Cum Marte uestros cœperit aggredi.
Nam cum ferocem uim fuga soluerit
Et præliorum pars uaga labitur
In terga dantes Marte prioribus
Cædis potestas liberior datur,
Maiorq; ferri parta licentia
Cum sors rebellem præcipitem fugat,
Nec tela tendat, quem metus abstrahit.

Quod præsagiũ crebra Danorũ cæde sequẽs lucis euentus impleuit. Nocte postera uocẽ huiusmodi incerto autore æditã, Suetica auribus iuuentus excepit:

Quid me sic Vffo prouocat seditione graui
D Pœnas daturus ultimas? confodietur enim
Multa premendus cuspide, exanimisq; ruet
Audaciam cœpti luens, nec petulantis erit
Liuoris intactum scelus, augurioq; meo
Cum bella primum gesserit, contuleritq; manum,
Excepta membris spicula corpus ubiq; petent,
Crudosq; hiatus uulnerum fascia nulla premet,
Nec ampla plagarum loca contrahet ulla salus.

Eadem nocte congressis exercitibus, duo senes humano habitu tetriores, capitibus coma uacuis, inter syderum micatus, triste uisu caluitium præferentes, contrarijs uotorum studijs, monstriferos diuisere conatus. Siquidem alter Danorum partibus intendebat, alter Sueonum studiosus extabat. Victus Hadingus cum in Helsingiam confugisset, ibiq; Solis feruore percalefactum corpus frigida maris aqua sublueret, inauditi generis belluam, crebris ictibus attentatam oppressit, necatamq; in castra perferendam curauit. Quem facto ouantem obuia fœmina hac uoce compellat:

Seu pede rura teras, seu ponto carbasa tendas,
Infestos patiere deos, totumq; per orbem
Propositis inimica tuis elementa uidebis.
Rure rues, quatiere mari, dabiturq; uaganti
Perpetuus tibi turbo comes: nec deseret unquã
Vela rigor: nec tecta tegent, quæ si petis icta
Tempestate ruent, diro pecus occidet algu.
Omnia præsentis sortem uitiata dolebunt.
Vt scabies fugiere nocens, nec tetrior ulla

Pestis

A Pestis erit, tantum pœnæ uis cœlica pensat.
Quippe unum è superis alieno corpore tectum
Sacrilegæ necuere manus: sic numinis almi
Interfector ades. Sed cum te exceperit æquor,
Carceris æolici laxos patiere furores.
Te Zephyrus Boreasq; ruens, te proteret Auster,
Et coniuratos certabunt edere flatus,
Donec diuinum uoto meliore rigorem
Solueris, & meritam tuleris placamine pœnam.

Regressus igitur Hadingus, eodemq; cũcta tenore perpessus, tranquilla quęq; proprio turbidabat aduentu. Siquidem nauigante eo oborta nimbi uis ingenti classem tempestate consumpsit. Naufragum hospitia petentem, subita penatium strages excepit. Nec antè malo remediũ fuit, quàm scelere sacrificijs expiato, cum superis in gratiã redire potuisset. Siquidem propitiandorũ numinum gratia, Fro deo rem diuinam furuis hostijs fecit: quem litationis morem annuo feriarum circuitu repetitum, posteris imitandũ reliquit. Fro Blod Sueones uocãt. Cumq; forte gigantum quendam Nitherorum regis Haquini filiam Regnildam pactũ animaduerteret, indignam rei conditionem perosus, per summam futurę copulæ detestationem ingenuo ausu nuptias præcucurrit, Noruagiamq; profectus, tam fœdum regiæ uirginis amatorẽ armis oppressit. Adeò nanq; uirtutem ocio prætulit, ut cum regijs delicijs frui liceret, non solum suas, uerumetiam alienas iniurias propulsare omni uoluptate iocundius duceret. Autorem beneficij puella crebris obtusum uulneribus ignara medendi cura prosequit. Cuius ne notitiam sibi temporis interiectus eriperet, crus eius annulo uulneri incluso obsignatum reliquit. Eadem postmodũ à patre eligendi mariti libertate donata, contractam conuiuio B iuuentutem curiosiore corporum attrectatione lustrabat, deposita quondam insignia perquirens. Spretis omnibus, Hadingum latentis annuli indicio deprehensum amplectitur, eiq; se coniugem donat, qui coniugio suo gigantem potiri passus nõ fuerat. Apud quam diuersantem Hadingo mirum dictu prodigiũ incidit. Siquidem cœnante eo, fœmina cicutarum gerula, propter foculum humo caput extulisse conspecta, porrectoq; sinu percunctari uisa, qua mundi parte tam recentia gramina brumali tempore fuissent exorta. Cuius cognoscẽdi cupidum regem proprio obuolutũ amiculo, refuga secum sub terras abduxit. Credo dijs infernalibus ita destinantibus, ut in ea loca uiuus adduceretur, quę morienti petenda fuerat. Primũ igitur uapidæ cuiusdam caliginis nubilum penetrantes, perq; callem diuturnis adesum meatibus incedentes, quosdam prætextatos, amictosq; ostro proceres conspicantur: quibus præteritis loca demum aprica subeunt, quæ delata à fœmina gramina protulerunt: progressiq; præcipitis lapsus ac liuentis aquæ fluuiũ diuersi generis tela rapido uolumine detorquentẽ, eundemq; ponte meabilem factum offendunt. Quo pertransito, binas acies mutuis uiribus concurrere contemplantur: quarum conditionẽ à fœmina percunctante Hadingo, ij sunt, inquit, qui ferro in necem acti, cladis suæ speciem continuo protestantur exemplo, presentiq; spectaculo præteritæ uitæ facinus æmulant. Prodeuntibus murus aditu, trãscensuq; difficilis obsistebat: quem fœmina nequicq; transilire conata, cum ne corrugati quidem corporis exilitate proficeret, galli caput quem secum forte deferebat abruptũ, ultra mœnium septa iactauit, statimq; rediuiuus ales resumpti fidem spiraculi claro testabatur occentu. Regressus igitur Hadingus, patriamq; cum cõiuge repetere orsus, imminentiũ sibi piratarum insidias, celeri nauigatione cassauit. Qui licet ijsdem penè flatibus iuuarentur, ipsum tamen æquora præsulcantem paribus uelis occupare non poterant. Inter hæc Vffo cum mirę

Hadingus uiuus ad inferos ducitur.

C pulchritudinis filiam haberet, potiturum ea qui uita Hadingum ſpoliaret edixit. Quo pacto Thuningus quidam admodum ſolicitatus, adcita Byarmenſium manu uotiuum ſtuduit impetrare progreſſum. Quem excepturus Hadingus, dum claſſe Noruagiam præteriret, animaduertit in littore ſenem crebro amiculi motu appellandi nauigij monitus afferentem: quẽ repugnantibus ſocijs, damnoſumq; profectionis diuerticulũ affirmantibus, naue ſuſceptũ centuriandi exercitus autorem habuit, in ordinanda agminũ ratione curioſius attendere ſolitũ, ut prima per dyadem phalanx, ac per tetradem ſecunda conſtaret, tertia uero octoadis adiectione ſuccreſceret, ſemperq; priorẽ inſequens duplicitatis augmento tranſcenderet. Idem quoq; funditorũ alas in extremã aciem concedere iuſſit, eisq; ſagittariorũ ordines ſociauit. Ita digeſtis in cuneũ cateruis, ipſe poſt bellatorũ terga conſiſtens, ac folliculo quẽ ceruici impenſum habebat, baliſtã extrahens, quę primũ exilis uiſa, mox cornu tenſiore prominuit, denos neruo calamos adaptauit, qui uegetiore iactu pariter in hoſtem detorti, totidem numero uulnera cõfixerunt. Tũc Byarmenſes arma artibus permutantes, carminibus in nymbos ſoluere cœlũ, lætamq; aëris faciẽ triſti imbriũ aſpergine confuderũt. Ecõtrario ſenex obortã nymbium molem obuia nube pellebat, madoremq; pluuię nubilo caſtigabat obiectu. Victorẽ Hadingũ dimiſſus ſenex, nõ ui hoſtili, ſed uoluntario mortis genere conſumendũ prędixit, clarisq; bellis obſcura, ac lõginquis finitima prępone re uetuit. Quo relicto, Hadingus ab Vffone per colloquij ſimulationẽ in Vpſalam accerſitus, amiſſis per inſidias ſocijs, noctis habitu protectus aufugit. Nam Danis ędis in quã conuiuij nomine cõtracti fuerant, exceſſum petentibus, præſtò erat qui cuiusq; exertũ foribus caput ferro demeteret. Cuius facti iniuriã prælio inſecutus Vffonẽ oppreſſit, eiusq; corpus depoſito odio cõſpicui operis mauſoleo manda

D uit, amplitudinẽ hoſtis elaborato buſti ſplendore confeſſus. Ita quem uiuũ hoſtili ſtudio inſectari ſolebat, extinctũ honoris impendio decorabat. Et ut ſibi deuictæ gentis animos conciliaret, fratrẽ Vffonis Hundingũ, regno præfecit, ne imperiũ potius in exteros transfuſum, q̃ in Aſmundi familia continuatũ uideret. Cumq; ſublato iam æmulo complures annos per ſummã armorũ deſuetudinẽ, rerum agitatione uacuus exegiſſet, tandem diutinum ruris cultum nimiamq; maritimarum rerum abſtinentiam cauſatus, & quaſi bellum pace iocundius ratus, talibus ſeipſum culpare deſidiæ modis aggreditur:

Quid moror in latebris opacis
Collibus implicitus ſcruppoſis,
Nec mare more ſequor priori?
Eripit ex oculis quietem
Agminis increpitans lupini
Stridor, & uſq; polum leuatus
Queſtus inutilium ferarum
Impatiensq; rigor leonum.
Triſtia ſunt iuga uaſtitasq;
Pectoribus truciora fiſis.
Officiunt ſcopuli rigentes
Difficilisq; ſitus locorum
Mentibus æquor amare ſuetis.
Nam freta remigijs probare
Officij potioris eſſet,
Mercibus ac ſpolijs ouare
Aera aliena ſequi locello
Aequoris inhiare lucris
Quàm ſalebras nemorumq; flexus
Et ſteriles habitare ſaltus.

Cuius uxor ruralis uitæ ſtudio maritimarũ auiũ matutinos pertæſa cõcentus, quantũ in ſylueſtrium locorum uſu uoluptatis reponeret, hac uoce detexit:

Me canorus angit ales immorantem littori
Et ſoporis indigentem garriendo concitat.
Hinc ſonorus æſtuoſæ motionis impetus
Ex ocello dormientis mite demit ocium:
Nec ſinit pauſare noctu mergus alte garrulus
Auribus faſtidioſa delicatis inſerens,

Nec

A Nec uolentem decubare recreari ſuſtinet
Triſtiore flexione diræ uocis obſtrepens.
Tutius ſyluis fruendum dulciusq́ cenſeo.
Quis maior quietis uſus, luce, nocte carpitur,
Quàm marinis immorari fluctuando motibus?

Eodẽ tempore Toſto quidã obſcuro Iutiæ loco ortus, ferocitate clarus emerſit: plebe nanq́ uario petulãtiæ genere laceſſita, late crudelitatis famã extulit, tantaq́ malignitatis opinione percrebuit, ut facinoroſi cognomine notaret. Sed nec exterorũ iniurijs abſtinẽs, poſt fœdã patriæ uexationẽ, etiam Saxoniã tentat. Cuius duce Syfrido laborantibus prælio ſocijs pacẽ petente, fore quod ab ipſo poſcebat̃ aſſeruit, dũmodo ſibi gerendi cũ Hadingo belli ſocietatẽ polliceri uoluiſſet. Refragantẽ illum, cõditioniq́ parere metuentẽ, acri minarũ genere ad eam quã optabat promiſſionẽ perduxit. Fit em̃ ut q̃d blande non ſtruitur, minaciter impetret̃. A quo terreſtri negocio ſuperatus Hadingus, cũ uictoris claſſem inter fugiendũ repertã perfoſſis lateribus nauigationi inutilẽ reddidiſſet, cõceſſam ſcapham in altum direxit. Quẽ Toſto occidiſſe ratus, cũ diu inter promiſcua necatorũ cadauera quæſitũ reperire nõ poſſet, ad claſſem regreſſus, animaduertit eminus myoparonem medijs maris æſtibus fluctuantẽ. Quẽ cum adductis in altũ nauigijs perſequi ſtatuiſſet, fractionis periculo reuocatus, ægre littus repetijt. Tũc correptis integris cœptũ uiæ genus exequit̃. Hadingus occupari ſe uidẽs, percontari comitẽ cœpit, an nandi uſum calleret, negante q́ eo, fugæ diffidentia ſponte euerſi nauigij cõcauas partes amplexus, mortis fidẽ inſequẽtibus fecit. Securũ deinde Toſtonem inopinatumq́ & ſpoliorũ reliquijs auidius incubantẽ adortus, proſtrato exercitu prædã deſerere coëgit, ſuamq́ eius fuga ulciſcit̃. Nec Toſtoni in uindictã ſui animus defuit. Nam cũ ob accepti uulneris magnitudinẽ reparandarũ intra pa-
B triam uiriũ copiam nõ haberet, legati titulo Britanniã petijt. In qua profectione nauigationis ſocios in aleæ luſum per laſciuiã contraxit, rixamq́ à teſſerarũ iactibus ortam, funeſta cæde finire docuit. Ita placido exercitij genere diſcordiã per totum nauigiũ diffudit, cruentamq́ pugnã mutatus lite iocus progenuit. Et ut aliquod ex alieno malo cõmodum caperet, correptis interfectorũ pecunijs, Collonẽ quendam piratica tunc temporis inſignẽ adciuit. Quo comite paruo põſt in patriã reuerſus, cum Hadingo, ſuã quàm militũ fortunã expendere prẹoptante, ex prouocatione congreſſus occiditur. Nolebant enim priſcæ fortitudinis duces uniuerſorum diſcrimine exequi, quod paucorũ ſorte peragi potuiſſet. His geſtis, Hadingo defunctæ coniugis ſpecies per quietem obſeruata, ſic cecinit:

Bellua nata tibi eſt rabiem domitura ferarum,
Quæq́ truci rapidos atteret ore lupos.
At poſt pauca ſubiunxit:
Fac caueas, ex te nocuus tibi prodijt ales
Felle ferox bubo, uoce canorus olor.

Rex mane ſopore diſcuſſo, cuidã coniecturarũ ſagaci uiſum exponit. Qui lupi nomine futuræ ferocitatis filiũ interpretatus, Oloris uocabulo filiã denotauit, illum hoſtibus pernicioſum, hanc patri inſidioſam fore præſagiẽs. Euentus augurio reſpondit. Siquidẽ Hadingi filia Vluilda priuato cuidã Guthormo denupta ſiue copulæ indignitate, ſiue claritatis affectatione permota, maritũ in parẽtis cædẽ abſq́ pietatis reſpectu ſolicitat: reginã ſe, q̃ regis filiã cẽſeri malle prẹfata. Cuius exhortationis modũ ijſdẽ penè uerbis, quibus ab ipſa ẹditus fuerat, explicare cõſtitui: q̃ ferè huiuſmodi erat: O miſerã me, cuius nobilitatẽ diſpar copulæ nexus obtenebrat. O infelicẽ, cuius ſtemmati ruſtica iugatur humilitas. O infortunatam principis prolem, quam tori lege plebeius æquiparat. Miſerandam regis filiam, cuius

C decorem ignauus pater in absoletos ac despicabiles transmisit amplexus. Infaustam matris sobolem, cuius felicitati tori commercium derogat, cuius munditiam immunditia ruralis attrectat, dignitatē indignitas uulgaris inclinat, ingenuitatem conditio maritalis extenuat. At si quis tibi uigor inest, si qua mentem uirtus possidet, si dignum te regis generum probas, socero fasces eripe, genus probitate redime, prosapiæ defectum uirtute æstima, sanguinis damnum animo pensa. Felicior est honos audacia, quàm hæreditate quæsitus. Melius uirtute culmen, quàm successione conscenditur. Aptius honores meritum, quàm natura conciliat. Adde quod senectutem subruere nephas non est, quæ proprio in ruinam pondere suppressa deuergit. Sufficient socero tot temporum fasces, senilis tibi potestas obueniat. Quæ si te frustrata fuerit, alteri cedet. Lapsui uicinum est, quicquid senio constat. Sat illi regnasse sit: tibi quandoq; præsse conueniat. Malo præterea uirum regnare quàm patrem. Malo regis coniunx, quàm nata censeri. Melius est principē intus amplecti, quàm exterius uenerari. Gloriosius nubere regi, quàm obsequi. Ipse quoq; tibi sceptrum, q̄ socero malle debeas. Proximum sibi quenq; natura cōstituit. Aderit cœpto facultas, si facto uoluntas accesserit. Nihil est quod non ingenio cedat. Instaurandum epulum est, exornandum conuiuium, prouidendi paratus. Inuitandus socer, fraudi uiam familiaritas simulata præstabit. Nullo melius quàm affinitatis nomine insidiæ teguntur: adde quod temulentia promptum cædi iter aperiet. Cumq; rex capitis cultui intentus, fabulis mentem, barbæ manum intulerit, pilorumq; perplexionem crinali spico seu pectinis enodatione discreuerit, applicari ferrū uisceribus sentiat. Minor occupatis solet cautela perquiri. Dextera tua tot scelerum uindex accedat. Pium est ultricem miserorum manum extendere. Talibus insistente Vluilda, uir suggestione uictus, insidijs operam pollicetur. Interea Hadingus generi dolum cauere somnio monitus, petito conuiuio quod ei filia charitatis simulatione parauerat, armatorum nō longe præsidia statuit, quibus aduersum insidias cum res exigeret, uteretur. Quo cibum capiente, satelles in fraudis ministerium adcitus, occultato sub ueste ferro opportunum sceleri tempus tacitus expectabat. Quo rex animaduerso, collocatis in uicino militibus signum lituo dedit. Quibus continuò opem ferentibus, dolum in autorem retorsit. Interea rex Sueonū Hundingus occasum Hadingi falso acceptum nuncio inferijs excepturus, optimatibus contractis eximiæ capacitatis dolium cereali liquore completum delitiarum loco medium conuiuijs apponi præcepit: & ne quid celebritatis deesset, ipse ministri partibus assumptis, pincernā agere cunctatus non est. Cumq; exequendi officij gratia regiam perlustraret, offenso gradu in dolium collapsus, interclusum humore spiritum reddidit, deditq; pœnas siue Orco, quem falsa exequiarum actione placabat, siue Hadingo, cuius interitum mentitus fuerat. Quo cognito Hadingus parem ueneratori gratiam relaturus, extinctoq; superesse non passus, suspendio se uulgo inspectante consumpsit.

D

HISTORIAE DANICAE LIBRI PRIMI FINIS.

HISTORIAE DANORVM LIBER SECVNDVS.

ADINGO filius Frotho succedit, cuius uarij insignesq; casus fuere. Pubertatis annos emensus, iuuenilium preferebat complementa uirtutum. Quas ne desidiæ corrumpendas preberet, abstractum uoluptatibus animum, assidua armorum intentione torquebat. Qui cum paterno thesauro bellicis operibus absumpto, stipendiorum facultatem, qua militem aleret, non haberet, attentiusq; necessarij usus subsidia circũspiceret, tali subeuntis indigenæ carmine concitatur:

Hic Frotho uulgo dicebatur Frotho geffmylde, id est liberalis.

Insula non longe est præmollibus ædita cliuis
Collibus æra tegens, & opime conscia prædæ.
Hic tenet eximium montis possessor aceruum,
Implicitus gyris serpens crebrisq; reflexus
Orbibus, & caudæ sinuosa uolumina ducens,
Multiplicesq; agitans spiras, uirusq; profundens.
Quem superare uolens clypeo, quo conuenit uti,
Taurinas intende cutes, corpusq; bouinis
Tergoribus tegito, nec amaro nuda ueneno
Membra patere sinas, sanies quod conspuit urit.
Lingua trisulca micans patulo licet ore resultet,
Tristiaq; horrifico minitetur uulnera rictu,
B Intrepidum mentis habitum retinere memento.
Nec te permoueat spinosi dentis acumen,
Nec rigor aut rapida iactatum fauce uenenum.
Tela licet temnat uis squamea, uentre sub imo
Esse locum scito quo ferrum mergere phas est,
Hunc mucrone petens medium rimaberis anguem.
Hinc montem securus adi, pressoq; ligone
Perfossos scrutare cauos, mox ære crumenas
Imbue, completamq; reduc ad littora puppim.

Credulus Frotho solitarius in insulam traijcit, ne comitatior belluam adoriretur quàm Athletas aggredi moris fuerat. Quę cum aquis pota specum repeteret, impactum Frothonis ferrum aspero cutis horrore contempsit. Sed & spicula quæ in eam contecta fuerant, eluso mittentis conatu læsionis irrita resultabant. At ubi nil tergi duritia cessit, uentris curiosius annotati mollities ferro patuit: quæ se morsu ulcisci cupiens, clypeo duntaxat spinosum oris acumen impegit. Crebris deinde linguam micatibus ducens, uitam pariter ac uirus efflauit. Repertæ pecuniæ regem locupletem fecere, quibus instructus, classe Curetum partibus admouetur. Quorum rex Dorno periculosi belli metu huiusmodi ad milites orationem habuisse fertur: Externum proceres hostem, & totius fermè occidentis armis opibusq; succinctum, salutarem pugnæ cunctationem sectantes, inediæ uiribus obtinendum curemus. Internum hoc malum est, difficilimum ære domesticum debellare periculum. Facile famelicis obuiatur. Melius aduersarium esurie, quàm armis tentabimus. Nullum hosti inedia acrius iaculum adacturi. Edax uirium pestis edendi penuria nutritur. Armorum opem alimentorum inopia subruit. Illa quiescentibus nobis tela contor-

Dornonis Curetum regis oratio.

C queat, illa pugnæ ius officiumq; ſuſcipiat: diſcriminis expertes, diſcrimen licebit inferre. Exangues abſq; ſanguinis detrimento præſtare poterimus. Inimicũ ocio ſuperare phas eſt. Quis damnoſe quàm tutò dimicare maluerit? Quis cum impune certare liceat, pœnam experiri contendat? Felicior armorum ſucceſſus aderit, ſi præuia fames bellum cõmittit. Hac primam cõfligendi copiam duce captemus: caſtra noſtra tumultus expertia maneant: illa noſtri loco decernat: quę ſi uicta ceſſerit, ocium rumpendum eſt: facile ab indefeſſo laſſitudine concuſſus opprimitur. Adeſa marcore dextera pigrior in arma perueniat. Lentiores ferro manus dabit, quẽ quiſpiam prius labor exhauſerit. Præceps uictoria eſt, ubi tabe conſumptus, cum robuſto congredit̃. Taliter indemnes alijs Danorũ autores fore poterimus.

His dictis, quæcũq; tutatu difficilia animaduertit defenſionis diffidentia populatus, adeò hoſtilem ſæuitiã in uaſtanda patria præcucurrit, ut nihil quod à superuenientibus occupari poſſet intactũ relinqueret. Maiorẽ deinde copiarũ partem indubitatę firmitatis municipio cõplexus, ab hoſte ſe circunſideri permittit. Cuius

Frothonis ſtratagema.

Frotho oppugnãdi diffidentia cõcitatus, complures inſolitæ profunditatis foſſas intra caſtra fieri, latenterq; per corbes humũ egeri, & in fluuiũ mœnibus propinquũ tacite diſijci iuſſit. Quẽ dolum crebro ceſpite foſſis ſuperaddito, occultandũ curauit, incautũ hoſtem præcipitio cõſumpturus, futurumq; ratus, ut ignaros deſidentis glebæ lapſus obrueret. Poſt hæc ſimulato metu caſtra pauliſper deſerere cœpit: quibus imminẽtes oppidanos paſſimq; eluſis ueſtigijs in foueas prouolutos ingeſtis deſuper iaculis trucidauit.

Tranno Rutenorum rex.

Inde profectus in Trannonẽ Rutenæ gentis tyrannũ incidit, cuius maritimas copias ſpeculaturus, crebros clauos ex fuſtibus creat, ijſdemq; carabũ onerat: quo hoſtilẽ noctu claſſem ſubiens, imas nauigiorũ partes terebro ſauciat: quæ ne repentinũ undarũ paterent̃ incurſum, patentia foraminũ loca, prouiſis antea clauis obſtruit, terebriq; damnũ ſtipitibus pen-

D ſat. At ubi foraminũ copiã mergendæ claſſi ſufficere credidit, demptis obſtaculis, promptũ aquis aditũ patefecit, hoſtilemq; claſſem ſua circunfundere properauit. Ancipiti periculo circunuenti Ruteni, armis prius an undis reſiſterẽt, hæſitabãt. Naufragio pereunt, dum nauigium ab hoſte uindicare contendunt. Internũ diſcrimen externo atrocius erat, dum foris ferrũ ſtringũt, intus fluctibus cedunt. Bina ſimul in miſeros pericula graſſabant̃. Incertũ erat celerius nando ſalus an dimicando peteretur. Mediũ pugnæ certamẽ noua fati diremit occaſio. Geminæ mortes uno ferebant̃ inceſſu: duæ leti uiæ ſociũ egere periculũ. Ambiguũ erat, ferrũ magis an fretũ afficeret: gladios propulſantẽ, tacitus fluctuũ allapſus excepit: econtrario fluctibus obuiantẽ, obuius enſis implicuit: aquarũ eluuies cruoris aſpergine fœdabatur. Victis itaq; Rutenis, patria Frothoni repetitur: qui cum legatos in Ruſciam exigendi tributi ſtudio miſſos, incolarum perfidia atroci mortis genere cõſumptos animaduerteret, duplici iniuria permotus, urbem Rotalam arcta admodum obſidione perſequitur. Qua ne fluuij interſtitio prohibente tardius potiretur, uniuerſam aquę molem noua riuorum diuerſitate partitus, ex ignotę profunditatis alueo meabilia uada perfecit: nec antè deſtitit quàm rapidior uortex diuiduo minoratus excurſu, languidiore undas lapſu ageret, ac per exiles flexus uadoſa paulatim conſtrictione rareſceret. Ita amne domito, oppidum naturæ præſidio uacuum, inoffenſa militum irruptione proſternit. His geſtis, ad urbem Paltiſcam exercitum contulit, quam uiribus inuictam ratus, bellum fallacia mu-

Aſtutia militaris egregia.

tauit. Siquidem paucis admodum conſcijs ignotæ opacitatis latebras petiuit, extinctumq; ſe quo minus hoſti terroris afferret, uulgo nunciari præcepit. Additæ in fidem exequiæ, tumulusq; conſtructus. Sed & milites conſcio fraudis mœrore, ſimulatum ducis obitum proſequuntur. Qua fama rex urbis Veſpaſius perinde ac uictoria potitus, tam languidam ac remiſſam defenſionem egit, ut

hoſtibus

A hostibus irrumpendi potestate facta, inter lusus ac ocia necaretur. Vrbe capta Frotho spe orientis imperiũ cõplexus, Anduani mœnibus admouet. Qui quondam succensæ per Hadingum urbis admonitus, cunctos eius penates domesticis auibus uacuefecit, quo minus similis iacturæ periculo mulctaret. Nec noua Frothoni calliditas defuit: quippe permutata cum an[cil]lulis ueste, peritã se pugnandi puellã simulat, depositoq; uirili cultu, fœmineũ æmulatus, transfugæ titulo oppidũ petit. Illic omnibus curiosius exploratis, postridie emisso comite exercitũ muris assore iubet, portasq; sua pandendas opera pollicet. Taliter elusis uigilibus, urbs somno sepulta diripitur, securitatis pœnas interitu luens, desidiaq; sua q̃ hostium uirtute miserior. Nihil enim in re militari perniciosius animaduertitur, quàm per ocium metu uacuũ, solutis neglectisq; rebus, nimia fiduciæ præsumptione torpescere. Anduanus cum patriæ res perditas euersasq; conspiceret, regias opes nauibus impositas, ut undas potius quàm hostem ditaret, in altum demersit: quan quam satius fuerat aduersariorũ fauorem pecuniæ largitionibus occupare, q̃ eius cõmodum mortalitatis usibus inuidere. Post hæc Frothone filiã in matrimonium per legatos poscente, cauendũ respondit, ne rerum prosperitate corruptus, uictoriæ successum in superbiã uertat: sed potius uictis parcere, & in deiectorũ conditione, pristinum fulgoris habitum uenerari meminerit, discatq; in miserorũ sorte præteritam æstimare fortunã. Curandũ itaq;, ne cuius affinitatẽ expetat, imperiũ rapiat, & quam nuptijs illustrare gestiat, obscuritatis sordibus respergat, matrimonij dignitatem auaritiæ studio corrupturus. Cuius dicti comitate & uictorem generum adsciuit, & regni libertatem obtinuit. Interea Sueonũ regis Hadingi coniunx Thorilda, cum priuignos suos Regnerum & Thoraldum, quorum infinito odio tenebatur, ut uarijs periculorũ generibus implicaret, regio tandem pecori

Stratagema recens.

De Anduano rege.

Thorildæ in priuignos sæuitia.

B præfecisset, Hadingi filia Suanhuita sororibus in famulitiũ sumptis, Sueciã petit, clarissimæ indolis exitiũ muliebri ingenio præcursura. Cumq; prædictos adolescentes nocturnis gregum excubijs occupatos, diuersi generis portentis circunfundi uideret, sorores equis descendere cupientes, tali poëmatis sono uetuit:

Monstra quidem uideo celerem captantia saltum,
  Corpora nocturnis præcipitare locis.
Bella gerit dæmon, & iniquæ dedita rixæ
  Militat in medijs, turba nephanda uijs.
Effigie spectanda truci, portenta feruntur,
  Hæcq; hominum nulli rura patere sinunt.
Agmina præcipiti per inane ruentia cursu,
  Hac nos progressum sistere sede iubent.
Flectere lora monent, sacrisq; absistere campis,
  Aruaq; nos prohibent ulteriora sequi.
Trux lemurum chorus aduehitur præcepsq; per auras
  Cursitat, & uastos ædit ad astra sonos.
Accedunt Fauni Satyris, Panumq; caterua
  Manibus admixta militat ore fero.
Siluanis coëunt aquili, laruæq; nocentes
  Cum lamijs callem participare student.
Saltu librantur furiæ, glomerantur eisdem
  Laruæ, quas simis fantua iuncta premit.
Calcandus pediti trames terrore redundat,
  Tutius excelsi terga premantur equi.

Ad hæc Regnerus seruũ regiũ se professus, tam longinqui à domo excessus causam astruxit, quod cum pastoralis operis gratia rus relegatus, pecus cui præerat

C amisisset, desperata recuperatiõe reditu abstinere q̃ ultionis pœnã incurrere præoptasset. Et ne fratris conditionem silentio preteriret, tale dictis poëma subiunxit:

Nos homines, non monstra puta, seruosq; manentes
 Per loca pascendos exagitasse greges.
At cum per teneros ageremus tempora lusus,
 Fortè remota uagum cessit in arua pecus.
Cumq; petita diu spes deforet inueniendi,
 Incessit miseris sollicitudo reis.
Cumq; boum nusquam uestigia certa paterent,
 Obtinuit mœstus sontia corda pauor.
Hinc est quod uirgæ uulnus pœnale uerentes,
 Duximus in proprios triste redire lares.
Credidimus quàm ferre manum, pœnamq; subire
 Tutius assuetis abstinuisse focis.
Sic pœnam differre iuuat, reditumq; perosis
 Hac dominum latebra fallere cura manet.
Hac ope neglecti pecoris uitabitur ultor,
 Solaq; stat nostris hæc fuga tuta uijs.

Tunc Suanhuita speciosissimũ lineamentorũ eius habitum curiosiori contemplatione lustratum impensius admirata, regibus te, inquit, nõ seruis æditum prærадians luminũ uibratus eloquitur. Forma prosapiam pandit, & in oculorũ micatu naturæ uenustas elucet. Acritas uisus ortus excellentiã præfert. Nec humili loco natum liquet, quem certissima nobilitatis index pulchritudo cõmendat. Exterior pupillarum alacritas interni fulgoris geniũ confitetur. Facies fidem generi facit, & in luculentia uultus, maiorũ claritudo respicitur. Neq; enim tam comis, tamq; D ingenua species, ab ignobili potuit autore profundi. Sanguinis decus cognato frontem decore perfundit, & in oris speculo conditio natiua resultat. Minime ergo tam spectati cælaminis simulacrũ obscurus opifex absoluit. Nunc itaq; celerrima declinatione crebros uiæ excessus petentes, mõstrigenos uitate concursus, ne elegantissimorũ corporum præda, sordidissimis pastum agminibus præbeatis. At Regnero maximus ob deformitatẽ cultus rubor incesserat, cuius unicum in obscuranda nobilitate remediũ ducebat. Seruitutẽ itaq; nõ semper uirilitate uacuam reperiri subiunxit. Sæpe enim sordido cultu robustam obtegi manũ, fortemq; dextram atra ueste concludi interdũ: itaq; naturę uitium uirtute redimi, da-

Thor deus. mnumq; generis animi ingenuitate pensari. Se ergo Thor deo excepto, nullam monstrigenæ uirtutis potentiã expauere, cuius uirium magnitudini nihil humanarum diuinarum'ue rerum digna possit æqualitate conferri. Sed neq; laruas liuido tantum squalore terribiles, à masculis debere pectoribus formidari, quarum effigies adulterino distincta pallore, momentaneũ corporis habitum ab aëris tenеritudine mutuari consueuerit. Falli igitur Suanhuitam, quæ solidũ uirorum robur muliebriter emollire, uiresq; uinci insolitas effœminato pauore perfundere conetur. Admirata iuuenis constantiã Suanhuita, ablegato nubilæ inumbrationis uapore prætentas ori tenebras suda perspicuitate discussit, ensemq; uarijs conflictibus opportunum se ei daturam pollicita, miram uirginei candoris speciem nouo membrorum iubare præferebat. Taliter accensi iuuenis cõnubium pacta, prolato mucrone sic cepit:

In gladio quo monstra tibi ferienda patebunt,
 Suscipe rex sponsæ munera prima tuæ.
Hoc dignum te rite proba, manus æmula ferri
 Gestamen studeat condecorare suum.

Ferrea

A Ferrea uis tenerum mentis confortet acumen,
Atque animus dextræ nouerit esse comes.
Aequet onus lator, & ut ensi congruat actus
Accedat grauitas, par in utroque tibi.
Framea quid prodest, ubi languet debile pectus,
Et telum trepidæ destituere manus?
Ferrum animo coëat, corpusq; armetur utroque,
Iungatur capulo, consona dextra suo.
Hæc celebres ædunt pugnas, quia iuncta uigoris
Plus retinere solent, dissociata minus.
Hinc tibi si uolupe est belli clarescere palma,
Consectare ausu quod premis ipse manu.

Cunq; multa ad hunc modū coaptato rhythmorū canore prompsisset, dimissis comitibus aduersum obscœnissimas portentorū cateruas, noctem dimicando permensa, luce reddita uarias laruarū formulas, & inusitata specierū figmenta passim aruis incidisse cognoscit: inter quas & ipsius Thorildę crebris obfusa uulneribus effigies uisebatur: quas in struem congestas ingenti pyra accensa cremauit, ne teter obscœnorū cadauerū odor pestifera exhalatione diffusus, propius accedentes corruptionis contagio sauciaret. Quo facto, Regnero Suetiæ regnū, sibi uero Regneri torum conciliauit. Qui licet tirociniū nuptijs auspicari deforme existimaret, seruatę salutis suæ respectu prouocatus, ꝓmissum beneficio excoluit. Inter hęc Vbbo quidam sororem Frothonis Vluildam iampridem matrimonio complexus, Daniæ regnū, cuius procuratione perfunctorie gerebat, uxoris nobilitate fretus occupat. Quamobrē Frotho Orientis bella deserere coactus, apud Suetiā B cum Suanhuita sorore graue prælium facit. Quo afflictus noctu conscensa cymba, per occultos nauigationis anfractus, perforandæ hostiū classis aditum quærebat. Deprehensus à sorore, rogatusq; cur tacito remigio uarias meatuū ambages sequeretur, simili quæstionis modo percontantē absoluit. Nam Suanhuita quoq; eodem noctis tempore solitariā nauigationem ingressa, ancipiti declinationis gyro multiplices sensim aditus recessusq; captabat. Fratrem itaq; dudum ab eo collatæ sibi libertatis admonitū rogare cœpit, ut quam bellum Ruthenicū petiturus, arbitraria nubendi potestate donauerat, assumpto cōiuge frui permittat, ratumq; post factum habeat, quod fieri ipse cōcesserit. Tam iustis precibus permotus Frotho, pacem cum Regnero componit, iniuriamq; quā ex sororis petulantia suscepisse uidebatur, rogatui remisit. A quibus etiam manu quantā per eos amiserat donatus, deforme uulnus specioso beneficio pensatū gaudebat. Daniam ingressus, capto perductoq; ad se Vbboni ignouit, ueniamq; quàm pœnā mali merito rependere maluit, quod regnū potius uxoris impulsu, quàm propria cupiditate tentasse, nec tam autor iniuriæ, quàm imitator fuisse uideretur. Vluildam eidem ademptam amico suo Scoto, qui et ipse Scotici nominis conditor fuit, nubere coēgit, tori uarietatem supplicij loco reputans. Cuius discessum regijs etiam uehiculis prosequutus, iniuriā beneficio pensauit. Sororis siquidē naturam, nō ingenium intuens, suæ potius famæ, quàm illius nequitiæ consulebat. Quæ fraternis meritis nihil ex consueti odij pertinacia remittens, noui mariti animū occidendi Frothonis, occupandiq; Danorū imperij consilio fatigabat. Segniter enim deserere solet animus, quicquid solido fuerit amore complexus. Neque fluidis annis molitū continuò crimen elabitur. Primæuam quippe mentem posterior imitatur affectio. Nec citò uitiorū uestigia pereunt, quæ tenera moribus ætas impresserit. Cum uacuas mariti aures haberet, insidias à fratre in uirum conuertit, mercede conductis, qui iugulū dormientis cōfoderent. Qua de re Scottus per pedissequā

C certior factus, nocte qua cædis ministeriũ circa se peragendũ acceperat, lecto loricatus incessit. Rogatus ab Vluilda quid ita assuetæ quietis usum, ferreo cultu mutasset: Sic ad præsens sibi collibitum retulit. Cum somno obfusus putaretur, irrumpentes insidiarũ ministros lecto delapsus obtruncat. Quo euenit, ut Vluildam insidijs fratri necte ndis abstraheret, & alijs uxorum perfidiam cauendi documentum præberet. Quæ dum geruntur, adoriendæ bello Fresiæ Frothoni consilium incidit, claritatẽ Orientis deuictione quæsitam, Occidentis oculis infundere auido. Oceanum petenti prima aduersum Vitthonem Fresorum piratam congressio fuit, in qua socijs primos hostium impetus solo clypeorũ obiectu patienter excipere iussis, non antè missilibus utendum edixit, quàm penitus hostium iaculorum imbrem exhaustũ aduerterent. Quę tanto à Fresis auidius emissa, quanto à Danis tolerabilius excepta, Vitthone Frothonis patientiam à pacis cupiditate profectam existimante. Oritur ingens classicum, & immenso pila stridore dissultant. Cum nullum incautis iaculum superesset, Danorum telis obfusi uincuntur. Fuga littus amplexi, inter flexuosos fossarum ambitus obtruncantur. Rhenum deinde classe rimatus, extremis Germaniæ partibus manus iniecit. Repetito oceano Fresorum classem uadosis inflictam uorticibus adortus, cæde naufragium cumulauit. Nec tantas hostium acies obtriuisse contentus, Britanniam tentat. Cuius rege deuicto, Melbricum Scoticę regionis præfectum aggreditur. Cui cum bellum illaturus Britannorum regem imminere ex speculatore cognosset, tergoq́ simul ac pectori consulere nequiret, militibus ad concionem uocatis deserenda uehicula, abijciendam supellectilem, aurumq́ quod ab eis gestaretur passim per arua disijciendum edixit, affirmans solam in opum effusione opem restare. Nec aliud conclusis subsidium superesse, quàm hostem ab armis in auaritiam pellicere. Libenter prædam apud exteros quæsitam supremæ necessitati impendi debere. Fore enim ut hostes non minore auiditate collectam abijcerent, quàm repertam corriperent, oneri potius quàm usui futuram. Tunc Torkillus auaritia ante alios insignis, cæterisq́ eloquio præstans, capite galea nudato clypeo innixus, Mouet, inquit, rex plerosq́ tuæ præceptionis austeritas, qui magni ęstimant, quod sanguine pepererunt: ęgre proijcitur, quod maximo constat periculo quęsitum. Inuiti deserunt, quod uitæ discrimine emerunt. Extremæ enim dementiæ est, uirili animo ac manu parta muliebriter spernere, opesq́ hosti insperatas afferre. Quid deformius, quàm belli fortunã prædæ quã gerimus contemptu præcurrere: certumq́ & pręsens bonũ, dubij mali metu relinquere: Nondũ Scotos aspeximus, & aruum auro spargemus: Quales in prælio existimandi sunt, quos bellum petentes sola bellorũ eneruat opinio: An qui hosti formidolosi fuimus, ridiculi erimus, claritatemq́ contemptu mutabimus: Mirabitur Britannus ab his se uictum, quos solo uinci timore conspexerit. Illorũ metu prememur, quibus metũ priores ingessimus: Quorũ pręsentiã contempsimus, absentiã metuemus: Quãdo opes probitate mercabimur, quas timore uitamus: Pecunias pro quibus pugnauimus, pugnam uitando temnemus: Quos paupertati subijcere debuimus, diuitijs imbuemus: Spolia fortiter cepimus, molliter iaciemus: Quid turpius à nobis committi poterit, quàm aurum erogare, quibus ferrum infligere debemus: Pauor nunquam eximet, quod uirtus peperit. Quod bello quæsiuimus, bello linquendum est. Tanti præda ueneat, quanti empta est, ferro precium penderetur. Præstat speciosa defungi morte, q̃ lucis auiditate uilescere. A uita paruulo temporis momento deserimur. Pudor etiam fatum insequitur. Huic accedit, quod iactantes aurum, hostis hoc auidius insequetur, quo maiore metu urgeri crediderit. Præterea neutra nobis fortuna auri odium facit. Victores nanq́ ære quod gestamus ouabimus, uicti sepulturæ præmio relinquemus. Hæc senior. At milites re-

Fresia à Danis subacta.

D

A gis potius quàm sodalis consilium intuentes, prioremq; exhortationem posteræ præferentes, quod cuiq; opum erat certatim loculis egerunt. Mannos quoq; uariæ supellectilis gerulos oneribus ab soluunt, sicq; uacuefactis crumenis, armis habilius accingunt. Quibus progressis succedentes Britanni, in patentem late prędam dissiliunt. Quos rex circa pecuniæ raptum auidius æquo occupatos conspiciens, cauere iubet, ne destinatas prælio manus opum onere fatigent, scientes triumphum antè carpendum, quàm censum. Proinde auro spreto, auri dominos insequantur. Nec æris, sed uictoriæ fulgorē mirentur: meminerintq; satius trophæum pensare, quàm quæstum: potiorem esse metallo uirtutem, si rite amborum habitum metiantur: hoc nanq; exteriorem ornatum conciliari, illam interno externoq; cultui precium afferre. Quamobrem remotos à pecuniæ contemplatione oculos habeant, abstractumq; auaritia animum belli studijs impendant. Pręterea nouerint prædā ab hostibus de industria reiectam, aurumq; insidijs potius, quàm usui seminatū. Sed & simplicem argenti nitorem latentis hami fraude implicitum teneri. Neq; enim facile fugisse existimandum, qui fortem Britannorum gentem fugæ prior adegerit. Cæterum nihil indignius opibus esse, quæ raptorem captiuant, dum ditare creduntur. Siquidem Danos quibus opes obtulisse uideantur, ferro cædeq; mulctandos duxisse. Itaq; si sparsa rapiant, eo hostem instruere uiderentur. Si enim ęris in medio positi specie tangerentur, nō solum id, sed & si quid eis propriæ pecuniæ superesset amitterent. Quid enim colligere prodesset, quæ protinus erogare cogantur? Sin pecuniā prosterni renuerint, hostem haud dubie prostraturos. Potius itaq; uirtute arduos, quàm cupiditate pronos existere debere, nec occiduos in auaritiam animos, sed erectos in gloriam habendos esse: armis non auro certandū fore. Finiente rege, eques Britannicus cunctis onustum auro

Regis à præda dehortatio.

B gremium ostendens, Colliguntur, inquit, rex ex oratione tua gemini rerum affectus, unus timoris, alter maleuolentiæ testis, cum & opibus propter hostem uti prohibeas, nosq; egenos tibi q̄ locupletes militare satius ducas. Quid hac deformius uoluntate? quid exhortatione stolidius? Domesticas hic gazas agnoscimus, agnitas tollere dubitabimus? Quod armis repetere pergebamus, quod sanguine recuperare contendimus, ultro restitutum uitabimus? propria uendicare cunctabimur? Vter timidior est, qui parta fundit, an qui fusa legere pertimescit? En q̄d necessitas ademit, casus reddidit. Non hostium, sed nostra hæc spolia sunt: non attulit aurum Britanniæ Danus, sed abstulit. Quæ subacti inuitiq; perdidimus, gratis redeuntia fugiemus? Nephas est tantum fortunæ beneficium indignanter excipere. Quid enim uesanius, quàm opes in patulo constitutas despicere, conclusas ac uetitas affectare? Ante oculos collocata fastidio dabimus, fugientia captaturi? In medio positis abstinebimus, longinqua atq; extera petituri? Quando peregrina prædabimur, si propria refutamus? Nunquam deos tam infestos experiar, ut sinum paterna auitaq; pecunia refertum, tam iusto onere uacuefacere compellar. Noui Danorum luxum, nunquam plena meri uasa liquissent, ni timor aufugere compulisset. Facilius uitam deseruissent, quàm uinum. Cōmunis hic nobis affectio est, hac illis imagine respondemus. Esto, fugam finxerint, antè tamen in Scotos incident, quàm egredi queant. Nunquam porcis proculcandum aut belluis hoc aurum rure squalebit, humano melius ūsui seruiturum. Præterea si exercitus à quo uicti sumus spolia rapimus, fortunā in nosmet uictoris transferimus. Quod enim certius uictoriæ præsagium accipi posset, quàm pugnam præda pręcurrere, castraq; ab hostibus deserta ante prælium capere? Satius est metu uicisse quàm ferro. Finierat uix eques, & ecce omnium effusæ in prædam manus nitida passim æra carpsere. Mireris illic obscœnæ auiditatis ingenium, speculari posses immoderatum cupiditatis exemplum. Videres cum gramine pariter aurum con

Equitis Britanni uerba.

C uelli, intestinum dissidium nasci, immemores hostium ciues ferro decernere, familiaritatis iura, societatis respectum negligi: auaritiam omnes, amicitias neminem intueri. Interea Frotho syluam quæ Scotiam Britanniamque secernit, uasto itinere permensus, arma milites capere iubet. Cuius aciem speculati Scoti, cum sibi leuia tantum pila suppetere, Danos uero præstantiori armaturæ genere cultos conspicerent, pugnam fuga præueniunt. Quos Frotho Britannicæ effusionis metu modicum insecutus, Vluildæ uirum Scotum cum ingenti exercitu obuium recepit, quem è remotissimis Scotiç finibus auxilij Danis ferendi cupido perduxerat. Per hunc Scotorum insectatione relicta, cursum in Britanniam reflectere iussus, prædam quam uafre reiecerat acriter recuperauit. Igitur quo æquiore animo opes deseruit, hoc facilius recepit. Pœnituit tunc oneris Britannos, sanguine pœnas auaritiæ dantes. Piguit inexpleta auiditati brachia porrexisse. Puduit minus regiæ exhortationi, quàm propriæ indulsisse cupiditati. Post hæc celeberrimum insulç oppidum Lundoniam petit: cuius murorum firmitate expugnationis facultatē negante, mortis simulatione facta, uires ab astutia mutuatus est. Siquidē præfectus Lundoniæ Dalemannus, cum falsum de eius obitu nuncium accepisset, receptis in deditionem Danis, ducem ex indigenis offert. Quē ut ex magno aceruo legerent, oppidū intrare permisit. Quibus electionis diligentiam simulantibus, nocturnis insidijs circumuentus opprimit̄. His gestis, regem in patriam regressum, Scato quidam conuiuio excipit, bellicis eius laboribus uoluptatis licentiam permixturus. Apud quem Frotho dum regio more stratis auro puluinaribus accubaret, per Hundingum quendam ad dimicandum prouocatus, quanquam conuiuialibus mentem gaudijs impendisset, plus pugnæ propinquitate quàm epularum præsentia delectatus, duello cœnam, uictoria duellum absoluit. In quo dubiæ

D salutis uulnere suscepto, rursum Haquini pugilis adhortatione perstrictus, prouocātis nece ultionem irritatæ quietis exegit. Duos ex cubicularijs palàm insidiarum conuictos, ingentibus saxis affixos pelago obruit, ponderosum animi crimen annexa corporibus mole mulctando. Ferunt quidam Vluildam tunc ei insecabilem ferro uestem donasse, qua circumamictus nullo telorum acumine læderetur. Nec prętereundū, Frothonem contusis cōmolitisque auri fragminibus cibos respergere solitum, quibus aduersum familiares ueneficorum insidias uteretur. Hic dum Regnerum Suetiæ regem falso proditionis insimulatum bello lacessit, non telorum ui, sed armorum pondere & corporis æstu strangulatus interijt, Haldano, Roë, & Scato, filijs relictis. His uirtute paribus, æqua regnandi incessit auiditas. Imperij cuique cura extitit: fraternus nullum respectus astrinxit: quē enim nimia sui charitas ceperit, aliena deserit, nec sibi quisquā ambitiose atque alijs amicè consulere potest. Horum maximus Haldanus, Roë & Scato fratribus interfectis, naturam scelere polluit, regnum paricidio carpsit: & ne ullum crudelitatis exemplum omitteret, comprehensos eorum fautores prius uinculorum pœna coërcuit, mox suspendio consumpsit. Cuius ex eo maxime fortuna admirabilis fuit, quod licet omnia temporū momenta ad exercenda atrocitatis officia contulisset, senectute uitam nō ferro finierit. Huius filij Roë, & Helgo fuere. A Roë Roskildia condita memoratur, quam postmodum Sueno furcatæ barbæ cognomento clarus, ciuibus auxit, amplitudine propagauit. Hic breui angustoque corpore fuit, Helgonem habitus procerior cepit. Qui diuiso cum fratre regno, maris possessionem sortitus, regem Sclauiæ Scalcum maritimis copijs lacessitum oppressit. Quam cum in prouinciam redegisset, uarios pelagi recessus, uago nauigationis genere perlustrabat. Hic licet ferocioris ingenij esset, luxuria tamen sæuitiam æquabat. Adeò siquidem proiectus in Venerem extitit, ut ambiguæ existimationis esset, tyrānide magis an libidine arserit. Apud insulam Thoro uirgine

Frothonis primi interitus.

Roskildia à Roë condita.

Thora

A Thora stuprum pati coacta, filiam suscepit, cui postmodū Vrsæ uocabulum aptauit. Hundingum Saxoniç regis Syrici filium, apud Stadium oppidum prælio uicit, eundemq; ex prouocatione adortus duello prostrauit: ob quod Hundingi interemptor uocatus, uictoriæ decus cognomine usurpauit. Iutiæ Saxonibus ereptæ ius procurationemq; Hescæ, Eyr & Ler ducibus commisit. Apud Saxoniam ingenui ac liberti necem pari summa rependendam constituit, perinde ac liquidò constare uolens, quod cunctas Theutonum familias æqua seruitus teneret, omniumq; corrupta libertas parem conditionis ignominiam redoleret. Cum ad insulā Thoro piraticam reflexisset, Thora necdum amissç uirginitatis mœrore deposito turpi commento nephariam stupri ultionem excogitauit, siquidem filiam nubilis ætatis de industria littori immissam, concubitu patrem maculare præcepit. Qui licet insidiosæ uoluptatis illecebris corpus dedisset, animi tamen integritatem exuisse credendus non est, cum ei promptissimā erroris excusationem ignorantiæ beneficium afferret. O stolidam matrem, quç filiæ pudicitiam ut suam ulcisceretur, exulare permisit, nec sanguinis sui castitatem curauit, dummodo incesti efficeret reum, per quem prior ipsa perdiderat cœlibatum. Atrocem fœminæ mentem, quæ ueluti secundam sui corruptionem in pœnam corruptoris expendit, cum hoc ipso potius iniuriam augere, quàm extenuare uideretur. Quippe quo se ultionem assequi credidit, culpam construxit: & dum noxam detrahere gestit, nephas adiecit, sobolis suæ nouercam agendo, cuius ut propriam expiaret infamiam, flagitio non pepercit. Nec dubium eandem refertum impudentia animum gessisse, cuius tantus à pudore excessus erat, ut iniuriç solatium filiæ probro petere non erubesceret. Magnum, sed uno expiabile scelus, quod concubitus noxam fausta proles detersit, neque opinione tristius, quàm fructu iocundius

B fuit. Siquidem genitus ex Vrsa Rolpho, ortus sui infamiam conspicuis probitatis operibus redemit: quorum eximium fulgorem omnis æui memoria specioso laudum præconio celebrat. Fit enim ut lætis lugubria finiantur, & in speciosos exitus turpiter auspicata concedant. Igitur ut flagitiosus, ita felix patris error extitit, quem tanta luce mirificus postmodum filius expiauit. Interea Regnero apud Suetiam defuncto, coniunx eius Suanhuita paruo pòst & ipsa morbo ex mœstitia contracto decedit, fato uirum insecuta, à quo uita distrahi passa non fuerat. Fieri nanque solet, ut quidam ob eximiam charitatem, quam uiuis impenderant, etiam uita excedentes comitari cōtendant. His filius Hothbrodus succedit, qui proferendi imperij studio Orienti bellum intulit, ac post immensam populorum cladem, Atislum & Hotherum filios procreauit. Hisdem Geuarum quendam egregijs sibi meritis deuinctum pædagogum adsciuit. Nec Orientis uictoria contentus, Daniam petit, eiusq; regem Roë tribus prælijs prouocatum occidit. His cognitis Helgo filium Roluonem Lethrica arce conclusit hæredis saluti consulturus, utcunq; suam fortunam tractasset. Deinde præsides ab Hothbrodo immissos ut externo patriam dominio liberaret, missis per oppida satellitibus cæde subegit. Ipsum quoque Hothbrodum cum omnibus copijs nauali pugna deleuit: nec solum fratris, sed etiam patriæ iniuriam plenis ultionis armis pensauit. Quo euenit, ut cui nuper ob Hundingi cædem agnomen incesserat, nunc Hothbrodi strages cognomentum inferret. Præterea Sueones perinde ac parum prælijs afflictos abiectissimo conditionis instituto mulctauit, lege sanciens, ne cuiuspiam eorum iuxta legitimarum compositionum formulam læsio farciretur. His gestis, ob superioris flagitij ruborem patriam penatesq; perosus, repetito Oriente decedit. Opinantur quidam, quod exprobratæ sibi turpitudinis anxius, super districtum gladium incumbendo, uoluntaria se morte consumpserit. Huic filius Roluo succedit, uir corporis animiq; dotibus uenustus, qui staturæ magnitudinem pari uir-

Theutoni à Danis subiugati.

C tutis habitu commendaret. Cuius temporibus cum Danorum imperio Suetia subiaceret, Atislus Hothbrodi filius liberandæ patriæ ratione callidius quæsita, matrem Roluonis Vrsam, coniugio sibi sociandam curauit, intercedente connubij affinitate efficaciores priuigno monitus super tributi laxatione daturus. Nec fortunam uotis aduersam habuit. Hic à puero liberalitatis odio imbutus adeò pecuniæ tenax extitit, ut munificum haberi infamiæ loco duceret. Quem cum Vrsa tantis auaritiæ sordibus obfusum uideret, ideóque eo carere cuperet, insidijs agendum rata, mira artis superficie fraudis formulam texit. Impietatis quippe simulationem amplexa, maritum capessendæ libertatis admonitum, nouarum rerum exhortatione solicitat, filiumque maximis muneribus promissis, Suetiam arcessiri curat. Ita nanque se uotis maxime potituram credebat, si filio aurum uictrici nacto, regias opes fugiendo conuellere, uirumque non tantum toro, sed etiam pecunia fraudare potuisset. Neque enim auaritiam ullo melius, quàm opum subtractione mulctandam putabat. Cuius doli profunditas ab intimis astutiæ modis profecta, haud facile ex hoc discerni poterat, quod permutandi tori studium, affectatæ libertatis imagine colorabat. Cæcam uiri mentem, quæ matrem aduersum filij caput exarsisse putauit, nec suam potius strui perniciem intellexit. Stolidum mariti sensum, qui peruicacem uxoris industriam non aduertit, transferendi connubij copiam filialis odij specie molientem. Cum enim nulla muliebribus animis fiducia debeatur, is tanto stolidiorem fœminæ fidem detulit, quanto facilius eam sibi fidam, filio insidiosam putauit. Igitur promissorum magnitudine excitus Roluo, cum Atisli fortè penates ingressus, ob absentiæ diuturnitatem conuictusque dissuetudinem parum à matre cognosceretur, leniendæ famis subsidium per iocum petere cepit. Qua prandium à rege poscendum hortante, lac
D eram uestis suæ partem exerens, operam consuentis exposcit. Cum obseratas matris aures haberet, difficile, inquit, ueram ac solidam amicitiam reperiri, cum filio mater epulum, fatu soror suendi obsequium neget. Ita matris errore mulctato, magnum eidem negatæ humanitatis ruborem iniecit. Quem cum Atislus inter epulas matri discubitu iunctum aspiceret, utrunque lasciuiæ increpans impudicum fratris sororisque consessum asseruit. Cui Roluo, honestum in filio maternæ charitatis amplexum respondit, lacessitæ integritatis defensionem ab arctissimo naturæ uinculo mutuatus. Idem percunctantibus conuiuis, quod fortitudinis genus cæteris anteferret, patientiam nominauit. Interrogatus ab ijsdem Atislus, cui potissimum uirtuti uotorum suorum studium obligasset: Liberalitatis sibi professionem aptauit. Exiguntur igitur hinc animositatis, inde munificentiæ pacta, priorque Roluo uirtutis experimentum ædere iubetur. Qui cum igni applicaretur, parmulam parti qua acrius urgebatur obiecit, alteroque laterum defenso, reliquum munimento uacuum, unico patientiæ duramento firmauit. Magna uiri solertia, leniendi ardoris præsidium à clypeo mutuantis, ut inde exposito flammis, corpori propugnaret, unde eidem inter stridentia quandoque tela consuluisset. Aestus tamen telis acrior, cum uallatam clypeo partem expugnare non posset, defectum munimine latus inuasit. Quem pedissequa, quæ fortè propter focum astabat, intolerabili costarum ardore torreri conspiciens, egesta dolio clepsedra fuso flammam humore sopiuit, mediasque incendij pœnas, tempestiuo liquoris beneficio repressit. Roluo patientiæ consummatione laudatur. Post hæc Atisli munera requiruntur. Ferunt illum collatis in priuignum opibus, ad ultimum ingentis ponderis torquem, quo donum cumulatius redderet, expendisse. Igitur Vrsa tertio conuiuij die, ædendæ fraudis copiam aucupata, suspicato nil tale coniuge

Vrsæ astus erga maritum.

Commendatio patientiæ in Roluone.

A coniuge, regia pecunia uehiculis imposita, proprijs se penatibus furtiuo subduxit egressu, sublustrique nocte fugam cum filio consecuta discedit. Insequentis se uiri metu percita, per summam ulterioris fugæ diffidentiam comites abijciendæ pecuniæ iussu solicitat, uita uel opibus carituros affirmans, unicum salutis stipendium in æris abiectione repositum, nec fugæ subsidium, nisi rerum damno carpendum. Eodem itaque exemplo utendum, quo sibi Frothonem apud Britannos consuluisse proditum erat. Adiecit etiam, non magno constare, si propria Suetis resumenda deponerent, dum inde sibi fugæ profectus, unde eis insecutionis defectus accederet, magisque aliena restitui, quàm sua deseri uiderentur. Nec mora, quo fuga celerius carperetur, reginæ iussa complentur. Aurum crumenis egeritur, opes hostium raptui relinquuntur. Sunt qui asserant Vrsam retentis pecunijs æs auro oblitum, fugæ suæ uestigijs instrauisse. Credi nanque poterat fœminam ingentia molitam facinora, metallum quoque iactui destinatum inani fulgore pinxisse, uerarum opum precia mendacis auri iubare simulantem. Videns igitur Atislus donatum Roluoni torquem, inter alia auri insignia relictum intimum auaritiæ suæ pignus curiosius contemplatus, ut prædam exciperet, affixis humo genibus cupiditati maiestatem inclinare sustinuit. Quem Roluo tollendæ pecuniæ gratia pronum dimissumque conspiciens, proprijs prostratum muneribus risit, perinde ac cupide repetentem quod callide tribuisset. Contentis præda Suetis, ocyus ad naues se recipit, fugamque uehementi remorum conatu captauit. Ferunt autem illum quicquid præstare posceretur, primæ supplicationi prompta liberalitate tribuere solitum, nec unquam ad secundam petentis uocem distulisse rogatum. Siquidem precum iterationem munificentiæ uelocitate præcurrere, quàm beneficium tarditate notare maluit. Quæ res ei maximam athletarum frequentiam conciliauit. Plerunque enim uirtus, aut præmijs pascitur, aut laudibus incitatur. Per idem tempus Agnerus quidam Ingelli filius, sororem Roluonis, Rutam nomine, matrimonio ducturus, ingenti conuiuio nuptias instruit, in quo cum pugiles omni petulantiæ genere debacchantes, in Ialtonem quendam nodosa passim ossa conijcerent, accidit ut eius consessor Biarco nomine iacientis errore uehementem capite ictum exciperet, qui dolore pariter ac ludibrio lacessitus, osse inuicem in iacientem remisso, frontem eius in occiput reflexit, idemque loco frontis intorsit, transuersum hominis animum uultus obliquitate mulctando. Ea res contumeliosam ioci insolentiam temperauit, pugilesque regia abire coëgit. Qua conuiuij iniuria permotus sponsus, ferro cum Biarcone decernere statuit, uiolatæ hilaritatis ultionem duelli nomine quæsiturus: in cuius ingressu, utri prior feriendi copia deberetur, diutule certatum est. Non enim antiquitus in ædendis agonibus crebræ ictuum uicissitudines petebantur, sed erat cum interuallo temporis etiam feriendi distincta successio, rarisque sed atrocibus plagis certamina gerebantur, ut gloria potius percussionum magnitudini, quàm numero deferretur. Prælato ob generis dignitatem Agnero, tanta ui ictum ab eo æditum constat, ut prima cassidis parte conscissa, supremam capitis cuticulam uulneraret, ferrum'que medijs galeæ interclusum foraminibus dimitteret. Tunc Biarco mutuò percussurus, quo plenius ferrum libraret, pedem trunco annixus, medium Agneri corpus, præstantis acuminis mucrone transegit. Sunt qui asserant, morientem Agnerum soluto in risum ore, per summam doloris dissimulationem spiritum reddidisse. Cuius ultionem pugiles auidius expetentes, simili per Biarconem exitio mulctati sunt. Vtebatur quippe præstantis acuminis, inusitatæ'que longitudinis gladio, quem Loui uocabat. Talibus operum meritis

Roluonis mira liberalitas.

B

Pugnandi ratio quæ fuerit ueteribus.

Biarconis robur.

C exultanti, nouam de se syluestris fera uictoriam præbuit. Vrsum quippe eximiæ magnitudinis obuium sibi inter dumeta factum, iaculo confecit, comitemq; suum Ialtonem, quò uiribus maior euaderet, applicato ore, egestum belluæ cruorem haurire iussit. Creditum nanque erat, hoc potionis genere corporei roboris incrementa præstari. His facinorum uirtutibus clarissimas optimatum familiaritates adeptus, etiam regi percharus euasit, sororem eius Rutam uxorem adsciuit, uictiq; sponsam uictoriæ præmium habuit. Ab Atislo lacessiti Roluonis ultionem armis exegit, eumq; uictum bello prostrauit. Tunc Roluo magni acuminis iuuenem Hiarthuuarum nomine, sorore Sculda sibi in matrimonium data, annuoq; uectigali imposito, Suetiæ præfectum constituit, libertatis iacturam affinitatis beneficio leniturus. Hoc loci quiddam memoratu iocundum operi inseratur. Adolescens quidam Vuiggo nomine, corpoream Roluonis magnitudinem attentiori contemplatione scrutatus, ingentiq; eiusdem admiratione captus, percontari per ludibrium cœpit, quisnam esset iste krage, quem tanto staturæ fastigio prodiga rerum natura ditasset, faceto cauillationis genere inusitatum proceritatis habitum prosecutus: dicitur enim lingua Danica, krage, truncus cuius semicæsis ramis fastigia conscenduntur, ita ut pes præcisorum stipitum obsequio perinde ac scalæ beneficio nixus, sensimq; ad superiora prouectus, petitæ celsitudinis compendium assequatur. Quem uocis iactum Roluo perinde ac inclytum sibi cognomen amplexus, urbanitatem dicti ingentis armillæ dono prosequitur, qua Vuiggo dexteram excultam extollens, læua per pudoris simulationem post tergum reflexa, ridiculum corporis incessum præbuit, præfatus exiguo lætari munere, quem sors diutinæ tenuisset inopiæ. Rogatus cur ita se gereret, inopem ornamenti manum, nulloq; cultus beneficio gloriantem, ad aspectum reliquæ, uerecundo paupertatis rubore perfundi dicebat.

Facete dictum.

D Cuius dicti calliditate consentaneum priori munus obtinuit. Siquidem Roluo manum quæ ab ipso occultabatur, exemplo reliquæ in medium accersendam curauit. Nec Vuiggoni rependendi beneficij cura defuit: siquidem arctissima uoti nuncupatione pollicitus est, si Roluonem ferro perire contingeret, ultionem se ab eius interfectoribus exacturum. Nec prætereundum, quod olim ingressuri curiam proceres, famulatus sui principia, alicuius magnæ rei uoto principibus obligare solebant, uirtute tirocinium auspicantes. Interea Sculda tributariæ solutionis pudore permota, diris animum commentis applicans, maritum exprobrata conditionis deformitate, propulsandæ seruitutis monitu concitatum, atque ad insidias Roluoni nectendas perductum, atrocissimis nouarum rerum consilijs imbuit, plus unumquenq; libertati, quàm necessitudini debere testata. Igitur crebras armorum massas diuersi generis tegminibus obuolutas, tributi more per Hiarthuuarum in Daniam perferri iubet, occidendi noctu regis materiam præbituras. Refertis itaque falsa uectigalium mole nauigijs, Lethram pergitur, quod oppidum à Roluone constructum, eximijsq; regni opibus illustratum, cæteris confinium prouinciarum urbibus regiæ fundationis & sedis autoritate præstabat. Rex aduentum Hiarthuuari conuiualis impensæ delicijs prosecutus, ingenti se potione proluerat: hospitibus præter morem ebrietatis intemperantiam formidantibus. Cæteris igitur altiorem carpentibus somnum, Suenes quibus scelesti libido propositi communem quietis usum ademerat, cubiculis furtim delabi cœpere. Aperitur ilico telorum occlusa congeries, & sua sibi quisque tacitus arma connectit, deinde regiam petunt, irruptisq; penetralibus in dormientium corpora ferrum destringunt. Experrecti complures, quibus non minus subitæ cladis horror, quàm somni stupor incesserat, dubio nisu discrimini restitere, socij an hostes occurrerent, noctis errore incertum

Voto se astringendi mos priscus.

Lethra regalis olim sedes.

A certum reddente. Eiusdem forte silentio noctis Hialto qui inter regios proceres spectatæ probitatis meritoq́ præeminebat, rus egressus, scorti se complexibus dederat. Hic cum obortum pugnæ fragorem stupida procul aure sensisset, fortitudinem luxuriæ prætulit, maluitq́ funestum Martis discrimen appetere, quàm blandis Veneris illecebris indulgere. Quanta hunc militem regis charitate flagrasse putemus, qui cum ignorantiæ simulatione excusationem absentiæ præstare posset, salutem suam manifesto periculo obijcere, quàm uoluptati seruire satius existimauit? Discedentem pellex percunctari cœpit, si ipso careat, cuius ætatis uiro nubere debeat. Quam Hialto perinde ac secretius allocuturus, propius accedere iussam, indignatus amoris sibi successorem requiri, præciso naso deformem reddidit, erubescendoq́ uulnere libidinosæ percunctationis dictum mulctauit, mentis lasciuiam oris iactura temperandam existimans. Quo facto, liberum quæsitæ rei iudicium à se ei relinqui dixit. Post hæc repetito ocyus oppido, confertissimis se globis immergit, aduersasq́ acies mutua uulnerum inflictione prosternit. Cumq́ dormientis adhuc Biarconis cubiculum præteriret, expergisci iussum, tali uoce compellat:

Ocyus euigilet quisquis se regis amicum
Aut meritis probat, aut sola pietate fatetur.
Discutiant somnum proceres, stupor improbus absit,
Incaleant animi uigiles: sua dextera quenque
Aut famæ dabit, aut probro perfundet inerti.
Noxq́ hæc aut finis erit, aut uindicta malorum.
Non ego uirgineos iubeo cognoscere ludos,
Nec teneras tractare genas, aut dulcia nuptis
B Oscula conferre, & tenues astringere mammas:
Non liquidum captare merum, tenerum'ue fricare
Fœmen, & in niueos oculum iactare lacertos.
Euoco uos ad amara magis certamina Martis.
Bello opus est, nec amore leui: nihil hic quoq́ facti
Mollities eneruis habet, res prælia poscit.
Quisquis amicitiam regis colit, arma capessat.
Pensandis animis belli promptissima laus est.
Ergo uiris timidum nihil, aut leue fortibus insit,
Destituatq́ animos armis cessura uoluptas.
In precio iam fama manet, laudis sibi quisque
Arbiter esse potest, propriaq́ nitescere dextra.
Instructum luxu nihil assit, plena rigoris
Omnia præsentem discant exoluere cladem.
Non debet laudis titulos aut præmia captans
Ignauo torpere metu, sed fortibus ire
Obuius, & gelidum non expallescere ferrum.

Ad hanc uocem expergefactus Biarco, cubicularium suum Scalcum ocyus excitatum, hoc alloquitur modo:

Surge puer, crebroq́ ignem spiramine pasce.
Verre larem ligno, & tenues dispelle fauillas.
Scintillas extunde focis, ignisq́ iacentes
Erige relliquias, & opertas elice flammas.
Languentem compelle larem producere lumen,
Ardenti rutilas accendens stipite prunas.
Proderit admota digitos extendere flamma.

C Quippe calere manu debet qui curat amicum,
Et nocui penitus liuoris pellere frigus.

Rursum Hialto.

Dulce est nos domino percepta rependere dona,
Acceptare enses, famæq; impendere ferrum.
En uirtus sua quenq; monet, meritum bene regem
Rite sequi, dignaq; ducem grauitate tueri.
Enses Theutonici, galeæ armillæq; nitentes,
Loricæ talo immissæ, quas contulit olim
Roluo suis, memores acuant in prælia mentes.
Res petit & par est, quæcunque per ocia summa
Nacti pace sumus, belli ditione mereri,
Nec lætos cursus mœstis præponere rebus,
Aut duris semper casus præferre sequundos.
Mente pari proceres sortem capiamus utranque,
Nec mores fortuna regat, quia condecet æque
Delicias ac dura pati, uultuq; sub illo
Ducamus tristes quo dulces hausimus annos.
Omnia quæ poti temulento prompsimus ore,
Fortibus edamus animis, & uota sequamur
Per summum iurata Iouem, superosq; potentes.
Danorum primus herus est meus, assit eidem
Vt probus est quisq;: procul hinc procul este fugaces,
Forti opus est stabiliq; uiro, non terga ferente
In dubium, belli'ue truces metuente paratus.
D Maxima sæpe duci uirtus ex milite pendet.
Tanto etenim princeps aciem securior intrat,
Quanto illum melius procerum stipauerit agmen.
Arripiat digitis pugnacibus arma satelles,
Iniiciens dextram capulo, clypeumq; retentans,
Inq; hostis ruat, & nullos expalleat ictus.
Nemo se retro feriendum præbeat hosti,
Nemo enses tergo excipiat, pugnacia semper
Pectora uulneribus pateant, certamina prima
Fronte gerunt aquilæ, & rapidis se rictibus urgent
Anteriore loco. species uos alitis æquet
Aduerso nullam metuentes corpore plagam.
Ecce furens æquoq; sui fidentior hostis,
Ferro artus, faciemq; aurata casside tectus,
In medios fertur cuneos, ceu uincere certus
Intimidusq; fugæ, & nullo superabilis ausu.
Suetica (me miserum) Danos fiducia spernit.
Ecce truces oculis Gotthi, uisuq; feroces
Cristatis galeis hastisq; sonantibus instant,
In nostro ualidam peragentes sanguine cladem,
Distringunt gladios, & acutas cote bipennes.
Quid te Hiaruare loquar? quem Sculda nocente repleuit
Consilio tantaq; dedit crudescere culpa?
Quid te infande canam nostri discriminis autor,
Proditor eximij regis, quem sæua libido

Imperij,

A Imperij, tentare nephas, furijsq; citatum
Coniugis æternam pepulit prætendere noxam?
Quis te error factum Danis dominoq; nocentem
Præcipitauit in hoc rerum scelus? unde subibat
Impietas tanto fraudis constructa paratu?
Quid moror? extremam iam degustauimus escam.
Rex perit, & miseram sors ultima corripit urbem.
Illuxit suprema dies, nisi fortè quis assit
Tam mollis, quod se plagis præbere timescat,
Aut imbellis ita ut domini non audeat ultor
Esse sui, dignosq; animo proscribat honores.
Tu quoq; consurgens niueum caput exere Ruta,
Et latebris egressa tuis in prælia prodi.
Cædes te foris acta uocat, iam curia bellis
Concutitur, diroq; strepunt certamine portæ.
Loricas lacerat ferrum, dirumpitur hamus
Nexilis, & crebro cedunt præcordia telo.
Iam clypeum regis uastæ minuere secures.
Iam longi resonant enses, crepitatq; bipennis
Humanis impacta humeris, & pectora findens.
Quid pauitāt animi? quid hebescit languidus ensis?
Porta uacat nostris, externo plena tumultu.

Cumq; Hialto magna admodum strage ædita præliū cruentasset, tertio tabernaculum Biarconis offenderat, quem metus causa auidum quietis ratus tali ignauiæ exprobratione pertentat:

B Vt quid abes Biarco? num te sopor occupat altus?
Quid tibi quæso moræ est? aut exi, aut igne premeris.
Elige quod præstat. eia concurrite mecum.
Igne ursos arcere licet, penetralia flammis
Spargamus, primosq; petant incendia postes.
Excipiat torrem thalamus, tectiq; ruina
Fomentum flammis, & alendo præbeat igni.
Fundere damnatis fas est incendia portis.
At nos qui regem uoto meliore ueremur,
Iungamus cuneos stabiles, tutisq; phalangem
Ordinibus mensi, quà rex præcepit eamus
Qui natum Boki Roricum strauit auari,
Implicuitq; uirum leto uirtute carentem.
Ille quidem præstans opibus, habituq; fruendi
Pauper erat, probitate minus quàm fœnore pollens,
Aurum militia potius ratus, omnia lucro
Posthabuit, laudisq; carens congessit aceruos
Aeris, & ingenuis uti contempsit amicis.
Cumq; lacessitus Roluonis classe fuisset,
Egestum cistis aurum deferre ministros
Iussit, & in primas urbis diffundere portas:
Dona magis quàm bella parans, quia militis expers
Munere non armis tentandum credidit hostem,
Tanquam opibus solis bellum gesturus, & usu
Rerum non hominum Martem producere posset.

Quid

C Ergo graues loculos & ditia claustra resoluit,
Armillas teretes & onustas protulit arcas
Exitij fomenta sui, ditissimus æris
Bellatoris inops, hostiq; adimenda relinquens
Pignora quæ patrijs præbere pepercit amicis.
Annellos ultro metuens dare, maxima nolens
Pondera fugit opum, ueteris populator aceruí.
Rex tamen hūc prudēs, oblataq; munera spreuit,
Rem pariter uitamq; adimens: nec profuit hosti
Census iners, quē longo auidus cumulauerat æuo.
Hunc pius inuasit Roluo, summasq; perempti
Cepit opes, inter dignos partitus amicos
Quicquid auara manus tantis congesserat annis:
Irrumpensq; opulenta magis, quàm fortia castra,
Præbuit eximiam socijs sine sanguine prædam.
Cui nil tam pulchrum fuit, ut non funderet illud,
Aut charum quod non socijs daret, æra fauillis
Assimulans, famaq; annos non fœnore mensus.
Vnde liquet regem claro iam funere functum
Præclaros egisse dies, speciosaq; fati
Tempora præteritos decorasse uiriliter annos.
Nam uirtute ardens dum uiueret omnia uicit,
Egregio dignas sortitus corpore uires.
Tam præceps in bella fuit, quàm concitus amnis
D In mare decurrit, pugnamq; capessere promptus
Vt ceruus rapidum bifido pede tendere cursum.
Ecce per infusas humana tabe lacunas
Cæsorum excussi dentes rapiente cruoris
Profluuio toto, & scabris limantur arenis.
Splendescunt limo allisi, lacerataq; torrens
Sanguinis ossa uehit, truncosq; superfluit artus.
Danicus humescit sanguis, stagnatq; cruenta
Latius eluuies, & corpora sparsa reuoluit.
Elisus uenis ualidum spumantibus amnis
Impiger inuehitur, Danis Hyuarus amator
Martis, & extenta pugnantes prouocat hasta.
Attamen hic inter discrimina fataq; belli
Frothonis uideo lætum arridere nepotem,
Qui Sirtuallinos auro conseuerat agros.
Nos quoq; lætitiæ species extollat honesta
Morte secuturos generosi fata parentis.
Voce ergo simus alacres, ausuq; uigentes.
Nanq; metum par est animosis spernere dictis,
Et memorabilibus letum consciscere factis.
Deserat os animumq; timor, fateamur utroq;
Intrepidos nisus, ne nos nota iudicet ulla
Parte aliqua signum dubij præstare timoris.
Librentur stricto meritorum pondera ferro.
Gloria defunctos sequitur, putriq; fauillæ
Fama superstes erit, nec in ullum decidet æuum,

Quod

A Quod perfecta suo patrauit tempore uirtus.
Quid clausis agitur foribus, quid pessula ualuas
Iuncta seris cohibent? etenim iam tertia te uox
Biarco ciet, clausoq́ iubet procedere tecto.

Contra quæ Biarco:

Quid me Roluonis generum, quid bellice Hialto
Tanta uoce cies? etenim qui magna profatur,
Grandiloquisq́ alios uerbis inuitat ad arma,
Audere & dicta factis æquare tenetur,
Vt uocem fateatur opus. sed desine donec
Armer, & horrendo belli præcingar amictu.
Iamq́ ensem lateri iungo, iam corpore primum
Lorica galeaq́ tegor, dum tempora cassis
Excipit, & rigido conduntur pectora ferro.
Nemo magis clausis refugit penetralibus uri
Cumq́ sua rogus esse domo, licet insula memet
Ediderit, strictæq́ habeam natalia terræ,
Bissenas regi debebo rependere gentes
Quas titulis dedit ille meis. attendite fortes,
Nemo lorica se uestiat interituri
Corporis, extremum perstringat nexile ferrum,
In tergum redeant clypei, pugnemus apertis
Pectoribus, totosq́ auro densate lacertos:
Armillas dextræ excipiant, quo fortius ictus
Collibrare queant, & amarum figere uulnus.
B Nemo pedem referat, certatim quisq́ subire
Hostiles studeat gladios, hastasq́ minaces,
Vt charum ulciscamur herum. super omnia felix
Qui tanto sceleri uindictam impendere possit,
Et fraudem iusto punire piacula ferro.
Ecce mihi uideor ceruum penetrasse ferocem
Theutonico certe qui snyrtir dicitur ense,
A quo belligeri cepi cognomen, ut Agner
Ingelli natum fudi, retuliq́ trophæum.
Ille meo capiti impactum perfregit Hothingum
Elisum morsu gladium, maiora daturus
Vulnera, si melius ferri uiguisset acumen.
Cui contra læuam lateris cum parte sinistri
Dissecui, dextrumq́ pedem, labensq́ sub artus
Incidit in medias ferrum penetrabile costas.
Hercule nemo illo uisus mihi fortior unquam.
Semiuigil subsedit enim cubitoq́ recliuis
Ridendo excepit letum, mortemq́ cachinno
Spreuit, & elysium gaudens successit in orbem.
Magna uiri uirtus, quæ risu calluit uno
Supremam celare necem, summumq́ dolorem
Corporis ac mentis læto compescere uultu.
Nunc quoq́ cuiusdam præclaro stemmate nati
Vitales fibras ferro rimabar eodem,
Et ferrum penitus intra præcordia mersi.

C Filius hic regis, & auito sanguine lucens
Indole clarus erat, tenerisq; nitentior annis.
Non illi hamatum poterat prodesse metallum,
Non ensis, non umbo teres, tam uiuida ferri
Vis erat, obiectis tardari nescia rebus.
Ergo duces ubi sunt Gotthorum, militiæq;
Hiartuari? ueniant, & uires sanguine pensent.
Qui iaciunt, qui tela rotant, nisi regibus orti.
Surgit ab ingenuis bellum, clarissima Martem
Stemmata conficiunt, nec enim uulgaribus ausis
Res agitur, quam sola ducum discrimina tentant.
Illustres obeunt proceres, en maxime Roluo
Magnates cecidere tui, pia stemmata cessant.
Nō humile obscurum ue genus, nō funera plebis
Pluto rapit, uilesq; animas, sed fata potentum
Implicat, & claris complet phlegethonta figuris.
Non memini certamen agi, quo promptius esset
Alternare enses, partiriq; ictibus ictus.
Dans unum tres accipio, sic mutua Gotthi
Vulnera compensant, sic dextra potentior hostis
Vindicat acceptam cumulato fœnore pœnam.
Quanquam adeò solus multorum funere leto
Corpora tradiderim pugnans, ut imagine collis
Aeditus è truncis excresceret arcubus agger,
D Et speciem tumuli congesta cadauera ferrent.
Et quid agit, qui me nuper prodire iubebat
Eximia se laude probans, aliosq; superba
Voce terens, & amara serens opprobria, tanquā
Vno bissenas complexus corpore uitas?

Ad hæc Hialto.

Quanq̄ subsidio tenui fruor, haud procul absum,
Hac q̄q; qua stamus opus est ope, nec magis usq;
Vis aut lecta manus promptorū in bella uirorum
Exigitur, iam duræ acies & spicula scutum
Frustatim secuere meum, partesq; minutim
Auulsas absumpsit edax per prælia ferrum.
Prima sibi testis res est, seq; ipsa fatetur.
Fama oculo cedit, uisusq; fidelior aure est.
Rupti etenim clypei retinacula sola supersunt.
Sectus & in gyro remanet mihi peruidus umbo.
Et nunc Biarco uiges, quanq; cunctatior æquo
Extiteris, damnumq; moræ probitate repensas.

At Biarco.

Carpere me necdum, probrisq; lacessere cessas?
Multa moras afferre solent, nanq; obuius ensis
Cunctandi mihi causa fuit, quem Sueticus hostis
In mea prævalido contorsit pectora nisu.
Nec parcè gladium capuli moderator adegit?
Nam quantum in nudo uel inermi corpore fas est
Egit in armato, sic duri tegmina ferri

Vt molles

A Vt molles traiecit aquas, nec opis mihi quicquam
Aspera loricæ poterat committere moles.
Et nunc ille ubi sit qui uulgo dicitur Othin
Armipotens uno semper contentus ocello?
Dic mihi Ruta precor usquam si conspicis illum?

Ad hæc Ruta.

Adde oculum propius, & nostras prospice chelas,
Antè sacraturus uictrici lumina signo
Si uis præsentem tutò cognoscere Martem.

Tum Biarco.

Si potero horrendum Friggæ spectare maritum
Quantumcunque albo clypeo sit tectus, & altum
Flectat equum, Lethra nequaquam sospes abibit.
Fas est belligerum bello prosternere diuum,
Ante oculos regis clades speciosa cadentes
Excipiat, dum uita manet studeamus honeste
Posse mori, clarumque manu decerpere funus.
Ad caput extincti moriar ducis obrutus, ac tu
Eiusdem pedibus moriendo allabere pronus,
Vt uideat quisquis congesta cadauera lustrat,
Qualiter acceptum domino pensauimus aurum.
Præda erimus coruis, aquilisque rapacibus esca,
Vescetúrque uorax nostri dape corporis ales.
Sic belli intrepidos proceres occumbere par est,
Illustrem socio complexos funere regem.

B Hanc maxime exhortationum seriem idcirco metrica ratione compegerim, quod earundem sententiarum intellectus, Danici cuiusdam carminis compendio digestus, à compluribus antiquitatis peritis memoriter usurpatur. Contigit autem potitis uictoria Gothis omne Roluonis agmen occumbere, neminemque excepto Vuiggone ex tanta iuuentute residuum fore. Tantum enim excellentissimis regis meritis ea pugna à militibus tributum est, ut ipsius cædes omnibus oppetendæ mortis cupiditatem ingeneraret, eique morte iungi uita iucundius duceretur. Lætus Hiartuarus prandendi gratia positis mensis conuiuium pugnæ succedere iubet, uictoriam epulis prosecuturus. Quibus oneratus magnæ sibi admirationis esse dixit, quod ex tanta Roluonis militia nemo qui saluti fuga, aut captione consuleret, repertus fuisset. Vnde liquidum fuisse, quanto fidei studio regis sui charitatem coluerint, cui superstites esse passi non fuerint. Fortunam quoque quod sibi ne unius quidem eorum obsequium superesse permiserit causabatur, quàm libentissime se talium uirorum famulatu usurum testatus. Oblato Vuiggone perinde ac munere gratulatus, an sibi militare uellet perquirit. Annuenti destrictum gladium affert. Ille cuspidem refutans, capulum petit: hunc morem Roluoni in porrigendo militibus ense extitisse præfatus. Olim nanque se regum clientelæ daturi, tacto gladij capulo obsequium polliceri solebant. Quo pacto Vuiggo capulum complexus, cuspidem per Hiartuarum agit, ultionis compos, cuius Roluoni ministerium pollicitus fuerat. Quo facto, ouans irruentibus in se Hiartuari militibus cupidius corpus obtulit, plus uoluptatis se ex tyranni nece, quàm amaritudinis ex propria sentire uociferans. Ita cõuiuio in exequias uerso, uictoriæ gaudium funeris luctus insequitur. Clarum ac semper memorabilem uirum, qui uoto fortiter expleto, mortem sponte complexus suo ministerio mensas tyranni sanguine maculauit. Neque enim occidentium manus

C uiuax animi uirtus expauit, cum prius à se loca quibus Roluo assueuerat, interfectoris eius cruore respersa cognosceret. Eadem itaque dies Hiartuari regnum finiuit ac peperit. Fraudulenter enim quæsitæ res, eadem sorte defluunt qua petuntur, nullusq; diuturnus est fructus, qui scelere ac perfidia partus fuerit. Quo euenit, ut Sueones paulò ante Daniæ potitores, ne suæ quidem salutis potientes existerent. Protinus enim à Sialandensibus deleti, læsis Roluonis manibus iusta exoluere piacula. Adeò plerunque fortunæ sæuitia ulciscitur, quod dolo ac fallacia patratur.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SECVNDI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIAE DANORVM LIBER TERTIVS.

D OTHERVS Athisli frater, idemq; Geuari regis alumnus, cuius mentionem præmisi, post Hiartuarum utriusque regni imperium sumit. Huius tempora si ab ætatis eius origine cœpero, aptius explicabuntur. Pulchrius enim pleniusq; extrema annorum illius curricula perstringuntur, ubi prima silentio non damnantur. Interfecto ab Helcone Hodbroddo, filius Hotherus sub tutela Geuari regis pueritiæ procursum exegit. Adolescens collacteis ac coëuis summa corporis firmitate præstabat. Cæterum ingenium eius crebræ dotauerant artes. Quippe natationis, arcus, cæstuumq; peritia, necnon quantamcunq; ea ætas capere poterat, agilitate pollebat. Haud minus exercitio, quàm uiribus potens. Immaturam adhuc ætatem uberrimis animi beneficijs transcendebat. Nemo illo chelis, aut lyræ scientior fuerat. Præterea sistro ac barbyto, omniq; fidium modulatione callebat. Ad quoscunq; uolebat motus uarijs modorum generibus humanos impellebat affectus. Gaudio, mœstitia, miseratione, uel odio, mortales afficere nouerat. Ita auriũ uoluptate, aut horrore animos implicare solebat. Tot iuuenis artibus Geuari filia Nanna admodum delectata, amplexum eius expetere cœpit. Fit enim ut uirtute iuuenum uirgines incalescant, & quorum minus complacet forma, probitas acceptetur. Multiplices enim amor aditus habet. Alijs amor decor, alijs animi uirtus, quibusdam artium usus uoluptatis iter aperit, nonnullis comitas Veneris copiam parat, complures famæ candor acceptos facit. Nec leuius uulnus fortes quàm pulchri puellis infligere solent. Accidit autem ut Othini filius Balderus Nannæ corpus abluentis aspectu solicitatus, infinito amore corriperetur. Vrebat illum uenustissimi corporis nitor, animumq; perspicuæ pulchritudinis habitus inflammabat. Validissimum nanque libidinis irritamentum est decor. Hotherum itaque per quem maxime uotum interpellandum timebat, ferro tollere constituit, ne moræ impatiens amor, ullo fruendæ libidinis obstaculo tardaretur. Eodem fortè tempore Hotherus inter uenandum errore nebulæ perductus, in quoddam syluestrium uirginum conclaue incidit, à quibus proprio nomine

Amoris aditus multi.

A mine salutatus, quænam essent, perquirit. Illæ suis ductibus auspicijsq; maxime bellorum fortunam gubernari testantur. Sæpe enim se nemini conspicuas prælijs interesse, clandestinisq; subsidijs optatos amicis præbere successus. Quippe conciliare prospera, aduersa infligere posse pro libito memorabant, adiecto, qualiter in collacteam eius Nannam inter lauandum conspectam, Balderus exarserit: hortatæq; ne eum, quamuis infestissimo odio dignum, armis lacesseret, semideum hunc esse testantes, arcano superum semine procreatum. His acceptis, Hotherus labentis hospitij tegmine defectus, sub dio se relictum totiusq; expertem umbraculi medijs repente campis expositum conspicatur. Præcipue uero puellarum præpetem fugam, lociq; uersilem situm, ac fallacem ædis imaginem mirabatur. Ignorabat enim quæ circa se gesta fuerant, ludibrium tantum, inaneq; præstigiosarum artium extitisse commentum. Vnde rediens Geuaro, ordinem insecutæ errorem suum ludificationis exponit, filiamq; eius continuò postulauit. Cui Geuarus quamlibentissime se fauturum subiunxit, ni Balderi iram repulsa contracturum metueret, priorem illum sibi consentaneas preces porrexisse testatus. Nam ne ferro quidem sacram corporis eius firmitatem cedere perhibebat. Adiecit tamen, scire se gladium arctissimis obseratum claustris, quo fatum ei infligi possit: hunc à Mimingo syluarum satyro possideri. Eidem quoque armillam esse, mira quadam arcanaq; uirtute, possessoris opes augere solitam. Horum præterea locorum aditum inuium, impedimentis obsusum, haud facile mortalibus patêre posse. Maiorem siquidem itineris partem inusitati frigoris ui perenniter obsideri. Iubet itaque ceruis iugalibus currum instruat, cuius celeritate eximio gelu rigentia iuga transcendat. Quô cum peruenerit, tabernaculum suum ita à sole auersum constituat, ut umbram specus cui Mimingus assue-
B uisset excipiat, nec ipsum mutua tamen obumbratione contingat, ne satyrum insolitæ obscuritatis iactus exitu deturbaret. Ita armillam ensemq; in expedito fore, quorum alterum opum, alterum belli fortuna comitaretur, in utroque ingens possessori præmium esse. Hactenus Geuarus. Nec inerter Hotherus quæ ab ipso didicerat executus, tabernaculo ad prædictum modum locato, noctu curas, interdiu uenationes agebat. Vtranque temporis uicem peruigil exsomnisq; ducebat, ita discrimina lucis noctisq; partitus, ut hanc rerum meditationi tribueret, illam conuectandis corporis alimentis impenderet. Cumq; fortè pernox attonita curis mente languesceret, obumbrantem tabernaculo suo satyrum hasta petiuit, obrutumq; ictu, nec satis fugæ potentem, uinculis intercepit. Vltima deinde per summam uerborum atrocitatem minatus, ensem, armillasq; deposcit. Nec segniter satyrus salutis redemptionem, quæ ab ipso petebatur, exhibuit. Adeò cunctis re prior est uita, cum nihil apud mortales spiritu charius existere soleat. Hotherus opum adeptione lætatus, patriam repetit, paucis, sed insignibus spolijs felix. Quibus eum Gelderus Saxoniæ rex potitum comperiens, milites in tam illustris prædæ raptum, crebro concitabat hortatu. Paruit iuuentus regi, properanter instruens classem. Quod præuidens Geuarus, quippe diuinandi doctissimus erat, industriaq; præsagiorum excultus, uocato Hothero, iubet congressuri secum Gelderi iacula patienter excipiat, non antè sua remissurus, quàm hostem missilibus carere conspiciat. Cæterum rostratas admoueat falces, quibus nauigia lacerari, cassidesq; & scuta militibus detrahi possint. Cuius consilio obsequutus Hotherus, salutarem eius exitum expertus est. Siquidem ad primos Gelderi impetus subsistere suos, ac corpora scutis protegere iubet, præsentis pugnæ uictoriam patientia capessendam testatus. At hostis missilibus nulla ex parte cohibitis, ijsdemq; per summam pugnandi cupiditatem effusis, hoc

C auidius haſtas ac ſpicula torquere cœpit, quo Hotherũ in his excipiendis patien-
tius ſe gerere comperit. Quæ partim ſcutis, partim nauigijs infixa rarũ dedere uul
nus, complura innoxia ac fruſtra uidebanẽ excuſſa. Siquidẽ Hotheri milites regis
imperium exequentes, receptam telorum uim conſerta clypeorum teſtudine re-
pellebant: nec rarus quidem eorum numerus erat, quæ leui ictu umbonibus im-
pacta fluctibus incidebant. Quorum omnium copia uacuefactus Gelderus, dum
eadem ab hoſtibus correpta, alacrius in ſe retorqueri conſpiceret, mali cacumen
puniceo ſcuto complexus, indiciũ id pacis erat, ſaluti deditione conſuluit. Quem
Hotherus amiciſſimo uultu, benigniſſimoq; ſermone exceptum, nõ minus huma
nitate quàm arte perdomuit. Ea tempeſtate Helgo Halogiæ rex, Cuſonis Finno-
rum Byarmorumq; principis filiã, nomine Thoram, crebrę legationis officio pro-
cabatur. Adeò quod per ſe minus ualidũ eſt, alieni indigum noſcitur. Nam cum
eius temporis iuuenes matrimonij poſtulationẽ propria uoce proſequendi con-
ſuetudinem haberent, hic tanto oris uitio obſitus erat, ut nõ ſolum exteras, ſed eti-
am domeſticas aures erubeſceret. Adeò calamitas omnis conſcios uitat. Eo ſiqui-
dem naturæ damna moleſtiora ſunt, quo liquidius patent. Huius Cuſo legatione
ſpreta, coniugio indignũ reſpondit, qui propria parum uirtute ſubnixus, ad id im
petrandum precaria mutuareẽ officia. Quod audiens Helgo, Hotherũ quem po
litioris facundiæ nouerat, ſuis fauere ſtudijs obſecrabat, alacriter ſe quicquid is im
peraſſet executurũ pollicitus. Ille ſedula iuuenis ſupplicatione deuictus, armata
claſſe Noruagiam petit, quod uerbis non poſſet, uiribus peracturus. Cumq; pro
Helgone per ſummã eloquij ſuauitatem egiſſet, refert Cuſo, mentem filiæ conſu-
lendam, ne quid contra nolentem, paterna uideretur ſeueritate præſumptũ. Ac-
cerſitamq; an proco allubeſceret, percontatus annuẽtis Helgoni nuptias pollice-
D tur. Igitur Hotherus obſeratas Cuſonis aures ad ea quæ precabatur exaudienda,
rotundæ uolubiliſq; facundiæ dulcedine patefecit. Quæ dum in Halogia gerun-
tur, Balderus poſtulandæ Nannę gratia, Geuari fines armatus ingreditur. A quo
cum ipſius Nannæ mentem cognoſcere iuberetur, exquiſitis uerborũ delenimen
tis puellam aggreſſus, cum nullum uotis locum efficere potuiſſet, repulſę cauſam
cognoſcere inſtitit. Quæ reſpondit, nuptijs deum mortali ſociari non poſſe, quod
ingens naturæ diſcrimen copulæ commercium tollat. Sed & ſuperos interdum
pacta reſcindere ſolitos, ſubitoq; uinculum diſijci, quod impares contraxiſſent.
„ Neq; enim ſtabilem diſſonis ineſſe nexum, cum apud excelſos humilium ſemper
„ fortuna ſordeſcat. Præterea abundantiæ & egeſtatis diuiduum contuberniũ eſſe,
„ nec inter ſplendidas opes obſcuramq; pauperiem firma ſocietatis iura conſiſtere.
Ad ultimum, ſupernis terreſtria non iugari, quæ tanto originis interuallo diſcors
rerum natura ſecreuerit, quod à diuinæ luculentia maieſtatis infinitum diſtet hu-
mana mortalitas. Hac reſponſi cauillatione eluſis Balderi precibus, detrectandi
coniugij prudens argumenta texebat. Quod cum Hotherus ex Geuaro cogno-
ſceret, multa ſuper Balderi petulantia, apud Helgonem querulus differebat: in-
certi ambo quid facto opus eſſet, uarijs ſententiam conſilijs agitabant. Amica
ſiquidem in aduerſis collocutio tametſi periculum non tollit, ægritudinem mi-
nuit. Inter cętera animi uota, fortitudinis ſtudio pręponderante manus, claſſe cum
Baldero conſeritur. Hominibus aduerſum deos certatum crederes. Nam Balde-
ro Othinus ac Thoro ſacraq; deûm agmina propugnabant. Diuinis humaniſq;
uiribus permixtum aſpiceres bellum. At Hotherus tunica ferrum ſpernente ſuc-
cinctus, confertiſſimos deorum cuneos irrumpebat, & quantum terrenus in ſu-
perna poterat, graſſabatur. Sed & Thoro inuſitato clauæ libratu cuncta clypeo-
rum obſtacula lacerabat, tantum ad ſe inceſſendum hoſtes inuitans, quantum ſo-
cios ad

A cios ad tuendum. Nullum erat armaturæ genus, quod impellenti non cederet. Nemo ferientem tutò excipere poterat. Quicquid ictu arcebat, obruit. Non clypei, non cassides impactum pertulere robur. Nulli corporis aut uirium magnitudo subsidio fuit. Proinde uictoria ad superos concessisset, ni Hotherus inclinata suorum acie celerius aduolans, clauam præciso manubrio inutilem reddidisset. Quo telo defecti diui subitam dedere fugam. Inimicum opinioni esset, nisi fidem antiquitas faceret, deos ab hominibus superari. Deos autem potius opinatiue, quàm naturaliter dicimus. Talibus nanque non natura, sed gentium more, diuinitatis uocabulum damus. Cæterum Balderum fuga cursu quæsita seruauit. Cuius nauigijs uictores aut ferro laceratis, aut fluctu obrutis, non contenti deos uicisse, classis reliquias sæuitia insequuntur, earum iactura funestam belli cupidinem expleturi. Adeò plerunq; insolentiam successus exasperat. Testis belli portus Balderi fugam uocabulo refert. Gelderum quoque Saxoniæ regem, eodem consumptum bello, remigum suorū cadaueribus superiectum, ac rogo nauigijs extructo impositum, pulcherrimo funeris obsequio extulit. Cineres eius perinde ac regij corporis reliquias, non solum insigni tumulo tradidit, uerumetiam plenis uenerationis exequijs decorauit. Post hæc, ne connubij spem ulterior rerum importunitas moraretur, repetito Geuaro cupitis Nannæ complexibus fruitur. Deinde Helgonem ac Thoram plenis liberalitatis officijs prosequutus, nouam Suetiæ nuptam aduexit, cunctis tam uenerabilis uictoria, quàm Balderus ridiculus fuga. Quo tempore cum Sueonum magnates, soluendi tributi gratia Daniam petiuissent, ob egregia patris merita, à popularibus loco regio cultus, fallax fortunæ lenocinium expertus est. Siquidem à Baldero quem paulò ante deuicerat prælio superatus, ad Geuarum decurrere necesse habuit, uictoria

B post regnum amissa, quam priuatus adeptus fuerat. Victor Balderus, ut afflictum siti militem opportuni liquoris beneficio recrearet, nouos humi latices terram altius rimatus aperuit. Quorum erumpentes scatebras sitibundum agmen hianti passim ore captabat. Eorundē uestigia sempiterno firmata uocabulo, quanquam pristina admodū scaturigo desierit, nondum prorsus exoleuisse creduntur. Idem laruarum Nannæ speciem simulantiū continua noctibus irritamenta perpessus, adeò in aduersam corporis ualetudinē incidit, ut ne pedibus quidem incedere posset: quamobrem biga rheda'ue emetiendorum itinerum consuetudinem habere cœpit. Tanta amoris ui suffusum pectus, ad extremā penè tabem eum redegerat. Nihil enim sibi uictoriam dedisse credidit, cuius Nanna præda non fuerit. Fro quoq; deorum satrapa sedem haud procul Vpsala cepit, ubi ueterem litationis morem tot gentibus ac seculis usurpatum, tristi infandoq; piaculo mutauit. Siquidē humani generis hostias mactare aggressus, fœda superis libamenta persoluit. Inter hæc Hotherus defectā ducibus Daniā, Hiartuarumq; celeres peremptí Roluonis pœnas dedisse cognoscens, quod uix spe complecti posset, casu sibi collatum dicebat. Nam & Roluonem quē quod ab eius patre suum interfectum meminisset uita spoliare debuerat, aliena opera supplicium luisse, & sibi potiendę Daniæ copiam insperato rerū beneficio patuisse. Quippe regnum eius auito sibi iure competere, si rite maiorum stemmata reuoluantur. Inde Sialandiæ portum Isoram ingenti classis numero occupat, imminentis fortunæ beneficio usurus. Vbi rex ab occurrente sibi Danorū populo constitutus, paulò post Athisli fratris quem Suetis præesse iusserat, excessu cognito, Sueticum Danico imperium sociat. Cæterum Athislum mors ignominiosa consumpsit. Dum enim Roluonis inferias per summam animi hilaritatem conuiuio celebraret, potione auidius sumpta, subito fine sordidæ intemperantiæ pœnas pependit. Ita dum alie-

C num fatum impensioribus lætitiæ modis excolit, proprium irrumpere coegit. Balderus quoque classe Sialandiam petens, cum & armis celeber & maiestate conspicuus haberetur, Hothero Suetiam tenente, quicquid super regni fastigio postulabat, promptissimis Danorum suffragijs impetrauit. Tam ancipiti censura maiorum nostrorum sententia fluctuata est. Huic Hotherus à Suetia regressus infestum intulit bellum. Acerrimum imperij cupidis de rerum summa certamen incesserat. Eidem Hotheri fuga finem imposuit. Qui cum in Iutiam concessisset, uicum in quo manendi usum habuit, nomine suo nuncupandum curauit. Vbi hybernis peractis, solitarius incomitatusque Suetiam repetit. Ibi magnatibus accersitis, ob infelices rerum cursus, quibus ipsum Balderus bis uictor afflixerat, lucis ac uitæ pigere se dixit. Deinde consalutatis omnibus, difficilia aditu loca deuio calle sectatus, expertes humani cultus indagines perlustrabat. Fit enim ut quibus insolabilis animi dolor inciderit, obscuros externosque secessus quasi quoddam pellendæ tristitiæ remedium captent, nec magnitudinem mœroris inter humanos queant tolerare conuictus. Adeò plerunque amica est ægritudini solitudo. Præcipue enim illuuies ac squalor delectant, quos aduersa animi ualetudo concusserit. Consueuerat autem in æditi montis uertice consulenti populo plebiscita depromere. Quamobrem uenientes occultantis se regis inertiam causabantur, absentiaque eius grauissimis omnium querelis lacerata est. At Hotherus extrema locorum deuia peruagatus, insuetumque mortalibus nemus emensus, ignotis fortè uirginibus habitatum reperit specum. Easdem esse constabat, quæ eum insecabili ueste quondam donauerant. A quibus cur eo locorum uenerit interrogatus, infaustos belli declarat euentus. Itaque fide earum damnata, gestarum infeliciter rerum fortunam tristesque casus deflere cœpit, secus sibi cessisse questus, quàm ab ipsis promissum accepit. At nymphæ eum quanquam raro uictor extiterit, æquam tamen hostibus cladem ingessisse dicebant, nec minoris stragis autorem fuisse quàm complicem. Cæterum in expedito uictoriæ gratiam fore, si inusitatæ cuiusdam suauitatis edulium augendis Balderi uiribus excogitatum præripere potuisset. Nihil enim factu difficile futurum, dummodo hosti in augmentum roboris destinato potiretur obsonio. Ex quarum dictis, Hotherus promptissimam inferendi Balthero belli fiduciam mente præsumpsit, quanquam deos armis incessere terrenis arduum nisibus uideretur. Fuere quoque ex suis qui illum tutò bellum cum superis commissurum negarent: atque illi infinitus animi calor respectum maiestatis ademerat. Apud fortes enim non semper impetum ratio subruit, aut consilio temeritas succumbit. Vel fortasse meminerat Hotherus excellentissimis uiris incertissimā extare potentiam, exiguamque glebam ingentes arietare currus. Contrà Balderus Danis in arma contractis, Hotherum acie excipit. Ingenti utrinque clade gesta, ac ferè pari partium strage ædita, nox prælium soluit. Cuius tertio fermè peruigilio Hotherus clàm cunctis res hostium exploraturus egreditur. Somnum quippe eius profecta ab imminenti discrimine cura discusserat. Ita plerunque ingens animi motus quieti corporis aduersatur, nec alterius requiem unius inquietudo patitur. Igitur in hostium castra perueniens, tres nymphas arcanę dapis gerulas Balderi castris excessisse cognoscit. Quas cursim insequens (nam earum fugā roscida prodidere uestigia) tandē tecta quibus assueuerant subit. Igitur ab his quisnā esset rogatus, citharœdū se dixit. Nec experimentū professioni dissonū fuit. Oblatam nanque chelim inflexis ad musam neruis, compositisque plectro fidibus moderatus, gratum auribus melos promptissima modulatione fundebat. Cæterū tres illis colubræ fuere, quarū tabo solidatiuæ confectionis epulum Baldero temperare solebant.

Solitudo amica ægritudini.

Antrum dearū

D

A lebant. Iamq; anguium aperto ore multa pulmento sanies influebat. Sed & nympharum quædam humanitatis studio Hotherum epulo compertiuissent, ni trium maxima uetuisset, fraudem Baldero fieri protestans, si ipsius hostem corporei roboris incrementis auxissent. Ille se non Hotherum, sed Hotheri comitem dicebat. Eædem nanque nymphæ accurati nitoris cingulum, potentemq; uictoriæ zonam clementi benignitate ei largitæ sunt. Qui cum pristinum iter remetiendo calle quo uenerat repedaret, obuij sibi Balderi latus hausit, eumq; seminecem prostrauit. Quo militibus nunciato, totis Hotheri castris alacer exultantium clamor insonuit, Danis Balderi fortunam publico mœrore prosequentibus. Qui cum indubitatum sibi fatum imminere sentiret, dolore uulneris accensus, die postera prælium renouat. Quo feruente, lectica se in aciem deferri iussit, ne intra tabernaculum obscura morte defungi uideretur. Postera nocte eidem Proserpina per quietem astare aspecta, postridie se eius complexu usuram denunciat. Nec inane somnij præsagium fuit: nam Balderum elapso triduo, nimius uulneris cruciatus absumpsit. Cuius corpus exercitus regio funere elatum, facto colle condendum curauit. Hunc quidam nostri temporis uiri, quorum præcipuus Haraldus erat, uigente ueteris sepulturæ fama, spe reperiendæ pecuniæ noctu adorti, repentino cœptum horrore liquerunt. Ex ipso nanque perrupti montis cacumine, subita torrentis uis, magno aquarum strepitu prorumpere uidebatur, cuius rapidior moles incitatissimo lapsu subiectis infusa campis quicquid offendebat inuolueret. Ad cuius impetum deturbati fossores, abiectis ligonibus, uariam carpsere fugam, irruentis aquæ uorticibus implicandos se rati, si cœptum diutius exequi niterentur. Ita à dijs loci illius præsidibus incussus subitò metus, iuuenum animos auaritia abstractos, ad salutis curam conuertit, neglectoq; cupiditatis proposito, uitæ studiosos esse docuit. Huius autem scaturiginis speciem adumbratam, non ueram fuisse constat,
B nec ab imis terræ uisceribus genitam, sed præstigiosa quadam administratione productam, cum in arido liquidos manare fontes, natura non sinat. Omnes hunc posteri collem, ad quos fractionis eius fama transierat, intentatum liquere. Quamobrem an quicquam opum contineat, parum compertum, cum nemo opacam eius crepidinem, obstante periculi metu, post Haraldum tentare præsumpserit. At Othinus quanquam deorum præcipuus haberetur, diuinos tamen & aruspices, cæterosq; quos exquisitis præscientiæ studijs uigere comperarat, super exequenda filij ultione solicitat. Plerunque enim humanæ opis indiga est imperfecta diuinitas. Cuius Rostiophus Phinnicus, alium ex Rinda Ruthenorum regis filia suscitandum prædixit, qui fraternæ cladis pœnas exigere debebat. Deos siquidem consortis sui ultionem orituri fratris officio destinasse. Hoc audito, Othinus os pileo ne cultu proderetur obnubens, prædictum regem stipendia meriturus accedit. A quo magister militum effectus, recepto exercitu, pulcherrimam ex hostibus uictoriam retulit. Quem rex ob pugnam strenue æditam, in primum amicitiæ gradum adciuit, haud parcius donis, quàm honoribus cultum. Idem post paruulum temporis interuallum, solus hostium acies in fugam propulit, mirificæq; cladis autor pariter ac nuncius redijt. Admirationi omnibus erat, quod tanta de innumeris strages unius accipi uiribus potuisset. Quibus meritis fretus Othinus, tacite regem amoris sui conscium facit. Cuius benignissimo fauore recreatus, dum à puella osculum peteret, alapam recepit. Nec eum aut contumeliæ deformitas, aut iniuriæ dolor, proposito depulit. Postero siquidem anno, ne quod auide orsus erat, ignominiose desereret, peregrina ueste sumpta, regis contubernium repetit (Neque enim facile ab occurrentibus dignosci poterat, cum ueras oris *Rindæ austera pudicitia.*

C notas falsus squalor abstergeret, ueterem habitum noua furaretur illuuies) Rosterum se uocitari, fabriliumque rerum officio callere perhibuit. Itaque multiplices rerum formas speciosissimis æris lineamentis complexus adeò professionem artificio commendauit, ut recepto à rege magni ponderis auro, matronarum ornamenta procudere iuberetur. Igitur complura fœminei cultus insignia fabricatus, tandem armillam cæteris operosius expolitam, annulosque complures pari studio decusatos puellæ præbuit. Sed nullis flecti meritis indignatio potest. Quę Rinda basium sibi porrigere cupientem, colapho percussit. Minus enim acceptantur dona quæ præstat inuisus: sanè gratiora sunt, quæ ab amicis porriguntur. Adeò interdum ex offerente oblati precium pendet. Non dubitauit enim peruicacis animi puella, quin subdolus senex libidinis aditum ficta liberalitate captaret. Pręterea acre eidem atque intractabile ingenium fuit: siquidem dolum obsequio instrui, donorumque studio flagitijs uotum subesse cognouit. Quam pater plurimum obiurgare quod nuptias detrectaret aggressus, illa senile perosa connubium, teneris puellarũ annis præproperos complexus negabat, ab infirmioris ætatis excusatione respuendarum nuptiarum subsidium mutuata. At Othinus nihil amantium studijs perseuerantiæ robore efficacius expertus, quanquã geminæ repulsæ ignominia affectus fuisset, tertio regem priori specie confusa, perfectissimam rei militaris industriam professus accessit. Eundem in hanc curam non uoluptas modo, sed etiam demendæ ignominiæ cupido perduxerat. Ita præstigiarum peritis uersili uultu uarios habitus præ se ferendi promptissima quondam potestas incesserat: quippe præter naturalem corporis speciem, cuiuslibet ætatis statum simulare callebant. Igitur senex iocundum professionis suæ spectaculum æditurus, inter promptissimos insolentius obequitare solebat, nec eo quidem

D officij genere puellæ rigor inflecti potuit: uix siquidem animus syncere in gratiam redit, cum quo uehemens semel odium gessit. Quam cum discessurus osculo petere uellet, ita ab ea propulsus est, ut mentum terræ nutabundus impingeret. Quam protinus cortice carminibus adnotato contingens, lymphanti similem reddidit, receptam toties iniuriam modesto ultionis genere insequutus. Adhuc tamen propositum exequi non cunctatus, quippe spem eius fiducia maiestatis inflauerat, puellari ueste sumpta, quarto regem uiator indefessus petiuit. A quo receptus non modo sedulum se, sed etiam importunum exhibuit. Qui quod muliebriter propemodum cultus esset, à plerisque fœmina credebatur. Cæterum se uocabulo uuecham arte medicam testabatur, professionem quoque promptissimis cõmendabat officijs. Tandem in reginæ famulitium adscitus, puellę pedissequam egit. Cuius etiam pedum sordes serotinis horis abluere solebat. Licebat quoque lympham pedibus ministranti suras ac superiores femorum partes contingere. At quoniam uario fortuna passu graditur, quod arte promptum nõ erat, in expedito casus constituit. Accidit enim puellam corporis firmitate defectam, circumspectis morbi remedijs in salutis præsidium manus quas ante damnauerat aduocare, quemque semper fastidio habuerat seruatorem adsciscere: qui curiosius cuncta doloris indicia perscrutatus, ut morbo quamprimũ occurreretur, medicata potione utendum asseruit. Cęterum eius temperamenti tantam acerbitatem fore, ut nisi puella uinculis se continendam dedisset, curationis uim perferre non posset. Ab intimis enim fibris, morbi propulsandam esse materiam. Quo pater audito, filiam uincire non distulit, iniectamque toro ad omnia quæ medicus admonuisset, patientiam præstare iussit. Fallebat illum fœminei species cultus, quo senex ad obumbrandam artis suæ peruicaciam utebatur: quæ res medicamenti speciem ad stupri licentiam transtulit. Medicus nanque Veneris occasione sumpta, mutato curationis officio, prius ad exercendę libidinis, quàm pellendæ febris negocium

A negocium procurrit, aduerſa puellæ ualetudine uſus, cuius inimicam ſibi incolumitatem expertus fuerat. Aliam quoq; ea de re opinionem ſubtexere nõ pigebit. Aiunt enim quidam, quod cum rex laborantem amore medicum tanto animi ac corporis impendio nihil profeciſſe cognoſceret, ne bene meritum debita mercede fraudaret, clandeſtino filiæ concubitu potiri permiſerit. Adeò interdum paterna in prolem graſſatur impietas, cum naturę clementiam uiolenta corrumpit affectio. Quem errorem ædito filiæ partu plena ruboris pœnitentia inſecutus eſt. At dij, quibus præcipua apud Byzantiũ ſedes habebatur, Othinum uarijs maieſtatis detrimentis diuinitatis gloriam maculaſſe cernentes, collegio ſuo ſubmouendum duxerunt. Nec ſolum primatu eiectum, ſed etiam domeſtico honore cultuq; ſpoliatum proſcribendum curabant: ſatius exiſtimantes probroſi antiſtitis potentiam ſubrui, quàm publicæ religionis habitum prophanari, ne uel ipſi alieno crimine implicati inſontes, nocentis crimine punirentur. Videbant enim apud eos, quos ad deferẽdos ſibi diuinitatis honores illexerãt, uulgato maioris dei ludibrio obſequium contemptu, religionem rubore mutari, ſacra pro ſacrilegio duci, ſtatas ſolennesq; cerimonias puerilium deliramentorum loco cenſeri. Mors præ oculis, metus in armis erat, & in omnium caput unius culpam recidere putares. Hunc itaq; ne publicam religionem exulare cogeret exitio mulctantes, Ollerum quendam non ſolum in regni, ſed etiam in diuinitatis inſulas ſubrogauere, tanquam deos ac reges creare in æquo poſitum foret. Quem licet perfunctorie flaminem creauiſſent, integro rerum honore donabant, ne alieni officij procurator, ſed legitimus dignitatis aduerteretur eſſe ſucceſſor. Et ne quid amplitudinis deeſſet, Othini quoq; ei nomen imponunt, uocabuli fauore inuidiam nouitatis excluſuri. Quo denis fermè annis diuini ſenatus magiſtratũ gerente, tandẽ Othinus

B dijs atrocitatem exilij miſerantibus, ſatis iam graues pœnas dediſſe uiſus, ſqualoris deformitatem priſtino fulgoris habitu permutauit. Iam enim ſuperioris infamiæ notam medij temporis interuallum exederat. Extitere tamen qui ipſum recuperandæ dignitatis aditu indignum cenſerent, quod ſcænicis artibus, & muliebris officij ſuſceptione teterrimum diui nominis opprobrium ædidiſſet. Sunt qui aſſerant eum quoſdam deorum adulando, quoſdam præmijs permulcendo, amiſſæ maieſtatis fortunam pecunia emercatum fuiſſe, & ad honores quibus iam pridem defunctus fuerat, ingentis ſummæ precio reditum comparaſſe. Quos ſi quanti emerit rogas, illos conſule, qui quanti diuinitas uæneat didicerũt. Mihi minus cõſtare fateor. Igitur Ollerus ab Othino Byzantio pulſus, in Suetiã conceſſit: ubi ueluti nouo quodã orbe opinionis ſuæ monumenta reſtaurare conniſus, à Danis interfectus eſt. Fama eſt illum adeò præſtigiarum uſu calluiſſe, ut ad traijcienda maria oſſe quod diris carminibus obſignauiſſet, nauigij loco uteretur, nec eo ſegnius quàm remigio præiecta aquarum obſtacula ſuperaret. *Ollerus præſtigiator inſignis* At Othinus recuperatis diuinitatis inſignibus, tanto opinionis fulgore cunctis terrarũ partibus innitebatur, ut eum perinde ac redditum mundo lumen omnes gentes amplecterentur, nec ullus orbis locus extaret, qui numinis eius potentiæ nõ pareret. Qui cum filium Boum, quẽ ex Rinda ſuſtulerat, bellici laboris ſtudioſum cognoſceret, accerſitum fraternæ cladis memorem eſſe iubet, potius à Balderi interfectoribus ultionem exacturum, q̃ armis innoxios oppreſſurũ, quod aptior ac ſalubrior pugna competeret, ubi pium belli locum iuſta uindictæ licentia tribuiſſet. Interea Geuarus Gunnonis ſatrapæ ſui dolo nunciatur oppreſſus: cuius cladem Hotherus acerrimis ultionis uiribus inſequuturus, interceptũ Gunnonem atq; ardenti pyræ iniectum cremauit, quod ipſe Geuarum antè per inſidias occupatum nocturno uiuum igni conſumpſerat. Taliter educatoris manibus parentando, filios demum Herletum, Geritumq; Noruagiæ prætulit. Poſt hæc, uocatis in con-

C cionem maioribus,bello quo Boum excipere debeat,periturũ ſe refert, idq; non
dubijs coniecturæ modis,ſed ueris uatũ prædictionibus expertũ. Orat proinde fi
lium ſuũ Roricum regno præficiant,ne ius hoc ad externas,ignotasq; familias im
proborũ cenſura transfunderet:plus uoluptatis ſe ex filij ſucceſſione,quàm ama=
ritudinis ex propinqua morte percepturũ teſtatus. Quo ocyus impetrato,pugna
cum Boo congreſſus occiditur. Nec iocunda Boo uictoria extitit. Quippe tam
grauiter affectus acie exceſſit,ut ſcuto exceptus,atq; à peditibus uiciſſim ſubeun=
tibus domũ relatus,poſtridie uulnerũ dolore conſumeret. Cuius corpus magni=
fico funeris apparatu, Rutenus tumulauit exercitus,nomine eius inſignem ex=
truens collem, ne tanti iuuenis monumenta à poſterorũ memoria citius dilabe=
rentur. Igitur Curetes ac Sueones, perinde ac Hotheri morte tributariæ ſortis
onere liberati,Daniã quam annuis uectigaliũ obſequijs amplecti ſolebant, armis
aggredi animũ induxerunt.Ea res Sclauis quoq; defectionis audaciã miniſtrauit,
aliosq; complures, ex obſequentibus hoſtes effecit. Cuius iniuriæ propulſandæ
gratia Roricus contractã in arma patriam, recenſitis maiorũ operibus, ad capeſ=
ſendam uirtutem impenſo hortationis genere cõcitabat. At Barbari ne bellum
abſq; duce cõmitterent,capite opus eſſe cernentes, creato ſibi rege, cæteris mili=
tię uiribus oſtenſis obſcuriore loco,binos armatorũ manipulos condunt.Nec Ro
ricum inſidiæ fefellere,qui cum claſſem ſuam uadoſi cuiuſdã gurgitis arctis fauci=
bus inhærere conſpiceret,harenis quibus inſidebat abſtractam profundo adegit,
ne limoſis inflicta paludibus, diuerſa ab hoſtibus parte peteretur.Præterea late=
bras ſocijs interdiu captandas cõſtituit, quibus inſiſtentes, ex improuiſo nauium
ſuarum irruptoribus inſultarent,fore poſſe præfatus, ut in autorũ caput propriæ
fraudis euentus recideret. Barbari uero qui inſidijs addicti fuerant, Danicæ cir=
D cunſpectionis ignari,irruptione temere ædita,omnes oppreſſi ſunt.Reliqua Scla
uorum manus ignorata ſociorũ ſtrage,ſuper Rorici mora multa anceps admira=
tione pendebat: quem inter ægras mentiũ fluctuationes diutule expectatũ cum
præſtolatio indies moleſtior fieret,claſſe tandem petendũ ducebat. Erat aũt inter
eos uir corporis habitu inſignis,officio magus, qui proſpectis Danorũ turmis, ut
paucorũ impendio,inquit,compluriũ pericula redimant, publicam ſtragem pri=
uato diſcrimine pręcurrere liceat. Ego uero in hanc confligendi legem nõ deero,
ſi cui ueſtrum mutuus decernendi mecũ auſus inceſſerit. In primis aũt prætaxata
à me conditione utendũ poſtulo,cuius talem ſanè formulã texui:ſi uicero,uectiga
lium nobis concedatur immunitas:ſi uincar,priſtina uobis tributa ſoluantur: aut
enim hodie patriam ſeruitutis iugo uictor exuam,aut uictus inuoluam.In utranq;
fortunam prædem me,uademq; recipite. Quod audiens Danorũ quidã animi q;
corporis uiribus robuſtior,percũctari Roricũ cœpit,quid ei prẽmij foret,qui pu=
gna prouocantẽ exciperet. At Roricus cum ſenas fortè armillas haberet, ita mu=
tuis nexibus inuolutas,ut ab inuicem ſequeſtrari nequirent,nodorũ inextricabi=
liter ſerie cohærente,eaſdem certamen audenti in præmiũ pollicetur. At iuuenis
parum fortunæ certus,ſi,inquit,Rorice rem proſpere geſſero,tua uincentis mer=
cedem liberalitas æſtimet,tu palmã arbiter metiaris: ſin propoſitũ mihi parum ex
ſententia ceſſerit,quid uicto præmij debes,quẽ aut ſæua mors,aut ignominia gra
uis inuoluet? has imbecillitas habere comites conſueuit, hæc ſuperatorũ ſtipen=
dia ſunt,quos quid niſi extremũ dedecus manet? Quænã ſoluenda merces? Quæ
gratia referenda, cui fortitudinis precium adeſt? Quis impotentẽ Martis hedera
redimiuit,præmijs uictricibus decorauit? Virtuti,nõ ignauiæ palma tribuit.Glo
ria infelicitas caret. Illam quippe triumphus laudis, hanc aut finis iners,aut uita
deformis inſequitur.Ego uero,qui quorſum duelli fortuna uergat ambigo, præ=
mium audacter expetere nõ præſumo,quod an iure mihi debeatur ignoro. Neq;
enim

A enim incerto uictorię,certum uictoris præmiũ occupare conceditur. Superſede o
trophæo dubius coronæ conſtanter meritũ flagitare. Recuſo lucrum, quod mihi
mortis æque ac uitæ ſtipendiũ eſſe poterit. Stoliditatis eſt immaturo fructui ma-
nus inijcere, eumq; decerpere uelle quẽ necdum quis ſatis ſibi debitum nouerit.
Hæc manus aut palmam mihi præſtabit,aut finem. Hæc fatus, gladio barbarũ fe-
rit,fortuna minus,q; ingenio promptus. Ab eo ſiquidem repercuſſus,primi ictus
magnitudine exanimatus eſt. Quo triſte Danis ſpectaculũ dante,uictorẽ ſocium
Sclaui ingenti donatũ pompa,magnificis excepere tripudijs. Idem die poſtera ſi-
ue recentis uictoriæ ſucceſſu elatus,ſiue alterius adipiſcendæ cupidine accenſus,
hoſtes cõminus aditos priſtinæ ꝓuocationis uerbis laceſſere inſtituit. Fortiſſimũ
nanq; Danorũ à ſe proſtratũ ratus,nemini illorũ ſecum ulterius ꝓuocatione dimi
candi ſpiritũ ſupereſſe credebat. Vnius quoq; pugilis occaſu, totius ſe exercitus
uires labefactaſſe confiſus,nihil ad quos poſteriores ſui conatus intenderent,exe
cutione difficile arbitrabatur. Nihil enim ſucceſſu magis inſolentiam nutrit, nec
ullum proſperitate efficacius ſuperbię incitamentum eſt. Dolebat itaq; Roricus,
unius uiri petulantia publicam labefactari uirtutẽ,illuſtresq; uictorijs Danos, nõ
modo à quondam uictis inſolenter excipi,uerumetiã ignominioſe contemni. Prę
terea neminem ita animo promptũ,aut manu ſtrenuum in tanto militum numero
reperiri,cui ſalutem ſuam pro patria deuouendi cupido ſuppeteret. Tam probro
ſam Danicæ cunctationis infamiã prima Vbbonis magnanimitas repulit. Præſta
bat etenim corpore,incantandi artibus pollens. Huic quoq; deinduſtria certami-
nis præmiũ perquirenti,rex armillas ſpopõdit. Tum ille, quã(inquit)promiſſo fi-
dem deferam cum ipſe pignus in manibus habeas, nec ſub aliena munus cuſto-
dia deponas? Præſtò ſit cui pignoris depoſitũ credas, ne promiſſum retractãdi fas
ſit. Accendit enim pugilum animos irreuocabilis præmij certitudo. Quod eum
B profectò per ludibriũ dixiſſe conſtabat, quẽ in propulſandã patriæ contumeliam
ſola uirtus armauerat. Quem Roricus auri cupidine captum ratus,ne præter re-
giam conſuetudinẽ reuocaturus donum,aut promiſſum reſciſſurus uideretur,ut
erat in nauigio collocatus,armillas ingenti excuſſas iactu petitori porrigere ſta-
tuit. Sed conatum eius fefellit interſtitij magnitudo. Armillę enim languido,ac pa
rum uegeto motu,citra deſtinatũ locum collapſæ fluctibus interceptæ ſunt, unde
Rorico Slyngebond inoleuit agnomen. Quæ res Vbboni magno uirtutis indi-
cio fuit. Neq; enim eum obrutæ mercedis damnũ audaci mentis propoſito exuit,
ne uirtutem auaritiæ ſtipendijs obnoxiã feciſſe uideretur. Igitur auide petito cer-
tamine,ſe potius honeſtati intentum,quàm quæſtui deditum,pecuniæ cupiditati
fortitudinẽ prætuliſſe,monſtrabat, fiduciam ſui nõ in precio, ſed magnanimitate
repoſitam oſtenſurus. Nec mora circuatur campus,milite circus ſtipatur,concur
runt pugiles,fit fragor,fremit ſpectatrix turba uotorũ ſuffragijs diſcors. Excande
ſcunt igitur athletæ animis,& mutuis in uulneribus ruentes,eundem lucis ac pu
gnę exitum ſortiuntur: Credo procurante fortuna,ne alter alterius exitio gloriam
uoluptatemq; perciperet. Quæ res Rorico rebelliũ animos conciliauit,tributaq;
reſtituit. Eodem tempore Horuuendillus & Fengo, quorũ pater Geruuendillus
Iutorum præfectus extiterat, eidem à Rorico in Iutiæ præſidiũ ſurrogantur. At
Horuuendillus triennio tyrannide geſta,per ſummã rerum gloriã piraticæ incu-
buerat,cum rex Noruagiæ Collerus operum eius ac famæ magnitudinẽ æmula-
tus,decorum ſibi fore exiſtimauit, ſi tam late patentẽ piratæ fulgorem ſuperior ar
mis obſcurare quiuiſſet. Cuius claſſem uaria fretum nauigatione ſcrutatus offen-
dit. Inſula erat medio ſita pelago, quã piratæ collatis utrinq; ſecus nauigijs obtine
bant. Inuitabat duces iocunda littorũ ſpecies: hortabatur exterior locorum amœ
nitas,interiora nemorum uerna perſpicere,luſtratisq; ſaltibus ſecretam ſyluarum

C indaginem pererrare, ubi forte Collerū Horuuendillumq̧ inuicem sine arbitris obuios incessus reddidit. Tūc Horuuendillus prior regem percontari nisus, quo pugnæ genere decernere libeat, præstantissimū affirmans quod paucissimorū uiribus æderetur. Duellum siquidē ad capessendam fortitudinis palmam omni certaminis genere efficacius fore, quod propria uirtute subnixū, alienę manus opem excluderet. Tam fortem iuuenis sententiā admirans Collerus, cum mihi, inquit, pugnæ delectum permiseris, maxime utendum iudico, quæ tumultuationis expers duorum operam capit. Sanè & audacior, & uictoriæ promptior æstimatur. In hoc cōmunis nobis sententia est, hoc ultro iudicio conuenimus. At quoniā exitus in dubio manet, inuicem humanitati deferendū est, nec adeò ingenijs indulgendum, ut extrema negligantur officia. Odium in animis est, adsit tamen pietas quæ rigori demum opportuna succedat. Nam etsi mentium nos discrimina separant, naturæ tamen iura conciliant. Horum quippe consortio iungimur, quantuscunq̧ animo liuor dissociet. Hæc itaq̧ pietatis nobis conditio sit, ut uictum uictor inferijs prosequatur. His em̄ suprema humanitatis officia inesse constat, quæ nemo pius abhorruit. Vtraq̧ acies id munus rigore deposito cōcorditer exequatur. Facessat post fatū liuor, simultasq̧ funere sopiatur. Absit nobis tantę crudelitatis specimen, ut quanq̧ uiuis odium intercesserit, alter alterius cineres persequatur. Gloriosum uictori erit, si uicti funus magnifice duxerit. Nam qui defuncto hosti iusta persoluerit, superstitis sibi fauorem asciscit, uiuumq̧ beneficio uincit, quisquis extincto studium humanitatis impenderit. Est & alia nō minus luctuosa calamitas, quæ uiuos interdum damnata corporum parte contingit. Huic non segnius quàm ultimę sorti succurrendū existimo. Sæpe enim incolumi spiritu membrorum clades pugnantibus incidit: quæ sors omni fato tristior duci solet, quod mors omnium memoriā tollat, uiuens uero proprij corporis stragem negligere
D nequeat. Hoc quoq̧ malum ope excipiendū est. Conueniat igitur alterius ab altero lęsionem denis auri talentis sarciri. Nam si pium est alienis calamitatibus compati, quanto magis proprijs misereri? Nemo naturæ non consulit: quam qui negligit, sui paricida est. In hæc data acceptaq̧ fide, pugnam ineunt. Neq̧ enim eis aut mutui occursus nouitas, aut uernantis loci iocunditas, quo minus inter se ferro occurrerent, respectui fuit. Horuuendillus appetendi hostis, quàm muniēdi corporis nimio animi calore auidior redditus, neglecta clypei cura, ambas ferro manus iniecerat: nec audaciæ euentus defuit. Collerum siquidē scuto crebris ictibus absumpto spoliatū, desecto tandem pede exanimem occidere coëgit. Quem ne pacto abesset, regio funere elatum magnifici operis tumulo, ingentiq̧ exequiarū apparatu prosequutus est. Deinde sororem eius Selam nomine, piraticis exercitam rebus, ac bellici peritam muneris persequutus occidit. Trienniū fortissimis militię operibus emensus, opima spolia, delectamq̧ prædam Rorico destinat, quo sibi propiorem amicitię eius gradum conscisceret. Cuius familiaritate fultus, filię eius Geruthæ connubiū impetrauit, ex qua filium Amlethum sustulit. Tantę felicitatis inuidia accensus Fengo, fratrem insidijs circumuenire constituit. Adeò ne à necessarijs quidem secura est uirtus. At ubi datus paricidio locus, cruenta manu funestam mentis libidinem satiauit. Trucidati quoq̧ fratris uxore potitus, incestum paricidio adiecit. Quisquis enim uni se flagitio dederit, in aliud mox procliuior ruit: ita alterum alterius incitamentū est. Idem atrocitatem facti tanta calliditatis audacia texit, ut sceleris excusationē beneuolentiæ simulatione componeret, paricidiūq̧ pietatis nomine coloraret. Gerutham siquidē quanq̃ tantæ mansuetudinis esset, ut neminem uel tenui læsione cōmouerit, incitatissimū tamen mariti odiū expertam, saluandæq̧ eius gratia fratrem à se interfectum dicebat, quod mitissimam & sine felle fœminā grauissimū uiri supercilium perpeti indignum uideret.

Nec

A Nec irrita propositi persuasio fuit. Neq; enim apud principes fides mendacio deest, ubi scurris interdum gratia redditur, obtrectatoribus honos. Nec dubitauit Fengo, parricidales manus flagitiosis inferre complexibus, geminæ impietatis noxam pari scelere prosequutus. Quod uidens Amlethus, ne prudentius agendo patruo suspectus redderetur, stoliditatis simulationem amplexus, extremũ mentis uitium finxit, eoq; calliditatis genere non solum ingenium texit, uerumetiam salutem defendit. Quotidie maternum larem pleno sordium torpore complexus, abiectũ humi corpus obscœni squaloris illuuie respergebat. Turpatus oris color, illitaq; tabo facies ridiculę stoliditatis dementiã figurabant. Quicquid uoce ædebat, deliramentis consentaneum erat. Quicquid opere exhibuit, profundã redolebat inertiam. Quid multa? Non uirum aliquem, sed delirantis fortunæ ridendum diceres monstrum. Interdum foco assidens, fauillasq; manibus uerrens: ligneos uncos creare, eosdemq; igni durare solitus erat: quorum extrema contrarijs quibusdam hamis, quo nexuum tenaciores existerent, informabat. Rogatus quid ageret, acuta se referebat in ultionem patris spicula præparare. Nec paruo responsum ludibrio fuit, quod ab omnibus ridiculi operis uanitas contemneretur; quanq; ea res proposito eius postmodum opitulata fuerit. Quæ solertia apud altioris ingenij spectatores primam ei calliditatis suspicionem iniecit. Ipsa nanque exiguæ artis industria, arcanum opificis ingenium figurabat. Nec credi poterat obtusi cordis esse, cui tam exculto manus artificio calluisset: deniq; exactissima cura præustorum stipitum congeriem asseruare solebat. Fuere ergo qui illum uegetioris ingenij asserentes, sapientiã simplicitatis prętextu occulere, profundumq; animi studium calliditatis cõmento obscurare putarent, nec aptius astum deprehendi posse, quàm si illi inter latebras usquam excellentis formę fœmina applicaretur, quæ animum eius ad amoris illecebras prouocaret. Naturæ siquidem tam

B præceps in Venerem esse ingenium, ut arte dissimulari non possit: uehementiorem quoq; hunc motum fore, quàm ut astu interpellari queat: ideoq; si is inertiam fingeret, futurum ut occasione suscepta, uoluptatis ilico uiribus obtemperaret. Procurantur igitur qui iuuenem in longinquas nemorũ partes equo perductũ, eo tentamenti genere aggrederentur. Inter quos fortè quidã Amlethi collacteus aderat, à cuius animo nondum sociæ educationis respectus exciderat. Hic præteriti conuictus memoriam præsenti imperio anteponens, Amlethum inter deputatos comites, instruendi potius quàm insidiandi studio prosequebaẽ, quod eum ultima passurum non dubitaret, si uel modicum sensati animi indiciũ præbuisset, maxime uero si Veneris palàm rebus uteretur. Quod ipsi quoq; Amletho obscurum non fuit. Equum siquidem conscendere iussus, ita se de ceruice industria collocauit, ut suum ipsius ceruici dorsum obuertens, aduersa caudam fronte spectaret. Quam frenis quoq; complecti cœpit, perinde atq; ea parte ruentis equi impetum moderaturus. Qua astutiæ meditatione patrui cõmentum illusit, insidias expugnauit. Ridiculum satis spectaculum fuit, cum idem habenæ expers, regente caudam sessore procurreret. Procedens Amlethus cum obuium inter arbusta lupum habuisset, comitibus tenerioris ætatis equũ occurrisse dicentibus, perpaucos huiusmodi in Fengonis grege militare subiunxit, ut modesto ita faceto imprecationis genere patrui diuitias insequutus. Qui cum illo prudenti responso usum astruerent, ipse quoq; se de industria locutũ asseuerabat, ne aliqua ex parte mendacio indulgere uideretur. Falsitatis enim alienus haberi cupiens, ita astutiam ueriloquio permiscebat, ut nec dictis ueracitas deesset, nec acuminis modus uerorũ iudicio proderetur. Idem littus præteriens, cum comites inuento periclitatæ nauis gubernaculo, cultrum à se eximiæ granditatis repertum dixissent, eo, inquit, prægrandem pernam secari conuenit, profectò mare significans, cuius immensi-

C tati gubernaculi magnitudo congrueret. Harenarũ quoq; prӕteritis cliuis, sabulum perinde ac farra aspicere iussus, eadem albicantibus maris procellis permolita esse respondit. Laudato à comitibus responso, idem à se prudenter aditum asseuerabat. Ab ijsdem quo maiorem exercendӕ libidinis audaciam sumeret deindustria relictus, immissam à patruo fœminam, perinde ac fortuitu oblatam obscuro loco obuiam recepit, constuprassetq; ni collecteus eius tacito consilij genere insidiarum indicium detulisset. Considerans enim quonam aptius modo occultũ monitoris officiũ exequi, periculosamq; iuuenis lasciuiam prӕcurrere posset, repertam humi paleam, œstri prӕteruolantis caudę submittendam curauit. Egit deinde ipsum in ea potissimum loca, quibus Amlethum inesse cognouit, eoq; facto maximum incauto beneficium attulit, nec callidius transmissum indicium, quàm cognitum fuit. Siquidem Amlethus uiso œstro, simulq; stramine quod caudӕ insitũ gestabat, curiosius pernotato, tacitum cauendӕ fraudis monitũ intellexit. Igitur insidiarum suspicione conterritus, quo tutius uoto potiretur, exceptam amplexibus fœminam ad palustre procul inuium protrahit. Quam etiam peracto concubitu, ne rem cuiquam proderet, impensius obtestatus est. Pari igitur studio petitum ac promissum est silentium. Maximam enim Amletho puellӕ familiaritatem uetus educationis societas conciliabat, quod uterq; eosdem infantiӕ procuratores habuerit. Domum itaq; reductus, cunctis an Veneri indulsisset per ludibriũ interrogantibus, puellã à se constupratã fatetˣ. Interrogatus rursum quo rem loco egerit, quóue puluino usus fuerit, ungulӕ iumenti, cristęq; galli, laquearibus quoq; tecti innixum se dixit. Horum enim omnium particulas uitandi mendacij gratia cum tentandus proficisceretˣ, contraxerat. Quӕ uox multo circunstantiũ risu excepta est, quanquam nihil rerũ ueritati per iocum detraxerit. Puella quoq; ea de re in-

D terrogata, nihil eum tale gessisse perhibuit. Fides negationi habita est, eo quidem pronius, quo minus satellites facti conscios fuisse constabat. Tum is qui prӕstandi indicij gratia œstrum signauerat, ut salutẽ Amlethi uaframenti sui beneficio constitisse monstraret, nuper se eius unicè studiosum extitisse dicebat. Nec inepta iuuenis responsio fuit. Ne enim indicis meritũ negligere putaretˣ, quiddam straminis gerulũ subitis adlapsum pennis, quodq; paleam posteriore corporis parte defixam gestaret, sibi conspectũ retulit. Quod dictũ, ut cӕteros cachinno concussit, ita Amlethi fautorem prudentia delectauit. Superatisq; omnibus, arcanamq; iuuenilis industriӕ seram patefacere nequeuntibus, quidã amicorũ Fengonis prӕsumptione quàm solertia abũdantior fore negabat, ut inextricabile calliditatis ingenium usitato insidiarũ genere proderetur. Maiorem quippe eius peruicaciam esse, q̃ ut leuibus experimentis attingi debeat. Quamobrem multiplici illius astutiӕ simplicem tentationis modum afferri non oportere. Subtiliorem itaq; rationis uiam altiore animi sensu à se repertã dicebat, executioni nõ incongruam, & propositӕ rei indagationi efficacissimam. Fengone siquidem per ingentis negocij simulationem deindustria absentiam prӕstante, solum cum matre Amlethum cubiculo claudi oportere, procurato antea uiro, qui ambobus inscijs in obscura ędis parte consisteret, quid illis colloquio foret attentius excepturus. Futurum enim ut si quid filius saperet, apud maternas aures eloqui non dubitaret, nec se genitricis fidei credere pertimesceret. Idem se explorationis ministrum cupidius offerebat, ne potius autor consilij quàm executor uideretur. Delectatus sententia Fengo, facta longinquӕ profectionis simulatione discedit. Is uero qui consilium dederat, conclaue quo cũ matre Amlethus recludebatur tacite petiuit, submissusq; stramento delituit. Nec insidiarum Amletho remedium defuit. Veritus enim ne clandestinis cuiuspiam auribus exciperetur, primum ad ineptӕ consuetudinis ritum decurrens, obstrepentis galli more occentum ӕdidit, brachijsq; pro alarum plausu

A plauſu cõcuſſis, conſcenſo ſtramẽto corpus crebris ſaltibus librare cœpit, ſi quid illic clauſum deliteſceret experturus. At ubi ſubiectã pedibus molem perſenſit, ferro locum rimatus ſuppoſitum confodit, egeſtumq; latebra trucidauit. Cuius corpus in partes conſciſſum, aquis feruentibus coxit, deuorandumq; porcis per os cloacæ patentis effudit, atq; ita miſeris artubus cœnum putre conſtrauit. Taliter eluſis inſidijs conclaue repetit. Cumq; mater magno eiulatu queſta præſentis filij ſocordiam deflere cœpiſſet, quid, inquit, mulierum turpiſſima grauiſſimi criminis diſſimulationem falſo lamenti genere expetis, quæ ſcorti more laſciuiens, nefariam ac deteſtabilem tori cõditionem ſecuta, uiri tui interfectorem pleno inceſti ſinu amplecteris, & ei qui prolis tuę parentẽ extinxerat, obſcœniſſimis blandimentorum illecebris adularis? Ita nempe equę coniugum ſuorũ uictoribus maritantur: brutorũ natura hæc eſt, ut in diuerſa paſſim coniugia rapiantur: hoc tibi exemplo prioris mariti memoriam exoleuiſſe conſtat. Ego uero non ab re ſtolidi ſpeciem gero, cum haud dubitem, quin is qui fratrem oppreſſerit, in affines quoque pari crudelitate debacchaturus ſit: unde ſtoliditatis quàm induſtriæ habitum amplecti præſtat, & incolumitatis præſidium ab extrema deliramentorum ſpecie mutuari. In animo tamen paternæ ultionis ſtudium perſeuerat, ſed rerum occaſiones aucupor, temporũ opportunitates operior. Non idem omnibus locus competit. Contra obſcurum immitemq; animum, altioribus ingenij modis uti conuenit. Tibi uero ſuperuacuũ ſit meam lamentari deſipientiã, quæ tuam iuſtius ignominiam deplorare debueras. Itaq; non alienæ, ſed propriæ mentis uitium defleas neceſſe eſt. Cætera ſilere memineris. Tali conuicio laceratam matrem ad excolendum uirtutis habitum reuocauit, præteritosq; ignes præſentibus illecebris præferre docuit. Reuerſus Fengo, inſidioſæ explorationis autorem nuſquam repertum, diutinę inquiſitionis ſtudio proſequebatur, nemine ſe eum uſpiã cõſpexiſſe

B dicente. Amlethus quoque, an ullum ipſius ueſtigium deprehenderit per iocum rogatus, in cloacam illum iuiſſe retulit, perq; eius ima collapſum, ac nimia cœni mole obrutum, à ſubeuntibus paſſim porcis eſſe conſumptum. Quod dictum tametſi ueri confeſſionem exprimeret, quia ſpecie ſtolidũ uidebatur, auditoribus ludibrio fuit. Cumq; Fengo priuignum indubitatæ fraudi ſuſpectum tollere uellet, ſed id tum ob aui eius Rorici, tum ob coniugis offenſam exequi non auderet, Britanniæ regis officio necandum duxit, innocentiæ ſimulationem alieno miniſterio quęſiturus. Ita dum occultare ſæuitiam cupit, amicum inquinare, quàm ſibi infamiam conſciſcere maluit. Diſcedens Amlethus, matri tacite iubet, textilibus aulam nodis inſtruat, ſuasq; poſt annum inferias falſo peragat, eoq; tempore reditum pollicetur. Proficiſcũtur cum eo bini Fengonis ſatellites, literas ligno inſculptas (nam id celebre quondam genus chartarũ erat) ſecum geſtantes, quibus Britannorũ regi tranſmiſſi ſibi iuuenis occiſio mandabatur. Quorũ Amlethus quietem capientium loculos perſcrutatus, literas deprehendit, quarum perlectis mandatis, quicquid chartis illitum erat, curauit abradi, nouisq; figurarũ apicibus ſubſtitutis, damnationem ſuam in comites ſuos, mutato mandati tenore, conuertit. Nec mortis ſibi ſententiam ademiſſe, & in alios periculum tranſtuliſſe cõtentus, preces huiuſmodi falſo Fengonis titulo ſubnotatas adiecit, ut Britanniæ rex prudentiſſimo ad ſe iuueni miſſo filiam in matrimonium erogaret. At ubi in Britanniam uentum, adeunt legati regem, literasq; quas alienæ cladis inſtrumentũ putabant, propriæ mortis indices obtulerunt. Quo diſſimulato rex, hoſpitali illos humanitate proſequitur. Tunc Amlethus omnem regiarum dapum apparatum, perinde ac uulgare edulium aſpernatus, ſummam epularum abundantiam miro abſtinentię genere auerſatus eſt, nec minus potioni quàm dapibus pepercit. Admirationi omnibus erat, quod alienigenæ gentis iuuenis, accuratiſſimas regiæ

C menſæ delicias,& inſtructiſſimas luxu epulas,tanquam agreſte aliquod obſoniũ
faſtidiret.Soluto conuiuio, rex quũ amicos ad quietem dimitteret, per quendam
cubiculo immiſſum,nocturna hoſpitum colloquia clandeſtino explorationis ge-
nere cognoſcenda curauit.Interrogatus igitur à ſocijs Amlethus, quid igitur ita
heſternis epulis, perinde ac uenenis abſtinuiſſet? panem cruoris cõtagio reſper
ſum,potioni ferri ſaporem ineſſe,carneas dapes humana cadaueris oliditate per-
fuſas,ac ueluti quadã funebris nidoris affinitate corruptas dicebat. Addidit quo-
que regem ſeruilibus oculis eſſe,reginam tria ancillaris ritus officia prę ſe tuliſſe,
non tam cœnam quàm eius autores plenis opprobrij conuicijs inſecutus. Cui
mox ſocij priſtinum mentis uitium exprobrantes,uarijs petulantiæ ludibrijs in-
ſultare cœperunt,quod probanda culparet,cauſaretur idonea,quod inſignem re
gem,excultamq; moribus fœminam parũ honeſto ſermone laceſſeret, laudemq;
meritos extremi dedecoris opprobrio reſperſiſſet. Quibus rex ex ſatellite cogni
tis,talium autorem ſupra mortalem habitum,aut ſapere,aut deſipere teſtatus eſt,
tam paucis uerbis perfectiſſimam induſtriæ altitudinem cõplectendo. Accerſi-
tum deinde uillicum,unde panem adſciuerat percontatur. Qui quũ eum dome-
ſtici piſtoris opera confectũ aſſereret,ſciſcitatur item,ubi materiæ eius ſeges cre-
uiſſet,& an ullum illic humanæ ſtragis indiciũ extaret. Qui reſpondit,haud pro-
cul abeſſe campum, uetuſtis interfectorũ oſſibus obſitum,& adhuc manifeſta an
tiquæ ſtragis ueſtigia præ ſe ferentem, quem à ſe perinde ac cæteris feraciorẽ opi-
mæ ubertatis ſpe,uerna fruge conſertum dicebat.Itaq; ſe neſcire,an panis hoc ta-
bo uitioſi quicquam ſaporis contraxerit. Quo audito rex, Amlethũ uera dixiſſe
coniectans,unde lardum quoque allatum fuiſſet,cognoſcere curę habuit.Ille ſues
ſuos per incuriam cuſtodia elapſos, putri latronis cadauere paſtos aſſeuerabat,
ideoq; fortè eorum carnibus corruptioni affinem inceſſiſſe ſaporem. Quum rex
D in hoc quoq; ueracem Amlethi ſententiã cõperiſſet,quonam liquore potionem
miſcuiſſet inquirit. Vt farre,& aqua temperatam cognouit,demonſtratũ ſibi ſca-
turiginis locum in altum fodere aggreſſus,cõplures gladios rubigine adeſos re-
perit,ex quorum odore lymphas uitium traxiſſe exiſtimatum eſt. Alij ideo potio
nem notatam referunt,quod in eius hauſtu apes abdomine mortui alitas depre-
henderit,uitiumq; referri guſtu,quod olim fauis inditũ extitiſſet. A quo rex cul-
pati ſaporis cauſas competenter æditas uidens, quum ab eodem exprobratam ſi-
bi oculorum ignominiam,ad generis fœditatem pertinere cognoſceret,clàm con
uenta matre,quis ſibi pater extitiſſet inquirit.Qua neminem ſe pręter regem paſ-
ſam dicente,rem quęſtione ex ea cognoſcendam minatus,quod ſeruo ortus eſſet
accepit,notatæ originis ambiguitatem extorto confeſſionis indicio perſcrutatus.
Igitur ut conditionis ſuæ rubore contuſus,ita iuuenis prudentia delectatus,eun-
dem cur reginam ſeruilium morum exprobratione maculaſſet, interrogat. Sed
dum coniugis comitatem nocturno hoſpitis ſermone laceſſitam doluit, eandem
ancilla matre creatam didicit.Siquidem ille tria ſe circa eam ſeruilis ritus uitia de-
notaſſe dicebat: Vnum,quod ancillæ more pallio caput obduxerit: alterũ,quod
ueſtem ad greſſum ſuccinxerit: tertium,quod ciborum reliquias dentium angu
ſtijs inhærentes ſtipite eruerit, erutaſq; cõmanducauerit. Matrem quoque eius
in ſeruitutem captiuitate redactam memorabat,ne potius ſeruili more,quàm ge-
nere eſſe uideretur.Cuius induſtriam rex perinde ac diuinum aliquod ingenium
ueneratus,filiam ei in matrimonium dedit, affirmationem quoque eius tanquam
cœleſte quoddam teſtimonium amplexatus eſt. Cæterum comites ipſius, ut ami
ci mandatis ſatisfaceret,proxima die ſuſpendio conſumpſit.Quod beneficiũ Am
lethus tanquam iniuriam ſimulata animi moleſtia proſecutus, aurum à rege com
poſitionis nomine recepit,quod poſtmodum igni liquatum clàm cauatis baculis
infun-

A infundendum curauit. Apud quem annum emenſus, impetrata profectionis licentia patriam repetit, nihil ſecum ex omni regiarum opum apparatu præter gerulos auri bacillos deportans. Vt Iutiam attigit, præſentem cultum priſtinis permutauit moribus, quibus ad honeſtatem uſus fuerat, in ridiculæ conſuetudinis ſpeciem de induſtria conuerſis. Cumq; tricliniũ in quo ſuæ ducebantur exequiæ, ſqualore obſitus intraſſet, maximũ omnibus ſtuporem iniecit, quod obitum eius falſo fama uulgauerat. Ad ultimũ horror in riſum conceſſit, exprobrantibus ſibi mutuò per ludibrium conuiuis uiuum affore, quem ipſi perinde ac defunctũ inferijs proſequerentur. Idem ſuper comitibus interrogatus, oſtenſis quos geſtabat baculis, hic, inquit, & unus & alius eſt. Quod utrum uerius, an iocoſius protulerit neſcias. Siquidem ea uox, quanquam à pleriſq; uana exiſtimata fuerit, à ueri tamen habitu non deſciuit, quæ peremptorũ loco penſationis eorum precium demonſtrabat. Pincernis deinde quo maiorem conuiuis hilaritatem afferret coniunctus, curioſiore propinandi officio fungebatur. Et ne greſſum laxior ueſtis offenderet, latus gladio cinxit, quem plerunq; de induſtria diſtringens, ſupremo digitos acumine uulnerabat: quamobrem à circumſtantibus curatũ, ut gladius cum uagina ferreo clauo traijceretur. Idem quo tutiorem inſidijs aditum ſtrueret, petitam poculis nobilitatem crebris potionibus onerauit, adeoq; cunctos mero obruit, ut debilitatis temulentia pedibus, intra regiam quieti ſe traderent, eundemq; conuiuij & lecti locum haberent. Quos quum inſidijs opportunos animaduerteret, oblatam propoſiti facultatem exiſtimans, præparatos olim ſtipites ſinu excipit, ac deinde ædem in qua proceres paſſim fuſis humi corporibus permixtam ſomno crapulam ructabantur, ingreſſus, compactam à matre cortinam, quæ etiam interiores aulæ parietes obducebat, reſciſſis tenaculis decidere coëgit. Quã ſter-
B tentibus ſuperiectam, adhibitis ſtipitum curuaminibus, adeò inextricabili nodorum artificio colligauit, ut nemo ſubiectorũ, tametſi ualidius adniteretur, conſurgendi effectum aſſequi poſſet. Poſt hæc tectis ignem inijcit, qui crebreſcentibus flammis late incendium ſpargens, totos inuoluit penates, regiam conſumpſit, omnesq; aut profundum carpentes ſomnum, aut fruſtra aſſurgere conantes, cremauit. Inde petito Fengonis cubiculo, qui prius à comitibus in tabernaculũ perductus fuerat, gladium fortè lectulo cohærentem arripuit, ſuumq; eius loco defixit. Excitato deinde patruo, proceres eius igne perire retulit, adeſſe Amlethũ ueterum uncorum ſuorum ope ſuccinctum, & iam debita paternæ cladis ſupplicia exigere auidum. Ad hanc uocem Fengo lectulo deſiliens, dum proprio defectus gladio nequicquam alienum diſtringere conatur, opprimitur. Fortem uirũ, æternoq; nomine dignum, qui ſtultitiæ cõmento prudenter inſtructus, auguſtiorem mortali ingenio ſapientiam admirabili ineptiarum ſimulatione ſuppreſſit, nec ſolum propriæ ſalutis obtentum ab aſtutia mutuatus, ad paternæ quoque ultionis copiam eadem ductũ præbente peruenit. Itaq; & ſe ſolerter tutatus, & parentem ſtrenue ultus, fortior, an ſapientior exiſtimari debeat, incertum reliquit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI TERTII FINIS.

C

SAXONIS GRAMMATICI
HISTORIAE DANORVM LIBER QVARTVS.

ERACTA uitrici strage, Amlethus facinus suum incerto popularium iudicio offerre ueritus, latebris utendum existimauit, donec quorsum inconditæ plebis uulgus procurreret didicisset. Igitur uicinia quæ noctu incendiū speculata fuerat, mane causam conspecti ignis nosse cupiens, collapsam in cineres regiam animaduertit, ruinasq; eius adhuc tepidas perscrutata, nihil præter informes combustorum corporum reliquias reperit. Adeò autem uorax flamma omnia perederat, ut ne index quidem extaret, ex quo tantæ cladis causa accipi posset. Corpus quoque Fengonis ferro confossum inter cruentas spectabatur exuuias. Alijs indignatio patens, alijs mœror, quibusdam gaudium occultum incesserat. Hi ducis lamentabantur interitū, hi sospitam paricidæ tyrannidem gratulabantur. Ita regis necis euentus diuidua spectatorū sententia excipiebatur. Ea uulgi tranquillitate Amlethus relinquendarum latebrarū fiduciam adeptus, accersitis quibus arctiorem patris memoriam inhærere cognouerat, concionem petit, in qua orationem huiusmodi habuit: Nō uos moueat proceres presens calamitatis facies, si quos miserabilis Horuuendilli exitus mouet: non uos inquam moueat, quibus in regem fides, in parentem pietas seruata est. Paricidæ, non regis intueamini funus. Luctuosior siquidem illa facies erat, quū ipsi regem nostrum ab iniquissimo paricida (ne dicam fratre) flebiliter iugulatum uidistis. Ipsi laceros Horuuendilli artus, ipsi corpus crebris uulneribus absumptum plenis miserationis oculis aspexistis. Quem ab atrocissimo carnifice spiritu spoliatum, ut patria libertate exueretur, quis dubitet? Vna manus ei fatum, & uobis seruitutem iniecit. Quis igitur tam amens, ut Fengonis crudelitatem Horuuendillianæ præferat pietati? Mementote qua uos Horuuendillus beneuolentia fouerit, iustitia coluerit, humanitate dilexerit. Memineritis ademptū uobis mitissimum regem, iustissimum patrem, subrogatum tyrannum, suffectum paricidam, erepta iura, cōtaminata omnia, pollutam flagitijs patriam, impositum ceruicibus iugum, ereptum libertatis arbitrium, & nunc his finis, quum suis autorem criminibus obrutum, suorum pœnas scelerum paricidam pependisse cernatis. Quis mediocriter prudens spectator, beneficium iniuriæ loco duxerit? Quis mentis compos proprium in autorem scelus recidisse condoleat? Quis cruentissimi lictoris cladem defleat, aut crudelissimi tyranni iustum lamentetur interitum? Præstò est autor rei quem cernitis. Ego quidem & parentem & patriam ultione prosequutum me fateor. Opus, quod uestris pariter manibus debebatur, exercui. Quod uos mecum cōmuniter cōcedebat, solus impleui. Adde quod neminem tam præclari facinoris sociū habui, nec cuiuspiā mihi comes opera fuit: quanq; haud ignorem uos huic manū daturos negocio, si petissem, à quibus fidem regi, beneuolentiam principi seruatam non dubito. Sed sine uestro discrimine nefarios puniri placuit: neq; enim alienos humeros oneri subijciendos putabam, cui sustentando proprios suffecturos credebam. Incineraui ego alios, solum Fengonis truncum uestris manibus cōcremandum reliqui, in quo saltem iustæ ultionis cupidinem exatiare possitis. Concurrite alacres, extruite rogū, exurite impium corpus, decoquite scelestos artus, spargite noxios cineres, disijcite immites fauillas: non urna, non tumulus nefandas ossium reliquias claudat. Nullum paricidij uestigiū maneat, nullus contaminatis artubus intra patriam locus

Oratio perfectæ eloquentiæ plena.

D

A cus exiſtat, nulla contagium uicinia contrahat, non mare, non ſolũ damnati cada
ueris hoſpitio polluatur. Cætera ego præbui, id ſolum uobis pietatis officiũ reli-
ctum eſt. His exequijs proſequendus tyrannus, hac pompa paricidæ funus du-
cendum. Sed neq; eius cineres, qui patriam libertate nudauerit, à patria tegi con-
uenit. Præterea quid meas reuoluam ęrumnas? calamitates recenſeam? retexam
miſerias? quas ipſi me plenius noſtis. Ego à uitrico ad mortem quæſitus, à matre
cõtemptus, ab amicis conſputus, annos flebiliter exegi, dies calamitoſe duxi, in-
certum uitæ tempus periculis ac metu refertum habui. Poſtremo omnem ætatis
partem, maxima cum rerũ aduerſitate miſerabiliter emenſus ſum. Sæpe me taci-
tis intra uos quæſtibus ſenſu uacuũ gemebatis deeſſe ultorem patri, paricidio uin
dicem. Quæ res occultũ mihi ueſtræ charitatis indiciũ attulit, in quorũ animis nec
dum regiæ cladis memoriam exoleuiſſe cernebam. Cuius itaq; tam aſperum pe-
ctus, tam ſaxeus rigor, quem non paſſionũ mearũ cõpaſſio molliat, ęrumnarũ mi
ſeratio nõ flectat? Miſeremini alumni ueſtri, moueamini infortunijs meis, qui ab
Horuuendilli nece immunes geritis manus. Miſeremini quoq; afflictæ genitricis
meæ, & reginæ quondam ueſtræ, extincto congaudete dedecori, quæ uiri ſui fra-
trem interfectoremq; cõplexa, geminũ ignominiæ pondus fœmineo perpeti cor
pore cogebatur. Quamobrem ut ultionis ſtudiũ occultarem, obſcurarẽ ingeniũ,
adumbratũ nõ uerum inertiæ habitũ amplexatus ſum, ſtoliditatis figmento uſus,
ſapientiæ cõmentum texui, quod nunc an efficax fuerit, utrũ finis ſui cõplemen-
tum attigerit, ueſtro conſpectui patet: uos tantę rei arbitros habere cõtentus ſum.
Ipſi paricidales fauillas pedibus proculcatis: deſpicamini cineres eius, qui iugula-
ti fratris uxorem polluit, flagitio temerauit, dominũ læſit, maieſtatem proditionis
ſcelere laceſſiuit, acerbiſſimã uobis tyrannidem intulit, libertatem ademit, inceſto
B paricidiũ cumulauit. Me tam iuſtæ uindictæ miniſtrũ, tam piæ ultionis æmulũ pa
tritio ſuſcipite ſpiritu, debito proſequimini cultu, benigno refouete cõtuitu. Ego
patriæ probrũ dilui, matris ignominiam extinxi, tyrannidem repuli, paricidã op-
preſſi, inſidioſam patrui manũ mutuis inſidijs eluſi: cuius ſi ſupereſſet, in dies ſce
lera percrebreſcerent. Dolebam & patris & patrię iniuriam, illum extinxi uobis
atrociter, & ſupra quàm uiros decuerat, imperantem. Recognoſcite beneficium,
ueneramini ingeniũ meum, regnũ ſi merui date, habetis tanti autorem muneris,
paternæ poteſtatis hæredem, non degenerem, non paricidam, ſed legitimũ regni
ſucceſſorem, & pium noxæ paricidalis ultorem. Debetis mihi recuperatũ liberta
tis beneficium, excluſum affligantis imperiũ, ademptũ oppreſſoris iugũ, excuſ-
ſum paricidæ dominiũ, calcatũ tyrãnidis ſceptrũ. Ego ſeruitute uos exui, indui li-
bertate, reſtitui culmen, gloriã reparaui, tyrannũ ſuſtuli, carnificem triumphaui.
Præmiũ penes uos eſt, ipſi meritũ noſtis, à ueſtra merces uirtute requiritur. Fle-
xerat hac oratione adoleſcens omniũ animos, quoſdam ad miſerationẽ, alios ad la
chrymas uſq; perduxit. At ubi quieuit mœror, rex alacri cunctorũ acclamatione
cenſetur. Plurimũ quippe ſpei in eius induſtria ab uniuerſis reponebat̃, qui tanti
facinoris ſummã profundiſſimo aſtu texuerat, incredibili molitione concluſerat.
Mirari illum cõplures uideres, tanto temporis tractu ſubtiliſſimũ texiſſe conſiliũ.
His apud Daniam geſtis, ternis nauigijs impenſius adornatis, ſocerum uiſurus ac
coniugem, Britanniam repetit. In clientelã quoq; armis præſtantem iuuentutem
adciuerat, exquiſito decoris genere cultam, ut ſicut cuncta deſpicabili dudum ha
bitu geſſerat, ita nunc magnificis ad omnia paratibus uteretur, & quicquid olim
paupertati tribuerat, ad luxurię impenſam conuerteret. In ſcuto quoq; ſibi parari
iuſſerat oẽm operũ ſuorũ contextũ, ab ineuntis ætatis primordijs auſpicatus, idq;
exqſitis picturæ notis adũbrandũ curauit. Quo geſtamine pinde ac uirtutũ ſuarũ
teſte uſus, claritatis incremẽta cõtraxit. Iſtic depingi uideres Horuuendilli iugulũ

C Fengonis cum inceſtu paricidium, flagitioſum patruum fratruelem ridiculum,
aduncas ſtipitum formas, ſuſpicionem uitrici, diſſimulationem priuigni, pro-
curata tentamentorum genera, adhibitam inſidijs fœminam, hiantem lupum,
inuentum gubernaculum, præteritum ſabulum, initum nemus, inſitam œſtro
paleam, inſtructum indicijs adoleſcentem, eluſis comitibus rem ſeorſum cũ uir-
gine habitam. Cerneres itaque adumbrari regiam, adeſſe cum filio reginam, tru-
cidari inſidiatorem, trucidatum decoqui, cloacæ coctum infundi, infuſum ſuibus
obijci, cœno artus inſterni, inſtratos belluis abſumendos relinqui. Videres eti-
am ut Amlethus dormientium comitum ſecretum deprehenderit, ut obliteratis
apicibus, alia figurarum elementa ſubſtituerit, ut dapem faſtidierit, potionemq;
contempſerit, ut uultum regis arguerit, ut reginam ſiniſtri moris notauerit. Aſpi-
ceres quoque legatorum ſuſpendium, adoleſcentis nuptias figurari, Daniam na-
uigio repeti, inferias conuiuio celebrari, comitum loco baculos percontantibus
oſtendi, iuuenem pincernæ partes exequi, diſtricto per induſtriam ferro digitos
exulcerari, gladium clauo pertundi, conuiuales plauſus augeri, increbreſcere tri-
pudia, aulæam dormientibus inijci, iniectam uncorum nexibus obfirmari, perti-
nacius ſopitos inuolui, tectis torrem immitti, cremari conuiuas, depaſtam incen-
dio regiam labefactari, Fengonis cubiculum adiri, gladium eripi, inutilem erepti
loco conſtitui, regem priuigni manu proprij mucronis acumine trucidari. Hæc
omnia excultiſſimo rerum artificio militari eius ſcuto opifex ſtudioſus illeuerat,
res formis imitatus, & facta figurarum adumbratione complexus. Sed & comites
ipſius, quo ſe nitidius gererent, oblitis tantum auro clypeis utebãtur. Quos Bri-
tanniæ rex benigniſſime exceptos, regij apparatus impenſis proſequit̃. Qui in-
ter epulandum, an Fengo uiueret, integriſq; fortunis eſſet cupide percontatus,
cognoſcit è genero ferro perijſſe, de cuius fruſtra ſalute perquireret. Cumq; in-
D terfectorẽ eius crebris percontationibus inueſtigaret, eundem cladis eius auto-
rem, ac nuncium extare didicit. Quo audito, tacitum animi ſtuporem contraxit,
quod ad ſe promiſſam quondam Fengonis ultionem pertinere cognoſceret. Ipſe
equidem ac Fengo, ut alter alterius ultorem ageret, mutua quondã pactione de-
creuerant. Trahebat itaque regem hinc in filiam pietas, in generum amor, inde
charitas in amicum, & præterea iuriſiurandi firmitas, ipſa quoq; mutuæ obteſta-
tionis religio, quam uiolare nefarium erat. Tandem cum affinitatis contemptu iu
ratoria præponderauit fides, conuerſuſq; ad ultionem animus, neceſſitudini reli-
gionem antepoſuit. Sed quoniam hoſpitalitatis ſacra uiolare nefas credebatur,
aliena manu ultionis partes exequi præoptauit, innocentiæ ſpeciem occulto faci-
nore prætenturus. Igitur inſidias officijs texit, lædendiq; curam adumbratis be-
neuolentiæ ſtudijs obſcurauit. Et quia coniunx eius nuper morbo conſumpta
fuerat, Amlethum reparandarum nuptiarum legationem ſuſcipere iubet, admo-
dum ſe ſingulari ipſius induſtria delectatum præfatus. Regnare ſiquidem in Sco-
tia fœminam aſſerebat, cuius uehementer connubium affectaret. Sciebat nan-
que eam non modo pudicitia cœlibem, ſed etiam inſolentia atrocem, proprios
ſemper exoſam procos, amatoribus ſuis ultimum irrogaſſe ſupplicium, adeò ut
ne unus quidem è multis extaret, qui procationis eius pœnas capite non luiſſet.
Proficiſcitur itaq; Amlethus quanquam periculoſa legatio imperaretur, iniuncti
muneris obſequium non detrectans, ſed partim domeſticis ſeruis, partim regis
uernaculis fretus, ingreſſuſq; Scotiam quum haud procul reginæ penatibus ab-
eſſet, recreandorum equorum gratia iunctum uiæ pratum acceſſit, ibiq; loci ſpe-
cie delectatus, quieti conſuluit, iocundiore riui ſtrepitu ſomni cupidinem pro-
uocante, ordinatis qui ſtationem eminus obſeruarent. Quo audito regina de-
nos iuuenes exterorum aduentum, apparatumq; ſpeculaturos emittit. Quorum
unus

Britanni regis in iureiurando religio.

A unus uegetioris ingenij, elusis uigilibus peruicacius subiens clypeum Amlethi, quem capiti forte dormiturus affixerat, tanta lenitate submouit, ut ne superiacentis quidē quietē turbaret, aut cuiuspiā ex tanto agmine somnū perrumperet, dominam nō modo nuncio, sed etiam rerū indicio certiorē redditurus. Delegatas quoque ei literas loculis quibus asseruabant pari calliditate subduxit. Quibus regina ad se perlatis clypeū curiosius contemplata, ex affixis notulis totius argumenti summā elicuit, eumq; affore intellexit, qui exactissimo prudentiæ consilio fretus, de patruo paternæ cladis pœnas acceperit. Literas quoq; nuptiarū suarum petitionem continentes intuita, totos obliterauit apices, quod senum admodū connubiū abhorreret, iuuenū complexus appeteret. Inscripsit aūt mandatū perinde atq; à Britanniæ rege sibi transmissum, & eius titulo pariter ac nomine consignatū, quo se latoris peti coniugio simularet. Quinetiā facta quæ ex eius scuto cognouerat, scripto complectenda curauit, ut & clypeū literarū testem, & literas clypei interpretes existimares. Deinde eos, quorū exploratione usa fuerat, scutū referre, literasq; loco suo restituere iubet, eodem fallaciæ genere Amlethū insequuta, quo eū in cauillandis comitibus usum acceperat. Interea Amlethus clypeū capiti fraude subductum expertus, occlusis deindustria oculis quietem callidius simulat, quod uero sopore amiserat, ficto recuperaturus. Alteram quippe fallendi uicem hoc pronius ab insidioso quærendam putauit, quo solam prosperius egerit: nec eum opinio fefellit. Speculatorē quippe clandestino aditu scutum ac chartam pristino loco reponere cupientem prosiliens corripit, captumq; uinclorū pœna coërcuit. Deinde excitatis comitibus reginæ, penates accedit. Cui ex soceri persona consalutatæ scriptū est, eiusdemq; sigillo obsignatum porrexit. Quod quum accepisset Hermuthruda, perlegissetq; (reginæ id nomen erat) operam Amlethi, industriamq; uerbis impensioribus prosequuta, iustas Fengonē pœnas pependisse dice-

B bat, ipsum uero Amlethum rem humana æstimatione maiorem incomprehensæ profunditatis ingenio molitum, quod non solum paterni exitij, materniq; concubitus ultionem inscrutabili sensus altitudine cōmentus fuisset, uerumetiā regnū eius à quo crebras insidias expertus fuerat, conspicuis probitatis operibus occupasset. Quamobrē mirari se tam eruditi ingenij uirum uno nuptiarū errore labefactari potuisse, qui quum humanas pene res claritate transcendat, in ignobilem obscuramq; copulam prolapsus uideatur. Quippe coniugem eius seruis parentibus esse, quanq̄ eos fortuna regijs honoribus exornasset. In expetendis siquidem coniugijs prudenti non formæ fulgorē, sed generis metiendū. Quapropter si rite copulam appetat, prosapiā æstimet, nec specie capiatur, quæ quū illecebrarū irritamentū sit, multorū candorem inaniter fucata detersit. Esse uero quā sibi nobilitate parem asciscere possit. Se siquidem nec rebus tenuem, nec sanguine humilē, eius amplexibus idoneam fore, utpote quam nec regijs opibus uincat, nec auito splendore præcellat: quippe reginam se esse, & nisi refragaretur sexus, regem existimari posse, imò quod uerius est, quemcunq; toro suo dignata fuerit, regem existere, regnumq; se cum amplexibus dare. Ita & nuptijs sceptrū, & sceptro nuptias respondere. Nec parui beneficij esse eam proprios offerre amplexus, quę circa alios ferro repulsam exequi consueuerat. Hortatᷓ itaq; placendi studiū in se transferat, in se uotū nuptiale deflectat, genusq; formę præferre discat. Hæc dicēs, astrictis in eum complexibus ruit. Ille tam comi uirginis eloquio delectatus, in mutua prorumpit oscula, alternos complexuū nodos conserit, sibiq; quod uirgini placitum protestatᷓ. Fit deinde conuiuiū, accersunᷓ amici, corroganᷓ primores, nuptię peraguntᷓ: quibus expletis, quum nupta Britanniā repetit, ualida Scotorū manu propius subsequi iussa, cuius opera aduersum uarios insidiarum obiectus uteretur. Redeunti Britannici regis filia, quam in matrimonio habebat, occurrit: quæ

Connubiū expetenti quæ æstimanda.

C quanq̃ se superductæ pellicis iniuria læsam quereret, indignũ tamen aiebat maritali gratiæ pellicatus odiũ anteferri, neq; se adeò uirum auersaturã, ut quod ei fraudulentius intentari sciat, silentio occultare sustineat, habere enim se pignus coniugij filiũ, cuius saltem respectus coniugalem matri charitatẽ cõmendare debuerat. Ipse enim, inquit, matris suæ pellicem oderit, ego diligã: tuos in me ignes nulla calamitas sopiet, nullus liuor extinguat, quin & in te sinistre excogitata detegam, & quas deprehenderim insidias, pandam. Quamobrẽ cauendũ tibi socerum putes, quod ipse legationis prouentũ carpseris, omnemq; eius fructũ in temet, eluso mittentis uoto, peruicaci usurpatione transtuleris. Qua uoce se coniugali, quàm paternæ charitati propiorẽ ostendit. Hæc loquente ea adest Britanniæ rex, generũq; arctius quàm affectuosius amplexatus, conuiuio excipit, liberalitatis specie fraudis propositum celaturus. Amlethus cognita fraude, metum dissimulanter habuit, ducentisq; equitibus in comitatũ receptis, subarmalem uestem indutus obsequitur inuitanti, maluitq; regiæ simulationi periculose parẽre, quàm turpiter repugnare. Adeò honestatem in cunctis obseruandã putabat. Quem cõminus obequitantem rex sub ipsa bipatentiũ portarũ testudine adortus iaculo transegisset, ni ferrum subarmalis togæ durities reppulisset. Amlethus leui recepto uulnere, eo loci se contulit, ubi Scoticam iuuentutẽ expectandi officio fungi iusserat, captiuo nouæ coniugis speculatore ad regem remisso, qui se destinatas dominæ literas loculorum custodiæ furtim exemisse testando, crimen in Hermutrudam refunderet, ipsumq; accurato genere excusationis reatu proditionis absolueret. Quem rex auidius fugientẽ insequi non moratus, maiore copiarum parte priuauit, ita ut Amlethus die postero salutem prælio defensurus, desperatis admodum resistendi uiribus ad augendã multitudinis speciem exanima sociorum corpora,

D partim subiectis stipitibus fulta, partim propinquis lapidibus affixa, alia uiuentũ more equis imposita, nullo armorũ detracto perinde ac præliatura feriatim in aciem cuneumq; digesserit. Nec rarius mortuorũ cornu erat, quàm uiuentium globus. Stupenda siquidem illa facies erat, quum extincti raperentur ad prælia, defuncti decernere cogerentur. Quæ res autori otiosa non fuit, quum ipsæ extinctorum imagines lacessentibus solis radijs immensi agminis speciem darent. Ita enim inania illa defunctorũ simulacra pristinũ militum numerũ referebant, ut nihil ex eorum grege hesterna strage diminutum putares. Quo aspectu territi Britanni, pugnam præcurrere fuga, à mortuis superati, quos uiuos oppresserant. Quæ uictoria nescio callidior, an felicior existimanda sit. Rex dum segnius fugam intendit, ab imminentibus perimitur Danis. Victor Amlethus ingenti præda acta, conuulsisq; Britanniæ spolijs, patriam cum coniugibus petit. Interea defuncto Rorico, Vigletus regnum adeptus, Amlethi matrem omni petulantiæ genere fatigatam regijs opibus uacuefecerat, filium eius fraudato Lethrarum rege, cui dignitatum iura dandi tollendiq; ius esset, Iutiæ regnũ occupasse conquestus. Quam rem Amlethus tanta animi moderatione excepit, ut Vigleto splendidissimis uictoriæ suæ manubijs donato, calumniã beneficio rependere uideretur. Quem postmodũ exigendæ ultionis occasione suscepta, bello lacessitum deuicit, atq; ex occulto hoste, manifestus euasit. Fiallerum Scaniæ præfectum exilio adegit: quem ad locum, cui Vndensakre nomen est, nostris ignotum populis, concessisse est fama. Post hæc quum à Vigleto Scaniæ Sialandiæq; uiribus recreato per legatos ad bellum prouocaretur, mirifica animi industria duas circa se res, quarum alteri probrum, alteri periculum inesset, fluctuari peruidit. Sciebat quippe sibi si prouocationem sequeretur, imminere uitæ periculum: si refugeret, instare militiæ probrum. Præponderauit tamen in contemplatore uirtutũ animo seruandæ honestatis cupido, obtuditq; cladis formidinem impensior laudis auiditas, ne solidus gloriæ fulgor

Spectaculũ uisu horrendum.

Britanni à mortuis fugantur.

A meticulosa fati declinatione corrumperetur. Animaduertebat quoq; tantũ penè inter ignobilem uitam, & splendidã mortem discriminis interesse, quantũ dignitas à contemptu distare cognoscitur. Tanta aũt Hermutrudæ charitate tenebaẽ, ut maiorem futurę eius uiduitatis, quàm propriæ necis solicitudinẽ animo insitam gestaret, omniq; studio circunspiceret, qualiter ei secundas nuptias, ante belli ingressum consciscceret. Quamobrẽ Hermutruda uirilem professa fiduciam, ne in acie quidẽ se eum deserturam spopondit, detestabilem inquiens fœminã, quæ marito morte conseri formidaret. Quã promissionis nouitatem parum executa est. Nam quum Amlethus apud Iutiam à Vigleto acie interemptus fuisset, ultro in uictoris prædam, amplexumq; concessit. Ita uotum omne fœmineũ, fortunæ uarietas abripit, temporũ mutatio dissoluit, & muliebris animi fidem lubrico nixam uestigio, fortuiti rerum casus extenuant: quæ sicut ad pollicendũ facilis, ita ad persoluendum segnis: uarijs uoluptatis irritamentis astringitur, atq; ad recentia semper auidius expetenda, ueterũ immemor: anhela, præceps cupiditate dissultat. Hic Amlethi exitus fuit, qui si parem naturæ atq; fortunæ indulgentiã expertus fuisset, æquasset fulgore superos, Herculea uirtutibus opera transcendisset. Insignis eius sepultura, ac nomine campus apud Iutiam extat. Vigletũ tranquillã ac diutinam regni procurationẽ emensum morbus consumpsit. Cui filius Vuermundus succedit. Hic prolixis tranquillitatis ocijs felicissima temporũ quiete decursis, diutina domesticæ pacis constantiã inconcussa rerũ securitate tractabat. Idem prolis expers iuuentã exegit, senior uero filium Vffonem sero fortunæ munere suscitauit, quum nullam ei sobolem elapsa tot annorũ curricula peperissent. Hic Vffo coæuos quosq; corporis habitu supergressus, adeò hebetis ineptiq; animi principio iuuentæ existimatus est, ut priuatis ac publicis rebus inutilis uideretur. Siquidem ab ineunte ætate nunquã lusus aut ioci consuetudinẽ præbuit, adeoq; humanæ delectationis uacuus fuit, ut labiorũ continentiã iugi silentio premeret, & seueritatem oris à ridendi prorsus officio temperaret. Verũ ut incunabula stoliditatis opinione referta habuit, ita postmodũ conditionis contemptũ claritate mutauit: & quantũ inertiæ spectaculũ fuit, tantũ prudentiæ & fortitudinis exemplũ euasit. Cuius pater socordiã contemplatus, filiam ei Slesuicensiũ præfecti Frouuini in matrimoniũ asciscit, illustrissimi uiri affinitate utilissimũ gerendi regni subsidiũ recepturo. Huic erant filij Keto, & Vuigo, splendidissimæ indolis iuuenes, quorum Vuermundus non minus quàm Frouuini uirtutem futuris filij profectibus deputabat. Ea tempestate regnabat apud Suetiã Athislus, uir fama studioq; conspicuus: qui cum finitimos late bello pressisset, ne partũ uirtutibus fulgorem ocio desidiæq; corrumpendũ relinqueret, complura nouarũ rerum officia sedulo frequentationis studio celebranda curauit. Inter quæ etiam insigni armatura succinctus, quotidianã solitarij incessus consuetudinẽ præbuit: tum quod in re militari, nihil crebro armorũ usu præstantius nosset, tum ut huius agitatione studij claritatis incrementa contraheret, in quo nõ minus sibi fiducia, quàm laudis cupido uendicauit. Tantam quippe nullius rei uiolentiã existimabat, ut eius obiectu mentis suæ robur quassandũ timeret. Qui cum traiectus in Daniã armis Frouuinũ apud Slesuicum acie prouocasset, magnisq; inuicem cædibus copiæ funderenẽ, accidit ipsos agminũ duces ita inter se ferro concurrere, ut rem duelli more prosequerentur, & præter publicam belli sortem priuati conflictus specie decertarent. Hunc enim congressionis euentũ par amborũ expetebat affectus, ut uirtutẽ non partiũ ope, sed propria uirium experientia testarentur. Quo euenit, ut crebrescentibus utrinq; plagis, Athislus armis superior prostrato Frouuino priuatæ uictoriæ publicam iungeret, passimq; diuulsa Danorũ agmina profligaret. Inde Suetiam reuersus, Frouuini necem nõ solum uirtutũ suarum imaginibus adscripsit, uerum-

Muliebris animi fides lubrica.

B

C etiam impensiore uerborum iactantia prosequi consueuit, gloriam facti uocis petulantia demolitus. Aliquando enim speciosius uirtutes silentij uerecundia tegũtur, quàm sermonis petulantia publicantur. Frouuini filios Vuermundus paternæ dignitatis honoribus euehit, extincti pro patria amici, liberos iusto admodum beneficio prosequutus. Quæ res Athislo referendi in Daniam belli monitũ præbuit. Redijt itaq; superioris pugnæ fiducia concitatus, non modo tenues angustasq; copias, uerum om̃e uirtutis Sueticę robur aduectans, perinde ac totius Daniæ imperiũ rapturus. Quod Frouuini filius Keto per primipilũ suum Folconem nomine Vuermundo, tunc fortè uillam Ialungã tenenti, nunciandũ curauit. Qui regem cum amicis epulantẽ reperiens, mandatũ adhortatione prosequutus, adesse belli facultatẽ diutule postulatã, & ultro se Vuermundi uotis ingerere dixit, cum & prompta uincendi præstetur occasio, & maturus triumphi titulus optionis eius arbitrio tribuatur. Magnam itaq; & inopinam felicitatis dulcedinem esse, quã ei longis affectatam suspirijs, præsentis euentus auspicia largiantur. Venisse siquidem Athislum innumeris Sueonũ copijs succinctũ, perinde ac uictoriæ certitudinem indubitata animi præsumptione complexũ. Cumq; præliaturũ hostem fatum fugæ anteferre dubiũ non sit, felicem recentis uulneris ultionem oblata belli facultate præstari. Quem Vuermundus præclare ac fortiter legationis partes executum testatus, paulisper epulis refici iubet, quod itinera ieiunijs officere soleant. Qui cum nequaq̃ sibi capiendi cibi ocium suppetere dixisset, potione sitim lenire deposcitur. Quo prębito, poculũ quoq; (nam aureum erat) adseruare iubetur, affirmante Vuermundo, cõmeandi calore defessis cõmodius cratere quàm palma lymphã excipi, meliusq; bibendi usum ciphi, quàm manus subsidio celebrari. Quo tam beneuolis uerbis muneris magnitudinẽ prosequente, delectatus utroq; iuuenis, se prius ad perceptæ potionis mensuram proprij cruoris haustu
D usurum, quàm regis conspectibus terga admoturum promittit. Tam fortem eius promissionẽ Vuermundus mercedis nomine ueneratus, aliquanto plus uoluptatis ex dato beneficio, q̃ miles ex accepto percepit. Nec animosius locutum eum, quàm præliatũ expertus est. Cõmisso nanq; bello contigit ut inter uarios turmarum procursus concurrentibus Folcone & Athislo, manũq; diutile conferentibus, Sueonũ exercitus ducis sui euentũ sequutus, fugam ingrederetur: Athislus quoq; saucius ad naues ex acie cõuolaret. Cumq; Folco uulneribus ac labore hebetatus, sed & æstu & labore pariter sitiq; perfusus, fugã insequi destitisset hostilem, recreandi corporis gratia, propriũ casside cruorẽ excepit, hauriendumq; ori præbuit. Quo facto, receptũ à rege cruorem speciosissime pensauit. Quod uidens fortè Vuermundus, impensius eum peractę promissionis laudauit. Cui Folco speciosa uota ad debitũ finem perducenda respondit. Qua uoce nõ minorem facti sui cõmendationẽ quàm Vuermundus exhibuit. Cumq; uictores, ut post prœliũ fit, depositis armis, ac quiescẽtes, uarijs inuicẽ sermonibus uterent̃, Slesuicensiũ pręfectus Keto, magnę sibi admirationis esse prędicauit, qualiter Athislus crebris obstantibus causis elapsionis copiã impetrauerit, pręsertim cum is ante omnes bella gesserit primus, fuga uero postremus incesserit: nec alius quispiam ex hostibus fuerit, cuius tantis Danorũ studijs affectaret̃ occasus. Ad hęc Vuermundus, nosse eum oportere aiebat, omnem bellorũ aciem quadrifaria dimicantiũ uarietate distingui. Esse enim primi generis bellatores, qui fortitudinẽ modestia temperãtes, rebelles acrius cædant, fugientibus instare erubescant, hos siquidẽ, quos diuturna armorum experientia certiore uirtutis testimonio prosequatur, quiq; gloriam suam non in uictorũ fuga, sed uincendorũ expugnatione constituant. Esse præliantium & aliud genus, qui corporis animiq; uiribus freti, sed nulla miserationis parte præditi, in hostiũ tam terga q̃ pectora, cõmuni cædis atrocitate desæuiant.

Quatuor bellatorum genera.

Tales

A Tales quippe esse, qui iuuenilis animi calore prouecti, tyrocinij rudimenta bellorum auspicijs ornare contendant, quosq; tam ætatis quàm laudis ardor inflammet, inq; fas & nefas pari nisus securitate præcipitet. Esse etiã tertios, quibus inter metum pudoremq; anxijs progressum terror adimat, recursum ruboris obstaculum tollat, qui sanguine clari, inaniq; tantum proceritate conspicui, aciem numero non uiribus densent, hostem umbra potius quàm armis feriant, & in bellatorum grege solo corporũ spectaculo censeantur. Hos magnarũ opum dominos fore, genere quàm animo præstantiores, quos lucis auiditas rerũ dominio contracta, plus ignauiæ quàm nobilitatis uiribus indulgere compellat. Esse item & alios qui speciem non rem in bellum perferant, seq; extremis sociorũ agminibus inserentes, primi fugam, postremi prælium gerant: in quibus imbecillitatis habitum, certi pauoris indicium detegat, cum semper quæsitis deindustria subterfugijs, pugnantium terga timidioris progressus pigritia subsequantur. His ergo de causis regem fuga seruatum existimari debere, cum à primi ordinis militibus nulla persecutionis instantia fugiens premeretur, qui non uictos arcere, sed uictoriam conseruare curæ habeant, perindeq; cuneos densent, ut trophæi nouitas competentibus nixa presidijs perfectam successus copiam adsequatur. Secundi uero generis pugnatores, quibus obiecta quæq; perimere studium sit, non animi, sed opportunitatis inopia Athislum intactũ liquisse, quod eos nõ tam lædendi ausus, quàm facultas defecerit. Sed & tertij ordinis uiros, qui ipsum pugnæ tempus trepido uagationis genere deducentes, successus etiam sociæ partis impediunt, quanquam lædendi regis locum habuerunt, attentandi tamen audacia caruisse. His modis Vuermundus stupidam Ketonis admiratione absoluens, ueras seruati regis causas assertione sua æditas memorabat. Post hæc Athislus Suetiam refugus petit, Frouuini cædem petulantius iactans, ac facinoris huius memoriam uerboso laudum suarũ relatu incessanter ostentans, non quod receptæ cladis ruborem æquo

B animo ferret, sed ut recentis fugæ uulnus antiquæ uictoriæ titulis recrearet. Cuius rei Keto & Vuigo, ut par erat, indignatione permoti, in paternæ ultionis uota coniurant. Quam se parũ bello exequi posse credentes, sumpto lenioris armaturæ paratu, Suetiam solitarij petunt, ingressiq; nemus, in quo regem absq; comite uersari solitũ fama cognouerant, tela latebris mandant, inde cum Athislo profugorum nomine diutile conuersati, cum ab eo quam patriam haberent interrogarentur, Slesuicenses se esse, patriamq; cædis causa liquisse testantur. Quod rex eos non de patrandi facinoris uoto, sed de patrati noxa astruxisse credebant. Ea quippe fraude percunctantis studium eludere cupiebant, ut relationis certitudo cassum quærenti pareret intellectum, & responsionis ueritas tacitis adumbrata figmentis, opinionem incuteret falsitatis. Plurimũ quippe deformitatis olim ab illustribus uiris in mendacio reponebatur. Tum Athislus scire sibi libitum dixit, quis Danorũ opinione Frouuini interfector credatur. Ad hæc Keto, dubitari (inquit) cui tanti facinoris claritatem arrogari conueniat, præsertim cum eum publica auritas acie extinctum perhibeat. Respondit Athislus, frustra alijs Frouuini necem adscribi, quam ipse duntaxat alterna manus consertione peregerit. Mox an ulla Frouuino soboles superesset perquirit. Ketone deinde duos eius filios extare dicente, ætatis eorum ac staturę habitum perquam libenter se cognoscere dixit. Refert Keto, hos sibi corpore propemodũ æquales esse, ętate pares, proceritate persimiles. Tunc Athislus, si mens, inquit, illis ac uirtus paterna constaret, acerba mihi tempestas ingrueret. Interrogante deinde eo, an crebram paternæ necis mentionem haberent: Keto quicquid remedio temperari non possit, superuacue uerbis replicari subiunxit. Nihil prodesse testatus inexpiabile malum assiduis iterare molestijs. Quo dicto, documentũ dedit ultionem minis præcurri nõ oportere.

C Cumq; regem acuendi roboris gratia quotidie ſolitariæ digreſſionis officio uten
tem uideret, receptis armis cum fratre præuiũ eius conſectať inceſſum. Quibus
Athiſlus uiſis harenam preſſit, quod imminentes uitare deforme exiſtimaret. Illis
deinde ſe perempti ab eo Frouuini pœnas ſumpturos diceẽtibus, præſertim cum
plurimo iactantię faſtu ſe ſolum necis eius fateatur autorem, Cauendũ eis, inquit,
ne dum ultionis effectum appetant, infirmas & inopes uirium manus ſtulta ſecũ
audacia conſerant, dumq; alienum affectent exitium, proprium experiantur occa
ſum, optimæ indolis habitum præpopera laudis cupidine conſumpturi: quam-
obrem parcant iuuentæ, parcant & indoli, nec temere uotũ eis inceſſerit pereun-
di. Itaq; paternæ cladis iniuriam pecunia à ſe rependi permittant, ingentisq; glo-
riæ loco habeant, quod tantum principem mulctæ nomine coërcuiſſe, & ueluti
quodam terroris imperio cõcuſſiſſe credantur. Hæc uero ſe non timore percitũ,
ſed adoleſcentiæ eorũ miſeratione motũ docere. A quo Keto fruſtra tempus tan-
ta uerborũ ambage deduci præfatus, quod tam iuſtæ ultionis affectum pecuniæ
promiſſione labefactare conetur, progredi illum iubet, & ſi quid ſibi uirium ſit, ſo
litario ſecum experiri congreſſu. Nam & ſe remoto fratris adminiculo proprijs
acturum uiribus, ne manu impari pugna conſeri uideretur infamis. Duos ſiqui-
dem cum uno decernere ut iniquum, ita etiam probroſum apud ueteres credeba
tur. Sed neque uictoria hoc pugnæ genere parta laudabilior habita, quod potius
dedecori quàm gloriæ iuncta uideretur. Quippe unum à duobus opprimi ut nul
lius negocij, ita maximi ruboris loco ducebatur. Tanta autem Athiſlum fiducia
ceperat, ut ambos ad ſe pariter inceſſendũ hortaretur, præfatus ſe tutioris pugnæ
poteſtatem facturũ, quibus pugnandi uotũ detrahere nequeat. Quam indulgen-
tiam Keto ita auerſatus eſt, ut prius ſe fato, quàm ea uſurũ teſtaretur, oblatam cer
D taminis conditionem uitio ſibi uertendam exiſtimans. Quem Athiſlus manũ ſe-
cum cupidius conſerentem, modeſto pugnæ genere excipere cupiens, clypeum
eius duntaxat adacto leuius mucrone cõuerberat, animoſior ſalutis ſuę quàm effi
cacior defenſor. Quo diutile geſto, monet uti fratrem cœpti conſortem adſciſcat,
nec alienæ manus opem expoſcere erubeſcat, cum ſolitariam ſui conatus experi-
entiam ſine effectu eſſe uideat. Abnuenti parcendum negat, minasq; opere pro-
ſecutus, ſummis eum uiribus tentat. A quo tam ualido ferri ictu exceptus eſt, ut
ipſum diffiſſa caſſide capiti illabi cogeretur. Quo uulnere irritatus, nam multus è
uertice cruor profundebatur, Ketonem crebris ac uegetis ictibus petitum, geni-
bus humũ petere coëgit. Quod Vuigo intueri non paſſus, propior priuatæ cha
ritati quàm publicæ cõſuetudini, ruborem pietati cedere coëgit, inuaſoq; Athiſlo
fraternæ imbecillitatis protector quàm ſpectator eſſe maluit. Quo facto plus ob-
probrij quàm laudis cõtraxit, quod in iuuando fratre ſtatutas duelli leges ſoluiſ-
ſet, eidemq; utilius q; honeſtius opem tuliſſe uideretur. Siquidem ex altera lance
dedecoris, ex altera pietatis partibus indulſit. Itaq; promptius q̃ ſpecioſius Athiſli
cædes ab ipſis peracta noſcebať. Quę ne uulgo clàm eſſet, corpus eius abſciſſo ca
pite equo impenſum extra nemus ferentes, propinquioris pagi incolis tradunt,
Frouuini filios paternæ necis ultionem ab Athiſlo Sueonũ rege exegiſſe teſtan-
tes. Talem præ ſe uictoriam ferentes, primis à Vuermundo honoribus excipiun
tur, utiliſſimũ ab eis opus ęditum iudicante, ſublatiq; ęmuli gloriam q; admiſſi ob
probrij famam cupidius intuente, nec tyranni necem ullis ignominiæ partibus
affinem cenſente. In prouerbium apud exteros ductum, quod priſcum dimican-
di ius, regius labefactaſſet interitus. Cumq; Vuermũdus ætatis uitio oculis orba
retur, Saxonię rex Daniam duce uacuam ratus, eiq; per legatos mandat, regnum
quod præter ætatis debitũ teneat ſibi procurandum cõmittat, ne nimis longa im-
perij auiditate patriã legibus, armisq; deficiat. Qualiter enim regẽ cenſeri poſſe,
cui

A cui senectus animũ, cecitas oculum pari caliginis horrore fuscauerit? Quod si abnuat, filiumq; habeat, qui cum suo ex prouocatione confligere audeat, uictorem regno potiri permittat. Si neutrum probet, armis secum non monitis agendũ cognoscat, ut tandem inuitus præbeat, quod ultroneus exhibere cõtemnat. Ad hęc Vuermundus altioribus suspirijs fractus, impudentius se ætatis exprobratione lacerari respondit, quem non ideo huc infelicitatis senectus prouexerit, quod pugnæ parcus timidius iuuentã exegerit. Nec aptius sibi cęcitatis uitium obiectari, quod plerunq; talem ętatis habitum, talis iactura consequi soleat, potiusq; condolendum calamitati quàm insultandũ uideatur. Iustius autem Saxoniæ regi impatientiæ notam afferri posse, quem potius senis fatum operiri quàm imperiũ poscere decuisset, quod aliquanto præstet defuncto succedere, quàm uiuum spoliare. Se tamen ne tanquã delirus priscæ libertatis titulos externo uideatur mancipare dominio, propria manu prouocationi pariturũ. Ad hæc legati, scire se, inquiũt, regem suum conserendę cum cæco manus ludibriũ perhorrere, quod tam ridiculũ decernendi genus rubori quàm honestati propinquius habeatur. Aptius uero per utriusq; pignus & sanguinẽ amborũ negocio consuli. Ad hæc obstupefactis animo Danis, subitaq; responsi ignorantia perculsis, Vffo qui fortè cũ cęteris aderat, responsionis à patre licentiã flagitabat, subitoq; uelut ex muto uocalis euasit. Cumq; Vuermundus quisnam talem à se loquendi copiã postularet inquireret, ministriq; eũ ab Vffone rogari dixissent, satis esse perhibuit, ut infelicitatis suę uulneribus alienorũ fastus illuderet, ne etiã à domesticis simili insultationis petulantia uexaretur. Sed satellitibus Vffonem hunc esse pertinaci affirmatione testantibus, liberum ei sit, inquit, quisquis est cogitata profari. Tum Vffo, frustra ab eorũ rege regnum appeti, inquit, quod tam proprij rectoris officio, quàm fortissimorũ

B procerum armis, industriaq; niteretur. Præterea nec regi filium, nec regno successorem deesse, sciantq; se non solum regis eorum filium, sed etiam quęcunq; ex gentis suę fortissimis secum adsciuerit, simul pugna aggredi constituisse. Quo audito legati, risere, uanam dicti animositatẽ existimantes. Nec mora, condicitur pugnæ locus, eidemq; stata temporis meta præfigitur. Tantum autẽ stuporis Vffo loquendi ac prouocandi nouitate præsentibus iniecit, ut utrum uoci eius an fiduciæ plus admirationis tributum sit, incertum extiterit. Abeuntibus autẽ legatis, Vuermundus responsionis autore laudato, quod uirtutis fiduciam nõ in unius, sed duorum prouocatione statuerit, potius se ei, quicunq; sit, quàm superbo hosti regno cessurum perhibuit. Vniuersis autem filium eius esse testantibus, qui legatorum fastum fiduciæ sublimitate contempserit, propius eum accedere iubet, q̃d oculis nequeat, manibus experturus. Corpore deinde eius curiosius cõtrectato, cum ex artuũ granditate, lineamentisq; filium esse cognosset, fidem assertoribus habere cœpit, percontariq; eum, cur suauissimum uocis habitũ, summo dissimulationis studio tegendum curauerit, tantoq; ætatis spatio sine uoce, & cunctis loquendi cõmercijs degere sustinuerit, ut se linguæ prorsus officio defectum, natiuæq; taciturnitatis uitio obsitum credi permitteret? Qui respondit, se paterna hactenus defensione contentum, nõ prius uocis officio opus habuisse, quàm domesticam prudentiam externa loquacitate pressam animaduerteret. Rogatus item ab eo, cur duos q̃ unum prouocare maluit: hunc idcirco dimicationis modũ à se exoptatum respondit, ut Athisli regis oppressio, quę quod à duobus gesta fuerat Danis opprobrio extabat, unius facinore pensaret̃, nouumq; uirtutis specimen prisca ruboris monumenta conuelleret. Ita antiquæ crimen infamiæ, recentis famæ litura respergendum dicebat. Quem Vuermundus iustam omniũ æstimationem fecisse testatus, armorum usum, quod eis parũ assueuisset, prædiscere iubet. Quibus Vffo oblatis, magnitudine pectoris angustos loricarũ nexus explicuit,

C nec erat ullam reperire quæ eum iusto capacitatis spatio contineret. Maiore siquidem corpore erat, quàm ut alienis armis uti posset. Ad ultimum cum paternam quoque loricam uiolenta corporis astrictione dissolueret, Vuermundus eam à læuo latera dissecari, fibulaque sarciri præcepit, partē quæ clypei præsidio muniatur ferro patere parui existimans. Sed & gladium quo tuto uti possit, summa ab eo cura concisci iussit. Oblatis cōpluribus Vffo manu capulum stringens, frustatim singulos agitando cōminuit, nec erat quisquā ex eis tanti rigoris gladius, quem non ad primæ cōcussionis motum crebra partium fractione dissolueret. Erat autem regi inusitati acuminis gladius Skrep dictus, qui quodlibet obstaculi genus uno ferientis ictu medium penetrando diffinderet, nec adeò quicquam prædurū foret, ut adactā eius aciem remorari potuisset. Quem ne posteris fruendū relinqueret, per summā alienę cōmoditatis inuidiā in profunda defoderat, utilitatē ferri quod filij incrementis diffideret, cæteris negaturus. Interrogatus autem an dignum Vffonis robore ferrum haberet, habere se dixit. Quod si pridem à se terræ traditum recognito locorū habitu reperire potuisset, aptum corporis eius uiribus exhiberet. In campū deinde perduci se iubens, cum interrogatis per omnia comitibus defossionis locum acceptis signorum indicijs cōperisset, extractum cauo gladium filio porrigit. Quem Vffo nimia uetustate fragilem exesumque cōspiciens, feriendi diffidentia percontatur, an hunc quoque priorum exemplo probare debeat, prius habitum eius, quam rem ferro geri oporteat explorandū testatus. Refert Vuermundus, si præsens ferrum ab ipso uentilando collideretur, non superesse quod uirium eius habitui responderet. Abstinendum itaque facto, cuius in dubio exitus maneat. Igitur ex pacto pugnæ locus expetitur. Hunc fluuius Eidorus ita aquarum ambitu uallat, ut earū interstitio repugnante, nauigij duntaxat aditus

D pateat. Quem Vffone sine comite petente, Saxoniæ regis filium insignis uiribus athleta consequitur, crebris utrinque turbis alternos riparum anfractus spectandi auiditate complentibus. Cunctis igitur huic spectaculo oculos inferentibus, Vuermundus in extrema pontis parte se collocat, si filium uinci contigisset, flumine periturus. Maluit enim sanguinis sui ruinam comitari, quam patriæ interitū plenis doloris sensibus intueri. Verum Vffo geminis iuuenum congressibus lacessitus, gladij diffidentia amborū ictus umbone uitabat, patientius experiri constituens, quem è duobus attentius cauere debuisset, ut hunc saltem uno ferri impulsu contingeret. Quem Vuermundus imbecillitatis uitio, tantam recipiendorū ictuū patientiam præstare existimans, paulatim in occiduam pontis oram mortis cupiditate se protrahit, si de filio actum foret fatum præcipitio petiturus. Tanta sanguinis charitate flagrantē senem fortuna protexit. Vffo siquidem filium regis ad secum auidius decernendum hortatus, claritatem generis ab ipso conspicuo fortitudinis opere æquari iubet, ne rege ortū plebeius comes uirtute præstare uideatur. Athletam deinde explorandæ eius fortitudinis gratia, ne domini sui terga timidius subsequeretur, admonitū, fiduciam à regis filio in se repositam egregijs dimicationis operibus pensare pręcepit. Cuius delectu unicus pugnę comes adscitus fuerit. Obtemperantem illum propiusque congredi rubore compulsum, primo ferri ictu medium dissecat. Quo sono recreatus Vuermundus, filij ferrum audire se dixit, rogatque cui potissimū parti ictum inflixerit. Referentibus deinde ministris, eum non unam corporis partem, sed totam hominis transegisse cōpagem, abstractum pręcipitio corpus ponti restituit, eodem studio lucem expetens, quo fatum optauerat. Tum Vffo reliquum hostem prioris exemplo consumere cupiens, regis filiū ad ultionem interfecti pro se satellitis manibus parentationis loco erogandam impensioribus uerbis solicitat. Quem propius accedere sua adhortatione coactum, infligendi ictus loco curiosius denotato, gladioque quod tenuem

Vffonis robur.

eius

A eius laminam suis imparem uiribus formidaret in aciem alterã uerso, penetrabili corporis sectione transuerberat. Quo audito Vuermundus Skrep gladij sonum secundo suis auribus incessisse perhibuit. Affirmantibus deinde arbitris utrunq; hostem ab eius filio consumptum, nimietate gaudij uultum fletu soluit: ita genas quas dolor madidare non poterat, lætitia rigauit. Saxonibus igitur pudore mœstis, pugilumq; funus summa cum ruboris acerbitate ducentibus, Vffonem Dani iocundis excepere tripudijs. Quieuit tum Athislanæ cædis infamia, Saxonũq; obprobrijs expirauit. Ita Saxoniæ regnum ad Danos translatum.

Post patrem Vffo regendum suscepit, utriusq; imperij procurator effectus, qui ne unum quidem rite moderaturus credebatur. Hic à compluribus Olauus est dictus, atq; ob animi moderationẽ mansueti cognomine donatus. Cuius sequentes actus uetustatis uitio solennem fefellere notitiam. Sed credi potest gloriosos eorũ processus extitisse, quorũ tam plena laudis principia fuerint. Tam breui factorũ eius prosecutione animaduerto, quot illustriũ gentis nostrę uirorũ splendorem scriptorũ penuria laudi memoriæq; subtraxerit. Quod si patriã hanc fortuna latino quondã sermone donasset, innumera Danicorũ operũ uolumina tererent. *Saxones à Danis uicti.* *Scriptorũ penuria in Dania.*

Vffoni Dan filius succedit, qui cum transfusis in exteros prælijs trophæorum frequentia rerũ dominiũ propagasset, partũ gloriæ fulgorẽ tetro superbiæ squalore fuscauit, ita à clarissimi parentis honestate degenerans, ut cum ille cæteris moderatione præstiterit, hic cæteros fastuosa tumidus elatione contempserit. Sed & paterna bona, uel quæ ipse exterarum gentiũ manubijs pepererat, flagitijs dissipiebat: opes quæ regio splendori seruire debuerant, uoracibus sumptuũ impensis tribuens. Sic interdum à maioribus suis similia portentis pignora desciscunt.

Post hunc regnat Hugletus, qui Homothũ & Hogrinium Suetiæ tyrannos maritimo fertur oppressisse conflictu.

B Cui Frotho succedit, cognomẽto Vegetus, qui ipsam cognominis speciẽ corporis animiq; firmitate testatus, denis Noruagiæ ducibus bello consumptis, insulam quę ex eo postmodum nomen obtinuit, ipsum postremo regem inuasurus accessit. Frogerus hic erat, gemina admodum sorte conspicuus, quod non minus armis quàm opibus illustris regiam ditionem athletico decoraret officio, tantumq; gymnicis palmis, quantum dignitatis ornamẽtis polleret. Hic, ut quidam ferunt, Othino patre natus, à dijs immortalibus beneficiũ præstare rogatis, muneris loco obtinuit, non ab alio uinci quàm qui certaminis tempore subiectũ pedibus eius puluerẽ manu conuellere potuisset. Quem Frotho tanta à superis firmitate donatum comperiens, duelli postulatione solicitat, deorum indulgentiam fallacia tentaturus. Primum igitur imperitiæ simulatione dimicationis ab ipso documentum efflagitat, cuius eum usu experientiaq; callere sciat. Ille hostem professioni suæ non solum cedere, sed etiam supplicare gauisus, sapere eum asseruit, senili industriæ iuuenilem animũ subijciendo, quod ei facies cicatricibus uacua, fronsq; nullis armorum uestigijs exarata, tenuem huius rei notitiam extare testetur. Ita ediuerso bina quadratæ formæ spacia cubitalibus figurata lateribus humi denotat, à locorum usu documenti initium æditurus. Quibus descriptis assignatam uterq; sibi partem complectitur. Tum Frogerum Frotho arma secum, ac locum permutare iubet. Nec difficilis admissio fuit. Frogerum siquidem hostilium nitor concitabat armorum, quod Frotho pręditum auro capulum loricamq; pari specie radiantem, sed & cassidem in eundem modum eximio comptam fulgore gestaret. Igitur Frotho loco quo Frogerus excesserat, puluere correpto, omen sibi uictoriæ datum existimauit. Nec augurio elusus, continuò Frogerum occidit, tam paruulo uaframento maximã fortitudinis gloriam assecutus. Quippe quod nullius ante uiribus licuit, astutia præstitit. *Frotho starke.*

C Post hunc Dan regnũ capessit, qui cum duodecimũ ætatis annũ ageret, legationum petulantia fatigatur, Saxonibus bellum aut tributũ afferre iussus. Sed rubor pugnam pensioni antepósuit, potius ad strenue moriendũ, quàm timidæ uiuendum impellens. Itaqȝ prælata pugnandi sorte, Danorũ iuuentus Albyam fluuium tanta nauigiorũ frequẽtia compleuit, ut facile eius transitũ perinde ac continuo ponte iuncta puppium tabulata præstarẽt. Quo euenit, ut Saxoniæ rex eadem quam à Danis exigebat conditione adigeretur.

Post Dan Fridleuus cognomento celer imperiũ sumit. Quo regnante Huyruuillus Holandiæ princeps, icto cum Danis fœdere, Noruagiam incessebat. Cuius operibus haud parua claritatis accessio fuit, quod Rusilam uirginem militari uoto res bellicas æmulatã armis oppressit, uirilemqȝ gloriã ex muliebri hoste corripuit. Sed & quinque eius cõplices, Broddonem, Bildum, Bugonem, Fanningum, & Gunholmũ, quorũ pater Fyn extitit, ob res ab ipsis præclare æditas in societatem adsciuit: quorũ collegio fretus, fœdus quod cum Danis contraxerat, ferro disiјcit. Cuius irruptio hoc nociuior quo fallacior fuit. Neqȝ enim Dani tam repente eum ex amico hostem euasurũ credebant. Adeò facilis quorundã ex gratia ad odium transitus existere consueuit. Crediderim nostri temporis mores huius uiri auspicijs inchoatos, qui mentiri ac fallere inter uitia sordesqȝ nõ ducimus. Quem Fridleuus australes Syalandiæ partes adortũ, in portu qui postmodũ eius est nomine uocitatus, prælio tentat. In quo ob gloriæ æmulationẽ tanta militum fortitudine concursum est, ut perpaucis periculũ fuga uitantibus, ambæ penitus acies consumerentur: nec in partem uictoria concessit, ubi par utrosqȝ uulnus implicuit. Adeò omnibus maior gloriæ q̃ uitæ cupiditas fuit. Igiť qui ex Huyruuilli agmine superfuerant, seruandę societatis gratia, noctu classis suę reliquias mutuis

D nexibus obligandas curabant. Eadem nocte Bildus & Broddo rescissis quibus rates cohæsere funiculis, tacite sua à cæterorũ complexu nauigia submouere, fratrum desertione formidini consulentes, magisqȝ timoris q̃ consanguineæ pietatis ductibus obtemperantes. Luce reddita Fridleuus Huyruuillũ, Gunholmũ, Bugonem & Fanningum ex tanta sociorum clade relictos comperiens, unus cum omnibus decernere statuit, ne lacerę copiarũ reliquię denuò discrimen subire cogerentur. Cui præter insitam animo fortitudinẽ, etiã contemptrix ferri tunica fiduciã ministrabat: hac in publicis priuatisqȝ conflictibus tanquam seruatore salutis cultu utebatur: nec rem fortius quàm prosperius executus, felicẽ pugnæ euentũ habuit. Equidẽ Huyruuillo, Bugone, & Fanningo oppressis, Gunholmũ hostile ferrũ carminibus obtundere solitũ, crebro capuli ictu exanimauit. Dum autẽ mucroni manum cupidius inserit, elisa neruorũ officia reductos in palmam digitos perpetuò curuitatis uinculo perstrinxerũt. Idem cum Duflynum Hyberniæ oppidum obsideret, murorumqȝ firmitate expugnationis facultatẽ negari conspiceret, Hadingiani acuminis ingenium æmulatus, hirundinũ alis, inclusum fungis ignem affigi præcepit. Quibus propria nidificatione receptis, subitò flammis tecta luxerunt. Quas oppidanis restinguere concurrentibus, maioremqȝ sopiendi ignis quàm cauendi hostis curã præstantibus, Duflyno potitur. Post hæc apud Britanniã amissis bello militibus, cum difficilẽ ad littus reditũ habiturus uideret, interfectorũ cadaueribus erectis, & in acie collocatis, ita pristinũ multitudinis habitũ repręsentabat, ut nil ex eius specie tanto uulnere detractũ uideretur. Quo facto hosti nõ solũ conserendæ manus fiduciã abstulit, sed etiã carpendæ fugæ cupidinẽ incussit.

Tunica ferri contemptrix.

Stratagema.

HISTORIAE DANICAE LIBRI QVARTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER QVINTVS.

EFVNCTO Fridleuo, filius Frotho ſeptem annos natus cõcordi Danorum arbitrio ſubrogatur. Iidem concione præhabita, infantiam regis à tutoribus excipiendã duxerunt, ne ob principis puerilitatem rerũ excideret ſumma. Tantum ſiquidem ab uniuerſis Fridleui memoriæ ac nomini tributum, ut tam tenero eius ſanguini regnum daretur. Habito ergo delectu, Vueſtmarus & Colo fratres in educationis regiæ miniſteriũ arceſſunt. Iſulſo quoq; & Aggoni, octoq; alijs illuſtribus uiris, nõ modò regis tutela credita, uerũetiã gerendi ſub ipſo regni poteſtas indulta, abunde eis uires animiq; ſuppetebãt, crebra nõ corporis tantũ, ſed etiã ingenij dote pollẽtibus. Ita Danorũ Remp. expectato regis robore uicaria tutabant̃ officia. Vxor Colonis erat Gotuuara, quę eximiæ procacitate facundiæ quantũlibet diſertos ac loquaces eneruare ſolebat: altercando quippe efficax erat, & in omni diſceptationũ genere copioſa. Pugnabat ſiquidẽ uerbis, non modò quęſtionibus freta, uerũetiã peruicacibus armata reſponſis. Imbellẽ nemo fœminã debellare poterat, à lingua ſpicula mutuantẽ. Quoſdã uerboſitatis petulãtia refellebat, alios ueluti quibuſdã cauillationũ nexibus implicatos fallaciarũ laqueis ſtrangulabat, adeò uegetũ mulieri ingeniũ fuit. Cæterũ cõdere pacta, aut reſcindere prępotẽs erat, utriuſq; horũ efficaciam oris aculeo geſtans: quippe diſijcere fœdera, ac ſociare callebat, ita ad utrũlibet anceps linguæ cõmerciũ fuit. Duodecim Vueſtmaro filij erãt, ex quorũ numero tribus cõmune Grep nomen inceſſit, hos ſimul conceptos idem partus abſoluit, ortus æqualitatẽ uocabuli ſocietate teſtantes. His ſumma cęſtibus aut ferro dimicandi peritia extitit. Hoddoni quoq; Frotho maritimæ tyrannidis detulerat poteſtatẽ, hic regẽ proximo neceſſitudinis ordine cõtingebat. Colo terna filiorum ſorte gaudebat. Eo tẽpore quidã Frothonis fratre genitus, pro tuẽda patria gerebat rei nauticæ ſummã. Soror regis Gunuuara erat, cui ob eximiã formę pulchritudinẽ Specioſæ cognomen extabat. Filij Vueſtmari Colonisq;, quũ & ętate impuberes, & animis acres eſſent, fiducia in temeritatẽ uerſa, ad obſcœnos ac degeneres ritus inquinatã flagitijs indolẽ contulerũt. Adeò em̃ inſolenter indomiteq; geſſerũt, ut conſtupratis aliorũ nuptis ac filiabus, proſcripſiſſe pudicitiã atq; in proſtibulũ relegaſſe uiderent̃. Corruptis q̊q; matronarũ fulcris, ne toris quidẽ uirginalibus abſtinebant. Suus nullũ thalamus ſecuritate donabat, nec quiſq; ferè patriæ locus luxuriæ eorũ ueſtigijs uacuus erat. Mariti metu, coniuges corporũ ſuorũ ludibrio uexabant̃. Iniurijs obtemperatũ eſt. Ceſſit copularũ reſpectus, uiolensq; amplexuũ uſus extabat. Publicata eſt Venus, coniugiorũ reuerentia pereunte. Raptim luxuria petebat̃. In cauſa ocium erat, quod expertia agitationis corpora, amica uitijs quiete diffluerẽt. Tandẽ Grep hoc nomine participantiũ maximus, ut diffuſum libidinis motũ certa ſpecie ſiſteret, errabundæ Veneris portũ in germanæ regis amore petere auſus extitit. Nec apte quidẽ: nam ſicut uagabundã atq; erroneam uoluptatẽ uerecundię frenis coërceri oportuit, ita à populari prolem regiã concupiſci temerariũ fuit. Illa proci petulantiã pertimeſcens, quo tutior ab iniuria foret, ſeptũ uallo conclaue petiuit. Adhibiti ſunt ei triginta uernaculi, qui iugem corporis eius cuſtodiam excubando præſtarent. Igitur contubernales Frothonis circa indumentorũ uſum fœminea admodum ope defecti, quum non haberent unde noua aſſuere, aut lacera reficere poſſent, regem celebrandi coniugij monitis adhortantur. Ille primum excuſationis uerba ab ætatis teneritudine mutuatus, ad poſtremum perſeuerantiori ſuorum rogatui ceſſit. Quo curioſius

C à monitoribus habilem connubio suo fœminã perquirente, præcipue regis Hunnorum filia collaudatur. Ad hęc Frotho repugnandi ratione pertinacius quæsita, à patre didicisse se refert, nõ expedire regibus è longinquo copulam peti, nec Venerem nisi à finitimis posci. Quod audiens Gotuuara, callide regem amicis reluctari cognouit. Cuius ut uacillantem firmaret animum, fiduciamq; pusillę mentis erigeret, Iunioribus, inquit, nuptiæ competunt, senes sepulchrum manet. Adolescentiæ gressus uotis fortunaq; proficiunt, inops ad bustum senecta deuergit. Spes iuuentam consequitur, senium expes inclinat occasus. Adolescit sors puberum, nunquam infectũ omissura quod cœpit. Ob cuius dicti uenerationem postulationis officiũ suscipere rogata, refragandi rationem senij prætentione cõponit, nec se tam ardui mandati gerulam ob infirmũ ætatis habitum fore posse testatur. Rex precio opus agnoscens, aureo torque prolato, legationis præmiũ pollicet. Habebat nanq; torques nexilia bullarũ cęlamina, intersitaq; regũ simulacra, quæ ad interioris fili ductum, nunc contrahi, nunc dirimi possent, ornamentum luxui potius quàm usui pręparatum. Vuestmarũ quoq; & Colonem cum eorum filijs, in idem legationis opus accersiri placuit, quod eorũ solertiam Frotho repulsæ rubore carituram putaret. Ii simul cum Gotuuara profecti, prius triduano ab Hunnorum rege cõuiuio excepti sunt, quàm legationis suæ consultum exprimerent: is enim antiquitus recipiendorũ hospitũ usus extabat. Extracto in triduũ epulo, uirgo regia pleno comitatis alloquio, legatis blanditura progredit, nec parũ conuiualibus hospitũ gaudijs, præsentiæ eius iocunditas attulit. Cui Vuestmarus crebrescentibus poculis propositi seriem iocosa admodũ assertione detexit, puellæ mentem familiari collocutionis genere tentaturus. Itaq; quo minus sibi repulsam consciceret, cõpositis in risum uerbis legationis negociũ præcurrebat, inter con-
D uiuales plausus ludicrum ausus sociare sermonem. Illa se Frothonem tanq̃ famæ & claritudinis inopem fastidire dicebat. Nulli etenim quondam illustriũ fœminarum connubijs idonei censebantur, nisi qui sibi ingens famæ precium gestarũ insigniter rerũ fulgore struxissent. Summũ in proco uitiũ desidia fuit. Nihil magis in nuptiarũ petitore quàm claritatis inopia damnabat. Sola gloriæ ubertas cæterarum rerũ opulentiam exhibebat. Puellæ quoq; non tam procantiũ se formas, q̃ ędita speciose facinora mirabantur. Igitur legati uoti desperatione torpentes, ulteriorem rei conatũ Gotuuaræ prudentiæ tradunt. Illa non uerbis modò, sed etiam succis in Venerẽ mixtis uirginẽ eneruare conata, asserere cœpit, Frothonẽ læua tanq̃ dextra utentẽ nandi, dimicandiq; promptissimã habere peritiã: oblata quoq; potione rigorem puellæ cupidine permutauit, Veneremq; & uoluptatẽ abolitæ indignationis loco constituit. Deinde Vuestmarũ, Colonemq; cum eorũ liberis de industria adire regẽ, iterandæq; legationi insistere iubet. Postremo si difficilem accepissent, pugnæ prouocatione præuenire repulsam. Igitur Vuestmarus regiã cum armatis ingressus, iam aut precibus obsequi, inquit, aut pugna precantes aggredi necesse erit: elegimus speciose defungi, q̃ infecta legatione reuerti, ne repulsa fœdi, propositoq; uacui, unde gloriã impetrare sperauimus, eius contrariũ referamus. Si natam negas, admitte pugnam, alterũ necesse est præstes. Mori aut exaudiri uolumus. Apud te si nõ læta, saltem tristia percepturi sumus. Gratius nostram Frotho cladem, q̃ repulsam accipiet. Nec plura elocutus, iugulũ regis ferro se petiturũ minatur. Contrà rex, nõ decere, ait, amplitudinẽ regiã quem honore præcelleret, æquare conflictu, nec oportere dignitate impares, pugnę paritate conferri. At Vuestmarus nihil de certaminis exhortatione remittens, ad ultimũ ipsam uirginis mentẽ explorare iubetur, quod antiqui in matrimoniorũ delectu libera nupturas optiõe donassent. Hęrebat siquidẽ animo rex, inter metũ pugnę pudoremq; trepida fluctuatione suspensus. Ita Vuestmarus ad pręcordialẽ puel-

læ sen

A læ sententiam relegatus, sciens fœminã omnem ut uolubilis animi, ita uersilis esse propositi, tanto rem fidentius exequi cœpit, quanto uirginũ uotis plus uarietatis inesse compertũ habuit. Auxit curæ eius fiduciã, adiecitq; studio spem simplicitas uirginis, proprio permissa consilio, libertasq; fœminæ politioribus blanditiarum delenimentis palpanda, nõ modo abduci facilis, uerumetiã obsequi præceps. Pater uero, quo certius filiæ mentem inspiceret, legatos subsequi cœpit. Illa prius in amorem proci latenti potionis operatione perducta, plura se de Frothonis indole referebat spe præsumpsisse q; fama: quippe quũ is ab illustri genus parente duxerit, naturaq; omnis suæ soleat origini respõdere. Quamobrẽ iuuenem sibi nõ tam præsentis, quàm futuri splendoris intuitu placuisse. Quibus auditis mirabundus pater: sed ne permissam quidem puellæ licentiã rescindere passus, Frothonis eam cõiugio pollicetur. Quã postmodũ, prouisis abunde cõmeatibus, tollens magnifico rerum apparatu, consequẽtibus se legatis Daniã adire deproperat, sciens neminem patre melius filiam nuptijs oblaturũ. Frotho sicut iocundissime sponsam excepit, ita futuri quoq; soceri maiestatẽ amplissimis honoribus celebrauit, quem peractis tædis, magna auri argentiq; summa donatũ dimisit. Igitur Hanunda usus (Hunnorũ hæc regis filia erat) florentissima pace trienniũ duxit. Cuius contubernales ocio petulantiã nacti, partam quiete lasciuiã improbissimis extulere sceleribus. Quosdam enim restibus in sublime pertractos, more agitabilis pilæ pendula corporũ impulsione uexabãt. Alijs hœdinũ incedentibus coriũ substernentes, lubrici tergoris offendiculo per occultũ funis raptũ incautos subegere gressus. Alios ueste nudatos, uarijs uerberũ supplicijs lacerabant. Alios claue affixos, laquei more suspensionis mulctauere ludibrio. Quorundã barbæ & uerticis pilos faculis torruerũt. Alijs pubem atq; inguina subiecto torre cremabãt. Virginibus nubere non licebat, nisi quarũ castitas eis ante delibata fuisset. Aduenas ossibus B conuerberabant. Alios ad intemperantiã compulsos, immoderata potione rumpebant. Nemini filiã nuptũ dare licebat, nisi gratia ipsorũ, fauoreq; mercato. Nulli matrimoniũ contrahendi fas erat, si eorum non precio præemisset assensum. Præterea nõ in uirgines modo, uerumetiam in matronarũ turbam passim dissolutissimæ libidinis suę flagitia porrexerunt. Mixtam petulantiæ rabiem duplex furoris species agitabat: conuenis hospitibusq; receptuũ loco cõuicia præbebantur. Tot ludibriorũ irritamenta à petulantibus & lasciuis reperta sunt. Adeò sub rege puero temeritas libertate nutrita est. Nihil enim tantum peccandi licentiã protrahit, quantũ ultionis pœneq; dilatio: tam effrenata militũ procacitas, nõ exteris tantũ, sed etiam patriæ inuisum fecerat regem. Dolenter siquidẽ ferebant Dani superbe sibi ac crudeliter imperari. Grep uero haud humili cõtentus Venere, eò se temeritatis effudit, ut cũ regina cõmercio libidinis habito, tam regi perfidus, q̃ cæteris uiolentus existeret. Adoleuit deinde paulatim infamia, tacitoq; gradu criminis suspicio serpsit, antè uulgo comperta q̃ regi. Grep enim in omnes qui uel modicam huius rei mentionẽ egissent, animaduertere solitus, accusationẽ sui formidabilem fecerat. Opinio tamen sceleris primum susurris alita est, dehinc excepta rumoribus. Difficilis siquidẽ apud conscios alieni criminis occultatio est. Procus Gunuuaræ creber extabat. Igitur Grep repulsæ ultionẽ clandestinis artibus impetrare conatus, æstimandi procos arbitriũ flagitat, exquisitissimis puellam nuptijs deberi testando. Obscurabat autem iram, ne uirginis odio quęsitum uideretur officium. Oranti rex merita iuuenum inspectanda permittit. Primum itaq; cunctos Gunuuaræ petitores cõuiuij simulatione contraxit, ac deinde conclaue cui puella assueuerat, desectis eorum capitibus cingens, crudele cæteris spectaculũ præbuit. Nihil tamen eius apud Frothonẽ gratiæ detractum est, quo minus consueto familiaritatis officio fungeretur. Conueniendi siquidem regis copiam precio

Petulantia obscœna aulicorũ

C peti debere constituit, neminem alloquio eius usurum pronuncians, ni munera
detulisset. Neqꝫ enim tanti ducis aditum trito consuetudinis genere, sed plenis am
bitionis studijs impetrandū edixit, regiæ charitatis simulatione crudelitatis infa-
miam leuaturus. Taliter lacessitū uulgus afflictationis suæ querelam tacitis gemi-
tibus agitabat. Nulli miseriæ tempora culpandi palàm animus erat. Nemini in-
gruentē calumniā apertis efferendi querimonijs ausus incesserat. Internus omniū
præcordia dolor hoc acrius, quo occultius lacerabat. Quo cognito, Gotherus
Noruagiæ rex contractis concione militibus, refert propriū Danos fastidire regē,
exoptare alium, si copiam accepissent, seqꝫ eò exercitū agere decreuisse, facile Da
niam occupari posse, si armis adita foret. A Frothone enim tam auarè, quàm atro-
citer patriæ imperitatū esse. Tum exurgens Ericus, contraria rem allegatione pro
hibuit: Sæpe, inquiens, alieni appetitores, proprio priuari solere meminimus. Sæ
pe amborum captator, utriusqꝫ perditor fuit. Præualidū enim oportet alitem esse,
qui prædam alius unguibus extrahere cupiat. Animat te frustra internus regio-
nis liuor, quem plerunqꝫ hostilis explodit aduētus. Nam etsi nunc Dani diuiduis
esse sententijs uideantur, unanimes tamen mox excipient hostem. Crebro corri-
xantes porcos, conciliauere lupi. Patriū quisqꝫ ducem extero præfert. Prouincia
omnis regem domesticū, quàm aduenam, impensius colit. Neqꝫ enim te Frotho
domi præstolabitur, sed foris excipiet aduentantē. Extremis se aquilæ scalpunt.
Anterius alites certant. Nosti ipse pœnitentia uacuum debere contuitū esse pru-
dentis. Proceribus abunde stiparis. Tua tibi quies maneat, per alios gerendi sanè
belli facultatē propemodū exploratam habere poteris. Liceat militi regiam præ-
tentare fortunam. Salutem tuam pacificè moderare, alieno negociū periculo mo-
liturus. Satius est seruum deperire, quàm herum. Quod fabro forceps, tuus tibi sa
telles agat. Ille ferramenti remedio manus cauteriū cauet, atqꝫ à digitorum sibi in-
D cendio temperat. Tu quoqꝫ tibi tuorum opera parcere & consulere disce. Hæc
Ericus. Quem Gotuuarus ut imprudentē hactenus habitum, responsionis suæ
Ericus disertus contextum exquisita sententiarum grauitate compressisse miratus, diserti donat
agnomine, excellentē eius prudentiā appellationis honore iudicans prosequen-
dam. Frater siquidē eius Rollerus opinionē iuuenis eximio sui fulgore suppresse
rat. Ericus nominis beneficio rem adijci petit uocabuli, largitionē muneris addi-
tione cōmutandam testatus. Rex nauigium donat, Scroter remiges uocitabant.
Erant aūt Ericus & Rollerus Regneri pugilis filij, patre eodem sati, diuersaqꝫ ædi
ti matre. Matrem quippe Rolleri eandemqꝫ Erici nouercā Cracam uocabant. Igi
tur Rafno cuidam permittente Gotaro lacessendi per piraticam Danos negociū
cessit. Excipit illum Oddo, cui tunc temporis apud Danos maxima piraticæ defe
rebatur autoritas, uir magicæ doctus, ita ut absqꝫ carina altum pererrans, hostilia
sæpe nauigia concitatis carmine procellis euerteret. Itaqꝫ ne cum piratis in mariti-
marum uirium certamen descenderet, exasperatos maleficio fluctus, ad naufra-
gia ijsdem infligenda perducere solebat. Hic ut negociatoribus atrox, ita clemēs
agrestibus extitit: non eadem merces, qua statiuam æstimatione cōmensus: rustici
operis mundicias, sordidi quæstus laboribus anteponens. Idem inito cum Nor-
Normanni à mannis conflictu, ita ui carminū hostilem hebetauit aspectū, ut districtos Danorū
Danis uicti. enses eminus radios iacere, & tanq̄ flammabundos scintillare putarent. Cęterum
adeò retusis obtutibus erant, ut ne ferrum quidē uagina detractum uisu excipere
possent: uicta quippe fulgore acies, præstigiosæ coruscaminis impatiens erat. Cæ-
so itaqꝫ Rafno cum multa suorum parte, sex solæ naues Noruagiā relapsæ docu-
mento fuere regi, haud facile Danos obteri posse. Ab his etiam Frothonem sola
pugilum ope subnixum, inuito regnare populo uulgatū est, dominio in tyranni-
dem uerso. Cuius famæ experiendæ gratia Rollerus, ut erat exterarum lustrator
rerum,

A rerum, ignotaq; uisendi auidus, Frothonis se uouit contubernio potiturũ. Ericus illum, quanquam habitu corporis eximius esset, temere uotum nuncupasse firmabat. Ad ultimũ pertinacissimam propositi eius perseuerantiam conspicatus, se quoq; simili uoti nuncupatione cõstringit. Hisdem se rex pollicitus est, quoscũq; delectu probassent comites donaturũ. Itaq; fratribus primo patrem adiri placuit, cõmeatusq; & necessaria tam longinqui itineris subsidia postulari. A quo paterne suscepti, die postera in nemus uisendi pecoris gratia perducunt. Senex quippe armentis opulens erat. Aperiebantur quoq; illis gazæ, quas diu clausæ telluris antra condiderant. E quibus si quæ placuissent, sublegi permissæ sunt. Nec cupidius oblatum beneficium, quàm receptum. Itaq; egestis humo opibus, complacitas tollunt. Horum interea remiges, aut curam egere corporis, aut iactis se molibus exercebant. Alij saltu, quidam cursu concitauere corpus. Hi uires ualida saxorum iaculatione tentabant, illi sagittæ usum tenso experiebantur arcu. Ita roboris firmitatem uario agitationis genere prosequebantur. Fuere & qui somnum, quietemq; potione captarent. Mittitur deinde Rollerus à patre cognoscendi causa domi interim acta. Is ut maternum fumare tugurium uidit, foris accedens, paruulumq; foramen furtiua luminis applicatione traijciẽs, introspecta æde, animaduertit matrem informi cacabo coctilia pulmenta uersantem. Suspexit præterea tres colubras superne tenui reste depensas, ex quarum ore proflua tabes guttatim humorem epulo ministrabat: duæ quippe colore piceæ erant, tertia squamis albida uidebatur, reliquis modico eminentius pensa. Hæc nexũ in cauda gestabat, quũ cæteræ immisso uentri funiculo tenerentur. Ille rem maleficio consentaneam ratus, silentio quod uiderat pressit, ne matrem ueneficij ream astruere putaretur. Ignorabat enim innocuam anguium extitisse naturam, nescius quantum

B illo uigoris epulo pararetur. Superuenientes deinde Regnerus & Ericus, ut fumidam aspexere casam, ingressi discubitũ petiuere. Quibus ad mensam sitis Craca priuigno, filioq; unà cibũ capturis, catillũ discoloris dapis admouit. Pars quippe picea, sed croceis guttis interlita, pars albida uidebatur: quippe pro uaria serpentum specie, geminus pultem color infecerat. Cuius quum solam uterq; particulam delibasset, Ericus non ex colorum habitu, sed interni uigoris effectu epulas æstimans, nigrantem dapis partem, sed succo potiore confectam, catino quàm celerrime uerso ad se transtulit, albidamq; sibi admotam prius Rollero applicans, cœnam felicius gessit. Et ne mutationis industria notaretur, taliter, inquit, æstuante freto puppim in proram referri solitam. Nec tenue uiri ingenium fuit, industrij operis dissimulationẽ à nauigij consuetudine mutuantis. Ericus itaq; fausta iam dape refectus, interna ipsius opera ad summũ humanæ sapientiæ pondus euasit. Quippe epuli uigor supra quàm credi poterat, omnium illi scientiarũ copiam ingenerauit, ita ut etiam ferinarum, pecudaliumq; uocum interpretationem calleret. Neque enim solum humanarũ rerum peritissimus erat, uerumetiam sensuales brutorũ sonos ad certarũ affectionum intelligentiam referebat. Præterea tam comis atque ornati eloquij erat, ut quicquid differere cuperet, continuo prouerbiorum lepóre poliret. At ubi superueniens Craca conchã transpositã, partemq; pultis potiorem ab Erico comesam cognouit, fortunam filio præparatam priuigno cessisse condoluit. Cui mox gemebunda supplicare cœpit, ne unquã sua fratrem ope deficeret, quẽ ipsius mater tot nouæ felicitatis opibus cumulasset: quippe sapido unius epuli gustu, rationis atque eloquentię summam, necnõ gerendorum prospere conflictuum gratiam assecutus uidebatur. Adiecit quoq;, Rollerũ propemodũ consilij capacem, futurumq; ut destinati sibi obsonij prorsus expers non esset. Monuit quoq;, si suprema necessitatis uiolentia postularet, nominis sui nuncupatione remedium celerius esse quærendũ, affirmans se diuina partim uir

Craca maga.

Ericus ferinarũ uocũ interpres

Mira pulmenti uis.

C tute subnixam, & quasi consortem cœlitū insitam numinis gestare potentiam. Ericus se ad astandū fratri natura pertrahi dixit, probrosum referens alitem, qui proprium polluat nidum. At Cracam magis propria molestabat incuria, quàm fortuna filio grauaret aduersa. Artificem enim ingenio suo deludi, magnū olim ruboris incitamentum fuit. Deinde hæc ipsa comitante uiro fratres ad mare profecturos abducit. Qui uno egressi nauigio, duo sibi mox alia deuinxerunt, & iam Danicum attigere littus, quum explorato loco haud longe septem subisse nauigia discunt. Tum Ericus duos Danicæ facundos linguæ eò sine ueste proficisci iubet, qui rem certius speculaturi nuditatis suæ tanquam per Ericū factæ Oddoni querimoniam afferentes, cautius explorata referrent. Illi apud Oddonem familiarius habiti, omne ducis propositū uersutis auribus uenati sunt. Statuerat enim diluculo hostem improuidū aggredi, quo citius nocturnis implicatum tegminibus obtruncaret, affirmans eo lucis tempore corporibus humanis plus stuporis atq; grauedinis inesse solere. Pręcepit quoq; naues saxis ad iaciendum habilibus onerari, futuram exitij sui causam accelerans. Exploratores concubia nocte delapsi, nunciant Oddonem exquisitis ad iactum lapillis tota replesse nauigia, cætera quæ acceperant intimantes. Ericus re admodum cognita, quū classis suæ paucitatem attenderet, aquas in hostiū perniciem euocandas, earumq; sibi conciliandū putauit auxilium. Itaq; scapha exceptus, ac tacita remorū nisu propius hostium carinis aduectus, uicinas aquæ tabulas sensim intorto terebro cauat, ac mox remigio uix auras pulsante, reditui consulit. Adeò autem circumspecte se gessit, ut excubitorum nemo aditū eius abscessum'ue deprehenderet. Quo enauigante, paulatim Oddonis rates excepta rimatim unda depressit. Eędem aqua latius introrsum stagnante recondi gurgite uidebantur, nec parum descensui addidit internū lapidū pondus, & iam transtra fluctibus diluebantur, forosq; exæquabat mare, quum Oddo

D nauigia propemodum undis æquata conspiciens, receptum immodice fretum urceis egeri iubet. Itaq; nauticis occiduas nauigij partes ab aquarū influxu defendere perseuerantibus, cōminus hostis apparuit. Igitur arma capessentibus acrior imminebat gurges. Parantibus pręlium enandi opus incidit. Erico bellū undæ, non arma gessere. Pugnabat pro eo mare, cui ipse nocendi uires, aditumq; prębuerat. Itaq; Ericus fluctu felicius quàm ferro usus, efficaci aquarū opera pugnā absens gerere uidebatur, à pelago præsidiū mutuatus. Victoria arti contributa est. Neq; enim offusum undis nauigium pugnæ patiens esse poterat. Taliter Oddone cum socijs interempto, captisq; qui in statione erant, neminem cladis nuncium euasisse compertum est. Ericus peracta iam strage, maturato recessu, Lesso insulam

Lesso insula.

subit. Vbi non reperto quo famem lenire posset, duobus prædam nauigijs domū dirigit, cōmeatus in annum alterū relaturis. Ipse uno duntaxat adeundi regis copiam petit. Accessa itaq; Syelandia, discurrentes per littora nautici pecus sternere aggressi sunt. Aut enim leuandi esuries, aut fame periclitandum erat. Armento cæso, nudata in nauim cadauera detractis cōiecere tergoribus. Quod quū possessores pecoris cōperissent, classe prædones insequi properarunt. Cumq; se Ericus ab armenti dominis impeti cognouisset, cæsarū boum corpora signatis funibus alligata fluctibus occultanda prouidit. Deinde si quid apud se quæsiti cadaueris esset, superuenientibus Syelandicis perlustrandi licentiam tribuit, affirmans occultandis rebus angustos nauiū angulos esse. Illi cadauere nusquam reperto, suspicione in alios relata, reos prædæ innocuos arbitrati sunt. Dum nulla rapinæ uestigia patuissent, alios sibi nocuisse putantes, sontibus ignouerunt. Quibus enauigantibus, Ericus elatū undis cadauer excepit. Interea Frotho Oddonem cū suis occubuisse cognoscit. Quippe ignorato facinoris autore famosus cladem rumor exceperat. Erant tamen qui se terna uela littoribus appellentia, eademq; rursum in boream

A in boream abeuntia conspexisse narrarent. Tum Ericus portũ à quo Frotho non longe diuersabatur accessit, statimq; ut è naui uestigiũ extulit, inopinato casu correptus, ruibundo terram corpore petiuit. Ille sibi in lapsu faustũ ominatus euentum, tenui principio meliores augurabatur exitus affuturos. Cuius quum Grep compertum habuisset aduentum, festinus ad mare contendit, quem cæteris disertiorem acceperat, exquisitorum uerborum acumine tentaturus. Quippe nõ tam præstantis quàm procacis facundiæ peruicaci cunctos sermone uincebat. Igitur à conuitio litigium orsus, talibus Ericum dictis aggreditur:

Grep.

Stulte quis es? quid inane petis? dic unde iter, aut quô?
 Quæ uia? quod studium? quis pater? unde genus?
Præcipuus uigor ijs, regumq; domesticus est lar,
 Qui proprias nunquam deseruere domos.
Acceptatur enim paucis, quod pessimus ędit,
 Inuisi raro facta placere solent.

Ericus.

Regno mihi pater est habitus facundia linguæ,
 Cui solum uirtus semper amata fuit.
Optaui sapere tantum discrimina morum,
 Lustraui uarium per loca nactus iter.
In rebus mens stulta modum deprendere nescit,
 Turpis & affectus immoderata sui.
Remorum ductus uelorum uincitur usu,
 Aequora uentus agit, tristior aura solum.
B Nam freta remigium penetrat, mendacia terras,
 Istas ore premi constat, at illa manu.

Grep.

Vt gallus cœni, sic litis plenus haberis,
 Sorde grauis putes, nec nisi crimen oles.
Aduersum scurram causam producere non est,
 Qui uacua uocis mobilitate uiget.

Ericus.

Hercule, ni fallor, ad eum qui protulit ipsum
 Aeditus ignaue sermo redire solet.
Ad prolatorem iusto conamine diui
 Fusa parum docte uerba referre solent.
Quando lupi dubias primum discernimus aures,
 Ipsum in uicino credimus esse lupum.
Nulla fides fidei uacuo præstanda putatur,
 Quem rumor sontem proditionis agit.

Grep.

Dictorum temere pœnas puer improbe solues,
 Bubo uiæ uacuus, noctua luce carens.
Quæ nunc ructaris demens, emissa dolebis,
 Interituq; tui dicta profana lues.
Exanimis coruos exangui corpore pasces,
 Esca feris, auidæ præda futurus aui.

Ericus.

Augurium timidi, prauiq; assueta uoluntas,
 Nunquam se digno continuere loco.

C Qui dominum fallit,qui fœdas concipit artes,
Tam ſibi quàm ſocijs inſidioſus erit.
Aede lupum quicunq; fouet,nutrire putatur
Prædonem proprio perniciemq; lari.

Grep.

Non ego reginam ſicut tu rere fefelli,
Sed teneræ tutor conditionis eram.
Hæc mihi res auxit,huius mihi gratia primum
Munera,robur,opes,conſiliumq; tulit.

Ericus.

En te cura premit culpæ rea,tutior huic eſt
Libertas,cui mens intemerata manet.
Decipitur quiſquis ſeruum ſibi poſcit amicum,
Sæpe ſolet domino uerna nocere ſuo.

Ad hæc Grep reſponſionis aptitudine deſtitutus,admiſſis equum calcaribus excipit. At ubi domum peruenit,tumultuoſo clamoris impetu regiam complet,uerbisq; ſe uictum uociferans,omnem in arma militem concitabat,tanq; manu infauſtum uocis certamen ulturus.Iurabat enim ſe aduenam aciem aquilarũ unguibus ſubſtraturũ.Contrà rex docet deliberationẽ furori dandam:improuida plerunq; nocere conſilia:nihil caute ſimul ac celeriter geri poſſe:plurimũ præcipites obeſſe niſus. Ad ultimum multitudine paucos inceſſere non decere.Cæterum ſolertem eſſe,qui furenti animo frenos inijciat,ſæuientemq; ad tempus impetum interpellet.Taliter rex præcipitem iuuenis iram conſilio cedere coëgit,nec tamen concitati animi rabiem adeò penitus ad modeſtiam euocauit, quin altercationũ athleta
D parum proſpera diſceptatione confuſus,negata armorũ uindicta, ſaltem ultionis loco ueneficia ſibi patêre depoſceret.Quo impetrato,cum exquiſita magorũ turba littus repetere parat. Primũ itaq; immolatis dijs, equi abſciſſum caput conto excipiens,ſubiectis ſtipitibus diſtentos faucium rictus aperuit,ſperans ſe primos Erici conatus atrocis ſpectaculi formidine fruſtraturũ. Arbitrabatur enim ineptas barbarorũ mentes oblatæ ceruicis terriculamẽto ceſſuras.Et iam Ericus obuium illis iter agebat. Qui proſpecto eminus capite obſcœnitatis apparatũ intelligens, ſilere ſocios,cautiusq; ſe gerere iubet,nec quenquam temere præcipitare ſermonem,ne incauto effamine ullum maleficijs inſtruerent locum, adijciẽs ſi ſermone opus incideret,uerbũ ſe pro omnibus habiturũ. Iamq; medius illos amnis ſecreuerat,quũ magi ut Ericũ pontis aditu deturbarent,contum quo equi caput refixerant fluuio citimũ locant. Ille nihilominus intrepide pontem aggreſſus,in latorẽ, inquit,geſtaminis ſui fortuna recidat,nos melior conſequat̃ euentus,male maleficis cedat,infauſtæ molis gerulũ onus obruat,nobis potiora tribuant omina ſoſpitatem.Nec ſecus ꝙ optabatur euenit.Cõtinuò nanq; excuſſa ceruice ruens ferentem ſtipes oppreſſit.Ita omnis ille maleficiorũ paratus,ad unius execrationis imperium ſpe ſua uacuus expirauit.Deinde procedentem pauliſper Ericũ ſubit, deſtinanda regi eſſe ab aduenis dona.Igit̃ repertũ fortè glaciale fruſtũ ueſte diligenter obuoluens,muneris loco regi deferendũ curauit. At ubi ad regiam peruentũ eſt,prior introitũ petens,fratrem ponè conſequi iubet:& iam uernæ regis ut ludibrio uenientem exciperent,lubricã limini ſubſtrauere pellem, quam ingrediente Erico celeri funis tractu corripiẽtes, lapſum inſiſtenti feciſſent,ni Rollerus ponè ſubiens pectore nutabundũ exciperet fratrem.Ericus itaq; ſemifuſus, nudũ habere tergũ fraternitatis inopem referebat. Cumq; Gunuara talia regi permittẽda negaret,ille ſtoliditatis legatũ damnabat,apud quem inſidiarũ cautela nõ eſſet.Itaq; ludibrij excuſationem ludificari incuriam fecit.Ardebat intra ædem ignis uultui

temporis

A temporis haud indebitus. Quippe iam mediũ hyemis fluxerat, hinc diſtinctis cõ=
ſeſſibus, hinc rex, inde pugiles aſſedere. Qui applicante ſe ipſis Erico, ululantium
more horriſonas dedere uoces. Rex ſtrepitũ inhibere cœpit, docens non debere
pectoribus humanis ferinos ineſſe ſonos. Subiunxit Ericus, canũ hunc eſſe morẽ
ut uno inchoante, cæteri latratũ ædant, quod propriã cuncti moribus originem
prodant, ac ſuum quiſqꝫ genus fateat̃. Interrogatus aũt à Colone, qui delatorũ re
gi munerũ cuſtos erat, an ulla ſecum dona uexiſſet, glaciem quam ſinu occultaue
rat, promit. Quã cum illi trans foculũ porrexiſſet, tanq̃ manu recipientis elapſam
flammis de induſtria tradidit. Cunctis qui aderant conſpicuũ nitore fruſtũ cernen
tibus, uiſum eſt igni liquidũ incidiſſe metallũ. Quod cum Ericus receptoris incu=
ria excuſſum eſſe contenderet, quid ſupplicij muneris amiſſori debeat̃, inquirit.
Rex reginæ ſententiam conſulit, quæ ſuadere cœpit, ne ipſe legis à ſe latæ ſtatutũ
ſolueret, qua tranſmiſſorũ ſibi munerũ perditores morte mulctandos cauiſſet. Cę
teri quoqꝫ decretã lege pœnam remittendã eſſe negabant. Itaqꝫ rex ſupplicij ne=
ceſſitatem admittere monitus, Colonem laqueo conſumi permiſit. Deinde Fro=
tho Ericum alloqui ſic orſus eſt: Tu qui uerborũ faſtu ac phaleratæ uocis oſtenta=
tione laſciuis, unde huc te, aut cur aduẽtaſſe cõmemoras? Ad hęc Ericus: A Ren
neſeo prodij, ſedemqꝫ apud lapidẽ cepi. Contrà Frotho: Quô deinde cõceſſeris,
rogo. Cui Ericus: Diuerti à lapide trabe uectus, identidemqꝫ apud lapidẽ locum
cepi. Ad hæc Frotho: Quorſum inde curſum direxeris, aut ubi te ueſper excepe
rit, quæſo. Tum Ericus: Profectus à petra ad ſaxũ perueni, itemqꝫ apud lapidẽ cu=
bui. Cui Frotho: Creber illic cautiũ numerus erat? Ad hæc Ericus: Crebrior ha=
rena patenter conſpicitur. Contrà Frotho: Quid tibi negocij fuerit, aut quorſum
illinc declinaueris, refer. Tum Ericus: Profectus à petra delphinũ curſitante naui
gio reperi. Cui Frotho. Iam noua prompſiſti, quanq̃ utrunqꝫ horũ in mari frequẽs
B ſit, ſed uelim quis te deinde trames abduxerit noſſe. Ad hæc Ericus: A delphino
delphinũ petiui. Contrà Frotho: Frequens illic delphinorũ eſt agmen? Tum Eri=
cus: Frequentius undis innatat. Cui Frotho: Libet ſcire quô te à delphinis profi=
ciſcentem uiæ captauerit labor. Ad hæc Ericus: Arboreũ mox truncũ offendi.
Contrà Frotho: Quorſum poſt hæc iter emetiri cœpiſti? Tum Ericus: A trunco
ad ſtipitẽ conceſſi. Cui Frotho: Frequens illic arboribus locus exiſtit, cum hoſpi=
tum tuorũ ſedes tam crebro truncorũ nomine complectaris. Ad hæc Ericus: Fre
quentior nemoribus ineſt. Contrà Frotho: Quô deinde ueſtigiũ pertuleris, æde.
Tum Ericus: Identidem ad trunca ſyluarũ robora penetraui, me autẽ illic acquie=
ſcente, exatiati humanis cadaueribus lupi ſuprema telorũ acumina collambebãt.
Ibi cuſpis à robore regis excuſſa eſt Fridleui nepos. Cui Frotho: Hæreo alterca=
tionis anceps, cum intellectũ meum obſcura admodũ ambage fefelleris. Ad hæc
Ericus: Præmium à te peracti certaminis merui, cui ſub inuolucro quædam haud
ſatis intellecta deprompſi. Cædem enim Oddonis mea geſtam manu ſuperiori cu
ſtodis appellatione ſignaui. Cui cum regina quoqꝫ eloquentiæ palmã ac uictricis
facundiæ præmiũ adiudicaſſet, continuò rex armillam brachio ſuo detractã decre
tæ mercedis loco tradidit, atqꝫ ſubiunxit, uelim ex temet habitã tibi cum Greppo
diſceptationem cognoſcere, qua illum palàm ſe uictũ proteſtari nõ puduit. Tunc
Ericus: Robur illum exprobrati adulterij perculit, cui cum defenſionẽ afferre nõ
poſſet, cum tua ſe faſſus eſt uxore mœchatũ. Et rex ad Hannundã conuerſus, qua
mente criminationem exciperet, percontatur. Quæ non ſolum uoce crimen con
feſſa, ſed etiam uultu teſtem reatus ruborẽ exerens, euidens culpæ indicium prę=
buit. Rex non uerba modò, uerumetiã oris ſigna conſpiciẽs, ſed qua lege in ream
animaduerteret hæſitans, debitã crimini pœnam reginæ contulit arbitrio decer=
nendum. Quæ cum creditũ ſibi iudiciũ reatui ſuo affine cognoſceret, ideoqꝫ æſti=

C mationem criminis aliquandiu sententiæ dubiæ uolutaret, dissiliens Greppus, ut
Ericũ telo traijceret, procurrit, criminantis cæde suam redimere cupiens. Quem
Rollerus districto ense occupans, molitionis suæ prædamnauit exemplo. Aitq;
Ericus, optima est affiniũ opera opis indigo. Et Rollerus: Inter asperos casus offi
ciose adsciscendi sunt boni. Tum Frotho: Credo euenturũ uobis, quod uulgò di
ci assolet, ferienti interdum breue percussionis gaudium fore, nec diu manũ ictu
exhilarari solere. Et Ericus: Non est arguendus, cuius operi excusamentũ iusti-
tia tribuit. Tantum enim inter meam atq; Greppi operam distat, quantum inter
defendentis se, atq; alium impetentis interest actionẽ. Deinde fratres Greppi fre-
mebundi dissilire cœperunt, iurantes se, aut in totam Erici classem ultores, aut pu
gnam ei, denisq; cum ipso pugilibus illaturos. Quibus Ericus: Aegris iter arte
prouidendum est. Hebetem tenenti aciem, mollia ac tenera lustrare cõuenit. Re
tusum habenti cultrum, artuatim sectionis perquirenda est uia. Quoniam ergo la
boranti optima est mali mora, nec quicquam in aduersis necessitatis dilatione feli
cius, triduum apparatui peto, dummodo assequi possim à rege recens mactatę pe
cudis tergus. Cui Frotho: Corium meretur, qui corio concidit, aperte superio-
rem petitori exprobrans casum. At ille exhibita pelle, crepidas creat, quas abieti-
no gummi interfusis mixtim harenis obliniens, quo firmius uestigia poneret, suis
suorumq; pedibus adaptauit. Considerato tandem quem certamini locum lege-
ret, terrestris pugnæ, & totius militaris operæ rudem se referens, campum gelati
maris exposcit. In hunc utrisq; cõsensum est. Rex apparatibus inducias tribuens,
Vuestmari filios secedere iubet, incongruum asserens, etiam male meritum ho-
spitio aduenam pelli. Deinde ad inuestigandum supplicij modum, cuius exigen-
di arbitrium reginæ mandauerat, redit. Quæ quum omissa censura ueniam lapsui
precaretur, adiecit Ericus: Muliebriter erratis sæpius ignoscendum esse, nec pœ
nam infligendum esse, nisi correctio culpam nequiuisset auertere. Ignouitq; Han
D nundæ rex. Appetente crepusculo apud Gotarũ, inquit Ericus: Epulaturi in con
uiuio militis, non solum cœnacula procurantur, sed etiam per ascriptos consessus
certi distinguuntur accubitus. Rex loca, quibus atlethę sui insederant, occupan-
da concedit. Deinde uerna epulum affert. At Ericus comitatis regiæ non igna-
rus, qua prandiorũ uti reliquijs uetabatur, frustum cuius particulam delibasset,
abiecit, integras escas, lacera ciborum fragmenta nominans. Ita rarescentibus epu
lis, ministri alias inopiæ atq; uerecundiæ suggerunt, paruulæ cœnæ impenden-
tes, quod grandi conuiuio sufficere potuisset. Ait ergo rex: Assolet ne Gotari mi
les tactam semel dapem tanq; amolita ciborum crusta disperdere? primaq; fercula
ultimorum ritu fragminum aspernari? Ad hæc Ericus: Nihil sibi de Gotari mori-
bus incondita uendicauit affectio, nihil assuetudo incõposita possidet. At Frotho:
Ergo domini tui moribus discors, non omnem argueris prudentiam attendisse.
Qui enim maiorum exemplis obuiat, transfugam ac defectorem se probat. Tum
Ericus: Sapiens à sapientiori erudiri debet, discendo enim doctrina proficit, do
gmate disciplina prouehitur. Contrà Frotho: Quid mihi exemplaris documen-
ti hæc tuæ superfluitatis imitatio dabit? Ad hæc Ericus: Tutius regem fides paruu
la, quàm ingens uallat perfidia. Cui Erotho: Ergo tu nos accuratiore cæteris obse
quio complecteris? Tum Ericus: Nemo non natum stabulo, aut ingenitum præse
pio applicat. Necdum omnium experientiam accepisti. Præterea apud Gotarum
potionis usus epulo permixtus esse solet, liquor cibo cõiunctim superadditus co
messabundos iuuat. Contra Frotho: Impudentiorem potus aut epuli petitorem
nõ reperi. Ad hæc Ericus: Pauci tacentis egestatem æstimant, aut silentis necessi-
tudinem metiuntur. Tum soror regis ingenti patera potionem proferre iussa, cu-
ius Ericus dexteram cum oblato simul cratere corripiens, an hoc, inquit, regum
optime

A optime munus tuã mihi delegauit humanitas? Num mihi quod teneo irreuocabilis doni loco cessurũ esse confirmas? Rex pateram tantum postulari ratus, pronunciat donum. At Ericus uirginem sibi ueluti cum patera datam applicat. Quo uiso rex, fatuum, inquit, opera prodit. Apud nos intacta uirginum libertas haberi solet. Tunc Ericus puellæ manũ perinde ac poculi nomine traditam, ferro desecturum se simulans, & si, inquit, plura quàm dederis ceperim, aut si totum temere teneo, saltem parte potiri liceat. Rex promissi errore recognito, puellam tradidit, nolens incuriæ uitium leuitate rescindere, quo grauior pollicentis uideretur autoritas, quanquam inania pacta reuocare, maturitati potius quàm inconstantiæ deputetur. Deinde illum ad naues accepta reuertendi sponsione dimittit, tempore quod pugnæ debebatur instante. Ericus cum suis crustatum glacie æquor aggressus, lubricum instabilemq; gradu hostem solearum nixus firmitate prostrauit. Statuerat enim Frotho, ne quis inclinatis, aut laborantibus auxilio foret. Deinde uictor repetit regem. Igitur Gotuara consumptæ infeliciter sobolis exitio mœsta, simulq; eam ulcisci auida, pronunciat aduersus Ericum altercandi collibitum sibi fore certamen, ita ut ipsa torquem magni ponderis, ille uitam in pignore poneret, aut aurũ uincendo, aut letũ succumbendo laturus. Comprobante certamen Erico, penes Gunuarã pignus deponitur. Igitur Gotuara prior sic orsa:

Quando tuam limas ad missa cote bipennem,
 Nonne terit tremulas mentula quassa nates?

Ericus sic contra.

Vt cuiuis natura pilos in corpore seuit,
 Omnis nempe suo barba ferenda loco est.
Remigijs homines artus agitare necesse est,
 Motus quippe suos nam labor omnis habet.
B Cum natis excipitur nate, uel quum subdita penem
 Vulua capit, quid ad hæc addere maius erit?

Ad hæc illa tanq; elocutionis inops, cui necem destinauerat, aurũ tradere coacta est, filiorũ interfectori pœnæ loco eximium erogans munus. Cumulata siquidem infelicitas est, non uindicata malignitas. Primum enim orbitati adacta, ac deinde uerborũ uiolentia confutata, cum opibus simul eloquentię precium perdidit. Beauit liberorum sublatorem, autorem orbitatis suę præmio munerata. Nihil pro repensanda filiorum clade, prę̨ter inscitiæ probrũ, ac rerum inopiam referens. Quo uiso, Vuestmarus uerbis superiorem, uiribus incessere statuit, uincentis præmiũ in uicti nece constituens, ut utriusq; salus in pignore posita uideretur. Nec Ericus conditione uti abnuit, ne lingua quàm manu promptior existimari posset. Erat autem tale certaminis genus: circulus uimine uel fune contextus, magno pedũ manuumq; conatu decertaturis raptim distrahentibus exhiberi solebat, fortiori tribuens palmam, quem colluctantium si quis alteri detraxisset, uictoria donabatur. In quem modum agonisans Ericus, correptam acrius restem manibus concertantis excussit. Quod Frotho uidens, arduum, inquit, reor contra fortem fune contendere. Et Ericus: Arduum utiq;, cum corpori struma insidet, aut tergũ occupat gibbus. Statimq; propulso pede, senem colli senilis ac dorsi fractione contriuit. Ita Vuestmarus inefficax ultionis molitor, dum uendicem agere studuit, in ulciscendorũ sortem incidit, quorũ ulcisci cupierat cædem imagine profligatus. At Frothone Ericum iactu sicæ traijcere meditante, conscia fraternę mentis Gunuara, sponsum periculi prę̨monitura, neminem, inquit, sapientẽ fore, qui sui prouisor non sit. Quo dicto Ericus propulsandæ fraudis admonitus, suggestam sibi cautelam argutus excepit. Continuò nanque exiliens, triumphalem, ait, fore gloriam sapientis dolum suimet ultorem existere, modesto uocationis genere in-

C ſidiantis ingeniũ lacerans. Quem quum rex repentino cultri iactu declinantẽ oc-
cupare non poſſet, aduerſo parieti errabundũ incidit ferrũ. Tunc ſic Ericus: Por-
rigenda ſunt amicis munera, non iactanda: probabile feciſſes donũ, ſi comitẽ fer-
ro uaginã dediſſes. Quam rex cõtinuo cingulo detractam petenti tradidit, mode
ratione hoſtis odiũ deponere coactus. Ita alienæ ſimulationis induſtria delinitus,
emiſſum maligne telum, benigne poſſidendũ conceſſit. Sic Ericus exceptã diſſi-
mulanter iniuriã ad beneficiũ tranſtulit, deſtinatũ cladi ſuæ ferrum eximij mune-
ris loco complexus. Quod enim Frotho nocendi ſtudio geſſerat, hic liberalitatis
nomine colorabat. Deinde corporũ curæ indultũ eſt. Noctu Gunuara tacite ex-
citato eo, fuga opus eſſe proponit, perquam utile referens, rebus integris incolu
mi redire curru. Qua comite littus ingreſſus, claſſem regiam illic forte ſubductã,
diffiſſa laterum parte, nauigationi inhabilem reddidit, inſertisq; rurſum aſſerculis
ſarſit, quo minus ab intuentibus lęſio noſceretur. Deinde nauigium, quo ſe, comi
tesq; receperat, haud procul littore depelli curat. Quem rex laceratis inſequi na-
uibus parans, mox fluctu foros æquante, quanq; armis admodum onuſtus exi-
ſteret, enare inter alios cœpit, propriæ ſalutis ſeruandæ, quàm alienæ laceſſendæ
cupidior effectus. Præcipitatis in altum proris, ſedibus ſuis remiges ſtagnans in-
trorſum æſtus excuſſit. Quo Rollerus Ericusq; conſpecto, cum contemptu peri
culi incunctanter ſe profundo dedere, natabundiq; fluctuantẽ excepere regem.
Iamq; eum ſuperfuſa ter unda ſubruerat, quum Ericus cæſarie cõprehenſum pe-
lago leuat. Cætera naufragorũ turba, aut aquis obruta, aut ægre littori reſtituta
eſt. Rex humido nudatus cultu, ſicca circumactus ueſte cõtegitur: multus illi ab
ore liquor crebra pectoris ructatione manabat: uox quoq; eum continuis laſſata
D ſingultibus deficere uidebatur. Tandem redditus calor, frigore hebetatos artus
ſpiritu uegetiore firmabat. Reſidere ſiquidem, nec aſſurgere poterat, haud iuſte
uirium compos. Paulatim priſtini roboris potentia ſubijt. Interrogatus tandem,
an uitam, pacemq; depoſceret: admota oculis manu, deiectam luminũ aciem at-
tollere nitebatur. At ubi ſenſim corpori uirtus reddita eſt, & uoci fiducia maior
inceſſit, per hanc, inquit, lucem, quam inuitus excipio, per cœlum, quod parum

Oratio Frothonis mortem exoptantis.

libenter haurio, ſuſpicioq;, obſecro uos, obteſtorq;, ne mihi ulteriorem eius uſum
præſtare animum inducatis. Fruſtra uolentem perire ſeruaſtis. A quis mihi inte-
rire negatum eſt, ferri ſaltem officio moriar. A nemine uictus, tuo primum Erice
ingenio ceſſi. Hoc infelicior, quod qui illuſtribus uiris inuictus extiti, plebeio de
me uictoriam præbui. Ingens hoc regij pudoris irritamentũ eſt. Sufficit hæc ſola
duci ad moriendum cauſa, cui nihil gloria magis placere conuenit: qua ſi careat,
cæterorum inopem putes. Nihil enim in rege celebrius fama. Credita mihi erat
rationis, atque eloquentiæ ſumma. Sed quorum utroque pollere uidebar, utroq;
deſtitutus ſum: eo calamitoſior, quod regũ uictor, ab agreſti uictus uideor. Quid
uita donas, quem gloria ſpoliaſti? Sororẽ, regnũ, gazam, ſupellectilem, & quod
ijs maius eſt, claritudinem perdidi, tot infelix caſibus, quot tu fortunatus agno-
ſceris. Quid tanto ſuperſtes dedecori reſeruabor? Quæ mihi libertas tam felix
erit, ut captiuitatis ignominiã demat? Quid mihi ſequentia conferent tẽpora, quæ
nihil niſi præteritorũ miſeriam redolentia, longã animo pœnitentiã generabunt?
Quid uitæ productio proderit, ſolã triſtitiæ memoriã relatura? Nihil calamitoſis
iocundius morte. Felix eſt obitus, qui ſuccedit optatus. Hic non temporũ dulce-
dinem tollit, ſed rerum faſtidiũ cõſumit. In proſperis ſalus, in aduerſis melius fatũ
petitur. Nulla me meliorũ ſpes ad uiuendi cupiditatẽ adducit. Quis ad ſolidum
laceratã fortunæ meæ ſortem reſarciet caſus? Et iam horum niſi periclitantẽ exce
piſſetis, immemor eſſem. Reddideris regnum, ſororem reduxeris, inſtauraueris
gazam, claritatem reparare non poteris. Nihil quod reſartũ eſt, integri ſplendo-
rem

A rem habebit. Captiuũ fuisse Frothonem longæua recensebit fama. Cęterum si in-
flictas uobis ex me calumnias muneratis, uestris occidere manibus merui. Si da-
mna recolitis, beneficij pœnitebit. Pudebit subuentũ fuisse hosti, si atrocitatis eius
in uos magnitudo taxetur. Quid reo parcitis? quid manũ à persecutoris uestri iu
gulo cohibetis? Par est, ut in me sors, quam uobis parauerã, recidat. Fateor si mi-
hi in uos ea, quam in me geritis potestas incideret, nihil à me pietati deferendum
esse. Quod si uobis facto innocens sum, uoluntate saltem reus teneor. Redundet
in me, quæso, nocens animi culpa, qui interdũ operis loco censeri solet. Si fato fer
rum negatis, propria mihi manu cladem consciscendã curabo. Contrà sic Ericus:
Dij à te quæso auertant stolidã mentẽ, auertant inquam, ne clarissimæ uitæ finem
flagitio quęras. Sanè quidem ab ipsis prohibitũ est, benignũ in alios, in se paricidã
fore. Tentatus es à fortuna, quo mentis habitu aduersa exciperes, explorãte. Pro-
bamentũ tibi dedere fata, nõ casum. Nihil tibi mœroris inflictũ est, quod sors me-
lior abolere nõ possit. Cautela etenim præbita est, non mutata felicitas. Nemo mo
deste se in prosperis agit, qui aduersa tolerare nõ didicit. Præterea omnis bonorũ
usus post agnita gratius mala percipit. Iocundior est uoluptas, quæ rerum amari-
tudini succedit. Salutẽ tuam auersaberis, si superfuso semel æquore maduisti? Qđ
si aquis frangeris, quando ferrũ æquanimiter tolerabis? Enasse armatum quis nõ
gloriæ magis tribuat q̄ rubori? Quot se felices reputarent, si tua sorte infelices es-
sent? Summa te rerũ manet, floret animus, pubescit ætas, plura spe cõplecti pote
ris, q̄ gesseris rebus. Nunq̃ hoc tibi leuitatis inesse uellem, ut non modo fugere
aspera, sed etiã ob eorũ impatientiã uitam abijcere cupias. Quouis effœminatior
est, qui aduersorũ metu uiuendi fiduciã perdit. Nemo sapientum morte res aduer
sas redimere solet. Stulta est in alium indignatio, temeraria in se. Ignauus est furor
qui suum condemnat autorẽ. Quod si ultro ob iniuriã, aut leuem animi cõmotio-
B nem fatum appetis, quem tui uindicem derelinquis? Quis tam amens, ut dubium
fortunæ habitũ proprio ulcisci interitu uelit? Quis adeò felix uixit, quin tristior
illum quandoq; fortuna pulsaret? Inconcussa duxisti tempora, continua felicitate
usus, & nunc ad modicam tristitiæ salebram, ut dolori parcas, uitam deserere pa-
ras? Quo modo leuiorũ impatiens, grauiora deinde supercilia ferre poteris? In-
sipidus est, qui nunq̃ mœroris poculum degustauit. Nemo dura non passus, tem
peranter facilibus utitur. Qui fortitudinis columen esse debueras, eneruis animi
specimen exhibebis? Fortissimo parente æditus, ultimę imbecillitatis spectaculũ
dabis? Sic à maioribus discrepabis, ut fœminis mollior fias? Necdum adolescere
cœpisti, & iam te uitæ satietas cepit? Quis hanc prior imaginẽ præbuit? Clarissi
mi aui nepos inuicto patre æditus, leuem contrariorũ auram perpeti nõ ualebit?
Indoles tua auitæ uirtutis habitũ repræsentat. A nemine uictus es, tua tibi solum
incuria nocuit. Periculo per nos erutus es, nõ subactus. Amicitiam iniuriæ depu-
tabis, odiũ pro gratia relaturus? Obsequio placari debueras, nõ moueri. Nunq̃ te
dij eò furoris excedere uelint, ut seruatorẽ insidiatoris loco notare sustineas. An
eo tibi rei erimus, quo benefici sumus, indignationem officijs contracturi? Repu
tabis hostem, cui salutis tuæ præmium debes? Neq; enim te liberũ captiuauimus,
sed ope præuenimus laborantẽ. Et ecce gazam, opes, supellectilem reddo. Soror
tua si mihi temere desponsata creditur, cui decreueris nubat, enimuero intacta illi
pudicitia manet. Cæterum militare tibi, si acceptaueris, uolo. Caue ne ab re ira ani
mum obstines. Nulla te rerum iactura concussit. Nihil libertati tuæ detractũ est.
Obsequentem me tibi, non imperantem agnosces. Qualemcunq; de capite meo
sententiã decreueris, comprobo. Idem te hic, quod in regia posse cõfide. Eandem
hic, quam in aula, imperitandi potentiam tenes. Hoc de nobis in loco quicquid
apud regiã placuisset, institue. Proni ad parendũ sumus. Hactenus Ericus. At

C regem hæc tam in se, q̃ in hoste mansuefecit oratio. Deinde cõpositis pacatisq; omnibus, redit in littus. Rex Ericũ ac nauticos uehiculis excipi iubet. At ubi in regiam est uentum, concionẽ aduocari facit, in quã accersito Erico sub sponsalium fide sororẽ ac centurionatũ dedit. Adiecit deinde fastidio sibi fore reginã, filiã placuisse Gotari: ideoq; nouũ illi legationis opus deberi: optime ab ipso negociũ expleri posse, cuius nihil arduum conatui uideret fore. Præterea se Gotuarã ob celati criminis conscìam silicibus obruturũ. Hanundã uero redditurã patri, ne in Dania conuersantẽ capitis sui insidiatricẽ haberet. Ericus consilium probat, suam imperatis operã pollicens, excepto quod reginã repudio actam, Rollero melius maritandã astrueret, à quo nulla maiestati suspicio foret. Quam sententiã Frotho perinde ac diuinitus datum documentũ uenerabundus excepit. Regina quoq;, ne uiolentia astringi uideretur, muliebriter obtemperauit, affirmans à natura dolendi necessitatem non esse, omnemq; animi ægritudinẽ ab opinione proficisci solere. Cæterũ plangendã nõ esse pœnã, quæ meritis accidisset. Ita ergo fratres coniunctas egêre nuptias, altero sororẽ regis, altero repudiatã reginam ducente. Deinde sumptis secum coniugibus, nauigationem in Noruagiã referunt. Neq; enim illas à uirorũ latere, aut uiæ longinquitas, aut futuri periculi metus diuellere poterat, affirmantes ut plumã hirto, sic se maritis cohæsuras fore. Et iam Cracã demortuo Regnero Brac cuidã nupsisse comperiunt. Deinde paternæ gazæ memores, egestã humo pecuniã tollunt. At Gotarus omnẽ Erici fortunã, fama uirũ præeunte, didicerat. Vt aũt ipsum aduenisse cognouit, ueritus ultima quæq; in Noruagienses eximia sui fiducia moliturũ, uxore priuare, suamq; illi filiam ademptæ côiugis loco copulare studebat. Regina nanq; nuper demortua, nullas magis q̃ germanæ Frothonis nuptias affectabat. Cuius Ericus intentione cõperta, cõuocatis socijs refert suam necdũ cautibus abstitisse fortunã. Cæterũ spectare se fascẽ labi-

D lem esse, qui uinculo nõ firmet, perindeq; omne pœnæ pondus repente decidere, quod culpæ catena nõ fixerit. Id eos apud Frothonẽ nuper expertos esse cernentes, innocentiã suam inter ægerrimos casus dijs opitulãtibus fuisse defensam, eademq; ulterius cõseruata, consimilẽ in aduersis opem sperare debere. Deinde fugã eos paulisper fingere oportere, si primũ à Gotaro lacessiti forent, iustiorem belli titulũ habituros. Manũ siquidẽ capitis periculo obijci, omni iure permissum esse. Raro aũt quenq; cõmissam cum innoxijs pugnã feliciter exequi posse. Prius ergo hostem aduersum se prouocandũ esse, quo iustior eundem impetendi causa succederet. Nec plura elocutus, domũ Bracum inuisere pergit. Deinde ad Gunuaram conuersus, experiendæ eius fidei gratia percontat, an Gotarum cordi haberet, indignum docens regiæ stirpis puellam toro popularis astringi. Quem illa per deorũ numina impensius obtestari aggressa, fictim ne an ueraciter excogitata haberet: eo per seriũ se locutũ dicente, ergo, inquit, extremũ mihi ruborem inijcere paras, quam uirginem adamasti, uiduam relicturus. Sæpe rebus contrariũ fama prædicat popularis: me de te fefellit opinio, cõstanti nupsisse putabã, & nunc uentis leuiorem experior, quem indubitatæ fidei fuisse sperabã. Hæc fata, abunde lachrymas dedit. Grata Erico uxoris indignatio fuit, cui mox amplexũ inijciens, scire, ait, uolebã, quantũ tibi in me fidei esset, mors sola diremptionis nostræ ius possidet. Te tamen Gotarus raptui destinat, amorem latrocinio quæsiturus: quem quum peregerit, tua gestum simula uoluntate, nihilominus nuptias dilatura, quousq; filiam mihi tui loco tradiderit. Qua impetrata, uno ego ac Gotarus die nuptias acturi sumus. Itaque disparata nobis ad conuiuandum triclinia, sed medium parietem cõmunicantia præbere curato, ne me forte coram oculis habito, languidiore regem cõtemplatione perstringas. Hoc enim ad eludendũ raptoris studium perq; efficax cõmentũ erit. Deinde Bracũ cum delecta promptissimorũ

Animi ægritudo ab opinione manat.

manu

A manu haud procul regia delitere præcepit, ſibi quū res poſceret auxilio futurum. Poſt hæc adcito Rollero prouocandi regis gratia cum nupta ac ſupellectile, ſimulato metu, fugam nauigio petiuit. Igitur Gotari ſibi claſſem inſtare cōſpiciens, en, ait, arcus doli inſidiarū ſpiculum iacit, ſtatimq; cōcitatis clamore nautis, clauo puppim conuertit. Quem Gotarus propemodum aduectus, quis rector eſſet nauigij percontatur: Ericum eſſe cognoſcit. Item exclamans, an ipſe ſit qui mirifico uerborum habitu cæterorū facundiam fruſtraretur, inquirit. Quibus auditis, Ericus olim ab ipſo ſe diſerti cognomine donatum eſſe, nec fruſtra appellationis augurium excepiſſe ſubiunxit. Dehinc ab utriſq; proximum in littus conceſſum eſt, ubi Gotarus Erici legatione cognita, Frothonis ſe refert ſororem cupere, legato uero filiam exhibere malle, quo minus eum alij ſuam ceſſiſſe coniugem pœniteret. Itaq; non incongruū fore, ſi legationis fructus in ſuum recidiſſet latorem. Ericum igitur ſibi generū complacere, dummodo per Gunuaram Frothonis affinitatem impetrare potuiſſet. Ericus regis beneuolentiā exoſculatus, ſententiā probat, ultro ſibi offerri aſſerens, quo maius à dijs immortalibus exoptare nō poſſet. Ab ipſo tamen Gunuaræ mentem arbitriūq; prænoſci debere. Illa adulantem ſe regem ſimulato fauore excepit, petētiq; promptū deferre uidebat̃ aſſenſum, obſecrans ut Erici nuptijs ſuas præcurri pateret̃, quibus primū admiſſis, aptior regalibus ſuppeteret locus, ob hoc quidem maxime, ne denuò nuptura nouum connubij pactū reducta ueteris memoria faſtidiret. Præterea non expedire firmabat, binos paratus una celebratione confundi. Rex reſponſis euectus affatim, poſtulata collaudat. Qui quū ex crebris Erici colloquijs clariſſima ſententiarū ſchemata, quibus animo delectari ac refici poſſit, hauſiſſet, non contentus ei filiā in matrimonium dediſſe, Litharfulki quoq; prouinciā tradit, beneficiū affinitati impartiendū exiſtimans.

B Craca uero, quæ Erico ob incantationū ſolertiam itineris comes adcita fuerat, aduerſam oculorū ualetudinē ſimulans, ita faciem peplo obſtrinxerat, ut ne ſola quidem cognoſcendi capitis particula promineret: rogata quænam eſſet, Gunuarę ſe ſororem perhibuit, eadem matre, diuerſo uero patre progenitā. At ubi in Gotari penates peruentū, tædarū Aluildæ (id filiæ eius nomen erat) conuiuium exhibet̃. Diuerſis Ericus ac rex ędibus accumbebant, quarū tecta paries cōmunis exceperat: eædem deintus penſibilibus per totū obductæ aulæis erant. Aſſedit Gotaro Gunuara, ſed Ericū altrinſecus Craca cum Aluilda ſtipabat. Qui inter iocandū ſubducto ſenſim è pariete aſſere, quantū loci humanū corpus tranſmittere poſſet, aperuit, ignariſq; cōuiuis ſpaciū meatui peruiū fecit. Deinde ſponſam an Frothoni an ſibi nubere mallet, curioſius percontari inter epulas cœpit, maxime cum obſeruato copularū reſpectu, regia proles conſentaneæ nobilitatis amplexui debeat̃, ne unius coniugū dignitas, alterius indignitate depereat. Qua ſe inconceſſis à patre nuptijs uſuram negante, reginā eam fore, cæteraſq; opibus exceſſurā promittens, ex repugnante obſequentē effecit, nō minus opum ſpe q; gloria captā. Cracā quoq; traditū eſt exhibitæ potionis temperamēto, Frothonis amori uirgineā adegiſſe cupidinē. At Gotarus Erici poſt epulas conuiuiū petit, nuptialis loci licentiā adaucturus. Quo exeunte Gunuara, ſicut ante iuſſa fuerat, ſubducti aſſeris loco peruiū trāſgreſſa parietē, proximū Erico diſcubitū occupat. Cui Gotarus eam conſeſſu iunctā miratus, qualiter & quare eò uenerit percontari impenſius cœpit, illa ſororē ſe Gunuaræ, regemq; formarū falli ſimilitudine memorabat. Cuius cum rex cognoſcendi cauſa, ſubitò regiam repetiuiſſet, Gunuara poſtico ſe quô uenerat referens, priſtino in loco cunctis ſpectanda conſedit. Qua uiſa Gotarus parū luminibus credulus, maxima cum agnitionis diffidētia ad Ericum iter remenſus, relatā ſuo more Gunuarā præ oculis habuit. Ita quoties aularū aditus permutauit, toties utrobiq; quam quærebat offendit. Et iam nō conſimilis,

C ſed eadem hinc inde facies ingenti regē admiratione torquebat. Impoſſibile enim
ad omnem uidebatur modũ, abſq; notabili diſcrimine, eundem diuerſis habitum
ineſſe formarũ. Soluto tandem conuiuio, filiam & Ericum nuptiali in cubiculum
uſque comitate proſequitur. Ipſe aliâs cubitum redit. At Ericus Aliuldam Fro-
thoni deſtinatam, ſeorſum cubare permittit, Gunuarã ut antè deluſo rege cõple-
xus. Itaq; Gotarus inſomnem agens noctem, ſtupido errantiq; animo ludificatio
nis ſuæ ſpeciem agitabat: neq; enim paritas ſpecierũ, ſed identitas uidebatur. Vn
de incerta adeò atq; anceps illum æſtimatio ſubijt, ut errori tribueret, quod reue-
ra deprehenſum habebat. Tandem pariete fraudē inſtrui potuiſſe, animo obuer-
ſatum eſt. Quē cum diligentius inſpici luſtrariq; iuſſiſſet, nulla fractionis ueſtigia
deprehendit. Inconcuſſa ſiquidem totius ædis integritas apparebat. Quippe Eri-
cus nocte concubia, quo minus dolus conſpicuus foret, ſoluti parietis ſarſerat læ
ſionem. Deinde duos cognoſcendæ rei cauſa tacite Erici cubiculo intromiſſos, ac
poſt aulęam conſiſtere iuſſos, cuncta curioſius attendere iubet. Iidem Ericũ cum
Gunuara repertum, occidendiq; præceptum acceperant. Qui inita latenter æde,
uelatis cortina angulis præſentiam occultantes, Ericum ac Gunuaram nexis inui
cem brachijs, cõmuni toro fruentes conſpiciunt. Quos ſemiſopitos rati, profun-
diorem quietis copiam expectabant, operiri uolentes, donec exequendi ſceleris
grauior porrigeret ſomnus: qui cum ſtertente ſonorius Erico, concepti liberius
ſomni ſpeciem agnouiſſent, continuò trucidandi eius gratia, deſtrictis prodiere
mucronibus. Quorum Ericus inſidioſo expergefactus accurſu, cum imminentes
capiti gladios ſuſpexiſſet, dicto nouercæ nomine, quod olim inter pericula nun-
cupare iuſſus fuerat, promptũ neceſſitatis remediũ expertus eſt. Clypeus enim
eius, qui ſublimius à trabe pendebat, ilico in eum collapſus, inerme corpus quaſi
de induſtria, ne à latronibus cõfoderet̃, obtexit. At ille fortuna haud fruſtra uſus,
D proximi latronis utrũq; pedem rapto deſecuit ferro. Alterum Gunuara nõ impe
tu minori haſta transfodit, muliebri corpore uirilem animũ æquans. Taliter Eri-
cus inſidijs liberatus, repetito mari nocturnæ nauigationi ſe præparat. At Rolle-
rus ijs qui cõminus excubare iuſſi fuerant, ſignum irrumpendæ regiæ lituo dedit.
Quo rex audito, hoſtium aduentum indicari ratus, præceps fugã nauigio tenuit.
Interea Bracus & qui cum eo irruerant, conuulſam regis ſupellectilem, Erici ma-
nibus imponendam curabant. Mediũ fermè noctis agendis impenſum eſt præ-
dis. Quorum mane rex cognita fuga inſecutionem molitus, per amicorũ quendã
ne quid ſubitò pararet, aut cum impetu exequeretur, admonitus eſt, perſuadeba
tur quippe maiore inſtrumento opus eſſe, nec expedire, cum paucis in Daniam
conſequi fugientes. Sed ne ſic quidem impatiens animus damni impetũ preſſit.
Nihil enim magis mouerat regem, quàm quod alienæ cladis paratus recidiſſet in
ſuos. Enauigans autem rex, peruenit in portum, qui nunc ab Omi uocabulum te
net, ubi aduerſa tempeſtate oborta, alimentis defectus, ſatius arbitratus eſt mori-
endi neceſſitatem ferro ſubire, quàm fame. Itaq; nautici manu in ſeipſos uerſa, al-
ternis uulneribus accelerauere fatum. Rex cum paucis montium prærupta ſecu
tus elabitur. Indicium cladis, colles ęditi præbent. Interea Erico proſpere nauiga-
tionem emenſo, Frothoni cum Aliulda nuptię actæ ſunt. Poſt hæc Sclauorũ man
datur irruptio. Ad quam coërcendam Ericus cum octo nauigijs deſtinat̃: quip-
pe Frotho rudis adhuc rei bellicæ uidebat̃. Ericus igitur ne uirilem unquam ope
ram detrectaret, ſuſceptum gratulanter officium, fortiter exequendum curauit.
Qui cum piratas ſeptenis nauibus eſſe cognoſceret, una tantũ è ſuis aduectus, re
liquas ligneis propugnaculis cingi, tonſiſq; arborũ ramalibus obduci iubet: de-
inde cum hoſticæ claſſis numerum plenius ſpeculaturus procederet, inſequenti-
bus ſe Sclauis, ocyus ad ſuos refugere cœpit. At hoſtes ut inſidiarum ignari, ita fu
gientem

A gientem comprehendere auidi, crebro incunctantiq; fluctus remigio cōcussere. Naues enim Erici liquidò cognosci non poterant, frondentis syluæ speciem præferentes: qui cum angustioris se maris flexui tradidissent, subitò Erici classe conclusos uident. Sed primū inusitata facie stupidi, nauigio nemus agi putabant, deinde fraudem folijs subesse cognoscunt. Seram ergo incuriæ pœnitentiam agentes, habitam incautius nauigationem remetiri tentabāt. Sed dum puppes obuertere parant, ab hoste eas insiliri conspiciunt. Ericus uero subducto in littus nauigio, funda procul in hostes saxa torquebat. Igitur Sclauorū cæsi pleriq;, quadraginta capti fuere, qui postea uinculis, ac fame coërciti, inter uarias cruciatus angustias spiritum deposuerunt. Interea Frotho traijciendæ in Sclauiam expeditionis gratia, tam è Danis, quàm ex finitimis ingentem adciuerat classem. Huius minima ratis extabat, quæ bissenos ueheret nauticos, totidemq; remigijs agi posset. Post hæc Ericus socijs patiētius præstolari iussis, actæ iam cladis famam Frothoni perlaturus occurrit. Cumq; nauigando puppim fortè piraticam uadosis ac minus altis gurgitibus inflictam hærere conspiceret, quod res fortuitas dictorū grauitate prosequi solitus erat, obscura est, inquit, ignobilium sors, fortunaq; uilium sordida. Deinde naue propius applicata, piratas proprium contis nauigium expedire connisos, ac circa eius seruationem impensius occupatos oppressit. Quo peracto cum ad regiam classem redisset, Frothonem nuncia uictoriæ salutatione reficere cupiens, saluum fore florentissimę pacis autorem iubet. Rex uerum eius dictum fieri precatus, augurem esse sapientis animū affirmabat. Ericus uera à se dici, paruulaq; uictoria maioris omen afferri respondit, exiguis sæpe rebus magnarum pręsagia captari testatus. Regem deinde manū spargere hortatus, Iutię equitatum terreno proficisci itinere iubet, reliqua exercitus parte marinū ineunte compendium. Tanta autem nauigiorū frequentia mare compleuerat, ut nec re-

B ceptui portus, nec castris littora, aut cōmeatibus impensæ suppeterent. Terrestris autem acies tanta fuisse fertur, ut compendij gratia complanasse montes, meabiles effecisse paludes, lacunas aggeribus exæquasse, uastissimasq; uoragines iniectis molibus explesse dicat. Interea Strunico Sclauorum rege belli inducias per legatos petente, Frotho tempus apparatui negat, affirmans hostē inducijs instrui non oportere. Præterea hactenus se bellicorū operum expertem uixisse, nec debere eorum initia ancipiti rerum expectatione suspendere, quod quisquis primā feliciter militiam gesserit, consimilē de cætero fortunam sperare possit. Tale enim quenq; omen habiturū pugnæ, quale cōgressionū principia dederint, cum initiales bellorum successus, sequētibus augurio fore soleant. Ericus responsi prudentiam laudat, affirmans ita ludum foris agi oportere, prout domi fuerit inchoatus: Danos à Sclauis prouocatos esse significans. Quod dictum acerrimo prælio prosecutus, Strunico cum gentis suæ fortissimis interfecto, residuos in fidem accepit. Tum Frotho cōuocatis Sclauis per præconem edixit, ut si qui inter eos rapinę aut furto assueuissent, ocyus exhiberentur, promittens se talium mores primis honoribus donaturū. Iussit etiam ut quicunq; malarū artium studijs caluissent, præmia recepturi prodirent. Grata Sclauis promissio fuit. Cuius spem quidam cupidius, q̄ consideratius secuti, prius prodidere seipsos, quàm alieno possent indicio declarari. Quos tanta lucri cupiditas fefellit, ut ruborem quæstui postponentes, crimen pro gloria ducerent. Quibus sponte exhibitis, hanc, inquit, Sclaui uosipsos patriā peste uacuefacere conuenit, continuoq; eos à lictoribus abripi iussos, in altissimas cruces ciuium manu subfigendos curauit. Plures à paucioribus punitos crederes. Ita callidi ingenij rex dum ueniam quam uictis hostibus tribuit, crimen confessis negauit, totā penè Sclauicæ gentis stirpem cōsumpsit. Sic indebiti præmij cupiditatē debita consecuta est pœna, iustoq; supplicio indignæ mercedis aui

Legas Frothonis Danorum regis.

Apparatus belli ingens.

Sclaui à Danis subacti.

C ditas adacta est. Crediderim iure exitio traditos, qui cum taciturnitatis munimẽto salutem seruare potuissent, uoce periculũ adciuerunt. Rex recentis uictoriæ titulis euectus, ne iustitia quàm armis defectior uideretur, nouis exercitũ legibus formare constituit, quarum præsens quasdam ritus usurpat, quasdam arbitraria iuris nouitas aboleuit. Edixit enim ut primipilus quisq; prędæ partitione facta, maiorẽ cetero milite portionem acciperet: ducibus uero quibus in acie signa anteferri solerent, dignitatis causa captiuũ concessit aurum. Gregarium uero militem argẽto uoluit esse contentũ. Arma ad pugiles redundare, captiua nauigia popularibus cedere iussit, utpote eis debita quibus condendi rates instruendiq; ius esset. Præterea sanxit, ne quis rem familiarem seris mandare præsumeret, duplum ex fisco regis amissorũ precium recepturus. Quam si quis arcarum claustris obseruandam duxisset, aureæ libræ regi debitor fieret. Statuit etiam ut in eum qui furi ignosceret, furti pœna recideret. Præterea si quis in acie primus fugam capesseret, à communi iure alienus existeret. At ubi in Daniam rediit, ut quicquid Grep sinistra morũ usurpatione corruperat, bonis artibus expiaret, arbitrariã fœminis nubendi potestatẽ indulsit, ne qua tori coactio fieret. Itaq; lege cauit, ut eis in matrimonium cederent, quibus inconsulto patre nupsissent. At si libera consensisset in seruum, eius conditionẽ ęquaret, libertatisq; beneficio spoliata, seruilis fortunę statũ indueret. Maribus quoq; quãcunq; primitus cognouissent, ducendi legem inflixit. Adulteros à ueris cõiugibus corporũ parte spoliandos constituit, quo minus continentia flagitiis elideretur. Edixit quoq; ut si Danus Dano rapinã infligeret, duplũ rependeret, ac uiolatæ pacis crimine censeretur. At si quis rem furto quæsitam ad alienam domũ perferret, hospes post illum ædis suæ fores obcluderet, bonorum omniũ pœnam incurreret, atque in concione coram omnibus uapularet, quod se eidem delicto obnoxiũ fecisse uideretur. Præterea quisquis exulũ patriæ

D suæ hostis euaderet, aut inimicũ ciuibus scutum afferret, rerum ac uitæ periculo pœnas lueret. Si quis autem ad exequendũ regis imperiũ ob animi contumaciã piger existeret, exilio mulctaretur. Solebat nanq; sagitta lignea ferreę speciem habens, nuncii loco uiritim per omnes mitti, quoties repentina belli necessitas incidisset. Qui uero ex popularibus primipilũ in acie anteiret, ex seruo liber, ex agresti illustris euaderet. At si ingenuus foret, satrapa crearet̃. Tanta olim audaces stipendia merebantur. Adeò ueteres nobilitatẽ fortitudini tribuendã putabant. Siquidem non fortunæ uirtutẽ, sed uirtuti fortunã deferri oportere, existimatũ est. Præcepit quoq; ne lis ulla iurisiurandi fide aut pignorum positione contraheret̃. Qui uero alium pignus secum ponere iussisset, eidem aureæ libræ dimidium solueret, alioqui grauem corporis mulctam subiret. Prouiderat enim rex ex pignorum positione maximas litium causas incidere posse. De qualibet uero controuersia ferro decerni sanxit, speciosius uiribus quàm uerbis confligendum existimans. Quod si alter dimicantium relato pede prænotati orbis gyrum excederet, perinde ac uictus causæ detrimentum reciperet. Sin autem quauis de re pugilem popularis impeteret, ipsum armatus exciperet, cubitali duntaxat stipite pugnaturum. Quinetiam cladem Dani ab alienigena oppressi duorum extraneorum cæde sarciendam instituit. Interea Gotarus sumendi de Erico supplicii gratia, pugnæ exercitum comparat. Econtrario Frotho cum magno classis apparatu Noruagiam petit. Cum ad insulam Renso pariter appulissent, Gotarus Frothoniani nominis magnitudine territus, pacem per legatos efflagitat. Ad quos Ericus, inuerecundus, ait, est latro, qui prior concordiam quærit, aut bonis communicare præsumit. Qui enim obtinere gestit, obniti debet: ictus ictui opponendus est, liuorq; liuore pellendus. Cumq; hoc dictum Gotarus attentis eminus auribus excepisset, quàm poterat clara uoce ita inquit: Quisque uirtuti militat, prout benefi-

Leges Frothonis Danorum regis.

cij me-

A cij meminit. Cui Ericus: Beneficentiã tuam reddito tibi consilio repensaui. Quo sermone egregios monitus omni donorum genere præstantiores indicabat. Et ut Gotarum accepti consilij ingratum ostenderet, quando coniugem mihi, inquit, cum uita adimere cupiebas, melioris exempli speciem lacerasti. Solum inter nos ferrum decernendi ius obtinet. Post hæc Gotarus parum prospera congressione Danorum classem adortus occiditur. Cuius regnum Rollerus beneficij nomine postmodum à Frothone suscepit, quod septeno prouinciarum numero tendebatur. Eundem quoq; Ericus collata sibi quondam à Gotaro prouincia muneratus est. His gestis, Frotho per summam ac securam pacem triennium gessit. Inter hęc rex Hunorum audito gnatæ repudio, adiuncto sibi rege orientaliũ Olimaro, aduersum Danos biennio belli apparatũ contraxit. Igitur Frotho non solum indigenas, sed etiã Noruagienses, ac Sclauos in copias uocat. A quo Ericus hostiles speculatum acies missus, Olimarũ qui classis magistratũ acceperat, Hunorum rege terrestres ductante copias, haud procul Ruscia reperit, quẽ taliter affari cœpit:

Quid sibi uult quæso belli grauis iste paratus?
Aut quô classe potens rex Olimare ruis?
At Olimarus.
Fridleui natum nobis incessere cordi est,
Et quis es audaci talia uoce rogans?
Ad quem Ericus.
Vincendi inuictum subijt spes irrita mentem,
Frothonem nullus exuperare potest.
Contrà Olimarus.
Quicquid contingit primo, semel accidit, & res
B Non sperata satis sæpe subire solet.

Qua sententia à nemine nimium fidei in fortuna reponendũ esse perdocuit. Deinde Ericus Hunorũ agmen exploraturus obequitat. Quod Ericum præteriens, inuicemq; ab ipso præteritum, primam ortiuo sole aciem postremo occiduo præbuit. Itaq; penes quem tot millium regimen foret, ab obuijs sciscitatus est. Quem Hun forte conspiciens, rex hic Hunorum erat, speculandi ministerium accepisse cognouit, perquiritq; quod percunctatori uocabulum foret. Ericus se ubiq; aduentantem, nec usquam compertum uocitari perhibuit. Rex item admoto interprete, quid Frotho operis exerceret interrogat. Cui Ericus: Nunquam Frotho domi inimicum præstolatur exercitum, nec hostem in ædibus operitur: pernox enim & peruigil esse debet alienum appetens culmen: nemo stertendo uictoriã cepit, nec luporum quisquam cubando cadauer inuenit. Quem rex exquisitis dictorum sententijs callere cognoscẽs, hic ait fortasse Ericus est, à quo filiam meam falsi criminis insimulatam accepi. Qui continuò prendi iussus, non decere, inquit, unum à pluribus abripi. Quo dicto nõ modo regis animũ complacauit, sed etiã ad ignoscendi sibi uoluntatem perduxit. Cuius impunitatis causam potius à calliditate quàm beneuolentia profectam constabat, cum ob hoc maxime dimitteretur, ut Frothonem nunciatæ multitudinis rumore terreret. A quo cum reuersus explorata referre iuberetur, sex classium senos reges, earumq; quamlibet quina nauium millia complectentem uidisse se retulit, quarum unamquanq; trecentorum remigum capacem esse constaret. Quemlibet uero totius summæ millenarium quaternis alis contineri dicebat. Volebat autem millenariũ mille, ac ducentorum capacem intelligi, cum ala omnis trecentorum numero compleatur. Cunctante uero Frothone, quid contra tot acturus esset, attentiusq; subsidia circumspiciente: probum, inquit Ericus, audacia iuuat: acri cane occupandus est ursus: molossis quippe non imbellibus auiculis opus est. Quo dicto Frothoni contra-

C hendæ classis consiliũ præbuit. Quá instructa aduersum hostem nauigiatio tenditur. Igitur insulas quæ Daniam orientemq; interiacent, prælijs subigunt. Vnde procedentes naues aliquot Rutenæ classis offendunt. Quarũ cum Frotho paucitatem incessere deforme duxisset, à macro, inquit Ericus, & tenui petendus est cibus. Raro pinguescet qui cadit. Neq; enim mordendi potens est, quẽ uastus occupauerit follis. Quo documento regi irruptionis cedendæ rubore excussit, eũq; mox ad paucitatem multitudine lacessendam perduxit, utilitatem pudori præferendam significans. Post hæc ad Olimarum processum est, qui multitudinis segnitie excipere hostem, quàm aggredi præoptabat: quippe Ruthenorum nauigia incomposita, minusq; ob granditatem ad remigium habilia uidebantur. Sed ne ei quidem numerositatis potentia profuit. Inusitata nanq; Ruthenorum multitudo copijs quàm uirtute præstantior, robustæ Danorum paucitati uictoriam tradidit. Frotho cum patriam repetere uellet, inauditum nauigationis impedimentũ expertus est. Quippe crebra interfectorum corpora, nec minus scutorum, hastarumq; fragmenta iactante æstu uniuersum maris constrauerant sinum. Itaq; portus non angusti minus, quàm olidi erant. Igitur medijs obstrictæ cadaueribus hæsere puppes. Nec putria quidem ac circunflua corpora remis abigere, aut contis propellere poterant, quo minus uno sublato, mox aliud aduolutum impelleret classem: bellum cum mortuis obortum crederes. Nouum contra exanimes discrimen extabat. Igitur Frotho conuocatis quas uicerat gentibus, lege cauit ut quisquis paterfamiliâs eo conciderat bello, cum equo omnibusq; armaturæ suæ insignibus tumulo mandaretur. Quem si quis uespillonum scelesta cupiditate tentasset, pœnas nõ solum sanguine, sed etiam inhumato cadauere daret. Busto atq; inferijs cariturus. Siquidẽ par esse credebat, ut alieni corruptor cineris, nullo funeris obsequio donaretur, sortemq; proprio referret corpore, quam in alieno per
D petrasset. Centurionis uero, uel Satrapæ corpus rogo propria naue constructo, funerandum constituit. Dena autem gubernatorum corpora unius puppis igne consumi præcipit. Ducem quempiam aut regem interfectum proprio iniectum nauigio cõcremari. Tam scrupulosam ducendis interfectorum funeribus obseruationem præstari uoluit, ne promiscuos exequiarum ritus existere pateretur.

Ruthenorũ regum strages.

Iamq; cuncti Ruthenorum reges, Olimaro Dagoq; exceptis, Marte conciderãt, bella quoq; Ruthenos ex Danorũ imitatione celebrare præcepit, ac ne quis uxorem nisi emptitiam duceret, uenalia siquidem connubia plus stabilitatis habitura censebat, tutiorem matrimonij fidem existimans, quod precio firmaretur. Præterea si quis uirginis stuprum ui petere ausus esset, supplicia abscissis corporis partibus lueret, alioqui mille talentis concubitus iniuriam pensaturus. Decreuit etiam ut quisquis militiæ deditus, spectatæ uirtutis titulum affectaret, impeteret unum, exciperet duos, tres modica pedis retractione uitaret, quatuor fugere non erubesceret. Aliam quoq; super militum stipendijs consuetudinem à subiectis sibi regibus obseruandam edixit. Patrium domesticumq; militem hyberno tempore ternis argenti talentis donari iussit, gregarium aut conductitium binis, priuatum ac militiæ laboribus defunctum duntaxat uno. Qua lege uirtuti iniuriam afferebat, conditiones militum non animos estimans. In quo quidem erroris argui poterat, cum familiaritates meritis anteferret. Post hæc interrogatus à rege Ericus, an Olimari copias Hunorum æquaret exercitus, carmine sic eloqui orsus est:

Hercule deprendi nulli numerabile uulgus,
  Vulgus cuius erat terra nec unda capax.
Colluxere ignes crebri, sylua omnis obarsit,
  Index innumeræ flamma cohortis erat.

Calcibus

A Calcibus obtrita tellus subsedit equinis,
Edebant rapidos stridula plaustra sonos.
Ingemuere rotæ, uentos auriga premebat,
Vt tonitrum currus assimulasse putes.
Vix armatorum cœtus sine lege ruentes,
Ponderis impatiens pressa ferebat humus.
Obmugire aër uisus mihi, terra moueri,
Tantus in externo milite motus erat.
Nam quindena simul uexilla micantia uidi,
Quodq; ex ijs centum signa minora tenet.
Post quorum quoduis poterant bis dena uideri
Signorum numero: par erat ordo ducum.

Igitur Frothone quid contra tot opponeret perquirente, redeundum docet, patiendumq; hostes propria primum immanitate consumi. Obeditum monitui est. Neq; enim minore studio probatum consilium quàm æditum fuit. At Huni per auia solitudinesq; progressi, nusquam repertis cõmeatibus, passim inedia periclitari cœperunt. Quippe regio uasta ac palustris extabat, nec erat ullum egestatis subsidium reperire. Tandem fusis comesisq; iumentis, tam uehiculorum quàm uictus inopes spargebantur. Cęterum error par fami periculum erat. Non equis, non asinis parcitur, nõ fœdis aut putribus abstinetur. Postremo ne canibus quidem temperatum est, nephas omne morientibus licitum fuit. Nihil enim tam difficile, quod necessitas suprema nõ imperet. Ad ultimum fame exhaustis publica clades incessit. Efferebantur absque cessatione corpora, cunctisq; exitium formidantibus, nulli miseratio pereuntiũ fuit, humanitatem quippe metus excluserat. Primum itaque regem paulatim defecere cohortes, deinde centuriatim defluxit B agmen: deseruit eum quoque Vggerus uates, uir ætatis incognitæ, & supra humanum terminum prolixæ, qui Frothonem transfugæ titulo petens, quicquid ab Hunis parabatur, edocuit. Inter hæc Hithinus rex aliquantæ Noruagiensium gentis, Frothonis classem centũ quinquaginta nauigijs accedebat. E quibus duodecim lectis, propius nauigationem cœpit habere, erecto in malum scuto socios aduentare significans. Qui regi in proximum amicitiæ gradum receptus, magnũ copijs eius attulit supplementum. Eidem postmodum cum Hilda Hogini Iutorum reguli filia, spectatæ admodum opinionis uirgine, mutuus amor incessit. Quippe nondum inuicem conspectos, alterna incenderat fama. At ubi mutuæ conspectionis copia incidit, neuter obtutũ ab altero remittere poterat, adeò pertinax amor oculos morabatur. Interea Frotho distributo per municipia milite, diligentius impensas hybernis cõmeatibus necessarias conuectabat. Sed ne sic quidem onerosum impensis exercitum sustentare suffecit. Par propemodum Hunorum cladi pernicies incidit. Igitur ad inhibendum aduenarũ confluxum, classe in Albiam missa, ne quid traijceretur, curæ habuit. Cuius duces Reuillus & Meuillus fuere. Soluta hyeme Hithino, Hoginoq; socialem exequi piraticam placuit. Ignorabat enim Hoginus suam à sodali filiam adamari. Erat autem is corporis habitu præstans, ingenio peruicax, Hithinus uero corpore perquam decoro, sed breui extitit. Cæterum cum Frotho sustentandi exercitus sumptum in dies difficiliorem aduerteret, Rollerum in Noruagiam, Olimarum in Suetiam, Oneuum regem, & Glomerum piratarum præcipuum ad Orcades petendorũ cõmeatuum gratia dirigit, proprias cuiq; copias tribuens. Triginta reges sequebantur Frothonem, qui ipsum amicitia uel obsequio colerent. Audiens aũt Hun, dimissas à Frothone copias, nouum recentemq; militem contrahit. At Hoginus filiam suam Hithino despondit, coniurato inuicem uter ferro perisset, alterum alterius ultorem

Frothonis maiestas amplis.

C fore. Autumno petitores cõmeatuum redeunt, trophæis quàm alimentis locu-
pletiores. Rollerus enim prouincias Summoriam & Normoriam, occiso earum
rege Arthorio, uectigales effecerat. At Olimarus Thoriam Longũ Ianitorũ atq;
Helsingorũ regem, duosq; alios haud inferioris potentiæ duces, Hestiam quoq;
& cum Olandia Curetiam, sed & insulas Suetiæ prætentas celeberrimus Barba-
riæ domitor triumphauit. Itaq; septingenta reducebat nauigia, duplicato educto
rum antea numero: Onef uero & Glemero, Hithino quoq; & Hogino Orcadũ
trophæa cessere. Hisdem cum nongentis nauibus reditum est. Et iam quæsiti late
sumptus, conuectæq; raptu impensæ alendis abunde copijs suppetebant. Cæte-
rum uiginti regna imperio Frothonis adiecerant, quorũ reges triginta prædictis
adiuncti, Danorũ partibus militabãt. Hac uiriũ fiducia cum Hunis pugna conse-
ritur. Cuius prima dies tanta interfectorũ strage recruduit, ut præcipui tres Ru-
sciæ fluuij cadaueribus uelut ponte constrati, peruij ac meabiles fierẽt. Præterea
quantum quis itineris per triduum equo conficere posset, tantum locorũ huma-
nis cadaueribus completum uideres, adeò spatiosa cædis uestigia erant. Itaque
prælio septem dies extracto, occîdit rex Hun. Cuius frater eodem nomine incli
natam Hunorũ aciem conspicatus, cum sua se cohorte dedere cunctatus nõ est.
Eo bello septuaginta ac centũ reges, qui aut ex Hunis erant, aut inter Hunos mi
litauerant, submisere se regi. Quem numerũ Ericus superiori signorum expres-
sione complexus fuerat, cum Hunorum multitudinẽ Frothone percontante di-
stingueret. Igitur Frotho uocatis in concionem regibus, sub uno eodemq; iure
degendi normam imponit. Præfecit autem Olimarum Holingardiæ, Oneuum
Conogardiæ, Hun uero captiuo Saxoniam tribuens, Reuillum Orcadibus do-
nat. Prouincias Helsingorũ, Iarnberorũ, & Ianitorũ, cum utraq; Lappia, Dimaro
cuidam procurandas attribuit. Dago Hestię regimen erogauit, quorum unum-
quenq; certis tributi legibus onerauit, obsequiũ beneficio applicãs. Itaq; Frotho-
D nis regnũ Rusciam ab ortu complectens, ad occasum Rheno flumine limitatum
erat. Interea Aithinus apud Hoginũ quorundam obtrectatione insimulatus est,
quasi filiam eius ante sponsaliũ sacra stupri illecebris temerasset, quod tunc imma
ne cunctis gentibus facinus habebatᷓ. Igitur Hoginus credulus auribus rem fal-
so nunciatam excipiens, Hithinũ regia apud Sclauos stipendia colligentẽ, classe
lacessit, consertaq; manu uictus Iutiam petiuit. Itaq; statam à Frothone pacem in-
ternum labefactauerat bellũ, primiq; indigetes regiã detrectauere legem. Quam
obrem Frotho missis qui simul eos accerserẽt, scrupulosius causam simultatis in-
quirit. Qua cognita, iuxta legis à se latæ formulã pronunciauit. Videns aũt ne sic
quidem eos in gratiam reduci posse, patre filiam pertinacius reposcente, litem fer
ro decidendam edixit. Id quippe solum dirimendæ controuersiæ remediũ uide-
batur. Inita pugna Hithinus acerrima perstrictus plaga, cum sanguine & uiribus
corporis deficeret, insperatã hostis clementiam expertus est. Hoginus siquidem
promptissimã occidendi ipsius facultatem adeptus, formæ tamen eius, & iuuen-
tæ miseratione sęuitiam mansuetudini cedere coëgit. Itaq; ne ephebum inter ex-
tremi spiritus momenta palpitantem extingueret, abstinuit ferro. Olim nanq; im
puberem, aut inualidũ uita spoliare rubori deputabatur. Adeò cuncta uerecun-
diæ momenta prisca pugilũ fortitudo seruabat. Ita Hothinus sociorũ opera ad na
ues relatus, hostis beneficio seruatus est. Iidem septimo abinde anno apud insulã
Hithinso pugnã exorsi, mutuis uulneribus cõsumpti sunt. Felix Hoginus foret,
si circa deuictũ semel Hithinũ seueritate potius q̃ clementia usus fuisset. Ferunt
Hildã tanta mariti cupiditate flagrasse, ut noctu interfectorũ manes redintegran
di belli gratia carminibus excitasse credatur. Eodem tempore Alrico Sueonum
regi aduersum Gestiblindũ Gothorũ regem atrox incidit bellum. At Gestiblin-
dus

A dus uiribus minor, Frothonẽ supplex accessit, se ac regnũ percipiendæ opis gratia dediturus. Qui mox Skalc, Scanico, atq; Erico in subsidium receptis, cum supplementis militũ redit. Cumq; militiæ procursum in Alricũ effundere statuisset, Ericus prius filium eius Gunthionũ, Vuermis ac Solongis prælatum censuit impetendum, oportere asserens fessum tempestate nautam proximũ captare littus. Præterea radicũ inopem raro uirere truncum. Igitur irruptione facta perit Gunthionus, nomenq; eius tumulus refert. Audiens Alricus interemptionẽ filij, ultũ ire deproperat. Cõspicatus hostes Ericũ clandestino accersitũ colloquio, recensitis patrũ suorũ fœderibus, ut Gestiblindi militiã detrectaret, orabat. Quod Erico pertinacius abnuente, cum Gestiblindo dimicãdi licentiã flagitat, priuatã pugnã publice proferendã existimãs. Quem Ericus senectute armis inhabilẽ referens, tristemq; eius ualetudinẽ maxima cũ ætatis excusatione prætendens, se eius loco obtulit pugnaturũ, probrosum docens, si duellũ præstare refugeret, pro quo bellum cõmissurus uenisset. Hinc absq; cunctatione dimicatũ est. Occiso Alrico Ericus q̃grauissime affectus, ægre cõpertis remedijs, serum incolumitatis regressum habuit. At Frothoni ipsum occubuisse falso fama uulgauerat, menteq; regis magno ob id mœrore torquebat. Quã tristitiã Ericus reditus sui beneficio dispulit. Quippe Suetiã, Vuermiã, Helsingiã, atq; insulas Solis, opera sua Frothonis adiectas imperio nũciabat. Quem mox Frotho deuictarũ ab eo gentiũ regem constituit, ac præterea Helsingiã ei cũ utraq; Lappa, Finniã quoq; & Estiã annuo stipendiorũ iure cõtribuit. Nemo ante ipsum Sueticorũ regũ Erici nomine censebatur, ab ipso autẽ in cæteros uocabulũ fluxit. Eodẽ tempore regnabat Alf in Hetmarchia, filium habens Asmundũ. Biorno uero in Vuik prouincia, cui Asuitus filius erat. Accidit aũt Asmundũ parũ prospere uenationi intentũ, dum feras aut canibus occupare, aut cassibus excipere pergeret, irruente forte caligine longius à re-
B tiarijs auio fuisse calle diuulsũ, uastaq; pererrantẽ iuga tandẽ equo & uestibus destitutũ, fungos et tubera peredisse, ad ultimũ in Biornonis regis penetralia fortuitò deuenisse progressu. Præterea ipse filiusq; regis conuictu paulisper habito, ad cõfirmandũ inter se amicitiæ cultũ omnibus cõiurauere uotis, quencũq; eorũ uita prolixior excepisset, mortuo cõtumulandũ fore. Tantus enim societatis eorum atq; amicitiæ uigor extabat, ut neuter altero fatis absumpto, lucem prorogare statueret. Post hæc Frotho omniũ subiectarũ sibi gentiũ manu cõtracta classe Noruagiam petit, Erico terrenũ agmen ductare iusso. Humanæ siquidem cupiditatis more quo plura possederat, plus affectans, etiam uastissimam atq; horridissimam orbis terrarũ partem ab hoc iniuriæ genere intentatam existere passus non est. Adeò opum accessio auiditati incrementum afferre consueuit. Igitur Noruagienses abiecta defensionis spe, rebellandi fiducia defecti, in Halogiæ fines maiore ex parte profugere cœperunt. Stikla quoq; uirgo seruandæ castitatis causa patriæ se subduxit, bellis quàm nuptijs exerceri præoptans. Inter hæc Asuitus morbo consumptus, cum cane ac equo terreno mandatur antro. Cum quo Asmundus, ob amicitiæ iusiurandũ uiuus contumulari sustinuit, cibo quo uesceretur illato. Iamq; Ericus cum exercitu superiora permensus, Asuiti forte tumulũ appetebat: cui Sueones thesauros inesse rati, ligonibus perfregere collem. Itaq; maioris quàm credebatur altitudinis specũ aperiri conspiciunt. Ad quem perlustrandum opus erat eo, qui se in illũ pendulo circumligatũ fune demitteret. Delectus est fortè ex promptissimis iuuenibus unus, quem quum Asmundus sporta restim sequente intromissum aspiceret, protinus eiecto eo, corbem cõscendit. Deinde superne astantibus, ac moderantibus funem, abstrahendi signum porrexit. Qui ingentis pecuniæ spe reducto corbe quum ignotam extracti speciem animaduerterent, inusitata facie territi, defunctumq; redisse rati, proiecta reste in di-

Asmundus amico mortuo consepelitur.

C uersa fugere. Quippe Asmundus tetro oris habitu, ac ueluti funebri quodam tabo obsitus uidebatur. Qui fugientes reuocare conatus, uociferari cœpit, falso eos formidare uiuum. Quem uidens Ericus, præcipue cruentati oris eius imaginem mirabatur. In uultu siquidem profluus emicabat sanguis. Quippe Asuitus noctibus rediuiuus crebra colluctatione læuã illi aurem abruperat, fœdumq́ indigestæ ac crudæ cicatricis spectaculum apparebat. Igitur à circunstantibus accepti uulneris causam referre iussus, sic orsus est fari:

Quid stupetis qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.
Mala soli grauis uni manet omnis domus orbis.
Miseri quos hominum subsidijs destituit fors.
Mihi specus & iners nox, tenebræq́ & uetus antrum
Oculis delicias eripuerunt, animoq́.
Humus horrens, tumulus putris, & immunditiarum
Grauis æstus minuerunt iuuenilis decus oris,
Habitumq́, & ualidi roboris usum uitiarunt.
Super hæc omnia contra exanimem conserui uim,
Graue luctæ subiens pondus & immane periculum,
Laceris unguibus in me rediuiuus ruit Asuit,
Stygia ui reparans post cineres horrida bella.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.
Nescio quo stygij numinis ausu
Missus ab inferis spiritus Asuit,
Sæuis alipedem dentibus edit,
D Infandoq́ canem præbuit ori.
Nec contentus equi uel canis esu,
Mox in me rapidos transtulit ungues,
Discissaq́ gena sustulit aurem,
Hinc laceri uultus horret imago,
Emicat inq́ fero uulnere sanguis.
Haud impune tamen monstrifer egit,
Nam ferro secui mox caput eius,
Perfodiq́ nocens stipite corpus.
Quid stupetis, qui relictum me colore cernitis?
Obsolescit nempe uiuus omnis inter mortuos.

Iamq́ Frotho in Halogiæ fines emouerat classem, ubi ad cognoscendam multitudinis suæ speciem, quæ numeri mensuram, capacitatemq́ transcendere uidebatur, collem à militibus congeri iubet, uiritim lapide in aceruum misso. Eundem quoq́ hastis numerandi agminis modum secutus est. Conspicui adhuc colles fidem uisentibus præbent. Hic Frotho conserta cum Noruagiensibus pugna, graue cædibus diem egit. Noctu utrinq́ receptui consultum est. Appetente diluculo terrestria permensus superuenit Ericus. Hic regi certamen suggerit iterandum. Quo bello tanta de Danis strages accepta est, ut è ternis nauiũ millibus solæ centum septuaginta superstites fuisse credantur. Normani uero tam uasta clade deleti sunt, ut fama sit, ne quintæ quidem uicorum parti remansisse cultorem. *Normanorum clades ingens.* Victor Frotho pacem per omnes gentes reficere cupiens, ut uniuscuiusq́ rem familiarem à furum incursu tutam præstaret, ociumq́ regnis post arma deserer et, armillam unam in rupe, quam Frothonis petram nominant, alteram apud Vuig prouinciam habita cum Noruagiensibus concione, defixit, edictæ à se innocentiæ

A nocentiæ experimentum daturas, subductis ijsdem, in omnes regionis præsides animaduertendum minatus. Itaque summo cum præfectorum periculo aurum absque custodia medijs affixum triuijs, magnum auaritię irritamentum extabat, opportuna rapinæ præda plena cupiditatis ingenia prouocante. Statuit idem, ut nauigantes repertis ubicunque remis licite fruerentur. Amnem uero transituris usum equi, quem uado proximum reperissent, liberum esse concessit. Eodem descendendum fore constituit, quum priores eius pedes solum attingerent, postremos adhuc unda sublueret. Talium siquidem commodorum beneficia potius humanitatis, quàm iniuriæ nomine censenda credebat. Cęterum reum capitis fieri, qui superato amne equi usum longius expetere præsumpsisset, instituit. Iussit etiam, ne quis ædem uel arcam seris obfirmatam haberet, aut rem ullam claustrorum custodia contineret, triplicem amissorum restitutionem promittēs. Præterea tantum alieni cibi in commeatus assumi fas esse, quantū uni cœnæ sufficeret, promulgabat. Quam si quis in capiendo mensuram excederet, furto obnoxius haberetur. Furi uero traiectis ferro neruis in suspendium acto, lupum collateralem affigi præcepit, ut malitiam hominis acerbitati belluæ similitudo exæquaret pœnæ. Eandem quoque in furtorū conscios mulctam extendi curauit. Ibidem septennio iocundissimum ocij tempus emensus, filium Aluonem, filiamque Osurā nomine procreauit. Iisdem fortè diebus Arngrimus pugil Sueticus Frothonem accesserat, qui Scalc scanicum, quod ab eo olim nauigio spoliatus fuerat, ex prouocatione lacessitum occidit. Quo facinore supra modum elatus, aggressus est Frothonis filiam postulare. Obseratas regis aures expertus, Erici Suetiam regentis subsidium flagitat. Quem Ericus hortari cœpit, ut aliquo præclari operis merito Frothonis sibi fauorem ascisceret, pugnaretque aduersum Egtherum regem Bi-
B armiæ, & Thengillum regem Finnimarchiæ, quod ij soli cæteris obsequentibus, Danicum detrectare uiderentur imperium. Nec mora, eò exercitū egit. Sunt autem Finni ultimi Septentrionis populi, uix quidem habitabilem orbis terrarum partem cultura ac mansione complexi. Acer ijsdem telorum est usus. Non alia gens promptiore iaculandi peritia fruitur. Grandibus & latis sagittis dimicant, incantationum studijs incumbūt, uenationibus callent. Incerta illis habitatio est, uagaque domus, ubicunque feram occupauerint locantibus sedes. Pandis trabibus uecti, conferta niuibus iuga percurrunt. Hos Arngrimus conciliandæ sibi claritatis causa adortus, obtriuit. Qui quū infeliciter dimicando fuga dilaberentur, tribus lapillis post tergum coniectis, totidem montium instar hostibus apparere fecerunt. Igitur Arngrimus ludificati uisus errore perstrictus, ab insectando hoste exercitum reuocauit, magnarum se rupium interiectu coërcitum putans. Iidem postera die congressi, uictique, coniectæ in terram niui ingentis fluuij speciem indiderunt. Itaque Suetis per summum uisus errorem falsa rerum opinione delusis, inusitata aquarum moles obstrepere uidebatur. Ita uictore uanam aquarum imaginem formidante, fugam impetrauere Finni. Tertio identidem die reparauere bellum, nec iam amplius ullum fugæ efficax remedium fuit. Videntes enim suas inclinari acies, potestati se permisere uictoris. Quibus Arngrimus hanc tributi legem instituit, ut recensito Finnorū numero, rheda ferinis pellibus conferta, ab unaquaque decade loco census, exacto triennio, penderetur. Deinde Egtherum Biarmiæ ducem duello prouocatum deuicit, indiditque conditionem Biarmis uiritim pellem pro capite persoluendi. Post hæc spolijs trophæisque auctus, ad Ericum reuertitur. Quem Ericus in Daniam cōsecutus, multam iuuenis laudem Frothonis auribus instillabat, dignū regis filia affirmans, qui imperio ipsius ultimos humanarū rerum terminos adiecisset. Cuius egregia Frotho merita contemplatus, haud incongruū duxit, eius se socerum exhibere, qui sibi tantis operum titu-

Aurum positū in triuijs.

Finni populi magicæ artis periti.

C lis, patentem late claritatem struxisset. Sustulit autem Arngrimus duodecim ex Osura filios, quorum hæc nomina subnotaui: Brander, Biarbi, Brodder, Hiarrandi, Tander, Tiruingar, duo Haddingi, Hiorthuar, Hiarthuuar, Rani, Angantir. Hi ab adolescentia piratico muneri incumbentes, uno omnes forte nauigio Sampso insulam aduecti, duas in maritimis naues Hialmeri atque Aruaroddi piratarum reperiunt: quas pugna adorti remigibus uacuefecere, atque an gubernatores oppressissent incerti, interfectorũ corpora suis quęq; transtris aptantes, quæsitos abesse cognoscunt. Qua de re mœsti, partam floccipendere uictoriam, scientes sibi consequentis pugnæ discrimen maiore salutis impendio subeundum. Quippe Hialmerus atque Aruaroddus, quorum iampridem abrupto gubernaculo tempestas nauigia lacerauerat, alterius excidendi gratia nemus ingressi, ligni rudem extenuauere materiam, eousq; truncum dolabris ambientes, donec naualis instrumenti formam uastum robur indueret. Quod quum humeris impositum sociæ cladis ignari deferrent, ab Osuræ filijs recenti oppressorum cruore madentibus lacessiti, duo cum pluribus ferro decernere coacti sunt. Nec par quidem congressus extabat, cum geminam bissena manus exciperet. Cæterum uictoria numero non respondit. Interfectis enim omnibus Osuræ filijs, oppressoq; ab hisdem Hialmero, uictorię Aruaroddum titulus non fefellit, quem solum ex tanto sociorum agmine fortuna residuum fecit. Qui informem adhuc gubernaculi truncum incredibili libratum nisu tanta ui hostium adegit corporibus, ut duodecim unico eius impulsu contusos elideret. Ita cuncta admodum bellicarum rerum tempestate depulsa, oceanũ manus adhuc piratica non reliquit. Quæ res maxime Frothonem ad occidentem armis incessendũ adduxit, cuius unicum m̃ propaganda pace studium uersabatur. Accersito ergo Erico, cunctaq; famulantium sibi regnorũ classe concita, Britanniam innumera aduehitur puppi. Cuius insulæ rex manu se imparem noscens (quippe fretum nauigijs uidebatur occludi) Frothone per deditionis simulationem petito, non solum magnitudinem eius adulationis officio prosequi cœpit, sed etiam domitoribus gentium Danis suam, patriæq; subiectionem promittit, pensiones, censum, uectigalia, siue quicquid expeterent, offerebat. Ad ultimum hospitaliter inuitandos curat. Grata Frothoni Britanni humanitas fuit, quanquam doli suspicionem aleret, tam facilis omnium absq; coactione promissio, tam prompta hostium ante bella deditio, quæ raro syncera fide administrari solet. Lacessebat quoque conuiuij metus, ueritos ne clandestinis insidijs appeteretur subeuntis crapulæ laqueis implicata sobrietas. Cæterum rarior inuitatorum numerus uidebatur, quàm ut tutò inuitanti parêre possent. Ineptum quoque existimatum inexpertæ hostium fidei credere salutem suam. Qua rex mentium fluctuatione comperta, denuò Frothonem accedit, cum duobus millibus ac quadringentis uiris epulaturũ accersens, quem antè cum mille ducentis proceribus conuiuium inire poposcerat. Frotho nondum suspicione deposita, quanquam adaucto inuitatorum numero fretus, petendi conuiuij fiduciam mente præsumere posset, subornat qui regionis abdita percurrentes, si quid insidiarum speculando deprehenderent, ocyus intimandum curarent. Cuius rei causa nemus ingressi, reperta castrorum acie, quæ Britannorum copias attinebat, dubium pressere gressum. At ubi res liquidius agnita est, pedem deferre deproperant. Furua siquidẽ tentoria fuere, & quasi piceis quibusdã obscurata tegminibus, quo minus obtutũ propinquantis offenderẽt. Quo cognito, Frotho ualidiore procerũ manu mutuas dispensat insidias, ne cõuiuio incautius adito, opportunis fraudaretẽ auxilijs. Quibus latebrã nactis, ferendæ opis signũ ad litui sonitum prænotauit. Deinde cum statuta manu leui armorũ genere culta conuiuiũ petit. Aula erat cultu magnificentiæ regalis instructa, aulæis ostro tinctis undiq; secus

Sampso insula

D

Aula regis Britannorum.

A tectis obducta, in quibus mirifici luxus operam annotares. Cortina murice picta
cõpactos ligno parietes adornabat. Constrata pallis nitidioribus pauimẽta, quas
pede premere perhorreres. Superne cerneres crebras micare lucernas, adultas
oleo lampades coruscare. Ex acerris quoq; fragrãtia fundebat, quam suauissimus
uapor exquisitis cumulabat odoribus. Ambitũ omnẽ frequentibus epulis mensę
cõsepserant. Intextis auro puluinaribus ornabãtur accubitus. Ceruicalibus sedi-
lia replebantur. Reuerendã aulæ faciem uisentibus arridere putares, nec quicq;
in tanto paratu, aut uisu inconcinnum, aut olfactu triste deprendi poterat. Media
doliũ æde perstabat explendis aptum poculis, & liquoris immodici capax, unde
haurire esset, quod ingentis ora cõuiuij satiaret. Ministri purpura culti aureos ge
stantes cyathos, propinandiq; munus comiter exequentes, cõpositis gradiebanẽ
ordinibus. Nec bubalinorũ cornuũ, quibus potio promeretur, usus aberat. Au-
reis cœna pateris refulgebat, nitidioribus onusta poculis, quæ plerũq; fulgentes
interstinxerant gemmæ. Ingens omnia luxus repleuerat. Mensæ dapibus luxu-
riabant, crateris uario potionis genere redũdantibus. Nec meri simplex usus ex-
tabat, quum petiti late succi uario nectar sapore cõficerent. Sapidioribus lances
epulis renidebãt, quos maxime uenatica referserat præda. Sed ne domesticæ qui-
dem carnis obsonia deerant. Parcius domesticis, q̃ conuenis bibendi studiũ erat.
Hos enim securitas incitabat ad crapulã, illis insidiarũ cõmentum ebrietatis illece
bram dempserat. Dani igitur (ut patriæ pace loquar) siccandis certatim calicibus
assueti, ingenti se onerauere uino. Quos Britanni potos admodũ conspicati, con-
uiuio furtim elabi cœperunt, relictisq; intra aulam cõuiuis, summis conniti uiri-
bus ualuas regiæ admotis obicibus, uarijsq; impedimẽtorũ generibus obserare,
deinde tectis ignem inferre orsi. At Dani qui intra ædem clausi cõtinebantur in-
B cendio pullulãte pulsatis nequicq̃ foribus ab egressu prohibiti, ipsum mox adorti
parietẽ, eruptionis facultatẽ petebant. Quem Angli ualidiore Danorũ impulsu
labefactari cernẽtes, mutuis obniti uiribus, molibusq; extrinsecus applicatis, nu
tabundam fulcire congeriem institerũt, quo minus cõuulsus paries clausis exitũ
aperiret. Qui tandem robustiori Danorũ manui cedens, quorũ quo periculũ ma-
ius, hoc ualidior conatus extabat, facilem pressis eruptionẽ contribuit. Tum Fro-
tho classicũ succinere iubet, quo manũ in insidijs constitutã accersiret. Quæ litui
sono clangentis excita, dolum in autores retorsit, Britannorũ rege extremæ cladi
cum innumeris suorũ copijs tradito. Quo facto geminũ Frothoni beneficiũ præ-
buit, quum & saluti socijs, & hostibus exitio fuerit. Interea Hyberni, crebrescente
Danicæ fortitudinis fama perculsi, quo difficiliorẽ partium suarũ irruptionẽ præ-
starent, ferreos terræ murices instrauerunt, quibus littorũ uetaretur accessus. Vti
tur aũt Hybernorũ gens leui & parabili armatura. Nouaculis comam extenuat, *Hybernorum*
totũ occipitij crinem abradit, ne fugiens capillitio teneatur. Cæterum telorum cu *belligerantiũ*
spides obuertit instantibus, mucronũq; acumina insequentibus deindustria op- *astutia.*
ponere assolet, ac plerunq; post tergum lanceas iaculari, doctior fuga superare,
quàm bello. Quo fit ut cum uictoriã tibi cessisse putes, discrimen immineat. Tam
insidiosam hostium fugam Frotho consideratius quàm cupidius insectatus, du-
cem gentis Keruillum acie fudit. Cuius superstes frater, deposita rebellandi fidu
cia, patriam dedidit regi. Captiuam rex prædam militi dispartiuit, uti se totius aua
ritiæ expertem, & à nimia rerum cupiditate auersum, solius gloriæ lucrum appe-
tere testaretur. Itaq; post Britannicos triumphos, Hybernasq; manubias in Da
niam reditũ est, annisq; tricenis ab omni bellorũ negocio temperatũ est. Quo tem
pore cunctis penè terris eximia fortitudinis laude Danicũ nomen inclaruit. Vo- *Danorum*
lens itaq; Frotho fulgorem imperij sui perpetuo firmitatis habitu prorogare, pri *gloria.*
mum aduersum furta ac latrocinia tanq̃ familiaria mala ac domesticas pestes seue

C ritatem suã distringere curæ habuit, quibus uacuefactæ gentes tranquilliorẽ uitæ usum apprehenderẽt, ne propagatæ pacis incessus ullo malignitatis obstaculo læderetur. Prouidit quoq; ne cessante hoste, ciuilis patriã lues exederet, aut post exteram pacẽ domestica grassaretur improbitas. Deniq; in Iutia tanq̃ in capite regni sui magni ponderis aureã armillã triuijs affigi curauit, edictæ à se innocẽtię experimentũ tam insignis prædæ documẽto daturus. Cuius irritamentũ quanq̃ improbas lacesseret mẽtes, ac sinistra solicitaret ingenia, superabat tamẽ indubitatus periculi metus. Tanta siquidẽ Frothonianæ maiestatis autoritas erat, ut etiam aurum rapinæ expositũ perinde ac firmioribus claustris obsitum tueretur. Cuius rei nouitas, ingentẽ autori claritatẽ conciuit. Qui quũ patratis late cædibus insignes ubiq; uictorias ędidisset, ocium omnibus erogare cõstituit, ut pacis iocũditas bellorũ atrocitati succederet, & cladis finis salutis initiũ foret. Sed & omniũ opes ob hoc maxime edicti munimẽto uallandas curauit, ne domi raptorẽ inuenirent, quę foris hostibus caruissent. Per idem tempus publicæ salutis autor mundũ petẽdo seruandorũ mortaliũ gratia mortalitatis habitũ amplecti sustinuit, cum iam terræ sopitis bellorũ incendijs, serenissimo tranquillitatis ocio fruerent. Creditũ est tam profusæ pacis amplitudinẽ ubiq; æqualẽ, nec ullis orbis partibus interruptã, nõ adeò terreno principatui, quàm diuino ortui famulatã fuisse, cœlitusq; gestum, ut inusitatũ temporis beneficiũ, præsentẽ temporũ testaretur autorẽ. Inter hæc matrona quędam magicæ rei perita, plus spei in arte sua, quàm metus in regis sæuitia reponens, filiũ petendæ furtim prædæ cupiditate solicitat, impunitatẽ promittẽs, quod Frotho fato propemodũ confinis extaret, occiduo corpore ęgras senilis animæ reliquias trahens. Quo materno hortatui periculi magnitudinẽ opponente, melius eum sperare iubet, aut maritimã bouẽ fœtum ęditurã, aut alium quempiã casum ultioni repugnaturũ affirmãs. Qua uoce solutũ metu filiũ, hortamento ob-

Christi natiuitas.

Veneficæ fraus.

D sequi coẽgit. Quo facto Frotho perinde ac cõtumelia lacessitus, ad diripiẽdos matronæ penates, maximo impetu, studioq; cõtendit, præmissis qui eam cum liberis cõprehẽsam adducerẽt. Quod pręsciens fęmina, ludificatis pręstigio hostibus, fœmineã speciẽ equina permutandã curauit. Accedente uero Frothone, maritimæ bouis figurã cõplexa, pastum in littore uagabunda petere uidebatur: filios quoq; tanq̃ minores corpore uitulos adumbrabat. Cuius monstri rex admiratione captus, circuiri ipsos, reditũq; eis ad undas negari iubet. Deniq; uehiculo, quo ob annosi corporis inualitudinẽ utebatur, excedẽs, humi mirabũdus cõsedit. At mater, quæ maioris belluæ speciẽ sumpserat, prætento cornu regẽ adorta, alterũ eius latus confodit. Quo uulnere exanimatus, indebitũ tantæ maiestati exitum habuit. Cuius mortẽ milites ultione prosequi gestientes, petita iaculis portenta configũt. Quibus interemptis, animaduertũt humana cadauera ferinis capitibus prædita. Ea res maxine præstigiũ detexit. Hic Frothonis toto orbe clarissimi regis excessus fuit. Huius egestis uisceribus, salitũ corpus triennio proceres asseruandũ curabant, prouinciarũ defectionẽ uulgato regis exitu formidantes, mortẽq; eius ob hoc maxime clàm exteris esse cupiẽtes, ut uitæ simulatiõe propagati iampridẽ imperij terminos tuerentur, pristinaq; ducis autoritate subnixi, consuetã à subiectis pensionẽ elicerent. Deportabat itaq; ab eis exanimũ corpus, ut iam nõ funebri lecto, sed regali uehiculo gestari uideret, tanq̃ inualido seni, nec satis uiriũ cõpoti id muneris à milite deberet. Tantũ magnificentiæ etiã extincto ab amicis tributũ est. At ubi putidos artus extrema corripuit sanies, nec tabes reprimi poterat, secus Vuerã Sialandiæ pontẽ regio funere tumulauere corpus, affirmãtes Frothonem eo loci mortis ac busti copiã exoptasse, ubi regni eius pręstantissima haberetur prouincia.

Frothonis interitus.

HISTORIAE DANICAE LIBRI QVINTI FINIS.

HISTORIAE DANORVM LIBER SEXTVS.

DEFVNCTO Frothone, Dani Fridleuũ qui apud Rusciam educabatur, falso extinctum rati, quum iam regnum hæredis inopia claudicare, nec in regia gente continuari posse uidere tur, hunc sceptro dignissimum arbitrati sunt, qui illustrandi Frothonis gratia, recenti eius tumulo plenum laudis carmen affigeret, famamq; extincti regis specioso posteris titulo com mendaret. Tunc quidem Hiarnus, Danicę admodum poësis peritus, ut claritatem uiri insigni dictorũ monumento prosequeretur, prẹmij ma gnitudine concitatus, more suo barbarum condidit metrum, cuius intellectum quatuor uersiculis ẹditum in hæc uerba transcripsit;

Frothonem Dani, quem longum uiuere uellent
 Per sua defunctum rura tulere diu.
Principis hoc summi tumulatum cespite corpus,
 Aethere sub liquido nuda recondit humus.

Quo carmine ædito, autorem Dani diademate munerati sunt. Ita ab eis epitaphiũ regno repensum, imperijq; pondus paucarum literarum cõtextui donatum est. Adeò exili impendio ingens præmium stetit. Eximium exigui poëmatis preciũ, famam quoq; Cæsarianæ retributionis excessit. Diuus siquidem Iulius uictoria=rum suarum toto orbe ẹditarum scriptorẽ, illustratoremq;, municipio donare con tentus extitit. Nunc uero rusticano regnũ prodiga plebis humanitas erogauit. B Sed ne Africanus quidem in rependendis operum suorum monumentis, muni=ficentia Danos æquauit. Illic enim elucubrati uoluminis merces auro simplici ste tit, hic agresti sceptrum incondita uersuum paucitas ministruit. Eodem tempore Ericus qui Suetiæ præfecturã gerebat morbo exanimatus est. Cuius filius Hal=danus paterna procuratione functus, quum xij. fratrum Noruagiæ oriundorum crebris congressibus terreretur, nec oppressioni uindicta suppeteret, spe capes=sendæ opis Fridleui tunc Rusciæ consistentis copiã profugio petiuit. Quem sup=plici uultu aggressus, seq; ab externo hoste contractum ac contusum deplorans, tristem iniuriarũ querimoniam afferebat. Per quem Fridleuus accepto paternæ mortis nuncio, supplicem auxilijs prosecutus, Noruagiam armis instructus acce dit. Quo tempore prædicti fratres deficientibus à se socijs, intra insulam rapidissi=mo ambitam fluuio præaltum moliti uallum terrestrem in plano munitionẽ ex=tenderant, cuius receptaculo freti, crebra uicinos irruptione lacesserant. Exceden tes enim insula, continentem extructo ponte petere consueuerant. Quem portæ munitionis annexũ ita quodam funiculorũ regimine moderari solebant, ut quasi uolubili aliquo cardine circũuectus, modo trans flumẽ iter sterneret, modo occul to restium ductu superne retractus ianuæ deseruiret. Fuere autẽ iuuenes hi acres animis, robusti iuuenta, præstabiles habitu corporis, gigantæis clari triumphis, trophæis gentium celebres, spolijs locupletes. Quorundam uero ex ipsis nomi=na, nam cætera uetustas abstulit, subnotaui: Gerbiorn, Gunbiorn, Armbiorn, Stenbiorn, Esbiorn, Thorbiorn, & Biorn. Hic equũ habuisse traditur præstantẽ corpore, prẹpetem uelocitate, adeò, ut cẹteris amnem traijcere nequeũtibus, hic solus obstrepentem indefessus uorticem superaret. Cuius aquę lapsus tam in cito ac præcipiti uolumine defertur, ut animalia nandi uigore defecta plerũq; pessun=dare soleat. Ex summis enim montiũ cacuminibus manans, dum per cliuorũ præ rupta saxis exceptus eliditur, in profunda ualliũ multiplicato aquarũ strepitu, ca=

Equus Biornonis.

C dit,uerum continuo saxorum obstaculo repercussus, celeritatē impetus eadem semper ęquabilitate cōseruat.Itaq; toto aluei tractu undis uniformiter turbidatis, spumeus ubiq; candor exuberat. At ubi scopulorū angustijs euolutus laxius sta gnando diffunditur, ex obiecta rupe insulam fingit. Præruptū hincinde iugum eminet uarijs arborū generibus frequens, quarū obiectus amnem eminus perui deri nō sinat.Præterea Biornoni inusitatę ferocitatis canis extabat,horrendæ qui dem acerbitatis bellua,atq; humano conuictui formidolosa,quę sæpius bissenos sola uiros oppresserit.Sed quoniā tradita magis q̄ cognita referūtur,fidem arbi ter penset.Hæc siquidem,ut accepi, deliciarū quondā loco habita,Offoti gigan tis inter pascua tuebatur armentū. At iuuenes latrocinio uiciniam incessere soliti, magnas sæpe strages ædebāt:populari penates,armēta sternere,diripere omnia, ingentem agere prædam,spoliatas rebus ædes exurere,mares passim cum fœmi nis obtruncare,probitatis loco curatū est.Quorū improuidā Fridleuus irruptio nem excipiēs,omnes ad monimentū refugos egit,occupato eximiarū uiriū equo quē præceps metu sessor maturandæ fugæ gratia citra amnem relictū,pontē secū traijcere nō audebat.Deinde si quis fratrū illorū quempiā interemisset,interfecti corpus auro se repensurū edixit. Qua spe quidā regiorū pugilū incitati, nec tam auaritiæ,q̄ uirtutis ardore correpti,conuento tacite Fridleuo operā se facinori da turos promittunt,salutē admodū deuouentes, ni trunca prædonū capita retulis sent.Quorū Fridleuus uirtute & promissione laudata,arbitris expectare iussis,so lo cōtentus comite,noctu fluuiū petit. Ne enim alienis q̄ proprijs uiribus instru ctior uideretur,auxiliū uirtute præcurrere statuit. Post hæc comitem crebro con tusum silice exanimauit, iniecitq; exangue undis corpus, cui etiā detractum sibi cultum applicuit,eiusdem exuuias mutuatus,ut intuito cadauere, periclitationis regię species daretur.Iumentū quoq; quod eum uexerat elicito deindustria cruo

D re conspersit,eodem castra repetente,necis suæ fidem facturus. Deinde calcari bus subditis medijs equū uorticibus adegit, eoq; superato amne delapsus,præ tentum munimento uallum per subiectas aggeri scalas transcendere conabatur. At ubi superne euectus propugnacula manu cōplecti poterat, illato tacite pede, ædem quā comessabundi prædones insederant,ignaris uigilibus leui suspensoq; uestigio petit, cuius conclaue nactus sub imminēte foribus testudine cōsistebat. Iuuenes siquidē à munimenti firmitate profecta securitas ad crapulā prouocabat, arbitrantes incitatissimi lapsus fluuiū inaccessum fecisse præsidiū, qui nec nando traijci,nec ratibus superari posse uideretur. Neq; enim ulla amnis pars peruiam uadi copiā dabat. Tum Biorno conuiuali hilaritate suffusus,egressam undis bel luam per quietem sibi conspectā affirmat,quę tristes ore flammas egerens,conti nenti cuncta incendio daret.Quamobrē indagandā insulæ latebrā esse,adeò nec locorum habitui confidendū,ut nimia securitatis pręsumptione extrema incautis pernicies afferatur. Nihil enim ita situ munitū esse,cui si humana desit opera, sim plex naturę tutela sufficiat.Pręterea summopere cauendū,ne somni sui denuncia tionem tristior cladis euentus excipiat. Igitur omnes munimētis egressi, totiusq; insulæ ambitū curiosius speculati,reperto caballo,Fridleuū fluuialibus aquis ob rutū cōiectabant. Equum uero præcipitato sessore tranasse rati,perinde ac regiæ mortis nunciū portis gratulāter excipiūt. At Biorno nocturnarū adhuc imaginū memoria territus, excubijs utendū hortat̄, quod periculi suspicionē nondū tutò depositurī uiderer̄. Ipse deinde capiēdę quietis gratia cubiculū petit,uisionē men te altius repositam habēs. Inter hæc equus quē Fridleuus ob uulgandā interitus sui fidem intercutis tantū cruoris effusione resperserat,militū eius castra maculo sus irrupit.Qui ilico amnē petētes,repertū serui cadauer,regiū existimauere cor pus,quod nitida ueste cultū stridulus ripæ uortex adegerat,quorū maxime erro

tem

Canis miræ ferocitatis.

A rem conuerberati corporis turgor adiuuit, cũ lacerata contusaq; silicibus cutis, informes oris notas exangui pallore cõfunderet. Huius rei indignatiõe permoti pugiles, qui Fridleuo nuper delendorũ prędonũ curã spoponderãt, prępruptũ aquæ periculũ accedebant, ne promissionis gloriã timidiore uoti negligẽtia respergere uiderentur. Quorũ cæteri fiduciã imitati, pari cupidine fluuiũ petũt, ni regem ulciscerẽtur extrema passuri. Quibus uisis Fridleuus, pontem cõtinenti cõmittere properauit, receptisq; pugilibus, prima uigiles irruptione prosternit. Residuos quoq; cõsequenter adortus, Biornone excepto, ferro cõsumpsit. Quẽ impensiori curatione è uulneribus recreatũ, sub sacræ obtestationis pignore collegã adciuit, operaq; eius uti, quàm exitio gloriari satius duxit. Indignum quoq; asserebat, tantæ fortitudinis florem prima pubertate decerptũ, intempestiua nimis clade cõsumi. Dani uero Fridleuũ aduentantem experti, cuius iampridẽ obitũ falso didicerant nuncio, missis qui eum accerserẽt, Hiarnonẽ regno cedere iubent, q̃d ipsum precario, ac perfunctoriè gerere uideretur. Qui tanto honore defungi nõ passus, spiritum pro gloria erogare, quàm in obscurã uulgi sortem concedere præoptauit. Quamobrẽ ne regijs honoribus exutus pristinũ fortunæ habitũ recipere cogeretur, pręsentem armis tueri constituit. Itaq; diuidua regio præruptis cõsternationis motibus agebatur. Alij siquidẽ ab Hiarnonis partibus stabãt, alij Fridleui titulis ob egregia Frothonis merita adstipulati sunt, hærebatq; uulgi discors suffragium, his præsentiũ habitum, illis præteritorum memoriã uenerantibus: præponderauit tamen Frothonianæ recordationis intuitus, eiusq; suauitas maiorem Fridleuo fauoris partem conciliauit. Pleriq; enim quibus altior sensus extabat, rusticę cõditionis hominem quanq; ad insperatũ rerum culmen præter generis ius solo fortunæ beneficio peruenisset, regno submouendum censebant, ne uerum honoris hæredem adulterinus possessor elideret. Fridleuus uero Danorum le-

B gatos redire iubet, Hiarnonem aut regnum deponere, aut acie secum confligere rogaturos. At Hiarno lucis auiditatem honori anteferre, salutemq; glorię dispendio quærere morte tristius ratus, dum bello Fridleuum excipit, in Iutiã obtritus aufugit, uictoreq; denuò reparata manu aggressus, haustis ferro socijs, fugã absq; comite habuit, quam insula, uocabulum ex eius nuncupatione sortita, testatur. Igitur humiliorem animo fortunã expertus, cum se gemina strage omnibus propemodum copijs exutũ uideret, traiecto in dolum studio, obscurato oris habitu Fridleuum accedit, ipsum quæsitis per familiaritatem insidijs necaturus. A quo suspectus, aliquandiu seruitij simulatione propositũ occultabat. Siquidẽ decoquendi salis opificem professus, inter sordidioris ministerij famulos ignobilia exequebatur officia. Cibi quoq; capiendi tẽpore discubitu ultimus existere solebat. Præterea balneis abstinebat, ne nudato corpore crebris uulnerũ uestigijs proderet. Quo rex absoluendæ suspicionis gratia lauari cõpulso, ut hostem ex cicatricibus cognouit, age, inquit, improbissime latro, qualiter in me cõsulturus fores, si interficiendi tui cupidũ liquidò cõperisses? Ad hęc stupefactus Hiarno, ex prouocatione te, ait, deprehensum aggrederer, quo maiore demendę criminatiõis copia potireris. Quem mox Fridleuus sententię suæ exemplo, prouocatũ oppressit, tumulo cadauer obruens interfecti uocabulũ referente. Qui postmodum à suis propagandæ sobolis gratia, cõiugio sibi consulere monitus, cœlibẽ præstare uitã, paterno cõtendebat exemplo, quod Frothoni cõiugis petulantia, graue probrum affixerit. Ad ultimũ perseuerantissimis omniũ precibus uictus, per legatos aggressus est Noruagiæ regis Amundi filiam postulare. Quorum unus Froco nomine fluctibus inter nauigandũ absumptus, inusitatum moriens prodigiũ dedit. Quippe ubi illum confluus undarũ æstus implicuit, sanguis medio enatus gurgite, ita totam ponti faciem peregrino quodã rubore perfudit, ut spumeũ paulò ante pela

C gusprocellisq; albidum, mox punicies fluctibus intumescens, alienũ à natura sua colorem induere uideretur. Amundus uero regiæ petitionis inexorabiliter uota frustratus, legatis indecentius habitis tyrannidẽ Frothonis olim Noruagiæ grauius imminentẽ causam spernendæ legationis asseruit. Frogertha uero (filia hæc Amundi erat) non modo Fridleui genus intuita, sed etiam factorum claritudinẽ uenerata, cõuicio patrem insequi cœpit, quod generum habere spreuisset, cuius consummata nobilitas nec uirtute deficeret, nec sanguine claudicaret. Adiecit quoq; prodigialem illam maris faciem, undis repente in sanguinem uersis, quid aliud quàm Noruagicæ cladis interpretem, Danicæ uero uictoriæ liquidum extitisse portentum? Quam cum Fridleuus iteratæ legationis officio postularet, perseuerantia repulsam uincere cupiens, indignatus Amundus, rem à se semel negatam pertinacius flagitari, raptis ad necem legatis improbi petitoris studio crudelius obuiandum curauit. Cuius iniuriæ Fridleuus famam expertus, Haldano ac Biornone adcitis, Noruagiam nauigatione complectitur. Contrà Amundus patrio instructus præsidio, obuiam exerit classem. Frocasund appellãt sinum in quem classis utraq; coierat, ubi Fridleuus noctu speculãdi gratia castris egressus, cum inusitatum quendam icti aëris sonũ cõminus percepisset, fixo gradu suspiciens trium olorum superne clangentium hoc aure carmen excepit:

Dum mare uerrit Hythin, rabidosq; intersecat æstus,
Auro uerna bibit, & lactea pocla ligurit.
Optima conditio serui cui rege creatus
Obsequitur, temere mutatis sortibus hæres.

Deniq; post ipsas alituum uoces lapsum ab alto cingulum literas carminis interpretes præferebat. Regis quippe Thialamarchiæ filiũ pueriliter obludentem,
D gigas Hythin nomine usitatũ mortaliũ habitũ mutuatus abduxerat, eoq; usus remige cymba in proximũ littus traiecta, Fridleuũ tunc forte speculationis officio fungentem, nauigio præteribat. Quem rex captiui adolescentis opera uti nõ passus, præda raptorem exuere gestiebat. Aduersum quem adolescens primũ acriori inuectionis genere utendum esse præmonuit, facilius oppugnandum promittens, dum ante cynico fuisset carmine lacessitus. Tunc Fridleuus sic orsus:

Cum sis gigas tricorpor inuictissimus,
Tuoq; cœlum pene exæques uertice,
Cur hoc ridendus ensis fœmen obligat?
Latusq; grande curta cingit framea?
Quid forte munis pectus ense debili,
Habitusq; corporalis instar negligis,
Sicæ breuis paruo fretus gestamine?
Iamiam tuum frustrabor audax impetum
Ferro retuso molientem prælia
Meticulosa cum sis ipse bellua,
Molesq; digno destituta robore
Vmbræ fugacis more præceps tolleris,
Spectabili claroq; nactus corpore
Imbelle pectus & pauore lubricum
Membrisq; summe dissidentem spiritum,
Ex hoc tuæ compago nutat fabricæ,
Cum forma felix strage mentis claudicet
Suisq; sit natura discor partibus,
Te laudis ex hoc munus omne deseret,
Nec fortium clarus loco censeberis,

Obscura

A Obſcura computandus inter agmina.

Quo dicto gigantē pede manuq; curtatū liberato captiuo coēgit in fugā. Cuius cōſequēter promōtoriū petens, egeſtā antro pecuniā aſportauit. Quibus ſpolijs ouās, ereptiq; adoleſcētis in traijciēdo mari nauigatiōe uſus, hoc alacri carmē uoce ſubtexuit.

Sanguine ſuffuſos enſes ferrumq; cruore
Puniceum rapidi uerſauimus in nece monſtri
Dum te Noruagicæ cladis moderator Amunde
Excipit alta quies, quem cum ſine lumine mentis
Nox ignara premat, uirtus dilapſa fefellit.
At nos defunctum membris, opibusq; gigantem,
Contudimus, uaſtiq; chaos penetrauimus antri.
Illic congeſtum raptu, uiolauimus aurum,
Et iam fluctiuagum tunſis euerrimus æquor,
Confertamq; ratem ſpolijs ad littus ouantes
Remigio reduces agimus, percurrimus undas
Permenſore maris carabo, ſulcemus alacres
Hoc pelagus, ne nos hoſti lux obuia prodat.
Ergo leues, totoq; manus conamine niſi
Rimemur mare, caſtra prius, claſſemq; petentes
Quàm roſeum liquidis titan caput exerat undis:
Vt cum rem rumor uulgauerit atque Frogertha
Nouerit egregio partam conamine prædam,
Blandior in noſtrum moueat præcordia uotum.

Die poſtera Fridleuo aduerſus Amundū magno copiarū concurſu cruentū B incidit bellum, quod partim terreſtri, partim maritimo certamine gerebaт̄. Nam & in campis acie explicabanт̄, et claſſi nihilominus bellator inceſſerat. Cumq; res plurimo ſanguinis impendio gereretur, Biorno demum inclinata ſuorum acie ſolutum nexibus moloſſum concitauit in hoſtem, quā ferro obtinere non poterat, canino morſu uictoriam adepturus. Quæ res aduerſarijs probroſam peperit ſtragem, cum fortium phalanx mordicus laceſſita profugeret: quorū fuga triſtior an turpior fuerit, neſcias: erubeſcendus ſiquidem Normanorū exercitus erat, quem hoſtis opem à bellua mutuatus obtriuit, nec fraudi Fridleuo fuit, labentem militū uirtutē canino reparare preſidio. Occidit hoc bello Amundus, cuius aſſecla Auo cognomento ſagittarius, Fridleuū ad ſecum dimicandū hortatus, à Biornone ſequeſtris ordinis uiro regem cum plebeio cōgredi prohibente laceſſitur. Cumq; Biorno ſinuato arcu neruo ſagittā aptaret, ſubitò emiſſum ab Auone ſpiculū cordis ſumma transfixit, cuius altera mox ſagitta comes medijs digitorū cōcluſis impacta ſucceſſit. His tertia ſuperueniens, in applicatā neruo ſagittam incidit. Auo quippe promptiſſima ſagittandi opera eminus utens, deinduſtria geſtamen tantum hoſtis offenderat, ut idem in ipſum ſibi licere demonſtrans, pugilem à propoſito reuocaret. Biorno uero nihil ob hoc animi minuens, ſpreto corporis periculo conſtanti mente & uultu diſcrimen inijt, ita ut nec Auonis quicq; ingenio deferre, neq; ex conſueta aliquid fortitudine deponere uidereт̄. Itaq; nulla ex parte propoſito deturbatus, intrepidus duello ſe credidit. Quo cū uterq; ſaucius exceſſiſſet, aliud item apud Addarnes mutua laudis æmulatione geſſerunt. Interfecto Amundo, Fridleuus acerrimo hoſte liberatus, ſummūq; & ſecurū ocium nactus, ferociſſimū ingeniū ſuum uoluptati cedere coēgit, traiectoq; in uenerem ſtudio, claſſem inſtaurat, negatas olim nuptias petiturus. Deniq; nauigationē ingreſſus quū defecta uentis claſſe, uicos alimenta petiturus irrumperet, à Grubbo quodā hoſpitaliter habitus, tandemq; filiæ eius cōnubio potitus, Olauum uocabulo fi-

C lium procreauit. Interiecto quoq; tempore Frogerthã adeptus, dum patriã parũ prospera nauigatione repeteret, ignotæ insulæ littoribus appulsus, thesaurũ humi cõclusum effodere, custodemq; eius draconem uitandi ueneni gratia bouino tergore tectus appetere cuiusdã per quietem cõspecti monitũ perdocetur, intentumq; scuto corium uenenatis dentiũ morsibus obiectare præcipitur. Igitur experiendæ uisionis causa anguem undis emergentẽ adortus, diu in squameũ latus irrita tela coniecit: quippe spiculorũ impulsum crustata corporis durities frustrabatur. Ipse uero coluber crebras admodũ spiras agitans, orbiculato caudæ flexu tactas obiter arbores stirpitus euertebat. Cæterum crebro corporis tractu cauata ad solidum humo præruptũ hinc inde latus effecerat, ut quibusdã in locis aduersos colles media ualle sequestrari cõspicimus. Igitur Fridleuus inuicta belluæ suprema cõsiderans, ima gladio tentat, perfossaq; inguinis parte saniem palpitantis elicuit. Qua extincta, pecuniam Hypogæo erutam nauigijs deportandã curauit. Euoluto anno, Biornonẽ atq; Auonem sæpius ex prouocatione congressos, maxima cura in gratiam reduxit, amicitijsq; odia mutare cõpulit, quibus etiam filium Olauum tres annos natum nutricandũ concessit. Pellicem uero Iurithã, eandemq; Olaui matrem recepto in cõmilitiũ Auoni matrimonio copulauit, æquiori animo repudiũ laturam existimans, si tanto pugile maritata, pro regio strenuũ sortiretur amplexum. Mos erat antiquis super futuris liberorum euentibus Parcarũ oracula cõsultare. Quo ritu Fridleuus Olaui filij fortunã exploraturus, nuncupatis solenniter uotis, deorum ædes precabundus accedit, ubi introspecto sacello ternas sedes totidem nymphis occupari cognoscit. Quarũ prima indulgentioris animi liberalem puero formam, uberemq; humani fauoris copiam erogabat. Eidem secunda beneficij loco liberalitatis excellentiã cõdonauit. Tertia uero

Parcarũ oracula super futuris liberorũ euentibus olim consulta.

D proteruioris ingenij inuidentiorisq; studij fœmina, sororũ indulgentiorẽ aspernata cõsensum, ideoq; earum donis officere cupiens, futuris pueri moribus parsimoniæ crimen affixit. Ita aliarum beneficijs tristioris fortunæ ueneno corruptis, accidit, ut Olauo pro gemina munerũ ratiõe permixta liberalitati parcitas tribueret cognomentum. Quo euenit, ut prioris indulgentię suauitatẽ inserta beneficio nota confunderet. Cumq; regressus Noruagia Fridleuus iter per Suetiam haberet, ultro legati partibus assumptis cœlibi adhuc Haldano Hythini filiã, quã monstro quondam exemerat, impetrauit. Interea coniunx eius Frogertha Frothonẽ enixa est, ab eximia mutuantẽ largitate cognomen. Itaq; Frotho ob auitæ felicitatis memoriã quam suo nomine referebat, ab incunabulis, primisq; infantiæ rudimentis adeò cunctis charus euasit, ut ne humi quidem incedere, aut cõsistere toleratus, sinu iugiter atq; osculis fouereť. Ita non uni modo pædagogo addictus, sed quasi cõmunis omniũ alumnus extabat. Defuncto uero patre cum duodecimum ætatis annũ ageret, Saxonię regulos Suertingum, & Haneuum imperium detrectantes, ac palàm rebellare connisos, acie superauit, deuictisq; gentibus seruitutis nomine pendendi pro capite nummi mulctam inflixit. Adeò nanq; liberalis extitit, ut recenti largitatis cõsuetudine prisca militiæ stipendia duplicaret: neque enim se tyrannorum more cõmunibus uitiorum illecebris obijciebat, sed quicquid honestati proximum peruidebat, ardenter appetere, opes in propatulo habere, cæteros largiendo præcurrere, omnes humanitatis officijs anteuenire, & quod difficilimũ est, uirtute inuidiam uincere cõtendebat. Cuius rei gratia breui tantam apud omnes claritatẽ contraxit, ut adolescentulus non modo fama maiorum titulos exæquaret, sed etiam uetustissima regum monimenta transcenderet. Iisdem temporibus Starcatherus quidam Storuerki filius periclitatis naufragio socijs, solus ui aut fortuna delapsus, ob incredibilẽ corporis animiq; præstantiã hospes à Frothone colligiť. Cuius cum aliquandiu cõtubernalẽ egisset, in

Starcatheri pugilis celeberrimi origo.

dies

A dies cultius,ac decentius habitus,tandē ſpecioſo donatus nauigio,maritimas ex-
cubias procurando piraticū munus agitare præcipiť. Siquidē excellentius huma
no habitu corpus à natura ſortitus, ita id animi magnitudine æquabat, ut nulli
mortaliū uirtute cedere putaretur. Cuius tam late patens claritas fuit, ut adhuc
quoqꝫ celeberrima factorū eius,ac nominis opinio perſeueret. Neqꝫ enim ſolum
apud noſtros egregijs operū titulis choruſcabat,uerumetiam apud omnes Sueo
num Saxonumqꝫ prouincias ſpecioſiſſima ſibi monumēta pepererat. hunc in ea
regione quæ Suetiā ab oriente cōplectitur,quamqꝫ nunc Eſtonū aliarumqꝫ gen-
tium numeroſa barbaries latis ſedibus tenet,originem duxiſſe memoriæ proditū
conſtat. Fabuloſa autem & uulgaris opinio quędam ſuper ipſius ortu rationi in-
cōſentanea, atqꝫ à ueri fide penitus aliena cōfinxit. Tradunt enim quidam quod
à gigantibus æditus, monſtruoſi generis habitum inuſitata manuū numeroſitate
prodiderit,aſſerūtqꝫ Thor deū quatuor ex his effluentis naturæ uitio procreatas,
eliſis neruorū cōpagibus auulſiſſe, atqꝫ ab integritate corporis prodigiales digi-
torū eruiſſe cōplexus, ita ut duabus tantū relictis, corpus quod antè in giganteæ
granditatis ſtatū effluxerat,eiusqꝫ formā informi membrorū multitudine reprę-
ſentabat,poſtmodū meliore caſtigatū ſimulacro breuitatis humanæ modulo cape
retur. Olim em̄ quidā magicæ artis imbuti, Thor uidelicet & Othinus,alijqꝫ com
plures miranda præſtigiorū machinatione callentes,obtentis ſimpliciū animis,di
uinitatis ſibi faſtigiū arrogare cœperūt. Quippe Noruagiā,Suetiā, ac Daniamua
niſſimæ credulitatis laqueis circūuentas,ad cultus ſibi pendendi ſtudiū concitan-
tes,præcipuo ludificationis ſuæ contagio reſperſerunt. Adeò nancqꝫ fallaciæ eorū
effectus percrebuit,ut in ipſis cæteri quandā numinū potentiā uenerantes,eosqꝫ
deos,uel deorū cōplices autumātes, ueneficiorū autoribus ſolennia uota depen

Thor & Othinus præſtigiatores mire calidi pro dijs uenerantur.

B derent,& errori ſacrilego reſpectū ſacris debitū exhiberent. Quo euenit ut legiti
ma feriarū ſeries apud nos eorundē nominibus cenſeať,cum ipſis Latinorū uete
res,ſiue à deorū ſuorū uocabulis,ſiue à ſepteno planetarū numero nuncupationē
ſingulatim adaptaſſe noſcanť. Eos tamen qui à noſtris colebanť nō eſſe, quos Ro
manorū uetuſtiſſimi Iouem Mercuriūqꝫ dixere, uel quibus Græcia, Latiūqꝫ ple-
num ſuperſtitioſis obſequiū exoluerunt, ex ipſa liquidò feriarū appellatione col
ligitur. Ea em̄ quæ apud noſtros Thor,uel Othini dies diciť, apud illos Iouis, uel
Mercurij feria nuncupať. Si ergo Thor Iouē, Othinū, Mercuriū, iuxta deſignatę
interpretationis diſtinctionē accepimus,manente noſtrorū aſſertione, Iouē Mer
curij filiū extitiſſe conuinciť,apud quos Thor Othino genitus, uulgari ſententia
perhibeť. Cū ergo Latini cōtrario opinionis tenore Mercuriū Ioue æditū aſſeue
rent,reſtat ut cōſtante eorū affirmatione, Thor aliū qꝫ Iouē, Othinū quoqꝫ Mercu
rio ſentiamus extitiſſe diuerſū. Sunt qui dicant deos quos noſtri coluere, cū ijs qs
Græcia uel Latiū celebrabat,ſolū participaſſe uocabulū,ſed iſtos tanqꝫ maieſtate
ſuppares ab illis cultū cū nomine mutuatos fuiſſe. Et hęc ſuper Danicæ uetuſtatis
numinibus diſſeruiſſe ſufficiat. Quæ ideo pauliſper à me in cōmune deducta ſūt,
ut legētibus liquidū fiat, quibus patria noſtra ritibus pagana ſuperſtitione parue
rit. Nunc propoſiti diuerticulū repetā. Tradunt ueteres Starcatherū, cuius ſupra
memini in Vuicari Noruagienſiū regis iugulo,deorū fauori facinorū ſuorū prin
cipia dedicaſſe,cuius rei tenor tali quorundā aſſertiōe contexiť. Volens quondā
Othinus Vuicarū funeſto interire ſupplicio,cū id aperte exeq nollet,Starcatherū
inuſitata prius grāditate cōſpicuū,nō ſolū animi fortitudine,ſed etiā condendorū
carminū peritia illuſtrauit,quo promptiore eius opera ad peragendū regis exitiū
utereť. Hanc quippe eū dignationi ſuæ gratiā relaturū ſperabat. Quē etiā ob hoc
ternis ætatis humanæ curriculis donauit, ut in his totidem execrabiliū operū au-
tor euaderet. Adeò illi conſequente flagitio uitæ tempora proroganda cōſtituit.

C Qui mox Vuicarũ adiens, inq; eius aliquandiu contubernio diuersatus, insidias obsequio texit. Tandem piraticum cum eo opus ingreditur. Cumq; quodam in loco diutina tempestatũ sæuitia uexaretur, ita uentis nauigationẽ frustrantibus, ut maiorem anni partem quieti tribuerent, deos humano sanguine propitiandos duxerunt. Itaq; cõiectis in urnam sortibus, regiæ necis uictimã deposci contigit. Tunc Starcatherus facto ex uiminibus laqueo regem implicuit, pœnæ speciem duntaxat exiguo temporis momento daturũ. Sed nodi rigor suum ius exequẽs, supremũ pendentis halitum rapuit. Cui Sarcatherus adhuc palpitanti ferro spiritus reliquias euulsit. Cumq; remediũ afferre deberet, perfidiã detexit: neq; enim illa mihi recensenda uidetur opinio, quæ uiminum mollitiem subitis solidatam cõplexibus ferrei morem laquei peregisse cõmemorat. Deinde capto Vuicari nauigio, Bemonũ quendam cunctis Daniæ piratis uirtute præstantẽ, maritimũ prædonem gesturus accedit. Bemoni nanq; collega Fraccus nomine piratici laboris tædio nuper se eius societati interposita pecuniæ pactione subduxerat. Tantã autem Starcatherus, ac Bemonus, seruandæ sobrietatis curam habebant, ut nunq; ebriosa sibi potione indulsisse dicantur, ne præcipuũ fortitudinis uinculũ cõtinentia, luxuriæ uiribus elideret. Cum ergo profligatis late prouincijs ardore quoq; tyrannico Rusciam inuasissent, incolæ parum mœnibus armis'ue confisi, prohibendis hostium incessibus inusitati acuminis clauos obijcere cœperunt, ut quorũ reprimere nequirent impetũ, morarent excursum, taciteq; plantas humus elideret, quibus palàm acies resistere trepidasset. Sed ne id quidẽ impedimenti genus arcendis hostibus efficax fuit. Neq; enim Danis ad eludendã Rutenorũ operam calliditas defuit, cõtinuò nanq; lignea pedibus tegmina submittentes, subiectos plantis aculeos innocuis pressere uestigijs. Est autem ferrum hoc quatuor dispertitum stilis, ijsdemq; taliter cõstitutis, ut in quancunq; illud partẽ casu se eijciat, tri-
D um incunctanter pedũ æqualitate subsistat. Tum saltus inuios ac nemorũ densissima quæq; penetrantes, Ruthenorũ principem Floccum montanis quibus erepserat latebris eiecere. Quo in loco tanto prædæ potiti sunt, ut ne unus quidẽ extaret, qui nõ auro argentoq; onustus classem repeteret. Mortuo autem Bemono Starcatherus ab athletis Biarmensibus ob uirtutẽ adcitus, cum plurima apud eos memoratu digna edidisset facinora, Sueonum fines ingreditur, ubi cum filijs Fro septennio feriatus, ab his tandem ad Haconem Daniæ tyrannũ se contulit, quod apud Vpsalam sacrificiorũ tempore cõstitutus, effœminatos corporũ motus, scænicosq; mimorũ plausus ac mollia nolarũ crepitacula fastidiret. Vnde patet ꝙ remotum à lasciuia animũ habuerit, qui ne eius quidẽ spectator esse sustinuit. Adeò uirtus luxui resistit. Itaq; cum Hacone classem in Hyberniã extulit, ne uel ultima rerum humanarũ imperia Danicis armis intacta consisterent. Ea tempestate rex insulæ Hugletus extabat, qui cum frequens opibus ærariũ haberet, adeò tamen auaritiæ obnoxius extitit, ut datis aliquando calceis, quos studiosi manus cõmendasset opificis, ligamenta detraheret, submotisq; loco suo corigijs, donũ ad iniuriam transferret. Cuius rei deformitate tantũ muneri criminis afferebat, ut odiũ pro gratia percipere uideret. Itaq; neminem ex honestis liberalitate prosequi solitus, circa mimos ac ioculatores munificẽtię studijs uti cõsueuit. Oportebat nanq; ut turpis turpibus cõmercia familiaritatis impenderet, & uitiorũ tabo oblitus, culpæ socios blandimentorũ lenocinio demulceret. Fuere tamen ei spectatæ uirtutis proceres, Gegathus & Suibdauus, qui inter effœminatorum consortia ueluti gemmæ stercoribus insitæ, conspicuo militariũ operũ fulgore pollebãt. Itaq; soli regiarũ opum defensores extabant. Igit̃ prælio inter Hugletũ & Haconẽ cœpto, mimorũ greges quibus instabilitatem corporũ leuitas peperit, animorũ trepidis aciem soluere decursibus, tantaq; regis beneficia sola fugæ deformitate pensarũt.

Tunc

A Tunc Gegathus & Suibdauus soli tot hostium millibus obiecti, incredibili bellũ uirtute gesserunt, ut non duorum modo militũ, sed uniuersi agminis partes agere uiderent. Sed & Gegathus Haconem sibi pertinacius imminentem tanto pectoris uulnere affecit, ut iocinoris suprema detergeret. Illic Starcatherus dum ferro Gegathum petit, acerbissimũ capite uulnus excepit, unde postmodũ in quodam carmine, non aliàs tristiorem sibi plagam incidisse perhibuit, quod licet discissi capitis partes exteriore pellis ambitu necterentur, latens tamen in uulnere liuor, clausum putredinis contagium occultabat. Victo occisoq; Hugleto, sed & Hyberniensibus in fugam actis, Starcatherus quoscunq; ex histrionibus captioni casus obtulit, cędendos curauit, satius ratus in scurrarum agmen cuticulæ damno ridiculum dictare supplicium, quàm pœna capitis funestũ impetrare discrimen. Ita iocularis ministerij, sordidæq; conditionis cateruã probroso animaduersionis genere insecutus, obscœno uerberum ludibrio mulctare cõtentus extitit. Tum Dani apud urbem Dufflinam regias opes ærario egestas publico raptu cõuelli iusserunt. Tantæ siquidem magnitudinis pecunia reperta fuerat, ut minor partitionis cura cunctis existeret. Post hæc Starcatherus ad inhibendã orientalium defectionem unà cum Vuino Sclauorũ principe delegatur. Qui simul aduersum Curetum, Semborũ, Sangalorũ, omniumq; postremo orientaliũ exercitus, prælíati, claras late uictorias ædidere. Eximiæ opiniõis gladiator nomine Vuisinnus apud Rusciã rupem, quę Anafial dicitur sede & mansione cõplexus, uicinas longinquasq; prouincias omni iniuriæ genere uexauit. Hic omnẽ telorũ aciem ad hebetudinis habitum solo cõspectu redigere solebat. Quamobrẽ tantam uiribus eius audaciam peperit exclusus uulnerum metus, ut etiam illustriũ uirorum cõiuges maritis spectantibus raptas, ad stuprũ pertraheret. Cuius sceleris Starca-
B therus rumore excitus, tollendi autoris gratia Rusciam petit. Qui quoniam nihil expugnatu difficile habuit, petitũ ex prouocatione Vuisinnũ etiam artis suæ beneficio spoliatum oppressit. Ferrũ quippe ne præstigiatori conspicuũ foret, tenui admodum pelle cõtexit, neq; Vuisinno aut præstigij uirtus, aut uirium magnitudo, quo minus Starcathero cederet, auxilio fuit. Deinde apud Byzantiũ inuictæ opinionis gigantẽ, Tannã nomine, corporis uiribus fretus colluctando deuicit, ignotasq; terrarum partes proscripti titulo petere coëgit. Igitur cum nulla fortunæ sæuitia uires eius uictoria fraudare potuisset, Poloniæ partes aggressus, athletam quem nostri Vuasce, Teutones uero diuerso literarũ schemate Vuilzce nominant, duelli certamine superauit. Interea Saxones defectionẽ moliri, idq; maxime in animo habere cœperũt, qualiter inuictum bello Frothonem præter publici conflictus morem opprimerent. Quod optime duello gerendũ rati, mittunt qui regem ex prouocatione lacesserent, sciẽtes eum discrimẽ omne prompta semper mente cõplecti, animiq; eius magnitudinẽ nulli prorsus exhortationi cessuram. Quem tunc temporis maxime adoriendũ putabant, cum Starcatherũ cuius plerisq; formidolosa uirtus extabat, negociosum abesse cognoscerent. Cunctante uero Frothone, seq; cum amicis super dando responso collocuturũ dicente, superuenit Starcatherus piratica iam regressus, qui ex hoc maxime prouocationis habitum reprehendit, quod diceret regibus non nisi in compares arma congruere, eademq; aduersum populares capienda non esse: per se uero tanquam obscuriore loco natum, pugnam rectius administrandam existere. Igitur Saxones Hamã qui apud eos gymnicis palmis clarissimus habebatur, multis aggressi pollicitationibus si duello operam commodaret, molem corporis eius auro se repensuros esse promitunt, illectumq; pecunia pugilem ad campum conflictui deputatum militaris pompæ tripudio prosequuntur: hinc Dani Starcatherum regis sui partes exequuturũ ad certaminis locum militiæ insignibus ornati perducunt.

C Quem Hama ætate marcidum iuuentę fiducia despicatus, defunctum uiribus senem lucta quàm armis excipere præoptauit. Eundem adortus terræ nutabundũ adegerat, ni fortuna quæ uinci uetulum nõ sinebat, iniuriæ restitisset. Ita enim impellentis Hamæ pugno obrutus memoratur, ut genibus nixus humum mento contingeret. Quam corporis nutationẽ egregia ultione pensauit. Nam ubi resuscitato poplite manũ expedire, ferrumq; distringere licuit, mediũ Hamæ corpus dissecuit. Complures agri sexagenaq; mancipia uictoriæ præmiũ extitere. In Saxones uero post Hamæ cædem adeò Danorum insoleuit imperiũ, ut pro cubitalium membrorũ quolibet indicem seruitutis stipem quotannis pendere cogerentur. Quod ægre ferens Hanef, bellum demendæ pensionis cupidine cum animo uolutabat. Cumq; pertinax amor patriæ mentem in dies oppressorũ miseratione perfunderet, spiritum pro libertate ciuium erogare cupiens, rebellionis studium patefecit. Quem Frotho traiectis per Albiam copijs, apud uicum Hanofra taliter ab eo nuncupatũ occidit. Suertingus uero quanq; nõ minus ciuium afflictatione moueretur, dissimulato patrię malo, peruicaciori q; Hanef ingenio libertatis propositum agitabat. Quod quidem studiũ dubitari solet uirtuti an uitio propius fuerit. Ego uero planè id sceleris arguo, quod insidiosa defectionis cupiditas ædidit. Nam etsi patriæ libertatẽ quærere perutile uidebatur, ad hanc tamen dolo ac proditione cõtendere nõ licebat. Cum ergo Suertingi facinus planè ab honesto desciuerit, ne utile id quidẽ extitisse constabit. Nam speciosius est aperte quem uelis incessere, odiumq; in propatulo exercere, quàm adulterina familiaritate uerã nocendi cupidinẽ obscurare. Sed quicquid scelere parit, gloria uacuũ est, breuesq; & occiduos fructus habet. Nam sicut lubricus animus est, qui fallendi superciliũ clandestinis artibus tegit, ita quicquid dolo affine est, fluxum ac fragile esse cõuenit. Plerunq; enim crimen in autorem recidere cognitum est: quod & Suertingo

D euenisse, fama cõpertum habetur. Qui cum cõuiuij simulatione exceptũ regem incendio consumere statuisset, ab eodem occupatus, tametsi ipsum mutuò peremisset, occiditur. Quo euenit, ut alterius scelus amborum interitus foret. Itaq; etsi dolus in hostem efficax fuerit, autorem tamen impunitatis pręsidio non donauit.

Frothoni filius Ingellus succedit, cuius transuersus ab honesto animus, relictis maiorum exemplis, totum se petulantissimi luxus illecebris mancipauit. Igitur à bono rectoq; discolor, uitiaq; pro uirtute cõplexus, discissis cõtinentię neruis, intermissisq; regiæ maiestatis officijs, sordidum luxuriæ mancipiũ euasit. Sanè quicquid cõpositis moribus obuiũ, aut inconcinnũ erat, excoluit, paterna auitaq; decora fœdissimarũ libidinum assuetudine polluebat, clarissimos maiorum titulos improbissimis obscurabat operibus. Adeò nanq; libidini uentris obnoxius erat, ut nec patris ultorem agere, nec hostium iniurias propulsare gestiret, nihilq; dum gulæ parêret, modeste ac cõtinenter habendum putaret. Egregium stemma ocio inertiaq; corrupit, fluxamq; ac uoluptariã uitam degens, degenerẽ spiritum, atq; à parentum uestigijs obliquo longe calle distortum, in obscœnissimas fœditatum uoragines præcipitare gaudebat: fartores, lixas, frixoria, gulæ multiplices officinas, uariosq; torrendæ aut condiendæ dapis artifices legere, claritatis loco ducebat. Arma uero, militiam, bella, nec ipse quidem usu discere, nec alios exercitio celebrare sustinuit. Ita abiecto uirili studio, fœmineũ æmulatus est, quem in omnẽ culinæ nidorem irrestrictus palati pruritus accenderat. Semper crapulã proflans cunctisq; sobrietatis partibus exutus, indigestam uentris saniem fœtido oris anhelitu ructabatur. Nec minus luxuria fœdus quàm Frotho militia clarus extabat. Adeò delicijs nimium intempestiua gulæ corruptela mollierat. Cuius intemperantiæ fastidio Starcatherus ad deserendam Ingelli familiaritatẽ adductus, petito Sueonum regis Haldani contubernio, ocio negocium prætulit. Adeò ne nimiæ

A quidem luxuriæ assensor esse sustinuit. Filij uero Suertingi ueriti, ne Ingello pœnas paterni facinoris darent, sororem ei in matrimoniũ contulerunt, ultionem beneficio præcursuri. Ex qua filios susceptos Frothonem, Fridleuũ, Ingellum, atq; Olauũ, quem quidem ipsius sorore æditum asseueranter iniquitas perhibet. Cuius sororem Helgam, quidam auri opifex obscuræ stirpis blanditijs compositus, ac uarijs instructus munusculis, quibus muliebris maxime cupiditas capitur, in mutuas faces amatoria comitate pertraxerat. Quippe post obitum regis nõ existentibus qui paterna in prole merita colerent, custodiæ inops, tutoribusq; defecta fuerat. Quod cum Starchaterus ex assidua uiatorum relatione cognosceret, impunitum fabri luxum præterire non sustinens: quippe ut memorem beneficiorum cultorem, ita promptũ insolentiæ uindicem agere consueuerat, tam inusitate præsumptionis audaciam ultum ire deproperat, orphanæ alumnæ uetusta Frothonis merita repensurus. Deniq; peragrata Suetia fabri penates ingressus, uicinũ limini locũ occupat, pilleolo ne proderetur obscurante. Quem faber non satis doctus uili interdum amiculo ualidas subesse manus, obiurgatũ æde ocyus excedere iubet, inter egentium gregem ultimis escarũ reliquijs potiturũ. At senex ab insolita sibi moderatione patientiã mutuatus, nihilominus ibidem acquiescere, paulatimq; petulantiam hospitis experiri studebat. Procursum nanq; furoris superior impetu ratio refrenabat. Tum faber aperta puellam procacitate aggressus, in eius forte sinum iactauerat corpus, capitis comam uirgineis manibus offerens depectendam. Exerto quoq; lumbari, operam eius demendis culicibus expetebat, extorsitq; ut splendidissimæ familiæ fœmina, pollentes amœnitate digitos sordidissimis femoralibus inserere nõ erubesceret: deinde credita uoluptatis licentia interiori ipsius togæ prurientes inserere palmas, instabilesq; manus pe-

B ctori propius admouere sustinuit. At illa noti quondam senis intuitu curiosiore præsentiã capiens, concepto pudore, libidinosæ contrectationis petulantiã spreuit, manusq; repulit impudicas, quinetiã armis opus habendũ edocens, lasciuiori lusu desistendũ hortatur. Quo uiso Starcatherus, qui propter fores pileo caput obscurante cõsederat, iam tantum hauserat iræ, ut ulterius cohibendæ manus impatiens, deposito uelamine dextrã distringẽdo inijceret ferro. Tum faber qui nil nisi lasciuũ nouerat improuiso fluctuans metu, ubi rem ad manus peruenisse cognouit, abiecta defensionis spe, in fuga unicũ necessitatis præsidium circũspexit. Itaq; tam foribus, quarũ hostis aditum tuebaẽ, erumpere arduũ erat, q̃ intra penates percussorẽ operiri graue. Tandem obstrictus necessitate animus, finem cunctationi posuit, censuitq; certo atq; euidenti periculo appetibilius esse discrimen, cui uel modica salutis spes subesse poterat. Fugã quoq;, quanq; periculi affinitate præarduam, tamen quia ministra opis salutiq; propior uidebaẽ, appetijt, moram quæ tanq̃ expers subsidij malũ ineuitabilisq; iacturę capax uidebaẽ abijciẽs. Sed dum limen occupat à præsidente foribus sene medias cæsus nates, lapso seminecis uestigio concidit. Quippe percussor magnopere cauendũ duxerat, ne clarissimas manus turpissimi ciniflonis exitio cõmodaret, improbi amoris faces grauius ignominia q̃ morte mulctatas existimãs. Ita à quibusdã calamitosus extincto punitior existimaẽ. Quo effectũ est, ut puella parentũ officijs defecta, eruditissimam moribus fœminã ageret, inq; semetipsam quasi seduli tutoris officium exerceret. Cumq; Starcatherus circunspectã undiq; familiã, recenti hospitis iactura indolu isse cognosceret, ignominiã saucij inuectius exaggerandam curauit, insultãdoq; (sic cœpit:

Vnde stupet taciturna domus? quæ causa dolorem
Integrat, aut ubi nunc uxorius ille quiescit,
Nuper ob indignum ferro mulctatus amorem?
Nunquid adhuc fastum luxumq; reseruat inertem?

C Aut tenet inceptum, primaq; libidine feruet?
Extrahat alternis mecum sermonibus horam,
Hesternumq; odium uerbis componat amicis.
Lætior emergat facies, nec plangor in æde
Personet, aut mœstos sinat obtorpescere uultus.
Scire uolens quis uirgineo flagraret amore,
Dilectæq; mihi facibus premeretur alumnæ,
Pilleolum sumpsi, ne toto proderer ore.
Cum faber ille procax lasciuis gressibus intrat,
Hâc illacq; agitans instructo fœmina gestu
Nec minus ad uarios intendens lumina nutus,
Castorio cui tegmen erat chlamys obsita limbo,
Instratæ gemmis crepidæ, toga cultior auro,
Splendida nexuerant tortum redimicula crinem
Et uaricata uagum stringebat uitta capillum.
Hinc adoleuit iners animi tumor, ingeniumq;
Diuitias genus esse putans, aut æra parentes,
Fortunamq; magis opibus q; sanguine pensans.
Hinc subijt fastus, habitumq; superbia traxit.
Nam miser ob cultum magni se credere cœpit,
Ingenuisq; parem cinislo, qui pellibus auras
Venatur, crebroq; ciet spiramina tractu,
Qui digitis cineres uerrit, qui sæpe reductis
Aëra folliculis captat, tenuiq; flabello
Spiramenta creat, torpentesq; excitat ignes.
D Inde puellare gremium petit, appositusq;
Virgo, inquit, mihi pecte comam, tactusq; salaces
Compressa pulices, & quo cutis uritur aufer.
Hinc residens auro sudantia brachia pandit
Puluino annixus tereti, cubitoq; reclinis
Ornatum iactare uolens, ceu bellua latrans,
Explicat obtortæ contracta uolumina caudæ.
Illa mei noscens compescere cœpit amantem,
Lasciuasq; fugare manus, meq; esse professa,
Parce precor digitis, inquit, stimulumq; coërcens
Contiguum ualuis uetulum placare memento.
In luctum recidet lusus. Starcherus adesse
Creditur, & lento quid agas disquirit ocello.
Cui faber, imbellem noli pallescere coruum
Pannosumq; senem, nunquam ualidissimus ille,
Quem metuis tam uulgato uilescere cultu
Sustinuit, gaudet nitido uir fortis amictu,
Et uestem pro mente petit. tunc tegmine dempto
Eripui ferrum, fabriq; pudenda fugacis
Persecui, patuere nates & ab osse resectæ
Viscera nudabant: surgo mox, atq; puellæ
Ora premens pugno, contusa nare cruorem
Elicio, tunc labra malis assueta cachinnis
Sanguine permixto lachrymis maduere, luitq;
Stultus amor quicquid blandis cõmisit ocellis.

Luserit

A Luſerit infelix, quæ cæca libidine fertur
More furentis equæ, ſepelitꝗ cupidine formam.
Gentibus externis precio uenire mereris,
Digna mola, ni te falſo probet inſimulatam
Elicitus mammis cruor, expugnetꝗ reatum
Vber inops lactis: at ego te criminis huius
Arbitror immunem, ſed noli ſuſpicionis
Ferre notas, aut te falſis permittere linguis,
Et male carpendam populo præſtare loquaci.
Rumor obeſt multis, nocuitꝗ infamia mendax.
Fallitur exiguo uulgaris opinio dicto.
Defer auis, uenerare patres, memor eſto parentũ,
Et proauos metire tuos, ſtet gloria carni.
Quis furor inceſſit? quod te faber improbe fatum
Impulit ingenuam tentare cupidine ſtirpem?
Aut quis te uirgo claris digniſſima fulcris,
Egit in obſcuram uenerem? dic quo potes auſu
Os cinerem redolens roſeis guſtare labellis,
Vel fœdas carbone manus in pectore ferre?
Ac lateri ſociare tuo uerſantia prunas
Brachia, & aſſidua duratas forcipe palmas
Synceris adhibere genis, ſparſumꝗ fauilla
Complecti caput, & nitidis mandare lacertis?
Quanta ſit in cunctis memini diſtantia fabris
B Ictus ab his quondã, nomen quippe omnibus unũ
Officij commune manet, ſed pectora ſubſunt
Ingenijs diſcreta ſuis, me iudice præſtant,
Qui gladios & tela uiris ad prælia cudunt,
Ingenioꝗ animos produnt, & corda rigore
Officij ſignant, auſumꝗ labore fatentur.
Sunt & nonnulli quibus æs caua teſtula promit
Diuerſas fuſo ſpecies imitantibus auro,
Qui torrent uenas recoquuntꝗ metalla, ſed ipſis
Mollius ingenium finxit natura, manusꝗ
Eximia quas arte dedit formidine preſſit.
Tales ſæpe dolo dum flatilis eliquat ardor,
Aes teſte immiſſum, ſubducunt aurea maſſis
Cruſtula, furtiuum concha ſitiente metallum.

His dictis Starcatherus non minorem ex uoce, quàm opere uoluptatem ſortitus, Haldanum repetit, eiusꝗ militiam proxima familiaritate complexus, nunꝗ bellorũ exercitio abſtitit, ita ut abſtractum delicijs animum continua armorũ intentione torqueret. Fuere aũt Ingello ſorores Helga & Aſa, ex quibus Helga toris admodũ matura, Aſa uero annis minor, connubioꝗ inhabilis erat. Tunc Helgo Noruagienſis poſtulandæ Helgæ cupidine concitatus, nauẽ conſcendit. Cæterum nauigationem tanto inſtruxerat luxu, ut excultorũ auro uelorum apparatu uteretur, quæ etiã inauratis malis ſubnixa, purpureis reſtibus tenebantur. Venienti Ingellus uotum impetrandũ promittit, ſi modo oblatos pugiles ad teſtandam opinionis ſuæ experientiam pugna ſuſtinere præſumeret. Nec conditione permotus Helgo, q̄libentiſſime ſe pacto operam daturũ reſpondit. Itaꝗ ſolenni ſponſaliũ titulo futuræ copulæ pactio conſecratur. Per idem tempus apud inſu-

Nauigationis luxus inſignis.

C Iam Sialandiam nouem ducis cuiusdam filios inoleuisse memoriæ proditum est, apprime uiribus & audacia præditos, quorum maximus Angaterus extabat. Qui cum eiusdem puellæ competitorem ageret, negatasq; sibi nuptias Helgoni promissas uideret, palæstrica illum prouocatione solicitat, ferro molestiam propulsurus. Approbat Helgo propositas pugnæ partes, & nuptiarum die dimicandi tempus amborum uotis condicitur. Confundebatur enim apud omnes, quisquis certamen ad dimicandum prouocatus abnueret. Quamobrem Helgonem hinc detrectandæ pugnæ rubor, inde gerendæ metus angebat. Siquidem præter commune prouocationis ius impari manu se lacessitum credebat, quod solus aduersum nouem pugnam spopondisse uideretur. Hæc uoluentem, sponsa auxilio opus habiturum docet, hortaturq;, pugna abstineat, qua nihil præter mortem aut ignominiam petiturus uideatur, præsertim cum eorum aduersum quos dimicaturus esset numerum, nulla diffinitionis certitudine clausisset: quamobrem periculo parcat, Starcatherumq; apud Sueones agentem saluti consulturus exposcat, qui indigentibus adesse, & tristes plerunq; casus felici interuentu redimere soleat. Gratum Helgoni consilium fuit, qui quũ paruulo comitatu sumpto Sueciam ingressus, ad nobilissimam eius urbem Vpsalam peruenisset, ingressu abstinens præmittit, qui Starcatherum salutationis officio prætentatum ad Frothonis filiæ nuptias inuitaret. Qua comitate Starcatherus perinde ac iniuria lacessitus, acrius inspectum iuuenem tam ineptæ legationis pœnas daturum respondit, nisi charissimi sui Frothonis mentionem mandatis insertam haberet, quod se scurræ uel parasiti more lautioris alimoniæ gratia ad alienæ culinæ nidorẽ decurrere solitum existimauerit. Quod postquam Helgo ex satellite cognouit, regiã ingressus, Frothonis filiæ titulo consalutatum senem condictæ ex prouocatione pugnę

D socium deposcit, cui ob hoc se minus sufficere dixit, quod conflicturæ secum partis numerũ cõdictionis modus incertũ reliquerit. Quem Starcatherus loco certaminis, ac tempore cognito, non solũ supplicem recepit, uerumetiam auxilij promissione firmatũ Daniam cum comitibus repetere iussit, affirmans se eius aditum occulto callis compendio quęsiturũ. Quo discedente interiectis diebus profectionem orsus, si famæ credi fas est, uelocitate gressus tantũ locorũ diali itinere emensus proditur, quantũ præcedentes diebus duodecim peragrasse dicunt: ita utriq; fortuito uestigiorũ concursu uno eodemq; tempore destinatos Ingelli penates attigerant, ubi cum Starcatherus ministrorũ more mensas conuiuijs obsitas prę teriret, præmemorati nouẽ plenis deformitatis gestibus toruos ore fremitus dantes, ac more scenico decursantes, in pugnam se mutua adhortatione firmabant. Sunt qui eos uenienti atlethæ sæuientiũ canum exemplo oblatrasse perhibeant: quibus Starcatherus increpatis, quod adulterino oris habitu ridiculã sibi formã consciscerent, patulisq; buccarũ rictibus lasciuirent, taliter effœminatorũ dissolutam mollitiem intemperantiæ suæ luxum deducere prædicabat. Interrogatus igitur an ei dimicandi uirtus suppeteret: non unum tantũ, uerũ quotlibet admissos excipiendi certissimas sibi uires extare respondit. Quod audientes nouẽ, animaduertunt hunc esse quem in subsidium Helgonis è longinquo uenturum acceperant. Idem ut sponsæ thalamum attentioribus uallaret excubijs, uoluntariam uigiliarum curam amplexus, reductas cubiculi fores obicis loco gladio obserat, stationis suę beneficio securã nuptijs quietem daturus. Experrectus Helgo, cum somni stupore discusso, promissum memoriæ subiecisset, armis corpus induendũ curauit. Animaduertens aũt paruulã noctis adhuc superesse caliginem, cum præstolari uellet diluculi tempus, cum animo propinqui discriminis negocium uolutaret, obrepẽtis furtim somni suauitate pręuentus, grauatũ stupore corpus lecto restituit. Quem ut Starcatherus prima luce superueniens dormientẽ uxoris amplexibus

A plexibus inhærere cognouit, importunæ concussionis molestia à quietis ocio reuocari passus non est, ne per ignauiã excitandi officiũ præsumere, & tam recentis copulæ dulcedinẽ interpellare uidereť. Solus itaq; periculum petere, quã alienæ uoluptatis offensione comitẽ quærere speciosius duxit. Tacitus igitur uestigium retulit, campumq; qui lingua nostra Roliung dicitur, cum cõtemptu aduersariorum ingressus, sub montis cuiusdã cliuo sessione quęsita, aduersum uentis ac niuibus corpus prębuit. Tunc ac si uerna cœli temperies aspiraret, deposita ueste, de mendis operã pulicibus dabat. Purpureum quoq; quo nuper ab Helga donatus fuerat, sentibus amiculum iniecit, ne contra sæuientia grandinis tela indumentorum umbracula mutuatus uidereť. Tunc uenĩẽtes athletæ, montem ex opposito subeunt, auersumq; uentis sedendi locum petẽtes, accenso frigus igne depellũt. Deniq; nõ uiso Starcathero, quendã montis fastigio immittunt, qui tanq̃ è specula liquidius eius contemplaretur aduentũ. Is postquam montanę celsitudinis uerticem conscendit, in deuexa eius parte senem prospicit, scapulis tenus niuali desuper respersione contectũ. Percontatur itaq; an is sit, qui promissas pugnæ partes agere debeat. Cumq; se hunc esse Starcatherus astrueret, superuenientes cæteri, pariter ne omnes an singillatim excipere statuisset, interrogãt. At ille, quoties mihi, inquit, triste canum agmen oblatrat, simul nõ uicissim eos abigere soleo: ita se cum uniuersis q̃ singulis confligere malle significans, aduersarios prius dictis q̃ armis cõtemnendos putabat. Inito conflictu, sex eorũ absq; mutuo uulnerũ receptu prostrauit: tres uero residuos, quanq̃ decem ac septẽ uulneribus ita ab eis affectus esset, ut maior uiscerũ pars uentre elabereť, nihilominus fratrũ exemplo cõsumpsit. Cumq; extis uacuus, labefactis uiribus graui sitis angustia premeretur, petendæ potionis cupiditate pergenuans, labentis cõminus riui lympham expo-
B scit. Quem ut cruore tabidũ animaduertit, à polluto eius haustu fastidita aquæ specie temperauit. Anganturus siquidẽ inter amnis fluenta prostratus, ita alueũ eius sanguinis sui rubore consperserat, ut iam nõ aquis, sed roseo quodã liquore manare uidereť. Ita Starcatherus corporis uiribus defici, q̃ eas à tam fœda potione mutuari speciosius duxit. Igitur consumpto penè robore, saxo quod in uicino fortè situm erat genibus aduolutus, paulisper eidem accliuis incubuit: cuius caua adhuc superficies cernitur, ac si illam decubantis moles conspicua corporis impressione signasset. Ego aũt hanc imaginẽ humana arte elaboratam reor, cum ueri fidem excedere uideať, insecabilẽ petræ duritiã ita cęræ mollitiem imitari potuisse, ut solo innitentis contactu humanæ sessionis speciem repręsentaret, habitũq; perpetuæ concauitatis indueret. Cumq; Starcatherũ quidam fortè curru præteriens, toto penè corpore sauciatum uidisset, horrore rei pariter atq; admiratione permotus, propius lora deflectit, quærens quid sibi præmij foret, si plagas eius medendi officio prosequereť. Sed Starcatherus uulnerum acerbitate cruciari, q̃ sordidæ conditionis hominũ ministerio uti præoptans, officium eius ac genus cognoscere instituit. Quem cum præconis partibus fungi didicisset, spernere nõ contentus, etiam cõuicio proculcauit, quod cunctis honestatis partibus neglectis, scurrilitatis officia sectaretur, omnemq; uitę cursum nefanda semper opinione respersérit, & quæstus loco pauperũ duxerit detrimenta, nemini innocentiam tribuere, cunctis accusationis iniuriam irrogare paratus, tunc præcipue lætus, cum quid alienis luctuosum rebus incideret, dum in hoc maxime sua desudet intentione, ut omnium actus insidiosæ explorationis arte cognoscat, & innocuos mores quæsitæ fraudis occasione perstringat. Abeunte eo, superuenit alius opis medelæq; promissor, qui prioris exemplo conditionẽ fateri iussus, ancillã se cuiusdam in matrimonio habere, eiusq; domino emancipandæ coniugis gratia rusticũ opus dependere testabať. Cuius opera Starcatherus idcirco se uti nolle perhibuit, quod eru-

Starcatheri effigies saxo impressa.

C bescendo connubij genere seruiles sibi consciuisset amplexus. Cui si quid uirtutis suppeteret, fastidita alieni saltē familiaritate mancipij, libera tori participe frueretur. Quantā porrò huius uiri magnitudinē existimemus, qui summis uitæ periculis implicatus, tantū se in repellendis auxilijs gessit, quantū in excipiendis uulneribus gesserat. Itaq; discedente eo subiens fœmina fortuito senem præteribat incessu. Quæ cum pertergendorū eius uulnerū gratia propius accessisset, in primis quo genere aut officio esset exponere iussa, ancillam se molendi officio assuetam perhibuit. Quam rursum Starcatherus an prolē haberet percontatus, postq; fœmineā ei sobolem esse cognouit, domum abire, & uagienti filiæ mammas præbere iussit, perq; deforme existimans, ab extremæ sortis muliercula subsidiū mutuari. Quinetiā melius eam propriū sanguinē lactis nutrimentis, quàm aliena uulnera remedijs prosecuturā sciebat. Hanc quoq; discedentē iuuenis curru delatus insequitur. Qui cum conspecti senis uulneribus opem laturus accederet, quisnā esset rogatus, agricola se patre natū, rusticiq; laboris operibus assuefactū subiunxit. Cuius Starcatherus natalibus collaudatis, officiū quoq; ueneratione dignissimum iudicauit, quod talibus uitæ subsidia iusto laboris cōmercio peterentur, qui nimirū quęstum nō nossent, nisi quem fusi sudoris impendio peperissent. Nec immeritò ruralis uitæ habitū etiam excellentissimis opibus præferendū putauit, cuius integerrimi fructus inter splendidā abiectamq; fortunā mediocritatis gremio orti educatiq; uiderent. Ne autem indonatā iuuenis humanitatē relinqueret, chlamydem à se uepribus interiectam oblatæ dignationis præmiū effecit. Accedens itaq; ruricolæ filius, euulsas stomachi partes pristino loco restituit, elapsamq; extorum congeriē nexili uiminū cōplexione perstrinxit. Deinde exceptū uehiculo senem, ad regios usq; penates pleno uenerationis studio deportandū curauit. Interea Helga uerbis magnam præ se cautelam ferentibus, uirū instruere aggressa,

D scire se, inquit, Starcatherū mox ut uictis pugilibus remearet, absentiæ pœnas ab eo sumpturū, à quo plus ignauiæ & libidini q; condicti certaminis fidei indultum existimet. Cui ideo acrius resistendū fore, quod fortibus parcere, ignauos odisse soleat. Cuius prædictionē Helgo æque ac consiliū ueneratus, corpus animumq; capessendæ uirtutis ardore firmauit. Cūq; Starcatherus ad regias esset ædes delatus, uulnerū dolore neglecto, ocyus curru desilijt, ac ueluti toto integer corpore nuptialem irrumpens thalamum, pugno ualuas perfregit. Tunc lecto exiliens Helgo, ut coniugis erat consilio doctus, aduersæ eius fronti ferrū immersit. Cūq; secundi uulneris meditatione denuò ferrū adacturus uideret, Helga toro ocyssime euolans, senem ab imminenti exitio correpti umbonis interiectu defendit: quod tamen ab Helgone ualidiore ferri impulsu medio tenus umbone dissectū est. Ita laudabilis fœmina ingenij amicum auxilio prosecuta, quem consilio læserat, manu seruauit, utq; monitis maritum, ita factis senem protexit. Quæ res Starcatherum ad incolumitatē Helgoni tribuendā adduxit, præfatum parci oportere cui certum uirtutis indiciū præsens fortitudinis fides exhibeat. Morte siquidem indignissimū prædicabat, quem tanta resistendi fiducia plenum probitatis ingenium exornasset. Idem plagis nondum medicamine procuratis, nec ulla adhuc cicatrice respersis, occiso ab æmulis Haldano, Suetiam repetens, filium eius Syuardum deuicta quorundam rebellione, paternæ dominationis hæredem constituit. Apud quem diutile cōuersatus, cum Frothonis fraudulenter oppressi filium Ingellum transuerso animo actum patris interfectoribus animaduersionis humanitatem atq; amicitiam erogasse fama rei crebescente cognosset, ob tam horridum facinus indignationis aculeis lacessitus, dolenterq; ferens tantæ indolis iuuenem tam inclyti patris filium exuisse, eximium carbonū fascem tanquam opimam sarcinam humeris suis Daniā petiturus impendit. Rogatus ab obuijs, quid tam insolitum

Starcatheri magnanimitas

Agriculturæ laus.

A solitum onus deferret, Ingelli regis hebetudinem ad acuminis habitum carbonibus se perducturum astruxit. Itaque expedita & compendiaria semita uelut uno spiritu rapidum ac præceps iter explicuit, tandemq́ Ingelli hospitio usus, sedem maioribus destinatam suo more conscendit. Quippe apud prioris seculi reges amplissimum dignitatis gradum obtinere consueuerat. Quem cum regina squalore obsitum sordidisq́ & agrestibus pannis utentem ingressa cōspiceret, ob deformitatem cultus parū curiosa hospitis ęstimatrix effecta, simulq́ uirum ex ueste metiens, stoliditatis increpitū quod maiores discubitu præcurrisset, ac sedem rustico cultu indignam occupasset, loco excedere iussit, ne puluinaria tetriore quàm par esset habitu contractaret. Quod enim ille ex fiducia agebat, stoliditati atq́ impudentiæ deputabat, ignara aliquanto splendidius mentem q́ uestem in sublimi lucere consessu. Paruit animosus senex, tametsi repulsa æger, indebitamq́ fortitudini suæ contumeliam egregio animi temperamento suppressit, acceptum ruborem nec uoce nec gemitu prosecutus. Nec tamen tacitam doloris acerbitatem, prorsus occultare sustinuit. Exurgens enim atq́ in ultimā ædis partem secedens, adeò ipsa parietum robora dimissi corporis impulsu contudit, ut tectum ruina pene eximia tignorum trepidatione submitteret. Quo euenit ut non solum repulsa, sed etiam exprobratæ sibi paupertatis ignominia lacessitus, iram suam aduersum cōtumeliosam reginę uocem irreuocabili seueritate destringeret. Quem cum Ingellus à uenatione regressus curiosioribus oculis collustratum, nec os usq́ hilariter circunferentem, nec se assurgendi officio uenerantem animaduerteret, Starcatherum esse parum blandæ frontis annotatione cognouit. Nam cum manus eius bellico opere duratas, cicatrices aduerso corpore exceptas, acerrimumq́ oculorū uigorem attenderet, animaduertit nequaq̄ eneruí animo esse, cuius corpus tanta
B uulnerum uestigia confodissent. Obiurgatam igitur uxorem impensius monuit, ut abiecto irarum supercilio, quem cōuicio insecuta fuerat, blandimentis permulsum liberalitatis officijs deleniret, ciboq́ & potione firmatum benigno recrearet alloquio, præfatus hunc sibi olim à patre tutorem datum, infantiæ suæ indulgentissimum extitisse custodem. Tum sera senilis animi cognitrix rigore in mansuetudinem uerso, quem repulsa affecerat, conuicij amaritudine lacerauerat, ministrandi studio uenerata est, atq́ ex hospita indignante, obsequentissimam adulatricem agere cœpit, curiositatem suam iræ eius apponere cupiens, eo quidem minus errore culpabilis, quo illum celerius obiurgata deseruit. Nec tamen leues eius pœnas pependit, cum loca in quibus fortissimum senem discubitus repulsa sugillauerat, postmodū fratrum suorum cladibus cruentata conspiceret. Nocte uero Ingello cibum cum Suertingi filijs capiente, apparatissimis dapibus insistens luxurioso mensas epulo cumulauit, senemq́ ne maturius se conuiuio subtraheret, familiari inuitatione retinuit, tanq́ operosioris escæ oblectamenta solidum uirtutis rigorem excauare potuissent. Quibus cum Starcatherus oculos inseruisset, eorū usu lasciuiore contempto, ne quid externo ritui indulgeret, temperantia qua plurimū pollebat appetitum suum aduersus deliciarum irritamenta firmauit, ne bellicam claritatem conuiualibus illecebris absumendam permitteret. Erat enim fortitudo eius frugalitatis amatrix, aliena nimiæ ciborum abundantiæ & ab immoderato dapum usu auersa, utpote quæ aliquo in momento ponendi luxuriam nunq́ uacauit, semperq́ uoluptate omissa, uirtutis respectum egit. Cum ergo uetustos continentiæ mores, omnemq́ pristinæ cōsuetudinis habitum nouo luxu ac lautitia corrumpi animaduerteret, rusticioris escæ paratū appetens, cœnæ sumptuosioris impendium fastidiuit. Igitur profusam dapum indulgentiam aspernatus, fumidoq́ ac rancidulo cibo usus, famem eo sapidius quo simplicius pepulit, ne ueræ uirtutis neruos externarum deliciarum contagione, tanquam adulterino quodam dul

C core remitteret, aut priscæ frugalitatis normam inusitatis gulæ superstitionibus
abrogaret. Cæterum indignanter ferebat assam dapem, eandemq; elixam unius
cœnæ sumptibus erogari, edulium pro monstro accipiens quod culinæ nidori-
bus delibutum, fartoris industria multiplicis temperamenti uarietate perfricuit.
Econtrario Ingellus proiectis maiorũ exemplis, innouando mensarum ritu licen
tius sibi quàm mos patrius permittebat indulsit. Postquam se enim Theutoniæ
moribus permisit, effœminatæ eius lasciuiæ succumbere non erubuit. Ex cuius
sentina in patriæ nostrę fauces haud parua luxuriæ nutrimẽta fluxerũt. Inde enim
splendidiores mensæ, lautiores culinæ, sordida coquorũ ministeria, uariæq; farci-
minum sordes manauere. Inde licentioris cultus usurpatio à ritu patrio peregri-
nata est. Itaq; regio nostra quę continentiam in se tanquam naturalem aluit, luxũ
à finitimis depoposcit. Cuius Ingellus illecebra captus, iniurias beneficijs repen-
dere erubescendum nõ duxit. neq; illi misera parentis clades cum aliquo amaritu
dinis suspirio obuersata est. At regina ne propositi irrita abiret, iram senis donis
optime propulsandã existimans, mirifici operis uittã proprio capiti detractã gre-
mio cœnitantis apposuit, beneuolentiã eius quia uirtutem hebetare nequiuerat,
mercari cupiens. Quam Starcatherus necdum offensæ acerbitate deposita, in os
ferentis reijciens, plus contemptus quàm uenerationis in eo munere repositum
arbitrabatur: prudentiq; animo egit ne cicatricibus cõsito, galeisq; assueto capi-
te, insolitum effœminati cultus ornamentũ exciperet, sciens uirilibus comis mu-
liebre redimiculum inijci non oportere. Itaq; repulsam repulsa ultus, contemptũ
suum mutua aspernatione pensauit, tantũ se penè in uindicando rubore gerens,
quantum gesserat in sustinendo. Veterani nanq; bellatoris animus Frothonis cul
tum inextricabilibus amicitię hamis complexus, totq; ac tantis munificentię eius
meritis inuitatus, ad abijciendum ultionis propositum nullo indulgentiæ blandi
D mento seduci poterat, quo minus debitam beneficijs eius gratiam etiam post fata
referre satageret, extinctoq; uicissitudinem humanitatis rependere curaret, cu-
ius adhuc extantis amantissimum animum, liberalissimamq; amicitiam expertus
fuerat. Adeò quippe miserrimam Frothonianæ cladis imaginem alte pectori in-
sertam gerebat, ut ab intimo præcordiorum eius secessu, clarissimi ducis respe-
ctus conuelli nequiret, atq; ob hoc præsenti beneficio pristinæ familiaritatis titu-
lum anteponere non dubitaret. Cæterum superioris contumeliæ memoria nihil
gratiæ sequenti obsequio reddidit, lacessiti pudoris ignominiã deponere nequi-
ens. Tenacius enim iniuriarum uel beneficiorum imagines fortium quàm mol-
lium animis inhærere consueuerunt. Neque enim illorum insueuit moribus, qui
amicorum prosperum uitæ cursum comitantur, aduersum deserunt, quiq; fortu-
næ magis quàm charitati cultum tribuunt, proprijs cõmodis quàm alienæ bene-
uolentiæ propiores. Animaduertens autẽ pertinax propositi fœmina, ne sic qui-
dem conuiualem à sene hilaritatem elici posse, ut blanditiarũ cœptum liberaliori
comitate prosequeretur, cumulatioremq; hospiti honorem redderet, tibicine de
industria modulari iusso, musam qua indignationis eius perseuerantia flectere-
tur instituit, artificialis soni ministerio naturales inclementiæ neruos elidere cu-
piens. Sed fistulæ aut chordarũ lenocinium in hebetanda uiri pertinacia parum
efficax mansit. Auditor enim exhibitum sibi cultum figmentũ magis quàm cha-
ritatem redolere cognouit. Quo euenit ut elusus opinione sua mimus, statuę ma
gis quàm homini canere putaretur, disceretq; ponderosissimæ seueritatis statum
frustra scurrarũ lusibus attentari, inaniq; oris spiraculo maximæ rei molem labe-
factari non posse. Adeò enim Starcatherus oris habitum indignationis pertina-
cia firmauerat, ut nulla ex parte consueto infractior uideretur. Quippe debitus
uotis rigor nec tibiæ cantu, nec gulæ lenimento permulsus, plus strenuo uiriliq;
proposito

Profusus obsoniorum apparatus à Theutonibus in Daniã traductus.

Cõstantia Starcatheri.

proposito, quàm aurium aut epuli blandimentis tribuendum putauit. Osse itaq;
quod uescendo carne spoliauerat in uultum gesticulantis proiecto, plenas aurarũ
buccas, uiolenta flatus excussione laxauit. Quo facto, quantũ seueritas scenicos
plausus fastidiret, edocuit. Ira siquidẽ obseratæ aures nulli uoluptatis effectui pa-
tuerunt. Dignum histrione munus, turpi præmio deforme mulctauit obsequiũ.
Siquidem optimus meritorum æstimator, muneris loco tibicini tibiam erogauit,
ac durum mercedis genus molli officio retulit. Itaq; mimus nescias sonorius ceci
nerit an fleuerit, quàm parum in luxuriosis pectoribus fortitudo possideat, effusa
lachrymarũ acerbitate testatus. Neq; enim qui totum se uoluptati substrauerat,
quandoq; calamitatis incursum tolerare didicerat. Cuius læsio futuras cœnæ cla-
des ominata est. Et bene quidem cultor seueritatis animus uindictæ constantiam
pertinaci grauitate cõplexus, qui quantũ alij suauitatis, tantum ex fidibus fastidij
traxit, probroso ossis iactu ingratũ pensauit officiũ, plus se ualẽtis amici speciosis
cineribus q̃ improbis turpissimi alumni moribus debuisse confessus. Deinde in
ampliorẽ histrionis suggillationẽ, mox citandũ carmen subtexuit. Regina uero
uirtutem quam debilitare nequiuerat stupens, eius quẽ frustra beneficijs coluit,
admiratrix euasit. Videns autem Starcatherus eos qui Frothonem oppresserant
in summa regis dignatione uersari, concepti furoris magnitudinẽ acerrimo ocu-
lorum habitu prodidit, internosq; motus externo oris indicio patefecit, occultam
animi procellam aperta luminum sæuitia testatus. Deniq; Ingello se regijs dapi-
bus delenire cupiente, eduliũ repulit, quod uulgaris cibi uilitate contentus pere-
grina admodũ obsonia fastidiret, cõmunibusq; epulis assuetus, nullius gulã sapo
ris oblectatione palparet. Interrogatus cur fronte tam nubila regiæ liberalitatis
obsequio uti noluisset: reperiendi Frothonis filij gratia, Daniam sibi petitam asse
B ruit, nec eius qui petulantis stomachi ingluuiem operosa dapum ubertate farci-
ret: hoc enim familiaris regi Theutonum luxus egerat, ut excoctas aquis epulas
deliciosæ satietatis studio rursum igni torrendas præberet. Post hæc Ingelli mo-
res intactos præterire non passus, in eius caput omnem reprehensionis amaritu-
dinem transtulit, impietatis damnatũ quod nimiæ saturitatis usu oscitans, partam
edendo crapulã fœda ructatione exhalaret, Saxonicamq; imitatus illecebrã am-
plissimis à sobrietate excessibus oberrasset, adeò uirtute uacuus, ut ne minimam
quidem eius umbrã consectaretur. Maxime aũt illi turpitudinis cumulũ accede-
re memorabat, quod in ipso militiæ tyrocinio ulciscẽdi parentis immemor negle-
cta naturæ lege paterni sanguinis carnifices beneuolentia atq; officio amplecte-
retur, iniquissime meritos amantissima charitate cõplexus, eosq; in quos q̃ acerri
me animaduertere debuerat, nõ modò impunitate donasset, uerũetiã cõuictu ac
mensæ honore dignos iudicasset, à quibus potius capitale suppliciũ sumendum
fuisset. Præterea hic hoc carmine usus asseritur:

Cedat imbellis uetulo iuuentus,
Et senis crebros ueneretur annos,
In uiro forti numerosa nemo
  Tempora culpet.
Albicet quanquam senio capillus
Permanet uirtus eadem uetustis,
Nec fluens ætas poterit uirile
  Carpere pectus.
Me grauis sessor cubito repellit,
Qui boni formam uitio prophanat
Dum gulæ parens nihilum diurnis
  Prorogat escis.

C Quando Frothonis comes annotabar
Militum semper medius resedi
Aede sublimis, procerumq́ primus
Prandia duxi.
Sorte nunc uersa melioris æui,
Angulo claudor simuloq́ piscem
Qui uago captat latebram recursu
Abditus undis.
Seculo certe solitus priore
Cultius strato recubare fulcro,
Inter extremos premor & referta
Pellor ab aula.
Pellerer forsan foribus supinus
Ni latus pulsum paries referret
Et fugam truso facilem negaret
Obuius asser.
Aulici risu populi lacessor,
Aduenæ digno uacuus receptu
Aspero carpor sale, dum loquaci
Mordeor ausu.
Quid noui rumor celeber uolutat,
D Quis tenor rerum, patriæ quis ordo
Gliscerem uestræ regionis actus
Aduena nosse.
Vt quid Ingelle uitio sepultus
Vindicem patris remoraris ausum,
Num pij cladem genitoris æquo
Pectore duces?
Quid dapem deses colis? ocioq́
Mollior scortis, stomachum reclinas?
An tibi paruo patris interempti
Vltio constat?
Proxime quando Frotho te reliqui
Mente præsaga didici quod armis
Hostium certe periturus esses
Maxime regum.
Cumq́ rus longum tererem uiator
Præscius mentem gemitus subibat
Qui quod hinc esses mihi nō uidendus
Omine finxit.
Proh dolor quod tunc aberā remotus
Extimos orbis populos lacessens
Cum dolo regis iugulum petebat
Perfidus hospes.
Aut enim uindex domini probarer,
Aut comes pœnæ, sociusq́ fati,
Et pari gaudens sequerer beatum
Funere regem.
Non gulam ueni dapibus beare,
Cuius enitar uitium ferire,
Nec cutis curam sequar, aut obesi
Gaudia uentris.
Nemo me regum prius inclytorum
Exteros iuxta medium locauit
Cui frui primis licuit cathedris
Inter amicos.
Suetia ueni, spatiosa mensus
Rura, mercedem ratus affuturam
Si modo chari fruerer reperta
Prole Frothonis.
Sed probum quærens adij gulosum
Deditum uentri uitioq́ regem,
Cuius in luxum studium refudit
Fœda uoluptas.
Claret Haldani ratus esse sermo
Qui breui nobis cecinit futurum
Quod patri gnaro generandus esset
Filius excors.
Degener quanquam reputetur hæres
Non opes magni patiar Frothonis
Aduenis lucro fore, uel rapinæ
More patêre.

Ad hanc uocem tremefacta regina, detractū capiti suo redimiculum, quo forte capillitium muliebriter adornabat, efferato seni tanquam beneficio bilem auersura porrexit. Quo Starcatherus quam turpissime in os offerentis cum indignatione reiecto, clara rursum uoce recinuit:

Amoue quæso muliebre donum
Et tuo mitram capiti repone,
Infulas nemo Venerem decentes
Fortis adoptat.
Absonū nanq́ est ut in arma promptis
Nexili crinis religetur auro,
Mollibus cultus tenerisq́ turbis
Competit iste.
At tuo munus refer hoc marito
Cui placet luxus, digitusq́ prurit
Dum nates uersans uolucris rubellæ
Viscera tractat.
Vxor Ingelli leuis ac petulca
Teutonum ritus celebrare gestit,
Instruit luxus & adulterinas
Præparat escas.
Nam nouis palpat dapibus palatum
Captat ignoti libitum saporis,
Aestuans ferclis onerare mensas
Lautius omnes.

Hæc

A Hæc uiro uinum pateris propinat,
Cuncta propenso meditans paratu,
Cocta torreri iubet & secundo
Destinat igni.
Pascit ut porcum petulans maritum
Impudens scortum, natibusq; fidens
Gratis admissum tolerare penem
Crimine stupri.
Assat elixum, recoquitq; tosta
Prodigo cœnam meditata luxu,
Negligens morum, uitijq; cultrix
Fœmina turpis.
Hæc procax fastu, Venerisq; miles
Appetens escæ, bene temperatos
Abdicat ritus, simul & gulosas
Instruit artes.
Rapulum læui patina liquatum
Præditas succo tenui placentas
Pruriens aluo petit, ordinesq;
Conchyliorum.
Non ego magnū memini Frothonem
Dexteram fibris uolucrum dedisse,
Podicem cocti lacerasse galli
Pollice curto.
B Quis prior regum potuit gulosus
Viscerum putres agitare sordes?
Aut manu carptim fodicare fœdum
Alitis anum?
Fortium crudus cibus est uirorum,
Nec reor lautis opus esse mensis
Mens quibus belli meditatur usum
Pectore forti.
Aptius barbam poteras rigentem
Mordicus presso lacerare dente,
Quàm uorax lactis uacuare sinum
Ore capaci.
Fugimus lautæ uitium popinæ
Rancidis uentrem dapibus fouentem,
Coctiles paucis placuere succi
Tempore prisco.
Discus herbosi uacuus saporis
Arietum carnes dabat & suillas,
Temperans usus nihil immodesto
Polluit ausu.
Lacteum qui nunc adipem liguris
Induas mentem petimus uirilem
Esto Frothonis memor & paterni
Funeris ultor.
Occidet nequam pauidumq; pectus
Nec fugax fati stimulum refellet
Valle condatur licet, aut opacis
Incubet antris.
Vndecim quondam proceres eramus
Regis Haconis studium secuti,
Hic prior Helgo Begathus resedit
Ordine cœnæ.
Hic famis primæ stimulum licebat
Aridis pernæ natibus leuare,
Ventris ardorem rigidi domabat
Copia crusti.
Offulam nemo uapidam petebat
Quisq; cōmunes celebrabat escas
Simplici tantum stetit apparatu
Cœna potentum.
Vulgus externum fugiebat esum
Nec fuit summis epuli libido,
Ipse rex paruo meminit modestam
Ducere uitam.
Mellei temnens speciem saporis
Combibit tostum Cereris liquorem
Nec parum coctis dubitabat uti
Assa perosus.
Mensa perstabat modico paratu
Exhibens sumptum tenui salino
Ne quid externo uariaret usu
Docta uetustas.
Amphoras nemo pateras'ue quondā
Intulit mensis, dolio profudit
Poculum promus, nec erat catillis
Copia pictis.
Nemo transacti uenerator æui
Cantharis iunxit teretes diotas
Nec cibis lancem cumulauit olim
Comptus agaso.
Non breui concha ciatho'ue læui
Prandium uanus decorabat hospes,
Nunc recens morum facies pudenter
Omnia pressit.
Aere quis sumpto toleraret unquam
Funus amissi redimi parentis,
Aut loco patris peteret necati
Munus ab hoste?
Quis ualens hæres, sobolesq; fausta
Talibus iunctum latus applicaret,
Vt uiri neruos uacuaret omnes
Pactio turpis?
Vnde cum regum tituli canuntur
Et ducum uates memorāt triumphos
Pallio uultum pudibundus abdo
Pectore tristi.

C Cum tuis nil eniteat trophæis
Quod stylo digne queat annotari,
Nemo Frothonis recitatur hæres
Inter honestos.
Improbis quid me laceras ocellis
Qui reum patris ueneratus hostem
Panibus tantum tepidoq; iuri
Crederis ultor?
Vindices quando scelerum probantur
Quo minus mentē pudeat prophanā
Aurium prompto uacuatus usu
Esse perempta.
Sæpe nam uirtus aliena sueuit
Conscium culpæ lacerare pectus
Et boni fama premitur malignus
Pectore sensus.
Appetas ortum licet, aut remotus
Occidentali regione degas,
Seu situm mundi medium sequaris
Concitus istinc.
Seu plagam cœli gelidam reuisas
Quà poli uertex patet, impetuq;
Versili sphæram rapit, & propinquam
Despuit ursam.
Te pudor late comes insequetur
D Et graui uultum feriet rubore
Quando magnorum sociata ludit
Concio regum.
Dedecus quem cum maneat perenne
Inter illustres medius uenire
Nō potes turmas, reprobusq; in omni
Climate degas.
Fata Frothoni sobolem dedere
Editam mundo superis sinistris,
Cuius affectum scelus & libido
Sordida cepit.
Sicut in naui fit ut obsoletum
Fœda sentinæ gremium requirant,
Sic in Ingellum uiciosa rerum
Copia fluxit.
Ergo uulgatum ueritus ruborem
Angulis pressus patriæ iacebis
Torpidus fœdo lare nec uidendus
Agmine claro.
Sorte tum barbam quaties sinistra
Concubinarum stimulis repressus
Cum tibi pellex querulis perurat
Vocibus aurem.
Cum pauor mentem gelidus repigret
Et patris uindex fieri timescas,
Degener plane, parilisq; scorti
Ritibus extas.
Obrui paruo poteras paratu,
Vt quis arreptum iugularet hœdum,
Aut ouem cultro teneram trucidet
Gutture secto.
Ecce Suertingo genitus tyranno
Dania post te potietur hæres,
Cuius ignauam retines sororem
Fœdere turpi.
Dum grauem gemmis nitidamq; cultu
Aureo gaudes celebrare nuptam,
Nos dolor probro sociatus urit,
Turpia questos.
Quando te præceps agitat uoluptas
Anxius nobis animus prioris
Temporis formam reuocat, monetq;
Multa dolere.
Nam secus quàm tu scelus æstimamus
Hostium quos nunc ueneraris. unde
Prisca noscenti facies molesta est
Temporis huius.
Re magis nulla cuperem beari
Si tui Frotho iuguli nocentes
Debitas tanti sceleris uiderem
Pendere pœnas.

Tantum autem monitus sui incitamento profecit, ut ab enerui & frigescenti animo ueluti quadam reprehensionis silice flagrantissimum fortitudinis ignem extunderet. Primum enim rex uacuas carmini aures præbuit, deinde impensiori educatoris sui hortamine concitatus, serum ultionis calorem animo traxit, oblitusq; conuiuæ, hostem induit. Ad ultimum discubitu euolans, omnem iræ suæ procursum in consessores effudit, ita ut ferrum aduersus Suertingi filios cruenta seueritate nudaret, & quorum gulam mensæ delicijs fouerat, destricto mucrone iugulum peteret. His nanque continuò trucidatis, sacra mensæ sanguine inuoluit, infirmum societatis uinculum diremit, erubescendúmque conuiuium egregia crudelitate mutauit, atque ex hospite hostis, ex abiectissimo luxuriæ mancipio truculentissimus ultionis minister euasit. Siquidem industria hortatoris oratio, molli ac teneræ iuuentæ animositatis spiritum ingenerauit, latebrisq; suis

A suis extractam recreauit audaciam, extuditq; ut grauissimæ cladis autorib us pœna factis debita rependeretur. Exulauerat siquidem probitas iuuenis non expirauerat, quæ in lucem senili suffragatione producta, opus eo maius quo tardius ędidit, aliquanto speciosius cruore quàm mero calices imbuens. Quàm porrò industrium existimemus senem, qui disertissima admonitione immensum regalis animi uitium expugnauit, eiusq; loco perruptis nequitiæ claustris, efficacissimã uirtutis sementem inseruit: Ipse quoque manũ regis pari facinore prosecutus, fortitudinem nõ solum in se plenissimam exhibuit, sed etiam ex alieno pectore erutam reuocauit. Quo peracto sic cœpit:

Rex Ingelle uale, cuius prodidit ausum
Plenum animi pectus, tibi mens in corpore regnat
Auspicio patefacta suo, nec defuit altum
Pectore consilium, quanquam taciturnus ad horam
Extiteris, nam damna moræ probitate rependis,
Torporemq; animi redimis uirtute potenti.
Fac age fundamus reliquos, nullusq; periclum
Effugiat, quod quisq; pari ratione meretur:
Cedat in autorem facinus, premat artificemq;
Culpa relata suum, cæsorum corpora curru
Excipiant famuli, promptusq; cadauera lictor
Efferat, officijs meritò caritura supremis,
Et bustis indigna tegi, non funebris illis
Pompa rogus ue pium tumuli condonet honorem:
Putida spargantur campis, auiumq; terenda
B Morsibus, infesto maculent rus undiq; tabo.
Tu quoque rex sæuam si quid sapis effuge nuptam,
Ne lupa consimilem sibi fœtum gignat, & ex te
Bellua consurgat proprio nocitura parenti.
Dic Rotho perpetue timidorum irrisor, an ultos
Frothonem satis esse putas, qui funera septem
Vindictæ unius impendimus: ecce feruntur
Exanimes, qui non rebus sed imagine tantum
Imperium coluere tuum, fraudemq; parabant
Obsequio. sed ne semper spes illa subibat
Quod solet ingenuis sua respondere propago
More secutura sortem quam sanguine traxit.
Nunc ergo Ingelle, melius quàm tempore lapso
Letharum dici dominus Daniæq; mereris.
Imberbis quando ductum auspiciumq; sequebar
Militiæ rex Hako tuæ, lasciua perosus.
Ingenia & luxum, nil pręter bella colebam,
Exercens animũ cum corpore, mente prophanum
Omne relegaui, stomachoq; placentia fugi,
Fortia complexus animo, nanq; arma professus
Aspera uestis erat cultusq; parabilis olim,
Rara quies, somniq; breues, labor ocia longe
Propulit, & parco fluxerunt tempora sumptu.
Non ut nunc quidam quibus insatiata cupido
Ingluuie cæca uisum rationis inumbrat.
Horum aliquis uestis operosæ tegmine cultus

Molliter

C Molliter alipedem flectit, sparsamq; renodat
Cæsariem, & laxos patitur fluitare capillos, *Carpit superbos.*
Discere sæpe foro, turpicq; inhiare lucello
Gaudet, & hoc studio uitam solatur inertem,
Venali celebrans commissa negocia lingua.
Viuiolat leges, & ferro iura lacessit,
Obterit innocuos, alieno pascitur ære,
Stupra gulamq; colit, risu conuiuia mordax
Insequitur, sic scorta petens ut sarculus herbam.
Occidit ignauus dum prælia pace quiescunt
In media si ualle cubet, testudine nulla
Tutus erit qui fata timet, fors ultima uiuum
Quenq; rapit, latebra letum depellere non est.
Ast ego qui totum concussi cladibus orbem
Leni morte fruar, placidoq; sub astra leuandus
Funere, ui morbi defungar uulneris expers?

HISTORIAE DANICAE LIBRI SEXTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI

HISTORIAE DANORVM LIBER SEPTIMVS.

D

INGELLO quatuor filios fuisse, ex ijsdemq; tribus bello consumptis, Olauum solum post patrem regnasse, perita rerum prodit antiquitas, quem quidam Ingelli sorore æditum, incerto opinionis arbitrio perhibent. Huius actus uetustatis squalore conspersos, parũ iusta notitia posteritas apprehendit, extremum duntaxat prudentiæ eius monitum memoria uendicauit. Quippe cũ supremis fati uiribus arctaretur, Frothoni & Haraldo filijs consulturus, alterũ terris, alterum aquis regia ditione præesse, eamq; potestatis differentiam non diutina usurpatione, sed annua uicissitudine sortiri iubet. Ita regnandi inter eos conditione æquata, prior Frotho maritimarum rerum regimine potitus, crebris piraticę damnis deformis euasit. Infortunij causa recentia nautarum coniugia fuere, domesticas tori uoluptates externis militiæ laboribus præferentium. Interiecto tempore natu minor Haraldus maris dominationem sortitus, uacuũ cõiugio militem legit, fraternæ frustrationis euentum metuens. Fortuna delectui respondit. Quippe tam gloriosum piratam egit, quàm frater inglorium gesserat. Quæ res fraternã ei inuidiam peperit. Quinetiã eorum coniuges Sygne & Vluilda, quarũ altera Suetiæ rege Syuardo, altera Karolo Gothiæ præfecto orta fuerat, crebra nobilitatis contentione rixantes, alternos maritorum soluere conuictus. Quo euenit, ut Haraldus & Frotho rei familiaris societate conuulsa, cõmunem partientes supellectilem, plus muliebris rixę iurgijs, quàm fraternæ charitatis officijs indulgerent. Sed & Frotho fratris claritate deformem se fieri contemptumq; sibi strui iudicans, à quodam familiariũ occulte eum interfici iubet, quod quem ætate uinceret, ab eo se uirtute superari uideret. Quo peracto ne scelus à conscio proderetur, insidiarũ ministrũ tacite trucidan-

A cidandum curat. Poſt hæc ut innocentiæ ſibi fidem pareret, notamq́ʒ ſceleris e ui
taret, quiſnam rerũ caſus inopina germanum clade ſuſtulerit, latius inueſtigari
pręcepit. Sed neque tot artibus perficere potuit, quo minus eum tacita uulgi no=
taret opinio. A quo Karolus poſtmodum quis Haraldum occidiſſet rogatus, diſ=
ſimulanter ab eo notæ rei quæſtionem agi reſpondit. Quo dicto mortis cauſam
adciuit, Frothone exprobratum ſibi latenter parricidium iudicante. Poſt hæc Ha
raldus & Haldanus filij ex Sygne Karoli filia ſuſcepti, cum ad necẽ à patruo quę=
rerentur, ab eorum tutoribus callidior ſeruandorũ pupillorum ratio excogitata
eſt. Nam truncos luporum ungues ſubtellibus annectentes, contiguum penati=
bus ſuis lutum, obfuſamq́ʒ niuibus humum crebris decurſibus exarare cœperũt,
ferini inceſſus ſpeciem præbituri. Poſt hæc trucidatis ancillarum liberis, eorumq́ʒ
corporibus fruſtatim diſcerptis, lacera paſſim membra diſijciunt. Itaqʒ requiſitis
adoleſcentibus, nec inuentis, fuſi reperiuntur artus, ferarum ueſtigia demonſtran
tur, tellus cruore delibuta conſpicitur: creditum eſt pueros lupina ingluuie con=
ſumptos, nec cuiquam ferè de tam manifeſto lacerationis argumẽto dubitare con
ceſſum: cuius ſpectaculi fides pupillis præſidio fuit. Qui mox à tutoribus caua cõ
cluſi ilice, ne ullum uitæ eorum indicium ędere tur, diu ſub canum ſpecie nutrie=
bantur: latrantum quoqʒ eis uocabula indita: quo minus latentium opinio uulga
retur. Solus Frotho mortis eorum fide repudiata, latebræ locum ex perita augu=
rij fœmina cognoſcere inſtitit. Cuius carminum tanta uis erat, ut rem quantalibet *Magicæ artis efficacia.*
nodorum conſertione perplexam, è longinquo ſoli ſibi conſpicuam ad contactũ
euocare poſſe uideretur. Hæc Regnonem quendam occulte circa illos educatio=
nis officiũ peregiſſe, eosq́ʒ tegendæ rei gratia caninis cenſuiſſe nominibus aſtrue=
bat. Qui cum ſe inuſitata carminum uiolentia latibulis egeſtos incantantis obtuti
bus admoueri conſpicerent, ne tam horrendæ coactionis imperio proderentur,
B gremium eius accepti à tutoribus auri incuſſione perfundunt. Quæ recepto mu=
nere, repentina morbi ſimulatione par exanimi cõcidit. Perquirentibus miniſtris
cauſam tam ſubiti lapſus, inſcrutabilem filiorum Haraldi fugam exiſtere memora
bat, quorum eximia uis etiam atrociſſimos carminũ temperaret effectus. Ita par=
uulo contenta beneficio, maius à rege præmium præſtolari paſſa nõ eſt. Poſt hæc
Regno ſuam ac pupillorũ opinionẽ, populari ſermone crebreſcere expertus, in
Feoniam utroſqʒ deuexit. Vbi à Frothone captus, adoleſcentes ſe cuſtodia proſe
cutum fatetur, precaturq́ʒ regem pupillis quos patre priuauerit parcat, nec ſe du=
plici parricidio obiectare felicitatis loco ducat. Quo dicto ſęuitiã eius in ruborem
conuertit, pollicitusq́ʒ eſt, ſi quid ab eis in patria nouaretur, ſe regi indicia delatu=
rum. Ita pupillis incolumitate parta, metu liber, multos annos confecit. Qui cum
adulti Sialandiam petiuiſſent, ultionem patris ab amicis exequi iuſſi, non ſe ac pa=
truum annua luce potituros uouerunt. Quo cõperto Regno pacti memoria con
citatus, noctu regiam petit, ſeq́ʒ promiſſæ rei indicem uenire tacite aſſerit. Dormi
entem tamen ad uigilias euocare paſſus non eſt, eo quod Frotho excitationis ſuæ
pœnas ferro exigere ſolitus fuerat. Tanti quondam regium ſomnum importuna
fruſtratione perrumpere exiſtimatũ eſt. Id Frotho mane ex uigilibus expertus,
ut animaduertit Regnonem inſidiarum nuncium attuliſſe, contracto milite ſæui=
tia fraudem pręcurrere ſtatuit. Nec aliud Haraldi filijs auxilio, quàm furoris ſimu
latio fuit. Nam cum ſe ex improuiſo occupari conſpicerent, perinde ac furijs acti
lymphantibus morem gerere cœperunt. Quos cum Frotho mente captos puta=
ret, propoſitum remiſit, deforme exiſtimans ferro petere, qui ferrum in ſe conuer
tere uiderentur. A quibus proxima nocte incendio conſumptus, dignas parrici=
dij pœnas pependit. Quippe regiam adorti, reginam in primis lapideo obruere
congeſtu: igne deinde penatibus applicato, Frothonem in excisi dudum ſpecus

C angustias & opacos cuniculorum recessus obrepere coëgerunt. Vbi dum clausus delitescit, uapore & fumo strangulatus interijt.

Perempto Frothone cum Haldanus ternos circiter annos patriæ præfuisset, Haraldo fratri regnandi iure perfunctorie tradito, Olandiam eiq; finitimas insulas quas à Suetiæ complexu sinuosus aquarũ diuellit anfractus, piraticis populatur iniurijs. Ibidem subductis hyeme nauigijs ac uallo cinctis expeditioni triennium dedit. Post hæc Suetiæ manus iniecit, eiusq; regem bello consumpsit. Cuius nepotem Ericum, patrui uero sui Frothonis filium pugna postmodum excepturus, postquam pugilem eius Haquinum hebetandi carminibus ferri peritum didicit, eximiæ magnitudinis clauam ferreis confertã nodis, tunsionis usibus adaptauit, perinde ac præstigij uires ligneo robore debellaturus. Deinde cum cæteris conspicuo uirtutis habitu præmineret, inter acerrimos hostiũ procursus obnupto galea capite, scuti inops libratum clauę robur in obiecta clypeorum munimina geminæ manus ope torquebat. Nec erat ullum tantæ soliditatis obstaculum, quod non frustatim adactæ molis impulsus obtereret. Quo euenit ut occursantem sibi in acie pugilem acriori gestaminis impactione subrueret. Victus tamen & in Helsingiam fuga delapsus, Vitolfum quendam olim Haraldo militantem saucij corporis curam petiturus accessit. Hic in castris maiore ętatis parte consumpta, tandem in huius prouinciæ solitudinem post tristia ducis fata concesserat, ibiq; rusticæ uitæ cultu consueta militiæ studia relaxabat. Qui quod hostilibus sæpe telis petitus fuerat, non infimam medendi peritiam assidua uulnerum suorum curatione contraxerat. Si quis uero operam eius blandimentis exposceret, hunc medelæ loco occultæ læsionis noxa afficere solitus erat, aliquanto speciosius beneficia minis q̃ adulatione exposci iudicans. Idem Erici milites penatibus suis occupandi Haldani cupidine imminentes ita uidendi officio spoliauit, ut propin-

D quas ædes nec prospectu capere, nec certis possent uestigijs indagare. Adeò luminum usum nubilus quidam error obtuderat. Cuius opera Haldanus uirium integritatem adeptus, accito Thorone conspectioris ingenij pugile, Erico bellum denunciat. Quem cum productis ediuerso copijs militum numero præstare conspiceret, occultatam agminis partem inter propinquos uiæ frutices delitere præcepit, hostem per angustiora semitæ compendia gradientem insidijs consumpturus. Quod præuidens Ericus, explorata progrediendi facultate, secessu utendũ putauit, ne proposito incedens tramite, hostium dolis inter præruptos montium urgeretur anfractus. Igitur apud conuallem arduis montium iugis utrinq; conseptam mutuis uiribus pugna conseritur. In qua Haldanus inclinatã suorum aciem conspicatus, frequentem saxis rupem cum Thorone conscendit, indeq; erutas moles in subiectum hostem deuoluit, quarum pondere & ruina aciem in occiduo constitutam oppressit. Quo euenit, ut uictoriam quam armis amiserat, cautibus recuperaret. Ob cuius facti uirtutẽ Biargrammi cognomen accepit: quod uocabulum ex montium efferitatis nuncupatione compactum uidetur. Igitur apud Sueones tantus haberi cœpit, ut magni Thor filius existimatus, diuinis à populo honoribus donaretur, ac publico dignus libamine censeretur. Sed quoniã ægre deuictorum ingenia quiescere solitum est, & in uetitum semper subactorũ obluctatur improbitas, accidit ut Ericus dum fugæ damnis consulere studet, subiectas Haldano prouincias attentaret. Sed ne Daniam quidem ab hoc sæuitiæ genere immunem reliquit, perq̃ dignũ existimans eius lacessere patriam, per quem sua abactus fuerat. Ita dum iniuriam inferre quàm repellere maluit, Suetiam armis hostilibus liberauit. Quippe cum Haldanus Haraldum fratrem ab eo tribus deuictũ prælijs, quarto occisum cognosset, amittendi imperij metu relictis Sueonum agris patriam repetere coactus est. Ita Ericus, quo facilius Suetiæ regnum deseruit,

A hoc celerius recepit. Quem si fortuna æque in retinendo regno, ac recuperando instruere uoluisset, nequaquam Haldano prendendum dedisset. Cuius captionis modus hic erat: Reuersus in Suetiã Haldanus, occultata per insidias classe, binis obuiam Erico nauigijs proficiscitur. A quo denis petitus, uarijs nauigationis reflexibus ad occultum suorum agmen relabitur. Quem longius insequente Erico, Danica ponto classis emergit. Circumuentus itaq; Ericus oblatum sibi sub seruiendi conditione spiritũ repudiauit, lucemq; libertati præferre non passus, mori quàm obsequi præoptauit, ne uitæ cupiditate ex libero seruus euadere uideretur, aut quem nuper fortuna æquasset, nouo famulatus officio coleret. Adeò salutem dedecore mercari uirtus ignorat. Compeditus igitur & ad loca feris peruia relegatus, indignum tanta animi maiestate exitum habuit. Haldanus gemini regni imperio potitus, opinionis suæ titulum tribus honestatis gradibus decorabat. Erat enim condendorum patrio more poëmatum peritia disertus, nec athletica minus uirtute quàm regia potestate conspicuus. Audiens autem uegetioris ingenij piratas Tokonem & Anundum circumpositis imminere prouincijs, maritima pugna tentatos oppressit. Nihil enim ueteres claritate magis expetendũ ducebant, quam non opum fulgor, sed armorum industria peperisset. Itaq; seditiones amplecti, instaurare lites, ocia fastidire, paci militiam anteferre, uirtutum non rerum æstimatione censeri, plurimum uoluptatis in prælijs, minimum in conuiuijs reponere clarissimis quondã uiris curæ extitit. Sed neq; diu Haldano æmulus defuit, nam Syualdus quidã claro admodum loco natus, apud Sueonum concionem Frothonis ac coniugis eius exitio flebiliter memorato, tantũ Haldani odium pene omnibus ingenerauit, ut plurimorũ suffragijs nouarum rerum licentiam asse queretur. Nec solo uocum fauore contentus, adeò plebis animũ ambitionis arti-
B bus occupauit, ut omnium ferè manus ad regium insigne capiti suo imprimendum adduceret. Hic septem filios habebat tanto ueneficiorum usu callentes, ut sæpe subitis furoris uiribus instincti solerent ore toruum infremere, scuta morsibus attrectare, torridas fauce prunas absumere, extructa quæuis incendia penetrare, nec posset conceptus dementiæ motus alio remedij genere quàm aut uinculorũ iniurijs aut cædis humanę piaculo temperari. Tantam illis rabiem siue sæuitia ingenij, siue furiarum ferocitas inspirabat. Quibus auditis Haldanus, ut erat circa piraticam occupatus, expedire militibus dixit, ut qui in exteros hactenus desæuierint, nunc ciuium uisceribus ferrum adigant, ereptiq; regni iniuriam propulsent, qui dilatandi curam gerere consueuerunt. Quo imminente Syualdus missis ad eum legatis iubet, si famam factis æquaret, & tantus re esset quantus opinione censeretur, se suamq; sobolem pugna solus excipiat, priuatoq; periculo publicum redimat. Eo deinde respondente, legitimæ dimicationis formam duorũ numerũ excedere nõ debere: nil mirandum, inquit Syualdus, hominem cœlibem prole q; uacuum oblatos detrectare congressus, cui inops caloris natura deforme corporis animiq; frigus incusserit. Nec liberos ab eo diuersos existere, quem suę generationis autorem habuerint, quod ab ipso commune nascendi principium traxerint. Ita se ac filios unius hominis loco censendos esse, quibus ueluti unum corpus à natura tributũ uideatur. Cuius conuicij rubore permotus Haldanus, prouocationi parêre cœpit, tam cõtumeliosam cœlibatus exprobrationem egregijs uirtutis operibus pensatruus. Cumq; per opacam fortè nemoris indaginem graderetur, hærentem obiter quercum humo radicitus eruit, folisq; spoliatã ramis in solidam clauæ speciem transformauit. Quo gestamine fretus, tali carmen breuitate compegit:

En rude quod gerimus obnixo uertice pondus
Vulnera uerticibus exitiumq; feret,

C Sed neq; frondosi gestamen roboris ullum
Omine Gotenses horridiore premet.
Ardua comminuet nodosi robora colli,
Et caua syluestri tempora mole teret.
Claua quidem sæuum patriæ domitura furorem,
Nulla magis Suetis exitialis erit,
Ossa domans, lacerosq; uirûm libranda per artus
Impia prærupto stipite terga premet,
Cognatos pressura lares, fusura cruorem
Ciuis, & in patriam perniciosa lues.

His dictis Syualdum cum septem filijs attentatum acerrimas eorum uires eximia clauæ mole frustratus, exitio tradidit. Ea tempestate Harthbenus quidam ab Helsyngia ueniens, raptas regũ filias stupro fœdare gloriæ loco ducebat, illum perimere solitus, à quo peragendæ Veneris usu prohiberetur, illustres nuptias humilibus præferens, tantoq; se clariorem existimans, quanto splendidiores concubitus per uim assequi potuisset. Nec ultionem effugit qui se ei comparatione uirtutis æquare præsumeret. Tanta uero corporis magnitudine erat, ut nouẽ cubitis proceritatis eius dimensio tenderetur. Huic duodecim athletæ contubernales fuere, quibus officio erat quoties illi præsaga pugnæ rabies incessisset, uinculorũ remedio oborti furoris impetum propulsare. Ab his Haldanus Harthbenum, eiusq; pugiles uiritim impetere iussus, non solum certamen spopondit, sed etiam uictoriam sibi ingenti uerborum fiducia promisit. Quo audito Harthbenus repentino furiarum afflatu correptus, summas clypei partes morsus acerbitate consumpsit, igneos uentri carbones mandere nõ destitit, raptas ore prunas in uiscerũ

Harthbeni corporis proceritas.

D ima transfudit, crepitantia flammarum pericula percurrit, ad postremum omni sæuitiæ genere debacchatus, in sex athletarum suorum præcordia furente manu ferrum conuertit. Quam insaniam illi pugnandi auiditas an naturæ ferocitas attulit, incertum est. Haldanum deinde residua pugilum manu petiuit. A quo miræ granditatis malleo contusus, uita ac uictoria caruit, deditq; pœnas & Haldano quem prouocauerat, & regibus quorũ sanguine per uim potitus fuerat. At quoniam Haldano fors inopinas pugnę causas porrigere consueuit, quasi nunquam uirium eius experimentis contenta, accidit ut Egtherus Fynnensis piratico Sueones molestaret incursu. Quem Haldanus ternis adortus nauigijs, nam & ei totidem esse compererat, cum nocte prælium finiente debellare non posset, postera die ex prouocatione secum decernentem oppressit. Deinde cum Hatheri Reguli filiam Thorildam à Grimmone eximiarum uirium athleta sub duelli comminatione expeti comperisset, edictumq; à patre esset, potiturum ea qui pugilem amouisset, quanquam ad senectutem cœlebs peruenerat, non minus Reguli promissione quàm athletæ petulantia concitatus Noruagiam petit. Qua inita cunctas agnitionis suæ notas adulterina oris illuuie respergens, ut pugnæ locum accessit, priorensem destringit. Quem ad hostilem sciens obriguisse conspectum, humi deiecit, alioq; uagina submoto Grimmonem appetens, extremos loricæ nexus cum occidua clypei parte persecuit. Quod factum Grimmo admiratione persecutus, uetulum, inquit, acrius dimicantem non memini: statimq; ferrum exerens obiectam gladio parmam penetrabili sectione conuulsit. Cuius immorantẽ ictui dextram Haldanus nihil hæsitans obuia ferri celeritate corripuit. Ille nihilominus læua gladium stringens, ferientis femur transegit, mutilati corporis ultionẽ exiguo uulnere prosecutus. Victor Haldanus uicto residuũ uitæ pecunia redimendi potestatẽ fecit, ne imbelli & manco miseras animæ reliquias deformiter adimere uideret. Quo facto tantum se penè in seruando hoste egit, quantum gesserat in uincendo.

A uincendo. Cuius uictoriæ præmiũ Thorildæ nuptijs assecutus, filium ex ea Asmundum sustulit, à quo se Noruagiæ reges originem duxisse magni estimant, ab Haldano solennem generationis suę seriem retexentes. Post hęc cum Ebbo pirata plebeij generis ad splendida coniugia capessenda uirtutis fiducia cõcitatus, Sygrutham Gothensium regis Vnguini filiam postularet, ac preterea Gothici regni dimidium in dotem expeteret, super matrimonij admissione consultus, consensum falso spondendum monuit, seq; nuptias frustraturum promisit. Quinetiã sedendi locum sibi inter conuiuarum discubitus assignari pręcepit. Probante consilium Vnguino, omnem regiæ dignitatis speciem peregrina corporis deformitate corrumpens, noctuq; nuptijs superueniẽs, occurrentibus formidini fuit, maiorem humano habitu uirum aduenisse mirantibus. Qui mox ut regiam intrauit circunspectis omnibus quęrit quis proximum regi discubitum occupauerit. Ebbone deinde futurum Vnguini generum eius lateri cõiunctum dicente, per summã uerborum iracundiã percontatur, qua uesania quibus ue furijs eò petulantiæ adductus sit, ut despicabiles generis sui sordes eximiæ nobilitatis splendori miscere præsumat, rusticasq; manus regiæ genti inserere audeat: nec id quidem expetere contentus, etiam alieni regni consortium captare uideatur. Deinde eum ferro secum decernere iubet, non prius uoto quàm uictoria potiturum. Quo nocturnũ monstris certamen, diurnum hominibus cõgruere respondente, ne temporis excusatione pugna abnui posset, lunæ splendore diem ęquari perhibuit. Taliter adactum pugnæ Ebbonem cõuiuio in spectaculum uerso prostrauit, nuptiasq; exequijs mutauit. Qui interiectis annis in patriam decedens cum sine liberis esset, regias opes Vnguino testamento legauit, eumq; regem cõstituit. Hic postmodũ ab æmulo cui Regnaldo nomen erat bello oppressus, filium Syualeum reliquit.

Genealogia & origo regum Noruagiæ.

B Huius filia Syritha adeò spectatæ pudicitiæ erat, ut cum ob formæ pulchritudinẽ ingenti procorum frequentia peteretur, ad neminem ex eis inspectandum adduci posse uideretur. Cuius continentię fiducia à patre cõiugem depoposcit, qui delenimentorum dulcedine mutuũ eius conspectum impetrare quiuisset. Olim siquidem apud nos puellarum continentia magnopere uisus petulantiam edomare solebat, ne mentis integritas oculorum libertate corrumperet̃, affectabaturq;, ut cordis castimoniam, oris modestia fateretur. Tunc Otharus quidam Ebbonis filius siue gestarum rerum magnitudine, siue comitatis & facundiæ fiducia accensus, pertinacius postulandæ uirginis ignibus æstuabat. Cuius obtutum omnibus ingenij neruis emollire cõnisus, cum demissum oculorũ eius habitum nulla penitus arte flexisset, inuictæ seueritatis perseuerantiam miratus abscedit. Eiusdem rei cupidus gigas cum ęque se effectu uacuum animaduerteret, fœminam subornat, quę cum obtenta uirginis familiaritate eius aliquandiu pedissequam egisset, hanc tandẽ à paternis procul penatibus quæsita callidius digressione seduxit, quã ipse mox irruens in arctiora montanę crepidinis septa deuexit. Opinant̃ alij quod fœmineã mentitus effigiẽ cum insidiosa artis protractione domesticis puellã ędibus abduxisset, partes demũ raptoris impleuerit. Quod ut cõperit Otharus, indagandæ uirginis gratia montis penita perscrutatus, inuentã oppresso gigante secũ abduxit. Adeò aũt gigantea sedulitas puellę cęsariẽ nexili comarũ astrictione reuinxerat, ut pilorũ perplexa cõgeries crispata quadã cohęrentia teneretur, nec facile pręter ferrum quis posset cõsertos crinium extricare cõplexus. Denuò igitur uarijs rerum irritamentis aggressus puellarem in se prouocare conspectũ, cum diu torpentes nequicquam oculos attentasset, proposito parũ ex sententia cedente, cœptum reliquit. Sed neq; puellã stupro uiolare sustinuit, ne splendido loco natam obscuro concubitus genere macularet. Quæ cum uarios solitudinum anfractus diutius errabunda percurreret, contigit ut ad syluestris cuiusdam immanisq;

C fœminæ tugurium perueniret. A qua pascendi caprarũ gregis officio deputata, cũ denuò per Otharũ libertatis auxiliũ impetrasset, talibus eius tentat̃ alloquijs:

Num meis mauis monitis adesse
Et pares uotis sociare nexus
Quàm gregi præsens, olidisq́ curam
Ferre capellis?
Impiæ dextram dominæ refelle
Et trucem præceps fugito magistram,
Vt rates mecum socias reuisens
Libera degas.
Linque commissæ studium bidentis,
Sperne caprinos agitare gressus,
Et tori consors refer apta nostris
Præmia uotis.

O mihi tantis studijs petita
Torpidos rursum radios reflecte
Paululum motu facili pudicos
Erige uultus.
Ad lares hinc te statuam paternos
Et piæ lætam sociabo matri,
Si semel blandis agitata uotis
Lumina pandas.
Quam tuli claustris toties gigantum
Confer antiquo meritum labori,
Et graues rerum miserata nisus
Parce rigori.

Quarę etenim cerebrosa adeò dementire cœpisti, ut alienũ ductare pecus, & in monstrorũ famulitio numerari præoptes, q̃ pari consensus aptitudine mutuum tori promouere contractũ? Illa nihilominus ne pudicæ mentis cõstantia, ad exter nos titubaret aspectus, luminũ habitũ immoto palpebrarũ rigore cõtinuit. Quan tæ porrò pudicitiæ seculi illius fœminas extitisse putemus, quæ ne ad leuẽ quidẽ oculorũ motũ maximis amatorũ irritamentis adduci potuerunt? Cũ ergo Otha rus ne gemini quidẽ beneficij meritis uirgineũ in se uisum cõcitare quiuisset, pu dore & ęgritudine fatigatus classem repetijt. Cumq́ Syritha more pristino decur sis late scopulis, in Ebbonis fortè sedes erronea peruenisset, nuditatis & inopiæ rubore egentium se filiam astruebat. Animaduertens autem hanc Othari mater, quamuis marcore illitam, inopiq́ contectam amiculo, à generosis pullulasse ra-
D malibus, honorato sedendi loco susceptam, reuerenda secum comitate detinuit. Nobilitatem quippe uirginis index forma prodebat, & uultu genus interprete resultabat. Quam uidens Otharus, cur uultum peplo obscuraret inquirit. Cuius animum certius experturus, nupturam sibi fœminam fingit, eiusq́ torum con-scendens, lucernã Syrithæ gestandam cõmittit. Quæ cum absumptis penè lych-nis admoto propius igne premeretur, tantum patientiæ specimen prębuit, ut ma num absque motu continere uisa, nullam ardoris molestiam sentire crederetur. Externum quippe æstum cohibebat interior, & pruritantis animi feruor adustæ cutis incendium temperabat. Quæ demũ ab Otharo manui consulere iussa, placi dos in eum obtutus uerecunda luminũ erectione conuertit, statimq́ semoto nu-ptiarum figmento, genialem torum nuptura conscendit. Cumq́ postmodum Sy ualdus cõprehensum Otharũ ob illatũ filiæ stuprum suspendio consumendũ du xisset, cõtinuò Syritha raptus sui casibus explicatis, nõ solũ eum in regis gratiã re duxit, sed etiã patrẽ ad eius sororẽ matrimonio sibi copulandã adduxit. Post hæc inter Syualdũ Regnaldũq́ exquisitę probitatis militibus utrobiq́ delectis, apud Sialandiã pręliũ agit̃, in quo cũ triduo mutuis cædibus exacto ob summã utriusq́ partis uirtutẽ incerti uictoriæ procursus existerent, Otharus siue diutinæ pugnæ tædio, siue gloriæ æmulatione correptus, cũ mortis contemptu cõsertissimos ho stes irrumpit, Regnaldoq́ inter fortissimas militũ acies obtruncato, subitã Danis uictoriã peperit. Insigne hoc præliũ maximorũ procerũ ignauia fuit. Adeò siqui-
Starcatheri fuga. dem rei summa perhorruit, ut fortissimi Sueonũ quadraginta terga fugæ dedisse dicant̃, quorũ præcipuus Starcatherus nulla sæuitia rerũ aut periculorũ magnitu dine quati solitus, nescio qua nunc obrepente formidine sociorũ fugam sequi q̃ spernere præoptauit. Crediderim hunc metum ei diuinis uiribus iniectũ, ne su-pra humanam fortitudinem uirtute sibi præditus uideretur. Adeò nihil perfecti

morta-

A mortalium felicitas habere consueuit. Tunc hi omnes maximi piratarum Haconis quasi quædam belli reliquiæ ad eum delapsæ commilitium amplectuntur.

Post hæc Syualdo filius Sigarus succedit, cui filij Syualdus, Alf, & Algerus fuere, filiaq; Sygne: è quibus Alf cæteris animo formaq; prestantior, piraticis incumbebat officijs: cuius etiā insignē candore cesariem tantus comæ decor asperserat, ut argenteo crine nitere putaretur. Eodē tempore Gothorū rex Syuardus filios habuisse fertur Vuemundū & Ostenū, filiaq; Aluildā, quæ tantā uerecundiæ fidem ab ipsis propemodū incunabulis præferebat, ut os peplo iugiter obnuptum haberet, quo minus formā suā alienæ libidinis irritamentū efficeret. Huic pater in arctam admodū custodiā relegatæ uiperā anguemq; educādos cōmisit, pudicitiā eius adultorū tandem reptiliū custodia uallaturus. Neq; enim facile thalamus inuestigari poterat, quē tanti discriminis pessulus obserabat. Statuit etiā, ut si quis eius aditū frustra tentasset, protinus amputandū caput, paloq; refigendum præberet. Ita annexus petulantiæ metus concitata iuuenum ingenia castigabat. Tunc Alf Sigari filius, rem hoc illustrius quo periculosius tentandā existimans, proci titulū professus, animalia propter uirginis conclaue excubantia debellare iubetur, quod edicti ratione eorū uictori uirgineus deberet amplexus. Quorum ut acrius aduersum se rabiem excitaret, cruenta corpus pelle contexit. Qua succinctus, mox ut septi ualuas subijt, torridā calibem forcipe comprehensam, hiantis uiperæ faucibus immersit, eamq; exanimē prostrauit. Anguem deinde sinuosa uolubilitate prolapsum, inter medios rictus telum iaculatus absumpsit. Cumq; pacti conditione connexū uictoriæ pignus expeteret, refert Siuardus hunc sibi generū acceptari, in quem filia solidū optionis arbitriū contulisset.

B Cumq; sola puellæ mater proci uotū difficulter exciperet, mentē filię secreto perlustrat alloquio. Qua procū impensius ob uirtutē laudante, conuicijs eam acrius lacerat, quod elisis pudicitiæ neruis specierū illecebra caperet, omissaq; uirtutis censura adulantibus formæ blanditijs lasciuæ mentis intuitū exhiberet. Ita Aluilda ad Danici iuuenis cōtemptū adducta, uirili ueste fœmineā permutauit, atq; ex pudica admodū puella ferocē piratā agere cœpit. Cōpluribus quoq; eiusdē uoti puellis in cōmilitiū adcitis, eo forte loci peruenit, ubi piratarū agmen amissi bello ducis interitū deplorabat. A quibus ob formę pulchritudinem piraticę princeps creata, maiores muliebri uirtute res ædidit. Quā Alf crebris nauigationis laboribus insectari conatus, in Blacmannorū forte classem hyeme incidit. Quo tempore densatis aquarū coactibus tanta glaciei moles naues corripuit, ut eis nulla remigandi uis processum struere potuisset. Cumq; frigoris diuturnitas tutiorē conclusis sponderet incessum, iubet Alf suos concretum pelagi sinum caligatis tentare uestigijs, calceorum lubricitate deposita, glaciale planum firmius percursuros. Quos Blacmanni succincta pedū agilitate fugæ consulere rati, inita cum eis pugna, uacillātibus nimirū cessere uestigijs, utpote quorū ancipites gradus subiectis plantis lubricū impellebat. Dani uero crustatū algore pelagus passu tutiore permensi, infirmos hostium elisere progressus. Quibus deuictis, nauigationē in Finniam uertunt. Vbi contractiorem forte sinum ingressi, missis qui rerū habitum explorarent, paucis nauibus portum occupari cognoscunt. Aluilda quippe easdem faucium angustias prior classe petiuerat. Quæ cum ignotas eminus puppes adesse conspiceret, prępeti remigio uelox in eorū defertur occursum, irrumpere hostem q̄ operiri satius iudicans. Tunc Alf prohibentibus socijs plures naues paucioribus attentari, indignū respondit, ut Aluildæ quis perferat paucarū puppiū obiectu procursus sui studia deturbari, præfatus paruæ rei momento magnorū operū titulos respergendos nō esse: nec parua Danis admiratio fuit, unde hostium corporibus talis formæ decor, tantaq; membrorū aptitudo suppeteret.

De Sigaro rege, à quo uilla Syersted nomē accepit.

Glaciem calcandi modus.

C Vt ergo naualem cõmittere pugnam cœperunt, iuuenis Aluildæ proram insiliens in puppim usq; facta resistentiũ strage progreditur. Cuius comes Borcarus decussa Aluildæ galea, mentiq; eius lenitate conspecta, animaduertit osculis non armis agendum esse, telorumq; rigore deposito blandioribus hostem officijs attrectandam. Igitur Alf quam terra mariq; tot obstantibus periculis indefesso labore quæsierat supra spem offerri gauisus, cupidius apprehensam, uirilem cultũ in muliebrem conuertere coëgit, ex qua postmodum filiam Guritham procreauit. Sed & Borcarus Aluildæ comitem Gro nomine matrimonio complexus, filium ex ea Haraldum suscepit, quem sequens ætas Hyldetan cognominauit. Et ne quis hunc bellis sexum insudasse miretur, quædã de taliũ fœminarũ conditione & moribus cõpendio modicæ digressionis expediam. Fuere quondam apud Danos fœminæ, quæ formam suam in uirilem habitum conuertentes, omnia pene temporũ momenta ad excolendam militiam conferebant, ne uirtutis neruos luxuriæ contagione hebetari paterentur. Siquidem delicatũ uiuendi genus perosæ, corpus animumq; patientia ac labore durare solebant, totamq; fœmineę leuitatis mollitiem abdicantes, muliebre ingenium uirili uti sæuitia cogebant. Sed & tanta cura rei militaris notitiã captabant, ut fœminas exuisse quiuis putaret, pręcipue uero quibus aut ingenij uigor, aut decora corporũ proceritas erat, id uitæ genus incedere consueuerant. Hæ ergo perinde ac natiuæ conditionis immemores, rigoremq; blanditijs anteferentes, bella pro basijs intentabant, sanguinemq; non oscula delibantes, armorũ potius q̃ amorũ officia frequentabant, manusq; quas in telas aptare debuerant, telorũ obsequijs exhibebant, ut iam nõ lecto, sed leto studentes spiculis appeterent, quos mulcere specie potuissent. Nunc à diuerticulo propositũ repetã. Veris initio cum Alf, & Algerus repetitis piraticæ operibus uaria pelagus nauigatione tentarent, in Hamundi Reguli filios Heluuin,

Fœminarũ Danicarũ illustriũ quondã studiũ.

D Hagbarthũ & Hamundũ centenis incidêre nauigijs. Quibus illato prælio cum fessas cæde dextras sola crepusculi caligo dirimeret, noctu militi fœdus imponitur, quod postero die perpeti inuicem iure firmatũ est, tanto uulnere hesterna pugna utrobiq; suscepto, ut nulla renouandi certaminis facultas existeret. Ita quos par uirtus exhausit, necessitas in pacem coëgit. Per idem tempus Hildigisleus claro Theutonũ loco ortus, formę & nobilitatis fiducia Sygnem Sigari filiã postulabat, apud quem maximũ ei contemptũ obscuritas peperit, quod fortitudine uacuus, aliena probitate fortunã instruere uideretur. Præcipue eandem in amorem Haconis magnaliũ eius spectata deflexit opinio. Quippe maiorem fortiũ q̃ mollium respectũ agebat, nec formæ, sed operũ insignia mirabatur, sciens omne decoris blandimentũ sola uirtutis æstimatione sordescere, nec æqua illi lance conferri. Sunt enim puellæ, quę potius amatorũ claritate quàm specie capiuntur, quasq; non oris, sed mentis habitum æstimantes, in alternũ copulæ uotũ solus animi respectus accendit. Hagbarthus uero cum Sigari filijs Daniã petens, ijsdemq; ignaris sororis eorũ alloquio potitus, tandẽ eam ad clãdestini cõcubitus promissionẽ fide sibi obligandã adduxit. Quæ postmodũ forte pedissequis insignes procerũ titulos conferentibus Hildigisleo Haconem prætulit, in illo nihil præter speciem laudabile reperiri, in isto oris lituram animi flore pensari testata. Nec eum simplici laudationis genere extulisse contenta, tali concentu usa perhibetur;

Hic candoris inops prima probitate relucet,
  Vultum uigore metiens.
Nam damnum rigidæ redimit mens ardua formæ,
  Mendamq; uicit corporis.
Corde micat species, facies feritate iuuatur,
  Ipso rigore præcluis.

Hæc

A Hæc candore beat mentem, sed mente colorem
Morum seuerus arbiter.
Huic precium non forma facit, sed fortior ausus
Armisq; parca claritas.
Ast illum capitis decor approbat, & nitor oris,
Vertexq; crine fulgidus.
Sordet inane decus formæ, confunditur in se
Fallax decoris dignitas.
Disparibus studijs uirtus, speciesq; reguntur,
Hæc perstat, illa deperit.
Importat uitium uacuus color, hunc leuis anni
Fluxus gradatim dissipat.
Ast probitas meliore loco sua pectora format
Nec lapsa prorsus excidit.
Exteriore bono uulgaris fallitur aura,
Rectiq; normam negligit.
At mihi censura uirtus potiore probatur,
Spreta decoris gratia.

Quæ uox ita ad astantium aures delapsa, ut Hagbarthus Haconis laudari uocabulo putaretur. A qua cum Hildegisleus Hagbarthum sibi prælatum dolenter tulisset, Boluuisum quendam luminibus captum muneribus illicit, qui Sigari & Hamundi filios ad amicitias odio permutandas adduceret. Rex quippe Sigarus senum duorum, quorum alter Boluuisus erat, consilio cuncta fere gerere consueuerat. Horũ tam discors ingenium fuit, ut alter inimicitijs dissidentes, in gratiam reducere solitus esset: alteri curę foret amicitia iunctos odio sequestrare, & simultatum pestes alternis uentilare dissidijs. Primũ itaq; Boluuisus apud Sigari filios Hamundi sobolem pleno obtrectationis mendacio lacerabat, affirmãs eam nunquam fida pace societatis iura seruare solitam, bello potius quàm fœdere continendam. Itaq; iuuenum pactione perrupta Alfet Hamundus, Hagbartho procul agente, Sigari filijs Alfet Algero prælium inferentibus apud portum, qui Sinus Hamundi dicitur, opprimuntur. Quos Hagbarthus postmodũ integris uiribus superueniens in ultionem fratrũ bello consumpsit. Hildigisileus ambas nates telo traiectus elabitur. Quæ res insectandorũ risu Theutonum occasio extitit, quod opprobrij nota plagæ deformitas non careret. Post hæc Hagbarthus muliebri corpus cultu instruens, tanquam Sigari filiam fraterna clade non læserit, solitarius eam acceptæ promissionis fiducia repetit, plus securitatis ex ipsius fide, quàm suo facinore formidinis contrahens, adeò libido periculum contemnit. Et ne profectioni causa deesse uideretur, pugnacem Haconis famulam profitendo, legationem eius ad Sigarum perferre se dixit. Cumq; noctu inter pedissequas cubitum reciperetur, pedesq; ei ab ancillulis lauandi officio pertergerentur, interrogatus, quid hispidis adeò cruribus esset, manusq; parum blandi contactus haberet, hoc modo respondit: *Senum duorũ dispar studiũ.*

Quid miri tenerum nobis durescere subtel,
Et longos hirto crure manere pilos?
Cui plantas toties subiecta relisit harena,
Et uepres medium corripuere gradum?
Nunc saltu nemus experior, nunc æquora cursu,
Nunc mare, nunc tellus, nunc iter unda mihi.
Sed neque ferratis conclusum nexibus uber,
Aut iaculis solitum, missilibusq; premi,

C Ad tactum uestro potuit mollescere ritu
Quas chlamydis tegmen aut toga leuis habet.
Nec colus aut calathi, sed cæde madentia tela
Officium nostræ composuere manus.

Cuius affirmationem Sygne consentaneo dissimulationis genere prosequi non morata, par esse refert manus uulnera sæpius quàm uellera, pugnam quàm pensa tractantes, consentaneam officio præferre duritiem, nec tractabili fœminarum mollitudine eneruem leuitatis speciem alienis contactibus exhibere. Quippe eas partim bellico labore, partim nauigandi consuetudine duratas esse. Neque enim bellatricem Haconis uernulam muliebribus inseruire negocijs, sed iaculandis hastis, torquendisq; missilibus oblitam cruore dexteram afferre consueuisse. Quamobrem mirandum non esse plantas ingenti itinerum emensione duratas, quasq; decursa toties littora scabris lapidum fragmētis obtriuerint calloso rigore lentescere, nec parem earum teneritudini contactum prę se ferre, quarum uestigia digressus expertia aulicis iugiter liminibus includantur. Quam quum Hagbarthus perinde ac honoratiorem cubandi locum habiturus tori sociam recepisset, inter mutuæ uoluptatis colloquia talibus sensim orsis compellat:

Si captum genitor tuus Me tristi dederit neci,
Nunquid coniugij fidem Tanti fœderis immemor
Post fatum repetes meum? Nam si sors ea cesserit,
Haud spero ueniæ locum, Nec parcens miserebitur
Vlturus sobolem parens, Nam fratres necui tuos
Priuatos ope nautica, Et nunc te patre nescio
Ac si nil prius egerim Votis illius obuiam
Communi teneo toro. Dic ergo Venus unica
D Quam uoti speciem feres Complexu solito carens?

Ad hæc Sygne:

Me crede tecum chare uelle commori
Si sors exitij prætulerit uicem,
Nec ulla uitæ prorogare tempora,
Quum te mors tumulo tristis adegerit.
Nam si supremam fortè lucem clauseris,
Lictorum rabido subditus ausui,
Quocunq; leto præfocetur halitus,
Morbo seu gladio gurgite uel solo,
Omnis petulcæ labis ignes abdico,
Et me consimili deuoueo neci,
Vt quos idem fœdus tori reuinxerat,
Idem supplicij contineat modus,
Nec hunc necis sensura pœnas deseram,
Quem dignum Venere constitui mea,
Qui prima nostri carpsit oris oscula
Et floris teneri primitias tulit.
Nullum puto uotum futurum certius,
Si quid fœminea uox fidei gerit.

Quæ uox ita Hagbarthi animū uegetauit, ut plus uoluptatis in eius promisso quàm periculi in sua digressione reponeret. Qui quum ab ancillulis proditus à Sigari lictoribus oppugnaretur, diu se strenua pugna defendit, compluresq; ex eis in aditu trucidauit. Cōprehensus tandem, & ad concionem perductus, diuersa plebis suffragia expertus est. Siquidem cōplures supplicium ab eo tam grauis iniuriæ

A ~~plebis suffragia expertus est. Siquidem complures supplicium ab eo tam grauis~~ iniuriæ exigendum dicebant. Sed Biluuisus Boluuisi frater, alijq́ꝫ sententiæ potioris autores, potius strenua eius opera utendum, quàm crudelius in eum consulendum monebant. Tunc subiens Boluuisus, iniqua affirmabat consilia, quæ regem quum ultione uti debeat, ignoscere iubeant, & iustum iracundię motum indigna miseratione deleniant. Quo enim pacto Sigarum circa hunc parcendi miserendiue studio moueri posse, à quo non solum gemino filiorum solatio spoliatus, sed etiam corruptæ filiæ contumelia respersus uideatur? Quam sententiam maiore concionis parte suffragijs prosequente, damnatur Hagbarthus, stipesq́ꝫ eum excepturus erigitur. Quo euenit, ut qui prius nullum penè triste suffragium habuerat, omnium sæuitia mulctaretur. Quem regina mox porrecto poculo sitim lenire iussum, tali minarum inflictione solicitat:

Nunc insolens Hagbarthe Quem morte dignum concio
Adiudicauit omnis, Sitis fugandæ gratia
Ori dabis bibendum Cypho liquorem corneo.
Ob hoc metum refutans Vitæ supremo tempore
Audacibus labellis Letale liba poculum,
Quo potus inferorum Mox applicere sedibus,
Iturus in reclusam Ditis seueri regiam,
Patibuloq́ꝫ corpus, Orcho daturus spiritum.

Tunc iuuenis oblatū apprehendens poculum, tale fertur intulisse responsum:

Hac gustum capiam manu supremum,
Extremæ quoque potionis haustum,
Qua natos tibi sustuli gemellos.
B Iam non elysios inultus axes
Non impune truces adibo manes,
Nam nostro prius hos peracta nisu
Clades tartareis reclusit antris.
Hæc uestro maduit cruore dextra,
Hæc proli teneros ademit annos,
Quam luci tua procreauit aluus,
Cui tunc nec funebris pepercit ensis.
Infamis mulier, furensq́ꝫ mente,
Infelix genitrix & orba natis,
Sublatum tibi nulla reddet ætas,
Nec tempus redimet, dies'ue quæuis
Demptum letifero rigore pignus.

Ita mortis comminationem interfectorum à se iuuenum exprobratione ultus, reiecto in reginam poculo, os eius sparso meri liquore suffudit. Interea Sygne deflentes famulas an sibi cœptorum sociæ fieri paterentur, interrogat. Illę quicquid dominæ uoti incederet, suis spondent effectibus exequendum. Promissioni fides adiecta est. Deinde lachrymis suffusa, quem unice tori consortem habuerit, fato insequi uelle se dicit, iubetq́ꝫ mox ut signum è specula datum esset, faces thalamo subdi, deinde laqueos ex peplis fieri, hisdemq́ꝫ fauces pulso pedum fulcimine strangulandas præberi. Assentientibus quo minorem mortis metum haberent, merum propinat. Post hæc Hagbarthus ad montem, qui postmodum ab ipso uocabulum traxit, suspendio consumendus adducitur. Tunc experturus amasiæ fidem, amiculum suum à lictoribus suspendi præcepit, uoluptati sibi esse præfatus, si propinquæ mortis instar alicuius spectaculi imaginem peruidisset. Quo impetrato, speculæ custos id circa Hagbarthum peragi

C ratus, conclusis intra aulam puellis conspecta denunciat. Quæ mox datis incendio tectis, subiecta pedibus robora depellentes, gulas laqueis obtorquendas dederunt. Igitur Hagbarthus regiam igni implicatam conspiciens, ac notum conflagrare cubiculũ, plus lætitiæ se ex amicæ fide, quàm mœroris ex propinqua morte sentire perhibuit. Quinetiã astantes ad necem sibi inferendam hortatus, in quàm paruo momento fatum poneret, huiusmodi carmine protestatur:

Ocyus ô iuuenes corruptus in aëra tollar,
  Dulce mihi nupta est post tua fata mori.
Aspicio crepitus & tecta rubentia flammis,
  Pollicitusq; diu pacta reuelat amor.
En tua non dubijs completur pactio uotis,
  Quum uitæ mihi sis, interitusq; comes.
Vnus erit finis, unus post fœdera nexus,
  Nec passim poterit prima perire Venus.
Felix qui tanto merui consorte iuuari,
  Nec male tartareos solus adire deos.
Ergo premant medias subiecta tenacula fauces,
  Nil nisi quod libeat pœna suprema feret,
Quum restaurandæ Veneris spes certa supersit
  Et mors delicias mox habitura suas.
Axis uterq; iuuat, gemino celebrabitur orbe,
  Vna animi requies, par in amore fides.

Ecce enim oblatum libens discrimen accipio, quũ ne apud manes quidem amor ipse participis sui complexum deperire patiatur. Et cum dicto lictorum opera laqueo profligatur. Et ne cuiquam antiquitatis uestigia prorsus exoleuisse credantur, prædictæ rei fides præsentibus locorũ indicijs exhibetur, quum & Hagbarthus pago uocabulũ extinctus intulerit, nec longe à Sigari oppido locus pateat, ubi plano paululũ agger elatior ueteris fundi instar protuberantis fumi speciem demonstrat. Sed & quidam Absaloni trabem se eo loci repertam uidisse narrauit, quam agrestis uomere glebam rimatus offendit. His auditis Hako Hamundi filius, quum in ultione fratrum arma ab Hyberniensibus in Danos translaturus uideretur, ab Hakone Sialandico Vuigeri filio, Starcatheroq; deseritur, quorũ post Regnaldi necem ad id usq; tempus auxilijs utebatur. Alter siquidem familiaritatis, alter originis intuitu mouebatur, diuersaq; ratio par ambobus studium peperit. Hakonem nanq; ab inuasione patrię pietas deturbauit, quod cęteris aduersum exteros bellum gerentibus, ipse cum ciuibus pręliaturus uideretur. Starcatherus uero quod Sygari senilis hospitio usus fuerat, hostem agere supersedebat, ne bene meritum iniuria afficere putaretur. Tantum enim quidam hospitalitatis gratiæ deferunt, ut ad molestiam eis inferendam adduci non possint, quorũ se quandoq; humanitatis officia expertos meminerint. Sed & Hako plus damni in fratrum nece, quàm pugilum defectione reponens, in portũ qui Danice Heruuig, latine Exercituũ sinus dicitur, classe collata, militem exponit, pedestremq; aciem instruit, quo loci nunc oppidum ab Hesberno constructũ, munimine suo præsidium accolis facit, aditumq; barbaræ feritatis eliminat. Deinde sparsis trifariã copijs, geminam nauium partem, paucis remigio destinatis, ad Susam amnem præmittit, quę per obliquos aluei flexus ancipiti nauigatione progrediens, peditibus si res posceret subsidium ministraret. Ipse cum residuis pedestri itinere facto, syluestribus maxime locis ne cerneretur, incessit. Quæ uia crebris quondam occlusa nemoribus, nunc partim aratris apta, tenui fruticũ raritate prætexitur. Et ne progressis in planum arboreum deesset umbraculum, ramalia ab eis incîdi gestariq; præcepit.

D

Hagbyr Danice uocatur.

Susa amnis.

A præcepit. Præterea ne quid properantibus oneri foret, uestium partem ac uaginas abijci, nudosq́ gladios deferri iussit. Ob cuius facti memoriam ęternũ monti uadoq́ cognomen reliquit. Ita binas uigilum stationes nocturna progressione frustratus, quũ in tertiam incidisset, mox speculator insolitum facti cõtemplatus euentum, accesso Sigari cubiculo stupendæ rei nunciũ afferre se dixit, quod frondes ac frutices humano more gradientes aspiceret. Tunc percontatus rex quantũ nemoris distaret aduentus, ut propinquum esse cognouit, hoc monstro fatum sibi portendi subiunxit. Quo euenit ut succisorum fruticum palus letalis publico nuncuparetur eloquio. Igitur locorum angustias ueritus, relicto oppido conspectiorem soli planitiẽ prælio hostes excepturus petiuit. Idem apud locum qui uulgo Vualbrunna, latine cadauerum uel stragis puteus appellatur, gesta infeliciter pugna, protritus extinguitur. Tunc Haco uictoria in crudelitatem uersa tanto facinore fortunam prosequi cœpit, ut promiscuæ cędis auidus, nihil conditioni aut sexui deferendum putaret. Sed nec miserationis aut uerecundiæ respectui indulsit, quo minus fœmineo ferrum cruore respergeret, matresq́ cum liberis cõmuni stragis sæuitia uiolaret. His auditis Syualdus Sigari filius, quum paternis hactenus penatibus inhæsisset, ultoris partes executurus exercitum contrahit. Igitur Haco multitudinis concursu conterritus, cum tertia agminis parte in Heruuig classem repetens, maritimo sibi discessu consuluit. Cuius collega Haco cognomine Fastuosus, plus fiducię in recenti uictoria, quàm metus in Haconis absentia reponendum existimans, mortemq́ fugæ præferens, residuũ tutabatur exercitum. Itaq́ reductis paulisper castris apud uillam Axelstadam naualem diutile præstolatus occursum, uenientium tardius sociorum segnitiem causabatur. Nondum enim ad destinatum portum immissa amni classis appulerat. Adeò autem Sigari

B clades Syualdiq́ charitas promiscuos plebis animos incitabant, ut uterq́ se bello sexus impenderet, nec certamen crederes fœmineis caruisse præsidijs. Postera luce Haco, Syualdusq́ congressi, biduum extraxere pugna, in qua rebus atrocissime decertatis, utroq́ duce prostrato, Danorũ reliquias uictoria decorauit. Nocte uero prælium insecuta ad constituti portus receptaculũ classis Susam rimata peruenit. Cuius alueum quondam remigijs peruium, nunc solidioribus elementis concretum angustiæ limitant, ut uetante cõstrictionis inertia rarus puppium admitatur ingressus. Diluculo nautæ sociorum cadauera conspicati, funerandi ducis gratia, collem spectatæ magnitudinis extruunt, quem usq́ nunc opinione celebrem Haconis bustum fama connominat. Quorum multitudinẽ Borcarus cum Scanico repente equitatu adueniens, neci implicuit. Consumpto hoste uacuas remigio rates instruens, Hamundi filium anhela præceps celeritate persequitur. Cuius congressu habito, contigit Haconem rebus infeliciter gestis metu præcipitem in Scotorum patriam ternis euolare nauigijs, ubi decurso biennio defungitur. Talia rerum bellorumq́ discrimina adeò regiam apud Danos gentem exhauserant, ut hanc ad solam Iuritham Alfi filiam, Sigari uero neptem redactam esse constaret. Qui quum se consuetæ nobilitatis regimine defectos uiderent, regnũ popularibus tradunt, creatisq́ ex plebe principibus Ostmaro Scaniæ, Hundingo Sialandiæ procurationem attribuunt. In Hanonem Fioniæ dominiũ conferunt. Penes Roricum atq́ Haterum Iutiæ summam discreta potestate constituunt. Quod ne lateat quo regum posteritas satore succreuerit, occurrunt quædam necessariò paulisper perstringenda digressu. Ferunt fortissimũ Suetonum Gunnarum olim ob grauissimas causas Noruagię infensum, lacessendę eius licentiam precibus impetratam maximis exasperasse periculis, ac primum in Iather prouinciam propositos effudisse decursus: quam partim flammis, partim cædibus implicans omissis rapinis tantum obsitos cadaueribus calles ac fusas cruore semitas

C permeare gaudebat. Nam quũ cæteri iugulis abstinere, prædamq; magis quàm cædem affectare solerent, hic spolijs sæuitiam anteponens, funestũ animi libitũ, humanis potissimum cladibus exercebat. Cuius atrocitate permoti incolæ, propinquum periculum publica deditione præueninnt. Sed & rex Normanorũ Regnaldus ultimæ senectutis, audito tyranni studio, filiam Drotam facto specu claudendam curauit, aptumq; ei prouisis in longũ sumptibus famulitium tribuit. Sed & gladios exquisita fabrorũ opera decusatos, cum regia supellectile pariter antro mandauit, ne ferri usum, quem sibi inhabilem uideret, hosti capiendum relinqueret. Et ne conspicua caueæ pateret elatio, solidiori terræ tumorem æquabat. Ad bellum deinde profectus, quum senilibus membris in aciem descendere nõ posset, comitũ innixus humeris, alienis fulta gradibus uestigia proferebat. Igitur prælio cupidius quàm felicius gesto consumptus, grauem ruboris causam patrię reliquit. Vt enim Gunnarus deuictę gentis ignauiam inusitata conditionis deformitate mulctaret, rectoris loco canem eis præponi curauit. Quo facto quid aliud eum assequi uoluisse putemus, quàm ut plenus superbiæ populus insolentiam suam manifestius puniri cognosceret, dum obnixos latranti uertices inclinaret. Et ne quid contumeliæ deesset, satrapas procurauit, qui sub eius titulo priuata ac publica negocia tuerentur. Cuius etiam iugi cõstantiq; custodiæ distinctos procerum ordines applicabat. Statuit insuper, ut si quis aulicorũ ducis sui despicabile duxisset obsequiũ, uariosq; discurrẽtis incessus plenis uenerationis obsequijs insequi supersedisset, membrorũ clade supplicia lueret. Sed & geminum genti uectigal imposuit, unum autumnalibus copijs, alterum uernali tempore persoluendum. Ita Noruagiensiũ tumore exploso obtentũ est, ut liquidius fastus sui detrimenta cognoscerent, quem caninis adactũ obsequijs uiderent. Audiens autẽ regis filiam longinquis occlusam latibulis, omnibus ingenij neruis ad eam inuestigandam cõtendit. Quo euenit, ut dum ipse quoq; lustrandi inter alios officio fun-
D geretur, subterranei murmuris sonum dubia procul aure colligeret, tunc sensim progressus certiorẽ humanæ uocis habitũ deprehendit. Cumq; subiectam pedibus humũ ad solidum fodi iussisset, subitò patente cauea cuniculatos animaduertit anfractus. Trucidatis itaq; famulis, dum detectos antri aditus tueri cupiũt, puella cum repositis inibi spolijs cauo extrahitur, quæ rerum admodũ prouida patrios duntaxat enses secretioris custodiæ tutamento tradiderat. Hæc à Gunnaro stuprum pati coacta, filium procreat Hildigerum, cui tanta paternæ crudelitatis æmulatio fuit, ut cædium semper appetens, & humanis solum intentus excidijs, immensa fundendi cruoris cupidine suspiraret. Igitur ob intolerabiles sæuitię mores à patre proscriptus, moxq; ab Aluero tyrannide donatus, finitimos bellis ac cædibus implicando omne ætatis tempus armis exegit, nihilq; exilij conditione ex consueto crudelitatis habitu remittens, animum cum loco mutare passus non est. Interea Borcarus Regnaldi filiæ Drotæ matrimoniũ per uim à Gunnaro occupatum expertus, coniuge eum, uitaq; priuat, ac sibi Drotam connubio sociat, quæ etiam ægre nuptijs assensa non est, quod parentis ultorem iure complexura uideretur. Neq; enim lugentis patrem filiæ eius interfectori uoluptuosus poterat obtemperare consensus. Huius Bocariq; filius Haldanus fuit, cuius iuuentæ initia stoliditatis opinione referta fuere, sequens uero ætas fulgentissimis operũ insignibus illustris euasit, maximisq; uitæ ornamentis inclaruit. Adolescẽs pugilem ingenuæ famæ, quod ab eo pueriliter obludens colapho percussus esset, gestamine quod in manu habebat petitum oppressit. Quo facto futuros operum titulos auspicatu præteritę uitæ contemptum in amplissimũ sequentis fulgorem conuertit. Ea quippe res bellicorũ eius insignium magnitudinem augurata est. Ea tempestate Rotho Rutenorũ pirata patriam nostram rapinæ & crudelitatis iniurijs

profligabat.

A profligabat. Cuius tam insignis atrocitas erat, ut cæteris extremæ captorum nuditati parcentibus, hic etiam secretiores corporũ partes tegminibus spoliare deforme non duceret. Vnde graues adhuc, immanesq; rapinas Rothoran cognominare solemus. Sed & torquendi interdum hunc supplicij modum adhibere solebat, ut dextris eorum pedibus terræ tenacius affixis, læuos curuatis deindustria ramis annecteret, quorum salacitas medij corporis distractione recurreret. Quẽ Fioniæ rex Hano dum speciosos sibi titulos consciscere cupit, maritimis uiribus oppugnare conatus, fugam uno comitatus ingreditur. In cuius exprobrationem prouerbium manauit, in proprio plus lare Hanonẽ ualere. Tunc Borcarus ulteriorem ciuium iacturam inspectare non passus, Rothoni se obijcit, quorũ ut mutuum bellum, ita etiam exitium fuit. Eadem pugna Haldanum grauiter affectum fama est aliquandiu susceptis oblanguisse uulneribus, è quibus unum euidentius ori inflictum habebat. Quod adeò cicatrice conspicuũ erat, ut cæteris medela recreatis, patentiori quadam lentigine teneretur. Oblisam quippe labelli partem ita uerrucæ uitium ulcerabat, ut eius rimosa tabes carnis excremento sarciri nequiret. Quæ res ei plenum cõtumeliæ cognomẽ impressit, quum potius uulnera aduerso corpore excepta laudem quàm dedecus afferre soleant. Adeò maligna uirtutum interpres uulgaris interdum existit opinio. Interea Alfi filia Guritha, quũ regiam stirpem ad se solam redactam animaduerteret, neminemq; cui nuberet nobilitate parem haberet, nuncupatis uotis uoluntariã sibi castimoniã indixit, concubituq; carere quàm ex plebe maritũ adsciscere satius duxit. Quinetiã cauendæ iniuriæ gratia conclaue suum electo pugilum agmine tutabatur. Ad quam quũ Haldanus semel fortè uenisset, abessentq; pugiles, quorum ipse fratrem impubis extinxerat, oportere eam, inquit, soluto uirginitatis uinculo, castimoniæ rigorem

B rebus permutare uenereis: ne ita pudicitiæ uotis indulgeat, ut lapsa regni gubernacula copulæ suæ beneficio reparare contemnat. Se ergo nobilitatis splendore conspicuũ nuptialibus ab ea uotis respici iubet, quod ob dictam causam uoluptati aditum datura uideatur. Ad hæc Guritha adduci se non posse retulit, ut regiæ nobilitatis reliquias inferioris ordinis uiro copulare sustineat. Nec generis obscuritatem exprobrasse contenta, etiam oris deformitatem improperat. Haldanus geminum ab ea sibi uitium obiectari subiunxit, unum quod sanguine parũ niteret, alterum quod rimosi oris iacturã inexpleta cicatrice præferret, ideoq; non prius se postulandæ eius gratia redíturũ, quàm utranq; notam parta armis claritate tersisset. Obsecrat quoq;, ne cui tori cõniuentiam præberet, antequam reditus, interitus'ue sui certitudinem nuncio cognouisset. Quem athletę fratre iampridem ab eo spoliati Gurithæ locutum indigne ferentes, discedentem equis insectari conãtur. Quo uiso, cõmilitibus latebram petere iussis, se solum pugiles excepturũ dicebat. Morantes asseclas imperioq; obsequi deforme ducentes minis abigit, præfatus nõ cõperturam Guritham pugnam à se formidine detrectari. Mox quercu succisa, atq; in clauę habitum redacta, solus cum duodecim manũ conseruit, eosq; spiritu spoliauit. Quibus peremptis tam præclari operis titulis non cõtentus, maioris ædendi gratia auitos à matre gladios recepit, quorum alter Lyusingus, alter Huuytingus ob collimati acuminis nitorem uocabulum habuit. At ubi inter Aluerum Suetiæ regem, Rutenosq; bellum flagare cognouit, è uestigio Rusciam petit, oblatoq; incolis auxilio, summa cum omnium dignatione suscipitur. Sed nec procul Aluerus agebat, breui locorum traiectu paruulam internectente distantiam. Cuius miles Hildigerus Gunnari filius Rutenorum pugilibus ad secũ dimicandum prouocatis, cum Haldanum offerri animaduerteret, eiusq; se fratrem esse non ignoraret, pietatem fortitudini prætulit, seq; septuaginta pugilum oppressione conspicuum, cum homine parum spectato manum conserturum ne

Haldanus duodecim pugiles quercu obtruncat.

C gauit. Iubet itaq; eum minorũ se rerum experimentis metiri, ac deinde ęqua uiribus studia consectari. Hæc autem non uirtutis diffidentia, sed integritatis seruandæ gratia astruebat, quum non solum acerrimus, uerumetiam hebetandi carminibus ferri peritus existeret. Quippe quum ab eius patre suum oppressum meminisset, affectusq; geminos, unum paternæ ultionis, alterum fraternæ charitatis haberet, prouocationi cedere quàm maximo implicari scelere satius duxit. Cuius loco alium Haldanus athletam deposcens, exhibitum iugulat, moxq; ei etiam hostium suffragio uirtutis palma decernitur, omniumq; fortissimus publica proclamatione censetur. Postera die duobus in pugnam petitis, ambos obtruncat. Tertia luce ternos expugnat. Quarta, quatuor secum congressos exuperat. Quinta uero quinos expostulat. Quibus oppressis, quum ad octauam similibus pugnæ & uictorię incrementis peruentum esset, undecim simul admissos prosternit: cui Hildigerus quod operum suorum titulos uirtutum eius magnitudine æquatos uideret, congressum ulterius negare non passus, quum ab eo obducto panniculis ferro mortificum sibi uulnus inflictum animaduerteret, abiectis armis humi decumbens, tali fratrem uoce compellat:

Collibet alternis deuolui fatibus horam,
Et ferro pausante solo subsidere paulum,
Alternare moram dictis animosq; fouere.
Restat proposito tempus, nam fata duorum
Fors diuersa tenet, alium discrimine certo
Sors feralis agit, alium potioribus annis
Pompa decusq; manent, & agendi temporis usus.
Sic sibi diuiduum partes discriminat omen.
Danica te tellus, me Sueticus ędidit orbis.
D Drot tibi maternum quondam distenderat uber,
Hac genitrice tibi pariter collacteus exto.
En pia progenies trucibus concurrere telis
Ausa perit, sudo pro nati sanguine, fratres
Illata sibi cæde ruunt, dum culmen auentes
Tempore deficiunt, sceptriq; cupidine nacti
Exitiale malum socio styga funere uisent.
Ad caput affixus clypeus mihi Sueticus astat,
Quem specular uernans uarij cęlaminis ornat,
Et miris laqueata modis tabulata coronant.
Illic confectos proceres, pugilesq; subactos,
Bella quoq;, & nostræ facinus spectabile dextræ
Multicolor pictura notat: medioxima nati
Illita conspicuo species cælamine constat,
Cui manus hæc cursum metæ uitalis ademit.
Vnicus hic nobis hæres erat, una paterni
Cura animi, superoq; datus solamine matri.
Sors mala quæ lætis infaustos aggerit annos,
Et risum mœrore premit, sortemq; molestat.
Lugubre enim ac miserum est deiectam ducere uitam,
Et tristes spirare dies, omenq; dolere.
Sed quæcunq; ligat Parcarum præscius ordo,
Quæcunq; arcanum superæ rationis adumbrat,
Seu quæ fatorum serie præuisa tenentur,
Nulla caducarum rerum conuersio tollet.

His

A His dictis quum ab Haldano ob tam seram fraterni uinculi confessionem inertię damnaretur, idcirco se silentio usum esse dicebat, ne aut pugnam detrectando ignauus, aut cõmittendo scelestus existimari posset. Talibus excusationis uerbis intentus extinguitur. Sed apud Danos Haldanum ab Hildigero prostratum rumor ædiderat. Post hæc Gyuritha, quæ regij sanguinis sola apud Danos supererat, quum à Siuaro Saxonicæ gentis nobilissimo postulari cœpisset, latenterq; ei Haldanum præferret, conditionem pro eo intulit, ne suum prius connubium peteret, quàm Danorum regnum membratim diuisum in unum corpus redigeret, idq; sibi per iniuriam ereptum armis restituisset. Quod frustra tentante Siuaro, omnibus arbitris pecunia ab ipso corruptis, tandem ei despondenda cõceditur. Quod Haldanus apud Rusciam per negociatores expertus, tanto studio nauigationi incubuit, ut nuptiarum tempus aduentu præcurreret. Quarum prima die regiã petiturus præcepit, ne comites prius à constitutis sibi mouerẽtur excubijs, quàm ferri stridorem eminus aure perciperent. Cumq; conuiuis parum cognitus coram uirgine cõstitisset, ne uulgaris eloquij nuditate pluribus intellecta depromeret, in hunc modum abstrusa carmen ambage compegit:

Patris sceptra relinquens Nil figmenta uerebar
Commenti muliebris Astus fœmineiue,
Vnum quando duosq; Tres ac quatuor & mox
Quinos indeq; senos Post septem simul octo
Vndenos quoq; solus Victor Marte subegi,
Sed nec tunc fore rebar Probri labe notandus
Promissi leuitate, Pactis illicibusq;.

Ad hæc Gyuritha.

B Fragili moderamine rerum
Animus mihi pendulus hæsit
Trepida leuitate pererrans:
Tua fama uolatilis, anceps,
Varijsq; relatibus acta,
Dubium mihi pectus inussit,
Teneri tibi temporis annos
Gladio perijsse uerebar,
Poteram'ne resistere sola
Senioribus atq; magistris
Prohibentibus ista negari
Thalamoq; monentibus uti?
Manet & Venus, & calor idem
Socius tibi, parq; futurus:
Nec ab ordine sponsio cessit
Aditus habitura fideles.

Neq; enim ulla adhuc te fefellit promissio, quanquam sola multiplicis suadelæ consilia detrectare non possem, & in iugalis copulæ receptione monitis obuiare censorijs. Necdum responsum uirgo complebat, & iam sponsum Haldanus ferro transuerberat. Nec unum oppressisse contentus, maximam conuiuarum partem obtruncat. In quem quum Saxones cessim ebrietate labantes irruerent, à superuenientibus eius uernaculis trucidantur. His gestis Gyuritha potitur: quam quum sterilitatis uitio obnoxiam animaduerteret, maximamq; prolis creandę cupidinem haberet, conciliandæ ei fœcunditatis gratia Vpsalam petit, responsoq; monitus suscitandæ sobolis causa fraternis primũ manibus parentare, postquam

C oraculo paruit, optatæ rei solatium impetrauit: siquidem filium ex Gyuritha suscepit, cui Haraldo uocabulum aptauit. Cuius titulo Danorũ regnum principũ iniurijs laceratum ad pristinum dominationis habitũ reuocare conatus, dum bello apud Sialandiam gesto, Vuesetum præcipue opinionis athletam in acie oppugnat, occiditur. Quo uiso Gyuritha, quum prælio ob filij charitatem sub uirili habitu interesset, eundem fugientibus socijs cupidius dimicantem ad propinquum nemus humeris deportandum curauit. A cuius insectatu plurimum hostes lassitudo prohibuit, quorum aliquis dependentis pigam sagitta confixit. Igitur Haraldus plus ruboris sibi, quàm opis materna cura allatum existimauit. Qui quũ eximiæ formæ, præcipuæq; magnitudinis esset, coæuisq; robore & statura præstaret, tantam Othini, cuius oraculo æditus uidebatur, indulgentiam expertus fuerat, ut integritatis eius habitus ferro quassari non posset. Quo euenit ut uulnifica alijs tela, ad læsionem ei infligendã inhabilia redderentur. Nec præmij inops beneficiũ fuit, animas quippe ei quas ferro corporibus eiecisset, pollicitus proditur. Idem in monimentum patris eius res gestas apud Blekygiam rupi, cuius memini, per artifices mandare curæ habuit. Post hæc quũ Vuesetum apud Scaniam nuptias acturum audiret, easq; sub egentis specie petiuisset, finito noctium conuiuio, omnibusq; mero ac somno sopitis, nuptialem thalamum trabe pertudit, cuius buccam Vuesetus ita absq; uulneris inflictione fuste quassauit, ut binis eam dentibus uacuefaceret. Quorum facturam postmodum insperata molarium eruptio sarciebat. Hic euentus Hyldetam ei cognomen imposuit, quod eum quidã ob eminentem dentium ordinem assecutum affirmant. Illic occiso Vueseto Scaniæ dominium adipiscitur. Inde Hatherum apud Iutiam oppugnatum extinxit, cuius occasum perpes oppidi uocabulũ indicat. Post hæc Hundingo, Roricoq; prostratis Lethrã occupat, distractumq; Daniæ regnũ in pristinum corpus refor-

D mat. Deinde Vuicarorũ regem Asmundum à sorore natu maiorem regno spoliatum comperiẽs, pendente bello tanta fœminæ petulantia concitatus, sola naue Noruagiam Asmundo opem laturus accedit. Cõmisso prælio purpurea amictus lacerna, mitraq; auro uariata capillitium redimitus, in hostem progreditur, ita armorum loco tacita fortunæ conscientia fretus, ut conuiuali potius quàm bellico cultu instructus uideretur. Sed nec apparatui ingenium respondit. Inermis siquidem ac regijs duntaxat insignibus ornatus, cœtus anteibat armigeros, expeditamq; pugnandi copiam feruentioribus belli periculis obiectabat. Directa nanq; in eum spicula, ac si retusi acuminis essent nocuo cassabantur effectu. Cumq; ceteri præliantis inermitatem aduerterent, impressione facta, ad eum acrius impetendum pudore coguntur. Quos Haraldus corpore integer, aut ferro consumpsit, aut fugam arripere coëgit, sicq; regnum Asmundo prostrata eius sorore restituit. A quo oblatis sibi uictoriæ præmijs, solam gloriæ mercedem sufficere dixit, tantumq; se in repudiandis muneribus gessit, quantum egerat in promerendis. Quo facto non minorem omnibus continentiæ suæ, quàm fortitudinis admirationem incussit, claritatem se, nõ pecuniam ex uictoria percepturum testatus. Interea rex Sueonum Aluerus decedit, Olauo, Ingone, & Ingeldo filijs relictis: quorum Ingo paternæ hæreditatis titulis non contentus, proferendi imperij gratia Danis bellum denunciat. Cuius euentũ Haraldo oraculis explorare cupienti, senex præcipue magnitudinis, sed orbus oculo obuius extitit, qui hispido etiam amiculo circumactus Othinum se dici, bellorumq; usu callere testatus, utilissimum ei centuriandi in acie exercitus documentum porrexit. Iussit igitur ut terrestribus bellum copijs æditurus, uniuersam aciem in tres turmas diuideret, quarum unamquanq; uicenarij ratione densaret, mediam uero uiginti uirorum nu-

Acierum instructio.

mero

A mero reliquis porrectiorem extenderet, quam etiam in coni siue pyramidis acu-
men digerens, alarum recessus utrinq; secus discretis ambagibus obliquaret. Cu
iuslibet uero turmæ seriem hac ratione contexeret, ut à duobus frons inchoans,
consequentibus locis unitatis duntaxat incremẽta reciperet, & quidem in secun-
da linea tres, in tertia quatuor, eodemq; modo posterius ordinandos, habita con
gressione statueret, sicq; cõsequentes gradus idem proportionis tenor instrueret
donec coniunctionis extremitas alas æquaret: cornu uero quodlibet denis ab eo
ordinibus formaretur. Post has item turmas instructã iaculis iuuentutem admit-
tat, à cuius tergo grandæuorũ cohortem adhibeat, quæ labantes sociorũ uires ue
terana quadam uirtute firmaret. Deinde funditorũ alas gnarus locorum supputa
tor annecteret, qui post sodalium agmina cõsistentes, eminus hostem tormentis
incesserent. Post quos cuiuslibet ætatis aut ordinis homines absq; cõditionis æsti
matione passim adsciseret. Cæterũ postremã aciem ternis ad instar primæ corni
bus interstinctã, similiq; graduũ proportione digestam explicet. Cuius tergũ su-
periori coniunctũ agmini, ipsum auersæ frontis obstaculo tueretur. At si nauale
fortè prælιũ incidisset, partẽ classis secerneret, quæ eo propositos inchoante cõfli
ctus multiuola rates hosticas reflexione circũdaret. His disciplinæ militaris ratio
nibus instructus, Ingonem, Olauumq; bellũ parantes, anticipatis apud Suetiam
rebus, oppressit. Quorũ fratri Ingeldo sub aduersæ ualetudinis simulatione belli
inducias per legatos poscẽti postulata concessit, ne uirtus quæ mœstis rebus par-
cere didicisset, humilis ac iacentis fortunæ temporibus insultaret, à quo postmo-
dum raptæ sororis iniuria lacessitus, quum diu bellis eum ancipiti uictoria fati-
gasset, in amicitiam adciuit, sociumq; quàm hostem habere satius duxit. Post hæc
quũ inter Olauũ Throndorũ regem, uirginesq; Sticlam & Rusilam regnum bel
B lo decertandum audiret, fœminea admodũ præsumptione permotus, clàm arbi-
tris eum accessit, cultuq; quo dentiũ prolixitatem obnuberet sumpto, pugnã uir
ginibus intulit. Quarũ utraq; prostrata binis portubus affine earũ uocabulis no-
men reliquit. Tum uero conspectissimũ uirtutis argumentum exhibuit. Quippe
subarmali tantũ subucula fretus, inermem telis thoracem opposuit. Igitur Olauo
uictoriæ sibi præmiũ offerente beneficium repudiauit, sicq; fortitudinis an conti-
nentiæ maius specimen dederit, incertum reliquit. Deinde Fresicæ gentis athle-
tam Vbbonem nomine Iutiæ fines crebra populariũ strage uastantem adortus,
quum armis subdere non posset, milites ad eum manibus capiendũ hortatus, hu
mi prostrauit, uictumq; compedibus tradidit. Ita quem paulò ante grauissimam
sibi cladem allaturũ putauit, deformi expugnationis genere superatum obtinuit.
Quem sorore ei in matrimonium data militem nactus, finitimos Rheno populos
tributo submisit, militemq; ex eius gentis fortissimis legit. Quo fretus bello Scla-
uiam pressit, eiusq; duces Duc & Dal ob uirtutem capi potius quàm occidi cura
uit. Quibus in cõmilitium receptis, Aquitaniam armis perdomuit, moxq; Bri-
tanniam petens, Humbrorum rege prostrato, promptissimos quosq; deuictæ iu
uentutis adciuit. Quorũ præcipuus Orm cognomento Britannicus habebatur.
Hac rerum fama athletas è uarijs orbis partibus accersitos in mercenariam manũ
redegit. Quorum frequentia actus, adeò regnorum omnium motus nominis sui
terrore cohibuit, ut eorum rectoribus mutuum conferendæ manus ausum excu
teret. Sed nec quisquam maris dominationem absq; eius nutu usurpare præsum
psit. Quippe quondam in Danorũ republica diuiduum terræ & pelagi imperiũ
fuit. Interea apud Suetiam moritur Ingeldus, Ringone, quem ex Haraldi sorore
sustulerat, paruulo admodum filio relicto, quem Haraldus paterno regno datis
ei tutoribus præfecit. Ita prouincijs principibusq; perdomitis, quinquaginta an-
nos in ocio habuit. Quorum quiete ne militum animos in desidiam resolui pate-

C retur, assidue eis cauendi, inferendiq́ ictus ratione à gladiatoribus perdiscendā constituit. Quorū quidam insigni dimicationis arte callentes, aduersæ frontis supercilium infallibili ictu ferire solebant. Quo si quis recepto uersilitate palpebræ timidius cōniueret, mox aula eiectus stipendijs defungebatur. Hisdem temporibus Olonem Syuardi filiū Haraldi sorore æditū in Daniam è Noruagiæ finibus conspiciendi auunculi cupido perduxit. Quem quia primū in Haraldi clientela habitum, post bellum uero Sueticum Danicarū rerum imperio potitum constat, proposito paulisper attinet, quæ de eius operibus memoriæ sunt prodita, recensere. Igitur Olo tertium ætatis lustrum apud patrem emensus, quantum animi corporisq́ dotibus inclaruerit, incredibile reddidit. Præterea adeò uisu efferus erat, ut quod alij armis, ipse oculis in hostem ageret, ac fortissimū quenq́ uibrante luminum acritate terreret. Cui quum nuncio delatū esset Gunnonē Thelemachiæ ducē cum filio Grimone nemus Ethascog, quod & fruticibus prędensum & uallibus quammaxime opacū erat, per latrocinium obsidere, facinoris indignatione cōmotus, cum cane & equo parabilem à patre armaturam deposcit, iuuentam damnans, quæ debitū uirtuti tempus inertia dilabi pateref. Quibus impetratis, prędictam syluam arctissime speculatus, hominis uestigia niui altius impressa cognoscit. Quippe latronis incessum pruina gressu uiolata prodiderat. Qua duce usus superato montis cliuo præcipuæ granditatis amnem offendit. Quo pristinam humani uestigij speciem auferente, traiectu utendum constituit. Verum ipsa aquæ moles rapidiore lapsu præcipiter agens undas, difficultate transitū negare uidebatur. Siquidem occultis cautibus frequens omnem aluei tractum spumeo quodam uolumine turbidabat. Sed ex animo Olonis periculi metum festinationis cupido detraxerat. Igitur ubi domitus uirtute timor, contemptūq́ temeritate periculum, nihil quod animo libitum foret actu difficile ratus, stridulos equo uortices
D superauit. Quos emensus in angustias paludibus undiq́ secus ambitas incidit. Quarum interna facile peti præiecti aggeris obstaculū non sinebat. Trans quem leuato equo frequens stabulis repagulum animaduertit. Vnde egesto equorum grege, suū inducere cupiens, à Tokone quodā, seruus hic Gunnonis erat, adeò aduenam insoleuisse dolente acrius impetitus, oppugnantē solo clypei frustrabatur obiectu. Quem ferro opprimere deforme existimans, apprehensum, artuatimq́ cōfractum, tecto quo præceps excesserat, transuersum iniecit. Qua ignominia Gunno ac Grimo ocyus incitati, diuersis elapsi posticis pariter in Olonē cum contemptu ætatis eius ac uirium ruunt. A quo letaliter uulnerati, quum corporis admodum uiribus deficerenf, Grimo supremi uix spiritus potens, ac toto penè uigore defunctus, carmen hoc extremo uocis singultu contexuit:

Simus nempe licet corpore debiles,
Elapsusq́ cruor robur obhauserit,
Quum nunc elicitus uulnere spiritus
Vix sensim lacero pectore palpitet,
Discrimen moueo temporis ultimi,
Per nos intrepidis clareat ausibus,
Ne conflictum aliquis fortius æditum,
Pugnatum'ue magis dixerit uspiam.
Et certamen atrox arma gerentibus
Quum per busta caro fessa quieuerit,
Famæ conciliet præmia perpetis.
Prima hostis scapulas sectio comprimat,
Et ferrum geminas abripiat manus,
Vt quum nos stygius Pluto receperit,

Olonem

A Olonem quoque par exitus occupet,
Et commune tribus funus inhorreat,
Vna trium cineres urnaque contegat.

Hactenus Grimo. Cuius inuictum pater spiritum æmulatus, ut fortissimam filij uocem mutua adhortatione prosequeretur, sic cœpit:

Quanquam defectis ad summum sanguine uenis,
Extet in occiduo corpore uita breuis,
Taliter extremæ uigeat contentio pugnæ,
Vt laudem nostri non sinat esse breuem.
Ergo humeros hostis & brachia framea primum
Impetat, ut manuum debilitetur opus.
Sic commune tribus dabitur post fata sepulchrum,
Et socios cineres par tribus urna teget.

His dictis ambo genibus nixi, nam fati propinquitas uires hauserat, cominus cū Olone cōfligere summopere niti, ut perituri morte hostem æquare possent, floccipendere fatum dummodo eum à quo occidebantur socio amplecterentur occasu. E quibus Olo, alterum ferro, alterum cane cōsumpsit. Sed ne ipse quidem incruentam gessit uictoriam, quum hactenus integer, tum demum aduerso uulnus corpore suscepisset. Quod sedulo cane perlinctū recuperata corporis firmitate, mox ad uulgandam uictoriæ suæ fidem ipsa latronum cadauera patibulis ingesta latius inspectanda constituit. Cæterū castro potitus, quicquid inibi prædæ repererit, clandestinæ custodiæ traditum futuris usibus asseruauit. Ea tempestate Scati & Hiali fratrū insolens luxus eò petulantiæ prorepsit, ut excellentis formæ uirgines parentibus ereptas concubitu uiolarent. Quo euenit ut Esam quoque Olaui B Vuermorum reguli filiam raptui destinantes patri mandarent, si illam externæ libidini famulari nollet, per se, alium'ue quempiam pro tuenda prole decerneret. Quod quum Olo nuncio comperisset, oblata pugnæ facultate gauisus, Olaui penates agrestium cultum mutuatus accedit. Vbi quum inter extremos discubitu frueretur, mœrentē regis familiam conspicatus, eius filio deindustria propius accersito, quid ita cæteri luctuosa facie essent, inquirit. Quo sororis suæ pudicitiā nisi cuiuspiā defensio ocyus intercederet, proxime per acerrimos pugiles profanandam dicente, percontatur rursum quid præmij recepturus foret, qui salutem suam pro uirgine deuoueret. Super quo Olauus per filium interrogatus, filiam propugnatori cessuram respondit. Quæ uox præcipuam Oloni subeundi discriminis cupidinem attulit. Consuerat autem uirgo hospitum uultus propius accedendo quamcuriosissime prælato lumine cōtemplari, quo certius susceptorū mores cultumque perspiceret. Eandem quoque creditum ex notis atque lineamentis oris cōspectorum perpendisse prosapiam, solaque uisus sagacitate cuiuslibet sanguinis habitū discreuisse. Quæ quum Olonem scrutabundis aggressa luminibus cōstitisset, inusitato oculorū eius horrore perstricta, penè exanimis concidit. At ubi sensim redditus uigor, spiritusque liberius in ea re cœperat, rursum iuuenem conspicari conata, lapso repente corpore ceu mente capta procubuit. Tertio quoque dum clausam deiectamque aciem attollere nititur, non modo oculorum motu, certe etiam pedū regimine defecta, subito lapsu decidit. Adeò uigorem stupor hebetat. Quo uiso Olauus cur toties casum corpore præbuisset interrogat. Qua se truculento hospitis uisu perculsam testante, eundemque & regibus ortū, & si raptorum uota refelleret suis perquam dignum amplexibus asserente, rogatur à cunctis Olo, nam os pileo obnuptum habebat, discusso uelamine cognoscendi capitis notas præbere. Tum ille cunctis mœrorem deponere, animumque procul à dolore habere iussis, detecta fronte auidius omnium in se oculos eximiæ pulchritudinis ad-

C miratione deflexit. Flaua quippe cæsaries, nitentiq́ capillitio erat. Cæterũ pupillas ne uisentibus formidini forent, palpebris arctius obstringendas curabat. Crederes repente animis spe meliorũ erectis tripudiare conuiuas, dissultare aulicos, summamq́ ægritudinem effusa mentium hilaritate conuelli. Igitur spe metum leuante altera conuiuij facies, nec quicquam initio par aut persimile fuit. Ita benignum unius hospitis promissum, cõmunem omnium formidinem propulsabat. Inter hæc Hiallus & Scatus cum decem uernaculis superuenientes, tanquam puellam ilico sublaturi tumultuoso cuncta clamore miscebãt, regem ni filiam in expedito sisteret, euocantes in pugnam. Quorum debacchationem protinus Olo sponsione certaminis excipit, conditione adiecta, ne quis furtim tergum dimicantis incesseret, sed aduersis tantum pugna cõgressibus staret. Deinde gladio Logthi dicto, solus duodecim prostratis maius adolescente opus ædidit. Cæterum pugnæ locum insula dabat stagni mediũ tenens, unde nõ longe uicus abest, qui cladis huiuscemodi monimentũ Hialli & Scati fratrum uocabula coniunctim referens, præbet. Igitur puella sibi in præmium uictoriæ data, quũ filium ex ea sustulisset, Omundum repetendi patris licentiam à socero nactus, postquam patriam à Thorone regulo per Tostonem Victimarium & Leotarum cognomine prædictum oppugnari cognouit, ad conserendam cum eis manum solo satellite muliebriter culto contentus, perrexit. Cumq́ non longe Thoronis ædibus abesset, suũ comitisq́ ferrum cauatis baculis condendum curauit. At ubi regiam subijt, uerũ oris habitum adulterina specie supprimens, obtritũ annis hominem simulabat. Apud Syuardũ uero se Egentium regem fuisse, filijq́ eius Olonis odio pertinacius actum exulare dicebat, quem mox aulicorũ pleriq́ regis nomine consalutantes, genibus nixi manus ei per ludibriũ offerre cœperunt. Quibus ille quod ioco

D gesserant ratum habere iussis, ferro quod baculis inclusum gestabant erepto, regem inuadit. Itaq́ pars Olonem iuuare, iocum pro serio ducere, nec fidem per ludibrium præstitam uiolare. Complures uoti uanitate rescissa, à Thoronis partibus stare. Igitur anceps, intestinumq́ prælium oritur. Deniq́ Thorone non minus suorum quàm hospitis armis oppresso, Leotarus letaliter saucius uictorem Olonem tam ingenio uiuidum, quàm acrem operibus iudicans, Vegeti cognomento donauit, eundem fraudis exemplo, qua circa Thoronem usus fuerat, periturum uaticinans: indubitanter quippe domesticis occasurum insidijs. Et cum dicto repente exanimatus est. Itaq́ suprema morientis uox futurum uictoris exitũ augurij sagacitate complexa dinoscitur. His gestis Olo non prius se patri restituit, quàm pacem eius penatibus reportauit. A quo recepta pelagi dominatione, septuaginta maritimos reges nauticarũ uirium certamine consumpsit, inter quos Biruillus & Huiruillus, Thoruillus quoq́, Nef & Onef, Reduarthus, Randus atque Erandus præcipui noscebantur. Cuius rei fama ac titulo pugiles, quorum omne fortitudini studium inhiabat, accensos, ad firmandam secũ societatem frequentes adduxit. Quinetiam effrenati ingenij iuuenes claritatis cupidine concitatos stipatores adciuit, inter quos Starcatherum summa dignatione susceptum familiarius quàm utilius colebat. His uiribus instructus ita finitimorũ regum petulantiam opinionis suæ magnitudine castigauit, ut ijsdem gerendorũ inuicem bellorum manus curam audaciamq́ detraheret. Post hæc ad Haraldum profectus, ab ipsoq́ maritima prælatione donatus, tandem Ringoni in comilitium delegatur. Eodem tempore Bruno quidam omnium Haraldi consiliorum unicè particeps ac conscius habebatur. Huic ipse & Ringo quoties secretiore nuncio opus habebant, mandata credere consueuerant. Quem familiaritatis gradum educationis & crepundiorum consortione adeptus fuerat. Quo fluminis cuiusdam aquis inter assiduos profectionum labores assumpto, Othinus eius nomine

& ha-

A & habitu subornatus insidiosę legationis cura arctissimam regum concordiam labefactauit, tantaq; inimicitias serentis fallacia fuit, ut amicitia ac necessitudine uinctis mutuum odij rigorem ingeneraret, quod absq; bello satiari non posse uideretur. Primum apud eos tacita adoleuere diffidia, donec uulgatis utrinq; studijs, arcanus in publicũ liuor erumperet. Denunciatis itaq; inimicitijs, colligendis belli instrumentis septem anni cessere. Sunt qui Haraldum nõ liuoris impulsu, aut regni ęmulatione, sed industrio quodã spontaneoq; conatu clandestinas exitij causas quæsiuisse testantur. Quũ enim ob senectã, seueritatemq; ciuibus etiam onustus existeret, ferrum morbi cruciatibus anteponens, spiritum in acie quàm lectulo deponere præoptauit, consentaneum præteritæ uitæ operibus exitum habiturus. Itaq; quo mortem suam clariorem efficeret, inferosq; comitatior peteret, cõplures fati consortes adsciscere gestiebat, futuræ cladis materiã ultronea belli instructione molitus. His ergo de causis tam propriæ, quàm alienæ necis auiditate correptus, ut par utrobiq; strages incideret, pares utrinq; copias instaurauit, aliquanto fortius Ringoni robur applicans, quem uictorem superesse maluerat.

HISTORIAE DANICAE LIBRI SEPTIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER VIII.

B HISTORIAM belli Suetici Starcatherus, qui & eiusdem prælij præcipuũ columen erat, primus Danico digessit eloquio, memoriæ magis quàm literis traditum. Cuius seriem ab ipso pro more patrio uulgariter æditam, digestamq; latialiter complecti statuens, in primis præstantissimos utriusq; partis proceres recensebo. Neq; enim mihi multitudinem complectendi cupido incessit, quam ne præcise quidem numerus capit. Et prius eos qui ab Haraldi partibus steterant, mox qui sub Ringonis stipendijs egerant, stilo retexam. Igitur ex ducibus qui ad Haraldum coierant clarissimi noscitantur Suen, ac Sambar, Ambar, & Elli, Rati, Fionicus, Salgarthus, & Roë, quem barbæ prolixitas cognomento insignẽ effecit. His accedunt Skalo Scanicus, & Alf Aggi filius, quibus iungũtur Oluir latus, & Gnepia uetulus. His annumeratur Gardhstang oppidi cultor, cui adijciunt necessarij Haraldi Blend ultimæ Tyles incola, ac Brandmicæ cognomen habens. Hisdem sociantur Thorny cum Thoruingo, Tatar atque Hialto. Qui quidem nauigio Lethram aduecti instructis ad bella corporibus, ingenij quoq; uirtute pollebant, proceritatis habitũ animorum exercitijs æmulantes. Quippe spicula arcuum, ballistarumq; tormentis excutere, ac plerunq; uiritim cum hoste decernere, poëses quoq; patrio sermone cõtexere promptissime calluerunt, adeò animũ cum corpore impensa exercitatione coluerant. E Lethris autẽ prodiere Hortar, Borrhyq;, præterea Belgi cum Begatho. Quibus adiecti sunt Bari ac Toli. At sle oppido cũ Hacone genã scisso sub Hetha Vuisnaq; ducibus Tummi uelificator excesserat, quarum muliebri corpori natura uirilem animũ erogauit. Vuebiorgam quoq; eodem spiritu præditam, Bo Brami filius, & Brat iutus belligerandi cupidine prosequunt. His agglomerantur Orm Anglicus, Vbbo Fresicus, Ary altero cassus lumine, Alfet Goter. Post quos Dal corpulentus, & Duc Sclauicus recensent. Vuisnam uero imbutam rigore fęminã, reiq; militaris apprime peritã Sclaua stipauerat manus.

C Cuius præcipui Barri ac Gnizli satellites agnoscuntur. Cæteri uero ex eadem cohorte corpus clypeolis tecti prelongis ensibus, aërijsqꝫ coloris parmulis utebant. Quas belli tempore aut in tergũ repellentes, aut impedimentorũ gerulis dantes abiectis pectorũ munimentis, expositisqꝫ ad discrimen omne corporibus, districtis Martem mucronibus intenderũt. E quibus Tolcar atqꝫ Ymi præcipui claruere. Post quos Toki Iumẽsi prouincia ortus cũ Otrito, cui agnomen iuuenis erat, illustris agnoscitur. At Hetha promptissimis stipata comitibus, armatã bello centuriam afferebat. Cuius primi fuere Grimar, ac Grenzli: post Hofger, Liuicus: Hama quoqꝫ & Hunger Humbli Biariqꝫ regum fortissimi memorantur. Hi persæpe duellis feliciter gestis insignes late uictorias ædidere. Itaqꝫ memoratæ uirgines nõ modò comiter, sed etiam pugnaciter cultæ, terrestres in aciem copias duxauere. Igitur centuriatim Danicus confluxit exercitus, septem reges pari ingenio, sed dispari uoto. Alij Haraldo, pars Ringoni præsidio fuerunt. Præterea in partem Haraldi cõcesserant, Homi & Hosa, Thulhim Hastinusqꝫ & Hythin gracilis, Dahar quoqꝫ cognomento Grenski. Sed & Haraldus Olauo genitus patre. Ex Hatica uero prouincia Har atque Herleuuar cum Hothbroddo, cui Effreni cognomen erat, Danicis militauere castris. At ex Imica regiõe Humnehy, & Haraldus adueniunt: quibus applicantur à septentrione profecti Haki Bemonisqꝫ filij Sygmundus & Serker. Horum omnium clientelam rex liberali familiaritate coluerat: nam primis apud ipsum honoribus habiti, cultos auro gladios, opimaqꝫ bellorum præmia perceperunt. Aduenerant & editi Gandal sene, quos Haraldi familiares clientela uetus effecerat. Igitur frequens Danica classe pelagus, Sialandiam Scaniæ ueluti intersito ponte cõmittere uidebatur. Quas quidem prouincias intermeare cupientibus consertissimo nauium globo pedestre compendiũ

D exhibebat. Sed ne improuidis bellum Sueonibus pararetur, mittuntur ab Haraldo, qui Ringoni palàm inimicitiarũ mandata perferrent, ipsamqꝫ sequestræ pacis direptionem uulgarent, hisdem pugnæ locum præstituere iussum. Igitur qui Haraldo militauerant, hi fuere quos ædidi. At ex parte Ringonis computantur Vlf, Abgi, Vuindar, Eyil luscus, Gotar, Hildi, Guti, Alf patre genitus, Stur robustus, Sten, Vuienicæ paludis accola. Applicantur hisdem Gerth alacer, Gromer, Vuermicus. Post quos septentrionales Albiæ finitimi supputantur; Saxa, Fletir, & Saligothus, Thord nutabundus, Throndar nasutus, Grundi, Othi, Grinder, Toui, Coll, Byarchi, Hogni ingeniosus, Rokar fuscus. Hi siquidẽ multitudinis collegium aspernati, in unam se aciem à cætera cohorte secreuerant. Præter hos Rani, cui Hyld pater erat, & Lyuth Guthi, Sueno quoqꝫ superne tonsus, Rethyr accipiter, & Rolf uxorius numerantur. Quibus conglobantur Ring Athylæ filius, Haraldusqꝫ Thothni editus uico. His annectuntur Vualsten Vuicensis Thorulf spissus, Thengil procerus, Hunsoluue, Biruuil pallidus, Burgar, & Scumbar. At è Thelemarchia fortissimi uenerant, quibus animi plurimum, fastus minimum erat: Thorleuar pertinax, Thorkill Guticus, Gretir iniquus irruptionumqꝫ auidus. His succedunt Haddir durus, & Roldar articulus. E Noruagia uero memorantur Thronder, Thronski, Thoki moricus, Rafn candidus, Hasuuar, Biarni, Blihar cognomento simus, Biorn è uico Soghni, Findar maritimo genitus sinu, Bersi quoque apud Falu oppidum creatus, Syuardus uerris caput, Ericus sibulator, Alsten, Harki, Ruthar, Rauui, Erlingar, cui Colubra cognomentũ erat. At è Yathrica prouincia prodiere Od Anglus, Alf multiuagus, Enar protuberans, Yuuarusqꝫ cognominatus Thruuuar. A Tyle autem uenere Mar Ruffus, eo uidelicet pago, qui Mithfrithi dicitur ortus, educatusqꝫ, Grombar annosus, Gram Brundelucus, Grim ex oppido Skierũ, apud Scaha Fyrchi quidem prouinciam satus. Deinde Berhgar uates aduertit, cui Brahi & Rankil comites adhibentur.

A hibentur. At Sueonum fortissimi hi fuere: Ar, Backi, Keclu, Rarll, Croc agrestis, Guthfast, Gummi e Gystamarchia. Qui quidem Fro dei necessarij erant, & fidissimi numinum arbitri. Ingi quoq; & Oly, Aluuer, Folki patre Elrico nati, Ringonis militiam amplectuntur, uiri quidem manu prompti, consilio uegeti, proximaq; Ringonem familiaritate complexi. Iidem quoq; ad Fro deum generis sui principium referebāt. Inter quos & Simundus aderat ex Sigtim oppido forensis quidem athleta, emptionumq; ac uenditionum contractibus assuetus. Huic additur Frosty cognomento Crucibulū. Cui sociatur Alf elatus e uico Vpsala. Idem & iaculari promptus & in acie præire solitus erat. At Olonem septem reges manu cōsilioq; promptissimi stipauere, Holty uidelicet & Hendill, Holmar, Leuy, & Hama. Quibus Regnaldus Ruthenus, Rathbarthi nepos ascribitur. Prętera Syualdus, undecim salum paronibus sulcat. Lesy Pannoniorū uictor bracteatam auro Liburnā lintheo excipit. Thririkar uero instar draconis tortuosas habente proras nauigio uehebatur. Thrygir quoq; & Toruuil diuisim nauigantes duodenas ductauere puppes. Cęterum in tota Ringonis classe nauium duo millia quingentæ repertæ sunt. Guttonica uero classis in portu cui Garnum nomen, Sueticam operiebat. Itaq; Ringo terrenum ductabat agmen. At Oloni naualibus pręesse copijs imperatum. Igitur Gothis obuiam Suetis ueniendi inter Vuic & Vuerundiam locus cum tempore denunaiatur. Cernere tum erat late proris exaratū mare, prospectūq; pelagi explicata malis carbasa præstruebant. Et iam classis Suetica prospera nauigatione usa, Danis adhuc aduerso laborantibus cœlo maturius belli locum petiuerat. Vbi Ringo expositas classe copias, simulq; quas ipse terreno ductarat itinere gregatim in aciem dirigere parat. Quæ ubi campis laxius explicari cœperant, cornu alterum in Vuerundiā extrahi cōpertum est. Quam mul-
B titudinē rex locis ordinibusq; confusam equo circuiens, in fronte promptissimos quosq; et prestantiori armatura cultos sub Olone Regnaldo Vuiuilloq; ducibus collocat. Deinde ueluti flexu quodam in duo cornua reliquā aciem cogit. E quibus dextrum Vngonem cum Elrici filijs, Trigonemq; tueri iubet. At læuum Lesoni parêre iussum. Cæterum alas globosq; maxime Curetum Estonumq; consertior turma texuerat. Vltima funditorū acies stabat. Interea classis Danica uentorum indulgentia aspirante, septem dierum continuā nauigationē emensa, Calmarna oppidum subijt. Mirareris late uentis uelificatū mare, cœlumq; ex oculis intenta antennis linthea eripiebant. Nam Sclaui ac Liui, Saxonumq; septem millia classem auxerant. At per solidū proficiscentibus Scanienses, quod locorū periti essent, duces ac præuij destinantur. Igitur ubi pręstolantibus Suetis, Danicus superuenit exercitus, Ringo suis quoadusq; Haraldus aciem centuriasset, patienter considere iussis, nō ante signa canere præcepit, quàm regem propter aquilas curru compositū aspexissent, præfatus sperare se facile collabi aciem posse, quæ cæci ductamine niteretur. Præterea Haraldū supremo ætatis tempore alieni imperij cupiditate correptū, non minus mente captum, quàm luminibus fore, nec opibus exatiari posse, qui si annos respiciat, tumulo penè contentus esse debeat. Suetis itaq; pro libertate, pro patria ac liberis dimicādi necessitatē incumbere, hostem temeritate atq; insolentia suscepisse bellū. Pręterea ex parte aduersa per paucos Danos esse, Saxones complures, aliasq; effœminatas gentes in acie stare. Ob quod cogitare debere Sueones Noricosq;, quantum Germanos ac Sclauos septentrionales semper turba præstiterit. Spernendā ergo aciem fore, quæ potius lubrica hominū colluuione, quàm soli militū robore cōtexta uideatur. Nec parū ea oratione militum animos accendebat. At Bruno Haraldi loco aciem statuere iussus, cuneo frontem molitur, Hetham uero in dextero latere locat, Haconē læuo præficit, Vuisnam aquiliferam facit. Igitur Haraldus curru eminens quàm po

C tuit celsa uoce beneficia sua iniurijs à Ringone rependi queritur. Ab illo sibi bellum inferri qui regnũ suum munere adeptus fuerit. Ita Ringonẽ nec senis misereri, nec auũculo parcere, propriosq; motus cunctæ necessitudinis aut beneficentiæ respectui præferre. Iubet itaq; meminisse Danos, ut exteris semper uictorijs inclaruerint, ut finitimis imperare potius quàm obsequi cõsueuerint, hortaturq; ne tantæ gloriæ decus deuictæ gentis insolentia labefactari sustineant, nec imperium quod sibi iuuenta florenti pepererant, senectute cõfecto demi permittant. Deinde canentibus lituis summa utrinq; ui cõseritur bellũ. Crederes repente terris ingruere cœlum, syluas camposq; subsidere, misceri omnia, antiquum redijsse chaos, diuina pariter & humana tumultuosa tempestate cõfundi, cunctaq; simul in perniciẽ trahi. Nam ubi ad teli iactũ peruentũ, intolerabilis armorũ stridor incredibili cuncta fragore cõpleuit. Vapor uulnerũ repentinã cęlo nebulam intendebat, dies effusa telorũ grandine tegebatur. Nec parum in acie funditorũ opera ualuit. At ubi pila manu aut tormentis excussa, cõminus gladijs ferratisq; clauis decernitur. Tum uero plurimũ sanguinis periclitatũ est. Igitur fessis manare sudor corporis cœpit, mucronũq; crepitacula eminus exaudiebant. Illic Sarcatherus qui belli huius seriẽ sermone patrio primus ædidit, prior in acie dimicans, Haraldi proceres Hun & Elli, Hort, ac Burgha à se prostratos, abscissamq; Vuisnæ dexteram cõmemorat. Cæterũ Roa quendã cum duobus alijs Gnepia & Garthar à se in acie uulneratos occubuisse declarat. Hisdem Scalki patrem tacito nomine applicat. Idem fortissimũ Danorum Haconẽ à se in terram prorutũ, seq; ab ea ita mutuò uulneratũ testatur, ut exertũ thorace pulmonẽ cerui cemq; mediotenus scissam, manũ quoq; uno truncam digito gerens excederet bello, diuq; hiscens plaga nec cicatricis capax, nec medelæ habilis uideretur. Eodem teste puella Vuegthbiorg in hostem dimicans Soth pugilem acie strauit. Eandem athletarũ

D cædibus imminentẽ Thorkillus Thelemarchiæ ortus, emisso per chordã spiculo traijcit. Tanta enim ui periti arcuum Guttones neruos intenderant, ut clypeos quoq; iaculis transuerberarent, nec alia efficacior cædis extitit causa, loricas, galeasq; perinde ac inermia corpora sagittarũ acumina penetrabant. Interea Vbbi Fresicus promptissimus Haraldi miles, ac præ alijs habitu corporis insignis, præter undecim, quos in acie uulnerauerat, uigintiquinq; delectorũ pugilum interfecit. Ii omnes Sueti sanguine fuere, uel Gothi. Deinde primam aggressus aciem cõsertissimos hostes insilit, palantesq; metu Suecones hac illac hasta gladioq; dispellit. Et iam penè res in fugam cesserat, cum Hagder, Rolder, & Gretir æmulatione uirtutis athletã adorti, publicã perniciem priuato redimere periculo statuerunt. Verum cõminus instare ueriti, spiculis procul agendũ curabant. Sicq; crebrescentibus iaculis eminus Vbbo cõfoditur, nemine propius cum ipso manum cõserere præsumente. Centum quadragintaquatuor sagittæ prius pectus præliantis obsederant, quàm lapsis corporis uiribus solo poplitem daret. Tum demũ per Throndos, eosq; qui Dala prouinciã colunt, ingens de Danis clades accepta est. Nam summa sagittariorũ ui recruduit bellum, nec alia res nostris perniciosior fuit. At Haraldus cũ defectã lumine senectã ageret, triste suorũ murmur exaudiens, intellexit superiorẽ hostibus arrisisse fortunã. Igitur ut erat falcato curru uectus, Brunonẽ aurigæ per insidias officio fungentẽ, qualem Ringo in centurianda acie tenorẽ habuerit cognoscere iubet. Qui paulum soluto in risum uultu, corniculata illum acie præliatũ respondit. Quo audito rex trepidare animo cœpit, ac per summã admirationẽ percontari, quo Ringo talem ordinandi agminis doctrinam autore cõtraxerit, maxime cũ Othinus disciplinę huius traditor ac repertor extiterit, nec ab ipso quispiã pręter se nouũ hoc rei bellicę documentũ perceperit. Ad quod silente Brunone subijt regem Othinum hunc esse olimq; familiare sibi numen

Vbbonis inulti nominis pugilis interitus.

A numen, imprǽsentiarũ dandę uel subtrahendę opis gratia uersiformi corporis habitu tegi. Cui mox supplicare obnixius cœpit, uti Danis, quibus ante clementer affuerit, supremã quoq; uictoriam tribuat, cõplementumq; beneficij origini exæquaret, eidem se prostratorũ manes muneris loco dedicaturũ pollicitus. At Bruno nihil obsecrantis precibus motus, repente excussum curru regem arietauit in terram, ereptamq; cadenti clauam in ipsius caput detorsit, proprioq; eum gestamine interfecit. Iacebant circa currum regis innumera extinctorũ corpora, rotarũq; fastigium cõgeries funesta uincebat. Temonẽ quoq; cadauerũ cumulus exæquauerat. Nam in acie Ringonis ad duodecim millia proceres exanimati sunt. At ex parte Haraldi, præter populariũ stragem ad triginta millia proceres corruerunt. Cuius Ringo nece cognita, dato signo laxare aciem suos, bellumq; remittere iubet. Deinde sequestra pace fœdus cum hostibus ferit, frustra pugnam absq; duce protrahi monitis. Post hæc Sueonibus passim inter promiscuas cadauerum strues Haraldi corpus exquiri præcepit, ne regium funus debitis fraudaretur inferijs. Igitur reuoluendis interfectorũ corporibus, auida plebis inijcere operam cœpit. In hanc curam dimidium diei extractũ est. Tandem cum corpore reperta claua, Haraldi manibus parentandũ ratus, equum quem insidebat regio applicatum currui, aureisq; subsellijs decenter instratum, eius titulis dedicauit. Inde uota nuncupat, adijcitq; precem, uti Haraldus eo uectore usus, fati consortes ad tartara antecederet, atque apud præstitem Orci Plutonem socijs hostibusq; placidas expeteret sedes. Deinde rogũ extruit, Danis inauratam regis sui puppim in flammę fomentũ conijcere iussis. Cumq; superiectum ignis cadauer absumeret, mœrentes circuire proceres, impensiusq; cunctos hortari cœpit, uti arma, aurũ, & quodcunq; opimũ esset, liberaliter in nutrimentũ rogi, sub tanti taliterq; apud omnes
B meriti regis ueneratione transmitterent. Cineres quoq; perusti corporis urnę contraditos Lethram perferri, ibiq; cum equo et armis, regio more, funerari pręcepit. Tali parentationis cura iustis auunculo persolutis, Danorum sibi fauorem conciuit, odiumq; hostium ad gratiam deflexit. Post hæc à Danis uti Hetham regni reliquijs præficeret exoratus, ne repente recidiuæ hostiũ uires coalescerent, Scaniam à Daniæ corpore abruptam in Olonis præfecturam secreuit, Sialandiam uero, reliquosq; regni fines, Hethæ duntaxat parẽre iussit. Ita in potestatem Sueticam fortunæ uarietas Danicum redegit imperium. Et hic quidem belli Brauici finis.
At Sialandenses qui Haraldo duce usi fuerant, cum adhuc prioris fortunæ species animis oberraret, fœmineis parẽre legibus probrosum rati, Olonem accedũt, postulantes ne clarissimi regis militiæ assuetos, muliebri iugo obnoxios habere pateretur. Præterea ad ipsum se defecturos si pro conditionis eorum deformitate tollenda arma susciperet, pollicẽtur. Nec segniter Olo supplicantibus affuit, tam auidæ maiestatis memoria, quàm militũ inuitatus obsequio. Igitur Hetham ad se uenire iussam, cunctis præter Iutiam dominationis suæ partibus cedere, antè minis quàm armis coẽgit, ipsamq; Iutiam, ne fœminæ liberum regni usum tribueret, uectigalem effecit: filium quoq; procreauit, cui Omundo uocabulum posuit. Cæterum crudelitati intentus tam impium regem agebat, ut superior reginæ contemptus cunctis pœnitentiam pareret, quibus regnum eius rubore fuisset. Duodecim duces siue patrię calamitatibus moti, siue Oloni ob aliam olim causam infesti, insidias capiti eius præparare cœperunt. Ex his fuere Lennius, Atyla, Thottus, & Vithnus, qui quanquam apud Sclauos præfecturam gerebat, Danos tamen origine contingebat. Cæterum ad peragendum facinus parum uiribus atque ingenio freti, pecunia Starcatherum adciscũt. Ille ut rem ferro exequeretur adductus, utentem balneis regem susceptis cruenti ministerij partibus attentare constituit. Quo lauante ingressus, mox acri ipsius uisu luminũq; cõtinua mobilitate uibran

C tium fulgore perstrictus, occulto metu hebetatis artubus uestigium pressit, rela=
toq; pede manum propositumq; suspendit. Itaque qui tot ducum, tot pugilum
arma protriuerat, unius inermis uiri aciem ferre non potuit. At Olo sane uultus
sui conscius, obtecto ore accedere eum propius, & quid afferat edere iubet, quip
pe quem uetustas conuictus, & longa familiaritatis experientia ab insidiarum su=
spicione alienissimum faciebant. At ille destricto mucrone desiliens transuerbe=
rat regem, nitentisq; assurgere iugulum ferit. Centũ & uiginti auri libræ in præ=
mio reponebantur. Postmodũ pœnitentia ac pudore perculsus, tanta animi acer
bitate cõmissum facinus luxit, ut si mentionem eius incidere contigisset, à lachry
mis temperare nõ posset, adeò culpæ atrocitatẽ resipiscens animus erubescebat.
Præterea aliquot ex his quorũ instinctu usus fuerat, in sceleris à se cõmissi uindi=
ctam occidit, & cui facto manum tribuerat, præbuit ultionem.

Cæterum Omundum Dani Olone ortum creauere regem, plus parentis eius
nobilitati, quàm meritis deferendum putantes. Hic postquam maturuit, in nullo
paternis operibus defectior extitit. Siquidem res ab Olone gestas, aut æquare,
aut transcendere curæ habuit. Præerat eo tempore aliquantæ Normanorũ genti
Ringo, cuius filiam Esam Omundo matrimonium circunspicienti insignis com
mendauerat fama. Verum poscendæ eius spem singulare Ringonis studium mi
nuebat. Is quippe solum spectatæ fortitudinis generum affectabat, tantum glorię
in armis reponens, quantum cæteri in opibus situm autumant. Igitur Omundus
ut eo claritudinis genere illustris euaderet, laudemq; sibi fortitudinis cõciliaret,
uiribus uotum impetrare conatus classe Noruagiam accedit, Ringonis regnum
hæreditatis nomine tentaturus. Excipit amicè illum Iathriæ regulus Oddo, qui
Ringonem certissimum patrimonij eius inuasorem assereret, seq; sæpius ab eo=
dem iniurijs lacessitum defleret. Itaq; Ringone interim apud Hyberniam pirati=
D cam exercente, prouinciam propugnatore uacuam adortus, præteritis popula=
rium rebus peculiaria Ringonis bona rapinæ tradidit, eiusq; necessarios interfe
cit. Nam Oddo quoq; Omundo manum iunxerat. Inter omnia autem facinora,
quæ uarie ac multipliciter gesserat, nunquam quibus multitudine copiarũ præ=
staret, uim inferre sustinuit, memor se fortissimo parente æditum, uirtute non nu
mero bella gerere oportere. Interea Ringonem à piratica reuertentẽ adesse con=
tigit. De cuius reditu edoctus pęgrande moliri nauigium cœpit, unde tanquam
è munimento superne hostem telis appeteret. Huic Atylonis Scanici filij Homo
thus ac Thola remiges adsciscuntur, quorũ alter gubernatorem agere, alter pro=
ræ præesse iussus. Nec Ringoni in his excipiendis ingenium aut solertia defuit.
Quippe exiguam copiarum partem ostendens, à tergo hostem incursandum cu
rauit: de cuius astutia Omundus per Oddonem certior factus, qui in insidijs con
stitutos opprimerent mittit, Atylone Scanico Ringonem excipere iusso. Is impe
rio pronius quàm felicius obsecutus, fractis bello rebus, acceptaq; strage uictus
refugit in Scaniam. Igitur Omundus reparatis per Oddonem uiribus, pugnatu
ram pelago classem explicat. Quo tempore Atylo bellum Noruagicũ ex somnio
rum uisis haud dubie speculatus, redimendæ fugæ gratia quamcelerrime nauiga
tionem orsus, Omundum prælio propinquum grata societate prosequitur. Cu=
ius Omundus opera fretus, pugnã tam feliciter quàm fidenter ingreditur. Nam
habito per se conflictu, uictoriam quam in suis amiserat recuperauit. Quem Rin
go mortifico uulnere perstrictus exanguibus contemplatus oculis, manu ut po
terat mota (nam uox linguam defecerat) accersitũ fore sibi generum obsecrat, io
cunde se fatum excipere asserens, si tali filiam connubio reliquisset. Nec respon=
so exceptus extinguitᷓ. Cuius excessum Omundus lachrymis prosecutus, Omo
thum, cuius fidam in bello operam expertus fuerat, alterius filiarũ Ringonis con
nubio

A nubio donat, alteram ipse complectitur. Eodem tempore Russa uirgo strenuis militiæ operibus muliebrẽ animũ supergressa, apud Noruagiã cum fratre Throndo crebros de rerum summa conflictus habuerat. Hæc Omundum Noruagiensibus præesse non sustinens, in omnes Danorũ dedititios decreuerat bellũ. Quod Omundus nuncio expertus, ad hunc tumultum comprimendũ promptissimos destinat. Quibus superatis Russa superbiam ex uictoria nacta, animũ spe immodica raptũ ad ipsam rerũ Danicarũ summã potiendã intendit. Primũ igit̃ Hallandiæ partes adorta, ab Omotho & Thola à rege transmissis excipitur, uictaq; bello refuga concessit ad classem. Cuius triginta solæ rates cæteris ab hoste captis fugã nauigatione carpserunt. Euitantẽ Danos sororem armis excipit Throndus, à qua uictus, totoq; exercitu spoliatus, Dofrinas alpes permetiẽdo, neminẽ fugæ comitem habuit. Ita quæ paulò ante Danis cesserat, mox fratre superior, fugã uictoria mutauit. Quo cognito, Omundus ingenti Noruagiã classe repetit, primũq; Thelemarchiæ populũ per Omothũ & Tholã clandestino cõpendio missos, aduersũ Russæ dominationem erexit. Quo euenit ut Russa regno per populares exacta, apud insulas, quas spe salutis accesserat, superuenientibus Danis terga sine prælio daret. Cuius fugã rex impensius persecutus, interceptã pelago classem internitione deleuit, incruentãq; uictoriã ac speciosa spolia cum summo hostiũ discrimine retulit. At Russa perpaucis elapsa nauigijs, incitatiori fluctus remigio persulcabat. Quę dum Danos declinat fraterno trucidat̃ occursu, adeò efficaciorem uim nocendi incircũspecta solent habere pericula, & quæ minus metuunt̃ mala, plerunq; instantibus grauiora gradus efficit. At rex Throndo ob interfectionẽ sororis præfectura donato, cæteris uero sub pensione coërcitis in patriã redit. Ea tempestate Thorias ac Bero promptissimi Russę milites apud Hyberniã piraticũ

B munus ædebant. Hi cognita dominæ nece, quã se olim ulturos iureiurando promiserant, Ringonẽ auide petitum duelli prouocatione solicitant. Quod abnuere quondã probrosum regibus habebat̃. Veterũ enim claritudo principũ ex armis potius q̃ opibus æstimabat̃. Subeũt igitur Omothus & Thola, qui se prouocatores regis pugna excepturos offerrẽt. Quibus Omũdus impense laudatis primũ eorũ operã admittere uitandi ruboris gratia recusauit. Ad ultimũ crebris suorum precibus exoratus, aliena manu fortunã experiri sustinuit. Quo certamine Beronem occubuisse, Thoriã grauiter affectũ pugna excessisse proditũ est. Quem rex primo è uulneribus recreatũ, mox in fidẽ acceptũ, ducẽ Noruagiæ creat. Deinde cum consuetũ à Sclauis per legatos tributũ exigeret, nõ solum legatorũ cædibus, sed etiã ui Sclauica apud Iutiã lacessitus, septẽ reges uno certamine superauit, solitumq; tributi ius uictoria confirmauit. Interea Starcatherus prolixa iam ætate defessus, cum castrorũ stipendijs, ac gladiatorio munere emeritus haberet̃, ne senij uitio pristinũ glorię decus amitteret, egregiũ fore putauit, si uoluntariũ sibi consciscceret exitũ, fatumq; propriũ maturasset arbitrio. Itaq; qui toties excellentes ædiderat pugnas, incruenta morte defungi ignobile ratus, ut specioso obitu præteritæ uitę claritatem augeret, maluit ab ingenuo quouis interfici, q̃ serũ naturę iaculum operiri. Adeò quondã rei bellicæ deditis morbo oppetere probrosum existĩmatũ est. Itaq; cum & corpore inualido & defectis perspicuitate luminibus esset, diuturnioris uitę morã perosus, emendi in se percussoris gratia, aurum quod pro Olonis interfectione meruerat, collo appensum gerebat, nõ aptius se uiolatę maiestatis iniuriã expiaturũ ratus, q̃ si idem suæ quod Olonianæ necis extiterat pręmium effecisset, aurũq; quod pro aliena clade tulerat, damno propriæ salutis impenderet. Hunc quippe usum scelestissimi precij pulcherrimũ credidit. Itaq; gemino cinctus ense, totidẽ baculorũ adminiculo uacua uiriũ uestigia tutabat̃. Quo uiso populariũ quidam geminũ gladiorũ usum seni superuacuũ ratus, donari sibi

Militibus morbo oppetere olim probrosum

C alterum per ludibriũ petiuit. Quẽ Starcatherus ſpe petitionis facta propius accedere iuſſum, detracto lateri mucrone tranſuerberat. Quod Hatherus quidem, cuius patrem Lennonem Starcatherus olim parricidij pœnitentia adductus occiderat, dum canibus feras inſequeretur aſpiciẽs, omiſſo uenationis officio, duos è comitibus inijciendi metus gratia concitatis uehementer equis in ſenem impetũ dirigere iubet. Qui dum procurſu ædito refugere cupiunt, Starcatheri baculis intercepti morte ſupplicia luerunt. Quo ſpectaculo Hatherus admodũ perterrefactus, propius equo aduolat, agnitumq; ſenem, ſed ab eo minime recognitus, an gladiũ uehiculo permutare uellet interrogat. Refert Starcatherus, quondam pœnas ſe ab irriſoribus exigere ſolitũ, nec unq; impune ſibi à procacibus inſultatũ. Sed neq; iuuenem ex oris notis defuncta uiſu acies deprendere poterat. Itaq; carmen quod indignationis ſuæ magnitudinẽ patefaceret, in hunc ſubtexuit modũ.

Vt ſine regreſſu pronas agit alueus undas,
Sic ætas hominum curſim labentibus annis
Irreditura fluit: præceps ruit orbita fati,
Quam generat finem rerum factura ſenectus.
Illa oculos hominum pariter greſſusq; relidit,
Eripit os animumq; uiris, famæq; nitorem
Paulatim premit, & claros oblitterat actus,
Occupat occiduos artus, fruſtratur anhelæ
Vocis opus, uegetamq; premit torpedine mentem
Dum paritur tuſſis, dum pellis ſcabida prurit,
Dens ſtupet exeſus, ſtomachus faſtidia gignit,
Euacuat iuuenile decus, marcore colorem
D Oblinit, & picea crebras ſerit in cute rugas.
Obturit egregias artes, monimenta priorum
Obruit, & titulos antiquæ laudis adurit,
Demolitur opes, precium uirtutis & uſum
Carpit edax, tranſuertit res, & ab ordine turbat.
Ipſe ego quàm noceat didici damnoſa uetuſtas,
Viſu æger, uocis modulis, & pectore rauci,
Cunctaq; in aduerſam fluxerunt cõmoda ſortem.
Iamq; minus uegetum corpus fulcimine tutor
Flaccida ſubiectis innixus membra bacillis.
Lucis inops moderor ueſtigia fuſte gemello,
Et uirga monſtrante ſequor compendia callis
Stipitis auſpicio potius quàm lumine fiſus.
Nemo mei curã celebrat, nec in agmine quiſquam
Solamen ueterano adhibet niſi forſan Hatherus
Aſſit, & infracti rebus ſuccurrat amici.
Ille ſemel quemcunq; pio dignatur amore
Integer, incœpti ſtudio conſtanter eodem
Proſequitur, primosq; timet peruellere nexus.
Ille etiam bello meritis bene præmia crebro
Digna refert, animosq; colit, largitur honorem
Fortibus, & claros donis ueneratur amicos,
Spargit opes, laudisq; ſuæ cumulare nitorem,
Dapſilitate ſtudet multos ſuperare potentes.
Nec minor ad Martem pietatem uiribus æquat,
Belligerare celer, labi piger, ædere pugnam

A Promptus,& urgenti tergum dare nescius hosti.
At mihi si recolo nascenti fata dedere
Bella sequi,belloq; mori,miscere tumultus,
Inuigilare armis,uitam exercere cruentam.
Castra quietis inops colui,pacemq; perosus
Sub signis Gradiue tuis discrimine summo
Consenui,uictoq; metu pugnare decorum,
Turpe uacare ratus,crebras cōmittere cædes
Egregium duxi,& strages celebrare frequentes.
Sæpe graues bello reges concurrere uidi,
Et clypeos,galeasq; teri,crudescere campos
Sanguine,loricas affixa cuspide rumpi,
Vndiq; thoraces admisso cedere ferro,
Luxuriare feras inhumato milite pastas.
Hic aliquis fortè egregij conaminis autor
Marte manuq; potens medium dum pugnat in hostem
Intentam capiti loricam diffidit,alter
Casside perfossa,ferrumq; in uertice mersit.
Hic gladius sæpe dextra bellantis adactus
Tegmine discisso capiti destrictus inhæsit.

Contrà Hatherus huiusmodi carmen habuit:

Vnde uenis patrias solitus scriptare poëses,
Infirmo dubium suspendens stipite gressum?
Quóue ruis Danicæ uates promptissime Musæ?
B Roboris eximij cassus decor excidit omnis:
Exulat ore color animoq; amota uoluptas:
Destituit fauces uox & raucedine torpet:
Deseruit corpus habitus prior,ultima cepit
Illuuies,formæq; notas cum robore carpsit.
Vt ratis assiduo fluctu quassata fatiscit,
Sic longo annorum cursu generata senectus
Triste parit funus,defunctaq; uiribus ætas
Occidit,& primæ patitur dispendia sortis.
Quis uetuit te note senex iuuenilibus uti
Rite iocis,agitare pilam,morsa nuce uesci?
Iam satius reor ut rhedam qua sæpe ueharis
Venditor ensis emas,facilem ue in frena caballum,
Aut precio leue curriculum merceris eodem.
Aptius inualidos sua quos uestigia fallunt
Excipient iumenta senes,rota proficit illi
Orbibus acta suis,cui planta uacillat inanis.
At si fortè caues cassum uenundare ferrum,
Ereptus tibi te perimet ni uæneat ensis.

Ad hæc Starcatherus.

Improba uerba seris,facili temeraria labro
Auribus inconcinna pijs:quid præmia ductus
Qui gratis præstandus erat per munera quæris?
Nempe pedes gradiar,nec turpiter ense relicto
Externam mercabor opem,natura meanti
Ius dedit,& proprijs iussit confidere plantis.

C Cur cui debueras ultro dux esse uianti
Ludibrio insultas, sermone procaciter usus?
Quæq; olim gessi memori dignissima fama
Dedecori tribuis, meritum quoq; crimine pensas?
Quid risu insequeris uetulum pugnare potentẽ,
Inuictosq; meos titulos & splendida facta
Probro adigis, famosa terens & fortia carpens?
Qua probitate petis indignum uiribus ensem?
Haud latus hic imbelle decet, dextram'ue bubulci
Agrestem soliti calamo deducere musam,
Procurare pecus, aruis armenta tueri.
Nempe inter uernas ollæ uicinus obunctæ,
Crustula spumantis patinæ bulligine tingis,
Crassi adipis macrum perfundens unguine panẽ,
Iusq; tepens furtim digito sitiente liguris,
Doctior assuetam cineri prosternere Gallam,
Indormire lari, somnos celebrare diurnos,
Sedulus officium nidentis obire culinæ,
Quàm bello fortem iaculis aperire cruorem,
Auersans lucem, latebræ sordentis amator,
Mancipium uentris miserabile, parq; putaris
Sordida cum siliquis lambenti farra catello.
Hercule non tunc me ferro spoliare petebas,
Quando ter Olonis summo discrimine nati
D Expugnator eram: nanq; agmine prorsus in illo
Aut gladium fregit manus, aut obstantia fudit.
Hæc grauitas ferientis erat. Quid quando Curetũ
Littus, & innumera constratum cuspide callem
Primus ligniferis docui decurrere plantis?
Nanq; aditurus agros confertos murice ferreo
Armabam laceros subiecto stipite gressus.
Hinc mecũ egregijs congressum uiribus Hamam
Enecui, mox cum Rino duce Flebace nato
Obtriui Kyrios, uel quas alit Estia gentes,
Et populos Semgala tuos. Post hęc Thelemarchos
Aggressus, caput inde tuli liuore cruentum
Quassum malleolis, armisq; fabrilibus ictum.
Hic primum didici quid ferramenta ualerent
Incudis, quantum'ue animi popularibus esset.
Theutonici quoq; me pœnas autore dedere,
Quum natos Suertinge tuos Frothonis iniqua
Cæde reos domini uindex ad pocula straui.
Nec minus hoc facinus, quando pro uirgine chara
Vno septenos necui certamine fratres
Teste loco, qui me stomacho linquente peresus
Non parit arenti rediuiuum cespite gramen.
Moxq; ducis Kerri bellum nauale parantis
Vicimus egregio confertam milite puppim.
Inde dedi leto Vuazam, Fabrumq; procacem
Multaui natibus cæsis, ferroq; peremi

 Rupibus

A Rupibus à niueis hebetantem tela Vuisinnum.
Quatuor hinc Leri natos, pugilesq; peremi
Biermenses, gentis Hybernæ principe capto,
Duflinæ populabat opes, semperq; manebit
Nostra Brauuellinis uirtus conspecta trophæis.
Quid moror? excedunt numerum quæ fortiter egi,
Quodq; manu gessi ad solidum celebrare recensens
Deficio, sunt cuncta meo maiora relatu,
Vincit opus famam, nec sermo suppetit actis.

Hæc Starcatherus. Tandem quũ Hatherũ Lenno patre ortũ mutuo sermone expertus fuisset, animaduertens iuuenẽ splendido loco natũ, feriendũ ei iugulũ præbuit, hortatus ne à parentis sui interfectore pœnas exigere uereretur. Hęc facientem auro, quod à Lennone receperat, potiturũ esse promittit. Et ut eiusdem in se uehementius animũ efferaret, huiusmodi exhortatione usus esse traditur:

Præterea Hathere priuaui te patre Lenno:
Hanc mihi quæso uicem referas, & obire uolentem
Sterne senem, iugulumq; meum pete uindice ferro:
Quippe operam clari mens percussoris adoptat,
Horret ab ignaua fatum deposcere dextra.
Sponte pia legem fati præcurrere fas est,
Quod nequeas fugere, hoc etiam anticipare licebit.
Arbor alenda recens, uetus excidenda, minister
Naturæ est quisquis fato confinia fundit,
Et sternit quod stare nequit. Mors optima tunc est *Mors quando optima.*
B Quum petitur, uitæq; piget, quum funus amatur,
Nec miseros casus incommoda proroget ætas.

Hæc dicens exertam crumena pecuniam promit. Hatherus autem tam fruendi æris, quàm paternæ ultionis capessendæ cupidine concitatus, obsecuturum se precibus, nec præmia repulsurũ spopondit. Cui Starcatherus cupide ense præbito, pronam postmodũ ceruicem applicuit, ne timide percussoris opus exequeretur, aut ferro muliebriter uteretur, hortatus, præfatusq;, quod si peracta cæde ante cadaueris lapsum caput ac truncũ medius intersiliret, armis innocuus redderetur. Quod utrum instruendi percussoris, an puniendi dixerit, incertum est. Fore enim poterat, ut saltantem eximij cadaueris moles obrueret. Igitur Hatherus adacto uegete gladio, senem capite demutilauit. Quod corpori auulsum, impactumq; terrę glebam morsu carpsisse fertur, ferocitatem animi moribundi oris atrocitate declarans. Percussor tamen promissis fraudẽ subesse ueritus, saltu non incautus abstinuit. Quem si temere peregisset, fortè lapsi cadaueris ictu obrutus, occisi senis pœnas proprio funere persoluisset. Verum ne tantum athletam busti inopem iacere pateret, corpus eius in campo, qui uulgò Rolung dicitur, sepulturæ mandandum curauit. *Starcatheri interitus.*

Omundus autem, ut accepi, pace integra summa cum tranquillitate decessit, duobus filijs & totidem filiabus relictis. E quibus maximus natu Syuardus, fratre Butho adhuc tenero, regnum hæreditate consequitur. Quo tempore Sueonum rex Gotarus alteram Omundi filiarum ob eximiæ pulchritudinis famam, infinito amore complexus, Ebboni cuidam Sibbonis filio postulandæ uirginis gratia negocium legationis imponit. Is officio prudentius administrato, gratum de puellæ consensu nuncium retulit. Iamq; nihil uoto præter nuptias deerat, quas Gotarus apud alienos agere metuens, per Ebbonem quo prius legato usus fuerat, sponsam sibi transmittendam efflagitat. Is quum parua admodum familia

C comitatus Hallandiam præteriret, ad agrestem uicum se pernoctandi gratia contulit, in quo duorũ fratrum habitationes aduersas medius amnis secreuerat. Et hi quidem consuetudinem iugulandi quos hospitaliter recepissent habebant, liberalitatis specie latrociniũ obscurare callentes. Trabem enim in modum præli oblongam, eandemq; ferri acumine præditam, arcanis quibusdam uinculis in excelsa domus parte suspenderãt, quam nocturno tempore subductis nexibus demittentes, subiectorũ capita desecare solebant. In quem modum compluriũ uertices pensili mole præciderant. Igitur Ebboni suisq; post epulas abunde præbitas, penes focũ ministri torum extruunt, ut applicatas igni ceruices insidiosæ trabis impulsu demeterent. Quibus abscedentibus Ebbo impensum capitibus machinamentum suspiciens, socios simulato somno corpora transponere iubet, præfatus perq; salutarẽ eis loci uariationẽ existere. Fuere aũt inter eos quidam ab Ebbonis clientela extranei, qui spretis quæ cæteri exequebantur monitis, immoti ut cuiq; iacendi locus obuenerat, cubuerunt. Sub opacã uero noctem ab insidiarũ ministris pendulũ machinamenti pondus impellitur. Quod nodis quibus inhærebat excussum, magnaq; ui solo adactum, subiectos exitio tradidit. Igitur qui facinoris exequendi curam habebant, quo certius rei euentũ discerent, illato lumine Ebbonem, propter quem maxime rem adorsi fuerãt, prudenter periculo occurrisse cognoscunt, à quo protinus impetiti, sanguine pœnas dederunt. Ebbo quoque suis per mutuam stragẽ amissis, frequentẽ crustulis glacialibus amnem inuento fortẽ nauigio superat, Gotaroq; cladis suæ potius ꝙ legationis euentum declarat. Quã rem Gotarus à Syuardi instinctu profectã iudicans, iniuriarũ uindictã armis exequi parat. Quo Syuardus apud Hallandiã expugnatus, sorore ab hostibus capta, concessit in Iutiam. Vbi Sclauorũ uulgus pugnã sine principe ausum acie superauit, tantum gloriæ ex uictoria nactus, quantũ ex fuga dedecoris traxerat. Verum

D hisdem quos ductu uacuos debellauerat, paulò post ducẽ nactis pugna apud Fioniam cessit, aduersum quos identidem in Iutia præliatus, infelicẽ pugnæ euentum habuit. Quo euenit, ut Scania Iutiaq; exutus, media duntaxat regni ueluti quasdã exesi corporis partes sine capite retineret. Iarmericus ex eo genitus, cũ sororibus admodum paruulis præda hostibus fuit, quarũ altera Noruagiensibus, altera Germanis, quod uenalia quondam solebant esse connubia, precio uendita est. Itaque Danorum regnum fortissime propagatum, tantis etiam maiorum titulis illustratum tot uictorijs auctum, ob unius uiri inertiam ex summo nitore fortunæ & florentissimo rerum statu, eò ignominiæ peruenit, ut pensionem quam prius exigebat, exolueret. Syuardus autem sæpius uictoria cassus, ac deformium fugarum reus, post tot maiorum decora, in tam erubescendo patriæ statu confusa regni gubernacula gestare non sustinens, ne diuturnior uita ad extremã gloriæ iacturam pertingeret, speciosum sibi fatum pugna parere properauit. Quippe memorẽ calamitatis animum, deponendæ ægritudinis cupido salutis fastidio cruciabat, adeò demendi ruboris studium lucem ei inuisam effecerat. Igitur cõparatis pugnæ copijs, Simoni cuidã sub Gotaro Scaniã procuranti, bellũ aperte denunciat. Quod obstinatis temeritatis uiribus executus, occiso Simone, per summam hostiũ stragem uitam finiuit, patriã tamen præstandæ pensionis onere liberari nequiuit. Interea Iarmericus apud regem Sclauorũ Ismarũ cum coæuo sibi collacteoq; Gunnone coniectus in carcerẽ captiuus degebat. Quo demũ erutus atq; exercendi ruris culturę applicatus, rusticũ opus exequitur. Ob cuius promptissimam administrationem ad regalium mancipiorũ magisterium transfertur. Eo quoq; syncerissime gesto, in necessariorũ regis gregem assumitur. Vbi quum se iuxta aulicorum ritum egregia morum amœnitate gessisset, breui in amicorum numerũ translatus, primum familiaritatis locum obtinuit, ac ueluti quibusdam meritorum gradibus

Cõnubia quondam uenalia.

fretu

A fretus, ab infima sorte ad spectatũ honoris fastigium concessit, & ne segnem enervemq; iuventam ageret, militaribus se studijs assuefecit, naturæ dotes industria cumulans. Grata omnibus Iarmerici indoles erat, soli reginæ suspectũ adolescentis ingenium fuit. Fratrem quoq; regis fato functum repentinus rumor edocuit. Cuius corpus Ismarus amplissimo funere elaturus, quo maior exequiarum pompa fieret, regia comitate conviviũ instruit. At Iarmericus aliàs cum regina familiaris curam sortitus, ad fugam, cuius facultatem regalis absentia promittere videbatur, circunspiciendũ accessit. Animadvertebat enim se etiam inter opes positũ miserabile regis mancipiũ fore, & quasi alieno beneficio precarium spiritum possidere. Præterea quanquam primis apud regem honoribus uteretur, libertatẽ delicijs præferendã existimans, visendæ patriæ, noscendiq; generis eximia cupiditate flagrabat. Sciens aũt quod regina ne quis captivorũ elabi posset cõpetentibus providisset excubijs, quò viribus pervenire nequibat, arte assurgendũ procurat. Fiscellam itaq; biblo ac vimine textam, qua agrestes instar hominis formata aves aristis deturbare consueverant, vivo cane cõpleuit. Quam etiã detracto sibi cultu quo verisimilius humani repræsentaret imaginẽ, texit. Deinde privatũ regis ærarium demolitus, egestam inde pecuniam notis sibi tantũ recondidit locis. Interea Gunno absentiam socij simulare iussus, illata in regiã fiscella, impulsoq; ad latrandum cane, percontanti quidnam hoc esset reginæ, mente captũ clamitare retulit Iarmericũ. Illa ad aspectum statuæ similitudinis errore delusa, insanum æde eijci iubet. Tunc Gunno perlatam foras statuam, perinde ac furentem socium lectulo tradit. Sub noctem vero vigiles epularũ hilaritate, ac vino provehit largiore, abscissaq; dormientiũ capita, quo turpiore eos morte consumeret, inguini sociavit. Excitata strepitu regina, causamq; eius discere cupiens, concita fores petiuit. Sed
B dum caput incautius exerit, improviso Gunnonis ense confoditur. Quæ quum mortificũ vulnus experta corrueret, reflexis in occisorem luminibus, nullius, inquit, obtentu fraudis si incolumi mihi vivere licuisset, his finibus impunitus excederes. Ad hunc modũ crebras in percussorem minas moribunda profudit. Post hæc Iarmericus unà cum Gunnone præclari facinoris socio, tabernaculũ in quo rex fraternas cõvivio celebrabat exequias, cunctis temulentia victis, admoto furtim incendio complet. Quo latius fuso quidã ebrietatis stupore discusso, immissis equis deprehensos periculi insequũtur autores. At iuvenes primũ iumentis quæ receperant vecti, ad ultimũ hisdem prolixiori cursu debilitatis pedites dedere fugam. Iamq; penè occupatis amnis remedio fuit. Pontem enim quem antè moram di persecutoris gratia præcisis ad medium trabibus non modo onerum impatientem, sed etiam ruinæ propinquũ effecerant, prætergressi, in opacam deindustria voraginem concesserunt. Quibus imminentes Sclavi, dum parũ prospecto periculo equis improvidi pontem onerant, desidentibus tabulatis excussi, pręcipitantur in flumen. Sed dum enando ripam appetũt, à Gunnone & Iarmerico obstantibus intercepti, mersi aut interfecti sunt. Ita iuvenes egregia calliditate usi, nõ ut fugitiva mancipia, sed quasi præditi consilio senes, maius ætate sua facinus ædiderunt, quod acute conceperant efficaciter adimplendo. At ubi in littus ventum, rapto quod fors obtulerat navigio, in altum procedunt. Quos qui insequebantur barbari navigare cõspectos, vociferando revocare conati, regnaturos si redeant spondent, quod publico veterũ instituto regũ percussoribus regnorũ successio decreta fuerit. Diu recedentiũ aures pertinax Sclavorum clamor promissis pellacibus exurdabat. Ea tempestate Buthlus Syvardi frater Danis perfunctorie pręerat, à quibus venienti Iarmerico regnum tradere coactus, ex rege privatus evasit. Eodem tempore Gotarus Sybbonem stupratæ sororis insimulatum occidit. Cuius nece affines permoti, ad Iarmericum eiulabundi decurrunt, seq; in ultio-

C nem propinqui, Gotarum cum eo oppugnaturos promittunt. Nec parum promissa soluerunt, nam eorũ auxilijs oppresso Gotaro, Iarmericũ Suetia potiri contigit. Qui quũ duarum gentium imperio fungeretur, antè dominationis fiducia Sclauos prælio tentat, quorum quadraginta captos applicatis totidem lupis laqueo adegit. Quem supplicij modũ olim parricidis debitũ, ob hoc circa hostes peragere uoluit, ut quantæ in Danos rapacitatis extiterint, ex ipsa atrocium belluarum cõmunione uidentibus conspicuum foret. Subacta quoq; regione præsidia locis opportuna disponit. Inde profectus Sembonum, Curetum, compluriumq; Orientis gentium cladem exercuit. Qua regis occupatione Sclaui datam sibi defectionis materiam iudicantes, interfectis qui ab ipso præsides constituti fuerant, Daniam depopulati sunt. Quorũ classem Iarmericus fortè è piratica rediens interceptam deleuit, eoq; facinore priores uictoriarũ titulos decorauit. Cæterũ optimates eorum primo tibias loris traiectos, moxq; immaniũ taurorũ ungulis alligatis, molossisq; incessentibus raptim in cœnum, uoraginesq; pertractos lachrymabili spectaculo consumpsit. Ea re hebetati Sclauorũ animi summa cum trepidatione regis imperium coluerunt. Iarmericus itaq; tot gentium manubijs locupletatus, ut tutum prædæ domicilium compararet, in ęditissima rupe mirifico opere ædem molitur. Aggerem collatis glebis extruit, fundamentũ crebris conijcit saxis, ima uallo, triclinijs media, summa propugnaculis cinxit. Secus undiq; iuges excubias fixit. Quatuor portæ magnitudine præstantes, à totidem plagis irrestrictos aditus dabant. In huius domus magnificentiã omnem opum suarum apparatũ congessit. Ita domesticis rebus compositis, rursum in externas cupidinem uertit. Igitur nauigatione cœpta, quatuor fratres genere Hellesponticos obuios pelago factos, piraticæq; admodum studijs assuetos, maritima pugna attentare nõ distulit. Qua triduo gesta, sororem eorũ cum medietate tributi quo

D uictos onerauerant pactus, prælium reuocauit. Post hæc Liuorũ regis filius Bicco captiuitate quam sub memoratis fratribus ducebat elapsus, Iarmericũ, à quo olim fratribus spoliatus fuerat, iniuriæ haud oblitus accessit. Apud quem benignius habitus, breui arcanorũ omniũ arbiter singularis euasit. Hunc ut suis per omnia tractabilẽ monitis sensit, in res quàm maxime factu detestabiles consultantem adduxit, atq; ad scelera flagitiaq; cõmittenda cõpellit, adeò nocendi artem obsequij simulatione captabat: præcipue eum aduersum eos quos sanguine proxime contigisset armabat. Ita fraternã ultionem, quia uiribus nequibat, fraude exequi pertentabat. Quo euenit ut rex uirtutum loco uitiorum sordes amplexus, ob ea quæ perfidi monitoris impulsu atrociter gesserat, cõmunibus in se locum odijs daret. Aduersum quem etiam Sclauorũ tumultus exoritur. Cuius sopiendi gratia duces eorũ captos, traiectis fune tibijs, equis in diuersa raptantibus præbuit lacerandos. In hunc modum consumpti principes, corporum suorum distractu pertinacis animi pœnas dederunt. Quę res Sclauorũ obsequia in suo statu ęquali ac solida subiectione cõtinuit. Interea qui ex sorore Iarmerici apud Germaniam orti, educatiq; fuerant, auito nomine freti, in auunculum arma suscipiunt, æque sibi regnum atq; ei debere certantes. Quorũ munitiones rex apud Germaniam machinis demolitus, oppidis compluribus aut obsessis, aut captis, nonnullis etiã solo æquatis, incruentam ad ciues uictoriam reportauit. Occurrunt Hellesponti ci pactis sororem nuptijs offerentes, quibus celebratis rursum Bicconis instinctu Germaniam petens, captis bello sororijs laqueo spiritum eripere nõ dubitauit. Optimates quoq; conuiuij simulatione contractos, eodem exemplo consumendos curauit. Interea Broderus, quem olim rex ex alio sustulerat matrimonio, nouercæ curam ab eo susceptam, plenis sanctitatis excubijs celebrabat. Quem Bicco apud patrem incesti crimine accusatum, ne falso insimulasse uideretur, subornatorum

A natorum testimonio insecutus est. Cumq; Broderus accusationis partibus plene exhibitis defensionis præsidia afferre non posset, pater ab amicis in conuictum ferri sententiã iubet, minus impium ratus sumendam de filio uindictam alieno q̃ proprio delegare iudicio. Quem cæteris proscriptione dignum decernentibus, Bicco tristiorem de capite eius sententiã ferre non ueritus, à nefarij stupri autore pœnam suspendio capiendã esse pronũciat. Quam ne quis à paterna crudelitate profectam putaret, eundẽ laqueo affixum à ministris subiecto assere excipiendũ percensuit, ut quum hi fessas oneri manus subducerent, perinde ac rei peremptí iuuenis forent, regemq; parricidij crimine sua culpa liberum facerent. Præterea nisi pœna accusationẽ sequeret̃, paternæ eum saluti insidiaturũ astruxit. Adulteram uero Suuauildam quo turpius è uita excederet, pecudum ungulis procul cari debere. Paruit Bicconi rex, adactumq; suspendio filiũ, ne strangulari posset à circunstantibus tabulati ope alleuandũ curauit. Igitur innoxiũ uinculũ parum cõpressis faucibus solam pœnæ speciem præ se ferebat. Reginã uero firmissimo nexu humo astrictã, equinis obterendã calcibus præbuit. Hanc tantæ fuisse pulchritudinis fama est, ut ipsis quoq; iumẽtis horrori foret artus eximio decore præditos sordidis lacerare uestigijs: quo argumento rex innocentiã cõiugis declarari cõiectans, accedente erroris pœnitentia, falso notatã festinat absoluere. Aduolat interea Bicco, qui supinã iumẽta diris deturbare carminibus, nec nisi pronam obteri posse firmaret. Quippe eam formę suæ beneficio seruatam sciebat. In hunc modum collatum reginæ corpus, adactus iumentorũ grex crebris alte uestigijs fodit. Hic Suuauildæ exitus fuit. Interea canis cui Broderus assueuerat, ceu quibusdam questubus aggressus regem, deflere domini suppliciũ uidebat̃. Eiusdẽq; illatus accipiter intimas corpori plumas rostro detrahere cœpit. Ex cuius nuditate rex sumptis orbitatis auspicijs, omen intercepturus præpropere qui filium laqueo detraherent, mittit. Per implumẽ enim auiculam futurũ se, ni cauisset, absq; liberis augurabatur. Liberato clade Brodero, Bicco delationis pœnas exoluere metuens, nunciare Hellespонticis pergit, Suuauildã à uiro nefaria strage cõsumptam. Quibus ulciscendæ sororis gratia nauigantibus, ad Iarmericũ reuersus, parari bellũ ab Hellespонticis indicat. Rex mœnibus quàm acie tutius dimicandũ existimans, in eam quam exædificauerat munitionem confugit, ubi ad ferendam obsidionẽ cõmeatibus penitiora propugnacula armatis implebat, fulgentes auro cetræ, circunpensiq; clypei supremum ædis ambitum adornabant. Contigit autem ut Hellespontici prædæ partitionem acturi, magnam suorum manum pecu latus insimulatam occiderent. Igitur quod tantam copiarum partem intestina clade consumpserãt, aulæ expugnationem suis altiorem uiribus rati, ueneficam, cui Guthrunę erat uocabulum, consulunt. Qua efficiente, regiæ partis propugnatores subitò oculis capti, in seipsos arma conuertunt. Quo uiso Hellespontici applicata testudine primos portarum aditus occupant. Deinde conuulsis postibus, irruptaq; æde, cęcas hostiũ phalanges obtruncant. Eo tumultu superueniens Othinus, mediosq; præliantium globos appetens, Danis quos paterna semper pietate coluerat, ademptum præstigijs uisum supera uirtute restituit. Hellesponticos uero corpora aduersum tela carminibus durare solitos, crebro silice conuerberandos esse perdocuit. Ita utrunq; agmen mutua cæde consumptum interijt. Iarmericus utroq; pede ac manibus spoliatus, trunco inter exanimes corpore rotabatur. Cui Broderus parum idoneus successit in regnum.

Suuauildæ species eximia, & cædes miseranda.

B Post hunc regnat Syualdus, cuius filius Snio, senescente patre strenuum piraticæ opus complexus, patriæ res non solum seruauit, sed etiam diminutas in pristinum habitum reuocauit. Idem tyrannide suscepta, Eskilli atq; Alkilli pugilum insolentiam comprimendo, Scaniam à Danicæ iurisdictionis integritate submotã

C ad societatem patriæ uictoria reduxit. Tandem filiæ Gothorũ regis mutuo amore perstrictus, conueniendæ eius copiam clandestinis nuncijs tentat. Qui à patre puellæ intercepti suspendioq; cõsumpti, improuidæ legationis pœnas dederunt. Quorum Snio ultionẽ exigere cupiens, quum Gothiã hostiliter aggressus fuisset, rege eius cum copijs occurrente, prædictorum pugilum prouocatione rem per athletas gerere iussus, hanc duelli legem ædidit, ut alteruter regum pro uaria athletarum fortuna aut propriũ perderet, aut alienum lucraretur imperiũ, uictiq; regnum in uictoriæ præmio reponeretur. Quo euenit ut Gothorum rex propugnatorum suorum infortunio superatus, regno Danis cedere cogeretur. Cuius filiam Snio, quum in Sueonum regis cõnubium paterno impulsu cõperisset adductam, quendam obsoleto habitu per itinera publica stipem petere solitum, ad eam usq; tentandam transmisit. Qui quum egentium more propinquum liminibus discubitum habuisset, uisa fortè regina exili uocula succinens, amat, inquit, te Snio. Illa allapsum auribus sonum dissimulanter excipiens, nec uisu nec gradu relato procedit in regiam, atq; euestigio regressa obscuro & uix aures offendente sibilo, amantem, inquit, me redamo. Eo dicto uestigium extulit. Quam egenus mutui amoris uocem ædidisse gauisus, die postera foribus assidens, præsente domina consueta sermonis breuitate, locum, ait, uoto suppetere cõuenit. Illa rursum argutæ uocis industriã colligens, summa cum dissimulatione discessit. Paruo post percontatorem præteriens, Bocheror breui se peruenturam asseruit. Hunc quippe locũ fuga petere destinauit. Qua de re egenus certior redditus, solito percontationis acumine competens promisso tempus cognoscere perseuerat. Illa uero nec astu inferior, nec sermone lucidior, quàm breuissime potuit hyemis initiũ nuncupauit. Cæterũ stipatores eius qui leuem amatoriæ uocis iactum exceperant, plenum calliditatis ingenium extremæ stoliditatis deliramentũ esse credebant. Quę

D quum Snio certius ex egeno cognosceret, reginam sublatis mariti opibus lauandi simulatione digressam, nauigio deportandam curauit. Postea uero sæpenumero inter ipsum ac Suetiæ regem, altero iustas repetente faces, altero illicitas tueri perseuerante, ancipiti euentu uariaq; uictoria dimicatum est. Ea tempestate per summam cœli intemperantiam agrorum ubertate corrupta, ingens annonæ caritas incidit. Cumq; oborta uictualium raritate grauis plebem inedia laceraret, rex quonam modo temporis difficultati succurreret anxius, quum aliquanto maiorẽ bibulorum, quàm edacium impensam animaduerteret, frugalitatem populo intulit, conuiuiorum usum abrogans, ne qua ex fruge potio pararetur edixit, acerbitatem famis superflui haustus interdicto pellendam, atq; à siti abundantiã esus mutuandam existimans. Tunc quidam petulantioris gulæ proscriptam bibendi consuetudinem deflens, altum calliditatis genus complexus, nouam uoluptati licentiam reperit, ac publicam continentiæ legem priuata intemperantia soluit, deliciarum usum à ridiculi operis acumine mutuatus. Vetiti enim liquoris gustu minutim liguriendo usus, desiderium ebrietatis expleuit. Quam ob rem conuentus à rege, integerrimum se frugalitatis obseruatorem asseruit, utpote auiditatem haustus moderatæ sumptionis ingenio castigantem, affixamq; sibi culpam sorbitionis titulo tueri perseuerauit. Deniq; adiecto minarum terrore, non modo bibere, uerumetiam pitissare prohibitus, consuetudini tamen imperare non potuit. Vt enim tanquam licite illicitis frueretur, nec gulam alieno subiectam haberet imperio, madefactis potione crustulis, capace liquoris offula uescebatur, cupitamq; crapulam lento gustu prouexit, interdictum satietatis modum haud secus ac licitum consecutus. Adeò pertinacissima gulæ rabies salutem pro luxu deuouens, nec regia quidem cõminatione deterrita, ad omne periculum spernendum temerarium solidauerat appetitum. Secundo quoq; perinde ac uiolatæ constitutionis

Ceruisiæ usum interdictum.

Bibacis astus.

A stitutionis reus cōuenitur à rege. Sed ne tunc quidem facti defensionem abiecit, nequaquam à se regalibus institutis obuiam itum esse contendens, aut decretam edicto continentiā suis profanatā illecebris, præsertim quum lata frugalitatis lex ita parsimoniæ formam tradiderit, ut potandi magis quàm edendi liquoris facultas inhibita uideretur. Tum rex obtestās deos, per cōmunem iurare salutem, tale quid deinceps audentem capitaliter esse plexurum. Ille mortem temperantia leuiorem, uitamq; quàm luxum deponere tolerabilius ratus, rursum aquis excoquit frugem, detostoq; liquore cum se nullam ulterius excusandæ cupiditatis defensionem obiecturū speraret, palàm potioni indulgendo ad calicum usum libera fronte conuertit, astuq; in audaciā uerso, regiam animaduersionē operiri quàm frugi fieri maluit. Interrogante ergo rege, cur toties rei interdictæ licentiam usurpasset, desiderium hoc, inquit rex, nō tam auiditas mea, quàm habita in te beneuolentia peperit, funeribus enim regijs, inferias conuiuio persoluendas meminerā. Itaq; ne epulum quo tuæ peragantur exequiæ ob fermenti inopiam solenni potionis usu careat, industria potius quàm ingluuie ductus prohibiti liquoris temperamento prouidi. Te autem ante alios inedia peiturū, prioremq; busto opus habiturum non ambigo, cum ob hoc inusitatā parcitatis legem tuleris, quod defuturam tibi primum alimoniā uerearis. Tibi quippe non alijs cōsulendo nouum auaritiæ autorem agere sustines. Tam urbana hominis cauillatio iram regis in ruborem conuertit, qui cum publicæ salutis decretum in ludibrium sui recidisse conspiceret, omisso cōmunis utilitatis cōsilio, reuocauit edictū, sententiamq; soluere quàm ciuium offensam contrahere maluit. Cumq;, ut dixi, siue parum compluta humo, seu nimiū torrida torpentibus satis, ac parce fructificantibus campis, inediæ languor defectam escis regionem attereret, nullumq; parum suppetentibus Edictum crudele.
B alimentis trahendæ famis superesset auxilium, Aggone atq; Ebbone autoribus plebiscito prouisum est, ut senibus ac paruulis cæsis, omniq; demum imbelli ætate regno egesta, robustis duntaxat patria donaret, nec nisi aut armis, aut agris colendis habiles domestici laris paternorūq; penatium habitacula retinerent. Quorum mater Gambaruc id ad se deferentibus filijs, cum à scelesti decreti autoribus salutem in crimine repositā animaduerteret, damnata concionis sententia, necessitatem parricidio redimi oportere negabat: propius honestati consilium fore asserens, animorumq; ac corporum uirtuti expetibilius, ut seruata erga parentes ac liberos pietate, patria excessuri sorte deligerentur. Quæ si senes inualidos obtulisset, robustiores se eorū loco exilio offerrent, eiusq; pondus pro debilibus perferendum sua sponte susciperent. Cæterū indignos esse uita, qui illam scelere & sacrilegio comparare, parentesq; ac prolem tam iniquo sententiæ genere persequi sustinuissent, charitatis loco crudelitatis officia peracturi. Postremo cunctos male patriam demereri, apud quos parentū aut liberorum amori proprij spiritus charitas præponderaret. Huic uoci ad concionem relatæ, pleriq; suffragijs assentiebantur. Igitur omnium fortunis in sortem coniectis, qui designabantur, extorres adiudicati sunt. Quo euenit, ut qui sponte necessitati parêre noluerāt, fortunæ iudicio obsequi cogerentur. Primum itaq; Blekingiam aduecti, ac deinde Moringiam præternauigantes, ad Gutlandiam se appulerunt, ubi & Paulo teste, autore Frig dea, Longobardorū uocabulū, quorum postea gentem cōdiderunt, traduntur adepti. Tandē ad Rugiam se applicantes, desertisq; nauigijs solidum iter ingressi, cum multam terrarum partem emensi, armisq; depopulati essent, post ædi tas late strages, postremo petitis in Italia sedibus, priscum gentis uocabulum suo nomine permutarunt. Interea Danorum tellus rarescente cultorum opera, sulcorūq; uestigijs situ obductis, syluestrē induit uultū, & quasi natiui cespitis amœnitate deposita, informi succrescentiū nemorū densitate perhorruit. Quod præsens

C quoq; camporũ eius facies prodit. Quæ enim olim feracia frugum iugera fuerãt,
eadem nunc arboreo ſtipite conſerta uiſuntur. Atq; ubi olim cultores terrã altius
uerſantes uaſtas diſſipauere glebas, illic nunc enatũ nemus ſeruantia adhuc uete-
ris culturæ ueſtigiũ rura cõplectitur. Quæ niſi cultore uacua ac diuturno ſitu ua-
ſta manſiſſent, nequaq; unius ruris glebam inter factos aratro ſulcos, tenacesq; ar
borum radices partiri potuiſſent. Colles quoq; quos in plano humandorũ cada-
uerum cura ueterũ labor extruxerat, præſens ſyluæ congeries occupat. Cerne-
re etiam eſt crebros petrarũ aceruos ſyluarum ſaltibus interſitos, quas toto quon
dam rure diſperſas, ne proſcindendis ubiq; ſulcis officerent, coniectis in ſtruem
molibus ruſtica cura ſublegit, malens exiguum agri perdere quàm totum diffici-
le reperire. Vnde ex eo quod tunc exercendorum liberius aruorum gratia agre-
ſtium labor egerat, prioris æui populus poſtero numeroſior extitiſſe perpendit,
qui breuibus, agellis contentus agreſtem operã citra ueteris culturæ ueſtigia co-
hibet. Itaq; præſens ſeculi uultus capax quondã ariſtę ſolũ, nunc gignendis glan
dibus idoneus agreſtem ſtiuam ac cereales culmos conſita arboribus facie ſe per-
mutaſſe miratur. Et hæc quidem de Snione çuueriſſime potui digeſta ſufficiant.

Huic ſuccedit Biorn, itemq; poſt ipſum Haraldus rerum aſſequitur ſummam.
Cuius filio Gormoni inter priſcos Danorum duces non infimæ laudis locum re-
rum ſtrenue geſtarum titulus tribuit. Hic enim nouum audaciæ genus comple-
xus, hæreditarium fortitudinis ſpiritum ſcrutandæ rerum naturæ ueſtigijs quàm
armis excolere maluit, utq; alios regum ardor bellicus, ita ipſum cognoſcendorũ
mirabilium quæcũq; uel experimento deprehenſa, uel rumore uulgata fuerant,
præcordialis ſtimulabat auiditas. Cumq; eſſet externa atq; inuſitata uiſendi cupi-
dus, experiendã præ cæteris duxit Geruthi cuiuſdam ſedium acceptam à Tilen-
D ſibus famam. Incredibilia enim ab eis ſuper opum inibi congeſtarũ magnitudine
iactabantur, ſed iter omnium refertum periculo ac penè mortalibus inuium fere-
batur. Ambitorem nanq; terrarum oceanum nauigandum, ſolem poſtponendũ
ac ſydera, ſub chao peregrinandum, ac demum in loca lucis expertia, iugibuſq;
tenebris obnoxia tranſeundum, expertorum aſſertione conſtabat. Sed in iuueni-
li animo circunſtantis periculi metum, non tam prædæ quàm gloriæ cupido calca
bat, multum ſibi claritatis acceſſurum ſperante, ſi rem admodum intentatam aude
ret. Trecentis idem cum rege uotum nuncupantibus, autorem famæ Thorkillum
itineris ducem aſſumi placuit, utpote locorũ gnarum, peritumq; adeundæ regio-
nis eius. Is officio non recuſato, aduerſum inuſitatã nauigandi maris ſæuitiam fir-
miore ſtructuræ genere nodiſq; crebrioribus, ac conſertioribus clauis præparan
da iubet nauigia ſolidari, eademq; magnis repleri cõmeatibus ac bouinis ſuperne
tergoribus claudi, quæ intrinſeca nauium ſpatia ab incurſantium undarum aſper
gine tuerentur. Inde tribus duntaxat liburnis nauigatio tenditur, unaquaq; cen-
tenos capiente delectos. At ubi in Halogiam uentum, ſecundis flatibus deſtituti,
uaria pelagi iactatione dubijs nauigationis caſibus agebantur. Tandem per ſum-
mam alimentorum inopiam etiam pane defecti, exiguæ pultis uſu traxere famẽ.
Interiectis diebus eminus perſtrepentem procellę fragorem, perinde ac ſcopulos
inundantis exaudiunt. Igitur intellecta telluris uicinia, agilitatis eximiæ iuuenis
ſpeculandæ rei gratia cacumen mali conſcendere iuſſus, prærupti ſitus inſulam
in conſpectu eſſe denunciat: læti omnes regionem quæ ab eo ſignificabatur, aui-
dis inſequuntur luminibus, attente promiſſi littoris præſidium expectantes. Cu-
ius tandem aditum nacti, in æditiorẽ ſoli partem per obſtantes cliuos præaltis cal
libus enituntur. Tunc Thorkillus ex armentis quę in maritimis frequentia diſcur
rebant, ſuprà quod ſemel leniendę fami ſufficeret, negat eſſe tollendum, futurum
enim ſi ſecus agerent, ut à dijs loci præſidibus diſcedendi potentia priuarentur.
At

A nautę magis prorogandę satietatis quàm seruandi imperij cupidiores, incitaměto gulæ salutis consilium subiecerunt, exhausta nauiũ gremia cæsorũ gregũ corporibus onerantes. Qui ideo captu perfaciles extitere, quod ad inusitatos uirorum aspectus firmato pauore mirabundi cõuenerant. Nocte insequenti monstra littori inuolantia, ac toto concrepantia nemore, conclusas obsedere puppes. Quorum unum cęteris grandius ingenti fuste armatum profundum passibus emetiebatur. Idem propius admotum uociferari cœpit, non antè enauigaturos, quàm fusi gregis iniuriã expiando, uiris pro nauiũ numero traditis, diuini pecoris damna pensassent. Cuius minis obsecutus Thorkillus, ut uniuersorũ incolumitatẽ paucorũ discrimine tueretur, tres sorte denotatos exhibuit. Quo facto, optato uento excepti in ulteriorem Byarmiam nauigant. Regio est perpetui frigoris capax, præaltisq; offusa niuibus, ne uim quidem feruoris persentiscit æstiui, inuiorum abundans nemorũ, frugum haud ferax, inusitatisq; alibi bestijs frequens. Crebri in ea fluuij ob insitas alueis cautes stridulo, spumantiq; uolumine perferuntur. Illic Thorkillus subductis nauibus tendi in littore iubet, eo loci peruentum astruens, unde breuis ad Geruthum transitus foret. Prohibuit etiam ullum cum superuenientibus miscere sermonẽ, affirmans monstra nullo magis nocendi uim, quàm aduenarum uerbis parum comiter æditis sumere. Ideoq; socios silentio tutiores existere, se uero solum tutò profari posse, qui prius gentis eius mores habitumq; peruiderit. Crepusculo appetente, inusitatæ magnitudinis uir nominatim salutatis nauticis interuenit. Stupentibus cunctis, Thorkillus aduentũ eius alacriter excipiendum admonuit, Guthmundũ hunc esse docens Geruthi fratrem, cunctorũ illic applicantium pijssimũ inter pericula protectorem. Percontantiq; quid ita cæteri silentium colerent, refert rudes admodum linguæ eius ignoti pudere sermonis. Tum Guthmundus hospitio inuitatos curriculis excipit. Procedentibus am-

B nis aureo ponte permeabilis cernitur. Cuius transeundi cupidos à proposito reuocauit, docens eo alueo humana à monstruosis rerum succreuisse naturam, nec mortalibus ultrà fas esse uestigijs. Subinde ad ipsa ductoris penetralia peruenitũ. Illic Thorkillus seductis socijs hortari cepit, ut inter tentamentorũ genera quæ uarius obtulisset euentus, industrios uiros agerẽt, atq; à peregrinis sibi dapibus temperantes, proprijs corpora sustentanda curarẽt, discretasq; ab indigenis sedes peterent, eorũ nenimem discubitu cõtingendo. Fore enim illius escæ participibus inter horridos monstrorũ greges amissa cunctorum memoria sordida semper cõmunione degendũ. Nec minus ministris eorum ac poculis abstinendũ edocuit. Duodecim filij Guthmundi egregia indole, totidemq; filiæ præclui forma circunstiterant mensas. Qui cum regem à suis duntaxat illata delibare conspiceret, beneficij repulsam obijciens iniuriosum hospiti querebatũ, nec Thorkillo cõpetens facti excusatio defuit. Quippe insolito cibo utentes, plerunq; grauiter affici solere cõmemorat, regemq; non tam alieni obsequij ingratum, quàm proprię sospitatis studiosum, consueto more corpus curantẽ domesticis cœnã opsonijs instruxisse. Igitur haudquaq̃ cõtemptui imputari debere, quod fugiendæ pestis salutari gereretur affectu. Videns autem Guthmundus apparatus sui fraudẽ hospitum frugalitate delusam, cum abstinentiã hebetare non posset, pudicitiã labefactare constituit, omnibus ingenij neruis ad debilitandam eorum temperantiã inhians. Regi enim filiæ matrimoniũ offerens, cæteris quascũq; è famulitio peterent potiendas esse promittit. Plerisq; rem approbantibus, Thorkillus hunc quoq; illecebrarum lapsum sicut & cæteros salubri monitu præcurrit, industriã suam inter cautum hospitem ac lætum cõuiuam egregia moderatione partitus. Quatuor è Danis oblatum amplexi, saluti libidinem prætulerunt. Quod contagiũ lymphatos inopesq; mentis effectos pristina rerum memoria spoliauit. Quippe post id factum parum

C animo constitisse tradunt. Qui si mores suos intra debitos temperantiæ fines cõti nuissent, herculeos æquassent titulos, giganteã animo fortitudinẽ superassent, pe renniterq; patriæ mirificarũ rerum insignes extitissent autores. Adhuc Guthmũ dus propositi pertinacia dolum intendere perseuerans, collaudatis horti sui deli cijs, eò regẽ percipiendorũ fructuũ gratia perducere laborabat, blandimentis ni sus, illecebrisq; gulæ cautelæ constantiã elidere cupiens. Aduersum quas insidias rex Thorkillo, ut prius, autore firmatus, simulatæ humanitatis obsequiũ spreuit, utendi excusationem à maturandi itineris negocio mutuatus. Cuius prudentiæ Guthmundus suam in omnibus cessisse cõsiderans, spe peragendæ fraudis abie cta cunctos in ulteriorẽ fluminis ripã transuectos iter exequi passus est. Progres si atrum incultũq; oppidũ uaporanti maxime nubi simile, haud procul abesse pro spectant. Pali propugnaculis intersiti desecta uirorũ capita præferebant. Eximiæ ferocitatis canes tuentes aditum præ foribus excubare conspecti. Quibus Thor killus cornu abdomine illitum collambendũ obijciens, incitatissimã rabiem par uula mitigauit impensa. Superne portarũ introitus patuit. Quẽ scalis æquantes, arduo potiuntur ingressu. Atræ deintus informesq; laruæ conserserant urbem. Quarum perstrepentes imagines aspicere horridius an audire fuerit, nescias: fœ da omnia, putidumq; cœnum adeuntiũ nares intolerabili halitu fatigabat. Deinde cõclaue saxeum cui Geruthũ fama erat pro regia assueuisse, reperiunt. Cuius ar ctam horrendãq; crepidinẽ inuisere statuentes, repressis gradibus in ipso pauen tes aditu cõstiterunt. Tunc Thorkillus hærentes animo circunspiciens, cunctatio nem introitus uirili adhortatione discussit, monens temperaturos sibi, ne ullam ineundæ ædis supellectilem tametsi possessu iocunda aut oculis grata uideretur, attingerent, animosq; tam ab omni auaritia auersos, quàm à metu remotos habe

D rent, neq; uel captu suauia cõcupiscerent, uel spectatu horrida formidarent, quan quam in summa utriusq; rei forent copia uersaturi. Fore enim ut auidæ capiendi manus subita nexus pertinacia à re tacta diuelli nequirent, & quasi inextricabili cum illa uinculo nodarentur. Cæterũ composite quaternos ingredi iubet. Quo rum Broderus & Buchi primi aditum tentant. Hos cum rege Thorkillus, insequi tur. Cæteri deinde compositis gradiuntur ordinibus. Aedes deintus obsoleta per totum, ac ui teterrimi uaporis offusa, cunctorum quibus oculus aut mens offendi poterat, uberrima cernebatur. Postes longæua fuligine illiti, obductus illuuie pa ries, compactum è spiculis tectum, instratũ colubris pauimentum, atq; omni sor dium genere respersum inusitato aduenas spectaculo terruerunt. Super omnia perpetui fœtoris asperitas tristes lacessebat olfactus. Exanguia quoq; monstrorũ simulacra ferreas onerauerant sedes, deniq; consessuum loca plumbeæ crates se creuerant, liminibus horrendæ ianitorũ excubiæ præerant. Quorum alij confer tis fustibus obstrepentes, alij mutua caprigeni tergoris agitatione deformem ædi dere lusum. Hic secundo Thorkillus auaras temere manus ad illicita tendi prohi bens, iterare monitũ cœpit. Procedentes per fractam scopuli partem, nec procul in æditiore quodam suggestu senem pertuso corpore discissæ rupis plagæ aduer sum residere conspiciũt. Preterea fœminas tres corporeis oneratas strumis ac ue luti dorsi firmitate defectas iunctos occupasse discubitus. Cupientes cognoscere socios, Thorkillus qui probe rerum causas nouerat, docet Thor diuũ gigantea quondam insolentia lacessitũ per obluctantis Geruthi præcordia torridã egisse chalybem, eademq; ulterius lapsa conuulsi montis latera pertudisse, fœminas ue ro ui fulminũ tactas infracti corporis damno eiusdem nũminis attentati pœnas pependisse firmabat. Inde digressis dolia septem zonis aureis circunligata pan duntur, quibus pensiles ex argento circuli crebros inseruerant nexus. Iuxta quę inusitatæ belluæ dens extremitates auro præditus reperitur. Huic adiacebat in gens

gens

A gens bubali cornu, exquiſito gemmarum fulgore operoſius cultum, nec cælatu-
ræ artificio uacuum. Iuxta quod eximij ponderis armilla patebat. Cuius immodi-
ca quidẽ cupiditate ſuccenſus, auaras auro manus applicuit, ignarus excellentis
metalli ſplendore extremam occultari perniciem, intentiq; prædæ fatalem ſub-
eſſe peſtem. Alter quoque parum cohibendæ auaritiæ potens, inſtabiles ad cor-
nu manus porrexit. Tertius priorum fiduciam æmulatus, nec ſatis digitis tempe
rans, oſſe humeros onerare ſuſtinuit. Quę quidem pręda uti uiſu iocunda, ita uſu
probabilis extitit. Illices enim formas ſubiecta oculis ſpecies exhibebat. Armilla
ſiquidem anguem induens uenenato dentium acumine eum à quo gerebatur ap
petijt. Cornu in draconem extractum, ſui ſpiritũ latoris eripuit. Os enſem fabri-
cans, aciem præcordijs geſtantis immerſit. Cæteri ſociæ cladis fortunã ueriti, in-
ſontes nocentium exemplo perituros putabant, ne innocentiæ quidem incolu-
mitatem tribuendam ſperantes. Alterius deinde tabernaculi poſtica anguſtio-
rem indicante ſeceſſum quoddam uberioris theſauri ſecretariũ aperitur, in quo
arma humanorum corporum habitu grandiora panduntur. Inter quæ regium
paludamentum cultiori coniunctum pileo, ac mirifici operis cingulum uiſeban-
tur. Quorum Thorkillus admiratione captus, cupiditati frenos excuſſit, propo-
ſitam animo temperantiam exuens, totiesq; alios informare ſolitus, ne proprios
quidem appetitus cohibere ſuſtinuit. Amiculo enim manũ inſerens, cæteris con
ſentaneum rapinæ auſum temerario porrexit exemplo. Quo facto, penetralia ab
imis concuſſa ſedibus, inopinatæ fluctuationis modo trepidare cœperunt. Sub-
inde à fœminis conclamatum, æquo diutius infandos tolerari prædones. Igitur
qui prius ſemineces, expertiaq; uitæ ſimulacra putabantur, perinde ac fœmina-
rum uocibus obſecuti, è ſuis repente ſedibus diſſultantes, uehementi incurſu ad-
B uenas appetebant. Cætera raucos extulere mugitus. Tum Broderus & Buchi
ad olim nota ſibi ſtudia recurrentes, incurſantes ſe lamias adactis undiq; ſpiculis
inceſſebant, arcuumq; ac fundarum tormentis agmen obtriuere monſtrorũ. Nec
alia uis repellendis efficacior fuit. Viginti ſolos ex omni comitatu regio ſagitta-
riæ artis interuentus ſeruauit. Cæteri laniatui fuere monſtris. Regreſſos ad amnẽ
ſuperſtites Guthmundus nauigio traijcit, exceptosq; domi cum diu ac multum
exoratos retentare non poſſet, ad ultimum donatos abire permiſit. Hic Buchi pa
rum diligens ſui cuſtos, laxatis contientiæ neruis, uirtute qua hactenus fruebat̃
abiecta, unam è filiabus eius irreuocabili amore cõplexus, exitij ſui connubium
impetrauit, moxq; repentino uerticis circuitu actus, priſtinũ memoriæ habitum
perdidit. Ita egregius ille tot monſtrorũ domitor, tot periculorũ ſubactor, unius
uirginis facibus ſuperatus, peregrinatũ à continentia animum miſerabili iugo uo
luptatis inſeruit. Qui cum abiturũ regem honeſtatis cauſa proſequeretur, uadũ
curriculo tranſiturus, altius deſidentibus rotis, ui uorticũ implicatus abſumitur.
Rex amici caſum gemitu proſecutus, maturata nauigatione diſceſſit. Qua primũ
proſpera uſus, deinde aduerſa quaſſatus, periclitatis inedia ſocijs, paucisq; adhuc
ſuperſtitibus religionem animo intulit, atq; ad uota ſuperis nuncupanda confu-
git, extremæ neceſſitatis præſidiũ in deorum ope cõſiſtere iudicans. Deniq; alijs
uarias deorum potentias exorantibus, ac diuerſæ numinum maieſtati rem diui-
nam fieri oportere cenſentibus, ipſe Vgarthilocum uotis pariter ac propitiamen
tis aggreſſus, proſperã exoptati ſyderis temperiem aſſecutus eſt. Domũ ueniens
cum tot maria ſe, totq; labores emenſum animaduerteret, feſſum ærumnis ſpiritũ
à negocijs procul habendũ ratus, petito ex Suetia matrimonio ſuperioris ſtudij
habitũ ocij meditatione mutauit. Vita quoq; per ſummũ ſecuritatis uſum exacta
ad ultimũ penè ætatis ſuæ finem prouectus, quũ probabilibus quorundam argu

C mentis animos immortales esse compertum haberet, quasnam sedes esset exuto membris spiritu petiturus, aut quid præmij propensa numinũ ueneratio merere tur, cogitatione secum uaria disquirebat. Hæc uoluentẽ subeunt quidam parum benigni in Thorkillũ animi, docentes diuino opus esse consultu, tantæq; rei certi tudinem humano altiorẽ ingenio, nec mortaliũ cognitu facilem, cœlestibus ex petendam oraculis: quamobrem propitiandũ esse Vgarthilocum, neminemq; id Thorkillo aptius executurũ. Fuere quoq; qui eundem insidiarũ reum, ac regij ca pitis hostem deferrent. Qui cum ultimo se periculo destinari uideret, criminatio nis autores profectionis comites expetiuit. Tum qui insontem notauerant, periculum alieno capiti præparatũ in seipsos recidisse cernentes, cõsultum reuocare tentabant. Sed frustra regias aures implentes, etiam pauoris increpiti Thorkillo duce nauigare coguntur. Ita excogitatis in alterũ malis, in autorem plerunq; adigi necesse est. Qui cum se ineuitabili discriminis necessitate districtos animaduer terent, nauigiũ taurinis obstructum corijs prouisis abunde cõmeatibus impleue rũt. Quo euecti eò peruenere loci, ubi regio Solis inops, ignara syderũ, nec diur ni luminis capax, perpetuæ noctis specie caligabat. Cumq; diu sub inusitata cœli facie nauigassent, tandem incidente lignorum inopia, foculi nutrimentis defecti, nec suppetente decoctionis officina, crudis famem obsonijs propulerunt. Verũ complures uescentiũ ultimam pestem ab indigestæ dapis satietate traxerunt. Pri mum enim paulatim stomachis inusitato partus edulio languor irrepsit, deinde latius manante contagio, uitalia morbus appetijt. Sicq; anceps utriusq; intemperantiæ malum ut inedia grauem, ita gulã quoq; suspectam effecerat, cum nec abstinere cõmodum nosceretur. Igitur omnem salutis spem abijcientibus, ut neruũ tunc facilius rumpi solitum est cum arctiuis tenditur, patrociniũ inopinatæ com-

D moditatis affulsit. Subitò enim ignis haud procul emicare conspectus, exhaustis trahendæ uitæ fiduciam ingenerauit. Quem Thorkillus tanquam diuinitus datum remediũ colligere statuens, quo sibi certiorem ad socios reditum strueret, cacumen mali infixæ gemmę fulgore signauit, littore deinde potitus subijcit ocu lis angusti aditus, arctarumq; fauciũ specum. Quem comitibus foris præstolari iussis ingressus, duos eximiæ granditatis aquilos cõspicatur corneis naribus con tracta, quę fors obtulerat igni nutrimenta præstantes. Cęterũ deformis introitus, obsoleti postes, ater situ paries, sordidũ tectum, frequens anguibus pauimentũ, non oculũ magis quàm animũ offendebát. Tum gigantũ alter salutatũ eum rem conatu præarduam orsum esse dicebat, inusitati numinis adeundi cupiditate flagrantem, atq; extra mundani climatis cognitionem inuestigabili scrutatione cõplexum. A se autem propositi itineris semitas cogniturũ, si tres ueridicas sententias, totidem prouerbijs comprehensas expromeret. Tum Thorkillus: Non me hercule incõptiorem naribus familiã peruidisse cõmemini. Sed neq; locum quo minus libenter degerem attigi. Item: Illum mihi pedem potiorẽ statuo, qui prior exitum capessere quiuerit. Gigas Thorkilli prudentia delectatus, prouerbiorũ ueritate laudata, docet ad inops graminis solũ, altisq; obfusum tenebris in primis esse migrandũ. Antè aũt quàm destinatus possit locus accipi, nauigationẽ quatriduo pertinaci remigio pertrahendã. Illic uisendũ fore Vgarthilocũ tetros horren dosq; specus sordida mansione cõplexum. Thorkillus magnopere stupẽs, quod & longa & periculosa nauigatio imperabat, spe tamen dubia præsentẽ metũ uin cente foculũ expetiuit. Et gigas, si ignẽ, inquit, desideras, necesse est alias tres sen tentias similibus prouerbijs ædas. Tum Thorkillus: Consilio, tametsi exilis id au tor ędiderit obsequendũ est. Item, eò temeritatis processi, ut si regredi quiuero, sa lutem meã nulli magis ꝙ pedibus debeã. Rursum, si impræsentiarũ recessu libe re fruerer, ulterius à reditu temperandũ curarẽ. Inde perlato ad socios igne, aurę indulgen-

A indulgentiã nactus quarto die ad propoſitũ portum appulit, aggreſſusq; cum ſo
cijs terrã, apud quã continuæ noctis facies alterni luminis uiciſſitudinẽ fruſtraba
tur, ægre proſpectum capientibus oculis inuſitatæ molis ſcopulũ conſpicit. Cu=
ius perluſtrandi cupidus, à comitibus foris ſtationẽ peragentibus extuſum ſilici=
bus ignem, opportunũ contra dæmones tutamentũ, in aditu iuſſit accendi. Poſt
hæc prælato per alios lumine, arctis cauernæ faucibus corpus ſubijciẽs, inter cre
bros ſerpentũ allapſus ferreorũ undiq; ſediliũ frequentiã contemplatur. Inde pla
cidior aquæ moles ſubiectoq; ſabulo molliter influens conſpectui obuerſata eſt.
Qua tranſita paulò defectiorẽ ſitu ſpeluncã aggredit̃. Ex qua item atrum obſcœ
numq; conclaue uiſentibus aperitur. Intra quod Vgarthilocus manus pedeſq;
immenſis catenarũ molibus oneratus aſpicit̃: cuius olentes pili tam magnitudi=
ne q̃ rigore corneas æquauerant haſtas. Quorũ unum Thorkillus adnitentibus
ſocijs mento patiẽtis excuſſum, quo promptior fides ſuis haberet̃ operibus aſſer
uauit, ſtatimq; tanta fœtoris uis ad circunſtantes manauit, ut niſi repreſſis amicu=
lo naribus, reſpirare nequirent: uixq; egreſſu potiti, ab inuolantibus undiq; colu
bris conſpuunt̃. Quinq; duntaxat Thorkilli comitũ cæteris ueneno conſumptis
nauigiũ cum ductore conſcendunt. Imminent efferi dęmones, & in ſubiectos ue
nenata paſſim ſputa cõijciunt. At nautæ prætentis coriorũ umbraculis illapſum
reſpuere uirus. Hic cuiuſdã forté proſpicere cupientis tactũ ueneno caput, perin
de ac ferro reciſum ceruici exemptũ eſt. Alius ocellos umbraculis exercens, ſub
eadem uacuos luminũ orbes retulit. Alius exerta manu tegimen explicans, eiuſ=
dem tabis ui truncũ ad ſe brachiũ reuocauit. Igitur cæteris propenſiora ſibi numi
na nequicq̃ deprecantibus, Thorkillus uniuerſitatis deum uotis aggreſſus, eiq;
cum precibus libamenta defundens, mox prioris cœli uſum ac perſpicua rerum
B elementa proſpera nauigatione collegit. Iamq; aliũ ſibi orbem atq; ipſum rerũ hu
manarũ aditũ perſpicere uidebant̃. Tandẽ ad Germaniã Chriſtianis tunc ſacris
initiatã appulſus, apud eius populũ diuini cultus rudimẽta percepit, ubi ſociorũ
manu ob inuſitatũ aëris hauſtũ propemodũ conſumpta, duobus tantũ quos ſors
ultima pręterierat comitatus, reditũ ad patriã habuit, uerũ illitus ori marcor ita ha
bitum corporis, ac priſtina formæ lineamenta confudit, ut ne ab amicis quidẽ po
tuiſſet agnoſci. At ubi deterſa illuuie, notitiã ſui uiſentibus reddidit, eximiã regi
cognoſcendæ legationis auiditatẽ ingeſſit. Sed necdum æmulorũ obtrectatione
ſopita, fuere qui regẽ cognitis quæ Thorkillus afferret, ſubitò deceſſurum aſtrue
rent. Auxit affirmationis fidem, eiuſdẽ rei falſa ſomnij prædictione ſuggeſta cre=
dulitas. Igitur qui noctu Thorkillũ opprimerent, regis imperio ſubornant̃. Cuius
ille rei utcunq; indiciũ nactus, clàm cunctis relicto cubili magni ponderis lignũ
ſubiecit, eoq; facto ſubornatis truncũ cædentibus regiæ fraudis cõmentũ eluſit.
Die poſtero regẽ corpus curantẽ aggreſſus, ignoſco, inquit, ſæuitię tuæ, erroriq;
ueniã tribuo, qui proſperũ legationis nunciũ afferenti pœnã pro gratia decreui=
ſti. Itaq; te ſolũ, pro quo caput tot ærumnis deuoui, tot periculis cõtudi, quemq;
operum meorũ gratiſſimũ penſatorẽ ſperaui, acerrimũ uirtutis punitorẽ inueni.
Verũ ultionis partibus prætermiſſis, interno animi tui rubore (ſi tamen ullus in=
gratos pudor afficit) læſionis meæ uindice ſum cõtentus. Nec immerito te omnẽ
dæmonũ rabiem, aut belluarũ ſæuitiã ſuperare coniecto, quod tot monſtrorũ inſi
dijs erutus à tuis immunis eſſe nõ potui. Rex cuncta ex ipſo cognoſcere cupiẽs,
fatiſq; arduũ obſtare iudicans, euentuũ ordinẽ exponere iubet. Cumq; per cæte
ra auidis referentẽ auribus excepiſſet, poſtremo recenſitã numinis ſui mentionẽ
ſiniſtra opinione colligi paſſus non eſt. Exprobratã enim Vgarthiloci fœditatem
exaudire nõ ſuſtinens, adeò indignitatis eius uicem doluit, ut impatientem dicto
rum ſpiritũ inter ipſa narrantis recitamenta deponeret. Itaq; dum uani numinis

C cultum cupide fouit, ubinam uersus esset miseriarũ carcer agnouit. Cuius quoq; olíditas, quem Thorkillus perinde atq; operũ suorũ magnitudinem testaturũ, capillitio gigantis excerpserat, in circunstantes effusa, compluribus exitio fuit.

Defuncto Gormone, Gotricus ex eo genitus regnat. Hic nõ armis modo, sed etiam liberalitate conspicuus, incertũ fortior an clementior fuerit, adeoq; seueritatem mansuetudine castigabat, ut alteram altera rependere uideretur. Eodem tempore rex Noruagiæ Goto à Berone & Resone Tylensibus petitus, Resonem cultius ac familiarius habitũ, magni ponderis armilla donauit. Quo quidam aulicorum conspecto, magnitudinem doni impensiori laude cõplexus, neminem Gotoni parem humanitate firmabat. At Reso quanquam gratiã beneficio deberet, tamen immodici laudatoris tumidam uocem approbare nõ passus, Gotricum ei prætulit. Vt enim uanam assentatoris affirmationẽ obtereret, absenti liberalitatis testimonium reddere, quàm præsentem beneficij datorem falso palpare maluit. Partim quoq; ingratitudinis argui, quàm inanis iactantię laudẽ assentiendo prosequi, regemq; ueritatis serio mouere, ꝙ adulationis mendacio fallere, aliquanto preciosius duxit. At Vluo dictas in regem laudes, nõ solum pertinaciter affirmare, sed etiã experimento prosequi perseuerans, pignus cum negante proponit. Cuius consensu Reso in Daniã pergens, Gotricũ sella posita, stipendia inter milites partientẽ inuenit. A quo quisnam esset rogatus, uulpeculæ sibi nomen esse respondit. Cumq; risu quosdã, alios admiratiõe cõplesset, & uulpem, inquit Gotricus, ore prædã excipere conuenit. Ac mox detractũ lacerto torquem accersiti labris inseruit. Quem Reso confestim brachio applicans, id cunctis auro præditũ ostentabat: reliquũ uero perinde atq; ornamenti inops occultius habuit, eoq; acumine ab inuictæ munificentiæ dextera consentaneũ priori munus accepit. Quod

D ei nõ tam precij magnitudo iocundũ, ꝙ litis initæ uictoria faciebat. A quo cũ rex de pignoris positione cognosceret, fortuitò magis ꝙ deindustria munificus erga ipsum extitisse gaudebat, plus se uoluptatis ex datione, q̃ accipientem ex munere sentire testatus. Igitur reuersus Noruagiã Reso concertatorẽ pignus exoluere recusantem occidit, filiamq; Gotonis captiuam Gotrico potiendam adducit. Cũq; Gotricus, qui & Godefridus est appellatus, transfusis in exteros prælijs, famã ac uires felicibus propagasset auspicijs, inter cætera factorũ monimenta, hanc quoque Saxonibus tributi legem indixit, ut eorũ duces quoties apud Danos regni mutatio obuenisset, centum equos niueos suffecti regis initijs dedicarent. Quod si nouum Saxonibus ducem uariata rerum successio peperisset, is quoq; prædictæ pensionis obsequio potestatis principium Danicæ maiestatis titulis inclinaret, quo & gentis nostræ fateretur imperium, & subiectionis suæ solenne præberet indicium. Nec Germaniæ quidem oppressione contentus, per Resonem legationi addictum Sueoniam tentat. Quem Sueones aperta ui necare ueriti, latrocinium ausi incusso lapide dormientem consumpserunt. Quippe molarem superne pensum, rescissis uinculis, subiecti ceruicibus illabi fecere. In cuius noxæ expiationem actum est, ut singuli facinoris autores bissena auri talenta, è plebe uero quilibet unam eiusdẽ generis unciam Gotrico persolueret. Vulpeculę pensionem uocabant. Accidit interea ut rex Francorũ Karolus contusam bello Germaniam, non solum christianismi sacra suscipere, sed etiam ditioni suæ parêre cõpelleret. Quo comperto Gotricus finitimas Albiæ gentes adortus, Saxoniam susceptum Karoli iugum cupidius amplexantem, ac Romana arma Danicis præferentem, ad pristinum regni sui titulum reuocare tentabat. Quo tempore Karolus uictricia trans Rhenum castra receperat, ideoq; ab aduenæ hostis congressu, perinde ac fluuij interstitio uetitus, temperabat. Quem quum ob res Gotrici comprimendas iterato transmeare proponeret, à Leone Romanorum pontifice

Tributi lex Saxonibus à Danis imposita.

A pontifice in urbis tuendæ præsidium accersitus mandato paruit, filio uero Pipino gerendi aduersum Gotricum belli partes cõmisit, ut dum ipse in longinquũ hostem ageret, hic contra uicinum susceptum pugnæ negocium procuraret. Oportebat enim ut gemina curarum anxietate distractus, sparsa manu aptum utrique remedium prouideret. Interea Gotricus speciosam ex Saxonibus uictoriam referens, contractis denuò uiribus, ac frequentiori copiarum robore comparato, nõ in Saxones modò, uerum in omnem Germaniæ populum amissæ dominationis iniuriam ulcisci constituit. Ac primo quidem classe Fresiam domat. Quæ prouincia admodũ situ humilis, quoties sæuiente oceano obiecta fluctibus æstuaria perrumpuntur, totam inundationis molem patentibus campis excipere consueuit. Huic Gotricus non tam arctam quàm inusitatam pensionem imposuit. De cuius conditione & modo summatim referam. Primum itaq; ducentorum quadraginta pedum longitudinẽ habentis ædificij structura disponitur, bissenis distincta spatijs, quorum quodlibet uicenorum pedum intercapedine tenderetur, prædictæ quantitatis summã totalis spatij dispendio reddente. In huius itaq; ædis capite regio considente quæstore, sub extremam eius partem rotundus è regione clypeus exhibetur. Fresonibus igitur tributũ daturis mos erat singulos nummos in huius scuti cauum conijcere, è quibus eos duntaxat in censum regium ratio computantis eligeret, qui eminus exactoris aures clarioris soni crepitaculo perstrinxissent. Quo euenit ut id solum æs quæstor in fiscũ supputando colligeret, cuius casum remotiore auris iudicio persensisset. Cuius uero obscurior sonus citra cõputantis defecisset auditum, recipiebatur quidem in fiscum, sed nullum summæ præstabat augmentum. Compluribus igitur nummorũ iactibus quæstorias aures nulla sensibili sonoritate pulsantibus, accidit, ut statam pro se stipem erogaturi, multã in-
B terdum æris partem inani pensione cõsumerent. Cuius tributi onere per Karolũ postea liberati produnt. Cumq; Gotricus trãscursa Fresia, ac reuerso iam Roma Karolo in ulteriores se Germaniæ prouincias effundere statuisset, proprij satellitis insidijs circũuentus, ferro domesticæ fraudis interijt. Quo audito Karolus effuso gaudio exultauit, nihil eo casu unq; fortunæ suæ iucũdius obuenisse cõfessus.

HISTORIAE DANICAE LIBRI OCTAVI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER IX.

OLAVVS Gotrici filius patre mortuo regnat. Hic paternę uindictæ studio ciuilibus patriã bellis implicare sustinuit, publicam pietatẽ priuato affectui subijciendo. Cuius extincti corpus collis Olaui titulo celeber prope Lethram cõgestus excepit. Huic succedit Hemmingus, cuius dignum memoratu opus nõ reperi, nisi quod pacẽ cum Cæsare Ludouico iurisiurandi firmitate cõposuit. Et fortè complura temporũ eius insignia, quæq; præclara extiterint, uetustatis liuore teguñt. Post hos Syuardus cognomento Ring, quẽ eiusdẽ nominis pater Noruagiæ dux olim ex Gotrici filia susceperat, Scanis, Sialandisq; fautoribus regnat. Nam cõsobrinus eius Ringo, idemq; Gotrici nepos Iutiam occupabat. Igiť unius regni diuidua potestas, tanq̃ utraq; parte ob paruitatẽ ignobili, nõ sperni modo sed etiã lacessi ab exteris cępit.

C Quos Syuardus maiore odio quàm regni æmulum insecutus, peregrina bella ciuilibus præferendo, quinquennio periculis patriæ defensionem suam opponere perseuerauit. Elegit enim uulnus tolerare domesticũ, quo promptius sanaret externum. Quamobrem Ringo dominationis eius occasione suscepta, uniuersum imperij ius in seipsum transferre conatus, foris excubias peragentem, intus lacerare sustinuit. Prouincias siquidem quæ ab ipso possidebantur inuadens, cõmunis patriæ defensionem ingrata mente pensabat. Igitur ex Sialandicis quidã Syuardi studiosiores, quo synceriorem absenti fidem gererent, filium eius Regnerum uixdum cunis erutum, regis nomine censuerunt, nõ quod ipsum regimini intempestiuum nescirent, sed ut tanti pignoris ductu aduersum Ringonem torpentium sociorum animos excitarẽt. Audiens autem Ringo Syuardum interim ab expeditione regressum, Sialandenses magna manu petitos ni se dederent, ferro perituros edixit. At Sialandici quibus aut rubor, aut periculum imperabatur, uiribus ob paucitatem diffisi, deliberandæ rei inducias popoſcerunt. Quibus impetratis, quũ nec Syuardi gratiam colere liberum, nec Ringonis amplecti uideretur honestum, diu inter metum pudoremq; soliciti iactabãtur. Qua in re ne senibus quidem consilio suppetente, Regnerus tunc forte concioni præsens, breuis, inquit, arcus subitò spiculum iacit: ego uero tametsi puerili ausu maiorũ ora præcurrere uidear, ignoscendum erratis ueniamq; immature æditis precor. Verum prudentiæ monitor tametsi despicabilis uideatur, respuendus non est. Docili quippe animo sorbenda est utilium disciplina. At quoniã ut desertores ac transfugas notari turpe, ita supra uires audere temerariũ est, & utrobiq; par culpa sub esse conuincitur: simulata transitione petendus est hostis, idemq; quum primum facultas obuenerit, opportuna desertione linquendus. Satius ergo erit aduersarij iram obsequij figmento pręcurrere, quàm negatione eundem in nosmetipsos

D acrius incessendos armare. Quid enim fortioris imperium detrectantes agimus, nisi quod ipsi in iugulum nostrũ arma sponte præstamus? Sæpe inuolutioribus studijs efficacissima fraus alitur. Astu illaqueanda est uulpes. Cuius consilij salubritate, & fluctuantium ciuium cunctationem discussit, et hostilibus castris noxiũ robur adiecit. Concio quoq; infantiæ eius non facundiã minus quàm ingenium mirans, egregiæ indolis decretum habitu annorũ excellentius cupide amplexata est. Nec rubori fuit defectis cõsilio senibus puerilibus obsequi monitis, quę quanquam à tenero manassent, integerrimo disciplinæ pondere redundabãt. Autorẽ uero cõsilij instanti periculo obijcere ueriti, educationis gratia Noruagiã transtulerunt. Breui post conserta pugna Ringonẽ Syuardus aggredit̃, quo occiso ipse immedicabili plaga perstrictus, paucis interiectis diebus ex uulnere decessit.

Cui Regnerus in regnum succedit, quo tempore rex Suetiæ Fro, interfecto Noruagiensium rege Syuardo, coniuges necessariorũ eius prostibulo religatas, publice constuprandas exhibuit. Quo Regnerus audito, auitæ ultionis studio Noruagiam petiuit. Eò ueniente matronæ complures, quæ corporum suorũ ludibria, aut nuper passa fuerãt, aut in proximo pudicitiæ periculum uerebantur, uiriliter cultæ cupide castris eius adproperare cœperunt, profitentes se fatũ contumeliæ prælaturas. Nec erubuit futurus muliebris improperij uindex, aduersum autorem turpitudinis, quarum ignominiam ulcisci uenerat, auxilia mutuari. Inter quas affuit & Lathgertha perita bellandi fœmina, quæ uirilẽ in uirgine animum gerens, immisso humeris capillitio, prima inter promptissimos dimicabat. Cuius incomparabilem operam admirantibus cunctis, quippe cęsaries tergo inuolare conspecta fœminam esse prodebat. Regnerus aui interfectore prostrato, de puella quam in acie præuiam prenotauerat, cõmilitones plurimũ percontatus est, unius fœminæ uiribus uictoriam sibi constitisse professus. Quam quum illustri inter

Lathgertha perita bello fœmina.

A ſtri inter barbaros loco natam cognouiſſet, per internuncios procari perſtitit. Illa
legatione tacite ſpreta, conſenſum ſimulat. Cumq́ datis fallaciter reſponſis anhe-
lanti proco potiendi uoti fiduciam attuliſſet, adiectum urſo canem in ædis ſuæ ue
ſtibulo religari præcepit, contra omne amatoris ſtudiũ per obiectas belluas pro-
prium tutatura conclaue. Regnerus uero fauorabili nuncio recreatus, nauigium
ſcandit, emenſusq́ fretum, comitibus apud Golerdal (id ualli nomen eſt) ſubſiſte
re iuſſis, ſolitarius puellæ penates accedit. Vbi exceptus à belluis, alterã telo traij
cit, alteram faucibus apprehenſam obtorto gutture ſtrangulauit, uirginemq́ ui-
cti periculi præmium habuit. Ex cuius matrimonio geminis filiabus, quarũ no-
mina memoriæ prodita non ſunt, filioq́ Fridleuo ſuſceptis, trienniũ feriatus eſt.
Cuios ob recentes nuptias reditu deſperato, Iuti gens inſolens Scanis in ſocieta-
tem contractis, Sialandos, qui Regneri fidem propenſiori charitate colebant, bel
lo laceſſere tentant. Quo comperto Regnerus tricenas inſtruit puppes, uentisq́
nauigationi parentibus, Scanos apud Vuhiteby uicum bellũ auſos obtriuit, ex-
actaq́ hyeme, cum Iutis prope Lym Fiorthinum eius regionis fretum habitanti
bus ſecũdis euentibus dimicauit. Tertio item ac quarto Scanis, Hallandisq́ felici
auſpſcio domitis, in Thoram Herothi regis filiam nuptiarum amore cõuerſo, ſibi
ac Lathgerthæ repudium interiecit. Damnabat enim coniugis fidem, quam olim
in perniciem ſuæ ſummæ ferocitatis belluas admouiſſe meminerat. Interea rex
Sueonum Herothus ſyluas forte uenatione complexus, repertas à comitibus an
gues filiæ detulit nutriendas. Illa paterno ocyus obſecuta præcepto, uipereũ ge-
nus uirgineis manibus educare ſuſtinuit. Quinetiam curæ habuit, ut integrũ bo-
uis cadauer earum quotidie ſatietati ſuppeteret, ignorans ſe priuato pabulo pu-
blicam ſuſtentare perniciem. Quę quũ adultæ peſtilentiſſimo halitu uiciniam ure
B rent, rex inertis operæ pœnitẽs, potiturũ filia qui peſtem amouiſſet, edixit. Quo
non minori fortitudinis quàm libidinis incitamento frequens iuuentus adducta,
periculoſam gnauiter operam erogabat. Cuius rei ſummam Regnerus ab inter-
meantibus expertus, laneum à nutrice ſagulum, uilloſaq́ admodum fœmoralia
quibus inflictos anguium morſus elideret, expetiuit. Nam ut munimenti gratia
referto pilis cultu utendũ credidit, ita agilitatis cauſa tractabilem ſumpſit. Cumq́
nauigio Suetiam appuliſſet, incidente gelu aquis deinduſtria corpus iniecit, hu-
mefactamq́ ueſtem quo minus penetrabilis redderetur, brumæ durandam prę-
buit. Qua amictus ſalutatos comites ad fidem Fridleuo ſeruandam hortatus, ſo-
lus procedit ad regiam. Qua uiſa enſem lateri nectens, dextræ telum inſerit amen
tatum. Procedenti inuſitatę magnitudinis obuius allabit̃ ſerpens. Huic alter gran
ditate par priorisq́ prolapſum inſecutus arrepſit. Qui iuuenem modo caudæ uo
luminibus quatere, modo pertinaci uomitu ac ueneno conſpuere decertabãt. In-
terea aulici tutiora complexi latibula, perinde ac pauentes puellulæ rem eminus
inſpectabant. Ipſe rex pari metu perterritus, in anguſtum cum paucis conclaue
refugerat. At Regnerus gelati cultus duritie fretus, non armis modo, ſed etiam
amictu uirulentos fruſtrabatur aſſultus, ſolusq́ duarum rictum pertinaci ſpiritu
uirus in ſe profundentiũ infatigabili congreſſione ſuſtinuit: quippe morſus cly-
peo, uenenum ueſte reſpuit. Ad ultimũ excuſſum manu telum ſtrenue inceſſen-
tium ſe belluarũ corporibus adigit, eoq́ utriusq́ præcordia lacerans, felicem pu-
gnæ euentum habuit. Cuius cultum rex curioſius cõtemplatus, quũ hirtum atq́
hiſpidum animaduertiſſet, præcipue tamen occiduæ ueſtis horrorem, maximeq́
incomptam braccarũ ſpeciem eludens, Lothbrog eum per ludibrium agnomina
uit. Quem etiam ut ex laboribus recrearet, cum amicis epulaturum accerſit. Ille
prius reuiſendos ſibi quos reliquerat arbitros aiebat, profectusq́ eoſdem futuræ
epulationis gratia nitidius cultos adducit. Ac demũ peracto conuiuio præfixum

C uictoriæ pignus accepit. Ex qua Rathbarthū Dun, Vuarthnūq; egregiæ indolis pignora procreauit. Hisdem Syuardus, Biornus, Agnerus, Iuarusq; natura fratres adiecti sunt. Interea Iuti ac Scani insopibili seditionis face succensi, abrogato Regneri titulo, Haraldo cuidam rerum cōtribuunt summā. Aduersum quos Regnerus legatis Noruagiam missis, quū amica precaretur auxilia, Lathgertha pristini amoris pertinaciore haustu exuberās, cum uiro ac filio nauigationē arripuit. Centum ac uiginti nauium classem ei à quo olim repudio accta fuerat, exhibere sustinuit. Qui etiam uniuersæ opis egenum se iudicans, ab omni ætate præsidium mutuari curauit, robustisq; imbecilles agglomerans, fortium cuneis senum, puerorumq; partes inserere non erubuit. Igitur apud campū qui latialiter Laneus dicitur, in primis Scanorum res obterere orsus, graue cum factiosis bellum habuit. Vbi Iuarus septimū agens annum insigni pugna ędita puerili corpore grandæuum robur exercuit. Syuardus uero dū hosti uim aduerso corpore ingerit, humi collapsus prono uulnus excepit. Quæ res inspectantibus socijs grauissimā circunspiciendæ fugæ solicitudinē attulit, nec Syuardū modo, sed & omnia ferè Regnericæ partis arma deiecit. Verum hunc attonitarū mentium lapsum Regnerus uirili opera hortatuq; firmauit, paratosq; uinci uictoriam conari perpulit. Lathgertha quoq; teneris membris incomparabilē sortita spiritum, trepidantis militiæ studium specioso fortitudinis exemplo contexit. Militari nanq; discursu inopinatorum terga circunuolans, socialem metum in hostilia castra cōuertit. Ad ultimum laxata Haraldi acie, atq; ipso per summā suorum stragem fugato quum domū ex acie reuertisset, spiculo quod toga occultauerat noctu mariti iugulum attentauit, totiusq; potentiæ eius ac nominis summam inuasit. Insolentissimus nanq; fœminæ spiritus absq; uiro regnum gerere, quàm fortunæ eius cōmunicare iocundius

D duxit. Interea Syuardus oppido quod in uicinia erat allatus, curandū medicis corpus præbebat. Quibus ad summā usq; desperationē prouectis, dum uulneris immanitas adhibita fomentorū genera frustraretur, quidam stupenda magnitudine ægri lectulum adire conspectus, si sibi illorum quos armis oppressurus foret animas dedicasset, protinus incolumitate gauisurū promittit. Nec nomine quidem suppresso, Rostarum se dici subiunxit. Animaduertens autem Syuardus paruulæ promissionis impendio ingens comparari beneficiū posse, penitus cupide paruit. Tunc senex attrectatæ tabis liuorem repentino manus auxilio dispulit, subitamq; uulneri cicatricem intendit. Postremo pupillas eius puluere perfundens abijt. Qui maculis repente coortis, eximiā uermiculorū similitudinē obstupescentibus oculis ingenerauit. Crediderim huius miraculi autorē futuram iuuenis sæuitiam euidentiori luminū testimonio prodere uoluisse, ne perspicacior corporis pars sequentis uitæ præsagio uacua maneret. Quem anus quæ potionibus eius præerat, uermiculatas ore notas præferre conspiciens, inusitato iuuenis horrore permota subito lapsu decidens, linqui animo cepit. Quo euenit ut Syuardo serpentini oculi uulgatum late cognomen accederet. Interea nuptam Regneri Thoram uiolentus morbi casus absumpsit, eaq; res amantissimo coniugis uiro infinitā ægritudinis molestiā peperit. Quam optime negocio discutiendā ratus, solatium ab exercitio mutuari, doloremq; labore temperare cōstituit. Militiam itaq; detrahendæ ægritudinis, pariendiq; solaminis gratia meditatus, statuit ut unusquisque paterfamilias, quem inter liberos contemptissimū duceret, aut si quem pigrioris operæ, ac minus spectatæ fidei seruum haberet, stipendia sibi meriturū offerret. Quod edictum tametsi parum proposito cōpetens uideretur, inualidissimos Danicæ gentis aliarum nationum fortissimis præstare docuit, magnumq; iuuentuti profectum attulit, delectis certatim socordiæ notam abstergere cupiētibus. Præterea ut omnis cōtrouersiarum lis semotis actionum instrumentis, nec accusantis

impeti-

A impetitione, nec rei defensione admissa, duodecim patrum approbatorum iudicio mandaretur, instituit. Cuius legis beneficio temeraria litium cõtractione sum mota, improborũ calumnię sufficienter obuiatũ existimãs, arma in Britanniã erexit, regemq; eius Hamam, Hellæ nobilissimi iuuenis patrem, pugna perstrictum occidit. Inde Scotiæ ac Petiæ insularũq; quas australes uel meridianas uocãt, ducibus interfectis, Syuardo ac Rathbartho filijs uacuas gubernatore prouincias in potestatem addixit. Noruagiã quoq; principe suo uiolenter exutam Fridleuo parere præcepit, eundẽq; Orchadibus proprio duce defectis præferre curauit. Interea Danorum quidam pertinacioris erga Regnerũ odij obstinatis ad rebellandũ animis Haraldi quondam profugi partibus aduoluti, prostratã tyranni fortunam attollere conati sunt. Qua temeritate insolentissimos belli ciuilis aduersum regem spiritus excitauerunt, externisq; liberum domesticis implicuere periculis. Ad quos constringendos Regnerus cum insularium Danorum classe profectus, rebellium agmen elisit, Haraldumq; superati exercitus ducem fuga in Germaniam actum, honorem improbe partum impudenter abijcere cõpulit. Captiuos quoque simplici morte afficere nõ contentus, tortos necare maluit, ut qui ad deserendam impietatem adduci non poterant, ne spiritum quidem nisi per summam pœnarum uiolentiam deponere sinerentur. Cæterum latifundia eorum qui cum Haraldo profugerant, secum stipendia peragentibus partitus est, eo patres punitiores iudicans, quod ad liberos quos suo iudicio repulissent, charioribus patrimonio spoliatis, honorem hæreditatis suæ translatum uiderent. Sed ne sic quidem ultionis satietate perfusus, insuper Saxoniam, quod eam asylum hostium, Haraldiq; profugium crederet, oppugnare constituens, implorato filiorum auxilio, Karolum tunc fortè illis imperij sui finibus immorantem offendit. Cuius
B quum interceptis uigilibus præiectas fefellisset excubias, atque ob hoc cætera facta leuia duceret, conatuq; promptiora speraret, subitò diuina futuri muliercula tanquam cœleste quoddam oraculum, aut diuinę uoluntatis interpres, salutari regem prædictione permonuit, aduentantisq; periculi malum felici uaticinio præcucurrit, Syuardi classem ad Sighnini fluminis fauces appulisse denuncians. Imperator attente accepto monitu hostilem interpretatus aduentum, significatos sibi barbaros pugnæ oppositu constringendos curauit. Qua in Regnerum habita, non similiter ut discriminis cautelam hausit belli actum impleuit. Itaq; infatigabilis ille totius penè Europæ domitor serenissimis, amplissimisq; uictorijs tantã terrarum partem emensus, tot ciuitatum, tot gentium uictorem exercitum auersis bello pectoribus unius prouincię paruula manu profligatum aspexit. Cumq; Regnerus oneratis tributo Saxonibus de morte Heroddi certum è Suetia nuncium accepisset, liberosq; suos Sorli suffecti regis calumnia auitis bonis exutos cognosceret, Biorni, Fridleui, atque Rathbarthi collegium apprecatus (nam Regnaldus, Vuitsercus, & Ericus, quos ex Suanlogha progenuerat, nondum habilem armis ætatem impleuerant) Suetiam petijt. Cui occurrens cum exercitu Sorlus, publice an priuatim dimicandi optione facta, singularem deligenti conflictũ Scarchdhum spectatæ audaciæ pugilem, cum septena filiorum manu ex prouocatione pugnaturum admouit. Cum quibus Regnerus tribus filijs in certaminis societatem assumptis, utroq; exercitu inspectante congressus, agone uictor excessit. Biornus uero quod integer hosti cladem ingesserat, tanquam à ferrei lateris firmitate sempiternũ usurpauit agnomen. Qua uictoria Regnerus omnis periculi superandi fiduciã nactus, Sorlum cum uniuersis quas ductauerat copijs impetitum occidit. Cumq; Biorno ob conspicuæ fortitudinis meritum Suetica prælatione donato, aliquanto bellorũ interstitio quieuisset, cuiusdam fortè muliercu-

C læ amantior factus, quo promptiorem sibi potiendę eius aditum strueret, patrem ipsius amplissimo beneficentiæ cultu officiosissime captandũ curauit. Sępe enim numero accersitum ad epulas plurimę comitatis officijs prosequebatur. Nam & uenientem assurgendi reuerentia, discumbentemq; proximo sibi consessu uenератus est. Sæpe etiam donis, interdum benignissimo recreauit alloquio. Qui quũ tantę honorationis causam à nullo suo merito profectã animaduerteret, cogitatione uarie deflexa, ex amore filiæ suę tacitã principis liberalitatẽ descendisse cognouit, libidinosum propositũ humanitatis nomine colorantis. Quam ut exactissimũ amantis ingeniũ frustraretur, tanto impensius obseruandã curauit, quanto eam latentioribus studijs ac peruicacioribus modis ambiri cõperit. Verũ Regnerus certissimo cõsensus eius nuncio recreatus, uillã in qua asseruabatᷓ accessit, nihilq; amori inuium putans, in uicino quendam rusticæ uitæ solitarius hospitio petijt. Mane cõmutata cum fœminis ueste, amicæ laneum opus explicanti muliebriter cultus astitit, uirgineoq; operi rudes artificij manus callide ne proderetur admouit: nocte uero uotis uirginem amplexatus indulsit. Cumq; maturescente partu temeratæ pudicitiæ facinus tumidiore puellæ gremio proderetur, incertus pater cui se filia polluendam dedisset, ignoratum stupri autorem ex ipsa maxime cognoscere perseuerauit. Qua se neminem præter pedissequã lecti participem habuisse pertinacius affirmante, rem regi cognoscendam mandauit. Ille insontem famulam inusitata criminatione notari non sustinens, proprij sceleris professione alienæ innocentiæ fidem facere non erubuit. Qua humanitate, & muliebris calumniæ partes repulit, & ne ridiculus rumor apud improbas aures sereretur effecit. Præterea gignendum ex ea filium sui sanguinis esse, quodq; eum Vbbonem nuncupari uellet, adiecit. Qui quum aliquatenus excreuisset, teneræ ætatis inge-
D nio maturæ discretionis habitum apprehendit. Matris enim dilectionem quod excellenti se toro miscuisset, amplexus, uenerationẽ patris quod ad obscuriorem iusto copulam descendisset, abiecit. Post hæc Regnerus expeditionem in Hellesponticos parans, uocataq; Danorum concione saluberrimas se populo leges laturum promittens, ut unusquisq; paterfamilias sicut antè quem minimi inter liberos duxerat militaturũ exhiberet, ita tunc ualentioris operæ filium, aut probatioris fidei seruum armaret, edixit. Quo facto, omnibus quos ex Thora procreauerat filijs præter Vbbonem assumptis, Hellespontũ eiusq; regem Dian uarijs contusum bellis lacessendo perdomuit. Ad ultimũ eundem creberrimis discriminibus implicatũ extinxit, cuius filij Dian & Daxon olim Rutheni regis filias maritali sorte complexi, impetratis à socero copijs, ardentissimo spiritu paternæ uindictæ negocium rapuerunt. Quorum Regnerus immensum animaduertens exercitum, diffidentia copiarum habita, equos ęneos ductilibus rotulis superpositos, ac uersatilibus curriculis circunductos, in confertissimos hostes maxima ui exagitari præcepit. Quæ res tantum ad laxandam aduersariorum aciem ualuit, ut uincendi spes magis in machinamento, quàm milite reposita uideretur. Cuius intolerabilis moles quicquid impulit, obruit. Altero ergo ducum interfecto, altero fuga sublapso, uniuersus Hellesponticorũ cessit exercitus. Scithæ quoq; Daxon arctissimo materni sanguinis uinculo contingentes, eodem obtriti discrimine referuntur. Quorum prouincia Vuitserco attributa, Ruthenorũ rex parum uiribus fidens, formidolosa Regneri arma fuga præcurrere maturauit. At Regnerus cæteris prompta sibi deditione substratis, quum quinquennem propemodum piraticam expleuisset, Biarmos nuper deuictos inualida subiectionis fide palàm imperium detrectantes inuenit. Qui quum aduentum eius compertum haberent, carminibus aggressi cœlum, solicitatas nubes ad summũ usque nymborum uiolentiam

A lentiam impulerunt. Quæ res Danos aliquandiu nauigatione prohibitos alimen
torum facultate defecit. Eosdem quoq; subitò remissa tempestate æstuosissimi fer
uoris flagrantia torruit. Nec ea quidem pestis concitati frigoris magnitudine tole
rabilior extitit. Itaq; anceps geminæ intemperantiæ malum, uicissim affecta corpo
ra immoderata utriusq; status accessione corrupit. Cæterum laxi uentris proflu-
uium cõplurimos exanimauit. Ita Danorum pleriq; dubia cœli qualitate cõclusi,
passim oborta corporũ pestilentia decesserũt. Cumq; se Regnerus adulterina ma
gis quàm uera aëris ui præpeditũ animaduerteret, utcunq; nauigatione produ-
cta, in Curorum Semborũq; regionẽ accessit, qui maiestatẽ eius perinde atq; ho-
noratissimi uictoris amplitudinẽ impensius uenerati sunt. Quo beneficio rex ma
gis aduersus Biarmorũ insolentiã efferatus, spretæ maiestatis suæ uindictã inopi-
nato petiuit assultu. Quorũ ignoti nominis rex subitanea hostiũ irruptione per-
culsus, simulq; conserendæ cum ipsis manus fiducia uacuus, Matullum Fin mar-
chiæ ducem perfugio petijt. Cuius peritissima sagittariorũ opera fretus, Regneri
apud Biarmiã hyberna peragentẽ impune lacerauit exercitũ. Quippe Finni lu-
bricorum stipitum celeri allapsu cursum intendere soliti, arbitraria uelo citatis po
tentia rapiuntur, promptissimãq; propinquitatis uel absentiæ facultatẽ obtinere
creduntur. Mox enim ut hostem læserint, eadem celeritate qua subeunt auolant,
nec procursu languidius reditum tentant. Itaq; & uehiculorũ & corporũ agilita-
te instandi, fugiendiq; expertissimã obtinent potestatem. Credendũ est tunc Re-
gnerum fortunæ suæ imbecillitatẽ admiranter tulisse, quum se olim Romani cul
minis triumphatorẽ, ab inermi inconditoq; agmine ad ultimũ usq; discrimen ab-
ripi peruideret. Itaq; qui splendidissimũ Romanæ militiæ decus, maximiq; ac se-
renissimi ducis insignes copias excellenter obtriuerat, agrestis & ignobilis uulgi
B sordidissimo atq; tenuissimo apparatui cessit: isq; cuius bellicam antea claritatem
fortissimæ gentis uis hebetare nequiuerat, despicabilis populi paruulam manum
sustinere non ualuit. Quo euenit, ut ea manu qua clarissimam orbis pompam ac
grauissimum militaris roboris instrumentũ fortissime contudit, qua tot peditum,
tot castrorum, tanti equitatus fragorẽ apertissime subruit, uilem obscuramq; ple-
beculam furtim & quasi per latrocinium incessere sustineret, illustremq; gloriam
suam palàm atq; interdiu partam nocturna fallacia maculare non erubesceret, ma
nifestæ fortitudinis loco clandestinas amplexatus insidias. Quæ res ut opere de-
formis, ita exitu utilis fuit. Nec Finnorũ quàm Caroli fuga parcius gratulatus est,
plus se uirium in nudissima plebe, quàm in instructissimo milite reperisse con-
fessus. Siquidem grauissimam Romanorũ armaturam, quàm leuia pannosæ gen
tis spicula tolerabilius ferre potuit: ubi Biarmorum rege interfecto, Finnorum ue
ro fugato, Regnerus saxis rerum gestarũ apices præ se ferentibus, hisdemq; su-
perne locatis, æternum uictoriæ suæ monimentũ affixit. Interea Vbbo per auum
suum Hesbernum ad sacrilegam regni cupiditatem adductus, abiecta paterni re-
spectus uerecundia, capiti suo regium arrogauit insigne. Cuius quum Regnerus
insolentiã ex Suetiæ ducibus Keithero, Thorkilloq; cognosceret, Gothiam uer-
sus perpropere nauigationẽ exercuit. Quos Hesbernus Regneri partibus sin-
gulari fide deuinctos expertus, præmio solicitatos regis desertores efficere labo-
rabat. Illi non flexo è sententia proposito, ex Biorni arbitrio suum cõsistere retu-
lerunt, cõfessi Sueonũ neminẽ quod ab eius placito destitisset ausurũ. Nec segni-
ter ipsum Hesbernus benignissimis legatorũ alloquijs captauit. Qui se perfidiæ
quàm bonæ fidei propiorẽ fore denegans, pijssimi patris amori improbissimi fra-
tris gratiã anteferri perq; nefariũ iudicabat. In ipsos uero legatos perinde ac gra-
uissimi criminis hortatores laqueo animaduertit. Sueti quoq; de reliqua legatorũ
turba pari clade noxiæ exhortationis pœnas sumpserunt. Igitur Hesbernus oc-

C culto clandestinoq; paratui parum prosperum ratus constare progressum, adcitis palàm copijs manifeste procurrit ad bellum. At præfectus Iutiæ Iuarus neutram sacrilegæ pugnæ partem pietati propinquā autumans, impium bellum uoluntario præcucurrit exilio. Regnerus uero Hesbernum apud sinum qui latialiter uiridis appellatur aggressus, occidit, exanimisq; abscisum caput prora excipi man dans, terribile factiosis spectaculū ædidit. Vbbo uero profugio usus, itemq; patrē reuocato apud Sialandiam bello adortus, dum laxata suorum acie undique solus impetitur, tantum aduersi agminis fudit, ut hostilium cadauerū excremento perinde ac munitiōe firmissima circumactus, facile prouocantiū inhiberet accessum. Ad ultimum frequentioribus hostium globis obfusus, comprehensusq;, publicis uinculis onerandus abstrahitur. At ille immensa ui extricatis recisisq; catenis, inditos sibi nexus disijcere ac lacerare adorsus, nullis obitum modis effugere potuit. At ubi Iuarus tumultum patriæ factiosi supplicio discussum comperit, Daniam petijt, quem Regnerus quod inter sæuissimas parricidiorū procellas, integerrimum se pietatis cultorem gesserat, amplissima ueneratione suscepit. Interea Daxon Vuithsercum Suetiæ principantem, diu nequicquam superare conatus, tandem factæ pacis cōmento circumuentum aggreditur: conuiuialiter ab eo exceptus, armatū subornauit exercitum, qui simulata mercatione in urbem rhedis aduectus, hospitis domum nocturno laceraret assultu. Cuius latrocinij manū tanta Vuithsercus strage perculit, ut hostilium corporū cumulo circunfusus, nisi scalis superné admotis comprehendi nequiret: duodecim quoq; comites eius pariter ab hoste capti, facta sibi repetēdæ patriæ potestate, deuotis pro rege capitibus alienum participare periculū, quàm suum abijcere maluerūt. At Daxon egregiæ Vuithserci formæ miseratione permotus, orientem speciosissimæ indolis florem

D conuellere passus nō est. Cui non tantū salutem, sed & filiam dimidio regni sui dotatam in matrimoniū obtulit, ac decori incolumitatem, quàm fortitudini pœnam afferre maluit. Ille uero precariæ uitæ usum animi magnitudine floccipendēs, impunitatem perinde atq; paruulum aliquod beneficiū respuit, mortis sententiam sua sponte complexus, præfatus Regnerum uindictam filij remissius exacturū, si eum in eligendo mortis genere proprio usum arbitrio cōperisset. Cuius temeritatem admiratus hostis, ea fati specie qua ipse in se animaduertisset, consumendū esse promittit. Quam libertatē iuuenis ingentis beneficij loco suscipiens, uinctū se cum socijs cremari petiuit. Nec segniter Daxon auidis fati precibus obsecutus, pro beneficio optatæ mortis supplicium erogauit. Quo audito, Regnerus obstinato ad moriendum luctu, non modo mœrorem induit, uerū & per summā animi ægritudinem lectulo corpus affixit, doloremq; conceptum gemitu patefecit. Quem coniunx uirilem supergressa fiduciam, imbecillitatis increpitū uirili adhortatione firmauit, reuocatumq; à mœrore animū, arma impensius celebrare perdocuit, affirmans fortissimū patrem cruentos filij cineres, iustius armis quàm lachrymis expiaturū. Monuit quoq;, ne muliebriter lugens, tantū sibi ignominiæ fletu pareret, quantū antea claritatis uirtute contraxerat. Ad hanc uocem ueritus Regnerus, ne pristinos fortitudinis titulos effœminato mœrore contereret, discusso mœstitiæ habitu, depositisq; doloris insignibus, promptissima uindictæ spe iacentem reuocauit audaciam. Adeò interdum ab inualidis fortia roborantur ingenia. Iuaro ergo regni tutelam deferens, Vbbonemq; pristinæ gratiæ redditū paterna charitate complectens, traiecta in Rusciam classe, cōprehensum Daxon, catenarumq; pœna coërcitū, apud Vtgarthiam custodiæ relegauit. Siquidem tunc Regnerum aduersus charissimi filij interfectorē, clementissima animi moderatione usum esse constabat, cum ad concupitæ ultionis satietatē exilium sontis, q̄ necem sufficere maluit. Qua quidem humanitate magnus Ruthenis iniectus est rubor,

ulterius

A ulterius aduersus eum sæuiendi regē, quem ne iniuriarum quidem acerbitate ad infligendam captiuis mortem impellere potuerunt. Eundem quoq; Regnerus breui in gratiam reductum patriæ reddidit, pollicentem se ei annuo nudatum pedes, cum duodecim patribus discalciatis suppliciter tributa pensurum. Enimuero in captiuum ac supplicem leniter animaduertere, quàm cruentam securim distringere, superbamq; ceruicem sedulo mulctare seruitio, quàm semel elidere satius duxit. Inde prouectus filium suum Ericum uentosi pilei cognomen habentem Suetiæ præfert. Vbi Fridleuo atque Syuardo apud se stipendia merentibus, Normanos, Scotosq; duobus alijs falso regis nomen arrogasse comperiens, in primis Noruagicæ rei usurpatorem sustulit, eamq; Biorno fruendam tradidit. Deinde eo atq; Erico adcitis Orcades populatus, ad ultimum Scotorū finibus appulit, eorumq; regem Murial triduano exhaustum prælio interfecit: uerum filij eius Dunuat, atq; Rathbarthus pugna spectabiliter ædita ab hoste necati, sanguine suo cruentam patri uictoriam pepererunt. Cumq; in Daniam reuersus coniugem Suanlogam interim morbo cognouisset absumptā, protinus solicitudini remedium solitudine quæsiuit, ægræq; mentis luctum intra penatium suorum claustra cohibere passus non est. Verum hanc mœroris acerbitatem Iuari regno pulsi repentinus detraxit aduentus. Quippe Galli fugato eo in Hellam quendam Hamonis filium falsam regis contulerant potestatem. Quo duce Regnerus perinde atq; locorum perito usus, ædita classe, portum qui Noruicus appellatur accessit, ubi expositis copijs, Hellam Gallicana uirtute subnixum, post extractam in triduum pugnam fugæ amantem effecit, eaq; res creberrimo Anglorum, rarissimo Danorum sanguine constitit. Cumq; ibidem Regnerus annū uictor explesset, consequenter excitis in opem filijs Hyberniam petit, occisoq; eius rege Melbrico, Diflinam barbaris opibus refertissimā obsedit, oppugnauit, accepit, ibiq; an-
B nuo statiuis habitis, mediterraneum fretum pernauigans ad Hellesponticum penetrauit, interiecta regnorum spatia clarissimis emensus uictorijs, continuæ felicitatis progressum nusquam interpellante fortuna. Inter hæc Haraldus quorundā astipulatione Danorum Regneri militiam languidiore studio comitantium, recidiuos patriæ tumultus incutiens, regij nominis usurpator emersit. Qui Regneri ab Hellesponto redeuntis armis exceptus, cum rebus infeliciter gestis exhausta domesticæ opis præsidia animaduerteret, Lodouicum Maguntiæ constitutum auxilia petiturus accessit. At Lodouicus summo amplificandæ religionis ardore confertus, conditionem Barbaro intulit, opem spondendo, si Christi cultum exequi consensisset. Nullam enim posse aiebat animorum interuenire concordiam, dissona sacra complexis. Quamobrem petitorem opis primum religionis contubernio opus habere, neque magnorū operum consortes existere posse, quos supernæ uenerationis formula disparasset. Qua sententia & salutem hospiti, & sibi pietatis præconium peperit. Haraldum enim solenni lauacro usum consequenter Saxonicis roborauit auxilijs. Quibus is fretus, in territorio Slesuicensi dicandam deo ædem solicita moliebatur impensa. Hic itaque sanctissimi tenoris specimen à Romanis ritibus mutuatus, profanato perfidorum errore delubra diruit, uictimarios proscripsit, flaminium abrogauit, atque inconditæ patriæ christianismi sacra primus intulit, reiectoq; dæmonum cultu, diuinum ęmulatus est, supremo quicquid ad custodiam religionis attinuit, scrupulosissima cura seruauit. Sed non tam efficaciter, quàm pie rem auspicatus est. Superueniens enim Regnerus, inductaq; per eum sacra temerans, uera religione proscripta, pristino adulterinā loco restituit, ac suo cerimonias honore donauit. Haraldus uero profugus fortunam ad sacrilegium transtulit. Nam ut præcipuum inchoatæ religionis specimen, ita primum neglectæ spectaculū fuit, atq; ex splendido sanctitatis autore, infamis

C eiusdem desertor euasit. Interea Hella ad Hybernos collatus, omnes qui se Regnero propiore fide deunxerant, ferro supplicijsq; mulctauit. Quem Regnerus classe adortus, iusta omnipotentis animaduersione manifestas detractę religionis pœnas pependit. Comprehensus enim atque in carcerem coniectus, noxios artus colubris consumendos aduertit, atque ex uiscerum suorum fibris tristem uiperis alimoniam præbuit. Cuius adeso iocinore, cum cor ipsum funesti carnificis loco coluber obsideret, omnem operum suorũ cursum animosa uoce recensuit, superiori rerum contexui hanc adijciens clausulam, si suculæ uerris supplicium scissent, haud dubio irruptis haris afflictũ absoluere properent. Quo dicto Hella adhuc nonnullos filiorum eius uiuere interpretatus, quiescere carnifices, amoueriq; uiperas iubet. Cumq; satellites peragendæ iussionis gratia accurrissent, Regnerus imperium regis funere suo præcesserat. Quem quid aliud quàm duas inter se fortunas partitas esse dicemus, alteram quæ ei incolumem classem, propensum imperium, præcipuas piraticæ uires adijceret, alteram quæ claritatis ruinam, cõmilitonum necem, acerbissimũ uitæ exitum irrogaret, cum ipsum carnifex uenenatis belluis circunfusum, eo corde, quod aduersus omne discrimen immobile gesserat, aspides exatientem uideret. Itaq; ex speciosissimo uictore ad miserabilem captiui sortem deductus, ne quis nimium fortunæ credat, edocuit. Quem casum Iuarus dum fortè ludos inspectaret, accepit. Sed nihilominus uultum in eodem habitu cõtinens, solitoq; nulla ex parte infractior, non solum nunciatam parentis cladem doloris dissimulatione suppressit, sed ne strepitum quidem exoriri passus, attonitum rumore populum theatro discedere uetuit. Itaq; neq; oris hilaritatem deposuit, ne cessato ludo scænã interrumperet, neq; oculos à publico plausu ad priuatam mœstitiam flexit, ne ex summo tripudio repente in ultimum pro-
D lapsus mœrorem potius calamitosi filij, quàm iocabundi ducis partes egisse uideretur. Syuardus uero eodẽ nuncio accepto, propior paternæ charitati, quàm priuatæ passioni, hastile quod fortè in manu habebat altius pedi stupefactus immersit, tristitiæ salebra corpoream negligente molestiam: ut enim animi uulnus patientius ferre potuisset, corporis partẽ grauius afficere studuit. Quo facto simul fortitudinem mœroremq; detexit, fortunam suam inter calamitosum filium, constantemq; partitus. At Biornus inter tesserarum iactus delato ad se paternæ mortis nuncio, tanta ui correptũ manu calculum pressit, ut tabulæ quoque cruorem digitis extortum infunderet, ubi nimirum fortunæ iactũ ipsa quam uersabat alea leuiorem esse didicit. Quod audiens Hella, hunc trium parentis obitum fortiori animi robore sustinuisse iudicauit, qui nihil pietatis eius funeri præstitisset, ideoq; sibi Iuari suspectissimam haberi uirtutem. Iuarus uero petitis Angliæ partibus, quum classem suam conserendi cum hoste belli impotentem animaduerteret, astum audaciæ præferens, Hellam acumine tentat, spatium arui quantum equino tergore complecti potuisset, in sequestræ pacis pignus expostulans. Et quidem quod petijt impetrauit. Rex enim paruo preces stare autumans, à tanto hoste exiguum magnæ rei loco expeti gratulatus est, ratus perquam breue tergus, paululum ruris occupaturũ. At Iuarus corio in exiles admodũ corrigias scissum extracto, habilem exædificandæ urbi agrum implicuit. Igitur Hella prodigalitatis pœnitentia succedente, magnitudinem corij sera ęstimatione collegit, diuisam cuticulam rectius quàm incolumem mensus. Quam enim exiguum soli cincturã credidit, amplissima iugera latius occupantem aspexit. Iuarus uero conditæ urbi abunde suffecturos obsidioni commeatus inuexit, ab inedia perinde atque hoste defensam haberi cupiens. Interea Syuardus ac Biornus cum quadringentarũ nauium classe superuenientes, bellum regi manifesta prouocatione significant. Idq; statuto tempore executi, cõprehensi ipsius dorsum plaga aquilam figurãte affici iubent,

Calamitosus uitæ finis.

Iuari astus in petendo aruo.

A iubent, sæuissimũ hostem atrocissimi alitis signo profligare gaudentes. Nec uulnus impressisse contenti, laceratã saliuere carnem. Taliter perempto Hella, Biornus ac Siuardus regna sua reduces expetiuere. Iuarus Angliam biennio tenuit. Interea Dani perseuerantissima bellũ factione cõplexi, Syuardo cuidam atq; Erico regia gente creatis publicã detulere tyrannidẽ. Quos Regneri filij cõmuniter mille septingentarum nauium classe apud Slesuicum adorti, semestri deleuere pugna. Colles indicio manent, nec minus is apud quẽ belligeratũ est sinus Syuardi funere inclaruit. Iamq; præter Regneri filios regius propemodum interierat sanguis. Exinde Biorno atq; Erico domũ reuersis, Iuarus atq; Syuardus quo tenaciores rebellibus frenos imponerent, in Dania resederunt, Agnerum Angliæ præferentes, qui repulsa prouocatus Anglorum, opitulante Siuardo contemptricẽ sui prouinciã incolis uacuefaciendo tenacia situ iugera cultore carere, quàm insolentem alere maluit, pinguissimaq; insulæ rura, teterrima uastitate perfundens, desertæ quàm superbæ regioni imperitare satius autumauit. Post hæc Ericũ apud Suetiam Osteni cuiusdam malignitate sublatũ ulcisci cupiens, dum alienæ uindictæ arctius incumbit, suum hosti sanguinem erogauit: dumq; cæsi fratris pœnas auidius expetit, proprium fraternæ charitati funus impendit.

Itaq; Syuardus summis totius Danicæ concionis suffragijs paternũ apprehendit imperiũ. Hic autem post æditas late strages domestica claritate contentus, toga quàm armis illustris haberi maluit, omissoq; castrorũ cultu, ex acerrimo tyranno exactissimũ pacis custodem agere cepit, tantum decoris in ocio atq; uacatione cõstituens, quantũ antè in uictoriarũ frequentia repositũ autumabat. Adeò autem studiorum eius mutationẽ fortuna fauorabiliter prosecuta est, ut sicut ipse neminem, ita nec ipsum quisquam hostiliter laceraret. Idem fato functus, Ericũ admodum infantulũ naturæ magis quàm regni aut pacis hæredẽ habuit. Quippe Ericus Haraldi frater tenerrimã eius ætatulam spernens, irrupta cum seditiosis patria, B regium occupauit insigne, nec erubuit lacessita legitimi ducis infantia, adulterinã arripere potestatem, hoc se regno indigniorẽ cõprobans, quod imbellem eo spoliare sustinuit. Igitur illum sceptro, seipsum uirtutibus exuit, & dum armis incunabula appetit, omni pectus uirilitate nudauit. Neq; enim ubi cupiditas ambitioq; flagrauit, cõsanguinea charitas sedem habuit. Sed hanc inhumanitatẽ supernæ ultionis ira pensauit. Inter ipsum nanq; ac Guthormum Haraldi filium subitò tanta clade confectum est bellum, ut eorum utroq; cum innumeris alijs interempto, regia Danorum stirps atrocissimis exhausta cædibus, ad unicum superioris Syuardi filium redigeretur.

Hic consanguineorũ iactura regnandi fortunã adeptus, utpote propinquorũ nece quàm incolumitate felicior, relictis aliorum exemplis per auiti negocij uestigia decurrit. Repente nanq; studiosissimus piratici muneris executor apparuit. Et utinam in abolendo christianismi cultum, temerarium Regneriani spiritus non egisset hæredem. Siquidem religiosissimũ quenq; aut supplicijs insequi, aut rebus exuere, exilioq; mulctare perseuerauit. Sed frustra principium causer, cuius exitum probem. Laudabilior enim est uita, cuius initium turpe, speciosus finis abripit, quàm cuius probabile exordium in culpas flagitiaq; decurrit. Siquidem Ericus ad salutares Ansgarij monitus sacrilegæ mentis errore deposito, quicquid per eiusdem insolentiã cõmiserat, expiauit, tantumq; in excolenda religione se gessit, quantum egerat in aspernanda. Itaq; non solum sanioris disciplinæ haustum docili animo traxit, uerumetiam primæuas maculas finali puritate pertersit. Hic filium Kanutum ex Guthormi filia eademq; Haraldi nepte progenitum superstitem moriens dereliquit.

C Huius infantia manente regni pupilliq; tutor exposcitur, uerum quoniam huiusce muneris aduocationem præstare plerisq; uel inuidiosum, uel arduum uidebatur, sortitione uirũ legi placuit. Prudentissimi nanq; Danorũ in tam excellenti negocio arbitrario delectu uti pertimescentes, plus alienæ fortunæ quàm suis sententijs permiserunt, electionis euentum fortuitò magis quàm solido consilio delegantes. Quo euenit ut Ennignupus quidam amplissimæ atq; integerrimæ uirtutis, tam onerosæ functioni humeros suos submittere cogeretur, decretamq; forte administrationem ingressus, non minus uniuersorum res, quàm singularia regis incunabula tueretur. Vnde & ei quidam parum annalium periti medium in fastis locum tribuunt. Cumq; Kanutus decursis adolescentiæ spatijs ab annis uirilitatem traxisset, amotis qui sibi beneficiũ educationis impenderant, ex penè desperato adolescente autor insperatæ probitatis euasit. hoc uno deflendus, quod absq; Christianæ religionis insignibus è uita ad mortem transitum habuit.

Sed mox ad filium eius Frothonem rerum summa concessit, cuius fortuna armis belloq; alita, eò felicitatis excessit, ut prouincias quæ à Danis quondam defecerant, pristino adactas iugo, uetustis alligaret obsequijs. Qui etiã seipsum apud Angliam iampridem christianismi peritam solennibus aquis humectandũ exhibuit. Cæterum priuatam salutem suam in publicam exuberare cupiens, ab Agapito qui tunc ciuitatis Romanę sacris præerat, Daniam diuinitus erudiri petiuit. Quod antequam uotis exequeretur absumptus est. Nam fatis suis Romanę legationis præcucurrit aduentum, animo certe quàm effectu superior, tantumq; supernæ compensationis ob pietatis propositum assecutus, quantum cæteris præstatur ex opere.

Huius filius Gormo, cui quod ex Anglia oriundus extitit, Anglici cognomen incessit, patre extincto, promptiore fortuna quàm diuturniore apud insulam regiam adeptus est arcem. Dum enim Daniam disponendæ eius gratia petisset ex D Anglia, longam paruuli secessus iacturam expertus est. Quippe Angli libertatis suæ fortunam in eius absentia reponentes, publicam à Danis defectionem moliendo, præcipitem rebellandi fiduciam induerunt. Sed quo eum Anglia inuidentius spreuit, hoc Dania fidentius coluit. Itaq; dum ad duarum prouinciarum utrãq; auidas imperij manus porrexit, altera potitus, alterius irreuocabiliter dominationẽ amisit, nihil unquam fortiter pro ipsius recuperatione conatus. Adeò difficile prægrandia continentur imperia.

Post quem filius eius Haraldus Danię regnator incessit, ob hoc quidem obscurioris apud posteros memoriæ, egregiorumq; operũ monimentis uacuus, quod regiarum opum seruator magis quàm propagator extiterit.

Post hunc Gormo arcem obtinuit, semper infensi erga religionem animi, christicolarum perinde ac teterrimorum hominum respectum extinguere cupiens. Omnes huiusce normæ participes uario iniuriarum genere fatigatos, quibus potuit calumnijs insequi non quieuit. Quinetiam ut priscum delubris cultum restitueret, templum in fundo Slesuicensi à religiosis conditum tanquam sacrilegum aliquod impietatis domicilium, ab imis fundamentorum partibus demolitus est, quos supplicijs non attigerat sacræ cellæ strage puniens. Hic tametsi proceritatis habitu eximius putaretur, parum respondentem corpori animum gessit. Ita enim mores suos intra regnandi satietatem continuit, ut seruata potius quàm aucta maiestate gauderet, satiusq; tueri proprium, quam alienum incessere duceret, magis de acquisitorum custodia, quàm acquirendorum incremento solicitus. Hic à maioribus coniugalia sacra celebrare permonitus, Anglorum regis Hedelradi filiam Thiram nuptiali studio insecutus est. Illa ut erat grauitate atq;

industria

A industria ante alias præstans, conditionem pro eo attulit, non antè se ei nuptu-
ram præfata, quàm Daniam sub dotis nomine recepisset: eoq; pacto interceden-
te, Gormoni desponsa nocte qua prima genialem torũ conscendit, sponsum per-
seuerantissimis precibus aggressa in triduum se uirilis concubitus expertem di-
mitti petiuit, non antè rebus uenereis indulgere constituens, quàm matrimoniũ
creandis liberis efficax futurũ aliquo per quietem præsagio didicisset. Itaq; simu-
latione continentiæ, matrimonij experientiam interpellabat cognoscendę poste
ritatis propositum pudicitiæ specie tolerando, cõmerciumq; libidinis distulit, ue
recundiæ figmento fortunam propagandæ successionis explorans. Alij eam ut
temperantia sua tori socium christianismi sacris adsciseret, maritalis lecti blandi
tias detrectasse cõiectant. Verũ quanquam iuuenis amori eius flagrantissimo ani
mo inhæreret, alienæ tamen continentiæ, quàm propriæ uoluptati obsequi præ-
tulit, speciosiusq; nocturnis motibus imperare, quàm lachrymosa amicæ uota re-
pellere arbitratus est, profectas ab industria preces pudicitiæ propinquas autu-
mans: eueniťq; ut qui mariti partes agere debuerat, pudicitiæ custodem præsta-
ret, ne in capite nuptiarum stuprosæ mentis nota afficeretur, quasi plus libidinis
uiribus, quàm propriæ indulsisset uerecundiæ. Cæterum ne inconcessum uirgi-
nis amorem libidinoso complexu præripere uideretur, uicina latera nõ solum al
terius complexibus exuit, sed etiam destricto mucrone secreuit, atq; ex cubicu-
lari lecto suum ac sponsę diuiduũ contubernium reddidit: sed uoluptatem quam
gratuita humanitate distulit, mox læta somnij specie delibauit. Quippe profu-
so in somnũ animo, existimauit duos alites coniugis suę genitali parte prolapsos,
sed alterum altero grandiorem corpora superne librantes præpeti cœlum uola-
tu petere, exiguoq; tempore interiecto reuersos, suis altrinsecus manibus insedis-
se. secundo quoq; ac tertio paruula quiete recreatos, propassis alis aẽri se credi-
B disse: tandemq; minorem ex his ad se pennis cruore oblitis comite uacuum re-
measse. Ea opinione attonitus, ut erat somno pressus indicem stuporis questum
ædidit, ac totos penates tumultuoso clamore cõpleuit. Quam speculationem eo
percontantibus famulis explicante, Thira felicem se prole futuram autumans, o-
misso differendarum nuptiarum proposito, castimoniam quam cupide precata
fuerat, auidius remisit, cœlibatumq; ad Venerem transferens, sponso gratã sui-
met potiendę copiam tribuit, continentis animi uirtutẽ admissi concubitus satieta
te pensando, præfata minime se ei nupturam fuisse, nisi ex his adumbratæ quietis
imaginibus certiorem fœcunditatis suæ fortunã hausisset. Itaq; ut uafro ita inusi-
tato consilio pudicitiæ simulatio in futuræ prolis agnitionẽ transiuit: nec sors opi
nionem eius frustrata est, breui enim Haraldi atq; Kanuti felix prole mater appa
ruit, qui cum uirilem attigissent ætatem, exerta classe effrenatã Sclauorũ insolen-
tiam domuerunt, nec Angliam quidem immunem ab hoc uexationis genere reli
querunt: quorũ Edebrandus ingenijs delectatus, illatam à nepotibus uim uolu-
ptatis loco habuit, amplissimi beneficij nomine teterrimã amplexatus iniuriam.
Multo enim amplius uirtutis in eorum fortitudine, quàm pietate reposuit. Ideoq;
ab infestis lacessi, quàm ab ignauis coli speciosius duxit, tanquã ex ipso fortissimo
indolis habitu futurũ uirilitatis eorũ specimen peruideret. Nõ enim ambigere po
tuit, quin extera quandoq; impetituri essent, qui materna tam audacter exigerẽt.
Adeò aũt iniurias officijs antepofuit, ut prætérita filia Angliam ijsdem testamẽto
legaret, auitũ nomen paterno præferre non dubitans. Nec imprudenter, quoniã
aliquanto speciosius mares, quàm fœminas regni usum decere nouerat, imbellis
filiæ ac fortissimorũ nepotum conditionem separandam existimans. Quo euenit
ut Thira filios suos paternorum bonorum hæredes non inuidenter exhęres ipsa

C conſpiceret: prælationem enim eorum honorabilem ſibi magis quàm contumeliosam fore arbitrata eſt. Iidem crebris piraticæ quæſtibus locupletati, ſumma cū fiducia ſpes ſuas ad inijciendum manus Hyberniæ promouerūt. Cuius rex, Duflina quæ prouinciæ caput habebatur obſeſſa, cum paucis admodū ſagittariæ artis peritis coniunctum urbi nemus ingreſſus, Kanutum magna cum militum frequentia nocturnis ludorū ſpectaculis interpoſitum inſidioſo fraudis circuitu uulnifica procul ſagitta petiuit, quæ in aduerſum regis corpus incidens, mortificum ei uulnus intorſit. Veritus autem Kanutus ne periculum ſuum hoſtes effuſo gaudio inſequerētur, atq; ob hoc cladis ſuæ fortunam diſſimulanter haberi cupiens, uoce ſupremos anhelitus reddente, ludos abſq; tumultuatiōe peragi iubet. Qua arte prius Danos Hyberniæ potitores, quàm ſuum Hybernis exitum notum reddidit. Quis autem extinctum non plangeret, cuius diſciplina militum ſuorum uictoriæ conſilio quàm ſpiritu diuturniore ſuffecit? Salus nanq; Danorum in ultimas anguſtias deducta, ac penè deſperationis periculis implicata, quia morientis ducis iuſſui paruit, breui quos timuit triumphauit. Quo tempore Gormo ad ultimum ætatis ſuæ finem prouectus, ingentē annorū ſeriem luminibus captus exegerat, ſenectam ad ultimos humanę conditionis terminos prorogando, magis de filiorū uita & incrementis, quàm reliquo ſpiritu ſuo ſolicitus. Tanta autem maioris filij charitate tenebatur, ut à ſe occidendum iuraret, qui prior ipſius exitū nunciaſſet. Cumq; fortè Thira haud dubium de eiuſdem exitio nuncium accepiſſet, nemine id Gormoni palàm inſinuare audente, præſidium calliditatis amplexa, caſum quem ore prodere timuit, opere explicauit. Maritū nanq; regio cultu exutū, tetriore circundedit, aliaq; doloris inſignia per quę cauſam luctus aperiret, admouit, quod antiqui talibus inter exequiarum actiones uti conſueuerant, acerbita-
D tem mœroris habitus aſperitate teſtantes. Tunc Gormo: En mihi, inquit, Kanuti fatum publicas? Et Thira, idipſum (ait) tuo potius quàm noſtro declaratur augurio. Quo dicto marito mortem, ſibi uiduitatis cauſam præbuit, nec antè filiū quàm coniugem planxit. Itaq; dum uiro nati fortunam exprimit, alterum alterius funeri ſociauit, amborumq; exequias paribus proſecuta lachrymis, huic coniugales, maternos illi planctus impendit, quanquam tunc temporis magis ſolatijs erigenda, quàm cladibus obtergenda fuiſſet.

HISTORIAE DANICAE LIBRI NONI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER X.

EFVNCTO Gormone Haraldus hæreditariæ dominationis fortunā conſpicuæ fortitudinis operibus proſequi cupiens, traiecta in orientem piratica, circunpoſitū laceſſiuit oceanū. Sed abſumpto interim Hedelrado, quanquam ſedulos quęſtuoſi negocij fructus decerperet, aliquanto plus tamen in auito fato amaritudinis, quàm ex tyrannide uoluptatis accepit. Dum enim eum fortuna cumulatius barbaris ditauit opibus, Anglicis exuit, externaq; donatum præda, domeſtica atq; hæreditaria ſpoliauit. Siquidem Hedelradi filius Adelſtenus patris teſtamento perterritus, indignationē ſuam literis quibus Haraldus hæres ſcribebatur oppoſuit, reciſſoq; parentis arbitrio, propriū æmulatus eſt. Igitur Noruagiæ rex obtuſi cordis homini

amplíſſimæ

A amplissimæ rei summã cessisse ingemens, potiendę eius spe armata insulam classe petijt. Cuius cum se Adelstenus uiribus minorẽ animaduerteret, cõficiendæ pugnæ fiducia uacuus, bellum ad obsequium transtulit, beneuolentiã hostis quem armis propulsare nequiuerat, officijs capessere cupiens. Non solum enim regem amicissimo uultu, benignissimoq; excepit alloquio, sed etiã quo salubrius patriã armis hostilibus liberaret, filio eius Haquino admodũ tenero educationis impensam pollicitus, regnum se pariter testamento legaturũ promittit. Quam rem maxime ut Noruagicis armis aduersum Haraldum uteretur, oblatu dignã putauit. Eius nanq; ferociam pertimescens, orbitatem suam gratuito hærede solari, quàm uiolentũ expectare satius existimauit. Rapuit hostis conditionem præceps, propositamq; pactionem amplexus, tantum de offerentis humanitate præsumpsit, ut filium proprio spiritu chariorem inexploratę eius fidei credere non dubitaret. Post hæc Haraldus reductis ab oriente copijs, quanquam ad impetendum auunculi factum pręcipuis iuris uiribus inuitari poterat, nihilominus impunitam eius ambitionem dissimulatæ indignationis patientia præterire sustinuit, iustisq; operibus pie carere, quàm crudeliter potiri maluit. Post paululum uero temporis Haquinus audito paterni fati nuncio, cum proficiscendi gratia uelis nauigationẽ instrueret, magno superueniẽtis Adelsteni impetu reuocatus, paulisper omisso uentorum usu propius littori nauigium egit. A quo post cętera morum documenta, quibus quotidie informabatur, noui quid accepturũ se ratus, ne inter epulas obscuro se uultu gereret, sed magis in circunspiciendis amicis hilari oculorũ habitu uteretur audiuit. Quem enim Adelstenus cõpluribus alijs honestatis præceptis imbuerat, etiam aptos conuictui mores ignorare passus non est. At cui parentis mors Noruagiam cessit, paulò post præceptoris occasus Angliam patefecit. Ve-
B ritus ergo Haraldus, ne iniuriarũ tolerantia, quæ hactenus consanguineæ charitatis respectui dabatur, deinceps in ignauiæ uerteretur opprobriũ, & quod moderationis esset, uitio applicaretur, Noruagicæ rei turbatione primam Haquino iacturam inferendam constituit, domesticis eius uiribus debellatis, externas facilius obterendas existimans. Cum itaq; res barbaras regia executiõe tractasset, in Daniam reuersus occursu Haraldi Gunnildæ filij aduersus eundem Haquinum auxilia petentis excipitur, pollicentisq; se tributa daturum, si Danicæ opis beneficio efficacia partium suarum adiumenta sumpsisset. Enimuero inter acerbissimos rerũ casus clementissimã regis humanitatẽ expertus est. Heuindo enim atq; Karl holftho pugnæ adiutoribus receptis, sexaginta nauiũ classe donatus petiti præsidij cõpos abscessit, euenitq; ut plus spei in auxilio Danorũ q̃ metus in sua aduersitate reponeret. Igitur nauigationẽ remensus, aduersus hostem naualis pugnæ copia nõ suppetente, terrestrem exercuit, in qua Heuindus Haquinum, ut in primos prælianitiũ globos progredereẽ hortatus, ipsum clarius sui indiciũ exhibentem, inusitatæ magnitudinis securi petijt, attigissetq; ni satellitũ quidam adactum regi ferrũ proprij corporis periculo fefellisset. In quem Heuindus tanta ui destrictæ bipennis aciem egit, ut ferrũ medio corpori elapsum nullũ inter artus obstaculum reperiret. Quod cum terrę altius illapsum, genibus nixus abstrahere conaretur, ab Haquino interfecti militis corpus cõscendente perfoditur. Incertũ ergo uter alteri plus pietatis impenderit, ille enim salutis suæ impendio regis fatũ repulit, iste seruatoris sui cladẽ speciosissima ultione pensauit, cuius beneficio fatũ effugerat, exitium ultus. Et quid huius militis opera clarius, qui alienæ incolumitati quàm suæ propior, uoluntariũ pro duce spiritum erogauit, priuatæq; mortis obiectu, ne publica sociorũ salus periclitaretur effecit? Interea Thoraluus quem Haquinus ad exturbanda hostiũ terga in insidijs collocauerat, superueniens, ædito in aciem impetu Karlhostho mortẽ, Danis fugam inflixit. Enimuero cæterorũ

C fortunam unius inclinauit occasus. Haquinus autem palantes pertinacius urgere ueritus, effusas sociorū habenas salutari consilio reuocauit, ne qua improuidi militis incuria effici posset, ut in uictricem uictæ partis fortuna recideret. Igitur æquales ambarū partium strages parem utrobiqꝫ belli successum effecerat. Nam etsi altera uictoriæ propior uidebatur, cladibus uictam æquabat. Repetente uero classem Haquino incredibile memoratu monstrū incidit, iaculū nanqꝫ uago ancipitiqꝫ discursu superne inter auras oberrare conspectum, non minore intuentes metu, quàm admiratione cōpleuit. Siquidem in diuersas partes dubijs reflexibus agitatum, figendi uulneris locum exploratius prospicere uidebatur. Quod miraculum cunctis immani stupore prosequentibus, incertisqꝫ quidnam res tam inusitata portenderet, subitò casus in solius Haquini caput suspectū omnibus periculum transtulit. Arbitrant̄ quidam matrem Haraldi Gunnildā procurato maleficijs spiculo uicti filij pœnas à uictore sumpsisse. Haraldus itaqꝫ insperato hostis exitio regnandi fortunā adeptus, triennio promissum Danis bonæ fidei uectigal exhibuit. Ea tempestate Sturbiornus Suetici regis Biornonis filius à patrui Olaui filio Erico regno spoliatus, petendi auxilij gratia ad Haraldum, cui Thyra mater extitit, cum sorore Gyritha supplex migrauit, tantoqꝫ apud eum paratiorē amicitiæ locum reperit, quanto illi eiusdē sororis suæ matrimoniū liberalius permisit. Post hæc Haraldus armis Sclauia potitus, apud Iulinum nobilissimū illius prouinciæ oppidū Sturbiorno duce cōpetentia militū præsidia collocauit. Quorum piratica egregio animorum robore celebrata, ac finitimis paulatim trophæis alita, eò demū ferocitatis excessit, ut continuis nautarū cladibus septentrionalem repleret oceanū. Ea res plus Danico imperio quàm ullum terrenæ militiæ negocium attulit, inter quos fuere Bo, Vlff, Karlshefni, Siualdus, alijqꝫ cōplures, quo-
D rum prolixam enunciationem tędio quàm uoluptati propinquiorē stylo prosequi supersedeo. Inter hæc Sturbiornus ultionis aculeo lacessente, acceptam iniuriam pensare cupiens, Haraldo in opem accito, memorem damnorū iram aduersus inuisam Erici dominationem destrinxit. Cuius rei gratia Haraldus Hallandiam proficiscens, Theutonicæ irruptionis nunciū, quæ à Cæsare Othone gerebatur, accepit. Igitur alienæ rei impetitionem quàm propriæ defensionem languidiore studio prosecutus, externæ pugnæ proposito domesticæ curā antepostuit, reflexoqꝫ in Iutiam cursu, ad opem oppressis ferendam præcipiti celeritate cōtendit. Sed eo superueniente, Cæsar Iutiam utpote regio ductu uacuā nullo resistente permensus cum Lymici sinus obiectu tunc temporis Vuendalā aquis claudentis, ulterius excurrere uetaretur, coniecta in undas lancea, non solū iter ad Eydoram reflexit, uerum & similimum fugæ reditum habuit. Siquidem hastam cuius usum habebat, maritimos in fluctus relinquendi monumēti gratia iaculatus, suū freto uocabulum indidit. Verum ut impetu grauis, ita exitu uanus apparuit. Haraldus quippe ardentissimo cursu abscedentes hostium reliquias insequutus, Epponem extremi agminis ducē cum ijs quos reperit, trucidauit. Interea Sturbiornus contumeliosa militum adhortatione compulsus, fortunam suam temere sociorum fortitudini credidit, inqꝫ proprium exitium ruens, regiarū partium reditum stolida præcessit audacia. Bellum enim præpopere ausus, rebus Sueonū per incuriam lacessitis occiditur. Et sanè hostilibus gladijs ultro iugulū subijcit, quisquis in urgenti aliquo discrimine magis alienæ temeritati, quàm propriæ obsequitur prouidentiæ. Post hæc Thyra quo patriam à clandestinis exterorū irruptionibus tutiorem præstaret, quantum à Slesuico ad occidentalem oceanum patet, uallo fossaqꝫ proscindere aggressa est, superqꝫ iacto aggere tenacissimi operis terrenum molita est munimentū. Cui postmodū Vualdemari regis Absalonisqꝫ Danicæ gentis antistitis, consimilis erga patriam pietas murum cocti lateris superiecit, uti po-

A uti potius ueteris ualli occiduos lapsus solidior nouæ molis structura reficeret, quàm debilem eius situm crebrior in posterũ ruina submitteret. Siquidem priori munitione fundamenti loco usi, imperfectũ fœmineæ uirtutis propositũ uirili prudentia compleuerunt, tanto excellentius opus ædentes, quanto se muliebri nouerant industria clariores. Eadem quoque cum sub specie fœminæ uirilem animum gereret, Scaniã Suetica dominatione cõpressam prȩstandi tributi onere liberauit. Itaque hinc muro, inde armis hostem repellens, diuersis patriæ finibus par tutelæ beneficium peperit. Interea defuncto apud Noruagiã Haraldo, filius eius Haquinus patriam hȩreditariȩ pensionis ignominia exuere cupiens, cum Haraldũ auditis quæ Cȩsar apud Iutiam gesserat, Germanicis diutile bellis implicandũ speraret, palàm detrectandæ stipis audaciã prȩbuit, plus spei ac fiduciȩ ex Saxonicis armis, quàm suis uiribus capiens. Verum Haraldus rebus cum imperatore cõpositis, consortium catholicæ religionis amplexus, diuinã humanamque pacem regno suo conciliauit. Sicque Haquinũ conceptæ inaniter spei irritum reddens, seipsum errore, patriam prælijs liberauit. Comperta uero Haquini defectione, tanto in Noruagicæ iuuentutis contumaciã asperius animaduertendũ putauit, quanto eam aduersum se ceruicem insolentius extulisse cognouit. Missa igitur aduersus hanc Iulinæ piraticæ manu, Bo atque Siualdo ducibus contemptus sui ultionẽ mandauit. Quorũ Haquinus perspectis copijs, cum intolerabile rebus suis onus imminere cognosceret, excipiendi eius materia non suppetente, tanquam humanæ opis diffidentia, diuinam amplexus, superos inusitato piaculo propitiandos curauit. Duos siquidem præstantissimæ indolis filios hostiarũ more aris admotos, potiendȩ uictoriæ causa nefaria litatione mactauit, nec sanguinis sui interitu regnum emere dubitauit, patrisque nomine quàm patria carere maluit. Sed quid hoc rege stultius, qui geminã

B charissimorũ pignorum stragem, incertis unius pugnæ euentibus impendendo, fortunã belli parricidio petere, & orbitatẽ suam muneris loco dijs bellorũ fautoribus erogare sustinuit? Quo euenit ut Dani manum cum eo nauali certamine cõferentes, quocunque militaris discursus impetũ cõtulissent, infestã nymbi uim quatanquam ab hoste læderentur exciperent. Cæterũ coorti imbris maleficiũ, ita nostrorum uertices inusitatis grandinis ictibus cõuerberauit, ut eorum oculi ueluti quibusdã nymborũ spiculis lacessiti, prospiciendique penitus facultate defecti, grauiorem ab elementis pugnã quàm ab hoste sentirent. Accidit ergo ut Noruagienses cœli, quàm suis uiribus feliciores, Danos districtam aduersum se numinũ iram haud dubie sentientes, antè fuga quàm cȩdibus implicarent. Inter quos Karlshefni ac Siualdus à uictoribus capti, quanque dimicando speciosissimã rei militaris operam ædidissent, aliquãto tamen plus laudis in uinculis quàm prælio meruerũt. Haquinus enim celeberrimã Danicæ iuuentutis fortitudinẽ exploratius nosse cupiens, duos qui captiuorũ patientiã plenius experientur admouit. Tantum enim uirium animis eorum à natura insitum esse fama fuerat, ut etiam receptis in uultũ ictibus, ne leues quidem superciliorũ nutus æderent, atque aduersus omne percussoris irritamentũ in eodem animum habitu cõtinerent. Cuius experientiæ gratia prior Siualdus ingenti satellitis fuste percussus, oculos motu uacuos præbuit. Quinetiã eo minus fortunæ cessit, quo miserius uirtutis suæ experimentũ habuit. Nec minus in reliquo mentis robur apparuit. Karlshefni enim alium districta securi capiti suo imminentẽ pulsu pedis humi prostrauit, applicatũque ceruici suæ ferrũ manibus ferire conantis excutiens, ut erat uinculatus arripuit, quemque lapsu affecerat, capite spoliauit. Enimuero ut strenuo ita impigro nisu periculũ audacia præcucurrit. Neque enim captiui uirtus inter uinculorũ stridorẽ uigore suo exui potuit, quin & inter grauissimas cõtumelias, eo clariorẽ fortitudinis suæ experientiã præbuit, quo incitatiorem fortunæ aduersum se fremitum sensit. Sed nec illi aus

Danorũ in rebus aduersis inuictus animus.

C mortis propinquitas, aut catenarum contumelia, quo minus liberum fortitudinis
opus æderet, obstare ualuit. Quorũ constantiã admirans tyrannus, ut utroq; po-
tius bono milite uteretur, ꝙ in utrunq; animaduerteret, remissionẽ pœnæ, dum-
modo partes suas fide atq; amicitia colerent, pollicetur. Illi uero uiolentum obse-
quium uitæ respectui erogare indecorũ putantes, utpote alienæ fidei quàm pro-
priæ saluti propiores, conditione insolentius spreta, turpi pacto prorogandi spiri
tus beneficiũ expetere noluerunt. Quo uiso Haquinus, ne patientiæ punitor ma
gis quàm probator existeret, uirtuti eorũ incolumitatem tribuendam putauit. Ha
raldum uero duos ex Gerytha filios sustulisse memoriæ proditũ est. Quorũ ma-
ior Haquinus excellentissimæ indolis habitu, ac felicissimis naturæ incrementis,
fratris Suenonis fulgorẽ suppresserat. Idem Sembos aggressus cum militum ani
mos periculosi belli respectu aliquanto infractiores animaduerteret, quo melius
fluctuantibus fugæ spem demeret, ignẽ subductæ classi subiecit, eoq; necessitatis
duramento imbecillitatis ignauiã repulit: effecit enim ut nauigiorũ facultate de-
fecti, reditũ uictoria struendũ animaduerterẽt. Itaq; quo æquiore animo seipsum
classe spoliauit, eo tutiore hosti spolia detraxit. Misera est tunc profectò fortuna
Danici ducis, à nauigiorũ iactura nautarũ præsidia mutuãtis, cum summã classis
inopiã opem uictoriæ cerneret. Igitur ut prudenti, ita periculoso cõsilio salutarẽ
ministrauit euentũ. Potiti enim Sembia Dani, necatis maribus fœminas sibi nube
re coẽgerũt, rescissaq; domesticorũ matrimoniorũ fide, externis auidius inhæren
tes, suam cũ hoste fortunã cõmuni nuptiarũ uinculo partiti sunt. Nec immeritò
Sembi sanguinis sui contextũ à Danicæ gentis familia numerant. Adeò enim ca
ptiuarum amor uictorũ animos cepit, ut omissa redeundi cupiditate, barbariem
pro patria colerent, alienis quàm suis coniugijs propiores. Post hæc Thyra Dani
D cæ maiestatis caput absumpta est: cuius corpus Haraldus amplissimo funere ela-
tum magno cum omnium plangore, non longe à patris tumulo sepulturæ man-
dauit. Neq; enim tam acri iactura cuiusquam penates mœroris expertes esse po
terant, priuato funere publicam patriæ fortunam expirasse credentes. Vbi nunc
quoq; sacrarium perspicere est, duorum coniugum socialibus bustis interstitum.
Nec silentio implicandum quod sequitur. Toko quidam aliquandiu regis stipen
dia meritus, officijs quibus cõmilitonũ studia superabat, complures uirtutũ sua-
rum hostes effecerat. Hic forte sermone inter conuiuas temulentius habito, tam
copioso se sagittandi usu callere iactabat, ut pomum quantumcunq; exiguum ba
culo è distantia superpositum, prima spiculi directione feriret. Quæ uox primum
obtrectantium auribus excepta, regis etiam auditum attigit. Sed mox principis
improbitas, patris fiduciã ad filij periculũ transtulit, dulcissimũ uitæ eius pignus
baculi loco statui imperans. Cui nisi promissionis autor primo sagittæ conatu po
mum impositum excussisset, proprio capite inanis iactantiæ pœnas lueret. Vrge
bat imperiũ regis militem maiora promissis ædere, alienæ obtrectationis insidijs
parum sobriæ uocis iactum carpentibus. Itaq; ex dictis etiam non dictorum effe-
ctui obligatur, euenitq; ut conatus suos ad id quod minus præsumebat erigeret,
& quod parum professione coluerat, plenius experientia celebraret. Neq; enim
solida uirtus tametsi detractionum laqueis implicata, iustam animi fiduciam abij-
cere potuit. Quinetiam eo certius quo difficilius experimentum accepit. Exhibi
tum itaq; Toko adolescentem attentius monuit, ut æquis auribus, capiteq; inde-
flexo quampatientissime strepitũ iaculi uenientis exciperet, ne leui corporis mo-
tu efficacissimæ artis experientiam frustraretur. Præterea demendæ formidinis
consilium circunspiciens, uultum eius ne uiso telo terreretur auertit. Tribus dein
de sagittis pharetra expositis, prima quã neruo inseruit proposito obstaculo in-
cidit. Cui si fortuna caput adolescentis obiecisset, haud dubie in patris periculum

nati

A nati pœna recideret, spiculiq́ error percussorē percussi exitio sociasset. Virtutem ergo patris an ingenium filij impensiori admiratione prosequar ambigo, quorū alter artis suæ prudentia parricidiū cauit, alter corporis animiq́ patientia sibi sospitatem peperit, patri pietatē seruauit. Enimuero iuuenile corpus senilem animū roborauit, tantum fortitudinis in expectando iaculo exhibens, quantū peritiæ pater in emittendo præbuerat. Itaq́ cōstantiæ suæ beneficio, ne sibi spiritus, patri salus eriperetur effecit. Interrogatus autem à rege Toko, cur plura pharetræ spicula detraxisset, cum fortunam arcus semel duntaxat experimento prosequi debuisset: Vt in te, inquit, primi errorē, reliquorū acumine uindicarem, ne mea fortè innocentia pœnam, tua impunitatē experiretur uiolentia. Quo tam libero dicto & sibi fortitudinis titulum deberi docuit, & regis imperium pœna dignum ostendit. Sed ijs necessitatum procellis erutum, paulò post par mali tempestas implicuit. Haraldo enim eius se artis qua Finij niuales saltus peragrant, peritiorem iactanti, Toko in consimili genere laudis suam ausus conferre uirtutē, apud Collā rupem æditæ professionis experimentū prębere cōpellitur. Sed quod minus exercitio celebrauerat, plenius à uirtute mutuatus est. Eminentis enim scopuli cacumine cōscenso, exiguo se fusti credidit, lubricasq́ plantis tabulas adaptando, rapidum in præceps uehiculū egit. Cuius præcipiti raptu in præruptos silices actus, nihilominus debitum eius regimen intrepida manu continere suffecit. Neq́ illi aut periculi magnitudo, aut ullus animi stupor quo minus firmo se corpore contineret, officere potuit. Exterruisset alium cōspecta præcipitij immensitas, atq́ ante ipsum periculi ingressum plena metus hebetudine confecisset. Tandem illiso cautibus uehiculo cui insistebat excussus, fortuito fustium fragmento solidum incolumitatis præsidium reperit, fatoq́ alioqui propinquius felici naufragio insperatam

B salutis anchorā apprehendit. Enimuero acrius cliuo impactus, perfracti uehiculi damno tutum cursitandi euentum habuit. Nisi enim impetum eius inuia petrarum robora, uastæq́ uoragines interpellassent, haud dubie procursum subiectum rupi pelagus excepisset. Vbi à nautis exceptus, inuiso regi tristiorem fortuna sua famam reliquit. Vehiculo quoq́ fragmēta à nauigantibus inter undas reperta, falso periculi eius fidem auxerant. Ipse uero suspectam Haraldi præsentiā reputans, quod uirtuti suæ pręmiorū loco pericula proponi cognosceret, studiorum suorum exercitia ad filij eius Suenonis militiam contulit. Post hæc Haraldus totam regni classem exerens, ne paruo apparatu magnæ molis pondus aggrederetur, iunctis hominum boumq́ copijs inusitatæ magnitudinis saxū Iutico littore repertum quo matris tumulum insigniret, abstrahi iussit. Interea qui cum Suenone classi præerant, Haraldi imperium, tum quia diuino cultui fauorem tribuerat, tum quia inusitatis plebem oneribus adigebat perosi, quendam compositum & subornatum, qui Suenonem an arma aduersus patrem sumere, regnoq́ potiri uellet, callide percunctaretur inducunt. Quo mandato Sueno ad regnum parricidio petendum adductus, percunctanti grates habuit, libenterq́ se patriæ dignatione usurum respondit. Quo accepto, maiores exploratam eius cupiditatem securius amplectentes, occultis animorum commentis audacter euidentiam præbuerunt. Enimuero quod clandestinis motibus texerant apertius executi, continuò regem cum publica acclamatione decernunt. Inter hæc Haraldus circa tractum lapidis occupatus, quendam suorum è classe superuenientē arctius percunctari cœpit, an tantam aliàs molem mortali manu tentatam conspexerit. Ille se maioris ponderis ductum humanis uiribus effectum recenter oculis subiecisse cōmemorat. Quod rege crebris percunctationibus prosequente, nuper, inquit, cum Dania tibi subduceretur intereram, ipse uter onerosior tractus extiterit penses. Ita Haraldus cum alieno iudicio cœpti gloriam quærit, erepti regni nuncium

C accepit. Pœnituit tunc regē pecudalibus iugis, humanas alligasse ceruices. Nam cum omisso uehendæ molis proposito, tractū saxi in belli apparatū cōuertere uoluisset, grauissimū militis supercilium expertus est. Exercitus nanque tam probrosi officij cōtumelia lacessitus, pro quo iugū tulerat, arma capere recusauit. Neque enim maiestatis imperio aut prece adduci potuit, ut eius capiti incolumitatē quæreret, qui omniū ceruices erubescēda iussione damnasset. Nōnulli tamen popularis sententiæ expertes, inter publicæ cōsternatiōis procellas cōsueta se erga regē charitate gesserūt. Quibus adiutoribus usus, dū filij conatus armis elidere nitit, acrius sanguinis sui uiribus oppugnat. Siquidē bello à Suenone uictus, fugā suā Sialandiæ credidit, cōtractisque ex ea uiribus, rursum cōsimilē fortunæ habitū nauali ex certamine retulit. Iamque domesticis exuto copijs, externa manus implorāda restabat. Igitur relicta patria Iulinū Danicis armis refertū, utpote fidissimū militiæ suæ gremiū exilio petiuit. Interea Sueno nondū paterno odio pietatē uiolasse cōtentus, cōciliandæ sibi plebis gratia, effusis impietatis habenis delendorū sacrorū curam animo pertinacius sumpsit, omnique diuinitatis cultu patria eiecto uictimarios templis, aris libamēta restituit. Quē rursum pater mixtis Danorū Sclauorūque copijs, apud Helgenes littus aggressus, diē prælio tam fugæ quam uictoriæ alienus extraxit, in quo defatigati exercitus, nectendæque pacis gratia, posterā lucē colloquio tribuūt: cum forte Haraldus creandæ cōpositionis fiducia licentius euagatus, in angustiores nemoris partes cōcessit. Vbi cū exinaniendi uentris gratia arbustis insideret, à Tokone iniuriarū suarū ultionē sitiente, sagitta uulnus excepit, idemque saucius à suis Iulinū relatus, celerē uitæ exitū habuit. Corpus eius Roskildiā missum apud sacrarium nuper ab ipso conditum, solennem sepulturæ locum recepit. Ingrata enim olim bonorum suorum patria, pijssimi ducis opera sera animaduersio-
D ne cōplectens, quod minus uitæ eius præstiterat, funeri plenius deferendum putauit: omnibusque humanitatis neruis exequiarum cultui insistens, cuius spiritum superbe oderat, clementer cineres amplexata est.

Defuncto Haraldo, Sueno prosperā sibi in diuina sæuiendi occasionē uenisse gauisus, totā religionis stirpē ab radice cōuulsit, eoque autore Dani susceptū diuinitatis cultū repetita superstitiōe mutarūt, hoc liberius erroris sui recursum cōplexi quo certius amarissimū eius reprehensorē accidisse cognouerāt. Quā temeritatē uindex cōtemptus sui diuinitas, non parua rerum acerbitate pensauit, autorē eius tristissimis fortunæ uiribus insecuta. Ipsum nanque deserendæ religiōis ducē perquam grauiter affectū, uiolentissimis casibus implicare non destitit, lætisque successibus spoliatū, amarū uitæ usum experiri coëgit. Quippe à Iulini oppidi accolis piratica Daniā incessentibus, captus, facta sibi redimēdi potestate, corpus suū auro semel, argento bis rependendū promisit. Ea summa à Danis ob deserta sacra nimio eum fauore prosequētibus attributa patriæ restitutus, nihilominus oculos densissimis ignorātiæ tenebris obfusos, cōspicuæ lucis radijs admouere cōtempsit. Enimuero plenū nequitiæ portentū, paternoque animo parū respōdens, ab eximio eius splendore in profundū caliginis secedere nō erubuit. Sed cui propria damno labes extitit, aliena usui benignitas fuit. Idem secundo cōsimili fortuna affectus, nobiliū liberis uadibus pro se datis, priorisque summæ pactione interposita, redemptionis præsidium impetrauit. Sed cum promissum æs ex proprio fisco soluere nequiret, omnibus qui pro salute eius filios proprio spiritu chariores prædes dederāt, nunc publice, nunc priuatim saltus ac nemora uenditabat, eorumque precium protinus captiuitatis suæ autoribus numerauit. Enimuero Scani ac Sialandenses cōmunes syluas publico ære cōparauerunt. Apud Iutiā uero nō nisi familijs propinquitatis serie cohærentibus, emptionis cōmunio fuit. Eo tempore piraticæ usus nostris creber, Sclauis perrarus extitit, qui ob hoc latius ad eos manare cœpit, quod Iulini

oppidi

A oppidi piraticę studijs aduersum patriã usi, eo maxime Danis, quod ab ipsorũ ingenijs traxerãt, nocuerũt. Quẽ incursatiõis morẽ nostris annis Vualdemari regis, maximiꝙ põtificis Absalonis, propensę pro ciuibus excubiæ domuerunt: quorũ strenuo interuẽtu tranquillus terris cultus gerit̃, tuta aquis nauigatio celebrat̃. At Sueno oppressionũ suarũ uindictã sitiens, maximeꝙ Iulinũ, perinde ac scelestissimi cõtubernij domiciliũ armis euertere cupiẽs, sinum quo Moën insula à Falstria secernitur, regia classe cõpleuit. Qui cum se mox in Sclauorũ effusurus prouinciã uideret, qui Iulini cõstiterãt, audacter callidi impetũ hostis arte præcurrendũ duxerunt. Nã cum muniendæ classis gratia nocturnas à Danis circuiri uigilias nossent, delectos remiges subornauerunt, qui mane anticipato uigilum more simulatoꝙ ab excubijs reditu, frequentẽ liburnis portum breui lintre permensi, cum ad regis usꝙ nauigiũ processissent, esse gubernator dixit, quod secretius eum nosse admodũ oporteret. A quo rex noctu exploratæ rei nunciũ afferri ratus, detracto nauigij tegmine, capiteꝙ exerto, ueluti familiaris colloquij gratia accliue uocãti corpus præbuit. Quẽ ut ille insidijs opportunũ animaduertit, subitò ceruicẽ eius perq̃ uiolento amplexu corripuit, liburnæꝙ detractũ apparitorũ ope myoparoni suo inijciendũ curauit. Nec segniter fugã nautæ cõcitatis remorũ ictibus expetebãt. Ita pręsidiũ strenuæ calliditatis amplexi, quod armis nequibãt, insidijs promouerunt. Igit̃ qui paulòante in maiestatis fastigio fulserat, tunc barbarorũ miserabile mancipiũ cõtumelioso ludibrio fortunæ effectus. Nescio patris maior, an religionis iniuria, prouinciã quã parẽtis exilio uiolauerat, ministrã carceris ultricemꝙ parricidij sensit, patriã quã sacris spoliauerat, etiã opibus exuere necesse habuit. Neꝙ em̃ ocyus à suis iuuari poterat, utpote quibus primũ detrahenda nauigijs tegmina, aptandi foris remi, extollendæꝙ undis anchoræ fuerãt. Cessit igitur
B expeditio fraudi, nec barbariẽ absꝙ regio ductu petere ausa, soluta classe domesticis militẽ littoribus reddidit. In qua fortunæ uiolentia Sueno uirili defectus auxilio, fœmineũ expertus est. Nã cum exhaustis regni opibus ne aurũ quidẽ redemptioni eius suppetere uideretur, tanta ei matronarũ humanitas affuit, ut detractis auriũ insignibus, cæteroꝙ cultu, certatim digestã põdere summã explerent, plus cõmodi in salute principis, q̃ amœnitatis in ornamẽtorũ suorum specie reponentes. Adeò in liberãdo eo uterꝙ sexus unius humani uoti curam habuit. Ita matronalis stolę publicum culmen priuatis facultatibus emere uoluptati magis q̃ oneri fuit. Neꝙ enim eius capiti incolumitatẽ publicæ stipis impendio petere dubitatũ est, qui primus deserendæ religiõis cõstantẽ se gessisset autorẽ. Enimuero ignara perditiõis suæ patria, summũ scelus, amplissimis beneficijs rependere pietatis loco duxit, parentis ac numinis uiolatorẽ indebito gratulationis officio prosecuta, quodꝙ pœnis expiandũ fuerat, obsequijs pensans. Quãto em̃ Haraldi odio tenebatur, anta Suenonis charitate flagrabat, autorem religionis fastidio aspernatorẽ beneuolentia insequendo. Ita populus sacrilegi animi probator, religiosi punitor, quantum in patris sanctitatem contemptus, tantũ in filij labem honoris congesserat: cultumꝙ eius quia sacrorum morem abrogauerat, copiosa fauoris indulgentia prosequutus, ter regem à piratis captiuum interposita munerum pactione receperat. Nec illi quidem ad præmia matronarum obsequio exoluenda ingrata mens fuit: Nam fœminis deinceps participandarum hæreditatum ius, à quibus antè lege repellebantur, indulsit. Vt autem argentum priori summæ debitum contraheret, agros ac latifundia uænire iussit, utꝙ ab exteris ipse uænijt, ita uænalẽ suis patriam fecit. Ita nescio in acie miserior an felicior fuerit, quæ quantũ eius corpori detraxit, tantũ sensui pepercit, opesꝙ artuũ cõsumptione seruauit. Cæterum barbari nondum rebus eum exuisse contenti, truculentius affectum iurare etiam iram remissurum compellunt, gemina miserum pactione torquentes.

C Sed alteram exhibere difficile, alteram admittere turpe. Opes enim hosti fundere necessitati conuenit, iniuriæ uero respectum abijcere, pœnasq; impunitate pensare, uicinum rubori beneficium est. Siquidem ut uiolentiæ cedere infirmũ, ita uindictam eius abdicare probrosum. Quippe supra uires cogi, quàm uiribus remisse uti speciosius. Nec segniter exuendæ captiuitatis cupidus, sacramento omittendę ultionis exhibito, propositæ conditionis partes admisit, hostemq; non minus fruendæ securitatis beneficio, quàm auri impendio locupletauit, hoc magis seruilem se exhibens, quo turpius libertatem impetrare sustinuit. Tantum autem transfugarum erga patriam charitas ualuit, ut cum regiam Danorum stirpem ad unicum Haraldi filium redactam esse cognoscerent, quo minus alienis summa cederet, saluti ipsius parcendũ existimarent. Quamobrẽ opes eius non exitum sitientes, egestatẽ suam censu solari quàm sanguine maluerunt. Nec tamen erga desertorẽ sacrorum principẽ diuinæ correptionis aculei quieuerunt. Nam Suetiam quoq; Danorum rebus infestam fecere. Cuius rex Ericus agnomen à uictorijs mutuatus, per Haraldum iampridẽ latam Stybiorno aduersus Sueones opem memoriæ subijciens, perquam grauiter in Suenonis caput exarsit, utq; sui uindictam perageret, exercitum in Daniam traiecit, expugnatione filij parentis noxam pensare cupiens. Quanquã enim eum arctiore materni sanguinis nexu contingeret, iram tamen affinitati prætulit, eo quidẽ fidentius, quod Suenonis fortunã sæpius ægrã atq; fractam, ac crebris detrimentorũ incursibus lacessitã, suam iugiter in summo felicitatis cardine uersatã nouerat. A quo Sueno bello Scanico uictus, relicta excellentis pulchritudinis filia Thira auiæ nomen referente, quæ qua matre orta fuerit ignoro, Olauum Thirgonis filium Noruagiæ regimen gerentẽ exilio petiuit, eo quidem ampliori spe, quod patrem eius iampridẽ regno exactum, Haraldi successu restitutionẽ impetrasse meminerat. Is quanquã regio nondum titulo censeD retur, regijs tamen partibus pleno procurationis officio fungebatur. Quo beneficio quanquã obligatus esset Olauus, nihilominus debitam patris eius meritis gratiam referre negligens, profugum ac supplicem spreuit, omniaq; momenta petitę opis abnegans, nullum penè misero suffragiũ præbuit. Neq; enim exuli succurrit, nec aspernat̃ illum à se repelli, à cuius parente suus patriæ redditus fuerat. Cuius repulsæ Sueno cõtumelia suggillatus, ad Anglorũ pręsidia cõuolauit. Quorũ rex Eduardus ætate admodũ tenera auxilij petitorẽ ambitiõis nota perculit, existimans nõ tam opem à profugo peti, q̃ exilij simulatione regnũ à callido repeti, fortunæq; inopiã argumentũ astutiæ reputans, obseratis exulẽ auribus auersatus est. Adeò paterna felicitas suspectã nati miseriã fecerat. Ita maligni animi ducibus spes suas precesq; frustrantibus in Scotiã profectus, clementiã quam in aliquanto mitiore gente non reperit, apud efferata barbarorũ ingenia sensit. Adeò enim uolubilis fortunæ uarij atq; ancipites motus existere cõsueuerunt, ut interdũ humana mens ubi speratis fallitur, insperata facilius assequatur. Hac fortunæ sæuitia Sueno ad amplectendã religionis charitatẽ adactus, abstractos caligine oculos salutari lucis cõtemplatiõe suffudit. Nam cum duos maxime reatus suos parricidiũ atq; sacrilegiũ, totidẽ grauissimis supplicijs captiuitate atq; exilio abunde mulcta, tos animaduerteret, piam neglectę salutaris disciplinę uerecundiã egit, cõuersoq; in curã sacrorũ animo, utriusq; delicti contagiũ plenis pœnitentiæ lachrymis expiauit. Quinetiã cunctis circa se rite peractis, lauacri usum promptissimo religionis tenore percepit. Cuius quanta prius labes extiterat, tantũ postea robur ac columen euasit. Nec segniter pœnitentiæ beneficio permulsa deitas, propitij numinis fauore pristinum ei fortunæ splendorem conciliauit, amoreq; ipsius septimo decedente Erico, promptũ regni introitum struxit, pro exilio patriam, pro paupertate amplissimum decus, ac summam largita potentiam. Nam Erici filius Olauus

A uus cum matre Syritha Suetiam repetiuit, ibiq; degens regnum materno arbitrio subiectum habuit. Ita Sueno eodem penè tempore & religioni paruit, & patria potitus est. Ne autem quorum fauorem impietate contraxerat, sanctitatis irritamento odia in se repente traijceret, publice dissimulata religione priuatim exhibita, pium mentis habitũ texit. Itaq; diuersi motus hisdem præcordijs inclusi, summa formido ac sanctissima deuotio animum eius perplexa cunctatione distractũ ad ultimam penè hæsitationem redegerant. Hinc enim perdendi regni, inde lædendi numinis metus pectoris eius munimentum ancipiti periculo uulnerabat. Fastiditæ siquidem religionis ultorem deum, plebem cultæ uindicem metuebat. Quæ tam dissona studia attentiore animi comparatione expendens, plus diuini quàm humani timoris uiribus indulgendum prouidit. Priuatim itaq; maiores aggressus, clandestina admonitione sacris ritibus subijcere perseuerabat, differẽdi officium quod à literis doctrinaq; non traxerat, rudi atq; impolito ingenio prosecutus: adeò præceptoris partes, quas solertia ac consuetudine parum complexus fuerat, à fundandæ religionis cupidine mutuabatur. Verum medelæ salubritatem ab incolumi capite quæsitam, ab aridis atque indignantibus membris euomi crederes. Neq; enim amator ueterum populus, docilem inusitatis animum præbere sustinuit. Quinetiam externi cultus tædio patrium æmulatus est. Igitur cupido sed inefficaci serendæ religionis autori, numinis sui illustrator deus Popponem ingenio ac sanctitate conspicuum, præcipuaq; literarũ scientia excellentem præclari operis consortem adiecit. Hic Danorũ concione publice apud portum, cui glaciei frequẽtia agnomen peperit, habita, cum eos ne fana excolere uellent sermone flectere nequiret, euidenti indicio certissimum assertioni suæ argumentum præbuit, doctrinæq; fidem conspicuo sanctitatis miraculo publicauit. Percontatus enim an monitis suis obsecuturi essent, si ad flagrantis ferri tactum
B manum eius læsione uacuam conspexissent, uniuersis haud dubie parendum respondentibus, candentem ferri laminam chirothecæ formam habentem expediri iussit, eiq; brachium cubito tenus inseruit, ac protinus per omnes interrite circumlatam ante principis pedes excussit, dextramq; nulla ex parte corruptã in eodem incolumitatis colorisq; habitu religiosæ omnium admirationi conspiciendã monstrauit. Quo tam mirifico spectaculo alioqui inexorabiles studio suo consentaneos reddidit, effecitq; ut periculũ non impedimentũ monitorum eius esset, sed experimentũ. Enimuero ipsam rerum naturã audacis uoti constantia superauit. Quinetiam ea miraculi celebritate externũ genti nostræ religionis spiritum ingenerauit. Quo euenit, ut Dani abrogata duellorũ consuetudine, pleraq; causarũ iudicia eo experimenti genere constatura decernerent, controuersiarũ examen rectius ad arbitriũ diuinũ, quàm ad humanã rixam relegandũ putantes. Quamobrem Poppo à maximo pontifice Bremensi Adaldago apud Arusiũ honorem gerendi pontificij uitę atq; operibus suis perquam debitũ impetrauit. Eodem officij nomine Harico Seuiscus, cum Lefdago Ripæ cesserunt. Gerbrandus Roskildię claruit. Adeò religiosissimi principis exactissima sanctitas christianismi cultũ nouis sacerdotijs auxit, cellis atq; sacrarijs decorauit. Prius enim quatuor hic religionis domicilia externis sacrorũ contenta præsulibus, domesticæq; prælationis expertia, fortuito magis quàm solido pontificũ ordine nitebantur. Nec minus Noruagia Bernardi ex Anglia profecti saluberrima admonitione profecit. Cuius regi Olauo tanta sumendorũ auspiciorum adnotandorumq; ominum cura acta est, ut etiam aquarum sacrarum liquore perfusus, cum partem religiosæ disciplinæ rudimenta sorpsisset, nullo tamen sanctitatis exemplo, nullius autoritate doctrinæ, quo minus augurium monitus consectaretur, futuraq; per pullarios disceret, uetari posset. Itaq; sanctitate uacuus, necnon inanem eius umbram complexus,

C ſuſceptam religionis ſpeciem fucoſa ſuperſtitione damnabat. Cõſimilis eiuſdem
pontificis induſtria, Suetiæ regem Olauum ad chriſtiana ſacra perductum, Iacobi
nomine uenuſtauit, morum profectui, decus uocabuli tribuens. Vtrum aũt idem
rex ab eo, an à Bremenſiũ pontifice Vnnone, ſacrorũ uſum diſciplinamq; perce-
perit, parum comperi. Eo tempore Lundenſes ſacrarium moliti, ſub Gerbrando
Roskildiæ præſule rem diuinam domeſtici templi religione geſſerunt. Cæterum
Vnnonis corpus Byrce oppidũ ueteri fama inclytum, Bernardi Lundenſe hypo
gæum tenet. Interea rex Noruagiæ Olauus adhuc cœlebs, fruendæ claritatis po
tiendæq; Daniæ cupidine inſtinctus, quo facilius uoti ſe cõpotem redderet, peti-
tis Syrithę nuptijs, Sueticas partibus ſuis uires applicare curauit. Ne ergo Sueno
duorũ regum iunctis copijs geminũ patrię latus incurſandũ præberet, perquam
callido conſilij genere uſus, duos peruicacioris animi ſatellites ſubornauit, qui ſi-
mulata damnatione Olauũ ſupplices petiuerunt. A quo exulum more indulgen
tius habiti, cum poſt aliquantæ familiaritatis uſum propoſito licentius utendũ ani
maduerterẽt, Suenonis uituperio, Thyrę cõmendationẽ impenſioribus uerbis ſo
ciare cœperunt, quantũ patris mores conuicio, tantũ filiæ ſpeciem laudibus inſe-
cuti, adeò falſum proſcriptorũ nomen cõplexi, mendacij noxam beneuolentiæ ſi
mulatione texerunt. A quibus Olauus probabilis formæ irritamento uirginẽ pe
tere perſuaſus, legationẽ preces ſuas Suenoni porrecturam inſtruxit. Qua aditus
Sueno, petitas proco nuptias pollicetᷣ. Quo nuncio Olauus ad ſummã uſq; gratu
lationem euectus, matronali ſtolæ illibatas pudicitiæ faces præferendas exiſtima
bat, uirgineumq; adulatus amplexũ, adoleſcentiã ſuam intra uiduitatis gremium
obterere paſſus non eſt. Igitur quantũ alteri cõtemptus, alteriq; uenerationis de-
ferret, aperuit. Syrithã nanq; colloquij ſimulatione celebriter accerſitã, nauigium
D conſerendi ſecum ſermonis gratia ſubintrare petiuit. Cuius precibus regina quo
uerecundiæ munimento tutior fieret, aliquandiu reluctata, ad extremũ imperio
ceſſit. Igitur uix atq; ægre obtemperanti lignũ penſilibus uncis ſubnixũ, pontis
loco ſcandendæ puppis gratia ſternitᷣ. Quod cum regẽ aditura conſcenderet, eo-
dem per inſidioſos ſubducto, præceps fluctibus obuoluta eſt. Nec cõtenti nautæ
ampliſſimã maieſtatẽ ultimo dedecore confudiſſe, quo clarius libidinoſum ei ani-
mum exprobrarent, inflicti caſus turpitudinẽ clamore ſub hinnitus ſpecie ædito
Noruagicæ gẽtis ſuggillatio.
perſecuti ſũt. Hęc eſt Noruagica humanitas, dolis ac deriſiõe inſtructa, quæ ſplen
didiſſimæ fœminæ fidem probroſis inſidijs circũuenire, matronale decus contu-
melijs proculcare, amoremq; ignominia rependere non erubuit. Et ſanè quiſquis
ei populo humanitatẽ atq; obſequiũ erogat, ingratis beneficiũ præſtat. At regina
penè periculo præfocata, magno cũ Sueonũ rubore ægre littori reſtituta eſt. Tan
dem recepto ſpiritu impudicitiã ſibi à rege exprobratã iudicans, ruborẽ periculi
tacita ferre nequiuit, opprobrij deformitatẽ minis quibus potuit inſecuta. Neque
eñ duabus grauiſſimis calumnijs periculo ac rubore affecta, laceſſiti pudoris ir-
ritamentum æquo animo tolerare ſuſtinuit, utpote quæ ex integerrimæ maieſta-
tis regina ad inſolentis proci plenum ignominiæ ludibrium redacta fuerat. Ita
uerſuti ducis acumen admirabilis uaframenti inuolucro tectũ, uires quibus Ola-
uum exuit ſibi ſagaciſſime conciliauit. Continuò nanq; petitæ in matrimonium
Syrithæ, eo benigniorem animum, quo Olauo infeſtiorem expertus eſt. Nec in-
erter luborẽ coniugis negata mox proco filia uindicauit. Interiecto tempore Ka
nutum ex Syritha ſuſcepit. Ita Olauus duobus ſplendidiſſimis coniugijs deſtitu-
tus, dum alterum temere reſpuit, ab altero turpiter repelli meruit, utq; hoc repul-
ſa, ita illud inſolentia perdidit. Verum quia Suenonem parum proſpere bella
gerere ſolitum nouerat, facta non uirium eius, ſed fortunæ æſtimatione, inſtru-
ctoq; nobilis famæ nauigio, armis ultionem exequi parat. Contrà Sueno adcita
priuigni

A priuigni manu, maritimo hostem certamine excipit, In quo Olaui sagittarius Enarus, magno corporis artisque robore præditus, tanto rigore mirifici arcus tormentum intenderat, ut excussum ab eo iaculum, nulla rerum duritia sisteret, quo minus citato motu, uniuersum penetraret obstaculum. In malum nauigij incidens, lignum uiolentia sua peruiũ habuit. Eodem interiecto regis clypeo tabulæ ratis illapsum, uix inter undas impetus sui finẽ reperit. Itaque grauius hostẽ solus quàm tota sociorũ manus afficere ualuit. Ceterũ adeò certo ictu destinata feriebat, ut quicquid impetebat offenderet. Quo euenit, ut Sueno tormẽti monstro territus, plus metu in unico stipite, quàm tota hostiũ classe reponeret. Cumque solum in eius corruptione remediũ animaduerteret, non tam sagittariũ quàm artis sagittariæ instrumentum ab eius rei peritis impeti iubet, uiolata arcus fortuna tutius bellũ gerere cupiens. In quo delectis certatim tela congerentibus, unũ fortè arcui impactũ, artificem ingenio, hostẽ uictoria spoliauit. Cumque late ruptionis eius fragor obstreperet, stupens Olauus quidnam esset cõminutũ interrogat. Cui Enarus, conuulsam, inquit, abs te Noruagiã puta. Plus nanque opis in arcu quàm exercitu repositũ iudicabat, futurũ pugnę exitũ abscisa responsi sagacitate cõplexus: nec secus quàm prædixerat accidit. Fractio nanque arcus insecutã Noruagiensiũ cladem ominata est. Vt aũt Olauus hostiũ manus arbitrario fato præcurreret, mortẽque sibi ipse cõsciscceret, armis onustus præcipiti saltu profundũ petijt, tanque uita feliciter excessurus si nõ auiditate lucis uictorem intueri cogeretur. Cumque Sueno hostiũ uires in suam redactas potestatẽ uidisset, quos armis ad fugã inclinauerat oratione ad obsequium flectere cupiens, insignẽ rei bellicę successum ad blanditias transtulit, uictorque cum uictis pacisci deforme nõ duxit. Nec Noruagiã sibi subiecisse contentus, petita Anglia pactũ cum Adalstano habuit, ut eo decedẽte regis bonis ac nomine frueretur. Iisdem temporibus Popponi Rimbrandus, Henrico Marcus, pon-

B tificij religione successit. Pro Lefdago Fulbertus sacerdotio fulsit: post quẽ Othincarus Albus splendidissimo loco natus infulas sumpsit. Cuius liberalis in deũ animus, ne paruula quidem sibi summa retenta, amplissimũ patrimoniũ necessarijs templorũ usibus erogauit, cellasque ante id rei familiaris inopes uberrimis agris ac latifundijs locupletes effecit, adeò ut excellentissimæ totius Iutiæ ciuitates quicquid penè prædiorũ possident, à religiosa eius donatione perceperint. Itaque propior publicæ deuotioni quàm priuatæ facultati, solidæque magis quàm fluxæ laudis appetens, momentaneo rerũ impendio mansuras animi delicias cõparauit, seque patrimonij quàm religionẽ rei familiaris inopem esse maluit, ad eum hæreditatis suæ honorem transferẽs, à quo pia dona perpetuis bonis rependenda cognouerat. Nec possessionẽ sacris impendisse cõtentus, ut omnes uirtutis partes ac numeros exequeretur, etiã rerũ beneficijs uirtutũ adiumenta subtexuit. Siquidẽ Sialandiã & Scaniam officio piæ eruditionis aggressus, mirificũ sacri dogmatis autorẽ agere cœpit. Ac ne parcius animi quàm corporis officiũ administraret, tantũ se in amplificanda religione gessit, quantũ egerat in locupletanda pro quo patrimoniũ erogauerat, etiã morte paratus occumbere. Cæterũ Sueno senilis animæ laboribus fessus, diuinis rebus infatigabilẽ ultimi temporis curam tribuit, nec spiritu quàm religione diuturnior fuit. Siquidem omni humana concussione uacuus, in ipso perfectissimæ uitæ fulgore decessit. Hunc igitur duæ inter se diuisere fortunæ, quem uaria sors in ludibria ac decora alterna uice traiecit, regno illius captiuitatem, captiuitati exilium substituendo. Quis enim crederet illum à maximo solio ad Sclauorum peruenturum catenas? Quis rursus existimaret à Sclauicis uinculis ad regni rediturum insignia? Attamen ex rege captiuus, atque ex captiuo rex est factus. Ita nunc miserrimis nunc felicissimis par, diuerso conditionis habitu geminam utriusque fortunæ mensuram equauit.

Enari sagittarij monstrosa uirtus.

C Mortuo Suenone Angli ac Noruagienſes, ne rerũ ſummã alieno imperio ſub-
iectam haberẽt, reges ex ſuis legere, quàm à finitimis mutuari ſatius rati, abroga-
to Danici nominis reſpectu, Eduardum atq; Olauũ in maieſtatis faſtigio locaue-
runt. Quorũ præualidũ robur Kanutus Danorum ſolio functus inter rerum ini-
tia aggredi ueritus, ne tamen regnandi uſum intra patriæ metas clauſum habe-
ret, diſſimulata magis quàm omiſſa paterni imperij recuperatione, primũ Sclauię
ac Sembiæ, perinde ac debilioribus regnis ferrum iniȷcere ſtatuit. Quarum alterã
Sueno tametſi graues iniurias paſſus, obſtante religionis uinculo cõcutere formi-
dabat, altera ab Haquino oppreſſa, abſumpto eo rebelles Danis manus exercuit.
Solerter igitur à Danici regiminis ſucceſſore prouiſum eſt, ut in hac paterni gra-
uaminis, in illa defectionis noxam puniret. Neq; enim ignorabat bonę indolis ha-
bitum ad maiorem uirtutem capeſſendã leuiori rerum conamine roborari, ideoq;
in ipſo militiæ tyrocinio, adoleſcentiã ſuam aliquo præclaro opere auſpicari cupi-
uit. Nec eo quidẽ ſegniores deſertoribus manus intulit, ſed neſcio an ideo prom-
ptiores, quia ſtrenua ingenia quo plus experimenti ſumunt, hoc ad inſignẽ ope-
ram ędendam maiore auſu proficiunt. Cuius propoſiti compos ſpes ſuas duabus
ſplendidiſſimis uictorijs alitas, tertiã ab Anglis expetere docuit. Quod ut prom-
ptius expediretur, Olauum Noruagiæ potitorem cum fratre Haraldo, tectis diſſi-
mulatione odijs, aduerſum defectionis ſuæ cõſortem armauit. Enimuero ut pru-
denter, ita periculoſe hoſte in hoſtem uſus, ambitione cõiunctos armis diuiduos
fecit. Igitur Danorũ Anglorumq; exercitibus acerrima pugna cõſertis, Tymmo
genere Sialandicus, cum hoſtili impetu ſociæ partis aquilas admodum inclinatas
uideret, leuemq; & quem ſors obtulerat ramulum haſta ſuſtulit, eoq; uexilli loco
uſus, atq; in eum uociferatus modũ quo Kanuti milites mutuæ adhortationis gra-
D tia acclamare cõſueuerant, aduerſas in fugam turmas felix anteſignanus auertit.
Itaq; non tam ſigni quàm animi uirtute ſalutarẽ ſuis aquiliferũ geſſit, nutantemq;
Danorum fortunã ad uictoriam uſq; ne laberetur erexit. Nec ſolum fortitudinẽ
ipſe pleniſſimã prębuit, ſed etiam ex ſociorum animis penè profugam reuocauit.
Cuius facti decus poſtmodũ cognomine uſurpauit, inſuperq; uirtutis titulo hono-
re primipili à rege donari meruit. Nec puduit Danorum partes ſplendidiſſimo
aquilifero defectas, plebei hominis ductum ut obſcurũ ſpecie, ita pręclarũ euentu
recreatis animis ſalutis præmium cõſectari. Igitur Eduardus contuſis ſuorum ani-
mis, intolerabilem Danici exercitus ſpiritum animaduertens, quia manum non
poterat, pactum cum hoſte conſeruit, ut quoad ipſe uiueret, Kanutum dimidij re-
gni conſortẽ haberet, extinctus omnium bonorum hæredem relinqueret. Ita ui-
ctor à uicto extudit, ut is ſibi conſortionẽ imperij uiuens cederet, totum moriens
teſtamento legaret. Eodem tempore Aluuinam ab Olauo adamatã, Kanutus exi-
mia matronæ ſpecie delectatus, ſtupro petijt. Igitur Olauus ſiue quia concubinæ
facibus ſpoliatus, ſiue quia promiſſa Angliæ parte per Kanutum fraudatus fue-
rat, priuatã offenſam publicæ militiæ prætulit, peractiſq; ſtipendijs, ira pariter ac
dolore inſtinctus Noruagiam redijt, non incongruũ eius deſertorẽ agere ratus,
à quo plena turpitudinis iniuria uexatus fuerat. Septenis poſtmodum interiectis
annis quidam tricliniũ in quo Kanutus epulabatur ingreſſi, totius Angliæ regem
ſalutare ceperunt. A quibus rex ſibi ictum cum Eduardo fœdus per inuolucrum
exprobrari ratus, nihil eius ſe pudere reſpondit. Sed neq; ab ira animũ neq; uul-
tum à rubore cõtinuit, profectas à ſcelere uoces ludibrio propinquas exiſtimans.
Tunc illi funeſtum miniſteriũ incauto confeſſionis officio proſecuti, Eduardũ ſua
interemptũ opera iactitabant, eo ſe regi placituros rati, quo ſummã ipſius offen-
ſam accenderant. In quos rex perinde ac maieſtatis inſidiatores, præparati pręmij
loco, ſuſpendio protinus animaduertendũ curauit, deterrimũ opus deformi uin-
dictæ

A dictæ specie puniens. Quanquã enim se acri æmulo liberatũ cognosceret, sceleri tamen pœnam, quàm utilitati gratiam referre maluit. Memorant alij Eduardum clandestino Kanuti imperio occisum, eiusdemq; iussu pœnam à maleficis, gratia deinde suspicionis exactam. Vt enim innocentiæ suæ fidem astrueret, seq; ei culpæ affinem fuisse negaret, grauius in sceleratos cõsulendũ putauit. Ea tamen res primum regis apud domesticos fauorem quassauit. Qui cum Anglorũ rebus obtentis nectendam cum finitimis amicitiam decreuisset, Normaniæ præfecti Roberti filiam Immam matrimonio duxit, eiusq; fratri Rikardo sororem Estritham coniugio potiendã permisit. Igitur ex Imma Kanuto, Gunnildaq; suscepta, duorum populorũ concordiam cõmuni sanguinis uinculo stabiliuit. Cæterum quo promptius habilem expeditamq; clientelam contraheret, splendidis militiam tyrocinijs auxit, amplissima fortibus stipendia proponendo, nõ tam numero quàm robore militũ uenerabilius imperij sui decus futurũ existimans. Itaq; militaris alacritas, cuius maxime pręmijs honos alitur, certatim in eius contubernium defluebat. Cuius munificentiæ gratia Vluonem quendam è Suetia accersitũ, dolis magis quàm uiribus insignem, in militarem ordinem allici contigit. Cuius quoniam incidenter mentionem egi, ortum summatim differam. Cuiusdam patrisfamilias in agro Suetico filiã liberalis formæ cum ancillulis lusum egressam, eximiæ granditatis ursus deturbatis comitibus complexus rapuit, exceptamq; unguibus præ se leniter ferens, ad notam nemoris latebram deportauit. Cuius egregios artus nouo genere cupiditatis aggressus, amplectendi magis quàm absumendi studiũ egit, petitamq; laniatui prædam in usum nefariæ libidinis uertit. Continuò enim ex raptore amator effectus, famem concubitu soluit, ardoremq; gulæ Veneris satietate pensauit. Quoq; eam indulgentius aleret, crebris incursationibus uicinũ

Mirum dictum ursus fera bellua puellã deperit.

B acrius incessabat armentum, nec nisi lautioribus antè uesci solitam, sparsis sanguine dapibus assuefecit. Adeò enim captiuæ species efferatam raptoris sæuitiã fregit, ut quem sanguinis sui cupidum extimescebat, amoris auidũ experiretur, pastumq; ab eo perciperet, cui fore protinus alimonia metuebat. Quô non penerat, aut quid non excauat amor? cuius ductu etiam apud efferatam belluarũ rabiem gulæ irritamentũ libidinis imperio cedit. Tandem gregis possessor exhausti pecoris inopia prouocatus, obseruatione adhibita circumuentam canibus belluam cursu ac clamore uehementius urgere perstitit, fugacemq; sectatus, eo fortè loci quo puella seruabatur accessit. Siquidem domicilium eius inuijs paludibus clausum, perplexa ramorum series cõtinenti frondium umbraculo texerat. Vbi mox fera à retiarijs circumuenta ac uenabulis occupata confoditur. Vt ergo duplicis materiæ benigna artifex natura nuptiarũ deformitatem seminis aptitudine coloraret, generationis monstrum usitato partu ædidit, syluestremq; sanguinem humani corporis lineamentis excepit. Nato itaq; filio, paternum à necessarijs nomen imponitur. Qui tandem agnita suæ ueritate propaginis, à patris interfectoribus funesta supplicia exegit. Cuius filius Thrugillus cognomine Sprageleg, nullo probitatis uestigio à paternæ uirtutis imitatione defecit. A quo Vluo genitus, originem ingenio declarauit, auitum animo sanguinem repręsentans. Cæterum ut ad diuerticulum quo excessi redeam, Olauum cum Haraldo fratre Danis atrociter imminentem Kanutus classe ex Anglia petitum, ad socerum Gerithaslauũ Orientalium ducem exilio migrare compulit, recuperataq; Noruagia rediens, Rikardum acerrimũ uxoris osorem effectum patria exegit, sed & sororẽ Sialandiæ redditam regiarũ partium functione donauit. Interea absumpto Sueonũ rege Olauo, succedit Omundus, à uitæ diuturnitate cognomen sortitus. Cuius fato Olauus Noruagiensis repetendæ patriæ fiduciam nactus, cõtracta Sueonum ope Noruagiæ summam audaci usurpatione corripuit, quod Kanutum fraternæ

Amoris uis.

Vrsi syluestri progenies.

C opis cassum, ac celeberrima uirium parte defunctũ aduerteret. Idem ignarum iuris populum, passimq; & agresti more uiuentem, legibus salubriter æditis, ad melioris uitæ habitum perduxit, quarum uetusta monimenta plebs Norica præsenti ueneratione complectitur, nec minus in deum uenerabilis, memorabili exemplo seruatæ religionis inclaruit. Nam cum prima feria cultello fustem per incuriam secuisset, atq; ab his qui proxime cõstiterant, solutę à se religionis fuisset admonitus, cõtinuò dexteram suam, quod eius ministerio lapsæ mentis errorem cõplesset exosus, sparsas repente scindulas legit, factoq; ex eis foculo, subiectã palmam cremandã præbuitum, fortuit culpæ modum, solido cruciatus genere pungens. Adeò scrupuloso cultu leuia quoq; religionis momẽta seruauit, cuius detractæ tristem à seipso pœnã exigere cunctatus non est. Nam cum reos pœnas apud inferos manere persuasum haberet, leui admodum cruciatu grauiorẽ pręcurrere statuit, manumq; ad præsentes pœnas perferendas patientię duramento firmare, quàm animã futurarũ metu suspendere tutius duxit. Ita ne cæteri à diuinitatis cultu auocarent, ne sibi quidem ignoscendũ putauit, & quod piæ dissimulare licuit, suppliciter expiauit. Cumq; præsidio negligentiæ errorem tueri posset, ne qua religioni fraus fieret, pœnitentiã magis repræsentare curauit, pœnãq; correctiõis suæ fidem, quàm impunitatẽ delicti testem esse maluit. Ita prudentia ac deuotiõe instructissimus, propior publicæ religioni quàm priuato reatui fuit. Cuius facti circunspectissima sanctitate, æternã cognomine memoriã usurpauit. Ab eodem quoq; pauperibus protectio, pupillis tutela, sacerdotali ordini ueneratio, detrimentorũ uiolentia lacessitis subsidia præbebanť. Præterea ex gremio eius ueluti quodam munificentiæ fonte, complura alia uirtutũ spectacula manauerunt. Hæc hactenus, quia publico cultu consecrata pietas, priuatæ laudis egena non est. At

D Vluo ob uirtutis æmulationẽ grauibus in Kanutum odijs efferatus, quia tutò inimicitias gerere nequibat, quo efficaciores insidias necteret, instrumentũ doli simulatione officij texit. Suetis enim assidue Scaniam irrumpentibus, primus ad constringendam rem proficisci poposcit, impetratisq; petiti ministerij partibus, Estritham quæcunq; imperasset exequi, literis signatorio anulo impressis iuberi petiuit. Quibus acceptis, continuò matrimoniũ eius postulare aggressus, rei bellicæ mandatum ad nuptiarũ preces transtulit, libidinosumq; quàm strenuũ legationis ministrum agere satius duxit. Quã rem Estritha arcano fratris imperio consentaneam rata, perseueranti repugnare passa non est. Ita uersuti ducis animus impulsu capti odij instinctus, corrupto legationis officio, linguæ uolubilitate qua plurimum ualuit, fratris ac sororis credulitatẽ nefarijs perfidiæ laqueis circumuentã oppressit, bellumq; aduersus Daniã professus, structis callide dolis audacter euidentiam præbuit. Et ne Kanutum in Dania ultorem operiretur, declinandæ uindictæ gratia, in Suetiam sibi cum coniuge transeundũ prouidit. Vbi inuadendæ Daniæ propositũ pertinacius animo uoluens, Omundo, Olauoq; consilij participibus factis, alteri maritimis Sialandiã copijs, alteri Scaniã terrestribus impetendam proponit, ipse se classem è Suetia ducturũ promittit. Cuius rei molitiõe detecta, Haquinus quidã è uilla Stangby, amantissimus regis, arrepta q̃celerrime nauigatione, Kanuto cuncta ex se cognoscendi copiã tulit, eaq; humanitate quanta principis ac patriæ charitate teneret, aperuit. Rex tantæ cõspirationis nunciũ exercitu subsecutus, ne rumoris autorẽ præmio uacuũ præteriret, fidẽ nuncij quod & longã & periculosam nauigationẽ egerat, præmij loco duûm iugerũ agri Scanici donatione pensauit. Interea Olauus classe sua apud insularum unam acquiescere iussa, habili expeditoq; nauigio Sialandiã petijt. Vbi accersitũ concionis nomine populum ad deditionem q̃ potuit disertissimo prouocabat eloquio, modo uniuersorũ, modo singulorũ cõpositis blanditiarũ figmentis animos demulcẽdo,

eam

A eam demũ tutiorẽ potentiã credens, quæ pace magis quàm prælio cõstitisset. Igitur à maiorũ quodã astu benignissimæ responsionis exceptus, simulatũ plebis fauorem spe eximia cõplectebatur. Tandem inter uariũ plebis tyrannicꝗ sermonẽ speculatorũ unus ex maritimis superueniẽs, grandia terris uela propinquare narrabat. Igitur fluctuantẽ Olauũ, senior regis aduentũ operiens, interrito se animo gerere cohortatus, consuetã littoribus mercẽ aduehi prædicabat, non aliam premendi inimici occasionẽ aptiorem fortunã ratus, quàm si odium beneuolentiæ specie suppressisset, spemꝗ eius uano sermone protrahere potuisset. Secundo quoꝗ pari nuncio accepto, cõcionantis metum cõsimili affirmatione discussit. Tum demũ Olauus assertionẽ eius suspicione insecutus, emissum in littus speculatorẽ explorare iubet, Kanutus ne esset, an negociatorũ aliqui uenientis exercitus speciem præbuissent. Quo reuerso seꝗ frequens classe pelagus prospexisse perhibente, cõtinuò senẽ mendacij damnans colloquiũ soluit. Ille nihilominus uera se omnia retulisse cõtendens, eos aduentare dicebat, à quibus Daniam ferro cõparare quis posset. Olauus uix fuga usus, pertinaci remigio sociã repetit classem. Subinde Kanutus portũ classe cõplexus, uictum labore remigẽ nocturna quiete firmauit: ubi ab incolis Omundũ terrestri agmine Scaniã, Vluonẽ nauali fluuiũ Helgam occupasse cognoscit. Ipse igitur Omundũ excipit, classem ad opprimẽdos qui ad amnẽ appulerant mittit. A quo cum nauiũ duces Omundũ apud Stangam montẽ insigni pugna obrutũ cõperissent, ipsi quoꝗ cõsentaneã fortitudinis operã ędere cupientes, ne rege audacter agente ignauũ gessisse militẽ uiderenť, quo promptius in eam quam hostes occupauerant insulã traijcerent, aliam eidem uicinã ingressi, mediũ amnis spatium cõtabulatis molibus sternunt. Illic siquidẽ fluuius latius manantibus aquis, amnis modũ excedens, ingentis stagni speciẽ prębet. Tum Vluo

B suos ne hostẽ cœpto deturbarẽt admonitos, traijcientẽ telis eminus ac sagittis incessere iubet, futurũ taliter inquiens, ut ipse sua sibi manu ultimã fati semitã strueret. Progresso uero longius opere ueluti nostros trãsitu prohibiturus, in aduersa ripa phalangẽ explicat. Quo uiso Dani traijciẽdi cupidiores effecti, frequẽtes onerauere pontẽ. Vbi dum conferti, sed in quàm periculosum iter progrederenť ignari, bellũ instanter appetũt, subitò desidẽte cõgerie inter undas auidũ pugnæ spiritũ deposuerunt. Si quẽ uero (ut in eo discrimine accidere solet) semel ad summũ fluctus retulit, ꝓtinus alterius amplexibus implicatus, in profundũ periturus abstrahebať. Ita dũ mixti atꝗ alius alij cohærẽtes inuicẽ opem exigũt, mutuò sibi exitiũ pepererũt, & quẽ salutis quis autorẽ petijt, infelicẽ fati comitẽ habuit. Neꝗ enim armorũ põdere pressi, tutum natandi euentũ assequi potuerũt. Ita Vluo Danorũ deceptor magis quàm uictor, aliena temeritate quod proprijs uiribus nequibat obtinuit, certissimã hostiũ uirtutẽ salubrius cũctatione pugnæ quàm impetu proculcãdo. Cuius facinoris insecuturã metuens ultionẽ, quòd sibi hinc classem obstare, inde regẽ imminere cõspiceret, salutis obtinẽdæ cõsiliũ ut uiribus difficile, ita arte promptissimũ reperit: fugã nanꝗ diligẽtius animo circunspiciẽs, cum unicũ eius diuerticulũ in classis desertione restare animaduerteret, noctu maioribus nauigijs relictis, in proximã ripã uniuersum scaphis traiecit exercitũ, sicꝗ clandestino secessu usus potitũ latebris agmẽ abducit. Diluculo Dani sociæ cladis ultionẽ auidius sitientes, dũ in hostiũ nauigia ruũt, eadẽ propugnatore uacua reperiunt. Rex lacu lustrari iusso, mersorũ corpora uncis aut euerriculis capta, apud Asum contiguum amni oppidũ supremis procurauit officijs: Olauũ uero per Noruagiensiũ quosdã pecunia à se correptos domestico bello opprimendum curauit. Ita egregij animi dux suorũ auaritia lacessitus, quos foris propugnatores habuit, domi percussores inuenit. Cuius frater Haraldus cõsimilẽ gentis perfidiã ueritus, adito Byzãtio suspectã patrię fidem longinquo declinauit exilio. Igitur Kanutus sex prępollentiũ

C regnorũ possessor effectus, eximio sui fulgore etiã Romanũ illustrauit imperiũ. Enimuero eius principi Henrico, filiam Gunnildã nuptũ tradidit, eundẽq; paulò post Italica cõsternatione perculsum auxilio prosecutus, pristinæ fortunæ pressa rebelliũ conspiratione restituit. Inde reuersus Haraldũ natu maiorẽ Angliæ, Daniæ Kanutũ, Noruagiæ Suenonẽ, quẽ ex Aluuiua sustulerat, absq; ulla maiestatis suæ diminutione præfecit. Nam etsi tres prouincias totidẽ filiorũ regimini tradidit, nihilominus cõmune sibi triũ imperiũ reseruauit, neq; summã penes alium consistere uoluit. Præterea teneris adhuc ducibus, in officiorũ tutelã fortissimorũ præsidia sociauit. Post hæc Hestritha filiũ Suenonẽ enixa, sobolis intercessu uiro fratris gratiã cõciliauit. Beneuolentiã enim quã Kanutus perfidis Vluonis meritis denegauit, cõsanguineæ sibi prolis respectui tribuendã putauit. Quinetiã sororem Anglorũ satrapæ Godeuuino nuptijs iunxit, gentẽ genti animis atq; affinitate cõserere cupiẽs. Ex qua Haraldũ, Biornonẽ, Tostonẽq; ortos memoria proditũ habemus. At Cæsar ex Gunnilda filiũ æque fortuna ac uocabulo Magnum suscepit, à quo illustriũ Theutonicorũ imagines, splendidaq; Germaniæ lumina successionis serie pullulasse produntur. Eo temporis Guthscalcus Sclauicus eximiæ indolis adolescens, cõmilitium regis stipendia meriturus accessit. Is Apribigneuo patre christiani cultus amãtissimo, deficienteq; à religiõe Sclauiã nequicq̃ reuocare conante, præter nationis suæ morẽ percipiendæ literarũ disciplinæ gratia, doctoribus traditus, ut eum à Saxonibus potiendæ Sclauiæ cupidis interẽptũ cognouit, efferatũ ingeniũ leni studio mitescere passus non est. Repente enim armis scolã mutauit, & ne alienigeni ingenij exercitatiõe patrios ritus pigrius prosequeref, literarũ cultũ in tyrociniũ uertit, omissoq; doctrinæ studio, strenui uindicis q̃ ignaui discipuli partes agere maluit, audacter q̃ industrie animo uti satius

D autumãs. Itaq; naturę magis q̃ pręceptoris monitis obsecutus, parta tandẽ ultiõe, Kanuti cõmilitiũ expetiuit. Ita adolescẽtis mens in ipso doctrinæ limine sæuitię stimulis intercepta, studiosæ ratiõis elemẽtis ingenitũ sanguini suo rigorẽ expugnare non potuit. Eodẽ tempore apud Daniã sacrorũ antistites alijs alij successisse traduntur. Nã Gerbrando substituif Auaco, Otkynkarus iunior Ripen. pontifex creaf. Cæterũ Kanutus tria pręmemorata regna circuiens, clientelã suã sex milliũ numerũ explentẽ, sexaginta nauigijs cultius apparatis, eorũq; quolibet centenos armatos capiente distinxit. Eandẽ æstate pro tuendo imperio excubantẽ, hyeme cõtubernijs discretã alere cõsueuit: mensibus stipendia nouabanf. A quo Vluo tẽpore quo rerũ autor nobiscũ immortalitatẽ suã partiri uoluit, annuo feriarũ circuitu repetito, apud Roskildiã cõuiuialiter accersitus, postq̃ industriã temulentia uicerat, mersæ nuper militiæ cladẽ nocturnis laudũ suarũ cantibus celebrabat. A quo rex suorum sibi pericula palàm exprobrari iudicans, uehementis iræ procursum aduersum cõtumeliosum eius carmen destrinxit, indignũ ratus eo cõuiuanti, cuius ductu se fortissimis propugnatoribus spoliatũ cognouerat. Igitur Vluo inter ipsa mensæ sacra ab astantibus interfici iussus, præcipitis linguæ iusta supplicia pependit. Ita dum aliena fata parũ sobrie meminit, sua cecinit, siccatosq; cupide calices proprij sanguinis liquore compleuit. Meritò enim ex tam petulanti ingenio amaritudinẽ potius quàm uoluptatẽ percipere debuit, quod gloriæ sibi loco arrogasset, ductu suo præcipuis regis uiribus ultimã incessisse iacturam. Quo peracto Kanutus uiolatæ necessitudinis iniuriã, ac sororis uiduitatẽ, duarum prouinciarũ attributiõe pensauit, quas eadem postmodũ sacrosanctæ Trinitatis ædi, præcipua apud Roskildiã ueneratiõe cultę, decimarũ nomine partiendas curauit. Iamq; frequens ad Kanutũ miles defluxerat, animis quàm impensis onerosior. Plerisq; eñ amplior uiriũ quàm morũ grauitas inerat, quiq; se splendidius bello gesserãt, obscurius pacis decora intuebanf, adeò ut qui foris insignes extarent, domi ignobiles

A les uiderentur, uixq; eadem & honesta & acria ingenia reperiebant. Igitur cōplures ad uim & rixā usq; in aula perniciosi esse cōsueuerāt. Quos cum rex natione, linguis, ingenijs quammaxime dissidētes animaduerteret, quippe uarijs ac perplexis inuicē affectibus urgebant, nam petulantia alios, alios inuidia, quosdā etiā ira uexabat, quo minus seditiose se gererēt, saluberrimū castrensis disciplinę tenorem, qua tantæ uarietatis discordiā rumperet, debitāq; militi maturitatē monstraret, exactissimis ędidit institutis. Itaq; circunspectissima eiusdē deliberatio Oponis Sialandici, cæteros prudētia atq; autoritate præstantis, monitis persuasa, ne externa forte domestico crimine turbarent, socialis odij tempestatē repressit, legesq; seuerissime cauendo seditiosum militiæ spiritum ueluti fraterna quadam charitate coërcuit. Atq; ut audaciæ comitatē adijceret, fortissimo militi speciosissimū moris habitum ingenerauit, clientelā suam effreniū ac litigiosorū cōuictu tanquam eru bescenda aliqua sentina uacuefacere cupiens. Vt ergo improborū frequentiam à curiæ ualuis repelleret, statuit ut in capessendo discubitu ordine quo quisq; militaris muneris aduocationē sortitus fuerat, uteretur, locoq; antecelleret, qui prior obsequio foret. Adeò militiæ uetustatem honore mensæ rependi par duxerat, ne promiscuis sedēdi locis cōfusa meritorū series uideret. Eum uero qui cœna inita, aliqua mora interpellante tardior superuenisset, inter considentes excipi oportebat. Qui si tam arcto se consessu iunxissent, ut ob nimiam eorum frequentiā qui su peruenerat sessum recipi nequiret, qui eius loco insederat exurgens proximū occupabat, eousq; inuicem se assurgendi officio uenerantibus, donec laxato totius consessionis ordine, legitimū recipiendo spaciū patuisset, mensaq; qui postremus residebat abscederet. Si quis uero alieno discubitu uti per insolentiā perseuerasset, qui eo spoliatus fuerat proxime circunsedentibus iniuriæ querelam detulit,

Regis Knuuti in milites proteruos animaduersio.

B hisdemq; testibus in cōcionem productis aduersus reum actione cōtendit, effecitq; ut qui cedere iussus cōtumaciter supersedisset, cōtumeliose stipendijs amoueretur. Ter tamen regi tali culpa affectis necessitatē pœnæ remittendi fas erat. nec aliter quàm ut tot gradibus quis discubitu indignior fieret, quot uicibus sodalem dignæ sedis negatione spreuisset. Ita enim legis temperamentū inter seueritatem ac mansuetudinē medium, rigori clementiā sociauit, ut nec pœnitentiā repelleret, nec impunitatē excessui daret. Quod si quarto se quis eodē reatus genere maculasset, discreto à milite loco, mensæ alienus fiebat, cōmilitonū nemini catino aut calice cōmunicabat. Neq; enim ter ueniam experto ulterius ignoscendū putabat, quia sua iam noxa pœnam meruit, qui se ea toties affecit, adeò cōtumaciam contemptu mulctari placuit. Valuit enim apud regem spretæ militaris dignitatis indignatio, eumq; qui parem uenerari nesciret, parum superiori delaturū esse existimatum est. Eodem pœnæ genere in minutos quosq; animaduertebat excessus: ut, si quis alium conuicio insecutus fuisset, aut potione per cōtumeliā respersisset. Cæterum rex maritimā sæpius quàm terrestrem militiam agere consueuerat. Igitur quoties equitatu opus erat, milites equis omnibus uacui pro asseruādis equis alternis uicibus excubabant. Qui uero adaquandi tempore ita sodalis equo usus fuisset, ut ipsum continue, nec modo suum, modo illius uicissim insidendo premeret, prędictum pœnæ modum expleuit. Tanto enim studio rex uerecundiā à suis seruari uoluit, ut etiam paruulo impudentiæ excessu deuios, castigationis remedio coërcendos putaret. Qui uero tribus fasciculis in stabulū coniectis, equo suo cōmunis pabuli spicam, alieno stipulam admouisset, iuxta priorem formulam militia, aut turpiter uti, aut deformiter excedere cogebatur. Ac ne quis socio flumē transequitanti, ita equo cōcurreret, ut ad ipsum turbulentior unda deflueret, pari industria cautum. Adeò scrupulosa cura paruula quoq; societatis officia pensabant. Ei uero qui stationi addictus, ita se somno onerasset, ut uestes aut arma dor

C mienti detrahi possent, consimile uindictæ genus mulctæ nomine irrogabatur.
Neq; enim regio profuturus imperio putabatur, quem priuatus torpor publico
excubiarũ officio submouisset. Verum aduersus grauiora præfractior actio con-
stituta fuerat. Si quis enim cõmilitonũ suorum quempiã manu, ferro, uel fuste læ-
sisset, aut si quicquam uiolenter eius manibus extorsisset, comam ue alieni capitis
uiolasset, postremo si maiestati insidias struxisset, abũdeq; de facto testium adstru
ctione constaret, tanquam capitalis criminis reus, clientela amotus, militari mune
re defungebatur. Is nanq; qui grauiter ab eo affectus fuerat, in primis regem sella
posita ius militi dicere postulabat, deinde reum ut in concionem ueniret, tertio ci
tatorum ordine prouocabat. Vnumquenq; bini duntaxat cõmilitones explebãt.
A quibus si reus in quęstionẽ publicam deducendus rem familiarem possedisset,
domi semel, bis in curia apud discubitus sui locum præsens absens ue postulari so
lebat. At si fundo careret, eo loci ubi in aula accubare consueuerat, ter sponsione
prouocandus fuerat. Concione inita qui prouocauerant syncere se reum postu-
lasse, nihilq; in ea causæ dictione fauoris, aut offensæ respectui indulsisse iurabãt,
simulq; & citatorũ, & testium partibus inseruiebant. Consequenter in reum prin
cipalis facti testimoniũ, à duobus denunciandũ restabat, iuramento præfari iussis,
nec actoris amore, nec rei odio quicquam se præter oculis aut auribus explorata
dicturos. Nam in quæstione læsæ maiestatis propensior auditui fides haberi con
sueuerat. Cæterum testimoniũ in oculis reponebat̃. Præterea obiecta defensionis
præsidio repellere non licebat. Siquidem testium criminatio, neq; alieno patroci-
nio, neq; propria cuiusquam repulsione subrui poterat. Tantum quippe autorita
ti ipsorum pondus inerat, ut assertionis eorum fidem eleuare proxima sacrilego
dementia putaretur. Ita reus aduersum testimonij fulmen, nec culpam nec inno-
centiam ullo argumento tueri potuit. Sed neq; ei si sponsione prouocatus fuisset
D restipulatione uti licuit. Rationem testium districta iudicum insequebat̃ autori-
tas, reum uesuti euidenter noxium, nihilq; iam pro se recusantẽ, honore, opibus,
patria, atq; omni demum militari functione damnantiũ. Hostibus eius honos atq;
impunitas adiudicabant̃. Iuxtà in præsentẽ absentemq; sententiæ ferebantur. Sua
nulli longinquitas præsidio esse poterat, quo minus & accusatio testibus, & da-
mnatio sententijs instrueretur. Quarum utraq; plenè partes suas exhibente, reo
defensionis amplecti præsidiũ non licebat. Tum demũ rex cognitione suscepta,
an ea cæteris pronunciatio placuisset, interrogat. Ipse enim auditoris tantum par-
tem exequens, militiæ iudicationis mandauit arbitrium, deforme ratus damnare
uiros, quos ipse fouisset. Quapropter in eos quorum egregia opera usus fuerat,
aspere pronunciare ueritus, quęstionẽ ad se delatam, ad curiæ cognitionẽ relega-
uit, silentiũq; moderationis suæ fidem, quàm sententiã seueritatis testem esse ma-
luit. Cumq; demum exaudita militum responsione, totius cõcionis suffragia iudi
cationi cõsentanea noscerentur, qui damnatus fuerat interrogari solebat, terreno
an maritimo secessu fugam petere decreuisset. Ita rex proscriptione suos quàm ne
ce puniri maluit, delectumq; fugæ, ne uiolentiam repręsenraret, indulsit. Quod
si reus mari se credere delegisset, eò cõmilitonum frequentia prosequendus, da-
taq; naue, remigijs, cõmeatu, uasculo egerendis aquis idoneo tandiu in littore
operiẽdus fuerat, donec rem, si eis nauigatio gereretur, uel si uelis, antennæ extra
cõspectum abijssent. Tum deniq; qui profugerat superiori ab omnibus sententia
repetita, amarissimorũ maledictorum uerberibus laceratus, tristissimis totius mili
tiæ suffragijs damnabatur. Qui si tempestate in littus relatus fuisset, cõtinuò ut ho
stis habitus uiolatę societatis pœnas pendebat, discrimenq; capitis eius funesto da
mnationis incursu cupide à commilitonibus expetebatur. Ita non periculosa mi
nus, quàm ignominiosa sontiũ euitatio fuit. At si militiæ munere defunctus terra
perfugere

A perfugere maluisset, ad nemus usque pari militum cura comitandus erat, cunctis taudiu in eius abitu expectantibus, quousque procul ipsum abesse cognoscerent. Ac tunc demũ magno cum totius militiæ fragore ter ualide ædendus clamor, cunctaque strepitu miscenda fuerãt, ne fugiturus ullo ad eos errore referri posset. Tũc demum districta etiam inexorabilis omniũ seueritas cunctis solenni iure completis, ne de indemnato suppliciũ sumere uideretur, supremã reo damnationẽ intendit, effecitque, ut qui se à specioso militiæ cõuictu abruperat, turpiter uagam uitam proscriptus exigeret. Ita militaris disciplinæ rei, iudicialis ignominiæ grauitate in abiectissimorum conditionem relegabantur. Adeò enim rex contumeliam sontium non sanguinem sitiebat, ut eos probroso castigationis genere, quàm cruento punitiores putaret. Si quis autem ei postmodum commilitonum uno telo aut comite superior obuio pepercisset, ipsius se contumeliæ participem præbuit, cuius culpam uindicta prosequi formidauit. Tale noxijs quoties à curiæ moribus degeneratum fuerat, militiæ munere defungendi ius erat. Adeò quondã castrensis notæ dedecora iudiciali repellebantur umbone. Quod si reus ab actore testimonio superari nequiret, sex secum commilitonibus in iusiurandum accitis, culpæ quæ obijciebatur alienũ se fuisse monstrabat. At si commilitonum quis eum quem militiæ consortem nescisset iniuria per ignorantiam affecisset, ad conciliandam errori suo fidem, prædictum sodalium numerum in sacramenti societatem contrahere debuit. Cæterum solenni iure conuictos, ac superiori modo damnatos felicitas deficiebat, occupabat aduersitas; eo quidem certius, quod trium regnorum pontifices aduersum talium transgressionum reos solenni execratione usos esse constabat. Ita disciplinæ ius geminum amplexa columen, partim regio, partim religionis præsidio nitebatur, ut humanam sententiam diuino crederes iu-
B dicio comprobari. Cuius rigor discordias rupit, simultates finiuit, seditiones extinxit, pacatioremque regi militem reddidit. Postmodum uero seueritati eius siue ob inertiam, siue ob clementiam principũ, pecuniariæ mulctæ temperamentum accessit. Quo tamen sola ligni percussio caruit, quod eo canes quis abigere soleat. Adeò maiorum uerecundia summam in ictu probroso contumeliam reponebat. Contigit autem ut ipse rex sua primus lege caderet, iurisque firmamentum quod eatenus syncerum, atque incolume steterat, parum sobrius proprij militis occisione laxaret. Cumque se legibus quas ipse tulerat euidenter noxium animaduerteret, pœnitentiæ acerbitate correptus, uocata militum concione, regia sella descendit, inque omni conspectu supplex humi demissus, milites commissi sceleris pœnas suo arbitrio exigere iussit, libenter se decretam ab eis pœnam suscepturum promittens. Cumque factũ maiestatis nomine tueri posset, militari se animaduersioni substrauit, humilitatemque mansuetudinis suæ documentum, quàm uires elationis indicium esse maluit. Illi concione lachrymantes egressi, deliberatione inita tristem de rege sententiam ferre ut minus honestũ, ita parum utile peruiderunt, nõ ignari sine eo esse se uacuum spiritu corpus, prędam quibus ante imperassent futuros. postremo, uniuersum rei militaris statum eo pœnã subeunte conuelli, inque unius omnes proscriptione damnari, lapsum eius ruinam suam, damnationem, commune omnium periculum fatebantur. Igitur in tam ardua re sententiæ dubij, creditoque sibi iudicio æquo leuius austerius'ue uti ueriti, proprio regem arbitrio decreuere mulctandum, existimantes plus nutui maiestatis, quàm priuatorum sententijs deferendum. Emendabile enim credidere delictum, quod impetu magis quàm industria nosceretur admissum. Igitur ex eo iudicem statuunt, pœnamque præstolanti impunitatis potentiam largiuntur. Et pulchre quidem factam sibi iudicandi potestatem ipsius arbitrio reddiderunt, ne difficillimum negocium temere iacta pronunciatione finirent, uel commilitonis ultionem placide,

C uel regis supplicium crudeliter expetentes. Ita salus regis penè suo scelere euersa, temporis difficultati donata est. Ad hæc satis graues eum delicti pœnas dedisse arbitrabantur, qui se in tanto fortunæ fastigio, tam suppliciter abijcere sustinuisset. Tum demũ uenerabiliter exceptũ, atq; ex ancipiti reo securi iudicis partibus inseruire iussum, sellæ restituerũt. Rex culpam ære redimi debere cõstituit. Cumq; aliâs homicidiorũ crimẽ quadragenis nummi talentis expiari soleret, ipse sibi trecenta ac sexaginta mulctæ nomine numeranda descripsit. Huic summæ nouem talenta auri doni nomine adijcit, eandemq; mulctæ speciem cõsimilis culpæ reis, lege perenniter irrogauit. Totius uero pecuniæ partẽ regi primã, alteram militibus, tertiam interfecto sanguine cõiunctis adiudicauit. Cumq; ipse in præsentiarum tam regis quàm rei partes exequi debuisset, ascriptam sibi portionẽ sacrorũ præsidibus egenisq; diuisit, deũ perinde ac cõmunẽ omniũ principẽ pio munere propitiandũ existimãs. Egit humanũ iudicem, reum liberalem, ueniæ genus absolutionis spem, debito emendationis ordine cõplectendo. Cæterũ eo uiuente militaris mos æque uiolatore atq; expiatore caruit. Igitur dum sic seditiosis occurrit, mens militum à litigijs aberat. In exequenda enim ultione non sanguinis, non necessitudinis uinculo parcebatur, quo minus damnationis partes legitimo rigore procederet. Nunc uero solutis hebetatisq; pristinis militiæ neruis, grauiora inter cõmilitones q̃ exteros dedecora pariuntur, cum & omnis aduersum improbos actio sileat, & qui culpæ punitor esse debuerat, patronus existat, nec sit qui dissolutos militiæ mores perfractius rigidiusq; cõstringat. Hanc itaq; militaris disciplinæ cõsuetudinẽ diuturna usurpatione firmatam, nostri temporis principes abrogare minime erubescendũ duxerũt. Vbi enim domestica quies seditionũ fluctibus agitatur, priscæ cõsuetudinis forma cõuellitur. Quippe aduersum effrenes, cõcitatiq; ingenij tyrones, seueritate potius q̃ nimio fauore, ac profusa indulgen-

D tia utendũ est. In quem modum Kanuti industria pro administrandis militaris disciplinæ negocijs, syncere ac ualenter excubuisse cognoscit. Præterea militi regem, uel regi militem, non nisi pridie Kalen. Ianuarias abdicandi fas erat. Eiusdem quoq; postmodũ obseruantiæ grauitas ab aula regum, in aliquanto obscurioris familiæ cõuictum prorepsit, diuq; superioris disciplinæ etiam apud supparis cõditionis uiros imitatio ualuit. Interea Suenonẽ tutelæ tunc Noruagiæ uacantem casus absumpsit, moxq; ad patrem prouincialis ministerij summa concessit. Vt autẽ Kanutus à Richardo, quod sororis suæ repudiũ egisset, atq; aduersus uxorem seuerius æquo maritali supercilio usus fuisset, tanquã à cõiugalia sacra cõtumeliose tractante pœnas sumpturus, ac tori genialis iniuriam repulsurus, in Normaniam magna se classe traiecit. Vbi cum paulòpost triste quoq; de Haraldi fato nuncium accepisset, propior publicę expeditioni quàm priuato affectui, agmen eadem qua prius celeritate promouit, neq; animo aut officio quo minus cœpto insisteret, remissior fuit: sed neq; oculos ad singularem luctum à generalis militiæ contemplatione deflexit, adeò rerum ac temporis statum inter fortem patrem ac strenuum ducẽ egregia animi moderatiõe diuisit, nec minus in toleranda filij morte, quàm in hostium appetenda perspicui roboris spectaculum præbuit. Cuius impetum Richardus Siciliam petens, fuga præcurrere maturauit. Interea Kanutus ob grauis militię labores aduersa ualetudine pressus, cum se corporis firmitate defectũ, ac mox spiritu cariturum animaduerteret, cõuocatos proceres, non nisi bello confecto, domos reuerti iussit, haud dubie uictoria potituros, si funebri eius lecto humeros in acie subiecissent, atq; inter primos prælianitiũ globos ducis nomine corpus suum exanime pertulissent, idq; fugato hoste quo clarius cinerum suorũ monimentum extaret, apud Rothomagum promissa indigenis libertate, sepulturæ mandarent, facile usuros conditione Gallos, si ilico hostem finibus suis excessurum

rum

A rum cognoscerent, paruoq; impendio grandi patriã metu liberare quiuissent. O immensam perituri regis industriã, quæ suis in ultimas rerũ angustias deuolutis, disciplina quàm spiritu uiuidior affuit. Enimuero superstitũ salus decedentis ingenio stetit. Nam corpus eius funebri lecto à militibus in acie perlatũ, ad Danorũ usq; uictoriã ueluti uiua adhortatione profecit, ut non minus extincti, q̃ superstitis fortunæ pondus inesse crederes. Cui mox sepulturã discessuros se pacti à Rothomagensibus expetiuerũt. Rapuere cõditionẽ hostes, cineribusq; eius in urbe sua acquiescendi locum dederunt. Ita milites suscepti monitus ratione, pugnã, pactionẽ, sepulturã atq; exequias prosecuti, fato functum humeris suis regẽ in acie pertulerũt, uictoresq; funerato eo sumptis tantũ cõmeatibus, ad propria reditum habuerũt. Hunc Kanutus exitũ habuit, quo nemo nostrorũ regum, tametsi plura alij uictorijs illustrauerint, splendidior fuit. Adeò enim operũ eius magnitudinẽ propitiæ famæ fides auxerat, ut quos rerũ gestarũ gloria pares habuerat, amplitudine claritatis excellat. Cumq; aliorũ splendorẽ ignorãtiæ obscuritas, ac uetustatis rubigo perederit, huius decus longa famæ usurpatiõe subnixũ, perpetuis memoriæ fructibus reuirescit. Siquidẽ sanctitate ac fortitudine instructissimus, non minus religionẽ, q̃ regnũ proferre curæ habuit. Quippe cum bellicis late titulis inclaruisset, placidiore studio usus, ex fisco suo cõpluribus in locis priuatorũ clericorũ cõuictu instituto, cellularũ frequentiã nouis cõuenticulis auxit, sacrorũq; uenerationẽ, quã maximã semper exhibuerat, regiarum opum impendio stipendijs multiplicauit: monachalẽ quoq; ordinẽ uberiorẽ reliquit, ne ferocię propior quàm pietatis officijs uideretur, æquã sibi utriusq; laudẽ adijcere cupiens. Cuius studij industria ad tantũ claritatis lumẽ accessit, ut cum fortissimorũ regum bellica uirtus antiquitate exoleuerit, eius famã gloriæ quæstu opulentissimã tenacissima

B posteritatis agnitio cõprehenderit. Interea Sueno Estrithæ filius expectato apud Angliã Kanuto, quo plenius incolis ausum defectionis excuteret, militiã præsidijs sparsit, ne libera monimentorũ occupatione suspectas Anglorũ uires armaret. Vt autẽ Noruagiensibus mortis Kanuti nuncius adfuit, continuò pudore externi obsequij Danicũ derectantes imperiũ, ad Olaui filium Magnũ, cui bonitas sua cognomini erat, deficiũt, eiq; regnũ imponũt. Quippe spectata patris sanctitas populariũ ei fauorẽ cõciliauerat. Neq; enim parenti gratiã impendisse cõtenti, in filiũ quoq; fauorẽ extenderãt. Interea Kanutus haud leuius Noruagicæ perfidiæ q̃ paterni fati rumore perculsus, uereri cœpit, ne si finitimorũ bello intenderet, ex dilatione rerũ Anglia per absentiã careret, ideoq; minoris regni defectionem tolerare, q̃ maiori cõsimilis ausus locum tribuere, consultius duxit, leuiori malo solã grauioris formidinẽ præponderare iudicãs. Itaq; dissimulata iniuriarũ offensa cõditione defectorẽ aggreditur, iureiurando pactus, eius qui prior decederet, superstiti regnum esse cessurũ, ne priscam regnandi consuetudinẽ noua regnorũ partitio laceraret, rerũq; quondã iunctarũ diuiduã efficeret summã. Adeò enim Daniã Noruagiãq; unius esse regiminis affectabat, ut alterã alteri subijci q̃ utrãq; separatim regnũ gerere præoptaret, patriæq; exteros imperitare, q̃ patriã sine exteris imperiũ gerere mallet. Quę nimirũ cõditio eo stoliditati propior, quo fortunæ subiectior, alterutri aut splendidũ imperiũ, aut sordidã paritura fuerat seruitutẽ. In hanc pacti fidẽ utraq; pars sacramento cõuenit. Deinde Angliã profectus cum cuncta Suenonis industria pace plenissima cõperisset, Eduardũ fratrẽ quẽ eiusdẽ nominis pater ex Immę matrimonio sustulit, in regni societatẽ adciscit, nõ quod fraterno illũ affectu coleret, sed ut eius ambitionẽ munificẽtia ac liberalitate præcurreret, regniq; parte potitũ, totum cupere prohiberet. Itaq; nõ tam ueneratione charũ q̃ populariũ ambitiõe, paterniq; generis autoritate suspectũ, cõsortem imperij facit. Verũ Eduardo humilior origine animus fuit, siquidẽ obtusi

C admodũ cordis obſcuriorem indolis experientiã præbuit. Kanutus cum biennio
regnaſſet defungit. Cuius Sueno propinquitate fiſus, relictis apud Angliã præſi
dijs, Daniam nauigatione cõtendit, retinendæ inſulæ ſpem non ſolum in Godoui
ni filijs, quibus ſanguine admodũ coniunctus fuerat, reponens, ſed etiam ex ipſa
cõſortis ſui ſtoliditate deſidiaqꝫ præſumens. Quod audiens Magnus, Daniã per-
inde ac ſibi mutuę pactionis lege debitã, ipſiusqꝫ Kanuti teſtamento legatã, æquis
populariũ animis occupat, Suenoniqꝫ cognationis rationẽ ędenti, priſtinã fœde-
ris conditionẽ opponit. Nec dubitauit alieniſſimũ ſibi, ſanguini ſuo regnũ legati
titulo poſtulare. Sed & Dani pacti cui ſe ſacramento obligauerant ratione permo
ti, cõſtantius religionis quàm familiaritatis fidem præſtandã putabãt, ideoqꝫ facta
cõpetitorũ æſtimatione, alienũ domeſtico prætulerunt, curioſius fœderis pignus
quàm debitã regno proſapiã intuentes, fideiqꝫ ſuæ ꝙ patriæ reſpectui propiores.
Igitur alienigenę partes religioſo fauore cõplexi, præteritã Kanuti familiã regum
ſuorũ ſanguinẽ repulſæ deformitate cõfundere, quàm iuriſiurandi uinculũ per-
rumpere maluerũt, ſuffragiorũ iura non adulationis, ſed fidei intuitu põderantes,
ſeqꝫ plus religioni ꝙ regno debere confeſſi. Adeò promiſſionẽ ſuam ſequeſtram
periurij fieri noluerũt. Quanti igitur roboris fuiſſe tunc inter ciues iuſtitiã credi-
mus, cum inter diuerſæ nationis uiros tantũ uirium poſſediſſe cernamus? Et uti-
nam adultæ iam religioni ea apud noſtros uis, autoritasqꝫ conſtaret, quã inter an-
tiquos tenera atqꝫ eneruis habuerat. Contrà Sueno ſubiectã ſtoliditati cõditionẽ
reputans, temerariũ cõſobrini pactũ nequicqꝫ reſcindere cupiebat, perquã ſtultũ
argumentãdo, quibus antè imperitaſſent obſequi, inqꝫ unius iuramẽti impruden
tia cõmunem deponere libertatẽ, atqꝫ ex fulgenti imperio repente in humilimã
cõcedere ſeruitutẽ. Sed religioſa populariũ ſententia ſuperabat, quorum arbitrio
D pacti non ſanguinis habitus æſtimabatur. Verũ ut Magni uotis Danica fides re-
ſpondit, ita Suenonis crudelitatem Anglica perfidia circumuentã oppreſſit. Nam
poſt eius ab Anglia profectionem, Godouini filius Haraldus ſpe improba totius
Angliæ regnũ cõplexus, participato cum incolis cõſilio, Danicũ ut erat per præſi
dia diſtributus exercitũ compluribus ſeparatim uicis uno eodemqꝫ tempore ma-
gnifico conuiuiorũ apparatu per obſequij ſimulationẽ excipi iuſſit, meroqꝫ ac ſo
mno ſopitũ noctu per inſidias trucidandũ curauit. Ea nox paruulo temporis mo-
mento uetuſtã Danorũ dominationẽ, diuqꝫ maiorũ uirtute elaboratũ finiuit impe
rium. Sed neqꝫ id poſtera noſtris fortuna reſtituit. Ita Anglia dominandi ius igna
uia perditũ ſcelere recuperauit. Igitur Haraldus Danicæ oppreſſionis, ſimulqꝫ do
meſticæ libertatis autor, Eduardo ſummã, facta non animi eius, ſed ſanguinis æſti
matione, permittit, quatenus ille nominis, ipſe rerũ uſurpatione regnaret, & quô
nobilitate peruenire non poſſet, potentia uallatus aſſurgeret. Eduardus uero ſo-
la generis autoritate, nõ prudẽtiæ ratione munitus, uano maieſtatis obtentu pra-
uorũ ingenia, maiorũqꝫ petulantiã nutriebat, titulo rex patrię, cõditione miſerabi
lis, procerũ uerna, cõtentus quod alij fructũ, ipſe umbrã tantũ ac ſpeciẽ occupaſ-
ſet. Ita Anglorũ inter ſe ſummã, nomen atqꝫ potentiã diuiſerunt, tituliqꝫ ius ac rerũ
dominiũ ueluti diuerſis ab inuicẽ gradibus differebant. Sed nec Haraldus alienũ
ſpecie regnum geſſiſſe contentus, propriam claritatis imaginem affectabat. Igitur
Eduardo ipſum quoqꝫ nuncupationis decus inuidit, omniaqꝫ regni inſignia in ſe
ipſum transferre conatus, cupiditati aditũ ſcelere petiuit, occiſoqꝫ rege, tituli qui
ſolus ſibi deeſſe uidebatur, gloriam occupauit. Interea Sueno tametſi rara fauto-
rum ope ſubnixus, belli cum Magno fortunam experiri decreuit, cumqꝫ paucis
& incompoſitis aduerſus multitudinem manum conſerere cunctatus nõ eſt. Igi-
tur in Iutia prius maritima, deinde equeſtri pugna ſiniſtris congreſſus auſpicijs,
utraqꝫ uictus conceſſit in Fioniam, nec armis maior quàm agmine fuit. Cumqꝫ
ſe omni

A se omni auxilio desertũ, nec hostiũ tantũ, sed etiam suorũ cõtemptu perfusum uideret, Sialandiã, Scaniãq; prætergressus, Suetiã maternę necessitudinis fiducia petere cogitabat. Quem Magno terra mariq; pertinacius insequẽte, in Iutiam se repente Sclauicus effudit exercitus. Quorũ irruptio dubiũ uictori effecit, fugacem ne hostẽ pellere, an imminentẽ excipere debuisset. Quidã enim gentis illius nobilissimus, duodecim filijs maritimis prędonibus apud Daniã spoliatus, Iutorũ fines ferro orbitatẽ ulturus inuasit. Quamobrẽ Magnus perseuerantissimis populariũ precibus cõmittendi prælij autorẽ agere postulatus, omisso æmulo à domestico hoste in externũ arma cõuertit, & quasi priuatę affectionis oblitus publicã induit, ne suas q̃ regni partes curiosius egisse uideret. Nec dubitauit alienigeni sanguinis dux summa adhuc fluctuante in seipsum dubię potestatis transferre periculũ. Nocte uero quã belli dies insecutus est, quietẽ eius certę prędictionis species adũbrauit. Quippe somnũ capienti imago cuiusdã obuersata prędixit, hoste eũ superiorẽ futurũ, inq; aquilæ nece uictoriæ fidẽ auspiciaq; sumpturũ. Expergefactus rex uisionis ordinẽ die postera magna cum omniũ admiratiõe uulgauit. Sed & somno omen cõsentaneũ fuit. Progresso nanq; exercitu aquilã quę in quiete demonstrata fuerat, cõminus cõsidere conspectã, pernici equo aduolans hasta petiuit, fugamq; alitis ueloci iaculo præcucurrit. Itaq; nouitate rei ad spem uictoriæ spectatores erexit. Arripuit igitur omen exercitus, atq; fortuito aquilæ occasu certissimã hostiũ ruinã interpretatus est. Cuncti quippe euentũ somnio cõgruisse cernentes, perinde atq; securi rerũ in fortũnã suam acceptę rei præsagiũ referunt, & quasi indubitatã uincendi sortem, pari mentiũ alacritate præsumunt, quos eò audaciæ ipsa auspicij religio prouehebat, ut iam sibi uictoriam ante oculos præponentes, absq; respectu periculorũ certatim in præliũ prosilirẽt. Quibus primã pugnandi
B occasionẽ corripiẽtibus, eodẽq; euentu quo omine dimicãtibus, cędunt funditus Sclaui, uictor Magnus felici pugna popularibus percharus euasit, eorumq; propensiore subsidio roboratus, ad prosequendũ regni æmulũ redit, eo quidẽ instantius, quod rerũ successus quo plus sibi gratię peperit, hoc magis Suenonis fauorẽ absumpsit, auersoq; uulgi animo magnopere residuũ eius debilitauit auxiliũ, nec solũ cõtrahendarũ uiriũ spẽ sustulit, sed etiã cõtractas excussit. Quin etiã Guthscalcus Sclauicus inter cæteros qui infelicis eius militiæ stipẽdia deseruerãt, diu se sub alienis auspicijs rem infeliciter gessisse cõsiderãs, cũ domino nihil spei relictũ animaduerteret, militẽ exuens defectorẽ agere nõ erubuit, suãq; experiri fortunã q̃ alienã sequi tutius duxit, ut cũ regẽ meliora speraturũ diffideret, paternę saltẽ neci ultionẽ nõ negaret. Cõsilio respondit euentus, siquidẽ gestis uarie bellis Sclauiã suę ditionis effecit, utq; externis rebus infractus, ita domesticis inuictus apparuit. Nec quæsitæ dominationis felicitate cõtentus, Saxoniã postmodũ parentis necẽ ultus obtriuit, paruæ glorię regnũ, aut diuitias reputãs, si nõ ultionẽ opibus adiecisset. Adeò aũt Magnus ob uindictã finiũ suis charus haberi cęptus est, ut omniũ consensu boni cognomine censeretur, quodq; aliorũ moribus tribui assolet, fortunæ laudibus impetraret. Sueno uero desperatis iam rebus in Scaniam, ut diximus, profectus, Suetiã (nam paternũ inde genus traxerat) reuisere proponebat. Quem Magnus concitato animi impetu subsecutus, cum oppidũ Alexthathiam præteriret, deturbato per occursum leporis equo, trunco cuius pręacuti fortè stipites eminebant adactus extinguit: corpus eius Noruagiã relatũ Throndemi in regiorũ monumentorũ area sepulturã possedit. Ita Suenoni angustissimis fortunę casibus implicato, omniq; mortaliũ ope defecto, pręsidiũ supernę pietatis affulsit, regnũq; quo illum fortunæ iniquitas spoliauit, eiusdem beneficium reddidit.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER XI.

OST HAEC Daniæ status uarijs rerum casibus fluctuatus est. Quippe Sueno summam successu magis quàm uiribus cepit. Sed neq; ad restituendā Danici nominis fortunam quicq̃ eius susceptione profecit. Nam adeò nec fauore felix, nec imperio efficax fuit, ut subiectorū animos ueteris offensæ acerbitatem redolentes, ad syncerum sui cultum adduceret, aut ira abstractos ad placidiorē mentis habitum inclinaret. Tanta siquidem mole in Danorū præcordijs prioris odij reliquiæ cōsederunt, ut priuatos motus reipublicæ usibus anteferrent, honoremq; patriæ sua deperire socordia, q̃ suscepti ducis auspicijs restitui præoptarent. Neq; enim facile propagata odiorū sementis stirpitus interit, quippe ut gratiæ in odiū deflexus facilis, ita odij ad gratiam difficilis esse transitus consueuit, raroq; animus quem semel grauiter fastidiuit, synceræ fidei stipendijs excolit, aut cum quo uehementes primum inimicitias gessit, affectuose postmodū in gratiam redit. Cuius impotentiæ uis à simultatis ardore profecta, arcanisq; æmulationis flammis alita, non solum gerendarū præclare rerum spem sustulit, sed etiam magnifice gestarū gloriam corrupit. Verum ea res, ut nouæ maiestatis conceptū, ita prioris fideliter cultæ indiciū ædidit, simulq; recentis iniuriæ crimen & pristinæ fidei perfectionem exhibuit. Principio regni Suenonis Roskildensium sacrorū antistes Anachus moritur. Sufficitur Vuilhelmus, quo Kanutus maior & scriba & sacerdote usus fuerat, genere quidem Anglus, sed omnium uirtutū partibus ac numeris abunde instructus, idemq; pontificalium sacrorū apprime peritus. Ad cuius usq; tempora Scaniæ genti religionis

priuilegio Roskildensis præsidebat autoritas. Ab eo uiro diuiduum esse sacerdotium cœpit. Cuius Scania ueluti alteram partem adepta, protinus inter cōiuncta admodum oppida nouam muneris potentiam partita est. Nam Lundia Dalbiaq; protinus susceptū inter se sacrorum diuisere primatū, geminaq; eiusdem dignitatis usurpatione certarunt. Nam alteri Henricus, Eginus alteri sacerdos accessit.

Præsul bibulus

Verum Henrico ob immoderatū potionis usum absumpto, pōtificatus eius uniuersum ius, omniaq; honoris insignia ad Eginum Lundensiū præsulem cōcesserunt, ac ueluti in unum corpus utraq; sacerdotij summa confluxit, quanq; meritò in ebriosi antistitis fato sobrius ciuium honos expirare non debuit. Sed in gregis perniciem sordida pastoris intemperantia redundauit, innoxiaq; ciuitas poti pontificis temulentiā deponendi sacerdotij causam habuit. Ita alterum inimica bibendi cupiditas abstulit, alterum salutaris cōtinentiæ disciplina prouexit. Indignū populari nedum pontifice excessum, cuius plenā ignominiæ sortem omnis æui derisus pleno cauillationis ludibrio prosequitur. Ita bibulus præsul candorē sacerdotij turpissimis gulæ maculis obsoletū, quem uiuendo corruperat, moriendo consumpsit, humaniq; calicis cupido haustu diuini usum amittere meruit. Cumq; ordini gloriā deberet, notam intulit, pro uirtutis conciliatore probri autor effectus. Nec immeritò, qui alijs continentiæ & frugalitatis specimen exhibere debuerat, tam indecenti fato uiolatæ sobrietatis pœnas pendebat. Huius memoria Danicis annalibus non paruę est uerecundiæ, quoniam perridicula morte cōsumptus, priuatum opprobriū publico robore perfudit. Hoc loci splendida Haraldi memoria tempestiuā sui exhibet mentionē.

Haraldus frater sancti Olaui ad bestias damnatus.

Qui quum fratre cassus, salutem suam intra patriam tueri non posset, fugam Byzantio credidit. A cuius rege homicidij crimine damnatus, domestico draconi lacerandus obiectari præcipitur. Nihil enim eius morsu ad necandos reos ualentius ducebatur. Cui in carcerē eunti ingenuæ fidei ser-

A uus ultro sese damnationis comitem obtulit. Exuit uernam ut socium ageret, mor
temq; excipere quàm domino deesse maluit. Vtrunq; is qui custodiæ præerat cu
riosius obseruatum, per os antri inermem excussumq; demisit. Itaq; nudato mini
stro, Haraldum uerecundię gratia lintheo tantū discinctum excepit. A quo clàm
armilla donatus, pisciculis pauimentū instrauit, ut haberet draco in quo primæ fa-
mis procursum effunderet, reorūq; carceralibus tenebris obfusi oculi uel paruu-
lam perspiciendi copiam ipso squamarū nitore capesserent. Tunc Haraldus lecta
cadauerū ossa angustijs telæ cōsertioris implicuit, hisdemq; in unum globum coa
ctis ueluti clauam effecit. Cumq; allapsus draco in obiectā perquam auide prædā
irrueret, dorsum eius ueloci saltu cōscendens, cultellū tonsoriū, quem secum for-
tè tectum attulerat, umbilico qui solus ferro patebat, immersit. Sectionē enim rigi
dissimis squamis obsitus serpens cætera corporis parte spernebat. Hunc cultellū
Vualdemarus rex res gestas cognoscēdi ac referendi cupidissimus, rubigine ex-
esum, uixq; secandi sufficientē ministerio, familiaribus sępe monstrabat. Sed neq;
Haraldus ob sessionis eminentiam ingenti belluę ore corripi, dentium ue acumi
ne noceri, aut caudæ uoluminibus elidi poterat. Minister uero cōpacto gestami-
ne usus, cōuerberatū belluæ caput ad sanguinē & necē usq; crebris ictum ponde
ribus cōtundebat. Quo cognito rex ultione in animi rationem uersa, fortitudini
suppliciū remisit, salutemq; animositati tribuendā putauit. Nec pœnam remisisse
cōtentus, addidit charitatē. Nauigio eñ stipendioq; donatos abire permisit. Cūq;
crimini suppliciū deberet, fortitudini pepercit, uirtutemq; colere q̃ culpam puni-
re maluit. Reuersus Haraldus Noruagiā occupat, eaq; potitus, arma in Daniam
transfert. Igitur Sueno cōtractis Iutis cupidius q̃ cōsideratius apud Dyursam flu
uium totam Noruagiensiū manū aggressus, ut classe, ita bello quoq; inferior fuit,
B copiarum numero respondente fortuna. Siquidē tam infeliciter q̃ temere dimica
uit. Maxima Iutorū pars ferri metu flumen insiluit, præreptoq; hostis officio, sua
ui quàm aliena cōsumi tutius duxit. Itaq; quod ab hoste timebat, sibi ipsa cōciuit,
inq; gemino fati delectu unda, quàm armis perire maluit. Igitur dum alterū mor-
tis genus timide declinauit, alterum cupide cōprehendit, dumq; aduersariū refu
git, hostilem in se ipsa crudelitatē exercuit, tanquam spiritū placidius aquis quàm
aëri redditura, ac uiolentiorē exitum ferro, quàm fluctibus expertura: ita nescias
uiriliter mortē, an effœminate petiuerint, incertūq; utrum fati cupidis ignauia, an
uirtus incesserit, quoniā tam uehemēs animi æstus fortes ne an timidi spiritus sui
raptores extiterint, ambiguę existimatiōis esse fecit. Breui post dux uicti agminis
Sueno Scaniæ, Sialandiæq;, ac præterea quarundā insularum uiribus recreatus,
Viszan fluuium classe corripit, eademq; superuenienti Haraldo obuiā in altum
procedit. Cumq; Dani paucitatē suam hostilis frequentiæ cōparatiōe pensassent,
raritati cōsertione succurrendū rati, digesta in ordinē nauigia tenaculis sociare cœ
perunt, quatenus cōtinenti nexu cohærens classis expeditius opi inuicē ferendæ
iter sterneret, cunctisq; hac necessitate duratis, tam fugæ quàm uictoriæ indisso-
lubilis cōmunio foret, nec cuiquā à tanta collegij firmitate dilabēdi fas esset: adeò
imbecillitatē necessitate roborandā duxerunt. Hic nobis Aslace Skyalmonis can
didi remex ob immensam bellicæ uirtutis gloriā literarū præconijs inculcandus
occurris. Danis siquidē aduersum Noruagienses maritimo certamine decernen-
tibus, non cōtentus clarissimam pugnā intra propriū ædidisse nauigiū, omnibus
corporis tui munimētis præter scutum abiectis, confertissimā hostiū ratem insilui
sti, quercuq; quam in gubernaculi prius colligamentū excideras, uiribus fretus
hostium corpora cōuerberasti, eiusq; crebris & uegetis ictibus quicquid obuium
fuerat obtriuisti, ingentiq; uerberum fragore stupentes prælientiū animos à pro-
prijs periculis ad tuæ uirtutis spectaculū deflexisti. Quinetiā fortissimos utriusq;

C agminis bellatores, operis tui admiratione ſuſcepti certaminis immemores reddi
diſti, pugnæq; ac periculorum oblitis auidius te intuendi, ꝗ ſeipſos tuendi ſtudi-
um incuſſiſti, ita ut promptiſſimi quiq; neglecto diſcriminis ſui negocio, plus te ui
ſo ſtuporis, ꝗ ex dubia ſalute formidinis caperent. Itaq; fortius fuſte, quàm cæteri
ferro, rem geſſiſti, cunctaq; intolerabili modo comminuens, hinc Danicis, inde
Noruagicis oculis incredibilem niſi ſpectareris operam ædidiſti. Adeò autem ſo
ciorum paucitatem hoſtium multitudini coæquaſti, ut diſparem uiribus pugnam
in noctem uſq; par belli ſucceſſus extraheret, numeroq; diſſimiles copias fortuna
perſimiles reddidiſti. Poſtremo quum omnem nauis remigem partim fuſte, par-
tim fluctibus obruiſſes, cõpluribus ſed leuibus plagis perſtrictus, ex tot hoſtibus
admirabilem ſolus uictoriam retuliſti. Quæ res ueri fidem excederet, ſi non Ab-
ſolon autor ſuis eam relatibus tradidiſſet. Verum Danis nullam uirium acceſſio-
nem circumſpicientibus, Noruagienſibus inſperatus domeſtici ducis aduentus
affulſit. Quo uiſo Scanienſes contuſis debilitatisq; animis noctu, ne res ſtrepitu
proderetur, claſſis ſocietatem ſoluere, reciſisq; uinculis, ac perrupta nexuũ con-
ſortione, à cætero agmine intempeſta ſe nocte ſubducunt. Deinde tacitis remo-
rum ictibus fugã adepti, furtiuo diſceſſu fluminis diuerticula quibus exceſſerant,
repetebant, ibiq; relictis nauibus paſſim per auia profugere, meritò omnis Dani-
cæ ætatis conuicio lacerandi. Cuius fugæ deformitas autoribus ꝗ maxime erube-
ſcenda, ad poſteros quoq; probroſa deſcendit. Luce redita Sueno fugitiuæ admo
dum claſſis pudore perculſus, pertinaciſſima reſiſtendi uirtute fortunam ſuam ar
mis, ꝗ fugæ credere maluit. Igitur quanquam & claſſis, & militum numero infe
riorẽ ſe cerneret, exiguas bello reliquias applicat, uirtute ſua ſociale probrũ ab-
luere cupiens, bellaq; animorum ꝗ numeri robore fortius geri iudicans. Sed pe-
D ſtiferum temere initi certaminis exitum expertus eſt, quippe numero uictoria pa
ruit. Skyalmo Candidus, cuius nutu ſuo tempore totius Sialandiæ uires regeban
tur, grauiter aſtrictus, immenſaq; hoſtium multitudine concluſus, capitur, non
quod timide præliatus, ſed quia labente ſanguine uiribus prorſus uacuus extitit,
tantumq; eius apud uictores amplitudini donatum eſt, ut aliàs captiuis parcere
inſoliti, ſaluti ipſius cuſtodiæ præſidium adhiberent. Quippe tam conſpicuæ di-
gnitatis uirum ferro aggredi paſſi non ſunt. Neq; enim præſens illi fortuna præte
ritæ uenerationẽ adimere ualuit. Sad hanc cuſtodiæ uim apud Caprinum lacum
profunda nocte decepit. Cæterum Haraldus non contentus Danorũ uires dua-
bus exhauſiſſe uictorijs, ijſdem hoſtili ſtudio frequentius imminebat. Cuius quũ
Sueno inſtanter motibus urgeretur, laceſſitæ patriæ defenſionem maiore fiducia,
quàm fortuna parabat. Tertio tamen bina prius clade afflictus, fortunam ſuam
publicis armis committere uerebatur, qui iam rem Danicam duarum pugnarum
temerarijs ingreſſibus à ſe confractam uidebat. Interea minores Godouini filij re
gni æmulatione maiorem peroſi, uoluntario ſeceſſu inuiſam eius dominationem
uitarunt, ultroq; exilij tenebras ferre, quàm fraternæ intra patriam fortunæ ſplen
dorem conſpicere maluerunt. Ad ultimum Haraldũ Noruagiæ regem obſequij
promiſſione cõueniunt, ſuam patriæq; ſubiectionẽ polliciti, ſi ſumma per eum po
tiri quiuiſſent. Rapuit oblationẽ exulum auida dominationis ambitio, Angliæq;
littoribus Noruagica claſſis aduehiť. Eodem fortè tempore Normanorũ dux pari
impetu diuerſum inſulæ latus aggreditur. Cuius rex Haraldus inter geminas ho
ſtium partes anceps quã priorem exciperet, aliquandiu liberũ utriq; procurſum
reliquit. Quam ipſius cunctationẽ Noruagienſes timori conſentaneã rati, negle-
ctis corporum munimentis, perinde ac ſecuri periculorũ ualidius prædæ incu-
buerũt. Sed dum incautius ruunt ſparſi palantesq;, ab Anglis nullo negocio tru-
cidati ſunt. Ea res uictoribus maxima quæq; audendi fiduciam miniſtrauit. Sed
mox

A mox temere credente audacia Normanos adorti, infelici pugna recentis uictoriæ titulum perdiderunt. Neq; ullum uicti regis uestigium extitisset, nisi postmodũ ab agrestibus obscuro solitudinis loco repertus proderetur. Cuius filij duo confestim in Daniã cum sorore migrarunt. Quos Sueno paterni eorum meriti oblitus, consanguineæ pietatis more excepit, puellamq; Rutenorum regi Vualdemaro, qui & ipse Iarizlauus à suis est appellatus, nuptum dedit. Eidem postmodũ nostri temporis dux ut sanguinis, ita et nominis hęres ex filia nepos obuenit. Itaq; hinc Britannicus, inde Eous sanguis in salutarẽ nostri principis ortum cõfluens, cõmunem stirpem duarum gentium ornamentum effecit. Extincto Haraldo, cui scelera mali cognomen adiecerant, Suenonis regnum quod antè admodum claudicauerat, perinde atq; acerrimo hoste uacuum, prosperioris fortunę gradibus incedebat, oppressumq; Daniæ gubernaculum plena prosperitatis uela soluebant. Hic quum liberalitate illustris, beneficentia celeber, cunctisq; humanitatis partibus perfectissimus haberetur, etiam sacrarũ ædium condendarũ, ornandarumq; curam intentissime ædidit, rudemq; adhuc sacrorum patriam ad cultiorem religionis usum perduxit. Verum hunc morum candorem sola libidinis intemperantia maculabat. Complurium nanq; illustrium puellarum castitate delibata, ut nullum ex matrimonio, ita cõplures ex pellicibus filios sustulit: è quibus fuere cum Gormone Haraldus, cum Suenone Omundus. His accessere Vbbo & Olauus, Nicolaus, Biorno, atq; Benedictus, paterno quammaxime, materno minimũ sanguini respondentes. Consimilis copulæ obscuritas Kanutum & Ericum maxima patriæ ornamenta progenuit. Sed & filia Siritha quæ postmodum Guthstalco Sclauico cõiunx accessit, in sequentibus referenda, pellice pariter orta proditur. Tandem rex animum suum ab illecebris luxuriæ & immoderato Veneris usu retractum, genialis tori castitate cohibere constituit. Vt ergo multorum pellicatuũ B experientiã licenti nuptiarũ usu, uniusq; matrimonij lege redimeret, nec talibus ulterius cubiculis maiestatis suæ uigorem absumeret, Gutham Suetico rege genitam sanguine cõiunctam sibi legitimæ prolis cupiditate complexus, simulata coniugij religione collegit, eiusq; coitum pro matrimonio habuit: ita ut dum ad coniugalia sacra celebranda animũ induxit, eorum nomine flagitiũ colorauit: dumq; ab uno se crimine retrahit, in aliud repente prouoluit. Sed tolerabilius quod alieni sanguinis, quàm quod suæ propinquitatis copulam usurpauit, quanquã uterq; huiusce Veneris usus impudicitiæ crimini obnoxius sit. Quam rem Egynus & Vuilhelmus intactam præterire passi non sunt: quippe regem à tam illicito thalamo frustra conantes abstrahere, monitisq; dirimendi cõtractus perseueranter aggressi, aduersum incestuosam eius libidinem debitæ reprehensionis amaritudinẽ destrinxerunt. Cumq; correptioni insistentes nihil se ea profecisse cognoscerent, apud Bremensium antistitem iniustas eius nuptias accusantes, maiori pontificio castigationis arbitrium reliquerũt. A quo cum rex per sacram ac salutarem admonitionẽ incesti reus ageretur, disciplinæ minas opposuit, seq; ferro correptiõis insolentiam repressurũ edixit. Itaq; uexationis impatiens, plus crudelitati suæ q̃ sacrosancti iuris uiribus indulgendũ putauit, religionisq; q̃ nuptę desertor esse maluit. Quæ res ab Hamburgensibus maritimi periculi metu ad Bremenses pontificium transtulit. Hęc uoluentem Vuilhelmus propositum exequi monitis suis passus non est. Sanctitate enim consilij consentaneũ furori impetum ab eius pectore submouit, maximaq; doctrinæ suæ perseuerantia studium eius à sententia reuocauit. Itaq; repente sanior affectus regis animũ occupauit. Saluberrimo nanq; præceptoris imperio resipiscere coactus, continuò iniusti cõcubitus nexũ rescidit, depositoq; stuprosæ mentis ardore, nuptã repudio submouit. Nec solũ ira abstinuit, sed etiam ab illicita cõnubij usurpatione mentẽ retraxit. Gyutha quoq; paternos

C penates repetens, susceptis uiduitatis insignibus cum summa morum syncerirate consenuit, castitatemq; uotis professa, uirilis cōcubitus experientiā abdicauit. Et quia iniusto se toro maculauerat, nullum ulterius sibi iuri esse permisit. Sanctitatis siquidem amplexa propositum, reliquum uitæ tempus cœlebs exegit, ingentiq; pudicitiæ seueritate illiciti cōcubitus noxam licentis euitatione pensauit. Sed nec inerti ocio effluere passa, quotidiana cōsuetudine exquisita sacrariorū ornamenta fingebat, inq; eandem operam continuam ancillularū curam cogebat. Inter quæ chlamydem sacerdotalem subtilibus sigillis exultam, preciosæq; materiæ impensa ac mirifici operis arte elaboratam, Roskildensi sacrario doni nomine largita est. Alia quoq; complura diuini cultus insignia sacrorum usibus operata est. Sueno uero sacrorum administratores quammaxime cōuersatione probabiles contrahebat, in quibus quanquā scientiam ueneraretur, morum tamen curiosius habitum intuebatur, indignum ratus literarū suauitati summū familiaritatis consortium tribui. Adeò igitur honestatis scholam literarum rudimentis præponderare credebat, ut in agendo clericorū delectu uirtutis potius, quàm scientiæ elementa pensaret, lateraq; sua fidis quàm doctis obsequijs uallare mallet. Suenonē quoq; Noruagicæ regionis uirum cunctis uirtutis partibus ac numeris instructissimū, sed parum iusta notitia literarum monimenta complexū, in ius familiaritatis adciuerat. Hic ex præfectura ad sacerdotium translatus, tametsi Latinæ uocis penuria premeretur, domestici sermonis opibus abundabat. Quem ceteri ingenijs suis ob uirtutem qua ipsis præstabat à rege præferri uidentes, perridicula imperitiæ exprobratione scurriliter cauillandū duxerunt. Rem enim diuinam acturo, derisus gratia affectum litura codicem subiecerunt. Qui quum salutem regi uotis libello expressis solenni uerborum precatione debuisset exposcere, ipsum famuli nomine

D designaturus, uitiata ab æmulis pagina, muli appellatione fœdauit. Neq; enim lituræ errorem correctionis beneficio redimere nouerat. Igitur circunstantes lectoris imperitiam iocabundo cachinnorū anhelitu prosecuti, immodico ora risu soluerunt: ipso quoq; ioci irritamento religio in ludibrium abijt. Finita actione rex amotum aræ libellum complexus, cum & ipsum inuida manu corruptū & recentis lituræ uestigia causam inerter fusæ precationis aspiceret, inuidæ societatis animos detestatus, insultantiū fraudem coarguit, ipsosq; obtrectatione uitiosiores, q̃ Suenonem inscitia comprobabat. Eundem quoq; breui irrisoribus suis imperitiā exprobraturū adiecit. Deinde scholam eum petere hortatus, sumptum se administraturum promittit. Neq; hac re quicquā de consueta eius familiaritate decerpsit, ne inuidiæ respondisse potius quam obstitisse uideretur. Profectus Sueno efficacissime liberaliū artium studijs operatus est. Quippe literarū quibus parum inseruierat documenta sumere cupiens, percipiendæ earū disciplinæ gratia, omissa domestica, peregrinæ scholæ erudiendum se dedit, animumq; doctrinę capacissimū excolens, Latino se sermone assuefecit. Cuius studijs abunde instructus, uocabulorū uim ad summa queq; Grāmaticę rationis elementa animi docilitate percepit, abscisoq; rustici rigoris crimine, facundiā suam ingenij exercitatione politiorem effecit. Itaq; flagrātissima discendi cupiditate clarū scientiæ magisteriū retulit, breuiq; morarū processu quos imperitiæ derisores habuit, ingenij admiratores inuenit. Primū inter omnes Vuilhelmus apud regem familiaritatis locū occupauerat, eiusq; gratiæ mutua animi uicissitudine respōdebat. Etenim ab ipso ceteris impensius cultus, charitatis dignationē singulari fide pensabat. Horū fidei rex tanq; tutissimis obsequijs latera sua cingenda cōmiserat. Sed & sequens casus in antistite seueritatis pulcherrimū, in rege certissimū moderatiōis documentū exhibuit. Ipse nanq; sacro circuncisiōis peruigilio solenni magnatū cōuiuio feriatus, cū quorundam principū clandestina obtrectatiōe parū honorate de se habitū cōperisset ser-

monem

A monem, occultam eorum perfidiam temulentiæ lasciuijs detectam existmans, iræ aculeis actus, misit qui ipsos maritimo tempore intra Trinitatis ædem oraturos cō foderent, tanquā in sacris penetralibus aptissimus humanarū cladium locus existeret. Itaq; actum erga cōuiuas facinus sacrilegio duplicauit, ipsumq; pietatis domicilium crudelitatis officinam effecit, neq; loci, aut temporis, quo minus cupiditati indulgeret, respectū habuit. Qua in re antistes, templi (ut par erat) uiolatione permotus, in primis dissimulanter excepit, neq; indignationē suam ulla ex parte stipatoribus patefecit, opportuno uindictā tempore præbiturus. Nam quum rem diuinā pontificali more peragere debuisset, non solum aduentantē regem occurrendi ueneratione excipere supersedit, sed etiam sacrariū subire cōnisum à primis eius liminibus absq; respectu familiaritatis sacerdotij insignibus ornatus, baculo quo utebatur exclusit, sacrorū penatium aditu indignū iudicans, quorum religionem non sine graui pacis rubore ciuili sanguine maculasset, suppressoq; dignitatis nomine non regē eum, sed humani cruoris carnificē appellabat. Nec reum obiurgasse cōtentus, aculeum uirgæ eius pectori infixit, armatūq; duritia animū imperati parricidij pœnitere perdocuit. Enimuero priuatæ societati publicæ religionis uerecundiā prætulit, non ignarus alia esse familiaritatis officia, alia sacerdotij iura, quibus seruorum æque ac dominorū, neq; ingenuorū parcius, quàm ignobilium flagitia uindicari par est. Cumq; abunde foret repulsam egisse, etiam execrationem adiecit, nec dubitauit in præsentē damnationis quoq; proferre sententiā. Itaq; mirifica audacia dubium reliquit, fortius illum manu ne, an uoce pulsauerit, quē grauibus admodū cōtumelijs proculcatū prius linguæ, deinde dextræ repulsa mulctauit, inq; pectore quo uirtutē antè coluerat, uitium cōtudit. Neq; enim in tam euidenti scelere longum ultionis tempus expectandū putauit, facilius origini

B atq; incunabilis culpæ, quàm ulterioribus eius incremētis occurrendū existimās, ne mora alitū crimen diuturnitatis tractu cōualesceret. Igitur ut regem impotentiæ & temeritatis incursus transuersum in facinus egit, ita antistitē ad exercendam uindictā profecta à religionis æmulatione seueritas concitauit. Enimuero fortiter uindicata religione, & debitā ordini suo fidem, & alienæ temeritati salutarē reddidit disciplinā. Ne enim solenniū officiorum tutelam omittere uideretur, ueluti indulgentiæ oblitus, seueritatē exercuit, neq; sanctitatis inimico amicus existere aut assentatoris potius quàm pontificis partes præsentare sustinuit. Cæterum specie hostem reuera amicum exhibuit, quia fida concordiæ pignora ac syncera familiaritatis stipendia potius iusti rigoris, q̃ iniqui fauoris examine ponderabat. Quapropter mansuetissimum ingenium suum deposita ad tempus clementia austeritati subiecit, meritoq; ad firmandam religionis disciplinā aliquid à crudelitate sibi paulisper mutuandum putauit. Quamobrem infesto militum concursu petitus, applicatos ceruici suo gladios animi firmitate contempsit, tantumq; se in despiciendis periculis gessit, quantū egerat in prouocandis. Tanto animi robore præditus, tamq; generosi spiritus abundantia instructus, diuinæ charitatis munimento superior humani timoris uiribus apparuit. Cuius rex inhibita nece, quum eum non temeraria offensa, sed publicæ seueritatis fiducia concitatum animaduerteret, conscientiæ rubore perfusus, scelerisq; quàm repulsæ pudore ægrior, continuò regiam repetit, quietamq; frontem contumeliose correptus exhibuit, nec ipsa quidē generosæ indignationis uerba inuitus audiuit. Deinde regia ueste deposita obsoletam accepit, mœroremq; deformitate cultus, quàm splendore contumaciam testari maluit. Neq; enim tam tristi pontificis sententia perculsus, regalis magnificentiæ cultum gestare sustinuit. Sed abiectis regiæ maiestatis insignibus, insigne pœnitentiæ sagulum sumpsit. Quinetiam simul cum ueste potentiam exuit, atq; ex sacrilego tyranno fidus sacrorum uenerator euasit. Siquidem nudatis

Episcopi seueritas in regem.

C pedibus ad atrium regreſſus, in eius ſe aditu proſtrauit, terramq; ſuppliciter oſcu-
latus, dolorem qui ex contumelia acerrimus infligi ſolet, uerecundia ac modera-
tione compreſſit. Neq; enim continuò repulſæ uindicem egit, ſed pudore ac pœ-
nitentia culpam cruenti imperij redemit. Exulaſſe huius animũ in nequitia, non
habitaſſe credimus: quē ut primo temeritas tranſuerſum in facinus egit, ita poſt-
modum ęquiſſima moderationis temperies rexit. Quanta enim manſuetudine pe
ctus eius inſtructum fuiſſe putemus, qui pontificem palàm ſeueriſſimis ſacerdotij
uiribus aduerſum ſe uſum, non ſolũ impunitate donaret, ſed etiam humilima ue-
niæ petitione uenerari ſuſtinuit, gratiamq; tam pudoris patrocinio, quàm pœni-
tentiæ beneficio meruit? Diuina ſiquidem obſequio, non uiribus propitianda no
uerat, ideoq; atrocitatem ſceleris uerecunda mœroris acerbitate penſabat. Quin-
etiam paruulo pudoris irritamento magnopere confuſus, excitatã ignominia uir
tutem rubori imperare coëgit, quantumq; uiolentiæ religioni crudeliter impe-
rando incuſſerat, tantũ uenerationis uehementer animo contuſus exoluit. Sed
dum taliter ſe gerit, inuſitatã ſacerdotalis auxilij clementiam expertus eſt. Interea
antiſtes inchoamento pſallendi facto, primaq; concentus parte ædita, quum græ
cæ precationi ſolennem rite gloriam ſubnectere debuiſſet, ex ſtipatoribus ſuppli
cem foribus regem adeſſe cognoſcit. Igitur ceſſato cantu, cleroq; conticere iuſſo,
fores repetens, quum regem quid ita ſe gereret percontatus fuiſſet, atq; ille crimi-
nis confeſſione facta, religioni ſeſe ſatisfacturum promittens, ſacerdotalis ſubſidij
ueniam poſtulaſſet, continuò execratione remiſſa iacentem amplexus, abſterſis la
chrymis, depoſitisq; doloris inſignibus, & cultum & animum regium reſumere
iuſſit, non licere inquiens priuatum mœrorem publicis intereſſe tripudijs. Neq;
enim eum humiliorem dignitate ſua uultum gerentem, aut ſupplicem liminibus
D aduolutum intueri ſuſtinuit, ſed benignioribus uerbis recreatum, priſtinam ue-
ſtem, qua maieſtatem ſuam concinniorem efficeret, corpori reponere cultioréq;
progredi iubet: ſatis graues eum pœnas religioni dediſſe ratus, qui ſe tam demiſ-
ſe agere, tamq; ſuppliciter proſternere ſuſtinuiſſet. Deinde imperatis pœniten-
tiæ rebus, cantores quorũ frequentia ſolennitas agebatur, in occurſum eius quo
ornatius reciperetur procedere iuſſit, ſtatimq; uenerabiliter exceptum, cunctis
lætitia ouantibus, ad aram uſq; perduxit. Ita prioris uiolentiæ ſpeciem honeſto co
mitatis genere temperauit, repulſæq; deformitatem ſpecioſo penſauit obſequio.
Nec minus in pœnitentia uenerationis, q; auſteritatis in admiſſo repoſuit. Quin-
etiam adhuc mœrenti ſolicitudinem detraxit, fiduciam adiecit, priuatæq; triſtitiæ
ſalebram publica gratulatione diſcuſſit. Itaq; quod in potentis uiri ſcelere pollu-
tum fuerat, religioſa ſeueritate expiatum eſt. Sed & populus maximo plauſu tam
ſpectatam in rege uerecundiam comprobabat, plus pœnitentia pium, quàm im-
perio ſceleſtum euaſiſſe confeſſus. Peregerat iam pontifex ſeueri ac pij uindicis
partes, inq; eodem rigoris & clementiæ experimento ſe geſſit, nec parcius ueniã
quàm uindictam exhibuit. Quippe cuius contumaciam ſeuere repulit, indulgen
ter modeſtiam coluit, ſicq; pietati iuſtitiam contemperauit, ut nec ſperneret ſup-
plicem, nec reciperet inſolentē. Qua in re paterni affectus habitum pleniſſime re
præſentauit, quod parentis more correptionem blanditijs ſubſecutus, neque aut
elatum amplecti, aut demiſſum aſpernari ſuſtinuit. Poſt hæc omiſſa altaris ſacra
repetens, ſummo patri regię expiationis gloriam ſuccinit, eoq; ſerenius gaudium
ſubijt, quo tetrior luctus cauſa præceſſit. Rex ipſe biduum quiete peragens, ter-
tio demũ die regio cultu ornatus inter ipſa miſſæ ſacra excelſam ædis partem con
ſcendit, ſilentioq; per præconem uenerabiliter acto, coram omnibus ſemet gra-
uiſſima accuſatione perſtrinxit, acerbũ religioni uulnus inflixiſſe confeſſus. De-
inde collaudata antiſtitis indulgentia, quod tanto crimini tam repente ignouerit,

ſeq;

A seq; iussu etsi non manu reum celerrime sacrorum usibus restituerit, pro tam cruenti imperij expiatione muneris loco Steffnicæ prouinciæ dimidium aris à se conferri publicat. Nec erubuit multorum auribus singularem flagitij sui cõmittere notionem. Ea res inextricabilẽ regni, sacerdotijq; concordiam operata est. Quippe rex non solum antistitem in eodem amicitiæ gradu habuit, sed etiam maioribus dignitatis incrementis donauit, plus officijs eius ad gratiam, quàm contumelijs ad iracundiam concitatus, quem nõ priuata ira, sed publicæ religionis iniuria aduersum se prouocatum uidebat. Hic enim mirificam illius seueritatem, ille sanctissimam huius moderationem beneuolentiæ constantia prosequebatur. Sed & uterq; quotidianis uotis ne tantæ animorũ concordiæ diuiduum fati tempus intercederet, exoptabat. Itaq; summæ uenerationis officia certatim mutuis sibi studijs impendebant, adeoq; eximiam societatis fidem honoris uicissitudine nutriebant, ut potius inter eos amicitiæ paritas, quàm superioris ad inferiorem familiaritas cerneretur. Veniam nunc ad Kanutum Suenonis filium, qui propitiæ fortunæ beneficio summis naturæ dotibus cumulatus, magno cum indolis experimento ætatem animo præcucurrit. Quippe contracta iuuentute myoparonum piratica monstra perdomuit, Sembicis atque Estonicis illustrem trophæis adolescentiam egit, nouisq; uirium gradibus paterni roboris fundamenta transcendit. Quæ uictoria futurum eius dominium ominata est. Pro amplificanda tuendaq; patria iuges excubias gessit, rerumq; quarũ ob infirmam adhuc ætatem uix spectator esse potuit, autor haberi præsumpsit. Quinetiam iuuenile corpus continuo usu ad bella impigre conficiẽda, armaq; uiriliter sustinenda firmabat, famaq; eius bellica ui in tantum claritatis excessit, ut rediuiuum magni Kanuti spiritum fortunamq; simul cum nominis uideretur cõmunione sortitus, adeò ut nullus eum paterni regni successione potiturum ambigeret. Neq; enim uirtute iam ma-

B turus, honori intempestiuus uidebatur. Sed nec liberalitatis species eius adolescentiæ defuit, cuius fratrem Haraldũ natu maiorẽ obtusi admodum cordis inter iuuentæ initia perpetuus inertiæ sopor oppressum tenebat. Tandem Suenonem ultima penè senectute confectum, apud Suddathorp Iuticarum partium oppidum febri implicatũ aduersa corporis ualetudo corripuit. Qui cum pestifero humore grassante fatalem cordi dolorẽ imminere cognosceret, paruulas adhuc extremi spiritus reliquias trahens, à præsentibus se Roskildiæ sepeliri petiuit. Nec ministerij eorum promisso contentus, sacramento fidem exegit. Siquidem loci illius religio regibus uetusto more exculta, ut uiuis sedem, ita fato functis sepulturam præstare consuerat. Iamq; regis corpus ab ijsdem amplo funere elatum Sialandiam usq; peruenerat, cum primum Vuilhelmus in occursum eius ueniendi mandata suscepit. Nec moratus ad urbem cursu festinato contendit, inq; ipsa trinitatis æde accersitis qui terram ad solidum foderent, prius regi, deinde sibi tumulum extrui iubet. Quam uocem fossoribus potius à mœrore, quàm industria profectam putantibus, extinctisq; non uiuis tumulo opus esse dicentibus, suũ antequam regis funus ab eis excipiendum asseruit, non se uoto fraudandũ inquiens, quo cum eo cõmori semper optasset. Eosdem admiratione stupentes, imperiũ deliramento cõsentaneũ existimantes, ad obsequendũ pœnam, ni paruissent, comminatus adduxit. Ita adhuc experte morbi corpore, mortis certitudinẽ præsumebat. Deinde citato equo in occursum exequiarũ contẽdens, cum ad nemus fortè Topshogicũ peruenisset, duabus miræ proceritatis arboribus secus iter cõspectis utranq; præcidi, inq; usum lecti funebris aptari præcepit. Illi sibi regalis feretri constructionẽ præcipi rati, imperiũ exequũtur. Compactũ deinde uehiculũ præstantibus robore equis imponũt. Cumq; pontifex syluam prætergressus regiũ in uicino funus adesse cognosceret, aurigã consistere iussit, ac protinus ueluti laxamẽti

Trops orr.

Vuilhelmi episcopi obitus mirabilis.

C gratia amiculũ quod habebat exuit, eiq; humi expanso seipsum præcipitẽ superiecit: deinde erectis superne palmis, si quo rerum autori seruitio placuisset, uitam à se finiri petiuit. Sane absq; ulla fati cunctatione amicũ morte insequi, quàm uita deserere præoptauit. Hæc fatus, ueluti in domestico lectulo acquiescẽs extinguitur. O immensam concordiã, quæ superstite spiritu iucundior fuit. Quem famuli longam admodum cubandi moram egisse mirati, cum nequicq; erigere iacentẽ uellent, exanimem repererũt. Igitur recens omnibus inopinati funeris luctus exoritur. Ipse uero à suis feretro exceptus atq; ante regẽ elatus, ut fato posterior, ita funebri pompa prior extitit. Viris nanq; funebri Suenonis lecto humeros subijcientibus, ipse equis subuectus ueluti quidã exequiarũ eius auriga præcessit. Prior uero sacrario allatus, ueram præsagij fidem retulit. Qua tam admirabili fati sorte potitus, se regis cultũ charitati, quàm fortunæ erogasse perdocuit. Exequijs impensius actis, amborũ corpora coniunctis admodum tumulis occluduntur. Hæc sunt ueneranda amicitiæ stipendia, quæ cum è duobus eius consortibus alter excidit, reliquo uitæ dulcedine fastidita, mortis appetitũ ingenerãt. Post hæc Sueno Noricus quem suprà significaui, cõmunibus cleri suffragijs sacerdotiũ sumit.

Regiæ uero successionis delectũ, anceps populariũ sententia pertractabat. Maior nanq; Danorũ pars memor quantis per Kanutũ adhuc priuatæ fortunæ periculis obiecta fuerit, grauiora si regnũ indueret uerita, maligna uirtutis interpres, quod gloriæ eius accrescere debuerat, iniquissima meritorũ æstimatione damnabat, eleuatis uirtutũ præmijs clarissima eius opera repulsæ turpitudine rependendo. Igitur ut hunc negociorũ metu perosa, ita Haraldum ocij cupiditate cõplexa, audaciæ hebetudinẽ prætulit, ignauumq; sibi regem maluit imperare quàm fortem. Quamobrem egregiæ indolis claritate contempta, negatum uirtuti culmen D uitio tribuere nõ erubuit, repulsa fortitudine, inertiam honoribus insecuta. Verũ hunc ingratæ mentis habitũ fucosa rationis specie colorabat, Haraldum perinde ac natu maiorem ipso naturæ iure regno debitum certans. Genus affectionis inusitatum: hunc uirtus inuisum, illum uitium probabilem fecerat. Soli Scanienses iusta animi inclinatione prouecti, Kanuti probitate culta, Haraldi desidiã respuebant. Igitur Ysoram habẽdi delectus gratia cõuenitur. Ibi quidem ingens oceani uastitas ostijs admodum angustis excipitur, furensq; fretum coactu littorũ in arctas fauces terra compellit. Medium sinus harenæ tenent obscura nautarũ celantes pericula, nam ut abiens eas æstus aperit, ita rediens claudit. Orienti Scania, cætera uero occidenti classis appulerat. Hic fratres apud suos quisq; fautores diuersis in locis cõcionati sunt. Tunc Haraldus uocato assensorũ concilio, nequaq; cõtumeliosam sibi fratris prælationẽ uideri refert, si non eum dignitate posteriorem sors ipsa nascendi fecisset, maioremq; à minore superari ridiculum esset. Qui etsi uirtuti maturior uideret, se tamen naturæ ordine, ætatisq; priuilegio uincere. Præterea indignũ fore ciuium illi uexationem, obiectamq; periculis patriam suffragari debere, suæ uero prouectioni seruatam in omnes clementiam obesse: nec ita merita ab eis æstimanda fore, ut miserias suas gratia felicitatis repulsa pensare cupiant. Nam ingratorũ hanc maxime uicissitudinẽ esse. Ad hæc si summã assequatur, impias se leges abrogaturũ, blandas placidasq; pro eorum arbitrio laturum promittit. Tanti igitur tamq; optati commodi promissorem concio pestiferis eius blanditijs inuitata, regem appellat, paternum illi regnum deferens, cuius inertiæ contemptus magis quàm ullus honos aut gratia referri debuerat. Itaq; populi fauor orationis suauitate præreptus, plus fallacibus eius promissis, quàm inuictæ Kanuti fortitudini præstitit. Igitur fraternæ contentionis certamen uaria assentatione subnixum, sine arbitris aut iudicibus, solis partiũ suffragijs gerebatur. Verum Haraldus imperitæ multitudinis errore suffultus, mox per legatos fratri mandat,

A mandat, ne decretam maiori summã ambiat, eumq́ honore sibi postponat, quem nascendi serie priorem sciat, néue regnum maiorum uirtutibus illustratũ domesticæ atq́ intestinæ discordiæ bello corrumpat, nec perniciosa seditione diuiduos patriæ motus incutiat, sed potius clausum ambitioni animum gerat, abiectaq́ temeritate competitoris sui, suffragatorẽ agere non erubescat. Adiectæ monitis minæ, mandataq́ non tam blanditijs pacis, quàm belli irritamentis instructa. Præterea plerosq́ fraternæ partis fautores legum emendatione, liberiorisq́ uitæ iocunditate promissa, per subornatos in gratiã suam solicitandos curauit. Ita à Kanuto uulgi animos partim spes, partim metus auertit. Ipse deficientibus à se copijs, tribus duntaxat rostratis nauibus in angustissimas Scanici maris fauces elabitur, regno carere iussus, cuius ipse incolumitatem protexerat, terminos auxerat. Vbi fraterna legatione regni cõmunionem spondente reuerti monitus, spretis mandatorum blanditijs, Suetiam fugibundus intrauit, perquam stultum ratus eius se promissis infracta fortuna credere, cuius eadem adhuc uigente minas acceperit. Mox perinde atque iniuriarum oblitus, intactis patriæ rebus bellum aduersum Orientales uiuente patre cœptum, enixe prosequitur. Haraldus habito in octo dies concilio, quod promissis complexus fuerat, rebus prosequi monitus, ut regia maiestate popularem excoleret, in primis aduersum prouocationem restipulandi ius ędidit, prioresq́ defensionis partes quàm accusationis instrumenta constituit. Reo siquidem actoris ius in refellenda accusatione concessit, quam antea testium fide subnixam defensionis præsidio repellere nõ licebat. Quod ius usurpatione firmatum ut familiare libertati, ita religioni pestiferum euasit. Ipsa nanq́ defendendi potestas non armorum, non testium usu, sed sola sacramenti fide subnixa, multorũ conatus uotorum cupiditate periurio polluit, sed & funditus singularium congressionũ usum euertit. Posteris nanq́ susceptas causarũ controuer-
B sias satius iureiurãdo uisum est expedire, quàm ferro. Verum alterum religionis intuitu, alterum salutis respectu periculosius. Quem morem Dani pertinaciter retentum ad hoc usque tempus obstinate usurpant, adeò ut uita magis, quàm eo carere cupiant, salutemq́ suam pro ipsius obseruatione deuoueãt. Haraldus uero solis sacrorũ officijs deditus, latarum à se legum seueritate neglecta, impunitas omnium noxas eneruí legum indulgentia pręteribat, omniaq́ statuti iuris munimenta conuulsit, ignarus plus deo synceram regni administrationẽ, quàm inania superstitionis momenta placere, seuerumq́ iustitiæ cultum superuacua precum adulatione gratiorem existere. Præterea diuinum plenius propitiari numen, ubi iura quàm thura promuntur: plus scelerum quàm pectorũ contusionẽ probare, libentius criminũ quàm genuũ flexus aspicere, nullamq́ uictimã uindicatæ pauperum libertati præferre. Quanq́ enim regum maiestas rite religioni intendere debeat, aliquãto tamen speciosius interdũ tribunalia, quàm aras excolere potest. His omissis rex sola sacrorũ charitate cõspicuus, iniquissimos actus profusa animi tolerantia sustinebat, pauciora experimentis prosecutus, quàm promissis complexus fuerat. Noxas nõ uenia modo, sed etiam licentia prosequebaẽ, tamq́ inopem iuris patriã reddidit, quam antea promissis diuitẽ fecit. Sed neq́ à regijs moribus habituq́ degenerare deforme ducebat. Regnando bienniũ emensus, defungiẽ.

Quo mortuo Kanutus fraternis suffragijs in regni fastigiũ reuocatus, orientale bellum quod in adolescentia orsus, in exilio auspicatus fuerat, accepto solio potius amplificandæ religionis, quàm explendæ cupiditatis gratia totis uiribus innouandũ curabat, cum incrementis fortunæ etiam claritatis augmentũ apprehendere cupiens. Nec ante manũ ab incœpto retraxit, quàm Curorum, Sembonũq́, ac Estonum funditus regna delesset. Deinde sublato hoste nuptias circũspiciens, finitimaq́ coniugia obscura ac dignitate sua minora reputans, præfecti Flandriæ

C Roberti filiam Ethlam in matrimoniū aduocauit, ex qua filius ei Carolus obuenit. Cumq; magnatū insolentia solutos hebetatosq; prisci iuris neruos aspiceret, omnibus ingenij modis ad reparandam patrij moris disciplinam connisus, probatioris iustitiæ cultum seuerissimis ædidit institutis, contusumq; & labentem æquitatis tenorem in pristinū habitū reuocauit. Non sanguini, non necessitudini, quo minus iuste se gereret, indulgentiam habuit, nullius amicitiæ aut familiaritati impunitatē iniuriæ tribuit: sed omnia antiquæ consuetudinis momenta præcurrens, labefactatū iuris uinculum tenacissimo nexu astrinxit, ac paternæ seueritatis uestigia solicitus usurpauit, eoq; studio grauissimas maiorū offensas contraxit. Sacris decus suum reddebat. Sacerdotia gerentes gratiæ nutrimentis prosequebatur. Cumq; ab inerti & rudi populo parum iustam pontificibus uenerationem haberi conspiceret, ne tanti nominis potitores inter priuatos relinqueret, decreti circunspectioris industria principum eis consortionem indulsit, ipsisq; primum inter proceres locum perinde ac ducibus assignauit, autoritatem honore concilians. Prouidit enim ne tanti officij pondus æquo minor ueneratio caperet, inq; summa religionis arce positi, infima cultus conditione uilescerēt. Nec solum pontificibus dignitatis incrementa donauit, sed etiam priuatorū clericorum ordinem benignissimis decretis adornare studebat. Nam quo cumulatiorem eis honorem redderet, literatorū controuersias uulgaris fori conditione exemptas, ad eiusdem professionis iudicium relegabat. Iisdem religionis reos obiecta repellere nequeuntes, pecuniaria mulcta puniendos permisit. Quibus etiam in omnia quæ aduersum diuina cōmitterentur animaduersionis arbitrium tradidit, cunctasq; huiusce generis actiones sacerdotali iudicio destinatas à publico foro secreuit, ne honore impares conditio æquaret. Quamobrem dignitati pondus adiecit, decusq;
D priuato fastigio excelsius eorum respectui inesse uoluit. Quo effectū est, ut Danorum nemini nisi regi aut pontificibus, eiq; qui potissimus regni successor aduertitur, domesticis quenquā liceat actionibus postulare. Idem populares adhuc sacrorum rudes decimarum religioni assuefacere conabatur. Sed propositi irrita suasio fuit: quippe maturitatem rerum capere nouelli cultus rudimenta nequibant. Interea Sueno Roskildensis templi ædificationem à Vuilhelmo cœptam saxeo opere prosecutus, cum perfecto sacello solas locandi pulpiti angustias, quo minus dedicatio perageretur obstare conspiceret, condendi eius gratia Vuilhelmi monumentū summouit, cineresq; mausoleo erutos, eo loci ubi nunc acquiescunt transferendos curauit. Nocte igitur quam dedicationis dies insecuturus putabatur, sacristæ somnium capienti quidam sacerdotij insignibus decoratus per quietem præcepit, Suenoni sufficere diceret, quod in exædificando sacrario Vuilhelmi sibi merita uendicasset, ac gloriæ suæ alieno labore partam arrogasset impensam, ne cuius famam aucupatus fuisset, etiam cineres submoueret, eosq; à Kanuti regis corpore separaret. Cuius facti pœnas haud dubie ab ipso uiolationis autore, nisi uitæ eius sanctitas obstitisset, expetendas fuisse: nunc uero in ipsas sacrarij partes ab eo conditas ulciscendum, seq; omnem operis eius molem funditus euersurū. Monuit quoq; ne quis suum de cætero tumulum attentare præsumeret, præfatus neminem qui cineres eius loco suo submouerit, impune laturum. Deinde baculo tectum impellere, totamq; operis molem diruere uisus, somnij fidem ædis excidio comprobauit. Quippe sacrarium repente ab imis fundamentorum sedibus conuulsum excidit: adeoq; res uisioni consentanea fuit, ut eodem temporis momento ruina somnij comes incederet, nocturnaq; unius opinio omnium oculis interdiu subiecta claresceret. Tantum autem rei miraculum extitit, ut ne collapsum quidem sacrariū custodem oppresserit. Nam neq; petrarum pondere quæ undiq; congerebātur elisus, neq; ulla collapsæ molis importunitate

A nitate quassatus, tutum quietis usum habuit, quanquam cubile eius cadenti materiæ contiguū fuerit. Attoniti fragore ciues, ruinæ præsentis admiratione concurrūt, custodemque excidio perisse creditum, medijs lapidum coagmentis incolumem egredi cernunt. Quæ res omniū in eum oculos religiosa uulgi admiratione conuertit, incertum utrum templi lapsus an sacristæ salus plus uisentibus stuporis attulerit. Nec paruulū uisioni autor eius ab imminenti lapidum mole defensus præbuit argumentum. Qui cum antistiti nocturna Vuilhelmi mandata prompsisset, subridens presul, nil se mirari inquit, uitæ eius seueritati fati habitum respondere: suæ nihilominus solicitudinis fore, collapsas ædificij partes reficere. Quamobrē diu postmodū intactus Vuilhelmi tumulus mansit, donec nostris eum temporibus Hermannus maioris sacrarij præses, Arnfastusque scholæ ministerio functus, conniuente Isaac ruralis sacerdotij præposito, parabilem magis & inter cæteros cultissimū aduertentes Ascerianæ sepulturæ gratia aperiri iusserunt. Porrò fossa ad solidum humo, incorruptam antistitis togam inter adesa solo ossa reperiunt. Quibus sublatis, tanta fragrantiæ uis sine ullo autore ad circumstantiū nares ueluti é beato quodam unguentorū fonte manauit, ut nemo cœlo potitum ambigeret, cuius cineres tam mira terrestrium odorum suauitas perfudisset. Ipsas uero contrectantium manus tanta odoramenti pertinacia astrinxit, ut ipsum triduo balneis ac lauacris attentatum abolere nequiuerint. Nec tamen sanctitatem cinerum, ut decuit, uenerati, in extremam eos monumenti partem applicandos curabant. Sed neque præsumptioni impunitas affuit. Siquidem sacrilegi consilij autores pestiferum audaciæ suæ exitum experti sunt, tantumque quisque supplicij retulit, quantum uiolandi busti sententiæ impendit. Hermannus nanque sub Absolone sacerdotali concilio assidens, sacrum naribus ignem excepit, cuius ui non

Vuilhelmi reliquiarū odor.

Vindicta uiolati sepulchri.

B solum corporis firmitate, sed etiam uocis officio spoliatus, elinguis ac mutus ante triduum grassante latius ardore decessit, dignus ea corporis parte puniri, qua diuinam ingratus fragrantiam hauserat. Nec leuiorem Arnfastus excessum habuit: qui cum impotentium neruorum hebetudini mederi uellet, potione per incuriam sumpta, quo salutem conciliare debuerat, languorem instruxit. Sed & rupti tandem iocinoris partes frustatim egestas uomitu protulit, quas à medico pelui exceptas, maximus pontifex Absolon dum ad uisendum eum humanitatis officio uenisset, aspexit. Quo præsente æger hic se ob uiolatos Vuilhelmi cineres perpeti protestatus, manifestas neglecti imperij eius pœnas pependisse dicebat, seque sua cum tota re familiari religioni pollicitus, trimestri languore habito per summam animi pœnitentiam expirauit. Miserandos duorum exitus tertius temeritatis autor aspiciens, seque similibus supplicijs propinquum ueritus, fati inclementiam pietatis officio præcucurrit. Nam in æde Mariæ magno rei familiaris impendio sacrarum uirginum conuictum instituit, eisque quoad uixit pudicitiæ disciplinam ingenerauit. Nec tamen omnem prorsus uindictam effugit, diutino nanque uitiati pulmonis languore consumptus interijt. ita primo fati celeritate correpto, reliquos à diuersis corporis partibus profecta pestis tarditate ad ultimam tabem redactos absumpsit. Igitur tantum unusquisque pœnæ sumebat, quantum in uiolanda antistitis sepultura auctorem egerat. Quia enim salubritatem suam prudentiæ munimento tueri noluerunt, cladem culpæ præcipitio contraxerunt. Ne autem Sueno promissam templi refectionem negligentius exequi uideretur, cœptam Roskildensis sacrarij fabricam ad finem usque perduxit. Cuius excolendi gratia coronam arte, impensaque operosissime elaboratam, in eius ornamentum appendit, existimans regias opes potius sacrorum splendori, quàm humanæ auaritiæ seruire oportere. Egynus quoque hisdem fermè temporibus, opitulante rege, Laurentianæ ædis inchoatum à se opus explicuit.

C Quibus rex dedicari iussis, mirificã dotis nomine munificentiã erogauit. Nam in æde Laurentiana annua cantorũ stipendia pontificis subsidio fultus, instituit. Ipse enim partim ex fisco suo, regisq; latifundijs, partim antistes ex ante collatis templo beneficijs quotidianos eorum sumptus exhibuit, tantaq; inter ipsos religiosi certaminis alacritas fuit, ut uter in deum uenerabilior fuerit, incertũ extiterit. Prima itaq; dedicatiõis die rex solenniter altaria ueneratus, quartã regij numismatis, quartam suæ in ciues exactionis, quartã æstiui census portionẽ ei, qui pro tempore loci antistes extiterit, muneris loco perpetuo iure possidendã cõcessit. Nec parcius priuata clericorũ iura tutatus, ab eis qui sacrarij rus excolunt uniuersum penè regiæ pensionis ius ascriptis chori ministris deferendũ curauit. Cæterum detractæ expeditionis pœnas, ac uiolatæ pacis uindictam, eorumq; qui propinquis uacui decessissent hæreditates, regij duntaxat iuris esse uoluit. Itaq; non minorẽ in ædendis templorũ priuilegijs, quàm præstandis beneficijs autorem egit. Et ut legibus suis æternitatẽ cõciliaret, eas cõuellere conaturos antistitum execrationi subiecit. Cuius edicti postmodum à multis temere pertentati, uetus adhuc ratio perseuerat. Rex uero quum in omnibus sancte se industrieq; gessisset, præcipue religionis charitate cõspicuũ præbuit, nec unquam remotos ab exactissimo eius cultu oculos habuit. Qui cum fratrum suorum turbam iuueniliter intemperantẽ patriæ admodũ onustam uideret, largis uberibusq; stipendijs alitam, uno duntaxat Olauo Slesuici partibus præsidente in clientelã assumpsit, ac publicũ pondus priuato leuauit impendio. Tandem Danorum nomen armis in desidiam cadentibus à paterni auunculi temporibus obrutũ, animaduertendi nouandarũ rerum cupido subrepsit. Vtq; eius animum certius repræsentaret, non contentus studia sua orientalibus decorasse uictorijs, Angliam infelicitate amissam hæreditatis du

D xit nomine repetendã. Recolebat enim bellicam maiorũ gloriam, cumq; opibus imperij fines, nullo magis quàm Anglicis creuisse titulis, maioremq; eis ex unius insulæ, quàm totius orientis spolijs incessisse splendorẽ. A quorũ imitatione desicere stolidi ac degeneris animi esse, satiusq; regno carere q̃ inter paruulæ telluris angustias inclusũ maiestatis usum habere. Vt ergo negociorũ conformitate maiorum fortitudini responderet, operamq; eorum studijs cõsentaneam æderet, atq; auiti nominis gloriam æquaret, omniũ quæ paterna corrupisset inertia, refectionẽ suæ cõmendabat industriæ, parentemq; perosus, auum æmulatus est. Primũ igitur occultum Olauo cõsilium prodit, eoq; idipsum hortante, rem deinde popularibus aperit. Alacris omnium assensio fuit. Sed quem rex sibi fraternæ charitatis uicissitudine respondere crediderat, latenter æmulum habebat, insidiosæq; eius adumbrationis ignarus, affectum referri sibi, quem ipse impenderet, æstimabat. Quem etsi prudentia secus monuit, sanctitas tamen malignã de fratre suspicionẽ referre prohibuit, ne consanguineã fidem temere damnare, inq; fraudis metu hostes ac necessarios iuxtà ponere uidetur. Verum Olauus affectatione regni pietatis erga germanum oblitus, perfidissimi pectoris habitum summa fidei simulatione tegebat, uulgatumq; regis propositum non solum adulationibus fouit, sed etiam hortamẽtis instruxit, non quod potentissimũ regnũ ab eo recuperari posse speraret, sed ut imperatæ rei difficultatẽ in odium imperantis cõuerteret. Enimuero fratris animum fastidiose æstimans, pijssimum eius amorem parricidali fraude pensa bat. Nam quum eum quod neglectã antè seueritatẽ nouis legibus restituisset, ciuibus inuisum animaduerteret, quò odium eius cumulatius redderet, quod publice displiceret, priuatim exequi stimulabat. Et ne solus insidias uolueret, lecta societate clandestinæ cõiurationis cœtum instruxit. Nec frustra ingeniũ fuit. Quippe primores, quorũ uiolentia regijs sanctionibus retusa fuerat, parricidalis cum Olauo propositi cõsortium habuerunt. Kanutus uero omnium animos glo

riæ

A riæ magis, quàm ſceleri intentos exiſtimans, imperata claſſe Lymici maris oris ad-
uehitur, à quo breuiſſimus in oceanũ tranſitus patet, quondam nauigijs peruius,
nunc uero interiecta arenarum mole præcluſus. Hic rex fraternum diu præſtola-
tus aduentũ, nauigandi cunctatione exercitus alacritate eſt excuſſus. Nam Ola-
uus reddita tarditatis ratione, ueniendi moram in dies extraxit, cõmentumꝗ caſ-
ſandæ expeditionis exagitans, alimenta perfidiæ mendaci impedimentorũ ſimu-
latione quærebat, eò morã trahere cupiens, donec aut regem ſine eo proficiſcen-
tem interim ipſe regno priuaret, uel tarditate ſuſpenſum exercitum deſtitueret,
rexꝗ uel deſertorũ impunitate deſpicabilis, uel pœna cunctis inuiſus euaderet.
Ita & fratrem & dominũ aduentus ſui cunctatione ludificans, tam uafrę, tamꝗ in-
ſidioſæ rationis cõmento generoſi ac fortis propoſiti molitionem ſubruere cona-
batur. Nec eum callida cõſilij ratio fefellit. Nam tota à rege claſſis faſtidita eius ex-
pectatione defecit. Rerum enim quæ à fratre gerebant ignarus, morantis aduen
tum ſæpenumero mandatis exegerat, quũ tandem de eius perfidia certior factus,
claſſe præſtolari iuſſa, Sleſuicum lectiſſima manu feſtinatò cõtendit, ibiꝗ fratrem
inopinatum & attonitum intercepit. Deinde productũ, accuſatumꝗ, nec obiecta
ualide propulſantẽ, perinde ac cõuictum, impotentemꝗ defenſionis compediri à
militibus iubet. Qui indebitam regio ſanguini contumeliã ſuis manibus admini-
ſtrandam negabant. Cuius tanta apud ipſos ueneratio fuit, ut ex eo ortos morte,
quàm uinculis mulctare mallent, tolerabilius rati quod cõmunis conditio admit-
tit, ꝗ quod ſeruile ſupplicium exigit. Sed & gentis noſtræ uerecundia ſummã in
uinculorum pœna turpitudinẽ reponere conſueuit, hisꝗ affici omni fato triſtius
ducit, ingenuas mentes probroſo, ꝗ cruento ſupplicio punitiores exiſtimans, tan
toꝗ alterum altero ſpecioſius cenſens, quantũ naturæ habitus à fortunæ uitio di-
B ſtare creditur. Mandatã militibus operam cõmunis frater Ericus exequitur, plus
iuſti imperij quàm iniqui germani reſpectui tribuendũ, nec ſanguini parcendum
dum uitia puniuntur, exiſtimans. quippe quem uirtus defecerit, nullã ſtirpis re-
uerentiam obtinere, animiꝗ labe fœdum omnem generis infuſcaſſe ſplendorẽ.
Igitur non tam fratris nomen quàm parricidæ propoſitum intuebatur. Adeò ſan-
guinis precium euileſcit, quum ſe moribus ignobilem fecerit. Poſt hæc rex Ola-
uum catenis coërcitum, nauigioꝗ in Flandriã relegatum, carcerali cuſtodię man
dandum curauit. Cuius captionẽ coniurati parum fama aut nuncio experti, quo
callidius exercitum ſoluerent, inertem regis moram abſentiamꝗ cauſati, claſſem
clandeſtino monitu circunuentã domos abire iuſſerunt. Quam rem ſi quis palàm
exhortatus fuiſſet, publicatis bonis aut in exilium agi, aut capitali ſupplicio affici
lege merebatur. Quam ob rem defectionis incentoribus tutiſſimũ uiſum, ut ſine
ullo autore ipſe ſibi populus deſertionis licentiam uendicaret, ne tam priuatũ diſ-
ceſſionis crimen quàm publicũ haberetur. Tantum autem apud improuidã mul
titudinis temeritatẽ inſidioſa magnatũ ratio ualuit, quod plebs non minus eorum
autoritate, quàm moræ tædio adducta, fidentiſſimã reuertendi libertatem accipe-
ret. Cuius facti rex cognitione ſuſcepta, dolorem prius, deinde letitiã egit. Siqui-
dem iniuriam in religionis habitum formauit, mulctæꝗ nomine primam exigen
darum decimarũ occaſionem corripuit, lætatus quod ei utiliſſimã propoſiti ratio-
nem opportunitas conciliaſſet, ſuoꝗ dedecore ſacrorũ decus inſtruere cupiens.
Cumꝗ magnates Olauum quem ſibi factionis ducem futurũ ſperauerant, à fratre
interceptum audiſſent, propoſita fraude defecti, ſummã eius diſſimulationẽ ege-
runt. Itaꝗ rex accerſita poſtmodum concione, docet quantum Danicis armis mili
taris ſemper diſciplina profuerit, maiorũ imperijs à minoribus ſemper obtempe-
ratum fuiſſe, regum autoritatem popularibus inniti ſuffragijs, principum famam
nullo magis quàm militum fide creuiſſe, eorumꝗ nullius momenti imperiũ eſſe.

C ſi non plebeijs ſubſiſtat auxilijs. Sibi uero nuper ignotam regibus contumeliam
obueniſſe, inuſitatæ defectionis autores hebetudinem audaciæ prætuliſſe, auidi-
tate ocij ſpecioſiſſimæ rei negociū ſubruiſſe. Adiecit quoq; quanta pecuniæ ſum-
ma ob impium deſertionis crimen damnari meruerint, gubernatorū ſingulis qua-
dragena numûm talenta, terna remigum unicuiq; mulctæ loco numeranda pro-
ponens. Nemine collationē abnuente, promiſſa æris ſolutio eſt. Quo cognito re-
mittere ſe Kanutus illam exactionē, ſi ſacerdotibus decimas erogare uoluiſſent,
edixit. Tunc concio petita conſulendi licentia, pauliſper à rege deliberatura ſece-
dit, an propoſitis ſatisfieri conditionibus oporteret: utraq; exhibitu difficilis æſti-
mata. In ſoluendo nanq; ære complures inopia afficiendos credebant. Decimarū
uero penſionem omni æuo celebrandam, æternam debitoribus infligere ſeruitu-
tem. Igitur quaſi in triſtium rerum contextu minus aſpere delectum facturis, acer-
bior uiſa cui comes diuturnitas affuiſſet. Nam cum altera ſe tantū, altera poſteros
quoq; puniendos aduerterent, præſentē inopiam perpetuo muneri prætulerunt.
Itaq; temporū æſtimatione facta, quò ſibi tantum quàm pro poſteris pœnam crea-
rent, culpam redimere præoptantes, ſemel ære, quàm ſemper libertate defici ma-
luerunt, iure elicitum, dedecore uacuum, perſuaſione extortum, probro obno-
xium rati. Quinetiam annuam alienis frugem dependere ignominiæ, non reli-
gioni attinere cenſebant. A quibus quum rex deteriorem conditionis partem ap-
probari uideret, ſimulata pecuniæ exactione, ſeptentrionales Iutiæ partes ingreſ-
ſus, Toſtonē cognomine Peculatorem, eiuſq; collegam Hortam colligendæ pen-
ſionis quęſtores inſtituit, mulctæ metu decimarum religionem diſſerere cupiens.
Iiſdem defectorum res æſtimatis poſſeſſionum precijs, intactas dimittere iuſſum.
Qui mandatum immitius ac iuſſi fuerant executi, iniqua plebem exactione pul-
D ſabant. Quam rem æmuli regis in popularium concilio deplorantes, calumniam
mendacijs exaggerabant. Veris quoq; maiora fingentes, inuiſos cunctis reddide-
re quæſtores. Quippe militum opus non regis imperium iudicabant, nec iuben-
tis, ſed iuſſi ſtudium intuebantur. Quorum inſtinctu multitudo quæſtores ador-
ta, communē iniuriam publica conſternatione cohibuit: magis quid fieret, q̃ quid
fieri iuſſum eſſet inſpiciens. Nec eorū cædibus ſatiata, in regē quoq; ueſana proru-
pit. Qui impetū eius opportune ſua ratus abſentia declinandū, Sleſuicū conceſſit,
ibiq; coniugē cum filio conſtitutā ſi res ſiniſtre ceſſiſſent, perfugere in patriā iuſſit,
nullū inter perfidos præſidiū habiturā. Siquidē intempeſtiuū regno hæredem do-
meſticorū arbitrio relinquere uerebat̄. Igitur Vuandali ſolam ſibi in armis liberta-
tem reſtare credentes, fugæ eius perinde ac uictores inſultare cœperūt. Qui quū
imminentibus Iutis & uetera auxilia deficere cerneret, nec noua temporis angu-
ſtiæ cōtrahi ſinerent, quo tutior ſeceſſu foret, Fioniam petit, ſalutē inſulæ præſidio
quæſiturus, ubi nihilominus indignā religioſiſſimo ſpiritu ſuo uiolentiā expertus
eſt. Hinc em̄ Iutis aucta ſęuiendi fiducia, cōcitatā multitudinis temeritatē exacuit,
hinc graſſandi præſumpta libertas triſtē regi procellā inflixit. Sanè populares pœ-
næ metu cœptū omittere ueriti, perſeuerantiā ſceleri exhibendā duxerunt. Neq;
em̄ bis læſum pœnā noxijs remiſſurū credebāt. Ideoq; eius exitiū ſitientes, arden-
tiſſimo odio ſanctiſſimi uiri necē petebāt: ac ueluti ueniæ deſperatiōe cōpulſi, ho-
ſtem tollere q̃ ultorem experiri maluerūt. Nec ſuis eum finibus exegiſſe cōtenti,
Fionia quoq; propellendū decernūt. Iamq; rex accepto traiectionis nuncio, Sia-
landiā emigrare ſtatuerat, cum Blacco quidam primā ipſius familiaritatē adeptus,
ſed nihilominus eum occulte peroſus, ſimulatæ fidei cōſilio hortatur fugæ parcat,
Othonienſis pagi præſidia expetat, nec fœmineo more latebram circunſpiciat: ſe
interim plebis acta ſpeculaturū, blanditiasq; iræ eius oppoſiturū promittit. Quod
ſi plebis animū mitigare nequiſſet, tanto antè id regi pronunciaturū, quantū fugę

occupandæ

A occupandæ ſat eſſet. Conſilio obtemperatũ eſt. Tunc Blacco omiſſa legatione, ſiniſtris plebem monitis palpitans, conciliandæ gratiæ loco, odium regi impenſius ſtruit. hortatur quãcelerrime calumniæ autorem occupent, nec fugacẽ elabi permittant, oppreſſionũ uindices tyrannum non regem faſtidire cõmemorat: carere culpa, quod honeſtatis æmulatione cõmittitur: patriæ tutores perinde ac pietatis miniſtros parricidio exui: priuatũ abeſſe crimen ubi publicæ libertatis uindicta peragitur. Præterea miſerrimos cœpti irritos, cõpotes feliciſſimos fore. His atq; cõſentaneis modis ſolicitato in regis necem populo, aduerſum immerentis caput funeſtos omniũ conatus erexit, eaq; actione cõſternatã amentia plebem ueluti furiali quadam face ſuccendit, ſtatimq; impetus creuit ubi hortatorẽ habere cœpit. Neq; enim temeritati eius conſtantiã ſuam obiecit, ſed publicæ ſeſe dementiæ autorem aſcripſit. Igitur incitatior ſeditionis procella peſtifera eius concione deferbuit, grauiorq; tempeſtatis incentorẽ nacti tumultus erupit. Inde reuerſus pacatiorẽ populi animũ nunciat: facile cõſternationis procellã acquieſcere, ſi rex iram mutuò deponere, reiſq; pœnam remittere uoluiſſet. Quem rex fidum legationis miniſtrũ ratus, regalis magnificentiæ conuiuio excipit, malignũq; ſuæ pietatis interpretẽ donis proſequit̃. Vtrobiq; gratia perfidiæ habita eſt. Nam Blacco alterna partes uice ſubiens corrupto legationis officio, pro mediatore proditorẽ agere cœpit, atq; ex ſpeculatore ſceleris hortator euaſit, ſiniſtre regis, falſo plebis animum interpretatus. Ita pellacis uiri mendaciũ legationis titulo inuolutũ, regẽ pariter ac populũ fefellit, hunc ne imminentẽ uitaret, illum ne parceret expectanti. Eundem die poſtera rex prioribus paria pollicentẽ ad ſpeculanda ſeditionis acta dimittit, cõmunemq; hoſtem inter ſe & uulgum creandæ pacis autorẽ aſſumpſit. Nec ſolita legato perfidia defuit: cuius peſtiferis monitis inſtincta plebs uehementius aduerſum regis caput conſternationẽ deſtrinxit. Kanutus interim quotidia-

B nis ſacrorũ ſolennibus aſſuetus, ne quid religioni præponeret, Albani ædem ſacram pro ſe deprecaturus accedit. Quippe precibus deum, quàm hoſtẽ armis ne quid charitati detraheret, aggredi præoptauit. ubi dum religioni uacando, officia ſanctitatis exequitur, cõſternatę multitudinis corona armis ſacrariũ clauſit. Quotquot ergo ex militibus hoſtem præcurrere poterant, periculi conſortiũ affectantes, regem petebant, eius in ſeipſos diſcrimẽ transfundere cupientes. Cumq; ſalutem ſeceſſu conſequi poſſent, periculũ præſentia quæſierunt, morteq; clari quàm fuga tuti fieri maluerunt. Quanta porrò humanitate clientelã hanc abundaſſe credemus, quæ ne infelicẽ domini fortunã deſereret, periculo ſeſe quod uitare licebat oppoſuit, inq; magna fugiendi copia ſalutem regis quàm ſuam tueri ſatius duxit. Benedictus quoq; fraternitatis nexum fide imitatus, in templo cum fratre cõmori deſtinauerat. Ericus uero ſeorſum ab hoſte concluſus cum ſolus multitudinem ſuſtinere nequiret, per medios hoſtium globos ferro ſeceſſum molitus erupit. Tunc nemine religioſæ pacis domiciliũ uiolenter irrumpere præſumente, primus Blacco cunctantibus cæteris ferro ualuas petiuit, ductuq; ſuo eandem cunctis licentiã tribuit. Ita ſe non ſacrilegij modo, ſed etiam publici parricidij ducem autoremq; exhibuit. Quod uidens plebs cõcitato ſeditionis motu templũ aggreditur, eoq; irruptione facta diuinos lares, ac ſanctiſſima penetralia ſacrilega tempeſtate fœdauit. Verũ Blacco in ipſo quem irruperat aditu trucidatus, datis parricidij piaculis, uiolati ſacrarij pœnas pependit: mors eius interfectoris exitu uindicata eſt. Itaq; alterius fato ſcelus, alterius pietas cauſam præbuit. Crediderim tunc pium cruorẽ parricidali permixtũ ſeparatis fluxiſſe meatibus, atq; ſine ulla riuulorum cõmunione hinc ſacrũ inde ſceleſtũ ſanguinẽ diuiduis alueis inceſſiſſe. Benedictus liminibus irruptorẽ excipiens, dum foribus acrius propugnat occidit̃. Rex ipſe inter cruentos imminentis uiolentiæ ſtrepitus fiducia cõſcientiæ eundẽ

C mentis habitũ tenuit: necq; religioni parcius q̃ si periculũ abesset, uacauit, ne plus ab eo timoris quàm cõstantiæ uiribus indulgeret. Sed ne extrema quidẽ eius hora sanctitatis studio uacua fuit. Nam cum parietẽ undiq; à popularibus perfringi (quippe ligneus erat) ideoq; propinquã sibi necẽ instare animaduerteret, accersito sacerdoti factorũ arcana cõfessus, per summã mœroris acerbitatẽ præteritæ uitæ culpas absoluit, præmiũq; sibi pœnitentiæ salubritate cõciuit. Tantum enim in innocentia sua fiduciæ reposuerat, ut mortẽ non periculo oppressus refugere, sed metu uacuus appetere uideretur. Quinetiã propassis utrinq; brachijs ante aram fati securus occubuit: ubi dum uictimæ more prostratus percussorẽ expectat, im missæ per fenestrã lanceæ mortifico iactu cõfossus, pium mortis sacrificiũ ædidit, profusoq; militum sanguine, suum ad ultimũ erogauit. Enimuero crebris undiq; telis petitus, corpus immobile tenuit, nec ante loco quo cubabat excessit, q̃ feretro mandaret extinctus. Ex cuius sanctissimis uulneribus plus gloriæ quàm cruoris effluxit: quippe præsentis uitæ exitu initium melioris accepit, hostili iudicio punitus, diuino seruatus. Felix eorũ parricidiũ, qui quem terrestriũ uirtutũ orbe exe merant, cœlestiũ usibus applicabant, caducaq; & fragili potentia spoliatũ, solidæ atq; æternæ felicitatis cõpotem statuerũt. Sed & clandestina eius uirtus perlucidis postmodũ experimentis enituit. Hæc audiens regina patriã cum filio impubere repetit, geminis post se relictis filiabus, ex quibus Ingertha Folconi Sueticæ gentis nobilissimo nupta, Benedictũ, Kanutumq; filios habuit, hisdemq; mediantibus, Birgerũ qui & nunc extat Suetiæ ducem cum fratribus suis nepotem accepit: uerũ ex Cecilię matrimonio Ericus Gothorũ præfectus Kanutũ cum Karolo procreauit. Ex quibus generosissimarũ imaginũ numerosa posteritas clara propinquitatis serie cohærens emersit. At populus perempto rege exultans, quod scelus deflere debuerat, insultatione prosequi uoluptatis loco reputabat. Qui cũ

S. Kanuti interitus.

D parricidio pietatis causam prætexeret, idq; tyrannicidij nomine coloraret, militẽ suum Deus mercede fraudari non passus, arcanã sanctissimi uiri innocentiã manifestis publicauit indicijs, eximioq; uitæ eius splendore etiã clara mortis ornamenta cõcessit. Sanè ad coarguendã parricidarũ malitiã puniti merita miraculosis prodidit argumentis, ignotamq; uulgo uirtutẽ mirifico rerum fulgore detexit. Quorum plebs admiratione perculsa uirtutis inuidiã egit, cõspicuamq; signorũ experientiã diu nequicquã infuscare tentauit. Veteris nanq; inuidiæ fremitu, ac pristinis odij uiribus pertinacius excandescens, adduci non poterat, ut diuinis honoribus coleret, quem ob scelus à se interfectũ putaret, rem cœlitus declaratã humanis argumentis abnegare conando. Quanquã enim damnatos à se mores cœlesti iudicio cõprobatos uideret, ad dissimulandã tamen, occultandãq; miraculorũ fidẽ iustam cædis causam fingebat, firmãq; facti tuitionẽ retinens, sententiæ suæ perseuerantissima propugnatrix existere non erubuit. Nec uita regẽ spoliasse cõtenta, etiam fati laudibus exuere conabatur, cuius lucem extinxerat, famã quoq; sepelire cõnisa. Sed humanis tenebris diuinus splendor inuolui non poterat. Quippe miraculorũ nitor dubietatis caliginẽ clara rerum luce pellebat. Nã sanctitatis eius medela uarias imbecillitatũ affectiones remediorũ salubritate prosecuta est. Cũq; obtrectantiũ liuor crebrescentibus signis uirtuti cedere cogeretur, nec fidem ulterius frustrari quiuisset, in facti tamen defensione persistens, sanctitati quidem assensit, sed eam non tam ex preteritæ uitæ meritis quàm ultimi temporis pœnitentia profectã astruxit. Ita & iustam facto causam prætexuit, & uita cassum honore donauit. Siquidem digne regem perisse, sed pium lachrymis euasisse dicebat, intentionem eius auaritiæ quàm religioni propiorẽ existimans. Cuius erroris non paruas postmodũ pœnas pependit. Sed & posteri paternã redolentes inuidiã, sanctitatis eius formã non moribus, sed lachrymis imputant, præsentiq; incredulitati

præterito

A præterito sese errori implicant. Neq; adduci possunt, ut ipsius beatitudinē deposito odio syncere æstiment. Verum sacra eius oppidulo orta toto penè terrarū orbe fulserunt, cultusq; ipsius primū à ciuibus exceptus, paulatim in cōmune prorepsit. Cuius tam uitæ quàm miraculorū uirtutē priuatim Othoniensibus uenerandā, publica eam religio cōsecrauit. Sed & cœlestē eius spiritū ad hoc usq; tempus felix signorū fortuna prosequitur. Hinc est quod Kanutus diuini iam animi immortalitate potitus, ut terrestribus patriā patrocinijs attollere studuit, ita cœlestibus protegere nō desistit: ideoq; sanctitas eius gloriæ & celebritatis fructu opulentissima, splendidū in fastis locū obtinet. Quinetiā salutares effectus suos quotidianis administrat indicijs, malitiamq; patriæ, beneficijs pensat. Nam uirtutū eius insignibus, omnis ætas Danica gloriabitur. Talibus illustrationis radijs sanctorū fatis claritas erogatur, cum cœlesti beneficio mortalis liuor opponitur.

HISTORIAE DANICAE LIBRI VNDECIMI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANORVM LIBER XII.

NTERFECTO Kanuto, Iuti iniquæ societatis pertinacia singularē Olaui gratiā amplectentes, creari eum regem alacerrimis petiuere suffragijs: hunc sibi plurimū gratiæ relaturum sperantes, cui tanto regnū discrimine quæsiuissent. Neq; eius fratribus hunc honorē eximio Kanuti amore suspectis, erogandū duxerunt. Igitur pecunia pacta, Nicolaum cōmunem
B tam præteriti quàm futuri regis germanū, uadem pro eius redemptione dederunt, receptoq; regnū imponunt. Nec paruū Nicolaus fraternæ charitatis specimen ædidit: siquidē fraternas induere catenas, suisq; uinculis germano regnū emere non dubitauit. Quod audiens Ericus, cōtumeliæ memor quam ei cōmunis fratris iussu inflixerat, ultionis metu cum coniuge Botilda quæ Vluoni Gallitiano ex filio Thrugoto neptis obuenerat, Suetiā petiuit. Dani uero collato certatim ære pro sponsoris reditu, pactam creditori pecuniā numerarunt. Quem Flandrensi custodia liberatū, infesta parricidis fortuna ueluti cladē aliquā nostrorū abundantiæ ac fertilitati iniecit. Nam cum Dani noui regis initijs applaudentes pristinæ ruinæ procacius insultarent, criminosis semper infensa diuinitas ne diu scelus impunitate floreret, petulantiā penuria rependere uoluit, communiq; inopia publici parricidij uicta exegit piacula. Vt enim non in singulos modo sed in uniuersos animaduerteret, summa aëris intemperantia annorū quibus Kanutus regnū gesserat numerū adæquauit, cœlestiq; robore humana ui maiorem ædidit ultionē. Quippe uerni æstiuiq; temporis feruore satum omne coaruit, autumnale uero adeò pluuiū fuit, ut siquid locorū humilitate palustri ue madore alitum succreuisset, perseueranti imbriū inundatione decideret. quanquā cōtrarium cœli habitū humanæ cōmoditatis ratio flagitasset. Igitur opportuno solstitium humore caruit, eundēq; sine modo profusum siccum amans sextilis excepit. Tunc planè camporū facies cœlestibus imbribus inundata, late patentis stagni speciem præbere conspecta est, ita quod æstas ægre genuit, autumnus oppressit: tantaq; temporū intemperies extitit, ut nec imber æstum leniret, nec æstus imbris illuuiē temperaret. Quinetiā agrestes aquis campos tegentibus, supernantia spicarū capita demetentes nauiculis excipiebant, ac deinde putres aristarū reliquias forna-

C cibus igni percalefactis exiccandas mandabant, ſicꝗ eas molæ ſubijcientes, quia
panẽ præſtare non poterant, in uſum pultis uertebant. Quamobrẽ tanta ciborũ
penuria inceſſit, ut maxima populi pars alimentorũ inops inedia conſumeretur.
Ea res locupletes inopia, pauperes morte mulctauit: maioresꝗ ære, minores ſpi-
ritu ſpoliauit. Nam diuitũ populus non ſuppetentibus alimentis, auro argentoꝗ
ſalutarẽ cõparauit impenſam: pauperũ uero gregẽ tam cenſus quàm dapis inopẽ
horrida paſſim fames abſumpſit. Rex ipſe ad ultimã tabem redactus, plurima fru
ge latifundia permutabat, agriſꝗ uænire iuſſis, alimenta poſſeſſionũ precijs com
parabat. Nobilibus in eundẽ uſum ingenuitatis inſignia erogare, rubori non fuit.
Enimuero abunde ſeges finitimis erat, ut priuata gentis, non publica terrarũ ul-
tio uideretur. Quæ tam dira clades cõuictũ populi animũ ſanctitatẽ, quam antea
detrectauerat, fateri coëgit: deꝗ celſitudinis eius cõtemptoribus ueneratores ef-
fecit. Sanè tam euidens pœna, alijs fruge abundantibus, Danis priuatim ingruẽs,
& parricidarũ noxã, & perempti innocentiã, liquidò argumentata eſt. Hanc peſtẽ
Sueno pontifex, cuius ſumma apud Danos autoritas erat, populo parricidij pœ-
nitere permonito inceſſurã prædixit. Quippe in plebẽ pius, in deũ uenerabilis ha
bebatur, religionẽꝗ attentiore cura, cõciones præſtantiore facundia celebrabat:
ita fauore omniũ occupato, arcem inter noſtros autoritatis, atꝗ eloquentiæ faſti-
gium poſſidebat. Subiectorũ mores, non ſolũ dictis, ſed etiam ſereniſſimis operũ
informabat exemplis, nec uoce ꝙ mente concinnior fuit. Idem perfecta trinitatis
æde, in exædificando eius ambitu Kanutũ religioſi operis ſociũ habuit, nec mino-
rem in extruendis Mariæ ſacrarijs operam geſſit. Quippe unum in urbe, alterum
Ryngſtiadis enixe molitus, tertiũ Michaël Slagloſæ cõdidit. Adeò ſe ſanctorũ pe
D netralium ſingulari cultu flagrare monſtrauit. Nec domeſtica ſanctitate cõtentus,
augmentũ eius foris petere arrepto peregrinandi labore cõſtituit. Cumꝗ Hiero
ſolymã proficiſcens Byzantiũ perueniſſet, cõtracta uarij generis ornamenta cum
ſacrorũ cinerũ reliquijs in neceſſarios uſus domeſtici templi remittenda curauit.
Sed cuius Græcia pietatẽ uidit, mortẽ Rhodos aſpexit. Iiſdẽ ferè temporibus ab-
ſumpto Richaldo, Aſcerus morũ generiſꝗ ſplendore eximius Lundenſi potitur
ſacerdotio. Olauus cum bis penè luſtrũ regnando cõdidiſſet, inter cõtinuas rei fa-
miliaris anguſtias, nihil regali magnificentia dignũ exequi poterat. Sed & finitimi
facto paupertatis eius cõtemptu, famelicũ ferro inceſſere ruboris loco duxerunt,
rati inediã armis obrui non oportere, neꝗ diuinitus afflictum humanitus premi,
aut cœleſtiũ uindictã mortaliũ uiribus exagitari. Cui enim inuidioſum exiſteret
regnũ, cõtemptiſſima tot annis inopia profligatũ? Cũ rex diuinũ natalẽ celebrãs,
pane in domo non ſuppetente ieiunos circunquaꝗ penates aſpiceret, erubeſcen-
da menſarũ inopia magnopere cõfuſus, obducto manibus capite ſuffuſoꝗ lachry
mis uultu, per ſummã ammi ægritudinẽ temporis difficultatẽ gemitu proſecutus
eſt. Sanè tantulã dapẽ tot cõuiuis apponi defleuit, cõtemptiſſimã famẽ honoratiſ-
ſimæ lucis ignominiã iudicãs. Qui mihi alienã ſpecie, ſuam re uera deploraſſe ui-
detur inopiã. Deinde ſupplicatione habita, ſuperna cõtuitus autorẽ omniũ deũ ut
ſi quid iræ aduerſus populũ cõcepiſſet, ſuo non eius periculo ſatiaret orauit, infe-
liciſſimũ patriæ ſtatum, difficilimũ temporis habitũ æſtimans. Quippe tam inops
epularũ cõuiuium quo famẽ inſtruere potius ꝙ pellere uideretur, principũ oculis
ſubijcere erubeſcebat. Nec difficiles numinis aures habuit: ſiquidẽ celerẽ fati uiã
obtinuit, ſibiꝗ mortẽ, ſalutẽ patriæ, ſi qua modo parricidis uirtus ineſt, pia prece
cõciuit, ingenuoꝗ uiuendi pudore maximæ cladis pœnã auertit. Itaꝗ memoriæ
eius ſpecioſius depoſita uita ꝙ geſta aſcribi poteſt, qui fatũ patriæ finiendi ſpiritus
cauſam habuit. Porrò quantũ charitatis erga ſuos cordi inſitũ haberet aperuit, cũ
& eorũ mala proprio capite luere uellet, & cõmune periculũ ad ſe ſolũ redundare
depoſceret.

A deposceret. Nempe quia suã pro ciuiũ salute deuouit, pij animi titulo fraudandus non est. Fortuna siquidem famẽ cum autore suo pari funere extulit, inediamq; satietate mutauit. Huic Ericus natu proximus è Suetia reuocatus, magno omniũ fauore sufficit. Huius ætas periclitanti populo labẽtis annonę subsidia reparauit, segesq; tempestiui imbris beneficio uisitata conualuit. Nam regnante eo agrorũ habitus ad tantam ubertatẽ excessit, ut singuli cuiuslibet annonæ modij totidem denarijs permutarent. Sed & cõtinuis regni ipsius annis eadem agris ubertas incessit. Quo euenit, ut non solũ ex morũ, sed etiam temporũ placidissimo usu, boni cognomen acciperet. Tunc planè penuriæ copia, inopiæ successit abundantia. Huius uiri uirtutes summatim cognoscere, tædio non sit. Nam præter ingentia animi decora, singularibus naturæ incrementis euectus, admirabili corporis magnitudine eò proceritatis excesserat, ut cæterorũ uertices humeris superaret: nec longitudini inconcinna soliditas fuit, ut totam eius compagem exactissimo naturæ ingenio excultam elaboratãq; putares, quæ corpori granditate conspicuo consentaneum uirium habitum conciliauit. Igitur ut corpore nullum, ita nec robore parem habuit, cum staturæ laude egregia quoq; uigoris ornamẽta sortitus. Hastæ aut lapidis iactu sedens stantes uincebat: neq; illi situs quo minus fortitudinis suæ experientiã æderet officere potuit. Eodem corporis situ ex robustissimis duos lucta aggrediebatur, dumq; alterum attrectaret, alterũ genibus compressum urgebat. nec ante destitit, quàm prius hunc, deinde illum pedibus subijciẽdo, amborũ manus post terga uinciret. Nec minori robore funiculorum certamen exhibuit. quippe unum dextra, alterũ sinistra, continens eorũ extrema quatuor præstantibus robore ex aduerso distrahenda cõmisit. Quibus eum nequicq; sede sua detrahere laborãtibus, ipse funem utrinq; modo dextra, modo læua corripiens, ingenti fortitudine effecit, ut aut tenentibus restim excuteret, aut eosdẽ ad se magnopere
B renitentes appelleret, funemq; ducere nequeuntes sequi cogeret. Eidem quoq; speciosissimus uocis habitus fuit. Siquidem cõciones non solum præstanti facundia, sed etiam tanta pronũciationis amplitudine celebrabat, ut in actionibus non solum à præsentibus, sed etiam à procul positis liquidò exaudiretur. Præterea ad conciliandam sibi populariũ beneuolentiã in extrema actionũ suarum parte mandati loco subnectere cõsueuerat, ut uiri coniuges suas ac liberos, necnõ & seruos cum primũ domos redissent, sub eius titulo consalutationis officio prosequerent, fore se cuiq; illius seruatorem promittens, cõmunemq; cunctis in exhibẽdo ęquitatis cultu, debitorẽ affirmans. Verum hũc corporis eius animiq; fulgorem, sola libidinis uis tetris intẽperantiæ maculis obscurabat. Siquidem coniugalis copulæ tędio Veneris usum pellicũ cubiculis intentũ habuit. quanq; ei fortuna uxorẽ forma ac moribus conspicuã sociasset. Nec defuit Botildæ tolerabunda mens ad insolentiã mariti sustinendã. Puellas siquidẽ quas ab eo adamari persenserat, maternæ dilectionis officijs prosequebat, easq; quo prõptius mariti studijs indulgeret, quoad uixit inter pedissequas habuit. Quarũ ut formam quoq; concinniorẽ efficeret, sępenumero capitis earũ cultũ proprijs manibus exhibebat. Cumq; abunde foret iram abiecisse, addidit charitatẽ, & quia sua specie nõ potuit, aliena marito placere uoluit, uiriq; in eis affectũ colere, q; læsionis suæ uindictam agere præoptauit, ne clarissimũ ducem turpitudinis reum ageret. Etenim amoris sui raptrices officijs q; odijs insequi speciosius duxit. Itaq; non solũ mariti flagitiũ dissimulatiõe texit, sed etiã absq; respectu pellicatus odium merentibus, gratiã erogare sustinuit, uenera tione cõtemptũ, obsequijs iniuriã pensans, eoq; facto clarissimũ muliebris patientiæ exemplũ præbuit. Quinetiã singulari moderationis beneficio posteritati insignem nominis sui memoriã cõmendauit. Fuere Erico filij, Haraldus, Kanutus, & Ericus: sed primus cõcubina, secũdus matrimonio, tertius adulterio ortus prodit.

Clarum mulieris patientiæ exemplum.

C nec mansuetudinis spiritus regis fortitudini defuit, qui ut crudelitatis alienus, ita socordia uacuus medium inter desidiam ferociamq; temperamentũ teneret. Eiusdem quoq; seueritas benignissime popularibus affuit: ne enim potentum auaritia æquitatis uinculum labefactaret, petulantiaq; iuris hebetudinẽ pareret, insolentiæ rigorem opposuit, & quo plus à peruersis loco destitit, hoc magis per imperium nocuit. Quippe cum à populariũ oppressoribus parum per absentiam timeretur, eosdem subita satellitũ manu interceptos suspendio consumendos curauit. Quo facto quid aliud quàm iniuriæ pondus arborea lance pensauit? Quamobrẽ maioribus formidolosus, minoribus percharus euasit, cum hos paterna indulgentia, illos regia seueritate insequeretur. Filias quoq; cõplures ex concubinatu habuit, quarum unam Haquino cuidam Beronianæ necis ultionẽ pollicito, præmij nomine nuptum dedit: frater siquidem Erici Bero Holsatijs Dytmersisq; subactis, eo loci ubi Vuermundi filium Vffonem, cum duobus Saxonicæ gentis lectissimis manũ Duelli nomine conseruisse proditum est, munitionẽ inhibendæ defectionis causa molitus, uallo fossaq; insulam cinxit. Cuius dominationẽ populariũ quidam priuatim perosus, concionãtis latus hasta transfixit. Ea tẽpestate Sclauorũ insolentia diu Danicæ rei miserijs alita, quippe magis ocijs Olaui prouecta, quàm ullis eius negocijs retusa fuerat, piratica nostros acerrime lacessebat. Sed & Autonẽ quendam splendidissimo loco natum, Falstriam è Sialandia petentem, moriq; quàm intercipi præoptantẽ occidit. Enimuero ingenita Danico sanguini uirtus, captiuitatis sortem omni fato tristiorem existimat. Quam rem Skialmo candidus, frater hic Autonis erat, in celeberrimis Danorũ concilijs querelarũ frequentia prosecutus extudit, ut autoritate eius motum uulgus, unius necem omniũ manu ulciscendã decerneret. Adeò quippe regia maiestas popularẽ euexerat, ut ei decernendarũ

D expeditionũ ius esset, armisq; publicis, non imperiũ principis, sed plebis arbitriũ præsideret. Præterea Alli & Herri Scaniæ oriundi, sed eius usum facinoribus demeriti, Iulinũ certissimũ Danorũ profugium proscriptorũ titulo petiuerũt. Cuius enixe negocia cõsectantes, maritimisq; patriam latrocinijs incessentes, rem Danicam atrocius profligare cœperũt. Tunc Danica iuuentus Iulinum adorta, fractos obsidione ciues, quotquot intra mœnia piratas habebant, cum pecunia pactionis nomine præbere coëgit. Quibus nostri in potestatẽ acceptis, læsæ patriæ pœnas crudelissima mortis ratione expetendas duxerũt. Nam quo uiolẽtiore eos morte consumerẽt, reuinctis post terga manibus palis primũ affigendos curabãt, deinde uentrium caua cultro rimati, nudatis extis primaq; uiscerũ parte protracta, cætera stipitibus explicabant, nec ante suppliciũ remiserunt, quàm tortos extis funditus aluo egestis, horridæ rapacitatis spiritũ profundere coëgissent. Quod spectaculũ ut specie triste, ita re nostris perquam utile extitit. Non solum enim reis pœnã inflixit, sed etiam cæteros consimilẽ cruciatus causam uitare permonuit. Itaq; nõ minori uisentibus documẽto quàm afflictis supplicio fuit. Nec semel quidem Ericus Sclauici roboris amplitudinẽ pressit, & neruos debilitauit, sed iterum ac tertio effrenata gentis illius ingenia tanto tempore retudit, ut nulla eum ulterius piratici æstus procella pulsaret. Interea defuncto Egino Ascerus clarissimo inter Iutos loco natus, Lundense sacerdotiũ sumpsit. Fortè autẽ Hamburgensis antistes ob inanes & falsas suspitiões Ericum execratione mulctandũ censuerat. Quod ueritus rex, appellatiõe sententiã præcucurrit, Romamq; euestigio petiuit: ubi causæ suæ examine diligẽtius habito, pontificis accusationẽ potenter repulit, cunctisq; defensionis partibus actore superior redijt. Nec cõtentus efficacissimũ causæ dictionis suæ propugnatorẽ egisse, aduersariæ partis odio penetraliũ sacrorũ decus externo sacerdotio subiectũ habere passus non est. Quamobrẽ Romam regressus, tum se, tum etiam patriã ac domestica sacra Saxonica prælatione liberari petiuit,

ne

A ne religionis ratione exteris admodum obſequi cogeretur, aut eius diſciplinã ab
alienigenis petere neceſſe haberet. Nec difficilẽ curiæ conſenſum habuit. Quæ ne
clariſſimũ uirum repulſa afficeret, tum dignitatis, tum etiam fatigationis eius intu=
itu mota, petitioni annuit, ſeq; regnũ ipſius ſummi ſacerdotij inſignibus adorna=
turã ſpopondit, atq; ea promiſſorũ ſpe regem à ſe exhilaratũ dimiſit. Sed triſtioris
fortunæ quod ſequitur. Reuerſus nanq; Ericus cum more regio domi in propa=
tulo cœnitaret, inter alios quendam muſicæ rationis profeſſorem adeſſe contigit.
Qui cum multa ſuper artis ſuæ laudibus diſputaſſet, inter cętera quoq; ſonorũ mo
dis homines in amentiã, furoremq; pertrahi poſſe firmabat. Quinetiã tantas fidi=
bus uires ineſſe dicebat, ut perceptis earũ modulationibus aſtantes mente conſta
turos negaret. Cumq; an eiuſmodi uſu calleret interrogatus, peritiam fateretur,
tum precibus regis, tum etiam minis effectũ præſentare cõpellitur. Qui cum nec
uecordiæ metu, nec periculi prædictione imperantẽ auertere potuiſſet, ne furori
nocẽdi materia ſuppeteret, primũ æde armis uacuefacta, complures extra auditũ
citharæ in ambitu collocandos curauit, oriente ueſaniæ ſtrepitu fores irrumpere,
ereptamq; manibus ſuis citharam capiti illidere iuſſos, ne ulterior eius modulatio
ſuperueniẽtes quoq; mente captos efficeret. Monuit quoq; præſtò eſſe qui furen=
tium ueſaniæ ualenter occurrerẽt, ne lymphantes demẽtia in rixam uerſa, mutuis
ſeipſos uiribus interimerẽt. Obtemperatũ conſilio eſt. Igitur armis domo egeſtis,
clauſtrorũq; cuſtodia obſeratis, fidibus operam dare exorſus, inuſitatæ ſeueritatis
muſam ædidit: cuius prima ſpecie præſentes ueluti mœſtitia ac ſtupore cõpleuit. *Citharœdus insignis, affectus hominũ pro uoto inflectens.*
Qui poſtmodum ad petulantiorẽ mentis ſtatum uegetioribus lyræ ſonis adducti,
iocabundis corporũ motibus geſtiendo, dolorem plauſu permutare cœperunt:
poſtremo ad rabiem & temeritatẽ uſq; modis acrioribus incitati, captum amentiæ
ſpiritum clamoribus prodiderunt. Ita animorũ habitus, modorũ uarietas inflecte
B bat. Igitur qui in atrio melodiæ expertes conſtiterãt, regem cum admiſſis demen=
tire cognoſcũt, irruptaq; æde furentem complexi, cõprehenſum continere nequi=
bant: quippe nimio captu furoris inſtinctus, eorũ ſe ualide cõplexibus eruebat.
Naturæ ſiquidem eius uires etiam rabies cumulabat. Victo itaq; colluctantiũ ro=
bore procurſum nactus, cõuulſis regiæ foribus, arreptoq; enſe, quatuor militum
continendi eius gratia propius accedentiũ necem peregit. Ad ultimum puluina=
rium mole quæ undiq; à ſatellitibus congerebãtur obrutus, magno cum omnium
periculo cõprehenditur: ubi uero mente conſtitit, læſæ primum militiæ iuſta per=
ſoluit. ut autem acrioribus expiationis modis pœnitentiã æderet, redimendæ no=
xæ gratia, religioſæ peregrinationis propoſitũ amplexatus eſt, Iudæamq; diuinæ
uiſitationis memoria uenerabilem adire conſtituit. Cuius ſtudij ſanctitatem cum
diu tacitus animo reuoluiſſet, tandem ijs maxime quos ob excellentem corporis
habitum profectionis ſuæ conſortes deſtinabat, inſinuat. Quibus rem dolenter fe
rentibus, idipſum apud celeberrima patriæ concilia publicauit. Quod cũ in Vui=
bergica quoq; concione uulgaſſet, attonita multitudo perinde ac patrem amiſſu=
ra foret ingemuit, abſentiam eius pernicioſam patriæ futuram uociferans, inq; eo
remorando tota plebs unius plorabundi amici uultum habuit. Ad ultimũ lachry
mis ſuffuſa ſupplicem ſe eius genibus aduoluit, magnopere deprecans, ne magis
priuati uoti quàm publici cõmodi debitum intueretur, eumq; plus Deo ſyncera
regni adminiſtratione, quàm exilio placiturum affirmans. Ille precibus concionis
uoti religionẽ oppoſuit, eiuſq; titulo propoſiti pertinaciã tuebatur. Nec populo
ad refellendã excuſationis rationẽ conſilij ſagacitas defuit. Redimendi nanq; uoti
gratia tertiã ſe rei familiaris partẽ egentibus erogaturã promiſit. Sed ne ſic quidẽ
tenaciſſimã ſanctitatis eius perſeuerantiã labefecit. Negabat enim rex honeſtatẽ
culpa redimi poſſe, ſeq; alieni æris interuẽtu uoto liberũ fore, futurũ aſſerẽs ſi con

C ditione uteretur, ut & se periurij, & patriã paupertatis periculis implicaret. Malle uero proprio sumptu profectionẽ instruere, quàm aliunde impensarũ necessaria mutuari, ne alieno grauamine ad peragendum deuotionis propositum uteretur. Itaq; seductos maiores de substituẽdo interim procuratore consulere cœpit, non quia prudentia fallebatur, sed ne præteritis aliorũ consilijs, suo indulsisse uideretur, priuatam sententiã publicæ præferendo. Quo audito principes id se consultoris optioni permittere responderũt, nec hac quidem in re de eius industria dubitaturos, cuius summã in alijs solertiam didicissent. Tunc rex Haraldum filium quẽ prȩstantior ætas honori tempestiuũ effecerat, regis partibus perfunctorie donat. Scialmoni uero candido splendidissimæ atq; integerrimæ dignitatis uiro, cui non solum totius Sialandiæ, sed etiam Rugiæ uectigalis à se factæ procurationẽ detulerat, peragendæ circa Kanutum educationis officium mandat. Ericum autẽ obscuriore loco natum hebetiore quoq; cura complexus, minoris potentiæ tutoribus applicauit. Quibus dispositis ut granditatis suæ speciẽ consentaneo corporũ habitu minueret, procerissimos quosq; peregrinationis participes legit, sicq; alienæ staturæ spectaculo, suæ miraculum temperauit, ne singularis eius magnitudo uisentibus exteris ludibrio foret. Nec piger Botildæ ad consectanda mariti studia animus fuit. Quem quidem eodem uoto, sed diuiduo toro secuta, profectionis meritũ pudicitia cumulauit. Sed neq; Ericus patriæ quam deseruit curam abiecit. Ne enim Dani sub externo pontifice sacrorũ munera celebrarẽt, missis ad curiam legatis, in ornamentũ domesticæ religionis maximi sacerdotij insigne expetendũ curauit. Nec eum Romanæ promissionis fides fefellit. profectus enim à curia legatus, qui sacri insignis prærogatiua nostræ gentis sacerdotiũ adornaret, cum celeberrimis Danorũ urbibus inspectis cuncta curiosissime collustrando, nõ mino-

D rem personarũ quàm ciuitatũ respectum egisset, Lundiæ ob egregios Asceri mores, tum quod ad eam è finitimis regionibus terra mariq; transitus abunde pateat, hunc potissimũ honorem deferendum existimauit. Nec solum eam Saxonica ditione eruit, sed etiam Suetiæ, Noruagiæq; religionis titulo magistram effecit. Nec parum Dania Romanæ benignitati debet, qua non solum libertatis ius, sed etiam exterarũ rerum dominiũ assecuta est. Interea Ericus petitam nauigio Rusciã terrestri permensus itinere magna Orientis parte transcursa, Byzantium ueniebat. Quem imperator nequaq; urbe excipere ausus, extra mœnia tendere iussum hospitalitatis officijs prosequebaᵗ, ratus religionis simulatione dolum intendi. Siquidem famam eius ac magnitudinẽ suspicione insecutus, impensis eum quàm mœnibus fouere maluit. Ad hæc, Danos summa à se familiaritate cultos eadem suspicionis occasione notabat, perinde ac maiorem patrij regis quàm stipendiorũ suorum respectum acturos. Inter cæteros enim qui Constantinopolitanæ urbis stipendia mererentur, Danicæ uocis homines primum militiæ gradum obtinent, eorumq; custodia rex salutẽ suam uallare consueuit. Nec imperatoris Ericum opinatio fefellit. Verum re dissimulanter habita, uenerandorũ sacrorũ gratia ciuitatis introitum expetiuit, præfatus maxime se eo loci celebrandæ religionis amore perductum. Imperator collaudato petentis studio, postero se die postulationi responsurum promittit. Interea qui ex Danis Græcorũ militiam secuti fuerant, imperatore adito, regem suum consalutandi potestatem efflagitant, permissisq; segregatim egredi iussum, ne simul omnium animos una regis hortatio caperet. Subornauerat enim imperator utriusq; uocis peritos, per quos eorum Ericiq; colloquia disceret. Primum itaq; consalutato rege considere iubentur. Tum ille fari exorsus, docet Danos Græcorũ stipendia merentes iandudum honoris arcem uirtutibus impetrasse, indigenis exules imperitare, multoq; foris quàm domi feliciores existere. Ad hæc, imperatorẽ eorum fidei capitis sui custodiam credere, eumq; prælationis

A lationis usum non tam ex eorum meritis, quàm ex illorum qui ante eos Græcorũ militiam coluissent, uirtute progenitum. Quapropter magnopere eis curandum esse, ne plus temulentiæ quàm sobrietatis studijs indulgerẽt, susceptæ militiæ melius affuturi, si neq; se uino, neq; regem solicitudinibus onerassent. Fore autem si frugalitatis normam deseruissent, ut militiam segnes, iurgia alacres exequerẽtur. Monuit quoq; ne manum cum hostibus consertuari, maiorem uitæ quàm uirtutis curam agerent, néue mortem fuga præcurrerẽt, aut salutem suam ignauiæ præsidio tuerentur, promittens se cum primum in patriam redissent, fidelem eorum operam beneficijs pensaturũ. Quod si uiriliter dimicantes spiritum in acie profudissent, propinquos eorum ac necessarios honore prosecuturũ. His itaq; consentaneis modis uniuersos affatus, propensam Danorum fidem Græciæ conciliauit. Cuius rei imperator per subornatos certior factus, falso Græcis sapientiæ prærogatiuam ascribi inquit, quod ducis fidem notassent, cuius gentem toties alienam perfidiæ cognouissent. Siquidem probatissimo popularis constantiæ experimento regiæ fidei habitus æstimari poterat. Cumq; eum religioni potius quàm fraudi intentum aspiceret, urbe exornari iussa, ac plateis cultius stratis, dextera manu uenerabiliter exceptum ad curiam & palatium usque magno cum omni tripudio triumphantis more perduxit, & cui suspicionem immerenti inflixerat, honorem quo maior ab homine præstari non poterat, erogauit. Quinetiam ei perinde atq; honoratissimo hospiti regiam cessit, eaq; nemo deinceps imperatorum uti uoluit, ne quis se maximo uiro tecti cõmunione æquasse uideretur, hospitijq; reuerentia perpetuũ hospitis monumentũ existeret. Quinetiam accersito qui staturam eius mensuræ parilitate comprehenderet, stantisq; & sedentis habitum quamdiligentissime coloribus complecteretur, tantæ magnitudinis admiratione perenni spectaculo repræsentandam curauit. Et ne tantum hospitem indonatum dimitteret,
B complacita postulare præcepit. Quem cum facto opum contemptu sacros potissimum cineres exoptare cognosceret, honorandis ossium reliquijs donat. ille religiosum munus cupide amplexatus, idipsum imperatoria bulla assignatum Lundiam, Roskildiamq; deportandũ curauit. Et ne ortus sui locum ueneratione uacuum sineret, Slangathorpiam cum Nicolai sacratissimis ossibus diuini patibuli particulam transtulit. Quippe & oppidi illius templũ molitus, & eo loci ubi nunc aram uidemus, matre æditus proditur. Præterea oblatum ab imperatore magni ponderis aurum spreuit, ac repudiauit, ne postposito continẽtiæ studio, Græcas opes appetere uideretur. Quem mox imperator iniuriæ reum agere cœpit, affirmans se non donum contemptu ab eo fuisse perfusum, abiectisq; precibus unico notæ irritamento oblatis uerecunde eum uti coëgit. Et ne rex accipientis potius, quàm erogantis partes agere uideretur, humanitatis eius officijs mutua liberalitate respondit. Sed donis eius precium nouitas fecit, barbarumq; munus hoc imperatori charius, quo Græciæ rarius fuit. Deinde piraticis ab ipso nauigijs, commeatuq; donatus, Cyprum cõtendit. Cuius insulæ natura adeò quondam tumulorum impatiens fuit, ut mandata sibi interdiu corpora, proxima nocte reijceret. Hic rex febri implicatus cum uicinum sibi fatum adesse cognosceret, apud celeberrimã Cypri urbem corpus suum funerari petiuit, præfatus tellurẽ aliorum cineres respuentem, suos quietius habituram. Igitur pro uoto tumulum nactus, corporis sui beneficio uetustam humi indignationem repressit, eamq; humanis ante cadaueribus reluctantem, non solum suæ, sed etiam alienæ sepulturæ patientem effecit. Coniugem quoq; eius idem peregrinationis labor finiuit. Iamq; tota regis stirps Suenonis ad tres tantum filios, Suenonem, Nicolaum, & Vbbonem redacta fuerat. Nam ut ex supra positis liquet, Kanutum, Benedictum atq; Beronem ferrum abstulit, cæteros morbus absumpsit. A discessu uero Erici biennium

Cypria tellus humanorũ cadauerũ quondam impatiens.

C intercessit, antequā Dania certum mortis eius nuncium accepisset. Igitur Sueno natu ab Erico secundus tantopere regnum ætatis fiducia affectabat, ut nequaquā cōmunem patriæ sententiam duceret expectandam, uocataq; Vuibergum concione, publici delectus arbitrium unius prouinciæ iudicio præcurrere non extimesceret. Et fortassis morum suorum obscuritatem perspicaciori censuræ committere uerebatur, ideoq; fastigium paucitatis consensu rapere, quàm fortunam suam incerto multitudinis decreto subijcere maluit, partiumq; suffragijs occupare, quod uniuersorū erat sententia tribuendum. Sed dum citato equitatu cursum ad Vuibergicæ concionis locum dirigit, corporis firmitate defectus, quo lenius cōmodiusq; ferretur, carpento se excipi iussit, affirmans hilariter obiturum, si saltem sub regis titulo triduum exegisset. Neq; enim neruorū hebetudo, aut membrorum tarditas festinabundæ mentis cursum reflectere potuit: sed ob morbi magnitudinem huius quoque usum perosus, ministris properare iussis, lecticam poposcit, præfatus nil se curaturum, si rex à populo salutatus, spiritum in concione deponeret. Enimuero insopibilis ambitionis calor imbecillitate superari non potuit. Sed dum aduersæ ualitudinis immemor supra uires concionem appetit, non regno fatum, sed fato regni titulum præcucurrit. Restabat igitur ut circa Nicolaum, Vbbonemq; delectus perageretur. Nam Haraldus summa sibi populariū odia iniquissima regni administratione pepererat. Quippe procuratione in calumniam uersa, tam fœde se, tamq; deformiter gesserat, ut abiecto iustitiæ cultu rapinis ac latrocinijs teterrimam in subiectos potentiam exerceret, plebemq; omni iniuriæ genere fatigaret. Quo euenit, ut cuncti sordidissimam eius dominationē perosi, nequaquā regnum oppressori deferendum putarent, indignum rati iniurias suas obsequijs, angustias honore rependi. Cunctis ergo Ysoram coëuntibus, cum ob ætatem Vbboni summa decerneretur, Nicolaus solus qui id ægre laturus putabatur, maximo fauore concionis suffragia comprobabat, quod Suenonis filij pro ætatis habitu regni inter se successionem uersare consueuerint, semperq; minorem maior honoris huius hæredem habuerit. Vbbo uero parum solertiæ uisus, ueluti secordiæ conscientia tanto oneri humeros suos subijcere recusauit, uegetioris ingenij fratrem eo munere dignissimum asseuerans. Enimuero animi sui imbecillitatem, proprio quàm alieno iudicio metiri prudentius duxit. Sed mihi quidem uitandæ præsumptionis gratia, humilius quàm uerius de uirtute sua sensisse uidetur, cui melius respuendo regnum, quàm amplectendo consuluit. Eo quidem honore dignior, quod oblatum sibi fraternæ prudentiæ cedere non erubuit. Et quidem Dani parum iusta æstimatione tam modestam eius uerecundiam prosecuti, ignariq; prudentem uirum fugiendi oneris rationem inertiæ simulatione quæsisse: quem perseuerantia superare debuerant, negligentia prætetire sustinuerunt. Quis enim mentis compos huius refertum industria pectus ignoret? qui se intra priuatum fortunæ habitum continere, quàm dignitatis incrementa cura ac solicitudine quærere præoptauit.

(D marked in margin at "rias suas obsequijs… Cunctis ergo Ysoram coëuntibus")

HISTORIAE DANICAE LIBRI DVODECIMI FINIS.

A

GITVR Nicolaus suscepto regno adeò animum ab omni fastu auersum habuit, ut nihil ex pristina mansuetudine sua decerperet, totamꝗ præteritæ uitæ cõsuetudinẽ retinens, cum fortuna animũ mutare passus non est, ne potius fortunæ mores, quàm moribus fortunã subijcere uideretur. Præterea ne patriã sumptuosa clientela ac uoracibus oneraret impensis, quotidianã militiã suam sex tantũ aut septem clypeis ob exturbanda latrocinia contentã habuit, nec petulantiorẽ regem, quàm militem egit. Duxit autem Margaretã patre Ingone Sueonum rege, matre uero Helena natã, cuius castitatem rex Noruagiensiũ Magnus coniugio delibauerat. Qui quum sedulo Sueones adortus, in Hallandenses etiam arma proferret, inopinata eorum irruptione perculsus, ut erat calciamentis uacuus probrosum ad naues recursum habuit, eiusꝗ fugæ deformitatẽ etiam cognomine usurpauit. Cuius manũ Ingo saluti suæ perniciter imminentẽ ferre nequiens, merendę pacis gratia filia ei in matrimonium tradita, periculum beneficio repulit. Ex hac itaꝗ Margareta Magnus prolem non sustulit. Nicolaus infelicibus sobolẽ auspicijs propagauit. Cuius filius Ingo initio adolescentiæ effrenis equi lasciuia excussus, eiusdemꝗ ungulis artuatim obtritus, splendidissimũ sanguinẽ luteis uiarũ sordibus erogauit, tristissimoꝗ fati genere cõsumptus, sparsis uiatim membris, lacerũ humi cadauer iacuit. Pædagogus quippe eum equo assuefacere cupiens, habenas manu cõtinere permisit, quarũ regimini intempestiuus adolescens pede subsellijs inhærente, contiguum solo corpus habuit. Magnus uero felicioribus naturæ quàm fortunæ incrementis euectus, teterrimũ cõsanguineæ cædis piaculũ ædidit, atꝗ ad notissimũ fidei exemplũ euasit. Cui mater ampliorẽ propinquorũ fauorẽ affinitatũ beneficio B creare cupiens, Henrico Regnaldi fratris Kanuto Ingiburgã sororis filiam coniugio copulauit. Paterna uero bona in æquales admodũ portiones partitione redegit, unam sibi, cæteras nuptis (quas præfatus sum) diuisionis parilitate cõtribuens. Hinc Danorũ, Sueonumꝗ dissensio orta, ac deinde cõpluribus inimicitiarũ incrementis coalita, ad hoc usꝗ tempus ueteris odij tenacissima perseuerat. Præter hęc Ingritha Vbboni cuidã postmodũ denupta, Nicolao ex pellice nata proditur. At Margareta non solum diuinarũ ædium opes latifundijs auxit, sed & totis uiribus ad augendũ eorum splendorẽ incubuit, sacerdotalisꝗ cultus inopiã exquisito ornamentorũ genere permutauit. Enimuero quo rem diuinam ornatiorẽ efficeret, pallas, laticlauias, cæteraꝗ sacerdotij insignia cõdere, atꝗ sacrorũ usibus erogare curæ habuit. Henricus uero Guthskalci ex Siritha filius maternis à Nicolao bonis indigne spoliatus, tam acrem eorum repetitorẽ agere cœpit, ut Danis infatigabiliter imminens, ipsum intra Slesuici fines ad tuendã salutẽ suam statione & excubijs uti cogeret. Interiectã Albiæ Slesuicoꝗ prouinciã cultore uacuefecit. Cuius rei ulciscendæ gratia Nicolaus excita classe, Liutcham appellit, Eliuo Slesuicensis præfecturæ uiro equestres obuiã sibi copias ductare iusso. Necdum enim Dani externas obequitando pugnas cõficere nouerant. Verũ præfecti leuitas pecuniæ ab Henrico pactione corrupta, cupidius quæstũ, ꝗ imperiũ intuebat. Itaꝗ Nicolaus Sclauicis in campis uacuã equis phalangẽ explicat. Tunc Sclaui pedites obequitando lassare, quàm cum tota acie manum cõserere tutius rati, nunc alas, nunc cornua circumuolando, eademꝗ uarie iaculis incessendo, obliquis hostẽ insultibus lacerabant. Procursu nanꝗ in eum directo fuga referebantur, nec recursum segnius quàm impetum ædebant, nostrorũꝗ maiore mole quàm pernicitate sibi imminentiũ ex aduerso congressum uitantes, reiectis habenis, aduersos preme-

u

C bant. Terribilē bello uirtutē furtim & quasi insidiarū latrocinijs attentantes. Ita la xata debilitataq; Danorū acies, quia rem in plano parum feliciter gesserat, uicini montis editum occupauit, salutem suam quam armis tueri nequibat, loci præsidio munire cupiens: eoq; potita, uerticis beneficio subiectū hostem secura conspexit. Die postera ne loci, quàm suis uiribus munitior uideretur, ancipitem campi fortunam repetere, quàm certo montium tutamento gaudere maluit. Sed equestris militiæ spiritum pedestris ferre non potuit. Quo euenit, ut amissum pugnæ decus recuperare nitentes, pristinæ cladis ignominiam postera cumularent. Crediderim hanc pugnæ fortunam ab instrumentorū magis, quàm animorū inopia profectam, quia dum fortitudinis spiritus parum curiose prima militiæ commoda circunspexit, nō metus sed inertiæ pœnas pependit, suaq; potius negligentia quàm alienis uiribus proculcatus occubuit. Haraldus re fortiter gesta adeò grauiter affectus proditur, ut gradiendi inops clypeoq; à suis exceptus, alienis manibus castra sequeretur. Kanutus quoq; per summam uulnerum acerbitatem pedum firmitate defectus, promptissimā militis fidē expertus est. Qui ne dominus ab hoste interciperetur, periculum eius suo discutere non dubitauit. Socijs nanq; de industria fugere iussis, ipse corporis simulatione cursum lentius agens, imminenti sibi Sclauo manus obtulit uinciendas, eiusdēq; propius obequitantis habenas corripiens, lata à socijs ope, equo barbarum spoliauit. Quo potitus, protinus eo summam Kanuti imbecillitatem adiuuit. Igitur ut callidæ, ita periculosæ fortitudinis felix exitus fuit. Subeunte crepusculo nostri infelicem pugnæ euentum sortiti, reliquias suas unico repetiti uerticis præsidio tuebantur. Cibo quoq; & potione defectos præter uulnera ac lassitudinem etiam alimentorum inopia lacerabat. Igitur
D ad ultimam penè tabem redacti, quum & pericula undiq;, & nusquam auxilia circunspicerent, quippe & Scaniensiū tempestate detinebatur aduentus, & Elinus pecunia ab Henrico corruptus, reddita tarditatis ratione, copias ducere supersedebat, humanæ opis desperatione ad cœleste pręsidium cōfugerunt, absumptęq; spei suæ reliquias in dei, quàm hominum fortitudine reponere maluerunt. Postera uero die qua Laurentianæ uigiliæ sacra recolebantur, diuinam potentiam nullo melius, quàm frugalitatis uoto propitiandam rati, concione lugubriter habita, lucem qua uel priuatum Laurentij, uel publicum sanctorum solenne præcurrimus, siue quam diuinæ passionis memoriæ dedicare consueuimus, annuo temporum uolumine repetitā, ab omni Danica ætate continentissima ieiunij religione excolendam promittunt. Quod uotum publicæ necessitatis exigentia nuncupatum, exactissima posteritatis cura firmauit, indignum rata statam à maioribus continentiam stomachi impatientia atq; escarum auiditare conuellere. Diluculo uero nostrorum acies centuritatis globis naues repetere adorsa, Scanienses nuper classe aduectos obuios habuit. Quorum aduentus beneficio recreata, ipsos perinde ac corpore & uiribus integros ne terga ab equitatu incesserentur, curare iubet. Deinde composito gradum agmine promouens, cum fortè limosam obiecti lacunaris uoraginē trajcere debuisset, neq; eam ullo compendij deflexu uitare quiuisset, peragrare adorsa, sed mox palustri cœno tenacius implicata, ac desidentis luti illuuie præpedita, confuso transitionis impetu similem fugæ tumultum ædebat. Maior pars labili paludis mole pessundata, pecorum more ab hostibus trucidabatur. Ita transmeandi auidis improuidaq; & cæca festinatione ruentibus impedimentū periculo fuit. Tandem ægre in littus reditum, discessumq; est. Cūq; Sclaui perinde ac uictoria freti uerbis uirium suarū laudem præ se ferentibus, Danicas uituperio insequerent, & quasi illarum imbecillitati fortitudinis suæ iactantia procacius insultarent, Henricus qui probe nostrorum animos nouerat, diuersa se, inquit, hostium robur æstimatione complecti, quippe regis eorum in equo

A præualido exemplum liquere. Qui si uires suas scisset, omne equitis imperium sperneret. Quas quoniam ignorat, facile insidentis arbitrium patitur. Ita Nicolaũ si uiribus suis fidem haberet, cuncta prospere, diffidentem uero nihil feliciter executurum. Post hæc Elinus quod patriæ fortunam uenditauerit à rege perfidiæ damnatus, nõ solum præfecturæ beneficio, sed etiam patrimonij rebus ignominiose exutus, ultima inopia sordidissimi lucri pœnas persoluit. At Henricus ob superioris pugnæ successum audaciæ incrementis euectus, littorales Danos piratica lacessendo, non solum Eidoræ finitima, sed etiam cuncta Slesuico Valloq; quod Danorum opus uocamus interiecta uastabat. ipsam interdum urbem illatis clàm per nauigia copijs improuidam aggrediebat̃. Itaq; post exactum Elinum adhuc finibus illis prouisore uacuis, creberrimę exterorũ uiolentiæ etiam domestica furta accessere, tantoq; ciuitas intus q̃ foris acerbius urgebatur, quanto ad nocendũ occulta manifestis proniora noscuntur. Aeque ciuis ut hostis formidabat̃. Quippe Fresones cum Holsatijs ac Dytmerchis impunitatis spe ob præfecturæ uacationem concepta, dies latrocinijs, noctes furtis emetiebantur, & ubi fastigia nequibant, imas ædium partes ligonibus adorti, cuniculis custodem fallebant. Nec minor æditurorum in asseruandis rebus cura flagrauit. Equi intra repagulum ne furtim abstrahi quirent, ferro compediebantur. Aedium excubitores uberioris cautelæ gratia, ualuis affixi iacebant. Nec serarum claustris contenti, etiam fossa aditus obfirmabant. Ita grassante latrocinio quidam ingenuæ stirpis plurimorũ paupertatem partarum nequiter opum incrementis abolitam cernens, absq; respectu uerecundiæ eadem amplecti animũ induxit, clarissimamq; indolem suam spe lucri incitatam, ex summo nobilitatis fastigio in obscœnissimã atq; profundissimam turpitudinis sentinam abijcere nõ erubuit. Ita sanguinis decore indecenter usus, uires generis ad scelerum licentiam transtulit, & quod uirtutibus nutrimentũ esse

B debuerat, uitijs obtentui fecit. Siquidem nulli facta eius aperta criminatione insequendi audacia fuit, tantoq; propensior delictis impunitas habebat̃, quanto conspectior delinquentis noscebatur autoritas. Ea tempestate missi à Kanuto qui pecuniam quam educator eius depositi nomine conseruauerat, in Fioniam è Sialandia transferrent, cum ab utroq; littore æque distante nauigio procul piratas imminere conspicerent, expensam fune crumenam undis occultauere. Postremo cum se parum potentes remigij animaduerterent, fugæ diffidentia implicati, reciso tenaculo, uetustas regum opes harenis, quàm hostibus relinquere maluerunt. Quam rem Nicolaus in Sialandiam ex Fionia traijciens tametsi eminus specularetur, periclitantibus præsidio fore nequiuit, quod exiguis & inhabilibus ad remigium nauigijs uteretur. Postea cum Kanutũ iocundũ præ se uultum ferentẽ conspiceret, oris hilaritatẽ increpans ob recentẽ auiti paterniq; æris iacturã, dolere ei admodũ expedire dicebat. Ille nihil hac se moueri fortuna dicebat, sed eius beneficio summã liberalitatis occasionẽ accepisse respondit: ut enim ante nihil ex paternarum opum cumulo decerpere ausum, ita deinceps accessuras abunde erogaturum. Maximũ quippe auaritiæ nutrimentũ diuitias esse, quas quisquis asseruare intenderit, humanitati uacare non possit. Qua uoce se pecuniæ, sed eam regi imperare monstrabat. Cuius rei præcipuũ extitit documentũ quod sequitur. Cum ob creberrimas acerrimasq; finitimorũ excursationes nemine Slesuicensis præfecturæ beneficiũ etiam oblatũ recipere audente, Kanutus tam periculosum à patruo honorẽ non opum cupiditate, sed fiducia uirtutis expeteret, neq; gratis eum impetrare quiuisset, uendita patrimonij parte, formidolosum alijs munus precio affecutus est, eam demũ quæstuosam esse militiã ratus, qua gloriæ & claritatis stipendiũ potuisset acquiri. Ita rex extimescendũ ignauiæ decus uirtuti uenale fecit, emptor uero plus lucri in militiæ, q̃ opũ agitatione reposuit. Principio siquidẽ perceptæ

Diuitiæ, nutrimẽtũ auaritiæ

C potestatis Henrico per legatos mandat libenter se cũ eo de pace acturũ, si primũ & damna Iutiæ emendatione pensata, & spolia ab ipso restituta fuissent. Quibus profectis ipse interim perinde ac responsi pręscius, non solum suorũ, sed etiam eorum quos ex finitimis amicos habebat, manu cõtracta legatorũ reditũ armis subsequi statuit. Henricus se neq; cum Danis amicitias gesturũ, neq; à maternę hæreditatis petitione cessaturũ respondit. Quo accepto Kanutus rursum ad eum legatos mittit, omnẽ sequestre pacis cõmunionẽ publice recisuros. Quorũ Henricus irrisa legatione, Kanutũ impatienti sessoris equo persimilẽ ait, se uero petulantiæ eius frenos iniicere curaturũ. His auditis Kanutus, ut magno impetu, ita minimo tumultu noctu iter ingressus, ferriq; & prædæ abstinẽs quo minus aduentus eius prouideret, diluculo ad Henrici munitionẽ peruenit. Ille tam subitæ irruptionis incautus, nec arma capere, nec se præsidio tueri parat, sed protinus uicinũ mœnibus flumẽ equo attentans, unico aquæ interstitio hostẽ fefellit, lætatusq; est quod salutem suam amni quàm oppido credere maluisset. Quem cum Kanutus ulteriore iam ripa potitum aspiceret, an maderet per ludibriũ percontatus est. A quo econtrario quid ita incederet interrogatus, uenisse se, inquit, ut promissa ab eo lora recipiat. Ille minas sibi quas nuper intenderat responsi urbanitate exprobratas intelligens, ignominiã ioco prosequutus, adeò mihi, inquit, calciũ uiribus obniti uideris, ut ne tangi quidem cõtineri'ue queas. Tunc Kanutus prius castrũ, deinde cæteræ regionis culta uastauit. Secundo quoq; nouatis copiis omnẽ Sclauiã strage atq; incendio implicauit: nec solum patriã hoste, sed etiam hostem robore uacuefecit, adeò ut prius prouocare solitũ ne propriæ quidem tutelæ sufficientẽ relinqueret. Postremo cum totas Henrici uires prudentia sua ac fortitudine debilitasset, sanguinis quo illum proxime cõtingebat natura actus, ut publice hostẽ ita

D priuatim amicũ egit. Semel nanq; dimisso exercitu uiginti duntaxat equitibus comitatus, ad locũ in quo Henricũ diuersari didicerat, cursum direxit, præmissis qui suæ ei salutationis mandata perferrẽt. Henricus falsò hostẽ sibi blandiri inquiens, protinus ubinam esset perquirere institit. Quibus eum in porta adesse referentibus, ipse nuncio attonitus, mensam ad quã forte prandendi gratia discumbebat, ui manus discutere parat. Tũc legati præsentiã ducis à pace profectã iurantes, conceptum falso metum affirmationũ suarum perseuerantia discusserunt. Quibus ut Henricus fidem habuit, fugæ meditationẽ amoris indicio castigauit. Enimuero tabulæ innixus suffuso lachrymis ore infelicẽ Daniam futurã dum tali uiro caruerit, aiebat: se uero amicitiã eius syncera amodo fide culturũ. Hunc nimirũ consanguineus amor & suæ infelicitatis obliuisci, & hostis uirtutẽ fateri coëgit, utq; propriæ fortunæ immemorẽ, ita alieni laudatorẽ effecit. Deinde præsentẽ amplexatus, haud parcius lachrymas quàm epulũ præbuit. Quippe præsentẽ eius mansuetudinẽ q̃ præteritas noxas attentius intuens, frequentiæ damnorũ unius beneficii indulgentiã anteposuit. Sed neq; Kanutus profectũ à pietate mœrorẽ ingratus excepit. Quinetiã plus in creanda pace q̃ fruenda dape uoluptatis reponens, & quasi mediatoris partes agere exorsus, Henricũ auunculi gratiã expetere iussit, ac demum consensum eius perseuerantia admonitionis obtinuit. Siquidem Henricus rem maternã, cuius repetendæ causa aduersa Danis arma tulerat, prætii pactione interposita, Kanuto in possessionẽ ascripsit, eandemq; Kanutus ad regem conditionẽ quã acceperat transtulit, ac deinde receptã ab eo pecuniã Henrico numerauit. A quo etiam postmodũ ad conuiuandũ accersitus excipitur, affirmante priori eius aduentui minus q̃ decuit impense seruitũ. A quo etiam Henricus nuper se uita atq; incolumitate donatũ iudicans, Sclauiam ei iurisiurandi firmitate legauit. Huic accessit quod ad gerenda cũ Theutonicis bella, quibus præcipue Sclauia uexabatur, filiorũ uirtutibus diffidebat, maluitq; maturũ fortitudine

hæredem

A hæredem circunſpecta arbitrij ſui libertate conciſcere, quàm ſub naturali ſed inua
lido patrimoniũ exteris peruadendũ relinquere. Hec offerentẽ Kanutus impieta
tis ſibi notam immerentiũ liberorũ contemptu pariturũ affirmat, ſeq; tam iniuſtis
eius promiſſis uſurum negat. Poſtremo perſeuerantiſſimis Henrici precibus ſu=
peratur, propoſiti rationẽ à natorũ ſecordia mutuantis. A quo etiam imperatoris
gratia quod Sclauia in eius beneficio reponi uideretur, admodũ egêre permoni=
tus, equum ei calces auro confixũ muneris loco tranſmiſit, donumq; per ſe habile
inuſitatis ungularũ ornamẽtis accipienti uenerabilius reddidit. Crediderim tunc
imperatorẽ plus laudis in dantis induſtria, quàm dono repoſuiſſe, cum primi pre=
cij metallũ quo cõtemptibilius habitum, hoc glorioſius uideret oblatũ. Abſum=
pto Henrico legatam ſibi prouinciã nullo refragante poſſedit. Interea Haraldus
cum nec domi clarus, nec foris celeber haberetur, uirtutis inopiam quæſtuũ co=
pia leuare cupiens, refertum nequitia animũ in imam turpitudinis uoraginẽ egit.
Ad rapinas & furta mancipijs utebatur. Seruorũ labores latrocinijs applicabat.
Satellitum cultui uiciniæ ſpolia, ſumptui impendebantur armenta. Aeſtatẽ pira=
tica pariter ciuibus atq; exteris inſidioſus exegit. Cæterũ quo Roskildiæ damno=
ſius immineret, aduerſam ei munitionẽ erexit, quam & ſordidiſſimæ clientelæ fre
quentia cõpleuit. Itaq; ruris opima populatus, pari uernarũ maleficio ciuilia lace=
rabat. Qui clàm noctu meritorijs ſeſe tabernis ſubijcientes, complacitas animo
merces impune tollebant. Alijs interim diſtrictos hoſpitũ iugulis gladios appli=
cantibus, interitumq; minantibus, ni iniuriæ patientiã præbeant. Ea furti uiolentia
ſummã ciuitatis opulentiã ad ultimas rei familiaris anguſtias redegit. Talibus ca=
lumnię ſtimulis laceſſita prouincia, accenſis indignatione animis, ultrices damno=
rum manus Haraldi bonis inijcere aggreſſa, ſpolia ſpolijs, rapta raptis ulciſcitur.
Neq; enim ſibi aliena corripere, ſed propria reſumere uidebatur. Ipſe tutò terras
B tenere nequiens, cõſternatæ multitudinis impetũ nauigio uitauit. Quem Kanu=
tus alieni rapaciſſimũ, ac uitioſiſſimis ubiq; lucris incumbentẽ aſpiciens, aui perſi=
milem aiebat omnigenis alitum pennis nidum cõpaginanti, ſubitò uentorũ turbi
ne diſijciendũ. Ita Haraldum prædonẽ omnium effectum, omnibus prædã ex ſe
daturum, aliorumq; ſpolia ſuorum indubitanter periculo luiturũ. At Erico mode
ſtum erga populares ingeniũ erat. Qui cum debitã ſibi paternæ rei portionẽ ex=
peteret, ab Haraldo fratre repellitur, negante adulterio ortum ad hæreditatis com
munionẽ pertingere. Ea re, ut par erat, motus, acerrimũ bonorum eius peruaſo=
rem agere cœpit, fraternisq; ſpolijs iniurias ſuas ulciſci probitatis loco duxit. Cęte
rum Aruacũ rapta congeſſit, ſordido neglectoq; loco ſplendidas opes cõplexus.
Quem Haraldus noctu ibidem inopinatũ adortus, poſtquã fuga delapſum cogno
uit, moræ copia non ſuppetente, circa prædam hærere metuens, tecto faces ſubie
cit, refertamq; ſuis opibus ædem flammis abſumere, quàm raptori intactam dimit
tere maluit. Quo comperto Kanutus profectas à contemptu lites compeſcere cu
piens, metuensq; ne degenerati patris fulgor in filijs exoleſceret, utriq; Sleſuicũ
uenire diſtrictius mandat, ſi ſuperſedeant parte corporũ ſpoliandos minat̃. Præ=
ſentes deinde fraterne coarguens, curioſa animi inſpectione æquiſſimã inter eos
patrimonij participationẽ peregit, Ericoq; ac Haraldo in paterna bona eundum
iudicauit. Eodem tempore Henrici Suenonis filij coniunx mariti conuictũ ingen
ti peroſa faſtidio, aliena ueſte ſumpta, ſuis ſe penatibus intempeſta nocte ſubdu=
xit. Apud quam iuuenum quidam (ut fama eſt) plurimam obſequio familiaritatẽ
adeptus, callide effecit, ut ad ſuum eam amorẽ perduceret. Deinde ne res ambo=
rum periculo proderetur, muliebriter allectam uiriliter cultam, furtiue deuexit.
Quam uir eius fortuitis ſubſecutus indicijs, apud Alaburgiã in cultu familiari de=
prehenſam, amatore delapſo, domum reduxit. Verum hanc ignominiam à clan=

C destino Kanuti consilio profectam ratus, integerrimi uiri innocentiã tacitis suspicionis motibus insecutus, insontem notabat. Interea Sueticarũ partium rege absumpto, Gothi summã, cuius omne penes Suecones arbitriũ erat, Magno deferre ausi, alieni priuilegij detrimento dignitatis sibi incrementa quærebant. Quorum Suecones autoritate contempta, ueterem gentis suæ prærogatiuam in aliquanto obscurioris populi inuidia deponere passi non sunt. Igitur antiquæ dignitatis speciem intuentes, titulum iniusta collatione præreptum, nouo regis electu cassarunt. Qui mox à Gothis trucidatus, morte Magno imperium cessit. At Magnus incidentem sibi nuptiarum cupidinem, Polanorum præsidis Bokisclaui filiam postulando compleuit. Qua sibi per internuncios desponsa, mox Sclauiæ excitam paterno imperio classem admouit, rex cuius Vartisclauus diutinas cum Danis, Polanisq; inimicitias gesserat. Hic Nicolaus urbem Ornam oppugnare adorsus, obsidionem pactione redimere coëgit. Inde Iulinum nauigans, Bokisclauum magna manu instructum obuium habuit. Cuius copijs auctus, celerem oppidi expugnationem peregit: deinde relicto uictoriæ socio allatam filio sponsam abducit. Vartisclauus rem Sclauicam intolerabili uastationis onere fessam conspiciens, pacem colloquio petit. Quo parum prospere habito, pari supplicatione apud Strelam discedentes aggreditur, ubi cum pacis pignoribus fretus, nauigium regis ab ipso inuitatus intrasset, maligno satellitum instinctu, captiui more habitus regredi prohibitus est. Quam rem Kanutus in concione querela prosequutus, magnopere regem monere cœpit, ne plus alienæ perfidiæ uiribus quàm propriæ indulgeret temperantiæ, ne'ue hostem fidem suam secutũ captione implicans, ut eum libertate, ita seipsum perpetuo famæ splendore priuaret. Fore enim ni captiuum omitteret, ut priuatum crimen publicus patriæ rubor existeret. Itaq; efficaci per-
D suasione usus, & amicum oppressione & dominum infamia liberauit. Quæ tam iusta Kanuti sententia totius concionis suffragijs comprobata, magnum alienæ inuidiæ irritamentũ præbebat. Dimissa classe nuptialia sacra apud urbem Ripam agi placuit. Illuc siquidem frequens nauigijs portus oppido splendidam merciũ uarietatem importat. Vbi cum Kanutus in ueste Saxonica cæteris cultior progrederetur, Henricus obfusis inuidia oculis alieni cultus splendorẽ ferre nequiens, orta inter ipsos altercatione, latus eius aduersum gladios ostro tutum fore negauit. Quem Kanutus nullo magis ouillis securum tergoribus respondit: lacessitũ uestis suæ fulgorẽ urbano rusticitatis opprobrio speciosius quàm minis aut conuicijs ultus. Itaque exprobratam sibi externi cultus æmulationem, domestici cauillatione prosequi contentus extitit. Idem postmodum orientis partes piratica peruagatus, cum speciosa domum spolia retulisset, ideoq; se dignitatis incrementa accepturũ speraret, pro gratia accusationẽ expertus est, culpatus à rege, quod in re Suetica prædam egisset. Cuius operam ualenter æditam consimili probitatis genere æmulatus, Magnus inter cætera trophęorum suorum insignia inusitati ponderis malleos quos Iouiales uocabant, apud insularum quandam prisca uirorum religione cultos in patriam deportandos curauit. Cupiens enim antiquitas tonitruorum causas uisitata rerum similitudine comprehendere, malleos quibus cœli fragores cieri credebat, ingenti ære complexa fuerat, aptissime tantæ sonoritatis uim fabrilium specie imitandam existimans. Magnus uero Christianæ disciplinæ studio paganam perosus, & phanum cultu, & Iouem insignibus spoliare sanctitatis loco habuit. Et adhuc quidem eum Suecones perinde ac cœlestium spoliorum raptorem sacrilegum autumant. Sed utinam initijs eius exitus respondisset. Verum plerisque Magnum sanguine uel necessitudine contingentibus Kanuti inuisa felicitas erat. Nihil enim adeò inuidiæ faces quàm parium impar uirtus

A tus excitat. Sed præcipue æmulum ei Henricũ genialis tori contumelia faciebat. Margareta autem benignissima consanguineæ charitatis alitrix, consilij sui tranquillitatẽ concitatis iuuenum ingenijs opponebat, saluberrimaq; disciplinæ moderatione insidiosam petulantium rabiem temperabat. Quæ cum intercutis humoris uitio immodico tibiarum turgore premeretur, neque letiferam morbi rabiem medicamentis leuare quiuisset, ad ultimam pene tabem redacta, Kanutum egregiæ indolis fiducia aduocat, impenseq; hortatur, patriæ pacem, propinquorumq; concordiam fidei suæ beneficio foueat, tutamento stabiliat, tantumq; se in rebus domesticis gerat, quantum egerat in externis. Adiecit quoq; existere qui regiæ familiæ charitatem odio disijcere niterentur, se uero plenis salubritatis monitis pestiferos talium instinctus pressisse. Ille deum simplicitatis suæ testem affirmat, seq; omne uitæ tempus innocentia ac fide exacturum, periculorum procellas excipere, quàm infligere malle promittit, odiaq; beneficijs repensurum testatur. Illa promissionis beneficio delectata, tantæ fidei securam æquo se animo obituram asseruit. Quæ ut iuuenilis inuidiæ fluctus uiua cohibuit, ita consumpta laxauit. Nam ab eius fato iuuentutis impatientia primam propositi sceleris licentiã mutuata est. Sed & Henricus præter cõmunem simultatem etiam priuata Kanutum indignatione perosus, iniectos malignitati suæ frenos audaci impietate discussit. Vbbonem quoq; præfectum & Haquinum filium quo firmius dolum strueret, promptioremq; sceleri aditum conciliaret, insidiarũ participes facit. Hi tres eximium Kanuti fulgorem uirtutis æmulatione pertæsi, graue mendacij incitamentum aduersum excellentem eius claritudinem destrinxerunt. Itaq; splendidissimum patriæ lumen densissimis tenebris inuoluere cupientes, nihil eum regis uitæ temporibusq; deferre, sed ipsius exitum præpropera ambitione præcurrere, iamq; regiam sibi potentiam arrogare dicebant. Mouit regem tanti contem-

B ptus opinio, denunciataq; concione, Kanutum iubet accersi. Qui cum prior præstitutum frequentiæ locum adisset, superuenienti patrio Theutonicæ comitatis more, pallio uacuus obuiam accurrit, equoq; descendentem continendæ sellæ ministerio ueneratus est. Tunc Nicolaus fari in concione exorsus, docet Suenonis filios in regni gestione ætatis præcipue respectum egisse, successionis habitum ætatis ordine dispensasse, dominandi ius in annorum prærogatiua constituisse, neque minori maiorem honore præcurrere licuisse. Quamobrem sese ut natu minimum, ita etiam regno postremum fraternæ moderationis exemplo nullam fortunæ uiolentiam intulisse, expectatorem beneficij eius non raptorem fuisse, neque ad intempestiuum ætati culmen manus præpropera porrexisse cupidine. Kanutum uero parum priorum exempla secutum, uiolato speciosissimæ consuetudinis habitu, regni ius cum re necdum queat appellatione prẹcerpere, singulare nominis insigne celerius q; iustius occupare, iamq; à suis falso regis titulo censeri non erubescere, consultius acturum si regnandi fortunã non in suorũ adulatione, sed in extantis adhuc regis occasu reponere, maturumq; præstolari decus, quàm intempestiuũ præripere mallet. His atq; consentaneis modis regiæ sibi nuncupationis insigne eripi querebatur. Tunc exurgens Kanutus diu uultũ humi intentũ habuit, dicendiq; exordiũ aliquantisper sudore & suspirijs præcucurrit. Tandem & oculos & animum leuans, gladijq; ut mos est capulo innixus, peccant, inquit, pater qui moderationẽ tuam suprà quod aut maiestati, aut ætati debes, exasperãt, quiq; pacatissimæ mentis tuæ serenũ, mendaciorũ procellis incitant, obtrectationum sibilis uexant. Sed onustum mihi ualde est, quod integerrimã animi tui temperantiam aliquid ab alienissima tibi iracundia mutuatã, & quasi sinistro rationis ductu transuersam ferri conspicio. Reijce quæso nugarum auctores mendaciter obstrepentes, falsæq; huius criminationis figmentũ respue. Neq; enim iniurioso

C tibi nomine censeri sustineo. Herum me mei, non regem appellant. Itaque cum à Sclauis dominus salutari consueuerim, sinistri tantæ comitatis interpretes alienæ urbanitatis occasione insimulationis materiam aucupātur, ipsiq; uenerationis officia negligentes, etiam aliorū iusta criminantur obsequia. Ego uero non regnum (ut aisti) uocabulo usurpo, sed temperata nominis dignitate fastuosum salutationis decus fugio, inuidendum honoris fastigium sperno. Ita absque omni maiestatis tuæ præiudicio barbara circa me resultat humanitas. Meam uero inter alienos uenerationem indigne ferunt, qui & mihi lucem, & fidum lateri tuo militem eripere gestiunt. Hos æque tui usus ac mei capitis hostes iudico. Esto uocari me regem: en filium tuum Magnum nuper apud Gothiam regij cultus & nominis insignibus potitum comperimus. Mihi quoq; si par apud Sclauiam fortuna fauisset, certe binis regum obsequijs uti iocundū ducere debueras, idemq; tuæ quod meæ fortunæ incrementū existimare. Proprio nanq; parta negocio, tuo q̄ alacerrime subiectarem fastigio, foretq; ut inde seruitiorum fructum decerperes, unde alioqui damnorū aduersa perferres. Itaq; plus amoris quàm odij in mea fueras felicitate repositurus. Adde quod pro tua ac patriæ incolumitate excubare omni sorte lætius, omni studio speciosius duxi. Ipse an efficaciter militauerim, nosti. Littora Dani si placet excolite, æquoribus ædes quantalibet propinquitate iungātur. Ipsi undas cauete à maritimis, ego uos à prædonibus præstabo securos. Et si ueri confessorem agere non erubescis, ipse iampridem Slesuici consistens, salutem tuam aduersum Saxonum excursationes iugibus excubijs uallare necesse habuisti. Eò si nunc diuertere libitum est, liberas metu noctes exigere poteris. Præterea angustias regni tui sola Daniæ possessione contentas, insolitatis terminorū augmentis explicui. Quos prius infensos habueras, nunc in tributum acti, tuo per me famu-
D lantur imperio. Itaq; quarum ego rerum sementem ieci, tu fructum absq; negocio messuisti. Et quidem impensam ad militem, emolumentum ad regem redundare par est. Et ne ulterius priuatæ militiæ facta prosequar, etiam in publica aduerso pro te uulnera corpore excepi. Et tamen sic de te meritū suspicione, & querimonia causabundus aggrederis, ueterisq; militis tui promptissimā fidem & certissimam innocentiā notare deforme non ducis. His ne ergo operibus merui, ut aduersum me æmulationē tuam in concione destringeres? Hæc ne ex labore præmia, ex militia stipendia decerpam, ut cuius beneficentiā sperabam, indignationem experiar? Aliena à te sit ingrati hæc animi labes, ut operum meorum beneficijs, inuidia atque obtrectatione respondeas. Verum totam hanc insimulationis uim ab inuidia profectam, non tuæ, sed tuorū malignitati imputandam existimo. At in regni fastigio collocatos, difficiles accusatoribus aures præbere conuenit. Diu paternum hoc imperium gere, feliciterq; & nominis & regni insignibus utere. Hæredem tibi quem natura dedit, fortuna conciliet. Ego uero in quocunq; me fortunæ habitu continuero, nunquam celsitudinem tuam fide uel obsequio colere supersedebo. Permulsus oratione rex, placidiorem oris habitum induens, offensam falso instinctu conceptam in ipsa repente concione deposuit, execratus eos qui simplicitatem eius scurriliter attentassent, seq; deinceps aduersum huiusmodi criminationum susurros aures obseraturum promittit. Cumq; Henricus omnem obtrectationis suæ molem prudentissima Kanuti responsione subuersam uideret, familiaribus regem minis aggreditur, summa illum regni affectatione teneri inquiens, incertamq; Magno regni potitionem futuram, si populo iudice de summa secum foret controuersiam habiturus. Quippe Kanutum cæteræ nobilium turbæ popularium suffragijs præferendum. Quamobrem debere patrem successionis ius proprio potius quàm alieno mandare iudicio, destinatumq; hæredi locum æmulo uacuefacere, dum filij rebus consultum esse uelit.

Itaq;

A Itaq; sapere eum si suspectam Kanuti fortunam ferro præcurrere studeat. Hæ uoces sæpius lacessiti regis animum solicitudinibus implicatum, grauiori quàm ante suspicione torserũt. Tunc Magnus perinde ac fortunæ suæ cõsulendi, tollendiq; æmuli, à patre licentiam nactus, accitos qui se superius Henrico scelestissimi consilij collegio sociauerant, iurare coëgit, fidum se cõmissi silentiũ acturos. Adiectus est his Haquinus cognomine & genere Iutus, neque uoci eius ulla ex parte diffisum est, quanq; Kanuti sororem in matrimonio habere nosceretur. Igitur coniurati diu secum taciteq; lustrantes quibus periculorũ procellis, quóue exitij pondere diuinũ Kanuti caput obruerent, pestiferi consilij laqueos, humi decubando nectebant, ut si rem casu detegi contigisset, nunq; stando, sedendóue saluti ipsius insidiatos se esse tutò iurare quirent, præsidioq; situs innocentiæ sibi munimentũ consciscerent, ignorantes uerborũ artificio iuramentũ ædentem, periurio obnoxium fore. Quorũ fucosa atq; errabunda simplicitas, plus criminis in uocis quàm actus impietate reposuit, non in manuũ sed labiorũ temeritate religionis uiolationem constituens. Cum autem Haquinus Iutus cœpti modeste sermonis exitum, Kanuti ne saluti insidiosum aduerteret, protinus collegio se pestiferæ conspirationis abrupit, conclaueq; excessit, ne latronis potius quàm necessarij partes egisse uideretur. Igitur à coniurationis autore ne iurisiurandi uinculum perrumperet, monitus, neq; fautorem consilij, neq; proditorem se futurũ respondit, quanq; satius esset immerentis periculũ indicio præcurrere, quàm silentio tolerare. Vt autẽ Magnus insidiarũ contextum familiaritatis præsidio obscuraret, cunctamq; suspicionis notam calliditatis acumine uitaret, ante omnia consultum duxit, ut cum eo cuius ardentissime cruorem sitiebat, fictam amicitiæ æqualitatem iurisiurandi pactione consereret, perinde ac religionis pondere propinquitatis uinculũ astrictus. Et ut cunctam malignitatis notam sanctitatis simulatione præcurreret, nihilq;
B perfidum aut obscurũ uoluere putaretur, iniquissimã molitionem suam insidiosa religionis adumbratione contexit. Quippe contracta apud Sialandiam nobilium frequentia, Kanutoq; circa diuinũ natalis solenne conuiuandi gratia Roskildiam uocato, sacræ sibi peregrinatiõis amorem incessisse perhibuit. Præterea coniugis ipsum ac liberorũ tutorem ordinat, eiq; plenissimam rei familiaris suæ custodiam mandat. Et fortè tunc Ingiburga consilij cognitionẽ consciorũ indicijs apprehenderat, statimq; uirum ut præparatas capiti suo uitaret insidias, missis literis monendum curauit. Ille nunciũ non tam à deprehensionis certitudine, quàm à muliebri pauore profectum existimans, monitionẽ respuit, seq; non minus fidei in Magni quàm uxoris præcordijs reponere dixit. Quem si fortuna æque ac coniunx consilio instruere uoluisset, obiectos perfidiæ laqueos consultius uitasset, neq; credulitatẽ suam alienæ malignitatis hamis implicandã præbuisset. Interea magnatibus apud Roskildiam, quatuor solenniũ dies continuò feriatis, Kanutus ac Magnus, publico iam cõuentu soluto, sacri tẽporis residuũ diuiduo peregre cõtubernio. Eodem fortè tempore quidam Kanuto admodũ sanguine coniunctus, in eius conspectu dissidentẽ secum militem fuste percussum interemit, atq; ob id curia abire iussus, Magnum petiuit. Prouidens autẽ Magnus, ne per eum ullum consilij sui indicium ad Kanutũ manaret, nocte qua ad detestabile carnificis ministeriũ peragendum cõtendit, cæteris se sequi iussis, solum hunc pristina Kanuti familiaritate suspectũ comitem recusauit. Consilij deinde participes iureiurando obstrictos fidem facere compulit, silentio se cuncta tecturos. Post hæc militem latebra claudit, insidiasq; circũspecta locorũ obscuritate disponit. Mox Kanutum apud oppidum Haralstadium, ab Erico Falstriæ præfecturæ uiro domi exceptũ, per coniuratorũ quendã genere Saxonẽ, arte cantorẽ, sine arbitris sibi obuiũ uenire iubet. Occursus locũ apud citimũ uillæ nemus denũciat. Ille nihil in re doli suspicatus, duobus

C tantum militaris ordinis uiris totidemq; equisonibus in comitatum assumptis, armis uacuus equum petiuit, neq; lateri suo ferri munimentũ adciscere curæ habuit. Quem cum è famulis quidam gladio uacuũ incedere uetuisset, nequaq; se in salutis tutelam ferro opus habere respondit. Tantũ enim fiduciæ & pacis in Magni societate reposuerat, ut in occursum eius ne ense quidem utendum putaret. Monitore uero ne ferrum omitteret insistente, ægre gladiũ sumpsit. Tunc cantor quod Kanutũ Saxonici & ritus & nominis amantissimũ scisset, cautela sensim instruere cupiens, cum iurisiurandi religio quo minus id ageret obstare uideretur, quia liquidò nephas ducebat, sub inuolucro rem prodere conabatur, integritatẽ suam inter fidum arcani, & pium innocentiæ seruatorẽ partitus. Igitur speciosissimi carminis contextu notissimam Grimildæ erga fratres perfidiam de industria memorare adorsus, famosæ fraudis exemplo similium ei metũ ingenerare tentabat. Sed nullis monitorũ ambagibus securitatis eius columen quassare potuit. Tantum quippe fidei in Magni propinquitate repositum habebat, ut salutem suam periclitari, quàm ipsius amicitiã notare mallet. Quem cantor certioribus adhuc indicijs aggredi perseuerans, loricæ quam sub ueste gestabat summa detexit. Sed ne eo quidem suspicionis irritamento refertum fortitudine pectus, ignauia astringere ualuit. Ita solidæ industriæ satelles fidem suam & periurio uacuam, & innocentia plenam præstare uoluit. Iamq; Kanutus primos syluæ aditus subibat, cum à Magno occiduum arboris truncum insidente, falsa oris hilaritate, & fictis osculorum blandimentis excipitur. Cuius ut astrictũ amplexibus pectus ferro tectum agnouit, quid ita eo cultu esset perquirere institit. At ille dissimulandæ fraudis cupidine munimenti rationem referre cupiens, esse uirum, inquit, uitæ rusticæ, cuius popularì penates uellet. Kanutus & rei atrocitatem, & temporis religionem sanctẽ

D æstimans, quippe Epiphaniæ sacra gerebantur, ne priuata ira publicum solenne macularet, orabat. Quo, neq; se ultionem remissurũ, neq; proposito cessurum iurante, ipse satisfactionis iusta promittere, suamq; pro eius correctione sponsionẽ offerre cœpit. Obstrepentibus deinde qui insidijs addicti fuerant, oculos in partem circũferens, quid sibi militum hæc manus uelit interrogat. Cui Magnus, iam de regni successione & rerum summa agendum respondit. Tunc Kanutus, ut patris eius maiestas diu lætis fortunæ uelis prosperũ cursum teneat, exoptat. Tempestiuam uero talium mentionem incidere negat. Hæc dicentis uerticem exiliens Magnus obiurgantis more corripuit. Igitur Kanutus patente iam dolo manũ capulo inserens, uagina ferrum abstrahere conabatur: iamq; gladium mediotenus destrinxerat, cum eum Magnus capitis media diffissum exanimat. Cæteri coniuratorũ prostratũ crebris confodêre cuspidibus. Sanguis eius terræ redditus salutarem fontis scatebram perpetuis usibus mortaliũ administrat. Cuius cæde comperta Skyalmonis filij, quibus multa ad eum ex educationis cõmunione familiaritas erat, petitum ilico regem ut ipsum in Roskyldensium monumentorũ area tumulari patiatur exorant. Ille loci copiam negare, ciuitatẽ tanti mali aspectu exasperandã dicere, eosq; à quibus funebris Kanuti pompa duceretur, indignationem suam aduersum inuisam Magni præsentiã acrius destricturos. Quapropter exequias potius seditiosum pugnæ strepitum, quàm pium humanitatis obsequiũ habituras. Hic mihi pauorem specie, reuera odium exhibuisse uidetur, curassetq; ne specioso occisi funere tetrior interfectori labes accresceret. Reuersi qui regi supplicauerãt, miserandum amici corpus tenui funere Ryngstadium extulerunt. Nec diuina laborãtibus beneficentia defuit. Siquidem locum in quo pausantibus gerulis funebris eius lectus constiterat, repentino fontis ortu signauit. Alijs quoque cõpluribus rerum indicijs ingens sanctitatis eius splendor eluxit. Facinoris fama, promiscuũ patriæ lamentum exciuit, omniq; penates plangore compleuit.

Populus

A Populus enim cum calamitosum de nece eius nunciũ accepisset, protinus conuiuiorũ quæ ea tempestate gerebantur, hilaritate deposita, morem tempori impensum mœrore mutauit, inq; eo lamentando, uterq; sexus unius gemebundi amici uocem habuit. Cuius funus publico luctu elatum, quantus eius amor omniũ animis insitus esset, indicio fuit. Itaq; cuius uitam patria charitatis officijs excoluerat, morti quoq; testes grati animi lachrymas erogabat, ut Kanutum eiulatibus, ita raptorem spiritus eius ualidissimis execratiõibus insecuta. Magnus uero ob impiæ cædis euentum profuso in gaudium animo, Roskildiam repetit, regnumq; quasi sublato iam æmulo spei firmitate complexus, erubescendam facinoris fortunã tripudio prosequi deforme non duxit. Quinetiam sanctissimis Kanuti uulneribus quibus plenas pœnitentiæ lachrymas debuerat, uoluptate ex facinore concepta, per ludibrium insultare sustinuit. Ne autem sanguis cœlo terraq; egregie meriti propagine uacuus interiret, hæredem deus extincto subiecit. Nam octaua post hæc luce, Ingiburga Kanuti conceptum ex eo marem enixa proditur, cui & materni aui nomen inditur. Tunc Haquinus quem superius Sunniua ortum significaui, cumq; eo Petrus matre Botilda natus, & filij Skyalmonis, facinoris atrocitatem graui querelarũ contextu prosequuti, indignam amici necem in populariũ ubiq; concilijs deplorabant, aduersum iniquissimũ percussoris actum uulgi iram erigere cupiendo. Quinetiã tunicam eius crebris foraminibus absumptã omniũ oculis in concione subijciebant. Nec parum luctuosam eorum actionem laceræ uestis irritamentũ adiuuit. Quippe compluribus ingentem ultionis cupiditatem tam fœdæ lacerationis spectaculum ingenerauit. Sed & sanctitas Kanuti crebris signorũ indicijs prodita, ac diuinis uulgata miraculis, incredibili cladis eius conquestoribus adminiculo fuit. Haraldus quoq; interdum declaratam apud Ryngstadium concionem, maiore regni quàm ultionis affectatione petiuit, ibiq; tristissimam fraternæ necis querelam peregit. Ericus uero insularũ à Kanuto præfectura donatus, sola uindictæ meditatione solicitus æstuabat. At Nicolaus popularis inimicitiæ metu periculosum cõcionis aditum suspicatus, suamq; uel filij copiam multitudinis uiribus offerre non ausus, Lundensium antistitis Asceri consilium aduocat. Quo edoctus, Magno Roskildis relicto, Ryngstadium petit, sperans se per absentiam filij pacatiorem plebis frequentiam reperturũ. Verum quia habendam in collibus concionem tutò petiturus non uidebatur, in oppido acquiescere, quàm incertã populi fidem discrimine suo tentare maluit. Cumq; Kanuti fratres fatum eius apud concionem pari fuissent querimonia prosequuti, populus lachrymosa eorum actione permotus, tam innocui sanguinis carnificẽ publica damnatione mulctauit, sentẽtiamq; suã aduersum tam pij spiritus oppressorẽ destrinxit. In regem uero pristina adhuc fortuna uenerabilem, tanq; de eius incerta cõsensu seuerius consulere passus non est, ne noxam & innocentiã in æquo ponere uideretur. Itaq; patriæ parentẽ honoris pariter eius atq; ætatis æstimatione uerecũdius habita, ab hoc animaduersionis genere immunem reliquit. Orta tandem de regis absentia mentione, subitis cõsternationis furijs incitatus, laxato concionis ordine, intra suos eum penates opprimere gestiebat, præfatus iuste regẽ ab his adiri, quos prior ipse petere noluisset, præsertim cum præsentiã suam concioni quæ per eum uigere debuerat, in uicinia constitutus negasset. Quod cum rex ex his quos ad cognoscendas cõcionis uoces direxerat accepisset, Ascerũ emittit, qui reuerentiã & nobilitati suæ, & sacerdotio debitã iræ uulgi irrumpentis opponeret. Ille plebis in occursum cõtendens, conspecto Erico, dexterã habenis eius equo delapsus inseruit. Quẽ diu ac multũ ut iram cõceptã temere, remitteret precatus, pro Magni facinore decretã lege correctionẽ, pro patris eius innocẽtia statutã defensiõis iustitiã promittebat. Quinetiã detracto pileo, cõsternatæ multitudini capitis sui maiestatẽ

C obiecit. Tantum autē eius apud Ericum precatio ualuit, ut regi non modo ſalus,
ſed etiam in proximo petendæ concionis licentia deferretur. Quanquã enim po-
pulus ardentiſſimo ſtudio in Kanuti ultionem ferretur, autoritatem tamen antiſti-
tis quæ inter Danos ampliſſima erat, ante oculos præponens, plus eius precibus
quàm ſuis ſententijs indulgendũ putauit. Itaq; rex concione ſine filio petita, non
aliter defenſionem ſibi conciliare permiſſus eſt, quàm ut ſe Magni præſentiam ui-
taturum, eumq; domo ac patria exceſſurum, nec ante receptam à populo ueniam
reuerſurũ iuraret. Cæterum ne uulgi iram exaſperaret, diuiduum cum eo conci-
lium habuit, internuncijs partium mandata geſtantibus. Arbitrij ſiquidem regis
facultatem exilij quod Magnus apud Gothiam cuius rex eſſet agere poterat, in-
tuentes conditione utendum monebant, futurum rati, ut interim in omnium ani-
mis odij eius habitus exoleſceret, ipſeq; prolixioris abſentiæ beneficio mitiorem
patriæ ſententiã reperiret. Populum quippe exilij eius miſeratione mouendum,
iram quam ſceleri inflixerat, pœnitentiæ remiſſurũ ſperabant. Ita pacato popula-
rium motu, rex Iutiam, Magnus Gothiam exilij ſpeciem præbiturus petiuit. Hu-
ius pactionis obtrectatores amici regis fuere: quippe qui Magno occidendi Ka-
nutum cõſilium dederant, conditionis habitum execrantes, teterrima ſibi ratione
regem conſuluiſſe dicebant, ſatius affirmantes ut ipſe rerum ſummã deponeret,
quàm unicum filium & in ſpem regni procreatũ, ob leues agreſtium minas exilij
deformitate damnaſſet. Quamobrem oportere Magnum reuerſionis ius paterno
potius quàm populari arbitrio ſubiectum habere, citiſſimoq; reuocationis bene-
ficio patriæ & propinquis inconſulta plebis malignitate reſtitui. His uocibus ir-
ritatus Nicolaus, miſſis qui Magnum accerſerent, abdicatam eius cõmunionem
inimica religioni charitate repetijt. Nec penſi duxit cum contemptu periurij da-
D mnatam ſanguinis ſui præſentiam amplexari. Cuius indulgentiæ temeritas pro-
cellam Magni diſceſſu pacatam, reditu concitauit. Enimuero Ericus ac Haraldus
Nicolaum, cui eatenus indemnitatē detulerant, utpote uoce ſacrilegum, conſilio
parricidam, deteſtabili filio damnationis conſortione iunxerũt, ſcelere pares pœ-
na æquandos exiſtimantes. Neq; enim ulterior iurationi eius fides habita eſt, qui
iam præpropera filij reuocatione conſpicuũ cunctis periurium ædidiſſet. Verum
ne populus regio ductu uacuus regem inceſſeret, ſub certis ſignis militare conſti
tuit, fragiles conatus & propoſiti irritos iudicans, quos nulla auſpicia procuraſ-
ſent. Itaq; regem ex conſueta potiſſimũ familia petiturus, præterito Haraldo, Eri-
co quod huic ſtirpi affinis eſſet, & nomen, & regias uires ſuffragijs detulit. Siqui-
dem facilem ex his electionē morum inæqualitas faciebat. Non ſolum enim aua-
ritia Haraldi, ſed etiam libido flagitijs obſita, à regno repelli meruit. Huic coniu-
galia ſacra ſpernenti, frequens concubinis cubiculũ extitit. Quippe matrimonio
non contentus, genialem torum pellicum uſu pollutum habuit. Quarum partus
ſingulis in cunabulis excepti, & in aula liberis matrũ officijs educati, triſte nuptæ
ſpectaculũ fuere. Igitur ob inuiſos parentis mores, ſuſpecta quoq; poſteritas erat,
nec ſolum præſens patris, ſed etiam futura liberorũ metuebatur impietas, quod fi
liorũ affectus paternis ſoleant ingenijs reſpondere. Eapropter cuncti ab Haral-
do oculos auertentes, benignis Ericum animis reſpicere maluerũt. Ipſe uero plus
propriæ moderationi quàm alieno fauori indulgendũ exiſtimans, oblatum à po-
pularibus honorē ſumere recuſauit, ornamentũ eius uiribus quærere, regnumq;
armis præcurrere cupiens. Igitur & ultioni ſtudendum, & imperio ante partam
uictoriam abſtinendum putauit, ac primũ Iutiam imparatæ expeditionis uiribus
petit. Quem contexta acie procedentē Toro Riparum antiſtes compoſitis perfi-
diæ cõmentis excepit, ſummã regis innocentiam prędicans, eumq; iurationis ſuæ
tenorem deinceps executurũ promittens. Verbis deinde magnam præ ſe excu-
ſationem

A sationem præferentibus, preces de pace multiplicat. Ericus obsecrantis animum simpliciter æstimans, securitate ex eius mẽdacio concepta, cõtinuò reuocatis aquiliferis, subsistere copias iubet. Cuius mora Nicolaus ex speculatoribus cognita, profusos in ocium hostes nullo negocio fugauit. Ita dux antistitis commento ludificatus, stolidæ credulitatis suæ pœnas pependit. Cumq; ob hoc datum sibi iustum belli titulum animaduerteret, sed ob rerum angustias regio apud Ysoram nomine insigniri nequiret, Sialandiam reuersus, eius Scaniæq; suffragijs recusatum prius honorem accepit, omniq; dissimulatione reiecta, acrius in fratris ultionem erigitur. Inde literas ad Lotharium facit, amici necem ulciscatur orat, parricidij à Magno pœnas expetat, eumq; in societatem belli tum precibus, tum etiam præmij pactione sollicitat. Imperator maiore potiendi regni quàm exigendæ ultionis cupiditate perductus, secus Iutiæ mœnia gradum Romano militi struxit: etenim propositi spem non tam in uiribus suis, quàm interno diuiduæ regionis motu reposuit: cui se Ericus apud Slesuicum classe obuium dedit. At Magnus utriusq; hostis aduentum accurrata ualli munitione præcurrens, ualidum portis præsidium applicuerat. Interiectis diebus Nicolaus citeriora ualli immenso Iutorum agmine circumfudit: cuius tantæ copiæ erant, ut imperator acie manum cum eo conserere formidaret, sed neq; classe Erici ad copias suas in urbem traijciendas uti præsumeret. Cumq; nec aggerem oppugnare, nec militem nauigijs mandare tutum duceret, inaniter tempus à se teri conspiciens, pacis conditiones excogitauit, quibus speciosam sibi soluendæ obsidionis rationem conscisceret. Ericum itaque cui integerrimam opis stabilitatem spoponderat auersatus, pactum cum aduersæ partis principibus habuit, ut obsidioni ipse parceret, Magnusq; Romani imperij militem ageret. Qui cupide cõditione usus, supplex Lotharium ueneratus est, sed insidias parabat obsequio. Ille ex pacto copias trans Eydoram recepit. Quo accepto

B Ericus Cæsarem nauigio petitum per summam Theutonicæ perfidiæ execrationem exprobratione leuitatis insequitur, futurum affirmans, ut Magnus tali se circa ipsum fide gereret, qualem nuper in excolẽda Kanuti societate præbuerat. Nec uana assertio extitit. Imperatore siquidem Eydoram remenso, Adolfum extremos ab eo curare iussum, Magnus per insidias adortus, non solum copijs spoliauit, sed etiam arma deformiter abiectantem nando fugam capessere coëgit. Ericus imperatoris ope defectum se uidens, per summam animi ægritudinem orientalia repetiuit. Superueniunt legati à Magno rege Noruagiensium missi, maiorem Kanuti filiam sed nondum nuptijs tempestiuam, eius coniugio petituri. Quorum legationem Ericus contrahendarum uirium spe fauorabiliter habuit, excepit alacriter, cupiens finitimorum auxilia affinitatis beneficio comparare. Ipse quoq; bellis ocium interpellantibus, adhuc cõiugio uacuus, nouercam Magni Noruagiensium quondam reginam, utpote dignus hac nuptiarum uicissitudine fauente eiusdem priuigno suscepit uxorem. Hybernis itaq; per quietem exactis, recidiua belli tempestas efferbuit. Nam Nicolaus occasiuum Daniæ militem contrahebat. Ericus Christierni splendidissimo inter Iutos loco nati promissis euectus, orientis auxilia pugnæ comparat. Is Magni odio à Nicolao deficiens, enixe se Erico affuturum spoponderat. Petrus uero Roskyldensium pontifex Ericum corpore, Nicolaum animo comitabatur: metu alterum, alterum charitate complexus. Sed Haraldi fauor inter ruborem & odium uarie fluctuatus est. Vt enim Nicolai castra uerecũda pudoris meditatione uitabat, ita fratris prælationem perosus, militiã eius inuidia detrectabat. Itaq; partes eius cum duobus spectatæ indolis filijs, specie magis quàm beneuolentia prosequebatur. Neq; enim ei parcius aduersum germanum, à quo se in regni petitione superatum uidebat, quàm in fratris interfectorẽ odium erat. Interea Christiernus necessariorum manu cõtracta, acie regem aggredi statuebat.

C Cuius Nicolaus non solum defectione, sed etiam hostili molitione comperta, copias quas aduersum hostes contraxerat, inter naualem terrestremq́ partitur exercitum. Quinetiam Christiernum acie excipere parat, Magnum classe præfectum Erico obuium destinat. Iam uero Ericus ad insulam, cui Syra nomen, appulerat. Quo ignorato Magnus aura quàm euētu prosperiore ab Arusia soluit, nauigiisq́ aliis alia præcurrentibus, sparsa incompositaq́ classe processit. Cuius Ericus aduentu præcognito, scafa exceptus, nunc singulos, nunc uniuersos classis suæ magistros, maximeq́ Petrum & Haraldum, quorum dubiam suspectamq́ fidem habebat, impensioribus pugnæ hortamentis sollicitat. Neq́ enim repente cum tota Magni classe manum cōserere cupiebat, sed nauigia ut cuiq́ celeritas cursum dederat accedētia sigillatim nautarum internicione uastauit. Quorum Magnus eminus pericula speculatus, confestim demisso uelo, nauigium suum anchoræ quàm auræ credere præoptauit, disiectamq́ pelago classem lituo recinente contraxit. Igitur ignauis fugam, fortioribus pugnā apprehendentibus, Ericus cum nauium numero præstaret, arctissimo earum cōtextu hostem cōclusit, ac ueluti classe classem obsedit, atrocitatemq́ pugnæ augebat necessitas. Cumq́ Iutenses neq́ uictoriæ facultatem, neq́ fugæ copiam fortunæ suæ suppetere uiderent, duci quàm sibi consulere præoptantes, salutē eius propriis seruauere periculis. Quippe cōfertissimæ classis cuneum irrumpētes, quia uictoriam Magno præstare non poterāt, uicto fugam quærebāt. Nam eidem Mioparonē ingresso, ueluti quandā elabēdi semitam securis periculorū animis extruebant. Quo dilapso nihilominus pugnādi pertinaciam retinētes, aut morte, aut captione finiuere bellū. Cumq́ uictores spoliis deuictæ classis incūberent, inter egestam nauigiis prædā, quendam uelo implicatū conspiciūt. Cuius ex deformitate latebræ formidinē æstimantes protinus ob ignauiā
D eum laqueo cōsumpserunt, uti fœdo mortis genere spiritū redderet, quem pugnæ fortiter impēdere dubitasset. Interea Christiernus manu cum Nicolao infœliciter conserta, per ingentē suorum stragē capitur, & in ostii Slesuicēsis ergastulum relegatur. Ericus uero recētis pugnæ successu elatus, sed eorum quæ circa Christiernū gerebātur ignarus, potiendæ Iutiæ spe mare Lymicum classe compleuit. Vbi cum expositis incaute copiis, & Christierni fugā & regis aduentationē nuncio didicisset, plus amici fortuna concussus quàm propria recreatus, recepto milite reuerti maturauit. Ex cuius agmine complures tardius nauigia repetentes, ab imminenti regis exercitu trucidantur. Hunc euentum secutus Haraldus, ad Nicolaum occultis se promissionibus inuitantem defecit. Plus siquidem indignationis ex Erici dominatione, quàm iræ ex Kanuti internicione conceperat, eiq́ frater fratris oppressore onustior erat. Quinetiam Magnus ut lætum hostilis militiæ incrementum, ita tristem suæ defectum aspiciens, fraterni commilitii societatem labefactare tētabat. Haraldum itaq́ quem Erici partes dubia fide secutum nouerat, promissis dignitatis incremētis urgebat. Nam & Haraldus quanq́ iram obsequio tegeret, incitatiore odio aduersus Ericum, quàm Erici impugnatorē ardebat. Itaq́ non solum eius arma deseruit, sed etiā quò ualidiorē Nicolao opem impēderet, castellum quod in Roskyldēsi suburbio molitus fuerat, impēsiore munimēto uallauit, inuidiā fraterna prælatione cōceptā, perfidia defectionis exsatiās. Idē cum Ericus magna Sialandēsium manu per obsidionē clausisset, ualliq́ firmioribus obstaculis conatus suos admodū interpellari uideret, à Saxonibus qui Roskyldiæ degebant tormētorum artificia mutuatus, domesticas uires externis cumulauit ingeniis. Quippe nostri rerū adhuc militariū rudes, raro talium usu callebāt. Primū itaq́ saxum parum uegeto iactu machinamēto egestū, citraq́ ualli propinquitatē collapsum, ludibrio castrensibus fuit. Siquidem irrisa tormēti ui, ulteriores eius impulsus irritos augurabantur. Secundum incitatius actum ac mirifico cuidam tecto superne impactum

pondere

A pondere & incussu suo funditus penetralia transuerberauit, ædemq; magno cum fragore collisit. Quæ domus fundamēti loco lignea tantum base subnixa, eidemq; uelut cardini imminens, leui attactu quamlibet in partem circumagi poterat. Quo uiso Haraldus fiduciam quam exprimi iactus defectu conceperat, in secundi processu deponere coactus, cum neque se domi obsidionem laturum, neque foris auxilia accepturum speraret, noctu maritima aggeris parte perfracta, quod ab hoste negligētius obsideretur, equos per prærupta demissos, pedes cum suis insequi cœpit. Cumq; totis in castris tumultus exoriretur citato acrius equo, comitibusq; ut Haraldo occurreretur de industria uociferari iussis, non Haraldus sed Haraldi insequutor creditus, inter medios perstrepentium globos facilem fugæ meatum habuit. Itaq; non minus fictæ fugientium uoces, quàm temporis habitus hostium existimationem fefellisse credūtur. Fuere tamen ex Theutonibus qui hunc in ipso fugæ procursu, sagittis à se confixum assererent. Ita uafri ingenij dux obsidionem arte, periculum calliditate frustratus, reperta rate Iutiam petit. Quem Nicolaus perinde ac partibus suis in Sialandia propugnantem non solum regali beneficentia prosecutus, sed etiam primis inter amicos honoribus ueneratus est. Nec tamē suspicione uacua familiaritas fuit. Quippe & repentina fratris desertio, & subitaneus transfugæ notabatur aduentus. Interea Sueones quod Magnum domesticis bellis occupatum audierant, Suerconem quendam mediocri inter Sueones loco natum regem constituunt, non quod illum tantopere diligerent, sed quia externi hominis imperium recusarent, ceruices indigenam ferre solitas peregrino duci submittere formidantes. Hic Suerco Vluuildam Noricam quam Nicolaus in matrimonium emortua Margareta receperat, amatorijs primo legationibus sollicitatam, mox uiro furtim abstractam ad suum usque connubium perduxit. Cuius coitu pro coniugio usus, Karolum ex ea, qui & post ipsum in Suetia regnabat, suscepit. Per eadem tempora diui Kanuti filia iampridem regi Noricorū desponsa, per legatos ab eo in Daniam missos nuptura deducitur. Peractis hybernis Nicolaus diutinam deficientis à se regni ulcisci cupiens iniuriam, crebra Iuticarum partium classe Sialandiam appulit. A quo Ericus apud Vueram pontem grauissimo prælio superatus, cum uxore quōdam Noruagiæ regina, filioq; paruulo Suenone quem ex pellice procreauerat, necessitudinis fiducia Magnum petiuit, eiusq; humanissimam primo hospitalitatem, mox dolum atque fallaciam expertus est. Interea Nicolaus Haraldi Theutonicorum supplicia exigentis precibus inclinatus, Roskyldiam irrupit, comprehensosq; in urbe Germanos incentoris arbitrio mulctandos dimisit. Quos Haraldus tum quia tormentorum opifices, tum quia de falsa nece sua gloriantes audierat, extrema narium parte præcisa deformes reddidit, percontatus an Haraldus eorum fuerit iaculis interfectus. Tunc quidam ex his applicatum ori suo cultrum aspiciens, parcendum sibi quod doctus esset asseruit. Haraldus hominem literarum peritum existimans, reuocato lictore ad epistolas perductum, ipsas (ut fieri assolet) solennium nūcupatione uerborum dedicare præcepit. Cui captiuus suendi se, non sacrandi professorem respondit. Haraldus hominis acumine delectatus, impunitatem astutiæ tribuit, iramq; quam deceptus abiecerat, correctus repetere erubescebat, ne errorem supplicio emendare uideretur. Per eadem tempora Haraldus Hybernicarum partium oriundus, florentissimum Noruagiæ statum ueluti fulmen aliquod ac tempestas incussit. Qui cum se Magno Hyberniæ populatore procreatum astrueret, affirmationi suæ fidem diuini examinis argumento præstare iussus, super candentes laminas nudatis plantis (nam id ab eo experimentum poscebatur) incessit. Hisdemq; nulla ex parte corruptioribus, complures Noruagiensium liquido incolumitatis miraculo, ad assertionis suæ credulitatem perduxit: ex cuius gremio omnis Noruagicorum bellorum

C lues manauit. Interea Nicolaus per insidias æmulum opprimere statuens, Magnũ Noricum in eius necem mercedis pactione sollicitat. Ille lucri irritamento latrone corruptior, hostisq; ex hospite effectus, impensioris obsequij simulatione curam Erici exactissima satellitum custodia uallauit, officijsq; fallaciam texit. Ericus uero per reginam cuius patruus erat insidias obsequio subesse doctus, amicis quos in Lalandia habebat propositũ regis cum remedij precatione denunciat. Nec segnis Lalandẽsibus ad opitulandum animus fuit. Solo quippe nauigio Noruagiam petentes, occulto nuncio aduentum suum Erico significant. Qui quod Noruagienses summam in potionis magnitudine uoluptatem habere nouerat, applicatam sibi custodiam temulentia ludificandam putabat. Igitur stipatorum sobrietatem crapulæ delectamento adorsus, instaurata comessatione crebris custodes poculis attentabat. Quibus ut bibendi cupiditatem augeret, irritamentum ebrietatis aleam cyphis interserit. In qua posito cum quibusdam pignore decertans, etiam prosperum tesserarum iactum inerti lusu de industria prosequebatur, uti collusores fortuna lucri illectos ad lasciuiendi cupiditatem, ludendiq; perseuerantiam incitaret. Postremo perinde ac prolixioris uigiliæ tædio fatigatus cubitum excessit, sacerdotemq; exilij socium aleæ pro se curatorẽ reliquit. Ille rem sobrie prosequutus, temperantiam eorum multiplicatis poculis quantulacunq; restabat subuertit, interq; mero ac somno sopitos medium cubandi locum habuit. Interea Ericus perrupta cubili parte cum clientela ac coniuge furtiuo ad mare discessu peruenit, repertaq; in littore nauigia, quò tutius fugam caperet, in sentinis perforanda curauit. Hæc tractanti succurrit filiolum hospitio dormientem fuisse relictum: adeò oblíuijs animum festinatio implicat. Quippe quò occupatius, hòc negligẽtius humanum esse ingenium consueuit. Quanquam uero præstolationi periculum inesse non dubi-

D taret, sanguinis tamen sui curam deformiter abijcere passus non est. Missis igitur qui adolescentem exciperent, tarditatis molestiam eximia filij charitate cõtempsit. Quo allato in altum processit. Diluculo quibus Erici cura mandata fuerat, pulsatis hospitij foribus, an hesternam adhuc temulentiam discussisset, interrogant. Nemine uero respõsum ædente, taciturnitatis admiratione crebris idipsum clamoribus prosequuntur. Tandem silentio attoniti, cõuulsis ianuis, uacuam hospitibus ædem inueniunt. A quibus uafre sibi illusum uociferantes, euẽtum domino trepidi nunciant. Qui protinus petito littore, detractisq; in altum nauigijs, fugacem intercipi iubet. Quæ cum uitiatis lateribus undarum plena conspiceret, subducta refici curauit. Iijsdemq; rursum in mare detrusis, ad accelerandam nauigationem uelo pariter ac remis incubuit. Adeò promissum in mortem Erici præmium affectabat. Interea Ericus grandem pelagi partem emensus, magno hostem interuallo præcesserat, ideoq; facile ab insequentibus occupari nequibat. Cumq; Magnus nauigationem diutile gestam propositi irritam animaduerteret, reuocato remigio domũ reuertit. Ericus uero fidissimam sibi Lalandiam repetens, intercepti Vbbonis suspendio, quem Nicolaus minorum insularum præfectum creauerat, clarum reditus sui indicium dabat. Audito deinde regem diuini natalis die Lundiæ feriari debere, aduentum eius petita Scania præcucurrit, totamq; regij apparatus impensam præripuit. Quod audiens in Sialandia rex, alimentis publica administratione contractis procedere supersedit. Aestate uero præter Scaniam omni Danica classe contracta, ad Fotam sinum appulit, pedestremq; propter littus aciem statuit. Quæ cum centuriatis parumper ordinibus constitisset, aduentante Erico excitum equorum ungulis puluerem in speciem nebulæ eminus exhalare cõspiciens, paulatim ad naues gradum retulit, Sed inter eundum aduentantis equitatus fragore perculsa, incessum ad fugam conuertit. Quam superueniens Ericus fortuna, non prælio superatam impune cæcidit, incruentamq; deo parricidium uindicante uictoriam habuit.

A habuit. Magnus cum aliquanta fortium manu cedere ueritus, cæteris terga obuertentibus, aduerso hostem corpore repellebat. Quippe cum fugã parum liberam cerneret, animosum sibi consciscere exitum, mortemq; suam pugnãdo clariorem efficere egregium duxit. Quinetiam ne pristinum fortitudinis suæ splendorẽ obtereret, fatum quàm fugam amplecti maluit. Postremo ut insigni pugna, ita multa aduersariorum strage ædita, super prostratorum à se cadauerum struem unà cum Petro pontifice Roskyldensi consumptus occubuit: quem ut fati comitem, ita tumuli quoq; consortem habuit. Nicolaus admoto sibi per uillicum equo, nauem petiuit. Maior fugientium pars cõprehensa per foros nauigia conscendere cupiens, ingenti quadam mole mersabat. Igitur qui primi introrsum euaserant, tardiorum manus nauigijs insertas absque societatis respectu ferro truncantes, ferociores in suos quàm in hostes fuere. Calamitosa nimirum illa facies erat, cum pendulis nauigia brachijs amplectentes, hinc hostis urgeret, inde ciuis repelleret. Quo experimento quantum quisque salutem suam alienæ præferret, fortuna detexit. Taceant nugaces adulantium uoces, quæ spiritum amicorum proprio chariorem astruere non erubescunt. Crediderim hanc uictoriam humanis parum uiribus partam, sed deo pijssimi uiri interitum ulciscente concessam. Neq; bellum aliud crebriorẽ pontificum cruorem absumpsit. Quippe Petrus Roskyldensis, & Henricus Sueticarum partium põtifex, omnesq; Iutiæ, præter unum, antistites hoc prælio oppressi traduntur. In cuius apparatu Magnus Saxonis filius Erici miles singulare fidei specimen edidit. Nam cum Nicolaus maritima Sialandiæ loca ne quis ad Ericum trãsiret à militibus obseruari iussisset, per Stethinnensis promontorij prærupta à satellitibus fune demissus, noctu scafam conscendit, eaq; Scaniam petens, gratam Erico opem attulit. Post hæc Magnus Noricus nudati consilij sui cõiugem arguens, reie-

B ctam à se Erico remisit, dignam repudio ratus, quæ coniugali charitati consanguineum prætulisset affectum. In cuius contemptum temerata matrimonij religione seipsum nuptijs spoliare tristè non duxit. At Nicolaus fuga Iutia elapsus, & tanquam ad fortunæ ludibrium reseruatus, æstimato pariter & orbitatis suæ, & ætatis habitu, non ut sibi successorem sed ut æmulo hostem relinqueret, Haraldum regni post se declarat hæredem. Deinde Slesuicenses ob Magni iampridem facinus infensos ad habitum pacatæ mentis reducere cupiens, de componenda secum pace sollicitat, eosdemq; & ætatis suæ & fortunæ miseratione acturos existimãs, sumendorum obsidum gratia oppidum intrare constituit. Rursum cum caput suum inexploratæ fidei ciuibus obijcere dubitaret, Beyonis cuiusdam summam inter oppidanos autoritatem gerentis hortatum secutus, salutem simul cum suspicione deposuit. Portas siquidem de industria patefactas ingressus, ut pium cleri, ita ferocẽ plebis occursum repperit. In excipiendo nanq; eo diuiduum ciuitas animum habuit. Clericis quippe eum sacræ processionis officio uenerãtibus, cætera uici pars ut hostem excepit. Qui cum inter plateas aduersis sibi signis obuiam iri conspiceret, amicis ut in ædem Petri confugeret exhortantibus, aulam petiuit. Et ne cruenta corrixatione diuini fœdarẽtur penates, regia sese quàm templo tueri maluit, paterno in lare quietius obiturum præfatus. Nec defuit militibus prompta mens ad eius salutem suis cladibus defendẽdam. Diu siquidem intactum eum animosis corporum suorum obiectibus seruauerunt. Neque tristè duxerunt pro tuenda illius incolumitate, suam ultimis implicare periculis. Quorum Slesuicenses primum sanguine profuso, ad ultimum & regium absumpserunt.

HISTORIAE DANICAE LIBRI DECIMI TERTII FINIS.

C

SAXONIS GRAMMATICI HI STORIAE DANORVM LIBER XIIII.

INTEREA Ericus destinata in Iutiam classe, cum ad Syram insulam appulisset, nũcium de regis oppressione suscepit. Et forte in ea rerum colluuione Ericus ac Bero natu inter Haraldi filios primi, deserto patre fidelius se quàm felicius Erico iunxere. Iidem noctu clandestina patris legatione petiti, silenter accepta gesserunt. At Ericus nihilominus legationis indicium nactus, experiendæ eorũ fidei gratia aliquãdiu ignorantiæ simulatione silentium egit. Quibus secretum paternũ tegere perseuerantibus, cum se nullam ex eis arcani cognitionem suscepturum putaret, desperato uoluntariæ cõfessionis indicio, uocatos in mediũ uehementi perfidiæ exprobratione pulsabat, quod rem à patre mandatam parum lucide pertractassent. Interrogati quoq; quam ad eos pater legationẽ habuerit, consultos se quid agere eum potissimũ expediret, ut ad Noruagiam exularet respõdisse dicebant, ideoq; non ante cõsilium fateri uoluisse, quàm ei à consultore obtemperatũ agnoscerẽt. Quorum affirmatio quanq; uera esset, fidem non habuit, quod inuita potius quàm ultronea uideretur. Igitur eorũ experiri Ericus asserta cupiẽs, ambos arctissima apud castrũ Sleuicẽse custodia asseruari præcepit, uti ueritatis cognitiõe suscepta, aut innocẽtiæ pręmiũ, aut reatui pœnã referret. Cui postmodũ idem forte castellũ intrãti, memorati iuuenes cõpeditis semet incessib⁹ obtulerũt, supplicesq; eius genibus aduoluti, prętentis innocẽtiæ meritis, captionis remedia flagitabãt. Quorũ Ericus ut fortunæ misertus, ita fidei gratulatus: quippe fuga patris filiorũ affirmationẽ adiuuerat, sicut erat mero ꝑcalefactus, & calamitati lachrymas dedit, & ueracitati salutẽ ꝓmisit. Quod cum forte Christiernus ex aulicis cognouisset, antelucano tẽpore petẽti sacrarium

D Erico obuius factus, hesternæ eum temulẽtiæ lasciuia concitatũ intẽperate munisse cum extitisse ridebat, qđ Daniam hosti dono dare sustinuisset. Rationẽ quoq; dicti lucidiore sentẽtia persecutus, Fore, inquit, ut Haraldi filius maior uinculorũ suorũ q̃ absolutionis respectus incesseret, odiũ liberatori pro gratia relaturis. Quid enim aliud Ericus eorũ saluti parcẽtem agere, q̃ Haraldo robustorũ iuuenũ auxilia reseruare? His uocibus inclinatus Ericus, à promisso suo q̃ ab amici cõsilio recedere maluit, profectãq; à crapula indulgentiã sobria animaduersione cassauit. Huic clementiæ studiũ in crudelitatis exhortatione deponere rubori non fuit. Itaq; quorũ spes ad uitã intẽderat, salus aquis cõsumpta est. Eodẽ tẽpore Noruagiæ primoribus Magnũ Haraldo, qui æque rege genitus esset, dimidiũ regni cedere postulãtibus, eoq; homine ignotis ortũ parentibus admittere recusante, in agro Fridleuino ferro certatũ est. Interea Haraldus repetita Iutia, Vrnicę cõcionis suffragiis rex est declaratus. Quo cõperto Ericus nauigiis glacietenus (nam gelu undã durauerat) in altũ usq; pertractis, Iutiã tacite petiuit, Haraldumq; apud Scypetorp uicũ noctu cum superstitibus filiis interceptũ, diluculo cõclaui extractũ, absq; respectu fraternitatis capitali supplicio affecit. Ex quibus Olauus clausum armis cubiculũ uidẽs, mutata cum fœminis ueste, salutarẽ inter hostes egressum habuit. Ea tẽpestate Haraldus Noruagia pulsus, ut ab Erico aliquid uirium cõtraheret, in Daniam peruehitur. Quem Ericus ob relictũ ab eius æmulo matrimoniũ supplicẽ recepit, ob latumq; sibi speciosum pugnæ titulum gauisus, auxiliis eum prosequi statuit. Haraldus autẽ excepta liberalitate, nullam animi ferè dotem adeptus, crebra corporis uirtute pollebat. Cuius uiribus fretus apud Helsyngam oppidũ pignore cum Erico posito, an cum lectissimis eius equis cursu cõtendere potuisset, duobus in certamẽ admissis utroq; metã prior tenuit. Geminis siquidẽ inter currẽdũ bacillis innixus, crebris corpus saltibus concitabat. Aliud quoq; inusitatæ agilitatis spectaculum

ædere

A ædere cõſueuerat. Sæpe etenim inter nauigandũ puppi exiliẽs, in prorã per exer
ta remorũ capita decucurrit, indeꝗ curſu in aliud nauigij latus reflexo, per reliq̊s
remorũ ordines locũ quo exceſſerat, repetiuit. Qui ſi parem animi uirtutem à na
tura traxiſſet, nequaꝗ ſe inter amplexus pellicis æmulo obruendũ dediſſet. Huic
Ericus tametſi opitulari uellet, Sclauis domeſticã pacem interpellãtibus, animum
opere comitari nequiuit. Igiť omiſſis amici rebus, proprijs curã iniecit, cõtractaꝗ
aduerſum Rugiam claſſe, quò gnauius bella cõficeret, maritimæ Danorũ expedi=
ioni primus equos adiecit, quaternos ſingulis nauigijs mandãs, eumꝗ morẽ dili
gens poſteritatis cura ſeruauit. Claſſis eo numero digeſta, mille & centũ nauigijs
frequẽs reperta eſt. Quibus Dani ad Rugiam appulſi, urbẽ Archon aduerſum ſe
ualido præſidio firmatã inueniunt. Quam ne finitimorũ auxilijs iuuari ſinerẽt, tra
ctum qui Archonenſiũ fines propemodũ Rugia abſciſſos cum cõtinenti commit
tit, ligonibus conciſum in uallũ opacæ admodũ altitudinis redegerũt. Tuitio eius
Hallendẽſibus credita, ijſdemꝗ Petro parere iuſſum. Quos Rugiani quæſito per
uada trãſitu, noctu inopinatos adorti, cõpluribus cæſis, à cætero repellũtur exer=
citu. Igitur Archonenſes cum nec uires conſerẽdi belli haberẽt, neꝗ locũ ad con=
trahenda auxilia ſuppetere cernerẽt, neceſſitate uicti, ſalutẽ & in Chriſtiana ſacra
tranſitionẽ pacti, ſtatua quam uenerabãtur retẽta, Danis ſe tradũt. Erat enim ſimu
lacrum urbi præcipua ciuium religione cultum, crebriſꝗ finitimorũ officijs cele=
bratũ, ſed falſò ſacri Viti uocabulo inſignitũ. Quo aſſeruato oppidani ueterem ſa
crorum morẽ penitus abrogari paſſi nõ ſunt. Primũ itaꝗ ſolenni ritu prolui iuſſi,
ſtagnũ maiore pellẽdæ ſitis, quàm initiandæ religionis ardore petẽtes, ſub ſpecie
ſacrorum feſſa obſidione corpora refecerũt. Datur Archonenſibus pariter rerum
diuinarũ antiſtes, qui & eis cultioris uitæ formã perſcriberet, & nouæ religionis
B rudimenta cõtraderet. Sed poſt abſceſſum Erici, cũ antiſtite pulſa religio. Siquidẽ
Archonenſes abiecta obſidũ charitate, priſtinũ ſtatuæ cultũ repetẽtes, qua fide di
uinum ſuſceperũt, prodiderunt. Poſt hæc Ericus ordinatis in Dania rebus, amici
curam importunitate omiſſam, accepta rerũ tranquilitate reſumpſit, iuuãdiꝗ gra
tia eius urbem aſylo Magno deuotam primo diripuit, mox igni ſubuertit. Interie
cto anno Haraldo eidẽ opem iterato poſcenti, uniuerſam Daniæ claſſem pro ſup=
plemento tranſmiſit. Collato bello uiribus, Magnus inferior capitur. Quem Ha=
raldus uita frui permiſſum, oculis ac genitalibus carere pręcepit, ne aut luminum
uoluptate regnũ appeteret, aut Veneris uſu ultricem ſui ſobolẽ procrearet. Cæ=
catus igitur caſtratuſꝗ cum interrogaretur quem ex ſuis pœnã ſecum oculorum
ſubire uellet, paucos ea re delectari reſpõdit. Tunc quidã & forma ei ſimilimus,
& militiã eius ſingulari fide complexus, ne ex tanta clientela deeſſet, qui cum do=
mino compati uellet, ultrò ſe ſupplicio obtulit, præfatus ut uidenti ſimilimũ, ita lu
minibus orbato futurũ. Qui quũ uirtute uenerationẽ meruerit, apud improbos
pœnam perſenſit. Magnus uero nõ tam animi uirtute, ꝗ corporis debilitate con
tinentiæ religionẽ amplexus, de ſceptrato cucullatus euaſit. Interea Ericus quæſi=
tam armis pacem iuſtitiæ ornamẽtis excolere cupiens, cõditas à maioribus leges,
ac tunc penè ingenti bellorum tempeſtate ſubuerſas, ad priſtini uigoris habitum
reuocauit, utꝗ fortitudine fuerat, ita iuſtitia inſignis apparuit. Irrogatas minori=
bus iniurias ſuperiorum ſupplicijs penſabat, nihilꝗ familiaritati aut neceſſitudini
parcẽs, aut ferro, aut laqueo inconſultã maiorũ auaritiam caſtigabat. Quo ſtudio
& principum odia, & plebis obſequia cõtraxit, eueniteꝗ ut & potẽtibus formido=
loſus, & popularibus percharus exiſteret. Idem rerum à ſe geſtarũ uirtutẽ tantis
laudibus proſequi conſueuerat, ut ueri interdum fidem excederet. Semel quoꝗ
Erici ſalus ſatellitis eius ſomnio ſeruata proditur. Nam cum ex freto Sleſuicẽſi Sia
landiam petere ſtatuiſſet, quidam nautarum per quietem exiſtimauit per inculta

C montiũ iuga lasciuo admodũ equo se prouehi, eoq; cursum citante inter uallium opaca præcipitatũ crebris noctuarũ unguibus laniari. Quod cũ mane per iocum sodalibus retulisset, Ericus ea uisione ueluti periculi præmonitus, ne eum nauigationis comitem haberet, in aliud se nauigiũ contulit, eoq; tutus socijs naufragio pereuntibus permãsit, lætatusq; est quod salutẽ suam alienæ rati, q̃ propriæ credere maluisset. Fortè autẽ inter ipsum, Roskyldẽsemq; pontificẽ Eskyllum inimicitiæ primũ, mox seditiones adoleuere. Qua in re antistes Petri Botyldæ filij collegiũ nactus, autoritate quam primã inter Sialandẽses habebat, in regis eos odiũ concitat, uiribusq; publicæ cõsternationis adiutus Sialandię eum terminis pellit. Quo exacto prouincialẽ populũ in societatẽ factionis sub titulo libertatis adsciscit, à suspectis obsides petit. Solos uero Skyalmonis filios seditionis cõsortiũ detrectãtes ad populare cõciliũ euocat, & ni statuta die obsides tradãt, bonis carituros minat̃. Illi uero ad concionẽ peruecti, nec minis uicti, nec bonorũ pœna mulctati, solidũ tenuere propositũ. Sed ut ad eos impunitas redũdauit, ita ad Eskyllum pœna concessit. Rege enim cum Iutica classe reuerso, patris ac patrui interuẽtu usus, uicena auri talenta mulctæ nomine persoluit. Petrus uero fatis suis ultionem præcurrentibus, pœnã quæ à rege parabatur, effugit. Per eadem tempora decedẽte Ascero Lundensi, de noui antistitis suffectione diuiduum regis ac populi suffragium fuit. Siquidẽ Scanienses ob egregia Asceri merita Eskyllum arctissima ei consanguinitate iunctũ, ne pontificium à familia discederet, suffragijs amplectũtur. Rex uero rubore fugationis ammonitus, neq; suorũ in Eskyllo dedecorũ oblitus, Rikonem Slesuicẽsem, qui nuper Albero successerat, quod in potiẽdo regno familiari eius opera usus fuerat, eorũ arbitrio præferebat. Nec tamen hæc uota palàm ad litem & controuersiã progressa fuerãt, Scanis metu sententiã occultãtibus. Eodem D tempore Plogus quidã claro inter Iutos loco natus tametsi regis militiam profiteretur, latẽtes capiti eius insidias cõparabat. Ad quẽ Rypam ueniẽs, militiæ titulo stipendium postulabat. Quo recepto, datum sibi cladis eius præmiũ reputabat. Et fortè Ericus inter quosdã populares acrius dissidentes regali iudicatione componere rogatus, publica id cõcione exequi statuebat. In qua quum Plogus cuidam ex plebe de se querenti satisfacere iuberetur, dicendi simulatione facta nõ sine lancea progressus, auditũ sibi præberi petiuit. Stabat autẽ & rex hastæ innixus, turbantiq; silentium populo manu ne obstreperet innuebat. Quem Plogus loricam ueste tectam gerere existimatũ diu curiosis speculatus oculis, ut inermem deprehendit, lancea transuerberauit. Et ne timidius dicere quàm facere uideretur, regẽ à se prostratum uociferans, cæteros ad militum internitionem hortatur. Aulicis itaq; passim metu dilabentibus, Ericus Haquini filius, cui ex patientia cognomen obuenit, egregium fortitudinis exemplum prębuit. Diu siquidem exanime regis corpus gladio protexit, socijsq; in fugam lapsis, solus ex tot cõmilitonibus intrepidum mentis habitum tenuit, dignus ut ei in regnum successor fieret, pro quo etiam extincto pugnam gerere perstitisset. Iamq; uacantem Daniæ possessionem nemo sanguinis uirtutis'ue fiducia aut petere, aut rapere præsumebat. Quippe Sueno Erici, Kanutus Magni, & Vualdemarus Kanuti filius nondum regno tempestiui fuere. Christiernus uero Vualdemarum paterno cuius ultionem adiuuerat regno dignissimum prædicabat. Quem honorẽ mater multis & grauibus periculis obsitum, ac uix quidẽ adultis gestabilẽ perniciosum paruulo futurũ aduertens, poscenti puerum Christierno tradere recusauit, maioribus id munus deberi præfata. Postremo pertinacius insistentẽ iureiurãdo obstringit, in regẽ eum eligi nõ passurũ. Quo Christiernus ad populũ & concionẽ usq; perlato, patris eius beneficia memorat, ut domi leges & iura stabilierit, ut foris hostẽ represserit, ut furtis rapinisq; patriã uacuefecerit, ut Daniam pene exhaustã & exanguem Sclauiæ

magistram

A magistram reddiderit, ut etiã unicuiq; per uim amissa ad integrum restituerit, utq; cunctis his operibus sanguini suo regnũ deferri meruerit. Verum cum filius eius nondum maturos imperio annos acceperit, neq; Danis sub auspicijs puerilibus rem gerere militarem expediat, uirum debere circunspici, qui usq; ad prouectam pupilli ætatem tutorio regnum nomine procuraret. In quod munus aptius neminem quàm Ericum superioris Erici ex filia nepotẽ, quod audacia ac pietate præstaret, maternumq; genus ex regibus duceret, adcisci posse, adulto rerũ summam pupillo cessuram. Ita Erico & populi fauor, & pueri maiestas uires regias dedit. Hic præter solam animi fortitudinem nihil à natura dotis acceperat, sicut prudentia uacuus, ita parum amœnus eloquio. Cæterum adeò salutis suæ prodigus esse consueuerat, ut bellũ commissurus ne singulariter in hostem procurreret, arctius à suis obseruari soleret. Tunc Eskyllus cognito regem apud Iutiam decessisse, repente in Scaniam maioris sacerdotij affectatione peruehitur. Ericus uero infectũ antedecessoris propositum circa Ryconem explere cupiens, pontificalis ei dignitatis incremẽta tribuere gestiebat. Scanienses autem ultima quæq; perpeti, quàm pontificium in nouam transferre familiam præoptantes, bellum aduersum regem decernunt. Quo ille cognito, ne multorum inimicitias unius uiri familiaritate contraheret, proposito suo cupide cessit, Eskylloq; sedẽ mutare permisso, Rykonem Sialandiæ præsulem mediantibus cleri suffragijs, creat. Interea Olauus Haraldi filius Noruagia reuersus, patrimoniũ suum inter bella ciuilia à patruo occupatum hæreditatis titulo reposcit. Cuius petitioni Ericus illam antiquitatis legem opposuit, qua reis patriæ bonorum pœna decernitur. Patrem siquidem eius peregrino milite aduersum patriam usum, decretam hac lege sententiã incurrisse. Igitur Olauus perinde ac iustum belli titulum accepisset, cupidius oblatam seditionis occa-

B sionem amplectitur. Siquidem acceptam repulsæ contumeliam ad nouarũ rerum licentiam transtulit, deq; priuati patrimonij repetitore totius regni inhiator euasit. Verum dissimulato odio, per insidias regẽ opprimere statuit. Quem in Arna Lundensi hospitio diuersantẽ noctu adortus, primum à uigilibus clandestinum eius aduentum speculatis excipitur. Qui mox reflexis equis sepultos somno milites clamore eminus in arma concitant, primiq; portas tueri parant. Auxilijs deinde superuenientiũ sociorũ adiuti, hostilem repulere conatum. Olauus perinde ac suo proposito uictus in Suetiam cõtendit, sed mox Erico Scania excedente reuertit, concionemq; in ualle Arnensi sub edicto contractam liberioris uitæ promissis aggressus, regium sibi nomen illecto popularium fauore conciuit. Quod indigne ferens Eskyllus, bellum ei Lundensi manu cupidius quàm prosperius infert. A quo superatus primum mox in urbe ad quam ex prælio confugerat obsessus, postremo necessitate uictus, obsidibus datis, fideq; sub sacramẽto promissa salutem paciscitur. Sed postmodum ex Olaui discessu competẽtem fugæ copiam nactus, Erici charitatem & obsidum, saluti & iurisiurandi religioni speciosa temeritate præposuit: neq; nefas duxit extortum sacramenti uinculum uoluntariæ amicitiæ cultu conuellere. Cuius affectum atq; constantiam rex ad se in Sialandiam uenientis amplissimi ruris uicorumq; complurium datione pensauit. Verum Scania impensius Olauum fouente, ipse ueluti in antistitis fuga per absentiam uictus, reparandæ fortunæ gratia ad littus more gentis Landora appellatum, expeditionis nomine crebra classe peruehitur. Cuius loci suspectam admodum fortunam habebat, fabulosæ cuiusdam opinionis credulus, qua reges id littus aggressi in annum duraturi negantur. Sed dum per præsentiam fata metuit, absens uictoria caruit. Siquidem tellure perinde ac fatali malo abstinens, neque ferri, sed ruris uiolentiam in metu reponens, copias in aciem dirigit, easq; Eskyllo proferendas committit. Qui pontificaliũ sacrorum quàm rei militaris peritior, persimilem

C priori fortunam expertus, triſte regi ſpectaculum fuit. Cuius mali intuitu diſcere
Ericus moneriꝗ poterat, plus uiribus ſuis duces, quàm fœmineis debere figmen
tis. Quibus ſuperſtitionum laqueis, quoúe credulitatis errore animum tunc eius
obſeſſum putemus, cum ipſe qui aliàs adeò manu ſtrennuus exiſtere conſueue=
rat, ut ne temere in hoſtem ſe mitteret, à militibus contineri neceſſe haberet, tunc
ueluti metu pugnam detrectãs, in uicino ſe per abſentiam ſuperari conſpiceret.
Qua uictoria Olauus ueluti ipſum iam Ericum deleſſet ſupra modum erectus,
pontificales opes æque ac regias abſꝗ reſpectu religionis inuadit, & in contume=
liam Eskylli, à quo bis ſe prouocatum meminerat, cuidam eiuſdem nominis ſa=
cerdoti pontificij geſtionem aſſignat. Deinde tanquam uniuerſas æmuli uires ſu=
periore prælio contudiſſet, omnibus corporum munimentis apud Lundiam reli
ctis, aliàs locorum & metu & armis uacuus proficiſcitur. Quo accepto, rex con=
tractis undique leuibus & quæ fors obtulerat nauigijs, noctu è Sialandia traiecit
exercitum, amicis è Scania nauigationi ſuæ ductum eminus ſcintillarum ſilicibus
excuſſarum ſplendore præbentibus, fortiſſimos quatuor Olauianæ militiæ uiros
domi interceptos, aquis obruendos curauit. Adulterinum pontificem à ueri ſa=
cerdotij ſacramentis exutum, ſuſpendio finiuit. Arma deinde hoſtium gratam mi
litibus prædam occupauit. His denique uſus, Olauum apud Glumſtorp uicum
conſerto prælio ſuperauit. Qui in Gothiam confugiens, interiectis diebus per
Blekingiam reuertit, itemꝗ ab Erico fugatus cum ad montium anguſtias perue=
niſſet, eorum præſidio frætus proxime inſequentes deleuit. Partem quoque exer
citus in oſtium terga traiecit, eaꝗ manu propemodum Lundenſes abſumpſit.
Super hæc omnia fugam capeſſit. Deinde ueluti rebus in Scania parum feliciter
prouenientibus bellum in Sialandiam transfert, fortunam loco mutare cupiens.
D Vbi ab incolis Rykonis ductum ſecutis, apud Bythingam amnem bello uictus
in Hallandiam excurrit. Ex qua rurſum Sialandiã petens, cum ex agreſtibus anti
ſtitem in uico Ramloſa moram habere cognoſceret, noctu tacitus in uicinia man
ſit. De cuius cubiculo certior per matutinum eius officium factus, oſtio militem
inuehi iubet. Ad cuius tuitionem procurrentes cubicularij in limine trucidantur.
Antiſtes ipſe extremæ neceſſitatis periculis obſeſſum ſe uidens, religione ſaluti
poſtpoſita, ceruicem ſcuto ſubiecit, adituꝗ hoſtem inſigni pugna prohibuit: cle=
ricis interim qui & epiſtolarum eius & anuli curam habebant, conuulſas penè
ianuas admoto puluinorum cumulo reprimentibus. Igitur ædem Olauus quia ar
mis non poterat, flammis attentabat. At pontifex enſe quàm igni conſumi ſpecio
ſius ratus conſerendi cum Olauo ſermonis pacem efflagitat, benignaꝗ eius pro=
miſſione firmatus, exſerto foribus capite trucidatur. Igitur Olauus ultionem par=
ricidio conſecutus cupide in littus decurrit, utꝗ nauigia tacitus deſeruit, ita con=
citus eadem repetiuit, antè fuga & nauigatione uſus, quàm rex nuncium facti qui
tũc in uicinia morabatur acciperet. Quo cognito Romanus antiſtes acerbiſſima
aduerſus eum execratione uſus, cæteris per Europã põtificibus ſimiliter in ipſum
pronunciandi detulit poteſtatem. Mandatum quoque ad uniuerſos Iutiæ pontifi
ces dedit, ut ſententias aduerſum ſacrilegam eius impietatem debita animaduer=
ſione deſtringendas curarent, indignum uſu ſacrorum exiſtimans, qui celebrem
eorum miniſtrum oppreſſerit. Ericus uero comperto Olauum Hallandiam pe=
tere, feſtinatò poſt eum peruehitur. Cuius aduentu Olauus apud Aryſtadiũ nun
ciato, uicini põtis beneficio fugæ cõſuluit, eoꝗ poſt tergum abrupto, in proxima
ripa tutus conſedit. Pauci ex militibus eius quibus ob uirtutẽ aut torporem fuga
tardior erat, à ſuperueniẽtibus occupati funduntur. Tunc Ingimarus quidam ue=
tus Erici miles, æmulum eius non bellorum impẽdio, ſed leui inſidiarum momen
to tollendum ratus, illectusꝗ ſiue præmij ſpe, ſiue gloriæ cupidine, transfugæ ti=
tulo

A tulo Olauum petiuit, eumq; transitionis simulatione secutus, tandem in publico pergentem equi pernicitate fretus, telo traijcere destinauit: complesset q; uotum, ni Olauus repente equo delapsus, imminens iaculum industria corporis declinatione uitasset. Deinde citatum acrius equum, dum incautius fugæ compendium quærit, in palustre cœnum præcipitem agit, eiusq; uoraginibus implicatus opprimitur, proposito parum respondente fortuna. Post hæc Ericus nuptiarum sollicitatus affectu Bremorum antistitis Haruuici germanam uxorem duxit, natu quidem nobilem, sed non tam pudicitia quàm parentela conspicuam. Cuius instinctu uetera regum latifundia in eos maxime quorum forti opera aduersus Olauum usus fuerat, dono contulit, neque regijs opibus quo minus suscepta pro se pericula repensaret, pepercit: quasi ad hoc tantum eas recepisset ut in alios largitione transfunderet, totasq; stipēdij loco militibus erogaret. Postremo æmulum apud Thiutam amnem cum maiore copiarum parte bello deleuit. Verum non eadem uirtute peregrina ac domestica bella cōfecit. Expeditiones enim quas aduersum Sclauos ductabat, non tam timori eis quàm ludibrio fuere. Adeò enim apud eum inertia omnia solutaq; fuere, ut ne à uiro quidem ædita putarentur. Infimi cuiusq; in soluenda militia arbitrium sequebatur. Sæpe lixarum redeundum uociferantium clamorem secutus, classem dimisit. Ob cuius mollitiem animata Barbarorum atrocitas, non solum eum foris peruagantem contempsit, sed etiam domi consistentem inuasit. Qui cum in Fyoniam forte è Sialandia nauigatione contenderet, piratas post tergum imminere conspiciens, auide petito littore, armamentisq; omnibus in prædam relictis, non sine rubore & metu nauigio cessit. Interiectis annis cum apud Sialandiam febri se implicatum sentiret, Fyoniam usque cuius erat oriundus concessit, spiritum ubi acceperat redditurus. Illic despe-
B rato languoris remedio quia corpori non poterat, spiritui consulere cupiens, regiam uestem cuculla permutat, uocataq; militum cohorte palàm regno renunciat. Creditum enim est, & à sacrorum peritis traditum, nihil abolendis piaculis pœnitētiæ religione ualentius reperiri. Tunc Elyuus à uico Vuisingo, qui & ipse ægro cum alijs assidebat, cunctos de creādo rege circunspectos esse suffragijs iubet, utpote præsenti iam militia liberos. Quæ uox uitam regis quantulacunque restabat absumpsit, ægreferentis adhuc uiuo sibi successorem inquiri.

Defuncto Erico ambiguum plebis de regno suffragium fuit. Quippe Kanutus in Iutia, Sueno apud Sialandiam, Magni alter, alter superioris Erici filius, ingenti ambitu regnum petebant. Siquidem hunc paterna, illum auita merita uenerabilem faciebant. Suenone itaque Sialadensium suffragia ambiente, ac plerisque petitionem eius fauorabiliter accipientibus, Olauus cognomine Balbus prisci moris æmulatione permotus, cunctos qui regium ei nomen tribuerent, ipsumq; si reciperet execratus, adduci se posse negabat, ut in hanc uocem inconsulta patriæ maiestate procurreret, aut regium honorem priuato præter publicum regni consensum deferret. Siquidem electionis locum Sialandiam esse, ius uero penes popularis arbitrij communitatem consistere memorabat. Hæsitantibus cunctis, atque à sentētia aliquantulū cedentibus, Steno quidam spreto ueterum ritu, Suenonē occultis à se promissis aggressum, regio primus nomine censuit, maioremq; concionis partem ad similē uocis ausum induxit. Itaq; sententiam eius prosecutum uulgus, quod arbitrio suo paulò antè permittere uerebatur: pari mox suffragio cōprobabat. Eodem quoq; autore populus Sialandensis creatum à se regem finitimorum consensu fulciri cupiens, Iacobo Colonis filio singularis facundiæ uiro legationem compositam & subornatam committit, qui Scanienses adulatione dignitatis ad societatem electionis impelleret. Idem Suenoni comes in

C Scaniam datus, accepta dicendi copia, docet noluisse Sialandos quicquam super regio delectu sententijs suis præter Scanicum arrogare consensum, sed hunc sequi in cunctis quàm percurrere malle, sine eo nihil magnæ rei executuros: uerum Suenonis insitam animis charitatē habere, eumqꝫ sibi in regem dummodo Scanica allubescant suffragia exoptare, quem præter propriæ indolis claritatem, etiam patris auiqꝫ merita commendarēt. Meminisse deinde monet, ut soli cæteras Danorum uires obtriuerint, ut patri eius ad extremā penè desperationē redacto, nihilqꝫ præter interitum præstolanti imperium dederint, obsecratqꝫ humanitate qua illum exceperant, filium prosequātur. Ita Sialandensium affectum indicans, sed factum reticens, omniū Suenoni suffragia conciliauit, quos ad hunc fauorem non solum Sialandensium legatio, sed etiā propriæ eorum uirtutis memoria concitabat. Kanutus quoqꝫ eodem à Iutis honore prouehitur, indignantibus Suenonem temeraria geminæ concionis audacia regium occupasse uocabulum. Inde Sialandiam potiendæ eius libidine ijsdem fretus accedit. Post hæc maximū pontificem Eskillum, eundemqꝫ Suenonianæ partis fautorē occultis ad defectionem promissis impellit: quibus incēsus antistes Kanuto per internūtios mandat, classe Scaniam petat, seqꝫ belli socium pollicetur: ut autem occasionem sibi transitionis consciseret, ac lubricum fidei suæ rationabilis causæ titulo coloraret, acceptas à Suenone iniurias fingit, & quasi cum eo controuersiam initurus, contractis colloquij simulatione militibus, Lundiam quæ & Suenonem habebat petiuit. Vbi dum compositionis negotia falsò gerūtur, Kanutum ex ijs quos ad speculandum eius aduentum præmiserat, adesse cognoscit. Nec colloquium soluere moratus, ignotum cæteris consilium suum eadem hora repente detexit. Siquidem elatis signis, præcipiti in littus equitatu cōtendit. Cuius aduentum Kanutus nauigatione D præcurrens, littori copias mandare noluit, sed in altum nauigia reijciens damnata promissoris fide Sialandiam reuertit. Ita præsens consilium nō cedentibus ex sententia rebus fortuna delusit. Sueno uero properantem ab urbe pontificem subsecutus, reuertentem bello superat, captumqꝫ quia publica custodia nō suppetebat in excelsam Laurentianæ ædis partem attollit, eiqꝫ templū ergastulo fecit. Eapropter execrationis (quæ suprema pontificum ultio est) censuram metuens, non solum eum captione eruit, sed etiam agresti uico, magnaqꝫ Burgundæ insulæ parte, quò synceriorem eius fauorem impetraret, donauit. Post hæc sine ipso apud Slangetorp ruralem Sialandiæ uillam bellum cum æmulo facit, eumqꝫ cruentissimo prælio superatū insula pellit, uictor in Scaniam redit, Kanutus in Iutiam refugus cessit. Per eadem tempora Romanus antistes Barbaricæ tempestatis procella rem diuinam penè obrutam euersamqꝫ conspiciens, datis per Europam epistolis, uniuersos Christianæ credulitatis hostes ab eius cultoribus oppugnari præcepit. Singulæ autem catholicorum prouinciæ confinem sibi Barbariem incessere iubebantur. Ne ergo Dani priuatæ militiæ rebus, publicæ religionis officia detrectarent, sumptis sacræ peregrinationis insignibus imperium amplectuntur. Igitur Kanutus ac Sueno inuicem obsidibus datis, depositisqꝫ inimicitiarum exercitijs, rei melius gerendæ gratia pacem pro tempore statuunt, reuocatumqꝫ à suis uisceribus ferrum, ad sacrorum uindictam conuertunt. Discordiam itaqꝫ à regni æmulatione profectam sociæ expeditionis fœdere castigantes, iunctis uiribus Sclauiam petunt, Germanis ex condicto diuersam eius inuadentibus plagam. Iuti Kanuto duce, Hetbienses Suenone, hostilem occupant portum. Superueniunt extremi Sialandenses ac Scani, prioremqꝫ classem prout cuiqꝫ locus patebat sua circumincludunt. Occurrunt in littore Saxones & ipsi uindicandæ religionis cupientissimi, militiæ socij Danis futuri. Mox Dobinum insigne piratica oppidum, ab utroque circunsidetur exercitu, omni Danica multitudine præter paucos classis custodes

nauigia

A naufragia relinquente. Quorũ raritate cognita Rugiam primam obsessis opem inimicæ classis oppressione porrigere statuunt. Mox Scanos quos ordo proximos offerebat adorti, fermè omnes fuderunt. Iutis iocundam eorum cladem ducentibus, neq; socios computantibus quos duce à se diuersos nouerant. Sed & forensis nondum pugnæ memoria exoleuerat, & recens partium odium æstuabat. Adeò quos priuatæ iræ agitant, publica nunquam communio fœderat. Ascerus uero Roskildensis qui classis à rege curã acceperat, suo repente nauigio per ignauiam cedens mercatorum cymba aduectus conscẽdit, eoq; latebram nactus, quos specioso pugnæ exemplo ad fortitudinẽ incitare debuerat, deformis fugæ spectaculo territabat. Primum autẽ Scani ne timidioribus fuga suppeteret, communibus uinculis arctius naues in classem sociãt, mox uicti nexus industriè procuratos fortuitis ruptionibus lacerãt, parsq; ferro perijt, pars necem sibi inter undas præcipitio maturauit. Cumq; Rugiani complures ob magnitudinem naues captu difficiles animaduerterẽt, multitudinis specie metum eis ingerere cupientes, classem suam abductis cæsorum nauigijs duplicant, eademq; perinde ac remigum plena tentorijs instruunt, uacuitatem umbraculis obscurantes. Vsi sunt & alio non minore mentiendæ classis ingenio. Noctibus enim tacita nauigatione in altum pergẽtes, diluculo referuntur imaginem recentis classis, & superuenientiũ auxiliorum effigiem præbituri. Sed crebro id agentium frustra calliditas fuit. Interea Danis obsidionem arcentibus, eorum classis piratico bello nunciatur oppressa. Hac fama reuocati correptis nauium reliquijs Rugianos resistere formidantes, portu propellunt, sociorumq; stragem fuga hostium ulciscuntur, ob interfectorũ cadauera parum adhuc nauigabili ponto. Suenoni uero naui qua uenerat spoliato, suam cedere Kanutus Liburnicam uoluit, sed suspecta æmuli humanitas erat, oblatumq;
B notabatur obsequium. Nam cum eius partes incolumes, suasq; propemodũ exhaustas uideret, alieno nauigio reditum experiri fisus nõ est. Slesuicum deuectus interiecto tempore prior Kanuto Sialandiam occupat, Roskildiamq; mœnium inopem receptaculi gratia uallo fossaq; cõplectitur. Cuius custodia Ebboni mandata, in Scaniam pergit. Kanutus uero Scaniensium damnis benigne secum à fortuna actum existimans, eamq; tantũ sibi uirium addidisse, quantũ æmulo depressisset reputãs, ne res eius proxima clade corruptas, ocio recreari permitteret, Sialandiam tam sibi quàm hosti diuidua ope familiarem, Iutis præcipue frætus ingreditur, ei potissimum cessuram ratus à quo primum occupata fuisset. Vbi comperto Roskildiã desciuisse, portasq; sibi Ebbone filio Skialmonis autore clausisse, Suenonem quendam sola loquacitate insignem, nec tam cõsilio gnarum quàm amœnum eloquio, qui eam ad deditionem hortaretur præmittit. Is cum ad oppidum peruenisset, primum ante uallum lasciuè & discursim obequitans, mox compositi uolubilitate sermonis propugnaculis insistentes aggressus, legationis mandata facundius quàm felicius explicabat. Quem Ebbo de industria blandis ac mitibus uerbis excipiens, emissis deditionis simulatione iuuenibus prendendum curauit. Quorum unus paulatim ei propior factus, ius fræni uiolẽtius occupat, cæterisq; equum à tergo pulsantibus, captum ciuibus ligatũ adducit. Is primo compedum pœna coërcitus, postmodum superueniẽte Suenone luminibus spoliatus improuidæ exhortationis pœnas pependit. Hæc audiens Kanutus potiendæ urbis diffidentia, in Iutiam reuertit, utq; rerum cõmoditas affuit, Sialandiam spe reparandæ fortunæ, parte qua maris anfractibus interluitur inopinatã intrauit, improuidam quoque Roskyldiam capit, & penates Ebbonis ad Suenonem elapsi incendio diruit. Vnde ne impensarum inopia arctatus discederet, publico stipendio alimentorum ei subsidia decernuntur. Par Scaniensibus circa Suenonem affectus incesserat. Ne enim labente sumptu ueluti ciborum pœnuria afflictus arma deserere

C cogeretur, publicæ eum collationis commeatibus prosequũtur. Tanta inter partes uirtutis & gloriæ æmulatio fuit. Interea nobilissimi Iutorũ, & in rebus bellicis singulari militiæ laude conspicui, duabus Suenonem Liburnicis petiuerũt. Quorum uiribus succinctus assumpto Eskillo, manũ in Sialandiam traiecit, ac prope Thorstam uicũ bello cum Kanuto concurrit. Vbi inclinata suorũ acie timidiorum fugam secutus, fortiorum uictoria reuocatur, & dum uinci credidit, uictor repentinus euasit. Kanutum uero sui, siue quod tenera adhuc ætate esset, siue quia belli eum implicare periculis nollent, in aciem descendere passi non sunt, pro duce pugnæ spectatorẽ effectum. Interiectis diebus Vualdemarus diui Kanuti filius, armis tunc primum per ætatem maturus, sed paterna in Kanuto merita perosus Suenoni se iungit, in eius castris militiæ tirocinium habiturus: cuius fauor plurimum Suenoni uiriũ conciliauit. A quo paternæ præfecturæ dignitate donatus, Kanutum quendam Henrici filium sub Kanuto Magni filio eiusdem beneficij titulis inhiantẽ, crebra belli cõgressione perdomuit. Nec minor ipsis mediocris rei, quàm regibus summæ æmulatio erat. Semper autem ad Vualdemarum uictoria redundauit. Erat autẽ Kanutus insignis facũdia, sed moribus effusissimus. Sueno & fortunæ fauore, & uiriũ incremẽtis accinctus in Fioniam excedit, mox æmulũ apud Iutiam persecuturus: ubi ab exule quodã Ethlero solicitatus bellũ in Holsatios parat, abunde minora ad traijciendum nauigia promittente. Incolæ siquidem quò transitus impeditior foret, pontẽ conuulserãt. Venientibus Eidoram, promissoris incuria binas tantũ nauiculas exhibuerat: quarum altera Sueno suos præcedere cupiens, saniore militum sentẽtia reuocatur, rogatus propositum hostiũ aliena traiectione prænoscere, neq; proprijs rem periculis explorare. Siquidẽ haud procul eis latebram esse, partem copiarum quantum à se superandã crediderint

D irrupturis. Nec falsa prædictio fuit. Holsatij quippe uicinis se saltibus occultãtes, patienter primorum aditum præstolantur: transuectisq; quos à se capi posse confiderent, procursu facto, omnes aut neci aut captioni subijciunt: quanquam Danis in propulsando periculo animus non deesset, utpote qui nec fugere possent, & in regis oculis pugnam ædere necesse haberent. Ita nostros ad uirtutẽ capessendam & salutis desperatio, & præsens ducis incitabat aspectus. Quorũ periculis exturbati scafarum magistri, circa palos medio amne defixos hærebant, neq; residuos transuehere, neq; translatos referre ausi. Itaq; nec regi ad procedendũ, nec uictis ad resiliendũ opi fuere. Interea Kanutus sumptuosis militiæ impẽsis oneratus, nec minorẽ occidẽtis humanitatẽ inuenit, quàm oriẽtis nuper expertus fuerat. Siquidem agrestiũ placide tractatorũ stipendia contraxit, tali Iutorum beneficio usus, quale pridem apud Sialandios acceperat. Huius Sueno cõgressu uitato, Scaniam reuisit exiguis militiæ reliquijs integram æmuli manũ attentare formidans. Interiecto tempore receptis precio captiuis securus Iutiam adiri constituit. Peragranti Fioniam Ebbonis è uita nũciatur excessus. Cuius fato deiectus, relatis in Sialandiam copijs præsens belli propositum deserit, militemq; plangere quàm æmulum incessere maluit. Adeò enim familiariter eo usus, ut nihil in foro, nihil in castris, absque ipsius administratione curaret, inq; priuatis ac publicis negocijs prorsus ex eius arbitrio sententiaq; penderet. At ubi recens funeris mœror exoleuit, bellum nouaturus per Fioniam in Iutiam decurrens, Vuibergenses regiorũ uectigalium immunitatem pactos, ad bella pro se suscipienda perduxit. Huc Kanutus magnis orientis uiribus succinctus aduehitur, uictor haud dubie futurus ni suadentibus amicis equestrem militiam pedestri mutasset. Siquidẽ optimates eius superiorum bellorum admoniti, quibus rem infeliciter equitando gessere, ne fugæ facultas ignauos abriperet, necessitatem sibi inferre tentantes, equorum adminicula submouenda duxerunt. Kanutum cum paucis equitibus peditũ medium faciũt belli

merita

A merita æstimaturum, nec aliàs Sueno rebus suis impensius diffidebat. Vt autē hostes ultrò militiæ expedimentis exui uidit, summa spe extremam desperationem mutauit. Necq; enim ignorabat equitatu uacuos lentam & ignobilem militiā ædituros, plusq; sibi præsidij demere quàm duramenti cōscíscere. Et ne ei similis manus deesse uideretur, Vuibergenses utpote rei equestris ignaros, pedestri prælio militare præcepit, nōnullos inter sagittarios & funditores dispertit. His leuia tormenta saxaq; iactilia pro armis fuere. Proxime eis ab utroque latere equites iungit, mox hostium terga pressuros. Committendi taliter prælij præcipuus autor ei Vualdemarus extabat, corpus annis tenerum, animum industria præualidum habens. Is siquidem pedites peditibus opponēdos, latera autē & terga ab equitibus incessenda docuerat. Kanutus dupliciter instructi hostis consiliū ex apparatu cognoscens, opportunitatem insidijs negare disposuit. Quibus ut copiam demeret, neque suos à tergo circumueniri pateretur, opus impetu ratus, totam manum in consertissimos pedites inducit, eosq; passim & uarie resistentes penè omnes oppressit: nec ea tamen uirtute periculum propulit. Quippe Sueno utrinque ex latere aduersarios, partito equitatu circūuolat, deturbatisq; equis quos retro aciem fugæ metu locauerat, ancipiti incursu conclusos exagitabat. Quod ubi uidet Kanutus transuersis aciem principijs instruit, reuocatamq; à peditibus pugnam, ad equites transtulit. Quippe à tergo instantibus ora aduertere necesse habuit. Sueno uero cum & armis diffideret, & equorum pericula formidaret, transuersis eos prælijs fatigare, non manum cum eis acie conserere, non pugnandi copiam facere, sed incerto Marte ludificatos, æstu ac lassitudine superandos curabat: eos grauissime adortus qui communi acie longius excedentes, audacius semet propulsandis obiecere periculis. Varijs igitur irruptionibus lacessiti, crebroq; impetu &
B obliquis concursibus lacerati, tandem uirium inopia ad tantam corporis lassitudinem peruenerunt, ut præter communem belligerandi morem in ipso certaminis ardore sessione pausarent. Cumq; nec ad fugam, nec ad pugnam uis ulla suppeteret, dum solicite salutis præsidia circunspiciunt, oppidum cuius paulò ante incolas fuderāt, composita acie paulatim accedere tutissimum dicunt, subsidij loco hostium tectis usuri. Eo igitur seruatis ordinibus incessum emouent, procuratis qui à tergo curarent, hostemq; retrogradi pellerent. Tanta plerunq; necessitatis fiducia est. Tunc Barcho quidam promptissimus Suenonis miles ab aduersarijs undique circumuentus, innumeram manum admirabili solus uirtute sustinuit. Tandem obfusis sudore oculis, pulso clypeo ambas bipēni manus inserere, promiscue cædē facere, hostes ac socios iuxtà ferire, nulli propius instanti parcere. Quo uiso Vualdemarus cui multa secum ex ueteri conuictu familiaritas erat, memoria priscæ charitatis euectus equo ocius aduolat, extremis amici rebus adesse cupiens. Quem Barcho aduersariū ratus, relata bipenni instantem appetit. Sed Vualdemarus prærepto eo ictum ocior anteuenit. Manubrio solo scapulæ eius uehemen ter impacto ferrum excidit. Vix hominē inter tot arma, tot hostes obnixius contra nitentem seruare potuit. Diu tandem obluctatum abducit, inuitumq; saluti restituit. Qui postq; se ab amicissimo salutari captione pertrahi uidet, libenter quidē eius opem excipere dixit, sed non ita uti hac uelle ut captiuorū more clunes equi sequendo, fœdum de se spectaculū faciat.. Verum ex parte Kanuti alij confestim fugam facere, pars oppido latebram quærere, nonnulli per medias eius plateas erumpere: Kanutus ipse per angustissimas uici partes, equo uectus eripitur. Occupati qui in uicum profugerant, & in unam ædium captiui traduntur. Ad quos introgresso rege Helias Ripensis antistes circunspectis omnibus, hortulanū regi æmulandū aiebat, qui utilibus herbis incremēta conciliat, noxijs locū uacuefacit. Quod dictū specie horridū, si quis altius mente perspiciat summa industria procu

C ratum fateatur necesse est. Abcise enim rem, sed copiose disseruit. Cui si Sueno obsecutus fuisset, profectò omnem æmuli fiduciam sepelisset. Qui licet iniuriarum nomine uindictam à captis exigere potuisset, ad mitiorem tamen sententiam ingenita sibi pietate deflexus, plerisque redimendi copiam fecit, aliosq; sacramento, alios sponsione in fidem acceptos, morte mulctare passus non est. Ex quibus binos duntaxat peculiaribus flagitijs obsitos, alterum quia terram latrocinijs uitam egerat, alterum quod optime de se merentem uirum per insidias dormientem oppresserat, capite pœnas soluere iussit: in neutro belli, in utroque sceleris negocium puniens. Complures ex superioribus tributæ sibi salutis immemores, acceptum ab hoste beneficium repetita Kanuti militia neglexerunt, eisq; pristina fides recenti charior erat. At Kanutus ab Alaburgo Liuthusium petens, apud uitricum Suerconem exul aliquandiu demoratus est. Huc siquidē occiso, Magno Kanuti mater coniugio obuenit. Tunc uero laceræ Danorum res disiectæq; fuere, cum interius sociali bello flagrante, exterius piratica pestis ingrueret. Cuius propulsandæ causa, Sueno toti Sclauiæ bellum crebrius quàm prosperius inferebat. Neque enim tanta illi in prælijs perseuerantia, quantus furor atque impetus fuit. Nam cum receptui consulere debebat, tam auide littus repetere consueuit, ut par fugæ reductio uideretur. Neque suorum ei res curæ fuere, dummodo prior ipse nauigium rapuisset. Quæ regis ignauia tantam Sclauis audaciam dedit, ut crebro copias eius reuertentes opprimerent. Ipse quoque Vuibergam adhuc munimenti expertem, quo tutiori sibi receptaculo foret, terreis mœnibus clausit, magnisq; eam stipendijs instruxit. At Kanutus apud Suetiam primum uitrico optatus, mox onustus haberi cœpit, ita ut pro comparandis alimentis quicquid illic prædiorum possederat uenditaret. Neque enim ulla gens exules aut prom-
D ptius recipit, aut facilius respuit. Sed & filius Suerconis Ioannes, ut plurimum strennuus ita parum facetus, irrisorio carmine fugam eius præliaq; retexuit, & quasi cantilenæ specie pudibundi hominis uerecundiam lacessiuit: ut enim hospitem rubore & contemptu perfunderet, fortunam ipsius ludibrio lacessere cœpit, aspersisq; iocis, & ignominioso uerborum genere, ignauiam ei belliq; tristes exprobrabat euentus. His Kanutus opprobrijs irritatus, nauigio commeatuq; empto, plurimum in auunculi & materna fisus necessitudine, Poloniam profugit. Quem illi maternæ rei nomine regni consortionem appetere rati, cæteris in locis admissum, munimentis excipere nō passi sunt. Ad ultimum eum ne placida satis fronte cōspiciunt, insontem notantes, cum propinquo charitatem deberent. Augebat hunc metum recens maioris eorum fratris depulsio. Itaque receptus quidem, sed nullam, ut dixi, urbium intrare permissus, ad præfectum Saxoniæ Henricum peruehitur. Apud quem minorē spe sua fortunā expertus, Hamburgensem antistitem Hartuicum accedit, iampridem Danis iuridictioni suæ exemptis infensum. A quo humanissime habitus, belliq; tandem subsidia mutuatus, domesticorum militum fidem, tacita legatione pertentat. Responsum est omnes ad eum ocyssime transituros, datamq; Suenoni fidem, pristina mutaturos. Qua promissione securior factus, peregrina manu Iutiam intrat. Sed & suis nec humanitas Suenonis, nec obsidum charitas, nec periurij respectus, quo minus ad eum signa referrent obstaculo fuit. At Sueno ubi de eius aduentu cognouit, uirium diffidentia apud Vuibergam recentibus à se munimentis excultam, obsidionem ferre constituit. Vbi ad sustentandam sumptuum necessitatem, bona eorum qui ad Kanutum concesserant rapinis exhaurit, prædatuq; stipendia contrahit. At Kanutus ex proximæ pugnæ euentu, urbem oppugnare diffisus, formidata locorum fortuna, procul mœnibus castra constituit, operiri uolens quoad æmulus protelatis diebus alimentorum egestate uexatus, aut turpiter fugam, aut temere bellum

A bellum arriperet. Ea Kanuti spes Suenoni uictoriæ fuit. Eodem tempore Bruno
quidam qui & Kanutum ipse è Saxonia secutus fuerat, siue Suenonis instinctu
corruptus, cum quo uetusta sibi societas erat, siue delati belli tædio satiatus, impe
trata utcunq; licẽtia cum aliquot Ripam secessit. Sueno uero cum rem familiarem
magnis in urbe sumptibus exhausisset, neq; trahendi diutius belli materiam cir=
cunspiceret, audendum aliquid cum periculo ratus, noctu magnis itineribus ta=
citus ad hostium castra contendit, eosq; mane diuina curantes, improuidos irrum
pit. Quibus repentino metu perculsis, ut cuiq; animus erat, alijs fugam, alijs ar=
ma capere negociũ fuit. Medius horum interfluebat riuus occultis uoraginibus
frequens, sed uno duntaxat uado meabilis, quod Suenonianis incognitum, Ka=
nuticis notum prior loci inspectio fecerat. Exiguus idem & obscurus olim, nunc
belli inclytus fama. Igitur qui irruperãt ignorãtia loci inuias riui partes aggressi,
præcipitatis equis improuidi impetus pœnas dedere. Experti periculum eminus
instant, fundisq; ac iaculis prouocant congressum, prohibente lacuna. Tunc Sa=
xones ostentandæ uirtutis auidi, ne rebus locus officeret, equis uadum insiliunt.
Vualdemarus postquam ad loci equitabile uidet tanquam hostes transitu prohi=
biturus, eò freno conuertit, aduersoq; cum eis equo concurrẽs, impactam uni lan
ceam ingenuo militandi more perfregit. Sed contrà in ipso gurgite ita quaternis
simul hastis excipitur, ut equus in clunes consideret, ipse tamen ob egregiã equi=
tandi peritiam sella pelli nequiret. Quintam inter frontem galeamq; defixam, ad=
acto capulo collisam auulsit. His malis liber, arrepto equo cum paucis uadum su
perat, & ne secuturis angustias faceret, procul riuo secedit, ibiq; facta acie pugnã
capessit. Quinetiam totam hostium turbam quoad omnis sociorum permeasset
exercitus, parua manu sustinuit, Suenoniq; certissimus autor uictoriæ fuit. Quo
B opem ferente, Kanuti partes fugã fecere. Grandẽ quippe ex superioribus prælijs
metum hauserãt, eorumq; memoriam abijcere nequeuntes, ægris semper, infra=
ctisq; animis erant. Adeò enim Kanuticorum animos res aduersæ corruperãt, ut
maiore fortitudinis parte defecti, perseueranter hostem ferre nequirent, nimioq;
timoris captu hebetatis animis, faciles semper in fugam existerẽt. Saxones uero
quibus agitatio militaris familiarior erat, equestri exercitatione usi, crebro equo=
rum reiectu uictoribus insultabant, ita fugam moderantes, ut eam nõ sine ordine
& regimine dirigere uiderentur. Promptissimus horum Folradus eo prælio ca=
dit, neq; captorem reperire quiuit, quanquam obrutus prendi se plurimum pre=
caretur. Cæteri interdiu male fugientes oppido nocte manserũt, ubi à fugæ perse
cutoribus intercepti, hospitio necantur. Condixerant enim uictores nemini par=
cere deuictorum, tum Saxonũ odio, tum quia proximo bello captos & à se redi=
mendi potestate donatos, denuo hostes experti fuissent. Kanuto Saxonia refugio
fuit. De cuius fuga Ripenses uti acta erat ab intermeantibus edocti, quò plus ui=
ctori placerent, confestim Brunonem capiunt, Suenonis in breui iudicio præsen=
tandum. Quem Sueno oblatum aliquãdiu familiarius habuit, mox donatũ abire
permittit. Quæ res ei apud conterraneos suspicioni primum, mox cladi atq; exitio
fuit. Fuere enim interfectorum propinqui qui crederent eum pecunia à Suenone
corruptum, sociorum salutem iniquissimo subuertisse consilio: declinati belli argu
mento doli coniecturam trahentes, neq; aliud beneficentiam regis, quàm fraudis
præmium extitisse putantes. Cui cum de perfidia diem dixissent, omnemq; accu=
sationis suæ uim ualidissima eius defensione elusam uiderent, inuictũ foro insidijs
occupant. Sueno perinde ac priuatis periculis liber, ad publica propulsanda ani=
mum induxit. Locis marinis natura munitis, cõplura agrestiũ præsidia condidit.
Bina castra, alterum in Fionia, in Sialandia alterũ propter fretum molitur, quæ pi
ratis timori, incolis uero receptui forent. Sed à Sclauis utrunq; cõuulsum prodit.

C Bellum cum ipsis magna apud Foiniam uirtute gessit. Quorũ copias ita cæcidit, ut plerisq; militũ palmas ferro præerosas habẽtibus, media digitorũ caro crudesceret. Eo tẽpore propter incursus qui à maritimis crebri prædonibus ædebentur, apud Roskildiam Vuethemanno autore piratica cœpit: cuius hæc disciplina, hi mores fuere. Nauigia piratæ magis idonea sibi uisa, absq; possessoris permissu assumẽdi potestatẽ habebant, octaua acquisitorũ parte naulum daturi. Nauigationẽ orsuri, apud sacerdotes præteritæ uitæ piacula deplorabãt, eorumq; religiosa animaduersione puniti, perinde ac statim decessuri, diuina altaris libamenta sumebant, cuncta prosperius cessura rati, si ritè Deum ante bella placassent. Paruo uiatico sumpto, onera & impedimenta uitabant, armatura ac cibo simpliciter contenti, nihilq; quod nauigationem moraretur amplexi. Multæ illis uigiliæ, multaq; parsimonia erat. Remorum manubrijs considendo innixi, somnum carpebãt. Quoties propter littora illis nauigatio erat, eadem antè speculatoribus perlustranda mandabant, ne quid incompertũ fortè uel improuisum occurreret. Insulas ad quas uento afflarentur petebant, missis qui loca procellis auersa percurrerent, quod peregrina classis trãquillis soleat portubus delectari. Crebrũ eis cum hoste certamen, sed ubique facilis, ac penè incruenta uictoria fuit. Prædam ex æquo partiebantur, nec maior gubernatoris portio quàm priuati remigis erat. Christianos quos expugnata classe captiuos repererant, amictu donatos ad propria dimittebant: tanta eis in cõterraneos humanitas erat. Octogenas & binas piraticas puppes uarie & uicissim cepere, nunquam ipsi classem uiginti duabus frequentiorem habentes. Stipendijs defecti, impensas à ciuibus contrahebant, præmij loco prædæ dimidium recepturis. Hic piraticæ cultus, ut dixi, Roskildiæ cœptus, ab urbis gremio etiam ad agrestes manauit, ab omni fermè Sialandiæ parte subsidia mutuatus.

D Enimuero angustus primum ac tenuis, magna breui incrementa contraxit. Sed neq; ante redditam terris pacem ulla ex parte remissior fuit. Interea Kanutus Frisiam minorem, quæ & ipsa Danicarum est partium, cum paucis exilij comitibus petit. Diues agri prouincia est, pecoribus opulens. Cæterum confinis oceano patet humilis, ita ut eius interdum æstibus eluatur. Qui ne irrumpant, uallo littus omne præcingitur: quod si fortè perfregerint, inundant campos, uicos & sata demergũt. Neq; enim illic locus natura alius alio æditior extat. Plerũq; agros ab imo conuulsos aliò loci trajciunt, locum eorum occupante lacuna, in quorum consederint præsidijs possidendos. Inundationem comitatur feracitas. Gramine tellus exuberat, torrefacta in salem gleba decoquitur. Hyeme cõtinuò celatur æstu, stagni speciem præbentibus campis: unde & in qua rerum parte locanda fuerit, penè ambiguum natura fecit, cum alia anni parte nauigationis patiens, alia aratri capax existat. Incolæ eius natura feroces, corporibus agiles, anxiam & grauem armaturam contemnunt, ancilibus utuntur, missilibus dimicant. Agros scrobibus cingunt, saltus contulis ædunt. Penates in æditum subiecto glebarũ aceruo prouehunt. Hos à Frisonum gente conditos, nomine & linguæ societas testimonio est. Quibus nouas quærentibus sedes, ea fortè tellus obuenit, quam palustrem primum ac humidam longo durauere cultu. Administratio deinde prouinciæ sub nostris regibus esse cœpit. A qua Kanutus cum fortè præsidium implorasset, prompto omnium fauore suscipitur, pollicitus se eis aliquid de consuetæ pensionis onere laxaturum. Auidi promissionis Frisi, intuitu exilis præmij, immani se negocio onerant. Ac primum mœnia propter Mildam fluuium, quis eum recipiant, condunt. Tantulo stipendio ingens militia stetit. Sueno reditus eius opinione accepta, lutis in equitatum digestis à Sialandis & Scanis classem adsciscit. Ex qua nonnullas naues Slesuici subductas ad Eidoram usque solotenus pertrahendas curauit, ne ea pars hostibus elapsui foret. Quæ res ei impendio magis quam

A quàm usui fuit. Inde cum copijs ad recẽs oppidũ pergit. Id inter paludes amnemq́ʒ situm natura quàm opere munitius erat. A latere ei Milda fluuius fuit angustis alueis, sed placide manantibus aquis. Quod quia rex ob angustias exercitu circumuenire non poterat, locis ex copia idoneis castra defigit. Deinde cæsis uirgultis, quæ nemus proximum offerebat, ad peragrandas paludes constramenta fieri iubet, quibus cum opportunum foret, uelut pontibus uterentur. Interea quidam ex Frisica iuuentute, siue moræ impatientes, siue uegetioribus animis uirtutis iactandæ cupidi, prouocandi gratia, riuum qui inter castra medius erat consueta arte transiliunt, uagumq́ʒ eminus hostem incessunt. Nec lacessentibus obuij defuerunt. Complures ex utroque agmine huic se certamini ingerunt, suorum quique pericula propulsuri, neutris communis fortunæ negocium patienter inspectare ualentibus. Itaque paulatim crescente pugna, adeò omnium huc animi confluxerunt, ut ex eo belli præsultu, totius uictoriæ summa pendere uideretur. Quo uiso, filius Thorstani Petrus, omnium regis archanorum particeps, non ignarus Frisicæ temeritatis, confestim armari exercitum, præstolariq́ʒ castris paratum iubet. Huius rei inscij Frisones, tota amnem manu repente transuolant, rati sine paratu regem in castris esse. Ita audacius quàm prudentius omnis eorum irrupit exercitus, inopinatum hostem opprimere auidus. Sed Suenonianis non segnius occursantibus, ad notas sibi refugere paludes. Quas mox equites factorum à se põtium stramentis usi facile superant, translati'que fugam acerrime persequuntur. Aliud quoque ferro sibi cõpendium struunt. Nam tanta in fugientes strages exercita est, ut constratis cadaueribus, amnis mox à uictoribus permeari potuerit. Fusis Frisonibus, Kanutus cum paucis exilij socijs eques elabitur. Reliquis fugæ expertibus oppidum receptui fuit. Cui Sueno Kanutum inesse ratus, obsessos quàm poterat
B infensus aggreditur, sperans obtentione eius totius belli finẽ futurũ. Saucios integris mutat, fessis requietos succedere iubet, diurno prælio nocturnũ sociat, omniq́ʒ instantia curat ne lassis quies remedio fiat. Addebat obsessis animum recens captiuorum occisio, nec cuiquam à uictore toties læso uenia sperabatur. Contrà rex si pugnam remitteret, neque mox oppido potiretur, Fresos auxilio obsessis futuros timebat, ideo'que perseuerantiore prælio opus ducebat. Sic metus utrinque pugnandi pertinaciam fecerat. Nec interdiu dimicasse contenti, noctem quoque bello contribuunt. Tunc uero anceps prælium erat. Cum fortè Vualdemarus clamore cominus orto, Fresos instare ratus, in partẽ qua strepitus exaudiebatur cum signis accurrit, sociosq́ʒ perquàm strenue repugnantes, errore noctis elusus oppressit. Ita fortissimi animi dux temporis habitu circumuentus, quibus opem ferre decreuerat, cladem atque exitium irrogauit. Oppidani assiduis plagis & continua lassitudine exhausti, nullumq́ʒ pugnæ supplementum habentes, cum nec uires, nec uulnera ullo momenti spacio recreare quiuissent, desperatis rebus dedidere se regi. Cuius fidem atque clementiam, ultrà ac rati fuerant, experti sunt. Tum uero rex & in Plogo, qui Ericum occiderat, singulare pietatis specimen dedit. Neque enim à patris interfectore pœnas exigere uoluit, plus deditionis moribus, quàm ultionis aculeis debiturus. Cæteros quoque nec morte nec captione mulctatos absque redemptione dimittit, præfatus se eorum obsequia ac odia iuxtà æstimaturum. Nihil enim ijs prospere cessurũ, qui toties mobili fide & sacramento fuissent. Dimissi cum duce exilium amplectuntur. Id enim gratiæ apud suos Kanutus habebat, ut nulli unquam fortuna eius fastidio esset. At Fresones mulctæ nomine duo milia librarũ regi cum obsidibus pendunt. Post hæc siue rubore fugæ, siue naturæ stoliditate compuncti, Vualdemarũ obsecrant, precetur regem, bellum cum eis hac lege iteret, ut uictor æquam priori summam recipiat: uictus, ex ueteri pensione quantum Kanutus spopõderat, remittat. Ille precantium temeritatem incer-

C tosq; pugnæ euentus ſolertius æſtimans, extremæ dementiæ uoces conſilij ſui ſa-
lubritate cohibuit, përquam ſtultum affirmando uictos, à uictore noxias belli con
ditiones expetere. Interea Kanutus apud Germaniam Fridericũ Romano recen-
ter imperio functum auxilij imploratione ſollicitat, promittens ſe patriæ procura-
tionem in eius beneficio repoſiturum. Imperator cui & ſumma naturæ calliditas,
& maxima proferendi imperij cupiditas eſſet, tantum alieni in ditionem ſuam redi
gere auidus, Suenonem ueteris amicitiæ & cõmilitij monitum, promiſſo honoris
incremento ad colloquẽdum ſibi ſimulatione charitatis inuitat, eximiam ſibi uiſen
di eius cupidinem inceſſiſſe ſignificans, ſed Romanæ maieſtatis amplitudinẽ quo
minus eum accedat obſiſtere. Quippe Sueno adoleſcentiæ tempore militaris rei
perdiſcẽdæ gratia, Conradi Cæſaris cliẽtelam ingreſſus, cum Friderico adhuc pri-
uatæ fortunæ, quem & ætate & ingenio æquabat, diu ſodalitatis officia geſſerat.
Itaq; non quod fallaciſſimi hominis cõmentis crederet, aut æmulo aſylum demere
uellet, ſed ut ſola ſe Germanis fama cognitum etiam ſpectandum ſubijceret, præ-
ſentemq; famæ ſuæ miratoribus exhiberet, cultiore pompa inſtructus mandatum
exequitur. Nec parum gloriæ apud curiam magnificentia clientelæ & apparatus
oſtentatione contraxit, totiusq; in ſe Germaniæ oculos ob uirtutis admirationem
cõuertit. Mersburgum oppidum theutonicæ nobilitatis frequẽtia completum in-
greſſus, ab imperatore primum ueneranter habitus, mox uario accuſationis gene
re uexatus, diſparem promiſſis fidem expertus eſt. Cui demũ cõditiones huiuſce-
modi proferuntur, ut imperatoris ipſe, eius uero Kanutus renuntiata regni affecta
tione militem ageret, beneficij iure Sialandiã recepturus. Alioqui imperatoris ui-
res Kanuto obtẽtui fore, expeditamq; cum eo manum in Daniam eſſe mittẽdam,
quæ uel Suenonis præcurreret reditum, uel cõfeſtim impugnaret aduentum. Sue
D no in re tam anxia, aut periclitandum ſibi, aut parendum fore cognoſcens, ſimula-
ta aſſenſione paterna bona quibus in Sialandia abundabat, tanquam peculiaria à
conditionis tenore ſublegit, ne uiolandæ pactionis omnis domi deeſſet occaſio.
Quod quia Germanico iuri familiare erat, admiſſu facile fuit. In hoc Kanutus pacti
parum credulus, Vualdemarum qui cum Suenone aderat ſponſorem efflagitat, fi
dem eius integritatemq; tutiſſimum rerum ſuarum pignus exiſtimans. Neq; enim
alium ex regio comitatu, pari conſtantia pro capite ſuo excubiturum putauit. Ille
Suenonianæ perfidiæ conſcius, cum uanam ac lubricam compoſitionis fidem ad-
uerteret, ne alienam in ſe labem recidere pateretur, ſponſionẽ pertinacius abnuit.
Tandem rege compellente, uix atque ægre uadimonium dixit, præfatus ſe ſi Sue-
no pactum perrumperet, Kanuti partibus acceſſurum: probata utrinq; conditio-
ne diſceſſum eſt. Reuerſus in regnum Sueno, deq; æmulo comitem nactus, re-
miſſis è ueſtigio literis, fidem Cæſaris aperta fraudis exprobratione damnauit: ini-
tasq; cum eo pactiones, obſequij negatione ſubuertit, in eas ſe conditiones fallaci
ter adductum affirmans, in quas Danicorum adhuc regum nemo cõceſſerit. Præ-
terea Kanuto iuſta petenti, prouinciali duntaxat adminiſtratione conceſſa, regios
penates à cætera ſe conditione ſecreuiſſe dicebat. Fraudatus pacto Kanutus, ua-
dem ſollicitat. Qui quum regem deſerere, uel ſponſionem corrumpere, æque fœ
dum putaret, utrobique famæ periculum contemplatus, mutare pactum quàm
euertere maluit, ſtatuens ut quum rex Sialandiam commeatui ſuo neceſſariam du
ceret, aliud pro ea Kanuto ſtipendium aſſignaret, nec fructu parcius, nec ſpatio
contractius, nec honore defectius. Aſſenſus conditioni rex, tripertitam Kanuto
præfecturam conſtituit, eiq; in Iutia, Sialandia, ac Scania, peculiare beneficium
tradit, intercisam loco dominationem minus ſolidæ poteſtatis geſturam exiſti-
mans. Huius rei Kanutus Vualdemarum denuo prædem expoſcit. Quem uelut
antea repugnantem Sueno condendi fœderis auidus, ſponſionem iterare coëgit,

negans

A negans si pacto obuiam isset, eius Kanuti'ue defectionem ægre laturum. Hoc fretus pignore Kanutus, cupide conditionibus fruitur. Igitur Sueno perinde ac bellorum metu solutus, in superbiam lapsus patrios mores, quod parum sibi uiderentur exculti, tanquam agrestes & inconditos, petita à finitimis urbanitate mutauit: spretoq; Danico ritu Germanicum æmulatus est. Nam & cultum Saxonicum sumpsit, & ne eo inuidiosius uteretur, militum studia ad similem uestis usum adduxit, rustici moris tędio, comptioris famulitij grege palatium instruens. Quinetiam epulandi rusticitate depulsa, externas mēsis comitates adsciuit, comessationumq; ritus cultiore ministerio gerendos instituit. Nec solum cultum nouauit, sed etiam edendi bibendiq; facetias tradidit. Idem studij in nouanda clientela, asciscendisq; satellitibus gessit. Honores quippe nobilibus dēptos, histrionibus deferebat: magnis'que & illustribus uiris à latere suo sepositis, in eorum locum turpium & effœminatorum familiam subrogabat, ut abiectu maiorum, minorumq; prouectu, prorsus eximias potentiæ suæ uires ostenderet, ditatiq; fortunam suam beneficio regis, non generis imputarent. Nec insolentiæ eius auaritia defuit. Siquidem lucrosa sibi illorum fata, quorum bona auxisset constituit, pupillorum'que parentibus emortuis expilator euasit. Neq; nephas duxit eorum liberos egestati subigere, quorum opera regni opes ipse susceperit. Ipsos quoq; milites prius à se locupletatos, ad uilem paupertatis statum beneficij sui pœnitentia adductus reiecit. Quinetiam ingentis clientelæ uoracitate compulsus, prouincialia ministeria, impensasq; ab agrestibus arctius exigere cœpit. Itaque dum militum luxui consulit, plebis fauorem amittit. Præterea controuersiarum iura eatenus sacramēti religione subnixa, ad palæstras & palmas athleticas relegauit, iudiciumq; rationis speculationi debitum, in sola corporum exercitatione constituit. Et ne quid fastui deesset, in communibus suggestis cōcionari fastigio suo indignum ducebat. Quam ob

B rem æqua uulgarium alloquia contemnendo, æditioribus locis occupatis, suppositæ plebi superne ius dicere consueuit. Crebræ quoq; ei cum Lundensi pontifice simultates, maiore fructu quàm iactura fuere. Ea tēpestate Karolo Hallandiæ præside prouinciam egresso, coniugem eius, sororemq; uiduam Suerconis filius Ioannes excellentis earum pulchritudinis opinione corruptus, ad libidinis commercium raptas in Suetiam usque deuexit, Quibus tam contumeliose usus proditur, ut eas in stupri uices noctibus euocaret alternis, ingenuæ pudicitiæ fœminas, obscœnissima fœditate proculcans: neque aut huius matronalem torum, aut illius cœlibem castimoniam, quo minus uoluptatum suarum ignibus indulgeret reueritus. Ad ultimum patriæ & populo tantæ temeritatis facinus execrante, utranque remisit. Quod flagitium Sueno perinde ac commune probrum in omne Sueonum regnum ulcisci statuit, publicum ruborem communibus armis submouendum existimans. Sed nuptiarum apparatu præuentus, quippe Saxonum satrapæ Conradi filiam nuper desponsam uxorē ducturus erat, propior priuatæ copulæ, quàm publicæ uindictæ militiam retentabat. Per hanc Suenonem in peregrinos ritus adductum falsa plebis opinio referebat, eiusq; super consuetudinum nouitate consilium accusabat. Per eadem tempora Nicolaus urbis Romæ cardinalis Britannicum permensus oceanum, Noruagiam Lundensium adhuc ditioni parentem, immunitate concessa, maximi pontificatus titulis insigniuit. Quod in Suetia quoque legationis potestate peragere cupiens, Sueonibus & Gothis de urbe, & persona tanto muneri idonea concordare nequeuntibus, certamini decus negauit, rudemq; adhuc religionis barbariem summo sacrorum honore dignatus non est. Verum inspecto temporis habitu, cum per oceanum reuerti hibernæ nauigationis metu in periculis duceret, Daniam reditui suo percommodam arbitratus, offensam eius ex Noruagiæ promotione contractam be-

C neficij deliniamento sedare constituit. Eskyllum igitur mandatis aggressus, plus nouæ dignitatis quàm ueteris amiserit, recepturum promittit, definiens se ereptæ Noruagiæ damna, Suetici primatus munere pensaturum. Rapuit promissum Eskyllus cupideq; legati copiam flagitat. Qui ueniens apud ipsum futurum Suetici sacerdotij insigne deposuit, dandum ei in quem concors Sueonum Gothorumq; suffragium conuenisset. Statuit quoque ut quicunque maximi Sueonum pontifices creandi essent, pallio à curia dato, per Lundensem insignirentur antistitem, eamq; sedem perpetuo uererentur obsequio. In hoc priuilegio dato confirmationem à curia adsciscendã promittit: quod effectu perfacile fuit. Siquidem Romam reuersus, decedente Eugenio maximus pontifex subrogatus est, peregitq; publicæ religionis præsul quod priuatæ legationis minister annuerat. Qui mox usurpatione posterorum firmatus, sub hoc usque tempus, antiqui tenoris obseruatione perfruitur. His peractis Nicolaus nondum Dania egressus, Suenonem Suetica meditabundum bella, Romana industria à proposito reuocare conatus, locorum difficilium, inopis regni infructuosæ uictoriæ habitũ prætendebat. Siquidem eius militiæ negocium ingens, fructus exiguos fore, priusq; ei cum uastis & immanibus scopulis, quàm cum hoste certandum. Quo uicto nihil præter ignobilem prædam, & sordida spolia uictoribus occupãdum. Postremo cum stolidam regis perseuerantiam consilij sui sapientia superare nequiret, inertiam eius facetissime cauillatus est. Nam araneam eum æmulari dicebat, quæ telarum figmentis cum discrimine uitæ, & uiscerum suorum egestione consertis, quid nisi scarrabeos putres & uilia prenderet animalia? Cuius exempli euidentia, araneæ regem, militiam telæ, uictoriam uenatui conferebat. Ita auidum ducem exiguæ rei cupiditate seipsum uiribus exinanientem inutili bello delectari monstrabat. Cuius Sueno dignita-

D tem potius quàm monitum ueneratus, abeuntemq; eum ad regni fines usq; commeatibus prosecutus, destinati olim belli studium animo reuocauit: quippe quem magis potiendæ Suetiæ cupido, quàm aut iniuriæ dolor, aut pudoris irritamentum accenderat. Maximam siquidem inuadendæ eius opportunitatem, tum ob senium imbelliamq; Suerconis, tum ob factiones inter eundem & plebem recenter ortas (nam Ioannem agrestes concionantẽ occiderant) arbitrabatur. Spe quoq; tam rata uictoriam complectebatur, ut ante militiæ exordium inter milites suos Sueticarum iura prouinciarum, tanquam belli præmia partiretur. Duo quoque ex proceribus eius ad opinionẽ unius Sueticæ uirginis libidinis æmulatione correpti, magnis inter se iurgijs dissidere cœperunt. Cuius nuptias rex in beneficio suo reponere par æstimans, capta Suetia fortiori cõnubium pollicetur. Quo promisso libidinis æmulis magnum uirtutis certamen ingessit. Tanta apud Danos fruendæ Suetiæ fiducia fuit. Interea Suerco belli metu crebras ad eum de pace legationes direxit, sed nullis conditionibus ad eam impetrandam assurgere ualuit. Igitur frustra fatigari se uidens, non se prælio offerre, non arma, non expeditionẽ parare, sed ignotos locorum recessus quærere, summamq; belli Sueonibus credere. Vt autem Sueno difficillimorum itinerum euitaret anfractus, instrumentum belli hyemis expectatione suspendit, ab astrictis glacie paludibus profectionis compendium petiturus. Hyberni itaque temporis beneficium nactus, expeditiora legit itinera, rapinisq; & incendio Finniam prædabundus aggreditur. Occurrunt indigenæ supplices, patriam seq; dedentes: nec sic se subtraxisse contenti, etiam commeatibus præbitis, hospitalitatis eum obsequijs prosequũtur. Post hæc Vuerendiam intrat. Vbi ab incolis neque Marte neque deditione exceptus, flammis omnia, ferroq; peruadit, uiris ac fœminis passim solitudinum inaccessa petentibus. Sed & præaltæ niuium moles totis fermè campis incesserant, frigorisq; tanta uis erat, ut uberibus admoti infantes, algore hebetatis membris inter ipsa lactis alimenta

A alimenta decederent, matresq; simili fato propinquæ, extincta pignora moribun-
dis complexibus attrectarent. Dani quoque eadem aëris inclementia afflicti, non
in castris noctes exigere, non militares excubias obseruare, pars foco sibi, pars te-
cto consulere, aëris non armorum sæuitiam in metu reponere, cuncti plus cœlum
quàm hostem cauere. Vuerendenses autem quoad regis gratiam pasciscerentur,
iter intercipere cupientes, cæsis minoribus truncarum arborum coaugmentis, fau
cium quas permeaturus esset angusta præcludunt. Tantis siquidem circumiacen
tium rupium anfractibus claudebantur, ut absque ingenti dispendio à latere præ-
teriri nequirent. Quorum ausu rex inter cœnitandum accepto, moræ omnis impa
tiens, discussis mensis equum inuolat, militibusq; adesse iussis, ad rupem concitus
fertur, indigne ferens cœptorum suorum cursum uilibus agrestium obstaculis re-
tardari. Rogatus à Nicolao quodam iræ parcere, incertamq; admodum rem cu-
riosius explorare, interpellanti se, uxoratum quemq; timidissimum esse respondit,
ad eius nuptias alludens qui ducta cõiuge postridie militiam ingressus fuerat. Ille
ob contumeliosam monitorum suorum repulsam ira percitus, facturum se breui
quod Sueno non audeat, subintexuit: exprobratamq; sibi ignominiam, inuicem
in eum reiecto meticulositatis opprobrio uindicauit. Quæ uox ab iracundia profe
cta, celerem ipsius obitum ominata est. Vbi uentum ad fauces, delapsi equis mili-
tes, quanquam tenui armatura essent, quod eis festinationis ardor periculorũ con
temptum ingesserat, arboream struem oppugnare cœperũt, indigenis qui ad eam
defendendam conuenerant, ingenti pacem clamore poscentibus. Tunc Nicolaus
acceptam à rege contumeliam conspicuæ probitatis operibus demere cupidus,
ne magis uxorius quàm strenuus uideretur, dum conserta truncorum robora ob-
stinato ad pericula gradu superare conatur, ab agrestibus è strue tanquam ex mu-
B ro propugnantibus caput hasta traiectus opprimitur. Similis aliorũ conatus saxis
sudibusq; repellitur. Sueno propinquitate noctis, impetusq; prepropere pœniten
tia reuocatus, signo receptui dato prope aggerẽ castra constituit, luce postera ma
iore ui ac paratu præliũ exequuturus. Verũ hostibus noctu sibi diffugio consulen
tibus, mane uacuum propugnatoribus iter nullo negocio superauit. Vuerendos
deinde resistẽdi fiducia defectos, in fidem accepit. Igitur cum pleraq; sibi ex uolun
tate respondere cognosceret, felicibus fortunæ experimentis euectus, in omnem
se Suetiam effundere statuit. Sed nimietas frigoris equorumq; ex asperitate itine-
rum inopiaq; pabuli coorta debilitas, processum negabãt. Tunc qui ex equitibus
ad pedites redacti fuerant, commilitonum equos suis oneribus instrauere, eosq;
præ se onustos agentes ignaro rege domum dilabebantur. Qui tandem furtiuum
militiæ discessum expertus, clandestinam eius elapsionem data reuertendi licentia
præcurrit, statimq; compendiaria ad Scanicam uia cursum reflexit. Igitur Karo-
lus cum Kanuto fratre receptorum obsidum fiducia spem liberæ tutæq; reuersio-
nis præsumens, cum Hallandiæ propemodum confinijs accessisset, à Finnensibus
insidias hospitalitate tegentibus conuiuio exceptus, maiorem noctis partem com
messationibus extraxit. Temulentia grauis in horreum annona uacuum, pari-
ter se & comites sobrietate exutos cubitum recepit. Quibus altiore somno spi-
rantibus, Finnenses foris ualuas obicibus obserantes, igni sparsere tectum. Iamq;
maior eius conflagrauerat pars, priúsque ædes in cinerem prope collapsa fuerat,
quàm pressos mero sensus uis ardoris expungeret. Postremo propiore flamma-
rum feruore correpti, dum nudi ualuis erumpere gestiunt, forinsecus eas obclu-
sas cognoscunt. Vrgebat intus incẽdium, foris hostis uetabat egressum. Sed præ-
sens pœna sequentis metum leuabat, instantísque mali periculum futuro tristius
ducebatur. Quo euenit ut Dani ferro quàm flammis opprimi præoptantes, uali-
dius connisi præiecta foribus claustra conuellerent, utq; unum periculorum effu

C gerent, in aliud ruere non dubitarent. Egregiæ indolis pueri quos sibi in cliente=
lam Karolus respectu propinquitatis adsciuerat, absq; ætatis miseratione sub Ni=
cæ amnis glaciem nudatis corporibus barbarorũ ludibrio mersi, in eodẽ alueo fa=
tum ac tumulum recepere. Ita paucorum agrestium fraude maximæ expeditionis
labor exinanitus est. Interiecto tẽpore, plebs Scanica à principibus diffidens, con=
cione lecta in Arnam uallem armata successit. Quoties enim in ea prouincia into=
lerabilia uulgi onera ducebantur, publica ui iniurijs occurrebatur. Adeò cum in=
tolerabilis plebis seruitus ducitur, publicis armis libertas expetitur. Veritus ergo
rex ne is tumultus ad grauiores regni motus progrederetur, coërcendi eius gra=
tia ad Scaniam è Sialandia traijciens, militaris manus fiducia agrestium cõcionem
accessit. Inermis ipse equitibus utebatur armatis, ut uim metuere potius q̃ struere
uideretur. Cedẽte de industria uulgo, coronam ingressus multis & grauibus que=
rimonijs exceptus est: sed obstrepente multitudinis clamore, defensionis potesta=
tem dicendi'ue copiam impetrare nequiuit: flagitandi silentij gratia dextram uul=
go obtendens crebros lapidum iactus excepit. Adeò cõsternationis furor in con=
temptum maiestatis exarserat. Tunc Toko matre Sygne ortus, uir natu & facun
dia, iuxta nobilis, primaq; regis amicitia pręditus, in medium uulgi se proripit, ob=
tentaq; omnium taciturnitate, imperitum concionis fragorem doctæ uocis auto=
ritate compressit: ita suam temperans actionem, ut & præfectorum partes dissimu
lanter protegeret, & manifestum patrociniũ impertiret. Reuersis ad propria agre
stibus, rex tantæ contumeliæ deformitatem summa indignationis molestia prose=
cutus, complures Scaniæ uicos exussit, eamq; fermè totam perinde ac maiestatis
ream, rapinæ subiecit. Ipsos consternationis autores spiritu, uel bonis priuauit, fa
ctiosos paupertate aut morte mulctandos iudicans. Nec Tokonem cuius salutari
D eloquio usus fuerat, tametsi linguæ eius beneficio uulgi iram uitasset mulctæ ex=
pertem reliquit, plebem aduersum se occulto eius consilio concitatam affirmans.
Ita sæuissimis iracundiæ furijs prouocatus, odia ac familiaritates iuxta pensabat.
Ea Suenonis irruptio Kanuto nouandarum rerum spem fiduciamq; restituit. Sed
hunc ausum præcipue Suenonis ac Vualdemari concordia castigabat. Nam quan
tum regis odium, tãtam ducis apud omnes gratiam intuebatur, alteriusq; flagitia,
alterius uirtute redimi denotabat. Arbitri quoq; Kanuti prius sodalem regi quàm
ocium eripiendum rati, eius cum Vualdemaro concordiã connubij affinitate com
ponendam duxerunt. Cuius efficiẽdi gratia uterinam Kanuti sororem Sophiam,
apud Vualdemarum eximia pulchritudinis laude de industria prosequebantur.
Sed Vualdemarus quo minus ad hanc copulam intenderet, inopiam uirginis ob=
stare dicebat, quod patre Ruteno procreata, nullorum in Dania bonorum hæres
existeret. Quanquam enim suasoribus tacite pareret, plus se tamen paupertatem
puellæ fugere, quàm speciem ammirari fingebat. Igitur à Kanuto totius patrimo=
nij sui parte tertia sponsalium loco promissa, puellam despondit, eamq; matronæ
cuidam Hotildæ adusq; maturam toro ætatem educandam committit. Quam ob
rem neglectum sanguinis uinculum, ac diu funestis odijs laceratum, tanta animo
rum integritate refectum est, ut nulla ueterum inimicitiarũ macula quas uel ipsi,
uel eorum parentes gessissent, nouæ societatis habitum infuscaret. Quorum ami=
citia quo inuicẽ purior, hoc regi suspectior extitit. Sed eos & tacite cauit, & palàm
offendere metuit, quod maximam à se uirium partem cum Vualdemaro migrasse
cognosceret, cuius fortunæ suam incumbere non dubitasset. Itaq; licet amborum
fidem notaret, suspicionem tamen ne odium proderet obscurauit. Illi regiæ dissi=
mulationis haud inscij, accepta commeandi licentia, quasi bona sua apud Suetiam
inuisitaturi, regem eius Suerconem accedunt. Re autem uera Kanuto Suerconis
filiæ postulandæ negocium fuit. Quorum præsentiam Suerco tanta affectione am
plexatus

A plexatus est, ut præteritis liberis futuræ affinitatis spe hæredes eos nūcupare proponeret. Quod uotum ei siue filiorum inertia, siue excellētis proci nobilitas inseminabat. Reuersi itaque hoc inuisiores regi, quo hosti cōcordia iunctiores fuere. Kanuto deinde in Iutiam digresso, Vualdemaro uero Ringstadiū inuisente, Sueno post eum contentius pergit, conuentumq; diu perfidiæ & proditionis probris euerberat. Neganti, confictas à se literas tradit tanquam ab amicis porrectas, sed titulo de industria uacantes, quæ eius ac Kanuti initā cum Suercone concordiam nunciarent. Quo commento Vualdemarus, quanquam iræ parcissimus esset, supra modum accensus, linguā nimio indignationis haustu repletā in contumeliam arguentis effundere nō dubitauit: perfidiæ quoq; in eum exprobratione reiecta, non iam redargutione, sed cōuitio agebat, egregios operum suorum labores nugaci mendaciorum obiectu pensari uociferans. Adeoq; regem responsi sui libertate permouerat, ut tentus ab eo esset, nisi milites operam suam in eius captionem negassent, quorū fauor impensius ipsum quàm regem excoleret. Quam iniuriam postea apud Iutiam querimonia prosecutus, graues regi inimicitias peperit. Inde cum Kanuto magna totius Iutiæ classe in Sialandiam recessit, non quod bellū regi inferre proponeret, sed ut nouis conditionibus tutiorem eius circa se fidem efficeret. Quo apud Sundby maritimum uicum cum armatis obuio, diali colloquio de concordia actum. Composita pace, rex concubia nocte Roskildiam reuertit. Interea Sclauorum expeditio ad orientales Sialandiæ partes inusitatæ multitudinis classe nunciatur ingressa. Qui quoniam rus ante uastarent, cuncta prædæ uacua prætergressi, inopinatam aggredi Roskildiam statuūt. Igitur ne fumi indicio proderentur, incēdio penitus abstinebant. Accedebat eorum audaciæ, quod ex speculatoribus ociosam urbem regemq; procul ex ea profectum acceperant. Quo
B nuncio instructi, intacto rure, eam contentius petebant. Ex quibus nonnulli per nicioribus equis suburbium prope liminaq; ciuitatis accesserant. Rex ipse dum nocturnā uigiliā sopore auidius redimit, sero paratu tanti discriminis nunciū excipiebat. Primus ex Danis Radulphus equestris militiæ apprime peritus, promptioris equi beneficio in hostem occurrit. Sed cum solitarius esset, nunc euitando hostes, nunc persequendo, opem ab exercitio mutuatus est. Quoties inculta cam porum offenderat, ob armaturæ molem ægrius fugam conficiebat. Nam Sclauos simili pondere uacuos liberior equorum pernicitas adiuuabat. Quo uiso, plus uiribus equi quàm uelocitati confisus, cursum ad cultiores agros de industria dirigere cœpit. Igitur caballi quibus uires parum suppeterēt, officiente stipula præstantem robore equum imitari non poterant. Ita dum agilitatis equinæ certamen ad uirium conamen transtulit, ab instantibus occupari nequiuit. Quippe densior seges plus uilium iumentorū, quàm robusti animalis cursum debilitauit. Interrogatus quis esset: mercatorem, respondit. Percontantibus quasnam merces haberet: respōdit, arma quibus equos commutare soleret. Sed & eum quem insideret, hoc sibi mercimonio obuenisse subiunxit. Regem quoque Roskildiæ esse, rogatus asseruit. Illis eum necessarios suos allocuturum urbe nuper excessisse dicentibus, egressum quidē eum sed reuersum astruxit. Quod quia cum speculatorum affirmatione non cōueniebat, in mendacijs duxerunt. Idcirco autem Radulphus circa regis statum ueris utendum putauit, quod si qua à se ueraciter æderentur, contrario modo hostibus credidit existimanda. Interea regij equites, ut quisq; apparatu uelox ac manu strenuus erat, Radulpho admixti in unam cohortem se receperant, incursaturi ilico hostem, ni Radulphus intuitu paucitatis auxilia sociorum expectanda duxisset. Tantam eis uictoriæ certitudinem assidua bellorum felicitas suggerebat. Contrà Sclaui reuocatos à præda socios in aciem corrogāt. Radulphus ubi primum excitati pulueris indicio regem affore deprehēdit, superue

C nientis auxilij fiducia prælium facit. Cedentibus Sclauis cum pedites necarentur,
equites ſeorſum in globum cōtracti, prius uelut ex conſulto terga uertebant, mox
imminentem à tergo regem, equitum eius paucitate conſpecta, cōuerſi fugarunt.
Quos Radulphus intermiſſa peditum ſtrage cum ſuis adortus, in ueram & præci-
pitem fugam coëgit. Sed ab ijſdem longius inſectandis, quod equis præſtarēt re-
uocatus, admixta regia cohorte, ferrum ad pedites retulit. Fugientibus tanta ad-
huc prædandi cupiditas inerat, ut occiſorum arietum corporibus pellem curſitan-
do detraherent. Quantum in illorum pectoribus auaritiæ clauſum putemus, qui
inter extrema pericula, abiectis armis, ignobilem prædā & uilia fugæ impedimen
ta quo melius ſibi conſulerent, deſerere paſſi non ſunt? Pauciſſimi ex eis in littus
elapſi, per lubricum pelagi nando nauigia petiuerunt. Nōnulli fuga cupidius ini-
ta, cæco metu undas aggreſſi paſſim exanimati ſunt, præcipitato in mare ſpiritu,
quem ab hoſte ſeruare ſtuduerāt. Interea Sclauorum equites uelut ex abdito pro-
uolantes, uictoriam regi è manibus per inſidias eripere conabantur. Igitur Dani,
dum ad finem pugnæ peruentum autumant, prælium iterant. Quorum uirtute
uicti Sclaui, fuga auidius ſumpta adeò ſalutem ſuam ferro ſubtrahere geſtiebant,
ut per maritimæ rupis ardua, ſemet cum equis effœminato pauore præcipitantes,
uitam finirent, & inter ſcopulos ſpiritum deformi corporum ruina deponerent,
quem audacter in acie profundere dubitaſſent. Abducendis igitur nauigijs ob in-
gentem nautarum ſtragem, ægre remigia ſuppetebant. Iiſdem temporibus effuſis
piraticę habenis à Vuandalicis finibus Eidoram uſq;, omnes per orientem uici in-
colis uidui, ruraq; culturæ expertia iacuere. Sialandia ab ortu & meridie, marcida
ſitu uaſtitate torpebat. Siquidem agreſtiū inops patriæ loco prædonibus fuit. Fio-
niæ nihil reſiduū præter paucos incolas piratica fecerat. Falſtria ſpacio quàm uir-
D tute contractior, incolarum fortitudine paruitatis damna penſabat. Quippe tribu-
tarij ignara iugi, aut pacto hoſtem, aut uiribus ſubmouebat. At Lalandia tametſi
Falſtriæ granditate præſtaret, pacem tamen penſione petebat. Cætera uaſtitas oc-
cuparat. Itaq; non armis, non urbibus cōfiſum, anfractus equorum, quò minus pi
ratas admitterent, prælongis palis ac ſudibus exſtruebātur. Aduertens igitur rex
nutantes patriæ res, & iam penè collapſas, ſe proprijs uiribus à piratica uindicare
nequire, Henrici ducis cuius inſignes ea tēpeſtate uires fuere, aduerſum Sclauos
opem pecunijs promerendam putauit. Cui mille quingentas argenti libras merce
dis nomine pollicitus, publica collatione ſummā expleuit. At Henricus cuius uæ
nalis magis quàm utilis amicitia eſſet, pecuniam aſſecutus, uel quia noluit, uel quia
nequiuit, parum ſtabiliter in promiſſo ſe geſſit. Ita rex non accepta pace, dum pa-
triæ rebus conſulere quærit, miſeriā eius dedecore cumulauit. Quæ res aduerſum
eum popularium iram acrius deſtrinxit, deforme ducentium pacem cenſu non ar
mis exquiri, communemq; patriam regis uitio eſſe deceptam. Igitur Sueno deſpe
ratis malorū remedijs, à piraticis periculis propulſandis ad ciues uſq; cauendos cu
ram retorſit. Renouatiſq; ſuſpicionibus, Vualdemarum occupare animum inten
dit, tanquam altero ſibi onuſtorū ſublato, facilius reliquū aggreſſurus. Quod inſi-
dijs quàm bello commodius gerendum ratus, perinde ac coniugis dotem exquiſi
turus ad ſocerum iter inſtaurat, interq; delectos comites Vualdemarū profectio-
nis ſequacem adſciſcit: quia domi eum tutò relicturus non uidebatur, in carcerem
Conrado ſeruādum tradere cupiens. Quem dolum Vualdemarus amicorum ſibi
complurium literis indicatum, uenienti Sleſuicum regi, memoratis quæ pro eo fi-
deliter ac ſtrenue geſſerat, cum exprobratione perfidiæ palàm obiecit. Neganti in
eum à ſe crudeliter eſſe conſultū, ſuſceptos apices abſciſis indicū uocabulis oſten-
dit. Meminiſſe deinde monet, ut præcipuam ei bellicorum manum conciliauerit,
ut corpore aduerſo diras pro eo plagas acceperit, ut ſecum maiorem ſemper uicto

riæ

A riæ partem traxerit, egregijsq; meritis suis gratiæ loco dolum ac fallaciam erogari conqueritur. Comitatum nihilominus pollicetur, præfatus sciturum eum peracta fraude, nequitiam sibi non astum effectui fuisse. Contrà Sueno suspicionem leuare summa dissimulatione tentabat. Neq; enim ad deponẽdam perfidiam, tantæ fidei meritis adduci poterat. Irreuocabilis itaq; propositi pertinacia, Stadium aduectus, à præsule Bremorum Hartuico domo suscipitur. A quo cum ulterioris uiæ ducem exposceret, non impetrato, Vualdemarum quem ei perfamiliarem sciebat, preces iterare compellit. Quo pontifex clàm uocato regij cõsilij commentum aperit, confessus se de industria negare, quod ei perniciosum aduerteret. Vt autem regi satisfacere uideretur, dissimulata potestate, ductum ab Henrico, quod potentia ac dignitate præstaret, commonet expetendum, uerum has preces suo Suenonisq;, & Vualdemari nuncio committẽdas. Quibus Henricus auditis cum & regis dolum calleret, & Vualdemaro cõsulere uellet, quod à socero commodius accipere posset, frustra Suenonem à se flagitare respondit. Abductum deinde Vualdemari legatum, quam noxia mittenti precetur, edocet, ipsumq; ni redeat, apud Conradum extrema passurum denunciat. Igitur Suenonis nuncius collegarum utroq; dimisso, Conradum accedens, nunciat suspectos regem habere propinquos, quos pridem inimicitias exercentes, connubij recentis affinitas concordes effecerit. E quibus unum ei fraudulenter accitum in comitatũ cessisse, quem apud ipsum nouarũ rerum metu, uinctũ haberi cupiat. Præterea procedendi gratia, profectionis ei debere præstari ductorem. Quærente Conrado quo pacto regem æmulus comitaretur, fidem eius secutum asseruit. Tunc Conradus Suenonis consiliũ execratus, dedecere senem se, inquit, quod iuuenis fugisset, admittere. Nempe deforme uetulo esse, de integritatis duce perfidiæ fautorem euadere, notamq; quam eatenus ca-

B uerit, sub ultimum tempus sibi consciscere. Malle igitur se generum, filiamq; cum nepote ex ea suscepto cruci subfixos uidere, quàm fidei & synceritatis opinionem tot annis seruatam, extremæ ætatis infamia corrumpere, alienæq; fraudis propositum impijssimi fauoris prosequi nutrimento. Tum demum affuturũ se, subsidiaq; laturum, si gener omissa fraude, palàm quos metuat, impetat. Ad huius uocis nuncium, Sueno rubore perfusus, ulterioris uiæ tutatore negato, in regnum reuertit. Breui morarum processu, Kanuto & Vualdemaro Vuibergi moram habẽtibus, occulto traiectu in Fioniam è Sialandia accessit, confisus inopinatos prendi posse. Detecto dolo mandat utriq;, allocutum se eos nõ occupatum uenisse: suspiciones deponant quas falsò conceperint. Illi indicijs dolũ præcurrentibus, eius de se propositum speculati, nihilq; iam bonæ spei ex regis promissu capientes, Iutorum suffragijs, regium sibi nomen cõsciscunt. Tunc rex apud Othenas (nam eò fortè loci diuerterat) cõtractis in regiã militibus, nunc singulos, nunc uniuersos arctius percontari cœpit, qua fide præsens bellum ingredi uellent. Respõdentibus alacriter, non cõtentus simplicitate promissi, sacramento fidem efflagitat. Illatis sacris, Suno siue uetusta Vualdemari charitate, siue priuato iniuriarũ dolore permotus, regia solus excedit. Emissi qui eum reuocarẽt, causam tam subitę egressionis efflagitant. Rogatus, regredi ob paternæ uillæ ereptionem cõqueritur. Rex restitutionẽ promittit. Suno, seram hãc iusticiam inquiens, in aduersis usurũ se negat, quo in prosperis fraudatus fuerit. Quam ob rem potioris partis amplexu solitariam transitionem non ueritus, ab iniurioso sibi rege salutari consilio desciuit. Itaq; iustum defectionis titulum secutus, Vualdemarũ auitæ paternæq; familiaritatis respectu trãsfugio petiuit. Cumq; Sueno roborata suorum fide in Sialandiam redijsset, consequenter ab æmulis Iutorum classem mutuatis, impetitur. Qui tũc fortè Roskyldiæ situs, Eskillum sæpe dictum antistitem, præsidiaq; Scanorũ accersit. Quibus prætentatis, Petrum cui pater Thorstanus erat, omnium consiliorũ suorum arbitrum,

C qualiter rebus consulendum esset, interrogat. Is, consultatem olim regem qualiter tutò regnare posset, iussisse fertur, ut aut equestrem plebeiumq; ordinem, quo se tutius aduersum æmulos gereret, beneficijs impensioribus coleret, aut ab ijs saltē ad propinquos placēdi studium transferret, eosq;, sola cōtentus specie, re uera reges existere pateretur. Si neutrum egisset, haud dubium quin breuē regni usum habiturus esset, edocuit. Rex uero neq; salubritatē consilij, neq; sapiētiam responsi debita animi sententia prosecutus, utilissimos monitus deliramentorum loco habuit. Enimuero obfusum iracundia animum, salutaris æstimatio subire nequiuit. Concepti itaq; furoris impatiens, quoad unum sibi scutum suppeteret, id se Petro oppositurum iurauit. Tum Petrus, meū semper, inquit, pro te clypeum gessi, sed uereor ne citò cunctis scutorum tuorum copijs opus habiturus sis. Quod rex auarè dictum existimans, percontatur num adhuc satur esset. Respondit, saturum se, sed uereri ne satietatem parum salubris digeries sequeretur. Tunc quoque quid facto opus esset rogatus, in Scaniam migrandum edocet: tutiores illic uires, in Sialandia pauciores amicos quàm hostes esse. Prҿterea Iutos haud facile insecuturos, forensis adhuc pugnæ memoria trepidos. Sinautem in Scaniam præuenerint, gentis aduersum eum auxilia cōtracturos: quam si petere supersedisset, ad ęmulos defecturam non dubitaret. Quem Sueno secus æstimaturum inquit, nisi Vualdemarum, cuius concubinarij filij pædagogum ageret, penatibus suis parsurum speraret. Aliorum uero bonis si patriam hosti cessissent, nullum peculiaris amicitiæ beneficium præsidio futurū. Ita alieno consilio spreto, propriū amplexatus, Roskyldiæ hostem opperiri constituit. Rarescentibus alimentis, regios uicos complures cōparandi sumptus gratia uenditabat. Tandem multi ruris absumpto precio, cum exercitum nimijs impensis onerosum dimissurus uideretur, Eskillus defectionem

D prouidens, artem excogitauit, qua periculum ad fructum cōuerteret. Primū enim ampla defectionis præmia ab aduersarijs occulte pasciscitur. Mox cum conterraneis regem accedens, alimentorum inopiam queritur: dimittat precatur, quos pascere nequeat. Præsertim pietatis ac necessitudinis iura uiolaturos, si in ciues ac propinquos ex aduerso cōtractos pugnatum issent. His dictis tanquam defensionis ratione reddita, cum cohorte Scanica regia excedit, subiungente Suenone, dignum eum qui defectionis pœnas capite lueret. Sed hunc regis furorem sanior arbitrorum sententia propulit, imminentis belli auspicia scelere, & sacrilegio prohibentium esse sumenda. Iamq; rex maiore exercitus parte delapsa, fugam meditabundus cum reliquijs copiarum, Falstriam uersus cōtentius pergit, ignorantibus etiam arbitris quo proposito tam remotas ab urbe partes accederet. Quem ubi de fuga cogitare compertum milites habuere, ne sine prælio uinceretur orantes, uictoriam si redeat spondent. Præterea scire iubent, eos sibi milites esse qui crebrò parua manu ingentes hostium copias superauerint, neq; paucitatem uereri debere, quam toties in suis uictricem aspexerit. Quinetiam ultimi dedecoris esse fortunam suam ante fugæ quàm bello permittere, eosq; qui uinci possent ultro uictores efficere, alieno metu quàm suis uiribus fortiores. Monēt deinde ne ex strenuo rege timidus militum desertor euadat, ne unius fugæ dedecore tot uictorias suas maculare sustineat. Cuius perseuerantiam à proposito reflectere nequeūtes, amaris eum conuicijs insequuntur. Nec deformitatem ei peregrinationis exprobrasse contenti, etiam contumeliæ damnationem iunxerunt. Deinde mutua semet adhortatione firmantes, bello hostibus occurrere statuunt. Fore enim ut eorum multitudo passim ac dissolute instandi cupiditate procurrens, sparsum militiæ genus sequendo, facile à paucis intercipi posset. Præterea arma sibi & equos suppetere, nihilq; tot uiris in unius meticulosi ducis absentia nocuisse fortunam. Ita sibi fortitudinis robur ingenerantes, regij dedecoris notam militari spiritu redimere gestiebant.

A bant. Diu itaq; expectato hoste, nec uiso, Petrus soluendum agmen, salutiq; consulendum admonuit, perquàm stultum affirmãs prælium absq; duce capessi. Quippe Iuti Suenonem de industria cessisse rati, insidiarum metu tardius incedendum duxerunt. Tunc Sialandenses quod indigenæ essent, cæteros commilitonum ductu ac commeatibus prosequebantur, nec cuiquam ex tanto grege perniciosus ad patriam reditus extitit. Sed eorum postmodum plerisq; paci transitio fuit. Nam & fides regibus data, & amicitia pariter obsequio quæsita, Vulf & Thorbiornus spectatæ in regem fidei, cum hoc ueniæ genus in probris ducerẽt, domi suæ compræhensi Suerconiq; regi in custodiam traditi, exilio capita quàm hosti dedere maluerunt. Horum siquidẽ excellentis constantiæ animus, plus gloriæ in uinculis quàm libertatis in defectione constituit. At Sueno continuato apud socerum exilio triennium emensus, ipso defuncto, Saxonum satrapę Henrico datis uadibus pecuniam pollicetur ingentem, si regno per eum restitui posset. Pactus præmium dux, cum ad aggerem quam Danorum structuram appellant, summis uiribus peruenisset, transitu per eum qui portæ præerat, pecunia corruptum, obtento, obsidione censum à Slesuicensibus extudit. Tunc Hartuicus Bremorũ pontifex qui & ipse post Henricum expeditionis autor extiterat, meruisse eum, inquit, qui portam patefecerit, cum pecunia simul quam pactus esset suspendi, quatenus ad horrorem consimilis facti in eodem laqueo proditor, & proditionis præmiũ conspicerentur. Illic Sueno peregrinam classem prędatus, direptas Rutenorum merces stipendiĳ loco militibus erogauit. Quo facto non solum aduenarum in posterum frequẽtiam deturbauit, sed etiam splendidam mercimoniĳs urbem ad tenuẽ angustumq; uicum redegit. Saxones desertũ ab incolis rus nullo resistente permensi, hoc longius quo licentius ruebant. Nam australes Iuti paucitatis suæ metu, in septentrionalem par-
B tem quæ multitudine præstabat elapsi, sub specie fugæ bellum parabant. Et qui prius auxilia Suenoni spoponderant, alienorum uiribus succincto succursum negabãt, ne peregrinam manum aduersum patriam iuuisse uiderentur. Eadem ferè tempestate Suerconem regem, seruus qui cubiculo eius præerat, noctu dormientem occiderat. Quod scelus diuinitas haud segnius quàm iustius ulta est. Nam paruo post tempore, Magnus qui occulta regnandi cupiditate seruo peragẽdi facinoris autor extiterat, in eo conflictu quo filium Suerconis Karolum quem patre spoliauerat, regno etiam exuere gestiebat, sceleratę machinationis pœnas morte persoluit. Ea res Kanutum solandæ matris gratia Suetiæ superiora petere coëgit. Interea Vualdemarus apud Sialandiam Theutonici motus opinione suscepta, ad Iutiam concitus tendit, remisso coæuo atq; collacteo suo Absalone, qui reuertentis à Suetia, Kanuti post se maturaret aduentum. Tantum autem eius apud Iutos præsentia ualuit, ut & fortibus fiduciam afferret, & ignauia torpentes ad bellum pro patria suscipiẽdum erigeret. Idem Henricum nobilem inter Saxones uirum cum quo iampridem affinitatem, data ei in matrimonium cognata, iunxerat, per internuncios occultius obsecrat, uti ueteris amicitiæ causa ad procedendum socios incitet, ducisq; reditum modis omnibus interpellet, breui se cum exercitu superuenturum denuncians. Tantam illi fiduciam & numerus militum, & alacritas dabat. Huius tumultus nuncio Kanutus è Suetia reuocatus, cum delectis Sialandiam intrat, extemplo Iutiam petiturus. Sed cum coortæ tempestatis magnitudine transitu prohiberetur, afflicti mora milites, Vualdemarum pacem cum hostibus pepigisse, idq; se per agrestium quẽdam recenti nuncio cognouisse fingebant. Hoc famæ commento Kanutus audito ingrati animi labem exprobrat, parum honestum de eo sermonem habentibus, qui suum communi periculo caput obiecerit: hortaturq; si dignis eum laudibus prosequi nolint, saltem linguas ab indigna ipsius obtrectatione cohibeant. Hesbernus solus Skyalmonis cãdidi ex filio nepos idemq;

C Vualdemaro ob pueritiæ & educationis societatē percharus, transfretare se uelle dixit, quæ apud Iutiam gererentur Kanuto renuntiaturum. Igitur ut strenuam, ita periculosam nauigationem feliciter emensus, & quasi cum ipsa rerum natura luctatus, sæuientium elementorum rabiem incredibili remorum certamine superauit. Nuntiatur interea Saxonibus totius Iutiæ uires ad Vualdemarum coisse, tantaq; hostes manu esse, ut sine periculo & clade excipi nequeant. Hac dux fama attonitus, Henricum quem apud Vualdemarum affinitatis iure magnæ familiaritatis locum habere nouerat, ubi nam regulus eius degeret, simulato ioco perquirere instituit. Quo latebras eum ac solitudines circumspicere respondente, dux eludi se sentiens, à ficta & ludicra ad seriam & sollicitam interrogationem conuertitur. Repugnantem illum commissaq; tegere perseuerantem, per debitam Romano imperio fidem orat, obtestaturq; ut quæ ab hoste parari sciat, indicio præcurrat: neq; quod ciuibus perniciosum aduertat, silentio cōtegat. Hac Henricus adiuratione permotus, uerum esse quod rumor docuisset, asseruit. Bellum siquidē præ manibus esse, quale prius experti non fuerint, superstitesq; recordationem eius perpetuo narratu prosecuturos. Formidolosa cunctis Henrici affirmatio fuit. Idem an hostes expectandi essent cōsultus, omnium animos ad prælium uirili exhortatione prouexit. Ita fidem suam inter amici preces & ducis imperium partitus, ut nec huius mandatum negligeret, nec illius salutem silentio falleret. Quam sententiam publico metu refutante, cupidus reuersionis exercitus, occasionem à tempore mutuatus est. Ne enim ob piscium raritatē Veris quod imminebat statum, solenneq; ieiunium solueret, remeandi sibi necessitatem imposuit: omniq; simulatione competentium alimētorum causabatur inopiam, ignauiæ studium religionis nomine colorando. Quod quidem in eorum abscessu luce clarius fuit. Iter enim quod semestri spacio uenientes confecerant, triduo remensi sunt, multa post se onera multaq;
D impedimenta nimia festinationis cupidine relinquētes. Tunc reuersus Hesbernus Kanuti expectationē summis ambiguitatis curis implicitā, certo rerum nūtio absoluit. Paruo post tēpore ui Sclauica tanta apud Fioniam clades incidit, ut si secundam huic similem accepisset, cultu uacua mansisset, resq; eius non afflictæ modo, uerumetiam perditæ fuissent. At Sueno non contentus semel Saxonibus supplicasse, iteratò ad Henricum decurrit, per'que Sclauos eius ditioni parentes in patriam se peruehi laborabat. Quorum classe translatus, in Fioniam lætis ciuibus ad urbem Othenas se contulit, salutem suam aduersum innumeros paucorum præsidio defensurus. Sed & pax immunitas'que per Sclauos eius fautoribus promissa. Igitur siue impetrandæ pacis, siue amplectendæ maiestatis intuitu tanta tuendi colendi'que eius apud insulanos cura flagrauit, ut passim ad ipsius præsidium uirorum fœminarumq; turba concurreret, egregium reputantium aduersum eos qui rerum summa potirentur, infractam regis reparare fortunam. Ad hanc cum Kanuto Vualdemarus aduersum Fioniam terra mariq; cæteras regni copias contraxere. Quarum multitudine facile Fioniensium paucitatem oppressissent, nisi Vualdemarus miseratione reliquiarum afflictis insulæ rebus parcendum putasset, ne post nouæ cladis calamitatem populi residuum exhauriendo, plus patriæ quàm hosti nocuisse uideretur. Itaque æmulum cum pernicie tolerare quàm debile patriæ membrum quassare satius ratus, expeditionem ad concilium transtulit. Nam autore eo res in colloquium uersæ, condictumq; ut Sueno cum adscripta sibi clientela Lalandiam concederet, ibi'que propemodum solitarius degeret, quoad inter ipsum & duces de pace plenius conueniret. Die postero Othenas lauandi gratia repetens, Kanuto ob insidiarum metum balnea communicare non auso, à Suenone eius amicitiam ambiente, elatis obuiam sacris religione processionis excipitur. In Albani deinde ædem ab ipso perducitur, arbitrorum nemine

præter

A præter Absalonem admisso. Tum Sueno intra sacellum residens, sinistra mihi, inquit, iampridē Vualdemare fortuna, cōsortiū tuæ familiaritatis inuidit, quanquam & animū bene de te semper gesserim, & à patris tui interfectore mens non solum ultionem exegerit, sed etiā suscepto aduersum patruū bello, salutē tuam inter parricidales manus sine cuiusque præsidio constitutam plenis pietatis armis ab exitio uendicauerit. Post quem Ericus iunior ne parentis mei cui diutius militauerat cœptum excidere pateret, ut regni, ita tui quoque curā arripuit. Tertius ego pueritiæ tuæ propugnator accessi. Nec mea parcius quàm priorū opera seruatum te scito. Pro capite tuo nondū in ætatem producto, aduersum hunc cuius fidē nunc societatemque exosculari, arma suscepi. Quæ nisi felicius auspicatus fuissem, filio Magni immerēs pœnas luisses. Qui nisi me tertiū extimesceret, haudquaquam te secundū pateretur. Dum uiuo, uitā tibi aduersus eius insidias prorogo. Extinctus ut meū ita tuum quoque diem finio. Igitur eo tutius ad opem tuam decurrerim, quo plus eam beneficio meo debere cognouerim. Et nūc charitatis tuæ fiducia, arbitrū te pacis in me faciendę cōstituo. Contētus ero qua me cumque sorte donaueris, tantū apud exteros calamitatis perpessus, ut priuatus aut egens intra patriæ fines degere, quàm exul denuò cēseri malim. Arbitror quoque, ut cū singula iustius æstimaueris, inter probra ducturus sis potius parētis tui interfectore quàm ultore procreatū, excolere. Hæc & similia replicantē Vualdemarus interpellare nō dubitans, frustra meā, inquit, Kanutique concordiā cassare pergis, cum & ipse paternæ culpæ affinis nō fuerit, & mihi in eius expiationē olim iusta persoluerit. Quod autē ulterius tibi militare nō tuli, nō meæ leuitatis, sed tuæ perfidiæ crimen reputa. Nonne olim me peregrinationis tuæ comitem in carcerē socero necandū tradere statuisti? Atqui nisi prauitatem tuā eius honestas uicisset, inter uincula moriturus abieram. Quoties
B meam, quoties Kanuti salutē per insidias attentatam, fraudulentis consilij nisibus obruere uoluisti? Qualiter autem pares ferre poteris, quos milites habere passus non es? Verum ne cum reprehēsione propinquū auertere uidear, res tuas aduersum caput meū restaurare tentabo, plus miseratione fortunæ tuæ, quàm credulitate promissionis inductus. Quam humanitatē cum scelere & fallacia repensaueris, simplicitatē nostram artibus tuis circumuētam ne existimes, sed potius fidem, pietatemque periculis locū dedisse. Tunc Sueno uerbis in simulationē compositis perfide se acturū negare, syncera fide eorū amicitiā expetiturū promittere, præsertim cum nec sibi nec liberis cōsulturus uideatur. Eo enim se morbo esse, ut annum uix conficere queat. Præterea sine filijs esse quibus regnum parare debeat. Quid igitur nisi culpā & ignominiā perfidia quæsiturū? Malle itaque quantumuis tristes fortunas excipere, quàm maximo famæ dehonestamēto sceleratā sui memoriā per totū terrarū orbem dispergere, breuesque regni fructus æterna famæ turpitudine comparare. Dimisso Vualdemaro Lalandiam ipse cōcessit: ubi paucitate satellitū non cōtentus, nouos quotidie stipatores adsciuit, cliētelæque gradibus incremētis auctus colloquij diem hoc tutior quo fortior operiebatur, tanquam pacē cum æmulis ex pari facturus. Tempore prænominato, Kanutus & Vualdemarus cum omni Danica nobilitate Lalandiam aduehūtur. Tunc Vualdemarus quod Suenonem familiarius frequentare soleret, cum paucis ad eum uisitandū contendit, Kanuto fidem perpetua suspiciōe damnāte. Cum quo Sueno Kanutū pariter adesse ratus, subornat ex suis qui iurgantiū more rem in strepitū seditionemque conuerterent, æmulosque pariter ferro uiolarent. Quem ubi sine socio uenire cōspexit consilium reuocauit, parū proficuā alterius sine altero oppressionē existimās. Vualdemarus cognitis insidijs sed dissimulatis, multa Suenonis adulatione uexatus, cum ab eo die postero ad familiare colloquiū expeteretur, non aliter annuit, quàm ut uterque solitarius adesset. Eo nanque corporis habitu erat, ut cum nemine uiritim con-

C gredi dubitaret. Militibus itaq; procul abesse iussis inuicē collocuti, proximo die cōcilium aduocāt. Tūc Sueno siue cognationis fiducia, siue tegēdæ fraudis studio Kanuto consentiente, Vualdemaro compositionis arbitrium tradit, probaturum se quæcunq; per ipsum taxarentur, affirmans. Igitur Vualdemarus ipsis sibiq; regij nominis usurpatione decreta, trifariam totius regni orbem partitus, Iutiæ magnitudinem nō minus incolarū multitudine, quàm spacijs abundantem in unam portionē secreuit: in altera Sialandiam ac Fioniam, in tertia Scaniam cum attinentibus prouincijs locauit. Cumq; penes ipsum ut partitionis, ita optionis quoq; potestas existeret, primā sibi, secundā Suenoni indulsit: priorq; Iutiam ipse delegit. Tunc Sueno cui post ipsum optio debebatur, ne mediū inter æmulos locum acciperet, Scaniam popoſcit. Ita minores insulæ duorum electione prçteritæ, Kanuto cessere. Fides pacti sacramēto componitur, ut religionis metu perfidia pelleretur. Deinde manus ad cœlum tendūtur, autor rerum in cautionem uocatur. Nec contenti concordiæ pignus humanis stabilire cōsilijs, Deum simul & pactionis præsidem, & temerationis ultorem efflagitant. Pontifices quoq; censuræ suæ partibus interfertis, ijs qui pactū rupissent execrationis sententiā intētabant. Præterea condictū delatores mutuò prodi debere, ne mēdaciorū obscuritate synceritatis habitus corrūperetur, cōcordiæq; quassaretur integritas. His ita compositis, Kanutus in Sialandiam cuius iam possessionē adeptus fuerat, Vualdemaro comitante prçcedit, Suenonem breui subsecuturum hospitio suscipere cupiēs. Quem postridie Ryngstadio susceptum expertus, dum in eius occursum bonæ fidei studio pergeret, Ryngstadiæ religionis prælatum cum Radulfo equite Theutonico obuium habuit, affirmantem nunciatū fuisse Suenoni, cum armatorum multitudine eum uenire. Hausit ergo cum suspitione cautelam, argumentoq; perfidiæ sumpto con

D cionem quæ eo forte die magna popularium frequētia gerebatur, declinato Suenone petiuit. Vualdemarus uero apud quem fides suspitioni præponderabat, pacti fiducia, Suenonem constātius quàm cautius petebat. Stabant milites regis gregatim armati, Kanutū & Vualdemarū dummodo pariter affuissent necare iussi. Comperta alterius absentia Sueno, reuocatis satellitibus multa uenientem gratulatione prosequitur. Percunctantem illum cur nullo discrimine impendēte comitibus uteretur armatis, quid rumoris acceperit, edocet. A quo compluribus perfidiæ probris laceratus, consiliū propositumq; suum summa animi dissimulatione suppressit. Roskildiā deinde, Kanuto cui illic hospitalitatis ius erat inuitāte, procedens, nocte per ludos & comessationē exacta, diluculo Thorberni uicū haud procul urbe situm, cum paucis petiuit, perinde ac paruulæ filiæ quç illic educabatur cernēdæ charitate perductus. Ferūt tunc uxorem Thorberni dixisse, mirari se eum in hanc cōditionis uilitatē adductum, ut quod totū gesserat, eius tertia parte contentus habere sustineat. Quod dictum ab indignatione profectum, Suenoni ingens irritamentum facinoris fuit. Vespera appetente mittūtur à Kanuto qui cœnatum eum accerserent. Quos Thorbernus perquam iucūdæ excipiens, cum super regis mora rogaretur, debilitatem capitis ex balnearum fumo & uapore contractam, tarditatis eius causam astruxit. Sueno uero cum expectationis suæ excusationem afferre uellet, cum filia admodum paruula infantilibus blandimentis iocatum se dixit. Discors causæ redditio percōtatoribus notabilis fuit. Quorum hortatu urbem repetens, inter consortes quasi per ætatem honoratior medio sedendi loco receptus est. Mensis post epulas amotis, cum munitioribus poculis passim & uarie discurrentibus cōuiuij hilaritas augeretur, calculorum ludum popoſcit, gloriatus se eius apprime peritum, quod exul hoc maxime iocunditatis genere delectari cōsueuerit. Quod dictum iactantiæ simile, re uera acerba calamitatis recordatio fuit. Sed tabulato non suppetente, ne lusui quidem uacatum est. Inter

cætera

A cætera cantor Germanicus fugam Suenonis, exiliumq́ cantilena complexus, uarias ei contumelias formatis in carmen conuicijs obiectabat. Quem ob hoc acrius à conuiuis increpitum, Sueno dissimulata molestia fortunas suas liberius recinere iubet, perquam libenter se post ærumnas, malorum meminisse confessus. Crepusculo appetente, illatisq́ ex more luminibus, miles Suenonis Thetleuus, qui paulo antè conuiuio egressus fuerat, reuersus in regiam, occasionem ædēdi facinoris oculis, animoq́ tacitus perlustrabat. Cumq́ paulisper attonito stupentiq́ similis constitisset, Kanutus eum propasso in terram amiculo sedere sibi proximũ iubet. Ille tantæ eius dignationi gratias habens, æde excedit, euestigioq́ regressus exiguo capitis motu Suenonem accersit. Quem signi tam latētis ignarum, Kanutus à Thetleuo uocatum edocet. Cui cum Thetleuus exurgēti paululum insusurrasset, quotquot Suenoniarum partium affuere eis in colloquium admixti, collatis in orbem capitibus, nemini remotiorum exaudienda tractabāt. Tunc Kanutus perinde ac insidiarum præscius, Vualdemarum brachijs attrectatum osculo petiuit. Causam blandimēti, cum minime sic se aliàs gerere consueuerit, ab eo cui osculũ tulerat interrogatus, suppressit. Interea Sueno relictis in æde militibus, per posticum in conclaue diuertit, præeunte puero luminis gerulo. Mox in Kanutum & Vualdemarum à subornatis ferrum distringitur. Sed Vualdemarus ocyus sede exiliēs, manum amiculo obuolutam non solum applicatis capiti suo gladijs obiecit, sed etiã Thetleuum acrius in se ruentem pectoris impulsu humi præcipitauit. Cum quo pariter & ipse collapsus, femur quamgrauissime sautiatus est. At ubi primũ pedibus se excepit, recepti uulneris immemor, dum perruptis obstantium globis foribus exiliret, quidã obscuro loco obuius, arrepta cinguli ipsius pensilia, retentare eum conatus, abrupit. Interea alijs (ne noctis errore facinus impediret)

B fenestras reserātibus, Thetleuus humo resiliens, Kanutum dexteram gladio obtendentem à fronte confodit. Excipit semianimem Absalon, Vualdemarum esse ratus, fluidumq́ cruore caput manibus ac sinu complexus, inter ipsos armorum strepitus salutē suam quàm regis curam negligere præoptabat, reliquijs spiritus adhuc in eius pectore palpitantibus. Tandem Kanutum à se teneri cultus indicio expertus, permixtũ mœrori gaudium habuit. Dobicus uir prima audacia, dum regis necem in autores uindicare conatur, occiditur. Itaque noctis obscuro neminem discerni patiente, in eos qui ualuas propius accessissent, stricto ferro proruebatur: quia tenebrarum accessio, hostes, an commilitones adessent, incertos fecerat. Igitur Constantinus qui primo inter Kanuti necessarios loco fuerat, ne exitu prohiberetur, Absalonem in cuius iam gremio complexuq́ Kanutus spiritũ deposuerat, ad unum ostiorum accedere quo tutior sibi in reliquum procursus pateret, tacite postulabat: parenteq́ eo seorsum elapsus, ab ijs qui foris uersabantur exceptus, opprimit. Absalon uero propior eius petitioni quàm suæ saluti, Kanuti corpore reuerenter amoto, securus periculorũ in armatos progreditur, crebrasq́ eorum interrogationes confessione sui nominis absoluere dignatus non est. Itaq́ constantia taciturnitatis adiutus, salutarem inter hostes egressum habuit. Cui Radulphus medio ponte obuius, tam tetri facinoris nõ autores modo sed etiam conscios execrabatur, ab eius se culpa alienissimũ protestatus. Hunc Petrus cognomine Thema magno secutus impetu, per ludibriũ Absaloni cõminando discessit. At ille ad australem atrij portã, quo Trinitatis ędes ambitur, progressus, infesto satellitum occursu præripitur. Cuius caput gladiorum multitudine circunfusum, quidam fortè cum alijs superueniens, non solũ ferri, corporisq́ sui pio uindicauit obiectu, sed etiã quendam à pectore eum cõfodere gestientē pœnas sibi si nõ desisteret daturum minatus, salutare ei diffugium conciliauit. Absalon quoq́ tempestiua corporis declinatione percussorem euitans, tunica qua latus eius proxime

C tegebatur, telum excepit. Ita ne Danicæ reparationis spes penitus elaberetur, futurum patriæ columen fortuna seruauit. Inde digressus cum in Ramso uicũ nocturno itinere peruenisset, attonitũ solitario eius aduentu uillicum, nunciatis quæ Roskyldiæ inciderant, penè exanimem reddidit. A quo uegetiore equo donatus primum sororem, quam Petrus quidam in matrimonio habebat, deinde matrem petiuit. Quæ cum ex eo Kanutum occisum, Vualdemarum uero grauiter affectum cognosset, plus mœroris ex eorum clade, quàm ex filij incolumitate uoluptatis contraxit. Interea Vualdemarus duos duntaxat è suis casu comites assecutus, gressum femoris debilitate negatũ, uitæ cupiditate prouexit. Igitur inceden di usum uulnere debilitatum à necessitatis uiolentia mutuatus est. Adeò corporis dolores, animi metus extenuat. Deinde sequaciũ ope equo impositus, in eum forte uicum casu ductante peruenit, ad quem fortunæ eius nuncius Absalon paulò antè præcesserat. Quem postquam ex uillico recẽter ad matrem discessisse cognouit, præuijs locorum peritis, post eum contendit. Adeò corpoream ipsius debilitatem, duratrix infirmitatis humanæ necessitas cõfortabat. Illic procurato uulnere, femoreq́ʒ fascia circumligato, noctis reliquias exegit. Diluculo Sueno collectis ciuibus, nocturnis æmulorum insidijs appetitum se queri, amiculum quod de industria confoderat, ostendere, Kanutum & Vualdemarum hospitalitatis uiolatores, periuros, latrones, parricidas appellare, gratias Deo replicare, quod amborum facinus alterius nece propulerit, auxilia aduersum superstitem implorare. Assertis eius, quia fraus in propatulo fuerat, fides delata non est. Deinde ne Vualdemaro maritimæ fugæ locus suppeteret, totius insulæ nauigijs confodi iussis, solitudines quoqʒ quibus eum irrepsisse crediderat, exquisitius indagãdas curabat. Igitur Vualdemarus tribus duntaxat comitibus frætus, non per abdita nemorum, aut

D inaccessa paludum, sed per tenues admodũ saltus errabat, tutiora ratus loca, quæ minus hosti suspecta fuissent. Hesbernus quoqʒ cum aliquot procul in planiciem mittitur, qui se patentioribus interdũ campis, Vualdemarum simulaturus, ostenderet. Complures quoque duce eo uarijs in locis multitudinem suam, regiæ transitionis simulatione conspiciendã præbebãt. Cumq́ʒ demũ Iutiã accedi placuisset, familiaris ei faber nauigium, quo in eam traijceretur reficere iussus, metuens ne Suenoni pœnas daret, operam suam sub specie coactionis extorquendam perdocuit. Igitur Hesbernus officinam eius agrestium frequẽtia completam ingressus, imprimis eum fictæ precis commento solicitat. Refectionem abnuenti, inijcit manus, nexumq́ʒ deducit: abstractus artificiũ præbuit. Itaqʒ sub iniuriæ simulatione & amico utiliter paruit, & apud Suenonem sibi impunitatẽ salubriter conciliauit. Tunc armamentis, commeatibusq́ʒ per Hesbernum exhibitis, Vualdemarus noctu cum suis nauigationẽ orsus, coorta subitò tempestate, inusitatam maris sæuitiam expertus est. Ipsis quoqʒ militibus immanium undarum aspergine prolutis, tantũ algoris incessit, ut singulis corporis partibus hebetatis, ne uelum quidẽ ad nauigationem commodũ circumferre potuerint. Præterea tanta nimbi uis antennam impulit, ut inter undas effracta decideret, nec minus imbrium quàm fluctuum moles nauigium onerabat. Gubernator omnia freto permittens, abiecto regimine quo proram deflecteret ignarus, solum uenti imperiũ expectabat. Aër quoque crebris internitentiũ fulminum ignibus micans, ingenti nubium fragore concrepuit. Tandem per summam nimborum rabiem insulæ cuidam errore nauigationis appulsi, detractũ undis nauigium, quod ancora retentare nequiret, circunstantiũ arborum ramis in foros detortis, quò minus lapsum collideretur, tenacius astrinxerunt. Eadẽ nox Sclauos ad Hallandiã mille quingentarũ nauiũ classe appulsos, naufragio obruit. E quibus quotquot uiui in littus euaserant, ferro periclitati sunt. Diluculo Vualdemarus administrato per Hesbernum uiatico, mili-

tibus

A tibus abunde firmatis, secundo mari in Iutiam peruenit. Vibergum progressus, Suenonisq; dolum pro concione causatus, omnium animos ad mœstitiam lachrymosa fortunæ suæ narratione deflexit. Cuius assertioni non minus miserationis quàm fidei, uulneris præsentia conciliauit. Itaq; nescias miserior plaga an felicior fuerit. At Sueno fugæ eius opinione accepta, refectis nauibus quas antè quassauerat, expeditionem in Iutiam parat. Tunc mater Absalonis, & soror egregiũ uirilis industriæ facinus edidere. Siquidem ut regis transitum morarentur, nauigia quibus traijcere destinabat, nocturno tempore dissecanda curarunt. Quarũ Sueno refectioni diutius immoratus, cum redintegratis omnibus in Fioniam peruenisset, Vualdemarus ocyus æmulo occurrendũ existimãs, primis eum Iutiæ liminibus prohibere cõstituit. Quo cognito in Sialandiã se contulit, eiusq; & Scaniæ populo per edictum cõtracto, priuatis armis publica miscet auxilia. Interea Vualdemarus incertũ belli suspicatus euentum, repetito Vibergo, nuptias agit, tum ut eos facilius sibi qui Kanuto militauerant adscisceret, tum ne pulcherrimæ sponsæ castitatem hostibus fortè delibandã seruaret. Deinde expeditione coire iussa Randrusiũ petit, Sialandiã, quod Suenoni receptaculo esset, armis attẽtare constitués. Ex Suenonis quoq; militia cõplures ob immane eum scelus perosi, Vualdemaro se iungunt, tanti facinoris reatũ, auxiliorũ fomentis prosequi nefas ducẽtibus. At Sueno qui bellum inferre quàm excipere speciosius duceret, magnitudinẽ animi sui intra unius insulæ fines cõcludere nequiẽs, nauigijs è Fionia, Sialandiaq; petitis, ad Iutiã appulit, ijsdemq; intra Dyurso fluminis alueũ recipi iussis, cum prõptissimis equitũ sub dubia oppidanorũ fide Vibergũ cõcessit. Quod cum Vualdemarus per transfugarũ quendã expertus fuisset, auxiliaribus qua poterat celeritate contractis, ad exturbandã hostiũ classem, Saxonẽ & Iurisium cũ naualibus copijs mittit. Quorũ autoritatibus moti Sialandenses, nauigatione reflexa, plus propinquorũ monitis quàm regis imperio tribuendũ putarunt, eiusq; desertores, quàm horum hostes existere maluerũt. Verũ Fionẽses apud quos plus regis quàm priuatorũ respectus ualuit, spreti monitus pœnas uapulando luere, pulsatiq; dedere fugam, quam sospites abnuerũt. Nec quicq̃ Sueno malorũ ægrius tulit. Post hæc, Hesbernus hostiũ consilia cognoscere iussus, cum prope Vuibergum susceptæ speculationis gratia peruenisset, Suenonis Randrusiũ petẽtis obuiũ contemplatur exercitũ. Igitur ne res diligẽtius quàm fortius explorare uideretur, præcedentium quosdã effusius obequitantes, hasta ualidius appetitos militari uirtute prostrauit. Quorũ equos potius comitũ ope, per deuiũ abstrahẽdos curauit. Tũc Suenoniani propinquas hostium copias arbitrãtes, armatura propere sumpta, lectissimisq; equorũ cõscensis bello se præparãt. At postq; inæqualia loca Parmẽsis prospectũ planicies dedit, solũ contuẽtes Hesbernũ, post eum prõptissimos dirigũt. Quibus ille uolucri fisus equo, tanto semet interuallo surripuit, ut interdũ quieti descẽdendo cõsuleret. Cumq; insecutores frustra se eius occupatione inhiasse cõspicerent, alloquiũ ipsius sub fidei promissione eminus uociferãdo deposcũt. Negat eorũ se colloquia suscepturum Hesbernus, quod lubrica fide serotinis esse temporibus consueuerint, facetissime eis perfidiam quam recenter Roskyldiæ patrarant obiectans. Ex quibus Petrum dũtaxat, cognomine Thema, antiquæ societatis fiducia accepta, fide propius accedere passus, cum super Vualdemaro pluribus rogaretur, reliqui inter se equis de industria concurrẽtes, insidias ei sub exercitationis simulatione tendebant. Tunc Petrum Hesbernus quid animi socijs esset aduertere postulat. Ille fidem suam commilitonum perfidia quassandam ueritus, obuersa hasta confixurũ se, qui in Hesbernum irruisset, exclamat. Quorũ fraudem Hesbernus per angustos diuerticuli recessus, præpropere pontis cuiusdam transitu præcucurrit, intentasq; lateri hastas cuspidis suæ frustrabatur obiectu. Quumq; eos

C identidem dignis perfidiæ conuicijs affecisset, procul inde discedens obuios fortè commilitones de hostium insecutione edoctos, propinquis uiæ fruticibus occultauit, ac protinus ipse equo dissiluit. Qui uero in eius captionem intenderãt, nondum hac spe deposita, cursum dirigere perseuerabãt. Quibus ille procul conspectis equum insilit, eiusq; latera crebris de industria uerberibus attundendo, ficto cursum labore confecit. Igitur insequentes conceptam intercipiẽdi eius spem maiori conamine prosequentes, acrius equos urgere cœperunt, haud dubie ab hostibus capiendi, nisi insidiantium quidam expectationis impatiens, per nimiam occursandi cupidinem ocyus latebris erupisset. Itaq; ex unius procursu datum sibi insidiarum indicium existimãtes, ad socios impigre relabebãtur, aliena impatientia quàm sua prouidentia feliciores. Ita Hesbernus nisi sociorum imprudentia uetuisset, calliditate perfidiam ultus fuisset. Per quem Vualdemarus hostes imminere comperiens, nondum se committendi belli uiribus abundare cõfisus, iunctum uico pontem, ne eis peruius foret, partim discindi iubet. Itaq; & tutum militi munimentum, & opportunum cõtrahendis uiribus spatium ab amne mutuatus est. Cumq; nec Suenoni transeũdi facultas, nec Vualdemaro obuiandi uoluntas suppeteret, promptissimi tamen iuuenum reliquijs pontis præter imperium occupatis, iaculis missilibusq; certantes magna fortitudinis experimẽta dedere. Quippe quia cõgressionem locus negabat, ad aliquanto mitius pugnæ genus iuuenilium animorum lasciuia decurrebat. Vualdemarus tandẽ gerẽdi fiduciam belli quotidianis copiarum incrementis adeptus, amne aliàs superato hostem appetere statuit. Nocte uero quam belli insecutus est dies, frænatos stare equos, pastuq; penitus arceri præcepit, ne satietate graues, cursu hebetes forent. At Sueno castris sata complexus ex ipsa agrorum ubertate abunde equos refici iubet, ignarus stomachi sarcinã cursui impedimẽto futuram. Cumq; Vualdemarus exercitu in aciem

D digesto procederet, cohortẽ armis signisq; fulgentem è latere conspicatur. Quam primo hostilem ratus, ex speculatoribus cognoscit socios esse quos metuat. Quibus in aciem receptis fidẽtius in hostem tendebat. Adeò quippe copijs creuerat, ut ne à decima quidẽ exercitus parte, signorũ ordines prospici potuissent. Tunc quibus à Suenone commissa speculatio fuerat reuersi immodicas hostium uires edocent, fatigandam ante multitudinem, quàm sustinendam esse. Fore enim ut multum ex eius numero copijsq; dies detraheret. Cuius cõsilij salubritatem Suenoni admodum gratam Achonis cuiusdam Christiarno procreati temeritas reppulit. Siquidem aut pugnaturum regem, aut à militibus deserẽdum esse dicebat: quippe qui ita sibi consulere nolint, ut rem familiarem proprio spiritu chariorem hosti impune potiendam relinquere cupiant. Ad hæc memorem esse iubet, quoties exigua manus ingens uictoriæ decus acceperit. Itaq; si animos suorum nõ numerum metiri uelit, plus fiduciæ ex eorum paucitate, quàm metus ex hostiũ multitudine concipiendum fuisse. Præterea aciem contemni potius quàm metui debere, quam non militum robur, sed uulgus inerme cõstruxerit. Hac exhortatione regem salutari consilio depulsum, perniciose parere coẽgit. Ex parte Vualdemari iuuentus ferrugineis succincta tunicis, dextrum aciei latus cõfecerat. Quam Suenonici ob eximiam ferri similitudinem uario loricarum genere excultam rati, in eam cohortem exercitus sui cuneum destrinxerunt. At ubi specie deceptos se uident, ab his ad regiam phalangem insultum transferunt. Illud quoq; memoratu dignum, quod Vualdemari exercitum tam crebri coruorum greges interuolasse produntur, ut complures se erectis militum hastis feriendos obijcerent. Medius acies interequitabat cantor, qui parricidalem Suenonis perfidiam famoso carmine prosequendo, Vualdemari milites per summam uindictæ exhortationem in bellum accenderet. Congressuris sepes frugum ambitrix obstabat, quam neutro

equitatu

A equitatu propter palorum eminẽtia acumina trascendere præsumente, Vualdemari pedites disijcere aggressi, pugnæ principium ædiderũt. Qua Suenonici leui negocio uicti, ægre fugam moliebantur. Quippe equi nocturno adhuc pabulo onusti perseuerãter cursum intendere nõ ualebant, quod saturitatis moles citam eis lassitudinem ingerebat. Primipilus ipse & equo in hostem cõuersus, sparsosq; fuga socios ad pugnam capessendam hortatus, tandem circũspectis nusquam auxilijs, signũ humi defixum sinistra complexus, dextra propius accedẽtes obtruncat. Ad ultimũ memorabili pugna ædita, circumfusæ multitudinis uiribus lacessitus obruitur. Sueno cum paucis ad palustria forte fuga perueniẽs, cum luto desidente equi uestigia mergerẽtur, pedes iter arripere conabatur. Sed ne sic quidem cœno onus ferente, etiam arma deposuit. Postremo quanquam suorum humeris anniteretur, suprema uictus lassitudine comitibus aufugere iussis, in arboris unius radice consedit. Adeò quippe eum uires defecerãt, ut ne gradum quidem alieno subnixum adminiculo proferre potuerit. A quo quidam suorũ per ignauiam discedere omni fato tristius ratus, ab agrestibus indagandæ prædæ gratia superuenientibus, ante pedes regis appetitus, occubuit. A quibus & Sueno captus, cum quis esset interrogaretur, regis scribam profitebatur. Agnitus tandem, equoq; ob reuerentiam maiestatis impositus, siue metus, siue spei instinctu Vualdemaro se præsentari poscebat. Hæc orantis caput agrestium quidẽ subitò aduolans securi præcidit. Corpus eius nullis funeris impensis honoratum, ignobili sepulturæ popularium cura mandauit. Vluonem bello captum, Vuibergiq; custodiæ traditũ, Hesberno duntaxat quò minus puniretur obstante, capitali supplicio Kanuti milites affecere, sanguine eius ducis sui manibus parentandum putantes. Prænsus quoque Thetleuus cum ad eculeum abstraheretur, primo culpam apud captores

B excusare pergebat. Postremo cum sine effectu præces esse cognosceret, adeò effœminate se gessit, ut uirum exuere uisus ne lachrymis quidẽ abstineret aut planctu, muliebremq; animum uirili corpore clausum confiteretur. Itaq; prius dedecore, deinde morte multatus, geminam interfecti à se principis manibus pœnam persoluit. Magnus uero posterioris Erici ex pellice filius, qui & ipse Suenoniani nominis acrior quàm iustior defensor extiterat, cum captus ultima se passurum arbitraretur, supra uota propitiam uictoris clementiam expertus est. Quem Vualdemarus sibi à captoribus præsentatum, sub respectu cognationis nõ spiritu modo, sed etiam honoris ac potestatis incrementis donauit. Cumq; abunde esset impunitatem tribuisse, etiam liberalitatem adiecit: ne districtũ ultorem agendo, plus iræ quàm necessitudini indulsisse uideretur. Itaque tametsi iniuriæ supplicium deberetur, propinquitati salus tributa est. Igitur nõ minus in aduersario affinitatem, quàm in fautoribus fidem atq; obsequiũ ueneratus, hostem amicis præmio æquauit. Burysium etiam ut sanguine sibi, ita animo obsequioq; cõiunctum, quod optima ipsius opera aduersum Suenonem usus fuerat, tum opibus, tum etiam honoribus prosecutus est. Cuius fratrem Kanutum pari munificentia ad præfecturæ fastigium recenter euexerat. Tum uero qui Kanuticæ militiæ comites fuerant nondum hostium cladibus contenti, communiter regem adeunt, ut eos qui Suenoni interficiendi Kanuti consilium dederant proscriptione prosequeretur, orantes. Inter cæteros autem, Thorberni pœnam cupidius expetebãt, quanquam is cum apud Randrusij pontem dimicaretur, præsentibus quorum consilio Kanuti cædes commissa fuerat, huic se perfidiæ affinem negabat, autores eius acerrime deuouens. At rex metuens, ne si tot gentis suæ nobiles exilio multaret, Kanutum, Burysiumq; dubia fide suspectos, proscriptorum aduersum se armis instrueret: ueniam sontibus, quàm æmulis opem afferre maluit. Ad ultimũ instantium perseuerantia uictus, ne à Kanuti interfectoribus remissius ultionem exigere uideretur,

C proſcripturum ſe quos iuſſiſſent promiſit, nec alio pacto patriæ redditurũ, quàm ſi eorum precibus reuocarentur, quorum ſententijs exilio adacti fuiſſent. Sciebat enim facilem humani animi ab odio ad gratiã deflexum exiſtere, ac plerunq; mortales affectus, cum ipſa rerum uarietate cõſentire. Nihil enim in his tam aſperum reperiri, quod tempus aut caſus lenire nõ poſſit. Cæteris eiuſdẽ gregis, ut ijſdem potius bonis militibus uteretur quàm in eos animaduerteret exoratus, ignouit, tantoq; ſe eius amicitia propiorẽ exhibuit, quanto ipſos ab illius parricidalis commenti conſcientia remotiores agnouit. His ita compoſitis, ut regni initia ſtrenuis militiæ operibus auſpicaretur, patriamq; tot annis piratica laceratam, ac fermè tertia ex parte ad ſitum & uaſtitatem uſq; redactam iniuriarum ultione reficeret, publica claſſe Maſnet inſulam, bellum Sclauis facturus, accedit. Vbi dum populum in cõcione exhortaretur, ſeniores quibus pro roſtris dicẽdi mos erat, claſſem tutò proceſſuram negabant. Nam & ſuos cõmeatibus defici, & hoſtes compertũ regis habere propoſitum. Aucupãdæ ergo opportunitatis gratia dilatu opus exiſtere, quoad melior gerendæ rei facultas incideret. Cæterum nõ paruæ temeritatis eſſe, aduerſum prouidos & præmunitos armorum experiri fortunã. Præterea in eam claſſem Danicum penitus coiſſe robur, quod ſi periclitari contingeret, profectò Sclauos unius uictoriæ beneficio, Dania potituros. Nam ſi res parũ ex ſententia cederent, nonne patriam penitus in eorum funere perituram? Minime igitur uni prælio tantæ nobilitatis uires impendere debere, dum modo uictrices parum gloriæ, uictæ dedecoris plurimũ ſint laturæ. In hanc ſententiã totius concionis ſuffragia conſonabãt. Cuius arbitrio rex expeditionẽ remittere coactus, propoſito ſuo celerius quàm cupidius ceſſit. Apud quem Abſalon in nauẽ regreſſum, deſidiã eius eludens facetiſſime cauillatus eſt. Nam cum ſolutæ expeditionis cauſam per-

D quireret, dixiſſetq; rex, ne tot fortes periculo obiectarentur, Ergo, inquit, cum ignauis & ignobilibus cœptũ exequere, aut proficue uictor futurus, aut parum damnoſe uincendus, quũ nullo in momento uilium internicio ponenda ſit. Ita lepidi ingenij adoleſcẽs, indignationem ſuam ad inertiæ exprobrationem ſub ioci ſpecie conuertit. Quæ tam faceta eius urbanitas, tacitum regis conuicium fuit. Per eadem tempora Aſcero Roskyldenſium antiſtite decedente, ſuper ſubrogando pontifice plebis à clero ſuffragia diſſidebant. Eadem etiam tempeſtate diuidua Roskyldenſis populi cõiuratione, cum mutuis cædibus ciuitas exundaret, aduenis partim cæſis, partim urbe eiectis, non contenta indigenarum ſodalitas alienigenæ cõiurationis partes protriuiſſe, etiã in eum qui regiũ numiſma adminiſtrabat, non tantũ ædes eius ſolo æquãdo, ſed etiã bona omnia diripiendo ueſaniam ſuæ conſternationis exercuit. Tunc rex ob maieſtatis ſuæ contemptum acrius ciuitati infenſus, cum ad excidiũ eius magna prouincialium manu niteretur, miſſis ad ſe deprecandum legatis, ne armis quæ pro patria ferre debuerat aduerſum patriam uteretur, incolumitatẽ urbi ſuſcepta, pecuniæ pactione donauit. Quam continuò placida mente ingreſſus, Trinitatis ædi inſeruientiũ penates intrauit, eorum de creãdo pontifice ſuffragia, ſuo proſecutus aſſenſu. Quanquam autẽ ei in eccleſia à maioribus cõdita ac dotata, iuris aliquid competere uideretur, nihil ſe tamen aduerſum eam aut illicita affectatione, aut inſolita conſuetudine præſumpturum dicebat: ſacris ſiquidẽ legibus cautum noſſe, ne clerus peculiare eligẽdi ius regali imperio obnoxiũ habeat. Itaq; præſentiã ſuam haudquaq; impedimẽto futuram, quò minus electoribus libera ſuffragiorũ arbitria maneant. Tunc clerus religioſam eius iuſtitiam ſummis gratiarũ actionibus proſecutus, concilio exceſſit, delectum curioſius habiturus. Cumq; tres ſpectatæ opinionis uiros, quibus quartus ob uirtutem Abſalon adijciebatur, circumſpexiſſent, ut ex eorum numero potiſſimus aſſumeretur, Vualdemarus tacita ſingulorũ ſuffragia in unius tabulæ ſegre

gata

A gata uolumina referri iussit, synceriorem electionis habitum ratus, si uniuscuiusque uoluntas antè manu quàm lingua proderetur: euenitque ut omnium scripto in unam coëunte sententiam, honoris culmen Absaloni decerneretur. Qui mox antistes creatus, non minus piratam se quàm pontificem gessit, parui æstimans intus religionem tueri, si foris eam periclitari pateretur. Neque enim minus sacrorum attinet cultui publicæ religionis hostes repellere, quàm cerimoniarum tutelæ uacare. Itaque pontificalibus tectis maiore ex parte solo æquatis, quò patriam firmioribus uallaret excubijs, maritimam assidue stationem peragens, habitationis usum interdum à syluis, frondibusque mutuari solebat. Cuius tam humilis mansio, conuulsos patriæ penates erexit. Eloquentiæ quoque eius præsidia, Sialandenses salutaria senserunt. Nam domesticas conciones ad uim & rixam usque litigiosas, moderatione sua ad pacatiorem habitum perduxit. Tantaque facundiæ eius ornamenta fuere, ut eos semet stoliditatis damnare cogeret, qui eum inertem elinguemque crediderant. Nec pensi duxit duratos gelu fluctus hybernis sulcare nauigijs, ne ullum anni tempus salutaribus uacaret excubijs, aut insignis eius erga patriam pietas necessitati cedere uideretur. Itaque non minus patriæ parentem quàm pontificem egit, militiæ & religionis sociato fulgore conspicuus. Prima illi pridie quàm Palmarum solenne instaret, apud Borlundam uicum aduersum Sclauos congressio extitit. Nunciata nanque eorum irruptione, clientela duntaxat sua quæ decem & octo militum numerum explebat, instructus, aduersum quatuor & uiginti nauium copias, ut periculoso, ita felici certamine dimicauit. Compluribus siquidem aduersæ partis equitum fusis, pedites fermè omnes oppressit. Nec in tanto discrimine quempiam ex suis præter unum amisit, pontificatum & militiam pulcherrima uictoria auspicatus. Paucos ex hostibus arma spoliaque fugæ liberius ineundæ gra-
B tia per ignauiam abiectantes, iuncta campis sylua seruauit. Eodem anno ciuitas Arusyensis acerrimis piratarum incursibus afflicta proditur. Tunc quoque Falstrensibus paucitatem suam aduersus infinitam Sclauorum classem publica munitione tuentibus, cum fortè pincerna regis ad alia negocia obeunda in eam prouinciam missus communi obsidione premeretur, prouincialium quidam arbitris regis segnitiem exprobrando dixisse fertur: priores reges in talis, præsentem uero in prima pedum parte calcaribus assueuisse. Quod dictum pincerna desidiæ conscientia prouocatus, maligna animi interpretatione regijs auribus modo quo non debuit inculcauit, & quod suæ contumeliæ erat in maiestatis opprobrium transtulit. Alia quoque haud leuiori criminatione aduersum Falstrenses asperatum regis animum inflammabat, unius præcipitis linguæ uehementiam uniuersorum excidio multare cupiens. Siquidem impijssimam eis proditionis noxam affixit, quasi consiliorum omnium aduersum Sclauiam conceptorum indicia ad eam transmittere solitis, familiaritatemque quam interdum conciliandæ sibi salutis gratia ad hostes habebant in crimen deducens, obsequia timori potius quàm charitati erogabat, perfidiæque deputabat. Nam & captiuos à Sclauis sibi commissos in custodia asseruare, & plerunque patriæ arma metu potius quàm beneuolentia adducti, lato hostibus nuncio præcurrere consueuerant, scilicet ut salutem suam quam uiribus protegere nequibant, saltem beneficio munirent. Huius itaque pestifera rex exhortatione corruptus, reliquias Falstriæ ferro penitus exhaurire constituit, atque ad id peragendum, Sialandiæ duntaxat ministerium sufficere credidit. Absalone ergo Orientalibus insulæ copijs præesse iusso, Occidentales ipse ductare statuit, ingentibus passim, exiguisque nauigijs exercitum traiecturus. At Sialandenses quod cum Falstrensibus diutinas ac uehementes inimicitias gesserant, acceptas iniurias communibus armis pensare cupientes, ultrò imperium obsequio præcurrebant, lætati regem sibi aduersum æmulos belli ducem, autoremque futurum. Sed hunc

C eius errorem ſiniſtris monitis concitatum, fortunæ uiolentia felici remedio præcu
currit. Nam cum rex magnis uiribus ſuccinctus, iter ingredi uellet, apud Ryng=
ſtadium ſubita febri implicitus Abſalonem remiſſis copijs ocyus ad ſe uenire iu=
bet. Ita peſtiferæ regis molitioni opportuna ualitudinis cõquaſſatio remedio fuit.
Nec minus Vualdemari innocentiæ, quàm inſontis populi ſaluti, miſſo cœlitus
languore, conſultum. Quâm porrò tunc non ſolum deformem, ſed etiam miſera=
bilem rei Danicæ ſtatum fuiſſe credendũ eſt, cum foris hoſtilibus, intus regijs ar=
mis appeteretur? Quis uero diuino numine effectum ambigat, ne patriæ Impera=
tor futurus in ipſo penè fulgoris ſui primordio regnũ, quod ex hoſtium manibus
erepturus erat, obrueret? Quia patriæ habenas tenenti, difficillimo morbo quàm
maximo facinori implicari ſatius fuit. Itaꝗ languore indies acrius graſſante, Abſa
lon pro ſalute regia uotis excubare non deſtitit. Ad ultimum ueluti remedij de=
ſperatione perfuſus, cum unicum in uirtute diuina auxilium reſtare animaduer=
teret, ad eam propitiandam ſumma cum examinatione uota pro ægroto nuncu=
paturus acceſſit: diuinamꝗ rem ſacerdotali ueſte amictus rite peregit, ſacrificia
deinde legitimis uerbis confecta ad ægrũ detulit, ac penè exanimi delibanda por
rexit. Quibus ille refectus, cõtinuò oborto ſudore, bonæ ualitudinis habitũ recu=
perauit. Antiſtes tamen adhuc de eius conualeſcẽtia dubius, languore ex mole=
ſtia contracto, repente corporis firmitate defici cœpit. Ac niſi cœleſte remedium
affulſiſſet, ſpes tantæ indolis in ipſo ortu ſuo occubuiſſet. Sed nec illi ſanitatis alie=
natio impedimento fore potuit, quo minus curã regis quam ſoſpes geſſerat, æger
exſequeretur. Ratus ſiquidem emendatam ipſius ualitudinẽ triſti nuncio corrum
pi poſſe, affectionem ſuam ei nunciari prohibuit, ne ſubita animi triſtitia implica=
tus in priſtinam peſtem relaberetur. Soſpitate reddita, ambo tam exitialis propo=
D ſiti interpellatori Deo ſaluberrimæ admonitionis grates ſoluebant: erroriſꝗ eos
non ſine rubore pœnitentia ſubijt, cogitatæ impietatis effectum, diuinæ animad=
uerſionis beneficio ſublatam eſſe gaudentes. Salubriori itaque ſententia animum
amplectente, à ciuium periculis ad hoſtes uſꝗ laceſſendos ſtudium traduxerunt.
Tunc rex, Abſalonis, Petri. Sunonis, & Hesberni, qui potiſſimum conſilijs eius
præerant prudentioribus monitis informatus, citiore quàm maiore exercitu, oc=
cultoꝗ magis incurſu quàm aperta claſſe expeditionis in hoſtem agendæ conſi=
lium cœpit; cum multo facilioris ſit negocij inopinatos ꝙ prouidos oppugnare:
& pleruncꝗ præualidæ multitudinis ſententia ſalutaribus maiorum iuſſis obniti
ſoleat, apud quam plus uirium Sclauici nominis terror quàm regium poſſideret
edictum. Idcirco aũt perpaucos huius rei arbitros adſciuit, quod ſciret quæcunꝗ
ferro geruntur, publicis uiribus, ſed priuatis conſilijs adminiſtrari oportere. Et
quoniam de Sialandenſiũ nihil obſequio dubitabat, Scanicæ claſſis ducem agere
præoptauit. Cumꝗ nondum integra ualitudine, Scanienſes Lundiæ contractos
expeditionis ſolicitaret edicto, maximus pontifex Eskyllus (nam ei cæteri prolo=
quium deferebant) negabat in expedito naues eſſe, quibus tam ſubitò iuſſum per=
ageretur. Cumꝗ rex obtemperantibus gratiam, ſuperſedentibus iram ſe repen=
ſurum dixiſſet, tantaꝗ propoſiti cupiditate perfuſum, ut unico proficiſci nauigio
quàm expeditionem remittere mallet. Eskyllus indubitatæ uoluntatis eius firmi=
tate comperta, nõ ſolum conſilium probauit, ſed etiam qui regi comites deeſſent
admodũ execratus, ſua eum naui, impenſaꝗ excepit. Iampridẽ enim regem expe
ditionũ diſſuetudo nauigio ſpoliauerat. Poſtremi Lalandenſes ac Falſtrici in claſ=
ſem coire iuſſi, ne longa præſciẽtia edocti, furtim ad Sclauos imperatæ rei indicia
deferrẽt. At ubi Landoram claſſe peruentum, rex ſpectandi exercitus ſui auidus
in campo copias explicare cõſtituit, ut totas uires oculis ſubijciendo, an ea manu
tutò bellum cõmiſſurus uideretur, aſpiceret. Ab huius littoris continenti longior
arenæ

A arenæ tractus breuibus abscissus, curuatis anfractib9 portũ nauigijs facit, humilis ita ut ueniente æstu lateat, abscedente uisatur. Nam uadosus eius introitus diffusiore spacio opacæ altitudinis undas includit. Sed quoniam hunc locum cuncti Danorum reges uanissimi erroris deliramento suspectum, perinde ac fatalem cauere consueuerant, proximo portu uniuersi agminis apparatum curiosissime contemplatus est, adhibitis qui militiæ rudes rei bellicæ documentis imbuerẽt, quatenus uires suas potius solida oculorũ fide, quàm cæco æstimationis augurio metiretur. Huic militiæ speculationi quatuordecim diebus intentos, maior commeatuum pars ocio consumpta defecerat. Egressis portu, tranquila toto mari nauigatio incidit. Sed ut taciti improuisiq; appellerẽt, remigijs eam quàm uelis instruere maluerũt, Absalone cum septem nauibus præmisso, qui Rugyani littoris excussius indagaret accessum. Siquidem Arcon oppidum uenusto simulacri cuiusdam cultu inclytum, ignaris incolis incendio tentare, cunctosq; eius præsidium petituros ex improuiso opprimere statuerunt: munimentum quidem habitatore uacuum ferarumq; duntaxat claustris firmatum existimantibus, indigenis parum humanæ tutelæ egenum, quod præsentis numinis excubijs esset uallatum. Summa uero contractæ classis ordine digesta, ducentarũ & sexaginta nauium numerum reddebat. Absalon exequendæ speculationis gratia, cum propemodum ad Rugiam peruenisset, indicantibus nautis, cognoscit regiam nauem subitò remigium uelo mutasse: miratusq; quid ita cętera classis incederet, quæ paulo antè uelis quò occultior nauigatio gereretur, abstinendum condixerat, postquam eam à statuto declinare cognouit, & ipse non suppetẽtibus propositi socijs, per summam animi confusionem puppim ultimus uertit, regemq; Monensiũ in portu receptum mœstior quàm libẽtior comes petiuit. Quippe quia cœpti comitibus deficiebatur, in-

B dignatus optimam gerendæ rei facultatem omitti, cum & aẽris fauor & militum arridebat alacritas, ab inchoata nauigatione ægre proram auertit. Hunc Petrus, Suno, & Hesbernus, cũ quibus rex cõsilia sua participare solebat, rate egressum excipientes, tam deformem regis ab utili illustriq; cõsilio defectionem anxie querebantur. Quos tandem rex obuiam sibi uenire iussos, ubi tristes animaduertit, admirans cur eo uultu essent: uisum sibi, inquit, ne tarda & intempestiua nauigatio proferretur, cursum eius ad insulam fuisse flectendum, mane cuncta commodius executuro. Quippe dies labori, noctes quieti familiares existere. Cumq; nullum ab amicis responsum daretur, taciturnitatis admiratione permotus, proferre eos quæ sentiant imperat. Illi quæ inuicem cõtulissent Absalonem proponere iubent. Tum ille, quid miri est, inquit, segnes hæsitare uoces, quas ingenti mœroris pondere obrutas quasi fauce obclusa latens animi strangulat ægritudo? Enimuero uicem tuam ad ignominiam uergere cõspicientes, interno mẽtis luctu perfundimur. Quippe imperij ius obsequio mutas, paresq; quibus præesse debueras, utilissimis consilijs spretis, eorum monita consectando qui in æquo ponunt, pulcher'ne rerum tuarum cursus an deformis existat. At postquam sine collega aut æmulo regnare cœpisti, altera nũc expeditio geritur, nec illius remissio quàm huius fœdior apparet. Siquidem summa rerum opportunitate contempta, paruulas commeatuum reliquias habentes ociosis nauigationis excessibus excusabilem reuersionis titulum quærimus: & cum nullis urgeamur obstaculis, ignauiam nostram necessitatis nomine censeri cupimus. Hiscis'ne patriam operibus uindicandam, talibus'ue regnum ingenijs auspicandum duxisti? Si uero maris sæuitia nauigationem interpellari contigerit, quid superest nisi ut necessitatis imperio cogente domos inglorij petamus, teterrimis effœminatæ mentis opprobrijs insectandi? Hæc & similia tum molestiæ stimulis, tum fiducia familiaritatis euectus, per summam uerborum acerbitatem apud regias aures eloqui non dubitabat.

C Quanquam autē rex aduersum dictorum eius libertatem acrius exarsisset, tamen ne monitorē impudentius auertere uideretur, magnitudinē iræ quam uultu teste conceperat, moderatione sua ad leue & tolerabile respōsum deflexit, dicēdo com plures operū suorū testes extare, nihilq; tam fortiter ab Absalone gestum, quod si nondum uirtute æquauerit, adhuc satis æmulari non possit. Nec plura eloqui passus cymba nauigiū repetiuit, subiūgente Absalone haudquaquam eum utilia suadenti succensere debere, cum aliquāto satius sit apertis amicorum monitis instrui, quàm occultis amaræ sugillationis morsibus obtrectari. Postera nocte conci tatum acrius mare eò tempestatis excessit, ut regia classis non portu, non anchoris quo minus sparsa pelago disijceretur retentari potuerit. Nulla ex parte remissior eodem aëris habitu quatriduo perseuerauit. Quæ res iram regis aduersum Absa lonem accensam magnopere deliniuit. Sed quod iam corde salubre deprehenderat uoce fateri erubescebat, pudore serum animi eius intellectum celante. Nam interim nulla ad amicos cōmunione habita, postridie prædictos uiros fortè littori insistentes accessit, comitibusq; propius accedere uetitis, cōcitationem animi sui, inquit, tametsi dissimulatione uti uellet, iracundis oris notis proditam esse: dicebat parum quidē admiratione dignum, cum consultātis uocem monitis potius quàm contumelijs excipi deceat. Quædā tamen ab eis sapientius quàm tempestiuius dicta, quæ si ante triduum prolata fuissent, ingentis mali materiam præcurrere poterant. Seras quidem monitoris partes esse, quæ rem dum in arbitrio est negligentius obeunt, exactam solicitudine prosequuntur. Inemendabilia autem corrigere uelle, proximum amentiæ errorem esse. Frustra igitur se conuitijs attentatum fuisse, cum & irreuocabiles præteritorum euentus existant, & plerunq; animi commotio parum cum ratione consentiat. Orturæ uero tempestatis sæuitiam absque

D cœlestium monitis humano præsagio comprehendere nequiuisse, neque quin ea delictorū pœnas lueret dubitare. Quam ob rem aut naturæ ignorantiam, aut improuisæ necessitatis uiolentiam uitio sibi uerti non oportere. Omissis igitur præteritorum querelis ad tempestiua rebus cōsilia, animum, operamq; deuocare par esse. Malle enim se spiritum specioso exitu, quàm expeditionem deformi reditu finire. Tunc Petrus Absalonis sententiā aliquāto leniori monitorum genere prosecutus, docet neminem regum fidas amicorum uoces infensis auribus excipere conuenire, cum sæpe clari illustresq; uiri spreti salutaris cōsilij pœnas perniciosa morte pependerint. Cæterum aura dum faueat utendum esse, quod eius anceps incertaq; uarietas existere soleat. Sustinendum itaque donec tempestatis immensitas ad tolerabilem remigijs habitum concidat. Adhuc enim tridui commeatus superesse, exiguoq; traiectu hostes accedi posse. Quod si præsenti alimentorum ope deficerentur, alia armis esse poscenda. Oportere ergo mox ut undas remigio habiles uiderint, sparsam ocius uniri classem, incessuramq; sociali remigio progredi. Quippe nauigationem omnem hoc alacriorem, quo æquabiliorem existere. Rex monitore laudato Absaloni speculandæ tempestatis officium mādat, sibi cumprimum eam remigij patientē aduerteret, indicaturo. Absalon cupide præcepto quod suis monitis extuderat obsecutus, nocte postera aura sensibiliter impetum remittēte, euentu gauisus antelucano tempore peractis diuinis ad regem peruenit, nunciādo tempestatē ex parte collapsam possibilem quidē profectioni, sed difficilem fore, nec nisi summa cum remigij difficultate nauigationis capacem existere. Respondente rege moras esse rumpendas, per ludibrium subtexuit, pulchre se operam impensuros, si nauigationis medietate confecta unde soluerant sint reuersuri. Cuius dicti procliuitas tametsi ioco mordacior uideretur, ingēs regi capessendæ uirtutis præbuit incitamentum. Lepida tamen irrisione non caruit, subiungente rege, reuerentem se, ex eo quę in Sclauia gerātur posse cognoscere.

Prin-

A Principio classis lætam alacremq́ nauigationem pleno fiduciæ remigio proferebat. Nam intra propinquæ telluris anfractus auræ uis quæ aperto mari licentius incumbebat, latentium undarũ habitum asperare non poterat, terreni tractus obstaculis undique secus incitatiorem fluctuum allapsum arcẽtibus. At ubi in altum dirigi nauigia cœpere, intolerabili penè tempestatis occursu excipiebantur. Antistes ne fortissimos monitus suos parum iusto conatu prosequi uideretur, ingenuo pudore firmatus perseuerãtissima remigij obluctatione quasi cum necessitate certabat, regemq́ uirtutis æmulatione prouectum, cœpti sui comitem existere coëgit. Itaque lenta & inhabilis ac penè inconcessa nauigatio hinc sæuiente mari, inde claudicante remigio fuit. Ea freti repugnantis uiolentia regiam nauem aduersis undarum molibus implicatam, per summam procellarum asperitatẽ laxatis propemodum compagibus disiungi coëgit. Quo uiso rex tum uitandi periculi, tum etiam complendæ nauigationis gratia, tutiore excipi cupiens, Ingimari Scaniensis ratem propius adesse iussam, ensem dextra, signumq́ læua corripiens, ut temerario, ita prospero saltu inuolat, eamq́ remis acrius citari iubet. Eskyllum uirtutis pertinacia aliquandiu subsequi conatum, affectumq́ regis quàm debilitatem nauigij sui propensius intuentem, partim regiæ uocis prohibitio, partim referta periculo necessitas reuerti compulit. Eo uiso, complures reuersionis occasionem ab erroris simulatione mutuari ignauia docuit. Quibus tamen erroris commentum patrocinio fore non debuit, cum regem nauigium non iter mutasse translati signi indicio liquere potuerit. Nonnulli quoque conquassatioribus nauigijs inuiti relabebantur, quod hisdem compagum firmitate defectis, concitati maris incursum sustinere nequibant. Qui uero procedere perseuerabant, ut uiribus corporis laboris continuitati sufficere possent, edendi nauigandiq́ pariter officio fungebãtur. Ne

B enim nauigationis cursum uel paruula remigij intermissio moraretur, dextra remos, læua cibos tractabant. Exigua classis pars Absalone duce uirtutis & gloriæ æmulantior, inusitatæ tempestatis sæuitiam incredibili remorum certamine superauit, obluctatumq́ pelagus infatigabili permensa nauigio, hora antelucana ad insulam Hythim ipsa quoque necessitate superior appulit. Tunc Absalon ne quid inexcussum omitteret, per Vuethemannum piraticæ operibus clarum officio speculationis addictum, & portus hostilibus nauigijs uacuos, ad Rugiam nihil hostile metuentem cognoscit. Nam armenta securis custodibus propter littus errantia, inopinatos incolas esse fidem fecere. Rex languido remigio seram nauigationem emensus, obtento portu protinus in Absalonis nauem se contulit, fatigatumq́ tædio ac uigilia corpus somno excepit. Reliquiæ quæ cum eo fretum superauerant annumeratæ, sexaginta duntaxat nauigiorum classem explebant. Duo tunc Hallandenses natu quàm animis nobiliores, paucitatem suam indubitato periculo oblatam rati, nauigio quo communiter utebantur, Absalonem petebant, seq́ prepropero regis alloquio opus habere dicentes. Postquam somno eum acquiescentem audierant, ocyus excitari poscebant. Absalon salutarem eius quietem importunè rumpendam negans, quæ afferrent regem ex se cogniturum affirmat. Tum illi conquassationem nauigij, inopiam commeatuum, longinquitatem reditus prætendentes, optimam sibi nauigationis facultatem prosperantibus uentis incidisse dicebant, quod quibus aduersis ægrè processerant, secundis facile reuerti possent. Quam ob rem eorum se beneficio uti malle, quàm cassam & inutilem expeditionem agendo, aut nauigij uitio, aut inediæ malo perire. Quos Absalon non solum deformitatem propositi specioso consilio mutare, sed etiam quo minus se probris obijcerent, honesto silentio supprimere iubet, ne tam pudendæ uoces alienis auribus exceptæ, inexpiabilem eis timiditatis notam inurerent. Itaque eneruis & effœminati animi trepidationem, falso causarum commento colorare eos asseuera-

C bat, docendo facilia refectu nauigia fore, & opima commeatuum supplementa per prædam latè patentem leui negocio consciſci posse. Cæterum ipsos famam & opinionem suam grauissimo crimine corrupturos, si regem apud hostes in tanta suorum paucitate, sine respectu pudoris deserere sustinuissent. E quibus alter domi se negotia regia quæ summa cum celeritate exequi necesse haberet, manere subtexuit. Contrà Absalon simulationem eius quia blandimentis nequibat, minis discutere cupiens, eos qui in expeditione soluenda plus arbitrio suo quàm regiæ indulserint reuerentiæ, non tantum bonorum, sed & lucis ac spiritus ereptionem patria lege meritos astruebat. Sed ne ea quidem periculi denuntiatione quo minus fauentem nauigationi uentum uelo colligerent, imbecillitatem eorum durare trepidationem'ue corrigere potuit. Discedentes itaque execratione & conuitio per summam uerborum acerbitatem insequi perseuerauit. Quod cum experrectus rex ex Absalone cognosceret, tam impudentes & improbos desertores pœnas sibi luituros iurabat. Conscensa deinde insula, accersitos nauigiorum rectores, agendorum percontatione sollicitat. Compluribus ut redeatur expedire uisum, quod tutò hostem lacessere nequeant. Placituram rex sibi sententiam affirmabat, nisi ea res & grauis patriæ rubor, & ingens hostium incitamentum existeret. Nam & eos Danicæ expeditionis præsentiam ex castrorum uestigiis comperturos, & clandestinam eius reuersionem timiditati duntaxat imputaturos. Huius rei causa periculo se quàm rubori patere malle, haudquaquam proram nisi lacessito hoste uersurum. Præterea se eorum qui simulata nauium fragilitate defecerant ignauiam æquaturos, si quos labore uicerant uirtute non superarent, domosq; impensa malè nauigatione repeterēt. Tunc Vuethemannus incautas Rugiæ res recenti speculatione expertus, admouendas littori copias suadet: si ignari incolæ fue
D rint, impune prædam cædemq; facturas: sin prouidi, confestim absque discrimine redituras. Vtro autem modo se gerant, per arantium morem deprændi posse asseuerabat: qui cum primam diurnæ operæ partem exegerint, quò ad laborandum fiant uegetiores, sopori se prosternere soleant. Hunc uero non nisi metu uacuis, altaq; securitate firmatis obrepere solitum. Cęterum nemine talium dormiente reperto, præcautæ gentis indicium accipi. Quem rex piratico potius muneri consentanea, quàm magnitudini suæ conuenientia docuisse dicebat. Nunquam enim Danorum reges à Sclauis fugatos memoriæ proditum fuisse, sed ne se quidem primum regiam dignitatē hoc deformitatis genere maculaturū. Tunc Gnemerus Falstricus quanquam aliàs uegetioris quàm sapientioris animi ęstimaretur, siue ingenio suo, siue regis fortuna monente summam omnium hæsitationem ancipiti studio fluctuantem, salutari exhortatione discussit, incertamq; consilij concionem ad suam sentētiam perduxit, affirmando temeritatis esse exiguam manū cum immenso hoste conserere. Cæterum Barcam prouinciã à Rugia breui freto discretam ob paruitatem sui quocunq; paratu esset, populatu perfacilem fore. Denique regem quiescendi gratia cubile petere, exhaustasq; uigilijs uires, & attritum curis animum somno reficere iubet, uespere quo minus prouisus irrumperet classem applicaturum. Præterea uadosi fluminis angustias intraturos, sparsam nauigationem tacito conficere remigio iussit, ne aut obstrepentium remorum fragor securitatem incolis demeret, aut ipsimet impactis arenæ nauigijs circa incertæ altitudinis uada diutius hærere cogerentur. Cætera se exploraturum promittit. Rex cupidè consilio obsecutus, uespere signo nauigationi dato destinatum amnem occupat. Cuius expeditius permeandi gratia ternis nauigijs iunctis, classem incedere iubet, ne confusa fluuialibus tardaretur angustijs. Cui Gnemerus rate obuius opportunitatem inuadendæ gentis aucupatus, interceptos incolarum speculatores adducit. Lætus eo rex, diluculo peragratis syluis, rura ac uicos hoc acrius

quo

A quo latentius irrupit, incolasq; adhuc somni securitate torpentes, repentina incursione protriuit. E quibus complures perstrepentis equitatus fragore perculsi, patrios duces aduentare credebant. Sed hunc eorum errorem adacta repente corporibus iacula discusserunt. Complures eorum exertis per ostia capitibus, Kazimarus ne an Bugisclauus aduentaret, rogabant. Quorum percontatio proprijs eorum funeribus excepta est. Antistes cum parte copiarum longinquam regionis plagam diuerso complexus itinere, eo locorum peruenerat, ut à regia cohorte eximiæ paludis interiectu distaret. De cuius admodum incessu dubius ne direptos à se uicos exuri pateretur, illustri consilio prouidit. Tandem procul ignes à rege æditos conspicatus, sibi quoque consimilis facti potestatem suppetere, confestim illato tectis incendio declarauit, socijsq; sui prosperitatem excursus, resperso flammis rure nuntiandam curauit. Cumq; prædam abundè actam existimassent, iter ad naues remensi, quanquam grandi inuicem à se interstitio discessissent, uestigia tamen sua quo minus clandestinos reditus captasse uiderentur, ne'ue alter alterum impetuosa festinatione præcurreret, mutuis ignium fumigijs prodiderunt. Interea Skyalmo quidam cognomento Barbatus in asseruandæ classis officium relictus, ne hostili remigio præueniente amnis exitu prohiberetur, ad mare nauigia reducit. Vbi dum Rugianorum nauali incursatione peteretur, in paucas rates totius classis præsidium transfert, instructioribus quàm frequentioribus nauigijs hostibus occurrere præoptans. Quibus obuia nauigatione fugatis, ne sociorum reuersio tardius nauigijs exciperetur, omissa fugitantium insecutione portum reuisit. Iteratò lacessitus, eodem ausu inuasoribus restitit. Sed & compluries attentatus, crebra hostium irritamenta occursationis perseuerantia superauit. Ita pertinaci magis quàm acri incursatione uexatus, opportuna hostem agi-
B tatione premebat. Inter hæc regi in littus superuenienti non paruæ admirationi fuit, nauigijs custodia uacantibus abesse Skyalmonem, quem tandem ab agitatione redeuntem cætero prosecutus exercitu, Rugianos fugam à remigio mutuantes, uelorum intensione prosequitur. Sed interuallo præcessionis, & uolucritate nauigationis adiutos instando magis quàm occupando uexabat. Tunc quendam uicinæ ratis rectorem in anteriorem nauigij sui partem fortitudinis simulatione progressum aspiciens, uerbisq; magnam præ se laudem ferentibus prosecutus, ad ultimum quæcunque uiro forti erogarentur, egregiè & laudabiliter impensa asseuerabat. Ad ultimum uento obliquante prohibitus, quantum uelis emensus fuerat, conuersa nauigatione remorum obsequio pensat. Sed quò prosperiorem uelificandi, hoc difficiliorem remigij usum habuit. Itaque Danis aduersa cum mari nauigatione certantibus, Sclaui quos locorum habitus non fallebat, ignotum nostris profundum compendiaria nauigatione sulcantes, subitò fugam in insidias uertunt. Quos Absalon per occultos pelagi recessus prosilire conspiciens, socijs metu nauigationem citantibus subsequi quàm antecedere maluit, præuiæ classis terga plenis pietatis excubijs tutaturus. Pudet referre quod sequitur. Maxima Danorum pars rubore posthabito, quanquam hostes imminere conspiceret, deserto rege uelis malos onerare sustinuit. Rex cum paucis admodum nauigijs relictus, aliquantò desertores ægrius quàm hostes ferebat. Tunc etiam militem quem paulò antè in prora astantem probauerat, breuitatem ueli sui quò maior nauigationis cursus existeret, pannorum additamentis producere conspicatus laudem conuitio mutauit, amorem timidis erogatum imprudenter impensum affirmans. Ita absque supremæ necessitatis discrimine, ueræ ac solidæ fortitudinis habitum explorare promptum non est. Enauigantium discessio, non clamore, non signis, denique nullo exhortationis genere reuocabilis fuit. Adeò omnium aures pauor concluserat. Cumq; rex intermisso paulisper

C remigio à præsentibus quid factu opus potissimum esset inquireret, cunctantibus cæteris Absalon insulam Hythim petendam, ibiq; secunditatem aëris expectandam hortatur. Quod Petrus fieri oportere non sine rationum assertione negabat, quod perseuerante tempestate, nec reditum, nec supplementum classis habituri uiderentur, Sclauis aduersum se quotidiana copiarum incrementa sumpturis. Pandenda igitur uela, eamq; nauigationis æqualitatem habendam esse, ut naues uolucritate præstantes complicata uelorum parte tardiores operirerentur, & quas celeritate præcurrerent, societatis iure consequi debeant. Ita strenua Absalonis adhortatio eximiæ Petri prudentiæ cessit. Vterque siquidem annis suis similia cogitabat. Ille etenim iuuenili animo condigna, hic canis suis consentanea proponebat. Ita septem solis nauigijs ex omni Danorum classe residuis, Sclaui multitudine freti incitatissimo remigio acerrimoq; clamore, cum contemptu paucitatis irrumpunt. Sed maiore impetu quàm audacia rem exequebantur. Quippe cum primum excepere sagittas, propius ferre remos ausi non sunt. Paulò pòst destrictorum ensium laminis nunc ceruices suas, nunc scuta pulsare cœperunt, rati se Danos hoc minarum genere territuros. Remigium deinde magno clamoris strepitu prosecuti, horribiles latè sonos ædebant. Hic quoq; procursus priori persimilis fuit. Obuijs nanque Danorum missilibus repulsi, continuò remigium retulerunt. Tertio ut hostem apparatu terrerent, contactos sole clypeos aqua perfundere, genibusq; superpositis in pugnæ usum extricare cœperũt, ueluti indubitatum nostris prælium illaturi. At tum demum seu cupiditate prædæ, seu ui pudoris accensi, uehementius nauigia concitant. Quæ species ut initio acris, ita exitu inanis apparuit. Telorum enim obiectu uelut antè deterriti, inuictam paucitatis constantiam ulterius lacessere destiterunt, quãquam Danorum prouocatione admodum
D sibi insultari conspicerent. Rex cum ad aspectum patriæ peruenisset, concidente paulatim uento tam remissam & languidam nauigationem agebat, ut quanquam propasso uelo uteretur, eo ferè loci diem opperiretur, ubi noctẽ ingressus fuerat. Sed cum Zephyris deficeretur, processum à remigio mutuatus est. Tandem obuiam Eskilli ratem ingressus. Scaniam repetiuit. Qui nouissime eum prosecuti fuerant, Sialandiæ partibus aduehuntur. Tunc Petrus Ranonis eloquentissimi uiri imperitam calliditatem eludere cupiens, non solum nexos, sed etiam remiges suos ut prædæ speciem augeret in eminenti nauigij parte constituit, captiuorum imaginem præbituros. Quem cum Rano Liburna prætereuntem uideret, dissolutionem nauigij simulare desiderans, sentina aquam egeri increpitis acrius remigibus iubet. Tunc quodam respondente eo triduo sentinam aqua uacasse, non ritè inquit Petrus remiges tui quibus te responsis excipere debeant, callent. Tunc Rano paucis intra Petri nauigium remigio occupatis, ociosæ iuuentutis multitudinem exerto capite conspicatus, prædam existimabat, quietisq; suæ pœnitentia permotus, non similiter sibi ut Petro fortunam affuisse dicebat, quod naufragij periculo interpellante expeditionis comes existere nequiuisset. Autumno rex crebra Sialandensium ac Scanorum, rara uero Iutensium manu prouinciam Arcon urbi confinem adortus, cum ingenti præda acta ad littus reuerteretur, Rugiani repetentem naues exercitum, hisdemq; scandendis intentum à tergo per insidias circumfundere gestientes, magnis uiribus in insulam è continenti traijciunt. Per idem tempus coorta nebulæ uis, spissam cœlo caliginem intendit. Quæ res incertos uiæ Danos atque errore nebulæ implicatos, aliquandiu subsistere coëgit. Crediderim hunc aëris habitum propitiæ fortunæ interuentu, futuræ eorum uictoriæ paruisse. Iamque Sclaui, quia nubium obscuritas prospicere non sinebat, caliginis errore protracti in medios fermè hostes inciderant, cum subito discussa sole nebula, exercitus propemodum consertos aspiceres.
Tunc

A Tunc Prisclauus olim è Sclauia profugus equo prouolans, adesse Barbaros, factamque Danis optatæ pugnæ copiam nuntiat, exhortans omnes inuictam Danici nominis æmulari uirtutem. Responsum à rege est, reperturos hostes qui fatum fugæ præferre cupiant. Igitur Dani quorum animos præceps belli cupido exagitabat, præter usitatum pugnæ morem confusis copiarum ordinibus, conspectos hostes incursare cœperunt. Nec tardior uictoria quàm impetus fuit, pugnam fuga præcurrentibus Sclauis. In quo procursu duo regij milites ita inter se fortuitis equorum impulsibus concurrerunt, ut uterque excussus prosterneretur. Super quos rex corruente equo ita præcipitatus est, ut læuus eius cubitus pertuso clypeo terræ altius insigeretur. Absalon itaque erigendi eius gratia descendere cupienti, manu ne subsisteret innuit, feliciter se lapsum reputans, si modo hostium cladibus attolleretur. Sed his euentus tristior specie quàm omine fuit. Regis nanque lapsus, hostilis ruinæ præsagium ædidit. Quippe superati sine prælio Barbari impune obterebantur. Quorum magna pars sinum per quem traiecerat auidius repetens, salutem in undis quam quærebat amisit: nec minor fluctibus quàm ferro periclitantium numerus extitit. Pars quo tutius hostem uitaret, ore tenus de industria aquis corpus immerserat. Nec hoc quidem auxilij genus quo minus à Danis in eadem uada descendentibus interimerentur, latebram eis præstare potuit. Cum'que cæteris intra aquam prostratis, unus adhuc occultum pedibus saxum complexus sociæ stragi superesse uideretur, Absalon militibus ad opprimendum eum descendere profunditatis metu cunctantibus, non hic, inquit, ea proceritate est quam uestra milites æquare non possit. Neque enim uadabiliorem sibi quàm nobis gurgitem occupat. Quam uocem frater eius Esbernus exhortationis loco suscipiens, quanquam Barbarum latentis saxi beneficio uti non dubi-
B taret, saluti fraternæ suæ uoluntatis imperium prætulit. Alijsque renuentibus, aquas hostili cruore infectas armis onustus intrauit. Cumque emissa in Barbarum lancea solum repetere uellet, undis uerticem inuolutus, profundo se excipiente demergitur, perissetque nisi sociorum præsentia auxilio fuisset. Enimuero Olauus undis eum abstrahere cupiens, stimulatum calcaribus equum in illud profundum egit: exceptumque brachio leuare conatus, penè sella pronus excutitur. Igitur urgente fato suæ quàm alienæ saluti propior extitit, sibique cœptam amici curam postponendo consuluit. Cuius propositum Nicolaus quidam fortius quàm felicius æmulatus, non temperauit quo minus cōcitato equo gurgitem peteret. Sed ab incœpto se pari periculo reuocatus abstinuit. Igitur equitum ope defecto, peditum opera seruari contigit. Cumque littori restitutus fuisset, extinctus ab intuentibus putabatur, adeò illapsus corpori humor anhelitum occultabat. Tandem socijs corpus suum diutius agitantibus, uomitu undam egerere cœpit. Cuius onere liberatus, suspicere magis quàm eloqui ualuit. Itaque qui aderant, corpus eius frigore obstupefactum applicatæ uestis fomento prosequebantur. Quibus percalefactus, non oculorum modo sed etiam uocis usum recuperauit. Cæterum ipso die adeò exanguis permansit, ut uix eum funebris oris notæ desererent. Nec silentio oblitterandam alterius Danici equitis uirtutem existimo, qui cum nemine sociorum comitante fugam hostium auidius quàm cautius insecutus fuisset, Barbaris qui effugerant, ut se eis capiendum præberet rogantibus, spreta prece equo desiliuit, mortem'que dimicans quàm deditus lucem amplecti maluit. Igitur ingenti hostium caterua ad se opprimendum nitente, quotquot propius accesserant interfecit: ac sine ulla specie metus pugnans, super factam à se stragem plenis gloriæ uulneribus corruit. Itaque non solum innumeros fati comites habuit, sed etiam superstites fortitudinis suæ spectaculo attonitos reliquit. Cuius excellenti uirtute tantum promotum est, ut deinceps Sclaui manum cum

C Danis acie conserere non auderent. Anno postero Danis expeditionem parantibus, Rugyenses ob recẽtem cladem suscipiendi belli fiducia defecti, Domborum quendam præstanti facundia ad pacem ab ipsis petendam decernunt. Quo Absalon excepto, nauigium eius expeditionis sibimet usui uertit, nautis uero quoad reuerteretur, hospicia cum impensis expediẽda curauit, ipsoq; Domboro secum assumpto regiæ classis conuentum petiuit. Siquidem legatos hostium expeditionis tempore susceptos, ad reditum usq; eius mutua Rugiensium, Danorumq; consuetudine retentari fas erat, ne ad suos exterarum rerum nuncij reuerterentur, speculationis potius quàm legationis officia peracturi. Sed contrariæ tempestatis perseuerantia nauigationem morante, cum luti labentibus alimentis expeditionem soluturi uiderentur, eorum egestati Sialandenses ac Scani impensis liberaliter commeatibus affuerunt, ne tanta uirium parte maligno necessitatis obstaculo fraudarentur. Fionienses uero tametsi commeatibus abundarent, ne minimam quidem eorum partem ad sustentandam sociorũ inopiam cõtulerunt. Quod uidens Domborus pacem quam antè supplex petiuerat, sub æquis tantum conditionibus offerebat. Cæterum Absalonis apud regem interuentum poscebat, à quo oblationem suam liquida fide prosequi rogatus, pignoris loco lapillum se aquæ iniecturũ asseruit. Siquidem icturis fœdus Barbaris religioni erat calculum in undas cõijcere, seq; si pacto obuiam issent, mersi lapidis exemplo perituros orare. Sed contrà poscẽte obsides Absalone, fucosaq; superstitionũ mendacia in rebus serijs recipiẽda negãte, haudquaquã Domboro mutua petendorũ obsidum fiducia defuit. Quod Absalon indignè ferens, Rugianos non solum obsides Danis, sed etiam pecuniã cum supplementis classis transmittere solitos asseuerabat, cum Dani nihil tale Rugianis unquam à se concessum, solutum'ue meminerint. Tunc Domborus, si sa-

D pientia, inquit, qua te præditum existimas, uiges, quæ à me proponenda sunt docili animo excipies, tenaci memoria appræhendes. Quisquis ritè se gerit, circa tria tempora maximè cogitationẽ expendit: ex ijsdem duo leuiori cura complectens, tertij præ cęteris habitum intuetur. Siquidem præterita meminit, futura prospicit, præsentia colligit. Stolidus uero inter spem futuri, memoriamq; præteriti præsentium facultatem omittere, & quod in manibus retinet, excutere cõsueuit. Quo pacto tu quoq; uanissimis sollicitudinis ambagibus implicatus, adeò scrupulosa cura præteritorum imagines recolis, futurosq; meditaris euentus, ut ad ea quæ præ manibus sita sunt, & oculis obuersantur, aspicere nequeas. Quippe dum prioris æui recordationi animum inseris, felicitatis eius exemplo futura metiris, teq; spem ex memoria adeptum quid instans ætas afferat, præterit. Fateor olim Danos gẽte nostra potitos, sed præsens fortunæ benignitas ijsdem nunc fauoris blandimẽtis partes nostras prosequitur, quibus quondam uestras excolere consueuerat, sortemq; nostram ad hanc felicitatis summam perduxit, quam uestræ quandoq; rei status attigerat. Quippe quanto uobis inferiores extitimus, tanto nunc uiribus successuq; præstamus, eò rerum fortuna ducante progressi, quò Danicæ quondam prosperitatis incrementum excesserat. At dum temere uotis extenderis, noua ac recentia stolida uetustatis simulatione prætergrederis, eisq; me conditionibus adigere conaris, quas pro præsentium habitu præstare potius quàm postulare debueras. Fines uestri armis & exercitibus uestris miserabiliter obtriti, situ marcidi, culturæq; inopes iacent, nostrarum diffusio partium uix alendæ quam genuit multitudini sufficit, & tamen quos omnifariam potentiores aduertis, non superiores modo, sed etiam pares habere fastidis. Tunc demũ tributi nos exactione sollicita, cum & sortem nostram successibus æquaueris, & eam malis quibus tua nunc premitur adactam conspexeris. Hæc Domborus. Sed Absalon dissimulato indignationis conceptu, paucis cum responsis excipiens, ad regem quæ acceperat, perfert. Verum

Prudentiæ præcepta.

A rum pertinax freti sæuitia nauigationem interpellendo finem expeditioni fecit. Rex quãquam superius Sclauos secundis successibus attentasset, plus tamen negotij in eorum expugnatione quàm ut proprijs uiribus exequeretur aduertens, Saxoniæ satrapam in armorum militiæq; collegium ingentis præmij pollicitatione sollicitat. Ille tum amplissimæ mercedis captura, tum etiam potiendorum finitimorum spe inuitatus, expeditionis societatem spopondit. Sed superius Vualdemarum rex Noricus per summum amicitiæ cultum, nauigio draconem simulante donauerat. Quod Absalon mira arte effigiatum Roskyldensi remige exornare, & ad conuentum usque Danorum dirigere iussus, cum in portu Isrensi parum secundantibus uentis uoto diutius moraretur, nihil ægrius tulit, quàm quod alijs in expeditionem proficiscentibus tardior ipse superuenturus uideretur, qui cæteros & uelocitate apparatus, & procinctu nauigationis aliàs præcurrere consueuerat. Itaq; cum mente, tædio, & pudore sopita in puppi iaceret, futuram maris tranquillitatẽ nocturnis imaginibus speculatus est. Existimauit enim ab homine se accersitq; accessoq; littore cũ Burgalanensi pontifice Tokone aliquandiu spaciatũ, iussumq; ab eo quæ audiret sagaci mente cõmpræhendere, & tenaci mandare memoriæ. Tokonem deinde melos quod in diuini natalis peruigilio ritè recini assolet, semel iterumq; & tertio replicuisse, ipsumq; ad ea quæ canerentur sollicitis auribus esse iussisse. Expergefactus adeò præsentes uisorum imagines animo repræsentabat, ut rem ueram non somnium fuisse arbitraretur. Et quia crastinæ egressionis opem per quietem sibi promissam meminerat, tam certam commodę nauigationis spem animo præsumpsit, ut conscensa cymba, quanquam nihil adhuc tempestati detractum erat, malum regiæ nauis, cui Astradus præerat, ocyus attolli iuberet, cibũq; capere properaret. Epulanti, superuenit Astradus indicans tempestatis occasum.

B Et quid nam fieri expediret interrogans, iussus est illico erecto nauigij malo fauces Isricas penetrare, eisq; præteritis insulam quà uentus iuberet ambire. Quod eo exequi pergente, expeditionaria classis quæ in eundem fortè portum appulerat, subito tranquillitatis incessu gauisa, uelorum usum nauigationis auida præparabat. Verum effectus minor impetu fuit. Siquidem modo oriẽtem, modo occasum incerto uentorum flatu ludificata uicissim petebat, nauigationemq; mutabilis auræ uarietas optato cursu fraudabat. Diuinitus consultum crederes, ne aut solitaria Absalonis nauigatio, aut alijs incessu tardior haberetur. Quod etiam ipsius liquidò comprobauit aduentus. Siquidem adnauigante eo omnium nubium errore discusso, certus pelago flatus incubuit, tãtaq; propitij uenti stabilitas incidit, ut nauigatio quæ antè dubijs uelis incertum cursum tenuerat, continuo prosperitatis ordine frueretur. Ita naturæ rerum temperies, quæ se cæterorum usui inuiderat, Absalonis respectui tributa est. Qui etiam cum nauem regis sibi creditam ualidis tempestatis incremẽtis contusam, extremoq; naufragij periculo propinquam aduerteret, continuò in littus subductam necessarię trabis uinculo refecit, laceramq; ac penè confractã pristinæ firmitati restituit. Sed & prorarum eius cacumina quò cultior incederet, aureis apicibus texit. Quo rex apud Mansuetam exceptus, Polam prouinciam comite classe petebat. Itaq; communibus sed discretis uiribus, alterum Sclauiæ latus Dani inuaserant, alterum Theutones lacerabant, interdumq; exercitus alter ab altero inuicem spectari poterat. Cumq; Theutonum fortè satellites petendi pabuli gratia latius euagatos Sclaui per insidias adorti interemissent, equites recentis iniuriæ ultionem audaci calliditate quæsierunt. Siquidem militiæ insignibus occultatis, loricisq; quibus corpus munierãt, familiari ac sordida ueste tectis pabulantium more fruges metere aggressi, Sclauos Nucleto duce ad se opprimendum ex abdito prouolantes ocyus ascensis equis, falcesq; gladijs mutantes trucidauerũt. Caput Nucleti abscissum ac pilo affixum, sicq; in castra perlatum

C gratum utriusq; exercitus oculis spectaculũ præbuit. Quod cum filio eius Priszla-
uo, qui ad Danos, & Christiani ritus amore, & paganæ superstitionis odio patria
pulsus transierat, cœnitanti nuntiatum fuisset, aliquantisper manum ab escis retra-
ctam demisso capiti subijciens, dei contemptorem tali exemplo interire par esse di
cebat: reuocatoq; à cogitatione animo, consuetam oris ac mentis hilaritatem cœnæ
consortibus exhibebat. Magnus potentia, sed maior diuini cultus memoria. Neq;
enim sibi parentem iudicabat, quem publicæ religionis æmulum nouerat. Itaque
ambiguæ æstimationis esse potuit, utrum magis fortem animum gesserit, an piam
uocem emiserit. Sed neque patriæ plus solito misertus, eam ductu & incitamentis
suis duarum gentium prædam existere coëgit. Interiectis diebus Henricus Vual-
demaro sermonis inuicem conferendi gratia se accedenti, cum Absalone solo in ta
bernaculum suum perducto epulum præbuit, ingenti magnatum frequẽtia admi
nistratorum officio fungente. Quæ cœna licet multigena ciborum uarietate splen
deret, aliquãto tamen plus luxus in obsequijs quàm epulis habuit, præsertim cum
gloriæ non usui seruiretur. Cliẽtela uero seorsum discubitu excepta. Post reditum
suum Vualdemarus nouarum rerum casibus sollicitatus, intento ad sciendum ani
mo, ubinam Henricum necessariæ collocutionis gratia obuium habere posset, at-
que ad id negocium explicandum prudenti uiro opus asseueraret, alij sibi claudi-
care equos, alij parum cultis ungulis esse fingebant. Cunctis itaq; metum excusa-
tionis astutia protegentibus, nemineq; tam periculosam legationem suscipere au
dente, Absalon fortè lignis ex more per ocium cæsis, è nemore superueniens in-
terrogatusq;, an regiarum partium legatum agere uellet, iturum se pollicetur. Igi-
tur legẽdorum comitum optionem habere iussus, potissimum necessarios ac san-
guine semet contingẽtes adsciuit, cosanguineam fidem alienæ præferendam existi
D mans. Priszlauus quoque potentissimi Sclauorum principis Nucleti filius, quem
quod Vualdemari sororem in matrimonio haberet, Christianæq; disciplinæ sacris
initiatus esset, pater iampridem perinde ac insidias sibi nectentem conspectu suo
submouerat, localis peritiæ fiducia propositæ uiæ conductorem agere pollicetur.
Huic siquidem tum rex ob bonæ fidei experientiam, tum ob connubij affinitatem
magnam nobilium insularum partem fruendam concesserat. Profectus Absalon,
affatusq; ducem cum apud eum pernoctare rogaretur, regem anxia suorum expe
ctatione sollicitũ, longioris moræ interpositione molestari oportere negabat. Præ-
terea classem sine portu esse asseuerabat, undique uentorum impulsui patentem.
Cumq; festinationis ratione reddita propinqua nocte equos abiturus scandisset,
quidam claro Saxonum loco natus ultrò adito duce, perituros Danorum legatos
nisi comitatiores abscederent, querebatur. Obiurgare quoq; eum uehemẽtius au
sus, quod illustrium uirorum paucitatem, tot ingruentibus periculis incomitatam
à se dimittere sustinuisset. Reuocatis itaq; comitum offeruntur auxilia. Sed non mi
norẽ se Absalon in reuocando comitatu gessit, quàm in pernoctationis egerat ob-
sequijs respuendis: gloriosius ratus suam ac sociorum salutem dubijs casibus cre-
dere, quàm alienis armis protegere. Cumq; haud procul tentorijs abesset, Priszla-
uus omnibus frẽnos succutere iussis, si meo, inquit, ductu res expedienda foret, co
mitum supplementum nostra paucitas non refugisset. Siquidem aduersum pericu
la abundare industriæ potius argumentum est, quàm timoris indicium. Hoc enim
probabilior est fortitudo, quo minus cum stoliditate consentit. Illa uero repræhen
sionem meretur, cui uires temeritas administrat. Sed nũc exigere perquàm defor-
me est, quod paulò antè oblatum acceptare cõtempsimus. Restat igitur ut unicam
salutis uiam in pectorum ac uirium nostrarum fiducia reponamus, spemq; ex de-
speratione certissimam capiamus. Aemulanda itaq; Danici sanguinis & nominis
uirtus, omniq; studio enitendum, ut aut nobis uictoria reditum, aut speciosa mors
æternum

A æternum famæ pariat monimentum. At minime dubium quin de transitu nostro hostes equina fecerint uestigia certiores, nec magis ambiguũ eorum reditum insidijs excepturos esse, quorum aduentum adesi callis indicio peruiderunt. At mori uobis commilitones quàm capi præstat. Capti enim occisi parẽtis mei pœnas perinde ac eius interfectores crudeli morte pendetis, fratresq; mei paternis manibus per summam cruciatuum acerbitatem nostro sanguine parentabunt. Aliquanto ergo satius est propriæ uirtuti spiritum impendi, quàm alienæ uiolentiæ miserabiliter puniendum relinqui. Hæc non proprij periculi metu, sed uestræ potius charitati consulendo monuerim. Eo enim sanguine oriundus sum, quem nulli Sclauorum attentandi unquam ausus incessit. Per patrem uos optimum maximumq; per quem illud Danorum celebre cunctis gẽtibus nomen, obsecro obtestorq;, ne fiduciæ & fortitudini imbecillitatem atque ignauiam præferatis. Hæc Priszlauus. Deniq; læta omnium acclamatione exceptus, nihil se de uictoria ambigere asseuerauit, cui militum alacritas præsagio fuisset, præsertim cum omnis Sclauorum irruptio specie, quàm re formidabilior existere soleat. Circa incessum uero id ordinis obseruari debere, ut iuuenes parum armati medium inter milites equitãdi locum tenerent, eorum utrinq; præsidijs muniendi. Cæterum militarium turmarum per binas acies distinctarum alteram ab altera auxilijs inuicem tutandam esse. Quippe geminæ cohortis specie hostium animos labefactari posse. Præterea clamabundos incedere, uarijsq; cantibus obstrepere iubet, fiduciamq; quæ plerunq; multitudini inest, simulaturos. Nec fortunæ expers consilium fuit. Siquidem in portum eis ubi classis acquiescebat nullo incessente perductis, rex expectantis more sollicitus, prolixamq; legatorum absentiam cura ac mœstitia prosecutus: dolorẽ ex temeraria suorum emissione cõtractum, religiosæ lectionis officio leniebat. Quibus

B redisse compertis, soporis blandimentis ob tristitiam dilatis ocyus aditum dedit. Inde ad Gudacrã amnem nauigatione discessum. Cuius uadosus aditus haudquaquam magnarum nauium capax extabat, exiles dũtaxat transmittere solitus. Itaq; rex propter fauces fixa anchora sedem nauigio consciuit, magnitudinem eius par uitate amnis admittere nequeunte. Habilior classis, & quam fluuiale profundum ferre poterat, Absalone duce angustos amnis attentabat anfractus. Quo autore eo loci peruentum, ubi gurges ingentis stagni diffusior speciem præferebat. Has faucium angustias Barbari crebra classe præstruxerant, hostem transitu prohibituri. Quos nostri deturbare gestientes profunditatis ignari, imperitæ nauigationis errore, uadosis locis affixere puppes. Quas dum profundo defectas, ad loca nauigatu facilia reijcere cupiunt, cum minus remigio liceret, passim in uada desiliunt: manibusq; foros complexi, remorum uices corporum uiribus exequuntur. In quos Sclaui nauigijs suis tanquam propugnaculis utendo, supernè tela librabant. Nec sic eos attentasse contenti, & ipsi saltim in uada delapsi cominus dimicandi locum petebant. Sed nostris strenue occursantibus, pari celeritate deserta ac repetita sunt nauigia. Ante alias binæ Priszlaui rates subiere stagnum. Quarum alteram qui uado institerant, tam frequentes insiluere, ut media fractis penitus lateribus finderetur. Quippe dum auidius se ingerũt, multitudinis onere mediam rupere puppim. Subsequente classe deserta, fugiẽtium Barbarorum nauigia capiuntur. Vicorum quoq; ripæ iunctorum incendia peraguntur. Noctu redeunte Absalone, rex adhuc insomnis diutinam eius moram angore & uigilia prosequebatur. Quo excepto gauisus, Liburna sua quod ob granditatẽ nauigationis inhabilis uideretur, domum remissa in aliquãto minorem se contulit: eaq; ad lacum deuectus, Sunonem binis instructum nauigijs in longinquos paludis recessus prædatũ mittit. Vrbem quoq; Rostock oppidanorũ ignauia destitutam, nullo negocio perussit. Statuam etiam quam gentis profana credulitas perinde ac cœleste numen diuinis honori-

C bus prosequebatur, incẽdio mandauit. Post hæc Henricum cum exercitu suo con ferendi secum sermonis gratia uenientem, præparato ponte traiecit. Eodem tempore Nucleti filius Priszlauus ripa altera superueniens, cum fratrem Priszlauum Bernardo, cuius manu Nucletum occidisse fama fuerat, nauigio communicãtem aspiceret, conuitio lacessiuit, impietatem obijciens, quod cum parentis sui interfectore amicè conuersari sustinuisset. Contrà Priszlauus bene de se meruisse eum, per quem patre sacrilego careat, affirmabat. Sed neque se eius filium censeri uelle, quem maximi sceleris parentem extitisse constaret. Interea dum hæc geruntur, subitò fama pertulit Rugianam, Pomeranamq́ classem ex disposito conuenisse, Danos amni includere auidam. Igitur rex per Henricũ necessariæ discessionis admonitus, ne se locorum angustijs implicari pateretur, protinus amne excessit. Cumq́ Sclauicæ collectionis famam nulla adhuc indicia confirmarent, insidiarum suspicione permotus, hostium calliditati inuicem occurrere statuit. Qui in occultos littorum sinus collati, si rex rura diriperet, classis eius incursandæ copiam explorabant. Quos ut opportunitatis simulatione protraheret, Magno cuidam exurẽdorum littoraliũ uicorum curam demãdat, militibus intra nauigia latere iussis: sciens profectò Sclauos ab uniuerso Danorum exercitu incendium peragi putaturos, sicq́ promptiorem exercendarum insidiarum ausum capturos. Nec secus ac ratus est, hostile propositum fuit. Quippe Magno oppidis facem subijciente, Rugiani uniuersas Danorum uires eo negocio occupatas existimãtes, auidius ædẽdi propositi fiduciam rapuerunt, perinde ac eorum classem defensoribus uacuam reperturi. Sed quorundam regis imperium ignorantiũ occursu maturius excepti, incursandi studium repente fuga mutarunt. Quos cætera Danorum classis certatim magnis remigij nisibus insecuta, uelocitate nauigationis æquare non potuit. Cumq́
D releuandæ lassitudinis gratia æstum umbraculis leniret, Lundensium pontifex cæteris portum tenentibus superueniens, postquam medio fermè diei tempore nauigia uelaminibus obducta conspexit, cunctis segnitiem exprobrans: his, inquit, tumulis cõmilitones cum animi exercendi sint, corpora sepelire gaudemus? Quo dicto militibus diurnæ quietis ruborẽ ingessit, & regem desidia obsessum, torpentes militiæ suæ uires excitare perdocuit. Qui etiam ad pontificis uocem modesto indignationis genere permotus, simulq́ iusta desidiæ suæ repræhensione commonitus, citò hos tumulos relinqui posse aiebat: statimq́ discussis tegminibus hostile solum petere properauit. Post hæc circa australem insulæ plagã prædæ in biduum actæ: inde Vualungiam nauigatum. Vbi nuntiato Rugianorũ occursu, cum quidam è Danis hastam suam quo commodius ea in acie uteretur, in conspectu sociorum aliquanta parte curtasset, cæteri ipsius factum secuti cõgestis in unum locum putaminibus, ingentem breui cumulum extruxerunt. Sed interim apud hostes pacis non belli studia agitabantur. De qua acturus Domborus, ad Danos dirigitur. Quibus ad naues digressis, ignem in littore accendit, cuius indicio se legationem afferre monstraret. Sed Absalon ne quis eum naue exciperet uetuit, ne pax quam petere uenerat, inuicẽ à Danis affectari uideretur. Ita Domborus aliena rate non habita, propria classem petiuit: Absalonemq́ per interpretem aggressus, ut se inter regem & Rugianos faciẽdæ pacis autorem exhiberet orabat, obsequium cum obsidibus spondens. Contrà Absalon perinde ac eorum quæ ab ipso poscebantur ignarus, responsionis loco, desertas Danorum insulas numerabat, earum solitudinem nuper sibi ab ipso exprobratã acri memoria prosecutus. Domborus orationẽ suam parum cõpetentibus responsis excipi per interpretẽ cognoscens: ratione, inquit, non uacat pontificum optime, quod tuam cæteris opem in aduocationis petitione præferimus. Siquidem eo nunc iustius ad tui nominis opinionem uotis decurrimus, quod quondam ad promerendam Danorum concordiam aui tui præsidijs

A diis nitebamur, eius nutu perinde ac regalibus edictis contenti fuimus. Quia uero filiorum eius nemo superest, supplices ad nepotis genua manus tendimus, ne extra consuetæ familiæ seriem auxilia circumspexisse uideamur. Nec pari industria in fratre tuo prætereundo, quanquam natu præstet, usos nos esse constat. Tibi enim autoritatis prærogatiuam honores non animi nec ætatis priuilegia, sed dignitatis ornamenta conciliant. Ante uero quàm pacem domesticam bellis ciuilibus fœdaretis, constantẽ Danorum imperio fidem præstitimus. At postquam in uestra Republica seditiosa suffragia adoleuere, regniꝗ affectatores armis instruere cœpistis, propriæ libertatis quàm alienæ factionis studiosiores euasimus, nostriꝗ nominis quàm pietatis desertores esse maluimus. Sed & bellum uobis inferendo quid aliud quàm ingeniis uestris finiẽdarum simultatum causam præbere tentauimus, idꝗ efficere, ut nostra arma excepturi, mutua concordia indigeretis? Itaꝗ secures uestras ciuili sanguine madentes in nosmetipsos cõuertimus, bellaꝗ uestra alienis quàm patriæ perniciosa fore maluimus. Siquidẽ aduersarios uestros specie, re uera amicos egimus, charitatisꝗ partes hostilitatis simulatione præbuimus. Etenim concordiã uestram magis quàm spolia piraticam à beneuolentia profectam exercendo quæsiuimus. Et nunc quidem opera nostra cœptorum deuiis ac parricidalibus bellis abstracti, meritò tãti beneficii autoribus gratulari debetis. Cur ergo cunctis inter nos amicè compositis, soli communionis uestræ ianuas intrare non possumus, quarum ipsi claustra reseruauimus, aditum patefecimus? Cur ea factorũ nostrorum prudentia delicti uestri saluberrima correctrix, à uiris sapientia claris parum grata æstimatione colligitur? Cumꝗ finisset, adhuc Absalone uastatas Daniæ prouincias supputãte: nil factum est, inquit, quod homines patrocinii tui indignos ab illius clementiæ sinu repelles, quam nemo supplicũ unquam difficilem habuit.

B Etenim repulsi identidem tuis genibus aduoluemur, puerorum perseuerantiam imitaturi, qui quo atrocius iratæ matris uerberibus lacerãtur, hoc auidius eius gremiis allabi nituntur. Quod si parum supplicii de nobis sumptum creditis, iram uestram quoad libet cladibus nostris impune exsatiare poteritis. Vastẽtur licet agri, exurantur uici, euertantur urbes, trucidentur populi, precibus uobiscum non armis agemus, pro bello ueniam quæsituri. Si sanguinẽ sititis, ultro iugulum gladiis uestris feriẽdum præbebimus. Si seruitium affectatis, quod deditione maius præstare poterimus? Quis autem tam efferæ mẽtis, qui eius oblatoribus parcere præsto non sit? Extremæ autem dementiæ est uelle laboribus adipisci, quod ocio possit acquiri. Scio autem illud tibi succurrere, quod priore colloquio patriæ tuæ uastitatem inter probra posuerim: ideoꝗ te tam pertinaciter eius solitudines æstimare, ne prius de pace agatur, quàm totidem apud nos uestris armis effectæ fuerint. Ego uero iampridem sapiẽtibus monitis insipienter usus, aduersarii partes secus ac expediret edocui, ignarus quod auditori tam attẽto præceptor extiterim. Nam rem puerilibus deliramentis consentaneam dixisse satius fuerat. Quod uero locutum me nunc pœnitet, te etiam audisse piguit. At si tunc intellectu digna tuis auribus deprompsi, quæ nunc quoque dicturus ero, pari mentis ratione suscipito, eodem ingenio præsentia hauriens, quo prioris alloquii documenta sumpsisti. Quo maiorem de nobis stragem egeritis, hoc minorem subiectorum numerum militiæ uestræ residuũ facitis. Quid ergo aliud cladem nostram exercẽdo agitis, quàm quod uiscera uestra uiribus exinaniendo consumitis? Quod si parum adhuc nos punitos ducitis, hostibus uestris bello proterendos obiicite, aut morte nostra uindictæ satietatem sumpturi, aut uictoria rebelles sub iugum missuri. Victi nanque parum mœroris, uictores multum alacritatis uestris animis ingereremus. Vtralibet ergo fortuna uestris successibus obsequeretur. Præterea si nos armis lacessere perseuerabitis, casus efficere poterit, ut stragem nostrã alicuius uestrum fato luatis, cuius

C capite totius Rugiæ subiectionem emisse difficile fuerit. Talibus Absalon monitis inuitatus, Rugianorum uota apud regem sua prece compleuit. Rex acceptis obsidibus redit. Eodem ferè tempore de Vrbis pontificatu controuersia inter cardinales orta, uariè prouinciarum suffragia ferebantur. Nam Gallia Alexādro obtentui fuit: Germania, autore Cęsare, Octauiani partibus obsecuta est. Sed iustior, religioniq́ propior Gallorum sequacitas fuit. Quod postquam in Dania percrebruit, Lundensis pontifex, qui & ipse prædictæ expeditionis comes fuerat, ne feruente religionis tumultu deposito fraudaretur, pecuniam quam in Gallia collocauerat, per ministros reportandam curabat. E quibus unus monachicæ professionis apud Stadium oppidum inter cœnitandum ligneo fortè calice non suppetente, aureo quem in custodia habebat arrepto, nitidius quàm tutius cœnam exegit. Cuius facti irritamento ijs quorum hospitio receptus fuerat, tacitam latrocinij cupidinem ministrauit. Maioris nanq́ pecuniæ conscium animaduertebant, quem præstantiori poculo priuatas mensas exornantem uidebant. Cæterum hospitij reuerentia palàm facinus exequi ueriti: quoniam intra penatium limina hospitalitatis sacra uiolare nefas ducebant, in Holtsatiam eum subsequēdo sarcinis exuerunt. Quo Eskyllus dum ab expeditione reuerteretur audito, regem super earum recuperatione sollicitat, ratus autoritate eius restitutionem à prędonibus fore. Nec iam precibus sed pactione agendum existimans, portionem pecuniæ dummodo per eum reddita foret, in præmium pollicetur: tantoq́ eius auxilium instantius expetebat, quanto eum in annuendo tardiorem aduertit. Rex petitionum eius perseuerantia fatigatus, ægrè operam pollicetur, quod & raptor incertus, & pecunia repertu difficilis uideretur. Cæterum eam requisitu promptiorem, si à potentibus quàm si à plebeis occupata fuisset, arbitrabatur. Igitur antistitem Slesuicum secum

D petere iubet. Vbi dum fortè per iocum inter familiares amissoris auro bibentis iactantiam elusisset, interfuere qui regis dicta sinistrè excipientes, clandestini sermonis mordacitate pontifici illusum putarent. Quorum obtrectatione Eskyllus ad deserendam regis amicitiam adductus, eò dementiæ prorupit, ut opes quas amisisset, ab eo obtētas suspicaretur, eumq́ rapinæ sibi inflictæ conscium asseueraret. Ita se conceptæ uesaniæ moles falso regis conuitio patefecit. Igitur nescias utrum antistes insaniæ maioris, an rex patientiæ fuerit. Quorum alter integerrimum uirum teterrima suspicione notare sustinuit, alter conscientiæ puritate syncerus aduersum innocentiæ suæ criminatorem æquo lentius iram distrinxit. Inter hæc Occo, cui superioris schismatis contagio deponendi pontificatus causam præbuerat, tanquam recepta ab Octauiano dignitate, conciliato regis fauore Slesuicēsem sedem sacrilego occuparat regimine. Quem Eskyllus catholicæ partis æmulatione inter rei diuinæ actionem cum suis fautoribus execratus, magnopere regem permouit. Ita contentione paulatim ad inuidiam simultatemq́ progressa, accito apud Sialandiam Absalone, querimoniam suam à rege tum spretam, tum etiam irrisam cōqueritur. Quippe eum erga pecuniam amissam parum honesta conscientia esse, restitutionem in facultate habere si uelle suppeteret. Quinetiam cum Occone schismaticarum partium comite criminosum iunxisse collegium, inq́ eius excolenda societate catholicæ pacis aduersarijs execrabilem obtentum præbere: quam ob rem se belli aduersum eum suscipiendi infinita cupiditate flagrare. Sæpe enim numero consimilia ausum, potiusq́ præesse regibus quàm obsequi solitum. Præterea ad hoc audendum se non infimis amicorum præsidijs abundare. Veritus Absalon palàm tanti uiri sententiam obiurgare, temperato repręhensoris officio, impatientiæ eius errorem modesto genere castigationis excepit, regis integritatem deformi notatu perquàm indignam iudicando, eiusq́ conscientiam collatis innocentiæ rationibus ab omni suspicionis turpitudine alienissimam comprobando.

A probando. Cæterum non tam catholicarum partium odio, quàm eius regisq; litigio Occonis susceptionem imputandam docebat. Ad hæc si litem ingrederetur, quos auxiliares sperauerit, hostes censurum. Quippe homines inter aduersa plerunque parum iusta constantia amicitias colere. Sibi potius ad ipsum legati partes mandari precatur, discordiarum pericula compositionis officijs auertere tentaturo. Eskyllus tanti consilij documento parum salubriter æstimato, percontationibus eum fatigat, num sibi in eam rem auxilium sit laturus, quem non tam gerendorum arbitrum, quàm belli socium deposcat, dicendo iam non se consultorie cum eo, sed precarie agere. Absalon antistitis sublimitatem regis charitati componderans: quem, inquit, me tibi iam pridem iurisiurandi religio fidei debitorem effecit, malo simplicitatem tuam uerioribus monitis obiurgare, quàm blandioribus fallere: ne rebus in perniciem uergentibus uacuum promissorem egisse uidear. Sed neque ceruicem meam eousque sponsionis titulus obnoxiam facit, ut amantissimum mihi herum, cui tum fidei, tum etiam amicitiæ stipendijs obligor, neglectis charitatis officijs, attentare sustineam. Præterea reges de rerum summa certantes lacessere, iampridem haud difficile fuit. Huic uero cum regnum sine æmulo gerat, uim inferre temeritas est. Quem si communibus uiribus adorti fuerimus, communis iacturæ pericula sentiemus. Sed tuos quidem conatus sæpius consimilia ausos, res ipsa minore cum uituperio admittit, meum uero facinus nullis excusationis præsidijs nixum hoc magis reprehẽsionem meretur, quod summam beneuolentiam perruptis amicitiæ uinculis, iniquissima præsumptione rependerem. Eskyllus speciosissimis sapiẽtiæ responsis ad summum iræ stridorem euectus, per sacram obeditionis religionem eum adiurat, mandata ad regem ferenda suscipiat. Absalon mandatorum latione promissa, responsorum nuncium

B abnuit, quod inter illustres uiros inimicitiarum autor haberi nolit. Huic Eskyllus ægre legatione credita, Gerardum Esromensis domus prælatum associat, sciturum an Absalon fidus mandatorum minister existeret. Quorum tanta asperitas erat, ut non solum simultates augere, sed etiam amicitias odijs conuellere potuissent. Hanc austeritatem Absalon quoad licuit temperare conatus, specioso uerborum delinimento truces mandatorum sententias castigabat. Rex audita legatione præter morem accẽsus, Eskyllum superiorum regum cruorem combibere solitum, nunc & suum sitire respondit: multaq; in hunc modum per summam uerborum asperitatem remandanda curauit. Quibus Eskyllus ex Gerardo cognitis impatientiam metu mutauit, tantumq; pauoris surrepsit, quantum prius furoris incesserat. Igitur euitandi periculi gratia longinquas Vuerundiæ partes accessit, salutem secessu non bello quæsiturus. Tunc rex urbem in solido Letricæ paludis ab eo constructã obsidione tentat, captu quidem difficilem, quod & naturæ præsidio munita & cõmeatibus affatim instructa fuerat. Cuius custodes animis quàm mœnibus debiliores, expugnationem deditione præcurrere cupientes: ni pax ab Eskillo quamcitissime cum rege componeretur, nepote eius qui apud Esron educabatur obside dato, urbem se tradituros promittũt. Pactus conditionem rex, adolescente suscepto obsidionem amouit. Hæc cum Eskillo nunciata forent, respondit maiorem se urbis quàm nepotum solicitudinem gerere, haudquaquam huius incolumitati, illorum capita prælaturum. Igitur rex iterata obsidione, aliam sibi munitionem per quam obsessis arctius immineret ædificat. Quoniã in absentem aduersarium sæuire non licuit, aduersum nominis eius defensores acerrimos iræ suæ conatus exacuens. Maxima siquidem potiendi castelli spes in hyemis auxilio reponebatur, aditum quem unda negaret glacie paratura. Inter hæc iuuenis parum cognitus à quibus nescio subornatus, literas adulterinis notis obsignatas tanquam ab Eskillo transmissas Gerardo obtulit, iubens ut per eum obsessis

C porrigerentur. Quas ille continuò nulla doli suspicione cõcepta, per familiarium quendam urbi inferendas curauit. Harum series habebat maiore Eskyllum nepotis quàm urbis charitate teneri, parumq; sibi milites placituros si rei ignobilis curam pertinacius gerendo, nobilissimi adolescentis salutem periclitari paterentur: quam ob rem iubere se exitium eius matura deditione præcurri. Quod uerò superiore mãdato tutelam urbis incolumitati nepotis præferendam decreuerit, iræ non deliberationis fuisse præceptum. Perlectis literis oppidani, liberandi obsidis consilium circunspiciebãt. Incertum quis commenti huius autor extiterit, regem tamen complurium suspicio notauit. Interea rex erecto magnæ arboris trũco, admotum obsidem, defensæ urbis pœnas suspendio sibi luiturum simulabat. Quo audito Gerardus cum domestico religiosorum cœtu ad regem processit, ei eiulabundis uocibus deprecans municipij sibi ingressum permitti, suppliciumq; quoad inde reuerteretur differri. Rex alienissimam sibi crudelitatem simulanter amplexus, tandẽ rogatui cessit, præfatus ni urbe potiretur obsidem periturum. Conuentis oppidanis, Gerardus quid mandati literis receperint perquirit. Vt cognouit adolescentis capiti deditione consulendum iuberi, parendum hortatus effecit, ut oppidani sua ac rerum incolumitate pacta, uacuum regi municipiũ traderent. Ita religiosissimi spiritus circumuenta simplicitas, finem prælio fecit. Hæc audientem Eskyllum, nihil ægrius unquam tulisse proditũ est. Qui tamen postmodum præmissa pacis legatione in Scaniam reuersus, eodem præcipitio mentis ad recuperandam regis amicitiam procurrit, quo ad deserendam prolapsus fuerat. Siquidem beneficia quæ superiores reges sacris ædibus religiosa liberalitate detulerãt, regiæ potestati præter fas potienda restituit. Quod parum licite gestum postera regũ usurpauit autoritas. Inde ne schismatis contagio implicaretur, Hierosolymi-
D tanæ peregrinationis iter ingredĩt, satius ratus à suis penatibus quàm à Romanæ amicitiæ liminibus exulare. Eodem tempore Christiarnus quidã adhuc priuatæ sortis, antequam Maguntiæ pontifex creatus esset Daniam legationis titulo petiuit, qui eam exhortationibus suis ad societatem Octauianæ factionis impelleret. Cæterum multæ adulationis conatibus aliqua ex parte regis conniuentiam assecutus, obseratas Eskylli aures habuit. Interea Nicolaus quidam Razi filius recenter Slesuicensium satrapa constitutus, cum eorum antistite Esberno inimicitijs uehemẽtius gestis, per summum temeritatis excursum celeberrimum eius fundum speciosissimo spoliauerat ædificio. Quod cum plaustris deuehendum mandasset, à militibus Esberni deportationẽ inhibituris occiditur. Cuius facti pœnas Esbernus dare metuens, perinde ac curiam petiturus ultionem exilio uitauit. Sed dum apud Saxoniam moraretur, morbo periclitatus est. Quod audiens Otho sedem quam olim falso antistitis titulo occupauerat, Octauiani nixus autoritate recuperat. Post hæc Rugianis ex pacto comitatum præbentibus, castellum Vualogustum obsidetur à rege. Quod quanquam in Sclauia situm foret, à communi tamen eius ditione secretum, proprijs ducibus regebatur. Ab huius incolis Pomeraniæ satrapa Bugislacus in auxilium euocatus, pacis magis quàm belli consilia circunspexit. Quam etiam pro eis apud regem hoc modo composuit, ut non solum ipsi regi parerẽt, sed etiam ex piratis sui fluminis ostijs excedere sustinerent, eamq; pactionem obsidibus firmarẽt. Illic fortè Rugianis ad concionem uocatis, cum Bernardo quodam Henrici filio, qui quod neptem regis in matrimonio habebat, duobus eum nauigijs secutus fuerat, iurgiũ incidit. Interrogati enim ab eo cur illustrissimi Saxoniæ ducis gratiam amplecti superuacuum ducerent, cum se nullo in momẽto Saxonici nominis respectum ponere respõdissent, quid uirium duci esset breui agnituros subiunxit. Tunc quidã principis quem tanti æstimaret potentiam floccipendentes, Bernardi percunctationẽ ac minas ludibrio insectabantur.

A bantur. Ea altercatione per regem sedata, Masco quidã inter Rugianos natu atq; autoritate præstantissimus, luminibus orbatus, sed ingenij sagacitate perspicuus, nec annis q̃ animo uiuacior: Concitatioris, inquit, petulantiæ equis mos est, quo arctius retinentur, hoc uehementius habenas tendere. Laxentur itaq; Saxonibus freni, ne retentationis nimietate rumpantur. Siquidem & nobis ipsorũ, & ipsis no stra perquàm nota est uirtus. Quæ uox apud ducem uulgata, inter eum ac regem simultatum seminarium fuit. Per idem tempus schismaticorũ legatio, confictis iustitiæ argumentis, Danorũ suffragia pertẽtabat. Quorum rex, assertionis dubius, cognoscẽdæ ueritatis gratia scribam suum Radulfum origine Britannum, lingua quàm animo promptiorẽ, ad Cęsarem destinat. A quo per summam uenerationis simulationem exceptus, non minus ab Octauiano honorificentię expertus est, ita ut inter eos, quasi quoddam culturæ eius litigium, atq; officiorum cõtentio foret. Octauianus tamen cui iniquissimorum suffragiorum consensus, autoritatis umbram tribuerat, Cæsarem quem maiestate anteire uidebatur, etiam adulandi comitate uincebat: nam sacerdotem qui cum Radulfo quotidie sacras preces decurreret, prouidit, ne diuina ab eo sine socio parum celebriter agerentur. Nec officijs eum coluisse contentus, obsequijs beneficia sociauit. Siquidem in re diuina agenda, anuli usum ei indulsit, pontificalis ordinis insigne aliquanto obscuriori gradui tribuens. Ita nescias dantis an accipientis beneficium ridiculosior dementia fuerit. Huius audita legatione Cæsar, dolenter se diuiduæ religionis statum ferre asseuerabat: neutri tamen parti acclamaturum, quoad publicum ecclesiæ decretum acceperit: tunc demum ei, quam uniuersorum sententia probauerit, assensurum. In cuius rei speculationem, nuper à se totius Italiæ maiores concilij nomine contractos fuisse: Octauianum æquitatis fiducia, causam suam humiliter generalis ecclesiæ iu

B dicio substrauisse: Rodlandũ uero prauitatis conscientia retusum, non solum contumaciter supersedisse, sed etiam dixisse maiorem se esse, quàm ut cuiuspiam censuræ parere debeat. Cuius controuersiæ finiendæ gratia, terrarũ reges secum adesse oportere, publicæ religionis negocium communibus studijs inspecturos. E quibus pene omnes in aduersæ partis pręsidium cõcessisse, sibi uero neminem ex his suffragiorũ societatem præbere. Quam ob rem se magnopere prudentissimi Danorum regis alloquium affectare, partium suarũ moderationem eius potissimum sentẽtiæ crediturum: quippe quem animi uirtus, & generis sanctitas tantæ rei iudicem deposcãt. Præterea attendendum esse quantum pietatis opus æderet, si tot animarum salutem ancipiti iudicio fluctuantem, sentẽtiæ suæ sagacitate seruaret. Super hæc omnia si tam religiosi itineris laborem suscipiat, se ei in præmium fatigationis unam ex Italiæ prouincijs cum totius Sclauiæ præfectura daturum. Talibus Radulfum Cæsar hortamentis aggressus, nõ pauciora literis quas per eum in Daniam destinarat complexus est. Regressus inde Radulphus, Cæsaris Octauianiq; charitatem in regem uberrimam prædicabat. Rex promptius quàm prudentius familiaris assertione suscepta, nec tam religioni consulere quàm exterarũ gentium mores cognoscere auidus, petendi Cæsaris cupidinẽ concipit. Ea tempestate Bernardus quidã ab Octauiano legatus in Daniã profectus, pontificum suffragijs inhiabat. Uerũ paucorũ fauore exceptus, ut uniuersos adsciscret, datis p̃ prouinciã epistolis cõciliũ simulat. Quod tenui frequẽtia habitũ, maiore ludibrio q̃ gloria celebrauit. Eo rex apud Slesuicum dimisso, eximijs Cęsaris illectionibus captus, Absaloni in insulis excubãti propositũ aperit, eumq; uiæ comitẽ deposcit. Tunc Absalon fidẽ Cæsaris astutiamq; damnãdo, fallaces eius promissiones fideli spe excipiendas negabat. Quinetiã sine religionis uiolatu familiaritatis eius usum haberi non posse, quod schismaticæ factionis acrior q̃ iustior defensor existeret. Se uero tum commeatuũ inopem, tum etiã lõginquæ peregrinationis laboribus

C imparem memorabat. Rex quoad sibi commeatus suppeterent, ei non defuturos respondit. Absalon quantiscunque commeatibus abundaret, haudquaquam se salutem spiritus sui neglecturum affirmat. Rex nō se minus animæ suæ studiosum testatus: ob hoc maxime eius comitatum affectare respōdit, ut si iustitia posceret, per eum ab Octauianæ partis societate facesseret. Adhuc Absalone profectionē abnuente, publicæque religionis hostes adeundos negante, hactenus eum à se præ cæteris cultum asseuerabat. Cuius si nunc ope deficeretur, se nihil ulterius ex eo commodi speraturum. Tunc Absalon exprobratam sibi ab eo ingratæ mentis labem iudicans: ad deserandam, inquit, tui nominis amicitiam nullis corporis periculis adduci potero. At cum de animæ negocio agitur, humano timori diuinū præferre fas est. Ego uero tametsi circunstātia damna peruideam, tamen ut animæ tuæ uestigiū ab errore prohibeam, meam periculis implicare non metuam. Tunc rex assumpto eo, uiros genere & honestate iuxta nobiles, scilicet è Sialandia Sunonem & Esbernū, è Fionia Takam & Esgerum comites adsciuit. Burisius duntaxat, ne qd interim in patria nouaret, ex necessarijs assumptus. Nec defuere quos ex Iutia profectionis participes legeret. Attingētibus Eidoram, principis Holtsatiorum Adulfi ignotus eques obuius extitit: interrogatusque an ipsos prosecuturus uenisset, dominum suum huius rei præstandæ gratia transitum eorū in uicino præstolari denunciat. Cuius ductui fidendum uetantibus arbitris, rex perinde ac ingenuo duce fretus, primus pontem equo transgreditur, profectionis auiditate metum pariter monitusque contemnens. Hunc cęteri subsequētes, sententiā suam quàm regem deserere maluerunt. Procedentes paululum Adulfus excepit, salutatumque regem benignissimis uerbis, amicissimoque uultu prosequitur. Cui cum occursum suum ob uetera odia onustum magis quàm gratū sentiret, ut iram obse
D quijs flecteret apud Ekeho oppidum suis eum impensis excipere statuit. Sed rege beneficium spernente, ne quis ei necessaria uenditaret edixit. Tunc Danis domesticos cibos sumentibus, confectas epulas per ministros inferendos curauit: sicque demum uerecundia superatos munificentia sua uti coēgit. Interrogatus tandem an regis processum tutari posset, posse se quidem quoad Bremam ueniatur asseruit. Albia pertransito cum Bremam uersum contenderetur, Esbernus profectionis stoliditatem animaduertens, quam'que uanum iter caperent non segniter contemplatus, fratrem Absalonem, aliosque Danicæ nobilitatis proceres consilio illustres, clàm cæteris accersitos obsecrat, regem arrepti itineris emensione prohibeant, quod præsertim sine duce conficiat, neque eum tam periculosi propositi executorem existere patiantur. Quod Absalon inane tentatu iudicans, proposito regem cessurum negabat, dicendo monitorem non solum operam perditurum, sed etiam sensurum quantum odij pertinax error piæ monitioni referre soleat. Tunc Esbernus tametsi me, inquit, grauissimas monitorum pœnas euestigio daturum prænoscerem, quæ ad regis salutē pertinere deprædhenderim, silentio dissimulare non paterer. Adestote ergo mecū, & in regis admonitionē si linguam abnuitis, aures præbete. Enimuero cum honestatis periculū obuersatur, offensam principis utilia suadendo quàm amicitiam inaniter blandiendo contrahere malo. In his etenim melius ex reprehensione ira percipitur, quàm ex adulatione gratia conciliatur. Absalon haud fratrem rege faciliorem intelligens, cum neutrum à proposito reuocabilem cerneret, fratris tamen adeūdo rege socium gessit, si quid iræ ex dictis eius conciperetur mitigaturus: cæteris ne interesse quidem tutum ducentibus. Tunc Esbernus mirari se inquit, quo impetu rex tantum iter duce uacuus ingrederetur, suam autem patriæque salutem in unius Cæsaris perfidis præcordijs depositurus: uideri enim quod liberam gentis suæ ceruicem, nullis'que Barbarorum obsequijs assuetam per fœdam & ignobilem seruitutem miserabili

Theuto-

A Theutonicorum iugo subigere cupiat. Quid aũt stultius esse, quàm nullo impen
dente periculo ultrò ad deditionem procurrere, summamq; libertatẽ extrema ser
uitute mutare, insuper regno precario quàm potenter præesse malle? Itaq; Cæsa=
rem cum Daniam suæ ditionis effecerit miraturũ, quod tam ualidam gentem antè
promissis superauerit quàm armis tẽtauerit. Rex paucis iram exprimere solitus:
quippe raras uoces turbatus ædere cõsueuerat. Et si te, inquit, adeò metus perur
geat ut uiæ comes esse non audeas, me quidem trepidationis tuæ socium non ha=
bebis. Virtute enim quàm familia, comitatior sine te propositũ exequar, nec ad=
duci potero, ut teterrimis ignauiæ tuæ monitis consentire sustineam. Ita salutares
Esberni monitus, regiæ festinationis impetus aspernatus est. Quos si imitari uolu
isset, supplices Cæsari manus deformiter nõ dedisset. Adeò quem temeritatis in=
cursus transuersum abripit, rectæ rationis æstimatio deserit. Ingressos Bremam ci
uitatis antistes omnibus humanitatis numeris instructissimus, clementiaq; & libe
ralitate cõspicuus, impẽsioribus hospitalitatis officijs prosequẽdos suscepit. Idem
de ductu dando solicitatus, comitandi sibi regem non ductandi fas esse respõdit.
Complures quoq; Saxoniæ principes quo tutius curiam peterent, regijs se soda=
litatibus deuinxerũt, adeò ut de Danorum familia ac grege existere putarentur.
Itaq; crescente eius comitatu, cum multitudo speciem hostilis exercitus reddere
uideretur, perterrefacti incolæ, cum uxoribus ac liberis diuinis semet penatibus
intulerunt, à sacrarum ædium hospitijs auxiliũ quæsituri. Eo comperto rex præ=
misit qui gentis trepidationem pacis denunciatione corrigerent, sibiq; commea=
tuum emptionẽ fieri iuberẽt. Cum ad urbem Methis uenisset, oppidanis ob ad=
uenarum frequentiam emendorum precia aggrauantibus, iniuriam senatui con=
questus, effecit ut necessaria tum sibi, tum etiam comitatui tolerabili precio uen=
B derentur. Igitur synceritatis & iustitiæ eius rumore increbrescente, Germanicæ
matres paruulos suos in eius aduentum offerendos curabant, ratæ eos regio con
tactu perinde ac cœlesti aliquo beneficio feliciora naturæ incremẽta sumpturos,
ac prosperioribus educationis auspicijs nutriendos. Nec minus superstitiosi agre
stes, qui iaciendorũ seminũ grana quo melius adolescerent, dexteræ eius disijcien
da præbebant. Quo curiam ingresso, præses Saxoniæ Henricus ueteris amicitiæ
recordatione castra sua maiore ex parte eius aduentui cessit, hospitatitatemq; ei
suis sumptibus erogauit. Die postera Absalon cum Radulfo missus, apud Cęsarẽ
latinæ uocis admodũ rudem, per interpretatũ Coloniensis antistitis mãdata pro=
sequitur. At Cæsar in primis morã regis tarditatemq; causatus, iniuriosum quod
antè non uenerit aiebat, asserendo eum ob regnum quod Romani imperij benefi
cio gerat sibi seruitiorũ debitorẽ existere. Tunc Absalon decuisse, inquit, Cæsaris
fidem ut hæc potius ante itineris ingressum regi proponeret, ad quod tantis eum
promissionibus impulisset. Cæsar simulata admiratione, per quẽ regi promissa fe=
cisset, interrogat. Absalon demonstrato Radulfo, hic est, inquit, qui credulã regis
simplicitatẽ promissorũ tuorũ commẽtis illexit: eoq; negationẽ Cæsaris repellere
non audẽte, seriem totius promissionis edisserit. Inficiante id Cæsare reducẽ regi
dari deposcit. Ille plus se negocij eius reditui tributurũ quàm aduentui impẽderit
negat. Simili modo die postero regis legatio excepta. Quo agnito, rex salutaris
monitus spreti pœnitentia afflictus, tametsi mucronem ceruici suæ applicatũ aspi
ceret, antè se eam ferro quàm patriam seruituti subiecturũ asseuerabat. Aestuante
eo opisq; modũ impẽsius disquirente, Absalon liberationis uiam à se repertã pro
fessus, nõ amplius illic regi q̃ in patria trepidandũ asseruit. Siquidẽ trans pontem
quo Gallorũ regnum à Germanico secerneretur uenationis simulatione sæpius
eum obequitare debere, ac demum cum cõsuetudine suspicionẽ uicisset, cum po
tiore familiæ parte aliquod è finitimis Galliæ oppidis petere, haud dubitaturum

C quin à rege Francorum ornatius in patriam dimitteretur. Cuius cõsilij executionem Cæsar arte præuenit. Siquidẽ uim regi inferre ueritus, cum eius famulatum coactionibus impetrare nequiret, beneficio mercari tentauit. Vniuersos quippe Germaniæ principes sacramẽto adactos, iurare compulit se eius ditioni Sclauiam substraturos. Quod si parum perficerent, seipsum id cum primum ex Italia reuerteretur executurũ spopondit, eaq; fraude ad obsequia sibi paciscẽda ambas regis manus pertraxit. Cæterum ei nõ curiam communi principum more petere, non in Romani imperij præsidium copias ductare, solaq; specie, non re Cæsari parere concessum. Filio uero post eum proximè regnaturo liberum fore paternas conditiones abijcere, ne ad omnem Danorum gentem hæreditarium manaret obsequium. Cuius seruitij pudorem minuere uidebatur, Gallorum ditioni in cõsimili famulatus genere Britanniæ regis inclinata maiestas. Post hæc Octauianus uocato concilio, quam iustis suffragijs in adipiscendo sacerdotio usus fuerit, loquacius quàm uerius astruere conabatur, Rodlandum uero honorẽ quem oblatum repudiasset, uetitum occupasse: seq; causam suam generali pontificum cognitioni inspiciendam præbente, illum impietatis conscientia canonicæ discretionis iudicium formidare. Præterea ad conciliandos sibi pontificum animos eorum dignitatem benignis decretorũ sanctionibus adornauit, haud prius Romanam ad sedem prouocandum constituens, quàm si lis ipsorum pronunciatione finiri non posset. Finiente eo, Cæsar prouinciarum reges huius controuersiæ finiendæ gratia ad colloquium à se inuitatos dicebat, eorum sentẽtiæ repugnare nefas ducturo. Quos ideo non adesse, quod in Romani imperatoris iniuriam Romæ pontificem creare cupiant, alienæ ciuitatis ius suis suffragijs administrare conantes. Post hæc Regnaldus Coloniæ urbis antistes religionis causam dicere adorsus, quanD to iniuriæ pondere Romani imperatoris æquitatem prouincialium regum temeritas attentaret, argumentando demonstrare pergebat. Nam si controuersiam in eorum ciuitatibus de põtificatu ortam, Cæsar suis suffragijs finire uellet, haud dubie id grauium iniuriarũ loco ducerent, cum ipsi simile in urbe Roma perpetrare conẽtur. Quam assertionẽ tam ualido rationis præsidio subnixã putauit, ut nunc Latialiter, nunc Gallice Germaniceq; fando, ternis actionẽ uocibus iteraret. Sed quantum hac oratione gentis suæ fauorem illexit, tantũ nostræ suffragia deturbauit. Assensis itaque pontificibus, cum Octauianus qui sibi falsum uictoris nomen inscripserat, accensis luminibus aduersum Alexandrum, eiusq; suffragatores solenni execratione usurus uideretur, Vualdemarus hortante Absalone, ne sacrilego eius facinori interesset cõcione excessit, aduersæq; partis iustitiam æmulatus, præsentis curiæ errorẽ quàm absentis rectitudinẽ postponere præoptauit. Cuius egressum secutus Absalon, cum ab Octauiano supersedere rogaretur, ab eius uestigijs se cuius comitandi gratia aduenerit nullo iure prohiberi perdocuit. Eoq; responso execrabili pontificum collegio liberatus, ne scismatis errore laberetur, effecit. Die postero Octauianus Liuonem Othoniensiũ electum, uehementer ab Absalone prohibitum, falsa pontificis unctione prosequitur. Inde ad oppidum Bisuntium cõcessum est. Vbi equorũ pabulo non suppetente, regeq; emendæ eius facultatem sibi non fieri conquerente, Cæsar eum qui stabulo præerat, necessaria Danis expedire præcepit. Qui mox eorum satellitibus secum eductis in uico eminus sito, quibus egerent capienda demonstrat. Qui cum earum consuetudinum ignari equorum alimenta ab oppidanis inermes deposcerẽt, uocesq; suas sagittis ac iaculis repelli conspicerẽt, depositis precibus prælium ordiuntur. Capto itaq; uico, cum latius crebrescente fumigio facem oppidis subiectã agnoscerent, similia sibi licere rati confestim expugnationi incendium addiderũt. Quæ res incredibili regem angore permouit. Interiectis diebus, cum Cæsar quem uindictæ modum

dum

A dum à Maguntinis proprij pontificis interfectoribus exigere deberet in concione perquireret, Vualdemarus iterata superiore querela equis annona defectis, uenalium alimentorum subsidia postulabat. At Cæsar circumiacentem prouinciam coniugis suæ patrimoniũ esse testatus, frustra eum emptu affectare dicebat, quod raptu petere licuisset. Contra Vualdemarus regem se non prædonem esse proclamans, commeatus latrocinio quæsiturum negabat, aut quod domi iniquum duxerit apud exteros approbaturũ. Quanquam enim eiusmodi uiolentia necessitatē excusabilis uideretur, permissis uti passus non est, ne domesticæ æquitatis mansuetudinem peregrina austeritate corrumperet. Cuius sanctitatem uniuersi Germaniæ principes maximo plausu cõprobantes, seq; mutua admiratione inuicem contuentes, beatos aiebãt quos tanti uiri integritas regendos curaret. Qua laude tacitum morum suorum uituperium ædiderũt. Dimisso itaq; rege, Cæsarem Henricus hortari cœpit redituro regi impensas expediat, neq; eum hospitalitatis suæ expertem dimittat, cuius patria quasi commune aduenarum hospitium existere soleat. Quod Cæsar facile pollicitus parum executus est. Pontifex uero Maguntinus humanitatis specimen maioribus experimẽtis quàm promissis exhibuit, geminæ pernoctationis impensis regium iter excipiens. In Henrico quoq; crebris regem commeatibus prosequente, clarum amicitiarum indicium patuit. Lodouicus autem Thuringiæ princeps, nõ solum liberalitate uacuus sed etiam habendi cupiditate refertus, impudenti precatione effecit, ut equus regis sibi daretur. Post hæc Adolfus Holsatiorũ præfectus, Absalonis officio primũ amicus regis, mox miles solenni fidei datione effectus, obsequiorum principium officijs hospitalitatis expleuit. Ita patriæ parens prosperum reditum emẽsus, exoptatam aduentus sui copiam ouantibus ciuium animis obtulit. Insignem hunc annum filij eius Ka

B nuti ex Sophia suscepti natalis effecit: qui etiam pontificali Absalonis ministerio, stato lauacri tempore regenerationis sacramenta suscepit. Quod religiosæ executionis officium, Sueorum ducis Guthormi, qui neptem Vualdemari eorundem regi Karolo desponsam abducendi causa legationem attulerat, præsentia uenustabat. Per idem forte tempus Noruagiensium legati regem petiuerant, obsecrantes ut Noruagiæ regimen tot ciuilibus bellis corruptũ, ac teterrima tyrannorum dominatione distractum, iamq; exsangue & ruinæ propinquũ eius occupatores incessendo tentaret. Et quoniam externa nostris hoc loco connexa sunt, quædam de re Noruagica summatim cognosse fastidio non sit. Siuardus quidam summæ audaciæ post multa & præclara facinora bellis ædita, ab Haraldo Hyberniẽsi cuius hostis extiterat interceptus, cum naui in alto mergendus ueheretur, quasi fuinus suũ inferijs præcessurus, empta de industria potione remiges onerauit. Quibus exhilaratis, gubernandi potestatem supremi beneficij loco poposcit. Ea re impetrata nautas impensius ædere remigiũ hortatus, cum uehemẽtissimum nauigij cursum animaduerteret, proiecto gubernaculo præceps undas insiluit, priusq; se littori quàm cõcitata ratis impetum correxisset restituit. Ita & suo acumine & hostium socordia seruatus, periculoq; cui destinabatur ereptus, Haraldum amandi gratia noctu castra latenter egressum, in amplexu pellicis per insidias interfecit: dantem pœnas, & sibi quem ceperat, & Magno quem regno luminibusq; priuauerat. Igitur ut belli titulum apprehenderet, ipsum protinus Magnum monachalibus septis abstractũ, tametsi uirilibus careret uirũ induere perpulit, deiectamq; regis fortunam ad pristinum regni fastigium erigere statuit, ne deesset cuius autoritate & titulo bellum aduersum Haraldi sobolem susciperetur. Huius itaq; nomine & auspicijs fretus, cum tribus Haraldi filijs, Ingone & Siuardo, & Osteno paternum regnum affectantibus, nauali certamine dimicauit. In quo partim cæsis, partim fugientibus socijs, incredibili & præstantiori humanis uiribus fortitudine

C

C solus aliquandiu nauigium ab hostibus uindicauit. Ad ultimũ compluribus eo=
rum prostratis, omniq; superstitũ multitudine ad se unum opprimendum undiq;
concurrẽte singulari nandi peritia fretus, quanquam hybernum tempus instabat
armis militaribus tectus profundo se credidit. Atq; sub undis quas hostiũ cruore
consperserat, enatans, dubium effecit maioris audaciæ specimen in puppi præ=
buerit, an inter undas agilitatis ædiderit. Siquidem loricam qua corpus munie=
rat quò liberius enaret cum reliqua armatura sub undis sibi detraxit, ac demum
cum capessendi spiraculi gratia fluctibus emersisset, à quodã familiari suo per ha=
bitum hostibus indicatus, tunicã qua se prodi suspicabatur rursum corpus aquis
occultando deposuit. Sed cum ne sic quidem proditoris notitiã fefellisset, ad ex=
tremũ suprema se ueste nudauit. Nec adhuc tamen indice ludificato, cum solus ex
socijs superesset, seq; hæc omnia quæ & callide & animose tẽtauerat frustra exper
tum animaduerteret, tandem fati simulatione profundo diutius immorãs, insidia=
toribus an uiueret dubium reliquit. Ad ultimum cum humanæ respirationis con
suetudine supernè aërem capessere debuisset, cuiusdam fortè nauigij gubernacu
lum pertinacissimis brachiorum amplexibus apprehẽdit, eiq; aliquandiu tacitus
inhæsit. Plura tamen elapsionis genera animi firmitate tentasset, si nõ eum hyber=
ni frigoris sæuitia obstupefactum corporis robur deseruisset. Tandem cuiusdam
altum curiosius cõtemplantis indicio deprehensus, intercipitur, interceptus uin=
citur, & in concionem hostili sententia damnandus abstrahitur. Vbi nemine sa=
cerdotum adhibito, qui delictorum eius confessionem exciperet, eam astantibus
modo quo licuit explicauit, præfatus se emendationem ab eis decretam pœniten
tiæ nomine præbiturum: memor sanè sacerdotali copia non suppetente, & ad pri
uatorum cognitionem cõmissa referre licere. Magno quoq; quem Haraldus Hy=
D berniensis patrem adsciuerat se genitum memorabat. A cuius generosissimo spi=
ritu etiam inter adhibita sibi supplicia nõ deciuit. Primo siquidem uerberibus af=
fectus, ac deinde malleorum ictibus artuatim contusus, scilicet ut à cunctis corpo
ris partibus pœnæ exactæ uiderentur, non gemitum, non suspiriũ ædidit, nõ sup
plicem aut tristem uocem emisit. Denique nullum doloris indicium præbuit, sed
quasi in ocio Psalteriũ relegens, inter sacras preces & solennium uerborum nun=
cupationem spiritum posuit. Felices profectò religionis alumni forẽt, si cuncti eo
animo mortem amplecterentur, quo eam uir bellicus amplexatus est. Fuerit ille
insidiosus, pacem patriæ corruperit, bellumq; ciuibus intulerit, fortitudini tamen
eius impunitas ab hostibus donãda fuerat. Sed homines uindictę cupidi plus suas
ulcisci molestias, quàm alienæ uirtutis insignia uenerari meminerãt: nec in uiuum
sæuijsse contenti, tanquam parum eius exitio satiati mox extinctũ patibulo suffi=
xerunt: eadem crudelitate fatum prementes qua spiritum torserant. Nihilq; à se
actum existimãtes, si sæuitiam suam saltem ab umbris & cineribus continuissent.
At Magnus eodem prælio quod à Siuardo sub eius auspicijs gestum fuerat peri=
clitatus est. Quem prius oculis deinde uita priuatum, bis luce defunctũ credide=
rim. Post hæc summa penes Haraldi filios fuit. E quibus Ingo duntaxat iusto ma=
trimonio ortus, fratribus quorũ alter Noruagica, alter Hyberniensi pellice æditus
fuerat, ut ingenuitatis ita & morũ ornamentis præstabat. Erat enim omnibus ho
nestatis numeris instructissimus, cum eorum alter auaritiæ maculis respersus, al=
ter luxuriæ sordibus obsitus haberetur. Sed infantiæ suæ tempore per incuriã nu
tricis fortè sinu delapsus, ita humo inflictus est, ut confracto dorso reliquum uitæ
tempus gibbo oneratus exigeret. In quo quidem homine excellentis animi uenu
statem, corporis deformitate affecti ludibrio fœdatam putares, neque discernere
queas, maius fortunæ beneficiũ receperit, an opprobriũ senserit. Contigit autem
ut eius satellites apud Berginum oppidum iurgio cum Siuardi militibus habito,
dum

A dum socij ab eis occisi pœnas instantius expetunt, non interfectores modo, sed ipsum Siuardum sæuissimæ cõsternationis furijs concitati, per uim & seditionem appeterẽt, eumq́ in ædem fugere coactum cõuulsis tabernaculi claustris raptum trucidarent, homicidium specie, re uera coniugum suarum prius ab ipso constupratarum contumeliam ulciscentes. Cuius rei nuncio, Ostenus cum classe Bergi num peteret per obuios accepto, petẽdi fratris quàm cauendi cupidior, nihilominus ad eum processit. A quo cum debitam sui regni partem negari animaduerteret, paucis eum affatus discessit: uultuq́ fidem promittẽs, sed perempti fratris exemplo perire metuens, fugæ se q̃ noui sceleris autoribus offerre maluit. Quem Siuardi interfectores priori facinore parum contenti, Ingonis æmulum iudicantes, naualem fugam terrestri mutare compulsum, sed eam ob nimiam corporis saginam lentius exequentem propter littus peditem occiderunt, duobus regni participibus sublatis, à superstite dignitatis & stipendiorum incrementa sperantes. Quorum scelesta fames in tantorum ducum cladem esuriens, uixq́ gemino exatiata parricidio, ab Haquino quodam paternæ cædis ultionem petente, postmodum uindicata est. Siquidẽ trium fortuna, ad unum Ingonem per uim & facinus redacta, non sustinuerunt Amundus Simonis filius, & Philippus, alijq́ complures insignis industriæ uiri, regnum ei quod partim proprio, partim alieno scelere quæsiuisset, tutum intẽtatumq́ persistere. Indignum quoq́ compluribus uisum, ut homini ridiculas corporis notas habẽti, liberum regnandi locum militum suorum conciliaret impietas. Quapropter Haquinũ, quem dixi, factionis suæ ducem creantes, eiusq́ tyrocinium regio nomine uenustãtes, bellũ aduersum Ingonem decernunt, & quasi Siuardi uel Osteni manes ulturi, crebro pugnam cum hostibus ineunt. Verum pluribus cõtinuis prælijs subacti, in Suetiam tandem cum pu

B pillo diffugiũt. Quos Ingo prope Sialandiam fugandi studio subsecutus, magna hostiũ parte propinquas pelago syluas petente, Absalonem per legatos solicitat, eos qui in littoralia nemora profugerãt, prændendos curaret. Quod Absalon honestate sua ac dignitate indignum iudicans, parum precibus obtemperauit. Appetente hyeme qui cum Haquino profugerãt patriam repetere adorsi, tanquam fortunã loco mutaturi, prælio in hyberna glacie conserto, Gregoriũ summæ post regem dignitatis uirum, manu & cõsilio promptum, in quo spes & fiducia Ingonis quasi quodam cardine nitebatur, non minus acumine quàm uiribus usi, cum omnibus copijs deleuerũt. Siquidem in eam glaciei partem cuius firmitatem nocturnis excisionibus debilitauerãt, prælij tempore protractos, hostes profundum petere coẽgerunt. In quorum morte Ingo maximam spei partem deposuit, nec secus animo quàm uiribus fractus, exitiosum sibi fidissimi fautoris Gregorij interitum ominatus est. Tandẽ instaurato bello sed adhuc eodem aquarũ habitu persistente, nihilo felicius Gregorio glacialis elemẽti fortunam tentauit. Siquidem gelato mari in pugnæ locum electo, dum eius duritia quasi camporum firmitate gauderet, quanquam militum numero præstaret, cum omnibus penè copijs interemptus est: luensq́ pœnas seu admissi, seu tolerati parricidij fraterni, umbris piacula exoluit. Hoc bello quo nullũ maius aut cruentius Noruagia habuit, uniuersum regni illius columem propemodũ à stirpe interijt. Huius cladis superstes Erlingus, cum filio suo Magno admodũ paruulo, sed ad Vualdemarũ ortam materni generis propinquitatem habente ad Iutiam appulit, ibiq́ in summa regis dignatione uersatus, uberes exilij impensas, & amplissima commeatuum instrumenta percepit. Interea Siuardus quidã per summã commilitonũ inuidiam fortitudinis præmium recepturus, dux ab Haquino constituitur, idq́ ægre ferentibus cæteris summæ seditioni locũ dedisset, ni Erlingus repente è Dania superueniẽs internæ factionis certamen rumpendo, nouũ hostibus negociũ peperisset. Quippe prædi

C ctum filium quod maternũ genus cum priscis Noruagiæ regibus communicaret, regem continuò nominauit, ne aut Haquino æmulus, aut Ingoni ultor deesset. Ita nouis rebus increbrescẽtibus, Haquinus à Siuardo quod ei impẽsas belli negasset, deseritur, acieq; cum Magno congressus occiditur. Siuardus ad Suetiam dilapsus, dum interiectis diebus in patriã reuertitur, ab Erlingi militibus interficitur. Quo euenit, ut obscura & ignobili cæde spiritũ deponeret, quem honeste in acie profundere noluisset. At qui ex Haquini militia superfuerant, partim nouarũ rerum cupiditate, partim hostiũ fortunæ inuidia accẽsi, Marci cuiusdã alumnũ optimum spei puerũ in regem adsciscũt, nec felicius quàm proximè fortunã tentarũt. Siquidem prælio ab Erlingo obtriti, uictoria pariter ac rege priuati, ad Karolum Suetiæ regem profugiũt, ipsumq; belli ducẽ exposcunt, cui cum Noruagiæ rebus etiam aliqua necessitudinis cõmunio uidebatur. A quo diu promissorũ alacritate protracti, postq; eum magis de proprio regno seruando, quàm alieno obtinendo solicitum compererunt, legatos ad Vualdemarũ auxiliũ implorantes misere. Tandem ipsi benignioribus responsis inuitati uenere. Quos cum rex supplices recepisset, seq; per eos Noruagiæ petitione promissa sedulò solicitari animaduerteret, tantũ belli pondus sola legatorũ adhortatione suscipere stolidum ratus, prius popularium animos tacitis legationibus tentauit. Postq; eorum mentes legatorũ uocibus consentaneas repperit, absq; cunctatione expeditionẽ instituit. Quo audito Erlingus, quàm longissimo secessu potuit abstrusas Noruagiæ partes petiuit, extremosq; patriæ fines fuga amplecti, quàm primos armis tueri tutius existimauit. Pauca siquidẽ nauigia sed habilia, fugæq; quàm prælio commodiora parauerat. Quo euenit, ut regis aduentus formidolosus Erlingi fautoribus, hostibus acceptabilis haberetur. Itaq; Vualdemaro consultationẽ cum amicis habente, quidam
D postpositis omnibus hostes ocyssime persequẽdos, alij prius plebis fauorem conciliandum, auxiliaq; popularium contrahenda docebant. Sed accelerationis consilium, tarditatis sententiã superauit. Igitur Vualdemarus ingentẽ regionis partem prospere permensus, magnaq; plebis alacritate receptus, cum ad urbem Sarpam uenisset, nomen regium à Vuicẽsibus sibi decretum suscepit, ibiq; cum popularibus concionem per summam uerborũ concordiã habuit. Quod si omissis alijs insequẽdis hostibus operã præbuisset, haud dubie regno Danico Noricum coniunxisset. Inde ad oppidum Tunsbergum nauigatione progressus, paucis Erlingi studiosioribus in æditam rupem salutis causa confugiẽtibus, religionẽ sæuitiæ præferens, uicum incendere passus nõ est, ne sacras ædes priuatis penatibus intersitas, cõmunibus flammis absumeret. Nemo tamen pontificũ quorum ea tempestate ingens apud Noruagiã autoritas erat, eum adire sustinuit: quod quidem eos potius patriæ, quàm Erlingo tribuisse crediderim. Ormo ut quem regis germanum cognominabant, petito Vualdemaro salua fide quam Magno dedisset, obsequia pollicetur. Tandẽ ob inediam tractu temporis obortam, cum rex defectam impensis expeditionem remitteret, Noruagiensium qui ad eum transierant multitudo pœnæ metu cum ipso discessit, diuq; partim regijs, partim principum impensis exilium sustentauit. Postea rex orientaliũ Sclauorum sibi uirium fiducia rebellantium defectionẽ expertus, cum Henrico Saxoniæ satrapa belli societate condicta, quo firmius amicitiæ necterentur, filiam eius ex coniuge postmodum repudiata susceptam adhuc incunabulis utentem, filio Kanuto primum ætatis annum agenti spõsam adsciuit. Itaq; Henrico terrestri apparatu exercitũ instruẽte, ipse in classem collatus cum apud Rugiã peruenisset, auxilia ab incolis amicitiam suam dubia fide secutis, per Absalonem contrahẽda curauit. Deinde ne Henrico tardius occurreret, eumq; promisso fraudaret, ad Penum fluuiũ ocyssime nauigationis cursum direxit. Absalon quanq; adhuc Rugianorũ pactio paucorũ obsidũ

A pignore niteretur, eorum concionem ingressus atque inter ipsos honoratissimo sedendi loco susceptus, cum legationis mãdata proferret, eamque Danicæ uocis ignaris per interpretem explicaret, accidit ut quidam e Rugianis adolescens Sclauico ingenio, Dani militis equum pro quo se precium numeraturum fingebat, ueluti incessus eius experiendi causa conscendens, fugam tentaret. Quod cum Absalon ad se perlatum in cõcione proponeret, uniuersa populi multitudo magnum fidei suæ crimen unius hominis perfidia allatum iudicãs, similem furori impetum confessa dissiluit, autoremque fraudis raptim insequi properauit. Igitur Absalonis comitibus ad metum & stuporem usque subitum uulgi concursum mirantibus, pauci qui adolescentem affinitate tangebant, plus priuata charitate quàm publico rubore permoti, supplices Absalonis genibus aduoluuntur, equi restitutionem pollicití, si modo per eum ab incœpto concio reuocetur. Quorũ Absalon permixtas precibus lachrymas miseratus, missis qui plæbem pacarent tumultũ compescuit, consternationẽ sedauit, equoque protinus reddito, militem suũ stultitiæ damnauit, quod per inertiam & stoliditatem raptori se circunueniendum dedisset. Deinde gentis rege Tetiszlauo classis supplementum pollicito, regem subsequi maturauit. Interea Henricus Holsatiorum principem Adolfum cum Henrico Razaburgensi, præfectumque Suuerini oppidi Guncellinũ, quod nuper à Saxonibus in potestatem redactum ius & formã ciuitatis acceperat, necnon Regnaldũ quendã parum origine liberum, opibusque quàm genere clariorẽ, cum insigni copiarũ parte præmittit, expeditũ sibi transitũ paraturos. Quorũ ingressum Sclaui cum partim fama, partim experimẽto cognouissent, cum parte hostiũ confligere quàm uniuersos aggredi maluerũt, multum ex eorũ robore, si præuios oppressissent, defluxurum credentes. Cumque summa cura ac flagrantissimo studio ad eos opprimendos contenderẽt, dæmonem horrẽdæ formæ superne uerticibus imminentẽ uidere. Quo

B monstro tanquam diuinitus dati ducis aduentu firmati, sumptis uictoriæ auspicijs, ex improuiso hostium se castris immergunt, eosque imparatos cõfodiunt. Adolfus & Regnaldus in ipso castrorum aditu interfecti, neglectæ militaris prudẽtiæ pœnas sanguine persoluerũt. Quibus prima cæde prostratis, Guncellinus & Henricus medijs irruentiũ globis elapsi, correptis aquilis ad se fugientium sociorũ reliquias contraxere, ac demum hostes prædæ incubantes audacter adorti, fugam uictoria mutauere. Ita Saxones quanquam improuidi bellum tentassent, maiorẽ cladem gesserint an acceperint uirtute dubiũ reliquere. Quo accepto Henricus suorum cædibus, ut par erat, permotus, exigendæ uindictæ studio ad obsidionem Deminæ urbis quantacunque potuit celeritate contẽdit. Quam postquam ultrò ab incolis obustam comperit, ut uniuersa ipsius monimẽta subrueret, reliquias mœniũ solo exæquari præcepit. Et quoniã in homines grassari non licuit, tanquam à rebus mutis supplicium exacturus urbem Cozcouam simili incolarũ trepidatione desertam, cremandam curauit. Vualogostini quoque finitimarũ urbium quarũ excidio terrebantur exemplum secuti, clandestino traiectu fluminis cum uxoribus ac liberis municipium deserũt, penates duntaxat rebus uacuos hostili sæuitiæ relicturi. Quorũ urbẽ rex nullo negocio interceptã, militibus ac stipẽdijs instruit, eamque Vuethemanno piratæ curandam cõmittit. Ornenses quoque plus ex aliarum urbiũ fortuna timoris quàm ex suis mœnibus fiduciæ capiẽtes, ut sibi uicinarum ciuitatum quarum formidinem sequebãtur exemplo consulerẽt, urbem ne ab hostibus coli posset, desertam incẽdunt, penates suos igni quàm hosti relinquere præoptãtes. Tunc rex ponte qui medium amnẽ secare uidebatur abrupto, sublatisque cæteris nauigationis obstaculis, ad Stolpam uicum processit, ubi & ducem postmodum obuium habuit. Igitur ne Vualogostum eodem exemplo desertum quo captũ post discessum suum hostibus reddderetur, præsertim Danos si eo fruerẽtur, sempiternum Scla-

C uiæ imperiũ habituros existimãs, Absalonẽ, Burisium, Suenonemq; tunc Arusij pontificatu insignem, eius municipes efficere statuit, quibus & filiũ Christophorum sociauit, quò plus à cæteris in auxilio suo fiduciæ reponeretur. Qui cum amicos & necessarios in muneris consortionem adciscere iuberetur, Sialandensibus duntaxat Absaloni præsidij societatem spondentibus, reliquis ob imminentis periculi magnitudinẽ, nec animus ad resistendum, nec comites suppetebant, quanq; tota classis & alimẽta sua cum eis communicare, & uicinas segetes publico officio in eorũ horrea cõportare decreuerat. Quippe fruges messore exercitu residuorũ usibus adigi iubebatur. Ita rex consilij cassus, cum neq; pugnandi copia, neq; pactio ulla ab hostibus fieret, uafro ingenio excogitauit, qualiter eos ad alterutrum horum præstandũ impelleret. Siquidẽ Absalon tacitis mãdatis præcepit, ut palos in amne defixos, cæteraq; nauigationis impedimenta magna remigum cura sublegeret, ueluti toti classi transitum paraturus. Ita demum fluuio obstaculis uacuefacto, cum progressam classem angustior alueus excepisset, complures à Sclauis utriq; ripæ inequitantibus cõminus sautiabantur. Quam hostilis audaciæ petulantiam Petrus Eliui filius animi uirtute nõ sustinens, protinus cum remigibus naue desiliuit, hostesq; strenue propulsatos ripa cedere coëgit. Tandẽ comitũ ignauia desertus, sociorum nauigationẽ fato suo incolumem præstitit. Itaq; rex non solum expertem metus progressum habuit, sed etiã Henricũ cum toto exercitu cõsertis arctius nauigijs tanq; ponte traiecit. Quo agnito Sclaui reliquarũ urbiũ excidium formidãtes, præcurrẽdi periculi studio pacis quam antè cõtempserãt, Vualdemaro obsides offerebãt, quos se Henrico nullo pacto daturos dicebãt. At rex sine militiæ socio cum hostibus pacisci fraudulentũ existimans, per Thorbernũ Henrico quæ ab hostibus offerrẽtur, enunciat. Quo se conditionibus ab eo factis libẽter

D usurum asseuerãte, pactũ cum hostibus habuit, ut Vualogosti dominio trifariã diuiso, pars una Tetiszlauo, reliqua Kazimaro, tertia Nucleti filio Priszlauo uendicaretur, piratisq; prædã Danicam appetere solitis, Peni fluminis ostia clauderentur: Henrico quoq; munitionũ quas apud Sclauiam obtinuisset, incolumis possessio permaneret. Post cuius discessum comites Kazimari exterorum societatem acrius perosi, sed uiribus agere non ausi, Rugianos assiduis furtis uexatos, ac per latrocinia ad paupertatẽ & inediam usq; redactos, cõmuni urbe excedere compulerunt. Piraticæ quoq; licentiam tribuere, modisq; compluribus ictum fœdus rupere. Postmodũ Rugianis recepta per Henricũ fiducia, palàm aduersum Danos inimicitias profitentibus, rex nõ minorem in amico perfidiã, quàm in hostibus leuitatem expertus, Arkon prouinciã uerna expeditione petitã, incẽdio populatus est. Inde ad portũ, Por ab incolis uocitatũ, cursum direxit. Siquidẽ ne cum uniuersis Rugianis manum acie consereret, separatim eos attentandos existimans, Absalonem nocturna nauigatione Ziudram præcedere iubet. Quem ut cõtinuò subsequeretur, curiose discessionis eius tempus à uigilibus obseruari præcepit. Quibus somni delitias imperio præferẽtibus, Absalon absq; regio comitatu progressus, non solum Zyudram, sed etiam agros uicosq; ei confines, partim igni, partim ferro uastauit. Cuius equites duo cõtentione prius habita uter audacia præstaret, cum ad militarem operam ædendam fortitudinis æmulatione pari impetu raperentur, hostesq; cuidam fortè stagno adactos cimbis fugam petere animaduerterent, plus eis persequẽdis quàm suis periculis dispiciẽdis intẽti, ne alter alterum uirtute fortè præcurreret, ambo cum contemptu spiritus stimulatos calcaribus equos in profundum egerunt, armorum haud memores, quorum obruti pondere perierunt. Ita temeritatis uindex elementũ uiris gloriæ quàm salutis studiosioribus in exitium suum ruentibus, fatum pariter ac tumulum ministrauit. Interea Absalon prouinciam rapinis pariter, incẽdijsq; permẽsus, cum ingentẽ prædam

&

A & opima spolia referendo naues repetere statuisset, magnã hostium manum subsequi conspicatus, ultra bina uada admodum transitu difficilia de industria cedere uoluit, ut eos formidinis simulatione protractos, locorumq; tãdem difficultatibus implicatos opprimeret. Quorum primum Sclaui libero itinere transgressi, circa reliquum redeundi diffidentia constiterunt. Eodem ferè momenti spacio duo pedites Sialandenses ingentem prædæ fascem gestantes, errore locorum in ipsum penè Sclauorum exercitum inciderunt. Qui cum à duobus eorum equitibus appeterentur, quãquam tutò uadum transgredi poterant, ne recessum per ignauiam quærere uiderentur, hostibus resistere quàm socios accedere maluerunt, deforme existimantes ab ijs quos numero æquarent, audacia superari. Itaq; quo magis expeditos se redderẽt, presso uestigio, proiectoq; fasce, enses destringunt. Quorum constantiæ & uirtuti fortuna debitam incolumitatem cõcessit. Siquidem equitum neutro procedere audente, resumpto fasce cœptum iter carpserũt. Cumq; rursum Sclaui binos equites ad eos opprimẽdos misissent, eorum incursum eadem animi præsentia reppulere. Quo facto tam hostiũ quàm ciuium in se admirationẽ uertere, magnumq; illis ruborem, his inter metum & lætitiam hæsitantibus peperere. A sex tandem equitibus attentati, inuariabili mẽtis habitu perstitere, tanquam hostium ignauiæ plenis fortitudinis animis insultantes. Nec defuit Absaloni prompta mens ad opem eorum uirtuti fiduciæq; pręstandam. Siquidem tot suorũ equitum quot hostilium animaduerteret, eis pro supplemento transmisit. Sclaui quoq; suorum paucitatem certatim numerosis militum præsidijs prosequebantur. Itaq; supplementis utrinq; tanquam ex pari crescentibus, equitibusq; ueluti ad militiæ spectaculum ediuerso cõuenientibus, Sialandẽses ulteriorẽ hostium petulantiam inspectare non passi, uniuersa acie eis occurrũt. Quorum fugam uadis impediẽtibus longum insequi nequeũtes, maiorem equorũ quàm hominũ stragem egerũt.
B Cumq; iter ad naues reflecterent, remigũ suorum aciem armis pariter ac signis instructam obuiam habuerũt, quam ad auxilia socijs ferẽda fortuito nuntio monita uirtus adduxerat. Hi profecto cum Absalone uictoriæ gloriam cõmunicauerunt, cui se sponte uirtutis socios obtulerũt. Interea rex seris uigilum monitis excitatus, omissæ nauigationis morã præpropera festinatione discussit. Qui cum uisis Sialandensibus populandi gratia ad littus appellere uoluisset, ab Absalone nihil hostilis prædæ quod eius rapinis pateat superesse perdoctus, magnopere gratulatus est quod tam parua manus nihilo languidius quàm si ipse adesset rem proprijs gessisset auspicijs. Hinc cum alios insulæ fines armis igniq; tentasset, domum concessit. Rursum circa autumni principia classe regressus, primam uastandis agris operam dedit, ut segete consumpta, incolas muniendarum urbium instrumento priuaret. Cum ad urbem Arkon sparso militiæ genere peruenisset, oppidani fiducia uirium portam (quam urbs unicam babebat) egressi, ne uirtutem suam intra mœnia cohiberent, obuiam processerunt. Quos rex Danis ex consulto cedentibus, longius mœnibus amouere conatus, postquam sperato cautiores animaduertit, incursatos urbem repetere coëgit. Porta tamen ne equi iaculis confoderẽtur abstinuit. Tunc Sialandensis eques Nicolaus forma & uirtute præcipuus, telo per portam iniecto quendã ex hostibus in aditu resistentibus exanimem prostrauit, innocuusq; reflexo protinus equo discessit. Cuius facinus Thorbernus inter præcipuos Sialandiæ equites numerãdus, pari audacia sed dispari fortuna æmulatus, cum unum ex hostibus directa in globum lancea uulnerasset, reditumq; reflexis habenis tentasset, ita lapide ictus est, ut multus è capite cruor profunderetur. Quam ob rem longa corporis debilitate cõtracta, seram incolumitatẽ ægre recuperauit. Burisius quoq; dum nobilitatis suæ splendorem conspicuis uirtutis operibus æquare nititur, simili audaciæ genere portæ propugnatores adortus, tam asperum saxi ictum capite

C excepit, ut penè equo exanimis delaberetur. Cui corporis uiribus carẽti, sociorũ
interuentus ne ab hostibus opprimeretur auxilio fuit. Quo euenit ut Rugiani
haudquaquam sibi tutò extra mœnia dimicaturi uiderentur, intra quæ tam obsti=
natam hostium præsentiã experiebãtur. Inde ad prouinciã Asmodam tota classe
concessum. Absalon cum & fortitudine & prima rei bellicæ peritia uigeret, acce=
dente exercitu primi agminis ducem, reuertẽte extremi comitem agere cõsueue
rat, semperq; Danicæ iuuentutis promptissimos seu prædæ, seu gloriæ studio so=
dales habebat, rege duntaxat cum robustiore exercitus parte graui & composito
militiæ genere paulatim procedere solito. Itaq; pugnãdi copia nusquam accepta,
magnam regionis partẽ permẽsus, tandẽ equestrem manũ prædãdi gratia spargi
permisit, paucosq; secũ in comitatu residuos habuit. Illic fortè nuncio de sociorum
conclusione suscepto, quam sine succursu posse effugere negabantur, eorũ saluti
quoad milites reuocarent adesse nõ distulit, neq; sibi comitũ paucitatẽ quo minus
cõclusos peteret obstare permisit. Sed protinus primipilo signa attollere iusso, ple
no fiduciæ spiritu locũ, in quo cõtinebantur, accessit: eoq; festinationis signo pero
sus prædam, equites ad se contraxit. Quem tanta fiducia ceperat, ut plus remedij
in celeritate quàm in socijs duceret. Cuius aduentũ Sialandenses qui intra diffici=
lium locorum angustias arctabantur, experti imminẽtis auxilij fiducia, eos à qui=
bus obsidebantur incursare cœperũt, ne periculũ aliena uirtute propulsare uide=
rentur. Itaq; Sclauis partim solido, partim aquoso itinere delabentibus, Eskyllus
animi & generis nobilissimus eques militaribus armis prægrauis, unum ex eis
inermem per palustria loca citato cursu fugientem pedibus insecutus, illius uesti
gijs limi mollitie subsidentibus, nec uoraginum illuuie, nec armorum onere de=
pressus, facilem currẽdi euentum habuit. Quinetiã occupatum Barbarum capite
D spoliauit. Ac tunc demum ne plantis quidẽ cœno infectis, solidam humũ repetijt.
Quod factum religiosa admiratione prædignum, non pedum agilitate sed diuino
beneficio æditum, potius cœlesti miraculo, quàm humanæ uirtuti imputare debe
mus. Post hæc uicis per militũ manum undiq; deflagratis, etiam ad Gorum pro=
montorium longinquæ excursationis incendia proferũtur. Tunc se Rugiani con
trahendi à Saxonibus auxilij spe fraudatos experti, quatuor obsidibus præbitis,
apud Strelam insulam pacem à rege pecunia quæsiuerunt. Itaq; principibus gra=
ues periculorum motus, & difficilia rei Danicæ tempora attendẽtibus, filio Vual
demari Kanuto regios honores decernere placuit, qui nõ solũ paternæ maiestatis
futurus possessor, sed etiã præsens dignitatis socius nosceretur, ut haberẽt proce=
res ad cuius nomen titulumq; decurrerẽt, si quid de regis capite fortuna uariaret.
Quorum prudẽtia rex ac beneuolentia delectatus, probata sententia regni maie=
statem cum sanguine suo participare, nõ damnũ honoris, sed claritatis incremen=
tum putauit, primatumq; uoces ad regiũ nomen filio deferendum concionando
perduxit. Qua de re uniuersi exercitus consensu habito, Burisius duntaxat, siue ta
cita regni affectatione, siue rei nouitate permotus, nullam penè uocem suffragijs
attulit. Qui cum ob hoc se regi suspectum esse sentiret, taciturnitatem suam non
odij sed amoris indicem affirmabat, quod Daniæ regnum à pluribus amice parti=
cipatum esse memoriæ & crebra antiquitatis experimẽta sint, inter patrẽ & filium
de rerum dominio bellum creuisse. Veruntamen se si regiæ uoluntatis præscius
fuisset, silentiũ non acturum. Tacuisse uero quod rem neq; ab ipso, neq; ab amicis
præcognitam habuisset. Ea silentij excusatione iram regis in dissimulationem con
uertit. Idem peracta expeditione cum cæteris Daniæ optimatibus apud Roskyl=
diam Kanuti miles solenni more fieri iussus, alijs imperio obtemperantibus id fa=
cere recusauit, eaq; re magnam sibi concupitæ dominationis suspicionem con=
ciuit. Verum hunc imperij conceptũ quæsitis callide rationibus protegere persti
tit,

A tit, præfatus se extante eo, cui primam militiæ fidem dederit, alius militem non futurum, nec adduci posse ut pristinum obsequium receti permutet, remq; tam patriæ cõsuetudini quàm honestati inimicam committat: quippe cum nemo Danorum diuiduo famulatus officio teneri soleat, solisq; Saxonibus hunc seruitiorum morem stipendiorum cupiditas faciat. Nam si inter duos unius obsequiũ communicantes bellũ incideret, amborum miles alterutrũ iuuando, fidem utriq; seruare non posset. Nec regi ad iram mitibus rèsponsis placidoq; uultu tegendam, æqua simulatio defuit. Quem cum Hallandiã petendo comitem haberet, tanq; insidias sibi nectentem tacitus notauit. Quas ut effugeret imperata se facturũ spondebat, si potentiam eius rex beneficiorum incrementis extendere uoluisset, & sicut ipse regnum quod eatenus electio uariabat hæreditariũ efficere gestiret, ita quoq; necessariorum suorum liberis suppares dignitates, & minores potentias perpetua hæreditatis lege fruendas tribueret. Itaq; præcipuam Iutiæ partem Absalonis auxilio pactus, Kanuto supplex fore sustinuit, haudquaq; tamen solidam regis amicitiã recuperauit. Ea enim regiæ iræ pertinacia erat, ut semel accẽsa funditus extingui non posset. Vere appetente, Absaloni, Christophoro, & Magno particularis aduersum Sclauos expeditionis ductus cõmittitur. Nam orientales Dani duntaxat cum Fioniẽsibus classem confecerãt: Scaniensiũ uero penes Christophorum summa, penes Absalonem arbitrium consistebat. Quibus Tribusanam adortis prouinciam, Christophoro tanq; iuniori inter Absalonis, Magniq; copias medius militandi locus decernitur, ut regij sanguinis latera fidis stipatoribus cingerẽtur. Tanta autẽ uicorum exustio fuit, ut idem adhucusq; cultu uacui, præteriti incẽdij magnitudinẽ præsentibus testẽtur indicijs. Absalon cum repetẽdæ classis tẽpore extremos curaret, nunciato hostium superuentu, quanq; tanta uis frigoris erat ut

B primi reuocari nõ possent, quadraginta solis equitibus stipatus, prius hostẽ quàm uadum, per quod erat rediturus, tẽtauit. Quibus fugatis, lento itinere ad amnem concessit. Quem structo ponte transgressus, post tergũ opus abrumpere noluit, ne ulla timoris uestigia relinquere uideret. Quũ ad littus uenisset, classem in aliũ portum appulsam comperit. Tanta autẽ hyberni frigoris sæuitia extitit, ut nautæ equos pene frigore extinctos defossis humi specubus conderent, nemoq; ex toto exercitu reperiretur, qui pariter utranq; manum necessarijs usibus aptare posset. Illic crebri angues ligonibus reperti, magis admirationi quàm metui uisentibus fuere. Nam algoris immensitas, uires eorum ac spiritum hebetauerat. Scanienses tunc prosperantibus uentis discessionis licentiam adepti, mox ijsdem cõtrarijs nauigatione prohibiti, tandem toti classi fauente cœlo Sialandenses ac Fionios repetendæ patriæ comites habuerunt. Post hæc rex Petrũ & Selgretiũ Christophoro pædagogos adsciscit, qui adolescentiæ eius rudimenta ad honestatis mores exequendos plenis sapientiæ documẽtis instruerent. Aestate deinde expeditionem instaurat. Quippe Vuallagostenses dupliciter ictum fœdus corruperant. Nam & Rugianos mœnium socios per furta urbe eiecerant, & piratis Peni fluminis ostia patere permiserãt. Igitur dum Lentitios peteret, ab Henrico missæ literæ superueniunt admonentes, ut rex insidias propinqui perinde ac regnum affectãtis caueret, indicantesq; Burisyum cum Noruagiensibus opprimendi eius consilium habuisse. Iisdemq; dum expeditio reuerteretur occursum pollicitis, aut ipsum regẽ, aut regium nomen occupandũ duxisse. Cuius rei certissimum experimentũ fore, si reuertentem à Sclauis expeditionem Noruagica classis exciperet. Eodem penè momento suscepta Noruagiensiũ epistola, par proditionis indiciũ ædidit. Quod cum rex paucis arbitris, suppressis indiciũ nominibus prodidisset, auxit rei suspicionem, fidemq; literis addidit Tokonis, Vuendilensium pontificis consentanea affirmatio, dicẽtis, Burisij milites ab eo iurare coactos, quicquid ipse auspicaretur

C esse prosecuturos. Re tamen dissimulãter habita, ad locum cui nomen Ostrozno citata nauigatione profectus, profligatis prouinciæ rebus, urbem Orthungã uniuersa classe comitante repetijt. Illic Burisio cum cæteris regni primatibus accersito, quidnam de eius insidijs acceperit aperit, eicꝫ proditionis crimen affigit. Quem se quicquam tale aduersum eum excogitasse negantem, quoad nuntiorum experimenta sumerẽtur, secum commorari præcepit: tunc demum si secus ac nuntiatum erat accideret, incolumem discessurum. Ille contrà nihil absurdius aiebat quàm ut capitis sui indicium, incertis euẽtuum argumentis committeret. Qua uoce se non solum regi, sed etiam arbitris suspectum effecit. Igitur ne remiges quidem suos reuisere permissus, ad urbem Latrensem cum rege meare compellitur, ubi leni sed firmæ custodiæ traditur. Interea Erlingus & Ormo Burisij frater cum nauali exercitu superuenientes, Iutorum classem in amne Dyursa repertam gubernatoribus uacuam facile debellant, ipsiusqꝫ Burisij intercepto nauigio, protinus ad uicum, qui Mercatorum portus nominatur, deproperant. Quos Absalon cum Sialandensibus occurrens, etiam littorum ascensu prohibuit. Qui cum compertum haberet Noruagienses plurimũ præsidij in arcubus ducere, prouocandi gratia cum quindecim peditibus in littus progressus, ultrò se eorum sagittis appetendum præbebat: profectò ostendere cupiens, in quàm paruo præcipuam eorum fiduciam poneret. Igitur Noruagienses quò propius littus accederent cimbas conscendunt, ob quarum trepidationem destinata certis ictibus ferire non poterant. Itaque tela partim in humum, partim in undas innocua cadebant. Ita artis suæ effectu fraudati, nostrisqꝫ ludibrio habiti, ingenti cum rubore maiora nauigia repetunt. Postea cum Absalone data acceptaqꝫ fide, sociale colloquium habuere. A quo diutius illic acquiescere iussi, non prius obtemperauerunt, quàm Absalon fidem suam in-
D terposuisset, se nihil insidiarũ eis terra aut mari interim paraturum. His finitis collocutores à seinuicem discessere, die postero cum paribus armis, æquali comitum numero conuenturi. Cumqꝫ Erlingus uno comitatior affuisset, Absalon circũspectis omnibus: miror te, inquit, Erlinge hominem ætate confectum ac toties grauia expertum, non adeò sapientem quàm senem existere. Nam cum tu scapha adueneris, nos equis insideamus, teqꝫ nullo negocio (si libeat) opprimere possimus, cur condicto comitatior aduersum caput tuum rumpendæ pacis occasionem fortioribus præbuisti? Nisi autem fides nostra præstaret, solutæ conditionis pœnas exitio persoluisses. Tunc Erlingus inter metum & ruborem circumspectis comitibus, cum ueram Absalonis assertionẽ animaduerteret, unum ex his obiurgare cœpit, quod non rogatus comitandi rapuisset officium. Postquam diu excusationis uerba quæsierat, ut siticulosum recrearet exercitum, palustris aquæ petendæ licẽtiam obsecrat. Cuius rei permissionem haud modici beneficij loco ducebat, ac protinus patriam repetere properabat, lætus quod sibi incolumi Daniæ partibus excedere contigisset. Postquam regi insidiarum fidem rerum experientia fecerat, Burisium perinde ac maiestatis reum inter uincula asseruari præcepit. Interea Erlingus extremum Sialandiæ composita classis applicatione complexus, dum à sacris missæ quæ consueto religionis cultu petiuerat remearet, Absalonis equitibus clandestino itinere prorumpẽtibus, improuisam palantium sociorũ stragem accepit. Nec minori Hallandẽsium uirtute exceptus apud Nyzem amnem una rate, eiusqꝫ remigibus uniuersis spoliatus, abscessit. Eodem anno deturbandæ piraticæ gratia, Absalon insulam maritimam nouo castelli fundamento complexus, exigui munimenti beneficio ingens patriæ præsidium attulit. Nam & suspectum prædonibus situm reddidit, & tutam uicini maris nauigationem incolis tribuit. Verum ne confestim Noruagiensis iniuriæ uindictam Danica uirtus arriperet, Theutonicæ fidei lubricitas effecit. Quippe Henricus Bugiszlaui Danorum metu ad se decurrentis obsequium

A obsequium pactus, initam cum rege societatem, tãquam ineptum & ignobile uinculum disijcere parui habuit. Quinetiam apud Krempinũ fluuium in colloquium cum eo descendens, questus est quod militem suum Bugiszlauum coram se non accusatum bello lacessat: quem si iniuriosum existimet, prius accusationibus quàm armis aggredi debeat. Contrà rex, negare se ullius potentiæ respectu cessaturum, quominus acceptas iniurias mutuis damnis rependere liberum habeat. Ita perstante cõtrouersia, fœdus cum colloquio soluitur. Hoc loci memorabile Saxonici equitis dictum strictim percurram. Qui cum fortè ducis ac regis colloquijs interesset, eosq́ expeditionis negocia languidioribus uerbis prosequi animaduerteret: quædam, inquit, de hero meo Henrico præsentibus referre habeo: quæ si adesse eum scirem, tacere quàm eloqui mallem. Qui cum pupillus propinquorum iniuria patrimonio priuaretur, nemine sibi patrocinium accommodare uolente, quatuor soli ex amicis paternorum ipsius meritorum respectu permoti, quorum ego numero intereram, auersantibus cæteris infantiam eius tutorio munere fouendam sumpserunt. Pro cuius salute & incrementis, tum uotis, tum etiam officijs impensius excubabant. Hunc tandem humani auxilij diffidentia altaribus offerentes, religiosa uoti nuncupatione sanxerunt, si paternos honores diuina clementia adipisceretur, susceptum beneficium quoad uiueret pagani nominis odio pensaturum. Mox uoti probator deus, ingenui principis Conradi patrocinium ei conciliauit. Cuius opera paternorum bonorum hæres effectus, quanquam uoti autores exhortationis officia non omitterent, à bello aduersum Sclauos continuando, tum auaritia, tum etiam desidia adductus abstinuit, perceptam munificentiam ingrato æstimans animo. Tanta autem cura monitoris partes exequi uoti nuncupationibus fuit, ut cum unus ex eis ultimæ ætatis ad inspicienda ducis arcana inter

B arbitros admissus, sedulum stertendi usum haberet, excitatusq́, quid de re præsenti sentiret, à considentibus interrogari soleret, maiorem præteriti uoti quàm instantis negotij memoriam retinens, ductandum in Sclauos exercitum responderet. O immensam constantiam, quæ ne in ipso quidem ætatis occasu promissi immemor esse potuit. Quis autem mentis compos hanc religiosi consilij uocem, senilis animi deliramentum fuisse crediderit? Vereor autem charissimũ mihi uirum amicorum religione contempta, ex summo fortunæ fastigio in humilem priuatorum sortem extrema ruinæ deformitate casurum. Ego uero promissi dudum belli militem agẽdo, ternas aduerso corpore plagas accepi. Quibus si binas sub eodem militiæ titulo sociassem, supremi iudicij tempore diuina uulnera meis æquata audacibus oculis inspectanda præsumerem. Quo dicto, & temporaneã Henrici ruinam, & sempiternũ uirtutis suæ præmium auguratus est. Rex Scaniam ingressus, paruo pòst Saxonũ irruptione falsò nũtiata, Scanienses equestri militiæ adscriptos proprio ductu prosequitur, imperataq́ Sialandensibus nauigatione Slaglosam aduectus, Absalonẽ è portu Hulyuimmensi accitũ multa gerendorũ consultatione sollicitat. Præterea se parũ ueri rumoris credulitate fatigatũ significat, expeditionẽq́ falso nuntio cõtractam remittit. Habebat autem in clientela Absalon, Arnoldum Tylensem, qui siue ingenij acumine, siue coniecturarũ sagacitate sæpenumero futura ad sua uel amicorũ negotia pertinẽtia, raro præsagio depræhendebat. Nec minus antiquitatis quàm diuinationis peritus, solerti historiarũ narratione callebat. Qui cum Absaloni delectãdi gratia supradictæ expeditionis comes existeret, breui eum manũ cum piratis conserturũ prædixerat: uehemẽter se mirari testatus, quo pacto certamini interfuturus non sit, præsertim cum inseparabiliter eum comitari decreuerit. Cumq́ rege res gestas ex eo cognoscere cupiẽte, discessuro Absalone quiescere rogaretur, pertinacissime precibus obluctatus nõ prius rogatui cessit, q̃ rex operam se daturũ polliceretur ut eum post Absalonem prima luce dimitteret.

C Erant autem sex nauigia Absalonem comitantia, è quibus tria quò commodius ignis alimenta contraherent, in superiores maris anfractus cōcesserant, quæ postmodū æstus subito regressu destituta, cœno paludis affixerat, Absalone totidem residuis exteriora sinus ostia complectente. Qui cum maritimo tempore unà cum scriba suo religiosum psallendi ritū peragereet, tumultuatione eminus audita, quid nam hoc esset concentorem dispicere iubet. Quo nouem longas naues à se prospici referente, piratas esse non dubitans, stertētes adhuc remiges alta uoce compellat. Quibus summo cum stupore exilientibus, nec ueste sed armis corpora protegentibus, ocyssime hostes petendum hortatur: quorum iam tanta uicinitas sentiebatur, ut ab eis crebris silicibus cōtunderentur. Quinetiam anchoræ uinculis rumpendæ moræ gratia discissis, remigium exerit. At Sclaui facile nostris metum iniicere rati, ac ueluti ipsorum animos horridis uocibus hebetaturi, ingenti clamore ædito obstrepere cœperunt. Quod postquam frustra se conatos animaduertere diffugiunt, eorumq; ratis una cum uniuersis remigibus intercepta. Sed nec Vrcinæ syluæ latebra ad se decurrentibus subsidio fuit, agrestibus eam curiosius perlustrandam curātibus. Ea tempestate Esbernus urbem Kalundam molitus, noui munimenti præsidio portum hostili piratica liberum præstitit. Ipse quoque, & Inguarus, & Olauus, ultrò Absaloni se infatigabili piratici muneris executione iunxerunt. Eo tempore res Danica circunquaq; difficilimis obfusa periculis, crebris finitimorum insidijs tentabatur, hinc Noruagiensibus, inde Sclauis, Saxonibusq; sibi perniciem machinantibus. Quo euenit ut nulli hostium audacter obuiandi fiduciam haberet, metuens ne dum unum repelleret, ab altero premeretur. Ea patriæ necessitudine permotus, Guthscalcus qui & ipse Sclauis, tum ob linguæ eorum peritiam, tum ob paternæ amicitiæ fauorem, ac proprij conuictus assuetudinē, perfa-

D miliaris habebatur, Absaloni tacitè artem à se repertam insinuat, qua eos repentè ex amicis Saxonū hostes efficeret. Quippe se Sclauiam non legationis, sed beneuolentiæ simulatione petere uelle significat, tanquam propriæ charitatis ductu utilia amicis consilia largiturum. Fore enim ut hostium credulitas callidis commentorum laqueis circumuenta, Danorum amicitiam abiecta Saxonum donatione repeteret. Quod studium maximè sibi gētis illius moribus persuaderi dicebat, quæ plerunq; temeritate niti, cunctaq; pronius quàm prudentius exequi soleat. Absalon interdum priuatū acumen publicis uiribus præstare ratus, laudata Guthscalci industria, cauendum monet ne quis eis ex parte Danorum falsò polliceatur: incorruptam patriæ fidem haberi cupiens, memorq; eam fortibus uiris refertam, armis non mēdacijs bella meditari debere. Ille primum Pomeranos aggressus, se priscæ familiaritatis memoria ac totius populi Sclauici charitate permotum, retundendæ eorum inertiæ causa aduenisse dicebat, quod perniciosa ab eis utilium loco duci perspectum habeat. Siquidem animaduertere eos oportere quam noxiæ dominationis iugum receperint, quodq; ijs obsequio pareant qui ipsos patria tandē exuere cupiant. Quippe Saxones quātum ex ipsorum finibus occupauerint, protinus cultu atq; habitatione complecti, nec præda aut gloria cōtentos, proferendi imperij cupiditate uictoriæ lucra continua possessione firmare: quam ob rem eos Nucletum uita, Prisclauum patria spoliasse: Razaburgā, Illogam, ac Suerynam in totius Sclauiæ ruinam uallo fossaq; cinxisse. Danos uero diuerso studio bella gerere, nec hostium fines, sed mutuę pacis commerciū affectare, proprium tueri quàm alienum appetere cupidiores. Itaq; summopere eos elaborare debere uti Saxonicis præsidijs patriam uacuefaciant, omniq; Theutonum plebe regno egesta, amicitias cum Danis componant, quos Saxonū hostes esse non ambigant: ita demum eos sempiternæ libertatis beneficio patriam ornaturos. His monitis concitati Pomerani, loca à Saxonibus intra Sclauiam obtenta peruadunt. Illogam capiunt, reli

quis

A quis eorum munitionibus defensorū uirtute seruatis. Et ne ducis inopes uiderentur, Danorum regis titulum profitentur. Ita Guthscalcus duarum gentium uires Daniæ imminentes odijs sequestrauit, patriamq; nostram undiq; finitimorum armis obiectam, ab impendente periculo pio mendacij commento seruauit. Cuius facinoris fama Guthscalci reditum præcurrente, rex admiratione perfusus, postquam ex Absalone per quem res esset acta cognouit, impēsius autorem laudauit. Igitur Henricus ut repudiatam regis amicitiam recuperaret, sine qua Sclauos arcere non posset, Henricum Razaburgensem, & antistitem Lubeccēsem legatione onerat, filiam suam minorem, filio eius in matrimonium offerens. Nam maior natu quæ prius ei desponsa fuerat, morbo occiderat. Per eosdem confirmādæ oblationis gratia, apud Bremensem prouinciam tempestiuus ducis occursus promittitur. Quò rex legatorum adhortatione profectus, Guncellinum obuium habuit, qui sub impedimēto aduersæ ualetudinis ducis absentiam excusaret, eumq; apud Eydoram celeriter aduenturum promitteret. Eò cum uentum esset, & ducis promissa complentur, & militia aduersum Sclauos paribus uotis cōdicitur. Sed eo Diminum petēte, rex Vualogostum profectus omissa urbis oppugnatione, finitima rura armis percurrit. Osni quoq; oppidi post recentem uastitatem parum reædificati incendium iterat. Eodem uastationis genere diuersa regionis loca petuntur. At Sclaui quia uiribus niti nequibant, utrunq; hostem ære atq; obsidibus placant. Post hæc rex belli Noruagici meditationem ad id usq; tempus rebus Sclauicis interpellatam, magna curarum parte liber ingreditur. Quam Veris principio copiosis patriæ uiribus executus, per summam Vuicarorum dignationem non modo liberos aditus, certe etiam lætos occursus habuit. Nec hostis sed ducis more sermone cum incolis habito, cōcionibus arma mutauit. Quorum beneuolentia adeò de-

B lectatus ut hostium obliuisceretur, ociosaq; procedendi tarditate eximium Erlingo contrahendarū uirium tempus reliquit. Magnitudo exercitus eius, lætos Vuicensium oculos in se cōuertit. Nauigatio quoq; eius gratis eorum luminibus aspecta, liberos impetrauit excursus. Enimuero cōplures in angustias per quas classi seriatim meandum erat, multitudinis eius admiratione protracti, quò certius nauigiorum numerum deprahenderet, non nocendi sed spectandi auiditate ædita loca complebant. Tunsbergenses quò cæteris regem impēsius colerent, finibus suis exceptum honoratissimæ processionis officio uenerati sunt, religione seruitiū cumulantes. Erlingi milites qui superiorem regis aduentum munimenti illic siti fiducia spreuerant, præsentem fugæ declinatione cauebant. Rex superato cliuo, collustratæ rupis cacumen miratus, inexpugnabile loci præsidium comprobabat, artis opus transcēdente natura. Fertur interim Erlingum cuiusdam sinus angustias Danorum nauigationi opportunas, prohibendi transitus gratia crebris machinarum tormentis uallasse, plus locorum difficultati quàm proprijs uiribus in excipiendo hoste confidentem. Quapropter rex tarditatis suæ dispendium execratus, uocatos amicos celeritatis exhortatione sollicitat, erubescendum moræ crimen operoso festinationis impendio redimendum affirmat, quod iam cōmeatibus quasi per ocium & inertiam absumptis, inaniter tempus triuisse uideātur. Ea res diuerso maiorum iudicio excepta est, uariaq; sentētia duces consilium agitabant: alijs tormentorum magistros expositis in terram equitibus deturbādos, obiectasq; rates transitu submouendas hortantibus: alijs in tantas angustias ingenti classe temerè procurrendum uetantibus. Quidam hostibus laxiore freto præteritis, regionem armis occupandam censebant. Protinus enim Erlingum aut pugnandi, aut fugiendi necessitate perstrictum, quæsita locorum præsidia relicturum. Alij uero absentis periculi præsentem metum ridentes, non antè deliberatione agendum docebant, quàm res se propius inspectandam dedisset. Hi celeri processu utendum hortan-

D

C tes, ociosę nauigationis moras amputari iubebant. Ita cunctorum sententia uariante, Nicolaus quidā cognomento Bos natu quàm uirtute nobilior, mirari se inquit, cur iuris ratione utentibus, inclytoq́ solo natis, amœnissimæ patriæ gremio relicto tot inculta locorū spatia pererrare liberet: præsertim quibus nihil præter aspera saxa, atq; inuias rupes occurreret. Eò siquidem demētiæ uentum esse, ut ultimæ ærumnæ summarum uoluptatum loco ducantur. Nam si regem Noruagia potiri contingat fore ut plus laboris ex utroq; regno, quàm uoluptatis ex altero sit percepturus. Præterea cum iam labentium alimentorum necessitas urgeat, si longius nauigatio proferatur haudquaquam commeatus reditui suffecturos. Hæc ab eo timidius quàm prudentius dicta, silentio probari uidebantur. Quod dictum Absalon diuersa à cæteris æstimatione cōmensus, dimissis amicis solitariū regem acrius obiurgare cœpit, quod Nicolai sententiam summa reprehensione dignam taciturnitate probauerit, eamq́ plenis contumeliæ responsis prædamnare passus non sit. Quæ enim ab eo per ludibrium dicta uidebantur, acerrima factionis incitamenta fuisse. Cuius si comitatum nullo in momēto posuisset, cunctaq́ eo desertore quàm comite melius exequenda dixisset, cæteros unius rubore permotos, similis opprobrij metu silentium acturos. Nunc uero cum aut consenserit, aut consentire uisus fuerit, neq; palàm eum timiditatis exprobratione confuderit, breui complures licentiori impunitatis exemplo protractos, similibus monitis succlamaturos. Nec secus ac prædixerat accidit. Nam cum principes omni studio redeūdi cupiditatem processui præferrent, eamq́ manifestis uotis prosequi non auderent, plebem clandestinis incitamentis instinctam seditiosis armauere consilijs. Ex qua quidam petulantioris audaciæ, explorata Absalonis audacia cuius in protrahenda expeditione pertinaciam causabantur, nauem eius silicibus petiuere. Sed à remigibus mox ex-

D cepti, quanquam numero præstarent, terga uertere. Quorum dementiam rex debita animaduersione persecutus non est, abundè eos hoc fugæ dedecore punitos existimans. Inde ad sinum Porturiam egregia Siuardi uictoria inclytum, ubi scilicet innumeram classem tribus ab eo nauigijs subactam ferunt, uelificatum est. Illic è Iutensibus aliqui iniquissima gubernatorum exhortatione prouecti, concione facta, remissionem expeditionis uiolenta succlamatione poscebant. Ad quos comprehendendos milites sub ignoto cultu missi, aliquandiu in eorum concilio obscurata sui notitia consederunt. Tandem à circunstantibus agniti, ueste quam latendi gratia sumpsere discussa, correptos seditionis autores obtorta gula secum traxere. Qui cum ad naues abducti fuissent, graues regi pœnas uapulando dedere. Qui quò punitiores forent uicissim in undas demittebantur, ijsdemq́ extracti, renouatis uerberibus mulctabantur. Post hæc eò loci processum ubi solstitij æstiualis tempore inusitatæ claritatis noctes sensere, dieiq; tam similes, ut minimum temporum discrimen uideretur. Ad quarum lumen, solis beneficio procuratum, leui contemplatione exiles literæ legi poterant. Illic Iutensium magnates, quos aut metus, aut impatientia stimulabat regem apertis repetendæ patriæ monitis aggressi, inopem alimentorum expeditionem dimitti iubebant. Anno postero si animus in sententia mansisset, non per prolixos Vuicensium partium anfractus, sed è Vuendilæ finibus directæ nauigationis compendio reuersuram. Quorum uoces etiam querulum inediæ uulgus adiuuit, adeò ut nemo ex plebe esset, qui non rerum inopiæ citato reditu subueniendum clamaret. Ita rex obstrepēte multitudinis imperio proposito cedere compulsus, soluendæ expeditionis sentētiam protulit. Et ne hostem omnis incommodi expertem relinqueret, præstantissimis totius Noruagiæ nauigijs secum abductis, peregrina patriam classe ditauit. Ita quorundam Iutorum impatientia maxima uictorię spes subruta est: quia si debita cœpto perseuerantia non deesset, res Noruagica sub Danis mansisset. Noruagiensis nobilitas quæ uenienti

Noctes claræ in solstitio æstiuali.

regi

A regi comes extiterat, linquendæ patriæ pudore reuertentem prosequi supersedit. Interea dum hæc geruntur, Rugianorum ex regis longius agentis occupatione fidentium defectio incidit. Qui cum finita hyeme expeditionem aduersum se desti nari cognoscerent, quendam conspectioris ingenij ac facundiæ politioris subornant, qui regis propositum exquisita adulationis arte subuerteret. Quod cum minime efficere quiuisset, reditu suo hostium aduentum præcurrere noluit, ne aut ciuibus bellum dissuadendo suspectus, aut concitando perniciosus existeret. Igitur Absalonem uti se comitem pateretur orauit, quoad eius consilium à ciuibus posceretur, quod stolidæ mentis hominibus plus requisita quàm oblata consilia placere soleant. Res uarias Rugiæ partes adortus, cum ubiq; prædæ, nusquam uero pugnæ materiam repperisset, fundẽdi sanguinis auiditate perductus, urbem Arkon obsidione tentauit. Hæc in excelso promontorij cuiusdam uertice collocata, ab ortu, meridie, & aquilone non manu factis sed naturalibus præsidijs munitur, præcipitijs mœnium speciem præferentibus, quorum cacumen excussæ tormento sagittæ iactus æquare non possit. Ab ijsdem quoque plagis circunfluo mari sepitur, ab occasu uero uallo quinquaginta cubitis alto concluditur. Cuius inferior medietas terrea erat, superior ligna glebis intersita continebat. Septentrionale eius latus fonte irriguo scatet, ad quem muniti callis beneficio oppidanis iter patebat. Huius quondã Ericus usu uiolentius intercluso, non leuius siti quàm armis obsessos premebat. Medium urbis planicies habebat, in qua delubrum materia ligneum opere elegantissimum uisebatur, non solum munificentia cultus, sed etiam simulacri in eo collocati numine reuerẽdum. Exterior ædis ambitus accurato cælamine renitebat, rudi atq; impolito picturæ artificio uarias rerum formas cõplectens. Vnicum in eo ostium intraturis patebat. Ipsum uero fanum duplex septorũ ordo clau

B debat. E quibus exterior parietibus contextus, puniceo culmine tegebatur. Interior uero quatuor subnixus postibus, parietum loco pensilibus aulęis nitebat, nec quicquam cum exteriore præter tectum & pauca laquearia cõmunicabat. Ingens in æde simulacrum omnem humani corporis habitum granditate transcendens, quatuor capitibus, totidemq; ceruicibus mirandum perstabat, è quibus duo pectus, totidemq; tergum respicere uidebantur. Cæterum tam antè quàm retro collocatorum unum dextrorsum, alterum læuorsum contemplationem dirigere uidebatur. Corrasæ barbæ, crines attonsi figurabantur, ut artificis industriam Rugianorum ritum in cultu capitum æmulatam putares. In dextra cornu uario metalli genere excultum gestabat, quod sacerdos sacrorum eius peritus, annuatim mero perfundere consueuerat, ex ipso liquoris habitu sequentis anni copias prospecturus. Læua arcum reflexo in latus brachio figurabat. Tunica ad tibias prominens fingebatur, quæ ex diuersa ligni materia creatæ, tam arcano nexu genibus iungebantur, ut cõpaginis locus non nisi curiosiori contemplatione deprǽhendi potuerit. Pedes humo contigui cernebantur, eorum basi intra solum latente. Haud procul frænum ac sella simulacri, complurāq; diuinitatis insignia uisebantur. Quorum admirationem conspicuæ granditatis ensis augebat, cuius uaginam ac capulum præter excellentem cælaturæ decorem, exterior argẽti species commendabat. Solennis eidem cultus hoc ordine pendebatur. Semel quotannis post lectas fruges promiscua totius insulæ frequentia ante ædem simulacri litatis pecudum hostijs, solenne epulum religionis nomine celebrabat. Huius sacerdos præter communem patriæ ritum barbæ comæq; prolixitate spectandus, pridie quàm rem diuinam facere debuisset sacellum (quod ei soli intrandi fas erat) adhibito scoparum usu diligentissime purgare solebat, obseruato ne intra ædem halitũ funderet. Quo quoties capessendo uel emittendo opus habebat, toties ad ianuam procurrebat, ne uidelicet dei præsentia mortalis spiritus contagio pollueretur. Postero die po-

Simulacrũ Rugianorum Iani simile.

C pulo præ foribus excubāte detractum simulacro poculum curiosius speculatus, si quid ex inditi liquoris mensura subtractum fuisset, ad sequentis anni inopiam pertinere putabat. Quo annotato, præsentes fruges in posterum tempus asseruari iubebat. Si nihil ex consuetæ fœcunditatis habitu diminutum uidisset, uentura agrorum ubertatis tempora prædicabat. Iuxta quod auspicium, instantis anni copijs nunc parcius, nunc profusius utendum monebat. Veteri deinde mero ad pedes simulacri libamenti nomine defuso, uacuefactum poculum recenti imbuit: simulatoq; propinandi officio statuam ueneratus, tum sibi, tum patriæ bona, ciuibusq; opum ac uictoriarum incrementa solennium uerborum nuncupatione poscebat. Qua finita, admotum ori poculum nimia bibendi celeritate continuo haustu siccauit, repletumq; mero simulacri dexteræ restituit. Placenta quoque mulso confecta rotundæ formæ, granditatis uero tantæ ut penè hominis staturam æquaret, sacrificio admouebatur. Quam sacerdos sibi ac populo mediam interponens, an à Rugianis cerneretur percontari solebat. Quibus illam à se uideri respondentibus, ne post annum ab hisdem cerni posset, optabat. Quo precationis moræ non suum aut populi fatum, sed futura messis incrementa poscebat. Consequenter sub simulacri nomine præsentem turbam consalutabat, eamq; diutius ad huius numinis uenerationem sedulo sacrificij ritu peragendam hortatus, certissimum cultus præmium, terra mariq; uictoriam promittebat. His ita peractis reliquum diei plenis luxuriæ epulis exigentes, ipsas conuiuij dapes in usum conuiuij, & gulæ nutrimenta uertere, consecratas numini uictimas intemperantiæ suæ seruire cogentes. In quo epulo sobrietatē uiolare pium æstimatū est, seruare nefas habitum. Nummus ab unoquoq; mare uel fœmina annuatim in huius simulacri cultum doni nomine pendebatur. Eidem quoq; spoliorum ac prædarum pars tertia deputabatur,

D perinde atque eius præsidio parta obtentaq; fuissent. Hoc quoque numen trecentos equos descriptos, totidemq; satellites in eis militantes habebat: quorum omne lucrum seu armis, seu freto quæsitum, sacerdotis custodiæ subdebatur. Qui ex earum rerum manubijs diuersi generis insignia ac uaria templorum ornamenta conflabat, eaq; obseratis arcarum claustris mandabat: in quibus præter abundantem pecuniam, multa purpura uetustate exesa congesta fuerat. Illic quoq; publicorum munerum ac priuatorum ingens copia uisebatur, studiosis beneficia poscentium uotis collata. Hanc itaq; statuam totius Sclauiæ pensionibus cultam, finitimi quoq; reges non absque sacrilegij respectu donis prosequebantur. Quam inter cæteros etiam rex Danorum Sueno propitiandi gratia, exquisiti cultus poculo ueneratus est, alienigenæ religionis studium domesticæ præferendo: cuius postmodum sacrilegij infelici nece pœnas persoluit. Alia quoque fana compluribus in locis hoc numen habebat, quæ per supparis dignitatis, ac minoris potentiæ flamines regebantur. Præterea peculiarem albi coloris equum titulo possidebat, cuius iubę aut caudæ pilos conuellere nefarium ducebatur. Hunc soli sacerdoti pascendi, insidendiq; ius erat, ne diuini animalis usus quo frequentior hoc uilior haberetur. In hoc equo opinione Rugiæ Suantouitus (id simulacro uocabulum erat) aduersum sacrorum suorum hostes bella gerere credebatur. Cuius rei pręcipuum argumentum extabat, quod is nocturno tempore stabulo insistens, adeò plerunque mane sudore ac luto respersus uidebatur, tanquam ab exercitatione ueniendo magnorum itinerum spacia percurrisset. Auspicia quoque per eundem equum huiusmodi sumebantur. Cum bellum aduersum aliquam prouinciā suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorū opera disponi solebat: in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ, conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ductandæ expeditionis tempore solenni precatione præmissa, à sacerdote è uestibulo cum loramen-

tis

A tis productus, si propositos ordines antè dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerēdi belli omen accipiebatur. Sin læuum uel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quàm tria continuè potioris incessus uestigia cernerentur. Ad uaria quoq; negotia profecturi, ex primo animalis occursu, uotorum auspicia capiebant. Quæ si læta fuissent, cœptum alacres iter carpebant: sin tristia, reflexo cursu propria repetebant. Nec sortium eis usus ignotus extitit. Siquidē tribus ligni particulis parte altera albis, altera nigris, in gremium sortium loco coniectis, candidis prospera furuis aduersa signabant. Sed ne fœminæ quidem ab hoc scientiæ genere immunes fuere. Quippe foco assidentes, absque supputatione fortuitas in cinere lineas describebant. Quas si pares numerassent, prosperæ rei præscias arbitrabantur: si impares, sinistri prænuntias autumabant. Huius igitur urbis non magis rex munimenta quàm ritus euertere cupiens, uniuersæ Rugiæ profanos cultus eius excidio deleri posse arbitrabatur. Neque enim dubium habebat, quin extante simulacro facilius gentis mœnia quàm sacrilegia domarentur. Itaq; quò ocyus expugnationem perageret, ingentem lignorum materiam faciēdis machinis opportunam, magna cum totius exercitus fatigatione propinquis è syluis petendam curauit. Quibus dum artifices coaptandis intenderent, frustra his rebus operam dare asseuerabat, sperato citius urbem capturos. Interrogatus quonam id augurio depræhensum haberet, ex hoc potissimum augurari se dixit, quod Rugiani quondam à Karolo Cæsare expugnati, sanctumq; Vitum Coruegiensem religiosa nece insignem, tributis colere iussi: defuncto uictore, libertatem reposcere cupientes, seruitutem superstitione mutarunt, instituto domi simulacro quod sancti Viti uocabulo censuerunt. Ad cuius cultum contemptis Coruegiensibus, pensionis sum-
B mam transferre cœperunt, affirmantes domestico Vito contentos, externo obsequi non oportere. Quam ob rem Vitum uenientē sui solennis tempore eorum mœnia turpaturum, à quibus tam similem monstro figuram acceperit. Merito nanq; eum ab his iniuriarum pœnas exigere debere, qui uenerabilem eius memoriam sacrilego cultu complexi fuerunt. Hoc se non ex somniorum aut rerum accidentium coniecturis, sed sola præsagientis animi sagacitate colligere testabatur. Admirabilior cunctis quàm credibilior prædictio extitit. Et quoniam insula Archonensis quæ Vuithora dicitur, à Rugiæ cōplexu paruula freti interriuatione, quæ uix fluminis magnitudinem æquare uideatur abrumpitur, ne eò loci ulla Archonensibus auxilia porrigerentur, missis qui transitum obseruarent, hostemq; traiectū prohiberent: cætera manu urbis obsidionem arripuit, ac primum operam tormentis uallo applicandis exhibuit. Absalon inter manipulos castrorum loca distribuere iussus, designandi officium mensurato inter maria spatio exequebatur. Interea oppidani portam urbis quo minor eam attentandi facultas pateret, ingenti glebarum aceruo perstruxerant, aditumq; coacta cespitum compage claudētes, tantum ex eo opere fiduciæ contrahebant, ut turrim quæ supra portam sita fuerat, signis tantum aquilisq; protegerent. Inter quas erat † Stanitia magnitudine ac colere insignis, cui tantum uenerationis à populo Rugiano tributum est, quantū omnium penè deorum maiestas obtinuit. Eam enim præ se ferentes, in humana diuinaq; grassandi potestatem habebant, nec quicquam eis quod libitum foret illicitum habebatur. Populari urbes, aras demoliri, fas ac nefas in æquo ponere, cūctosq; Rugiæ penates aut ruinis aut incendijs euertere potuisset: tantumq; superstitioni indultum est, ut exigui panni autoritas regiæ potestatis uires transcenderet. Plectentes signo perinde ac diuino gestamini honorem habebant, officijs damna, iniurias obsequijs rependentes. Interea uarijs inchoandæ obsidionis operibus insistente exercitu, alijsq; stabula, alijs tentoria ad necessarios usus militari procuratione uer

† Stuatira.

C ſantibus, rege uero diurni caloris intemperantiam ocio atq; umbraculis leniente,
Danorum fortè pueri plenis petulantiæ excurſibus ad uallum perducti, contortos
funda lapillos in propugnacula iacere cœperunt. Quorum ingenio delectati ma-
gis Archonenſes quàm territi, ſimiles luſui niſus armis excipere erubeſcebant, ob
idq; eos ſpectare quàm repellere maluerunt. Adoleſcentibus ſubinde puerorum
cœptũ in conſimili prouocationis genere æmulantibus, ſpectandi uoluptate depo
ſita ægre pugnam capeſſunt. Iuuenes quoq; noſtri relictis uariæ occupationis offi
cijs, ad auxilia ſocijs ferenda concurrunt, equitibus iſta puerilium exercitiorum lo
co ducẽtibus. Ita res paruulis ac penè deſpicabilibus initijs cœpta, grandem haud
leui in momento ponendi certaminis progreſſum accepit, paulatimq; puerilis lu-
di incitamentũ ad ſerium uirilis pugnę modum prorepſit. Fortè autem egeſta por
tæ humus, in antri ſiue crepidinis formam ſubſidẽte, glebarum mole cõceſſerat, ua
ſtusq; inter turrim & ceſpites hiatus patebat. Quem cum egregij animi ignotus iu
uenis, gerendarũ rerum propoſito opportunum animaduerteret, attingendi eius
opem à ſocijs implorauit, quo ſi ipſorum auxilio præceſſiſſet, expugnationẽ illico
ſubſecuturam, ſeq; uictoriæ gradum facturũ ſpondebat. Quibus quonãmodo iu-
uari poſſet percontãtibus, telorum cuſpides quis tanquam ſcalis euaderet, medijs
ceſpitum locis immergi præcepit: eoq; negotio ſubuectus, poſtquam animaduer
tit ita ſe undiq; eius antri præſidio uallatũ ut ab hoſtibus lædi non poſſet, extruen-
di ignis gratia ſtramẽtum popoſcit. Interrogatus an accendendi eius materiam ha-
beret, ferrum ſibi ac ſilices ſuppetere reſpondit, præmonito ut æſtuante incendio
ab hiſdem deſcenſurus exciperetur. Igitur foci nutrimẽta circunſpicientibus, fors
materiam obtulit. Fortè enim quidam ad neceſſarios uſus onuſtum ſtipula currum
agebat: qua direpta alius alij faſciculos iacientes, eosq; cuſpidibus affixos iuueni
D porrigentes, breui patulum repleuere cauum, turris deſertione tutos aditus dan-
te. Nam oppidanos partim rei ignorãtia, partim turris inanitas fefellit, cuius etiam
prominens latitudo oppugnatoribus ab utroq; latere præſidio fuit. Quæ cum re-
pentino igne correpta cõflagrare cœpiſſet, incẽdij autor facto uictorię gradu, exci
piẽtibus ſocijs ſolo illabitur. Conſpecto fumo oppidani improuiſo periculo attoni
ti, igni prius an hoſti reſiſterent, ambigebant. Tandem collectis animis ſumma ui
incendio occurrũt, omiſſoq; hoſte bellum cum flammis gerere cœperunt, noſtris
extinctionem prohibere conantibus, ut ex pari his reprimendi incendij, illis pro-
tegendi cupido inceſſiſſe uideretur. Tandem aqua defecti flammas lacte ſparſere,
quæ tanto uehementius incendium concepere, quanto hoc liquoris genere ſæ-
pius perfundebantur. Ea res plurimum incrementi incendio adiecit. Orto deinde
clamore, rex ſpectandi gratia extra caſtra progreſſus, ſimulq; euentus admiratio-
ne concuſſus, cum dubium haberet an ignis ullum expugnationi momentũ adij-
ceret, quid factu potiſſimum foret, ex Abſalone perquirere inſtitit. Ille regem ne
ſe puerilibus cœptis insereret, aut quicquam inexplorato negotio repente aggre-
deretur hortatus, magnopere rogare cœpit, ut ſibi primum an ignis potiendæ ur-
bis efficax eſſet, ſpeculari permitteret. Nec rem perſcrutari cunctatus, clypeo dun
taxat ac galea tectus portam acceſſit, iuuenesq; eam oppugnare conantes, horta-
ri ad confouendum incendium cœpit. Quod accenſis undique nutrimentis eue-
ctum, poſtiumq; ac columnarum roboribus alitum, ligneum turris pauimentum
abſumpſit: ac deinde ſumma corripiens, ſingulare ſimulacri ſignum, aliaq; domeſti
cæ religionis inſignia cineri æquauit. Quod poſtquam rex nuntiãte Abſalone ac-
cepit, eiuſdem monitu urbem corona cingi præcepit, ac protinus ſella extra caſtra
poſita pugnæ ſpectator conſedit. Tunc quidam Danicæ militiæ fortiſſimus adole-
ſcens, dum ad propugnacula ante alios eximia capeſſendæ laudis auiditate eua-
dere niteretur, letalemq; ictum corpore excepiſſet, ita collabendo ſe geſſit, ut non
fato

A ſato oppreſſus ruere, ſed de induſtria ſaltum ædere uideretur. Qua uirtute pul=
chrius dimicauerit an occiderit, incertum reliquit. Pomerani quoque ſub Kazi=
maro & Bugiſzlauo ducibus, ſpectante rege dimicare egregium rati, audaciſſi=
ma urbis oppugnatione ſingulare uirtutis ſpecimen ædiderunt. Quorum excel=
lens opera grata admiratione regis oculos permulſit. Ex oppidanis cõplures an=
cipiti periculo circunuenti, partim incendio, partim hoſtilium telorum impulſu
proſtrati cadebant, incertumꝗ erat plus ignem an hoſtem metui oporteret. Qui=
dam uero ſalute poſtpoſita adeò obſtinatam ac perſeuerantem urbis defenſio=
nem egerunt, ut ſimul deflagrati aggeris excidio obruerentur, ſeꝗ ſuper mœniũ
ſuorum rogum proiectos, communibus flammis cremandos præberent. Tanta
ſiquidem patrij munimenti charitate tenebantur, ut eius ruinarum ſocij quàm ſu=
perſtites exiſtere præoptarent. Ita deſperatis oppidanorum rebus, excidioꝗ &
morti propinquantibus, quidam è propugnaculis excelſa uoce clamitans, Abſa=
lonis alloquiũ poſtulabat. Quem Abſalon in tranquiliſſimam urbis partem, quæ
ſcilicet à cæde plurimum ſtrepituꝗ diſtaret ſecedere iuſſum, quidnam afferret in=
terrogat. Ille uocis affectum manu ac geſtibus proſecutus, bellica noſtrorũ opera
relaxari poſcebat, quoad oppidanis deditionẽ arripere liceat. Negat Abſalon ullã
oppugnationis remiſſionem fore, ni & ipſi pariter à prohibendo incẽdio operam
retraxiſſent. Quam conditionẽ Barbaro comprobãte, acceptas preces illico regi
porrexit, eoꝗ protinus hac de re euocatos pugna principes conſulente, Barbari
uotis annuendũ ſubiunxit, dicendo oppidanis graſſantis incẽdij impetũ hoc diffi=
cilius, quo tardius ſopituros. Quod ſi reprimere deſtitiſſent, etiã remoto hoſte ui=
ctoriam igni daturos. Noſtros uero tametſi ocio indulgerent id propugnantium
flammarum uiribus obtẽturos, quod ne proprijs quidẽ aſſequi ualuiſſent. Quod
B quanꝗ ad horã armis abſtineãt ocioſos exiſtimandos non eſſe, præſertim alieno
miniſterio ſine ullo ſui diſcrimine præliantes. Probato conſilio rex oppidanos in
fidẽ hac lege recepit, ut ſimulacro cum omni ſacra pecunia tradito, captiuos Chri=
ſtianos ergaſtulo liberatos abſꝗ redemptione dimitterent, omniaꝗ ueræ religio=
nis momenta Danico ritu celebrãda ſuſciperent. Quinetiã ut agros ac latifundia
deorum in ſacerdotiorũ uſus cõuerterẽt, ſeꝗ quoties res poſceret, Danicæ expe
ditionis comites exhiberẽt, nec unquam accerſiti, regis militiã proſequi ſuperſe=
derent. Pręterea annuatim ex ſingulis boum iugis quadragenos argẽteos tributi
nomine penderẽt, totidemꝗ obſides in earũ conditionũ firmamentũ præſtarent.
Quo audito, populus repẽtinis ſeditionis facibus inflammatus, hoſtilisꝗ prædæ
ac ſanguinis cupidus, magnopere queri cœpit quod propinquæ uictoriæ præ=
mijs ſpoliatus, nihil ex tanta fatigatione præter ictus & uulnera retuliſſet, quodꝗ
ſibi de penè uicto hoſte tot iniuriarum ultionem proprio arbitrio exigere non li=
cuerit, præfatus illorũ ſaluti iam cõſuli, de quibus tot ſpoliorũ, tot domeſticarum
cladium minimo negocio ſpecioſiſſima uindicta accipi potuiſſet. Præterea deſer=
turum ſe regem, quod urbem capi paſſus nõ ſit, exiguamꝗ pecuniã ingẽti uicto=
riæ prætulerit, minitatus eſt. Talibus rex obtrectationis ſibilis uexatus, quo lon=
gius ſtrepitu abeſſet, principes extra caſtra perductos, deditionem urbis an dire=
ptionem probent perquirit. A quibus Abſalon quidnã ea de re ſentiret diſſerere
iuſſus: munitionem quidem capi, ſed nõ ſine diuturno obſidionis impendio poſ=
ſe, aſſeuerabat. Quanquam enim ſtudia ſua ſiniſtra uulgi interpretatione excipe=
rentur, malle ſe tamen apud malignos eorũ æſtimatores ob ſalutares monitus di=
ſplicere, quàm ſociorum ſalutem tanta rerum utilitate ſubuertere. Nam etſi ignis
potius cœleſti miraculo quàm ulla mortalium opera accenſus, ſuperiores aggeris
partes quæ lignis humoꝗ conſtabãt, propemodum in cineres redegiſſet, inferio=
rum tamen ſolidiorem compagem incẽdio non ceſſurã, quæ altitudine ſua haud

C facile hostium incursui pateat. Ad hæc oppidanos cuncta penè incendij loca luteis
refecisse figmentis, eosq; partim flammarum uiribus arceri, partim præsidio muni
ri, quarum asperitas nostris non minus oppugnationis, quàm illis defensionis im=
pedimẽtum ingerere uideatur. Præterea si incolumitas Arkonensibus negaretur,
fore ut cæteræ Rugianorum urbes necessitate in uirtutem cõuersa, hoc acrius quo
desperatius rebellarẽt. Quos si in fidem recipi cõperissent, facile eodem exemplo
salutis consilia circunspicerent. Cum ergo multarũ urbium expugnationẽ sola ex=
peditione concludere, quàm unius obsidioni pertinacius inhærere præstantius du
catur, deditionis oblata respui non oportere. Sin cæteris secus uideatur inuiolatos
obsides mitti debere, ne parum syncera fide cum eis actum existimari posset, aut
gentis nostræ promissioni præter solitũ ulla lubricitatis labes accederet. Hanc sen
tentiam maximus põtifex Eskillus cõsentaneis suffragijs fraudare passus non est,
dicẽdo plebem patribus, non plebi patres obtẽperare debere, neq; par esse maio=
res minorũ arbitrio cedere. Quî autem optabiliorẽ uictoriam acquiri posse, quàm
alienæ religionis populum non solum tributis, uerumetiã Christianis sacris subie=
ctum efficere? Sed etiam potius Arkonensium opera aduersum reliquos hostes
utendum, quàm cædibus inhiandum monebat: quippe subiugare hostem quàm
necare tanto præstantius esse, quantum pietas à seueritate distare cognoscitur: in=
super aliquãto satius fore, compluriũ munitionũ præsidia pariter occupare, quàm
unius obsidionẽ omnium expugnationi præponere. Ea monitorũ ratione permo
tos principes, tam suæ quàm Absalonis sentẽtiæ assensores effecit. Rex quoq; eo=
dem consilij uigore firmatus, infestas populi uoces clausis patiẽtia auribus respuit.
Quibus ad curãda corpora dimissis, Absalon suscipiendorũ obsidum mandatum
amplexus, partim liberorum pignora recipiebat, partim parẽtes in crastinum usq;
D pro liberis admittebat. Eodẽ proximæ noctis hora cõcubia quietem capiẽte, ingẽs
Barbari clamor insonuit, Guthskalki quo Absalon apud Sclauos interprete ute=
batur copiam flagitãtis. Qui hac uoce excitus, quidnam Barbarus afferret mutuo
clamore perquirit. Ille postulato Absalonis aditu, propius accedere permissus,
eumq; extra tentoriũ ad se progressum per interpretẽ alloquutus, impẽsius orare
cœpit, permitteret sibi Karẽtinis Arkonẽsium fortunæ nuntium afferre, hortariq;
ut similibus pactis exitium præcurrẽtes, suam atq; urbis incolumitatẽ pacisci non
differant, præfatus se uoluntatis eorum indicium postridie relaturum. Præterea se
patre Littogo Karentiæ natum, Grazamq; dici asseuerabat, præsentis urbis non
ciuem, sed aduenam esse, nec in eam sponte profectum, sed cum alijs inter supple
menta transmissum. Quod ne fraudulenter asserere putaretur, debilitatum uulne
re lacertum ostendit, sine cuius usu ciuibus opem ferre non posset. Absalon in ho=
mine tam grauiter affecto parum momẽti hostium uiribus accedere iudicans, par
uiq; ducens pugnæ an deditionis hortator existeret, petitionem eius ad regis arbi=
trium relegauit: ac protinus Vualdemarum è somno excitatum consuluit. A quo
rem arbitrio suo tractare iussus, expectanti Barbaro, omnia à rege præter tridui
inducias cõcessa respondit, sollicite prouidens ne hostibus longum muniẽdæ ur=
bis tẽpus daretur. Cæterum insequẽtis diei spaciũ ne omnium induciarũ expertẽ
dimitteret pollicetur, præfatus ni in littore quod urbi suæ proximum foret, se cum
omni Rugiæ primatu tẽpore prædicto obuiũ præbuisset, ulteriore pactionis aditu
cariturũ. Postero die Esbernus ac Suno, iubẽte rege simulacrũ euersuri, quod sine
ferri ministerio conuelli nequibat, aulæis quibus sacellum tegebatur abstractis, fa=
mulos succidendi officium arripere iussos, attentius monere cœperunt ut aduer=
sum tantæ molis ruinam cautius se gererent, ne eius pondere oppressi, infesto nu
mini pœnas luere putarentur. Interea fanum ingens oppidanorum frequentia cir
cunstabat, Suantouithum talium iniuriarum autores, infestis numinis sui uiribus
insecu

A insecuturum sperãtium. Iamq́ statua extrema tibiarum parte præcisa, propinquo parieti supina incidit. Cuius extrahendæ gratia Suno ministros ad eiusdem parietis deiectionem hortatus, cauere iussit, ne succidendi auiditate pericula sua parum dispicerent, neu se labenti statuæ per incuriam proterendos obijcerent. Ruinam simulacri non sine fragore humus excepit. Præterea frequens ædem purpura circunpendebat, nitore quidẽ prædita sed situ tam putris ut tactum ferre non posset. Nec syluestriũ bestiarũ inusitata cornua defuere, non minus suapte natura, quàm cultu miranda. Dæmon in furui animalis figura penetralibus excedere uisus, subito se circunstantium luminibus abstulit. Igitur oppidani simulacro urbe egerendo funes inijcere iussi, cum id pristinæ religionis metu per seipsos exequi non auderent, captiuis exterisq́ quæstum in urbe petentibus, ut illud eijcerẽt imperabant: ignobilium hominũ capita diuinæ iræ potissimum obiectanda ducentes. Quippe domestici numinis maiestatem, quam tanto cultu prosequi consueuerãt, graues ẽ uestigio pœnas à suis uiolatoribus exacturam putabant. Tum uero uariæ incolarum uoces exaudiebantur, alijs dei sui iniurias lamento, alijs risu prosequentibus. Nec dubium quin ingens prudentiori oppidanorum parti rubor incesserit, simplicitatem suam tot annis tam stolido cultu delusam cernenti. Pertractum in castra simulacrum admirãtis exercitus cõcursus excepit. Nec prius sibi principes spectandi licentiã indulserunt, quàm plebem uisendi satietas admonuisset. Reliquum diei in obsidibus qui pridie remanserant accipiẽdis deductum est. Sed & scribæ principum in urbem mittũtur, qui sacerdotali ministerio rudẽ religionis populum Christianis sacris assuefacerẽt, eiusq́ sacrilegis sensibus sanctitatis disciplinam ingenerarent. Vespera appetente omnes qui culinis præerant, simulacrũ attentatum securibus, in exigua frusta aptosq́ foculo stipites redegerũt. Crediderim tunc Rugianos pristinæ piguisse culturæ, cum patrium auitumq́ numen quod maxima reli-
B gione celebrare solebant, igni deformiter applicatum concoquendis hostium alimentis famulari cõspicerent. Post hæc nostri pariter & fanum cremandũ, & basilicam lignis machinamentorũ exædificandam curabant, belli instrumenta pacis domicilio permutãtes. Itaq́ quod obterẽdis hostium corporibus excogitauerant, saluandis eorum spiritibus impẽdebant. Dies quoq́ quo thesaurus Suantuitho uotorum nomine consecratus à Rugianis traderetur, præfigitur. His expletis Absalon Granzæ Karentinensis promissione ducibus exposita, cunctisq́ eius experimentum sumi debere iudicantibus, cum triginta nauigijs noctu discessit, rege sub primam lucem insequi monito. Tantus autem Karentinis Arkonensis expugnationis nuntio terror incesserat, ut locũ qui ab Absalone prænotatus erat ante præfixum tempus accederẽt. Illic Granza equo insidens uoce eminus missa, quisnam classi præesset, rogabat. Quam postquam ab Absalone ductari cognouit, Granzam se esse confessus, regem Tetiszlauum cum Iarimaro fratre & uniuersis Rugianæ nobilitatis proceribus aduenisse perdocuit. Quos Absalon interposita fide naue exceptos, ac per omnia Arkonensium exemplo deditionem pactos, ad regis aduentum usque detinuit. Quo per omnia pactionibus assentiente, solo Iarimaro ex Rugianorum optimatibus assumpto, unà cum Suenone Arusiensi Karentiam pergit: reliquos quò tutius urbem peteret, per Esbernum fratrem epulis allectos, non ante reditum suum dimittendos curauit. Triginta solos domesticos milites secum habebat, quorum maiorem partem orantibus Karentinis ne quid rixæ per eius comites in urbe concitaretur remisit, fiduciaq́ quàm familia abundantior ad urbem contendit. Hæc undique secus uoraginibus ac lacunis uallata, unicum palustri ac difficili uado aditum habet. Quo si quis incautis uiæ excessibus aberrauerit, in profundum paludis incidat necesse est. Hoc uadum emensis, prætentus urbi callis occurrit, hic ad portam ducit, mediusq́ uallum

C ac paludem interiacet. Itaque Karentini quò deditionem ſuam concinniorem effi
cerent, ſex milium numerum explentes armati ſeſe portis effundunt, uiamq; no
ſtrorum progreſſui opportunam ſuffixis humo cuſpidibus, diuerſa acie circunſta
re cœperunt. Quo aſpectu ſtupentem Suenonem rogantemq; quidnam ſibi ho-
ſtium uellet excurſus, Abſalon metu carere præcepit, eorũ egreſſionem ab obſe-
quendi ſtudio profectam docendo. Qui ſi nocendi animum gererent, facilius in-
tra urbem facinus exſequi potuiſſent. Quanta porrò illum fiducia præditum æſti-
memus, qui capitis ſui poteſtatem armati hoſtis ancipiti arbitrio tam facile crede-
re non dubitauit? Sed & milites eius exemplo firmati, nec uultu nec ordine mu-
tato parem procedendi conſtantiam ſeruauerunt, plus ſpei in unius Abſalonis
præſidio quàm metus in hoſtium multitudine reponentes. Tranſgreſſos uadum,
uiamq; uallo citeriorẽ aggreſſos, Karentini qui ſe hinc inde centuriauerant, humi
proſtratis corporibus, perinde ac ſuperos adorãdi officio uenerati ſunt, exſurgen
tesq; eorum ueſtigia beniuolo ſtudio conſectari cœperunt. Iocundus Abſalonis
ingreſſus, auido egreſſionis populo extitit. Neq; enim ut priuatæ rei legatus, ſed
tanquam publicæ pacis miniſter excipitur. Inſignis hic uicus triũ præpollentium
fanorum ædificijs erat, ingenuæ artis nitore uiſendis. Iis tantum pené ueneratio-
nis priuatorum deorum dignitas conciliauerat, quantũ apud Arkonenſes publici
numinis autoritas poſſidebat. Sed & hic locus ut pacis tempore deſertus, ita tunc
frequentibus habitaculis conſertus patebat. Quorum altitudinis tres ordines fue
re, infimo, medij, ſupremiq; ponderibus ſuſtentamentum præbente. Quinetiam
tantæ conſertionis anguſtiæ fuere, ut ſi tormentis in urbem lapides iacerẽtur, nu-
dam humum in quam conciderent non offenderent. Super hæc natus immũdicijs
fœtor cunctos urbis penates aſperſerat, nec minus corpora quàm metus animos
D cruciabat. Vnde noſtris Karentinos obſidioni reſiſtere nequiuiſſe conſpicuũ fuit.
Neque enim eorum tam promptam deditionem ulterius mirari uoluerunt, quo-
rum tam arctam neceſſitatẽ liquidò peruiderũt. Maius fanum ueſtibuli ſui medio
continebatur, ſed ambo parietum loco purpura claudebantur, tecti faſtigio ſolis
duntaxat columnis impoſito. Itaq; miniſtri direpto ueſtibuli cultu, tandẽ manus
ad inferiora fani uelamina porrexerunt. Quibus amotis, factũ quærcu ſimulacrũ,
quod Rugiæuithum uocabant, ab omni parte magno cum deformitatis ludibrio
ſpectandum patebat. Nam hirundines quæ ſub oris eius lineamentis nidos moli-
tæ fuerant, in eiuſdem pectus crebras ſtercorum ſordes congeſſerant. Dignum
numen cuius effigies tam deformiter à uolucribus fœdaretur. Præterea in eius
capite ſeptem humanæ ſimilitudinis facies conſedere, quæ omnes unius uerticis
ſuperficie claudebantur. Totidẽ quoq; ueros gladios cum uaginis uni cingulo ap
penſos, eius lateri artifex cõciliauerat. Octauũ in dextra deſtrictum tenebat. Hũc
pugno inſertum firmiſſimo nexu ferreus clauus aſtrinxerat, nec manui niſi præ-
ciſæ euelli poterat, quæ res truncãdæ eius occaſio exſtitit. Spiſſitudo illi ſupra hu
mani corporis habitũ erat: lõgitudo uero tanta ut Abſalon ſupra primam pedum
partẽ conſiſtẽs ægre mentũ ſecuricula quam manu geſtare cõſueuerat, æquaret.
Hoc numen perinde ac Martis uiribus præditũ, bellis præeſſe crediderant. Nihil
in hoc ſimulacro iocundũ uiſentibus fuit, lineamẽtis impoliti cælaminis deformi-
tate ſordentibus. Iamq; famuli maxima cum totius urbis exanimatione, tibijs eius
ſecures applicare cœperũt. Quibus abſciſſis, comitãte ſono lapſus terræ trũcus im
pingit̃. Hoc uiſo oppidani, Dei ſui uiribus inſultãtes religionẽ mutauere contem
ptu. Nec eius excidio contentæ, ſatellitũ manus ad Poreuithũ ſimulacrũ quod in
proxima æde colebat̃ auidius porriguntur. Id quinq; capitibus conſitũ, ſed armis
uacuũ fingebatur. Quo ſucciſo Porenutij templũ appetit̃. Hæc ſtatua quatuor fa
cies repręſentãs, quintã pectori inſertã habebat, cuius frontẽ læua, mentũ dextera
tangebat.

A tangebat. Hæc famulorũ ministerio securibus icta concidit. Has statuas oppidani
Absalonis edicto intra mœnia cremare iussi, preces imperio opponere cœperũt,
orantes misereatur cõfertæ urbis: nec incẽdio obijciat, quorũ iugulo parcat. Nam
si ignis ad uicina prolapsus, unum è tabernaculis corripuisset, ob eximiam conser
tionem, uniuersa indubitanter conuelleret. Quapropter eas urbe egerere rogati
diu repugnauerunt, quod se membrorũ quorũ ministeriũ imperio exhibuissent,
numine pœnas exigente usum amissuros metuerent, contemptumq; religione
excusare pergebant. Ad ultimũ Absalonis monitu, Dei qui sibimet opitulari non
posset potentiam floccipendere docti, spe impunitatis accepta, imperio ocyus pa
ruerunt. Nec mirum si illorum numinum potentiam formidabãt, à quibus stupra
sua sæpenumero punita meminerãt. Siquidem mares in ea urbe cum fœminis in
concubitum adcitis, canum exemplo cohærere solebant. Nec ab ipsis morando
diuelli poterãt. Interdum utriq; perticis ediuerso appẽsi, inusitato nexu ridiculum
populo spectaculum præbuere. Ea miraculi fœditate solennis ignobilibus statuis
cultus accessit, creditumq; est earũ uiribus effectũ, quod dæmonũ erat præstigijs
adũbratũ. Sueno uero quo magis simulacra aspernẽda docerẽt, super ea cum à Ka
rentinis eijcererẽtur sublimis cõsistere uoluit. Quo facto põdus cõtumelia auxit.
Nec minus trahẽtes rubore quàm onere uexauit, domestica numina alienigenæ
põtificis pedibus subiecta cernẽtes. Dũ hæc à Suenone gerũtur, Absalon tribus
cœmiterijs in agro Karentino dedicatis, uespere Karentinã redijt: deletisq; simula
cris unà cũ Iarimaro profunda nocte ad naues peruenit, eumq; secũ cœnitare coë
git. Iamq; Absalon ternas continue noctes absq; somno exegerat, adeoq; oculorũ
eius aciem uigiliæ debilitauerant, ut penè uidendi usum extinguerent. Sequenti
luce scribæ & qui priuata principum sacra tractabant, sacerdotiorum ornamentis
B donati, regenerandæ per aquam prouinciæ ministerium præbuerunt. Item basili
cas compluribus in locis moliti, priuatæ superstitionis tuguria, publicę religionis
domicilijs mutauerunt. Eodem die pariter accipiẽdis obsidum reliquijs uacatum
est. Quo tempore Pomeranorum duces qui Tetislauum regno exuendum, seq;
Rugianæ rei dominium in præmiũ militiæ recepturos putabãt, postulata abeũdi
licentia, amicitias hostilitate mutarunt. Quæ res ipsis postmodum ac Danis lon-
gam belli discordiã interiecit. Vespere portu soluentes se ad proximam continen
ti insulam appulerunt, illic regi septẽ æqualis magnitudinis arcæ, consecrata deo-
rum numini pecunia refertæ, à Rugianis allatæ sunt. His peractis remittẽdæ ex-
peditionis decretum uulgatur. Qua reuersa Absalon nouos sacerdotes nõ solum
ordinis sui insignibus, uerumetiam commeatibus instructos, reuocatis prioribus
in Rugiam delegauit, ne alienis impensis utẽdo populũ quem sacris documentis
erudituri erant, in exigẽdis uitæ necessarijs onerarent. Nec prædicationis eorum
ministerio miracula defuere. Siquidẽ cõpluribus debilitate corporis resolutis, per
eorũ salutares preces bonæ ualetudinis habitus recuperatus est. Quod potius lu
crandæ gentis respectu, quàm sacerdotũ sanctitati diuinitus cõcessum uideri po-
test. A quibus etiã detractæ religionis supplicia uaria membrorũ strage grauiter
exigebãtur, ut manifeste Deum & cultus sui præmium, & cõtemptus uindictam
afferre putares. Ibidem quoq; nuper clarum inauditi generis miraculum incidit.
Matrona quædã à uiro immerẽs adulterij insimulata, cum purgãdæ infamiæ gra-
tia candenti lamine dexterã obtulisset, subitò ferrum quod exceptura erat perinde
atq; innoxiæ manus contactũ fugiens, neglecto pondere sublime se extulit, pen-
duloq; motu gradiẽtis fœminæ incessum comitans, cum ante aram iactandũ erat,
inter religiosam astantiũ admirationẽ proprio impulsu humi decidit. Ea res & mu
lieris infamiã leuauit, & uisentiũ animos religioni proniores effecit. Nec temere
quidem pudicitiã suam tam ancipitis argumenti iudicio credidit, cui corporis ani-

Præstigiosa miracula dæmonum.

Lamina candente pudicitia probatur.

C miq; fiduciam certæ synceritatis conscientia ministrauit. Capta Rugia cum adhuc piraticæ labes cunctos maris nostri secessus fœdaret, solerti Danorum instituto prouisum est ut eorum classe recensita, quarta quæq; nauis aduersum maritimos prædones quoad temporum habitus sineret excubandi officio fungeretur, sicq; quorundam assiduitas uniuersorum laborem absolueret. Tantũ enim commodi gens nostra in paucitatis cõtinua, quantum in multitudinis intercisa militia reponebat. In quod munus potissimum iuuenes coniugiorum expertes legi placuit, ne militiæ studiũ tori charitate torpesceret. Iisdem Absalon & Christophorus duces adduntur. Qui domestici freti liminibus non contenti, etiam Rugiana littora ac Leuticios scrutabãtur anfractus. Ped idem tempus legati regis quos ut sibi paternæ animæ sanctitatem sacris honoribus uenerari liceret Romam transmiserat, consentaneas uoto literas retulerunt. Quibus cognitis rex omni Danica nobilitate sub edicto Ryngstadium euocata, circa solenne Ioannis quod in æstiuo solstitio colitur, & parenti cœlestes honores, & filio regios celebrare cõstituit, maxima claritatis incrementa accepturum se ratus, si una eademq; luce ex ijs alterum ara, alterum corona donasset, ut & huius infantiam regnum reciperet, & illius spiritum publica religio consecraret. Sed neq; se ulla alia ex re tantũ uoluptatis hausturum credebat, quàm si in filio maiestatis suæ insignia uiuus cõspicere potuisset. Quinetiam naues à propinqua statione reuocatas, longinquam agere iussit quo citius profundæ barbariæ piratas offenderent, ante feriam quæ Ioannis censetur participandæ solennitatis gratia reuersuras. Discedentes quoq; præmonuit ne huius generis piratas callidius quàm fortius confligere solitos repẽte lacesserẽt, & quibus id consuetudinis sit ut hostili classe superueniẽte nauigijs suis in littus subductis, de industria citato cursu latebram petant, hostibusq; liberum instandi locum

D tribuant. Sed mox ut eorum nauigia ardenti remigum studio passim littoribus applicata conspexerint, improuiso recursu latebris erumpentes eadem brachijs per foros iniectis apprehensa subducant, subductaq; nautis partim lapidum, partim telorum nimbo obrutis ferro perfodiant, ac crebris foraminibus absumant. Hos itaq; tametsi fugere uideantur auidius insequendos non esse, quorum non minus fuga quàm impetus metui debeat: neq; terga præbentibus præpropere innitendum, sed potius & littus composito nauigationis genere petendum, & in aciem iunctis patienter ordinibus descendendũ. Hæc agentibus in expedito uictoriam fore, quod inermes illi nudisq; penè corporibus dimicantes, plus astu quàm apparatu niti soleant. His monitis incalescẽtes se in Olandiam appulerunt. Verum quanquam Sueones ac Dani inimicitias gererent, ne destinatam paganis cladem Christianis infligerent insulæ parcendum duxerunt, religionis concordiam regnorum odijs præferẽtes. Hic ab indigenis permixtos Estonibus Curos propinquo in portu piraticam exercere perdocti, indicatum sibi locum ut cuiq; nauigationis celeritas suppetebat, cum contemptu hostium, regij monitus immemores, certatim subintrant. Quo uiso, speculatrix Estonum ratis remigio in altũ excessit, obuiaq; nauigatione diffugere quàm sociæ classi uisorum nuncium afferre maluit. Quod reliqui piratarum experti, subductis in continentem nauigijs, de industria se propinquæ syluæ fruticibus occultare cœperunt. Quorum commentum Sueno Scolingus & Nicolaus Vuendilensis haud callide æstimantes, uehementi remorum impulsu concitatis nauigijs, cum uniuersis remigibus littus insiliunt, ubi protinus fallaci Barbarorum recursu excepti, diuq; cum ijsdem strenue præliati, neglecti regalis cõsilij pœnas exitio pependerunt. Quibus dum Touo Longus, & Esgerus insignes Absalonis equites auxilio fore gestiunt, quorum spiritum protegere student sociantur funeribus. Talibus sociorum periculis Magnus Scaniensis irritatus magis quàm territus, diuerso littoris aditu similẽ pugnæ euentum

A tum habuit. Horum omnium nauigia Barbari prius remigibus uiduata, mox securibus perfossa profundo merserunt. Has militum strages Christophorus contemplatus, temperato remigij cursu terris nauem abstinuit. Quæ cum fluctuante prora littori latus aduerteret, tanta saxorum ui ab hoste petita est, ut remiges sua tantum corpora munire contenti, aliena attentare nequirent, nec iam inferendis ictibus sed uitandis uacarēt. Hæc postquam Esbernus animaduertit, ne sanguis regius frustra sibi creditus uideretur, strenua nauigatione continentem petendo medijs se iaculantium saxis immersit, oneratumq́ periculis iuuenem ab imminenti exitio nauigij sui interiectu seruauit. Quod protinus Barbari magnis uiribus appræhensum, uulneratis qui proræ præerant, in littus haud segniter pertrahendum curarunt. Esbernus cum se tribus spiculis ballista emissis, toties ictu fraudatum uideret, cōfracto tormento cuius usum frustra tentauerat, à puppi in proram armatus concessit, solusq́ tot hostes aliquanto diei spacio mira animi corporisq́ uirtute sustinuit. Tandem silicibus adeò contusus telisq́ perstrictus, ut pedibus quoq́ deficeretur, ægre puppi repetita consedit. Iamq́ à comitibus desertus (nam cuncti, præter unum, pellente metu profundo se dederāt) postquam barbaros nauigium cuius iam latera dolabris perfregerant insilire conspexit, uirtutis pristinæ non oblitus, uiribus recollectis semel iterumq́ ac tertio exceptos fugauit, telaq́ in se congesta acerrime in hostem retorsit: auxilio sibi uertens quod in eius perniciem uis aliena contulerat. Ad ultimum hebetatis neruis, lassitudinis nimietate cōfectus, cum potius debilitati quàm hosti cedens resumendarum uirium gratia paululum gradum referre cœpisset, tam grauem lapidis ictum capite excepit, ut ante puppim penè exanimis collaberetur. Quem cum Barbari conscenso nauigio iacentem obtruncaturi concurrerēt, unicus eius comes cum uoce semi-
B animem suscitare non posset, dextera compræhensum erexit, solaq́ consistentis imagine propinquas hostium cateruas reppulit. Tanta quippe fortitudinis eius experimenta fuerant, ut aspectu non minus quàm uiribus hostem terrerent. Postremo sensibus redditis, comitem percunctatus curnam ab eo fatigaretur: postquam nauigium Barbaris completū audiuit, pristino animi uigore, pulsis omnibus, in proram concessit, pugnaq́ strenuæ ædita, cum uiribus propemodum absumptis ad malum regredi uellet, rursum semianimis concidit: perisset́q ni eum Christophori remiges ocyus naue exceptū seruassent. Quæ res cæteros in littoris accessione cautiores effecit. Eo nanq́ prospectius abstinētes, eminus rem fundis iaculisq́ gessere. Et quoniam rebus ulterius attentandis noctis propinquitas officere uidebatur, sumpto differendæ pugnæ consilio, ne qua Barbarorum ratis nocturno portus egressu clandestina fuga dilaberetur, excubijs obseruandum duxerūt. Igitur Barbari cum se tantæ classis obiectu cōclusos uiderent fortitudinem ex desperatione capientes, iam non de fuga sed uictoria cogitare cœperunt. Itaq́ partim proprijs, hostiumq́ nauigijs quibus potiti fuerant, partim syluestribus truncis arboreisq́ molibus munitionē ad urbis instar ædificant, binos habentem introitus arctos admodum, angustijsq́ difficiles, quibus quis ueluti posticis submissus irreperet: latera quoq́ quæ ex nauigijs compegerant uelis in multiplices ordines conuolutis exterius imminebāt, propugnaculorum usum à telarum consertionibus mutuātes. Præterea alijs sectos stipites figendis ictibus exacuere, alijs littoralia saxa iactibus idonea legere curæ fuerat: & ne ulla ex parte remissis animis uiderentur, bacchantium more cantu choreisq́ lætitiam simulabant, Danis tristem silētio noctem ducentibus. Tunc Lucas Christophori scriba nationis Britannicæ, literis quidem tenuiter instructus, sed historiarum scientia apprime eruditus, cum infractos exercitus nostri animos uideret, mœstū ac lugubre silentium clara uoce prorumpens, solicitudinem alacritate mutauit. Siquidem memoratis

C ueterum uirtutibus, noſtros ad exigendam à ſociorum interfectoribus ultionem
tanta diſſerendi peritia cõcitauit, ut nõ ſolum mœſtitiam diſcuteret, uerumetiam
cunctorum pectoribus fortitudinẽ ingeneraret. Dictuq; incredibile fuerit, quan
tum uirium in noſtrorum animos ab alienigenæ hominis ſermone manauerit. Di
luculo redito paucis ad prohibendã hoſtium elapſionẽ relictis, remoto ab eorum
caſtris ſpacio littus conſcendũt, ne in ipſo apparatu repentinos ſuperuenientium
paterent incurſus. Itaq; cultius armatis in acie præire iuſſis, ignobilibus quibusq;
ſubſequendi locum attribuunt. At Barbari non per acies ſed paſſim munitione
delapſi, ingenti clamore ædito in pugnã proſilire cœperunt, exiſtimantes Danos
ſtrepitus uiribus perterrefactos primo cõgreſſionis impetu ſuperandos. Tantus
autẽ clamoris eorum horror increbruit, ut in poſtrema acie collocatis non ſolum
metum, ſed fugam incuteret. Verum à præcedentibus ſecus ac rebantur excepti,
non minore impetu caſtra quàm reliquerant repetebant. Complures ex eis cæſi,
ſolus è noſtris Olauus guttur telo traiectus multoq; ſanguinis profluuio debilita
tus, ſemianimis in littus refertur. Primus Nicolaus Sticonis filius uir genere & ui-
ribus iuxtà ſplendidus, defenſam à Barbaris munitionem irrupit, ſed in ipſo mox
aditu uehementi fuſtis ictu exceptus procubuit. Quem Ako frater proprij corpo
ris obiectu protegere cupiens, dirum in gutture uulnus excepit. Quorũ fortitudi
nis ueſtigia cæteri inſecuti, facto irruptionis gradu, cum contemptu periculorum
atrocius in hoſtem graſſantur. Quibus etiam qui excubijs præerant ſuperuenien
tes opem tulere, alij malis appoſitis munimenti faſtigium tranſcendentes, ferendi
ſocijs auxilij ſtudio hoſtilibus ſeſe globis immergunt. Tanta autem in Barbaros
ſtrages exercita eſt, ut ex ipſa eorũ multitudine ne cladis quidẽ nuncius ſuperſtes
reperiretur. At noſtri prædæ participatione acta, refectisq; nauigijs, nobilium ſo
D ciorum cadauera ſalientes, ignobilibus ibidem tumulatis, in patriam referenda cu
rabant. Qua inita Vualdemarum apud Ryngſtadium magna cum optimatum
frequentia regio apparatu feriantem reperiunt. Vbi Lundenſis pontificis mini-
ſterio cuius id exequendi officium erat, & patris eius oſſa aræ traduntur, & fi-
lius ſeptem annos natus Kanutus rex conſecratur, regia in ſella purpura uenu-
ſtatur. Quibus debita religione celebratis, Helgo pontifex Asloenſis, & Stepha-
nus Vpſalenſis ab Erlingo miſſi, æditiore loco occupato pacem Noruagienſibus
benigno precabantur alloquio. Quam à rege eo potiſſimum die concedendam
eſſe monſtrabant, quo & filium diademate, & parentem altario honoratum ui-
diſſet, tantum quod excellenti eorum facundiæ tributum eſt, ut Erlingo fami-
liaris colloquij aditus promitteretur. Ad quem Esbernus poſcente Helgone,
nondum reſanatis uulneribus legatus dirigitur, Erlingo & Iuaro Noruagienſi-
bus interim obſidum loco apud regem retentis. Multa illi in concione Erlingus
inſolenter, hic multa Erlingo audacter reſpondit. Quo Erlingus domi ſuæ deten
to Vualdemarum allocuturus, Sialandiam, quatuor nauigijs Stephano Vpſalenſi
comitatus, accedit. Quem cum Abſalon nuper à regis in Iutiam proficiſcentis co
mitatu magna claſſe regreſſus, Iſorenſi in portu aduentantem uideret, ſocijs quic
quam hoſtiliter conari uetitis, ne ſuperuenientibus metus inijceretur tranquille
eius nauigationẽ excepit, quem etiam maiore claſſis ſuæ parte dimiſſa, ad regem
perduxit. Is cum prima colloquij die obiurganter exceptus de concordia deſpe-
raret, Abſalonem per Stephanum orat, tutò ſibi diſcedere liceat. A quo timidius
quàm ſi in patria foret ſentire prohibitus colloquium repetiuit, pacemq; probatis
conditionibus impetrauit. Enimuero cunctis Noruagienſium magnatibus in ean
dem ſacramenti formam obſtrictis, iureiurando pollicitus eſt ſe filium regis Vual
demarum admodum paruulũ educationis officijs proſecuturũ, eundemq; prius
Noruagiæ ducem, deinde regni hæredem futurum, ſi filius ſuus Magnus abſq; li

A beris iusto matrimonio susceptis decederet. Quinetiam miles regis effectus, quotiescunque res posceret sexaginta Noruagiensium naues in eius comitatum expediendas promisit. Cuius pactionis tenorem Danorum fide laudata, domi postmodum in concione uulgauit. Quem Touo descendentem reducendi Esberni gratia proprio sequebatur nauigio. In quo profecturus Esbernus, munificentia gentis arcuum telorumq; donis onustus abscedit. Cum ad Oddam prouinciam peruenisset, ex eius speculatoribus, regem expeditione Pomeraneā petiuisse, cognoscit. Iidem ab eo interrogati an ullos recenter piratas uidissent, quadraginta fermè nauigia ad insulam Syram appulisse denuntiant, præfati parum se nosse, negociatrix an piratica classis extiterit. His auditis Esbernus ut noctu inscios præteriret, neglecto syderis habitu quàm remotissime terras nauigando uitare constituit, piratico se conspectui subducere cupiens. Sed dum obscuritatis auxilium expetit, subitò collucentis lunæ fulgore proditur. Nam Sclaui serena nocte conspecto uelo, obiecta classe nauigantem excipiunt. Quibus conspectis Esbernus nautas arma capere, loricatosq; suis in locis consistere hortatus, reliquos secum in proram perductos ex utroque nauigij latere spiculis hostem incessere iubet, ut salutem suam protegere necesse habentes, segnius alienam impeterent. Præcepit quoque cum primum classis obiectum, ueli beneficio penetrassent, eodem defensionis genere quo proram instruxerant se duce puppim communiant, obseruato ne quis præter eum inter præliandū fandi licentiam usurparet, quo melius imperantis iussio exaudiretur. Quem si occidere contigisset, Touonis uererentur imperium. Hic si perisset, Esgero proloquium deferretur. Quibus prostratis, minimum pugnæ restaturum dicebat. Quo demum loricam sumere uolente, is qui gubernaculo præerat quo se sit protecturus inquirit, cum utraq; manu circa gubernandi officium
B occupata, neutra necessariæ defensionis usibus aptare possit. Cui continuò Esbernus munimentum quod erat sumpturus tradidit, seq; quàm gubernatorem hostibus inermem offerre maluit. Quo facto unius hominis corpus ferro, omnium uero mentes audacia instruxit, tantopere hostes à se contemni demōstrans. Quibus iuxta Esberni consilium obedienter ac strenue gestis, postquam classis globum aciemq; perruperant, primus sequentium Sclauorum incursus ui telorum abigitur. Secundus aliquanto maiore conatu æditus, pari modo repellitur. Tertio Barbari tantam unius nauigij uirtutem mirati, cum quibus prælientur interrogant. Respondet Esbernus frustra nomina rimari, qui prædam occupare non possint. Hunc uocis iactum expertus Ericus Iurisij filius, uir generis clari sed cordis obtusi, quem fortè Sclaui illic captiuum habebant, quàm poterat clara uoce prædicauit Esbernum ab eis capi non posse. Quo audito seipsos nisi eo potirentur inuicē execrati, hostilis nauigij latera citra malum cōmunibus rostris impellunt. In quo conflictu complures ex eis exanimati sunt, Sialandensium nemine periclitato. Cumq; uentus cuius non modicum auxilium erat, aliquantulum ex pristino habitu remittere uideretur, interrogatus à suis Esbernus, an uelo remigium adijcere oporteret, id fieri prohibuit, ne nauigationem metu conficere putarentur. Cumq; Barbaros identidem firmatis animis pertinacius instare cognoscerent, perseuerātiæ eorum metu, an silex intra nauigium suppeteret percontatus, postquam haberi eum animaduertit, malum conscendi, inq; eius cacumine ignem extundi præcepit. Cuius facti acumine Barbaros sequētem classem imitari putantes, ab ulteriore sui insectatione cohibuit. Cum uelum extra prospectum hostium esse crederet, demisso eo domesticum in portum remigio peruenit. Ita non minus ingenio suo quàm sociorum uiribus adiutus partim à fortitudine, partim ab astutia præsidium mutuatus est. Interea rex Rugianorum classe auctus, perq; ostia amnis Zuuinę Pomeraniam ingressus, Iulini oppidi ipso intacto confinia populatur. Deinde ad fluuium

C Iulino Caminoq́ꝫ iunctum uniformem principijs ostijs bipertitũ, regia classe progreditur. Cuius nauigationem crebra sæpium obstacula à piscatoribus defixa difficilem faciebant. Pons quoq́ꝫ prælongus Iulini mœnibus contiguus, media amnis intercisione transitiue coarctabat, citra quem impedimentis urgentibus pernoctatum est. Mane rex continentẽ aggressus, ex aduerso urbis in ripa australi pontem disijci iussit. Nec minori Sialandensibus piscatoreas sæpes conuellere studio fuit. Quos cum Iulinenses per occultum pontis transitum cimbis prolapsi propellere niterentur, Absalon qui simul cum rege ripam ascenderat, alienis nauigijs correptis opportunum eis præsidium attulit. In cuius clypeum coniecta tela inania cadebant, sociorum scutis immissas cuspides retentantibus. Cumq́ꝫ eius nauigium huic spectaculo procul intentum, hortante rege propius accessisset, repulsis hostibus ingentiq́ꝫ pontis parte conuulsa cæteræ classi nauigandi iter tribuitur. Quam cum oppidani prætereuntem scaphis incesserent, Absalon & Suno, cimbas suas sagittarijs completas eis obijciunt. Ancepsq́ꝫ exercitatio erat nauiculis, uario tormentorũ genere decertantibus. Verum ut Iulinensibus oppidum, ita nostris classis refugio fuit. Ad ultimum cedentes oppidanorũ scaphæ, liberum classi progressum dedere. Quam cum Suno posterius sequeretur, quendam è Iulinensibus insolentius ripæ incursantem, eiecto ballista spiculo interemit: eiq́ꝫ mox alium subuenire conantem simili ictu prostrauit. Quorum corpora totidem ocyus accurrẽtes, humeris suis excepta celerrime deportarunt. Cumq́ꝫ nostros ob id factum unus ex oppidanis perinde ac sociorum necem maledictis ulturus acerbiore cõuitio insequeretur, proteruè eum Guthskalcus agere prędicabat, quod dona quæ in alios ultro collata conspexerit, contumeliosa uerborum uiolentia assequi cupiat. Nam cum duos eorum pedites à nostris equites factos conspexerit, reliquos si propius

D accessissent, similibus equis esse donandos. Quo dicto non solum insectatoris petulantiam cõtudit, uerumetiam oppidanorum omnium insolentiam proculcauit. Inde ad insulam Crisztoam peruentum. Cuius incendio abstineri rex ut annonæ equorum alimẽtis necessariæ parceret, edixit. Proxime ad urbem Caminum permeato amne proceditur. Cuius septentrionali prouincia armis incẽdioq́ꝫ uastata, prælium eius in ponte conseritur. Sub quem Sclaui per occulta uada repẽtes, lanceis inter rimas porrectis furtim nostros uulneribus appetebant. Cuius incommodi fraudem Danicarum illico scapharum frequentia dispulit. Pontis quoque fragilitas excidium minitans, amplius quàm hostis sæuitia in metu reponebatur. Igitur omissa urbis oppugnatione, Crisztoam reditur, ubi reducẽdæ expeditionis summa cum totius exercitus hæsitatione consilium agitantes, qua parte pontum repeterent ambigebant. Nam cum Pomeranorum lacus tribus ostijs in fretum decurrat, duobus Penensi uidelicet & Suuyznensi longinquitatis tædio fastiditis, propinquam Caminensis exitus breuitatẽ adire placuit. Quem Gero quidam regionis eius locorum peritus adeò uadosum incertæq́ꝫ profunditatis asseruit, ut eum æstus duntaxat regressu suo meabilem faciat. Cuius cognoscendi gratia Absalon cum tribus nauigijs missus contigui maris sæuitia interpellante, profunditatis habitum excusse rimari non potuit. Hic fluuius ubi lacu emanat, contractiore alueo stagnat. Progressu uero suo supra amnis modum latitudinis incremẽta suscipiens, eximiam paludem aut facit aut inuenit. Rursum ubi pelago influit, pristinæ cõtractionis mensuram resumit. Quanquam uero classis regia Absalonis reditum opperiri deberet, nauigationis ardore præcepti oblita, imperio festinationi posthabito ad idem amnis diuerticulum procurrit, ac seipsam proprio ductu difficilimis aluei locis inseruit. Cuius cum Christophorus terga custodis more postremus tutaretur, insultantibus Sclauorum nauigijs haud facilem fluuij ingressum habuit. Quod attentationis genus partim uiribus suis, partim sociorum auxilijs propulsauit.

A sauit. Cumq́ rex eodem die Iulinensis prouinciæ denuò inuadendæ consiliũ agitasset, Absalon concubia nocte opportuna ascensui loca scrutatus, ubi solidiorem fundi situm aduertit, illic aut palos fixit aut harundines ripæ iunctas nodis signauit, posteraq́ luce easdem indiciorũ notas secutus, exponendis equitibus facilem continentis aditum præmõstrauit. Qui cum Magnum Erici filium diurnæ excursationis agendæq́ prædæ sociũ haberet, eumq́ incautius euagantem ab hostibus propè interceptum, quanquam à rege uicorum incẽdijs insistente reuertendi imperium accepisset, charitatem obediẽtiæ prætulit, Magnumq́ partim nauali, partim equestri hostiũ militia arctissimo in loco cõclusum, euestigio cõcitato agmine superueniens imminẽtis exitij periculo liberauit. Nec ingratus auxilij Magnus, salutem suam se ei debere cõfessus est. Ad hæc ingentes seruatori grates exsoluit, seq́ etiam spiritum suum si necesse foret eius saluti impẽsurum promisit. Verum Absalon memor hanc opem à se latam aduersum regis imperiũ esse, ne tristiorem eius uultum experiretur, gratiam quam contemptu læserat prædæ obiectu recuperare constituit. Igitur pecorũ ordines præ se agi, captiuosq́ in castra præcedere iussit, eoq́ aspectu permulsos regis oculos in aduentum suum sereniores effecit. Is nanque cognitis, Absalonis operibus spolijsq́ conspectis iram quam contemptui inflixit uirtuti remisit, eumq́ leui repræhensionis genere ueniẽte excipere contentus fuit. Repetita classe anceps educẽdæ eius consilium fuit. Alij siquidem medias faucium angustias ad commodum nauigationis ligonibus patefacere, strictasq́ fluuij partes fossorum opera ampliandas censebant. Sed quia manifestum erat futurum, ut arenis maritimo æstu appulsis fossa obstrueretur, opus attentatum non est. Alij naues subiectis trabibus communi ui in portum pertrahendas duxere, equitatu utrinque ripas tuente. Rugianis solis sex paruulas rates hac arte

B educere contigit, cæteras uero oneribus admodum impeditas disiungi quàm abstrahi facilius fuit. Igitur cum nostri infinito procedendi ardore aliquandiu fauces frustra tentassent, reuocãte rege ægre cœpto cesserũt. Tanta omnes (Absalonem excipio) hoc exitu utẽdi auiditas stimulabat. Is nanque explorato amne, faucium profunditatẽ nauigijs inaccessam fore compererat. Interea Kazymarus imperita nostrorum secessione gauisus, claudẽdi amnis gratia quinquaginta nauium classem eius principio obijciebat, ratus nihil hostium fortunæ præter mortem aut captionem residui fore. Insignes ei sagittarij Konon & Cirinus fuere, ab Henrico in Sclauorum auxiliũ, Danorũ odio missi. Bugiszlauus quoq́ cum equestribus copijs superueniens, nauigijs in supplementũ fratri transmissis, Iulinẽses quod cum nostris acie non conflixerint ignauiã eis obiectando cõtempsit. Quæ res adeò Iulensium animos metu confecit, ut Absalonem ueluti concione circundatũ palàm conuitijs aggredi deforme non ducerent, eius ductui imputantes quod propriæ festinationis impulsu commiserant. Quinetiã muliebriter & quasi per lamentum queri cœperunt, olim regum consilia ad illustrium uirorũ arbitrium pependisse, nunc in stolidissimi cuiusq́ monitis sententiaq́ cõsistere. Enimuero Danis eo loci peruentum esse, unde reditus spes præsumenda nõ sit. Quamobrem pauca nauigia qbus rex ac principes dilabi possent, publico conamine extrahi oportere, ne Danorũ uires ac nomen uno temporis momento funditus collaberentur. Quam insectationem Absalon adeò patienter ac moderate tulit, ut nihil ex cõsueto mentis aut uultus habitu deponere uideretur. Idq́ solum monere cõtentus fuit, ut eas tantũ ad præsens uoces profunderent, quarum in futuro meminisse non pudeat. Huic fortè obtrectationi Scorro Vuaggnonis filius interueniens, primũ ob confusas populi uoces, cuiusnam rei mentio haberetur liquidò exaudire non potuit. At ubi cessante iurgio, remissoq́ strepitu, Absalonem maledico astantiũ sermone lacerari cognouit, Desipitis, inquit, commilitones, pijssimi ac ualẽtissimi uiri indu

C striam tanquam scelus aliquod aut flagitium obscœna uerborum petulantia pro-
culcādo, ignauasq; & indignas fortibus uoces in eius conuitiū muliebriter iacien
do. Neq; enim strenuam ac fortem operā iniqua æstimatione pensare fas est. Ipso
siquidē ductore eas terrarū partes armis lustrauimus, quas ne aspicere quidē ma-
ioribus nostris contigit. Et sane principibus ductandi, militibus sequēdi ius com-
petit. Ergo nos proprijs niti, alienis uero imperijs regi conuenit. Neque enim ab
eodem & defendi & ductari debemus. Quapropter nos illi grates habere par est,
qui fortunas suas toties pro nostra præda uictoriaq; deuouit, cuiusq; nunc fortissi
mo ductu eo necessitatis peruenimus, ut salutē armis protegere debeamus. Iam
enim patriā ac penates affectātibus, ante hostiū oculos conspicuum uirtutis opus
ædere necesse est, reditumq; probitatis actibus impetrare. Has autē populi nostri
querelas, à summa animorū trepidatione profectas quis dubitet? Sed prô dolor
quid causæ est quod tot illustrium uirorū præcordia tam repente fiducia defecit,
ignauia occupauit? Quid nobismetipsis nullo concutiente metum parimus, abie
ctaq; spe sine periculo trepidamus? Corporibus integri sumus, neq; nexus neq;
plagas experti. Dextris enses gestamus, nihilq; robori nostro inopia aut clades
detraxit. Age tantam fortunæ incolumitatem uirili mentiū robore prosequamur.
Meminerimus nos exercitatos, nō imbelles fœminas esse, & inter pene inermes
hostes, summa cū armatura uersari. Certe si classis nostra aut naufragio aut incen-
dio perisset, nihil impedimenti esset quo minus per medios hostes patriam equis
repeteremus. Mittite ergo trepidas ignauasq; uoces muliebriter auribus tantæ
concionis inserere, exsurgentesq; animis hebetatos fortitudinis neruos pristina
uirtutis fiducia recreate. Talibus aliquandiu monitis insistens, potius obtrectan-
tium ora cohibuit quàm animos correxit, depressitq; iurgiū exhortātis autoritas,
D quod ei summa pietas ac præcipua fortitudo maximā sociorū gratiam conciliaue
rat. Interea Kazymarus classis nostræ potiendæ spe admodum incitatus, simulan-
dæ fiduciæ gratia tentorio in ripa defixo, aureis argēteisq; poculis sibi ac militibus
merum propinari constituit. Cuius insolentiæ fastum, fugatus postmodū rubore
mutauit. Interea Vualdemarus principes à classis pertractatione reuocatos, cu-
ratis corporibus ad se coire iubet. Quos cum intra nauigium suū frequētes adesse
cognosceret, quid factu potissimum ducant inquirit. Quibus responsum nō dan-
tibus taciturnitatem miratus, causam eius exponi præcepit. Tunc quidā, hæsitan
tibus cæteris, pueros ei in consilium adhibendos dicebat, quorum præcipue mo-
nitus sectari soleat, ut quos duces elegerat etiam reduces habeat. Qua uoce Vual
demarus Absalonis sibi familiaritatem exprobrari cognoscens, nō moris esse, in-
quit, fortes uiros inuicem se muliebriter repræhendere, quin potius ubi publicæ
necessitati consulitur, priuatas lites facessere oportere. Sed neq; hominem qui ab
ipsis imperitiæ damnetur, si consultus fuerit responsionis ignorātia silentiū actu-
rum. Intuensq; Absalonem quid suadeat rogat. Ille consiliū in expedito esse, cum
eo regi libitum foret uti pronunciat. Quæ enim alijs impedimenta atq; obstacula
uideantur, dispulsu facilia fore, neq; aut nauium obiectum aut equitum incursum
morari posse, quo minus ea parte egressus pateat, qua aditus fuerat. Regem quip
pe expositis in continentem equitibus, protegendæ classis gratia ad ipsas fauces
secedere debere, eoq; nauigia nonnulla loricatis remigibus instructa cæteris sin-
gulatim præire, & classem hostilem cum primum frequētium comitatus affuisset
irrumpere. Ridentibus cunctis & an ipse præuius fore uellet percontantibus, uo
lo, inquit, ne fortius dixisse uidear quàm fecisse. Etenim audaciū consiliorum au-
tores, quod ore suadent manu prosequi conuenit. Delectatus cōsilio rex, Absalo
ni naues, remigesq; quos posceret expediri præcepit, ac protinus ripam stipatis
equitibus petens ad amnis principium properauit. Quò Kazymarus eminus ad-
uentare

A uentare conspecto, relicto ocyus tabernaculo ad classem trepido cursu se retulit. Septena delectu habito nauigia procurantur, eademq́ loricato remige exornantur. E quibus bina Absalonis fuere, totidemq́ Esbernus ac Suno ductabant. Reliquis tribus Thorbernus, & Olauus, & Petrus Thorstani filius præerāt. Cumq́ Absalon cætera classe seriatim subsequi iussa nauigio primus incederet, ignotum amnis diuerticulum infenso nauigationis compendio penetrauit: cuius reliqua nauis gubernantis errore subitò uadis insedit. Sed hunc deuiæ nauigationis excessum, detrusa arenis puppe remigum uelocitas porrexit, statimq́ barbara classis ceu uentis correpta passim dilabitur. Cuius fugam Dani magnis ac lætis uocibus insecuti, discissum saxi uinculum effuso clamoris gaudio prædicabant, deq́ accusatoribus Absalonis ueneratores effecti, ingenti gratia ipsi relata, contumeliam laudibus redemerunt. Sed & eius animus moderationis & constātiæ uiribus præditus, mobilis uulgi adulatione extolli parui habuit: tantumq́ se in despiciendis laudibus gessit, quantum in contemnendis uituperijs egerat. Tantulo negocio tam ingens periculum dispulsum est. Bina Sclauica nauigia remigum metu deserta, apud Criztoam à nostris excepta sunt. Tertium substantibus aquæ palis affixum, sociorum succursu seruatum est. Cumq́ rex citatis equis Iulinum petisset, Bugiszlauus circa pontis refectionem ineundæ urbis studio occupatus, conspectis Danis operam fuga mutauit. Adeò illum subita animi trepidatio pristinæ dictorum suorum insolentiæ obliuisci coëgerat. At rex confestim refecto ponte tanquam hostium opera cōsummaturus, in australem ripam equites traiecit, quò facilior exoneratæ classi inter amnis consepta progressus pateret. Quò postquam Absalon subsequenter nauigia ductando peruenit, ne eadem Iulinenses ut soliti erant incesserent, instructam sagittarijs scapham conscēdit, eamq́ medio inter ur
B bem & classem amne direxit. Verum oppidani nimio timoris haustu perculsi, anxia cum desperatione totius militaris fiduciæ uacui, mœnibus suis inclusi latebāt. Pertransitis impedimentis nauigijs equi redduntur, defessaq́ remigio classis in portum colligitur. Cumq́ Absalon ac Suno consueto excubandi officio postremum fixis anchoris locum cepissent, ueriti ne eorum nauigia uento circunferēte solo propius adacta, nocturnæ equitum irruptioni paterent, conscensis nauiculis quantum ripa à profundo distaret curiosa amnis collustratione explorare cœperunt. Interea quidam è Iulinēsibus mero solutus, sed uenusta admodum clientela stipatus ripam insolentius obequitando petiuit, benigneq́ eis Guthscalco interprete locutus, atque obsides pacis postero die dandos pollicitus, reliquijs rerum parci, prædaq́ abstineri poposcit. Quo discedere uolente, equo insolentius ab eo per iactantiā concitatus subito lapsu corruit, eumq́ uehemēti ictu humo inflictū, penè exanimem prostrauit. Hunc satellites ueloci accursu iacentē attollere frustra conati sunt: quippe cuius sensus halitu intercluso magnitudine casus sopiti uiderentur, nostrorū uero sagittis petiti capiendū hosti herum liquerūt. Qui protinus à uernulis Absalonis in scapham cōiectus, ad Liburnā defertur, ubi uisu demum motuq́ corporis recuperato inter suos se constitutū existimans, assidentes osculo amplexuq́ petebat. Quo errore risum spectātibus suscitauit. Interea rumor falsò dispersus exercitū subit, hostes impediēdi exitus studio Suuynensia ostia crebris occupasse nauigijs. Cuius opinionis fidem idem Barbarus rumorem falsitatis arguendo leuauit, præfatus excussum sibi exploratumq́ fore Sclauicum robur Danico adæquari non posse. Quod si Pomeranorū uires Polonensibus sociatæ ferro cum Danis decernere debuissent, malle se tutiusq́ posse Danicas partes q̃ aduersas fouere. Cæterum si Polanis ac Sclauis cōtra Danos dimicaturis etiā Saxonica accessissent auxilia, nescire se quam partem uictoriæ propiorē esset auguraturus. Qua asseueratione, nostros ad capessendā cum hostiū cōtemptu nauigationem,

C alacriores effecit. Tanta autem timoris uis Sclauorum animos hebetauerat, ut ne extremos quidem sicut olim consueuerant, incessere tutum ducerẽt. Petrus quoꝗ cognomento Toddo cum nauigium suum palis illisum rupisset, eiusꝗ reficiendi causa abeũtem sociorum classem relinqueret, tempus reparationi impensum ut solitarius ita omnis periculi immunis exegit, refectaꝗ puppe subsecutus socios, nemine lacessente per tutam & liberam nauigationẽ ad classem peruenit. Adeò Sclauorum petulantiam, pristini metus reliquiæ castigabant. Ergo inconcussus peractæ expeditionis reditus fuit. Residuum anni ocio tributum est. Interea Kazymarus & Burgiszlauus Danicarũ uirium metu Henrico se subdunt, regnumꝗ suum hucusque liberum Saxonici muneris faciunt. Ergo dum ex hostibus alterum metuunt, alterius iugum sumpserunt, auxiliumꝗ petendo antiquæ libertatis beneficium amiserunt. Sed Vualdemarus Saxonicam opem frustra à Sclauis petitam iudicans, utroꝗ hoste contempto, cum instructa classe Stitinum ueterrimum Pomeraniæ oppidum petit. Huius nauigationis præcessor Absalon, benigni erga Stitinenses animi ductorẽ habebat. Cuius fraude per Oddoræ amnis dispendia abductus, cæteris rectam & compendiariã nauigationẽ sequentibus, mutato ordine postremus ad urbem peruenit. Est autem Stitinum eminẽtis ualli sublimitate conspicuum, insuper natura arceꝗ æqualiter munitũ, ut inexpugnabile penè existimari possit. Hinc mos prouerbij sumptus, eos qui se tutos inaniter iactant, Stitini præsidio non defendi. Huius tamen urbis expugnationẽ Dani spe uiribus maiore complexi, cum materiã eius partim incẽdij capacem animaduerterẽt, constructas uirgis crates admodũ breues, ob iacula uitanda uelut scuta præ se gestabant, ijsdemꝗ freti ligonibus aggerem petere cœperunt, tutius intra cuniculorũ latebras ignem sparsuri. Rex interim oppugnationẽ orsus muralibus machinis omissis coronam
D admouit. Solis sagittarijs ac funditoribus excelsa mœnium propugnacula appetere possibile fuit, aditũ fastigio negante. Fuere tamen ex iuuenibus qui gloriæ studio summa mœnium clypeis tantum protecti conscenderent. Alij contiguas solo portas cõtemptis propugnatoribus cominus securibus tentant, minusꝗ eis quàm procul agentibus periculi fuit, quod tanta telorum uis in hostes undique congerebatur, ut ab ijs non nisi remotiores cerni impetiꝗ possent. Quo euenit ut audacia salutem, ignauia discrimen afferret, tutioresꝗ propinquitas quàm remotio præstaret. Econtrario Danorum armis non magis propugnatores ipsi quàm cæteri intra urbem populares opprimebantur, ancipiti iactu ualli consepta transcendentibus telis. Nulla res oppido magis aduersum oppugnantium multitudinem quàm defensorum paucitas nocuit, utpote quorum bellicus labor successionis auxiliũ non habebat. Præfectus urbis Vuathyszlauus erat, qui & ipse Bugiszlauo & Kazimaro sanguine contiguus habebatur. Huius animus nihil penè cum ciuium ingenijs commune sortitus, tanto amplificandæ exornandæꝗ religionis studio flagrabat, ut Sclauico sanguine æditum, barbarisꝗ moribus imbutũ negares. Siquidem ut patriam superstitioni deditam ab errore cultus reuocaret, exemplumꝗ ei corrigendi credulitatis proponeret, monachalis uitæ uiris è Dania adcitis, in latifundio suo sellam exstruxit, eamꝗ multis & magnis stipendijs locupletauit. Qui cum lassatis pugna socijs urbem captioni propinquã animaduerteret, hostium sæuitiam ueritus, offerendæ deditionis gratia pacem petiuit, acceptaꝗ fide protinus à pauoris consortibus funiculo submissus, regia castra petere non dubitauit. Quo uiso, Danorum populus languidius pugnam exercuit, periculis suis regi pecuniam emi, seꝗ eius cupiditate uictoria pariter ac præda fraudari conquestus. Quo rex animaduerso, demendæ notæ cupidine urbem equo circuiens, milites ad insistendum hortari cœpit. Postquã multo labore ædito cassam ac difficilem oppugnationem aspexit, reuersus in castra Vuartyszlauum admittit. Cuius precibus motus

dedendi

A dedendi potestatem oppidanis indulsit, pecuniamq; quantam ægre uniuersa Sclauia exsoluere posset cum obsidibus pactus, statuit ut urbem Vuertyszlauus à se in beneficium receptam tanquam regium munus, consortio Sclauicę dominationis eriperet. Igitur reuocatis ab oppugnatione militibus neq; capi urbem neq; diripi passus, signũ suum propugnaculis affigi præcepit, receptæ deditionis indicia præbiturum. Illic cernere erat uallum ab imo in summum ita sagittis undiq; consitum, ut arundine concretum putaretur. Quas nostri ingenti studio lectas pharetris reddiderunt. Post hæc nauigationem remensi, capto Lyubino Rugiam reuehuntur: & quoniã Rugianæ piscationis tempus superuenerat, in cõmune consultum est eò loci tertia totius classis parte excubias ordinari, ne publicis alimẽtis petendis hostilis uiciniæ metus officeret. Huic manui Kanutus Priszlaui filius à rege præesse iussus, deformiter imperio repugnauit, præfatus se nihil præter angustos Lalandiæ fines in Dania possidere, eosq; tanti non esse, ut pro ijs tuendis seipsum indubitato periculo obijcere cupiat. Cæterũ id negotij iustius ad pontifices quos solos rex arbitros habeat pertinere, quod tanto indignius ad se referri, quanto remotiorem à regis familiaritate gradum obtineat. Tam impudẽti iuuenis responso percitus Vualdemarus, exigua illum beneficia (quod exiguis dignus sit) accepisse respondit, de cætero se efficiente spoliandũ magis honoribus quàm beandum. Sed nec eum pontificũ familiaritatẽ inter probra ducere oportere, è quorũ numero reperire facile sit, qui præsens negotiũ suo ductu finire non abnuat. Ita Kanuto imperium detrectante Absalonem accersit, eiq; Kanuti responsionem exponit. Deinde an naues quibus ipsum præesse oporteat instruxisset, perquirit. Contrà Absalon interrogato, an ea res pontificum opera absolui posset, suam cupidius offert, prædicando consentaneum desertioni opus fore, regem periculis relictum reditum affe-
B ctando dimittere. Quem Vualdemarus ob responsi uirtutem impensioribus uerbis laudatũ, Kanuti moribus dissimilem prædicabat, quod ille imperio parere non audeat, hic iussum ultronea suimet oblatione præcurrat. Regressus à rege Absalon, amicis è Sialandia denũtiat ne eo torpidius remansuras naues instruant, quod ab ipso ductari regiq; debeãt. Primus Thorbernus incunctanter se comitem eius futurum respondit, cuius succursu quondam patriam exuli sibi redditam esse meminerit. Petrus quoque Thorstani filius non sine magno rubore eum à se deseri posse, quem & necessitudinis & matrimonij affinitate cõtingeret, prædicabat. Cuius comitandi Suno non minus sibi quàm ipsis debitum incumbere professus est, quod ei intima iunctus propinquitate noscatur. Esbernus quem solum fratrẽ habebat, comitatu suo orbandũ negabat. In hunc modũ tota penè Sialandensium classis condixit. Quo cognito rex non solum ipsis, sed & Absaloni grates habuit, qui sibi tam propensum ciuium fauorẽ, uirtutis meritis peperisset. Igitur Absalon post regis discessum ad tuẽdos Rugiæ fines relictus, non tam tutam incolis euagationem quàm securã ipsi Daniæ quietẽ præstitit, Pomeranorũ classe patriæ terminis excedere non audente. Huic Sueno Arusiensis cum aliquãta Iutensium manu uoluntarius operum comes ac socius fuit. Eo tempore princeps Rugiæ Tetysclauus cum Iarimaro fratre superueniens, gratijs Absaloni actis, tum ei, tum cæteræ classi suffecturos excubijs commeatus benignissime præstitit, eisq; inter nauigia diuidẽdis, industrios ex nostris uiros præfici postulauit. Sed Iutis allata passim & sine distributione rapientibus, Absalon hac munificentia ulterius uti noluit, excepto quod halec è captura sibi deferri constituit, ne obsequium iniuria rependeretur. Inde domum repetiturus, apud insulam Thynnam sequacem Iutorum classem dimittit. Quorum incautior pars dum australia Fioniæ latera præteruehitur, apud urbem à Kanuto Priszlaui filio conditam, piratis obuijs terrestri sibi fuga consuluit, nauesq; suas metu deserere, pudori non duxit. Qua fama accensus Absalon con-

C tracta ocyus classe, magno scrutandi studio loca quæ maxime piratis familiaria no uerat, indagabat. Igitur opacos insularũ anfractus, & abstrusos maris angulos assidua nauigatione rimatus, miseras captarum nauium reliquias tristiaq; prædæ uestigia repperit. Quarum inuentu ultionis auidior redditus, diuisa classe separatim lustrationis officium peragi iussit: ipse ad insulam Mansuetam cum potiore Sialandensium classe concessit. Iamq; præuiæ nauigationis excursu sociæ classis conspectu excesserat, cum forte quidam in destinato consistens littore, crebra pilei uentilatione colloquium eius expetere uidebatur. Quem magnæ rei nũtium arbitratus, incognita ex eo cognoscendi cupidine, uelo posito terram cimba petiuit. Agnitiq; eminus hominis fidem prima uoce damnauit, quod egressę nuper à Sclauis piraticæ parum eo præscius fuerat. Is nanq; bissenas nummum libras annuatim mercedis loco pactus, quoties quatuor plures'ue piratici Mioparones Daniam petere statuissent, indicia ad Absalonem se delaturum promiserat. Cuius non alia saluandi promissi ratio extitit, quàm quod ante pactionem secum initam piratas profectos asseruit. Idem Absalonem quorsum tenderet percõtatus, ut comperit domos repetere uelle, tunc deniq; expeditionẽ ab eo solui cum inchoari debuerat, astruebat. Iam quippe à Sclauis aduersum Daniam ingentem classem esse contractam. Quod ut cognitum sibi compertumq; fore, ita ambiguum extare quisnam Daniæ partes hoc paratu petere destinauerit. Aestuante Absalone & quo se hostes effusuri essent prædiscere cupiente explorationem promittit, præquisito quo nuntium referre debeat. Absalon promõtorium Monense designat, rogatq; tempus quo obuium mittere debeat: ille diem sextum definit. Nec diutile moratus abscedit, priusq; conspectum fefellerat quàm comes Absalonis classis appelleret. Nostrorum siquidem præsentiam perosus repente dilabi curæ habuit, ne re cõperta pro-
D diti ciuium consilij, morte aut exilio supplicia lueret. Nec rem Absalon tacite habuit. Siquidem acceptum nuntium uenienti sociorum classi, suppresso autoris uocabulo, publicauit, præfatus tunc à se domos repeti cum classem exeri satius foret. Ignaris cunctis quo nam id autore compertũ haberet, tantamq; eius prescientiam admirantibus: bifariam optione diuisa deliberare eos iubet, aucta classe an contracto equitatu uenturum hostem repellere mallent. Quod si neutrum probent, uel littorum incolas quò minus piratarum sæuitiæ pateant, proprijs relictis tutioribus recipi locis iubeant. Igitur magnates concordi sententiarum uoto neque incertam hostium appulsionem equitatu excipere promptum, neq; littorale uulgus ad interiora reijcere speciosum ducentes, naualiter confligendum decernunt. Igitur portubus augẽdæ classis gratia repetitis, remiges uelata nauigia dimittere iussi, passim ad petendos alterius expeditionis commeatus discurrere cœperunt. Absalon ob nonnulla negotia Roskyldiam proficiscitur. Quem inde reuertentem hybernum subito frigus excepit. Cuius tanta uis fuit, ut etiam aquas repẽte crustaret. Cumq; Sialandensium populares contractis alimẽtis, onustos commeatibus currus nauigia repetendo ductarẽt, tanta glacialis luti moles rotarum orbes implicuit, ut prorsus gyrare non possent. Quippe pertinax gelu ueluti glutino quodam lignis limũ astrinxerat. Quo euenit ut curruum rectores ijsdem relictis iumẽta oneribus subderent, ipsiq; pedestrium ductorum officia subirent. Quorum ocreas gelatæ sordium tabes supra quàm tibiæ ferre poterant, onerabant. Hos cum Absalon equo præteriẽs miseratorijs uerbis prosequeretur duraq; pro patria perpeti prędicaret, responderunt maioris ærumnæ esse captiuũ piraticis in transtris considere, plusq; se ex præsenti labore uoluptatis quàm amaritudinis capere. Igitur expeditionem orsus cum prope Monam uenisset, obuium accipit, quem nuper ad eiusdẽ insulæ promontoriũ nouarum rerum ex Sclauo cognoscẽdarum causa transmiserat. Illic accepit classem Sclauicam Suualdensi in portu morantem, petẽdæ Monæ proposi-

situm

A situm gerere, in australi ipsius littore equites, pedites in septentrionali ædituram, nauigia uero Kyalbyensis sinus anfractibus immissuram. Quam idcirco copias spargēdas duxisse, ne incolis ullus fugæ locus admitteretur. Quo comperto, optimum arbitratus est tranquillo nauigationis genere Coztam petere: nec prius ab ea diuertere quàm classis hostica seipsam ex consulto prædicti sinus angustijs infudisset. Cui si inopinatè superuenire nequeat, reliquas hostium copias occupatu facilimas autumabat, quibus nullus absque nauigijs reditus pateat. Sclauis segnius agentibus, dilationem miratus Falstriam petit, ibiq; è tota classe bina nauigia legit, quibus hostium actus speculari præcepit. Horum alterum Sialandēsibus, alterum Falstrensibus instruere iussum, statuto, ut si eadem ab hoste capi cōtigisset, reliquæ classis impensis redemptio taxaretur. Quod audiens qui à Sialandensibus in alterius nauigij regimen adcitus fuerat, operam se daturum asseuerabat, ne redemptionis beneficium captiuitatis iniuria pacisci necesse habeat. Quod non ignauiæ causa officium detrectando, sed uigilantis industriæ fiducia securitatem præsumendo astruxit. Verum Absalone Coztam regresso, Guemmerus quidam conuiuio Falstrensibus præbito, nauem quæ speculandi gratia ab eis expediri debuerat, epularum dulcedine retētabat. Siquidem humanitatis specie fraudem occultans, omnium sobrietatem eximio potionis onere fatigatam, ad salutare Absalonis imperium exequendum, lentam nimis inhabilemq; reddiderat. Is Guemmerus nimia Sclauorum familiaritate corruptus, nostræ gentis consilia latenter eis prodere consueuerat. Eodem quoque tempore Sialandensium classem corpore magis quàm animo secutus fuerat. Ad cuius penates Sclaui iam portu Suualdensi petenda Falstriæ proposito egressi, præmittunt qui ipsum super Danorum negocijs secretius percontentur. Tunc uero Guemmerus ab Absalone in classem uocatus,
B patriæ excubias specie, re uera insidias exhibebat. Qua de re nuntij per eius domesticos certiores effecti, maturè suis quæ acceperant indicant. Ea res Sclauicæ classis cœptum propositumq; frustrata est. Itaque cæteris rebus omissis ad sinum, quem uiridem uocant, appellere contenti fuere. In cuius littore crucem religiosa ab incolis cura constructam excidere adorsi sunt, insigni stipitis ruina maiorem piraticæ gloriam habituri. Cuius sacrilegæ temeritatis supplicia postmodum turpissima fuga, tristissimoq; naufragio pependerunt. Falstrensibus quoq; hesterno mero saucijs superuenissent, ni Sialandicus speculator inter remos ægre delapsus, ebrijs somnum clamore depressisset. Per quem Absalon cognito hostium occursu, nocto Inguarum & Olauum probatæ solertiæ uiros leuibus nauigijs ex insula Boka ad speculandū eorum consilium dirigit. Quibus profectis eorundē reditum præstolare non passus abscessum prosequi statuit, præcurrendos potius quàm imitandos existimans, ne longa nuntij expectatione cuncta tardius exequeretur. Meminerat siquidem moris esse Sclauis exercitum ducturis, antelucanos amare procursus, rebusq; celeriter confectis festinis studere regressibus. Quos ne tardius aggrederetur remigium maturius instruit, unà speculatoris ac ducis partes acturus. Quem Sclaui diluculo conspicati, aduētanti cunctas nauium suarum puppes opponunt, proris in altum auersis perinde ac fugæ non prælio consulturi. At ubi Sialandensium signum enituit, uehementi remorum conatu parem fugam intēdunt, corpore uiros, animo fœminas exhibentes: nec ægre Absalon fugientibus institit. A quorū insecutione coorta subitò tempestate prohibitus, Falstriā repetiuit. Tanta autem undarū colluuio fuit ut nauium quæuis in aliam iactaretur, nec collisioni leui opera succurri poterat periculo omnes æque pulsante: perissentq; nostri nisi tēpestati cedere maturauissent. Igitur Sclaui cum remigio aduersum undarū sæuitiam eluctari nequirēt, ueloq; sibi cōsulere uellent, tēpestatis magnitudine euersis nauigijs mergebantur. Quorum periclitationis certissimum indicium crebra pira

C tarum nauium fragmēta regionis nostræ littoribus appulsa dedere. Bina ex ijs nauigia remigum uirtute à fluctibus defensa, in Iarimarum Rugiæ principem incide runt, qui postmodum alterum ex ijs Absaloni præmij nomine transmisit, utriusq; captionem ipsius negocio imputans. Solennis hic dies Nicolai nomine erat: cuius auspicijs effectum est, ut Sclauorum exercitus ad hoc usq; tempus Daniam hostiliter petere ausus non fuerit. Iamq; nostros reditum intendentes (ut hyeme fieri assolet) repētinum gelu conclusit. Quod tantæ uiolentiæ erat, ut ipsam sinus in quo pernoctabant, superficiem enata subito glacies occuparet. Huic tanta soliditas inerat, ut spissitudinē eius unico ictu transuerberare non posses. Cumq; eximia glaciei moles portu egressuris obsisteret, industria prouisum est, ut unius nauis præcessu cæterarum insecutio expediretur. Sed nec una quæuis præeundi officio diutule fungi poterat, quod partes carinarum extrinsecæ glacialium crustularum acumine perinde ac ferri impressione exederentur. Quam ob rem præcessionis uices inter nauigia æquo ordine diuidi curatum est. Ita demum per maritimos anfractus nauigatione protracta, in apertum pelagus peruētum est, indeq; ad propria cuiq; remeatum. Iamq; Absalon temporum supputatione habita, uniuersas præsentis anni partes, ternis mēsibus exceptis, piratico labore emensus fuerat. Postera æstate apud Eydoram inter Henricum & regem communium negociorum agitatio, contractis utriusq; prouinciæ principibus, habebatur. Vere reddito, Christophoro solis præfecturæ suæ uiribus succincto, prospera aduersum Brammeseos expeditio fuit: qua peracta alia protinus regalibus iussis instruitur. Hanc Absalon & Christophorus ducum nomine prosecuti, primi Mansuetā uenere. Qui cum rege tardius agente rursum Brammeseos aggredi statuissent, aduehitur Eskillus insigni Scaniensium classe stipatus. Hic nuper Hierosolyma regressus, barbam ad-
D modum immissam longinquæ peregrinationis testem gerebat. Igitur Absalon si quid clàm tanto uiro experiretur, uitio sibi uertendum existimans, per Esbernum ei quid cupiat, indicat. Ille studio Absalonis impensius laudato, orat socium se pro positi habeat, caniciemq; suam iuuenilia quandoq; experiri permittat. Nec segniter promptissimis Scaniensium delectis, Absalonem secutus, cōmuni nauigatione appulit Lalandiam. Illic nostris obuiæ septem Rugianorū rates fuere. Vnde cum noctu soluissent, erroris metu peritū nauigationis ex Absalone deposcit, quo recepto prospero cursu destinati portus compendium assecutus est. Absalonem uero noctis opacitas aliquantis nauigationis excessibus errabundū effecit. Sed nec Sialandenses erroris prorsus expertes reliquit. Par ignorantia Rugiana quoq; nauigia fefellit, & forte in eum locum inciderant, prope quem Brammesiorum classis piraticam actura coierat. Cuius rei inscij Rugiani, cum primum lux affuit nostrorum se copijs inserunt, paremq; cum ipsis militiam auspicantur, paucis ad nauium presidia relictis, quas Brammesij cōspectui subiectas, dilapsis metu custodibus, populantur. Nec præda spolijsq; contenti, bina ex ijs nauigia præstantioris fabricæ uisa, secum abducunt. Quæ cum prohibentibus Sialandicæ classis custodibus ulterius amouere non possent, ferro pertusa merserunt. Vnicam hæc prouincia urbem habebat, quæ à Danis rebus uacua reperta est, incolis eidem defensionem suam credere non audentibus: cuius desertioni partim defensorū, partim ualli inopia causam præbuit, antequam incolæ uocitabant qui mœnium suorum diffidentia cum coniugibus ac liberis ad ecclesiam extra uallum sitam certatim se contulerant, religionis quàm belli præsidio tutiores futuri, pacisq; domicilio periculum uitaturi. Sed nec quisquam è nostris ad eorum bona manus porrigere ausus est, ne prædandi libido sacrilegio implicaretur: quanquam in sacra æde iniquas opes attentare nefas non esset. Neq; enim religionis autoritas, eius detractoribus auxilio obtentuiq; fore debuerat. Iamq; militāte Absalone, Eskillus ne quid consuetæ reli

gionis

A gionis omitteret, primam sacris operam exhibebat. Cuius animo tantus hostium contemptus incesserat, ut in exercitu toga non armis uteretur. Interea Hurna quidam & Marquardus, quem Adolfus Holsatiæ præfectus filio moriēs tutorem reliquerat, Danorum copijs superbo sermone contemptis, ingentem Sclauorum, Saxonumq; manum contraxerant. Fortè autem nostris intermisso obequitandi labore, respirandi gratia aliquantisper humi cubantibus, Eskillus adeò se ætatis magnitudine contusum confractumq; asseuerabat, ut ne equum quidem sine adiutore conscendere posset. At ubi hostes in conspectum uenere, quouis iuuene ocyor equum insiluit, ita ut corporis eius robur nulla ex parte quassatum putares: adeò uirtus ætati imperat. Itaq; qui dictis senectutem causatus fuerat, hanc postmodum factis iuuentam redolentibus decorabat, quem in hanc uirtutis dissimulationem nihil præter uirtutē adduxit. Eodem fortè tempore ex nostris manus paruula prædæ dulcedine à cæteris digressa, cum hostes militum numero superiores, & fuga uitare deforme duceret, & pugna aggredi non auderet, inter metum pudoremq; defixa, sociorum præstolabatur aduētum, inter quam & reliquas nostri exercitus copias palustribus aquis medius fluebat, uno tantum uado meabilis, riuus. Quem Absalon cunctante primipilo primus equo transgressus, sequentibus superandæ difficultatis compendium præmonstrauit. Cuius rei ignari, hostes securius quàm cautius operiebantur, Danicorum equitum aduentum æditi montis interiectu celante. Igitur qui prius à nostris diuulsi fuerāt, non expectato sociorū auxilio quod sibi tam propinquum cernebant, auide in hostem procurrunt, ne bellum proprio metu dilatum, aliena uirtute expetere uiderentur. Quorum Sclaui paucitate contempta, postquam maiorem hac aciem humilioribus locis relictis montis iuga superare conspiciunt, terga uertētes, ab ijs quorum uires summa animi dictiq; petu

B lantia lacessiuerant, nullo negocio funduntur. Tantum semper ludibrij, insolentiæ exitus afferre consueuit. Tunc quidā ex nostris quos ex fugientibus occupabant, nuda hastarum parte equis detrudere contenti, ob communem religionem ferro prosternere passi non sunt, ne peremptorum cædes plus percussoris animæ noceret, quàm gloriæ prodesset. Quam iniuriam beneficij loco à passis acceptam crediderim. Ingenti deinde præda acta tam diu in littore perstatum est, quoad Rugianorum nauigia, quæ Brammesij uiolauerant, reficerentur. Interea Henrico duce apud Bauaros agente, uniuersi Saxonum satrapæ gerendi cum Danis belli cupiditate, quod minimo conficiendum negocio arbitrabantur, insignem uiribus exercitum amplificabant. Qui in itinere profugis occurrentibus, accipiunt Danos non rustica aut ignobili armatura, sed operoso ac militari instrumento bella gerere solere, tantæq; in Christianos clementiæ esse, ut fugientes colaphis quàm armis insectari maluerint. Nam aciem suam cum ab eis capi intercipiq; posset, equis non spiritu spoliatam, autorem uero uictoriæ solum Sialandensium antistitem extitisse. Id mirum satrapis uisum, quorum unus Guncellinus, cuius bellicæ uirtutis experientia apud Henricum ducem familiaritatis palmam creauerat, de re præsenti à cæteris consultus, Absaloni in maritimis occurrendum monebat, quod cum unius insulæ manu dimicare magni non sit. Interrogatus ab ijsdem rursum an cum ipso rege manum tutò cōserere possent: ne id quidem Henrico duci sine periculo audendum respondit. Quo dicto cunctantibus cunctis, Danicæq; uirtutis impetum formidantibus, uiam se tutioris consilij repperisse subiunxit. Nam cum uniuersæ Danorum uires maritima expeditione confluxerint, si interim Slesuicensium partes hostiliter peterentur, plus dispendij Danos quàm foris inferant, domi esse passuros. Quo audito Bernardus Razaburgensis in eam prouinciam arma se translaturum negabat, quam per regem beneficij iure possideat. Sed neque Slesuicensium portas tametsi rex extrinsecus agat, adeousque defensoribus carere, ut planè hosti

C pätere uideantur. Nam earum custodiã sexaginta Danorum millibus esse mandatam. Quod audiens Henricus, qui Saxoniæ primatum uicario nomine administrabat, bellum à se Danis temere parari protestatus est, qui pacis patriæq; charitate flagrantes, propulsandæ magis quàm irrogandæ iniuriæ gratia aduersum insolentissimos seruos, teterrimosq; latrones Martem inducant. Quos cum innocẽtes incessere nefas habeatur, tartareas sedes mereri, qui tam iustæ gentis cruore manus suas contaminare præsumerent. His monitis decretum remittendæ expeditionis obtinuit, cunctis tam indignum militiæ genus detrectandum censentibus. Igitur Guncellinus, qui bellicæ uirtutis operibus apud Henricum excellentem familiaritatis locum meruerat, cum sententiã suam sociorum arbitrio damnatam animaduerteret, pacificandum cum nostris ratus, Sunonem poposcit, eoq; compositionis partes plenius exhibẽte, usq; ad Henrici ducis è Bauaria reditum, belli dilationem obtinuit. Rex deinde Rugiam aduectus, Sircipinensem statuit attentare prouinciam. Quam dum peteret, eximiam uastæ cœnulentæq; paludis difficultatẽ offendit. Cuius superficies tenero uestita cespite, graminis quidem ferax, sed uestigij ita impatiens erat, ut plerunque calcantes obrueret. Nam limo funditus subsidente in luteas uoragines, sordidamq; colluuiem prolabebantur. haud aliud progressuris iter patebat. Tunc equites extenuandæ difficultatis uitandæq; lassitudinis gratia, arma sibi detracta equis imponunt, eosq; præuij ductare cœperũt. Quos ut altius cœno obrutos sustentabant, ita cum & ipsi ductando subsiderent, equorũ comam amplexi fulciebantur. Riuulos quoq;, qui in ea palude crebri admodum discurrebant, nexis uirgarum compagibus superant. Tunc uero insignis quorũdam probitas fuit. Nam quidam ex equitibus armis onusti, ductis post se equis, passibus incedebant, agilitatis fiducia onera abijcere recusantes. Quorum factum hoc illu-
D strius, quo inusitatius extitit. Sed & equi dum corpus lacunis immersum auidius erigunt, interdum ductores ungulis obruunt. Rex ipse duorum militum humeris innixus, omnibus præter proximam corpori uestem reiectis, ægre limi mollitiem superat. Raro unquam plus sudoris Danica uirtus expendit. Ingentem hostibus peragratæ paludis admiratio stuporẽ inuexit. Neq; illis resistere tutum ducebant, à quibus & ipsam rerum naturam superatam cernebant. Victor tantæ difficultatis exercitus haud secus quàm si hostem fudisset, alacer incedebat. Ingentes deinde syluas emensus, animaduertit uicum apta nauigijs palude circundatum. Is aquarum natura quàm arte munitior erat, eaq; duntaxat parte uallum habebat, quam pons inter ipsum & cõtinentem porrectus tangebat. Hunc princeps urbis Otimarus prohibendi aditus gratia aduentante exercitu, undis illico exæquare curauit, solis stipitum reliquijs inter aquam manentibus. Quas nostri ceu quædam alterius pontis iaciendi fundamẽta sortiti, propinquæ uillæ sepibus applicatis, paulatim intermeandæ paludis compẽdium moliuntur. Huius itaq; loci oppugnationem rex hortante mœniũ inopia aggressus, Absalone cum maiore equitatus parte prædatum misso, quæcunq; exædificandi pontis instrumento opportuna animaduertit, summo negocio contrahit. Huius operis contextum uerentes oppidani, cõtractis undiq; sudibus, ligneam turrim instituunt, cuius præsidio hostem tanquam arce uetarent, eiusq; propugnaculis freti, nostros promouẽdo operi quàm protegendo corpori intẽtiores, immissis subitò funditoribus, incessere cœperunt. Contrà Dani sagittis decernere adorsi quia propius accedere nequibãt, rem eminus tentant. Nec minus Otimarus noui pontis progressu territus, stagnum rate transgressus, regem petebat, ac prout nostrorum operam aut segnem, aut uegetem animaduertit, ita nunc parcius, nunc impensius pacis supplicationes agebat, semperq; pro oppugnationis habitu deditionis uerba concipiebat. Tunc uero remissior operis executio fuit. Sciebant enim milites si bellum reuocari deberet, pon

A tem à se conseri non oportere. In quem tanta iam armatorum moles concesserat, ut ne locus quidē suppeditādis, quæ structuræ necessaria forēt, suppeteret. Adeò uincendi auida multitudo, operandi angustias sibijpsa consciuit. Sed nec aliter allatæ sepium moles, quàm super militum uertices eorundē manibus ductatæ proferri poterant. Nec inutilis ea necessitas fuit, cum sepes in altum libratæ non minus corporibus muniendis proficerent, quàm aquis sternendis prodessent. Eodem exemplo uulneribus saucij referebantur. Tum uero rarior tenuiorq; pontis contextus fiebat, militibus plus eius incrementis, quàm firmitati studentibus. Et iam penè eundem insulæ commiserant, cum hostes partim arte, partim uiribus freti, nouo pugnandi genere bellum exaggerant. Siquidem hastatas falces è turri directas, ad militum nostrorum scuta tendebāt, eaq; pertinacius appræhensa, prælian tibus detrahebant. Obnitentes interdum uiolentiore tractu ponte excussos profundum petere cogebāt. Cui malo ni maturius occursum fuisset, Danorum iuuen tus propemodum scutis uacua occubuisset. Nam ex nostris quidam lignei unci adminiculo, iniecta sibi falce potitus, eadem cæteras occupando, hostem subsidio spoliabat. Iamq; dies occiduus erat, cum rex contiguæ noctis metu quid potissimum ageret incertus, seram oppidi captionem, futurumq; pontis incendium uerebatur. Quis rebus cum se urgeri animaduerteret, ne uicto similis magno cum ignauiæ rubore ab oppugnatione discederet, ad intuendas Otimari preces paula tim animum deflexit. Quem desperationis errorem Absalon cum ingenti præda superueniens, consilij sagacitate mire discussit. Siquidem regem si se ignaro Otimari uotis annueret execratus, interpretemq; secretius abductum, quæcunque à Barbaro pacifice tractarētur, contrario modo exponere hortatus, armatus in pon tem descendit: militesq; eum prohibendæ pugnæ gratia adesse ratos, acrius insta-

B re compellit, prædam (si uincerent) eorum iuris futuram pollicitus. Grata militibus promissio fuit: iamq; explicito opere, alacres non solum telluris aditum, sed & turris fastigium occupant: quam scalis gradibusq; adorti, fundunt, obuios resisten tes obtruncant. Tunc Herborthus eques Danicus, ne pontis angustijs officientibus, ac turba sociorum obstante, tardior superueniret, facilem ad hostes transitum nouo irruptionis genere quæsiuit. Etenim armorum onere retento, profundo se credidit: quosq; gradu non poterat, incredibili nandi uirtute præcessit. Quod factum æmulantibus cæteris, teneram pontis compaginem militum concursus repente subsidere coēgit. Cuius ruina Absalonem quoq; inter alios excussum, pessundedit: qui cum nandi astu calleret, tametsi armis obsitus esset, non solum inter undas securus emersit, uerumetiam alios eius artis ignaros, ab imminenti periculo tutos præstitit. Interea Sclaui non suppetentibus ad fugam nauigijs, dolijs se committere ausi, ijsdem pro rotunditatis habitu circumuoluētibus, ab insequentibus occupantur. Qui nimirum ob inusitatum nauigandi genus, ut suis miserabiles, ita nostris ridiculi fuere. Itaque ludibrio permixta eorum infelicitas erat. Capto uico trucidantur mares, fœminæ captiuantur. Fuere etiam qui regi capiendi Otimari consilium instillarēt: quem ne recentis uictoriæ gloriam unius hominis perfida captione corrumperet, inuiolatum dimisit, hostiq; parcere, quàm famæ nocere maluit. Cum omni deinde exercitu pristinum iter remēsus, prius classem, mox patriam repetiuit. Postera æstate Hēricus Bauaria reuersus, apud Eydoram solen ne cum Danis colloquium habuit: in quo ob prosperos rerum successus adeò se insolenter ac tumide egit, ut medium pontis, sicut antè consueuerat, uisendi regis causa, transgredi recusaret, ne sibi dignitate præstare, quem peteret, fateretur: immemor prorsus illum paternum, auitumq; regimen gerere, sibi alieni imperij prę secturam cessisse. Quam insolentiam rex adeò patienter ac moderate tulit, ut in eius occursum exæquatis pontis spacijs, tanquam par, non maior descenderet, ho

C noratiorem se ratus, si cum indignantis uiri fastu humilitate certasset. Siquidem præditus mansuetudine animus, celsitudinem suam citra debitam maiestati uenerationem submittere, quàm alienæ superbiæ exemplo insolescere maluit. Itaque pace cum Henrico composita, Absalon cum secus Stethinnense promontorium nauigationem haberet, leuibus saxis & ad iaciendum habilibus in eius littore lecti tatis nauigium onerat, usurus eis ad castelli tuitionem, quod in publico negociatorum portu condiderat. Quibus nauigio impositis, ad idem castellum postera die peruenit: ubi cum munditiarum gratia balneis uteretur, animaduertit cuiusdam nauis è septentrione uenientis mentionem foris stantium collocutione crebrescere. Quam ut piraticā intellexit, semiloto corpore uestem poposcit, nauemq; quam in portu uelatam dimiserat, remigibus lituo contractis, conscensam in altum dirigere curauit. Nicolaus quoque qui clientelæ eius & stabuli curam habebat, aliud nauigium iampridem rimarum uitio pessundatum, exhausta sentina, ad patiētem nauigationis habitum celeriter perduxit. Sed Absalon uelo, Nicolaus remigio piratas petebat. Qui cum Absalonis nauigationem suam superare conspicerent, callidum fugæ commentum amplexi, submisso uelo cōtrariam uento nauigationem remigio moliuntur. Id attentantibus, Nicolaus rate obuius fuit. Quam aduersa nauigatione petētes, mira gubernatoris solertia fefellere. Nam cum ad eius penè contactum peruenissent, obliquato remigio in illud nauigij sui latus quod ab hostibus auersum erat, pariter concurrere iussi, reliqui se erigentis oppositu perinde ac muro hostilia quibus incessebantur iacula uitauere. Sic hoste eluso diuerticulum nacti, callidis nauigationis ambagibus recessus petebāt. Quas tanta fugæ auiditas ceperat, ut cum ingens telorum uis in eorum nauigium effunderetur, etiam manus sagittis traiecti, manentibus spiculis, remigandi officia non omitterent.

D Adeò illos timoris magnitudo uulnerū molestiam negligere coēgit. Fuere etiam qui undis impensius obluctantes, uitam remigio finirent. Alij telis terga confixi, maiorem nauigandi, quàm spicula proprijs corporibus auellendi curam præstabant. Adeò illis minorum uulnerum dolorem maiorum metus ademerat. Cumq; anceps diu nauigationis certamen fuisset, quod ex remigiorum uolucritate pendebat, nostris tandem superantibus occupantur. Tunc quidam ex eis indubitati periculi metu ferrum expectare non ausi, in undas desiliunt, mortemq; sibi ipsi inferre, quàm ab hoste recipere maluerunt. Itaque plerunque timidos unius periculi metus, in aliud præcipites iactare consueuit. Maxima horum pars qui fluctibus abstinuerant, ferro perempta est, quanquam ignobile sociorum fatum comitari nolentibus iure parcēdum uideretur. Quorum capita corporibus auulsa, propter Absalonicæ urbis mœnia ijsdem stipitibus affixa sunt, qui nuper aliorum piratarum à Sialandensibus captorum ceruicibus onusti fuerant. Ea res ingenti prædones pauore confecit. Plurimum siquidem ad extirpanda piratarum latrocinia spectaculi huius atrocitas ualuit. Gubernator ipse cum paucis admodum remigibus captus, cum falsam redemptionis spem animo præsumpsisset, ac fortè putria sociorum capita conspicatus, idem se Danis facturū dixisset, captiuitatis supplicijs consumptus est, pœnasq; non solum ueteris piraticæ, sed etiam recentium minarum exitio pependit. Per idem tempus Esbernus & Vuethemannus opportunas patriæ excubias multo nauigationis impendio prosecuti, sedulumq; piraticæ opus ingressi, in septem piraticos mioparones quatuor incidere nauigijs. Tunc Mirocus pugil spectatæ audaciæ, fortitudinis suæ motum intra propriæ nauis spacia continere non passus, Vuethemanni se appetentis nauigium uirtutis fiducia solitarius insilit, cedentibusq; per ignauiam remigibus, neminem in eo præter Vuethemannum rebellem habuit. Quos Esbernus rate præteriens, risu prosequi contentus fuit; neque aut hostem lædere, aut ciuem iuuare sustinuit, ne pluribus aduersum

unum

A unum opem tulisse uideretur. Progressus itaque Strumicum athletam insignis for
titudinis capit. Sed nec prius Mirocus ut pedem referret, urgeri poterat, quàm
alius nauigij superueniētis uiribus arceretur. Cuius respectui tantum ueneratio=
nis à uictoribus tributum est, ut cum captus supplicium mereretur, redemptio=
nem acceperit, potiusq; in eo probitas honorata sit, quàm facinora punita. Ita cum
impietati pernicies deberetur, fortitudini salus donata est. Eodem tempore Eskil=
lus domesticis supra uires negocijs fatigatus, dum quieti intentius consulit, profi=
ciscendi licentia à rege difficulter extorta, nobile Galliarum cœnobium, quod Cla
rauallis nūcupatur, petiuit: ibiq; priuati more tranquillam uitam degens, asperum
patriæ conuictum uoluntariæ peregrinationis lenitate mutauit, iocundiorem re=
rum usum apud exteros, quàm inter ciues habiturus. Per idem quoque tempus
Vualagostenses mœnium suorum angustias perosi, cōtractiora urbis spacia pro=
pagare cœperunt. Nec incrementa adiecisse contenti, noua defensionis præsidia
excogitabant. Siquidem frequentibus palis circa mœnia defixis, quò minus ho=
stis aditu potiretur, propinqua muris uada claudebant, profundiora fluenti loca
aduolutis ingentibus saxis nauigijs inaccessa reddentes. Cæteros quoque meatus
nauigationibus opportunos, aut lapidum coagmentis, aut alio impedimentorum
genere præstruebant. His obstaculis rex optato locorum accessu prohibitus, clas=
sem postera aduersum Sclauos expeditione promotam, Zuinensibus ostijs inse=
rit, Iuliniq; uacuas defensoribus ædes incendio adortus, rehabitatæ urbis nouita=
tem iterata penatium strage consumpsit. Nec solum Iulini uiciniam, sed & confinia
Camini ipso præterito populatus est, ut factu celerius, ita quoque hostibus perni=
ciosius ratus, patentem ruris ubertatem diripere, quàm dubia munimentorū clau
stra pulsare. Nam Iulinenses cum urbis suæ recentes ruinas ferendæ obsidioni in=
B habiles cernerent, perinde ac uiribus orbati, deserta patria, præsidium Caminense
petiuerant, aliena amplexi mœnia, qui propria tueri diffiderent. Ab his demum fi=
nibus exercitus noster ad urbis Oznæ solum dirigitur. Cuius mœnibus abstinēs
uiciniam irrumpit, certam agrorum uastationem, incertæ urbium obsidioni præ=
ponderare existimans. Sed etiam idem aliquanto satius faciliusq; reputabat per=
sequi dispersos, quàm urgere munitos. Cui postmodum compendiariæ nauiga=
tionis reditum circunspicienti, in commune prouisum est, propinqui fluminis ab=
strusos reserare secessus. Cuius ostia cum quondam nauigantibus peruia fuerint,
nunc arenis obsusa, ad pristinum habitum fossa redigi possint. Quam sententiam
considerata difficultatis magnitudo quassauit, rege eximiam obstaculi molem li=
gonibus penetrari morosum ducente, uetanteq; negocium suscipi, quod plus im=
pensæ quàm utilitatis afferre uideretur. Igitur repetito Ozno, tormentisq; pro=
pter uallum erectis, obsidio fingitur, cuius specie deditio obtineretur. Quam simu
lationem spernentibus oppidanis, expeditioni finis imponitur. Aliam rege post
uer posterum exorso, eiusq; opinione finitimos terrente, cum se Sclaui nec pro=
prijs uiribus, nec peregrinis auxilijs aduersum Danica arma abundare conspice=
rent, delegatur Priszlauus, qui bellum apud Danos deprecaretur. In quorū præ=
paratam classem incidēs, oblatæ pecuniæ captione non solum profectionem pro=
hibuit, sed etiam pacem in biennium taxauit. Cæterum publicæ religionis condi=
tiones Barbaris ingestæ non sunt, cuius professores plerique eorum principes
existerent, uulgo sacrorum societatem damnante. Qui tametsi Christiano nomi=
ne censerentur, titulum moribus abdicabant, professionem operibus polluentes.
Per idem tempus Henricus compositis in Bauaria rebus, quia Sclauis aduersum
Danos adesse non poterat, amicitiam Vualdemari prius per internuncios peti=
tam, mox apud Eydoram colloquio obtentam callidius quàm uerius amplexatus
est. Nam peruicaci eius ingenio, nulla boni stabilitas seruiebat. Cum gente nostra

C nunquam diutinas ac constantes amicitias gerere sustinuit. Mentiri uirtutem ducebat, bonarum artium loco fallaciam amplectebatur, fidem simulatione colebat, honesto utile anteferendo. Assidue nostros rupta turpiter societate lædebat. Econtrario regem conspicua animi integritas, perpetuaq; in cunctis constantia decorabat. Quid ergo miremur, quod inter eius uirtutes, & Saxonicam leuitatem firma societatis copula, aut solidum concordiæ uinculum contexi non poterat? Iisdem ferè temporibus Suerus quidam fabro patre genitus, sacerdotij quod in Ferogia aliquandiu gesserat partibus abdicatis, Noruagiam petens, religionis munus militia mutauit, Osteni cuiusdam ab Erlingo prostrati occasione adductus, cuius agmini per deserta fugienti fortuito obuius ducem se præbuit, resq; aduersum uictores nauare cœpit. Et ne generis titulo carere uideretur, originem mentitus, Haraldum Hyberniensem auum sibi uendicando, Siuardo se procreatum confingit. Cuius etiã nomen filio, quem antea patris uocabulo unà appellauerat, aptauit. Et ut omnia prioris fortunæ momẽta subrueret, proauiq; uocabulo in eo representari crederetur, simulatæ prosapiæ decus, noui nominis ornamentis usurpare sustinuit, Magnumq; se in argumentum generis uocitari constituit. Quod tam impudens mendacium turbulento militum errore, credulaq; uulgi suffragatione protectũ, ad totius Noruagiæ cruentissimam stragem, extremamq; perniciem penetrauit. Idem cum adhuc priuatus Suetiæ ducem Birgerum petisset, sacerdoti cuius fortè hospitio usus fuerat, stolam præcipuũ Diaconi insigne, cum libro sacerdotalia sacra continente dono dedisse fertur. Sed ne peregrinis ulterius immorer, stilum ad propria referam. Neq; me domestica scelera per idem tempus exorta, diutius externis insistere patiuntur. Siquidem Magnus Erici filius præsentis fortunæ stipendijs non contentus, cum Kanuto & Carolo quibus

D paterna cum Vualdemaro necessitudo, maternus autẽ auus Eskillus erat, alijsq; compluribus in societatem facinoris accitis, opprimendi per insidias regis consilium capere sustinuit. A quo cum Suenonis partibus militando bello Grathico captus fuisset, non solum spiritu sed etiam amicitiæ & familiaritatis iure donatus, atque ex priuata fortuna ad eminentem dignitatis locum prouectus fuerat. Tantam uictoris charitatem, supplicij quod meruerat loco expertus est. Cuius insidiarum apparatus, hoc securior, quo incredibilior extitit. Neque enim facile regis animum subire poterat, ab illo sibi insidias necti, cui quondam salutem à se tributam meminerat. Cum res diu latuisset, indicium huiusmodi fuit. Quidam Theutones insidiarum conscij, Magno cliẽtelæ obsequijs deuincti, cum fortè negociorum eius curam administrãdo Holsatiam peragrantes, cuiusdam solitariam uitam degentis hospitio excepti fuissent, eiusq; cubiculum à se medio tantum pariete discretum nescirent, nocturno inuicem sermone effusius habito, uehementer se mirari dixere, quo pacto rex inter tot præparata sibi insidiarum commenta mortalium adhuc luce fungeretur, quas Magnus cum Karoli filijs eius capiti clandestino consilio molitus fuerit. Has uero omnes aduersum inscium excogitatas, non fortuitis humanæ conditionis casibus, sed constantibus diuinæ protectionis subsidijs esse dispulsas. Siquidem Magnum gladio duntaxat uenabuloq; quo tigres occupandi consuetudinem habebat utentem, petituro Sialandiam regi comitandi obsequium ad cuiusdam usque uadi transitum exhibuisse, ibiq; Kanuti qui pari armatura instructus (nam id genus in uenationis sectatoribus suspectum esse non poterat) cum coniuratis eodem tempore superuenire debebat, occursu fraudatum, facinusq; sine complice experiri non ausum, per summam propositi dissimulationem cõsalutato rege propria repetiuisse. Post cuius discessum Kanutum regi uadum transgresso obuium extitisse, turbatumq; consortis absentia, prosecutionis officium simulasse. Aliquãto tamen eum acrius auidiusq; quàm Magnum propo=

A propositum exequi perseuerasse: qui regem equites ad mare præmittere, stipantibusq; fœminis morabundum in littore considere, & inter extremos nauigium conscendere solitum aggredi constituerit, peregissetq; facinus, ni rex absq; omnis humani indicij monitis, benigniore cœlestium cura compulsus, relictis ocyus pedissequis, ratem præter solitum scandere maturauisset. Karolum autē antea à coniuratis in Scaniam transmissum fuisse, si fratri propositum ex sententia cessisset, ad extirpandam regis sobolem amicorum auxilia contracturum. Sed ne sic quidem Kanutum proposito cedere uoluisse, quod apud Fioniam frustra tentatum, in Scania maiori cum opportunitate consummare sperauerit, Vualdemarum ad Helsingorum urbem præcurrere maturando, eumq; cum primum Scaniæ aduectus rate excederet, incautum opprimere moliendo, quem post diurna uenationis exercitia, præmissis arbitris eo loci paruula rate corpusculo transire solitum, non ignoraret: quam machinationem fortuitis necessitatis præsidijs elusam fuisse. Nam ratem quæ regem uehebat cum forte glaciali impulsu procul à cōcupito littore detorqueretur, militum eius aduentum præstolantium ingēti cohorte exceptam fuisse, eamq; manum necessitati subuenire conatam, coniuratorum insidijs obstitisse. Ita Kanutum & Karolum bis propositi cassos, loricas quas inuadendi regis gratia sub tunicis gestabant hospitijs reddidisse. Horum autem omnium admirationem uincere, quod Vualdemarus unius ex cōiuratis sibi perfamiliaris suspectum minime, ferrum uitare potuerit. Qui cum regi per rhedam aucupium exercenti, solitarius comes aurigaq; existere soleret, deficientibus coniurationis autoribus, parricidale ministerium circa ipsum comprehensa aue curru delapsus iuuandi accipitris curam intēta corporis inclinatione tractaret, sua manu peragendum promiserat, fortunam tamen in tanta tamq; facili insidiandi materia promissis

B parricidij partibus aditum non dedisse. Horum itaq; euentuum miraculis liquere mortali manu regem perire non posse, cuius salutem inter tot exitiosa, arcanaq; pericula, non industria humana, sed cœlestis protexerit diligētia. Hanc hospitum relationem à rerum admiratione profectam, eremita perinde ac si diuinitus dati indicij mysterium ueneratus, cuidam monachorum rectori ad se uenienti memori narratione replicuit, iusso horum indicandorū gratia ad regem transitum non differre. Quibus acceptis rex, cum ex diffinitione locorum, argumentisq; temporum, necnon itinerum suorum circunstantijs fidem assertis habere cœpisset, non minus sibi subsidij Deum in prodendis insidijs præstitisse, quàm in frustrandis tribuisset, gratulatus est. Cuius rei ignorantia Karolus pristina adhuc securitate succinctus, siue tegendi parricidalis propositi calliditate, seu peragendi desperatione, Absalonem ob cognationis fiduciam petitum, impetrādis sibi à rege prouincialis beneficij adiutorem deposcit. Quo propinqui preces attentius exequente, Vualdemarus dissimulata insidiarum cognitione, ex fisco suo se stipendia Karolo soluturum promittit, quoad honoris ei impertiendi facultas incideret. Cumq; Roskildiam ueniens in æde Trinitatis optimæ maximæ, morem sacris gessisset, amotis arbitris Absalonem adesse præcepit: quo secum considente indicem aduocans, quæ sibi detulerit iterato exponere iubet. Ille propinquitatis metu qua Absalon à Kanuti filijs contingebatur eloqui ueritus, atque os rubore perfusus, aliquandiu plenum hæsitationis silentium egit. Cuius taciturnitatis rex ilico causam coniectans, hoc, inquit, te metu Absalonis fides liberat, apud quem meæ respectum charitatis propriæ necessitudinis affectioni præponderare non dubitem. Quo dicto senioris uocem uerecunda animi hæsitatione torpentem, ad eloquenda quæ iubebantur intrepidam reddidit. Is itaque relationem ab insidiarum principio orsus, cunctasq; earum partes ueris narrationis indicijs prosecutus, hoc non suæ sed alienæ compertionis fuisse testatur, rogatum se tantum ea-

C dem regi referenda curare. Tunc rex eo ſecedere iuſſo, ductis alte ſuſpirijs, pri-
uatim apud Abſalonem queri cœpit, nunquam ſibi uel cognationis ius, uel be-
neficentiæ meritum obtentui fore potuiſſe, quo minus malis propinquorum ar-
tibus appeteretur. Quorum fraudem ſi diſſimulanter tolerare cœpiſſet, effectum
inſidijs præbere poſſe, quæ tam potentũ tamq; ſibi familiarium ſtudijs necteren-
tur. Si uero parum adhuc publicato facinore, ſupplicia de indemnatis ſumere ma
turaſſet, doliq; notitia à paucioribus ſumpta crudelius in æmulos conſuluiſſet, in-
noxia capita cõfictis criminationis partibus obruere uideretur, inuidiaq; uirtutis
accenſus, ad communem generis ſui interitum uarijs inſimulationis modis exur
gere neceſſitudinis euerſor, affiniumq; conſumptor cenſendus. Igitur & patien-
tiam periculoſam, & ultionẽ ſi præpropera foret, probroſam exiſtere. Ita ſe quem
uindictæ modum apprehendere debeat ignorare, cuius & ignominioſa accelera-
tio ſit & pernicioſa dilatio. Cæterum inſidiarum periculis patere malle, quàm in
autores facinus retorquere, ni mors ſua ad aliorum confeſtim exitium redunda-
ret, quam liberorum ſuorum amicorumq; miſerabilis ſtrages, mox diſcordia ciui-
lis, ſæuaq; exterorum irruptio, ac totius patriæ teterrima uaſtitas inſequeretur.
Hæc & cõſentanea rex crebris anxijsq; gemitibus proſecutus, quæ maxime ſibi
conducant Abſalonem diſpicere iubet. Ille ſe nihil à regis æſtimatione diuerſum
perpendere refert, præfatus ipſum ex repentino uindictæ procurſu, non leuius fa
mæ diſpendiũ quàm ſalutis ex dilatione capturũ. Quam ob rem animaduerſionis
ius diuino permittendũ arbitrio, qui potis ſit inſidias quas eluſerit publicare. Sed
neq; rem cuius multitudo cõſcia ſit, diutule uulgus latere poſſe. Hortatur deinde
corporis ſui cuſtodiam conſuetis comitibus attentius mandet, iubeatq; nunquam
ſibi inermes aſſiſtere, nec magis ſalutem ſuam diurnis eorũ officijs, quàm noctur-
D nis excubijs uallari curet. Sic enim coniuratorum aliquos, ſe proditos ſuſpicãtes,
repentinum propoſiti indicium æedituros. Gratum Vualdemaro conſilium fuit.
Cuius Roskildiam linquentis Abſalon comitem agens, ſolicitatur à Carolo peti-
tionis ſuæ partes quas nuper apud regem egerit, iterare. Quod exſequente eo,
reſpondetur à rege, raram beneficij gratiam eſſe, quod accipiens parricidio pen-
ſare ſtudeat. Præterea miram quorundam ingenijs & fallendi pertinaciam, & diſſi
mulandi ineſſe uerſutiam. Se nihilominus cum primum Iutiam introierit inſidio-
ſo militi munificum futurum, à quo potentiæ ius in id maximæ uulgus affectari
non dubitet. Iocunda Carolo promiſſio extitit, quam ſibi per Abſalonem expoſi-
tam impenſiore gratiarum relatione proſequebatur: finxit enim oris hilaritatem,
lætitiamq; effuſius prætulit, quam non tam recipiendi beneficij quàm implendi
parricidij affectus progenuit, quod ei regiæ diſſimulationis induſtria ſecuritatis
incrementa tribueret. Huic poſtmodũ fortè materni aui Eskilli per idem tempus
à Gallia nauigantis appulſus, urbem Ripam cum Kanuto fratre petendi cauſam
præbuit. Quorũ Benedictus quidam ſolo patre germanus, ſed pellice æditus, re-
giæ cliẽtelæ fortior quàm fidelior comes, Vualdemaro paucis pòſt diebus quàm
Fioniam ingreſſus fuerat in propatulo prandente, ſiue celandæ fraudis impatien
tia adductus, ſeu parricidij quod cogitauerat furijs cõcitatus, neglectis epulis cul
trum, quem fortè prandendi gratia ſumpſerat, compreſſa manu, huc atque illuc
actum, uaria ancipitiq; uerſatione ſtringebat, perinde ac uſum eius ad inferen-
das plagas agitationis exercitijs prædiſcere cupiens. Interdum ferrum ſinu con-
debat, detectumq; rurſum digitis inſerebat. Inter hæc aſſidue regem oculis de-
ſtinabat, quibus non minus quàm manui minarum ineſſe uideretur. Cuius mo-
tibus amentiæ conſentaneis, Vualdemarus per ſponſam filij Gerthrudem ob id
muliebriter lachrymantem oculos inſerere monitus, Nicolaum qui regiæ men-
ſæ præerat, quàm poterat arcanis nutibus accerſitum, uiſum ad inuſitatos Be-
nedicti

A nedicti gestus obliquare tacite iubet, amotisq; post epulas mēsis cæteris sibi propiorem consistere, prædicti equitis si quas moliretur insidias excepturum. Sed Benedictum tum ipsius regis, tum commilitonum plena stuporis contemplatio, ferrum uaginæ reddere coëgit. Crediderim uero hunc animi æstum eius præcordijs diuinitus ingestum, eodemq; autore proditum facinus quo prohibitum esse. Tum demum Vualdemarus neglectum Absalonis consilium pœnitentia prosecutus, deuocatis in cubiculū militibus, inter quos & Benedictus astabat, rem mœstam eisq; perquam maxime displicituram afferre se dixit, quam & prodere triste sit, & celare pestiferum: nec se dubitare quin eadem in cōmune delata, amicorum mentes tristitiæ salebris sit implicatura, tantoq; eis plus amaritudinis incussura, quanto regem suum propensiore charitatis cultu contingerent. Siquidem quorundam conspirationem de nece sua habitam, nō dubijs coniecturæ rationibus, sed ueris consciorum indicijs, certisq; rerum uestigijs sibi proditam esse, cuius autoribus primam salutis suæ custodiam credere consueuerit. Nolle uero se eorum declarare uocabula, quod noxios resipiscēdi inducijs donare, quàm insimulandi studio obruere mallet. Hortatur deinde maiore cum sedulitate uallandū se curēt, nec usquam gladijs uacui incedentē comitari sustineāt, stipādijq; officia hactenus per incuriam gesta, deinceps elaborato famulandi studio prosequātur, tantaq; id solicitudine peragant, perinde ac quiuis propriæ synceritatis certitudine de aliena ambigere necesse habeat. Sed neq; se uniuersos notabiles ducere, de quorum grege complures ad mortem pro se excipiendam, si res posceret, paratissimos sciret. Tunc milites mutua fidei æmulatione consciorū indicium flagitantes, à perfidis erga regem capitibus uindictam se exacturos promittunt: neque aut necessitudinis aut familiaritatis gratia tēperaturos, quo minus sanguinis eius cupidos,

B pœnas quas mererentur persoluere sint coacturi. Ad hæc rex referre, fidei synceritate contentos, ulteriores indicij partes expetere nō oportere. Ita militum preces ab innocentiæ consciētia profectas, plenum moderationis responsum cessare compulit. At Benedictus coniurationem à conscijs regi proditam ratus, eumq; his quos incautos opprimere cuperet, callidis simulationis ambagibus ueniā polliceri, plerisq; militiæ insignibus relictis, Iutiam qua potuit celeritate petiuit, detectæ factionis nuncio ad Magnum dimisso. Ita perfidum eius animū mordax conscientiæ crimen regiæ māsuetudinis promissis fidem habere uetuit. Quæ res Magno proxima nocte nauigio Lubecam proficiscendi, indeq; Henrici contubernium expetendi causam præstitit. Eodem nuncio Kanutus & Carolus per Benedictum accepto, tacite Ripensium urbe egressi, conscensa apud Randrusium naue, præfectum Gothiæ Birgerum propinquitatis fiducia petiuere. Adeò illos malignæ conscientiæ uis securitate defectos, subito pauore quati coëgit. Quorum profectionem Eskillus, tum propriam, tum nepotum fortunā miserabilius questus, infinitæ ægritudinis molestia prosequebatur, ob cuius magnitudinē linguæ debilitate contracta, parum uocalis euasit. Quem rex ad se Vuibergi uenientem iocunda admodum fronte suscepit, ne quid suspicionis in eius aduentu reponere uideretur. Quam regis moderationem pontificis prudentia æquauit. Supplicem enim pro nepotibus uocem mittere non sustinuit, quo magis se ab insidiarum suspicione alienum efficeret, ne ue eorum culpæ affinis, quos precibus seruare cuperet, existimari posset, consultius arbitrando taciturnitatis argumento malignitatis suspicionem uitare, quàm offensam pro noxijs supplicando contrahere. Cui postmodum Scaniam profecto, opportuna medicorum industria debilitatæ uocis opem redintegrauit. At mentem eius ingenti curarum æstu obsitam ægritudine uacare nepotum proprio spiritu chariorum fortuna passa non est. Adeò facilius corporis quàm animi discrimina uitantur. At Magnus facinoris pudore

C quam exilij causam haberet, Henrico pandere ueritus, reconciliationis ab ipso duntaxat remedia postulabat. Ille exulis uota auersari impium ratus, epistola ad Vualdemarum transmissa, conceptæ erga Magnum offensæ remissionem efflagitat. Ad hæc Vualdemarus legatione quàm literis respondere satius ratus, Henricum quem stabulo suo præposuerat, Germanicæ uocis admodum gnarum, in Saxoniam dirigi curat, apud eius ducem Henricū, Magni perfidiā accusaturum. Quo audito, Magnus rubore in audaciam uerso, quàm poterat pertinaciter obiectis se affinem negare, & ueluti in augmentum innocētiæ duello manum offerre, eodem acumine dissimulationem amplexus, quo facinus molitus fuerat. Refert legatus nō ob hoc se eò missum, ut accusationis partes apud exteros ferro prosequi debeat, sed ut reum causam suā ad regis cognitionē transferre, defensionemq; patria lege decretā subire moneat. Tum duce, quem defensionis modū aduersum hoc criminationis genus lex Danica statueret, rogante, penes ferrū purgationis morem consistere respondit. Tunc Magnus à duce rogatus, an tantū fiduciæ in innocentia sua reponeret, ut huius experimēti indicio spem defensionis petere auderet: anceps id genus, nec semper miraculo præditum aiebat, quod plerunq; & insontes damnare, & noxios absoluere soleat, fortuitosq; maxime experimentorū euentus habeat: neq; enim diuinam potentiā tanta mortaliū cura flagrare, ut quibuslibet eorum uotis rerum naturā cedere compellat. Suspecta plerisq; respōsio fuit. Tum duce quam à se opem sperare debeat, qui tanti criminis obiectionē patrijs institutis refellere nollet, arctius perquirēte, quid ageret incertus, aliquandiu responsi cunctationem exhibuit. Tandem ulterioris profugi diffidētia adductus, ultrò regem aditurū se dixit, si sibi quemcunq; causa exitum sortiretur, impunitatis fides daretur. In cuius fiduciæ certitudinem stabularius spōsionis suæ pignus

D offerre cœpit, præfatus capitali crimine damnatis, patriæ legis instituto dilabendi inducias tribui, ijsdemq; è uestigio suppliciū irrogari nefas haberi. Qua Magnus oblatione contempta, solam Absalonis fidem se pignoris loco recepturum asseruit. Quæ cum rex ex legato cognosset, epistola duci redditur, qua Magno sub Absalonis obtentu, ueniendi, discedendiq; potestas promittitur. Quo euenit ut Absalon prius Magnum hospitio exciperet, quàm ullum aduētus eius nuncium à rege sumpsisset, literas quæ pro eiusdem receptione destinabātur nimio festinationis studio præcurrentē. Quibus tandem per regem susceptis solicitudinem improuisi hospitis plenis fiduciæ promissis discutere curæ habuit. Quibus erectus Magnus, plus spei in Absalonis auxilio, quàm metus in sua noxa reposuit. Quo euenit, ut maiore formidinis parte deposita, propria repetere non dubitaret, nauigationē qua Iutiam petiturus erat, necessarijs usibus instructurus. Quippe causam apud Aurusiam dicere iubebatur: uerum hoc securitatis robur, deprehensa secretorum eius legatio quassauit. Siquidem binas eius epistolas proditionis mandata gestantes, à publicorū itinerum obseruatoribus intercipi cōtigit. Quas cum regi allatas ab intermeantibus expertus fuisset, formulam qua signatoria utebatur, proprij scribæ negligentia amissam confingit. Idq; non solum inter suos, sed etiam apud Absalonem simulatione prosequi curauit, opinionem serere cupiēs, adulterinas epistolas à formulæ repertoribus odio sui fuisse cōpositas. Appetēte causæ dictionis tempore, binis nauigijs instructus, Absaloni Sialandiæ & Scaniæ magnatibus comitato obuius affuit. Quo adito conscientiæ stimulis actus, trepidationem fide maiorē, præteritæq; uitæ fortitudini indebitam exhibēdo, nullis se exhortationibus ut Iutiam peteret adducendum iurabat: plus à se metus in regis offensa, quàm opis in cuiuspiam patrocinio reponi præfatus. Præterea fortuitam sigilli sui amissionē causatus, æmulorū commento occasionē ex eiusdē inuētione nactorum, inimicas regi literas suo nomine confictas asseuerabat. Sed Absalone

tametsi

A tametſi criminis acta ab eo cõfeſſio foret, nihil commiſſum quo minus inuiolatus
diſcederet, cõſtantius aſſerente, ſociali illum nauigatione proſequitur, plus amici
monitis quàm proprio pauori indulgens. Cui rex omni Danica nobilitate ſtipa=
tus, apud uillam Vuiby ſibi per Abſalonem oblato, menſæ ſacra communicare
paſſus nõ eſt, ne conuiuam agendo offenſam deponere uideretur. Quem die po=
ſtero ad concionem uocatum, ſuorũ in eum benignitate expoſita, maieſtatis reum
agere cœpit, pietatem parricidio rependere auidum, quod eius fuga nõ uiolenter
ingeſta, ſed à ſolo conſciẽtiæ reatu profecta recẽter prodiderit. Ad hæc Magnus,
ſe non cuiuſpiam delicti, ſed minacis nuncij per Benedictum accepti impulſu, di=
labendi conſiliũ cepiſſe teſtatur, regiæ ſuſpicionis cauſam è longinquo tutius ſpe=
ctaturus. Præterea mirari ſe, quo pacto rex propinquum, quem omni familiarita=
tis iure proſequi cõſueuerat, inanium ſuſpicionum ductu perſequi ſuſtineat. Con
trà rex, hoc eum ingratiorem, quo meritorum ſuorum negligentiorem, aſtruere:
& in perfidiæ argumentum ſupradictas ipſius epiſtolas, quarum altera clauſa, al=
tera aperta obſignabatur, in commune proferre. quas etiam per præſentes pon=
tifices circunferri, & an uero Magni ſignaculo obſitæ eſſent, curioſius annotari
præcepit. Quod inſpectãtibus cunctis, adulterinumq; eſſe negãtibus, recitari eas
in publico iubet. Aperta Scanienſibus ſcribebatur, regem ſuper complurium op
preſſione calumnians, cunctosq; ad bellum cum eo gerendum exhortans, Ma=
gnum repetendæ libertatis autorem habituros. Clauſa ad Kanutum & Karolum
eodem quo prior titulo mittebatur, quæ eos res in Scania nouare moneret, Ma=
gnumq; idem apud Iutiam facturũ promitteret: ſic regem uiribus cariturum, ma=
iorum regni prouinciarum auxilijs ad eum cõmeare prohibitis. Perlectasq; epi=
ſtolas Magnus cum reſponſo excepturus putaretur, indice metus ſilentio uteba=
B tur. Quinetiam tantũ ſtuporis animo contraxerat, ut uoce quoq; deficeretur, in=
ternæ perturbationis notas confuſo oris habitu præ ſe ferens. Notabilis uiri taci=
turnitas fuit, quæ ne confeſſionis loco duceretur, prudens Abſalonis interuentus
effecit, miratu indignum dicẽtis, ad nouos criminationis obiectus hominem de=
fenſionis dubium, pleno meditationis conſilio reſpondendi officia tardius exhibe
re, protinusq; eum dandi reſponſi gratia colloquio excedere, & quos uelit ex ami
cis in conſilium trahere iubet. Quo dicto recreatus Magnus, atq; ad ſpem labefa
ctãdæ accuſationis erectus, acceptis cõſultationis inducijs, Abſalonẽ cum Tuko=
ne Vuendilenſiũ antiſtite ſeuocat. Is Tuko patri eius Erico diaconatus obſequijs
percharus habitus, deq; eius clientela ad pontificatum accitus fuerat. Cuius rei
grata recordatione, Magni charitatem propẽſius animo inſitam habebat. Quem
multũ diuq; ob cogitati ſceleris immanitatẽ, profectis à dolore cõuicijs inſecutus,
reſpondẽte eo epiſtolas aliena fraude cõtextas, ſuperuacuũ id purgationis genus
aſtruxit, non ſolũ ſcripturæ, ſed & ſtili modũ quo ſcriba ipſius Lambertus in di=
ctandis epiſtolis uti ſoleat, certiſſime recognoſcere præfatus. Cuius affirmationẽ
Abſalone conſentaneis uerbis proſequente, tantũ Magno deſperationis inceſſit,
ut an eos ſibi confeſſionis remedia amplecti liceret, trepide percontaretur. Tum
Abſalon tametſi cõfeſſio periculo non careret, ad hanc tamen ante procurrẽdum
quàm de uenia actum excuſſumq; foret, negabat, ſuadetq; uti ſtupore depoſito,
per ſe uel per amicũ in poſterum diem induciarũ facultatem audacter efflagitet,
firmato animo rem felicius expleturus. Quibus admiſſis, rex præſentẽ nobilium
cateruam ueſpere iter ingreſſus, ad Vnnonis locupletiſſimi uiri penates ſecum
perduxit. In qua profectione Abſalon à Magno admodũ æſtuãte, quiſnam defen
ſionis modus obiectis cõgrueret curioſiore percontatione cõſultus, nullã partem
probro aut periculo uacuã agebat. Nam nec accuſationẽ tot rerum indicijs ſubni=
xam refellere promptũ, nec purgationis partes detrectare ſyncerum: confeſſionis

C uero exitum ancipitem fore, quam nulla ueniæ certitudo præcurreret. Ita uerax responsi dator consultori ignorantiam prætendere, quàm in dubijs certitudinem promittere, fidelius duxit. Tunc Magno omnia se ueraciter relaturum, si ueniam confessioni tribuendã speraret dicente, intrepide eum sibi secreta quæ uellet committere iubet, nullum eorum indiciũ ad regem ex se manaturum præfatus. Tum illo omnem insidiarum ordinem patefacere cupiente, Absalon narrationem admittere noluit, ne eam sacerdotali ministerio confessionis loco recipere uideretur. Suadet itaque Sunonem & Esbernum secum adhibeat, quos in rebus arcanis tegendis industrios sciat. Quibus admissis Absaloniq; data fide pollicitis, absq; eius conniuentia nullam se præsentis arcani mentionem acturos. Magnus insidiarum seriem à principio retexere orsus, non solum se cum his quorum crimen testis fuga prodiderat, iure notatum asseruit, sed etiam complura ad regis caput pertinentia adhuc eius notitiæ parũ indita, apertissima cõfessione detexit: Eskillum (Asceri hic filius erat) & Christiernum patre Suenone natum, eiusdem culpæ cõscios asseuerando, Christierni fratrem Ascerum cui in templo Lundensi prima post antistitem dignitas cesserat, coniurationis consilium scisse potius quàm probasse testatus. Confecto itinere postquam opportunum colloquio tempus occurrit, Absalon cum Sunone & Esberno regẽ paulisper sine arbitris esse iussum, contemplari causæ exitum monet, in qua nec accusationẽ actori instruere expeditum, nec reo confessionem amplecti tutum ducatur. Qui si indemnatus abscederet, complures ad innocentiam sibi decernendam adduceret. Sin confessus uenia careret, simplicitatis exemplo culpæ socijs tegendæ eius documentum præberet. Igitur elaborandum ut spontanea ab eo confessio elici posset, quem testimonio insequi promptum non esset. In hanc sententiam perducto rege, & se pœnam confessioni re-
D mittere promittente, cum Magnus postera die in concione ab eo quid super responso deliberasset interrogatus fuisset, à coniurationis initio orsus pudore posthabito, omnem insidiarum contextum, non solum conscios, sed etiam loca rerum ac tempora perstringendo, uera narrationis serie prosequebatur: regem inter tot peruicacissimæ artis ambages, non sorte humana, sed diuina opera seruatum affirmans: seq; non aliud magis mirari quàm quod fraudẽ tanta familiarium arte compositam propitiæ fortunæ interuentus eluserit, hominemq; tot ciuium dolis petitum casus incolumem seruare potuerit. His dictis, genibus regis supplice uultu gemebundus aduoluitur. Quem rex præteritæ amicitiæ uerecundia consurgere iussum, ingratæ mentis exprobratione coarguit, illius per insidias opprimẽdi cupiditate perfusum, cuius à primæua ætate perpetuam charitatem expertus fuerit: à quo belli Grathici temporibus, non tantum spiritum sibi datum, sed etiam adiecta potestatis incrementa meminerit. Se enim non solũ propinquitati supplicium remisisse, sed etiam munificentiam impendisse, eum uero cum fidem beneficio debuisset, perfidiam rependisse. Itaq; meritorum suorum obliuionem ab eo tam nequiter actam admirans, nec pristinæ cõfessionis assertione contentus, an se per insidias opprimere cogitasset inquirere perseuerauit. Ille nec animum sibi nec arma, nihilq; quod tanto facinori attinuit, excepto Dei nutu defuisse subiũxit. Delectatus rex tam audaci hominis responso, ueniam se confessioni tribuere, non familiaritatem restituere dixit, ne rursum amicitiæ copia insidiarum irritamentum existeret. Eundem quoque tacita ad Kanutum Karolum'ue mandata habere prohibuit, monitum ne culpam repetere uelit, cui diuinam potentiam tam constanter obniti persenserit. Ille se si quid tale committeret, ulterioris ueniæ remedijs indignum uocare, ne precibus quidem salutem deinceps tueri ausurum. Quo rex sedendi locum repetere iusso, protinus Suenonis filiũ Christiernũ quem peracta Magni causa, per ignorantiam casus obtulerat, iracunda admodum accusatione persequitur.

A persequitur. Qui cum se cõsortis indicio proditum accepisset, defensionis inops confessione ueniam impetrauit: nec solum spiritum, uerumetiã bonorũ omnium incolumitatem assecutus est, exilio duntaxat pœnas dare coactus, ne promptus ad crimen regressus suppeteret. Ita moderatio manifestam militis culpam, extremumq; supplicium meritam, proscriptione insequi contẽta extitit. Taliter exacto consilio, Magnoq; Fioniam reuerso, Vualdemarus insulã ferarũ gregibus abundantem, more regio prædæ uenaticæ uacaturus ingreditur. Quo loci Absalon & Ascerus à maximo pontifice Eskillo ob ueniam eius nepotibus cõciliandam, quæ Magni exemplo spõderi uidebatur, transmissi, inexorabilem regis animum experti sunt: à quo demum Ascerus an coniurationis fautorem egisset rogatus, cognitioni se quidem affinem, sed à cõsensu immunem asseruit, nec tam odio regis quàm delationis pudore, prodendiq; commissi uerecũdia hæc fecisse. Quem confessionis modum diuturni postmodum exilij causam habuit. Huius legationis contemptũ tam ægre Eskillus tulit, ut uarijs corporis pestibus contractis, grauibus hyemem morbis exigeret. Qua finita Vualdemarus, Daniæ, Suetiæq; primoribus accersitis, regales filiæ nuptias exornat. Quibus peractis Vualdemarũ Eskillus secreta allocutione petitum enixe deposcit, arcani quod ei committere uelit intempestiuam confessionem non arguat. A quo postulata sperare iussus, iampridem deponendi pontificatus allatam sibi cupidinẽ dicit, quem tanto oneri imparem ætas uiribus defuncta constituat: neq; enim in fastigio se, sed priuatum ac procuratione liberum decedere uelle, præteritæ conuersationis habitum monastica mutaturum. Quem cum rex uerbis charitatem simulantibus proposito prohiberet, idq; ei sine Romana autoritate exequendi fas esse negaret, habere se summi pontificis epistolas, per quas non solum abdicandi honoris licentiam, sed

B etiam transferendi in quem uellet potestatem acceperit, testatus est: huc accedere quod se Romanæ legationis officio fungentem, ne sedes successore uacua habeatur, subrogationis curam exhibere par sit. Quod dictũ rex, Ascerum ab eo pontificem adoptari ratus, suspitione insequi cœpit, nec dubius Kanutũ & Karolum si quid ulterius aduersum se conati forent, multũ ab auo uiriũ contracturos. Cum diu uerbis amicitiam præferentibus egisset, ad postremum uotis eius annuere se dixit, quod Romanæ sententiæ decreto obuiam ire nequeat, penes quam publicæ religionis norma cõsistat. Tum Eskillus honoris abdicationem contractorum pontificum frequentia celebrari magni æstimans, profecturum ab urbe regem precari instituit, uti ipsos exacto mense secum reducat, quos non solum suæ renunciationi, uerumetiam noui antistitis creationi interesse expediat. Quam rem prorsus silentio dignã existere, ne cognita quenquam electionis metu dilabi cogeret. Quo concesso statam interim solennemq; popularium concionem ingressus, docet quantã subditorũ charitatem fastigio functus exhibuerit, quanque beneuolo studio merita sua publicus eorum fauor pensauerit. Iam uero sibi re pontificali cedere in animo esse, cuius administrationi supremæ ætatis suæ habitum diffidere conspiciat, ideoq; se eorum curam quam hactenus plenis pietatis officijs gesserit, diuino mãdare præsidio, cunctisq; sibi militiæ fide deuinctis huiusce generis nexũm remittere: super hæc omnia alienis delictis ueniã dare, proprijs petere, uniuersos etiã discessum suum pijs precibus prosequi, uotisq; pro se excubare precatur, parem se eis dignationem repensurum pollicitus. Adeò autem miserabiliter in concione egit, ut eam lachrymis suffusam dimitteret. Qua soluta, Absalonem Sialandia redeuntem, missis quibus exciperetur equis, penatum suorum hospitio uti compulit. A quo quid ita plebem mœstitia affecisset rogatus, tum senium suum, tum exilium nepotũ, dignitatis sibi patriæq; fastidium afferre respondit. Huc accedere uoti religionem qua se dudum Bernardo Claraualensi põtificatu ultrò

C cessurum, priuatamque uitam & honoribus defunctam acturum spoponderit. Die postero cum prædicti prouinciarũ antistes in ædem Laurentij matutine coissent, ornamenta sacrarij armamentario egeri, conspectuique subijci iubet, quantum ueteri altarium cultui, pristinoque sacrorum splendori noua ac religiosa liberalitate adiecerit, in propatulo ostẽdere cupiẽs. Quibus prolatis, uoce suspirijs permixta, quantis charitatis impendijs pro subditorum pace ac stabilitate excubuerit, quot erumnis, quot periculis obsitum omne pontificatus sui tempus exegerit, edocet. Quem ob hoc se deponere statuisse, quod ætatis suæ magnitudinẽ ulteriori eius functioni inhabilem sentiat. Cuius orationem rex respondẽdi officio subsecutus, eum tametsi crebras cum regibus simultates gessisset, põtificis partes laudabiliter executum affirmat. Suæ uero sententiæ resignationis eius propositum non placere, cui iam eò ætatis peruentum sit, ut malignitatis ultra notari nõ debeat. Deinde eum proprio motu, an suo compulsu pastoris officium detrectaret, fateri iubet. Tunc Eskillus directis in aram manibus, iurare & præsentia sacra testari se non odio regis, aut ullius iniuriæ ex eo receptæ uiolentia, sed perituri honoris fastidio, perpetuique studio huc propositi esse perductum. Grata regi respõsio fuit, cupienti uera põtificis assertione, calumniæ suspicionẽ uitare. Rogat deinde, an unquam regia seueritate pœnas ab his exigere supersedisset, aduersum quos ille pontificalem censuram prior distringendam curasset. Quo nihil tale eum egisse fatẽte, graui metu liberatum se dixit, ueritum ne subita antistitis abdicatio, occultam apud complures sibi notam crearet. Romani deinde põtificis epistola, sine cuius nutu rex dignitatem ab ipso deponendam negabat, in commune relegenda profertur. Ea scribebatur, Romanum antistitem Lundensi põtificalis ministerij laxationem petenti, quod eum huic muneri perutilem scisset hactenus repugnasse, nunc uero precum eius perseuerãtia superatum, ætati ipsius assiduoque languori petitæ rei licentiam detulisse. Cuius autoritati rege refragandum negante, sua sede exurgens, uirgã anulumque præcipua pontificalis sacerdotij insignia altario imponens, perfectam sui muneris abdicationẽ agere protestatus est. Cuius facti miseratione lachrymæ astantibus obortæ, suspirijsque, murmuris instar reddentibus, ædes repleta. Igitur Eskillus, qui regni clerum excussius nosset, sedis à se relictæ successorem à rege circunspicere rogatus: comprobata monitoris industria, aliam Romanæ dignitatis epistolam explicat, qua sibi legationis habenas tenenti, subrogandi antistitis arbitrium mandabatur. Ea perlecta, potestatem quam sibi indulgentia Romana detulerat, ad eos quibus eligendi ius esse consuerit transferre se dixit, quod ultrò iure suo cedere quàm alienũ offendere malit, ne ecclesiam pro cuius maiestate tuenda semper excubuerit, consueto libertatis beneficio fraudare uideretur. Tunc ijsdem regi uti consilium suum exponeret, obsecrãtibus, regeque cleri postulationem sub plebis nomine, cuius se partibus proloqui referebat, consentaneis precibus prosequente, sententiam suam inter diuinam humanamque charitatem fluctuari asseruit, quarum alteram tacendo, alteram loquendo offendere posset. Dei nanque mentem exasperaturum se esse, si illius quem huic maxime regimini idoneum scisset, indicem agere supersedisset. Si uero hominem huius officij gnarum, pontificisque partes alibi laudabiliter executum, sed & pro patria difficilia audere solitum nuncuparet, familiaris & propinqui gratiam uiolaret, quem huius honoris oblationem auersari nõ dubitet. Tunc cuncti quisnam ab eo destinaretur animo perpendentes, solam uocabuli certitudinem flagitant. Et ille Roskildensem, inquit, antistitem mihi propinquitate, uobis opinione notũ designo. Igitur compluribus bene ecclesiæ consultum acclamantibus, exurgens Absalon maiorem hunc fascem quàm ut humeris suis imponi debeat, refert: nullo se pacto ad deserendam ecclesiam adduci præfatus, quam angustissimis rei Danicæ temporibus

poribus

A poribus susceptam, ad eminentem fortunæ habitum summa animi corporisq; fatigatione perduxerit, cuiusq; nō solum externum hostem armis submouerit, sed etiam ueterem atque hæreditariam paupertatem felicibus opum incremētis mutauerit. Tum ij quibus suffragandi ius erat ab Eskillo taciturnæ hæsitationis increpiti, & cuinam officij sui partes cedere uellent rogati, paribus in Absalonem uotis pronunciant, adeoq; concordes suffragiorum uoces misere, ut nihil in his diuersum aut dubium reperires. Nec oris officio contenti, manu comprehensum ad sedem quam ei uoce detulerant, ui pertrahere conātur. Nam primus Eskillus iniectæ in eum dexteræ, exemplo cæteris idem audendi fiduciam tribuere uidebatur. Qui etiam ut mos est concinere exorsi, celebrem electionis concordiam decoro psallendi officio prosequuntur. Quorum plenum uenerationis concentum populus ingenti plausu tripudians, sacro cantilenæ genere æmulabatur, gloriosis clericorum uocibus aliquid honorificæ modulationis adijcere gestiendo, personantibus alijs, deformem sibi taciturnitatem existimans. Adeò in eligendo eo tota multitudo unam beneuolæ suffragationis uocem habuit. Ille uero trahēti se turbæ summis corporis uiribus obluctatus, cōplures robustiore impulsu præcipites humum petere coëgit. Ab ijsdem quoq; exuuiæ renitenti detractæ, iamq; res ad uim & rixam usque progressa, permixtos strepitu cantus exaudiri non patiebatur. Igitur Absalon ad sedem pontificali fastigio consecratam, pia plebis uiolentia perductus, in ea collocari passus non est, ne ulla ex parte cogentibus assentiri putaretur. Quam ob rem prius ab Eskillo, mox à Vualdemaro oblati sibi diuinitus honoris ornamenta amplecti rogatus, ne præsentis ecclesiæ maiestatem nouo & inaudito contemptu perfunderet, impetrata loquēdi copia, ad appellandi officium procurrit. Cumq; precibus obsecuturus putaretur, ualidissimum re-

B pugnationi suæ tutamentū adiecit. Rapuisset alius oblatæ dignitatis beneficium, auideq; se tanti sacerdotij tribunalibus ingessisset. Nicolans Roskildensis chori senior, super irrogata antistitis uiolentia parem appellationis uocem ædere cunctatus non est. Tum Eskillus aliquanto concussior, certissime se suffragatorum partibus affuturū dicebat, sensurum Absalonem sua an illius uota plus momenti Romæ sint habitura. Hinc missæ studiū datur. Qua percelebrata, benedictionem Eskillus Absalonis ministerio præstari præcepit. Hac usurpatione eum electionis assensorem efficere gestiendo, se iam cunctis pontificatus partibus defunctum, huic ministerio congruentia amplius exequi non oportere præfatus. Quem Absalon tametsi pontificalia deposuerit, legationis tamen iure benedicendi prærogatiuam retinere dicebat, neq; ad inferioris potentiæ uiros, debitum fastigio suo munus relegare debere. Ea Absalonis uerecundia, senem uoti cupidum, neglectę dignitatis suæ meminisse coëgit. Alio quoque moderationis genere, repugnationis eius perseuerantiam idem labefactare tentauit. Siquidem in cubiculum deuocatum cum precibus perflectere non posset, genibus nixus plenis supplicationis lachrymis aggredi conatus est. Profectu uacuus, tertium irritamenti modum quo electi mentem ad suam sententiam adduceret excogitauit, incertum relinquens, maior in cogente an resistente perseuerantiæ conatus extiterit. Siquidem equites suos numero & amplitudine insignes ad eum direxit, militari fide se eius partibus obligaturos. Quorum Absalon famulatum repudians, se prorsus in honorem eorum obsequijs dignum consensurum negabat. Qua demum constātia euictus Eskillus, ne supellectilis quam ecclesiæ relinquere statuisset obscurior depositio foret, eundem in arcanam uestibuli partem abductum instantius hortari cœpit, uti saltem oculis eam subijcere dignaretur. Sed & hanc quoq; sollicitationis partem superiorum uictor mire contempsit, ne qui gloriæ tentamenta calcasset, auaritiæ irritamentis succumberet. Quam ob rem Eskillus ira accendi creditus, mi-

C nus ſe bonorum quàm cogitauerit, inquit, ſacris atque domeſticis uſibus relictu
rum, ipſumq; tam ſtolidæ pertinaciæ quandoq; damna ſenſurum. Aureo deinde
poculo regem Abſalonemq; ſimili muneratus eſt. Præterea neminem ex amicis
indonatum reliquit, apud patriam ſibi præclara liberalitatis monumenta creare
cupiens. Varia quoque membrorum debilitate perſtrictus, ad poſtremum etiam
igne (quem ſacrum uocant) quadam corporis parte reſperſus abſcedere matura-
uit, perinde ac diuinitus iniecti ſibi ſupplicij cruciamenta ſortitus. Quem cum
Abſalon Scania excedentem caſtelli ſui hoſpitio excepiſſet, ſeq; tanto pedum fri-
gore teneri ut noctu quietem capere non poſſet conquerentem audiret, calidum
laterculum ciſtula crebris foraminibus diſtincta incluſum plantis applicuit, eoq;
fomenti genere præfrigido ſeni patientem quietis calorem reſtituit. Cuius medi-
camenti beneficium hoc Eskillo gratius fuit, quod ab artificis charitate, non ſcien
tia aut profeſſione manauit. Qui cum Abſalonis nauigio, comitatuq; Sleſuicum
perlatus fuiſſet, cyphum argenteum ab eodem ſibi pro munere oblatum ſuſci-
pere recuſauit, præfatus ſe deinceps nullum inſignium uaſorū uſum habiturum.
Idem cum regem Sleſuicenſi in ponte obuium conueniſſet, ita corporis debilitate
ſolutus eſt, ut à pleriſq; exanimis putaretur. Recreatus tandē, fretumq; rate tranſ-
greſſus, ac præſentes benignius exoſculatus, inter flebiles amicorum uoces plo-
rabundus, & ipſe curriculo per Abſalonem procurato, cum prorſus equitādi im
patiens foret, quo mollius ueheretur, imponitur. Cuius flentis diſceſſum amico-
rum turba ipſum ulterius non uiſura perinde ac funus lachrymis proſecuta eſt.
Poſt hæc regis legati cum Lundenſibus, cogendi Abſalonis gratia Romam mit
tuntur. Qui primum Clareuallum profecti, reperti illic Eskilli epiſtolam, cuius ea
tempeſtate non mediocris apud curiam fauor uigebat, in adiumentum ſuæ peti-
D tionis accipiunt. Nec minus Abſalon ac Roskildenſes legationibus curiam fati-
gant, electioni quam Lundenſes confirmatum peragebant, plenis reclamationis
ſententijs obnitentes. Interea proceribus apud Roskildiam paſchali tempore fe-
riatis, conuiuioq; per ſummam omniū hilaritatem exacto, per Thordonem Lun-
denſium præfectū regi ſignificatum eſt, Thormerum quendam Magni nuncium
nuper Gothia reuerſum, tanto itinere Scaniam eſſe tranſgreſſum, ut captionem
celeritate uitauerit. Cuius occupandi gratia Beltenſem tranſitum inſidijs eſſe ual-
landum, quem ab eo ocyus adiri ambiguum non ſit. Rogatum ſuper his Ma-
gnum, præſidiumq; negationis amplecti conatum, rex tutò fateri poſſe promittit.
Ille ſumma cum diſſimulatione obiectorū fidem leuare, ſi quid huiuſmodi cōper-
tum foret ulteriorem ſibi ueniam negari precatus. Rex negatorum incredulus,
Adulfo cuidam inſignis fidei ſed clericalis conditionis, quod propter Belticum lit
tus habitaret, obſeruationis negocium mandat per ſatellites ad eum directos, cul
tus & corporis notis, quibus prædictus Magni nuncius dinoſceretur, expreſſis.
Taliter captus Thormerus, ac coram rege ſuper mādatis, quorum eſſet gerulus,
perquiſitus, poſt diutinæ negationis ambages quæſtionis metu credita ſibi ſecre-
ta detexit, lignum compactile, quale more Danico inter amicos ſigilli uim obti-
net, à ſe epiſtolæ loco geſtari confeſſus, cuius dimidium à Kanuto & Karolo per-
inde ac ſyngraphus haberetur. Cuius nequitiam rex uinculis multare cōtentus,
Abſalonis eum cuſtodiæ tradit. Igitur per Nicolaum ſtabuli ſui præpoſitum Fio-
nienſium militum eum ſequi iuſſorum auxilijs ſuccinctum, Magnum perinde ac
denuò ſibi inſidioſum, pœnamq; perfidia meritum capiendum curat. Qui in cu-
biculo nocte concubia circumuentus, dum priſtinæ uirtutis immemor ſalutem la
tebris non armis circunſpicit, poſt aulæa repertus abſtrahitur. Ita neſcias miſerio-
rem eum deformitas captionis, an captio ipſa reddiderit. Oblatus regi cum ſuper
inſidiarum conſilio rogaretur, aliquandiu obiectis ſe affinem negabat. Tandem
conuin-

A conuincentibus eum captiui indicijs, dissimulationisq; materia non suppetente, confessione crimen aperuit. Cuius mentem rubor nescio magis an supplicij metus afflixerit. Hunc rex ad urbem Laterensem missum, Thorberniq; custodiæ traditum, carcere quàm morte mulctare maluit. Per idem tempus Sclauorum piratæ spoliatis Vualdemari legatis, nauigiũ muneribus eidem à socero transmissis onustum cepere. Cuius reposcẽdi gratia nuncijs ab eodem missis, superbe responsum dedere. Qua iniuria Vualdemarus, ut par erat, accensus, Henricum in societatem ultionis sollicitat, Rugianisq; quod hostilium locorum gnari essent, in cõmilitium euocatis, per Suinam inuectus, Iulinum oppidum incolarũ fuga desertum incendio tentat, Henrico Diminum obsidione complexo. Qui cum expugnationẽ dubiam difficilemq; animaduerteret, amnem qui castra sua à mœnibus diuidebat, transuerso deductum alueo, remotiore cursu urbem præterlabi coëgit. Quo facto hostium muris summam defensionis opem conciliauit, præsidium eius pro oppugnatione molitus. Ea re effectum est, ut actam æstate obsidionem autumno inglorius solueret. Cuius discessionem fortuitum urbis incendium subsecutum est, suis uiribus tribuente fortuna, quod Saxonicis deferre dignata non fuerat. Eadem benigniore Danos lumine contemplata, eorundẽ ministerio Cozcoam urbem conflagrare permisit: indigenas uero metu palantes, ad loca paludibus obsita uirium inopia cõfugere coëgit. Quod Absalon captiui cuiusdam cum fratre minore, coniugeq; & liberis comprehensi indicio expertus, rogare eum cœpit, an suam suorumq; libertatem latentium ciuium proditione mercari cuperet. Ille conditionem cupide pactus, seipsum terrestribus copijs petẽdam, paludem cincturum, fratrem uero nauigaturis ducem promittit. Sic enim Sclauos ancipiti fuga implicitos, nusquam dilabendi materiam habituros. Ea palus à superiore per angustum amnis
B discrimen abrupta, minoribus duntaxat accessa nauigijs erat. Quibus dum Absalon eam peteret, à captiuo errorẽ simulante ductum minis extorsit, saltumq; meditantis ceruici nexum inferri pręcepit. Multi in eum ex Sclauis dum cimbis fugam capessunt, incidunt. Armenta ab ijsdem inter mare paludemq; coacta, à Sialandensibus capta, ac per totum exercitum distribui curata sunt. Quæ res ei plus inuidiæ apud socios quàm gloriæ quæsiuit, quod ab uniuersis capiendum erat, à solis Sialandensibus occupari dicentes. Quo paludem egresso, quidam ex nautis petulantioris linguæ ducem supplicio dignum per iocum dixere: quod cum nauigationem præmonstrare deberet, ignorantiam finxerit, promissumq; suum secutos simulato errore fallendos curauerit. Ille ludibrijs pro serio ductis, laqueo destinari se ratus, dum aquam è stagno tanquam munditiarum gratia peteret, ultrò præcipitato corpore profundum insiluit, anticipare fatum, quàm expectare præoptans. Qua temeritate dubium reliquit, perierit ne, an sub undis saluus enauerit. Quibus rursum, ut fieri solet, euomitis, restim quam collo innexam habebat, manibus ne per eam attraheretur, complicandam curabat. Mersus denuò, uisentes eadem qua prius ambiguitate compleuit. Sed corpore eius tandem exanimi reperto, dubietatis quieuit contentio. In tantum autem illic exercitus noster captiui pecoris gregibus abundabat, ut in ijsdem agendis quotidiana pastorum opera uteretur. Quorum discursum periculo uacuum, generalis earundem partium uastitas efficiebat: quam tanta incendiorum uis pepererat, ut hirundines quoq; tectis quibus habitare consueuerant orbatæ, gubernaculis nauium ac proris fœtum procreaturæ nidos affigerent, domiciliorum usum ab hostibus mutuantes. Post hæc rex Henricum diutina Diminensium obsidione suspensum alloquio petiturus, terrestri itinere arrepto, urbem Cozcoam à nemine defensam igni implicitam reliquit: cuius processum tum amnis cuiusdam profunditate insignis, tum ulteriorum locorum difficultas indicata cohibuit. Hinc regi in Caminẽsium prouinciam transitus fuit,

C quam rurali magis populatione, quam ulla munimentorũ oppugnatione permẽsus, Camino duntaxat inaniter attentato, nauigia quis captiuum pecus ueheret prendenda curauit. Hæc tam uber pecoris, opportunaque commeatibus erat, ut exercitum nostrum bimestri edulio aleret. Legatione deinde ad Henricũ missa, præsenti militiæ finem imponere iubet, illo obsidionem quam frustra gesserit, ocyus soluturo. Quibus responsis acceptis, interiacentia quæque partim ferro, partim igni adortus, per summam hostilis rei populationem Vualagostum accedit. Quo uiso Vualagostenses Zulistro duce extremã pontis sui partem conuellere cœperunt, ne quis hostium per eum irrumperet, inhibituri. Cuius fragmentis pauci ex nostris perinde ac scalis utentes, adminiculantibus socijs ascensu obtento, hostium urbe exilientium irruptione petuntur. Quibus ob paucitatem resistere nequeuntibus, Hemmingo excepto, omnes cessere. Absalonis hic armiger erat, leuibus armis instructus, ad discrimina subeunda promptissimus, semperque se periculis immergere solitus. Qui dum se paruulo pedis regressu urgentibus subtrahit, talis gladij quo cinctus erat longitudine offensis, supinus concidit. Quo lapsu plus gloriæ quàm incommodi expertus est. Nam inter crebras hostium hastas, quibus acerrime petebatur, nõ tam suo quàm fortunæ clypeo protectus, ut primum genibus se excipere potuit, districto ferro propiorum tibias appetiuit. Quibus paulisper cedere compulsis, sublimis desilijt, sociorumque tandem ex pudore fortitudinem capientium accursu petitus, oppugnatores urbem repetere coëgit. Ita ad suos regressus, ac toto corpore integer repertus, admirationi uisentibus fuit. Igitur non solum fortitudini ipsius, sed etiã fortunæ ueneratio tributa est. Ea tempestate Romani schismatis controuersia astipulante Cæsare Federico pertinacissimo Germanorum errore compluribus annorum curriculis alita, ueri pontificis
D Alexandri pedibus proculcata, succubuit, diuiduumque ecclesiæ statum catholicæ concordiæ uinculum colligauit. Quo in tempore regis, Lundensiumque, necnon Absalonis legati Roma regressi, læto patriam nuncio compleuerunt. Qui tametsi diuersas atque contrarias res petitione complexi uiderentur, ea tamen Romani pontificis industria sunt excepti, ut pars utraque sibi pro uotis consultum gauderet. Nam & Absaloni Lundensem pontificatum assumere iussum, & Roskildensem administrare permissum. Ita geminũ ecclesiæ regimen in eius ius ditionemque concessit, alterum præcepto, alterum indulgentia sortientis. O nouam & inauditam curiæ munificentiam. Recusanti pallium ingestum est, insigneque quod petentibus ægre præstari solet, repugnanti uiolenter imprimitur. Dignos humeros, quibus tam præclarum onus imponeretur. Veniens siquidem Romanorum legatus Galandus, Lundensi clero Roskildiam euocato, præsentem Absalonem non solum literarum recitatione quæ eum electioni parere iubebant, sed etiam anathematis comminatione, quo se aduersum eum (si repugnare perseuerasset) usurum dicebat, electoribus assentiri, fidemque obeditionis solenniter ab ijsdem recipere coëgit. Quem postmodum Lundensi in templo, pallio quod attulerat muneratus, die postero Ripensium electum Homerum, religioso eius ministerio pontificem consecrari conspexit. Ita legatione syncerissime atque integerrime gesta, hybernis exactis Romam reuertit.

HISTORIAE DANORVM LIBRI DECIMI QVARTI FINIS.

SAXONIS GRAMMATICI HI STORIAE DANICAE LIBER DECIMVSQVINTVS.

A

OST hæc rex nondum ultionis in rerum suarum raptores satietatem adeptus, expeditione eam petere statuit. Quam dum septentrionalibus Iutis supersedere iussis, australes immenso uentorum flatu peterent, Slesuicensium antistes Fredericus perfectissimum honestatis specimen, dum ueli magnitudine eximiam aurarum molem, intolerabilesq; nauigationi Notos complectitur, defecta gubernaculo puppe cum omnibus pene socijs periclitatus, contractæ classis animos ingenti luctus acerbitate confecit. Cuius fato minus triste non fuit, quod sociorũ cadaueribus ultrò repertis, solũ eius corpus impensius perquisitum, ante spiritus sancti solenne deprehendi nõ potuit. Cuius tempore Sialandico littori appulsum nõ odore triste, nec aspectu deforme compertum est prorsus, ut corruptela uacuum existimares. Quo integritatis habitu, sanctitatem uiri diuinitus declaratam crediderim. Nec minus ueneratu dignum, quod idem frustra ab amicis quæsitus, eius potissimum festum corporis sui repertione clarescere uoluit, cui peculiaris cultus officio honorem habere consueuerat. Tum uero insignis Absalonis gemitus erat, præcordialis amici casum lugentis. Rex copijs apud Falstriam obuius, uocata maiorũ cõcione, prouisum sibi, inquit, paruula manu magnas hostium copias non lacessere, eam militiæ conditionem habenti, cui plurimum gloriæ uel opprobrij debeatur. Quam ob rem se potius Absaloni, Kanutoq; filio expeditionis summam committere: si bene rem gererent, aliquantulum laudis: si male, parum uituperij relaturis. Illi iussibus celeriter obsequuti, Rugianorum etiam classe quanta subitò contrahi poterat adiuti,

B incessata nauigatione Ostroznam accedunt, in occupando hoste non minus celeritate quàm audacia usuri. Quorum tam latens improuisaq; irruptio extitit, ut plerosque Sclauorum domi inopinatos opprimerent, prouinciamq; penitus incautam uastassent, ni incendio demum ab inertioribus ædito proderentur: illic binis fortè Sclauis nauigio fugam quærentibus, cum alterum à Gerimaro teli iactu prostratum reliquus ulcisci cuperet, cognito quod Rugianorum ducem appeteret, telo uerecundius abiecto dilabitur. Tanta apud hanc gentem uiris in fastigio positis ueneratio penditur. Interea classis per Penum amnem allapsa, equis quos inter pascua reperit captis, Vualagostum progreditur. Cuius ponte disiecto, transituq; obstaculis uacuefacto, propter mœnia anchoras iacit, oppidanis imperata adhuc tormenta tract[illegible]bus. Eadem obsidionis fastidijs nauigationis dispendia anteponens, tam uag[illegible] sparsumq; militiæ genus secuta est, ut hostibus errore ludificatis, ubinam maxime sua tueri deberent, incertum relinquerent. Siquidem euitatis locis in quibus eos obuios habebat, defensoribus uacua petebat. quibus eadem accedentibus ex consulto cedebat, & ad partes præsidio carentes militiam transferebat. Et ne ulla negotiorum intermissio foret, peditibus remigio noctes, somno dies exigere: equitibus uero nocturnam requiem diurnis militiæ laboribus rependere, constitutum. Aduersum quem excursationis modum Bogiszlauus & Kazimarus nihil in armis remedij ducentes, animaduerso patriæ uastitatem nostrorum non minus agilitate quàm uiribus inchoatam suo ductu propulsare non posse, emendæ pacis consilium capiunt, quorum arma ferre non possent amicitiam mercaturi. Quibus accessis, eorum se uiribus impares confessi, præsentium finium iacturam inter damna ducere non simulant, amplissima Pomeraniæ deserta nouis sedibus complexuri. Ad hæc Nicolaus Falstricus in risum solu-

C tus, sinistrè eos patriæ consulere dixit, cuius inferiora Danis, superiora Polanis, finitimorum manu huc atque illuc iactati cedere cogerentur. Quo dicto patriæ sa lutem circunspicere moniti, centum libris nummûm Absaloni, quod penes eum expeditionis arbitrium esset, totidemq; Kanuto promissis, legatorum à se captorum dimissionem cum duobus millibus talentûm, qua summa rapinam regi inflictam rependere pollicentur. Ad hæc Absalon responsum moratus, seductis maioribus, offerri conditiones ab hoste dixit: quarum usus perniciosus patriæ, si gratus: contemptus uero commodior quàm charior esset futurus. Siquidem pecu niam regi, pacem ciuibus, captiuis missionem, pacti nomine lucri, fauori quàm uti litati propius emolumentum esse. Iisdem uero pro nihilo ductis, à bello non recedere saluberrimum. Iam enim Sclauorũ uires eò tenuitatis esse redactas, ut si pax desit, deditionem sequi necesse habeant. Ita se suis bellum an pacem probent, deligendum relinquere, ne alieno consilio præterito, proprium audacter secutus uideatur. Respondetur, ei potissimum parti studendum, qua publicus'que fauor possit acquiri. Hac sociorum sententia Absalon uti compulsus, ne anxiam regis expecta tionem inopinata reditus sui celeritate concuteret, ab Esberno se præcurri iubet, speciosum gestorum nuncium perlaturo. Qui propter Hythim insulam tempesta tum aduersitate coërcitus, non ante tempestiuum profectioni cœlum sortitus est, quàm Absalon receptis obsidibus, eiusdẽ uenti beneficio allaberetur, cuius præcelerandi gratia nauigationem impensius conficiebat. Qua fortè rex inter uenandum conspecta, præproperum posteræ classis reditum admiratus, fugam suis inie ctam credebat. Quam sollicitudinem falsò contractam, cognitis ex Esberno rebus, effusiore gaudio permutauit, utilius pace bellum confessus. Quem etiam hospitio benignissime exceptum, plenis hilaritatis officijs prosecutus est. Die poste-

D ro classem non solum impensioribus uerbis laudatam, uerumetiam osculis honoratam dimittit. Quo postmodum apud Iutiam diuersante, Kanutus & Karolus pe tulantiore manu quàm ualidiore delecta, Hallandiam adorti, exilij proprio scelere contracti supplicium à patria sumere conabantur. Qui dum Hallandensium mul titudine, quam sibi fauturam sperauerant, repellerentur, fatum fugæ anteponentes, propter nemus, quod Hallandiam à Gothia secernit, aciem ordinant. Vbi infelicibus auspicijs præliati, graues tentatæ patriæ pœnas dedere. Nam Kanutus crebris uulneribus exceptus, ab agrestibus captus, eundem quem Magnus carcerem expertus est, supplicij socium sortitus, quem facinoris consortem habuerat. Karolus mortifico uulnere obrutus, paruulo uiæ excessu petito, fortem spiritum inter molles arborum frondes deposuit, felicior obitu quàm frater uita. Quorum patrimonium Vualdemarus, lege quæ patriæ reos omnibus bonis damnat, adeptus, insperata opum incrementa contraxit. Igitur Karoli corpus putre postmodum ab indigenis repertum documento fore potuit, aliena fastigia cum propriæ contemptu fortunæ concupiscenda non esse. Post hæc Henricus ob exercitum Cæsari aduersum Italos negatum, grauem bello offensam expertus, cum tantæ rei molem uiribus suis maiorem cerneret, Vualdemarum sibi obuium crebris nuncijs euocatum, pertransito ponte cuius nunquam antea dimidium excedere consueuerat, per summam mutuæ fidei exhortationem obnixa auxilij petitione sollicitat. Adeò superbiæ necessitas imperat, fastus'que infortunio domatur. Ad quod rex se nullo fidei debito compelli præfatus, amicitiæ tamen quam olim cum eo iunxerit, si monitis suis obtemperatum foret, affuturum promittit. Igitur Henrico quænam hæc essent cognoscere cupiente: cum terrenum, inquit, imperatorem attentare inter ardua ducatur, multo cœlestem lacessere periculosius, qui proprio nutu præter humanum adminiculum, prospera uel aduersa afferre mortalibus

A mortalibus possit. Quem si Henricus iampridem à se pontificalium bonorum rapinis offensum, congruis restaurationis officijs complacasset, uictoriam mente præsumere posset, alioqui bellum temere conaturus. Quod si infesto Deo communiter ab ipsis committeretur, ambos hosti uictoriam cessuros. Neque enim dubium fore quin caduca ac fragili potentia usurus sit, quisquis diuinæ pertinaciter obuiare præsumpserit. Igitur se non nisi expiato periculo commilitium præbere ausurum, publicæ religioni quàm priuatæ amicitiæ propiorem. Tum Henricus multa à se pōtificum bonis beneficij nomine extorta confessus, quibus si sponte cederet, ultimęque paupertati subijceretur: corrasæ attonsæque ceruicis homines tanti à se æstimari negabat, ut ultrò opibus carere, plusque eorum iræ quàm gloriæ suæ tribuere uelit. Repulsæ tamen suæ silentium ab ipso geri precatur, ne in uulgus negatæ opis fama differeretur. Sic rege dimisso, promissi ab eo præsidij simulationem apud milites ne ad Cæsarem deficerent, exhibebat: hac spe eorum animos firmare cupiens. Regressis inde Danis, mirum dictu & nouitate prodigium incidit. Siquidem una noctium infinitus murium grex è longinquo rure concurrens, tristi occentu ædito, Seleensibus aquis sua sponte submersus interijt: quorum cadaueribus uento iactatis littus mane constratum apparuit. Quæ res utilior incolis an mirabilior fuerit, incertum est. Eadem quoque nocte Absalonis quietem capientis exuuiæ à soricibus corrosæ, certissimū futuræ uexationis eius omen dedere. Cui Sialandiam regresso nunciatur, turbatis Scaniæ rebus plebem à primoribus dissidentem, aduersum regios quæstores publicæ consternationis impetum distrinxisse. è quibus Agonem splendidæ præfecturæ uirum in concione Lundensi plena temeritatis uiolentia probrosius contrectatum, ac propè uulgi manibus discerptum, ni in ædem diui confugisset Laurentij. Quam facem turbulentissimo multitudinis furore accensam, non nisi per Absalonem extingui

Prodigium de muribus.

B posse, cui facilius sit orientis quàm adulti tumultus arma comprimere. Quam ob rem oportere eum citatò Scaniam petere, si rebus regis laborantibus digne consultum cupiat. Qua de re Suno & Esbernus consulti, quàm poterant dissuasorijs uerbis profectionem damnabant, dicendo compertum sibi tacita principum conspiratione plebem instinctam, non aliud hoc motu quàm Absaloni periculum petere. Sed Scaniensium legatis rem sine eo sedandam negantibus, iturum se utcunque fors tulisset respondit, etiam salutem suam si ita res posceret, tot egregijs regis meritis impensurum. Igitur præmissis qui Scaniæ primores habendæ concionis causa ad urbem Lundiam contraherent, extemplo se uenturum promittit. Nec Scaniam petere cunctatus, patritio spiritu publico furori constantiam suam obijcere properauit. Plebs siquidem acerrimis consternationis fluctibus concitata, ciuilis iniuriæ querelas seditioso accusationis genere prosequebatur. Sed & Thordonem concionari exorsum, crebris sibilis infestoque clamore uexatum cœpto desistere coëgit. Cæteris quoque regiarum partium assensoribus dicendi potestate negata, solam Absalonis uocem tranquillis auscultationis modis exaudire sustinuit. Qui cum multitudinem imperitis clamoris iurgijs obstrepentem, salubrium'que monitorum impatientem aduerteret, diuidendam ratus, prouinciarum concilijs trifariam distribui iussis, cunctas se principum culpas emendaturum edixit. A quo Thordo, quod eum ad tumultus uix sedabiles parum ueracibus mandatis euocasset, increpitus, concitatæ plebis dementiam à temulentia coortam affirmat, eius'que rei quosdam in concione stertentes fidem fecisse. Quam ob rem non in urbe, sed campo concionandum fore, ne hominibus potionis auidis, uiolandæ sobrietatis accessus suppeteret. Proxima Absaloni cum australibus concio fuit. Illic regium satrapam Petrum (Euari hic filius erat) profectis ab inuidia accusationibus asperius quàm uerius laceratum, quò

C tutiorem ab hoc calumniæ genere præstaret, proximo sibi sedendi loco recipi iussit, uenerabiliq; uicinitatis suæ præsidio, ne quid in amicum atrocius consuleretur, prouidit. Postera luce per summam litium cognitionem exacta, pleno æquitatis iudicio cunctas querelarum partes absoluit, causisq; legitima definitione explicitis, delectatam beneficio plebem ad grates sibi rependendas adduxit. Inde progressus, indigenæ militis indicio cognoscit seditioso edicti genere concitatum populum, apud Album fontem concioni quatriduo uacaturum. Igitur tametsi Scanorum potissimis stiparetur, ad supplendum tamen arbitrorū numerum etiam Thordonem nuntio uocatum, quid sibi super popularium motu recens fama prodiderit, edocet. Ille uerbis suspicionem dementibus rumoris fidem leuare, nihilq; tale metuendum astruere, cæteris aduersum uim publicam res cautius gerendas monentibus. Ita sententia uariante rerum dubijs, indubitato Sygastham insulam explorandi gratia adire collibuit. Illic Absalon ante accepta certiore expertus nuntio, consternatam amentia plebem, quod ei se tutò obiecturus non uideretur, procuratis qui concionem accederent, per summam æquitatis promissionem delinire constituit. Qui cum omnia atrocissimo multitudinis furore misceri, ipsamq; ausu petulantiore instinctam, effusa uerborum licentia nobilitati insultare cognoscerent, acto mandatorum silentio maximum seditioni incitamentum dedere, plus alienæ dementiæ quàm propriæ legationis officio tribuentes. Quod perfidia an metu egerint, dubium reliquere. E quibus Petrus longus insignis staturæ, ægre dicendi potestatem adeptus, affirmare se tametsi miles Absalonis esset, respectum eius ciuium cultui non anteferre, populi maiestatem pontificis partibus priorem ducere, plus publicæ charitati quàm priuatæ debere. Cæterum ad omnes uulgi actus imitandos propensiore animo fore, libertatem eius iam quasi naufra-

D gam ac periclitantem, ne armis quidem protegere dubitaturum. Responsum à concione est, ludificari plebem quam Absalon magnatesq; rapinis uulgus affligere soliti, de industria petere supersedissent. Quam uocem uniuersis acerrimo clamore comprobantibus, multitudo maximo fragore dissiliens, armata passim equos inuolat, Absalonis penates hostiliter petitura. Neque enim eò properanti succurrit illos à se lares incursari, quos toties sibi munificos experta fuerat. Cuius nuntiandi gratia, legatorum iuniores telis quibus undique petebantur callidius euitatis, citatò Sygostham peruenere. Ea re concussi milites Absalonis, diuerso consilio defensionis auxilia circunspiciebant. Alij pratis spaciantes equos colligere, pars uadum prætentum insulæ, quod postmodum Absalon lateritio opere uallandum curauit, contractis quas fors obtulerat quadrigis obcludere, pars saxa iactilia lectitare. Tum Absalon, hortante seniorum turba, aut obsidioni animum præparare, aut primis incursantium ante nimium & intolerabilem multitudinis aduentum oppressis abscedere, neutram consilij partem probare se dixit, quod nec opportunos obsidioni commeatus haberet, & se patrem potius quàm prædonem existere meminisset. Sed neque se pacis studium cuius condendæ causa aduenerit, humano sanguine polluturum, aut pias pastoris partes truculento percussoris officio mutaturum. Malle uero qui primi irrumperent innocue & sine cæde deturbandos curare, facile fugam daturos, quod nullo fulciantur imperio. Militibus deinde quempiam plebeiorum uiolare prohibitis, primorum agmen propinquum collem acie occupantium, prælata cruce adortus, in proximum nemus refugere coëgit: compræhenso seditionis autore, quem memores iussorum equites, armis amictuq; nudatum, pulsare duntaxat contenti fuere. E quibus unus consertissimis hostium globis lasciuioris equi petulantia adactus, loco palustri ignorantibus socijs, concursu popularium interficitur. Ita Absalon agrestium impetum elusisse contentus, nullo hostiliter imminente, liberum repetendæ urbis

A urbis iter habuit, eiſdem auidiſſima inſulæ direptione, irarum ſuarum procurſum explentibus. Igitur patricij ſpiritus pontifex, ut tranquillum ita ſalutare conſilium ſecutus, pietatem ſæuitiæ præferendo, dum gregi parcēdo conſulit, plus gloriæ & uirtutis in innocentia ac moderatione quàm leſionum ſuarum ultione conſtituit. Quo enim ſe longius à ferri licētia retraxit, hoc religionis laudi propius admouit. Superuenientibus deinde quos ad deleniendam concionem direxerat, eorum uocatione queritur ſimplicitatem ſuam huc diſcriminis eſſe perductam: percontatus cur improuidum ſe & imparatum, ad res tanta difficultate implicitas, ſecura mandatorum ſpecie pertrahere uoluiſſent. Quibus ſe nihil tale ſuſpicatos dicentibus, culpamq; negligētiæ confeſſione excuſantibus, æſtimare eos quid nunc expediat iubet, præteritum errorem præſenti conſilio correcturos. Reſpondent, nec armis ſe, nec auxilijs inſtructos, contrahendi utriuſque commodi cauſa domum digredi neceſſe habere, paratiores poſtridie reuerſuros. Ipſum interim exquiſito latebræ genere uti debere, probro cariturum qui tempori conſulat. Quod utrum malignitate ingenij, an inopia conſilij prætulerint, æſtiment quibus ſequentia eorum acta cognoſſe faſtidio non fuerit. Refert Abſalon honeſtiorem ſibi caſtelli quod in Sialandia haberet aditum fore, parum latebras exquirere ſolito. Quarum deformitatem peroſus, Thordone nauigium præbente diſcedit. Neq; enim claritatem ſuam obſcuriore loco coarctādam putabat, cuius fulgorem per tot terrarum ſpacia, conſpicuis uirtutis operibus diffuſum non ignorabat. Sialandiam ingreſſus, Vualdemarum apud inſulam Samſam uenandi ſtudio inſeruientem, recepta ab ipſo epiſtola, petere iubetur, neceſſarijs patriæ uſibus uacaturus. Vbi cum Sunone Esbernoq; propoſitas negotiorum curas debita agitatione complexus, poſtremo apud regias aures Scanici tumultus famam ædidit, primuſq; ipſe perturbationum ſua-

B rum nuntium agere non exhorruit. Aeſtuantem animo regem ſeditioſiſq; ſupplicia minitantem, conſilij ſui delenimento à propoſito retraxit, exigendæq; ultionis affectum, primorum Scaniæ uirorum beneuola uocatione differre docuit, quos etiam illum apud Fioniam petituros, plenis humanitatis officijs proſequi non ſuperſedit. A quibus eundem precari rogatus, ne Saxonem, Achonem, Sunonem, & Esbernum homines extra Scaniam ortos, eius rebus præeſſe pateretur, affirmantibus finem ſeditioni fore, quæ ob ſolam eorum petulantiam cœperit, ſi procurationem exteris attributam ad indigenas transferri curaſſet. Inuidere eos regis potentiæ reſpondit, cuius in dandis beneficijs arbitrium abrogare nitantur. Se uulgi ſæuitiam experiri quàm regiarum rerum dominium tot ſæculorum uſurpatione firmatum, inſidioſa prece ſubruere malle. Tum illi omnem conſternationis rabiem in eius caput effundēdam minati, ſuperbius æquo reſponſum dedere. Iiſdem à rege quidnam mitigandis Scaniæ rebus efficaciſſimum eſſet interrogatis, ſolam eius epiſtolam quæ blanda aſperis certæ moderationis temperamēto miſceret, huic tumultui ſedando ſuffecturam dicebāt. Quorum inſtinctu rex plebem Scanicam plenis minarum literis aggreſſus, non parum nutrimenti publici furoris incendio addidit. Siquidem indignatus populus, eum aduerſum ſe cōcitatorībus notis uſum, aduerſum hunc ſcribēdi auſum iram ſuam ſæuerius deſtringēdo, omnia uectigalium iura ſolenniter abrogāda curauit. Pontificales quoq; decimas execratus, ſacerdotibus coniugia decernebat: quorū etiam ſacra ſibi exploſo pontificis miniſterio ſufficere prædicabat. Igitur in diuina pariter humanaq; graſſatus, maieſtatis cōtemptum religionis iniuriæ ſociabat. Rex fruſtra minis inſtitiſſe ſe uidens armis agere conſtituit, exactoq; meſſis tempore, in traijciendo milite magnis nauigiorum copijs ſuccinctus, Helſingum oppidum petit, Abſalone inter poſtremos appellere iuſſo. Plurimū illic uulgus piſcandi opportunitate contractum, crebris habitaculis occupauerat littus. Quod Abſalone uiſo, odium eius alimētorum

C suorum studio anteponens, littorales & quos casus obtulerat lapillos aduentanti ipsius nauigio obijciebat, parum recolendo illum à se Scaniç finibus pelli, qui cunctis Daniæ locis tutum habitationis usum præstiterat. Pars rege in concione relicto, per summum maiestatis cõtemptum ad mare decurrens, antistitis aduentum pari iniuria excipiebat. O ingrata Scaniensium gens, quæ pleno temeritatis furore, tot commodorum tuorum autori iniuriam pro gratia rependere rubori nõ ducis. Pastoris parentisq; tui nauigium improbissimis euecta furijs, finibus tuis prohibere conaris, cuius beneficio tibi piraticam toties sæuitiam expertæ, tuta latè nauigatio patet. Illi præsentẽ littoris aditum negas, cuius bellica uirtus ne tu quidem hac littoris sede pellerere, perfecit. Desine ergo optimis amplissimi integerrimiq; uiri meritis quasi grauissimis insultare delictis, errorem q; iniquo animorum iudicio contractum, ueloci pœnitẽtiæ studio redime. Nec patienter rex tam contumeliosam eorum audaciam ferre potuit. Aestuantem eum equosq; & arma poscẽtem Arusyorum pontifex Sueno medium complexus, ne quid duri in plebem cõmitteret, obsecrabat. Pietas illi an metus hunc ausum præstiterit, incertũ est. Sed apud regis animum continua Absalonis charitate flagrare solitum, uenientis amici pericula, complectentis precibus præponderabant. Quo descendente, qui nauigium infestauerant summa cum innocentiæ simulatione, repetitis tabernaculis Absaloni littus cessere, in quo postmodum diuiduum ei regiq; cum Scanico milite colloquium fuit. Scanienses apud quos rex sopiẽdæ seditionis consilium agitabat, Absalonem, aduenasq; Scaniæ portioni præpositos remittendos monebant, dicendo nihil ad publicam demẽtiam comprimendam eorum absentia efficacius fore, quæ non aduersum regẽ, sed in illorũ plenos malignitatis actus exarserit. Huius sententiæ suffragatores Iutenses milites fuere. Creditum est eos partim decimarũ odio, D quarum nuper Scaniæ Sialandiæq; solutio inoleuerat, partim metu ex forensis pugnæ recordatione cõtracto, Absalonis affectasse discessum. Quam eiusdem equites honestiore animi iudicio execrati, tantum sibi necessitudinum, tantum generis armorumq; robur esse dicebant, ut inuitis infestisq; popularibus herũ suum absq; regiorum militum adminiculo, per cunctas Scaniæ partes à se tutò libereq; circunducendum sperarẽt. Quorum animosis adhortationibus rex, ob pacem plebi conciliandam, ignauos Iutensium monitus anteponẽs, uocato Absalone secreto, memorat quantam inuicem sententiarum concordiam semper gesserint. Nunquam sibi tam diuersa ac rigida animorum iudicia fuisse, quin ad postremũ alter alterius arbitrio flecteretur. Orare deinde eum progressionis in Scaniam propositum deserat, Sialandiamq; repetere deforme non ducat, speciosis aliquando consilijs utilia prælaturus. Ad hæc Absalon ne tunc quidem se ueterem obsequendi morem relicturum præfatus, consilio usurum affirmat, quamuis absentiam suam multis & grauibus mendaciorum notis lacerandam sciat. Rex gratijs tantæ moderationi impensius actis, equites eius in augmentũ comitatus deposcit. Illi in plenos fidei charitatisq; fletus effusi, hunc sibi supremi perpetuiq; dedecoris diem affirmant, huic ignominiæ non propria sed alienorum ignauia protractis, ut cui famulatus officia debeant, desertionis probra persoluant. Ita Absalone per summam animorũ mœstitiam relicto, regem prosequebantur. Graues illi difficilesq; cum plebe conciones fuere. Vbiq; enim causas armata dicebat, animum habitu ostentatura. Quotidie Absalonem falso & inaudito obtrectationis genere lacerabat. Hæc audientes Iutenses occulto laudationis studio prosequebantur, blanditijs fouentes quod armis punire debuerãt. Qua adulationis deformitate, maximum seditioni irritamentum dedere. Rex finitis cõmeatibus Scaniam relicturus, lectos è plebe uiros componendi cum Absalone gratia, ad illud Sialandiæ littus quod ab Elsingo oppido uocabulum tenet, traijcere iubet. Vbi demum Absalon regi obuius factus, com-

pluribus

A pluribus innocentiæ testimonijs obiecta purgando, cunctas mendaciorum partes quibus absens notatus fuerat, adeò ualidis copiosisq; rationibus subruebat, ut criminatores reatum confiteri coactos ad ueniam à se flagitandam adduceret, deq; accusatoribus sui ueneratores efficeret. Nec parua apud omnes eloquentiæ eius admiratio extitit, compluribus qui aderant diuino ore eum egisse dicentibus. Sed hæc omnia Scaniensium legati ad ciuium arbitrium relegantes discedunt, absque patriæ consensu nullum sibi componendi ius esse testati. Sed neq; eorum fida adhortatione, populus Scaniensis ad deponendam consternationis suæ rabiem adduci potuit. Nam nec decimas pontificalibus usibus solui curatum, nec quicquam quod ad præstanda sacrorum iura attinebat exhibitum. Quorum infandam sacrilegamq; pertinaciam Absalon proximo sacerdotali consilio per epistolam uisitato, cunctarum Scaniæ ecclesiarum obseratione puniri præcepit. Cuius edicti præmonita plebs, per idem tempus ante ædem Laurentij in cōcionem armata descendit. Ad quam sacerdotes binis ordinis sui uiris, qui pontificalis edicti rigorem exponerent missis, sacrorum cessationem, diuiniq; taciturnitatem officij, si decimarum solutionem abnuere perseuerasset, minati sunt. Delegantur totidem è plebe mutuas sacerdotio minas intentaturi. Ab his responsum est, sacerdotes alimenta sua plebi, non pontifici debere, quorum munere & beneficio necessarijs uitæ usibus instructi noscantur. Quocirca aut diuinis inseruiant, aut ingrati patria cedant: si neutrum egissent, non solum honorum omnium pœnam, sed etiam sæua membrorum supplicia recepturi. Ad hæc clerus responso constantissime dato, se neq; mortis metu, neque paupertatis respectu, quo minus antistitis sui imperium pera geret, cessaturum affirmat. Tam pia tamq; religiosa cleri constantia, euictum uulgus precibus minas mutando, quoad Absalon conueniri posset sententiæ dilatio
B nem poscebat. Ciuile siquidem bellum se excitaturum timebat, si in sacerdotes sibi nobilitate pares animaduertere studuisset. Nam cum in Scania alienigenæ indigenis permixti, sacerdotia gererent, amplior tamen digniorq; domesticis reuerentia præstabatur. Quo effectum est, ut utriusque ordinis consensu mitterentur, qui iustas animaduersionis inducias flagitarent. Haud ægre ab Absalone obtentæ sunt, plus clementiæ quàm seueritati indulgendum putante. Multum ab eodem gratiarum sacerdotalis cœtus constantiæ persolutum. Nihilominus populus cum contemptu beneficij, regiorum, pōtificaliumq; militum penates publice diripere perseuerauit. Appetente publici ieiunij tempore rex Scaniam, eius Sialandiæq; militia succinctus, Helsingi transitu petit, Fioniensium Iutorumq; comitatum ob præbita ab eis iamdudum seditioni irritamenta pertæsus. Absalon ob chrismatis confectionem pontificali officio administrandam Lundiam deproperat, ubi paucos cum rege dies feriatus, uicino rure se excepit. Hac fama septentrionalis Scaniæ populus cum Hallandensibus excitus, more gentis misso per omnes stipite, sub specie petendæ libertatis belli titulum fingit, eoq; edicti genere exercitum construit. Quem tanta dementia ceperat, ut manum cum rege conserere properaret, summi imperij uires lacessere nullius negocij existimando. Quo rex è plaga australi regressus, apud Dysiam pontem excepto, oranti se Absaloni fustibus quàm armis agere mallet: cum uiris sibi non canibus confligendum respondit. Igitur non iræ aut furoris impulsu concitatus, sed conspicua animi industria ad corrigendam ciuium insolentiam, metumq; consimilis audaciæ cæteris inijciendum, aliquid ab inuisissima sibi feritate mutuandum ratus, mansuetudinem ingenij sui deposita ad tempus clementia crudelitatis actus imitari coëgit. In ponte res gesta est, utrisque *Tumultus popularis.*
transitum anticipare studentibus. Anceps diu prælium fuit: insignis illic agrestium pugna extitit. Quorum aciem Absalonis equites per ignoti uadi compendium ir-

C rumpentes, repentinam uictoriam ædidere. Multi illic popularium cæsi, complurибus amnis exitio extitit. Ferrum uitantes, aqua periclitati sunt, reliquiæ fuga seruatæ. Ita nefarius ille cœtus diuino iudicio profligatus, sacrilegi furoris pœnas exoluit. Rex Lundiam regressus, orientalium partium armatam plebem aduentare cognoscit, unius iam exercitus uictor, alterum excepturus. Cuius generalem conuentum pugnæ celeritate præcurrere monitus, à Lundensibus, stipendiorum loco uectigalium laxationem poscentibus, aliquandiu retentatur. Quibus obtentis in proximum campum excessisse contenti, longius eum sub excusatione tuendæ urbis prosequi supersederunt. Id regi tardius hostes excipiendi causam præbuit. Getungam appellant pontem apud quem armata popularium corona consedit. Grandes illuc lapidum aceruos prohibendi pontis gratia uecors turba congesserat. Rex alio amnem uado transgressus, ferro decernere statuit. Sed plebem non tam præsentia regis arma, quàm dira recentis sociorum cladis exempla terrebant. Missis igitur qui pontem à rege repeti precarentur, ab armis se discessuram promittit. Præcipue regem Absalonis in nimiam agrestium stragem uitandam dicentis temperamenta flectebant. Repetito ponte supplices à seditionis autoribus ad regis genua manus tenduntur, cunctaq; famulandi officia auidius promittuntur. Cum de fide ambigeretur, iusiurandum promissionibus additur. Sic uulgi collegio dimisso, Lundiam reditur. Scaniæ deinde giro pertransito, obsides à plebe recipiuntur. Ad reliqua facilis populus, decimarum solutionem duntaxat pertinacius abnuebat. Nihil magis regi quàm ad earum remissionem Absalonē abducere curatum est: summopere cauendum dicenti, ne sibi fortè quod olim Kanuto Othoniensi decimarum iura propagare nitenti acciderat, eueniret. Absalon quicquam ex consueto sacrorum iure decerpere, non minus inglorium quàm sacrilegum ra-

D tus, constantius id se facturum negabat, dicendo, tametsi rex plebis sententiam fauore prosequeretur, sibi impedimento non fore quo minus ab ea decimarum debitum exigere perseueraret, neminem ad participanda secum pericula prouocaturus. Tutissimum igitur regi silentium fore, ne ecclesiæ opem ferendo, populari seipsum odio implicet. Tam iustam, tamq; fortem Absalonis constantiam rex animo ueneratus, cum remissionē admittere nolit, exactionem deferre postulat, consilio postmodum effici posse quod armis nequeat. Paruit precanti Absalon, præfatus se decimarum loco prioribus pontificum conditionibus non usurum, ne prorsus earum iura negligere uideretur. Tam modesta Absalonis promissio consternationi remedio fuit. Summa postmodum Cæsaris in attentando Saxoniæ principe calliditas patuit: non enim minorem expugnandi eius spem in acumine quàm uiribus reponebat. In primis Vualdemarum, quem eidem certius affuturum credebat, astutia tentat. Siquidem binas eius filias, totidem filijs suis, quorum alterum successioni imperij destinarat, alterum Sueuiæ satrapam constituerat, per legatos in matrimonium postulabat: non quod sanguini suo bonæ fidei nuptias quæreret, sed ut hostem amicis abundantem auxilijs spoliaret. Quod callidius an impudentius egerit, ignorauerim. Ad illum enim falsas iungendæ affinitatis preces dirigere non erubuit, quem olim perfidiæ laqueis complicatum ad obsequia sibi paciscēda pertraxit. Amici regis intellecta fraude, hæc non matrimonij uoto, sed Henrici odio flagitari dicebant. Tam ueros Cæsarianæ calliditatis interpretes, sola reginæ sententia superauit, sanguinis sui connubijs affinitatem cum Cæsare iungere gloriosum ducentis. Quærente rege quantum ab eo dotis nomine exigeretur, legati se ignorare dixere, remq; ad Cæsaris arbitrium retulere. A quo rescriptum est, curandum regi Lubecam petere, cuncta secum illic commodius definituro. Obtemperatum rogatui est. Interea Cæsar omnibus imperij neruis ad obruendas

Henrici

A Henrici partes connisus, urbes eius passim ad se deficientes in deditionem recepit. Defectionis causa non tam Cæsaris amor quàm Henrici odium extitit. Is siquidem nimijs ac diuturnis felicitatis successibus elatus, inq; summo fortunæ fastigio nullum ruinæ incommodum suspicatus, subiectas tyrannidi suæ ceruices inusitata dominationis sæuitia, atque intolerabili morum acerbitate uexabat, nec hosti quàm ciui importunior existere consueuerat. Igitur non bello aut clade, sed fraude militum & desertione uiribus amissis, cum solas spei reliquias in Transalbianorum auxilijs haberet, Lubeco oppido relicto quod se eius mœnibus parũ tutum arbitraretur, summa cum festinatione correptis nauibus, in Stormariam intimum fugæ suæ receptaculum penetrat. Huius prouinciæ præses Adolfus apud ipsum profusis charitatis officijs à puero alitus, feliciaq; naturæ pariter ac fortunæ incrementa sortitus, atque ad ordinem militarem summis beneficentiæ studijs prouectus, tam fœdam educationis suæ mercedem exoluit, ut inter omnes Henricianæ militiæ comites, primus se defectoris nomine macularet. Post hæc à Cæsare nauigia quibus Albiam superaret, sagittarijs & funditoribus completa, per pronum amnis alueum immittuntur. Pari studio classis exquisito bellatorum agmine referta, ad impediendum Cæsaris traiectum ab Henrico contracta. Quæ postquam hostilium nauium multitudinem in conspectu habuit, earundem numero perterrefacta, proposito per fugam deserto, Cæsari transitum cessit. Qui dum oppidum Lubecum obsidere cœpisset, Bogislzlauiq; & Kazymari fratrum uires admodum suspectas haberet, utrique se potentiæ & claritatis incrementa daturum, subornata legatione promittit, prouincias quas hactenus obscure & sine honorum insignibus gesserint, satraparum nomine recepturis. Iocunda Cæsaris toties ab Henrico læsis promissio extitit, non intelligentibus sibi sub specie beneficij, deforme serui-

B tutis iugum intendi. Interea Vualdemarus classe luxu quàm armis ornatiore Lubecum profectus, occurrentibus sibi Germanorum equitibus, eximiasq; eius aduentui grates habentibus, nauigationem medio amne quoad possit proferre deposcitur, quo breuius inter ipsum ac Cæsarem iter restaret. Quo facto, postero die an Cæsarem medio itinere obuium affectaret à legatis rogatus, castra eius petere præoptauit, Romani imperij rectorem in re modica fatigare superuacuum existimando. Nec minor Cæsaris in excipiendo Vualdemaro calliditas, quàm Vualdemari in petendo Cæsare moderatio extitit. Siquidem in primis eum amplexu atq; osculo decentissime ueneratus, mox dextra honorabiliter apprehensa, deposito amiculo per media castra perduxit, præconis more cunctos ei uia cedere iubendo. Tentorium quoque nimio multitudinis conspiciendi regis auidæ concursu collapsum, planum campi petẽdo deseruit: ubi sedandæ pressuræ gratia distenta uirga, quàm poterat celsa uoce cunctos locis in quibus consisterent consedere præcepit. Sed Vualdemarus cum eius dignatione perinde ac quadã moderationis æmulatione contendens, sellam suam se expectaturum respondit, ne probato sedendi usu, imperialis cathedræ honorem usurpare uideretur. Magnates honoribus eminentes, non ordine aut ratione discretis sedendi spacijs, sed ut quenque uiolentæ pressionis casus iactauerat sedilia habebant, fortuna non dignitate locorum usum distribuente. Illic exaudire erat Theutonum uoces formam regis staturamq; mirantium: quos tanta uisendi eius cupiditas ceperat, ut sedendi humilitas obstaret, alter alterius conscensis humeris productis illum ceruicibus inspectarent, hunc regem, hunc dominũ, hunc imperio dignum referre, Cæsarem regulum homuncionemq; uocare. Adeò Barbaris eum excellens corporis habitus uenerabilem faciebat. Crediderim Cæsarem has militum uoces dissimulanter tulisse, ne regis laudibus offendi uideretur. Quem post diutinam omnium admirationem, paucis se-

C cum exurgere iuſſis, in proximum tabernaculum eodem comitatis genere de-
ducendum curauit, quo uenientem fuerat proſecutus. Illic enim ſerijs omiſſis ali-
quandiu beneuolo iocundoq́ ſermone detentum, ad ueſperam proſequente to-
tius Germaniæ iuuentute diſcedere permiſit, luce poſtera apud ſyluam portui ui-
cinam opportunioris colloquij gratia præſentiã redditurum. Interea filios regiam
nauem petere, inq́ ea ſub ſpecie luſitandi morari præcepit, chariſſimorum pigno
rum familiari conuerſatione in quanto regis aduentũ poneret, oſtendere cupiens.
De quorum nuptijs, condicto in loco mentionem orſus, maiori triginta millia ta-
lentûm, minori octo in matrimonij conditionem depoſcit. Quæ res ſuſpecta Da-
norum maioribus fuit, uirgines nondum ad nubẽdi ætatem prouectas, fraudulen
ter ab eo poſtulari credentibus. Sed Vualdemarus maiorem ſummam ſuis opi-
bus imparem arbitratus, minorem Vngariæ regis arcta ſibi propinquitate coniun
cti fiducia pollicetur. Huic pactioni iureiurando firmitas adiecta eſt, deſponſio-
niſq́ uinculum ſacramenti religione conſtrictum. His actis rex nauigia, Cæſar ca
ſtra repetijt. Quo tempore Sclauorum ad ipſum, regiæ claſſis metu, nauigijs pro-
gredi non audentium, legatis receptis, diluculo nauigium regis paruo militum nu
mero comitante eiuſdem cymba aduectus, cunctis inopinatus aſcendit. Igitur re-
ge exercitus ſui primores participandi colloquij gratia contrahente, ſolum Ru-
giæ principem Iarimarum, quem pridie compluribus uenerationis officijs, inſu-
per regio nomine adulatus fuerat, quod eum Danis perquam fidum non ignora-
ret, uocari paſſus non eſt. Habere deinde ſe dixit quod ad regem ſecretò referre
cupiat, quem ob futurum mutui ſanguinis contractum non amicum modo, ue-
rumetiam unanimem habeat. Sclauos ſiquidem eneruãdi gratia Henrici à ſe pro-
miſſionibus allectos eſſe, quas eodem expugnato minime exequi uelit, memor
D quid olim ſibi de ſubigenda Sclauia pollicitus fuerit. Orare deinde patiatur ſe eam
ad præſens ſui muneris facere, binis fratribus geminæ præfecturæ titulo ſpecio-
ſius quàm diuturnius tribuendam. Eandem quippe ſe ei, profligato Henrico, ſub-
ijcere curaturum. Annuente rege, poſteroq́ die concionẽ petente, Bogiſzlauum
& Kazimarum datis ſolenniter aquilis, Sclauiæ duces appellat, ueterem atq́ hære-
ditariam patriæ libertatem uanis atque fucoſis dignitatum nominibus uenditan-
tes. Qui ſi ſciſſent quanto oneri ſe exigui panni receptione ſubſternerẽt, mortem
beneficio prætuliſſent, aut priuati in omne uitæ tempus degere maluiſſent. Sic
ſub honoris ſpecie, grauiſſimis dedecoris probris implicati diſcedunt, ſeruitutem
falſis dignitatum inſignibus coloratam in patriam referentes. Illic quoque Syfri-
dus ſplendido Thyringiæ loco ortus, unam Vualdemari filiarum Cæſare aſtipu-
lante deſpondit, regiaq́ naue deuectus, ſolennes Sleſuici nuptias habuit. Interea
Sclaui caſtello quod propter Zuynenſia oſtia moliti fuerant, hyberna maris ex-
undatione peſſundato, bina alia ijſdem in locis materia per hyemem contracta,
Veris principio condiderunt, inexpugnabiles ſe fore rati, ſi Penus amnis Vua-
logoſto oppido Zuyna maritimorum prçſidiorum obſtaculis clauderetur. Quod
rex ſero nuncio expertus, cum ad Viridem portum impediendi operis gratia con
tractis copijs appuliſſet, ex Rugianis cognoſcit conſummatas arces, præſidijſq́
completas. Præcipue eum in his expugnandis circunſpecta portuum inopia de-
ſperare coëgit. Tunc Kanuto filio, tunc Abſalone, Sunone, & Esberno uocatis,
refert difficilem arcium oppugnationẽ ſibi uiſam, alienis eas auſpicijs quàm pro-
prijs inceſſere præoptanti, ne ſtudijs parum ex ſententia cedentibus, rerum toties
à ſe feliciter geſtarum fulgor corrumperetur. Igitur Kanuto atque Abſaloni oppu
gnationis curam imponit, præfatus minus ruboris ex inefficaci illorum pugna,
quàm ſua ad patriam redundaturum. Si uincerent, non minori ſibi gloriæ fore,

A quàm ſi ipſemet uictoriam ædidiſſet. Sed Abſalon Scanorum atq; Sialandenſium
ductum pollicitus, Iutos ſua opera ductandos negabat, quos non ſolum imperij
ſui, uerumetiam adoleſcentiæ Kanuti contemptum acturos ſciat. Nec eum præ-
dictionis augurium fefellit. Permotus dicto rex, iturum licet inualidum, reſpon-
dit. His curis aſtrictus, morbo ex ſollicitudine contracto in lectum decidit. Enim-
uero præcordia eius diuiduæ paſſiones, hinc uincendi cupido, hinc deſperatio tor
ſerunt. Mane ducibus eum ut ſibi parceret orantibus, imperiumq; eius etiam ab-
ſentis ſe executuros ſpondentibus, uix atq; ægre conſenſit, ut ad oppidum Vuor-
thyngum filio pontificiq; contradita belli ſumma diſcederet. Quibus eodem in lo
co diutina ac uehementi tempeſtate detentis, ſeditioſæ Iutorum uoces toto littore
exaudiebantur, tum cōmeatuum alimentorumq; defectum cauſantium, tum ex-
peditionis militiæq; remiſſionem poſcentium. Quas cum Homerus Ripenſium
antiſtes, quem præter religionis dignitatem ſingularis eloquentiæ claritas cōmen
dabat, copioſis facundiæ documētis delinire non poſſet, poſtremo uim uerbis an-
teponendam ratus, quendam ex ſeditionis conſortibus ante tentorij ſui fores per-
tinacius obſtrepentem, prendi uincirique curauit. Quæ res populi clamorem auxit,
ſeditionem accendit. Igitur patres plebis à rege cum contemptu imperij diſceſſum
ueriti, communicato colloquio expeditionem ab eo ſponte ſoluēdam decernunt,
temerariam eius delapſionem ſimulatæ licentiæ beneficio præcurrendam putan-
tes, ne magis proprio ductu finiri quàm regio nutu remitti uideretur. Quæ ſi in
præripiendo reditu propriæ uoluntatis motum ducis arbitrio prætuliſſet, euenire
poſſe quod diuo Kanuto ſolutæ claſſis pœnas à patria exigenti contigiſſe prodi-
tur. Quam rem Kanuto ſi patrem eius iam febri implicatum præſens morbus ab-
ſumeret, regni ſucceſſionem adimere poſſe. His conſilijs adductus Kanutus, con-
B uocatam claſſem facta reuertendi poteſtate dimittit, beneficij loco erogans, quod
plebis petulantiæ negare non poterat. Ita ſeditionis periculo bellum omittere coa
ctus, cum Abſalone, Esberno, & Sunone Vuorthingum adnauigat, paternæ fe-
bris exitum expectaturus. Igitur Vualdemarus per apertā cubiculi ſui feneſtram
uelorum reditum contemplatus, admiratione rei morbi pariter atque ægritudinis
incrementa contraxit. Summa tamen utriuſque diſſimulatione uſus, filium ad ſe
cum arbitris uenientem tam hilari uultu admiſit, ut penè morbo uacuus putaretur.
Quinetiam ſe minimo doloris ſenſu teneri dicebat, corporis moleſtiam animi ro-
bore diſſimulare conādo. Apud Abſalonem tamen religioſam culparum confeſ-
ſionem agere non oblitus, incertū mortis tempus ſacro correctionis genere præ-
currendum credebat, ſeram atque inutilem pœnitentiam iudicans quæ emenda-
tionis odio, nimiaq; peccandi perſeuerantia ad ultimum uſque ætatis terminū pro-
rogatur. Preterea locis monaſtica religione ſacratis dimidium patrimonij ſui, quæ
ad fiſcū regiū pertinebāt exceptis, teſtamēto legauit. Sed cæteris bene de eius ſalu
te ſperantibus ſolus Suno, ſiue ſomnij monitu, ſiue alio mentis oraculo doctus, fa-
talem hanc regi febrē augurabatur, quonam modo filij rebus, decedente patre, ſuc
curri oporteret prouidendū hortatus. Tantam ſiquidē in regis funere luctus acer-
bitatem futuram, ut conſilium ullum aduerti nequeat. Eodem tempore Ioannes
quidam religione Abbas, medicinæ præſumptuoſior quàm peritior profeſſor, cu
ius opi plurimum credebatur, è Scania accerſitus aduenit. Qui morbo parum pru
denter inſpecto, ſoſpitatem regi cōſtantius quàm uerius promittebat. Quem cum
cibo medicinali arte confecto reficiendum curaſſet, cunctis cubiculo eiectis quie-
tem capere iubet. Eundem paulò pòſt ſine uoce eſſe compertum, ut artuatim ſu-
dore ſuffuſum inuenit, accurratius operiri præcepit, lætum id profluuij genus ac
ſalutare teſtatus. Vtinam Sunonem potius mentis augurium, quàm medicum ar-

C tis suæ præsagium fefellisset. Cuius promissum regis obitus insecutus, quàm parum fidei in medicorum opere reponi oporteat, documento extitit. Ingressi mane cubiculum amici, defuncti regis corpus perquam simile spiranti reperiunt, adeò pristinum habitum retinente uultu, ut nec rigore contractum, nec horrore mutatum cerneres, rubicundis oris notis uiui hominis speciem aspectumq; reddentibus: incertum an decessisset: pristini caloris habitus totis adhuc membris retentus, relinquere uidebatur. Serò tandem pallore mortis fidem faciente mãdatur feretro corpus, Ryngstadiumq; funerandi gratia deuehendũ curatur. Hic uicus non uetustate modo, sed etiam paternæ eius sepulturæ titulo conspicuus habebatur. Accessit luctui matrum miserabilis planctus, sparsis comis funeri occurrentium, iterumq; se pristinum seruitutis onus experturas dicentium, extinctum illum qui ciuium capitibus captiuitatem detraxerit, qui patriam piratarum metu uacuefecerit, maritimasq; sedes perinde ac domesticas à prædonum incursu tutas præstiterit. Agrestes quoque funebri ipsius pompa conspecta, rustico opere quo occupati erant relicto, consentaneis arua querelis replebãt. Cui etiam ut supremi officij decus præstarent, funebri eius lecto humeros subijcere iocundum ducebant, euersam regis morte patriam, miserisq; sibi commune funus, aut si quid funere tristius est imminere plangentes. Pro cuius spiritu salutaria Absalon uota gesturus, inter solennium uerborum nũcupationem doloris impotens, non temperauit sibi quo minus aram lachrymis spargeret, uixq; ad rem diuinam peragẽdam uocis aut manus ministerio sufficere ualuit. Quinetiam tantum ægritudinis animo contraxit, tamq; graui & periculosa ualetudine subitò affici cœpit, ut penè uitam cum sacrificio finiret. Incredibile uideretur tantum uirum tam insigni luctus horrore confectum, si non eius erga Vualdemarum affectus fuisset notissimus. Sed fortuna altero patriæ lumine extincto, reliquum perire passa non est, ne deesset cuius ductu

D Daniæ pedibus Sclauia subijceretur, aut gens quæ sub tantis ducibus ad excellentem honoris habitum prouecta fuerat, tutore uacua remaneret. Cuius lachrymis precum loco defusis respersa altaria, non paruulum promptissimæ eius erga regem beneuolentiæ indicium præbuere. Iisdem quoque madefacta thura, gratum deo odorem dedisse crediderim.

HISTORIAE DANORVM LIBRI DECIMI QVINTI FINIS.

A

SAXONIS GRAMMATICI HISTORIAE DANICAE LIBER DECIMVSSEXTVS.

ERACTIS inferijs, corporeq; regio honoratissime funerato, Kanutus monentibus arbitris festinatione qua regnum peti firmariq; oportuit, in Iutiã secessit, paternos sibi milites obligaturus. Neque enim illi nomen regium ambiendum restabat, quod unctionis suæ tempore solenniter adeptus fuerat. In concione Vuibergensi beneuolos ciuium animos expertus, apud Vernensem tacita quorundã simultate compressa, pari cæterorum fauore excipitur. Atque ita patriæ cõsensu, regni hæres efficitur. Interea Scanorum populus laxata sibi pristinæ petulantiæ frena regis morte gauisus, cladis apud Disiam pontem peractæ piacula à principibus exigere constituit, per quos charissimis necessitudinũ solatijs orbatus fuerit. Sed & Ako quidam Tubbonis filius plenis temeritatis eloquijs flagrantissimam ciuilibus malis facem subijciebat, extinctæ & iam pene sepultæ Scanicæ seditionis reliquias suscitando. Cuius mali impediendi gratia Absalon in Scaniam transgressus, apud plenam malignitatis cõcionem oratione liberius quàm efficacius habita, à plebe deseritur, factionis principes alium concionondi locum complexos petente. Quorum tam petulans ac præceps audacia erat, ut equis insidentes cunctam Scaniæ plebem ad eundem locum semestri spacio exacto, quasi tuendæ libertatis gratia armatam redire sub edicto iuberẽt: quæ res Absaloni Sialandiam repetendi causam præbuit. Ob cuius secessum popularis sæuitiæ procursus temeritatis incrementis euectus, inq; Thordonis & Esberni penates effusus, eosdẽ prius rapinæ,
B deinde incẽdio subiecit. Cõplures quoq; Scanicæ nobilitatis sequentibus diebus ædes crematæ. Siquidem factionis duces quo promptiore plebis audacia uterentur, petulantiam eius principum bonis pascendam curabant, dulcedine prædæ & assiduis fatigationis præmijs, iocundiorem atque alacriorem eius operam redditurі. Igitur nobilium complures æqualium exemplo uim penatibus suis inferendam timentes, bona omnia amicorum custodiæ mandabant. Pars fretum nauibus complexa, se & opes undis quàm ædibus credere præoptabant. Pars apud Absalonem exulare solatij & lenimenti loco duxit. Cuius atque Kanuti equites suam æque ac dominorum fortunam afflictari cernẽtes, cum iniuriam armis propulsandam duxissent, seditionis principes frustra à se sine duce res nouari superiore tumultu experti, Haraldum quendam regij sanguinis & obtusi cordis, impeditiq; sermonis è Suetia accіscunt, hominem prorsus regno imparem, cum in eo nihil præter generis nobilitatem natura aut fortuna commendabile reddidisset. Igitur maiore cum opprobrio talem uirum Suetia miserit, an Scania receperit, incertum est. Quo rumore attoniti perculsiq; magnates, prout se hostium aduentus fama uariabat, dubijs Absalonem legationibus fatigant: nunc opem eius transitumq; poscentes, nunc eundem cum tota manu supersedere iubentes. Nondum enim Scaniæ partes Haraldus irruperat. Quas cũ Kanuti Suetiæ regis eiusdemq; satrapæ Byrgeri præsidijs ui rupisset, ad noui principis opinionem cupide congestum uulgus incredibiles ei copias sociabat. Quibus fretus, Lundensi urbi portas sibi claudenti excidium minatus est. Igitur ex magnatibus complures alternis internuncijs contracti, fortiq; inuicem cohortatione firmati, propter Luminam amnem castra constituunt: alijs regiorum militum per ignorantiæ simulationem uenire supersedentibus. Quos tantus pugnandi ardor ceperat, ut per summum

C non solum periculorum, sed etiam popularium contemptum, absque paucitatis suæ respectu ut quemq; equi pernicitas adiuuabat, sine imperio aut ordine effusis habenis in hostem contenderēt. In quo quidem impetu, maiorem uenti (quem fortè aduersum habebant) quàm hostium quos impetebāt sæuitiam experti sunt. Ille enim magnitudine sua clypeos cursitantibus decussit, hi ne pectora quidem irrumpentibus obuertere ausi fuere. Ita popularium acies numero hominū quàm animis præstātior, incruentam de se uictoriam dando, plus pericli an ignominiæ senserit dubietati subiecit. Enimuero quò expeditius fugam, qua pugnā præcurrebat, intenderet, seipsam scutis exuere non erubuit, armorum onus abijciendo quorum usus experiri confisa non fuerat. Hac igitur partim cæsa, partim capta, Haraldus cum Akone quem affectati regni autorem habuerat Suetiam refugus petebat. At Lundenses suspensis ad belli euentum animis in neutram partem auxilia commodabant, fauorem uictoribus erogaturi. Qui rei successu conspecto, perinde ac uictores uictis insultare cœperunt, cupiditate laudis & prædæ alienis se uirtutibus inserentes. Nec contenti popularium specie bis bellum potentibus intulisse, collecta concione tertium aduersum eosdem indicere grauati non sunt, suscepti uulneris dolorem consternationis furori permixtum communi nobilitatis exitio pensaturi, tantamq; prouocandi perseuerantiam siue pudore cladis, siue cupidine ultionis animis insitam gestantes. Neque enim illos aut illustrium uirorum respectus, aut uulnerum suorum memoria, quo minus seditionis studia sectarentur domare potuit. Quod periculum cunctorum Scaniæ magnatum capitibus contiguum, præproperus Absalonis cum Sialandensibus aduentus dispulit. Siquidem sublatis uexillis deputatum concioni locum ingressus, non solum turbulentissimo plebis proposito obstitit, sed etiam leges quæ ini-
D quissimis eiusdem suffragijs conuulsæ fuerant, pijssimo iudicij decreto ad pristinæ autoritatis habitum reduxit. Sed neque Haraldum quò minus à magnatibus damnaretur, absentiæ patrocinium protegere potuit. Hunc certe bis à Scaniensibus multatum dixerim, semel armis, iterum sententijs. De quo quidem discernere arduum est, ferro an suffragijs punitior fuerit. Plebs quoque nihil hostile ausa, armis summa cum propositi dissimulatione depositis, Absalonis se turmis tranquillo concionandi more iungebant, singulis iudiciorum suffragijs alacrius quàm libentius succlamando. Ita terribilis illa ac diutina seditio simul cum concione finem habuit, funesto plebis conatu ulterius aduersum principum collegium insolescere non audente. Interea Kanutus excitati in Scania belli nuncio, Fioniam è Iutia petere coactus, Esbernum Absalone fratre nunciandæ regiarum partium uictoriæ gratia transmissum, obuium accipit. Cuius inopinato occursu tristia afferri ratus, hærente animo, deiectoq; uultu quicquam ex eo cognoscere uerebatur. Postmodum non solum eiusdem plena hilaritatis fronte meliora sperare iussus, uerumetiam iocunda ac libenti narratione de suorum uictoria doctus, in Scaniam ouans processit, ac primum eius prouinciam Frostam rapinæ & incendio opportunam exhibuit, uastassetq; ni Absalonis erga illam studium gerentis interuentu prohiberetur. Quo mediante effectum est, ut ab his qui in regem Haraldica factione deliquerant, æra tantum pœnæ nomine exigerentur. O immensam clementiam, cuius beneficio hominibus euidenter noxijs, maximi facinoris culpā paruulo censu redimere licuit. Quo exemplo cæteri ad spem ueniæ erecti, mitissima Absalonis opera parem regis mansuetudinem experti sunt. Egregium tunc Kanutus moderati animi specimen dedit, cum ultionem quam uniuersorum crimen meruit, unius amici precibus donauit. Indignum adolescentem, cuius uirtus externi principis acumine tentaretur. Compluribus

enim

A enim Cæsaris legationibus curiam adire, paternæq; amicitiæ successionem expetere iussus, intercedente amicorum consilio quam modestissime rescripsit, excusationis uerbis à regnandi nouitate quæsitis. Siquidem arbitris eius excussa atque explorata Cæsaris calliditas erat: hisdem perfidiæ laqueis filij simplicitatem circumuenire studentibus, quibus olim patris credulitatem implicatam habuerat. Cui cum Cæsar ereptursum se regnum alijq; daturum plena minarum epistola respondisset, solum hoc rescribere contentus fuit, quærendum uidelicet Cæsari esse priusquam sibi regnum adimat, qui Daniam in eius beneficio reponere cupiat. Qua responsi libertate, non solum minantem elusit, uerumetiam plurimum à se fiduciæ in ciuium animis reponi docuit. Apud quem Cæsar frustra monitis egisse se uidens, Syfridum qui sororem ipsius in matrimonio habebat subornat, quod literarum suarum instinctu nequibat, alienæ uocis supplemento persuasum haberi conando. Qui ubi Daniam intrauit quanta regis charitate ob sororis eius matrimonium teneretur, quantisq; Cæsar uiribus esset exposito, Absalonem, Sunonem, & Esbernum, qui soli ex amicis cum rege admittebantur, tum fidei quam Kanuto cuius tutores existerent deberẽt, tum fiduciæ quam eiusdem pater in eorum pectoribus reposuerat admonitos orare cœpit, ne amicorum nomine hostes agendo, creditum sibi pupillum annis & consilio tenerum, graue & intolerabile belli onus suscipere iubeant, eumq; sub titulo tuendæ libertatis regno exuant: qui potius salutaribus illum consilijs formare curæ habeant, Romaniq; imperatoris curiæ ascribi deforme non ducant. Respondet Absalon, de se dubium non esse, quin utiles si nosset monitus, Kanuto libenter fuerit porrecturus: à quo ita Cæsaris amicitiam expeti uelit, ut propriæ eius maiestatis decus incolume seruaretur. Nam & Vualdemarum Frederici partes, amicitiamq; secutum, nihil fide eius aut promissione fallacius reperisse. Proinde Syfridum nosse debere, Kanuto Cæsariq; æquum regnandi ius esse, neque minore cum libertate hunc Danici regni, quàm illum Romani imperij gubernacula continere. Igitur indignante Syfrido, plenaq; minarum ac fastus responsa fundente, an tu, inquit, ex temetipso Daniam pensas, eamq; ut Thyringam à Cæsare cum uolet quamfacilime capi posse existimas? Proinde abi, imperatoriq; tuo perfer Danorum regem ne minimam quidem obsequij partem dignitati eius ac nomini delaturum. Dignum hoc contemptu dixerim, qui propior alieno imperio quàm propriæ affinitati tam inuisam Danicæ libertati legationem suo monitu administrare sustinuit. His auditis Cæsar, spernenti se regi, quia bellum nequiuit, odium inflixit, animo non ferro contemptum ulturus. Spe tamen potiendæ Daniæ non omissa, ciuilium in ea malorũ motum expectandum putabat, seditione diuiduam gentem, minore cum uirium suarum periculo oppugnandam sperando. Quam opportunitatem aliquandiu quæsitam à fortuna sibi negari conspiciens, Sclauiæ satrapam Bogiszlauum quem nuper Kazimari fratris decedentis orbitas hæredem effecerat, crebris muneribus amplissimisq; promissionibus in Danica bella sollicitat. Cuius hortatui Bogiszlauus pronius quàm prudentius obsecutus, sed bellum aduersum Daniam palàm atque aperte profiteri non ausus, primum auunculi sui Iarimari Rugiæ præfecti quæsitis simultatum causis hostẽ agere cœpit, Cæsarianæ militiæ respectum arctissimis affinitatis uinculis præferendo. Qua de re Kanutus per Iarimarum certior factus, mitti curauit qui causam à Bogiszlauo tam subitæ læsionis inquirerent. Ille non regem, non Daniam à se lædi, sed iniuriam à Iarimaro illatam repelli testatus, communem controuersiam per utriusq; legatos, armis interim depositis ad regis cognitionẽ, referri deposcit, eundemq; pacis inter se faciendæ autorem flagitat, uerbis beneuolentiam simulantibus, sim

B

C plicitatis fidem prætendere cupiens. Igitur rege nihil insidiarum aut perfidiæ metuente, causæ dictionis dies locusq; decernitur. Apud insulam deinde Samsam, non solum huius negocij explicandi, sed etiam iuris ciuilis emendandi gratia ingenti nobilitate contracta, amborum legatos excepit. Quorum altercatione solenniter audita, cum in Iarimarum complura loquacius quàm uerius obiectarentur, ac propter principalium personarum absentiam sententia impediretur, à Bogislaui legatis ultro iureiurãdo promissum est, eum cum primum regi placitum foret, in rem præsentem uenturum: ita in eludendo rege non minore legatorum quàm eius à quo missi erant calliditas uersabatur. Quorum promissis Kanutus securius quàm cautius æstimatis, concilio ocyus dimisso in Iutiam secessit, fortissimis quibusq; Scanorum ac Sialandensium tantam ocij tranquillitatem causantibus, seq; nimia iam quiete in desidiam prouolui querentibus, longo delitiarũ usu enerues animos gerere, qui sub rege Vualdemaro totius fermè anni tempus multiplici rerum agitatione, uarioq; militiæ genere deducere consueuerint. Nam militaris roboris neruos sicut ocio hebetari ac remitti, ita negocio intendi excitariq;. Igitur acuendæ uirtutis gratia piraticam aduersum Estones in commune decerni placuit. Inter hæc Bogislauus hortante Cæsare non solum patrijs ac domesticis uiribus instructus, sed etiam à finitimis late præsidia mutuatus, aduersum Rugiam quingentarum nauium classem ingenti belli apparatu refertam contraxerat. Quibus copijs nihil hostilium uirium obstaturum ratus, Bugislauum quendam legati nomine Cæsarem petere iubet, qui tantum à se exercitũ aduersum Daniam contractum nunciaret, ut dubitare non possit quin Kanutus resistendi fiducia defectus, quamcitissime Romano se foret imperio traditurus. Delectatus promisso Cæsar, laudato Bogislauo legatum imperatorijs donis prosequitur. Iarimarus tam subiti inopinatiq; belli fama perculsus, Absaloni in Sialandia se continenti magnitudinem periculi Rugianæ genti imminentis, propinquitatemq; denunciat. Qui protinus festinatione quanta sociorum expugnationem præcurri oportebat accinctus, missis per Sialandiam epistolis, omnem ætatem armis habilem in classem confluere iussit, minores rates maioribus, onerarias piraticis sociauit, plebiq; demum ac nobilitati promiscuum corripiendarum nauium usum concessit. Eodem edicti genere coniunctis Sialandiæ insulis imperatum. At Fioniensibus Scanisq; sextum intra diem præfixum portũ petere, alioqui supersedere iussum. Neque enim ulteriores apparatui inducias conuenire. Adeò autem in his quibus expeditionis societas mandata fuerat obsequendi solicitudo flagrabat, ut egregio alacritatis certamine constitutum sibi tempus aut implerent, aut præcurrerent. Kanutum uero tametsi nuncium in Iutia recepisset, ingens locorum distantia denunciati temporis angustijs permixta, Absalonici operis consortem existere non patiebatur: sex solas naues Fionia, quatuordecim Scania, cæteris tarditate impeditis, transmisit. Quarũ insignis paucitas culpæ obnoxia uideri potuisset, si non longinquitatis patrocinio defenderetur. Pentecostalis festi peruigilium erat, quando prænominatum sinum Absalonica classis inierat. Eadem die ne quid segnius aut cunctantius gereretur, Hythim insulam adnauigari curatur. Illic obuij Rugianorum nuncij præstolandum docent, quoad sciri possit in quam Rugiani soli partem hostilis irruptio tenderet. Iam enim Bogislauo ad insulam Coztam Rugiæ prætentam esse peruentum. Qui quanquam hostilia iam penè rura pulsaret, non temperauit sibi quo minus sobrietatem effusa crapulæ licentia uiolaret. Tanta siquidem epularum indulgentia exercitum aluit ac corrupit, ut conuiuium magis quàm bellum amplexus uideretur. Verum Absalon nunciorum monitis obsecutus, hisdem postera luce regressis, Bogislauumq; ex aduerso Strelæ insulæ copias

D

copias

A copias expositurum docentibus, quanquam crepusculum appetebat, correpto signo ocyssime littus scapha petiuit. Gubernatorum deinde collegio per præconem uocato, nuncioq; quambreuissimo militibus ædito, ingenti cohortationis cura alacritate exercitum repleuit quietem, suam certis uictoriæ imaginibus adumbratam præfatus. Nec alia militum responsio fuit, quàm pugnam se optare: quam si accipiant non dubitare quin uincant. Quem animorum calorem tum à longa uincendi consuetudine, tum etiam ab ingenita Danico sanguini uirtute traxerũt: digni qui uocis suæ augurio non fallerentur. Igitur Absalon incertæ nauigationis metu quod fretum dubiæ profunditatis esset, diluculum præstolatus, cum inde soluturus esset, aliquandiu retentus est, arenis anchora altius insidente. Quo euenit, ut ab uniuersis infinitum procedendi ardorem gerentibus relinqueretur. Sed neq; se ab exercitu præcedi indecens existimabat, à quo plus hortationi suæ quàm cunctationi tributum cernebat. Quem merito his gratulatum crediderim, qui iustę celeritatis compotes, quàm uiolentæ moræ consortes existere maluerũt. Quam tarditatis iacturam impedimento solutus tanta remigij uelocitate pensauit, ut penè prima nauigia occupauerit, dispendium casu inuectum præliandi cupidine redimendo. Hunc publicæ festinationis procursum missa à Rugianis ratis excepit, quæ aliquanto remissiore nauigatione utendum doceret, quod Bogiszlauo adhuc insulam Coztam tenentem incertus irruptionis locus existeret. Sed & Iarimarus secessum hostium domestico milite succinctus operiebatur. Igitur cessata impetus cura ad littus Dreccense diuertitur. Illic affertur hostes domum petisse, nuncijs incidẽtis fortè nebulæ errore deceptis. Idem nostris portum Darsinum petere iussis, Iarimari cum eis consiliaturi Rugiano exercitu uallatum pollicentur occursum. Quo loci adnauigato, cum nec Iarimarus nec quisquam ex
B eius satellitibus repertus fuisset, placuit Nicolaũ Falstricum quod Sclauicæ gentis linguam calleret, explorandi hostiũ secessus gratia ad Iarimarum dimitti. Quo abeunte, cum Absalon diuinæ uenerationi uacaturus littus scapha petisset, repentino nuncio per Iarimari familiarem suscepto, cognoscit Pomeranicam aduentare classem, quæ si nebulæ densitas non obstaret, cerni cominus posset. Igitur reuocatis qui sacra gestabant, cupide concitatam classem obuiam hosti in altum direxit, armis non precibus Deo libamenta daturus. Quod enim sacrificij genus scelestorum nece diuinæ potentiæ iocundius existimemus? At Pomeranis non tam hostile solum repente inuadendi, quàm Rugianorum equitatum defendendi littoris studiosum uarijs nauigationis ambagibus ludificandi propositum erat. Qui Danicam conspicati classem, Boruuegium occidentalibus comitatum Sclauis auxilijs sibi ferendi gratia aduentare credebant, aëris nubilo nostrarum nauium numerum habitumq; dignosci non patiente. Neq; enim eorum animos subire poterat, Danos per tot locorum spacia à Sclauia remotos, intra tanti temporis angustias eo loco fuisse prouectos, speculatoribus ob nimiam securitatem excubandi officia parum curiose gerentibus. Igitur Bogiszlauus Rugianam classem appelli ratus, à centum & quinquaginta myoparonibus circuiri desiderat, reliquam classem ueluti in aciem iactis anchoris componit, naues quibus alimenta uehebantur aliquanto piraticis præstantiores, inter ipsas & continentẽ admouit, armatæ multitudinis speciem uacua lignorũ effigie adũbraturus. Quo uultu deceptus Suno Bogiszlauum auxilia à Theutonibus mutuatũ credebat. Rarescente tandẽ nebula, Absalon ab exiguis hostiũ scaphis præteriri se uidens, ne omnes quidem tutò redituras per iocum aiebat. Igitur socijs ingenti cohortatione firmatis, in hostilem classem ut imperio ita ductu & nauigatione primus inuehiť. Monitus à Sunone ne eam perinde ac Germanicis roboratã auxilijs præpropera festinatione incesse

C ret,ſed temperato remigio militem armari iuberet, minime cunctandum aiebat,
præfatus eo iam loci concluſum hoſtem,ut nec bellum tutò conſerere,nec fugam
ſalubriter ædere poſſet. Itaque nihil impedimento fore quo minus promptiſſi=
mam ſibi uictoriam eſſet ceſſurus. Eo deinde monitus iterante milites,Abſalonis
munimenta corporibus aptare cœperunt, parte remigium continuante. Quorũ
apparatus nimiæ ac perſeuerantis nebulæ beneficio hoſtem fallebat. At ubi pro=
pius uentum, Danorum iuuentus ut cunctationis ita ſilentij impatiens, ſublatis
uexillis non temperauit ſibi quo minus concitatiſſimum præliandi ardorem cel=
ſo cantilenæ genere proſequeretur. Abſalonis quoque ſignum nunquam ſine
hoſtium fuga ſpectari ſolitum,Sclauis pariter & Danorum præſentiam prodidit
& confligendi diffidentiam incuſſit. Igitur ſumma cum trepidatione ſublatis an=
choris cupide claſſem concitare cœperunt,quantum nauigationis longo tempo
ris tractu protulerãt, exiguo horarum ſpacio remenſi. Innumeri quorum fugam
aut nauium magnitudo,aut anchorarum ſublatio retentabat,profundum peten=
do fluctibus quàm ferro uitam finire maluerunt. Horum rates eodem penè tem=
poris momento refertas ac uacuas conſpicareris. Sed neque prolapſos natandi
uſus ſeruare poterat,ſubiectarum uoraginum eluuie merſorum corpora tenaci=
us apprehendẽte. Quantas igitur timoris uires exiſtimemus, qui quos nimio ſui
hauſtu repleuerit,ne proprio quidem ſpiritui parcere compellit? Decem & octo
nauigia nimiæ multitudinis in ſe confugientis concurſu rupta,receptis exitio fue
re. Paucis hoſtem opperiendi animus fuit. Illius uero etiam ridicula formido ex=
titit,qui ſociale exemplum peroſus,nexo ex rudentibus laqueo ſuſpendio ſe con
ſumere,quàm hoſti necandum præbere maluit. Quod factum complures prius
admiratione, deinde ludibrio proſecuti, dulcedine ſpoliorum lentius hoſtibus
D inhærere cœperunt. Quibus Abſalon præteritis,monitiſq; ne prædam quàm ho
ſtem inſequi mallent,ſeptem ſolis nauibus totam penè fugacium claſſem inſecta=
ri non deſtitit, illa nimirum fiducia uſus, qua toties ſibi hoſtiũ terga aſpicere con=
tigit. Neque enim à palantibus in illa inſequentium paucitate numerus,ſed uir=
tus æſtimabatur. Centum fermè nauium turba maritimæ fugæ diffidentia terre=
ſtrem cepit, perq; horridos ac deſertos ſaltus inermis,attonitaq; diſcurſum ha=
buit. Iarimarum quoque hoſtilis ſanguinis quàm prædæ auidiorem concitatior
tuendæ patriæ cupido reddiderat. Quinque ac triginta nauigijs uehementi remi
gio concitatis,hoſtilis Abſalonem nobilitas deuitabat. Quæ cum ſeptem ſola ſibi
inſtare animaduerteret, fugam ſuam non ſolum triſtem,ſed etiam erubeſcendam
rata, bis nauigationi perinde ac pugnam confectura laxamẽtum dare conata eſt.
Igitur Abſalon quanquam ab amicis cæteræ claſſis aduentum opperiri rogare=
tur,nulla ex parte ceſſato remigio progredi perſeuerauit, plus hoſtium trepida=
tione quàm ſociorũ auxilijs utendum præfatus. Quo cognito Sclaui ſumma cum
exanimatione metum rubori prætulerunt, naueſq; ſuas quo fugæ habiliores eſ=
ſent,arma & equos in profundum abijciendo, oneribus uacuefacere cœperunt.
Acrius deinde conuerberato pelago,Penum amnem perſeueratæ fugæ recepta=
culum habuerunt. Quos Abſalon eouſque uacuo cunctationis remigio inſecu=
tus,ueſpera ad ſocios qui prædæ incubuerant reuertit. Cuius ne particeps qui=
dem fore ſuſtinuit,gloriam ad ſe,ſpolia ad milites redundare ſpecioſum ducendo.
Igitur ex quingentarum nauium numero quinque ac triginta delapſis,decem &
octo confractis,cæteræ in Danorum poteſtatem ditionemq; ceſſere. Illa igitur
dies quæ Abſalonis claritate obcæcatam hoſtium claſſem aut fugam aut exitium
pati coëgit, tot errores, tot maritima diſcrimina finiuit,Sialandicos portus ac Bal=
ticum fretum peſtifero piratarum incurſu uacuefecit, efferatam barbarorum ſæ=

uitiam

A uitiam iugi patientem reddidit, patriamq; nostram uix libertate sua potientem Sclauiæ dominam effecit. Efficax & inusitatum genus uictoriæ, quo cunctas hostium uires funditus euerti cõtigit. Eadem ut Sclauici cruoris plena extitit, ita nullum Danici impendium habuit. Quatuor duntaxat ex Rugianis sociorum an hostium telis perierint, incertum est. Die postero decem & octo Scaniensium nauigia superueniunt, quos Absalon non moræ eorum, sed uoluntatis æstimatione facta, prædam cum uictoribus communicare præcepit. Quid deinde Sclauis consilij foret cognosse cupiens, callidum speculationis genus amplexus, Bogiszlauũ sub simulatione benignæ & ueteris amicitiæ, perfidiæ per legatos arguendum curat, nimiamq; regis offensam obnixo placationis studio præcurri postulat. Ad hæc Bogiszlauus tantam receptæ cladis dissimulationem agere sustinuit, ut laudata monitoris beneuolentia, facturum se quod ab ipso suadebatur promitteret. Tantum autem timoris Sclauorum uulgus ob pristinam fugam animis insitum habebat, ut etiam nouam uisa rate quæ legatos uehebat ædere non erubesceret. Post hæc Absalon rerum à se gestarum famam illustri nuncio præcurri magnificum ratus, Tachonem claro Fioniæ loco natum cum tentorio Bugiszlaui quod ei portionis nomine cesserat remitti curat, nec solum uictoriam suam regi indicaturum, sed etiam fidem assertis celebrioris prædæ gestamine facturum. Per eundem quoque ne Sclauicæ uires nouis copijs instruerentur, messis tempus expeditione præcurrendum hortatur. Quem Kanutus Iutis Vibergica concione contractis, Absalonici operis euentum digno relationis officio repræsentare præcepit, expeditionis hortatore usurus, quem nuncij autorem habuerat. Quo facto omnium animis maximam educendæ classis curam ingenerauit. At Cæsar tantæ cladis nuncio recepto, postquam solo Absalonis ductu rem gestam cognouit,
B omnem non solum obtinendæ Daniæ spem, uerumetiam attentandæ fiduciam mente deposuit, proprias uires damnando, quod alienis parum efficaciter usus fuisset. Eandem uictoriam Absalon suam apud Byzantium incredibili famæ uelocitate uulgatam, postmodum ab equitibus suis tunc temporis in ea urbe stipendia merentibus accepit. Sed nouæ frugis accessio labentibus hostium alimentis opitulata est. Hisdem ex regiæ professionis cunctatione instruendorum frumento uicorum perquam utile sibi laxamentum sumentibus, huius expeditionis opinione perciti Vualogastenses, profundiora Peni amnis loca crebro lapide complent, mœnium suorum aditum nauigijs negaturi. Quas Absalon hisdem aluei locis egerere cupiens, trahendæ secum iuuẽtutis gratia corpus aquis immergere non dubitauit, easq; lapidibus uacuefaciendo, quantum transmittendæ classi satis erat, ad patientem nauigationis habitum perduxit, quanquam oppidani machinas suas tali temperamento librassent, ut eadem amnis spacia certis ictibus destinarent. Quibus obstaculis transitu uacuefacto, facilem socijs petendæ circunsidendæq; urbis aditum struxit. Obsidione cœpta refixi sub aquis stipites, quorum frequentia oppidũ erat uallatum, nauigia propius appellere passi non sunt. Hanc oppugnationis difficultatem, Danorum iuuenes uirtute superare cupientes, non temperauere sibi quo minus nauigijs à profundo remotis pedibus in aquam descenderent, uadaq; gradu lustrarent. Contrà oppidani in subiectos cominus tela iacere, nauigiaq; tormentis procul incessere cœperunt. Quorum eximios iactus eludere quàm excipere satius existimares. Anceps incertumq; uitatu periculum erat, prægrandibus saxis in consertas puppes cadentibus, in fuga ac declinatione cautoq; corporis motu, magis quàm in ulla armorum ope frustrandorũ ictuum remedium ducebatur. Absalon mediotenus nauigij progressus, egesta tormentis robora crebra corporis declinatione fallebat. Quem barbarus forte præsidio

C egressus, postquam ex clypei notis agnitum habuit, tormentorum præsidibus ma-
nu significauit ut eum impeterent. Igitur interrogatus à quodam, an perspectum
haberet qualiter ipsum barbarus denotaret, curam sui illius animo insitam respon
dit: eodem ludibrio hostem & monitorem excipiendo. Intrepidi animi dixerim,
in medio salutis discrimine pericula sua iocoso dicto prosequi uoluisse. Adeò cer-
tissimum fortitudinis & constantiæ experimentum necessitas tribuit. Expugna-
tione non procedēte, noua adoriendæ urbis ratio autore Esberno excogitata est.
Siquidem inusitatæ magnitudinis nauigium uarijs ignis nutrimētis completum,
solo uentorum remigio, opportunis incendio mœnibus adigendum curabant.
Quod latenti in undis stipiti illisum, sine ulla oppidanorum iactura propriæ cum
materiæ discrimine conflagrauit. Ita exigui ligni impedimento, spes ingentis ui-
ctoriæ subruta est: hostiumq; salus paruulo fortunæ momēto ab imminente exi-
tio protecta. Post hæc Bogiszlauus in dedecorum suorum ultionem dolos men-
te scrutatus, Absalonis colloquiū simulata pacis affectatione per legatos poscen-
do, cum ingenti equitatu destinatum conuentui locum petiuit. Quem binis ob-
uiam sibi nauigijs uenientem ut continentem ascenderet obsecrauit, commodius
in tentorio quàm naui colloquendum præfatus. Obsequentem illum nauigioq;
excedere uolentem, Erlingus quidam illustri inter Noricos loco natus, horridio-
ris somni narratione retinuit, haud dubie fraudem sensurum, si salutem suam ho-
stibus crederet, auguratus. Cuius uocem Absalon perinde ac diuinitus sibi dati
indicij miraculum ueneratus, uocanti se Bogiszlauo, minorem à maiore peti non
oportere perhibuit, pontificem duci dignitate præstare asseuerando. Ita hosti im
potentiam obijciendo, fraudis materiam ademit. Ille stricta nauis spacia causatus,
repentino discessu fallaciam detexit. Nam qui aliàs ultro nauigium Absalonis in-
D gredi consueuit, nunc eius aditum perinde ac fatale sibi domicilium, conscientiæ
malignitate confusus, exhorruit. Gauisus Absalon quod salutem suam somnio
quàm hosti credere præoptasset, ad classem se recepit. Igitur cum exercitus no-
ster communem agrorum uastationem unius urbis excidio anteponens, exhau-
riendæ prouinciæ consilium cepisset, inq; pontis pertranseundi angustijs hære-
rent, crebris oppidanorum myoparonibus incessuntur. Qui mox sagittariorum
ab Absalone, regeq; missorum opera deturbati, infestandæ commodius classis
gratia continenti se tradunt, nostrosq; clamore non minus quàm iaculis insecuti,
per summam ignauiæ exprobrationem perinde ac uictis insultare cœperunt.
Quo uiso reliqui ex oppidanis passim correptis scaphis, mœnibus etiā quæ tue-
bantur desertis, in ripam se conferunt, relicta à Danis tabernacula prædaturi. Ne-
que enim regios equites, nauium transitum in terra operientes, fumus taber-
naculorum quæ Dani discedentes cremabant incendio ortus, ab ipsis discerni pa
tiebatur. A quibus cum inopinati attonitiq; incursarentur, pars in scaphas refu-
git, pars armis in ripa, aut aquis in amne exitium habuit. Natantes à sagittarijs in-
terfecti, nauigantes euersi, iustas irrisis à se Danis pœnas luerunt. Ita Vualagosten
ses paulò ante falsis nostrorum opprobrijs exultantes, nunc ciuium in conspectu
suo necatorum miseranda fata luctu prosequebantur. Quod Oznenses fama ex-
perti, suburbanos penates ocyus cremandos curant, ne ijsdem hostes ad mœni-
um suorum incendium uterentur. Igitur dum ultro se tectis spoliant, ingens ur-
bi suæ tutamentum conciliant, quo domibus tenuiores, hoc mœnibus tutiores
effecti. R us regi rapinæ extitit. Cuius sententia Absalon Iulinensium finium, ar-
ciumq; Zuinensium expugnationem peragere iussus, Esbernum fratrem Zui-
nam cum commissæ sibi classis parte præmittit, aut arces ipsas (si fors sineret) ca-
pturum, aut earum custodibus quoad se Iulino reuerti contigisset, fugam inter-
clusurum,

A clusurum. Quorum ianuæ uenienti Esberno uacuæ patuere, propugnatoribus nimirum aduentum hostium furtiuo discessu præcurrentibus. Ambæ itaq; incendio datæ. Qua de re Absalon Iulinensium rebus absumptis, non solum longinqui fumi cõtemplatione, uerumetiam sociorum inde reuertentiũ affirmatione certior factus, ad regem reuertit, lætatus se magna curarum parte fraterna opera liberatũ. Rex uicos necessarijs usibus abundantes captu difficiles fore, uacuosq; tantũ à se penates exuri conspiciens, remeare constituit: qui nunc desertos inopesq; lares adortus fuerat, exacto messis tempore referta copijs horrea cõsumpturus. Cumq; non minus capiendarum urbium difficultate, quàm uacuarum ædium incendio fatigatus, Zuynam amnẽ abducendæ expeditionis gratia petiuisset, exustarum artium reliquias solo æquari iussit. Et ut omnia earundem monimenta demoliretur, etiam lapides fundamentis egestos in profundum iactandos curauit, quanquam ijdem recenti adhuc incendio torridi, uix se manu contingi paterentur: cuius laboris idem atq; expeditionis finis extitit. Autumno domi peracto, duodenis millibus è Rugia contractis, Tribusanam prouinciam ditioni suæ parentem peragrat. Post hæc Cyrcipinensium deuexã paludem paternæ militiæ æmulatione permensus, ad urbem Lubekincam peruenit. Qua pręterita, dum Diminum petere statuisset, in abundantem potione uicum incidit, Barbaris illic tanta animorũ securitate conuiuantibus, ut nullum prorsus hostilis aduentus formidarent impetũ. Quantam porrò gentis illius intemperantiã pacis tempore extitisse putemus, quæ ne hoste quidẽ liminibus imminente, quo minus uires suas ebrietatis illecebris labefactaret, abstinuit? Itinere deinde nostrorum ad naues conuerso, conuellendæ prædæ, spargendiq; passim incendij gratia, Danica manus disijcitur, mentẽ regis longinquæ uiæ dispendijs à petendi Dimini proposito retrahentibus. Qui triginta solos
B sibi comites asseruasse contentus, quum ingentem Barbarorũ cohortem opimam uillam tueri satellite nunciante cognosset, Absalonem suo fortè uexillo coniunctũ dimidio cum præsentiũ equitum numero opem socijs laturum dimittit. Qui imperium amplexatus, obscurandæ paucitatis gratia laxius militẽ incedere iubet, multitudinis instar confusam agminũ speciem præbiturus. Quinetiã uehementius irruptionem ædere curæ habuit, quo plures insequi crederentur. Iamq; Barbarorũ relicta uilla, nemus tenentiũ manipulos contemplatus, quum se longe uiribus inferiorem animaduerteret, ideoq; sociorum augmentum simulare uellet, complures ex suis furtim discedere monitos, aperte subinde redire iussit, idq; sępenumero faciendum curauit. Igitur auxiliorum incrementa sensim recipere existimatus, nõ suppetentibus qui prædam asportarent, cõtractas uici opes ingenti pyra constructa cremauit, flammis insequendo quod usui comm odare non poterat, etiam ministris incendij tantæ pecuniæ consumptionẽ animi dolore prosequentibus. Ea re gesta ad regem se retulit. Qui propter Lubynã pernoctatione habita, deletis uicorum reliquijs, lacunam per quam arduo labore iter fecerat, ponte à Rugianis consterni curat, eamq; nullo penè negocio remensus, cõscensis nauibus, in proximũ Peno amni portum peruenit. Vbi diutina ac uehementi tempestate uexatus, Bogislauũ pacem à se per legatos petentẽ repulit, quanq; iam labentibus alimentis expeditionem remittere cogeretur. Exactis domi hybernis per Zuynam ingenti cum expeditione regressus, Grotzuinã lacerat. Vbi cum Iarimarus hostiũ occursum ex eorum lituo deprehensum regi nunciandũ proponeret, idq; ab Absalone nisi ijdem in conspectũ uenissent exequi uetaretur, ancipiti malo circunuentum se dixit, qui si quid inopinati periculi se tacente socijs incidisset, incuriæ damnari, sin maturius indiciũ afferret, timiditatis notari posset, quũ & præpropero nuncio uti probrosum, & nimis lento desidiosum uideatur. Huius prouinciæ præda parũ sa-

C tiatos Pomeranicarũ opum fama ſolicitat, quæ ut eximiæ, ita intactæ prædicaban-
tur. Nulli tam longinquam militiam ingredi difficile uiſum, quanquã perferendæ
inediæ, peragendæq; ſolitudinis prædicebatur aſperitas, ardore prædæ periculo-
rum metum leuante. Imbellis populus urbiumq; & armorum inops regio fereba
tur. Et quoniam noſtris propoſitum ex ſententia cedere conſueuerat, pergendi cu
piditas animos inflammabat. Nec fraudandos præſentibus uotis felicia tot ſucceſ-
ſuum experimenta ſpondebant. In qua profectione pabulo parum ſuppetente nõ
ſolum equos, uerumetiã pedites cõmeatibus onuſtos attritæ labore uires deficie-
bant. Hæ res conuertendi itineris, repetendiq; claſſe Iulyni cauſam dedere. Illic
rex adoriendi per inſidias Camyni cõſilium nactus, apertęq; eius irruptioni laten
tem præferens, ductantibus locorum peritis per ignotos ac deuios ſaltus, plenum
difficultatis iter corripuit. Errantibus cæteris Sialandenſes ac Scanienſes Alexan
dro (Abſalonis h c ſorore editus erat) primipilo uſi, Rugianiſq; ducibus rectam
& compendiariam uiam ſecuti, Camynũ uenere, occupaſſentq; niſi incolas incen
dio cautiores feciſſent. Quorũ paucitatem Bogiſzlauus, qui in eodem tunc fortè
oppido moram agebat, effuſis manipulis irrumpendam ratus, Esberno qui talium
rerum experientia uſuq; callebat, quo longius hoſtes urbe euocarentur, de indu-
ſtria cedendum monente, diu terga præbentibus inſtitit. Ad poſtremũ intellectis
inſidijs, effuſius ruentes in aciem reuocat, tam improbũ ab urbe exceſſum amaræ
reprehenſionis ſalebris inſecutus. Quod uidens Esbernus, abiecta fugæ ſimulati-
one, ſigna ad hoſtem reflexit, effecitq;, ut Bogiſzlauus caballo delapſus, pauido
recurſu intra uallum confugeret, celeritate pedum ſalutẽ quæſiturus, quam aut ar
mis aut equi uelocitate tueri fiduciam non habebat. Alexander illato portis ſigno,
neminẽ à quo repelleretur inuenit, tanta trepidatione captis hoſtibus, ut ne urbis
D ſuæ quidem limina ab iniuria uindicare præſumerent. Qua gloria ſatiati Danorũ
iuuenes, paulatim in aciem ſe recipere, q̃ ulterius urbi inſultare maluerunt, pau-
citatis æſtimatione temeritatẽ domante. Hunc iuuentutis procurſum rex reliquo
milite ſubſecutus, propter muros equo deſcendit, expugnandæ urbis habitũ curi
oſiore cõtemplationis officio luſtraturus. Quo reſidente uallumq; uexillis ſtipan-
te, canonicæ uitæ clerici contuſi deiectiq; animi mœrorem pedum nuditate teſtan
tes, digeſta rite proceſſione cum inſignibus ſuis adueniunt, eoq; paternæ ſanctita-
tis admonito, genibus niſi ſacris ędibus abſtinendũ precantur, orando ne diuinos
penates humanis incendio iungat, neq; ita in hoſtes ſæuiat, ut publicæ religionis
domicilia cõſumat: tot ſuas, tot maiorũ uirtutes teterrimo facinore corrupturus.
Adiectum ab ijs eſt, Bogiſzlauũ regis tutò petendi gratia familiaris fidei patroci-
nium poſtulare. Reſponſum à Kanuto, homines ſibi, non Deum inceſſendi pro-
poſitum eſſe, ut iuſtum, ita alienum ſacrilegij bellum geſturo. Quibus, ſi ciuitatis
partem extra municipij mœnia collocatam cremaret: eccleſias mortalium ædificijs
permixtas cõmunibus flammis implicandas, dicentibus, iram precibus remiſit,
hoſtileſq; lares inuiolatos relinquere, quàm diuinos humanis iniuria æquare ma-
luit. Illi urbem precibus ſuis donatã gauiſi, gratijs pro beneficio actis, lætitia ouan-
tes diſcedunt, eamq; ſacro cõcentus genere proſequuntur. Bogiſzlauus quod pe
tebat obtento, quæſitũ Abſalonem die poſtero obuiam ſibi cum Iarimaro uentu-
rum precatur, eoſdem faciendæ cum rege pacis arbitros habiturus, quos tot col-
loquijs amicos expertus fuerat. Quem Abſalon fraude potius quàm ſyncera uer
borum fide agere ratus, negauit ſe intercedere, quo minus igni prouincia uaſtare-
tur, ne tantũ iter expleſſe fraudi fuiſſe uideatur. Ille nihil à ſe extra municipij mœ-
nia poſſideri confeſſus, ſacris tantum domicilijs eorumq; gratia uicinis tectis abſti
nendum orauit. Quod beneficium eodem uoto petitũ promiſſumq; eſt: reliquũ
lucis

A lucis auidiſſima uicorum uaſtatione conſumptũ. Bogiſzlauus præſentium periculorũ impulſu promiſſum reuertendi tempore ſectatus, Abſalone & Iarimaro dextras præbentibus ad regem perducitur, ingentisq; ſummæ pecunia multæ nomine pacta, non alias pacis conditiones aſſequi potuit, quàm ut procurationẽ hactenus patrimonij titulo adminiſtratã, è manu regis beneficij iure ſuſciperet, libertatemq; ſeruitute mutaret, Rugianæ gentis tributũ obſequijs æquaturus. Hanc pactionẽ obſidibus firmandam pollicitus diſcedit, redeundi comitibus utendo, quos adueniendi duces habuerat. Et ne uenerationis expers dimitteretur, ab Abſalone conuiuio cum amicis exceptus, potu nimis auide ſumpto adeò uires ſenſumq; exuit, ut uix mente cõſtare putaretur. Qua intemperantia amiſſæ maieſtatis oblitus, deflendæ ſeruitutis loco, libertatis gaudia repræſentauit. Igitur nimio ebrietatis hauſtu obſtupefactis neruis, naue egeſtus in tentorio collocatᷓ, Abſalone quadraginta armatos ante tabernaculi fores excubare, nocturnæq; eius cuſtodiæ uacare iubente. Tanta ſiquidem apud Danos ſeruandorum hoſpitum ſedulitas exiſtere conſueuit, ut eorũ ſaluti perinde ac propriæ ſtudere curaretᷓ. Quo beneficio obligatus Bogiſzlauus, Sclauorũ animos Danis applicando, debitam Abſalonis meritis gratiam retulit. Quibus cum pulſo mane ſomno oculos inſeruiſſet, Danorum fidem exoſculatus, aptiſſimoq; laudationis genere proſequutus, plus uoluptatis ſe ex percepta Abſalonis humanitate, quàm amaritudinis ex patriæ iactura ſentire dixit. Igitur ad locum in quo milites eum præſtolabantur relatus, poſtero die Sclauicæ nobilitatis proceribus adductis, genibus annixus cum coniuge ſe & liberis ad pedes regis ſuppliciter abiecit, ueniamq; diutinæ rebellationis precatus, obſidibusq; ex parte datis, ex parte promiſſis, auitæ paternæq; procurationis ſummã beneficij loco ſuſcipere non erubuit, quod patrimonij erat, alienæ largitionis in-
B dulgentia poſſeſſurus. Rex principis huic neceſſitati miſeratione permotus, ſatis iam graues eum ſibi pœnas dediſſe exiſtimauit, regnumq; eius in munere quàm in uſu ſuo conſtituere maluit, ac demum humi iacentem erexit. Nec minus regẽ maternę erga Bogiſzlaui filios neceſſitudinis reſpectus tangebat. Ita Sclauicarum rerum dominium aſſiduis Valdemari laboribus negatũ, paruulo Kanuti negotio contributum eſt, felici eius militia paternã ſupergrediente fortunam. Eodem temporis momento ingenti nubium uolumine colliſo, per ſummã utriuſq; gentis exanimationem fracta crepuere tonitrua. Quo euentu Sclauici regni interitũ portendi à coniecturarũ ſagacibus exiſtimatũ eſt. Bogiſzlaui quoq; animus cõſtantiæ pignoribus refectus, accepti beneficij memoriã ad ultimũ uſq; uitæ tempus inuiolabili fide exhibuit: adeò ut cum ſupremo morbo correptus in lectulo laberetᷓ, adhibitos amicos iureiurando obſtringeret, eos cõiugem ſuam ac liberos ad regẽ perducturos, eumq; diuidendi inter pupillos regni autorem habituros, & quod is ſtatuiſſet perinde ac teſtamento cautum cuſtodituros: nihil ſe de Danorum fide hæſitare teſtatus, quorũ egregia toties experimenta ſuſceperit. Succurrebat enim illuſtri uiro quantos fructus Rugianis cõſtantis erga Danos amicitiæ cuſtodia peperiſſet.

Hactenus Saxo Grammaticus.

Locorum aliquot Saxonis historiæ emendatior lectio: priore numero paginam, altero uersum indicantibus.

Pag.1.uer.28.quam ingenij. Pag.2.A.uer.5.celeberrimis. C.uer.15.parallelum. 4.C.22.Null a
Suconum. 9.B.abduceretur, quæ morienti petenda fuerant. 11.A.13.opimæ. 14.D.13.interfectis. 15.D.
20.clepsydra. 16.C.etiā regi. 20.D.18.Alijs amoris decor. 23.B.12.debeat. 25.D.4.In hæc. 26 B.12.ita
se ceruice de industria collocauit. C.uer.6.collacteus. 28.C.15.hi sopitam. D.14.condecebat. 29.B.2.pa
trio. 30.A.22.comitibus, reginæ pen. 31.A.20.diutinam. 32.B.4.leuioris. uer.9.credebat. 33.A.14.cæ
co. B.4.stuporis. C.4.latere. D.2.utrinq;. 34.C.6.præstarent. 35.A.15.procacitatis facundia. 36.D.
2.Quem Gotherus. uer.6.petit, uocabuli largitionem. uer.10.Gothero. 37.C.1.Ericus. uer.19.tacito.
D.14.leuādā. 38.D.10.uerba. 39.D.3.athletæ. uer.17.Frotho. 40.B.19.uindicem agere. 41.C.7.crimi
nis conscientiam. Eod.uer.redditurum. 43.B.20.hac, inquit. 44.B.3.aciem, postremam. 45.C.7.Onea
uo uero. D.3.Interea Hithinus. & uer.19.Ita Hithinus. 46.A.2.Skalc Scanico. C.19. rediuiuus ruit.
49.B.2.hic agresti. &, ministrauit. C.1.celeritatē. 50.D.6.cygnico. 54.A.21.pulicibus. D.2.tactuq;
salacis. 55.C.3.Qui cum. D.12.athletæ. 56.B.1.Angaterus. 57.D.12.alienæ. 58.D.17.adornabat.
60.A.10. cuius iam prod. 62.B.21.pensaturus. 63.A.24. Syualdum. 65.B.4. Heluuis & Hamundus.
uer.5.Alf &. 66.A.uersum primum dele totum. 67.B.9.cognominat. 71.D.uer.ult.absumpto. 73.A.
19.denunciatur. B.23.solido militū robore. 74.A.15.auidæ. B.3.conciliauit. 79.C.10.abductam. 81.
B.7.neminē. 82.A.3.quidam. B.8.continentiæ. C.24.arctius tenditur. 83.C.1.fortasse pro, Cuius quo
que, legendum est, Crinis quoq;. 85.A.11.Cuius. uer.17.auspicio. 86.B.12.Herothi. 88.C.2.deuinxerāt.
uer.8.rerum contextui. 90.B.14.pro Edebrandus, fortasse legendum, Hedelradus. Ita enim uocat eundem
suprà 89.D.uer.ult. 92.C.19.fœminas. 94.B.14.tenebatur, tanta. uer.25.contenti. 95.B.penult.au
gurum. 96.B.9.metus. 97.C.9.præbuit, fortuitū. 100.A.2.tandiu. 105.A.2.matutino tem. 112.C.14.
duelli. 115.B.2.fratris, Kan. 122.A.4.ex primi. 128.C.6.quia tetrā. 129.A.16.id loci. C.1.Fioniā.uer.3.
ædebantur. 134.D.paciscitur. 138.B.10.potitus.uer.20.accepta fide, prop. 139.D.14.urbi, suscepta pec.
141.A.12.uetusto. B.21.Hiscéne. 142.D.20.securitatem. 145.B.3.exequi perg. 146.A.11.perq; illud.
147.B.7.quid deditione. 148.B.penult.à nescio quibus. 150.A.8.familia comitatior, sine te. B.7.hospi
talitatemq;. uer.9.per interpretem. 160.D.9.Granzamq;. 161.A.19.satietas amouisset. D.6.interiora.
162.C.10.Per idem. 166.D.17.corrigendæ. 167.C.12.myoparones. 172.D.8.in id maxime. 181.C.15.
Absalonis, nimiam. 184.A.19.concionandi. 185.C.23.traditurus. 186.A.4.repleuit, quietem suam.uer.
19.tenente. B.12.auxilij sibi.

PALMA
BEB.

